

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

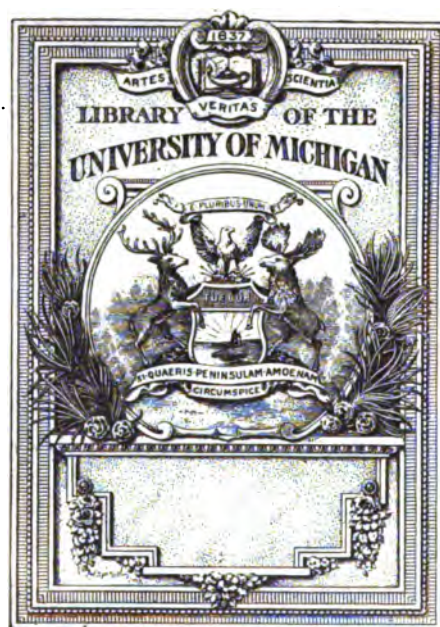
We also ask that you:

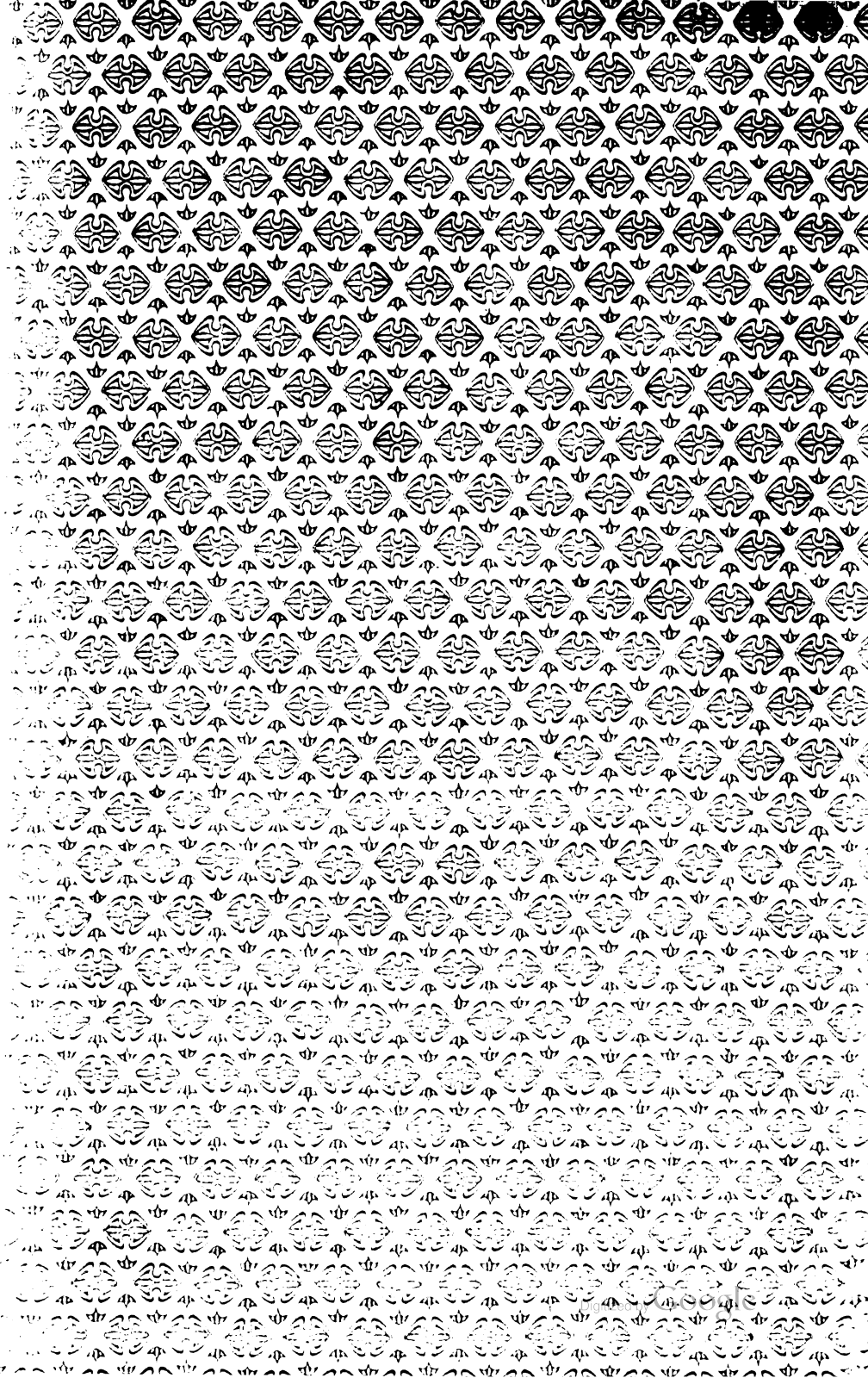
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

B 1,176,623

805

M 686

MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPSERUNT

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, J. J. CORNELISSEN, ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.
VOLUMEN TERTIUM DECIMUM.

LUGDUNI-BATAVORUM
E. J. BRILL.

LIPSIAE,
O. HARRASSOWITZ.
1885.

INDEX.

	Pag.
Ad Galenum, scripsit C. G. COBET (<i>Continuantur ex Tom.</i> XII pag. 449)	1—14.
Herodotea, scripsit H. VAN HERWERDEN (<i>Continuantur ex</i> Tom. XII pag. 432)	15—42.
Ad Diodorum Siculum. H. W. v. D. M.	42.
Ad Ciceronis Palimpsestos, scripsit C. M. FRANCKEN (<i>Con-</i> <i>tinuantur ex Tom. XII pag. 404</i>).	43—54.
Ad Diodorum Siculum. H. W. v. D. M.	54.
Observationes Criticae in Herodotum, scripsit S. A. NABER.	55—81.
Monendum de Herodoti editionis meae vol. I. H. VAN HERWERDEN	82—83.
Ad Lucianum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	84—111.
Ad Diodorum Siculum. H. W. v. D. M.	111.
Ad Dionysii Halicarnassensis Antiquitatum Romanarum librum primum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	112—114.
Ad Frontonem, scripsit J. J. CORNELISSEN.	115—134.
Herodotea, scripsit H. VAN HERWERDEN (<i>Continuantur ex</i> Tom. XIII pag. 42)	135—175.
Ad Tibullum, scripsit C. M. FRANCKEN.	176—176.
Ad Taciti Annal. XII. 38. J. J. C.	187.
Disquisitiones de Pronominum Personalium formis Home- ricis, scripsit J. VAN LEEUWEN Jr.	188—221.
De Apulei Apologia, scripsit J. VAN DER VLIET.	222—227.
Ad Sophoclis Antigonom, scripsit J. J. HARTMAN	227—228.

	Pag.
Ad Galenum, scripsit C. G. COBET (<i>Continuantur ex Tom.</i> XIII pag. 14)	229—257.
Ad Dialogum de Oratoribus, scripsit J. J. CORNELISSEN .	258—262.
Observationes Criticae in Flavium Josephum, scripsit S. A. NABER	263—284.
Epigraphica, scripsit H. VAN HERWERDEN	285—287.
Ad Ciceronis Palimpsestos, scripsit C. M. FRANCKEN (<i>Con-</i> <i>tinuantur ex Tom. XIII pag. 54</i>	288—313.
De Cassii Dionis libris manu scriptis, scripsit U. PH. BOIS- SEVAIN	314—345.
Ad Galenum, scripsit C. G. COBET (<i>Continuantur ex Tom.</i> XIII pag. 257)	347—351.
Observationes Criticae in Flavium Josephum, scripsit S. A. NABER (<i>Continuantur ex Tom. XIII pag. 284</i> . .	352—399.
Disquisitiones de Pronominum Personalium formis Home- ricis, scripsit J. VAN LEEUWEN Jr. (<i>Continuantur ex</i> <i>Tom. XIII pag. 221</i>)	400—428.
Ad Lucianum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ (<i>Continuan-</i> <i>tur ex Tom. XIII pag. 111</i>)	429—449.
Ad Dionysii Halicarnassensis Antiquitatum Romanarum librum primum, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	450—456.
Addendum ad pag. 345, scripsit U. PH. BOISSEVAIN . .	456—457.
Sallustiana, scripsit T. P. POSTGATE.	458.

AD GALENUM.

(*Continuantur ex Tom. XII. pag. 448.*)

Tom. XI. pag. 242: Διδωρος ὁ γραμματικὸς εἴ ποτε κατὰ
τινα περίεσσιν ΓΡΑΜμάτων ἐπὶ πλέον ἄσιτος διετέλεσεν ἐπιληπ-
τικὸς ἐσπᾶτο. Interpres: „si quando in quodam ludo litterario
existens famem diuinius suslinceret.” Pro inepto γραμμάτων resti-
tue ΠΡΑΓμάτων. Frequens admodum in libris Mss. haec con-
fusio est. Cf. Tom. VII. pag. 889: πολλοὶ ὑπὸ πολλῆς περι-
σάσεως πραγμάτων ἀποσεροῦνται τῆς περὶ τὰ κάλλιστα
σπουδῆς.

Tom. XI. pag. 299: οἷδ' ἂν ποτε παρακληθεὶς ὑπὸ τινος οἰκοῦν-
τος ἐν προαίῳ τῆς Ῥωμαίων πόλεως ἀνδρὸς πλουσίου. pag. 300:
αὐτὸν μὲν οὐκ ἔφη (leg. αὐτὸς μὲν οὐκ ἔφην) δύνασθαι συνεχῶς
εἰς τὸ προαεῖον ἵεναι, χρῆζειν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἄχρι τῶν τριῶν
ἡμερῶν — ὑπ' ἐμοῦ θεωρεῖσθαι. pag. 301: κατὰ δὲ τὴν ἐξῆς
ἡμέραν ἔωθεν ἀπαντήσας τῷ πλουσίῳ κατὰ τι χωρίον ἔνθα τῶν
ὀχημάτων ἀποβαίνειν εἰσὶν εἰθισμένοι, προσαγορεύσαι αὐτῷ
(leg. αὐτόν).

Colligas e verbis ἔνθα τῶν ὀχημάτων ἀποβαίνειν εἰσὶν εἰθισ-
μένοι privatis ius non fuisse vehiculo in Urbe uti in tanta ho-
minum celebritate. Erat igitur certus locus ubi de curru esset
descendendum.

Post pauca pag. 300 editur: ἡκέ τε που ὥρας πέμπτῃς καὶ
ἀφ' ἡμέρῃ τὴν πρώτην ἀφαίρεσιν εὐθέως αἵματος λίτρας τρεῖς.

Interpres: *prima protinus detractioe tres sanguinis libras EXHAUSI.*
Non videt ἀφαιρέσι esse scribendum.

Tom. XI. pag. 318: αἱ βδέλλαι οὐ τὸ ἐν τῇ βάθει ἔλκουσιν αἷμα ἀλλ' αὐτὸ τὸ παρακείμενον τῇ σαρὶ Εἰσμύζουσιν. Confusa sunt, ut assollet, IC et K et corrigendum est Ἐσμύζουσιν, εσσυγμῆ.

Tom. XI. pag. 337: μαθεῖν μὲν παρ' οὐδενὸς ἔφη τὴν πύαν, ἀλλ' ἡπάρ ποτε χοίρειον εἰς τι προάσειον κομίζων Πηξάσης τῆς γαστρὸς ἀποδέσθαι κατὰ βοτάνης αὐτό. Mendum est in πηξάσης. Corrige Ἐπειξάσης τῆς γαστρὸς, ut apud Lucianum *de mercede conductis* cap. 18: τῆς γαστρὸς ἐπειγούσης.

Tom. XI. pag. 340: Ἐναγχος οὖν τις ἰδιώτης οὐκ ἄφρων ἐξ-αυθημάτων αὐτῷ — γενομένων ἤκεν ὥς τὸν ἱατρὸν ἀξιῶν ὅτι τάχιςα καθαρθῆναι. τοῦ δὲ Φλεβοτομεῖσθαι μᾶλλον αὐτὸν κελεύοντος, οὐ μαίνου, ἔφη, τῷ γὰρ διεφθαρμένῳ συνεκκενοῦσθαι τὸ χρηστὸν εὐλογον ὑπάρχει.

Pro absurdo οὐ μαίνου emendandum est οὐ μὲν οὖν. Erat in libro vetusto ΟΤΜΕΝΟΤ et ΘΤΜΑΙΟΝΤ.

Tom. XI. pag. 461: εἰ μὲν οὖν ἀποσητέον ἐς τὰς αἰσθήσεων οὐδεμίαν ἔχομεν· ἀπόδειξιν οὐθ' ἡμεῖς ὧν νῦν εἰρήκαμεν οὔτε Ἐμπεδοκλῆς ὥδι γράφων

ἡέλιον μὲν θερμὸν δρᾶν καὶ λαμπρὸν ἀπάντη.

Perspicuum est ἀπίσητέον τὰς αἰσθήσεσιν emendari oportere, *sepius non est credendum.*

In vicinia notabilis locus est: τινὲς τὸν Ἀναξαγόραν ἐπικαλοῦνται μάρτυρα περὶ τῆς χιόνος ἀποφηνάμενον ὥς οὐκ εἶη λευκή.

Tom. XI. pag. 541 ubi dicit quibus posissimum lectoribus scribat ἐπεί, inquit, μὴ δυνατόν ἐσιν ἀπάντων σοχάζεσθαι τῶν ἀνεγνώσμενων ἀνομοίων ὑπαρχόντων οὐ ταῖς φύσεσι μόνον ἀλλὰ καὶ ταῖς ἡλικίαις.

Reponendum τῶν ἀναγνωσκομένων, *eorum qui haec LECTURI sunt.*

Notanda sunt quae Galenus Tom. XI. pag. 690. scribit de mari mortuo: τὸ τῆς ἐν Παλαισίῃ Συρίᾳ λίμνης ὕδωρ, ἣν ὀνομάζουσιν οἱ μὲν θάλασσαν νεκράν, οἱ δὲ λίμνην ἀσφαλτῖτιν, ἔστι μὲν γενομένοις οὐχ ἄλυκόν μόνον ἀλλὰ καὶ πικρόν. et pag. 691: οὐδ' εἰ βούλοιο κατὰ τοῦ βάθους καθεῖς ἑαυτὸν φέρεσθαι κάτω δυνηθείης ἂν· οὕτως ἐξαίρει τε καὶ κουφίζει τὸ ὕδωρ et pag. 693: φαίνεται ἐν ἐκείνῳ τῷ ὕδατι μήτε ζῶον ἐγγιγνόμενον μήτε φυτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἐμβαλλόντων ποταμῶν ἀμφοτέρων μεγίστους καὶ πλείους ἐχόντων ἰχθύας καὶ μάλιστα τοῦ πλησίον Ἰεριχοῦντος, ὃν Ἰορδάνην ὀνομάζουσιν, οὐδεὶς τῶν ἰχθύων ὑπερβαίνει τὰ σώματα τῶν ποταμῶν· καὶ εἰ συλλαβὼν τις αὐτοὺς ἐμβάλοι τῇ λίμνῃ διαφθειρομένους ὕψεται ταχέως.

Deridens Galenus Tom. XI. pag. 796 ineptias grammaticorum, herbarum figuras describentium quas ne per somnium quidem vidiissent ita scribit: Ἀνδρέου δὲ καὶ τῶν ὁμοίως ἀλαζμόνων ἀφίστασθαι χρὴ καὶ πολὺ μᾶλλον ἐτι Παμφίλου τοῦ μηδ' ὄναρ ἐωρακότος ποτὲ τὰς βοτάνας, ὧν τὰς ἰδέας ἐπιχειρεῖ γράφειν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων, ὥσπερ ὁ Ταραντῖνος Ἡρακλείδης εἵπαζεν αὐτοὺς, ὁμοιότατοι τοῖς κήρυξιν εἰσιν ὅσοι τὰ τῆς ἰδέας γνωρίσματα κηρύττουσιν ἀποδεδρακτός ἀνδραπόδου αὐτοὶ μηδεπώποτε θεασάμενοι. λαμβάνουσι μὲν γὰρ τὰ γνωρίσματα παρὰ τῶν εἰδόντων, λέγουσι δὲ ὡς ἐπὶ ὧν αὐτὰ (ἀ del.) μηδὲ εἰ παρεσῶς ὁ κηρυττόμενος τύχοι διαγνῶναι δυνάμενοι. Deinde ita pergit: ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμμεφόμην τοῖς πρώτως (leg. πρώτοις) γράψαςι τὰς ἰδέας τῶν βοτανῶν ἄμεινον ἡγούμενος αὐτόπτην γενέσθαι παρ' αὐτῷ τῷ διδάσκοντι τὸν μανθάνοντα καὶ μὴ τοῖς ἐκ [τοῦ del.] βιβλίου κυβερνήταις ὁμοιωθῆναι. Dele articulum. Proverbium est ερατηγὸς ἐκ βιβλίου εἰ κυβερνήτης ἐκ βιβλίου.

Tom. XI. pag. 808: τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη τοῦ θάμνου (τοῦ ἔγνου) ταῦτ' αὐτὸ τοῦτο δύναται δρᾶν ὥς οὐ μόνον ἐσθιόμενα καὶ πινόμενα πρὸς ἀγνείαν πεπίστευται συντελεῖν ἀλλὰ καὶ ὑποσρωννύμενα. Ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς Θεοδοφορίοις αἱ γυναῖκες Ἀθήνησιν ὑποσρωννύουσιν ἑαυταῖς ὄλον τὸν θαμνόν. Cf. Scholia Veneta ad Iliad. Λ. 105.

Tom. XI. pag. 833: εἶρηται μὲν — ἐπὶ πλέον, εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἐν κεφαλῇ.

Legendum ἐν κεφαλαίῳ. In libris antiquioribus eodem compendio scribitur κεφαλή et κεφάλαιον.

Tom. XII. pag. 3: τέτταρας ἔδοξε ποιήσασθαι τάξεις· πρώτην μὲν τὴν ἀσαφῆ πρὸς αἰσθησιν ὡς λόγου δεῖσθαι τοῦ Φωράσαντος. Perspicuum est requiri futurum τοῦ Φωράσαντος.

Acerbe reprehendit Galenus Pamphilum grammaticum scribentem de rebus, quas non noverat Tom. XII. pag. 31. ὁ θαυμασιώτατος Πάμφιλος ὥσπερ τὰ ἄλλα πάντα ληρεῖ περὶ ὧν οὐκ οἶδε γράφων οὕτω καὶ ταῦτα ἄμφω συνέχεεν ἐς ταῦτόν et Tom. XI. pag. 793: ὁ δὲ Πάμφιλος — εὐδηλὸς ἐστὶ καὶ αὐτῶν ὧν γράφει γραμματικὸς ὧν καὶ μὴδ' ἑωρακῶς τὰς βοτάνας, ὑπὲρ ὧν διηγεῖται, μὴτε τῆς δυνάμεως αὐτῶν πεπειραμένος et Tom. XI. pag. 792: τὴν περὶ τῶν βοτανῶν πραγματείαν ποιούμενος — εἰς τε μύθους γραῶν ἐξετράπετο καὶ τινὰς γοητείας Αἰγυπτίας ληρώδεις — ἡμεῖς δὲ οὔτε τούτων οὐδὲν οὔτε τὰς τούτων ἐστὶ ληρώδεις μεταμορφώσεις ἐροῦμεν. Perspicuum est ἐστὶ ληρωδῶς μεταμορφώσεις ἐροῦμεν. Perspicuum est ἐστὶ ληρωδῶς μεταμορφώσεις ἐροῦμεν.

Memorabilis locus est apud Galenum Tom. XII. pag. 171. de insula Lemno et duabus in ea urbibus: τὸ δεύτερον ἐξ Ἀσίας εἰς Ῥώμην ἀφικέσθαι (add. βουλόμενος) πεζῇ πορευόμενος διὰ Θράκης τε καὶ Μακεδονίας ἔπλευσα πρότερον ἀπὸ Τρωάδος Ἀλεξανδρείας εἰς Λῆμνον ἐπιτυχὼν εἰς Θεσσαλονικὴν ἀναγομένου πλοίου συνθεμένῳ (leg. συνθέμενον) τῷ ναυκλήρῳ παραβάλλειν πρότερον τῇ Λήμνῳ· ὁ δὲ προσέσχε μὲν, οὐ μὴν ἢ γ' ἐχρῆν πόλει namque, inquit, omnino nesciebam duas esse in insula urbes sed putabam unam esse insulae cognominem ut in ceteris insulis Samo, Chio, Co, Andro et Teno. ὡς δ' ἀποβὰς τῆς νεῆς ἐγνων Μύριναν μὲν ὀνομάζεσθαι τὴν πόλιν, εἶναι δὲ οὔτε κατὰ Φιλοκτήτην οὔτε κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡφαιστου λόφον ἐν τῇ χώρῃ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἀλλ' ἐν ἐτέρᾳ τῇ Ἡφαιστιάδι καλουμένῃ — ἀνεβαλόμεν εἰσαῦθις ὅταν ἀπὸ Ῥώμης εἰς Ἀσίαν ἀφίκωμαι θεάσασθαι τὴν Ἡφαιστιάδα. Deinde diligenter iter describit: ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διαβαλὼν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ σχεδὸν ὅλην αὐτὴν ὁδοπορήσας (via Egnatia) ἐν Φιλίπποις ἐγενόμην, ἥπερ ἐστὶν ὁμορὸς τῇ Θράκῃ πόλις, ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν πλησίον θάλατταν εἰκοσιν ἐπὶ τοῖς

ἐκαστὸν ἀπέχουσιν σάδια κατελθὼν ἔπλευσα πρότερον μὲν εἰς Θάσον ἐγγύς του διακοσίους σαδίους, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Λήμνον ἑπτακοσίους, εἴτ' αὖθις ἀπὸ Λήμνου τοὺς ἴσους ἑπτακοσίους εἰς Ἀλεξανδρείαν Τρωάδα. et post pauca: ἐν — τῇ Λήμνῳ κατὰ μὲν τὸ πρὸς ταῖς ἀντολαῖς μέρος αὐτῆς ἐσιν Ἡφαισιᾶς, κατὰ δὲ τὸ πρὸς ταῖς δυσμαῖς ἡ Μύρινα.

Describuntur a Galeno Tom. XII. pag. 238 sqq. metalla in insula Cyprio, quae a Procuratore Caesaris (ἐπίτροπος) exercebantur per damnatos et ad metalla datos compedibus vinctos (πεδῆται). Ex loco longiore haec tantum adscribo pag. 240: ἐμοὶ δ' ὅτε κατέβην ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ δρύγματος — ἡ ὁδὸς τοῦ ἀέρος ἐφαίνετο πνιγώδης καὶ δύσφορος. — ταῦτ' ἄρα καὶ γυμνοὶ καὶ μετὰ σπουδῆς τοὺς ἀμφορέας ἀνεκρόμιζον οἱ πεδῆται καὶ πλείω χρόνον οὐχ ὑπέμενον ἐνδιατρίβειν, ἀλλὰ ταχέως ἀνέτρεχον ἐκατέρωθεν ἐν τοῖς τοίχοις τοῦ δρύγματος λύχνων καιομένων ἐκ συμμέτρου διαστήματος, οἳ τινες οὐδ' αὐτοὶ χρόνον ἐξήρουν μακρὸν ἀλλ' ὁσβέννυντο τάχιστα.

Tom. XII. pag. 252: ἱατροὺς τις ἐσώθης ἐπὶ βωποπόλαις θεασάμενος δύο προσεκρόμισεν αὐτοῖς μέλι πιπράσκων δῆθεν. οἱ δ' ἐγέσσαντό τε καὶ περὶ τῆς τιμῆς διελέγοντο καὶ ὡς ὀλίγον αὐτῶν δίδόντων ὁ μὲν σπεύσας ἐχωρήθη, τῶν δ' ἱατρῶν οὐδέτερος ἐσώθη. Barbarum est ἐχωρήθη, sed confusa sunt ut passim alibi H et IC et emendandum σπεύσας ἐχωρίCθη. Χωρίζομαι autem apud Graeculos idem est quod ἀπέρχομαι.

Memorabilis admodum Galeni locus est Tom. XII. pag. 254, quem quamquam longiorem non gravabor describere iis, quibus Galeni inspiciendi non est copia. αἱ σάρκες τῶν ὤων εἰκάσι ταῖς τῶν ἀνθρώπων. ἴσμεν γοῦν ἤδη πολλοὺς ἀλόντας πανδοκέας τε καὶ μαγείρους ἐν τῇ πιπράσκειν ὡς ὕεια τὰ τῶν ἀνθρώπων κρέα, καίτοι τῶν ἐσθιόντων αὐτὰ διαφορᾶς οὐδεμιᾶς οὐδεὶς ἤσθάνετο. ἀλλὰ καὶ διηγουμένων τινῶν ἤκουσα πιστῶν ἀνθρώπων ἐδοκίμειν μὲν ἐν τινὶ πανδοκείῳ ζωμὸν δαψιλῇ μετὰ κρεῶν ἡδίστων, ἤδη δὲ ἐμπεπλησμένων εὐρεῖν ἐν αὐτῷ δακτύλου μέρος τὸ πρὸς αὐτὸν τὸν ὄνυχα, φοβηθέντες δὲ τοὺς ἐν τῇ πανδοκείῳ μὴ καὶ αὐτοὺς φάγωσιν ὡς εἰθισμένοι τοῦ πράγματος αὐτίκα μὲν ἐξελεθεῖν, ἐμείσαντες δὲ τὰ

ἰδηδεσμένα τῆς ὁδοιπορίας ἔχουσιν. καὶ μέντοι καὶ Φωραθῆναι τοὺς κατὰ τὸ πανδοκεῖον οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἔφασαν ἐφ' οἷς ἔσφατον ἀνθρώπους. Cf. Tom. VI. pag. 663: τῆς δὲ ὑδὸς σάρκος πρὸς τὴν ἀνθρώπου ὁποιότητα καταμαθεῖν ἔνεσι καὶ τοῦ τινὰς ἰδηδοκότητας ἀνθρωπείων κρεῶν ὡς χοιρείων οὐδεμίαν ὑπόνοιαν ἐσχηκέναι κατὰ τε τὴν γεῦσιν αὐτῶν καὶ τὴν ὁσμὴν. Ἐφωράθη γὰρ ἤδη τοῦτο γεγονός ἐπὶ πονηρῶν πανδοκῶν καὶ ἄλλων τινῶν. Pag. 348 scriptis Romanorum principes carnibus humanis vesci vetuisse: nonnulla sunt, inquit, legibus vetita: περὶ ὧν οὐκ οἶδα πῶς ἔγραψεν ὁ Ξενοκράτης ἀνθρώπος οὐ πάσαις γεγονώς ἀλλὰ κατὰ τοὺς πάππους ἡμῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ἀπηγορευκυίας ἀνθρώπους ἐσθλῆιν.

Tom. XII. pag. 260: εἰ δὲ τις βούλεται πειραθῆναι, σαφῶς οἶδα καταγινωσκόμενον αὐτῶν τῶν γραψάντων τὰ τοιαῦτα. Lege: σαφῶς οἶδα καταγινωσκόμενον αὐτὸν τῶν γραψάντων. Vides quam nihil cogitent qui olim libros veteres describebant, nonnumquam et illi qui post renatas literas scripta veterum in lucem edebant.

Anilis superstitionis exemplum est apud Galenum Tom. XII. pag. 314. Galenus aegro remedium praescripserat: ὁ δὲ αὐτὸς τε γὰρ ἦν ἔμπειρος οἰωνῶν ἐχρήσατό τε Φίλῳ θαυμαστῶς κατορθοῦντι τὸ μάθημα καθίσας ἐπ' ὄρνισιν ἅμ' ἐκείνῳ προὔτράκη μιμήσασθαι τὰ διὰ τῆς πείρας ἐγνωσμένα.

Tom. XIII. pag. 116: χαλεπώτατόν ἐστι μετασῆναι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοὺς φθάσαντας αἰρέσει δουλεύειν. — αἱ γὰρ ψευδεῖς δόξαι προκαταλαμβάνουσιν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων οὐ μόνον κωφοὺς ἀλλὰ καὶ τυφλοὺς ἐργάζονται τῶν τοῖς ἄλλοις ἐναργῶς ὁρωμένων.

Pro μετασῆναι loci sententia postulat μετασῆσαι.

Tom. XIII. pag. 267: ἡ τοῦ Φίλωνος (ἀντίδοτος) ἐνδοξος ἐγένετο. περὶ ἧς αὐτὸς ἐποίησε τάδε τὰ ἐλέγια.

Ταρσέος ἱητροῖο μέγα θνητοῖσι Φίλωνος
εὐρέμα πρὸς πολλὰς εἰμι παθῶν ὁδύνας.

Sero nati hi poëtae ita utuntur vetere lingua epica, ut vitia et errores aequalium admisceant. Ex nota analogia veteres dice-

bant εὔρημα — εὔρεσις, ut βῆμα — βάσις, σῆμα (σύστημα, διάστημα) — εἴσις, θῆμα (ἀνάθημα) — θέσις, Φῦμα — Φύσις, κρῖμα — κρίσις, κλῖμα — κλίσις, πῶμα — πόσις et alia plura.

In his omnibus Graeculorum συνήθεια longam vocalem in brevem convertit εὔρεμα, κρῖμα, πῶμα cett. et poetastri promiscue utuntur formis antiquis et novis. Est carmen Andromachi τοῦ ἀρχιατροῦ ad Neronem Tom. XIV. pag. 32:

Κλῦθι πολυθρονίου βριαρὸν σθένος ἀντιδότοιο

Καῖσαρ, ἀδειμάντου δῶτορ ἐλευθερίας

Κλῦθι, Νέρων.

Andromachus promiscue aut πῶμα dicit pag. 36:

ἢ μογερὸν κυανοῦ πῶμα λάβοι θανάτου.

aut πόμα, ut pag. 33:

αἰμόδρους τοιῷ δαμναμένη πόματι.

similiterque ceteri poëtae id genus.

Philo melior medicus quam poëta utitur de industria oratione obscura et caliginosa σκοτεινῇ καὶ αἰνιγματώδει. Sapientibus id est doctis scribere se dicit, non αἰκίῃς id est indoctis:

γέγραμμαι δὲ σοφοῖσι, μαθὼν δὲ τις οὐ βραχὺ μ' ἔξει

δῶρον ἐς ἀξυνέτους οὐκ ἐπόθησα περᾶν.

imitatur notum epigramma, in quo Thucydides sic loquitur:

ὦ φίλος, εἰ σοφὸς εἶ λαβέ μ' ἐς χέρας, εἰ δὲ πέφυκας

νῆϊς Μουσᾶων βῖψον ἃ μὴ νοεῖς.

Itaque Galenus obsecuri carminis explanationem (ἐξάπλωσιν) subiungit docetque φρένας ἀνέρος significare πέντε δραχμάς φρένας ἀνέρος εἰπὼν τὰς αἰσθήσεις οὖσας πέντε. quis umquam hæc excogitare potuisset? Post pauca: τὸ εὐφόρβιον αἰνιγματωδὲς ὁμοίως τούτοις κέκληκεν εἰπὼν καὶ τρίτου ἐν Τρώεσσι Μενoitιάδαο Φωνῆος. Nempe ὁ ποιητὴς ἐποίησε λέγοντα τὸν Πάτροκλον·

ἀλλὰ με μοῖρ' ὀλοή καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός,

ἀνδρῶν δ' Εὐφορβός.

Itaque tertius Patrocli interfector est sive Εὐφορβός sive εὐφόρβιον, quod idem est. Omitto plura eiusdemmodi, sed mirificum est quod de opio canit: scribe ΠΙΟΝ et praefige articulum masculini generis 'Ο, et sic fiet ὅπιον et ὀπιον. Ἐπεὶ, inquit, τὸ ὄνομα ἐκ τῆς Ο Φωνῆς καὶ τῆς ΠΙΟΝ σύγκειται διὰ τοῦτο ἔφη·

ΠΙΟΝ δὲ γράψας ἄρθρον βάλε πρῶτον ἐπ' αὐτῷ

ἄρρεν.

Hand vidi magis. Unum addam: quum vellet dicere *mel* dixit:
νᾶμα δὲ θυγατέρων ταύρων ex noto Archelai versiculo:

ἵππων μὲν σφῆκες γενεή, ταύρων δὲ μέλισται.

quem imitatur Nicander Ther. 741:

ἵπποι μὲν σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν.

Quod scribit Tom. XIII. pag. 271 de euphorbio: τὸ εὐφώριον — ὁπὸς ἐστὶ φυτοῦ τινὸς ἀκανθώδους ἐν τῇ τῶν Μαυρουσίων γῇ Φυομένου θερμώτατος τῇ δυνάμει καὶ γέγραπται περὶ αὐτοῦ βιβλιδίον τι σμικρὸν Ἰόβα τῷ βασιλεύσαντι τῶν Μαυρουσίων, componendum est cum testimonio Plinii H. N. XXV. 38: invenit (herbam) et patrum nostrorum aetate rex Iuba, quam appellavit Euphorbiam. — Iubae volumen quoque existat de ea herba et clarum praeconium. Invenit eam in monte Atlante.

Tom. XIII. pag. 271: εἰώθασι πολλοὶ καὶ χωρὶς ποιητικῆς ἐν τῷ βίῳ λέγειν. Μὰ τὸν ἐν Περγᾶμῳ Ἀσκληπίδην, μὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ Ἀρτεμιν, μὰ τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, μὰ τὸ ἐν Ἐλευσίνι πῦρ, ubi imprimis animadvertendum τὸ ἐν Ἐλευσίνι πῦρ.

Damocratis versiculos Tom. XIII. pag. 350:

*Φύεται δὲ πολλὴ πανταχοῦ, μάλιστα δὲ
 παρὰ τοῖς παλαιοῖς μνήμασιν, τοίχοις τε καὶ
 παρὰ ταῖς ὁδοῖσι ταῖς πάλαι τετριμμέναις,
 παρ' αἷς γεωργὸς λήϊ' οὐποτ' ἤρσεν κτέ.*

Latine vertit Plinius H. N. XXV. 49: nascitur maxime circa vetera monumenta parietinasque et inculta itinerrum. etc.

Memorabilis Galeni locus est Tom. XIII. pag. 363 de ingenti incendio quo et alia multa et Pacis templum conflagravat: θυοῖν μὲν — τῶν πρώτων βιβλίων ἐκδοθέντων, ἐγκαταλειφθέντων δὲ ἐν τῇ κατὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν ἀποθήκῃ μετὰ τῶν ἄλλων ἡνίκα τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος ὅλον ἐκαύθη καὶ κατὰ τὸ καλᾶτιον αἱ μεγάλαι βιβλιοθήκαι. Cf. Dionem Cassium LXXII. 24: πῦρ νύκτωρ ἄρθεν ἐξ οἰκίας τινὸς καὶ εἰς τὸ Εἰρηναῖον ἐμπεσὼν τὰς ἀποθήκας (in via sacra) τῶν τε Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἀραβίων φορτίων ἐπενείματο, ἔς τε τὸ καλᾶτιον μετewρισθὲν εἰσῆλθε καὶ πολλὰ πάνυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ὥς τε καὶ τὰ γράμματα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα

ἐλίου δὲν πάντα φθαρῆναι. Galenus Tom. XIV. pag. 66: ἀπε-
θέμην — κατὰ τὴν ἀποθήκην, ἐν ᾗ πάντα μοι τὰ τιμαλφέστατα
κτῆματα περιείχeto· κατακαυθείσης δ' αὐτῆς ὁπάτε καὶ τὸ τῆς
Εἰρήνης τέμενος ἐκαύθη, καὶ τῶν ἄλλων — πᾶν ὅσον ἐκεκτῆμην
ἀπώλετο.

Imprimis notatu dignus est locus Galeni Tom. XIX. pag. 21 :
οἱ βάσκανοι — οὐδὲ τοῦ σκώπτειν ἀπέιχοντο, καθ' ἐνάτην ἡμέραν
εἰς τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος ἀφικνούμενοι καθότι καὶ πρὸ τοῦ καυ-
θῆναι πᾶσιν ἡμῖν ἔθος ἀθροίζεσθαι τοῖς τὰς λογικὰς τέχνας μετα-
χειριζομένοις.

Tom. XIII. pag. 363: πότερα ἐφεσηκώς τις αὐτοῖς προστάττει
καθάπερ ἐν τῇ τραγωδίᾳ

Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ' Ἰνάρχου ῥοάς,
σὺ δ' ἀμφὶ Θήβας τείχεα τὰς Καδμειῖδας.

Prior versus eodem modo scriptus affertur a Diogene Laërtio
in Zenone, tamen alit vitium et reponendum :

Σὺ μὲν βάδιζε THN ἐπ' Ἰνάρχου ῥοάς.

Galenus quum ineunte anno aetatis XXIX in patriam Per-
gamum rediisset Pontifex Maximus ei curam gladiatorum in
ludis vulneratorum commisit. Tom. XIII. pag. 599: δόξαν δ'
οὐκ οἶδ' ὅπως τῷ κατὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχιερεῖ τὴν θεραπείαν
ἐγχειρῆσαι μοι (leg. ἐγχειρίσαι μοι) μόνῳ τῶν μονομάχων καίτοι
νέῳ τὴν ἡλικίαν ὄντι. τοῦ γὰρ ἐνάτου καὶ εἰκοτοῦ ἔτους ἡρχόμενῳ,
et pag. 600: κατὰ τύχην πολλῶν τεθνεώτων ἐν τοῖς ἐμπροσθεν
ἔτεσιν ἐμοῦ (leg. ἐπ' ἐμοῦ) δὲ οὔτε τῶν ὡς εἴρηται τετρωμένων
ἀποθανόντος τινὸς οὔτ' ἐξ ἄλλου τραύματος ὁ μετὰ τὸν ἐγχειρί-
σαντά μοι τότε τὴν θεραπείαν δεύτερος ἀρχιερεὺς ὁμοίως καὶ αὐτὸς
ἐπίστευσε τὴν ἐπιμέλειαν τῶν μονομάχων μετὰ μῆνας ἑπτὰ μέσου.
ὁ μὲν γὰρ πρῶτος περὶ τὴν Φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, ὁ δὲ δεύτερος
ἀκμάζοντος τοῦ ἥρος ἡρχιερεύσατο· πάλιν δ' ἐπὶ τούτῳ σωθέντων
ἀπάντων ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος καὶ ὁ πέμπτος ὡσαύτως ἐνεχεί-
ρισάν μοι τὴν θεραπείαν τῶν μονομάχων. Cf. Tom. XVIII. 2.
pag. 567: καὶ μάλιστα ἐν θέρει καθ' ὃν καιρὸν αἰεὶ παρ' ἡμῖν ἐν
Παργάμῳ τῶν ἀρχιερέων τὰς καλουμένας μονομαχίας ἐπιτελούντων
τοὺς κάκιστα τραθέντας ἱεράπευσα.

Colligimus ex his locis binos quotannis Pergami Pontifices Maximos creari eosque gladiatores populo dare solere.

Pontifices Maximi Aesculapii erant Aesculapii, ut arbitror.

Notabilis locus est Tom. XIII. pag. 604: οὐδ' οἱ κατὰ τὸν Γερμανικὸν πόλεμον ἰατροὶ ἔχοντες ἐξουσίαν ἀνατομῆς σωμάτων βαρβαρικῶν ἑμαθὲν τι πλέον ὢν οἱ μάγειροι γιγνώσκουσιν. et post pauca: ἡ διὰ τῶν ἀνατομικῶν συγγραμμάτων μάθησις ἴσκει τοῖς κατὰ τὴν παροιμίαν λεγομένοις ἐκ βιβλίου κυβερνήταις.

Tom. XIV. pag. 6: τὴν σκευασίαν μὲν οὖν αὐτὴν καὶν ἅπαξ τις Ἡ Δ Η δριμύς ἄνθρωπος εὐκόλως μαθήσεται.

Perspicuum est καὶν ἅπαξ τις Ἰ Α Η Ι (Ἰδῃ) scribi oportere. Producam tamen testem Galenum pag. 82: εἰρηταί μοι καὶ πρόσθεν ὡς ἅπαξ μὲν τις ἰδὼν σκευαζόμενον τὸ φάρμακον οὐκέτι δαήσεται θεάσασθαι δεύτερον.

Galenus Tom. XIV. pag. 31: τὰ βιβλία τὰ κατὰ τὰς βιβλιοθήκας ἀποκείμενα τὰ τῶν ἀριθμῶν ἔχοντα σημεῖα ῥαδίως διατρέφεται τὰ μὲν πέντε (Ε) ποιούντων ἐννέα (Θ) καθάπερ καὶ τὸ Ο τὸ δὲ ΙΓ (lege τὸ Ο Θ, τὸ δὲ Γ Ι) προσθέσει μιᾷς γραμμῆς ὥσπερ γε καὶ ἀφαιρέσει μιᾷς ἐτέρας· διὰ τοῦτο ἐγὼ καθάπερ ὁ Μενεκράτης ἔγραψε βιβλίον ἐπιγράφας ὈλογράμματΑ (lege ὈλογράμματΟC) αὐτοκράτορος καθότι τὰ μὲν Ζ διὰ δυοῖν γέγραπται συλλαβῶν (ζῆτα) οὐ διὰ τοῦ Ζ μόνον τὰ δὲ Κ διὰ τριῶν (ἑκοσι) οὐ διὰ τοῦ Κ μόνον, τὰ δὲ Λ διὰ τεττάρων (τριᾶκοντα) οὐ διὰ τοῦ Λ μόνον καὶ τᾶλλα ὁμοίως, οὕτω ποιήσω καὶ αὐτός. Tom. XIII. pag. 995: erat liber Meneocratis, cui titulus Αὐτοκράτωρ Ὀλογράμματος αὐτοκράτωρ μὲν ἐπειδὴ τούτῳ προσπεφώνηται, ὀλογράμματος δὲ διότι χωρὶς χαρακτήρων ὅλαις ταῖς συλλαβαῖς γέγραπται Β καὶ Γ καὶ Δ καὶ Ε (lege δύο καὶ τρία καὶ τέτταρα καὶ πέντε) — τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ Μενεκράτης ἐπειδὴ πολλάκις — ἀμαρτάνεσθαι συμβαίνει κατὰ τὰς γραφὰς — τὸ μὲν Ο γράμμα Θ ποιούντων διὰ μέσης τῆς ερογγύλης γραμμῆς ἐκλυσθείσης ἐτέρας ἐγκαρσίας, τὸ δὲ ἰῶτα γράμμα (lege γάμμα) προσταθείσης ἐτέρας ὁμοίως ἐγκαρσίας ὥσπερ καὶ ἀποξυσθείσης μιᾷς γραμμῆς ἐκ τοῦ γράμμα (lege γάμμα) καὶ ῥῶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἰῶτα καταλείπεσθαι συμβαίνει. et pag. 996: ἀλλ' οὐδὲν γε

πλέον εἰργάσατο πρὸς τὸν ἐξῆς χρόνον ὁ Μενεπράτης τῶν ἐγγρα-
φομένων (lege ἑΚγρ.) αὐτοῦ τὴν βίβλον οὐχ ὀλογραμμάτων τὰς
προσηγορίας τῶν ἀριθμῶν γραφόντων ἀλλὰ διὰ τῶν δηλούντων αὐτὰ
γραμμάτων. εἰκότως οὖν ἠὺδοκίμησε τὰ Δημοκράτους βιβλία τῶν
Φαρμάκων εἰς μέτρα γραφέντα. Sed. ne hoc quidem profecit:
editur pag. 1048 ex Democrate:

τερμινθίνης τε τῆς διαυγοῦς Δ

μέλιτος καλοῦ τε προσφάτου πάλιν I.

pro τέτταρα et δέκα, et sic passim alibi scribitur.

Incredibile dictu est quam lepidis versiculis aridum hoc ar-
gumentum venustus homo vestiverit ut pag. 996.

εἰπόντες οὖν ἔμπροσθε πῶς τὰ τραύματα

δίχα Φλεγμονῆς μένοντα κολληθήσεται,

ἐξῆς ἐροῦμεν πῶς τὰ Φλεγμαίνοντ' ἔγαν

δυνατὸν θεραπεύειν Φαρμάκοις ἔσαι καλῶς.

Nempe Graeci non tantum, ut Menander dixit:

μετὰ λογισμοῦ πάντα πράττουσιν τινος

sed etiam μετὰ χάριτος.

Tom. XIV. pag. 45: κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρου οὐ ΚΑτὰ
πολὺ τῆς τῶν Πλειάδων ἐπιτολῆς.

Imo vero οὐ ΜΕτὰ πολὺ.

Tom. XIV. pag. 69: Κοῖντου τῶν εὐτραπέλων λόγων ἵνα non
est quod Interpres dedit: *imperitam orationem unam*, namque
λόγοι εὐτράπελοι sunt *dicta* sive *bona dicta* sive *facetiae*, quibus
multum uti Quintum saepe Galenus narrat.

Tom. XIV. pag. 211: 'Ανδρόμαχος — τὸ ἀρχεῖν ἡμῶν διὰ
τὴν ἐν τούτοις ὑπεροχὴν ὑπὸ τῶν κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν βασιλείων
ἦν πεπιστευμένος. Dormiturit Interpres qui vertit: *itaque prae-*
cellere ipsam potestate — *illius tempestatis reges meo quidem*
iudicio crediderunt. Sententia est 'Ανδρόμαχος ἀρχίατρος ἦν. Tom.
XIV. pag. 2: 'Ανδρόμαχος ὁ Νέρωνος ἀρχίατρος. Similiter dixit
Tom. XIV. pag. 613: 'Αντιγένης εἰς τῶν Κοῖντου μαθητῶν —
πρωτεύειν τῶν ἰατρῶν πεπιστευμένος.

Post pauca scribe: Κρής γὰρ τὸ γένος ἦν (Andromachos) καὶ
εἰκὸς ἦν τὴν Κρήτην ὡς ἄλλα πολλὰ τῶν βοτανῶν οὕτω καὶ "ΩC

(pro εἰς) τι φάρμακον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις ἐνεγκεῖν τὸν τοιοῦτον ἄνδρα.

Quod Romani appellant *Troiam ludere* de eo sic scribit Galenus Tom. XIV. pag. 212: ἐφ' ᾧ δὴ καὶ τοὺς εὐγενεστάτους παῖδας ἱππεύοντας εὐρύθμως καὶ χορεύοντας ὥσπερ τοῖς ἵπποις ἰδεῖν τινὰ τῶν μυσηρίων καὶ αὐτοὺς ἐπιτελεῖν.

Tom. XIV. pag. 285: (Cleopatra) ἐλομένη μᾶλλον ἔτι βασίλισσα οὕσα ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι ἥπερ ἰδιώτης Ῥωμαίος Φανήναι. Scrib. ἰδιώτικ.

Tom. XIV. pag. 239 ex Nicandro:

οἱ δὲ πατὴρς λώβην μετεκίλθον αὐτίκα τυτθοὶ
γεινόμενοι ἐχιῆες.

Nihili vocabulum est ἐχιῆες. Emenda ἐχιΔῆες nota analogia ut in λυκιδεύς, αἰτιδεύς, λεοντιδεύς, ἀλωπεκιδεύς. Iocose Cratinus *furis filium κλεπτιδέα* appellavit.

Fabella esse videtur sine auctore ac sine fide qua Hippocrates narratur Tom. XIV. pag. 281 grassante Athenis pestilentia ignes tota urbe iussisse accendi, in eosque sarta et flores et unguenta coniici, ut aër purgaretur. Per triennium ea lues grassata est tota urbe, deinde, uti fit, sine medicorum opera desaevit et sedata est.

Huiuscemodi fabellas Galenus pro veris habere solet. Serio narrat pag. 567. Pythagoram *Samiūm Senem* centum et septemdecim annos vita explevisse.

Acerbe queritur Galenus Tom. XIV. pag. 598 de medicorum aequalium nequitia: ἐφ' οὗ γὰρ οἱ τὸ δοκεῖν μᾶλλον ἢ εἶναι σπουδάσαντες οὐ κατὰ τὴν ἱατρικὴν μόνον ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας ἐπλεόνασαν, ἡμέληται μὲν τὰ κάλλιστα τῶν τεχνῶν, ἥσκηται δ' ἐξ ὧν ἂν τις εὐδοκίμησειε παρὰ τοῖς πολλοῖς, εἰπεῖν τι καὶ πρᾶξαι πρὸς ἡδονήν, κολακεύεσθαι, θεραπευτικῶς προσαγορεύειν ἐκάστης ἡμέρας, τοὺς πλουτοῦντάς τε καὶ δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι συμπερόχεσθαι, παρπλέμπειν προερχομένους οἰκάδε, δορυφορεῖν ἐν τοῖς δαίπνοις, βωμολοχεύεσθαι.

Perinepte haec divisa sunt. Quis non rideat ad δορυφορεῖν ἐν τοῖς δειπνοῖς? Interpres: „in coenae laetae coenam cingere"! At tu sic ea distingue: θεραπευτικῶς προσαγορεύειν ἐκάστης ἡμέρας τὰς πλουτοῦντάς τε καὶ δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι, συμπερέχεσθαι, παραπέμπειν, προερχομένους οἵκαδε δορυφορεῖν, ἐν τοῖς δαίτῳις βωμολοχεύεσθαι. Quotidianis, inquit, potestiores sunt salutatum, una in publicum produnt, προσοικνύνται, donum obsequies dānουντι, in convivio scurras agunt.

Praeterea scribendum κολακεύειν pro κολακεύεσθαι.

Tom. XIV. pag. 603: — ὑποπτήτουντα λαγὼ βίον ζῆν δει τρέμοντα καὶ τι πείσεσθαι προσδοκῶντα. Flosculum ex Demosthenes decerpait pag. 314. 25: λαγὼ βίον ἔξῃς δεδιώς καὶ τρέμων καὶ δει πληγήσεσθαι προσδοκῶν.

Tom. XIV. p. 608: καὶ γὰρ ἐπέπαιστο — ἐκδιδάξαι καὶ τὰ τῆς ἱατρικῆς. Emenda ἐπέπαιστο.

Tom. XIV. pag. 624: Χαριλαμποῦς τοῦ κοιτῶνητοῦ. *Cubicularis* olim vocabatur κατευναστής, deinde apud Graeculos κοιτῶνίτης, ut emendate scribitur pag. 652: Πειθολάφ τῷ κοιτῶνίτῃ.

Tom. XIV. pag. 648: ἄφνω τῆς Ῥωμαίων πόλεως ἐξῆλθον — ἓνα καταλιπὼν οἰκίτην — ὃ πρόσταξα — τῶν ἐκ τῆς ΒΗβούρας κερκόπων παραλαβόντα τινὰ πωλῆσαι τὰ κατὰ τὴν οἰκίας.

Corrige ἐκ τῆς ΣΙβούρας.

Tom. XIV. pag. 648: ἀφικόμενος δὲ ᾤρισα κατὰ τὴν πρώτην ἀναγεΝομένην ναῦν ἐς Δυρράχιον διαπραιωθῆναι.

Stulto errore sic scribitur pro ἀναγομένην, ut Tom. XII. pag. 171: ἐπιτυχὼν εἰς Θεσσαλονίκην ἀναγομένου πλοίου.

Tom. XIV. pag. 654: ὃ γὰρ ἕκαστος βούλεται δηλονότι τοῦτο καὶ οἶται γενήσεσθαι. Decantatum hoc est Demosthenis dictum pag. 33, 25: ὃ γὰρ βούλεται τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἶται.

Nihil est in libris frequentius quam ut in verbis liquidatis futuri forma in praesentis formam convertatur. Tom. XIV.

pag. 656: τῶν ἱατρῶν — πεμπόντων δι' ἄλλης ἡμέρας τοὺς γνωστομένους τε καὶ ἀγγέλλοντας αὐτοῖς τὸ γενησόμενον, imo vero ἀγγελοῦντας.

Tom. XIV. pag. 657: αὕτη ἡ πρόρρησις εἰ καὶ θαυμαστὴ τοῖς πολλοῖς τούτοις ἱατροῖς ἔΤΑξεν, ἀλλ' οὐ τοιαύτη γε κατ' ἀλήθειαν ἦν. Perspicuum est Galenum scripsisse: εἰ καὶ θαυμαστὴ — ἸΔΟξεν.

Galenus non minus quam Lucianus insectatur vitia et flagitia eorum qui quum nihilo essent meliores quam caeteri magno fastu se philosophos esse iactabant. Ante omnia memorabile est quod scribit de M. Aurelio Antonino principe Tom. XIV. pag. 660: M. Aurelius διετέλει περὶ ἑμοῦ λόγων ἀεὶ — τῶν μὲν ἱατρῶν πρῶτον εἶναι, τῶν δὲ φιλοσόφων μόνον. ἐπεπειρατο γὰρ ἤδη πολλῶν οὐ μόνον φιλοχρημάτων ἀλλὰ καὶ φιλονίκων καὶ φιλοδόξων καὶ φθονερῶν καὶ κακοήθων.

Ergo in hoc beatissimo philosophiae regno (ut quibusdam videtur) duo tantum erant philosophi M. Aurelius et Galenus, caeteri nequitiam suam splendido philosophiae nomine obtegebant. Tom. XIV. pag. 656: φιλοσοφίᾳ μηδεὶς ἰδιώτου βέλτιον βιοῦντες ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς ὀνόματι σεμνῶ τῷ φιλοσοφίας.

Tom. XIV. pag. 685: τέχνη γὰρ ἐστὶ σύστημα ἙΓκαταλήψεων — συγγεγυμνασμένων πρὸς τι τέλος νευουσῶν χρήσιμον τῷ βίῳ.

Corrigendum: σύστημα ἙΚ καταλήψεων. Lucianus *de Para-sito* cap. IV: τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων ἙΓγεγυμνασμένων (scrib. CTγγ.) πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ.

C. G. COBET.

HERODOTEA.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

(Continuantur ex Tom. XII. pag. 432.)

V. 1, 4 ὡς ἐπαιώνιζον. E praegressa narratiuncula liquido constat Iones non aliter dixisse quam παιωνίζειν, cum Atticorum veterum sit παιωνίζειν. — In praegressis § 2 ἐποίησαν [οἱ Παῖονες] ταῦτα turpiter interpolatum est nomen proprium, quod iam positum erat in sententiae initio.

V. 5, 1 ἐπεὶ δὲ ὅν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπουδῇ ἰσχυρᾷ περὶ τοῦδε, ἥ τις αὐτέων ἐφιλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἢ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον κτέ. Verba ἢ δ' ἂν κριθῇ Ciceronis ad exemplum Tusc. V 27 simile Indicarum mulierum certamen enarrantis, veritas: *quae autem est victrix*. Nam κρῖναι τινὰ noto usu significat *victoriam sive praemium alicui tribuere*. Sed multum dubito ipsum scriptorem his addidisse verba otiosa καὶ τιμηθῇ, quae nescio an glossatori debeantur. Ferrem ἢ δ' ἂν κριθῇ, τιμηθεῖσα καὶ ἐγκωμιασθεῖσα κτέ.

V. 9 init. Τὸ δὲ πρὸς βορέῃ τῆς χώρας ἔτι ταύτης οὐδαίς ἔχει

Φράσαι τὸ ἀτρεκέες οἰτινές εἰσι ἀνθρώπων οἰκόντες [αὐτήν], ἀλλὰ κτέ. Prorsus incogitanter nescio quis post οἰκόντες addidit pronomen, quod non habet quo referatur. Manifesto enim iungendum: τὸ πρὸς βορέῃ τῆς χώρας ἔτι ταύτης — οἰκόντες.

V. 12 πρῆγμα τοῖονδε — Ἀσίην. Ἦν Πίργης καὶ Μαντύης ἄνδρες Παῖονες, οἱ — ἀπικνέονται ἐς Σάρδεις κτέ. Delet Cobetus ἦν et οἱ. Considerandi tamen sunt loci similes V 71 ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης· οὗτος — ἐπειρήθη. V 104 Ἦν Ὀνήσιλος — παῖς. Οὗτος ὦν ἦρ — κατηγορήετο. Cf. I 7 et quidam alii.

V. 15 οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι τοὺς Παῖονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας κτέ. Non possum dare Cobeto Infinitivum suspensum e verbo πυθέσθαι alienum esse ab usu Herodoti. Saepius enim ea structura usus est et exemplum reperies in ipso huius capituli initio: Πυθόμενοι — τοὺς Πέρσας ἵνα. Cf. supra cap. 9, 2. Sed tamen male me quoque habet structuræ h. l. inaequalitas. Rectius sane haberet συναλισθέντας, Aldinae editionis scriptura, quam probat Cobetus, sed quia omnes codices in Infinitivo conspirant, fortasse verius statuemus sciolum verba συναλίσθαι et καὶ interpolasse ex iis quæ paullo ante sic scripta praecedunt: οἱ Παῖονες — ἀλίσθοντες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης κτέ.

V. 20 γυναῖκας μὲν ἐξελεύσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν γυναικίην, αὐτὸς δὲ [ὁ Ἀλέξανδρος dele] ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας — σκευάσας κτέ. Male γυναῖκας caret articulo, sed haud optime, ut mea quidem fert sententia, Herodoto succurreres corrigendo τὰς μὲν γυναῖκας. sed melius habebis γυναῖκας pro deperditi articuli interpretamento, eoque deleto rescribes: τὰς μὲν ἐξελεύσας κτέ. Proxime enim praecedit γυναῖκας ταύτας, et sic melius explicatur causa corruptelæ.

V. 21 δὲ δὲ ταῦτα κατέλαβε [ὁ Ἀλέξανδρος] Βουβάρη. Deleto otioso nomine gratius minore intervallo seiunguntur δούς et Βουβάρη.

V. 23 mit. male repetitum esse ἀπίκετο datum mihi iri spero.

V. 29 ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν. Formula ὥς τάχιστα Atticis tam quam *celerissime* significat quam *simulac*, Herodotus constanter ita distinguit ut, ubi altera significatio obtineat, utrumque vocabulum uno pluribusve aliis seiungat. Multa dabit exempla, quibus plurima addi possunt, Schweighäuser in lexico s. v. ταχύς. Hic igitur requiritur ὥς κατέβησαν τάχιστα κτέ.

V. 31 καὶ τοὶ ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἐστὶ ἐτοῖμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγάλα κτέ. Procul dubio legendum: ποιήσαντι — ἐστὶ ἐτοῖμα „si feceris parata erunt” ut in extremo capite optime scribitur: ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιαὶ τοὶ ἐτοῖμοι ἔσονται.

V 31 extr. Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλέος ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν. Immo vero ἐξηγητὴς, i. e. *auctor*. Quid sit Herodoto, ut reliquis omnibus, ἐξηγητὴς, quem opus sit doceant loci III 31, 3 ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων θεσμῶν, i. e. *interpretes* et I 78 ἔπεμπε θεοπρόπους ἐς τοὺς ἐξηγητὰς Τελμησσέων, i. e. *prodigiorum interpretes*, sive *coniectores*.

V. 33 Abblanditur mihi Valckenaerii coniectura: σοὶ δὲ καὶ τοῦτοισι [τοῖσι] πρῆγμα[σι] τί ἐστι; ut dittographia haec verba perdiderit. Cf. infra 84 extr. — In extrema parte capituli H. more suo et antiquorum scripsisse videtur τὴν ἐωυτοῦ κατο- <κω>χὴν τὴν ἐν Σούσοισι.

V. 34 extr. τοῦ πλευνός τε ἰδέετο ἢ πολιορκίῃ. Expectabam τ' ἔτι ἰδέετο κτέ.

V. 36 med. ὅπως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονται. Merito non ferens vitiosam formam, Cobet corrigit ναυκράτορες, deletο τῆς θαλάσσης. Fortasse recte, sed non satis expedito quo pacto alicui venire potuerit in mentem adscribere τῆς θαλάσσης. Num forte verba illa vitiosa ναυκρατέες τῆς θαλάσσης sunt scioli interpretamentum genuini vocabuli θαλασσοκράτορες, quo H. etiam infra usus est cap. 83?

φράσαι τὸ ἀτρεκέες οἵτινές εἰσι ἀνθρώπων οἰκόντες [αὐτήν]. ἀλλὰ κτέ. Prorsus incogitanter nescio quis post οἰκόντες addidit pronomen, quod non habet quo referatur. Manifesto enim iungendum: τὸ πρὸς βορέα τῆς χώρας ἔτι ταύτης — οἰκόντες.

V. 12 πρῆγμα τοιόνδε — Ἀσίην. Ἦν Πίγρης καὶ Μαντύης ἄνδρες Παίονες, οἱ — ἀπικνέονται ἐς Σάρδεις κτέ. Delet Cobetus ἦν et οἱ. Considerandi tamen sunt loci similes V 71 ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης· οὗτος — ἐπειρήθη. V 104 Ἦν Ὀνήσιλος — παῖς. Οὗτος ὦν ἦρ — κατηγορέετο. Cf. I 7 et quidam alii.

V. 15 οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι τοὺς Παίονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας κτέ. Non possum dare Cobeto Infinitivum suspensum e verbo πυθέσθαι alienum esse ab usu Herodoti. Saepius enim ea structura usus est et exemplum reperies in ipso huius capituli initio: Πυθόμενοι — τοὺς Πέρσας ἰέναι. Cf. supra cap. 9, 2. Sed tamen male me quoque habet structuræ h. l. inaequalitas. Rectius sane haberet συναλισθέντας, Aldinae editionis scriptura, quam probat Cobetus, sed quia omnes codices in Infinitivo conspirant, fortasse verius statuemus sciolum verba συναλίσθαι et καὶ interpolasse ex iis quae paullo ante sic scripta praecedunt: οἱ Παίονες — ἀλισθέντες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης κτέ.

V. 20 γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν γυναικίην, αὐτὸς δὲ [ὁ Ἀλέξανδρος dele] ἴσους τῆσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας — σκευάσας κτέ. Male γυναῖκας caret articulo, sed haud optime, ut mea quidem fert sententia, Herodoto succurreres corrigendo τὰς μὲν γυναῖκας, sed melius habebis γυναῖκας pro deperditi articuli interpretamento, eoque deleto rescribes: τὰς μὲν ἐξελθούσας κτέ. Proxime enim praecedit γυναῖκας ταύτας, et sic melius explicatur causa corruptelæ.

V. 21 δούς δὲ ταῦτα κατέλαβε [ὁ Ἀλέξανδρος] Βουβάρη. Deleto otioso nomine gratius minore intervallo seiunguntur δούς et Βουβάρη.

V. 23 init. male repetitum esse ἀπίκετο datum mihi iri spero.

V. 29 ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἄλλην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν. Formula ὥς τάχιστα Atticis tam quam *celerrime* significat quam *simulac*, Herodotus constanter ita distinguit ut, ubi altera significatio obtineat, utrumque vocabulum uno pluribusve aliis seiungat. Multa dabit exempla, quibus plurima addi possunt, Schweighaüser in lexico s. v. ταχύς. Hic igitur requiritur ὥς κατέβησαν τάχιστα κτέ.

V. 31 καὶ τοὶ ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἐστὶ ἐτοῖμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγάλα κτέ. Procul dubio legendum: ποιήσαντι — ἐστὶ ἐτοῖμα „si feceris parata erunt” ut in extremo capite optime scribitur: ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιαί τοι ἐτοῖμοι ἔσονται.

V 31 extr. Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλέος ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν. Immo vero ἐξηγητὴς, i. e. *auctor*. Quid sit Herodoto, ut reliquis omnibus, ἐξηγητὴς, quem opus sit doceant loci III 31, 3 ἐξηγεται τῶν πατρίων θεσμῶν, i. e. *interpretes* et I 78 ἔπεμπε θεοπρόπους ἐς τοὺς ἐξηγητὰς Τελμησσέων, i. e. *prodigiorum interpretes*, sive *coniectores*.

V. 33 Abblanditur mihi Valckenaerii coniectura: σοὶ δὲ καὶ τούτοισι [τοῖσι] πρῆγμα[σι] τί ἐστι; ut dittographia haec verba perdiderit. Cf. infra 84 extr. — In extrema parte capitis H. more suo et antiquorum scripsisse videtur τὴν ἐαυτοῦ κατο- <κω>χὴν τὴν ἐν Σούσοις.

V. 34 extr. τοῦ πλευνός τε εἶδετο ἡ πολιορκία. Expectabam τ' ἔτι εἶδετο κτέ.

V. 36 med. ὅπως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονται. Merito non ferens vitiosam formam, Cobet corrigit ναυκράτορες, delete τῆς θαλάσσης. Fortasse recte, sed non satis expedito quo pacto alicui venire potuerit in mentem adscribere τῆς θαλάσσης. Num forte verba illa vitiosa ναυκρατέες τῆς θαλάσσης sunt scioli interpretamentum genuini vocabuli θαλασσοκράτορες, quo H. etiam infra usus est cap. 83?

In fine huius capituli vitiosa interpunctione factum ut abundare videantur vocabula ἰὺν ἐνθαῦτα in his: ἵνα τε αὐτῶν πλάσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἰὺν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειρᾶσθαι τοὺς — στρατηγούς. Deletis virgulis arctissime iungenda sunt verba τὸ — ἐνθαῦτα, et vertendum, *qui* (exercitus) *Naxo reversus ibi* (Myunte) *erat*.

V. 33 τοῦτον δῆται διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεὸς κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ σῶμα. Qui h. l. tentarunt omnes propter sequens ποιεῦντας pro corrupto διελόντας reponunt praesens concientes διελύνοντες, διείροντες vel διέλκοντες, non reputantes aoristo tamen opus esse, si quidem hominem vincere non poterant antequam per foramen traxerant. Equidem conieci διέντας, deleto ποιεῦντας.

V. 40 καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσάγαγε γυναῖκα τεκνοποιόν. Ut Graeca sit oratio una addita littera corrigatur ἐσαγάγεο. Constanti enim usu dicitur ἄγεσθαι et εἰσάγεσθαι (εἰς τὴν οἰκίαν) γυναῖκα, *uxorem* (domum) *ducere*, numquam ἄγειν aut εἰσάγειν. E nostro cf. cap. 89 sq. et VI 61.

V. 41 Probanda videtur Steinii correctio ἡ ὕστερον ἐπεσελθοῦσα γυνή, quod hic legerit Pausan. III 3, 9, pro ἡ ἐσύστηρον ἐπελθοῦσα γυνή. Praeterea nescio an mox quoque corrigendum sit τῆς ἐπ(ε)σσελθούσης γυναῖκος. Namque ἐπελθεῖν est *supervenire*, ἐπεσελθεῖν *post alium intrare domum*, quod est huius loci. Verba spuria καὶ τὸ δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνή damnare occupavit Cobetus.

V. 42 ἀπίει (Dorieus) ἐς τὴν Λιβύην τὰ πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δ' ἐς Κίνυπα οἰκισε χώρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ ποταμόν. Turbatum esse satis apparet. Steiniius satis violenter Κίνυπα mutat in Λιβύην et supplet παρὰ <Κίνυπα> ποταμόν. Lenius poteris retinere Κίνυπα et supplere παρὰ <τοῦτον τὸν> ποταμόν. Deinde expectes ἐξελαθεῖς δὲ ἐνθεῦτεν τρίτῳ ἔτει ὑπὸ — Καρχηδονίων ἀπίκητο <ὀπίσω> ἐς Πελοπόννησον, ut I 62 init. VI 5 med. VII 57 et saepe alibi, aut insertum πάλιν ante ἀπίκητο, ut II 122 aliisque locis. Saepe tamen apud nostrum post verba composita cum ἀπὸ hanc notio-

nem omissam videbis. Sic v. c. V 98 extr. ἀπίκοντο ἐς Παιονίην. VI 24 med. ἐς Σικελίην ἀπίκετο, VII 31 extr. ἀπίκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ ἄστυ, ubi ἀπικνεῖσθαι est *redire*. Similiter ἀποκαλεῖν positum videbis sensu *revocandi* III 53 et IV 203, nisi forte utrobique verius est ἀνακκληῖν. Cf. Mnem. XII, 408; ἀπέπλωε est *retro navigabat* VII 130 extr., alibi, ubi dare potuerat ἀπονοστήσαντες, quod verbum ei est in deliciis. Cf. I 42. 83. 111. II 33. 161. III 124. IV 33. 76. 159. 205. VI 92—136. al. A verbis eo sensu in Attica usitatis ἐπανιέναι et ἐπανήκειν fere abstinuisse videtur. Semel VII 138 legitur ἐπάνειμι ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον, sed ἄνειμι eodem sensu legitur I 140 et VII 239, nescio an verius.

V. 43 ἐκ τῶν Λαῖου χρησμῶν. Quae oracula cum nulla umquam fuerint conieci Βάκιδος, sed post Valckenaerium. Bacis erat teste schol. Pac. 1071 ἀνὴρ Ἑλεώνιος, ut Antichares, qui his oraculis usus esse dicitur ab Herodoto. Lenius quidem, sed non probabilius me iudice Dobraeus Adv. I 31 Λάσου, cll. VII 6. 94.

V. 44 extr. τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρει [χρηστά] θυομένῳ. Deleatur emblemata.

V. 49, 4 ἔχοντες — κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι. Herodotus et Attici de coronis, pileis, galeis, et quovis capitis tegmine usurpant praepositionem περί, quam hi cum accusativo, ille cum dativo iungere assolet. Praepositionem apud utrosque propter sequiorum usum ἐπί adhibentium saepissime oblitteratam fideliter libri et alibi frequentissime servarunt et VII 61 init. περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τήρας.

V. 49, 4 extr. corrigendum puto τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν εἴχοιτε, pro εἴχοιτε, *potiominus*.

V. 49, 6. Ad reliquorum exemplum supplendum: Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι <οἷδε> κτέ. Nam Aristagoras Cleomeni ἔλεγε ταῦτα δεικνὺς ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετυμημένην. Ut vero deinde scribamus τούτοις δὲ πρόσουροι <οἷδε> Κίλικες opus non esse videtur, propterea quod sequitur κατήκοντες ἐς θάλασσαν τὴνδε.

V. 57. ἦσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων [Φοινίκων].
Deleatur nomen.

V. 57 extr. πολλῶν τεων καὶ οὐκ ἀξιαπηγήτων ἐπιτάξαντες
ἐργεσθαι. Sententiam restituit tam Cobetiana coniectura δλίγων
quam Madvigiana <οὐ> πολλῶν, quam equidem praelulerim. In-
credibile dictu est quoties librarii negationem neglexerint. Qua
de re cum alibi saepe monui, tum luculentum nuper exem-
plum attuli ad Herod. IV 130 et novum infra afferam ad VI
110. Ipse Cobetus VI 52 corrigit <οὐ> βουλομένην.

V. 58 ἄλλα τε πολλὰ (Phoenices) οἰκήσαντες ταύτην τὴν
χώρην ἐσήγαγον διδασκάλια κτέ. Loci ratio postulat οἰκίσαντες.

V. 59 Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήϊα γράμματα ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλ-
λωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν ἐπὶ τρίποσι τρίσι
ἐγκεκολαμμένα. Quid sit ἐγκολάπτειν ἐπὶ τρίποδι, non assequor.
Verba ἐγκολάπτειν, ἐντάμνειν, ἐγγράφειν similia iunguntur aut
cum simplici dativo, aut cum praepos. ἐν et paullo rarius cum
praep. εἰς. Quare aut expungatur praepositio cl. I 93, aut cor-
rigatur ἐν cl. II 106.

V. 63. Lacedaemonii Anchimolio duce classe venerant in Atti-
cam expulsuri Pisistratidas. Hi vero immittunt iis Thessalorum
equitatum, qui multos Lacones, in quibus ipsum ducem, occi-
dunt, τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας κατέρξαν.
Cum κατέργειν sit includere et prohibere, artificiose, i. e. pes-
sime, duce Schweighäusero interpretantur: in naves compulerunt
et ibi coercuerunt, ascensione prohibuerunt. Equidem punctum
temporis non dubito quin H. scripserit una addita literula κα-
τηράξαν, praecipites compulerunt in naves, prorsus ut scripsit IX
69 extr.: τοὺς λοιποὺς κατήραξαν ἐς τὸν Κιθαιρῶνα.

V. 64. οἱ δὲ περιγενόμενοι ἀπαλλάσσοντο ὡς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ
Θεσσαλίας. Pro ἰθὺς Stein substituit εὐθύς, formam non Hero-
doteam. Debuit saltem ἰθέως, ut est VI 17 δ δὲ ἰθέως ὡς
εἶχε ἐπλωε ἐς Φοινίκην. Magis tamen mihi arridet Wesselingii
coniectura ἰθύ, modo simul deleatur praepositio ἐπὶ, quae recte

abest I 207. IV 120. 136. VI 95. VIII 38. IX 69. Idem nescio an nostro reddendum sit II 119 *οἶχετο Φεύγων τῆσι νηυσὶ ἐπὶ Λιβύης*, ubi Plutarchus Mor. p. 857 h. l. laudans habet *ἰθὺ ἐπὶ Λιβύης*, unde corrigendum suspicor *ἰθὺ Λιβύης*.

V. 67 *ἐλθὼν — ἐχρηστηριάζετο, εἰ ἐκβάλοι τὸν Ἄδρηστον*. Dobree *ἐκβάλλῃ* requirit. Coniunctivum requiro et ego sed rectissime habet Aoristus *ἐκβάλλῃ*, ut ipse Dobree VI 135 optime correxit *ἐπεμπον δ' ἐπειρησόμενους εἰ καταχρήσονται τὴν ὑποζάκορον* pro *καταχρήσονται*. Sic VIII 36 recte libri *ἔμυνταῖοντο — εἴτε κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι*. In quaestione directa dicendum erat: *ἐκβάλλω Ἄδρηστον*; eumque modum Herodotus servare solet in quaestione indirecta etiam post tempora historica. Quando vero post *ἐπειρωτῶν* similiaque sequatur optativus docet inter plurimos locos V 73 *ἐπειρώτα τίνες ἔδντες — δεοῖα το Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι*. Cf. me C. C. p. 29 sq. ad. I 46 sq. ubi hodie non dubito quin verum sit *ἐπιχειρέῃ*. Quod noster I 53 variandae orationis causa scripsit (modo scripserit *εἰ στρατεύεται — καὶ εἰ — προσθέοιτο*), non eam habet vim ut mutem sententiam.

V. 67 In oraculo dato Clistheni: *Ἄδρηστον μὲν εἶναι Σικυνώνων βασιλέα, ἐκείνῳ δὲ λευστῆρα* ignotum obscurumque vocabulum, quod agnoscunt grammatici, antiquitus depravatam esse suspicor. Nisi fallor, Pythia Clisthenem ignominiose appellavit *ληιστῆρα*.

V. 72 prope init. *ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι*. Aoristus passivus *σταθῆναι* pro *στήναι* relinquendus est tragicis, reddendumque nostro *ἀντιστάσεως*. De hoc ipso composito cf. VI 117. VII 53.

V. 73 *τὰ ἑπτακῶσια ἐπίσια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεομένεος*. Quia significat *ἐκπεσόντα* expectes *ἐκδιωχθέντα*. Cf. Thuc. I 24. Dem. 32, 6. al. Ac facile sane post simillimos ductus litterarum *δι* excidere potuit praepositio *ἐξ* quam saepe cum *δι* confundi constat. Attamen infra quoque cap. 92 bis *διώκειν*

usurpatum videbis pro ἐκδιώκειν, quod compositum in nostra Herodoti recensione extare non videtur.

V. 73 καὶ κῆ γῆς οἰκημένοι. Immo κοῦ γῆς, ut recte legitur cap. 13 τῖνες δὴ — εἰσι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι. H. κῆ eodem sensu usurpat quo Athenienses κοῖ.

V. 76 οὗτος δ ἑόλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων ὁρθῶς ἂν καλεῖτο. Exscribere lubet quae de hoc loco mecum in commentariolis meis olim disputavi: STEIN „Dieser Zug darf wohl als unter der Regierung des Kodros geschehen bezeichnet werden.“ Si haec revera est Herodoti mens, scribendum fuerit οὗτος δ στόλος δ ἐπὶ Κόδρου ὁρθῶς ἂν καλεῖτο. Non magis abesse potest aut articulus aut participium quale est γενόμενος, si admittimus Naberī coniecturam ὁρθῶς <πρῶτος> ἂν καλεῖτο. [Idem sensit Cobetus, satis audacter Mn. XII p. 142 corrigens οὗτος δ ἑόλος — <γενόμενος πρῶτος> ὁρθῶς ἂν καλεῖτο]. Quid vero, si interpretamur: haec *expeditio* a Codro rege Atheniensium, i. e. a Codri regno (nam sin minus Graecus sermo requireret τοῦ βασιλεύοντος) *merito nomen accipiat*? Herodoto enim nihil tritius est quam καλέσθαι, κληθῆναι, κεκληθῆναι, ὄνομα ἔχειν, τὴν ἐπωνυμίην ποιέσθαι (ἔχειν), γενέσθαι et similia ἐπὶ τινος, ubi scriptores Attici usurpant praepositionem ἀπὸ. Cf. Schweigh. Lex. v. ἐπί. Ab hac interpretatione prope abfuit Steinius annotationi suae subiungens verba „Deutsch etwa *Kodros-zug*.“

V. 77 ἐκ τειχέων περιπεφλοισμένων. Iniuria Valckenaerius requirebat περιπεφλοῖσμένων. Nam περιφλοῖζειν verbum Graecum non est, et περιφλοῖζειν, unde περιφλοῖσμός habet Theophrastus, gaudet notione multum diversa. Hoc unum ambigi possit, utrum hic corrigendum sit περιπεφλοισμένων an Aristophani Nubb. 395 una inserta literula reddendum sit περιφλ(ε)ύει. Ut hoc non illud credam facit cum cognatum verbum φλέγειν tum praesertim quod verbum simplex φλύειν longe alia gaudet notione. Similiter autem libri variare solent in φυγεῖν et φεύγειν, ἄφυκτος et ἄφευκτος, τυκτός et τευκτός, νυστάζειν et νευστάζειν, aliis.

V. 77 extr. In *Inscr. Att.* (Kirchh.) I 334 ex vetere epigrammate non nisi paucae litterae (v. 2 ΕΝΑΙΟΝΕΡΓΜ et v. 4 ΠΠΟΣΔΕ) servatae sunt, ita ut ex reliquiis sciri nequeat quid olim vs. 3tio lectum fuerit

δεσμῷ ἐν ἀχλυδέντι σιδηρέῳ ἔσβησαν ὕβριν.

Peringeniosa vero et certa coniectura Heckerus noster olim ex libri C lectione ΑΧΝΤΘΕΝΤΙ (in AB est ΑΧΝΤΝΘΕΝΤΙ) reperit veram scripturam ἀχλυδέντι comparata glossa ἀχνύς = ἄχος apud Etym. M. p. 165, 1 qui citat versum

τῆς δ' ὀλυφυρομένης ἀμφ' ἀχνύι εἵβεται αἰών.

Itaque ἀχλυδέντι valet ἀλγινδέντι, quo poeta, si libuisset, uti potuisset. Emendatione iam olim recepta a Duebnero in Anth. Pal. VI 343 tandem fruatur Herodotus. — In praegressis hoc agens animadvertes interpretes bis de suo addidisse οἱ Ἀθηναῖοι.

V. 79 ἀλίην ποιησάμενοι Cf. I 125 ἀλίην ἐπείησατο. Attici contra in ea re usurpant verbum activum ποιεῖν ἐκκλησίαν, σύλλογον cett.

V. 83 στάδια δὲ μάλιστα καὶ ἀπὸ τῆς πόλιος ὥς εἴκοσι ἀπέχει. In talibus constanter Herodotus dicit μάλιστα καὶ, ut de tempore καὶ μάλιστα. Loco II 127 supplendum: μάλιστα <καὶ> ἐς ἑκατὸν πόδας ὕψηλοῦ.

In extremo capite verba ἦσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοις αἰτιαῦται ἱεροεργαῖς· εἰσὶ δὲ σφι καὶ ἄρρητοι [ἱεροεργαῖς] liberanda sunt substantivo otioso et κακοφάνως repetito.

V. 85. Ἀθηναῖοι μὲν νυν λέγουσι μετὰ τὴν ἀπαίτησιν ἀποσταλῆναι τριήρεϊ μιῇ τῶν ἀστῶν τούτους, οἱ ἀποπεμφθέντες ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἴγιναν τὰ ἀγάλματα ταῦτα ὥς σφετέρων ξύλων ἔντα ἐπειρῶντο ἐκ τῶν βάρων ἐξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται. Vehementer a librariis hic turbatum esse cum apparet ex prava sententiae conformatione tum e scripturarum discrepantiis, nam pro τούτους B³ r¹ habent τουτέων et pro ἐπειρῶντο AB¹ Cd πειρᾶν, quo recepto et admissa Steinii coniectura δικησιόους pro τούτους Madvigius correxit: — ἀποσταλῆναι τριήρεϊ μιῇ τῶν ἀστῶν δικησιόους, οἷα ἀποπεμφθέντας ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, καὶ ἀπικομένους — πειρᾶν κτέ. In

qua correctione nihil sane desiderarem, si plane abessent verba οἱ ἀποπεμθέντες, quorum correctio me iudice male cessit Madvigio. Et participium quidem delevit quoque Steinius coniciens in ed. exeget.: τῶν ἀστῶν τριηκοσίους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ· οἱ ἀπικόμενοι — ἐπειρέοντο κτέ., in qua coniectura non fero narrationem per structuram relativam. Quare nescio an Madvigio obtemperandum sit, ita tamen ut deleantur verba οἱ ἀποπεμθέντες, quorum interpolandorum falsam scripturam ἐπειρώντο causam fuisse suspicor. Apposite Steinius contulit VIII 135 ἔπεσθαι οἱ τῶν ἀστῶν αἰρετοὺς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ et de numero trieretarum VII 114. VIII 17.

V. 87 extr. ἄλλω μὲν δὴ οὐκ ἔχειν (Ἀθηναίους) ὅτεω ζημιώσωσι τὰς γυναῖκας, τὴν δὲ ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα. Miror neminem vidisse Herodotum in hac Argivorum narratione necessario scripsisse μεταβαλεῖν, quod facile labem concepit e sequentibus: μετέβαλον ὧν ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα. Namque mutatae structurae in praegressis: περιγενέσθαι μέντοι οὐδὲ τοῦτον τὸν ἔνα ἄλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε. κομισθεὶς γὰρ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλε τὸ πάθος· πυθομένας δὲ τὰς γυναῖκας — εἰρωτᾶν κτέ. longe alia ratio est. Structura enim est paratactica pro ὅτε γὰρ — ἀπήγγειλε, τὰς γυναῖκας — εἰρωτᾶν.

V. 89 extr. τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο ἀκούσαντες ὅπως χρῶν εἴη ἐπισχεῖν πεπονθότα· πρὸς Αἰγινητέων ἀνάρσια. Hic quidem non eadem venia parata est vocolae ὅπως, quam bene ei tribuit Schweighäuser in lexico pag. 143 in locis III 115 et 116, nec dubito quin corrigendum sit ὥς. Fortasse natum est ὅπως ex ὥς, suspenscr. var. lect. ὅτι. Inversa ratione subinde ὥς in ὅπως corrigendum est.

V. 91 κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχέεσθαι ἐτοῖμον. Confidenter emendo πειθαρχέειν, quod vitium suscepisse suspicor e praegresso πείθεσθαι. Quis quaeso ferret στρατηγεῖσθαι scriptum pro στρατηγεῖν, μοναρχεῖσθαι pro μοναρχεῖν, δημαρχεῖσθαι pro δημαρχεῖν, δημαγωγεῖσθαι pro δημαγωγεῖν, similia?

In sequentibus nescio an corrigendum sit: δόξαν δὲ φύσας

αὐξάνεται, ὥς γε (pro ὥστε) ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ παρ-
οικοι (pro περίοικοι) αὐτῶν (Atheniensium) Βοιωτοὶ καὶ Χαλκι-
δῆες. Hi enim erant Atheniensium finitimi, non circum eos
habitant. Cf. Thuc. III 113. Herod. VII 235. Eur. Andr.
42 al. et verbum παροικίζειν Her. IV 180. — Sequitur: τάχα
δὲ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἀμαρτῶν· ἐπεῖτε δὲ ἐκεῖνα ποιή-
σαντες ἡμάρτομεν. Licet fieri possit ut τις καὶ ἄλλος spectet
praesertim Corinthios (cf. 93 init.), loci tamen compositio non
fert additum ἀμαρτῶν, quod sciolus adscripsisse videtur propter
sequens ἡμάρτομεν. Necessario enim ἐκμαθήσεται eodem pertinet
quo ἐκμεμαθήκασι, nempe ad verba δόξαν δὲ φύσας αὐξάνεται.

V. 92, ε' ἀπὸ τῆς κυφέλης ἐπωνυμίην Κύφελος οὖνομα ἐτέθη.
Ita loquuntur Athenienses, sed Herodoti est ἐπί, quod nescio
an hic et aliis quibusdam locis restituendum sit.

V. 92 extr. οὐκ ὦν παύσεσθε ἀλλὰ πειρήσεσθε — κατάγοντες
Ἰππίνην; ἵστε ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντάς. Cum pro-
tasis, ut recte ait Cobetus, valeat ἦν μὴ παύσησθε κτέ, con-
sentaneum est, συναινέοντας futurum esse, non praesens, prorsus
ut in Homérico quod imitatur ἔρδ', ἀτὰρ οὐ τοι πάντες ἐπαι-
νέομεν θεοὶ ἄλλοι verbum ἐπαινέομεν futuri vicem explere ar-
bitror. Cf. quae Comm. Crit. p. 30 disputavi de verbis οἷχετο
χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ εἰ αἰρέει V. 43 1, licet ibi tamen
malim αἰρήσει.

V. 97 ἐπελθὼν δ' ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταῦτά ἔλεγε
τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ
πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὥς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ κομί-
ζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε
κτέ. Non accurate haec respondent loco V 49, quo respicitur.
Ibi enim legimus: οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοι εἰσι, ὑμεῖς τε
τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι, ἣ τε μάχη
αὐτῶν ἐστὶ τοιγδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχον-
τες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ (l. περὶ) τῇσι κεφα-
λῇσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσι. Quae verba aut lacuna labo-
rant, nihil enim ibi de clipeo quo Persae careant dictum est,
aut altero loco verba ὥς — εἴησαν sunt interpolata, quod mihi

quidem veri videtur similis, quoniam περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ non magis quidquam repetitum est. Persae autem *pro hastis* (δούρασι) uti αἰχμαῖσι βραχέεσσι et *pro clipeis* cratibus vimineis (γέρροις) interpolatorem docere potuit locus VII 61. Eliecta autem interpolatione apparet pro ταῦτα reponendum esse ταῦτά.

V. 98. Nuntius missus ab Aristagora ad Paeones sic loquitur: ἄνδρες Παῖονες, ἔπεμψέ με Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος σωτηρίην ὑμῖν ὑποθσόμενον, ἥνπερ βούλησθε πείθεσθαι. Quia ὑποτίθεσθαι est *consilium dare, monere, suadere*, iure expectes σωτήριόν τι ὑμῖν ὑποθσόμενον, i. e. *datum salutare vobis consilium*.

V. 103 ἐκπλώσαντές τε (Iones) ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον Καρίας τὴν πολλὴν προσεκλήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλομένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέπρηναν τὰς Σάρδεις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Non est Accusativus Καῦνον — βουλομένην pro Nominativo error Herodoti, quod putat Steiniius, sed lenissime corrigendum: καὶ γὰρ τὴν Καῦνον (scil. προσεκλήσαντο), πρότερον οὐ βουλομένην συμμαχεῖν· ὥς <δ> ἐνέπρηναν τὰς Σάρδεις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο.

V. 104 ἐνθαυτὰ μιν φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμίνιον [ὁ Ὀνήσιλος] — ἀπεκλήισε τῶν πυλέων. Quia Onesilus est praegressorum subiectum, nulla opus est nominis iteratione. Simili de causa V 118, 3 et 126 extr. magistellis tribuo nomina οἱ Κᾶρες et ὁ Ἀρισταγόρης.

V. 106 ἀλλ' εἴπερ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἰρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωυτοῦ βαλλόμενον πεποιηκέναι. Requiro ἐπρήξε vel πέπρηχε aut μοχ ποιέειν et βαλλόμενον, ut est III 155 ἐπ' ἐμεαυτοῦ βαλλόμενος ἐπρήξα et III 71. Eadem correctione indiget locus IV 160. Ita iam scripseram, cum subito me advertit soloecismus: ἴσθι αὐτὸν — πεποιηκέναι pro legitimo participio. Inspectis autem codicum scripturis video partem eorum pro πεποιηκέναι exhibere πεπρηχέναι, quales discrepantiae reperiri solent in magistrallorum sup-

plementis. Scilicet neutra lectio genuina est, eaque deleta tam πρήσσει quam βαλλόμενον bene habet. Dederat Herodotus: ἀλλ' εἴπερ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἴρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐκ' ἑωυτοῦ βαλλόμενον, scito cum proprio uti consilio. Et praesens πρήσσει confirmatur sequentibus ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον πρήσουσι κτῆ.

V. 126. Vere quidem Cobetus libri Vti partem ultimam inde a capite 109 eximie traditam esse a librariis, sed tamen aegre mihi persuadeo tam obscure scribere potuisse clarissimum scriptorem quam hodie scripta leguntur ipsa ultima huius libri verba, quae sic habent: ἐκ δὲ ταύτης (e Thracia) ὁρμώμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτὸς τε [ὁ Ἀρισταγόρης] καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξίέναι. Non enim ex hac Thracum voluntate apparet, opinor, qui fieri potuerit ut et urbem relinquerent et obsidentes securos opprimerent conficerentque. Dicendum fuerat inter utrosque convenisse, ut Thracibus ὑποσπόνδους ἐξίέναι liceret, nec fere dubito quin Herodotus scripserit καὶ συνθεμένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξίέναι. Pepigerant id Thraces, sed pactione violata Aristagoram suosque occiderunt. Quam autem obscure habeat vulgata vel inde apparet quod quibusdam placuit haec versio: cum oppidum aliquod obsideret, reiectis conditionibus, quibus Thraeces excedere oppido voluerant.

AD LIBRUM VI.

VI. 1 ὁ δὲ (Hippias) οὔτε εἰδέναι ἔφη, ἐθώμαζε τε τὸ γεγονός ὥς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. Nescio an verius sit: ὁ δὲ οὔτε εἰδέναι ἔφη θωμάζειν τε τὸ γεγονός, ὥς κτῆ.

VI. 5 init. Ἰστιαῖον δὲ ταύτης ἀποσφαλόντα τῆς ἐλπίδος Χῆροι κατήγον ἐς Μίλητον αὐτοῦ [Ἰστιαίου] δεηθέντος. Nomen proprium inepte abundat.

Post pauca sequitur τιτρώσκεται (Histiaeus) τὸν μῆρὸν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. Quotusquisque est qui ignoret Herodoti esse scribere ὑπὸ τῶν τευ Μιλησίων? Mox supervacua reci-

denda in verbis ἐνθεῦτεν δέ, οὐ γὰρ ἐπειθε τοὺς Χίους ὥς ἐ
 ἑαυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ ἐπεισε Λεσβίους
 [δοῦναι οἱ νέας].

VI. 8. Deletis magistellorum supplementis scribatur: εἶχοντο
 δὲ τούτων Πριηνέες δυῶδεκα νηυσὶ καὶ Μυούσιοι τρισὶ [νηυσὶ],
 Μυουσίων δὲ Τήιοι [εἶχοντο] ἑπτακαίδεκα [νηυσὶ], Τήϊων δὲ
 [εἶχοντο] Χῖοι ἑκατὸν [νηυσὶ].

VI. 9 οὐδὲ βίαιότερον ἔξουσι οὐδὲν ἢ πρότερον εἶχον. Cf.
 III 15 τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο ἔχων οὐδὲν βίαιον, ubi Mnemos.
 XII pag. 406 iniuria pro ἔχων tentavi πάσχων.

VI, 11, 1 ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα.
 Quid sibi velit in hac formula verbum ἔχεται numquam potui
 intelligere, cumque praeter Homeri locum K 173 omnes eius
 imitationes quas ad h. l. recenset Valckenaerius conspirent in
 verbo ἴστασθαι, facilis est suspicio Herodoto quoque restituendum
 esse ἴσταται. Nisi forte verum vidit Gentius Mnemos. a.
 1857, pag. 439 leniter sane proponens ὀχέεται, cl. Arist. Eq.
 1244 et Gerytadis fr. ap. Ath. XII C.

VI. 13. In eandem cum Cobeto incideram suspicionem verba
 ἐδέκοντο τοὺς λόγους transponenda esse post Συλοσῶντος, ita
 tamen ut non tantum λόγους post ἔπεμπε, sed simul otiosum
 nomen ὁ Αἰάκης delerem.

VI. 14 init. ὥς δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγένοντο. Constante H.
 ἀγχοῦ, ἀγχοτάτω et ἀγχιστα, nusquam ἐγγύς ἐγγυτέρω ἐγγυ-
 τάτω usurpat. Quare valde mihi suspecta est scriptura II 121 α)
 οὐδ' ἐγγύς ἐλθεῖν.

VI. 16 πανδημεὶ libri et editiones. Unice verum esse παν-
 δημῖ, sed contra ἀμαχεὶ sim. probe constat ex titulis antiquis.

VI. 15 extr. μετ' ὀλίγων [συμμάχων] et τῶν σφετέρων [νεῶν]
 τὰς πλεῦνας.

VI. 19. In oraculi vs. 2 pro πολλοῖσιν corrigendum esse aut
 ὀρμισιν aut οἰωνοῖς demonstrare conatus sum *Comm. Crit.* p. 11 sq.

VI. 17 ὁ δὲ ἰθέως ὡς εἶχε ἔπλωε ἐς Φοινίκην. Huius abundantiae (nam ὡς εἶχε ponitur pro εὐθὺς) aliud exemplum apud nostrum non repperi. Quare ἰθέως genuinum esse non spondeo.

VI. 22 Σαμίων δὲ τοῖσι τι (Vat. τε) ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθέν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἰδοὺ δὲ — ἐς ἀποικίην ἐκπλῶειν. STEIN „den Besitzenden, Vermögenden” ungeuöhnlich für τοῖσι ἔχουσι. Sache und Zusammenhang lassen τοῖσι περιεῦσι oder auch τριηράρχοις (cap. 14) angemessener erscheinen. Neutra coniectura probabilis. Non solos trierarchos, sed plurimos Samios in Siciliam navigasse prodit sequens narratio, nec vero omnes qui post pugnam ad Laden superfuerunt eo se contulisse, sed partem eorum Sami remansisse apparet e capite 25. Contra valde mihi quidem probabile videtur profectos esse solos locupletiores, sed cives tenuiores, qui parum curare soleant rerum conversiones, patriam non reliquisse. Quare, si quid novandum sit, potius aut cum Valckenaerio legatur παχέεςσι, aut lenius, praeunte Schweighäusero, deleatur vocula τι. Fieri tamen potest ut scriptor eam voculam de industria addiderit quo significaret non solum divites sed omnino eos quibus aliquid esset pretiosi novas sedes petivisse. Quod si ita est, melius fortasse ponas hos accentus: τοῖσι τι ἔχουσι.

VI. 31. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλητον, τῷ δευτέρῳ ἔτει ὡς ἀνέπλωσε, αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. Ὅπως δὲ λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὡς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσχυήνευον τοὺς ἀνθρώπους. Quoniam prorsus idem significat ὡς ἐκάστην αἰρέοντες (οἱ βάρβαροι) quod ὅπως λάβοι (ὁ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων) τινὰ τῶν νήσων, in quibus verbis τῶν νήσων non satis accurate dictum est pro τῶν νήσων τούτων, suspicionem premere nequeo verba ὅπως — νήσων fluxisse ex antiqua illorum verborum interpretatione et Herodotum dedisse his omissis: ὡς <δ> ἐκάστην αἰρέοντες κτέ. Non autem persuasit mihi Cobet corrigens αἴρεον, qui si haesit in participii praesentis usu pro praeterito, non video cur admiserit imperfectum αἴρεον pro aoristo εἶλον, nam ipse vertit ut quaque CEPERANT, ut taceam ita saltem expectari optativum αἰρέοιεν, quemad-

modum I 29 legitur ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο, quem locum ipse attulit. Hic vero ὡς ἕκαστος non aliter dictum videtur quam I 114 et saepissime alibi. Quod vero attinet ad participii praesentis pro praeterito usu, saepissime tam apud Atticos quam apud Herodotum participium praesens reperitur, ubi sermo est de re saepius repetita et praesertim quidem ubi mores et consuetudines describuntur, quibus locis paene omnibus Cobetus restitui iubet Aoristos. Si tantummodo ageretur de levibus quibusdam discrepantiis, in quibus nulla omnino est codicum auctoritas, velut in scribendo γενόμενοι pro γινόμενοι, πειθόμενοι pro πειθόμενοι, ταμόντες pro τάμνοντες, φυγόντες pro φεύγοντες, aliaque eiusmodi, viro summo obloqui non auderem, sed non ita rem comparatam esse docebunt exempla nonnulla, a quorum correctione prudens manum abstinuit, ex ipso Herodoto mihi collecta, quaeque facili negotio augeri possunt:

I. 203 φύλλα — τὰ τρίβοντάς τε καὶ παραμίσχοντάς ὕδωρ ζῳῖα ἐκωτῶν ἐς τὴν ἐσθῆτα ἐγγράφειν. Quis rescribere audebit τρίψαντάς τε καὶ παραμίξαντάς?

II. 41 θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντάς βοῦς τὸν τρόπον τόνδε et in eodem capite κατὰ ταῦτά δὲ τοῖσι βουσί καὶ τᾶλλα κτήνεα θάπτουσι ἀποθνήσκοντά.

III. 38 ἐπὶ κόσῳ ἂν χρήματι βουλοίατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντάς κατασιτέεσθαι; εἰ ποx ἐπὶ τίνι χρήματι δεξαίαιτ' ἂν τελευτέοντάς τοὺς πατέρας κατακαίειν πυρί;

II. 136 κοντῷ γὰρ ὑποτύπτοντες ἐς λίμνην, ὃ τι πρόσσχοιτο τοῦ πηλοῦ τῷ κοντῷ, τοῦτο συλλέγοντες πλίνθους εἵρυσαν κτέ.

III. 128 ἀπικόμενος δὲ καὶ Ὀροίτῳ ἐς ὕψιν ἐλθὼν τῶν βιβλίων ἐν ἕκαστον περιαιρέομενος ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ.

III. 143 μεταπεμπόμενος ἕνα ἕκαστον — συνέλαβέ σφεας καὶ κατέδησε κτέ.

IV. 23 τοῦτο (τὸ ἄσχυ) καὶ λείχουσι καὶ γάλακτι συμμίσχοντες πίνουσι.

Ubi vero huiuscemodi exstant exempla, satius erit manum abstinere a locis, qualis hic est (V. 4) κατὰ δὲ τὸν γινόμενον σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τιαῖδε· τὸν μὲν γινόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται — τὸν δ' ἀπογινόμενον παίζοντές τε καὶ ἠδόμενοι γῇ κρύπτουσι. Sed haec quidem hactenus.

Quod attinet ad explicationem τοῦ σαγηνεύειν, quae sequitur apud H., fides historico haberi nequit scribenti ἀνὴρ ἀνδρὲς ἀψάμενος τῆς χειρὸς ἐκ θαλάσσης τῆς βορρῆς ἐπὶ τὴν νοτίην διήκουσι, quasi vero nulli montes, torrentes, fossae, arbores, aedificia obstiterint. Cum grano salis, quod aiunt, hunc everrendi morem accipiendum fuisse vix est quod moneam.

VI. 32 duplici vitio laborant verba ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς ἀπειλὰς τὰς ἐπηπείλησαν τοῖσι Ἰωσι στρατοπεδευομένοις ἐναντία σφίσι. Corrigendum ἐστρατοπεδευομένοις ἀντία σφίσι. Nam sensu locali et proprio noster constanter abstinet a forma composita ἐναντίος. Calidius *Comm. Crit.* pag. 46 hoc compositum prorsus Herodoto abiudicavi, nam sensu translato noster eo prorsus sic utitur ut Attici, dicens γνώμην ἐναντίην, non ἀντίην, similiaque.

VII. 33 Χερσόνησος — Σηλυμβρίη — Προκόννησος. Nihili sunt variae lectiones Σηλυβρίη et Προκόννησος vel Προικόννησος. De Selymbria vide *Lapidum de dial. Att. test.* p. 34 sq. Quod attinet ad Προκόννησος, constat omnia nomina propria composita cum νῆσος semper liquidam duplicasse, uno excepto eo quod est Χερσόνησος, quod eadem constantia una liquida exarari solet. Cf. *Lap. test.* p. 33. 39. Multo absurdior error est scriptura Προικόννησος, quae ante Cobeti Hellenicorum editionem secundam Xenophontis libros foedabat. — In vicinia solus codex Vaticanus servavit veram lectionem Καλχηδόνιοι pro Χαλκηδόνιοι, de quo vitio quantumvis antiquo pluribus egi in eodem libello pag. 18.

VI. 34 extr. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογοι τὴν ἱρὴν ὁδὸν διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἦσαν· καὶ σφεας ὡς οὐδεὶς ἐκάλει, ἐκτράπονται ἐπ' Ἀθηνέων. Si ἐκτράπονται sanum esset, viam sacram reliquissent Doloncorum legati. At apparet eos ea ipsa via, quae Athenis ducet ad Eleusin et inde Delphos, iter fecisse Athenas; nam Miltiadem ad illam viam in Laciadarum demo habitasse novimus e Plutarchi vita Cimonis, cap. 4. Quare procul dubio abiecta praepositione, quam dittographia natam esse suspicor e praegresso verbo ἐκάλει, corrigendum est τράπονται ἐπ' Ἀθηνέων.

VI. 35 Φιλαίου τοῦ Αἴαντος [παιδός]. Ultima vox contra Herodoti morem adscripta a magistellis.

VI. 35 ἐπειρησόμενος τὸ χρηστήριον εἰ ποιοίη (Vat. ποιῶ) τάπερ αὐτοῦ — προσεδέοντο. Praefero equidem Dobrei et Dindorfii correctionem ποιεῖν alteri ποιεῖσι, cui subscribit Cobetus, quia coniunctivum in talibus optativo longe praeferre solet Herodotus. Cf. quae dixi ad V 67.

VI. 36 ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ [τούτου] ἡ Χερσώνησος ἔσω πᾶσα ἔστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρακοσίων τὸ μῆκος. Recte pronomen abest a codice Vaticano.

VI. 37. Suspecta habeo cum Nabero verba otiose repetita πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν.

VI. 41 καὶ ὥσπερ ὁρμήθη ἐκ Καρδίας πόλιος, ἔπλωε κτέ. De ὥσπερ usurpato pro ὡς temporali vehementer dubito.

Eodem capite interpretamento liberentur verba τὴν δὲ οἱ πέμπτην [τῶν νεῶν] quod post σὺν τῇσι τέσσαρσι τῶν νεῶν et turpiter abundat et auribus grave est.

VI. 43 init. τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν. De dimittendis imperatoribus non usurpari solet a veteribus καταλύειν, sed παραλύειν, ut ipse noster scribit V 75 παραλυομένου δὲ τούτων τοῦ ἐτέρου καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαριδῶν τὸν ἕτερον et VI 94 Μαρδόνιον Φλαύρως πρήξαντα τῷ στέλφω παραλύει τῆς στρατηγίας. Cf. VII 38. Contra καταλύειν dicitur τὸν δῆμον, τὴν βουλήν, τὴν βασιλείαν, τοὺς νόμους, similia, i. e. *abrogare*, et de regibus ac tyrannis καταλύειν τινὰ τῆς ἀρχῆς, τῆς βασιλείας, τῆς τυραννίδος. Nullus igitur dubito quin correctum oporteat τῶν ἄλλων παραλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλέος κτέ.

VI. 49 οἳ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείφω καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δὲ σφι ταῦτα ἰθὺς Ἀθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντές τε ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινῆτας δεδωκέναι, ὡς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύωνται.

Plerique libri *ἐπέχοντες*, quod dudum merito abiectum est ab omnibus. In libro Vaticano est *ἔχοντες*, et duo codices minoris momenti Ps cum ed. Aldina exhibent, quod Eustathius quoque legit ad Od. p. 1856 *ἔχοντες*, quae lectio hodie vulgo recepta est. Cum tamen nullo exemplo demonstrari possit Graece dici *ἔχειν ἐπὶ τινι adversus aliquem tendere* (sic enim interpretatur Schweighäuserus), variantibus praesertim libris praestat conicere Herodotum scripsisse *δοκούντες τε ἐπὶ σφίσι ἐκόντας τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι*, non *ινίτος*, sed de industria. Ita verba ὡς — *τρατεύονται* faciunt epexegeta formulae *ἐπὶ σφίσι, adversus se, in suum damnum*. Mihi quidem nihil videtur hac correctione evidentius.

VI. 50 extr. *εἶπετο Κρίον, ὅτι οἱ εἶη [τὸ] οὐνομα· ὃ δὲ οἱ τὸ ἐὼν ἔφρασε.*

Male spernitur libri Vaticani lectio *ὅτι οἱ εἶη οὐνομα*. Oratio directa *τί οὐνομά τοι ἐστί;* Paulo ante scripserim *ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἀπάξειν χαίρυντα Αἰγινήτων* pro *ἄξειν*. In fine vero capituli Naberus iniuria delet verba ὡς *συνοισόμενος μεγάλῳ κακῷ*, quae colorem habent ita Herodoteum ut interpreti tribui non posse videantur.

VI. 51 Alterum *ὑποδεεσέρης* abesse malim.

VI. 52 *Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς τότε ἐόντας βουλευσάι κατὰ νόμον βασιλέα τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι*. Verba *τοὺς τότε ἐόντας* tam ridicule abundant (de quibus enim aliis quaeso haec dici potuerunt?) ut monstrum hic ali nullus dubitem. Delenda non esse vix opus est dicere, quis enim tale quid adscripturus erat? Quid autem dederit H. colligi fere inde potest quod non de Lacedaemoniis in genere haec dici potuerunt sed de solis ephoris. Nisi igitur omnia me fallunt scriptum reliquerat *τοὺς τότε <ἐν τέλει> ἐόντας βουλευσάι κτέ.*, in quam suspicionem iam ante me Steinium cll. III 18 et IX 106 incidisse nunc laetus animadverto.

Sed etiam in ipsis sequentibus turbatum esse video. Quid enim sibi volunt verba *ἢ καὶ πρὸ τούτου* in his: *οὐκ ὦν δὴ σφεας ἔχειν ὑκότερον ἔλονται ὥστε καὶ ὁμοίων καὶ ἴσων* (ex-

... καὶ ἐμαίον) ἰόντων· οὐ δυναμένους δὲ γινῶναι ἢ
 ... ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. Parum lucraremur
 ... ἢ καὶ πρὸ τούτου, cum quia antiqua Grae-
 ... πρὸ τοῦ sive προτοῦ, tum vero imprimis quod
 ... ephorum experimento quo veritatem cognosce-
 ... fuit. Restat igitur ut ea verba habeamus pro in-
 ... emblemate, qualia tam multa Herodoti orationem detur-
 ... Quibus deletis, verbis οὐ δυναμένους δὲ γινῶναι resumitur
 ... more superior oratio οὐκ — ἔλονται. Fieri autem potest
 ut illud emblemata non huc pertineat sed olim in margine ad-
 scriptum fuerit infra verbis οὐδὲν ἕσσον.

Ibidem § 6 procul dubio supplendum est: ἐνθαῦτα δὲ τοὺς
 Σπαρτιήτας — φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παιδων
 λαβεῖν κατὰ ταῦτά <αἰεῖ> τιμέουσιν τὸν πρότερον καὶ σιτίοισι
 καὶ λουτροῖσι. Inter litteras A et TI facile elapsa est necessaria
 vox ΑΙΕΙ, quae a librariis servata est in praegressis: καὶ ἦν
 μὲν κατὰ ταῦτά φαίνεται αἰεῖ ποιεῖσα, κτέ.

VI. 57 init. ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια κτέ. Aequè pravam
 est ἐμπολέμιος, atque ἀντιπολέμιος pro ἀντιπόλεμος. Reponatur
 ἐμπόλεμα, quod hic legit Diogenianus. Hesychius: ἐμπόλεμα:
 τὰ εἰς πόλεμον εὐθετα. — In eodem capite non intellego in ver-
 bis: νευμηνίας δὲ ἀνὰ πάσας καὶ ἐβδόμας ἱσαμένου τοῦ μηνὸς
 δίδοσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνος,
 καὶ μέδιμνον ἀλφίτων καὶ οἶνου τετάρτην Λακωνικὴν, quid sibi
 velit ἐς Ἀπόλλωνος in aedem Apollinis. Non melior est codicis
 Romani lectio ἐς Ἀπόλλωνα, nisi quod propius abest a vera
 scriptura, quam suspicor fuisse ἐς Ἀπολλώνια, ad Apollinis
 (huic enim primo et septimo cuiusque mensis die immolabatur)
 festum celebrandum.

VI. 57, 5. Non hercle inepta est Naberi suspicio Spartano-
 rum reges non iudicasse de viis publicis (ἰδῶν) sed lites ad
 fiscum pertinentes <προς> ἰδῶν δημοσίων περὶ, et plane mihi
 persuasit Cobetus spretis grammaticorum testimoniis pro πα-
 τρούχου substituendum esse παμοῦχος. Sed mihi quidem non
 persuasit vir praeclarus in capite sequenti depravata esse verba
 ἐπεὶ οὖν τοῦτο γένηται (mortuo rege) ἀνάγκη ἐξ οἰκίης ἐκάστης

ἐλευθέρους δύο καταμιαίνεσθαι, ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα. μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο ζημίαι μεγάλαι ἐπικέαται. „Absurdum est, ait Cobetus Var. Lect. 188, verbum καταμιαίνεσθαι. Namque sive *conspurcari* significat, ut solet, sive paullo acrius est quam *μιαίνεσθαι*, pollui piaculo quolibet, non est honoris genus magis stolidum et ab natura ingenii humani et Graecorum moribus magis alienum et abhorrens, cett.”

Nonne καταμιαίνεσθαι, ut hoc utar, recte diceretur senex Priamus, de quo Hectorem lugenti est apud Homerum Ω 163 sqq.:

ἄμφι δὲ πολλῇ

κόπρος ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,
τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἐξῆσιν?

Cf. X 414.

„Spartani” ita pergit vir eximius „concidebant sibi brachia et eliciebant cruorem et sic regem mortuum honorabant, ut Galli Cybelen, quod Graecis moribus est conveniens admodum, in luctu sibi unguibus *aut ferro* lacerare corpus aut genas dilaniare et vultum.” De unguibus concedo, de ferro nego. Graecorum est κόπτεσθαι s. τύπτεσθαι (κατακόπτεσθαι est sequiorum) et καταμύττεσθαι sive καταδρύπτεσθαι, sed τὸ κατατάμνεσθαι et τὸ περιτάμνεσθαι τοὺς βραχίονας (cf. Her. IV 71) relinquebant, nisi fallor, barbaris et fanaticis. Nec tandem video, quo iure Cobetus hunc morem humaniorem iudicet quam molestam quidem et spurcam sed innoxiam illam consuetudinem coeno, ut apud Homerum, aut pulvere vel cinere conspergendi et contaminandi corporis.

Mnem. XII p. 158 argumenta partim repetuntur, non corroborantur. Retinebo igitur traditam lectionem.

VI. 58 extr. ἐπεὰν δὲ θάψωσι, ἀγορὴ δέκα ἡμερέων οὐκ ἴσταται σφί, οὐδ' ἀρχαιρεσίη συνίξει, ἀλλὰ πενθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας. Comititia magistratibus creandis nonnisi semel quotannis habebantur, itaque parum probabile videtur H. haec commemorasse, cum praesertim vox ἀγορὴ comitia iam complectatur. Contra iure expectes eo tempore nec senatum convenisse nec magistratuum collegia, nec fere dubito quin vox ΑΡΧΑΙΡΕCΙΗ ex duorum vocabulorum laciniis ΑΡΧΑΙ et ΓΕΡΟΤCΙΗ coaluerint fueritque haece historici manus: οὐδ' ἀρχαὶ <οὐδὲ γε>ρουσίη συνίξει κτ.

VI. 61 τῷ προσεκέετο τῶν ἀστῶν μάλιστα [ὁ Ἀρίτων]. *Male abundat nomen proprium.*

VI. 61 ὑπερθε τοῦ Φοιβηίου [ἱροῦ]. Templum Apollinis e certa analogia dicitur Φοιβήιον = Φοίβειον, ut Iunonis Ἥραιον, Mercurii Ἑρμαῖον, Pandrosi Πανδρόσειον, cetera, itaque ἱροῦ est insitivum.

VI. 62 ἀναγκαζόμενος μέντοι τῷ τε ὄρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπίει ἀπάγεσθαι. Nonne praestat ἐπίει, *per-mittebat*? Cf. III 113, VII 161. Alia est ratio locorum III 25, 6. VII 121. al. Sed aptius videtur praesens, quare legatur ἐπίει. In praegressis supplendum puto ἐπὶ τούτοις δὲ <σφίσι αὐτοῖσι> ὄρκους ἐπήλασαν. Cf. I 146.

VI. 63 καὶ ἐπὶ δακτύλων συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας εἶπε. Facta demum computatione locutus est Ariston, itaque συμβαλλόμενος, ut recte libri habent praeter Vaticanum. Idem valet de capite 65, ubi perperam editur ὁ δὲ συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε φᾶς κτέ.

VI. 64 init. διὰ τοῦτο μὲν οἱ τὸ οὔνομα [Δημάρητος] ἐτέθη. Spurium esse Δημάρητος apparet ex addito articulo vocis οὔνομα. Paucis versibus ante legitur: Δημάρητον δὲ αὐτῷ οὔνομα ἔθετο διὰ τὸδε.

VI. 69 νυκτὶ δὲ τρίτῃ [ἀπὸ τῆς πρώτης] ἤλθέ μοι φᾶσμα. Dele puerile additamentum.

VI. 74 necessario supplendum ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει λέγεται <τε> εἶναι ὑπ' Ἀρκάδων τὸ Στυγὸς ὕδωρ, καὶ δὴ καὶ ἐστὶ τοιόνδε τι. Praecedens syllaba TAI propter soni similitudinem voculam τὲ absorpserat.

VI. 72 extr. ἔφυγε δὲ ἐς Τεγέην καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. Praepositionem ἐν habeo suspectam, quam quis addiderit ignorans ταύτῃ esse adverbium. Quis v. c. Latine dicat: *Romam fugit et in ea* (pro *ibi*) *mortuus est*? Recte diceretur *in ea urbe*, et Graece ἐν ταύτῃ τῇ πόλει.

VI. 76 ἐς χάσμα ἀφανές ἐκδιδοῦσαν. Quod Cobetus, cl. Empedocle ap. Sext. Emp. p. 213, 23 Bekk., Herodoto reddidit ἀχανές, ipse Pindaro fr. 207 (Bgg.) restitui corrigens Ταρτάρου — ἀχανέος pro ἀφανέος. Cf. *Studia Crit. et epigr. in Pindarum*, Trai. a. Rh. ap. Beyers 1884, pag. 67.

VI. 79 κατὰ πεντήκοντα δὴ ὦν τῶν Ἀργείων ὡς ἐκάστους ἐκκαλούμενος ὁ Κλεομένης ἔκτεινε. Praepositionem κατὰ hic non esse distributivam, sed significare *fere* et apparet ex adiecto ὡς ἐκάστους et bene intellectum est ab omnibus. Cum tamen *singulos* Argivos evocasse Cleomenem probabile est, corrigendum puto ὡς ἑκάστον, cuius scripturae vestigium superest in codice Romano ὡς ἐκάστοτ exhibenti.

VI. 79 ἀναβὰς ἐπὶ δένδρους. Miror Dindorfium cum ceteris sic edidisse, posteaquam recte in commentatione p. XXXIV B agnovit δένδρεον reponendum esse, quippe qua forma HomERICA Herodotus sola usus sit. Ceterum quod ibi dicit in plerisque libris esse δένδρου, id minime confirmatur Steinii annotatione critica, unde apparet sic legi in uno Cantabrigiensi, et δένδρον in Florentino (d).

VI. 82. Νοστήσαντα δέ μιν ὑπὸ πῆγον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους. Requiro Aoristum ὑπήγαγον.

VI. 86 α). Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος, ἤκω δὲ τῆς σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλούμενος ἀπολαῦσαι. Ὡς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην τῆς σῆς δικαιοσύνης ἦν λόγος πολλός, ἐμεαυτῷ λόγους ἐδίδουν κτέ. Vocula δὴ, cuius in sententiae initio nulla vis est, necessaria est in huiuscemodi periodo post ἐν δὲ. Corrigitur igitur: Ὡς γὰρ ἀνὰ — Ἑλλάδα, ἐν δὲ δὴ καὶ περὶ Ἰωνίην. E plurimis locis cf. VI 11. 50. 70. Infra VII 2. 38. supple: Δῆλὰ μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοις τεκμηριοῖσι, ἐν δὲ <δὴ> καὶ τῷδε κτέ. Aliquoties iam eam voculam, quam post δὲ saepius excidisse nemo mirabitur, revocavit Naberus, velut II. 43, 2, ubi legitur in sola ed. Aldina.

Pergit sic scriptor: ἐμεαυτῷ λόγους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός ἐστι αἰεὶ κοτε ἢ Ἰωνίη, ἢ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλὲς ἰδρυμένη, καὶ

διδότι χρήματα οὐδαμῇ τοὺς αὐτοὺς ἐστὶ ὁρᾶν ἔχοντας. Apud antiquos et probos scriptores διδότι semper et ubique significat *propterea quod*. Hic litterae ΔΙ dittographia natae videntur e praegressa vucula καΙ, idemque accidit II 43, 2 et IX 7 B, ubi in codice Vaticano recte scriptum est καὶ ὅτι. Restant loci II 50 init., ubi praecedit Ἑλλάδα et VI 75 prope fin., ubi praegressum est λέγουσι. Nescio igitur an Herodoto quoque hic usus sit abiudicandus. Recte habet διδότι VI 105 med. quia ibi revera valet δι' ὅτι ut fortasse rectius edidit Stein.

In huius capituli initio (α') sine controversia corrigendum est: ἔλεξε σφι Λευτυχίδης τάδε· ὦ Ἀθηναῖοι, ποιεῖτε μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποιήσετε (pro ποιεῖτε, quod corruptela natum e praegresso imperativo) ὅσια, καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων.

VI. 94 init. ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἑωυτοῦ ἐποίησε κτέ. Quia ὁ Πέρσης est rex Persarum Darius, mox male abundat nomen proprium ὁ Δαρεῖος in verbis ἅμα δὲ βουλόμενος [ὁ Δαρεῖος] — καταστρέφεσθαι κτέ.

VI. 95 ἐσβαλλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας, καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες [ἐς τὰς νέας] ἔπλων ἐξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίαν. Verba ἐς τὰς νέας boni libri B¹ R omittunt, nescio an recte. Nam cum ἐς ταύτας referatur ad αἱ ἵππαυγοὶ νέες in praegressis, si scriptor necessarium duxisset aliquid addere, addidisset, opinor, ἐς τὰς τριήρας. Veruntamen quia ipsa res loquebatur, non in hippagines pedestrem exercitum coniectum esse et sequebantur verba ἔπλων ἐξακοσίῃσι, de industria ea omisit.

VI. 97, 2 ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μὴδὲν σίνεσθαι μήτε αὐτὴν τὴν χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. Sic IV 184 αὐτοὺς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν χώρην αὐτῶν et VII 11 extr. αὐτοὶ τε ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν. — Ceterum ex inscriptione Deliaca in „Bulletin de corr. Hell.” VI 1—3 p. 152 apparet Datidem non tantum templo Deliaco pepercisse, sed etiam dedicasse ibi donaria. Recenset enim is titulus inter templi

donaria χρυσῶν χρυσοῦν πρὸς τῷ τοίχῳ, Δάτιδος ἀνάθημα, ἑλκὴν δράχμαι ΔΔΛΓ†.

VI. 98 Ἀρταξέρξης μέγας ἀρῆιος. Depravata haec esse facile concedo Steinio, sed cum analogia peccat quod substituendum putat μεγαλαρῆιος. Corrigatur μέγα ἀρῆιος. Ceterum Herodoto hanc notulam abiudicandam esse bene perspectum est.

VI. 100 med. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν — ἄλλοι δὲ [αὐτῶν]. Dele pronomen male repetitum.

VI. 102 ἔπλεον ἐς τὴν Ἀττικὴν κατέργοντες τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦτὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιήσῃν, τὰ καὶ τοὺς Ἑρετρίεας ἐποίησαν. Depravatum esse κατέργοντες constat, sed verum neque repperit Dietach coniciens κατοργέοντες, quod non significat *superbientes*, sed ὑπερακμάζοντες interprete Photio in lexico, neque Madvig proponens καταγόντες. Utroque verbo longe aptius videtur καταλογέοντες, valde *sperrnentes* Athenienses.

VI. 104 καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες ἐδίωξαν. Pronomen cum codice Romano bene expunxit Cobetus, sed nostri usus suadet ὑπαγαγόντες. Cf. VI 72. 82. 136. IX 93.

VI. 106 ἦν γὰρ ἱσαμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρους ἔδντος τοῦ κύκλου. Quam dudum in commentariolis meis scripseram coniecturam: εἰνάτη <οἱ> δὲ οὐκ κτέ. nunc summi critici calculis et *συνεμπτώσει* (Mnem. XII 166 sq.) comprobata esse laetus video. Plutarch. Mor. pag. 862 haec describentem omisisse εἰνάτη, ut verum fateor, ita coniciens ignorabam. Alteram autem addidi coniecturam, nec ipsam improbabilem: ἦν — εἰνάτη, οὐδὲ (pro δὲ οὐκ) ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν κτέ.

VI. 107 ὄρμιζε οὗτος. Pronomen abundat, sed etiam minus fero abundantiam in sequentibus οἶα δὲ οἱ πρεσβυτέρῳ ἔδντι τῶν δόντων οἱ πλεῦνας ἐσείοντο· τούτων ὧν ἓνα [τῶν δόντων] ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας. In Hippiae verbis: Ἡ γῆ ἦδε οὐκ ἡμετέρη

ἐστὶ οὐδὲ μιν δυνησόμεθα ὑποχειρίην ποιήσασθαι· ὁκόσον δὲ τι μοι μέρος μετῆν, ὃ ὁδῶν μετέχει nescio an necessarium sit ὁκόσον γὰρ τι κτέ.

VI. 108 Φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἐξανδραποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ὕμειν. Alibi post Φθάνειν sequi solet πρὶν ἢ, velut mox 116, vel πρότερον ἢ.

VI. 110 προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκκυρώτω συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἢ γνώμῃ ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκάστου αὐτῶν ἐγένετο πρυτανίῃ τῆς ἡμέρης Μιλτιάδῃ παρεδίδουσαν· ὃ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανίῃ ἐγένετο. Vertunt, hand dubie recte: „At ille *quavis acciperet*, non tamen prius commisit proelium quam legitimus ipsius dies adesset.” Subit mirari quid Miltiadem impulerit, ut oblatam sibi identidem ab aliis praetoribus summam imperii acciperet, si tamen ea non uti statuisset, itaque non dubito quin dictus sit ab Herodoto illam non accepisse, et hic quoque ut saepe perierit negatio. Corrigatur igitur: ὃ δὲ <οὐ> δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο κτέ. Bene attendendum ad imperfecti usum *παρεδίδουσαν*, *tradere volebant*, *offerebant*.

VII. 113 ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι (Graeci) πῦρ τε αἵτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Magis ad rem fuisset: πῦρ τε ἀγίνεον κτέ. Ἀγινέειν de rebus dictum reperies III 89. 97. VII 25.

VI. 116 Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ποδῶν εἶχον [τάχιστα] ἐβώθεον ἐς τὸ ἄστν. Interpretamentum ante Cobetum deleuit Naber. Recte abest IX 59.

VI. 117 Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ κτέ. Genuina esse dubito verba ἐν Μαραθῶνι cum Valckenaerio et Mehlero et Cobeto.

VI. 117 Cum iis quae Cobet ad h. vs. annotavit cf. II 142: οὕτω ἐν μυρίοις τε ἔτεσι καὶ χιλίοις καὶ τριηκοσίοις τε καὶ τεσσαράκοντα ἔλεγον κτέ.

VI. 119 καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἄλας καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται ἐξ αὐτοῦ (sc. τοῦ Φρέατος) τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέεται μὲν κηλωνίῳ κτέ. Solito minus felix fuit Cobetus Mnem. XII p. 168 coniciens ἀρύσσονται, nam neque e puteo quidquam effoditur (puteus ipse foditur), neque non apparet e sequenti descriptione de *kauciendo* sermonem fuisse. Omnes autem veritatis numeros habet Dindorfii emendatio ἀφύσσονται. Supernatare asphaltum et oleum notum est.

VI. 134. Ἐς μὲν δὴ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι, τὸ δ' ἐντεῦθεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέσθαι ὧδε [λέγουσι]. Ne forte post πάντες putes excidisse ταῦτά cf. II 142 init. Aliud sciolii supplementum commemorare neglexi supra cap. 125: ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον πολλὸν καταλιπόμενος [τοῦ κιθῶνος]. Sed talibus ineptiis ad hunc usque diem scatent editiones Herodoti.

VI. 134 ὑπερβορόντα δὲ ἵεναι ἐπὶ τὸ μέγαρον [ὅτιδὴ ποιήσονται ἐντός], εἴτε κινήσονται τι τῶν ἀκινήτων εἴτε ὀτιδὴποτε πρήξοντα. Deleatur inepta dittographia.

VI. 135 τὰ ἐς ἔρσενα γόνον ἄρρητα ἱρὰ ἐκφύνασαν Μιλτιάδῃ. Valde mihi suspectum est γόνον, quia Graecis *sepus* non γόνος audit, sed γένος, et ἔρσην γόνος Herodoto esse solet *suboles* *pascula* et usurpari in formula ἄπαις ἔρσενος γόνου. Optime haberet τὰ ἐς ἔρσενα (v. ἔρσενας) ἄρρητα ἱρὰ.

VI. 137 ἐπεῖτε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χάρην, τὴν σφίσι αὐτοῖσι ὑπὸ τὸν Ἑμπεδοκλῆν εἶδον οἰκῆσαι (ἐνοικῆσαι Naber) — ἐξεργασμένην εὖ — λαβεῖν φθόρον κτέ. Non satis est cum Dindorfio delere αὐτοῖσι, sed cum pronomen spectet non ipsos Athenienses, sed Pelasgos, manifeste ferri nequit pronomen reflexivum, et reponendum τὴν σφι ὑπὸ κτέ. deleto aut pronominis personalis glossemate αὐτοῖσι, aut quod longe malim τὴν σφι αὐτοὶ — εἶδον. Et αὐτοὶ iam proposuit Reiskius.

VI. 138, 3. Μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ ἑαυτοῖσι λόγους εἶδον. Perrarus est et nescio an vitiosus in hac formula numerus pluralis pro singulari λόγον, qui apparet I 33. 97.

209. II 45. IV 102. V 75. 68. VIII 9, ut etiam Atticorum est λόγον (non λόγους) δίδοναι, ἀποδιδόναι, ὑπέχειν, αἰτεῖν, ἀπαιτεῖν, ἀποφέρειν, εἰς λόγον κατίστασθαι, cum contra, ut fert rei natura, dicant εἰς λόγους (non λόγον) ἐλθεῖν, ἀφικέσθαι τινί. Correxeim igitur hoc loco et III 76 et VI 86a) λόγον pro λόγους.

Priusquam reliquos Herodoti libros corrigere pergam, moneo, iniuria me vol. XII p. 409 tentasse verba III 68 ὁμοῖς τῷ πρώτῳ Περσέων, et pag. 410 I 24 ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαι μιν. Ibidem pag. 416 (ad III 136) χρημοσύνης est vitium typographicum pro χρημοσύνης.

(Continuabitur.)

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXX. 11 (Vol. II p. 487 ed. Didot).

Ὅς γενηθεὶς τούτου Φρονιμώτερος ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, οὐ μὴν ἐποίησε τὸ προσταχθέν, νομίζων Φίλιον τοῖς ὅλοις κρατεῖν Ῥωμαίοις.

Immo τοῦ στόλου κρατεῖν. Interpres recte vertit: sperans gratum fore Romanis, si classe potirentur.

Lib. XXXI. 8 (ibid. p. 496).

Καὶ πρῶτος μὲν Ἀνίκιος καὶ Ὀκταούιος ὁ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγησάμενος ἀνὰ μίαν ἡμέραν ἐκάτερος ἐθριάμβευσεν, ὁ δὲ σοφώτατος Αἰμίλιος ἐπὶ τρεῖς.

Aemilius honore, dignitate, gloria ceteros antecedens erat semνότατος.

H. W. v. D. M.

AD CICERONIS PALIMPSESTOS.

(Continuantur ex Vol. XII pag. 404.)

30. Durissimis numeris versus est Ennii ex Iphigenia:
„quod est ante pedes nemo spectat, caeli scrutantur plagas”

Paulo melius:

„ante pedes quod nemo spectat, caeli scrutantur plagas”.

i. e. quoniam homines non satis suas res curant, rell., quod melius monito et generali sententiae convenit quam vulgata. Idem versus sine varietate est de Divin. II. 30. Acute, sed haud scio an minus apte Fleckeisen: „noenu spectant”. — Ibidem sub fin. vulgatam lectionem: quod si studia Graecorum vos tanto opere delectant, sunt alia liberiora et *fusa* latius, quae vel ad usum vitae vel etiam ad ipsam rem publicam conferre possumus” *fusa* contra codicis et C. F. W. Muelleri lectionem *transfusa* defendo. Sunt alia studia non ita materie adstricta sed latius vagantia (*fusa*), ut ad vitam quoque possint adhiberi. *Trans* hoc loco alienum est (diversum est § 60 sub f. „si in plures translata res sit”). *Fusa latius* = latius patentia Or. II. 67: „si illam quoque partem quaestionum oratori volumus adiungere vagam et liberam et late patentem.” — Paulo post § 31 nihil est, cur a lectione codicis recedatur „sed quaero, quae tu esse maiora *intellegis*?” Pro Rosc. Am. 119: „quaero abs te: iine qui postulabant indigni erant?” Cluent. 112: „tu — quaero, quid tum esse existimas iudicatum?” et multa alia congesta a Margueto, IV p. 2, b.

31. „Dicam mehercule (quae ego maiora esse intellegam) et contemnar a te fortasse, cum tu ista caelestia [de Scipione quaesieris], ego autem haec, quae videntur ante oculos esse, magis putem quaerenda.”

Nihil attinebat quaestionem Scipioni propositam esse; eo quod Tubero quaesiverat a Scipione, quid ei videretur de duobus solibus, non erat Laelius contemnendus.

32. „Solem alterum ne metueritis: aut enim nullus esse potest, aut sit sane, ut visus est, modo ne sit molestus; *aut* scire istarum rerum nihil, aut etiamsi maxime sciamus, nec meliores ob eam scientiam nec beatiores esse possumus.”

Aut ante *scire* alieno loco insertum est, cum alicubi in proximis omissum, in margine positum esset et vitio bis positum; non videtur ex *nam* corruptum, ut Kayserus iudicat; melius esset, etsi non necessarium, fulcrum aliquod veluti „scire *quidem*.” Maiorem difficultatem habent superiora: vix recte per disiunctiva *aut* — *aut* copulantur membrum affirmativum (*esse potest*) et concessivum (*sit sane, modo ne sit molestus*). Desidero ad leniendam asperitatem oppositionis: „aut enim nullus *est*, *aut* si esse potest, sit sane ut visus est, modo ne sit molestus.” Hic quoque turbatum est *aut* altero suo loco omissio, deinde male ante *sit* posito, quo facto reliqua secuta sunt.

38. „Non committam, ut sit inlustrior illa ipsa res, de qua disputem, quam oratio mea.”

Notat vitium philosophorum et Iconss., qui multis cautionibus et exceptionibus rem quam explicant obscurant, a quo ipse prope aberat § 38 init. et Crassus de Orat. I. 187: „nihil est enim, quod ad artem redigi possit, nisi ille prius, qui illa tenet, quorum artem instituere vult, habeat illam scientiam, ut ex iis rebus, quarum ars nondum sit, artem efficere possit”. Ita fit ut definitio sit ipsa re obscurior. Trita via incedens dixisset: „non committam ut sit obscurior mea oratio (sive definitio) quam res”, exquisitius dixit: „non committam ut sit inlustrior res quam oratio”, probe curabo, ut nemo hoc mihi possit obiicere. Nihil igitur opus mutatione est. Ad definitionem rei publicae § 39 „coetus multitudinis iuris consensu et

utilitatis communione sociatus" cf. Augustinus, de Civ. Dei XIX. 21, ubi totidem verbis haec repetuntur et explicantur. Alia afferunt Moser. et Villemain. „Coetum multitudinis" invenies ipsius Augustini verbis commemoratum l. l. c. 24. „Consensum iuris" non interpretor pactum aliquod de iure constituendo sed communem voluntatem iuris observandi.

42. Atque horum trium generum (monarchiae, aristocratiae, democratiae) quodvis — non perfectum illud quidem neque mea sententia optimum, sed tolerabile tamen *et* aliud alio possit esse praestantius".

Lego: „sed tolerabile, ut tamen aliud alio", rell. Non enim acquiescendum in simplicissima emendatione: „tolerabile tamen ut" rell.; membrum restrictivum requiritur, ut senserunt Hauptius, Osannus, Halmius („optimum *est*, tolerabile tamen, *sed ut* aliud" aut „*sed* aliud *ut*" rell.)

44. De tribus formis rei publicae verba faciens Scipio: quae genera primum sunt in iis singula vitiis, quae ante dixi, deinde habent perniciose alia vitia".

Nondum habent ea „alia perniciose" sed eo facile perveniunt: „habent perniciose alia *vicina*". Sequitur autem: „nullum est enim genus illarum rerum publicarum, quod non habeat *iter ad finitimum quoddam malum praeceps ac lubricum*". Habent quasi in vicinia perniciose quaedam, ad quae propterea facile delabuntur. In proximis speciose G. Hermannus emendabat: „ad *invitandam* animi licentiam" sed non opus: bono regi subest ad immutandi animi licentiam Phalaris, i. e. in promptu est, quocum se compareret, malus, ut licere sibi putet animum mutare.

45. Initio sic supplendum: „*iam illa immoderata libertas status est rei publicae deterrimus et ex hac vel optimatum vel factiosa (opt. factio vel?) tyrannica* —".

47. Aequalitas non est in populi imperio; alii enim sunt qui dant, alii qui accipiunt: „ferunt enim suffragia, mandant imperia *magistratus* ambiuntur rogantur set ea dant *magis*, quae etiam si nolint, danda sint, et quae ipsi non habent, unde alii petunt".

Non tantum *magis* sed etiam *magistratibus* spurium esse videtur: in margine scriptum erat *magistratibus* (mandant imperia sc. magistratibus) quod truncatum in *magis* aut *magistratus* duobus locis insertum est; *magistratus* impedit sine utilitate sententiam. *Magis* iam ab aliis eiectum est. Similia corruptionis exempla sunt supra § 25: „Cum quod cum disputando docuisset”. § 31 INVIDISSCIPHUS INITIONIS i. e. „invidi Scipionis initis”, ubi litterae ON in margine scriptae alieno loco (post INTRI, non, ubi debebant, post SCIPi) insertae sunt. In palimpsesto Scauriana § 34 certum vitiose duobus locis positum, cf. Mnem. N. S. XI. p. 381. Frequentissimum hoc mendum est in Vindobonensi Livii decadis quintae: XLI. 25. 8 „sustinenti res a pop. Rom. gestas res scribere.” Ib. 26. 4 „ubi evaserunt possent ut extra vallum, ut pandere aciem et exaequari cornibus hostium quibus circumbantur possent ita” ubi possent ut bis posita, priore loco perperam. XLII. 12. 8 „eum — eos domesticos apparatus belli habere non ut externis non egeat.” XLIII. 12. 9 „Macedonia maxime curā praebebat. In classem cura mille socii . . scribi iussi.” XLII. 26. 1 „magis e re p. visum erat conprimi ac sedari exasperatos ac Ligures” ubi frustra ante alterum ac (interpolatum) Madvigius nomen gentis excidisse putat. Cic. de Fin. v. 21 (c. 8) in Erf. „quattuor defensae quattuor.” Cf. etiam Madv. Emend. Liv. ¹ p. 492.

50. „Cur enim regem appellem, Iovis optimi nomine, hominem dominandi cupidum aut [imperii singularis] populo oppresso dominantem, non tyrannum potius? Tam enim esse clemens tyrannus quam rex importunus potest”.

Rex non est abiiciendum. Omnes, inquit, imperantes tyrannos appellari convenit, nam quod ita boni imperantes tyranni dicantur, non prohibet quo minus eos hoc nomine dicamus, existunt (sunt) enim tam clementes tyranni quam importuni reges; ut rex, quamvis malus, rex tamen dicitur, sic bonus tyrannus tamen tyrannus dicatur. Vulgo auctore Madvigio *rex* inducitur. *Imperii singularis* post *dominandi* nihil novi infert et ipso loco, quem tenet, suspectum est. Sub finem paragraphi „qui enim iudicatur iste optimus?” expressa videntur e Graeco: τῷ γὰρ κρινεται ὁ ἀριστος ἐκείνος; *Optimus* ille, quem volunt,

unde cognoscitur? Nonius *qua*, codex *quid* (pro *que*), utrumque ex correctione. Nonii locus est 239. 8: „*aemulus* similitudinem vitae vel instituti sequens. M. Tullius de republica I: qua enim iudicatur iste optimus? doctrina artibus studiis *audio quando* lacunosus est in fine: fortasse *aemulos aequando*.

51. Nam divitiae, nomen, opes vacuae consilio et vivendi atque aliis imperandi modo, dedecoris plenae sunt et insolentis superbiae”.

Mosero desideranti „vacuae iusto vivendi” obiecit Orellius id iam inesse in *modo*, quod non significet *Weise* sed *Maass*. Iniuria si quid video. Modum ponere e. g. cupiditatibus significat: non nimis extendere, circumscribere cupiditates; „sit modus laborum” significat finias labores aliquando. Modum habere vivendi, ad eam normam dictum, esset: ne fueris nimis vivax, noli nimis diu vivere, quod praeceptum qui dat, tam stultus est quam qui ei obsequitur. Aliud esset: sit modus cupiendi longam vitam. *Modus* igitur h. l. non significat modulum; non sine causa haeserunt Moserus („iusto vivendi”) et Osannus („iubendi” pro „vivendi” substituens). Requiritur quod *aliis* opponatur; nam id vocabulum nunc abundat: offensio tolletur, si pro *VIVENDI* substitueris *SUI REGENDI*, nec regere possunt se ipsos nec aliis imperare. Aliquot litterae exiderant .VI...*ENDI*, unde *VIVENDI*.

52. „quibus (optimatibus) rem publicam tuentibus beatissimos esse populos necesse est, vacuos omni cura et cogitatione, aliis permissio otio suo, quibus id tuendum est neque committendum ut sua commoda populus neglegi a principibus putet.”

Populus *σχολὴν ἄγει πρὸς τὰ ἑαυτοῦ*, liber esse vult a cura publica ut suis rebus vacet, res igitur committit paucis moderatoribus, quibus id agendum est, ut populus in otio et quiete permaneat. Hoc quam moleste dicatur „permittere alicui otium suum” quisque videt; puto: „aliis permissio *negotio* suo.” Ceterum Graecum fontem in hac disputatione odorari videor, etiam in verbis „quo nihil potest esse moderatius” *οὐ οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς κῆρας ἐπιτηδεύτερον* (vel *εὐκαιρότερον*). Videri possunt ex paulo longiore demonstratione sumpta, quo τὸ μέσον ἄριστα καίμενον ἐκατέρωθεν, eoque ipso ad temperationem aptissimum esse demon-

strabatur. Certe id me retinet ne quidquam mutem. Eum colorem agnosco quoque in proximis: „*praecipue* multis multa tribuunt” ubi formulam adverbialem (καθ’ ὑπερβολήν vel sim.) adverbio reddidit; melius, opinor, esset: „*praecipua* multa multis tribuit”; saepe unum prae reliquis extollit, eique quasi per exceptionem concedit. Ipse Scipio se argumenta aliena proferre ibidem significat: haec fere, roll.

54. Halmius pro lectione codicis *quid* dedit *quod* in his: „Tum Laelius: Quid tu, inquit, Scipio, e tribus istis *quod* maxime probas? s. Recte quaeris, *quod* (*quid* 2^a m.) maxime e tribus,” roll. Videtur suppleto aliquo substantivo *ista* et *quod* pro adiectivis habuisse, nam *quod* interrogativum non potest substantive, ut aiunt, poni. Nullum tamen substantivum est in proximis, quod suppleatur; *quid* scribendum.

Ibidem tentavi: „occurrit nomen quasi patrium regis, ut ex se natis, ita consulentis suis

ORIBUS ET OSCO
SERVANTIS TU
DIOSUSQUA
POENIENTIS
EGESTATEM
q. LEVANTIS
SUIS SUMPTIB.
ITAQUERE LIQV
OSSUSTENTARI

unius optimi et summi viri diligentia,” i. e. et eos conservantis studiosius quam punientis, egestatemque levantis suis sumptibus; itaque reliquos sustentari unius optimi et summi viri diligentia” (sc. occurrit). „Studiosius quam redigentis in servitutem” (Mai) „in paucitatem” (Creuzer) eo displicent quod sic aliquatenus bonus rex illa nefaria facere significatur, quod Halmii quoque supplemento *in egestatem* opponi potest. Du Rieu in penultimo versu ante v ultimam agnovit e, quod non redarguitur Detlefseni testimonio, qui lineam eo loco vidit: ego o substitui quoniam „idem vestigium quod leviuscule passim cernitur ad o, n et e ducere” saepe constat. Cf. du Rieu p. 8.

Notabile exemplum corruptionis in eadem paragrapho est: „quem (Iovem) unum omnium deorum et hominum regem esse omnes docti indoctique (1^a m.: omnes doctique) *expoliri* consentiunt”, non tam quia vera loci forma hinc restitui possit, quam quod ad cognoscendam codicis rationem pertinet. Quae ex illo vocabulo fecerunt viri docti (*pariter*, natum secundum Haupt. Herm. IV. 148 ex *ex parili*, *doctrina expoliti uno ore*) parum probabilia sunt; praestaret utique *et populi toti* (EXPO-
PULITOTI); sed apparet hic maior ex litteris partim evanidis nata corruptela, quae ex archetypo codicis fluxisse videtur, quoniam a manu secunda non sublata est; talia sunt in hoc libro rara. Similiter § 55: „hac (libertate) omnes *caretaere* sive regi sive optimatibus serviant” quod nihil est aliud nisi casu natum monstrum ex *carere*; librarii oculus inciderat in *carilate* paulo ante lectum, scriptis litteris *carita* errorem suum animadvertit et *-ere* addidit oblitus delere litteras *ita*. Fortasse illud *expoliri* similiter natum est ex proximis (c. 35 fin.), dittographia vocabuli *expediri*. Interpretamentum in margine scriptum erat § 60 „eam consilio sedari volebat”, quod removit Halm.

56. Intricatio sententia. Hoc vult: sive popularem sequimur opinionem sive sapientes, unus est caeli terraeque gubernator, monarchiam utrique tacite probant; magnum hoc ad singulare imperium probandum momentum habet. Exprimit hoc per sententiam disiunctivam (*sive — sive*) sic ut utrumque disiunctionis membrum suam apodosin habeat; sive principum sententia persuasi crediderunt populi unum esse Iovem, magna est eius sententiae auctoritas, sive est illa de Iove opinio populi error, audiendi sapientes, qui unum quoque gubernatorem dicunt. Verba *ita consensisse gentes* epexegesis continent: magna auctoritas haec est, quod nempe consenserunt gentes. Inficetum autem additamentum est: „si quidem omnis multos appellari placet”. Nec illis vocabulis omissis quidquam desideratur. Vide modo: „Sive haec ad utilitatem vitae constituta sunt a principibus rerum publicarum, ut rex putaretur unus esse in caelo, qui nutu, ut ait (*ille* add. Dobree), totum Olympum converteret idemque et rex et pater haberetur omnium, magna auctoritas est multique testes, ita consensisse gentes, decretis videlicet

principum, nihil esse rege melius, quoniam deos omnis censent (censerent? sc. principes) unius regi numine; sive haec in errore imperitorum posita esse et fabularum similia didicimus, audiamus," rell. Quod consenserunt, consensus ipse, magna auctoritas est. Verba „si quidem omnis multos appellari placet" ferrem in scriptore Platonis simili, sic ut ab altera colloqui persona (h. l. a Laelio) haec interponerentur (ἀληθες, εἴ γε ἅπαντας πολλοὺς κλητέον) post quae a priore oratio continuaretur, hac sententia „multos recte dicis, si modo omnes multos dicere potes, nam omnes consentiunt". Sed tale quid in Cicerone, libere loquente nec convertente, non fero. Onerant ista mirifice sententiam et interpolationi debentur, cuius aliquot exempla in hoc codice. Conferendus locus § 51, quem nemo post Madvigium defendet, qui docuit vere *eo nomine* ibi esse interpolatum; porro § 59 de qua ad 65 quaedam dicam.

Ib. „sive haec in errore imperitorum posita esse et fabularum similia didicimus, audiamus communis quasi doctores eruditorum hominum".

Communes doctores non sunt eruditorum tantummodo, nec *eruditi* potissimum docendi. Non dubito reponere: audiamus communis quasi doctores *et eruditores* hominum". *Eruditor* non esse ignotum vocabulum, lexica docent.

59. Archytas iratus propterea, quod iratus esset, servum delinquentem non occidit, ita illum compellans: „O te infelicem, quem necassem iam verberibus, nisi iratus essem". Legendum „O te felicem", felix erat eo quod Archytas iratus esset et nihil ab irato faciendum esse putaret. „Ergo Archytas iracundiam videlicet dissidentem a ratione seditionem quandam *ABANIMOREDUCEBAT*". Sic manus prior; altera deleta *ab* superscripsit *MI* supra *NIM*, *VE* supra *OR*, quod interpretatur Halmius recte: *animi movere ducebat*, a quo non erat desciscendum; Baiterus cum Weissenbornio: „ab animo removendam censebat", Reisig „animi vere ducebat" quod ipse olim probavi, sed dies diem docet: *vere* enim a sententia alienum, quamvis probatum ab Hauptio et C. Muellero; si iudicio Laelii indigeret dictum Archytae, posset plane omitti, non Laelius Archytae sed contra

Archytas Laelio auctoritatem conciliat. Legatur igitur: „iracundiam, videlicet dissidentem a ratione, seditionem quandam *animo* movere ducebat”.

60. Minus recte dictum videtur sub finem paragraphi: „imperium, quod quidem, nisi unum sit, esse nullum potest”. Populi et optimorum imperium unum est, si concordii animo agunt; requiro: „nisi *unius* sit”.

61. Hand scio an peccatum sit hac et 63 paragrapho mutato ordine verborum; praefero: „adducor, inquit, propemodum ut assentiar” (vulgo: *ut propem.*), et „noster populus in pace et domi imperat ipsis magistratibus et minatur, recusat, appellat, provocat” pro eo quod in codice est „imperat et ipsis magistratibus minatur”. Nisi forte praestat *et* omittere. Paulo gravius est: „licet enim lascivire, dum nihil metuas, ut in navi ac saepe etiam in morbo levi”. Recte dictum esset: „ut saepe in navi atque etiam in morbo [levi]” aut „in navigatione placida (quieta) atque etiam in morbo levi” sed non id quod nunc legitur. Excidit aliquid, fortasse post *navi: tranquillo*, quod constat absolute adverbii more poni. Proverbium apud Senecam epist. 85. 34 „tranquillo, ut aiunt, quilibet gubernator est”.

Soloeum est § 64: „non eros nec dominos appellabant eos, quibus iuste *paruerunt*, denique ne reges quidem, sed patriae custodes, sed patres, sed deos”. Dici potest: appellaverunt, quibus paruerunt” vel „appellabant, quibus parebant, *paruerant*”. Hoc postremum restituendum.

Cum nexu rerum pugnat § 65 futurum exactum: „est omnino cum de genere illo rei publicae, quod maxime probo, quae sentio *disero*, accuratius mihi dicendum de commutationibus rerum publicarum”. De eo enim non *dicturus est*, sed iam *dixit*, et statim ad mutationes transit. Scribendum est *dixerim*. Non minus certum est requiri paulo post: „tyrannus deterrimum genus, *sed* finitimum optimo” non *et* quod ex *set*, semel posita *s*, natum est. Post pauca: „*sin* quando aut regi iusto vim populus attulit” scribendum videtur pro *si*. Cf. Orat. III. 95. Non minus hoc loco id necessarium est, quam paulo ante: „*sin*

per se populus interfecit aut eiecit tyrannum". Non est triper-
tita oratio (si optimates oppresserunt, sin per se populus inter-
fecit, sin quando regi vim attulit), sed alteri oppositionis prioris
membro („si per se populus interfecit", rell.) novum oppositum
adiungitur. Ceterum *si aliquando* posuit Cic. Off. I. 139 non
notabili discrimine, *si quando* de more supra 59 „si quando si
forte tibi visus es irasci alicui", ubi recte cum Steinackero
si forte eiciunt plerique; Creuzerum, Moserum, C. Muellerum
si forte defendentes non assequor, quorum illi loquacem aliquam
humanitatem in his detexerunt, Muellerus dubitationem, quae
non magna sit in *si quando*, corroboratam esse putat illo addi-
tamento. Demonstratum est supra interpretamentis non liberum
esse Bobiensem nostrum, quibus hoc quoque adscribendum.

In loco de quo modo agebam „deterrimum genus sed finiti-
mum optimo" (65) haesit quoque Muellerus, acute coniciens,
optimum genus huc migrasse e superiore versu, ubi scriptum
fuerit: „cum rex iniustus esse coepit, perit illud ilico genus
finitimum optimo", optimum enim esse genus mixtum e tribus,
quod appareat ex 50: „recte quaeris, quid maxime e tribus
(probem), quoniam eorum nullum ipsum per se separatim (recte
Muell., vulgo — *tum*) probo, anteponoque singulis illud, quod
conflatum fuerit ex omnibus". Equidem sic statuerim: Scipio,
si res ipsa (in abstracto, ut aiunt) spectatur nihil praeclarius
invenit quam regem, dei summi imaginem, perfectum illum,
quoniam tamen is reapse non invenitur, mixtum genus probat,
non unum quodque, sed quale Roma habebat (cf. liber II et
infra 70). Regia forma regiminis tyrannidi, utpote monarchiae,
finitima est.

67. Canes etiam et equi, aselli denique liberi sic incurrant,
ut iis de via decedendum sit".

Corrige: „*liberis* sic incurrunt". Plat. Rep. VIII. 563. C, unde
haec expressa sunt, κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐμβάλλοντες τῷ αἰεὶ ἀπαν-
τῶντι, ἐὰν μὴ ἐξίστηται. — Quod in codice est pro *liberi sic*:
LIBERISINTSIO existit e correctione INT i. e. *inter* alieno loco
inserta; voluit enim corrector archetypi pro *incurrant*: *intercur-*
rant, quod aequè recte dictum esset sed non respondet verbo
Platonico.

Demonstravit Vahlenus, *Hermæ* vol. XV (1880) p. 266 Zelli emendationem *auctorem* in verbis § 68 „ut iam ad sermonis mei *morem* revertar” non sufficere. Nam non minus in proximis quam in superioribus Cicero Platonem auctorem habet; cf. modo 563. E apud Platonem: ταῦτόν, ὅπερ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ νόσημα ἐγγενόμενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ ἐν ταύτῃ πλέον τε καὶ ἰσχυρότερον ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐγγενόμενον καταδουλοῦται δημοκρατίαν cum proximis apud Ciceronem: „nam ut ex nimia potentia principum oritur interitus principum, sic hunc nimis liberum populum libertas ipsa servitute afficit”. Plato ibi respicit ad disputationem de principum interitu p. 555. B, quam Cicero non convertit. Sed hoc quidquid est, Platonem h. l. exprimit, deinceps etiam: „sic omnia nimia, cum vel in tempestate vel in agris vel in corporibus laetiora fuerunt, in contraria fere convertuntur”. Plato: καὶ τῷ ὄντι τὸ ἄγαν τι ποιεῖν μεγάλην φιλεῖ εἰς τοῦναντίον μεταβολὴν ἀνταποδιδόναι, ἐν ὥραις (tempestate) τε καὶ ἐν φυτοῖς καὶ ἐν σώμασιν. Apud Ciceronem: „nimiaque illa libertas in nimiam servitutem cedit (MS. cadit)”; apud Platonem 564. A: ἡ γὰρ ἄγαν ἐλευθερία ἔοικεν οὐκ εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς ἄγαν δουλείαν μεταβάλλειν (unde apparet ἄγαν ante δουλείαν, iure suspectum, tamen iam a Cicerone lectum esse). *Reverti* igitur ad Platonem se Scipio dicere non potest, ubique sequitur e vestigio Platonem; nec ad *morem* suum: quod enim ex sua persona vulgo loquatur, non est magis mos Scipionis quam cuiusvis. Cum tamen nihil aliud intersit inter priora et posteriora, quam quod illa directe, haec indirecta oratione („ait ille *existere*”), initio certe, proferuntur, haec videtur sententia requiri: ut meis rursus verbis utar. Non vult iam abrumpi identidem orationem sed solus verba facere: „ut iam ad sermonis mei tenorem revertar”. Tenor est cursus perpetuus, non abruptus. „Uno tenore” frequens apud Livium. Cic. Or. 21: „isque uno tenore, ut aiunt, in dicendo fluit”. Vergilio, Ovidio, Quintiliano, aliis usurpatur: significat modo perpetuitatem, modo proprietatem, quo modo alibi signif. *filum*.

68. Vix recte dicitur: „sic tanquam pilam rapiunt inter se rei publicae *statum* tyranni ab regibus”. Non tanquam praedam regiminis formam alteri alteris eripiunt, sed regimen ipsum.

Status, opinor, recte tantummodo dicitur de condicione *quieta*; non magis statum eripere ferendum videtur, quam ferendum esset condicionem eripere. Metaphora satis me iudice id ostendit, veluti in „de statu aliquem deiicere”, ubi apparet a luctatoris ad certamen parati et firmiter solo insistentis habitu hoc sumtum esse. *Rei publicae* in codice semper scribitur *reip*. Cf. du Rien ad I. 4. Pro REIPSTATUM conicio PRINCIPATUM.

Sub finem libri § 71 iure Vahlenus Steinackeri lectionem *tu* pro *tuum* defendit, nullaque praeterea mutatione opus esse statuit. Si Cicero scripsisset: „(cumulate hoc effecero). Tum Laelius, tu vero, inquit; ac tuum quidem conficies munus; quis enim te potius”, rell., nemo haereret; sed omitti posse illud *conficies* aut *efficies* apparet. Sed *Scipio* insertum post *inquit*, durum est et minime necessarium ¹⁾).

1) Dum plagulas corrigo, video *temorem* § 68 iam esse occupatum ab Heinrichio, sed iniuria spreum. Bonae emendationes etiam nolentibus nobis sponte in animum recurrunt.

C. M. FRANCKEN.

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXVIII. 3 (Vol. II p. 474 ed. Didot).

Τοίγαρ οὖν ὥσπερ ἀπὸ παραγραφῆς τῶν ἰδίων πράξεων ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐώρων τὰς αὐτῶν βασιλείας ὑπὸ τοῦ δαιμονίου προαγομένους.

Quid est ἀπὸ παραγραφῆς τῶν ἰδίων πράξεων? Sententia postulat περιγραφῆς. Interpres vertit: *prout eorum factis conveniebat*. Potius verterim: *velut ipsorum factis commutationem rerum ad suam speciem adumbrantibus*.

H. W. v. D. M.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

HERODOTUM.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

Apud Herodotum I 7 viginti duo Heraclidae Sardibus imperium Lydorum tenuisse dicuntur usque ad postremum regem Candaulum, cui Mermnadae successerunt. Ipsa verba quae me adverterunt, haec sunt: ἄρξαντες [μὲν] ἐπὶ δύο [τε] καὶ εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν, ἕτεα πέντε [τε] καὶ πεντάκοσια, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμενος τὴν ἀρχὴν μέχρι Κανδαύλεω. Non intercedo quominus eliminentur tres particulae, quas Cobetus notavit *Mnem.* XXII 72, sed debemusne patienter ferre spatium illud annorum 505, per quod Heraclidae regnavisse dicuntur? Ut qui plurimum minimumque tradunt, Agron, qui primus regnum obtinuit, πέμπτος ἀφ' Ἡρακλείους vixit fere tempore belli Trojani et Herodotus quum scribebat de rebus tam vetustis, necessario rotundos numeros usurpare debuit. Sensit eam difficultatem Rudolfus Schubertus, qui nuper Lydorum res illustravit itaque perscripsit p. 8 Gutschmidii sententiam, quam doctam et acutam esse video, sed veram esse nego. Fuerunt, inquit, ab Agrone usque ad ultimum regem Croesum reges 27, quorum quinque postremos de Mermnadarum gente fuisse novimus. Hos

regnasse Herodotus censuit annos $27 \times 25 = 675$; scribit autem ipse quinque Mermnadas Lydis imperavisse per annos 170 itaque sequitur Heraclidis adsignandos esse annos $675 - 170 = 505$.

Hic primum offendit, quod in eadem computatione Mermnadae modo regnavisse dicuntur annos $5 \times 25 = 125$, modo 170. Deinde causa non apparet, cur Herodotus singulis regibus annos vicanos quinos dederit, quum alibi scribat II 142: *γενεαὶ τρεῖς ἀνδρῶν ἑκατὸν ἔτεα ἐσί*. Paulo melius haec constitui possunt, ut etiam causam intelligamus, cur Herodotus spatia contraxerit et regnum Heraclidarum duobus fere saeculis brevius fecerit. Quod in tali re satius est, rotundos numeros ponam. Captae Sardes fuerunt et Croesus imperio exutus est anno 550; itaque secundum Herodotum Candaule interemto Gyges rerum potitus est circa annum $550 + 170 = 720$. Hercules autem vixit nongentis fere annis ante Herodotum, cf. II 145, itaque circa annum 1350. Sic videmus ab Hercule usque ad Gygem annos elapsos esse $1350 - 720 = 630$. Fuit autem Candaules vicesimus sextus ab Hercule itaque singulis regibus ultra 25 annos tribui non poterunt, nam $25 \times 25 = 625$. Consequitur regnavisse Heraclidas ab Agrone usque ad Candaulem per annos $22 \times 25 = 550$, unde efficio corrigendum esse *πεντήκοντα καὶ πεντακόσια* pro *πέντε καὶ πεντακόσια*. Itaque Agron vixit circa annum $550 + 720 = 1270$ eumque Herodotus fecit supparem Trojani belli, quod fuisse scribit octingentis annis ante se, hoc est circa annum 1250. Quod in omnibus codicibus scribitur *πέντε τε καὶ πεντακόσια* addita particula, nam in verbis quae proxime praecedunt *δύο τε καὶ εἴκοσι*, supervacanea vocola in codice Romano omittitur, est hoc quoque fortasse verae scripturae indicium.

Addere juvat correctionem Plutarchi, cuius locum Schubertus attulit p. 32. Quod legitur in Quaest. Graec. 45, erat fatale signum imperii Lydorum securis, quam olim Omphalae dederat Hercules. Hanc securim gesserunt omnes reges ἄχρι Κανδαύλης ἀπαξιώσας ἐνὶ τῶν ἐταίρων φορεῖν ἔδωκεν. Ἐπεὶ δὲ Γύγης ἀποσᾶς ἐπολέμει πρὸς αὐτόν, ἦλθεν Ἄρσηλις ἐκ Μυλήων ἐπίκουρος τῷ Γύγῃ μετὰ δυνάμεως καὶ τὸν τε Κανδαύλην καὶ τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ διαφθείρει. Cuinam sodali securim tradiderat Candaules? Ipsi Gygi, opinor, qui propterea rege interemto rerum potitus

est. Itaque Arselis qui Gygi auxilio venerat, non superavit τὸν τε Κανθαύλην καὶ τὸν ἑταῖρον, sed τὸν τε Κανθαύλην καὶ τὸν στρατόν. Videane correctionis lenitatem? (ΕΤΑΙΡΟΝ — ΣΤΡΑΤΟΝ).

I. 8: ἄμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένην συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνή. Placet ἐκδυομένην.

Recte legitur I 13: ἀνείλε δὴ τὸ χρηστήριον καὶ ἐβασίλευσε οὕτω Γύγης, sed quod additur: τοσόνδε μέντοι εἶπε ἡ Πυθίη ὡς Ἑρακλείδῃσι τίσις ἦξει, lego: ἐπεῖπε. Sic solet Herodotus, vide modo I 123, 214, II 35, IV 65, alibi.

De Arione legimus I 24: τοῦτον τὸν Ἀρίωνα λέγουσι, τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου διατρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἱταλίην. Nonne supervacaneum est verbum ἐπιθυμῆσαι? Rectius pro θελήσαι legeretur ἐπιθυμῆσαι in verbis quae continuo insequuntur: ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα θελήσαι ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀφικέσθαι. Sed unde vitium natum? Nisi fallor, neque ἐπιθυμῆσαι neque θελήσαι scriptor dederat, sed ἰῦσαι, sicuti scribitur I 204: ὅκῃ γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι. Haud ita raro apud Herodotum vocabula Ionica evanuerunt et cesserunt communi omnium dialecto.

Sequitur in eodem capite de Periandro eum nautas interrogavisse εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίονος, ubi praefero: εἴ τι λέγειν ἔχουεν. Non est operae pretium ex Herodoto locos excutere, ubi simile quid legitur; praestat fortasse duos locos afferre, qui similiter affecti sunt. Apud Plutarchum est in vita Thesei c. 33: οὐδὲν γὰρ ἡξίωσαν ἀλλ' ἢ μυηθῆναι μηδὲν ἤττον Ἑρακλέους τῇ πόλει προσήκοντες, ubi malo προσήκειν λέγοντες. Ibidem apud Strabonem II p. 79 Cas.: ἀλλὰ φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος μὴ ἔχειν πόσον ἐστὶ, ubi coniicio: ἔχειν λέγειν.

Ibidem legimus Taenari esse Arionis simulacrum, conspicitur ibi, inquit, ἐπὶ δελφίνος ἐπεὶ ὦν ἄνθρωπος. Quis ita loquitur? Feremusne ἐπεὶ ὦν pro ἐπικαθήμενος? Non ἐπεὶ ὦν sed ἐπεσιώς recte legitur IX 81: ὁ τρίπους ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὀφιος ἐπεσιώς. Reponam: ἐπὶ δελφίνος ἰππεύων ἄνθρωπος. Vide hoc verbum ἰππεύειν apud Xenophontem Ephes. p. 336. 26: καί-

ζοντες Ἐρωτες οἱ μὲν Ἀφροδίτην θεραπεύοντες, οἱ δὲ ἱππεύοντες ἀναβάταις στυθοῖς.

I. 25: ὑποκρητῆριδον σιδήρεον κολλητὸν· lege σιδηρο-
κόλλητον. cf. *Mnem.* XVI 204.

Legimus I 27 Croesum κάρτα ἡσθῆναι τῷ ἐπιλόγῳ. Fabu-
lam Bias narrarat et multo melius intelligerem: τῷ ἀπολόγῳ.

Solon I 29 ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίας πρόφασιν. Dele
praepositionem κατὰ, sicuti recte legitur ex Homeri imitatione
V 33: ἔπλωε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλήσποντον.

Mire Croesus Solonem interrogasse dicitur I 30, εἴ τινα ἤδη
πάντων εἶδε ὀλβιώτατον. Repono: ὀλβιον οὕτω, sicuti recte
scribitur III 35: τίνα ἤδη εἶδες πάντων ἀνθρώπων οὕτω ἐπίσκοπα
τοξεύοντα;

Postquam Adrastus Croesi filium interfecit I 43, statim excur-
rit nescio quis Sardes τὴν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ παιδὸς μόνον
ἐσήμηνε οἱ. Sed pugna ibi nulla fuerat: an rescribemus πλάνην?

De urna aurea quam Croesus Delphos miserat, legimus I 51:
ἐπιγέγραπται Λακεδαιμονίων Φαμέων εἶναι ἀνάθημα οὐκ
ὀρθῶς λέγοντες. Infelix est Madvigii suspicio in *Advers.*
p. 313 qui reponit Φάμενον et λέγον. Melius certe Cobetus in
Variis Lectionibus p. 409 = *Mnem.* XXII 77, contendit quae-
dam lacuna absumpta esse itaque supplet: ἐπιγέγραπται Λακε-
δαιμονίων· (διὰ δὲ ταύτην ἐπιγραφὴν Δελφοὶ Λακεδαιμονίων Φα-
σιν) εἶναι ἀνάθημα οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. Quod in oculos incurrit,
narrat Herodotus quae ipse Delphis audiverat et in vulgus notum
erat inscriptionem mala fraude suppositam fuisse. Hinc addit:
ἔσι γὰρ καὶ τοῦτο Κροίσου, ἐπέγραψε δὲ τῶν τις Δελφῶν Λακε-
δαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζεσθαι, τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὐνομα οὐκ
ἐπιμνήσσομαι. Non perhibebant Delphi Lacedaemoniorum esse
donarium, nam mussitabant etiam inter se nomen eius, cuius
turpissima fraus male latebat. Haec causa est, cur minus mihi
placet Cobeti supplementum. Potius dixerim interpolata esse

verba *Φαμένων* εἶναι ἀνάθημα et scribam: ἐπιγέγραπται ΛΑΚΕ-
ΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, οὐκ ὀρθῶς ἔχον. Sic reliqua rectissime addi
potuerunt.

Agit Herodotus I 57 de dialecto, qua Pelasgi antiquitus usi
sunt: εἰ τούτοις τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ
βάρβαρον γλῶσσαν ἰέντες. Facit conjecturam, uti vides, et in
tali argumento est moris ita dicere: εἴησαν ἔν. Egi de hoc
loco *Μnem.* IV 9 et locos addidi, quibus eodem modo Herodo-
tus locutus est, sed nunc quoque accidit quod saepe alias, nam
nihil horum Steinio probare potui.

De Lycurgo scribitur I 65: μετέθηκε τὰ νόμιμα πάντα καὶ
ἐφύλαξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν. Contendit Steinius coll. V 92
scribendum esse παραβαίνεσθαι. Si quid est mutandum, viden-
dum est num forte praestet: ἔταξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν.
Sed nihil definitio.

Non sane exagitavit Solon τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι δοκούντας
ἐλβεῖους εἶναι. Scripsissem equidem: κάρτα.

Contendit Steinius I 98 et alibi perpetuo, ἔσσοῦσθαι Ionum
esse, sed adjectivum ἦσσαν esse scribendum, quum ἔσσαν in
codicibus nusquam compareat. Fieri potest ut contra omnium
codicum consensum nihil mutandum sit, quamquam mirum sit
ἦσσαν iis potuisse placere, qui tamen pronunciarent ἔσσοῦσθαι,
sed confiteor multa esse ejusmodi, quorum rationem haud ita
facile perspicere possis. Velimus nolimus interdum analogiam
fidam ducem deserimus et inviti paremus caeco auctoritatis im-
perio. Scribimus tamen κρέσσαν et μέζων, quia sic voluere
librarii. Quid autem θᾶσσαν (I 159, III 155, VIII 98), ᾄσσαν
(III 52, IV 3, VII 233) et μάλλον? Nonne Ionice scribendum
est θάσσαν, ᾄσσαν et μάλλον, si quidem Ionica sunt κρέσσαν et
μέζων? In ea certe re nihil attinet codices interrogare.

Fuit Gyaxares I 103 ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων, qui tamen
non dicitur omnibus suis maioribus fuisse fortior, sed aliquanto
plus pollebat quam pater Phraortes vel avus Deioeces. Itaque
fuit ἀλκιμώτερος τῶν προγενομένων. Vide discrimen II 156,

ubi Aeschylus dicitur nescio quid in tragoedia novavisse *μοῦνος δὴ ποιητέων τῶν προγενομένων*.

Magos audimus I 120: *παρὰ σμικρὰ καὶ τῶν λογίων ἡμῖν ἔνια κεχώρηκε*, deinde addunt: *καὶ τὰ γε τῶν ὀνειράτων ἐχόμενα ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται*. Interpretatur Steinius: *und nun die Träume gar kommen auf vollends Bedeutungsloses hinaus*. Deinde addit explicationem: *Dies Urtheil ist nicht so allgemein gemeint als es ausgedrückt ist, die Einschränkung des vorhergehenden Satzes (ἔνια) wird auch hier vorausgesetzt*. Sed hoc si probabimus, quomodo itidem probabimus illa: *τὰ τῶν ὀνειράτων ἐχόμενα* · *die Umschreibung soll den vollen Umfang des Begriffs allgemein ausdrücken*. Quid erit sibi ipsi contradicere nisi hoc est? Sed jam satis apparet supplendum esse *ἔρχεται* (ἔσθ' ὅτε) vel simile quid.

I 125: *ὁ Κύρος ἐφρόντιζε ὅτεψ τρόπῳ σοφωτάτῳ Πέρσας ἀναπέλσει ἀπίσασθαι*. Requiro: *σοφώτατα* · deinde Cyri verba sunt in eodem capite: *ὦ Πέρσαι, προαγορεύω ὑμῖν παρεῖναι ἕκασον ἔχοντα δρέπανον*, sed tempus indicare debuit et supplebo: *προαγορεύω ὑμῖν (αὐρίον) παρεῖναι*.

Fabula refertur I 141, *ἄνδρα αὐλητὴν ἰδόντα ἰχθῦς ἐν τῇ θαλάσῃ αὐλέειν, δοκούντ' αὖ σφας ἐξελεῦσθαι ἐς γῆν*. Mirabar verbum *ἰέναι* de piscibus usurpatum et diu erat ex quo correxeram *ἐξελεῦσθαι* nec tamen ausus fuisssem suspicionem quippe nimis incertam cum lectoribus communicare, nisi invenissem apud Furiam fabulam 34: *νομίζων πρὸς ἡδυφώνιαν τοὺς ἰχθύας ἐξάλλεσθαι*. Admirabilis ibi piscator est *ἄλιεὺς ἀλιευτικῆς ἄπειρος*, qui *αὐλητικῆς ἔμπειρος* fuit, vide apud Halmium fabulam 27, ubi piscator *ἑὸς ἐπὶ τινος προβλήματος πέτρας ἦδε*, sed requiro *προβλήτης*. In eodem Herodoti capite infantia est ita dicere: *τοῖσι δὲ λοιποῖσι Ἴωσι ἔδοξε κοινῷ λόγῳ πέμπειν ἀγγέλους ἐς Σπάρτην, δεησομένους Ἴωσι τιμωρέειν*. Corrige: *σφίσι*.

Scribendum est I 155: *Κροῖσε, τί ἔσαι τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων; ἐμοὶ οὐ παύσονται Λυδοὶ πρήγματα παρέχοντες*. In nostris editionibus interpungitur post pronomen *ἐμοί*.

I. 162: ἀνόμῳ τραπέζῃ · lege ἀνοσίῳ. Cf. *Mnem.* XII 349.

In eodem capite non concoquo: ὅπως τειχήρεας ποιήσεις, τὸ ἐνθεῦτεν χώματα χῶν πρὸς τὰ τείχεα ἐπόρθεις. Necessarium est reponere ἐπολιόρκεε. Vulgatam Steinius excusare conatur et laudat Diodorum Sic. XV 4: τὴν πόλιν ἐπόρθουν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλασσαν. Incredibile videtur esse hodie qui his verbis lectis non statim corrigant ἐπολιόρκουν. Absurdum est putare urbis *expugnacionem* ab *obsidione* nihil differre; idem cur minus absurdum erit cum Graece loquaris?

Herwerdenus in *Comment. Crit.* p. 21 recte demonstrat corruptum esse verbum κατιρῶσαι I 164, ubi significat Harpagus contentum se fore dummodo Phocaeenses velint προμαχεῶνα ἕνα μῦνον τοῦ τείχεος ἐρεῖψαι καὶ οἴκημα ἐν κατιρῶσαι. Latet autem quod solum latere potest καταπρῆσαι.

Legimus I 187 quid Nitocris regina sepulcro suo insculpendum curarit. Δαρεῖω δὲ καὶ δεινὸν ἐδόκεε εἶναι τῇσι πύλῃσι ταύτης μηδὲν χρᾶσθαι καὶ χρημάτων κειμένων καὶ αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐπικαλεομένων. Ipsa erat inscriptio quae eum ad spoliandum invitare videbatur. Lego: τῶν γραμμάτων ἐπικαλεομένων.

I 193: ἡ Βαβυλωνίη χώρα κατατέμνεται ἐς διώρυγας. Id quomodo dicendum sit, vide I 180: κατατέμνεται τὰς ὁδοὺς ἰθάεας. II 147: δυνάδεκα μοίρας δασάμενος. Alio sensu dictum est II 147: αἱ λιθοτομίαι αἱ ἐς τὰς πυραμίδας κατατμήθεισαι.

Apud Babylonios aegroti efferuntur in forum I 197; deinde medicum agit quicumque αὐτὸς τοιοῦτον ἔπαθε ὁκοῖον ἔχει δ κέμωνων ἢ ἄλλον εἶδε παθόντα · ταῦτα προσιδόντες συμβουλεύουσι καὶ παραινέουσι, ἅσσα αὐτὸς ποιήσας ἐξέφυγε ὁμοίην νοῦσον ἢ ἄλλον εἶδε ἐκφυγόντα. Ipsa rei ratio suadet, ut bis οἶδε rescribamus. Argumento sunt quoque aoristi παθόντα et ἐκφυγόντα nec quidquam cuiquam prodest ut medicus fiat vidisse τοὺς τι παθόντας.

Supple Croesi verba ad Cyrum I 207: εἰ μὲν ἀθάνατος (αὐτὸς) δοκέεις εἶναι καὶ στρατιῇς τοιαύτης ἄρχειν.

In secundo libro c. 47 praeter constantem morem scribitur: *θυσίῃ δὲ ἥδε τῶν ὕδν τῇ Σελήνῃ ποιέεται*, nam ὧδε requiro et in extremo capite supple: *οἱ δὲ πένητες αὐτῶν σαιτίνας πλάσαντες ὕς καὶ ὀπτήσαντες ταύτας (οὔτῳ) θύουσι*. Itidem οὔτῳ periisse videtur IX 102: *διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα οὔτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἐς τοὺς Πέρσας*, nam ibi quoque placet οὔτῳ φερόμενοι.

Solemnem corruptelam odoror II 51: *Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνικαῦτα ἐς Ἑλλήνας τελέουσι Πελασγοὶ σύνοικοι ἐγένοντο ἐν τῇ χώρῃ, ὅθεν περ καὶ Ἑλληνες ἤρξαντο νομισθῆναι*, praefero enim *δνομασθῆναι*.

Miro errore legitur de Phoenissa muliere, quae Dodonam advecta fuit II 56: *ἔπειτα δουλεύουσα αὐτόθι ἰδρύσασθαι ὑπὸ Φηγῶ πεφυκυίῃ Διδὸς ἱρόν*. Steinio hoc satis credibile videtur itaque interpretatur: *unter einer natürlichen wirklichen Buche (oder vielmehr Speiseiche) in Gegensatz zu der bildlich aufzufassenden Taube*. Non placuit hoc Herwerdeno, qui putavit se simplici verborum transpositione offensionem declinare posse itaque commendavit: *ὑπὸ Φηγῶ αὐτόθι πεφυκυίῃ*. Sed fuitne ea aedes sub unius arboris ramis contexta? Aut aedes perparva aut arbor ingens fuerit necesse est. Praeterea in tali re quam inutiliter additur participium *πεφυκυίῃ*! Aliud nisi fallor latet: nempe *ὑποφῆτις πεφυκυῖα* vel si id mavis *γεγονυῖα*. Eo quoque referuntur verba quae continuo sequuntur: *ὥσπερ ἦν οἶκός ἀμφοπολεύουσαν ἐν Θήβῃσι Διδὸς ἱρόν*. Plane inutiliter hic fit quercus mentio.

Mycerinum legimus II 133: *εὐπαθέειν ἐς τε τὰ ἔλαια καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον*, sed quomodo conjungere potuit Herodotus paludum et nemorum mentionem? Vicina loca fuisse dixeris et si bene intelligo quae alibi traduntur de fanis Aegyptiorum, veluti quae inveniuntur II 171, Mycerinus crebro adire solebat *τά τε τεμένεα καὶ τὰ ἄλσεα*. Eadem vocabula conjuncta invenio VI 79: *ταῦτα δὲ κως ἐλελήθεε τοὺς πολλοὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένει· ἅτε γὰρ πυκνοῦ ἐόντος τοῦ ἄλσεος, οὐκ ὥρεον οἱ ἐντὸς τοὺς ἐκτός*.

Non est operae pretium ea repetere quae etiam hodie mihi recte disputavisse videor in Mnemosynes veteris tertio et quarto volumine, sed non dissimulabo me non intelligere, cur Steinus, qui inde pusilla quaedam ac fere minuta probavit et in marginem majoris editionis transtulit, pleraque omiserit, quae tamen aut certa esse dixeris aut minimum improbabilia. Veluti II 161 Apries dicitur post Psammetichum fuisse εὐδαιμονέστατος τῶν πρότερον βασιλέων. Ille tamen rex est qui strangulatus diem obiit ipseque Psammetichus variam fortunam si quis alius expertus est. Mihi autem videbatur et hodie quoque videtur omnium regum post Psammetichum Apries fuisse δαημονέστατος. Nimirum τῶν πρότερον βασιλέων, nam palmam uti aequum est omnes Amasi dabant. Addidi praeterea superlativum δαημονέστατος legi in Xen. Cyrop. I 2. 12 et cum εὐδαιμονέστατος reperi confusum fuisse δαημονέστατος Xen. Anab. I 9. 5. Itaque ne hodie quidem post tot annorum intervallum video quid contra dici possit. Quod Steinus laudavit VII 164, id quorsum pertineat, vix apparet.

De Amasi legimus II 162: ἐπάρας (add. τὸ σκέλος cum Cobeto) ἀπειματῶϊσε καὶ τοῦτό μιν ἐκέλευε Ἀπρίην ἀπάγειν. Itane? jubeturne Patarbemis ἀπάγειν crepitum ventris? Hoc quidem est ἐκ τῶν ἀδυνάτων. Sed quod responderat peculiari modo ac contumeliae pleno, id Amasis jussit regi Patarbemin ἀπαγγέλλειν. Hoc intelligo.

Aegyptii qui Memphin tenebant, ut est III 13, obtruncant legatos Persarum: τοὺς ἄνδρας κρεουργηδὸν διασπᾶσαντες ἐφύρουεν ἐς τὸ τεῖχος. Hoc quidem nimis ridiculum. Reliquerunt opinor mutilata membra ὥς ὅτι φοβερώτατον τοῖς πολεμίοις εἶη ὄρᾶν, ut utar Xenophontis verbis Anab. III 4. 5. Illi autem inexpiabili facinore admissio ἐφρούρουεν τὸ τεῖχος. Deinde statim sequitur obsessam urbem et expugnatam fuisse.

Supple III 14: βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ (ἀφθόνῳ) παρήσαν, cf. III 66 et alibi. Mox in eodem capite: τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαίωντων, malo ἀνακλαίωντων, cuius compositi in hoc argumento perfrequens usus est.

Verba Cambysis sunt ad Psammenitum III 14: δεσπότης δὲ Καμβύσης εἰρωτᾷ διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων κεκακωμένην οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀνέκλαυσας. Ex constanti more scribendum est: εἰρωτᾷ τὰδε· τί δὴ κτε. Cf. III 122, alibi. Itidem suppleo IX 21: ὁ κήρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τὰδε· (Τὰδε) Μεγαρέες λέγουσι.

III. 15: τὸν μὲν δὴ παῖδα εὖρον οὐκέτι περιέοντα ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέντα. Nil tale jusserat rex Persarum et satis est προκατακοπέντα.

III. 22: ἔφη οὐδὲν θαυμάζειν εἰ σιτεόμενοι κόπρον ἔτεα δλίγα ζώουσι. Lege: καρπὸν σαπρόν. Cf. *Mnem.* XVII 357.

Vitium video III 28: ὁ δὲ Ἄπις γίνεται μόσχος ἐκ βεὸς ἥτις οὐκέτι οἷα τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον· etiam sententia apparet et res nota est, vaccam quae Apidem peperit, postea taurum non admisisse, sed remedium certum quaero. Probari fortasse debet: ἥτις οὐκέτι εἴηται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον. Postquam ΕΙΗΤΑΙ abiit in ΟΙΗΤΕ, interpolatum fuit γίνεται. Non multum dissimile vitium est VIII 94: in pugna apud Salamina divinitus apparuerunt qui Corinthiis narrarunt: ὡς αὐτοὶ οἱοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν ἢ μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἕλληνες. Hic Cobetus *Mnem.* IX 289 expunxit particulam τε itaque restituit loci sententiam, sed paulo facilius poteris fortasse rescribere: ὡς αὐτοὶ ἐτοῖμοι εἶεν.

Saepe dum scribimus quidvis pro quovis nobis excidit et interdum correctiones quantumvis necessariae non commendantur ductuum similitudine nec requirere debemus παλαιογραφικὴν τινα πειθανάγκην, quae nulla esse potest. Veluti in epistula Amasis ad Polycratem III 40: ἀπόβαλε οὕτω ὅπως μηκέτι ἤξει ἐς ἀνθρώπους, scribendum est ἐς ὀφθαλμούς. Sic infra III 52: ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, nempe Periander.

Patris ad Phaedymentem verba sunt III 69: ἄφασον αὐτοῦ τὰ ὅσα καὶ ἢ μὲν φαίνονται ἔχων, νόμιζε σεωυτὴν Σμέρδι τῷ Κύρου συνοικεῖν, ἢ δὲ μὴ ἔχων, σὺ δὲ τῷ μάγῳ Σμέρδι. Nihil est σὺ δέ· quid si latet συννεύειν?

Non admodum dissimile remedium est quo utar III 71: ἴτε ὑμῖν ὅτι ἦν ὑπερπέσῃ ἢ νῦν ἡμέρη, ὥς οὐκ ἄλλος φθὰς ἐμεῦ κατήγορος ἔσται. Nemo dicet quid significet ἢ ἡμέρη ὑπερπίπτει. Sententiae optime convenit ἦν ὑπέπερος ἢ ἢ νῦν ἡμέρη. Secutus est scriptor eandem analogiam quae est in adjectivo ὑψητός.

Quod legitur III 74: ὑπισχνέμενοι πάντα οἱ μυρία δώσειν, hoc quid sit e multorum locorum collatione satis ostendisse mihi videor ad Ehippi comici fragmentum *Mnem.* XIX 250. Post, uti fit, etiam alii loci sese mihi obtulerunt. Quanto opere delectarentur veteres ea omnium numerorum paritate, primum cognoscat mihi quis ex Lampridio in Vita Heliogabali c. 22: Sortes sane convivales scriptas in cochlearibus habuit tales, ut alius exierit decem camelos, alius decem muscas, alius decem libras auri, alius decem plumbi, alius decem struthiones, alius decem ova pullina, ut vere sortes essent et fata tentarentur: quod quidem et ludis suis exhibuit, cum et ursos decem et decem glires et decem lactucas et decem auri libras in sorte habuit. primusque hunc morem sortis instituit *quem nunc videmus*. De eodem Imperatore legimus c. 29: Habuit et hanc consuetudinem ut octo calvos rogaret ad coenam, item octo luscus et item octo podagrosos, octo surdos, octo nigros, octo longos et octo pingues. Et haec quidem ille risus captandi causa. Julius autem Capitolinus in Vita Maximi et Balbini c. 11 serio scribit, quam hecatomben Romani tunc temporis appellarint. Hecatombe autem, inquit, tale sacrificium fuit: centum arae uno in loco cespitiariae extruuntur et ad eas centum sues, centum oves, (*suppleo* centum boves, *ut suovetaurilia fiant*) mactantur; jam si imperatorium sacrificium sit, centum leones, centum aquilae et cetera huiusmodi animalia centena feriuntur. Quod quidem etiam Graeci quondam fecisse dicuntur, cum pestilentia laborarent et a multis Imperatoribus id celebratum constat. Nempe ex Oriente ille mos in Graeciam perlatus fuit indeque etiam Pausanias post pugnam apud Plataeas accepit decem ancillas, decem equos, decem talenta, decem camelos, cetera. Etiam Darius Mardoclem, qui pontem fecerat, ἐδωρήσατο πᾶσι δέκα. Chosroes Persarum rex ab Imperatore Heraclio tributum nomine exegit mille talenta auri, mille argenti, mille vestes sericas, mille

equos et mille virgines. Denique Gibbonem adscribere licebit, quia lepidus locus est: *Ibrahim, prince of Shirwan or Albania, kissed the footstool of the Imperial throne of Timour. His peace-offering of silks, horses, and jewels, were composed, according to the Tartar fashion, each article of nine pieces; but a critical Spectator observed, that there were only eight slaves. „I myself am the ninth”, replied Ibrahim, who was prepared for the remark, and his flattery was rewarded by the smile of Timour.*

III 88: γάμους τοὺς πρώτους ἐγάμει Πέρσῃσι ὁ Δαρεῖος. Supplendum est: παρὰ Πέρσῃσι. Ipse Steinius jam contulit I 115: πρώτου παρ' ἐμοί et IX 24: λογιμωτάτου παρὰ Πέρσῃσι.

Indi piscibus vescuntur III 98, τοὺς αἰρέουσι ἐκ πλοίων καλαμίνων ὀρμεώμενοι. Mirum ni latet ὀρμειεύμενοι, vocabulum quantum novi alibi non lectum, sed fictum secundum analogiam.

Offendit me adjectivum ἄλλοισι plane inutiliter additum III 110: ἐπεὰν καταδήσονται βύρσῃσι καὶ δέρμασι ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον. Novi quidem Herodoti lacteam ubertatem, sed fines sunt quos nemo transgreditur, nisi qui ineptus esse velit. Commendo: δέρμασι αἰγείοισι. Nempe corpus tegunt βύρσῃσι, faciem autem δέρμασι αἰγείοισι, opinor quia ἀπαλώτερα sunt, cf. Genes. 27. 16. Contra caprae male irrepserunt c. 112: τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πώγῳσι εὕρισκεται ἐγγινόμενον οἶον γλοῖδς ἀπὸ τῆς ὕλης. Hoc quoque Steinius excusat, scribit enim: τῶν τράγων Zusatz zur Bestimmung der Species, der Ziegenböcke. Non credo: scribendum τῶν γὰρ τράγων. Dittographia orta est ex similitudine ductuum ΤΡΑΓΩΝ et ΓΑΡΑΙΓΩΝ.

Democedes medetur regi Dario III 130: Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεόμενος καὶ ἥπια μετὰ τὰ ἰσχυρὰ προσάγων. Graecus medicus adhibet Graeca medicamenta: non est hoc admodum notabile. Sed ad sedandam inflammationem utimur λεαντικοῖσι ἰήμασι (ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣΙ — ΛΕΑΝΤΙΚΟΙΣΙ).

III 134: ταῦτα ὀλίγου χρόνου ἔσαι τελεύμενα. Malo: τε-

τελεσμένα. Ab Homero Herodotus hoc intuitus est. Praeterea in eodem capite scribendum ἄμα τούτῳ, non ὁμοῦ· cf. *Μηστ.* XVI 408. Etiam V 1: νῦν ἂν εἴη ὁ χρησμός ἐπιτελεόμενος ἡμῖν, fortasse legendum: ἐπιτετελεσμένος.

III 136: τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ οὐνομαστὰ θησάμενοι, placet Codicis Romani lectio: οὐνομαστότατα.

In obsidione Babylonis, ut est III 150, γυναῖκα ἕκαστος μίαν προσεξαίρετο τὴν ἐβούλετο, τὰς δὲ λοιπὰς ἀπάσας ἀπέπνιξαν. Commendo: προσεξαίρετο.

Herodotus narrat III 159, quid capta urbe Darius fecerit ἴνα σφι γενῇ ὑπογίνηται. Dicendum hoc est ἐπιγίνηται. Sic ἐπιτρέφειν legitur IV 3: τῶν γυναικῶν ἐπετράφη νεότης, II 121: τῶν ἐπιτραφέντων βασιλέων, II 49: οἱ ἐπιγενόμενοι τούτῳ σοφισαί, I 123: Κῦρον δρέων ἐπιτρεφόμενον, alibi.

Vix mihi persuadeo Herodotum scribere potuisse IV 9: τὴν δὲ φάναι ἐωυτὴν ἔχειν. Scio quidem quomodo haec scriptura defendi ac quodammodo excusari possit; malo tamen: τὴν δὲ φάναι οἱ αὐτὴν ἔχειν, sicuti recte editur IV 43: φᾶσά οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ἐπιθήσειν.

Difficilis locus est de cannabi IV 75: Ταύτης ὧν οἱ Σκύθαι τῆς καννάβιος τὸ σπέρμα ἐπεὶ ἂν λάβωσι, ὑποδύνουσι ὑπὸ τοὺς πόλους καὶ ἔπειτα ἐπιβάλλουσι τὸ σπέρμα ἐπὶ τοὺς διαφανέας λίθους· τὸ δὲ θυμιάται ἐπιβαλλόμενον καὶ ἀτμίδα παρέχεται τοσαύτην, ὥς ἔλληνικὴ οὐδεμία ἂν μιν πυρὶ ἀποκρατήσῃ. Haec intelligo et etiam illa intelligo: τοῦτό σφι ἀντὶ λουτροῦ ἐστὶ· οὐ γὰρ δὴ λούονται ὕδατι τὸ παράπαν τὸ σῶμα. Hoc de viris traditur, mulieres autem pigmento corpora oblinunt, quod ἀπαιρέουσαι τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ γίνονται καθαραί. Haec, inquam, intelligi possunt; sed quid est illud quod interponitur: οἱ δὲ Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρὶ ὠρύονται. Inaudita est constructio verbi ἔγασθαι eaque etiam Valckenaerio offensioni fuit. Deinde quid est ὠρύονται? Talem vim in cannabi inesse narrant; fac ita esse: nunc tamen cum sicca sudatio describitur, non locus est

illis ululatibus et si quid tale Herodotus obiter voluisset memoriae prodere, scripsisset multo apertius, sicuti supra fecit I 202, ubi narrat quomodo Massagetae ex suffimentorum quem imbibunt odore, ad rabiem usque excitentur. Perscribit Valckenaerius multas aliorum conjecturas ἀρύονται, πυριῶνται, δριγνῶνται, ipsi ῥύπτονται placet. Nihil horum Steinio dignum fuit visum quod commemoraretur et putare videtur ἀρύονται sic satis bene explicari posse. Haud male ad loci sententiam Valckenaerius ῥύπτονται scripsit, etiamsi ab participio ἀγόμενοι, sapienter fortasse, manus abstinuerit. Fieri potest ut tam illustre exemplum sequi deberem idque sequerer, nisi satis lenis mutatio sese mihi obtulisset. Quid si Herodotus scripsit: οἱ δὲ Σκύθαι δαιινόμενοι τῇ πυρίῃ χρίονται καὶ τοῦτό σφι ἀντὶ λουτροῦ ἐστὶ. Nempe χρίονται non ἀλείφονται, nam ἀλείφεισθαι proprium est voluptariorum et mollium, χρίεσθαι autem etiam sobriis interdum convenit, quae est Magni Adversoris observatio ad Athenaeum p. 976, qui Clementem sequitur Paedagog. p. 211 Pott.: διαφέρει δὲ ὅλως τὸ μυραλοιφεῖν τοῦ μύρω χρίεσθαι· τὸ μὲν γὰρ θηλυδριῶδες, τὸ δὲ χρίεσθαι τῷ μύρῳ καὶ λυσιτελεῖ ἔσθ' ὅτε. Κανναβισθῆναι appellant, quod Scythae faciunt: verbum Hesychius interpretatur: πρὸς τὴν κάνναβιν ἐξιδρῶσαι καὶ πυριασθῆναι. nec quidquam addit, uti vides, de ululatibus quos tollunt. Est quoque operae pretium addere quod Strabo III p. 154 habet de Lusitanis, qui Λακωνικῶς διάγουσι, ἀλειπτηρίους χρώμενοι δις καὶ πυρίαις ἐκ λίθων διαπύρων καὶ ψυχρολουτοῦντες.

Lenis denique mutatio est pro ἀρύονται rescribere χρίονται. Sic *Mnem.* XIX 37 apud Lucianum de Merc. cond. c. 27 pro οὔτε ᾧ δὲν ἔχεις μόνος necessaria uti arbitror correctione rescripsi: οὔτε χι δὲν ἔχεις μόνος. Ceterum libenter mea facio Valckenaerii verba: Quando vera vel adinventata vel adfirmata fuerit lectio, mea cum reliquis refutari poterit conjectura.

IV. 94 mittunt Thraces hominem qui se devovit cum mandatis ad Zalmoxin: ἐντέλλονται δ' ἔτι ζῶντι. Aut haec verba spuria sunt aut nullae apud Herodotum interpolationes argui possunt. Itidem interpolationes notavi sequenti capite: οὐ τῷ ἀσθενεσάτῳ σοφιστῇ [Πυθαγόρῃ] et οἱ δὲ μιν [ἐπόθειν τε καὶ] ἐπένθειον ὡς τεθνεῶτα.

IV. 103 immolant Tauri *τούς τε ναυηγούς καὶ τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχθέντες*. Ferrem fortasse hoc participium et probarem Steinii explicationem: *Sie waren sowohl Strand- als See- räuber*, nisi viderem in codice Romano *ἐπαναχθέντας* inveniri. Ducit hoc ad: *τούς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων πλαγχθέντας*. Tum naufragos immolant tum eos qui erroribus acti sed navigiis salvis ad Chersonesi litus appulerunt. Ipsi mari non utuntur.

IV. 110 dicuntur Amazones forte in navigio captae *ἐπιθέμεναι ἐκκόψαι τοὺς ἄνδρας*. Malo: *κατακόψαι*.

IV. 111. Amazonas illas Scythae *ἐδόκεον εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας*. Nonne legendum: *τὴν πρώτην ἡλικίην*?

De vitio constat IV 119: *ἦν μέντοι ἐπὶ καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν τε ἀδικέων καὶ ἡμεῖς οὐ πεισόμεθα*. Dudum est ex quo Cobetus conjecit: *οὐ περιοψόμεθα*. Etiam facilius fortasse poteris: *καὶ ἡμεῖς ὑποσησόμεθα*.

IV. 142: *ἀνδράποδα φιλοδέσποτα καὶ ἄδρησα μάλιχα*, malo *φιλοδεσποτώτατα*.

De Libyssis legimus IV 168: *τὰς κεφαλὰς δὲ κομέουσαι, τοὺς φθεῖρας ἐπεὶν λάβωσι τοὺς ἐωυτῆς ἐκάσῃ ἀντιδάκνει καὶ οὕτω βίπτει*. Haec incommode cohaerent ac ferrem demum, si omnibus qui capillos promitterent id necessario accideret quod Antiocheni jecerunt in Imperatorem Julianum. Hic uti poterimus eadem correctione qua Valckenaerius subvenit VII 209: *τὰς κεφαλὰς δὲ σμῶσαι*. hoc bene se habet, non *σμώνεσθαι*, nam amica amicae hoc officium praestat. Idem etiam hodie fit apud barbaras gentes in finibus Liberianorum, quod ex Buttikoferi Itinere intellexi; tam enim firma est inter illas ornatrices amicitia, non *τοὺς ἐωυτῆς ἐκάσῃ*, sed altera alterius *ΚΑΠΤΕΙ—φεῦ τῆς ὑπνίας*. Buttikoferi Iter ante paucos menses Amstelodami prodiit et vide ibi p. 66.

V. 30: *ἰδέοντο τοῦ Ἀρισαγόρεω, εἴ πως αὐτοῖσι παράσχοι δύναμιν τινα καὶ κατέλθοιεν εἰς τὴν ἐωυτῶν*. Lege: *ὥς*.

V. 41: ὅπ' ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουςαν τὴν γυναῖκα περιζόμενοι ἐφύλαξαν. Adversus omnem fraudis suspicionem satis erat adsidere et malo: παριζόμενοι.

Dorieus in Peloponnesum rediit V 42; hoc Graece dici non debet: ἀπίκετο ἐς Πελοπόννησον. Contuli V 94: ἀνεχώρεε ὀπίσω ἐς Σίγειον, V 107: παραγίνεσθαι ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα, VI 24: ἀπίκετο ὀπίσω παρὰ βασιλέα, VI 92: ἀπενόησαν ὀπίσω, VI 118: ἀπίκατο οἱ Δῆλιοι ὀπίσω ἐς τὴν νῆσον. Vides igitur quid inserendum sit.

V. 50: ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγ-
γεῖν. Malo: ἀπάγειν.

V. 67: τὰ τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυῶνιοι ἐτίμεον τὸν Ἀδρησον καὶ δὴ πρὸς τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον. Lege: καὶ δὴ καί. Plurimum miror nondum restitutam fuisse locutionem, quae tam crebro invenitur.

Passiva forma aoristi non ferenda videtur V 72: ἀντισα-
θείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι. Cogitavi de
ἀντιταχθείσης, siouti V 102: ἀντετάχθησαν οἱ Ἴωνες et
VII 103: βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσεσθαι. Etiam
VII 105: ὑπαρχον τὸν ὑπὸ Δαρείου σαθέντα καταπαύσας, dici
id solet nisi fallor ταχθέντα.

Primum recte legitur V 74: οἱ Βοιωτοὶ Οἰνόνην αἰρέουσι καὶ
Ῥοιάς, δῆμους τοὺς ἐσχάτους τῆς Ἀττικῆς, deinde sequitur:
Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο ἐπιδόντες χώρους τῆς Ἀττι-
κῆς. Quis ita loquitur: ἐπιδόντες χώρους? Neque opus fuit tam
indefinite loqui, nam apparebat a quam parte Chalcidenses
fecissent in Atticam invasionem. Quid requiram, ostendent loci
qui sequuntur: VI 108: ὑπερβάντες οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι
ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι οὖρους et VII 30: ὀρμεώμενος ἐπὶ τοὺς
οὖρους τῶν Φρυγῶν. Hinc legendum: ἐπιδόντες τοὺς οὖρους τῆς
Ἀττικῆς.

Facili opera interpolatio argui potest V 82. Narrat Herodo-
tus: ἐδέοντο ὧν οἱ Ἐπιδαύριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι,

ἱροτάτας δὴ ἐκείνας νομίζοντες εἶναι. Deinde additur: λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐλαῖαι ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἢ ἐν Ἀθήνῃσι. Tria postrema verba Cobetus deleuit Var. Lect. p. 418: Non est hercle, inquit, vetus scriptor Ionicus qui haec addidit, sed sciolus qui credebat oleas illas in urbe nasci. Herodotus saltem ἐν τῇ Ἀττικῇ dixisset. Longius progrediendum est, uti arbitror; tota adnotatio delenda est. Tam stulta fabula ipsis Graecis veteribus numquam probari potuit et si qui forte probavissent, Herodotus non retulisset in historiam quod omni fide destitutum esset. Ut alia taceam, norat certe quam multa in Graecia loca ab olivetis nomen haberent et meminerat se legere apud Homerum: τῷ δὲ καθεζομένῳ ἱερῆς παρὰ πυθμὲν' ἐλαίης. Petierunt oleam ab Atheniensibus Epidaurii ἱροτάτας δὴ ἐκείνας νομίζοντες εἶναι. Haec justa causa est.

Significant Spartani V 91 se Hippium in patriam reducere velle, ἵνα κοινῷ τε λόγῳ καὶ κοινῷ ὁλῳ ἔσονται γάγοντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποδῶμεν τὰ καὶ ἀπειλόμεθα. Aoristus hic displicet et ἐπανάγοντες hoc dicitur.

Nondum a quoquam intellectum fuit quod de Melissa Corinthii narrarunt V 92. Evocata post mortem uxor Periandri quæstæ est se algere cum nuda esset: τῶν γάρ οἱ συγκατέθηκε εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυθέντων. Inaudita querela est, quam tum demum intelligere possemus, si Melissa omni veste detracta in rogam imposita fuisset. Sed ricinia cum cadavere comburantur; jam nullus eorum usus est; itaque Melissa quæstæ est εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν συγκατακαυθέντων. Tam hoc est apertum, ut credam etiam alios fere necessario in eandem suspicionem incidisse; sed retinuit eos quod mox sequitur. Nempe Periander spoliatis nobilibus matronis — convenerant autem festo die et κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεόμεναι — pretiosissimas vestes συμφορήσας ἐς δρυγμα Μελίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. Itaque his vestibus misera Melissa non magis uti potuit; nuda mansit ut erat nec video quomodo ejus ira placata sit. Deinde vestes in fossam, δρυγμα, collatae ne cremari quidem possunt, dum fumus omnia olitinet et aer intercluditur. Quid igitur Periander? Nempe κόσμον τὸν κάλλιστον, hoc est aurea ornamenta quæ

detraherat, non κατέκαιε sed συμφορήσας ἐς δρυγμα κατεκλήιε (KATEKAIE — KATEKANIE). Hoc magis decebat hominem anarum, qui tunc hoc agebat ut παρακαταθήκην ξεινικὴν interciperet. Nisi ridiculum foret, calumnias illas Corinthiorum ad historicam veritatem exigere, adderem nos nosse etiam quid deinde factum sit. Narrat Ephorus apud Diogenem Laertium, ὥς εὐξαιτο εἰ νικήσειεν Ὀλύμπια τεθρίππῳ, χρυσοῦν ἀνδριάντα ἀναθεῖναι· νικήσας δὲ καὶ ἀπορῶν χρυσοῦ, κατὰ τινα ἑορτὴν ἐπιχώριον κεκοσμημένας ἰδὼν τὰς γυναῖκας, πάντα ἀφείλετο τὸν κόσμον καὶ ἔπεμψε τὸ ἀνάθημα. Vide praeterea quid Didymus de ea statua tradat apud Photium in v. Κυψελιδῶν ἀνάθημα. Voluit scilicet τῆς τρυφῆς καὶ τοῦ θράσους ἐπισχεῖν τοὺς Κορινθίους, illi autem maledicendo et mentiendo omnem modum excesserunt.

V. 103: οἱ Ἀθηναῖοι ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας οὐκ ἔφασαν τιμωρῆσειν σφί. Lege: τιμωρήσειν ἔτι et cf. Steinium.

VI. 10: ἐαυτοῖσι ἰδόκεον μούνοισι ταῦτα τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. Repone ἐπαγγέλλεσθαι, quod recte legitur superiore capite.

De vitio constat in Apollinis oraculo VI 19:

καὶ τότε δὴ, Μίλητε κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων
πολλοῖσιν δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ.

Hic merito omnibus displicuit πολλοῖσιν, sed quid rescribendum est? Vulturum vel canum mentionem factam fuisse dixeris itaque Herwerdenus ὄρνισιν correxit; potuerat etiam οἰωνοῖς scribere; diceres enim poetam in Iliade legisse οἰωνοῖς τε δαῖτα, quam scripturam Nauckius tuetur. Sed primum literarum ductus haud satis respondent; deinde navali proelio Iones victi fuerunt, quam ob rem etiam pisces nominari potuerunt, cf. Iliad. φ 126. Pisces autem ἄλλοι interdum dicuntur, veluti Soph. Ai. 1297: ἐφῆκεν ἄλλοις ἰχθύσιν διαφθοράν. Quid si restituendum est ἄλλοῖσιν δεῖπνον?

VI. 23: Σκύθην δ' Ἰπποκράτης πεδήσας. Lege: ἐν πέδεσσι δήσας. Hoc certe obtinuisse mihi videor *Mnem.* III 488.

VI. 52: τούτους ἀνδρωθέντας αὐτοὺς τε ἀδελφεοὺς ἰόντας
λέγουσι διαφόρους εἶναι τὸν πάντα χρόνον. Melius intelligam:
αὐτὰδελφεοὺς ἰόντας. Dixi de hujusmodi compositis *Mnem.*
XIX 251.

Quod legitur VI 57: πατρούχου παρθένου, credebamus Cobe-
tum vere emendasse παμούχου. Tamen ea suspicio stare non
potest, postquam in Cretica Inscriptione quae ante paucos annos
Gortynae eruta fuit, inventum est adjectivum πατρωῆχος. Velis
nolis concedendum est Roehlio, apud quem ea inscriptio 475ma
est inter antiquissimas quas edidit, Ionicam formam πατρωιοῦχος
Herodoto reddendam esse. Adeo in re critica difficile est cavere
ne falsa specie decipiamur.

Damarati sunt ad matrem verba VI 68: εἰ περ πεπολήκας τι
τῶν λεγομένων, οὐ μούνη δὴ πεπολήκας, μετὰ πολλῶν δέ.
Itaque apparet laxatam Lycurgi disciplinam fuisse, quum mul-
tae nobiles matronae adulterii argui possent. Sed praeterea
malim: εἰ περ πεπολήκας τι τῶν ψεγομένων. Inspice locum
et si accurate expenderis, videbis mutationem plane necessariam
esse, ne multas fuisse Spartaē rex dixerit, quae in ea domo
peperissent, in qua non concepissent. Concedo non Liviam
solam hoc fecisse, sed multos non fuisse arbitror tam beatos ut
τρίμηνα παῖδια haberent. De iis quae statim sequuntur cum
cura egi *Mnem.* IV 20.

Notus locus est VI 109: τῶν μὲν οὐκ ἑόντων συμβαλεῖν, τῶν
δὲ καὶ Μιλτιάδew κελευόντων. Miltiades ipse fuit de praetorum
numero; hinc malo: τῶν δὲ ἐν δὲ καὶ Μιλτιάδew. Simili cor-
rectione utar VII 10. Verba sunt Artabani ad Mardonium: οἱ
σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δὲ σφι καὶ σύ, ἦν ἀπονοσήσης. Dici-
tur hoc nisi fallor, ἐν δὲ σφι καὶ σύ.

Ridicula in paucis interpolatio latet VI 112: πρῶτοι δὲ ἀνέ-
σχοντο ἑσθῆτά [τε] Μηδικὴν δρέοντες [καὶ τοὺς ἄνδρας ταύ-
την ἑσθήμενους]. His deletis quam recte continuo sequitur:
τίως δὲ ἦν τοῖσι Ἕλλησι καὶ τὸ οὐνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

Quid tandem latet VI 129: ἡ κυρία ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου καὶ τῆς ἐκφάνσιος αὐτοῦ Κλεισθένους? An ἰσιήσιος? Mutatio non tam est violenta quam primo aspectu videtur; sed alii judicent.

VII. 9: δεινὸν ἂν εἴη πρᾶγμα εἰ Σάκας μὲν κατασφραζόμενοι ἔχομεν, Ἑλλήνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα. Vix opus est dicere cur placeat τιμωρησοίμεθα.

Respondet Xerxes VII 11: καλὸν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρεῖν ἤδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω ἐλάσας ἐπ' ἀνδρας τούτους. Nonne verum est πάθω?

VII. 16: τὴν θάλασσαν πνεύματά φασι ἀνέμων ἐμπίπτοντα οὐ περιορᾶν φύσι τῇ ἑωυτῆς χρῆσθαι. Expuncto inutili verbo φασι, lego περιορᾶ. Addam I 138: αἰσχισον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισαι, δεύτερα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκεν, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφείλοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν, ubi mutato accentu rectius scribes participium φᾶσι.

De fossa quam Phoenices duxerunt, legimus VII 23: κάτω δὴ ἐγένετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλοισι τὸ ἔργον. Lege: ἐξίσωτο.

VII. 35: ἐνετέλλετο δὴ ὧν βαπίζοντας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα. Sicuti legitur VIII 109: ἀνδσίον τε καὶ ἀτάσθαλον, sic nunc malo: μέρμερά τε καὶ ἀτάσθαλα, nam quod βάρβαροι βάρβαρά λέγουσι, id numquam cujusquam indignationem commovere potuit.

VII. 89: οὗτοι μὲν οὕτω ἐσάλατο. Haec est Dobraei scriptura et Codices habent ἐσαλάδατο vel ἐσελάδατο. Ducit hoc potius ad ἐσολίδατο.

VII. 100: ἐπειρωτέων ἐκάσας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. Verum videtur quod Codex Romanus habet ὁμοίως ὤς. Deinde τὰς πρῆρας ἐς γῆν τρέψαντες, praefero σρέψαντες.

Quam Graecos laudat Damaratus coram Xerxe rege, non potuit oblivisci Atheniensium et Marathoniae pugnae itaque vitium inest in his verbis: αἰνέω μὲν νυν πάντα τοὺς Ἑλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους. Quam ridiculum foret omnes Hollandos laudare velle quotquot Frisiam incolunt, neque erat cur Damaratus exsul Dorienses Ionibus anteponeret. Audendum aliquid est: laudavit Spartanus πάντας τοὺς Ἑλληνας ἐκείνους τοὺς πέρην Δορίσκου οἰκημένους. Nunc quoque videmus odisse Herodotum Iones qui Asiae oram incolebant.

Aliquid excidit in Xerxis verbis VII 103: δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλῆθει χαλεπῶς ἂν Ἑλληνας Πέρσῃσι (μοῦνοις) μύνοισι μάχεσθαι.

Damaratus et alia respondet et haec VII 104: ἐπεὶ σφί δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοί σέ. Ludicrum in tali re compositum est ὑποδειμαίνουσι· reponere οὗτοι δεσπότης.

VII. 129: αὐτοὶ μὲν νυν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα· lege αὐτόν, nam Herodotus mente tenebat illud: αὐτὸς δ' Ἐννοσίγαιος ἔχων χεῖρεσσι τρίκιναν. Fortasse etiam VII 158: αὐτοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος, praestat αὐτοῦ.

VII. 139: ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπίφθορον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ οὐκ ἐπισχῆσω. Requiro Ἑλλήνων et notum est quid corruptelae ansam dederit, cf. *Mnem.* XVIII 52. Deinde sequitur: εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἡντιοῦτο Ξέρξῃ, ubi ἡντίωτο necessarium est.

In Romano Codice recte scribitur VII 145 χρημάτων καταλάσσεσθαι, non χρημάτων πάντων. Deinde Φρονήσαντες abundat in hisce: ἐβουλεύσαντο πέμπειν ἀγγέλους, Φρονήσαντες εἰ πως ἐν γένοιτο τὸ Ἑλληνικόν.

Ἀγείρειν et ἐγείρειν confusa sunt VII 148, ubi editur: τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

Constructio laborat VII 149: ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, σπουδὴν δ' ἔχειν σπονδὰς γενέσθαι τριηκοντούτιδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φοβεομένοισι. Conjecit Steinius φοβεόμενοι idque adeo in textum intulit minoris editionis; equidem dixerim requiri accusativum φοβεομένου. Non enim abutendum est ad nominativum excusandum iis locis qualis est IV 15: Μεταποντίνοι φασὶ αὐτὸν Ἀριεῖν — φάναι σφι τὸν Ἀπόλλωνα ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώραν καὶ αὐτὸς οἱ ἔπεσθαι. Nec praeterea ejusmodi anomaliae per conjecturam restitui debent, etiamsi nemo eas sede moveat, sicubi in libris occurrant.

Verba sunt Persarum ad Argivos VII 150: οὔτε ἡμέας οἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους στρατεύεσθαι, οὔτε ὑμῖας ἡμῖν ἀντιξόους γενέσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι, sed quanto elegantius erit: ἡσυχίην ἔχοντες κατῆσθε. In eodem capite in bimembri sententia bis μεταίτειν legitur: prius necessario expungendum est. Longum locum describere non opus est.

Ξέρξης ἀπέπεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα, VII 151. Nonne ἀγγελέοντα? Deinde Herodotus ponit eam sententiam quam Horatius ornavit in prima satira: ἰγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπασίως ἔκασι αὐτῶν ἀποφεροίωτο ὀπίσω τὰ ἐσηνεύκοντο. Atqui licet esse beatis. Sed delendum κακὰ.

VII. 172: Θεσσαλοὶ ὑπ' ἀναγκῆς τὸ πρῶτον ἐμῆδισαν ὥς διέδεξαν ὅτι οὐ σφι ἦν δανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμμηχανέοντο. Lege: καὶ διέδεξαν.

VII. 178: οἱ Ἕλληνες ἐβόηθον διαταχθέντες. Imo: δίχα ταχθέντες.

In Codice Romano recte legitur VII 183: ταῦτα πυνθάνονται διὰ πυρσῶν, sed editur hodie, quae multorum Codicum lectio est, παρὰ πυρσῶν, ridicule uti vides, nam frustra est Steinius, qui interpretatur παρὰ, als sollte ein personaler Begriff (πυρσευδόντων) folgen. Intelligimus autem unde vitium natum sit, nam duo codices παρὰ Περσῶν habent itaque praepositio

mutata fuit, postquam πυρσῶν stulte admodum in Περσῶν abierat. Contra Περσῶν factum est πρέσβων Schol. Arist. Acharn. 649 et πρεσβευτῶν apud Charitonem p. 124. 23. Est autem imprimis memorabile nunc certe veram lectionem servatam esse *in solo codice Romano*. Scire pervelim quid contra afferre possit Steinius, cuius disputatio in Bursiani Annalibus XXX p. 186 hodie in manus meas pervenit.

VII. 194: *ἔμελλε οὐ τὸ δεύτερον διαφυγὼν ἔσεσθαι*. Necessary est *περιέσεσθαι*. Similes corruptelas examinavi *Μηστ.* III 486.

Persuasum Graecis erat, VII 208, *εἶναι θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι τῷ κακῷ ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη*. Malo: *γενέσθαι*. Sic demum in sequentibus ratiocinatio recte constabit. Sed quid tandem latet sub *πεσεῖν ἄν*?

Quam ridicule VII 218: *καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι*. Expunge: *οἱ Φωκέες*. Equis contradicet?

Xerxis est sententia VII 237: *ὅτι πολιότης μὲν πολιότητι εὖ πρῆσσοντι φθονεῖ καὶ ἔσι δυσμενὴς τῇ σιγῇ*. Num hoc intelligis? Num probas Steinium qui ita adnotat: *durch sein Schweigen, wo er rathend und warnend sich äussern sollte?* Nonne verius est τῇ φύσει?

VIII. 2: *οἱ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἣν μὴ δ Λάκων ἡγεμονεύη, Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι ἡγεομένοισι*. Equidem scripsissem: *ἄλλοις ἔψεσθαι*.

De Euboeensibus legimus VIII 20: *οὔτε ἐξεκομίσαντο οὐδὲν ὥστε προσεδέξαντο vel προσάδεξαντο*, quae est Romani Codicis scriptura. Mihi quidem hoc egregie displicet, nec satis est praesidii ad vulgatam tuendam in I 190. Commendo *προεφυλάξαντο*. Etiam V 34 *ἐφράξαντα* abiit in *ἐσάξαντο*. Scholion est ad Iliad. Ψ 659: *ἡ διπλή, ὅτι ἱσαριθμούς τοῖς ἐπάθλοις ἀγνιστὰς καλεῖ, καὶ τοῦτο ἐπὶ πάντων τὰ ττει*. Lege: *φυλάττει*.

VII. 24: ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες. Lege: ὥς. Sed leve hoc esse dices, itaque vide ibidem paulo gravius vitium. Interrogati Arcades quidam coram rege Persarum de praemio, quod Olympicis ludis daretur, εἶπον τῆς ἐλαίης τὸν διδόμενον σέφανον. Participium διδόμενον hic nemo feret. Repone: αἰοιδιμον (ΔΙΔΟΜΕΝΟΝ — ΑΟΙΔΙΜΟΝ). Vide quomodo Muretus correxerit Plat. Rep. II 364 C.

Sacerdos Apollinis VIII 37 videt ante aedem ὅπλα προκείμενα ἔσθην ἐκ τοῦ μαγάρου ἐξηγνησμένα ἱρά· primum non opus erat dicere ἱρά esse illa arma; ἱρόν enim erat quidquid in penetralibus asservabatur. Deinde si ἱρά praecessit, quam inutiliter sequitur: τῶν οὐκ ὅσιον ἦν ἄπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. Sed ὅπλα fuerunt ἀρήϊα ipseque Herodotus mox eodem illo adjectivo utitur.

VIII. 60: τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, requiritur τοῦτο et in illis quae sequuntur: παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν, facile persuadebo verum esse κακῆγορέειν.

VIII. 69: καταδόξας πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκαπεῖν ὥς οὐ παρεόντος αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτὸς παρεσκεύαστο θηήσασθαι ναυμαχέοντας. Expuncto παρεσκεύαστο legendum est θηήσασθαι.

Oraculum est VIII 77:

Δία Δίκη σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ὅτβριος υἱὸν

δεινὸν μαιμῶνonta, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πιθέσθαι.

Absurda scriptura est; intelligam δοκεῦντ' ἅμα πάντα ἐφίπτεσθαι, sed ejusmodi corruptelae numquam prorsus certa ratione sanari poterunt.

Contra satis certum mihi videtur VIII 80 supplendum esse: ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο (ποιεύμενα) τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων.

Notissima ellipsis restituenda videtur VIII 80: ἦν μὲν πεύθονται, [ταῦτα δὲ τὰ κάλλισα], ἦν δ' αὐτοῖσι μὴ πῖσα γίνεται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσαι.

VIII. 83: τὰ ἔπεια ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἥσσοσι ἀντιτιθέμενα. Lege: τὰ κρέσσω.

Dicitur rex VIII 88 θηεύμενος μαθεῖν Artemisiae navem ἐμβαλοῦσαν. Hic mihi artificis illius in mentem venit, qui Mare Rubrum pinxerat, postquam Israelitae jam transierant et Aegyptii fluctibus erant mersi. Vides quam necessarium sit ἐμβαλλοῦσαν. Deinde ex aulicis unus, δέσποτα, inquit, δρᾶς Ἀρτεμισίην ὥς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε. Sed lege: ἡ καί.

Nondum intellectum fuit, quantum video, cujusmodi λαμπαδηφορία fuerit, quam Graeci festis diebus celebrabant. Non intellexit certe Muretus quem Stallbaumius laudat ad Plat. Rep. I 328 A: „Qui curriculum suum confecerant, ordine aliis lampadas tradebant. Unde illud elegantissime dictum a Platone Legg. VI 776 B: γεννῶντάς τε καὶ ἐκτρέφοντας παῖδας, καθάπερ λαμπαδά τὸν βίον παραδίδοντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων, quem locum sic expressit Lucretius II 78:

Inque brevi spatio mutantur secla animantium,

Et quasi cursores vitae lampada tradunt”.

Rectius secundum Stallbaumium Schleiermacherus: *Das ἀγώνισμα scheint nicht gewesen zu sein, mit der brennenden Fackel an irgend einem Ziele anzukommen, sondern nur sich ihrer noch brennend zu entledigen.* Absurda ludi lex et repugnat Herodoti auctoritas VIII 98, ubi describit quomodo nuntii per imperium Persarum celerrime perferrentur. Ὁ μὲν δὲ πρῶτος δραμὼν παραδίδοι τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δ' ἐθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατὰ περ Ἑλλήσι ἡ λαμπαδηφορίῃ τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελεῖουσι. Non est difficile conjicere cujusmodi hoc ludicrum fuerit. Quot erant faces, tot erant factiones juvenum, qui in stadio certis intervallis dispositi stabant, coloribus opinor aliisve insignibus conspicui. Acceptam facem unusquisque portare debebat ad proximam stationem ibique tradere adulescenti suae factionis. Vincebat factio, cujus accensa fax prima pervenerat ad metam. Ars erat et currendo reliquos superare et cursum mature inhibere, nam si quis successorem suum, dum omni impetu ferebatur, prae-

tervolasset, ejus factio victoriae spe excidebat. Relegat mihi quis locos quos supra descripsi. Ne hoc quidem fortuitum est, quod scribit Lucretius, *brevis spatium* animantium secula mutari. Aptissimam comparisonem esse vides.

VIII. 99: ἦσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθείῃσι. Hanc scripturam Steinus non fuisset tutatus, si cogitavisset de lenissima mutatione ἐν εὐθυμίῃσι τε καὶ εὐπαθείῃσι.

In Artemisiae verbis VIII 102: σὺ δὲ πυρώσας τὰς Ἀθήνας ἀπελῆς· lege ἀπέλασον.

Perhibent Andrii VIII 111 θεοὺς δύο ἀχρήστους αἰεὶ Φιλοχωρεῖν Πενίην τε καὶ Ἀμνηχανίην. Verius est ἐμφιλοχωρεῖν.

Persae e Graecia profugi corticibus et foliis arborum aegre vitam sustentabant, VIII 115, ταῦτα δ' ἐποίησεν ὑπὸ λιμοῦ. Utrum Herodotus hoc scripsit an ludimagister? Equidem non ambigam.

VIII. 119: ἐν μυρίῃσι γνώμῃσι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξουν. Ipsa rei natura ducit ad futurum: οὐκ ἔξω. Non vacat longam periodum describere.

VIII. 138: πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. Nonne melius ὡς ἀπολέοντας?

VIII. 144: παρέσαι δ βαρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέραν. Plane necessarium est ἐσβαλέων.

Mardonius vastabat agros Thebanorum, IX 15, οὗτι κατ' ἔχθος αὐτῶν ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαιῆς μεγάλης ἐχόμενος βουλόμενος ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι. Haec est lectio Codicis Romani et duorum aliorum qui cum hoc libro saepe conspiciunt; reliqui omittunt βουλόμενος, sed praestat eliminare alterum participium ἐχόμενος.

Equites Persarum in castra redeunt, δαίσαντες μὴ καὶ σφίσι

γένηται τρώματα, IX 18. Qui hic primus *vulnera* invexit, nesciebat, opinor, quid esset τρώμα.

Auxilium implorant Megarenses IX 21: ἐς τὸδε λιπαρὴν τε καὶ ἀρετὴν ἀντέχομεν καὶ περ πιεζόμενοι· νῦν τε ἴσε ἡμέας ἐκλείποντας τὴν τάξιν. Placet: ἀντέσχομεν.

IX. 27: ἡμῖν πατρώϊόν ἐστι πρότοισι εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Solet Herodotus scribere: μᾶλλον ἢ περ Ἀρκάσι.

Monstrum est quod legitur IX 33: Τισαμενὸν Λακεδαιμόνιοι ἐποίησαντο λεωσφέτερον. Scribit Cobetus Var. Lect. 425: πολήτην σφέτερον, recte ad sententiam; sed non apparet unde vulgata lectio orta sit. Olim conjeceram *Mnem.* III 489: ἐποίησαντο νεως) σφέτερον. Ad rem cf. Rutgers. Jul. Afric. fast. p. 35.

Suppleo IX 38: ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ (αἰεὶ) γινόμενων πλεόνων.

Artabazi sententia est, IX 41, Graecorum proceres pecunia corruptos παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. Fere necessarium est ἀνακινδυνεύσειν et praeterea malo προδώσειν. Patriae proditores προδοῖται sunt, uti arbitror, non παραδοῖται.

Οὐδένες ἄρα ἔδντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλησι ἐναπεδεικνύατο, IX 58. Mardonii verba sunt, in quibus insititium est Ἑλλησι.

Particula γε perit IX 60: ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς (γε) τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε.

Denique IX 64 librarius omisit longam seriem regum Spartanorum et adnotavit: Τῶν δὲ καθύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἶρηται ἐς Λεωνίδα· οὗτοί γάρ σφι τυγχάνουσι ἔδντες. Et in fine capitis: συνέβαλε πολέμου ἔδντος Μεσσηνίοισι πᾶσι, restitutam ἀποσᾶσι. Eadem medicina Xenophontem sanavit Madvigius in *Advers.* p. 357.

Amstelodami

d. 28. m. Febr. 1884.

MONENDUM DE HERODOTI EDITIONIS MEAE VOL. I.

Satisfacere debeo NABERO nostro de iniuriis, quas certa quadam de causa nimium festinans primi Herodoti mei voluminis editionem imprudens ei intuli, aliquanto rarius quam par fuerat eius emendationibus (factis in Mnemosyne a. 1853 et 1854) recipiendis aut commemorandis, licet ea negligentia et Herodoti lectoribus et mihi plus quam illi nocuerim. Cuius paene incredibilis (quidni enim fatear?) socordia causa hinc repetenda est, quod olim illarum emendationum partem in margine mei exemplaris annotaveram, postea vero in edendo occupatus omnes me annotasse putavi: quam rem aliter se habere eheu non nisi sero animadverti. Hinc quoque factum est ut subinde aut mihi aut Cobeto correctiones dudum ab illo propositas tribuerem.

Scito igitur editionis meae lector a Nabero olim occupatas esse emendationes receptas mihi I 73, 14. 181, 14. 207, 7. 225, 4. II 1, 5. 125, 5, deinde me dolere quod mea ipsius culpa non cognoverim hanc viri acutissimi coniecturas:

I, 1, 9 οἰκίσαντες — καὶ νῦν <ἔτι>.

„ 4, 14 τὴν <μὲν> γὰρ.

„ 10, 10 παρ' ἁπασιν τοῖσι.

- I, 24, 29 εἴ τι λέγειν ἔχουεν περὶ Ἀρίονος.
 „ 33, 3 sq. μετεῖς <ές> τὴν τελευτὴν — ὀρᾶν.
 „ 66, 18 πέδας ἔλκοντες
 „ 74, 19 Ἀλυάττην γὰρ ἀνέγνωσαν.
 „ 87, 20 merito praeferit libri R et al. lectionem δαίμονι.
 „ 122, 12 [τὰ] πάντα.
 „ 134, 1 συντυγχάνοντες (glossema οἱ συντυγχάνοντες delevi cum Dietschio).
 „ 137, 10 [Φασι].
 II, 18, 10 καὶ οὐδὲν (cum parte codd.) ὁμολογέειν αὐτοῖσι
 <κατὰ γλῶσσαν> cl. I 142.
 „ 20, 3 quod post δύο cum Dietschio omisi glossema τῶν
 ὀδῶν del. Naber.
 „ 20, 8 ἐργάζεται <αἰε>.
 „ 124, 10 ἐπέταξε.
 „ 148, 5 μέζω <ἔτι>.

Has igitur viri doctissimi coniecturas in praefatione voluminis secundi, in quo edendo occupatus sum, accurate recensebo simul cum Heroldi, Gomperzi, aliorum (nam sensim mihi succrescunt subsidia, quibus principio nimis me destitutum fuisse intellego) inventis. His vero omnibus in parte nondum edita diligenter me usurum esse spondeo.

H. VAN HERWERDEN.

AD LUCIANUM.

Somnium cap. 2. διδάσκει παραλαβὼν λίθων ἐργάτην εἶναι καὶ συναρμοστήν καὶ ἑρμογλύφον. Assentior Herwerdeno (vide *Mnem.* Vol. VII pag. 206) εἶναι spurium esse iudicanti; cf. *Icaromen.* cap. 5 ἡξίουں μετεωρολέσχης διδάσκεσθαι. Exemplum huius usus afferam ex Platone, ut mendo liberem. Editur *Rep.* IV 422 E καὶ τοὺς υἱεῖς ἢ ἄλλους οὓς ἂν διδάσκῃ χεῖρους δημιουργοὺς διδάξεται. Quodsi revera ita scripsit philosophus, ne ipse quidem, quid inter διδάσκειν et διδάσκεσθαι intersit, satis perspectum habuisse censendus erit. Sed bonum factum quod praecedens διδάσκῃ fraudem arguit; itaque noli dubitare, quin διδάξεται scribarum incuria irrepserit pro διδάξει. Apud sequiores activi et medii formas promiscue adhiberi ex ipso Luciano apparet, de cuius usu verissima ad hunc ipsum locum admonuit Fritschzius. Quamquam huic quoque licentiae 'sunt certi denique fines': et scribis, non Luciano, est imputandum quod in *Vit. Auct.* cap. 3 emptori interroganti: τί με διδάξεις; Pythagoras respondens inducitur: διδάξομαι μὲν οὐδέν. Ex rei natura in talibus iisdem formis omnes in colloquendo utimur. Rescribe: τί με διδάξει;

Quod post pauca legitur ἀνθρώπους ἀνέπλαττον εἰκότως, desidero exemplum apud bonae notae scriptorem, ubi verbum quod est εἰκότως eo sensu usurpatur. In promptu quidem est coniiicere εἰκότας, sed ne hoc quidem satis placet; aliud latere suspicor. In fine dele languidum illud et iners additamentum: ἀπ' ἐκείνης γε τῆς πλαστικῆς.

Cap. 6. ἦν δὲ ἡ μὲν ἐργατικὴ καὶ ἀνδρική [καὶ] αὐχμηρὰ τὴν

κόμην, τὸ χεῖρε τύλων ἀναπλέως κ. τ. λ. Delendum est illud καὶ ἔργατικὴ καὶ ἀνδρική ad totum corporis habitum et speciem universam pertinent; inde deinceps singula, quae hanc speciem efficiunt, per asyndeton enumerantur.

Cap. 9. τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, εὖξαιτ' ἂν ὁμοίος σοι γενέσθαι. ὅλος γὰρ ἂν ἦς, βάναντος καὶ χειρῶναξ καὶ ἀποχειροβλίωτος (l. βίωτος) νομισθῇ. Recte cogitantibus displicebit illud ἰδόντων. Quid enim ad hanc de sculptoribus opinionem facere putandum est, utrum quis eorum opera conspexerit necne? *Artificium* ipsum contemnitur ab iis, qui nullam artem lucri causa se exercere gloriantur. Quapropter reponendum arbitror: τῶν ἰδιωτῶν. Saepissime ἰδιῶται opponuntur opificibus et δημιουργοῖς. Cf. Plat. Theages 124 C: τῶν τε δημιουργῶν καὶ ἰδιωτῶν et Sophist. 221 C: πότερον ἰδιώτην ἢ τινὰ τέχνην ἔχοντα θετέον εἶναι τὸν ἀσκαλιευτήν et, qui locus imprimis huc facit, Protag. 312 B: τούτων γὰρ ἐκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνην ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ ἐλευθερον πρέπει.

Cap. 12. ὁ δὲ Σωκράτης καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῇ Ἑρμογλυφικῇ ταύτῃ τραφεῖς, ἐπειδὴ τάχιστα συνῆκε τοῦ κρείττονος καὶ δραπετεύσας παρ' αὐτῆς ἡτομοβόλησεν ὡς ἐμέ, ἀκούεις ὡς παρὰ πάντων ᾄδεται. Mirificum hoc est: *Audis, quantopere Socrates (nunc, Luciani tempore) ab omnibus celebretur, simul atque Statuaria relictā ad Eruditionem transfugerit.* Facile evincam legendum esse: ὁ δὲ Σωκράτης ὃς καὶ αὐτὸς ὕ. τ. τ. Ἐ. τ. τ. ἐπειδὴ τάχιστα συνῆκε τοῦ κρείττονος [καὶ] δραπετεύσας κ. τ. λ. Nemo non videt copulam multo melius abesse. Cf. etiam locus simillimus in Nigrino cap. 28: ἓνα καὶ αὐτὸς εἶδον ὃς καὶ (del. cum Fritzsche) γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν, ἐπειδὴ τάχιστα λόγων ἀληθῶν ἐπῆκουσεν, ἀμεταστρεπτὶ φεύγων ὡς αὐτὸν ἀφίκετο (l. ἀφίκετο) καὶ δῆλος ἦν ῥῆον (ἤδη insere) διακείμενος.

Cap. 13. Pro σχῆμα εὐπρεπές malim fere σχῆμα ἐκπρεπές respectu habito eorum quae leguntur in cap. 11: ἐσθῆτα τοιαύτην ἀμπεχόμενος — δείξασα τὴν ἑαυτῆς· πᾶν δὲ λαμπρὰν ἐφόρει. Multo certius etiam in Amoribus cap. 16 ἐκπρεπές

restitues, ubi nunc satis absurde editur: πᾶν ὅτι κειμήλιον εὐ-
 πρεπὲς οἶκοι φυλάττοιτο, τοῦτ' ἦν ἀνάθημα τῆς θεοῦ. Quasi vero
 κειμήλιον ἀπρεπές cogitari possit!

Prometheus es in verbis cap. 2: οἱ ἐς τὰ πλήθη παριόντες καὶ
 τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλοντες. Sanum non
 est ἐπαγγέλλοντες; nam *profiteri* apud omnes summa con-
 stantia ἐπαγγέλλεσθαι dicitur, nunquam ἐπαγγέλλειν,
 ut apud Nostrum in Vit. Auct. cap. 7 τίνα τὴν ἄσκησιν ἐπαγ-
 γέλλεται; Fieri potest, ut participium perperam ad prae-
 gressum παριόντες sit accommodatum; fieri potest, ut aliud
 lateat; sed vulgatam recte habere nego. Quaerant acutiores!
 Mox post ἐμπροσθεν inserte ἡμῖν et revoca λέγεις pro λέγοις.

Ibid. εἴ γε σοι σοῦτο βούλεται [εἶναι] ὁ Προμηθεύς. εἶναι sciolo
 deberi multi loci demonstrant, ubi recte omittitur; v. c. D.
 Mort. XXVIII. 2; Hermot. cap. 15, caett. In fine pro μικρόν
 τις λίθον repono λιθίδιον, ut est in Hist. cap. 4: πρὸς μικρόν
 τι λιθίδιον προσπταίσαντα.

Cap. 3 ἐννοήσας αὐτοὺς ἀνέπλασε. Iam indicavi (vide
 Mnemos. Vol. X p. 248) αὐτός verum esse; nunc insuper
 ἐπινοήσας requiro. Gravius peccatum est in sequentibus:
 τοιαῦτα ζῶα μορφώσας καὶ διακοσμήσας, ὥς εὐκίνητά τε εἶη
 καὶ ὀφθῆναι χαρίεντα. Manifestum est corrigendum esse ὥς vel
 ὥστ' εὐκίνητά τε εἶναι. Innumeris paene locis confusa sunt
 εἶη et εἶναι; sed nusquam, quod sciam, cum maiore senten-
 tiae detrimento quam apud Plutarchum in Comparatione Thesei
 et Romuli. Legitur ibi, versus finem: ἡ μέντοι μήτηρ ἡ Θησέως
 οὐκ ἐκινδύνευσεν, ἀλλ' ἐπαθε τὰ τῆς Ἑκάβης, ἐγκαταλιπόντος
 καὶ προεμένου τοῦ παιδός, εἶγε μὴ πέπλασται τὰ τῆς αἰχμαλω-
 σίας, ὥς ἔδει γε καὶ τοῦτο ψεῦδος εἶναι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν
 ἄλλων. Sensus ultima vacant. Scin' quid legendum sit? ὥς εἶθε
 γε καὶ τοῦτο ψεῦδος εἶη καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων. *Velim*,
 ait, ut et hoc mendacium esset et pleraque alia. Ἐν παρέργῳ
 aliud vitium tollo, quod idem hoc caput obsidet. Dicitur de
 Romulo Sabinos et Romanos arcetissimo foedere coniungente: οὐ-
 τω συνέμιξεν ἀλλήλοις τὰ γένη καὶ πάρεσχε πηγὴν τῆς εἰσαυθίας

εὐνοίας καὶ δυνάμεως τοῖς πράγμασιν. Quid est ἡ εὐνοία τῶν πραγμάτων? Nihil prorsus. Løge εὐροίας et Plutarchi manum restitues.

Ibid. Labem concepit quod libri exhibent: μηδὲ ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι τοῦ πλάσματος, οὐ τοῦτο ἀπόγονόν ἐστιν. Haec si intelligere vis ita capienda sunt, ut τοῦ πλάσματος et τοῦτο ad unum idemque figmentum referantur. Nihil antiquius hoc figmento, cuius hoc (figmentum scil.) progenies est. Balbutire hoc est, non loqui. Non novi lenius remedium quam ut pro τοῦ πλάσματος πλάσμα reponatur. Scribae post comparativum inconsiderate genitivum invexerunt.

Non uno vitio laborat initium cap. 4: Πτολεμαῖος δύο καινὰ ἐς Αἴγυπτον ἄγων καμηλὸν τε παμμέλαιναν καὶ δίχρωμον ἄνθρωπον ἐς τὸ θέατρον συναγαγὼν τοὺς Αἰγυπτίους ἐπεδείκνυτο αὐτοῖς ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὸ τελευταῖον καὶ ταῦτα [τὴν κάμηλον καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον]. Pro ἄγων nemo non videt ἀγῶν requiri; et quam pueriliter quae uncinis inclusi ex praegrassis iterantur! Sed praeterea mendosum est ἐπεδείκνυτο. Qui aliis spectaculum praebet, in quo ipse nullas partes agit, ἐπιδείκνυσσι, qui de suo aliquid exhibet aut artem ostentat, ἐπιδείκνυται. Itaque rectissime in hac ipsa scriptiuncula dicitur cap. 2: εἰδῶλα ἅττα ἐπιδεικνύμεθα et cap. 5 τοῖς ζωγράφοις ἐπιδεικνυμένοις τὰς παροινίας αὐτῶν et in Pisc. cap. 33 de actore τὸν Δία ἐπιδείξασθαι. Sed quis, ut hoc utar, in Timone cap. 27 εἴ τις αὐτοῖς ὄλον ἀπογυμνάσας ἐπέδειξέ με pro ἐπέδειξε ferret ἐπεδείξατο? Itaque ne hic quidem ferendum ἐπεδείκνυτο pro ἐπεδείκνυ sive ἐπεδείκνυεν. Passim haec confundi Cobetus saepius ostendit.

Cap. 6. Ὡς τε τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο, δις διὰ πασῶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν [ἀπὸ τοῦ δευτάτου ἐς τὸ βαρύτατον]. Nunc adeo ipse sua proverbialia interpretatur Lucianus! Simile quiddam usu venit in fine Zenxididis, ubi haec leguntur: ἀλλὰ χρὴ πάντα μὲν κἀλὸν κινεῖν, πάντα δὲ πράττειν καὶ λέγειν. Glossemate resecto eadem opera μὲν intercidet.

Nigrinus. In epistola pro ἐκεῖ κομίζοι corrige ἐκεῖσε κομίζοι.

Cap. 2. ἀντὶ δὲ ἀνοήτου τε καὶ τετυφωμένου γενέσθαι μετριώτερον. Nihil minus Luciani πτοήσει convenit quam hic comparativus, qui pervulgato errore pro superlativo irrepsit. Praeterea paene necessarium videtur γεγενῆσθαι.

Cap. 2. καὶ ἡὺξάμην σέ τινη σπουδαίῳ ἐπιτυχεῖν. Verius puto ἐντυχεῖν. Notum est discrimen.

Cap. 4. ἔτι τε χρυσοῦ καὶ πορφύρας καὶ τῶν πάνυ περιβλέπτων τοῖς πολλοῖς. Vix aliter scripsisse potest quam καὶ τῶν ἄλλων τῶν πάνυ περιβλεπτῶν. Simili remedio utendum cap. 29, ubi lege καὶ πολλῶν ἤδη καὶ τῶν σπουδαίων εἶναι δοκούντων ἐπὶλείπεται pro πολλῶν ἤδη σπουδαίων.

Post pauca locum non optime cohaerentem ita constitue: ἄρτι μὲν ἐλυπούμην, ἐληλεγμένων μοι τῶν φιλάτων ἄρτι δ' αὖ τὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ καὶ καταγέλαστα, ἔχαιρον δὲ [αὖ] ὥσπερ ἀναβλέπων. Pro αὖ τὰ librarii uno tenore αὐτά dederunt et loci concinnitatem turbarunt. αὖ, quod in altera parte sententiae eieci, in multis libris abiit in ἄν, quod Fritzscheio, viro acutissimo, placuisse vehementer miror. Nullus hic locus est gaudio identidem concepto. Ad id quod reposui cf. huius libelli cap. 2 καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χειρὶ βιβλίον ἔχοντα; et passim sic scribitur.

Cap. 9. ὥστε καὶ ἐνδεέστερόν τι δοκῶ λέγειν, ἐκεῖνο μὲν ἔστω πρόχειρον, ὥς ἄμεινον ἦν καὶ ἄλλως δ' ποιητὴς ἴσως διεξήκει. Qui hanc lectionem tuetur, non facile expediet, qua de re hoc praedicetur, *meliozem eam fuisse*. Apparet quidem de Nigrini disputatione hoc dici; sed talia subaudiri posse quis serio affirmet? Una literula dempta scribe ὥς ἄμεινον ἦ καὶ ἄλλως δ' ποιητὴς ἴσως διεξήκει, et optimam lucraberis sententiam hanc: quae ipse poëta disseruerat non *meliora* tantum erant, sed etiam fortasse *diversa*, ita ut mea oratio non solum *verbis*, sed etiam *rebus* fortasse ab ipsius oratione aberret.

Cap. 11. μικρὸν φθέγγονται καὶ ἰσχνὸν καὶ γυναικῶδες [καὶ] τῆς Ἑκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. Expunge copulam; non enim tamquam quantum quoddam haec adduntur, sed ad rem exemplo illustrandam.

Cap. 13. Miror neminem, quod sciam, haesisse in his: ἡσυχῇ ἂν ὑπεφθέγγετο προσποιούμενος λαμβάνειν, ὥσπερ οὐ πρὸς ἐκείνων ἀποτείνων. Aut ego egregie fallor aut haec verba nihil aliud significant quam *latere se simulans*, cum tamen sententia manifesto requirat *latere se velle simulans*; quae etiam erat causa cur voce submissa loqueretur. Hic sensus Graecis non inerit nisi aut ἐθέλειν aut πειρᾶσθαι suppleveris. Quae mox sequuntur εἰς ἡδὴ melius per interrogationem efferentur: *num iam ver est?* quod est subsannantis.

Cap. 17. τί καὶ πράξειν διέγνωκας. Aut πράττειν aut πρᾶξαι reponere; nam γινώσκειν et διαγινώσκειν cum futuro non coniunguntur. Exempla passim sunt obvia, ut in hoc ipso dialogo cap. 15 λατρεύειν διέγνωκε. Mox in cap. 18 in. corrige προθέμενος pro προτιθέμενος.

Cap. 20. καίτοι μαρτυρομένης τῆς Τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον. Quanto aptius hoc dictum esset, si haec participia inter se transponere liceret!

Cap. 21. οἱ πλουτοῦντες αὐτοὶ καὶ τὰς πορφύριδας προφαίνοντες. In αὐτοὶ καί, quod sine ulla vi additur, pellucet αὐτίκα, vel statim.

Cap. 22. Κύνες καὶ κόρακες καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες. Commendo κόρακες, quod et acrius est convicium et melius cum canibus coniungitur et saepissime de scurris et adulatoribus et parasitis apud omnes adhibetur, ut in Timone cap. 8 κόραξι καὶ λύκοις χαριζόμενος et cap. 48 κοράκων οὐδὲν διαφέροντας.

Cap. 23. μηδὲν ὄφελος εἶναι περικαλλοῦς οἰκίας τῷ οἰκοῦντι μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μή τις αὐτὰ θαυμάζοι. Aut delenda sunt verba τῷ οἰκοῦντι, quibus facile caremus, aut post ἐλέφαντος τῷ κεκτημένῳ vel simile quid inserendum; nam patet χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος cum τῷ οἰκοῦντι nullo modo coniungi posse. In proximis supple ἐχρῆν (μὲν) οὖν νῦν δέ. Iterum

excidit necessarium μέν in cap. 31: τὸ (μὲν) σπάνιον ἀγαπῶντας, τὸ δ' ἐν καιρῷ ὑπερηφανοῦντας.

Cap. 31. τούτους γὰρ εἶναι τούτους [εἶναι]. Sententiam relegere et videbis εἶναι male abundare.

Cap. 32. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς γνώμης καὶ αὐτοῦ ἔλεγεν ἀτεχνῶς τοῦ Μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος. Nihil quidem in his inest, quod reprehendas; sed tamen suspicari licet Lucianum dedisse ἔψεγεν. Cf. quae sequuntur ἐμέμφετο et ἤτιᾱτο.

Cap. 36. καὶ ἄπτονται μὲν καὶ οὗτοι τῆς ὁδοῦ, τὰ δὲ βέλη αὐτῶν οὐ μένει ἐν τῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σφοδρότητος διελθόντα καὶ παροδεύσαντα κεχηνυῖαν μόνον τῷ τραύματι τὴν ψυχὴν ἀπέλιπεν. Nihil est τῆς ὁδοῦ neque multum proficimus Fritzscheii coniectura τῶν ὄρων suppleri iubentis. Melius haec verba exulabunt; ἄπτεσθαι optime absolute hoc sensu ponitur; quod non intelligens sciolus aliquis τὸ ἐπελθὼν supplevit. Sed non minor offensio superest in illo παροδεύσαντα. Inepte enim sagittae uno eodemque tempore et scopum penetrare et praeterire dicuntur. Intelligerem καὶ πέρα ὁδεύσαντα: scopo transire ultra progressae; quibus aptissime opponuntur quae leguntur in cap. 37: διακόψαν ἄχρι τοῦ διελθεῖν.

Iudicium Vocalium cap. 2. Ὡς τε ἐφ' οἷς ἡσύχασα πολλάκις, οὐκ ἀγαπῶν ἀλλ' ἤδη καὶ πλείω προσβιάζεται. Quanam haec orationis est scabrities? Pro ἀλλ' emenda ἀλλ' et verte: alia atque adeo plura. In fine post ἀριθμεῖσθαι adde ἔτι.

Cap. 4. ἐπέκταντο δ' ἂν (τὸ γάμμα scil.) καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτοῦ. Nihil erat, opinor, qua de causa τὸ γάμμα τὸ μόγις ad se traheret, nisi forte se ipsum compilare statuerat. Satis evidens est μόλις requiri. Vide infra, cap. 8, ubi τὸ σῖγμα de iniuriis τοῦ ταῦ querens: ἀφείλετο δέ μου φάσσαν ἄμηνήσαις καὶ κοσσύφοις et cap. 9 τὸ ζῆτα incusans καὶ πᾶσαν ἀφελομένῳ Σμύρναν. Quis ibi ferret φάτταν aut Ζμύρναν? Eodem modo peccatum est in fine cap. 9, ubi reponere τὰς μυρσίνας et ἐπὶ κόρσης. In fine cap. 8 Ἑμηςσόν optime restituit Herwerdenus pro Ἑμηςσόν.

Cap. 6. τὸ δέ γε ταῦ τοῦτο ἐτόλμησεν ἀδικεῖν με πλείων τῶν πώποτε βιασαμένων, ὀνομάτων μὲν καὶ ῥημάτων ἀπελάσαι πατρῶν (ἀν πατρίων?), ἐκδιῶξαι δὲ ὁμοῦ συνδέσμων καὶ προθέσεων. Clamat sententia participia esse restituenda: ἀπελάσαν et ἐκδιῶξαν.

Cap. 8. εἴτα ἀπερυθριᾶσαν καὶ βασιλιτταν ὀνομάζειν. Supple καὶ τὴν βασιλίσσαν βασιλιτταν ὀνομάζειν, ut paucis interpositis: καὶ τὰ σῦκα τῦκά τις ὀνομάσῃ.

Cap. 9. τῷ ξῦ πᾶσαν παραβάντι συνθήκην καὶ τὸν συγγραφέα τῶν τοιούτων ἔχοντι Θεουκυδίδην σύμμαχον. Inaudita verborum traiectione pro eo quod loci ratio requirit: καὶ τὸν συγγραφέα ἔχοντι Θεουκυδίδην τῶν τοιούτων σύμμαχον.

Cap. 10. τοῦ θῆτα κρούοντος καὶ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας τίλλοντος. Hemsterhusius: κρούοντος τὴν κεφαλὴν καὶ τ. τ. τ. Possis etiam lenius: τοῦ θῆτα δακρύοντος καὶ τῆς κεφαλῆς. Cf. locum plane gemellum in Peregr. c. 6: ἐδάκρυε μάλα γελοῖως καὶ τὰς τρίχας ἐτίλλετο. In fine huius capituli supple: ἢ τίς (ἄν) ἐξακρέσειε.

Timon cap. 3. ὕετοί τε βαγδαῖοι [καὶ βίαιοι]. Sua redde interpreti. Vide Photium in voce, qui admonet proprie de imbris eam usurpari. Inter sequiores Plutarchus imprimis vocabulo delectatur.

Cap. 4. ἀλλ' ὁ γενναῖος [καὶ] Γιγαντολέτωρ καὶ Τιτανοκράτωρ. Expunge importunam copulam. γενναῖος, ut passim, ironice adhibetur.

Cap. 7. τί παθὼν τοιοῦτός ἐστιν, αὐχμηρὸς, ἄθλιος καὶ σκαπανεύς καὶ μισθωτός. Tento: τί παθὼν τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἄθλιος; αὐχμηρὸς καὶ σκαπανεύς καὶ μισθωτός.

Cap. 9. καὶ μὴν οὐ παροπτέος ἀνὴρ οὐδὲ ἀμελητέος· εἰκότως γὰρ ἡ γυνάκτει δυστυχῶν· ἐπεὶ καὶ ὅμοια ποιήσομεν τοῖς

καταράτοις κόλαξιν ἐκείνοις ἐπιλεησμένοι ἀνδρὸς τοσαῦτα καύσαντος ἡμῖν ἐπὶ τῶν βωμῶν. Mihi hic locus aliter capiendus videtur atque capi solet et ita refingendus: εἰκότως γὰρ ἂν ἡ γανάκτει δυστυχῶν, εἰ καὶ ἡμεῖς ὁμοία ἐποιήσαμεν τοῖς κ. τ. λ. Per totum hoc caput id agit Iuppiter, ut ostendat non aliqua sua culpa factum esse, quod Timon ad turpissimam illam egestatem esset delapsus. 'Iure, inquit, nobis suscenseret, si nos quoque, obliti tot sacrificiorum, eadem fecissemus quae celesti isti assentatores. Verum tamen (πλήν) non ita se res habet, nulla nostra incuria hoc factum est; sed propter innumera negotia, quibus destrecti fuimus ne oculos *coniicere quidem* in Atticam vacavimus'. Nunc demum omnia recte et ordine procedunt. Quodsi non probas, in promptu quidem est pro ἡ γανάκτει, quod prorsus absonum est, praesens rescribere; sed ne sic quidem constabit sententia: 'Iure indignatur, quando quidem eadem facturi sumus'.

Cap. 12. καὶ μονονουχὶ δικράνοις ἐξεώθει με τῆς οἰκίας καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀπορριπτοῦντες. Sententiam claudicare post Faberum etiam perspexit Herwerdenus, qui proposuit: καὶ καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν (sc. ἀπορριπτοῦντες) ἀπερρίπτει. Sed haec ipsa viri egregii correctio mihi viam monstravit ad leniorem emendationem: ἐξεώθει με καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀπορριπτῶν, quam si magistro summe venerando probavero, gaudebo. In aperto est, unde vulgata originem duxerit.

Cap. 14. καθάπερ τὴν ἐν τῇ Φάτνῃ κύνα (τὴν inserte) μήτε αὐτὴν ἐσθίουσαν. Alludit ad fabellam omnibus notam.

Cap. 15. οὐδὲν ἀδικοῦντά με ὑπὸ τοσούτοις δεσμοῖς κατασῆποντας, οὐκ εἰδότας ὥς μετὰ μικρὸν ἀπίασιν ἄλλω τινὶ τῶν εὐδαιμόνων με καταλιπόντας. Sed nemo mortalium hoc ignorat; poterat dicere: *non cogitantes, nihil morantes* vel simile quid; *nescientes* non poterat. Scribe εὖ εἰδότας, quod acerbè et contemptim dicitur, *licet optime scirent*; propter hoc ipsum in praegressis ἀνδρῶτοι audiunt; nam si perpetuam bonorum possessionem sperabant, minus stulti essent omnibus modis ea custodientes et conservantes.

Cap. 16. μάλλον δὲ αὐτὸς ἀπάγοι μοιχευθησομένην ἀνολγαν τὰς θύρας καὶ μαστροπεύων καὶ πάντας ἐπ' αὐτὴν καλῶν. Habet nonnihil molestiae illud ἀπάγοι; patet enim ex sequentibus nusquam gentium a marito uxorem illam νέαν καὶ καλὴν ἀβδύει, sed potius adulteros ab eo domum admitti atque adeo advocari. Cogitavi de προάγοι, quod de eiusmodi lenociniis est verbum legitimum.

Cap. 18. Suspectum mihi est οὕτως εὐρύτερον pro eo, quod omnibus usitatum est, τοσοῦτω. Praecedens ἐπιρρέοντος syllabam τοσ hausisse videtur.

Cap. 28. καὶ μὲ τὸν πάντων ἐκείνων πατέρα [τῶν εἰσεληλυθόντων κακῶν]. Dele puerile additamentum.

Cap. 34. ἀλλ' οὐ χαίροντες ἄπιτε μισροὶ πάντες ὄντες. Herwerdenus: ἀλλ' οὐτι χαίροντές γε, μισροὶ πάντες ὄντες. Sed eadem opera pro πάντες, quod de *duobus* dictum probari nequit, repono πάντως.

Cap. 36. τέλος δ' ἄφνω καταλιπὼν οὕτως ἀπίστως καὶ προδοτικῶς. Οὕτως non improbo; sed vide an Lucianus potius dederit δ αὐτός, quod amare dicitur ad perfidiam perstringendam.

Cap. 37. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν [ἦν] πάντας ἀνθρώπους ἡβηδὸν οἰμᾶζειν ποιῆσαι. Sententiae officit ἦν, quod more Luciano positum nihil aliud significaret quam: *mihi satis esset vel fuisset*. Manifesto autem hoc sibi vult Timon: Plutonem rursus ad lovem abduc, si videtur; nihil eius ope indigeo; mihi enim sufficit omnes homines plorare iubere. Cf. Prom. es in verbis cap. 1: ὡς ἔμοιγε ἱκανόν, εἰ μὴ πᾶν σοι γῆϊνα ἔδοξε et rursus cap. 3: ἐμοὶ δὲ οὐ πᾶν ἱκανόν, εἰ καινοποιεῖν δοκοῖν. Ceterum illud ποιῆσαι ita capio, ut cum vi quadam comica παρὰ προσδοκίαν pro κελεῦσαι subito inferatur. Reliquis sufficiat omnes homines plorare iubere; osori generis humani non item; non contentus erit, nisi omnes vapulent et aerumnas suas lamententur.

Cap. 38. ἐχρῆν μὲν ἴσως καὶ μακρὰ εἰπεῖν, οὕτω πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορηθέντα. Cobetus (V. L. p. 82), negans κατηγοροῦμαι vel κατηγορήθην dici posse pro κατηγορηταί μου, πρὸς οὕτω πολλὰ restituit. Et Attico more ita dictum oportuisse, haud sane infitior; qui tamen an a Luciano ubique observatus sit, dubitare licet collato loco ex Nocyom. cap. 13: τὸν γάρ τοι Διονύσιον πολλὰ τε καὶ δεινὰ καὶ ἀνόσια ὑπὸ τοῦ Δίωνος κατηγορηθέντα καὶ ὑπὸ τῆς σκιάς καταμαρτυρηθέντα. Itaque potius statuendum videtur Lucianum nonnunquam in his titubasse.

Cap. 39. Lege ἐς ὅσα με πράγματα ἐμβαλεῖς pro οἷα et ἐμβάλλεις, ut arguunt quae statim sequuntur τοσαύτας φροντίδας ἀναδέξομαι; et in cap. 40 in. restitue εἰ καὶ pro καὶ εἰ; et post pauca πάρασχες σεαυτὸν pro πάρασχε.

Cap. 44. ἐπεψήφισε τῇ ἐκκλησίᾳ [Τίμων] ὁ αὐτός. Expunge glossema, quod similiter irrepsisse videtur in c. 46: οὐκ ἐγὼ ἔλεγον ὥς οὐκ ἀμελήσουσιν [Τίμωνος] ἀγαθοῦ ἀνδρὸς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων εὐμορφότατε.

Cap. 45. πότερον οὖν ἀπελεύνω αὐτούς. . . . ἢ παρανομήσομεν. Evidens mendum pro παρανομήσωμεν.

Cap. 46. μηδαμῶς· ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ τραῦμα ἴασαι. An fuit fortasse: μηδαμῶς σύ γε· ἀλλὰ πάντως? Notum est illud μὴ σύ γε tragicorum, ut apud Eur. Ion. 419:

μὴ σύ γ'· ἀλλ' ἐπεὶ κρατεῖς,

ἀρετὰς δίωκε.

et Soph. O. C. 1441:

μὴ σύ γ'· ἀλλ' ἐμοὶ πιθοῦ.

et alibi.

Cap. 47. μισθὸν τοῦ ἐπαινοῦ, ὅποτε ἔσαντά με πάντων σιωπῶντων ὑπερεπήνεσεν. ὅποτε huius loci non est; emenda ὅτι ποτέ.

Cap. 48. Supplendum καθ' ὃδὸν ἤδη πλησίον (ᾧν). Mox non concoquo ἔσται ταῦτα pro ἔστι ταῦτα, est sane ut dicis. Melius

futurum restitueris in cap. 49: ὁ ῥήτωρ Δημέας προσέρχεται ψήφισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ συγγενὴς ἡμέτερος εἶναι λέγων. Auguratur id quod futurum erat, ut rabula iste se propinquum esse Timonis mentiretur; vide cap. 51 in fine. Repone λείων.

Cap. 56 οὐ κατὰ ταῦτα τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλοῦτόν σου τεθηπότες. . . . συνδεδραμήκασιν. Mirum ni scripserit, quod omnes in tali re scripturi fuissetis, οἷπερ. Mox dele articulum male repetitum post πλοῦτος et pro περίθοιο scribe περίθοιο et cap. 57 δ' οὖν pro γοῦν.

Halcyon c. 2. ἐπὶ τῇ τούτων νεοττίᾳ [καὶ] τὰς ἀλκυονίδας ἡμέρας ὁ κόσμος ἄγει. Aut delendum est καὶ aut mutandum in αἰ. Paulo post requiro καὶ (ἡ)χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν et ὥς ἐξ ὀρνίθων γυναικὲς (τινὲς) ποτε ἐγένοντο.

Cap. 3. ἄγνωστον οὖσαν καὶ ἄπιστον καὶ ἀόρατον. Sententiae melius congrueret ἄπυστον: *facultas nostra humana multa neque novit neque fando audivit neque vidit.*

ib. σύχνα μὲν [καὶ] δι' ἀπειρίαν, σύχνα δὲ καὶ διὰ νηπιότητα φρενῶν. Creberrime sio peccatur.

Cap. 4. τῷ δαιμονίῳ εὐχερῇ τυχὸν [ίσως] ἔπαντα. Num quid interest inter τυχόν et ἴσως?

Cap. 5. Supple διὰ τῶν τεχνῶν τούτων (τῶν) οὕτως πολυμηχάνων.

Prometheus. 2. Τοῦτο φῆς, ὦ Προμηθεῦ, ἀντὶ σοῦ ἀνασκολοπισθῆναι αὐτίκα μάλα παρακούσαντας τοῦ ἐπιτάγματος; ἢ οὐχ [ἱκανὸς εἶναι, fortasse delenda cum Herwerdeno] σοὶ δοκεῖ ὁ Καύκασος καὶ ἄλλους ἀν χωρῆσαι δύο προσπατταλευθέντας; Si haec vera est lectio, dormitavit bonus Lucianus; nam si *Promethei vice* in crucem acti erant Mercurius et Vulcanus, non exputo qua ratione Caucasus dici possit idoneus esse, qui *alios etiam duo capiat adfixos*. Potest tamen ut pro ἀντὶ legendum sit ἀντίον.

Cap. 8. Lege: τὸ καταλειπόμενον ἵσταται μέθῃ pro ἵσται et cap. 10 ἀν ἐτιμήσατο; etenim si optativus recte haberet, etiam εἰ περιλιχμήσαιτο erat dicendum, non περιελιχμήσατο.

Cap. 12. τὸ θεῖον μόνον καὶ [τὸ] ἐπουράνιον γένος. Tolle articulum. Una eademque res notatur.

Cap. 14. εἰ μὲν ἐμαυτῷ μόνῳ κτῆμα τοῦτο ἐπλάσάμην, ἐπλεονέκτουں ἴσως, νυνὶ δ' εἰς τὸ κοινὸν φέρων κατέθηκα ὑμῖν αὐτοῖς. Ante ἴσως supple ἄν, quod abesse nequit et ex codice B recipe αὐτοῦς.

Cap. 17 ὁ δὲ μάλιστα με ἀποπνίγει [τοῦτ' ἐστίν] ὅτι μεμφόμενοι ἐρᾶτε αὐτῶν. Contra morem Luciani haec adduntur. Mox scribe σάτυροι ἢ κύκνοι γενόμενοι. Rursus tenemus interpolatorem in hisce: ἢ ἀσύνητον καὶ θηριῶδες ἴδει καὶ ἄγριον ἀπεργάσασθαι τὸ ζῶον; καὶ πῶς ἂν ἢ θεοῖς ἔθυσαν ἢ τὰς ἄλλας ὑμῖν τιμὰς ἀπένειμαν [οὐχὶ τοιοῦτοι γενόμενοι]; Non poterat stultius.

Cap. 18. ὅπου γε καὶ εἰ τὸ πᾶν τοῦτο πῦρ ὑφελόμενος. Non facile dixeris quid τοῦτο sibi velit. Coniicio τούτου, *Vulcani* scilicet. Cf. supra cap. 5 ὃς τὸ πῦρ ὑφελόμενος ψυχράν μοι τὴν κάμινον ἀπολέλοιπας.

Cap. 19. ὁρῶ δέ γε ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας [τῷ καπνῷ] καὶ [τὴν] εὐωχίαν ταύτην ἡδίστην οἰομένους, ὁπόταν ἐς τὸν οὐρανὸν ἢ κνῖσα παραγίγνηται "ἐλίσσομένη περὶ καπνῷ". Satis est haec indicare. In proximis praetulerim μηκέτι καταλάμπειν αὐτούς pro μὴ καταλάμπειν.

Deorum Dialogi.

I. 2. οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὐθις ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν. Non antea hoc ignorarat Iuppiter. Repone εἰσαυθις, *alias, postea*. Haplographia praepositionem absorpsit.

II. 1. οὐδὲν ἐστὶν ὃ μὴ πεποίηκάς με. Constans usus requirit ὅτι μή. Haud absurde tamen suspiceris illud ipsum in voce ἐστὶν latere, quippe quae in hac formula tantum non ubique omittatur. Cf. Alex. 30 in. οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἄλλος πρὸ ἄλλου ἡπείλετο. et passim.

III. Pro καὶνδν ἄλλο τι δεινόν, quod ferri non potest, sim-

plicissimum erit rescribere κακόν. In fine dialogi post ἐκείνον inserte μέν.

IV. 3. ἐκεῖνα πάντα χαίρειν ἔα καὶ ἐπιλάβου αὐτῶν [τοῦ τε ποιμνίου καὶ τῆς Ἰδῆς]. Expunge languidum interpretamentum. In fine ex FL scribendum erat ἔξεις κἀνταῦθα τὸν συμπαιζόμενον pro ἔξεις.

4. πίνομεν τὸ νέκταρ. Γαν. ἡδιον, ὦ Ζεῦ, τοῦ γάλακτος; Post ἡδιον supple δν, quod commode abesse non potest. Sequitur: εἶσει μετ' ὀλίγον καὶ γευσάμενος οὐκέτι ποθήσεις τὸ γάλα. Multum arridet γεύσει μετ' ὀλίγον.

V. οὕτως ἠπότε οἰνοχόων, καὶ ἀπηγορεύεσιν ἄρα ἢ τε Ἡβῇ καὶ δ' Ἡραϊστος διακονούμενοι; In aliis est ἀπηγορεύκει. Loci ratio et praecedens imperfectum commendant ἀπηγορεύεσαν. Versus finem pro δ βασιλεὺς καὶ ἀπάντων πατήρ restitue δ βασιλεὺς ἀπάντων καὶ πατήρ.

4. Μέμνησο γοῦν. Rectius F δ' οὔν. Post pauca ἄρτι τὴν παράγραν ἀποτεθειμένον. Quis hic locus est *perfectio*? Unus codex rectum servat: ἀποθέμενον.

VI. 1. Ἡρα. Τὸν Ἰξίονα τοῦτον, ὦ Ζεῦ, ποῖόν τινα τὸν τρόπον ἡγεῖ ἄνθρωπον εἶναι;

Ζεύς. Χρηστόν, ὦ Ἡρα, καὶ συμποτικόν. Ita haec distinguere praestat quam, ut vulgo fit, post ἡγεῖ Iovem respondentem inducere.

2. in fine: σὺ δ' αὐτὸς ὄρα ὅπως μέτει τὸν ἄνδρα. Sexcenties, ubi ὅπως cum futuro coniunctum *inducens* aut *velantis* est, ὄρα, σκόπει, φρόντιζε atque alia ejusmodi a librariis temere inferciuntur, quae nimis patienter ferunt viri docti. Ad nostrum locum egregie facit Aristophaneum illud Equ. 456

χῶπως κολᾷ τὸν ἄνδρα.

4. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοις δεινὸν ἀπὸ τοῦ πλάσματος; Mendum e tralaticiiis pro ὑπὸ.

5. οὔτε γὰρ [ἡ] νεφέλη ποτὲ "Ἦρα γένοιτ' ἂν οὔτε σὺ νεφέλη.
Generalis est sententia, itaque tolle articulum.

VII. 1. ἐκεῖνο τὸ βρέφος, ᾧ "Ἡφαιστε, ἡ μέγα ἀγαθόν; Quid sibi vult ἡ? Nihil prorsus. Emendetur: ἐκεῖνο βρέφος, ᾧ "Ἡ., ἡ μέγα ἀγαθόν; quod eodem modo dictum est ac supra in Dialogo secundo: σὺ παιδίον δ' Ἔρως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ Ἰαπετοῦ;

3. δὲ καὶ διακονεῖσθαι (ἤδη) ἡμῖν ἐθέλει. ἤδη salva sententia abesse nequit.

VIII extr. πλὴν οἶδα ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾶς. Pro οἶδα expectaveris ἴσθι. Non tamen spernendum quod in F verba οἶδα ὅτι desiderantur; recte, opinor.

IX. 1. ὁμῶς προσάγγειλον αὐτῷ. Multo usitatus hac significatione est εἰσαγγέλλειν. cf. Nigr. 2: τοῦ παιδὸς εἰσαγγέλλαντος, et passim apud omnes. Perpetuo εἰς et πρὸς confundi nemo ignorat. Mox ex AB revoca ἐπεσήμαινεν pro ἐπεσήμανεν. Alii quidem codices ἐπεσήμηνεν. Sed imperfectum aptius est; cf. supra ἐλελήθει et mox εἶχεν.

2. ταύτη συνελθὼν ἐγκύμονα ἐποίησεν. Magis placet ταύτην. Sequitur ὥς δ' ἐπέσθη καὶ ἤκεν ἔχων καὶ τὸν κεραυνόν. Aut delenda est copula, praeter sententiam adhaerens, aut lacuna statuenda quam sic explere licet ἔχων τὴν αἰγίδα καὶ τὸν κεραυνόν. Semele petiverat ut cum *tonitribus* et fulminibus Iuppiter ad se veniret. Cf. Dial. III. 2: μὴ ἐπίσειε τὴν αἰγίδα μηδὲ τὸν κεραυνόν φέρε. Praeterea scribe ἐπτάμηνον ὃν et ὑπὸ τῶν ὠδίνων, non ἀπὸ.

X. 1. δεῖται δέ τι. Melius scribetur δεῖται δ' ἐς τι.

2. Ex L. recipe ἐκοινώνει pro ἐκοινώνησε. Cf. supra οὐδ' ἀπολιπὼν ἂν . . . ἐκοιμᾶτο.

XII. 1. τί ταῦτα, ᾧ Σελήνη, Φασὶ ποιεῖν σε; Lege τίνα: *quid istuc est, quod facere te autumant?* Quod nunc editur, significat: Cur haec te facere, o Luna, perhibent?

XII. 1. τὸν Δία πολύμορφον ἐπιδεικνύεις, ἀλλάσσω ἐς ὅτι ἂν σοι δοκῇ. Immo ἀποδεικνύεις, *reddis*.

XIII. 1. Ἄσκ. Εὖ λέγεις, ὅτι σου τὰ ἐγκαύματα ἰασάμην. Inconsulte spreta est optima codicis F scriptura οὐ λέγεις, sicut et ipse in margine adscripseram. Vulgatam intelligi posse nego; hoc dicere debet Aesculapius: Conviciis me petis, sed beneficia mea memorare supersedes.

XIV. 1. ἀλλὰ ἐρώμενον πενθῶ. Excidit articulus: τὸν ἐρώμενον, *amatum meum*. Contrario errore peccatum est in § 2 καὶ τὸν τάφον μὲν ἐχασάμην ἐν Ἀμύκλαις, ubi dele τὸν et una opera expunge μὲν, cui nihil respondet.

XV. 3. Ad ea, quae de Martis et Veneris amoribus et de minis Vulcani Mercurius narraverat, Apollo respondet: οὐκ οἶδα· εὐξαίμην δ' ἂν αὐτὸς ὁ ξυλληφθῆσόμενος εἶναι. Festive! Sed quid sibi vult οὐκ οἶδα sic nude positum? Mihi quaedam excidissee videntur in hunc fere modum supplenda: ἀλλ' εἰ μὲν δίκαια ἐρῶ οὐκ οἶδα· εὐξαίμην δ' ἂν κ. τ. λ.

XVI. 1. ἐς τὴν Σκυθίαν ἀπελθοῦσα πάντες ἴσασιν οἷα ἐσθλεί ξενοκτονοῦσα καὶ μιμουμένη τοὺς Σκύθας αὐτοὺς [ἀνθρωποφάγους ὄντας]. Quod scite et εἰρωνικῶς dea subirata innuerat, magistellus frigida annotatiuncula lepore privavit. Acumen omne inest in illo: οἷα ἐσθλεί ξενοκτονοῦσα.

XIX. 2. Ἔρ. εἶτα καὶ ἴδιόν τινα ἔρωτα ἐρᾷ. Ἄφρ. Τίνος, ὃ τέκνον; Ἔρ. Θήρας καὶ ἐλάφων καὶ νεβρῶν, αἰρεῖν τε διώκουσα καὶ κατατοξεύειν καὶ ὄλωσ πρὸς τῷ τοιούτῳ ἐστίν. Horatio dicere licuit: *Non ego te frangere persequor*, sed non facile mihi persuadeo haec Graece ita verti posse: οὐ διώκω σε διασπάσασθαι. Scribendum arbitror διώκουσαν. Cum ἔρωτα ἐρᾷ haec coniungenda sunt in hunc modum: Amore quodam et ipsa tenetur venationis et cervorum et hinnulorum ut persequendo eos capiat et telis configat. Praeterea scribe: καὶ ὅλη πρὸς τῷ τοιούτῳ, ut in Dial. XII. 2: ὅλη οὖσα ἐν τῷ Ἄττῃ et Hermot. cap. 2: ὅλος εἰ ἐν τῷ πράγματι et De Domo 18: ὅλος πρὸς τοῖς ὀρμμένοις ἐστίν et multis aliis locis.

XX. 1. ἐγὼ ἀπωθούμαι τὴν δίκαιαν ἐπ' ἰσῆς τε ὑμᾶς ἀγαπῶν καὶ εἴ γε οἶόν τε ἦν, ἡδέως ἂν ἀπάσας νενινηκυῖας εἶδον. Quae ad haec verba iamdudum in editione mea adnotaveram: an ἰδών? nunc video in Codice M exstare. Vulgatam vitiosam esse vel illud ἐπ' ἰσῆς τε satis arguit.

4. Ἀθ. Τί οὖν; ἀγαμός ἐστιν;

Ἑρμ. Οὐ δοκεῖ.

Subabsurdum hoc est: Non videtur caelebs esse; quasi hoc dubium esse posset! Corrige: οὐ δοκῶ, *haud putem*. Post pauca pro οὐκ Ἀφροδίτης τὰ τοιαῦτα reponere quod in talibus sollemne est τὸ τοιοῦτο.

5. ἐγὼ δὲ καὶ τὴν Ἰδην ὀρώ. Post Ἰδην excidit paene necessarium ἡ δὲ.

7. οὐ γὰρ ἐπιτήδειαί δρεοπολεῖν, οὕτω γε οὔσαι καλαί. καλαί vix aptum est. An ἀπαλαί?

8. καὶ ἐπ' ἄλλο μεταβῆ (ἡ ὄψις sc.), κακεῖνο καλὸν ὄρε καὶ παραμένει καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον παραλαμβάνεται. Non potest visus uno eodemque tempore immorari et a proximis adstripi. Lenissima correctione reponere: καὶ παραμένει εἰ καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον παραλαμβάνεται, et immoratur, divelli nequit, etiamse proxima, utroque non minus pulchra, oculos ad se trahant.

11. Παρ. σὺ δέ, ὦ Ἥρα, περιμενε. Ἥρα. Περιμενῶ. Sed notio *expectandi* ab hoc loco aliena; *ceterae discedant; tu mane!* Bis reponere παρ.

15. τοῦτ' αὐτὸ ἀπιστον εἶναι μοι δοκεῖ, τὸ ἀπολιποῦσαν τὸν ἄνδρα ἐθελῆσαι βαρβάρῳ συνεκπλεῦσαι. Itaque iam Troiam navigaverat Helena!! Manifestum est ἄν excidisse, ἐθελῆσαι ἂν.

XXIV. 1. οὐ γὰρ ἱκανά μοι τὰ τῆς ἡμέρας ἔργα. . . . ἄλλ' ἔτι καὶ νεκρικὰ συνδιαπράττειν μεμερισμένον. Supple, quod subaudiri nequit: δεῖ με μεμερισμένον.

XXV. 2. ἀλλ' ἐκεῖνός τε ἤδη ἔχει τὴν δίκην κάμοι, ὃ Ζεῦ, ἱκανὸν τὸ πένθος. *Ei mihi luctus sufficit! Facile credimus; sed non conveniunt haec poenae deprecanti.* Excidit aliquod vocabulum, in quo inest *supplicii* notio. Aptum foret ἐπιτίμιον, κάμοι ἱκανὸν ἐπιτίμιον τὸ πένθος.

3. ἱκαῖνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θαπτέτωσαν . . . ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ δακρύουσαι, καὶ αἰγίροι γενέσθωσαν ἐπὶ τῷ πάθει. Quid hoc? Iam antequam in populos conversae erant, Phaethontis sorores lacrimabant electrum?! *Pumiceos* oculos ex Plauto novimus; nunc etiam *sucineos* quibusdam fuisse apparet. Melius erit haec ita transponere: καὶ αἰγίροι γενέσθωσαν ἐπὶ τῷ πάθει ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ δακρύουσαι.

Dialogi Marini.

I. 2. Ante αἰγίαιος adde articulum. Mox legitur: εἰ ποιμένι καὶ ἔνδεσθαι τὴν ὄψιν καλὴν ἔδοξας. Verum videtur: εἰ π. καὶ τούτῳ ε. τ. ὅ,

4. ψυχύνετο εἰ φανείη. Syntaxis requirit φανοῖτο.

II. 2. ὁ δὲ ἀποξύνας τὸν μόχλον. Sed nulla praecedit vocis mentio. Aut expunge articulum aut scribe τινά.

3. ἐθέρων, μόνον παρὲς τὰ πρόβατα. Immo παριείς.

III. 1. γυναικὸς ἢ νύμφης ἑρᾶς ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς. Magis placet τούτων; cf. Dial. Mar. XI. 1. διὰ τὸν ταύτης υἱὸν τῆς Θέτιδος.

V. 1. Lege παρὰ τὸ δεῖπνον (τὸ) ἐν Θετταλίᾳ et 2 ἐπελέξατο τὰ πικρογεγραμμένα.

VI. 2. ἐγὼ μὲν λοχήσω ἐνταῦθά που, σὺ δὲ ἀποσκοπεῖ. Siglae praepositionum, ut solet, confusae; reponε κατασκοπεῖ, *speculatore* age!

3. Τριτ. Ποσειδῶν ἐστι. Ἄμ. Τί Ποσειδῶν λέγεις; Corri-

gunt Ποσειδῶνα vel Ποσειδῶ; perperam. Expunge τὶ ex dittographia natum, et verte: *Neptunus est. Quid ais? Neptunus?*

VIII. 1. καὶ νῦν σὺ τὸν καθαρχῶν τουτοῦ τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναλαβὼν ἐξενήξω ἐς Ταίναρον αὐτῇ σκεύη καὶ κιθάρῃ. Non possunt hoc modo divelli quae arctissime cohaerent ἀναλαβὼν et αὐτῇ σ. κ. κ. Fieri potest ut legitimum verborum ordinem turbarint librarii; quod quam saepe apud Lucianum vel cum sententiae detrimento acciderit testes sunt libri manuscripti. Sed alia mihi subnata est suspicio; apud Herodotum (I. 23) de eadem re legitur: Ἀρίονα ἐπὶ δελφίνος ἐξενείχθεντα ἐς Ταίναρον. Eandem locutionem Lucianum, cui haec obversabantur, adhibuisse, non omni caret probabilitate. Adde, quod ἐξενήξω ex fine dialogi huc migrare potuerit et genuinam lectionem ἐξήνεγκας supplantare.

2. ὁ Περιανδρος ἔχαιρεν αὐτῷ καὶ πολλάκις μετεπέμπετο [αὐτόν] ἐπὶ τῇ τέχνῃ. Talia tam brevi intervallo a scriptore paullo elegantiore non repetuntur. Dele αὐτόν. Mox interpolatori redde ἐς τὴν Μηθύμναν. Sequitur ἐπιβὰς πορθμείου τινὸς κακούργων ἀνδρῶν ὡς ἔδειξε πολὺν ἄγων χρυσόν τε καὶ ἄργυρον. Hoc ferri posse non nego; sed multo magis mihi placeret: ὡς ἔδειξαν, ut *eventu patuit*; cf. Toxar. c. 12: ἄπιστος μὲν πρὸς Φιλίαν, ὡς ἔδειξε.

X. 2. τὸν δράκοντα δέ, ὃς νῦν ἐξοιστρεῖ αὐτὴν φοβῶν. Miror post acre verbum ἐξοιστρεῖν languidum illud *territus* additum. Venit in mentem σοβῶν, *agitans, persequens*. Cf. Catapl. c. 3 ὥς περ τι αἰπόλιον αὐτοὺς τῇ ῥάβδῳ σοβῶν.

XII. 1. ἐπειδὴν πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποσπᾶσιν. ἀπὸ additiciū esse, ipse evincet Lucianus; cf. D. D. 5 ἀπεσπᾶσαμεν τῶν ἀστέρων; Charon c. 21 ἀποσπᾶσαντες τῶν πολλῶν. Iterum peccatum est De Domo c. 12 πολὺ [ἀπὸ] τῆς γῆς ἀποσπᾶσαι.

XIII. 2. ἐχρῆν σε προαρπάσαι τὸν ἔρωτα. Manca sententia erit nisi ἐμόν addideris, τὸν ἐμόν ἔρωτα.

XIV. 1. ἀπέκτεινεν ἐπιόν. Codices aliquot ἐπιδόν. Rectissime. Vide infra 3 τὸ κῆτος ἐπῆει et de Domo c. 22 καὶ τὸ μὲν ἐπεισι.

Dialogi Mortuorum.

II. 2 ὥς οὐδὲ παυσομένου μου. Verum est οὐδέν.

III. 1. Ἀμφίλοχος μὲν οὗτος ἂν εἶδειν ὅτι αὐτῷ ἀποκριτέον. Magis placet αὐτός.

2. εἰ μὴ ἐς Λεβιάδειαν γὰρ παρέλθω καὶ ἱσταλμένος ταῖς ὁδοῖς . . . ἐσερπύσω διὰ τοῦ στόματος. γὰρ sensu vacat. Ferri poterat ἄρα. Pro παρέλθω melius scribetur παρελθών.

IV. 2. οἱ δὲ πλείστοι αὐτῶν διὰ χρήματα ἤκουσιν ἐπιβουλεύοντες ἀλλήλοις. Perquam ridicule mortui (nam de his loquitur Mercurius) sibi invicem *propter opes insidari* dicuntur! Itaque etiam apud inferos sunt hereditariae, et mortuis, ne per scelus opprimantur, erit cavendum! In promptu erit reponere ἐπιβουλεύσαντες; sed ne hoc quidem sententiae congruit. Agitur in praegressis de iis, qui ab uxoribus aut a filiis veneno sunt interempti: ἢ φαρμάκῳ τις ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀποθανὼν ἢ ὑπὸ τῆς γυναικός. Maxima pars tamen est eorum, qui propter divitias insidiis sunt petiti: διὰ χρήματα ἤκουσιν ἐπιβουλεύθ έντες. Postquam ἐπιβουλεύθ έντες in ἐπιβουλεύοντες abierat, ut sententia constaret, ἀλλήλοις corrector aliquis addidit.

V. 2. καὶ ὅλος ἀεὶ θανόντι ἰοικῶς ἔρρωται πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. Herwerdenus θανατῶντι coniecit, recte opinatus θανόντι pro ἀποθανόντι in pedestri oratione ferri non posse et ἀεὶ absonum esse. In qua coniectura acquiescerem, si θανατῶν etiam de decrepitis et moribundis neque solum de mori cupientibus usurparetur. An fortasse in ΛΕΙΘΑΝΟΝΤΙ latet ΑΘΘΕΝΟΝΤΙ, ἀσθενοῦντι; quod non male verbo ἔρρωται opponitur?

VI. 2. εἰδέναι ἐχρῆν, πότε καὶ τεθνήξεται τῶν γερόντων ἕκαστος,

ἵνα μὴ μάτην [ἀν] ἐνίους ἐθεράπευον. Rectissime Herwerdenus particulam expunxit. Sed praeterea scribe ἐθεράπευομεν. Relege locum et videbis non de se ipso solum, sed de omnibus captatoribus haec dicere Terpsionem.

3. τί παθόντες ἀλλοτρίοις ἐπιχαίετε; Vix credo Lucianum vocabulo tam ἀδοκίμῳ usum esse. Quod B O exhibent ἐπιχαίρετε manu ducit ad ἐπιχειρεῖτε.

4. Dele ἀγρυπνῖαι καὶ φροντίδες.

5. ἅπαντες προελεύσονται αὐτοῦ. Emenda προαπελεύσονται. Cf. D. M. V. 1 οἱ δὲ προαπίτῳσαν αὐτοῦ et XI. 1 εἰ προαπέλθοι αὐτοῦ.

IX. 2. τὸ μὲν πρῶτον ἅπαντα ἐδυνάμην· ἔτι καὶ παῖδες ὥρατοί ἦσαν πολλοί. Mutata interpunctione scribe ἅπαντα ἐδυνάμην ἔτι· καὶ παῖδες ὥρατοί (μοι) ἤ. π. Virum oportet fuisse vere ισόθεον Polystratum, qui omnia poterat, θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται. Potius credo ei vegetam fuisse senectam ut omnibus vitae commodis frui ei liceret, sensibus nondum per aetatem hebescentibus; quod nos vernaculo sermone dicimus: *hij heeft al zijn vermogens nog*. Praeterea μοι abesse non potest.

X. 1. ὃς ἂν μὴ ψιλὸς ἦ καὶ τὰ ἐπιπλα, ὥσπερ ἔφην, ἀποβαλὼν. Iterum καὶ contra loci sententiam irrepsit.

6. βαρύνει γὰρ καὶ ταῦτα μνημονεύμενα. Immo βαρυνεῖ. Cf. supra βαρήσει. Eodem modo peccatum est c. 9 καὶ τίς δ' ἀποκεῖρων ἔσται; Lege δ' ἀποκερῶν.

XI. 1. τὰ τάλαντα ποτὲ μὲν ἐπ' ἐκεῖνον, νῦν δ' ἐπὶ τοῦτον ἔρρεπε. Multo usitatus est quod ex Marciano Sommerbrodtius adnotavit: ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦτον, ποτὲ δ' ἐπ' ἐκεῖνον. Mox ex eodem recipe ὧ Κράτης pro δ Κράτης et expunge καὶ post κτήματα cum Struvio.

XII. 1. σὺ δὲ πρῶτος δ Λίβυς λέγε. Mendose pro πρότερος. cf. Catapl. 27 προτέρα δὲ σὺ ἢ Κλίνη λέγε.

2. καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα [τῶν ἱσπερίων]. Agnosco sciolum, ne quis Hannibalem *Gallograeos* devicisse putaret sollicitum.

3. ἀποστὰς τῶν πατρίων. Ridicule pro πατρίων.

6. Ἰταλίαν λαβὼν καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπαγόμενος. L. ὑπαγαγόμενος.

7. ὁ νενικηκὼς ἑμαυτὸν παραβάλλειν ἀξιῷ. Supple ὁ νενικηκὼς αὐτὸν ἐμ. π. ἀ.

XIII. 3. Lege θάψειν (μ') ἐκεῖ.

5. ὁ σόφος; ἀπάντων ἐκεῖνος κολάκων ἐπιτριπτότατος ὢν; Verum videtur: σοφὸς ἐκεῖνος, ἀπάντων κ. τ. λ. Post pauca scribe τοῦτον (τὸν πλοῦτον, sc.) pro τοῦτο et ἄνθρωπος pro ἄνθρωπος.

XV. 1. ὁπότε ἔφη βούλεσθαι ἐπάρουρος ὢν. Supple βούλεσθαι ἄν, ut apud Homerum est: βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἔων, et loci ratio postulat. ibid. ταῦτα μὲν οὖν ἀγεννῆ τινα Φρύγα δειλόν. ἴσως ἐχρῆν λέγειν. Cobetus δειλόν. expunxit tamquam glossema vocis ἀγεννῆ; sed haec vox, omnibus usitatissima, vix interpretatione egere videtur. Si licet coniecturam paullo audaciorem proferre, suspicor Lucianum dedisse ἀγεννῆ τινα Φρύγα ἢ Λυδόν. Saepissime, ubi de ignavis et timidis sermo est, *Lydi* et *Phryges* coniunguntur, ut in notissimo versiculo apud Aristoph. Av. 1244:

πότερα Λυδὸν ἢ Φρύγα

ταυτὶ λέγουσα μορμολύττεσθαι δοκεῖς;

et apud Eurip. Alc. 675:

ὦ παῖ, τίς αὐχεῖς πότερα Λυδὸν ἢ Φρύγα

κακοῖς ἐλαύνειν ἀργυρώνητον σέθεν;

2. εἰ καὶ ὅτι μάλιστα οἱ ἄνω βαψφδήσουσι· μετὰ νεκρῶν. Post βαψφδήσουσι excidit με; causa in aperto est.

3. ἡ κοινωνία τοῦ πράγματος καὶ τὸ μὴ μόνον αὐτὸν πε-

πονθέναι. Paullo rectius haberet αὐτό. Contra in c. 4. ταύτη χειρὺς ἐστὲ καθ' ἡσυχίαν αὐτὸ πάσχοντες sententia ducit ad ταὐτό; cf. Prom. es in verbis c. 3 in fine: πολὺ ἀμορφότερα τὰ μετὰ τοῦ ξένου ταὐτὸ πεπνυθότα.

XIX. 1. ἡμιτελῇ μὲν τὸν δόμον καταλιπών, χήραν τε τὴν νεόγαμον γυναῖκα. Vitiose pro δέ.

2. ἀποκρινοῦμαι δικαιοτέρα. L. δικαιοτάτα.

XX. πάντων ἂν εἴη τοῦτο τὸ γνώρισμα. Articulus in Codice Marciano abest; recte. Ex eodem recipe σποδοῦ ἀνάπλεως pro πλέως.

XXI. 2. Lege ἐπέειπε ἀναγκαῖον (δν) αὐτὸ ἐώρα et ὅλως περὶ πάντων γε τῶν τοιούτων (ταὐτὸ) εἰπεῖν ἂν ἔχοιμι.

XXII. 1. Μάτην οὖν ἔσει πεπλευκῶς τοσοῦτον πλοῦν. Qui haec explicare conantur, ita capiunt: frustra tam longam navigationem susceperis; nisi enim vecturam solveris, in vitam tibi erit redeundum. Verum huic interpretatconi, ut cetera taceam, obstinate renituntur quae paucis interpositis Menippo hoc ipsum petenti: οὐκοῦν ἄπαγέ με αὐθις ἐς τὸν βίον respondet Charon: χάριεν λέγεις, ἵνα καὶ πληγὰς ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ Λιακοῦ προσλάβω. Itaque luce clarius est eum non ea minitari posse, quae ipse fateatur sibi nullo modo licere. Veram lectionem speriet collatus locus haud dissimilis in Bis Accusato c. 23, ubi Mercurius, senibus patrocians nulla mercede accepta, cum causa in iudicium non venisset, a Iustitia dimissis: μάτην οὖν ἀνεληλυθότες ὥσι γέροντες ἄνδρες οὕτω μακρὰν τὴν ἀνάβασιν. Prorsus eodem modo Charon cum Menippo de portorio expostulat: Μάτην οὖν ἔσομαι πεπλευκῶς τοσοῦτον πλοῦν; quibus optime Menippus respondet: ὁ Ἑρμῆς ὑπὲρ ἐμοῦ σοι ἀποδότην.

3. ἀγνοεῖς, ὦ Χάρων, ὅντινα ἄνδρα διεπόρθμευσας. Si ὅντινα recte se haberet, molestum illud ἄνδρα expellendum esset; sed ex sequentibus quoque apparet οἶόν τινα ἄνδρα reponi debere.

XXIII. 1. *Lege οὐδέν σε ἀνελθεῖν δεήσει.*

3. *νεανίαν εὐθὺς καλὸν ἀπεργάσασθαι αὐτόν, οἷος ἦν ἐκ τοῦ παστοῦ.* Verum videtur αὐθις et ἤναι.

XXVII. 2. *Ἰσμηνοδωρος δ' ἡμέτερος.* Corrige *ἡμετέρειος* et mox *ὑπὸ τινων ληστῶν* pro *ὑπὸ τῶν*.

3. *γηραιὸς γὰρ ἤδη (ἦν),* quod abesse nequit.

7. *τὰ χρήματα ἐφύλαττε τοῖς οὐδὲν προσήκουσι κληρονόμοις.* Multo magis placeret *κληρονομεῖν*.

XXVIII. 2. *οὐδὲν χαλεπὸν, ὧ Τειρεσία. πλὴν ἀπόκριναι, εἰ σοι ῥάδιον.* Manifestum est *ἐπεὶ* requiri.

XXX. 2. *Scribendum ὑπηρέτει; cf. infra διάκονος γὰρ δ κομίσας ἦν.*

Μενίππος:

Cap. 1. *οὐ γὰρ ἂν οὕτως ἐμμέτρως ἔρραψώδεις πρὸς ἄνδρας φίλους.* Merus describentium error pro *ἄνδρα φίλον*; nam unus Philonides adest et mox legitur *φίλῳ ἀνδρί*.

Cap. 4 *ἔδεξε μοι ἐλθόντα παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἐγχειρίσαι τε ἐμαυτὸν καὶ δεηθῆναι αὐτῶν χρῆσθαι μοι ὅτι βούλοιντο καὶ τινα ὁδὸν ἀπλὴν καὶ βέβλιον ὑποδείξαι τοῦ βίου.* Quanto aptius haec ita transponentur: *ἐγχειρίσαι τε ἐμαυτὸν χρῆσθαι [μοι] ὅτι βούλοιντο καὶ δεηθῆναι αὐτῶν ὑποδείξαι κ. τ. λ.*

Cap. 4. *ὁ δὲ τις ἐμπαλιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν ἀπεφαίνετο.* Immo *ἀπέφαινε*, non *praedicabat*, sed *probare studebat*. Cf. Icaromen. c. 9 οἱ δὲ ἐμπαλιν πολλοὺς τε αὐτοὺς ἀπέφαινον. In fine: *ἐπασχον τοῖς νυστάζουσι τούτοις ὅμοιον.* Necessarium est *ἐπασχόν τι*.

Cap. 6. *ἔτι μᾶλλον ἐδυσχεραίνον ἡρέμα παραμυθούμενος ἐμαυ-*

τόν. Haec frontibus adversis secum pugnant. Suspicio inter ἐδυσχέραινον et ἡρέμα καίτοι scribarum incuria periisse.

Cap. 9. Λεγε: ὅσα πρὸς τὴν τελετὴν (ἦν) χρήσιμα.

Cap. 12. ὁ δέ..... εὐδαίμονας ᾤετο καὶ μακαρίους ἀποφαίνειν. Emenda ἀποφανεῖν.

Cap. 16. τὸν δὲ Μαιάνδριον τέως ἐν τοῖς οἰκέταις πομπεύοντα τὴν τοῦ Πολυκράτους τυραννίδα μετενέδυσε. Vehementer displicet haec *tyrannidis* mentio, qua venustissima illa *pomphae* imago subito abruptitur et ex scaena derepente ad vitam revocamur. Non invenio quod magis huic loco conveniat, quam τὴν τοῦ Πολυκράτους πορφυρίδα. Rem tantum non extra dubium ponunt quae continuo sequuntur καὶ μέχρι μὲν τινος εἴασε χρήσθαι τῷ σχήματι.

Charon.

Cap. 3. συγκαμεῖν δέ τι καὶ ὑπουργῆσαι καὶ σὲ δεῖ. Expectabam δεήσει.

Cap. 4. τὸν Ἀτλαντα δηλαδὴ εἶδότε, ὃς τὸν πόλον εἰς ἃν φέρει. Sententiae melius convenit ὅτι. *Mior* haec tibi portentosa *videri cum praesertim scias* Atlantem totum coelum humeris sustinere.

Cap. 7. ὥστε σὺ τὸ ἐπὶ τούτῳ προσδίδασκέ με. Sed nihil adhuc eum docuerat. Repone προδίδασκε.

Cap. 8. ὅτι τὸν ταῦρον ἀράμενος. Malim fere τὸν ταῦρον τουτονί. Cf. 13 τὴν ἐπὶ τοῦ ἵππου τούτου.

Cap. 10. Χάρ. Φησὶν οὗτος κ. τ. λ. Aut haec, expunctis verbis Φησὶν οὗτος, in quibus mirifice variant codices, Soloni sunt continuanda, aut, si quid video, *Mercurio* potius tribuenda. Unde enim hanc notitiam τῶν ὑπὲρ γῆς ad Charontem pervenisse putemus? Adde quod *Mercurius* per totum hunc dialogum magistrum et interpretem agit, non Charon.

Cap. 11. ὃς καταγελά τοῦ Κροίσου καὶ τῆς μεγαλαυχίας τοῦ βαρβάρου. Hoc est: qui *Croesum* deridet et *iactantiam Croesi*; nam nihil aliud est ὁ βαρβάρος. Quis umquam sic loquitur? Verum arbitror τῆς βαρβάρου. Cf. de Domo c. 5 κατὰ Περσικὴν ἀλαζονείαν ἢ βασιλικὴν μεγαλαυχίαν.

Cap. 12. τὸν δὲ χρυσὸν αὐθις ἐπίσω ἀνακαλεῖν. Mire hoc dictum est: *aurum* revocare pro *iis*, qui *aurum* portant. An fuit fortasse ἀναλαβεῖν? Mox glossatorem sapiunt [κτῆμα καὶ] ἔρμαιον.

Cap. 13. ὅταν αὐτὸν δέῃ ἀλόντα ἐπὶ τὴν πυρὰν ὑπὸ τοῦ Κύρου ἀναχθῆναι. Expectabam ἀλόντα ὑπὸ τοῦ Κύρου. Sed potius videtur inutilis magistelli adnotatiuncula; cuiusnam iussu futurum esset ut rogo imponeretur, satis apparet ex sequentibus: Κροῖσον μὲν ἀλῶναι ὑπὸ Κύρου.

Cap. 16. οὗτος δέ..... ἦν καὶ πέσῃ ἀποφῆτὶ κείσεται, μόλις καὶ τοῖς γείτοσιν ἐξακουσθέντος τοῦ πτώματος. Satis evidens error pro πεσεῖται.

Cap. 17. ἔχων τε ἂν σωφρονέστερον καὶ ἥττον ἡνιῶντο ἀποθανόντες. Contra mentem scriptoris sic legitur; nam et praegressa et sequentia luculenter ostendunt non de dolore *post mortem* hic agi, sed de *iis* qui inviti et reluctantes ex vita discedant. Nihil aliud huic loco convenit quam ἀποθανήσκοντες.

Cap. 18. Putidissimum emblemata deturpat pulcherrimum locum de miseriis regum. Regibus, αἰτ, πλείων τῶν ἡδέων τὰ ἀνιστὰ εὐρήσεις προσόντα, φόβους καὶ ταραχὰς καὶ μίση καὶ ἐπιβουλάς καὶ ὀργὰς καὶ κολακείας· ἐὼ πένθη καὶ νόσους καὶ πάθη ἐξ ἰστομίας δηλαδὴ ἄρχοντα αὐτῶν. Ad ἐξ ἰστομίας adscripserat nescio quis: τοῦτοις γὰρ ἅπαντες ξύνεισιν, quod nunc ridicule post κολακείας interpositum Charontis orationem discerpit.

Cap. 19. Rectissime B importunum αὐται ante ὑπερφυσώμεναι omittit.

Cap. 20. καὶ τοιοῦτοι ὄντες. *Malim καί τοι τοιοῦτοι ὄντες. Attamen, eliamsi eiusmodi sint.*

Ibid. ἀλλ' ἀνάγκη τὸν μὲν γυνὸν οἶχεσθαι, τὴν οἰκίαν δέ. *Dominus ipse opponitur aedibus et ceteris bonis; itaque legendum αὐτὸν μὲν.*

Cap. 21. Λεγε οἶόν τι περ pro οἶόν περ. Post pauca ὅπερ γὰρ παρ' ὑμῖν ἡ Λήθη δύναιται, τοῦτ' ἐνταῦθα ἡ ἄγνοια ἐργάζεται. Quanto elegantius δύναιται abesset!

Cap. 29. Ε. Reitziana revoca ἐστὶ pro εἰσι et πεπιστεύκασιν δ' οὖν pro γοῦν.

Cap. 23. An καταλέλειπται?

Cap. 24. τὸν ἐπιγράφοντα. Expunge τόν, rectissime omis-
sum in A.

De Sacrificiis.

Cap. 1. οὕτως ἄρα βαθείως καθίκετο αὐτῆς ἡ τῶν ἱερείων διαμαρτία. *Sententiae et voci ἄρα magis convenit καθίκετο.*

Cap. 2. Supplendum εἶγε (ἔτι) ἀπομνημονεύει.

Cap. 5. ἐς τὰ ἀφροδίσια κεχυμένος. L. ἐκκεχυμένος.

Ibid. Post Πρωτέως excidit necessarium ὦν.

Ibid. κῆτα ἐξέτεκε τῆς ὠδίνος ἐνστάσης. *Ridiculus error pro ἐξέτεκε. De hac ipsa re D. D. IX. 2 καὶ νῦν τρίτῳ ἤδη μὲν ἐξέτεκεν αὐτό.*

Cap. 6. τὸν αἰτὸν τὸ ἥπαρ κολάψοντα. *Immo ἐκκολάψοντα. Cf. Prom. 9 τὸ ἥπαρ ἐκκολάπτειν.*

Cap. 7. πρὸς τὸν Ἐνδυμῖωνα κατιούση. *Usitatus est παρὰ. Cf. D. D. XI. 1.*

Cap. 8. καὶ ὅτι μὲν χαλκοῦς ἐστὶ τὰ ἔξω, καὶ πρὸ ἡμῶν

τοῦ Ὀμήρου λέγοντος ἠκούσαμεν. Sensus cassum hoc est. Scribe τὰ ἔξω καὶ πρὸς ἡμῶν: *para exterior et terram spectans.*

Cap. 9. Lege καὶ τὸ αἶμα πίνοντες (τὸ) τοῖς βωμοῖς περιχεόμενον.

Cap. 11. καὶ τὸν Ἑρμῆν ὑπηγήτην. Hic quoque ut apud Platonem in initio Protagorae restituendum videtur πρῶτον ὑπηγήτην.

Cap. 12. L. ἵνα μὴ.

Cap. 13. καὶ τὸν Πᾶνα ὄλον τράγον καὶ ἱβὶν τινα καὶ κροκόδειλον ἕτερον καὶ πίθηκον, Intercidit vocabulum ad sententiam prorsus necessarium. Lege καὶ ἱβὶν τινα θεόν.

K. G. P. SCHWARTZ.

(Continuabitur).

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXII. 16. (Vol. II. p. 437 ed. Didot).

Ἐντεῦθεν καταπλεύσας τὸν πορθμὸν καὶ διάρας Σικελίαν κατήμεν εἰς τὴν Ταυρομένηιον.

Transpone: διάρας τὸν πορθμὸν καὶ καταπλεύσας (εἰς) Σικελίαν. Simili transpositione restitutus est locus lib. XXXI. 24. (Vol. II p. 500 ed. Didot): Καὶ ποτὲ μὲν ἀποτιθέμενος τὸ ποτήριον, ποτὲ δὲ βίπτων τὸν ψωμὸν, ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο. Antea legebatur: κ. π. μ. ἀπ. τὸν ψωμὸν, π. δ. β. τὸ ποτήριον.

Lib. XXIX. 14. (Vol. II p. 479 ed. Didot).

Οἱς πᾶσιν ἡ σύγκλητος ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑπογράφουσα ἔφησε δέκα πρεσβευτὰς ἀποστέλλειν εἰς τὴν Ἀσίαν τοὺς μετὰ τῶν στρατηγῶν ἅπαντα ἔξοντας. Immo: ἀποστελεῖν πράξοντας.

H. W. v. D. M.

AD DIONYSII HALICARNASSENSIS

ANTIQUITATUM ROMANARUM LIBRUM PRIMUM.

Pag. 3. εἴτε περιουσίαν ἀποδείξασθαι τῆς περὶ λόγους δυνάμεως βουλόμενοι. Corrige ἐπιδείξασθαι, ostentare.

Pag. 14. καὶ οἱ γε κακοηθέστεροι κατηγορεῖν εἰώθασι τῆς τύχης κατὰ τὸ φανερὸν ὡς βαρβάρων τοῖς πονηροτάτοις τὰ τῶν Ἑλλήνων ποριζομένης ἀγαθὰ. Quis umquam vidit πορίζεσθαι hoc sensu usurpatum? Repone χαρίζομένης. Et in iis quae continuo sequuntur: καὶ τί δεῖ περὶ τῶν πολλῶν λέγειν; quibus in proximis opponuntur τῶν συγγραφέων τινές. Cf. etiam quae praecedunt p. 13 τοὺς πολλοὺς ἐξηπατήκασι. Editur: περὶ τῶν ἄλλων. Nihil hac confusione frequentius.

Pag. 14. ταύτας τὰς πεπλανημένας ὑπολήψεις ἐξελέσθαι τῆς διανοίας τῶν πολλῶν προαιρούμενος καὶ ἀντικατασκευάσαι τὰς ἀληθεῖς. Necessarium videtur ἀντεγκατασκευάσαι.

Pag. 18. ἕκαστος ὀλίγα καὶ οὐδὲ αὐτὰ διεσπυδασμένως. Non aliter dicitur quam οὐδὲ ταῦτα.

Pag. 27. τοὺς Ἀβοριγῖνας οἱ μὲν αὐτόχθονας Ἰταλίας [γένος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γενόμενον] ἀποφαίνουσιν. Pueris talia sunt relinquenda.

Pag. 32. ἀνακαθήρας τὸ βάρβαρον ἐκ μέρους τινὸς αὐτῆς. Mirum ni scripserit ἀνακαθηράμενος. Obversabatur ei Platonium illud in Menexeno p. 241 D: ἀνακαθηράμενοι καὶ

ἐξελάσαντες πᾶν τὸ βάρβαρον ἐκ τῆς θαλάττης, ubi si quis ieiune interpretamentum καὶ ἐξελάσαντες de medio sustulerit, bene de philosophi oratione erit meritis.

Pag. 49. καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ Σπινῆτι καταλειφθὲν γένος τῶν Πελασγῶν οὕτως ἐφθάρη. Error manifestus pro μέρος.

Pag. 52. ἐξηγούμενοι τὸ λόγιον. Vitium e tralatitiis pro διηγούμενοι.

Pag. 53. τοῦτο δ' ἦν ὥσπερ γάμμα διτταῖς ἐπὶ μίαν ὁρθὴν ἐπιζευγνύμενον ταῖς (dele cum Dawesio) πλαγίαις. Quis hic locus est praesenti aut imperfecto? Scribe ἐπεζευγμένον.

Pag. 55. In paucis manifestum est emblemata, quo hic locus est deturpatus. Enumerat Dionysius monumenta et reliqua indicia, quibus Pelasgos quondam partem Italiae habitasse arguitur. Deinde pergit: πάντων δὲ περιφανέστατον μνημεῖον τῆς ἐν Ἀργεὶ ποτὲ οἰκίσεως τῶν ἀνθρώπων ὁ τῆς Ἥρας νεῶς (ὁ adde) ἐν Φαλερίῳ ἐσκευασμένος. Ad ἀνθρώπων nescio quis adscripsit: ἐκείνων οἱ τοὺς Σικελοὺς ἐξήλασαν, sumptum ex fine pag. 53: ἔως ἐξήλασαν αὐτοὺς ἐκ τῆς σφετέρως; quod nunc ridicule in ipsius Dionysii oratione circumfertur.

Pag. 59. πόλεις τε πολλὰς μὲν παραλαβόντες, ἄλλας δ' αὐτοὶ κατασκευάσαντες. Ita haec constituit Kiesslingius. Sed debet πόλεις τε πολλὰς τὰς μὲν παραλαβόντες, ἄλλας δ' α. κ.

Pag. 65. ἥ τε ἀνάγκη ἱκανὴ οὔσα τοῖς ἀπορουμένοις βίου τόλμαν παρασχεῖν. Suspicio fere interpretamentum genuinam lectionem exturbasse et scriptoris manum hanc fuisse: ἥ τε ἀνάγκη δεινὴ οὔσα τοῖς ἀπορουμένοις βίου τόλμαν παρασχεῖν. Nempe δεινόν per ἱκανόν explicare solent magistelli, ut in loco nostro haud dissimili pag. 1562: δεινὴ γὰρ ἡ ἀνάγκη καὶ ὁ περὶ τῶν ἐσχάτων κίνδυνος [ἱκανός] θάρσος ἐνθεῖναι τινι καὶ μὴ προὔπάρχον φύσει, ubi optime Cobetus 'molestum et inep- tum ἱκανός' eiecit (vid. Obs. ad D. 4. p. 159).

Pag. 84. Πάλλαντι δὲ οὐδὲν οἶδα τούτων γιγνομένων. Requiro εἶδον. Cf. in praegressis: καὶ βωμοὺς ἐθεασάμην ἱδρυμένους.

Pag. 108. καὶ τῆς λείας ὅση ἐπέτυχεν ἀφυλάκτῳ περιβαλλόμενος ἀπῆλασεν. Pervulgato errore pro περιβαλλόμενος.

Pag. 109. στρατηγικὸν γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τῶν Ἑρακλείους ἔργων καὶ οὐδενὸς ἥττον θαυμάζεσθαι ἐπιτήδειον. Transpone καὶ τῶν Ἑρακλείους ἔργων [καὶ dele] οὐδενὸς ἥττον θαυμάζεσθαι ἐπιτήδειον.

Pag. 118. δεξιόμενος δὲ ταῦτα Αἰνείας [καὶ] νομίσας ἐκ τῶν ἐνόντων κράτιστα εἶναι. Non poterat καὶ infelicius interponi.

Pag. 142. ἐνθα ὑπὸ καμάτου [μοχθήσασα] καθίζεται. Multa de hoc genere iam exposuit Cobetus, quem cf. Obs. pag. 18.

Pag. 147. Aeneas ad Latinum cum Troianis expostulantem quod agros suos vastavissent: ἐποριζόμεθα δὲ ἐκ τῆς χώρας ὧν δεῖ (l. ἔδει) δυστυχέστερον μᾶλλον ἢ εὐπρεπέστερον. Ad veniam captandam haec dicuntur; sed nulla his inest peccati excusatio. Immo plane contrarium dicere debebat: δυστυχέστερον μᾶλλον ἢ ἀπρεπέστερον; magis infortunio coacti quam licenter agentes. Post pauca insere necessarium μὲν: τὴν (μὲν) ὑμετέραν γῆν . . . τὴν δὲ τῶν πολεμίων.

Pag. 170. Τίμαιος ὁ συγγραφεὺς ὧδε ἀποφάινεται. Mendose pro ἀποφάινει, auctor est, tradit, refert; quo nihil apud Dionysium est tritius.

Pag. 225. εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ μητροπάτορος, ὅτῳ ἂν προτέρῳ κρείττους ὀρνίθες ἐπισημῆνωσι, τοῦτον ἄρχειν τῆς ἀποικίας. γένους δὲ ὀρνίθων ἐνδὸς ἀμφοῖν ὀφθέντος ὁ μὲν τῷ πρότερος, ὁ δὲ τῷ πλείους ἰδεῖν ἐκρατύνετο. Quae in hunc modum refinge: εἰρημένον γὰρ αὐτοῖς [ἦν dele] τοῦτον ἄρξειν τῆς ἀποικίας, γένους δὲ ὀρνίθων ἐνδὸς κ. τ. λ.

K. G. P. SCHWARTZ.

AD FRONTONEM.

M. Cornelii Frontonis et M. Aurelii
Imperatoris Epistulae. Post Angelum Ma-
ium cum codicibus Ambrosiano et Vaticano
iterum contulit G. N. du Rieu, recensuit
Samuel Adrianus Naber. Lipsiae, in aedi-
bus B. G. Teubneri, MDCCLXVII.

EPIST. AD M. CAES. ET INVIO. I. 3, p. 6 *ne cotidianis quidem
istis officiis circa te praeter ceteros fungitur . . . nam neque domum
vestram diluculo ventitat, neque cotidie salutat, neque ubique comi-
tatur, nec semper spectat.*

Pro *spectat* Heindorfius dedit *expectat* sc. dum prodeat in
publicum patronus, quem comitetur. Potius legerim *neque
semper sectatur*. Sectari et prosequi coniuncta leguntur Dial.
de Orat. 34.

EPIST. 4, p. 9 *non enim ille* [i. e. Ulixes] *perfecto εικοστῷ
denum ἔτει venisset eis πατρίδα γαίαν, neque in isto lacu tam
diu oberrasset, neque alia omnia, quae Ὀδυσσεύαν faciunt, per-
perussus esset, nisi γλυκὺς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα.*

Ad vv. *in isto lacu* Buttmannus annotavit: „nimirum sinu
inter Italiam et Siciliam”, qua interpretatione vix quidquam
vidi ineptius. Coniicio *infestis locis . . . oberrasset*. Cf. auct.
belli Alexandr. 61: in regionibus alienis et sibi infestis. —
Curtius VI. 5. 17: ignotis locis plerique oberrabant.

EPIST. 8, p. 23 *qua aetate ego vixidum quicquam veterum lectio-
num attigeram, deorum et tua virtute profectum tantum in eloquen-
tia adsecutus es, quantum senioribus ad gloriam sufficit.*

Pro *lectionum* Naberus recte commendat *lectione*. Post *deorum* autem excidisse vocabulum satis, opinor, manifestum est. Legirim *deorum* <ope> et tua virtute.

LIBER II. EPIST. 1, p. 25 *Hadrianum autem, quod bona venia pietatis tuae dictum sit, ut Martem Gradivom, ut Ditem Patrem propitium et placatum magis volui, quam amavi.*

Malim magis colui, quam amavi. Hadrianum vivum ut Martem Gradivom, mortuum ut Ditem Patrem veneratus est, non vero tamquam immitem et iratum, qualis vulgo cogitari solebat, sed propitium potius et placatum. — Cf. proxime seqq.: quem tantopere venerabar, non sum ausus diligere.

EPIST. 3, p. 28 *o me hominem beatum huic magistro traditum! o επιχειρήματα! o τάξις! o elegantia! o lepos! o venustas! o verba! o nitor! o argutiae! o charites! o ἀκρίσεις! o omnia!*

Inter nomina, quae sermonis virtutes et ornamenta significant, vix ferendum videtur frigidum et insulsum illud *o verba*. De vera lectione dubito. Coniici possit *o verba o nitor* depravatione natum esse ex antiqua et genuina scriptura *o urbanitas*.

EPIST. 5, p. 30 *omnia ad usum magis quam ad voluptatem, quaeque magis laudare oporteat, amare non libeat.*

Immo potius quamvis laudare oporteat.

EPIST. 6, p. 31 *encomiographos istos audimus, graecos scilicet, sed miros mortales, ut ego, qui a graeca litteratura tantum absum, quantum a terra Graecia mons Casilius meus abest, tamen me sperem illis comparatum etiam Theopompum aequiperare posse.*

Scriptis nimirum M. Aurelius encomiographos illos, etsi graecos, de quibus magna sperare aequum esset, tamen minime divinos homines esse arteque excellentes, sed „*miseros mortales*“, *δειλούς βροτούς*, nihil vulgo praestantes. Ad iocum convertit verba ex Vergilio nota. Cf. Aen. II. 268; XI. 182.

EPIST. 12. p. 35 *deinde ibi in via sic oves multae conglobatae adstabant, ut locus solitarius, et canes quatuor, et duo pastores, sed nihil praeterea.*

Malim ut <fit> locis solitariis.

LIBER III. EPIST. 2. P. 41 *utrumque enim vestrum pro suis quemque meritis diligo: et scio illum quidem in avi mei P. Calvisii domo eruditum, me autem apud te eruditum.*

Pro priore *eruditum* Naberus commendat *educatum*; praetulerim *nutritum*. Cf. Hor. Ep. II. 2. 41 Romae nutriri mihi contigit atque doceri; Suet. Nero. 6 paene inops atque egens apud amitam Lepidam nutritus est, sub duobus paedagogis.

EPIST. 3. P. 42 *quin nihil extra causam dicere debeam, quod Heroden laedat, non dubito; sed ea quae in causa sunt; autem sunt atrocissima; quemadmodum tractem, id ipsum est quod addubito.*

Abiecto altero *sunt* haec ita scribenda censeo *sed ea quae in causa — sunt autem atrocissima — quemadmodum tractem* seqq.

EPIST. 7. P. 45 *quom tu quiescis et quod commodum valetudini sit facis, tum me recreas. Et libenter et otiose age. Sentio ergo recte fecisti, quod brachio curando operam dedisti.*

Nihil hic intelligo. Intelligerem, si scriptum esset *tum me recreas et libenter et otiose age* <re me> *sentio. Ergo recte fecisti cett.*

EPIST. 8. P. 45 *imaginem, quam tu quaerere ais, meque tibi socium ad quaerendum et optionem sumis, num moleste feres, si in tuo atque in tui patris sinu id futurum quaeram?*

Extrema omni sensu carent. Coniicio *si in tuo atque in tui patris sinu effutire quaeram?*

EPIST. 9. P. 48 *postremo omnis omnium populorum praesides deos, atque ipsum lucum, qui Capitolium montem strepit, quaeso tribuat hoc nobis, ut istum diem, quo mihi natus es, tecum, firmo te laetorque, concelebrem.*

Omnia hic obscura. De luco illo in Capitolii vicinitate nihil quidquam, opinor, memoriae traditum est. Quid sit *lucus montem strepens* ignorare me fateor. Mira praeterea res est lucum precari ut aliquem sospitem et incolumem servet. — Bonum factum est quod melioris lectionis vestigia ipse palimpsestus offert, in quo non *lucum* legitur, sed *locum*. Scribendum igitur

erit *omnis . . . deos, atque ipsum Iovem*. In sequentibus haereo. Post *Capitolium* ineptissime legi *montem* nihil sane demonstrare opus est. Incidit mihi *atque ipsum Iovem, qui Capitolium nostrum servat*, i. e. habitat et custodit. Videant acutiores. — Pro *tecum firmo te et lacto* dederim *tecum firmato et lacto*.

EPIST. 13, p. 50 *nec est, Domine, quod mihi tristior sis, cur omnino veritus sim ne tibi litterae meae crebriores oneris essent*.

Immo, opinor, *qui . . . veritus sim ne tibi litterae . . . oneri essent*.

EPIST. 15, p. 52 *haec sunt profecto quae tu putas obliqua et insincera et anxia et verae amicitiae minime accommodata*.

Quomodo *anxia* rite explicari possit non video. Corruptela satis certa est, incerta corrigendi ratio. Nil succurrit, quod magis placeat quam *astuta*. Cf. Cic. de Off. III. 13. 57.

EPIST. 18, p. 56 *vale, mi magister suavissime, amice amicissime, quoi sum debiturus quidquid litterarum sciero*.

Praestat fortasse *anime amicissime* coll. Ep. II. 13, p. 36: *semper mi vale, animus meus*.

EPIST. 19, p. 56 *qualem mihi animum esse existimas, quom cogito quam diu te non vidi et quam ob rem non vidi! et fortassis pauculis te adhuc diebus, cum te necessario confirmas, non videbo*.

Emendandum erit *cum te necessario contineas*. Apud argenteae aetatis scriptores se continere significat domi manere. Exempla lexica dabunt. Cf. Epist. 20 init.: *lectulo me teneo*. — Coniunctivum h. l. desiderari satis manifestum est.

LIBER IV. EPIST. 3, p. 63 *insperatum autem atque inopinatum vero appello, quod praeter spem atque opinionem audientium aut legentium promitur*.

Pro *vero* omnino scribendum *verbum*.

IBID. i. f. *namque multo satius est vulgaribus et usitatis quam remotis et requisitis uti, si parum significet*.

Immo, credo, *si paria significant*. Cf. Ep. 12. p. 78 tametsi paria sint, graviora tamen videntur.

EPIST. 4, P. 66 *postquam vehiculum incendi, postquam te salutavi, iter non adeo incommodum nos fecimus, sed paululum pluvias aspersi sumus.*

Tolle ineptum soloecismum scribendo *paululum pluviae experti sumus.*

EPIST. 4, P. 67 *praeterea istas uvas multo commodius passas quam puberes manducare: nam profecto malim eas pedibus calcare quam dentibus comesse.*

Pro *puberes* requiro *nuperas* i. e. recentes, virides.

EPIST. 5, P. 68 *clivom tamen satis arduum successimus: inde post meridiem domum recepimus.*

In Codice prima manu scriptum est *posteridie*. Vera lectio et genuina videtur *inde nos meridie domum recepimus.*

IBID. *sed ego orationibus his perlectis, paululum misere scripsi, quod lymphis aut volcano dicarem: ἀληθῶς ἀτυχῶς σήμερον γέγραπται μοι, venatoris plane aut vindemiatoris studiolum, qui iubilis suis cubiculum meum perstrepunt, causidicali pro sum odio et taedio.* Extrema spissis nebulis involuta sunt. Nescio an aliqua lux affulgeat, si primum illud *studiolum* eieceris, ut in margine olim adscriptum, ad *cubiculum* illustrandum (cf. Murat. inscr. 937, 13; du Cange Gloss. in v.: STUDIOLUM: cellula, museum, conclave, ubi studetur), deinde reliqua ita fere correxeris: *venatores plane ac vindemiatores, qui iubilis suis cubiculum meum perstrepunt, causidicali pro secutus odio et taedio.* Scripsit autem hanc epistolam Caesar in secessu rustico.

EPIST. 5, P. 69 *certe homo alioqui pituitosus, hodie tamen multo muculentior mihi esse videor.*

Pro *certe* malim *etsi*.

IBID. *itaque oleum in caput infundam et incipiam dormire; nam*

in lucernam hodie nullam stillam inicere cogito: ita me equitatio et sternutatio defetigavit.

Pro et incipiam legerim ut incipiam. — Praeterea non leviter offendit v. *equitatio*. In superioribus enim, ubi diei peracti accurate rationes reddit M. Aurelius, equitationem ne verbo quidem commemoravit. Coniicio *emunctio et sternutatio*.

EPIST. 12, p. 74 *scis ut in omnibus argentariis mensulis, pergulis, taberneis, protecteis, vestibulis, fenestris, usquequaque, ubique imagines vestrae sint volgo propositae.*

Satis apparet ubique inducendum esse.

EPIST. 12, p. 75 *sed heus tu videbis, ne delator existas, neve indicio pareas apud filiam, quasi vero ego te quam illam magis diligam.*

Corrigas, quaeso, *neve indicia facias*.

EPIST. 13, p. 75 C. *Aufidius animos tollit, arbitratum suum in caelum fert.... iudicem se quam oratorem vult laudari: cum rideo despicit: facile esse ait oscitantem iudici assidere, ceterum quidem iudicare praeclarum opus. Haec in me. Sed tamen negotium belle se dedit.*

Frontoni pro *sededit* reddendum est *expedit*, i. e. confecit. Cf. Cic. Ep. ad Fam. XIII. 26. 2.

EPIST. 23 (38), p. 82 *quando id factum? et an Romae? Num illud dicis in Albano factum sub Domitiano? Praeterea in hac materia diutius laborandum est, ut factum credatur, quam ut irascatur.*

Pro inepto *irascatur* Schopenus dedit *augeatur*. Nescio an propius ad Codicis vestigia accedat *coarguatur*.

IBID. ἀπλόως ὑπόθεσις videtur mihi, quod plane *baluceis, alem* petieram.

Annotat Naberus: „ita evidenter Codex. Sed quid hoc monstri est?... Latet, ut videtur, vocabulum Graecum”. Mihi in mentem venit nisi quod plane talis est, qualem petieram.

EPIST. 27 (42), p. 83 *ego commodius me habeo; tamen ulcusculum adhuc altius est.*

An potius *altum est*, vel *alitur*? Cf. Lucr. III. 63: haec vulnera vitae Non minimam partem mortis formidine aluntur; Verg. Aen. IV. 2; Nep. Att. 21. 6: alere morbum.

EPIST. 35 (49), p. 86 *Saenius Pompeianus in plurimis causis a me defensus, postquam publicum Africae redemit, plurimis causis rem familiarem nostram adiuvat.*

Frontonem scripsisse crediderim *plurimis modis adiuvat*, librarium vero, cuius oculi ad praecedentia aberrarint, addidisse *plurimis causis*.

EPIST. 42 (57), p. 88 *plurimos natales dies liberum tuorum prosperis tuis rebus ut celebres, parentibus probatus, populo acceptus, amicis probatus, fortuna et genere et loco tuo dignus, omni vita mea redemisse cupiam.*

Annotat Maius „vix dubito quin hic vel supra librarius peccaverit bis inculcando *probatus* pro alio vocabulo”. Forsitan *amicis pergratus* haud inepte legeris.

Deinde ita pergit Fronto *non hac modo exigua vita, quae mihi superest, sed illa etiam quam vixi, si quo modo integrum redigi, ac pro te tuisque ac liberum tuorum commodis insolutum dependi potest.*

Adscribit Maius „ita evidenter Codex. Ceteroqui malim *in solidum*”. Vera lectio est *in solutum dependi potest*. Pendere, dare in solutum s. pro soluto significat transferre aliquid in creditorem, in liberationem debiti. Cf. Forcellinus in. v. qui testes citat Senec. Benef. II. 26; Ulp. Dig. 46. 3. 45.

EPIST. 49 (64), p. 90 *id ut quam primum eveniat et dolor plantae quiescant, di invent.*

Invare-ut dubito num usquam praeter h. l. legatur. Legendum existimo *di duint*, quod a Frontone, veterum scriptorum sedulo imitatore certe haud absonum est.

EPIST. 57 (72), p. 92 *desisse febriculam colligo ex litteris tuis.*

Nunc, mi magister, quod ad fauces addinet, brevi temperantia appelletur, et mihi at plenior nuntius veniet.

Haereo in *appelletur*, quod sine dubio corruptum. Nomen aliquod excidisse videtur, ita ut fere legendum sit *brevi temperantia <morbus> depelletur*; cf. Cic. Fam. VII. 26. 2 i. f. vel *avelletur* coll. Cic. Tusc. IV. 24: inhaeret in visceribus illud malum existitque morbus et aegrotatio, quae avelli inveterata non possunt. — Sequentia emendavit Schopenus scribendo *et mihi a te lenior nuntius veniet*, quod probō, nisi quod pro *lenior* malim *laetior*. Sic *laetiora* quoque scribendum videtur Epist. 10 (25), p. 80: *Gratia leviora omnia nuntiat*.

EPIST. 59 (74), p. 93 *sed re vera illa res maxime mihi animum a studiis depulit, quod, dum nimium litteras amo, tibi incommodus apud Porcium fui, ut res ostendit*.

Adscripsit Maius: „Codex: *portum*, sed videtur emendatum *Porcium*”. Veram lectionem *portum* iudico. Per *portum* enim Aurelius Centumcellas intelligit. Ad villam ab Hadriano ibi aedificatam, quam tunc habitabat, Frontonem suum invitarat, qui ex tepido cubiculo ad mare progressus, haud leviter perfrixerat. Cf. quae supra leguntur: quis enim tibi alius dolorem genus, quem scribis nocte proxuma suctum, quis alius eum suscitavit, nisi Centumcellae, ne me dicam?

EPIST. AD ANTONIN. IMP. ET INVIO. I, 1, p. 94 *vale et perennem multis annis bonam valetudinem, mi magister optime, laetissimus incolumitate filiae, nepotum, generi*.

Totam sententiam claudicare vides. Coniicio *et perpetem multis annis bonam <serva> valetudinem*. Adiect. *perpes* sermoni Frontonis, hominis docti et antiquarii, accommodatissimum est.

IBID. *Peto a te — sed impetratum sit — ne te ob diem natalem Cornificiae Lorium vexes. Dis volentibus Romae paucis diebus nos videbis*.

Priora non intelligo. Intelligerem *ne ob diem natalem Cornificiae Lorium vesteris*. Rogat Antoninus Frontonem ut valetudini consulat, neve iter difficile (cf. p. 101) ad villam suam in Etruria faciat, ut filiae diem natalem sibi gratuletur. —

Fortasse quum in veteri exemplari scriptum esset *vectoris*, te suo loco migravit et *vecris* in *vezes* abiit. — De verbo cf. Ep. 40 (55), p. 88: oras vehiculo vectari destino.

EPIST. 2, p. 95 *nam ubi primum coepisti rursum velle, nihil officit interdum noluisse.*

Immo, puto, *prorsum velle.*

EPIST. 2, p. 96 *ille meus Rusticus romanus, qui vitam suam pro unguiculo tuo libenter dederit atque devoverit, de ingenio tamen invitus et tristis aegre concedebat.*

Nisi fallor, *tristis* in marginem ablegandum erit.

EPIST. 2, p. 97 *nimirum quisquam superiorum imperatorum; superioribus enim te comparare malo, ne viventibus compararem; quisquam illorum his figurationibus uteretur, quae Graeci schemata vocant?*

Corrige *sodes num quisquam s. i.; superioribus . . . ne viventibus comparem; <num> quisquam illorum . . . uteretur, quae . . . vocant?*

EPIST. 2, p. 99 *sed haec certo loco ac tempore pluribus vel scribemus ad te vel coram colloquemur.*

Praetulerim sed haec apto loco a. t.

EPIST. 3, p. 101 *nam etiam vocular quoque eorum [i. e. filiorum gemellorum tuorum] audiui tam dulcis, tam venustas, ut orationis tuae lepidum illum et liquidum sonum . . . in utriusque pipulo agnoscerem. Priora vix sana sunt. Suspicio in nam etiam latere nativas.*

EPIST. 5, p. 102 *dein senatus dies intercessit, et in senatu labor eo gravior perceptus, quod cum gaudio simul altius penetraverat, ita ut cum sole ventus.*

Immo, opinor, *cum gaudio simul luctus.*

IBID. et p. 103 *egone qui indolem ingenii tui in germine etiam tum et in herba et in flore dilexerim, nunc frugem ipsam maturae*

virtutis nonne multo multoque amplius diligam? Tum ego stolidissimus habear agrestium omnium omniumque aratorum, si mihi cariora sint sata messibus.... Assae nutricis est infantem magis diligere quam adultum; suscensere etiam pubertati stulta nutrix solet, puerum de gremio sibi abductum et campo aut foro traditum. Litteratores etiam isti discipulos suos, quoad puerilia discunt et mercedem pendunt, magis diligunt.

Elegantissimus hic locus turpi dedecoratur emblemate. Fronto ut stolidos aratores, ita stultas nutriculas reprehendit. Ludi magister autem nescio quis ut doctrinam suam ostentaret in vocc. *assa nutrix*, adscripsit illa *assae.... adultum*, frigida et supervacanea. In seqq. pro *campo aut foro* legerim *campo ac foro*; pro *isti insciti*; litteratores enim insciti stolidis agricolis stultisque nutricibus recte respondent.

IBID. *lucebat in pueritia tua virtus insita, lucebat etiam magis in adolescentia: sed ita ut cum serenus dies inluculascit lumine incohato. Nunc iam virtus integra orbe splendido exorta est et radiis disseminata est.*

Corruptelae suspicionem movet *disseminata*, quod sparsa s. divulgata significat itaque ab hoc loco alienum est. Magis placeret *discriminata*, pro eo, quod usitatus est, *distincta*. Corona radiis distincta legitur apud Florum, IV. 2. 91. Praecedentia ita mutanda sunt, ut legatur *virtus integro orbe splendide exorta et radiis discriminata est*. In margine Codicis legitur *ego te ad meridiem [provoco], ubi ille integro orbe calor altus est*.

LIBER II. Ep. 1, p. 104 *parvulae nostrae nunc apud Matidiam in oppido hospitantur: igitur vespera ad me ventitare non possunt.*

Ad in Naberus annotat: „duo verba evanida. Multum dubito an Maius recte legerit”. — Me offendit *hospitantur*, quo verbo argenteae aetatis scriptores translata tantum significatione uti videntur. Olim scriptum esse suspicor *apud Matidiam hospitio utuntur* vel *in hospitio deversantur*.

Proba et genuina forma nominis proprii, quod legitur pp.

111 et 137, *Demonstratus* est, non *Demonstratus*. Littera n prave insertum saepius talia monstra verborum peperisse exempla docent, quae affert Corssen, Auspr. u. Vokal. I. p. 255: Onensimus, Atlans, Dymans, praenstantissimus cett. — Ipse Fronto habet p. 235: manlui; pp. 17, 30, 88 et 132 desiderantissimus passive; p. 212 epigrammantis.

EPIST. AD VERUM IMP. AUREL. CAES. LIB. I. EP. 1, p. 114 *historiam quoque scripsere Sallustius structe, Pictor incondite, Claudius lepide, Antias invenuste, Sisenna longinque.*

Quid sit *longinque* scribere non capio. Vera lectio videtur *concinne*. Cum hoc Frontonis, antiquarii et vetustiorum verborum sectatoris, de Sisennae scribendi generis iudicio minime pugnant quae leguntur apud Ciceronem in Bruto (74, 259), ubi in eodem reprehenditur quod „quasi emendator sermonis antiqui quum esse vellet, non deterreri potuit quominus inusitatis verbis uteretur”.

EPIST. 3, p. 116 *equidem multum fratrem meum obiurgavi, cur me non revocavit: neque culpam abnuere ausus est. Quantum, oro te, fuit ante mihi significare, te ad fratrem meum venturum esse, velle me quoque visere?*

Malim quantum o. t. fuit. Cf. ad amicos II, 7, p. 197.

LIBER II. EPIST. 1, p. 120 *recepi recepi habeoque teneoque omnem abs te cumulatam parem gratiam.*

Quia, quae cumulata gratia dicitur, eadem par dici nullo modo potest, pro *parem* scribendum est *plane*.

EPIST. 1, p. 121 *in ea tu parte litterarum tuarum, ut fratrem amantem decuit, sententiis magis crebris et dulcibus usus es.*

Difficile dictu est, quomodo crebrarum sententiarum usu pro fraterni amoris documento haberi possit. Corrige igitur *lenibus* i. e. mitibus et placidis.

EPIST. 1, p. 122 *quid agerem tum inter duos ambos meos? petito remne an unde peteretur, magis laudarem? Antoninus erat cum imperio obsequens; tu autem, Luci, cum obsequio eras pra*

amore imperiosus. Eas ego orationes ambas cum dextra laevaque manu mea gesturem, amplior cett.

Pro *ambos* scribendum *amicos*. Illa *prae amore*, quae congruentiam et aequalitatem in contrariis mire turbant, suo loco restituenda sunt. Legerim igitur *eas ego orationes ambas cum pari amore dextra laevaque manu mea gestare*m.

EPIST. 1, P. 124 *quasi phrenitis morbus quibus implicitus est, aliena eloquentes imperitabant.*

Recte dicitur implicor morbo, s. in morbum, non morbus mihi implicatur. Corrige *quasi phrenesi quivis implicitus esset*. Codex: pr. m. *phretis*: sec. m. *phrenetis*. Phrenesis et phrenitis perinde dicitur. Ineptum additamentum *morbus* ludi magistro debetur.

EPIST. 1, P. 126 *litterae . . . breves nec ullam rerum gestarum expeditionem continentes.*

Immo vero *expositionem*. Cf. auct. ad Herenn. I, 3 *narratio et rerum gestarum expositio*.

EPIST. 1, P. 128 *his te consiliis, Imperator, a prima pueritia tua non circus profecto nec lorica, sed libri et litterarum disciplina inbuebant.*

Malim non clipeus p. nec lorica.

IBID. *milites Antiochiae adsidue plaudere histrionibus consueti, saepius in nemore vicinae ganeae quam sub signis habiti.*

Pro inepto *nemore* corrige *nidore*. Cf. Cic. in Pis. 6 *paulisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore*.

IBID. *huiuscemodi milites quibus imperiis contineres et ad frugem atque industriam converteres, nonne te Hannibalis duritia, Africani disciplina, Metelli exempla historiis perscripta docuerunt.*

Vix dubito quin *exempla* corruptum sit. Quae vera sit lectio affirmare non ausim. Extrema in milites severitas et saevitia Q. Metelli Macedonici saepius ab historicis commemorata est; cf. Val. Max. II. 7. 10; Frontinus Strategem. IV. 1. 23. Perperam Maius existimavit Q. Metellum Numidicum h. l. Frontonem cogitasse.

EPIST. 4, P. 132 *quamquam me diu cum ista valetudine vivere iampridem pigeat taedeatque, tamen cett.*

Legerim diu *a missa valetudine*. Cf. Cic. Ep. Fam. IX. 18. 3 *valetudinem intermissis exercitationibus amiseram.*

EPIST. 6, P. 133 *acceptis litteris tuis . . . bona spes mihi ostentata est, quod . . . post abstinentiam tridui et sanguinem satis strenue et prompte demissum, liberatum . . . te periculo . . . nuntiabas.*

Legendum est *prompte missum*. *Mittere sanguinem* dixisse Romanos, non *demittere*, neque *emittere* ad h. l. indicavit Ecksteinus, qui praeter Celsum (II, 10), Ciceronem testem citare potuerat: ad Att. I. 16. 11.

IBID. *et nunc exspecto cognoscere ex tuis litteris, quantum medici isti dies promoverint ad vires reficiendas.*

Pro inepto *exspecto* legas *expeto*. Saepius haec verba a libris confusa sunt; cf. Symmachi Epist. I. 34 (28) i. f.

EPIST. 7, P. 134 *ubi meis ego uti manibus per valetudinem non possem, manu sua cibos ad os meum adferret.*

Malim *prae valetudine*.

EPIST. 8, P. 136 *probasti me laudastique consilium, neque tamen triduo amplius vel quatrinduo id a te obtinere potuisti, ut mihi verbo salutem responderes.*

Sana erit sententia, si pro inepto *salutem* substitueris *saltem*.

IBID. *quotiens tu me manibus tuis sustinuisti, adlevasti aegre adurgentem . . . ? quam hilari vultu semper placato tu nos adfatus es?*

Annotat Naherus: „Maius: *placatissimo nos*; Codex: *pla*. Excidere decem litteras. Hinc coniecit amicus quod dedi in textu". Equidem potius suppleverim *placidoque ore adfatus es*? Quam saepe vultus et os coniuncta legantur multis exemplis docet Doederlinus, Synon. IV. p. 321.

AD M. ANTONINUM DE ELOQUENTIA. EP. 1, P. 139 *ne frustra*

neve temere verborum strues acerventur, sed ut certo ac sollerti termino uniantur.

Immo potius finiantur.

EPIST. 1, P. 140 *in primis oratori cavendum, ne quod novum verbum ut aes adulterinum percutiat, ut unum et id verbum vetustate noscatur et novitate delectet.*

Maius pro *id* coniecit *idem*; Ecksteinus: *ut una id verbum et vet. nosc.* Vitium altius sedere videtur. Legerim interpungendi signo post *percutiat* posito ut *nummus ita et verbum* seqq.

EPIST. 1, P. 141 *considera igitur, an in hac secunda ratione officiorum contineatur eloquentiae studium.*

Contextus postulat ut legatur *in hac sequenda ratione.*

EPIST. 4, P. 154 *in eos quoque meus magister Dionysius tenuior et compositam fabulam protulit de disceptatione vitis et arboris ilicis.*

Suspisor *in tenuioret latere ingeniose.* Insulsum arboris ludi magistro reddendum erit.

AD M. ANTONINUM DE ORATIONIBUS, P. 155 *rursus faxo magistrum me experiare. Neque ignoras omnem hanc magistrorum vanam propemodum et stolidam esse.*

Adscribit Naberus „excidit substantivum. Maius supplet *turbam*. Heindorfius: *ordinem hunc magistrorum vanum — et stolidum esse.* Orellius: *nationem vanam*”. — Equidem nescio an ante *vanam* excidisse *manum* probabilius sit.

IBID. *confusam eam ego eloquentiam, catachannae ritu, partim igneis (iligneis O. Jahn) nucibus Catonis, partim Senecae mollibus et febriculosus prunulis insitam, subvertendam censeo radicitus, immo vero Plautino trato verbo, exradicitus.*

Scribas quaeso *Plautino <mu>tuato verbo.* Non intelligo porro *febriculosus*, numquam enim audiavi prunulas comesas febrim excitare. Fortasse legendum est *vermiculosus*. Cf. Pallad. XII. 7. 14: *poma vermiculosa.*

IBID. P. 156 *sententias eius tolutares video nusquam quadripedo concito cursu tenere, nusquam pugnare.*

Deleto concito, in quo ludi magistri manus facile agnoscitur, scribe *quadripedo cursu <con>tendere.*

IBID. P. 157 *ut histriones, quom palleolatim saltant, caudam cygni, capillum Veneris, Furiae flagellum eodem pallio demonstrant: ita isti unam eandemque sententiam multimodis faciunt, ventilant, commutant, convertunt.*

Pro *cygni* legendum esse *Glauci*, antea monui coll. Velleio, II. 33. Nec poenitet. Sed errasse me video quum ex *multimodis* elicerem *multimodis dispendunt*. Neque tamen placet quod pro *inepto faciunt* dedit Orellius: *iaciunt*. Vera lectio est *quatiunt*. Cf. Plaut. Epid. III. 3. 51.

IBID. *omnis ibi Fortunas antiatis, praenestinas, respicientis, balnearum etiam [Fortunas omnis] cum pennis, cum rotis, cum gubernaculis reperias.*

Verba, quae uncis inclusi, expungenda sunt. Pro *balnearum* lege *balnearem*. Cf. Tit. ap. Henzen-Orell. n. 5796, 5797 et Anthol. Lat. n. 899: *Fausta novum domini condens Fortuna lavacrum Invitat fessos huc properare viros.*

IBID. P. 158 *addas licet „et carmina nota tubarum”. Sed et loricas et conos et enses et balteos et omnem armorum suppellectilem sequere.*

Pro *sequere* Niebuhrius dedit *exequere*. Inapte, opinor. Praestat nimirum *suggere*. Cf. Aen. X. 333 *suggere tela mihi.*

IBID. P. 161 *scabies, porrigo ex eiusmodi libris concipitur. Lege scabies <et> porrigo.*

Fortasse Frontoni obversatus est locus Lucilianus (apud Nonium, p. 160. 20): *tristem et corruptum scabie et porrigini plenum.*

EPIST. AD ANTONINUM PIUM, 2, P. 163 *pro trita et assidua tibi materia legatur trita et assueta t. m.*

EPIST. 2, p. 164 *neque enim hoc committam, ut te iustissima laude fraudem, dum metuo, ne insolenter laudes meas laudem.*

Recte dicitur laudibus aliquem laudare, sed laudes alicuius laudare vereor ut ferri possit. Scribendum videtur *ne i. laudes meas cantem.* Pro *laude fraudem* malim *laude defraudem* vel potius *defrudem.*

EPIST. 3, p. 165 *tuae clementiae est, Imp., unicum hominis verborum culpam cum ceteris eius recte factis ponderare.*

Immo potius *crebris*, ut *unicam* suum habeat antithetum.

IBID. p. 165 *haud sciam an qui dicat debuisse me amicitiam cum eo desinere, postquam cognoveram gratiam eius apud animum tuum imminutam.*

Pro *desinere*, inusitate scripto, malim *dirimere* i. e. divellere, dirumpere, discindere.

Pro *proximo superiore anno*, quod legitur EPIST. 9, p. 170, malim *proxime superiore anno.*

EPIST. AD AMICOS. I. 4, p. 176 *perspicias pro tua prudentia intelligentiaque summa maiorem fama, luculentissimum verborum apparatu, maxima frequentia sententiarum.*

Illa *summa maiorem fama* Heindorfii coniecturae debentur, qua infeliciores vix quaequam excogitari possit. Manifesto autem verba desiderantur, quae ad oratoriam Aquilini facultatem significandam pertinent. Codex habet *summa minorem fama*. Quid in *fama* lateat non exputo. Maxime arridet *facilitatem*. Scripserim igitur *summam in ore facilitatem* coll. Quint. X. 7. 26: *oris facilitas* et I, 1, 37: *os facile*. Sequentia ita corrigenda sunt ut legatur *luculentissimum v. apparatus, maximam frequentiam* s. — Codex habet *frequentiam*.

EPIST. 6, p. 178 *numquam cessavit... fabulas nectere itinerum tuorum et disciplinae ad priscum morem institutae ac retentae..., prorsus ut nullus miles Plautinus de suis quam hic de tuis virtutibus gloriose praedicaret: nisi quod Plautus de suo milite cum lepore, hic de te cum amore et cum summa fide.*

Corrigendum puto ut *minus miles <ille> Plautinus.... gloriose praedicaret*. Solum nimirum Pyrgopolinice[m] cogitavit.

EPIST. 12, p. 182 de Victorini sui filiolo haec scribit: *uvam avidissimus est; primum denique hunc cibum degluttivit, nec cessavit per totos paene dies aut lingua lambere uvam aut labris saviari ac gingivis lacerare ac ludificari*.

Risum movet *degluttivit*, quod, quum de fera bestia avide praedam devorante recte dicatur, ab infantulo uvam lambente et saviante prorsus alienum puto. Scribas quaeso *degustavit*.

EPIST. 14, p. 183 in oratione Bithyna.... *multa sunt nova addita, ut arbitror, non inornate*.

V. *inornate* Maio debetur. Codex habet C. ONUT. Haud scio an praestet *non incondite*. Cf. Cic. de Or. III. 44. 175 et ipse Fronto, p. 114.

EPIST. 15, p. 184 *dizeram.... satis me diligenter in ista oratione coniecturam, quae in crimine mandatas caedis verteretur, divisisse argumentis ac refutasse*.

Pro *divisisse* sententia flagitat *diluisse*. Cf. Gell. II, 7. 14: *refutari ac dilui*; Id. XVIII. 13. 6: *diluere ac refellere*.

EPIST. 24, p. 188 *neque enim cum alio ullo tanta mihi familiaritas est aut tantus usus studiorum bonarumque artium communicandi*.

Immo, si quid video, *communicatio*.

LIBER II, EPIST. 4, p. 191: *fecisti... pro tua perpetua consuetudine et benignitate, quod Fabianum... tutatus es*.

Contextus postulat *mansuetudine et benignitate*.

EPIST. 7, p. 192 *sicut eos qui dicta factaque tua... maximis laudibus ferunt, laetus ac libens audio, ita si quis quid remurmurat aut deprecatur, multo scrupuloser ausculto*.

Pro *deprecatur*, quod ab hoc loco prorsus alienum, *detrectat* legerim. Laudibus ferre et detrectare enim recte inter se opponuntur.

EPIST. 7, p. 193 *fuertne omnes et sunt ad hoc locorum, quibus unquam scriptus publicus Concordiae latus est, decuriones?*

Immo, opinor, *datus*. Munera publica et honores alicui non feruntur, sed dantur.

EPIST. 7, p. 195 *leges pleraeque poenam sanciverunt, ne quis arborem felicem succidisset.*

Pro *ne* scribendum *si*. Cf. Cic. ad Att. X. 1. 2 Solon capite sanxit, si quis in seditione non alterius utrius partis fuisset.

EPIST. 7, p. 197 *seni septuaginta annos egresso insignem maculam infligis, quando, oro te, abolendam? Quantulum enim vitae reliquum est ad exuendam infamiam et pristinam dignitatem sperandam. Hoc quod vocas interim, quanti sperabit?.... Etiam soli..centi verbum est interim occi..confestim.*

Videtur Fronto scripsisse *aptum soli <nas>centi verbum est 'interim', occi<duo> 'confestim'*. Qua imagine usus est, ut ostenderet iuvenes, qui spem longae vitae sibi propositam existiment, fiduciae plenos futura prospicere, retardationesque et moras aequiore animo tolerare, a senum vero natura, qui vergentibus annis *δυσλπίδες* esse soleant, dilationem et procrastinationem aliena esse.

EPIST. 7, p. 198 *Proculus homo ingenio ad cetera remisso et delicato, sed in sententiis dicundis ad puniendum paulo vehementior et infestior.*

Annotat Naberus „Cod. ut amico quidem videbatur: *dicundis ad. uniendum paulo ut..... inor et infest... Maius scribit [paulo duri]or, quod non sufficit ad spatium explendum*”. Lacunas supplere tentavi scribendo *ad puniendum paulo inclinatior et intentior.*

EPIST. 8, p. 199 *eo fit, ut ad me decurrant plurimi qui tuam gratiam cupiunt.*

Praetulerim qui tuam gratiam captant.

PRINCIPIA HISTORIAE, p. 202 *ut magnis rebus gestis historia*

non indiligenter scripta nonnihil studii et rumoris auctura sit.
Immo potius *additura*.

IBID. P. 203 *Cato... primam latini nominis subolem et Italicarum originum pueritias inuolavit.*

Corrigas velim *primitias*. Cf. Stat. Theb. VI. 145; Sil. Ital. III. 411.

LAUDES FUMI ET PULVERIS, P. 212 *ut novissimos in epigrammatis versus habere oportet aliquid luminis, sententia clavi aliqua vel fibula terminanda est.*

Præstulerim *acuminis*. Cf. Cic. de Or. II. 244. Acumen, non lumen, opinor, cum clavi vel fibula recte comparatur.

IBID. P. 213 *iocularia austere, fortia hilariter dicenda.*

Pro *fortia* legendum erit *seria*, ut contentio restituatur.

DE BELLO PARTHICO, P. 217 (Mars) *semper et ubique aerumnas adoris terroresque nostros triumphis commutavit.*

Corrige *aerumnas, sudores, terroresque nostros.*

IBID. P. 219 *tum Polycrates litteras ordine de casu et postliminio anuli perscriptas ad regem Anasim mittit.*

Pro casu legerim *iac'tu*.

IBID. P. 220 *quamvis... IEACTCI. RUGES tauri subigi iungendo domarique potuerit.*

Coniicio *quamvis feri facieque truces tauri.*

IBID. P. 221 *in ea pugna Scipio quantum hominum Poenorum Afrorumque cepit, aut occidit, aut in deditionem accepit, si eorum linguas resecari imperasset, navem onustam linguis hostium Romanam inegisset.*

Pro *inegisset* scribendum *direxisset*. Cf. Nep. Chab. 4.

DE FERIS ALSIENSIBUS, P. 225 *oculi coniugio.. durant, qui uno obnixi obtutu interissent.*

Naberus recte monet absurda esse, quae h. l. leguntur. Veram lectionem existimo *oculi convivendo durant*.

IBID. *Hortus, qui crebro pangitur, ope stercoris indiget, herbas et holuscula nihili procreat.*

Legas ope stercoris <si> indiget.

IBID. P. 226 *Iam vero pater vester [i. e. Antoninus Pius] divinus ille vir.... omnes omnium principum virtutes supergressus, tamen et palaestram ingressus est et hamum instruxit et scurras risit.*

Coniicio et theatrum introiit et scurras visit. Cf. Plaut. Capt. V. 1. 2: *commode eximus ludos visera.* — *Theatrum legitur in margine.*

IBID. P. 227 *ne cum animo tuo reputes cotidiano te mendacio adstringi, cum te diem cognitioni dare ais et nocte cognoscis.*

Immo, opinor, tecum animo tuo reputes.

IBID. P. 228 *noctes diesque negotiis exercebant, horam otio nullam impertibant.*

Corrige negotiis <se> exercebant.

IBID. P. 229 *non enim te solis et talari ornatu ad pupulas hominum et palpebras incurrere oportet (aut) curruli strepitu et cum fremitu equestri, sed placide et clementer pinnis teneris in modum hirundinum advolare, non ut columbae alis plaudere.*

Pro solis potius scribendum soleis. Cf. T. Castricius apud Gell. XIII. 22 (21), 1: *soleatos.. vos, populi Romani senatores, per urbis vias ingredi nequaquam decorum est.* — *Pro inepto teneris, Orellius dedit tentis; equidem malim exertis.*

DE NEPOTE AMISSE, P. 235 *potius duxi neglegi quam blandiri, tacere quam fingere, infrequens amicus esse quam frequens adsen-tator. Pauca petii, non pauca merui.*

Ultimum verbum cum loci sententia, qui summam animi modestiam et demissionem spirat, male congruit. Scribendum puto non pauca renui.

Scr. m. Oct. a. MDCCCLXXXIV.

J. J. CORNELISSEN.

HERODOTEA.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 42.)

Pauca notanda mihi restant in libris V et VI, quae digito monstrare suffecerit. Nimirum V, 30 tria me adverterunt interpretamenta: τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων [Ναξίων], tum τῶν δ' ἐπιθασσίων [τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ] ἄρχει πάντων, deinde τῶν γὰρ νήσων [τούτων τῶν Κυκλάδων] οὐδεμία καὶ ἦν ὑπὸ Δαρείῳ, quae verba interpolata videntur e cap. 31, ubi legimus Πάρον καὶ Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλεομένας.

V 31 dubito an potius requiratur καὶ τοὶ ταῦτα ποιήσονται τοῦτο μὲν ἐστὶ ἐτοῖμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγάλα κτῆ. Τίδὲ haec factūro = εἰ ταῦτα ποιήσεις, pro ποιήσΑντι.

V 34 forsā praestat τοῦ πλεῦνος τ' ἐνεδέετο <ἔτι> ἡ πολιορκίη.

V 44 extr. χρηστὰ iam ante me Kruegerum expunxisse video, sed insuper requiro θυομένῳ ἐπὶ ΚρότωνΙ pro ΚρότωνΑ, ut IX 33 recte legitur θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, et dicitur quoque ἐπιθύεσθαι τοῖς πολεμίοις. Xenophonti quoque Anab. VII 8, 21

reddatur, si forte nondum redditum est, ἐπ' αὐτῷ (pro αὐτὸν) τεθυμένος.

V 53 εἰ δὲ — ὁ παρασάγγης δύναται τριήκοντα σάδια, ὥσπερ οὗτος γε δύναται ταῦτα, κτέ. Nisi forte ταῦτα vitio prognatum est ex praegresso TAI, sine damno enim abesse potest, τοσαῦτα scribendum puto.

V 56 extr. ἀπειπάμενος τὴν ὄψιν ἔπεμπε τὴν πομπήν. Collato Euripidis notissimo loco in Hecuba conieci ἀποπεμψάμενος, sed est quo librorum lectionem tuearis.

V 68 iam ante me Kruegerum κατήραξαν pro κατέρξαν reperisse sero vidi.

V 72 spuria esse suspicor verba otiosa μέλλων δὲ αὐτὴν κατασχέειν.

V 98 σωτηρίην - ὑποθησόμενον temere tentabam.

V 106 τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι [τῆς συλλογῆς] ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι.

V 110 ἀντιτάσσοντες adscripsisse aliena manus videtur propter sequens ἀντέτασσαν.

V 112 extr. ὁ στρατηγὸς τῶν Περσέων interpolatori deberi arbitror.

Librorum scripturae patrociniū suscipiam contra Naberum, cui multa scite observata sunt in Herodoto Mn. vol. XIII, p. 71 sq. contendenti V 92 η) Herodotum scripsisse τῶν γὰρ οἱ συγκατέθαψε εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν συγκατακαυθέντων pro οὐ κατακαυθέντων et deinde κατεκλήιε pro κατέκαιε.

Lenissimae sane mutationes, sed ut mihi quidem persuasum est, non tantum non necessariae sed plane perversae. „Inaudita querela est (inquit) quam tum demum intelligere possemus, si Melissa omni veste detracta in rogum imposita fuisset”. Sed

anim ex ipso usu verbi *συγκαταθάπτειν* iam apparet *non crematas* fuisse Melissae vestes, itaque falsam esse coniecturam *συγκατακαυθέντων* et veram codicum scripturam *οὐ κατακαυθέντων*. Si igitur vestes combustae non fuerunt, probabile est pervetusto more, de quo consulatur W. Helbig in praeclaro opere „*das Homerische epos aus den Denkmälern erläutert*“ p. 89 sqq., ne Melissae quidem corpus concrematum fuisse sed integro cadavere humatum. Sic facile intelligitur queri Melissae umbram, quae statim defunctae corpus reliquisset, nullum sibi usum esse vestimentorum, quippe quae cum corpore suo humi condita in sepulcro manerent, nec combusta animam suam in inferos descendentem comitari non potuissent. Fieri potest ut vetusta fabella ostendat nobis argumentationem eorum qui antiquissimum illum et rariorem sepeliendi morem improbarent. Utut est, combustis deinde iussu Periandri matronarum Corinthiarum quas ei detraxerat vestibus non nuda mansit, ut Naberus videtur, Melissae umbra, sed etiam calidior facta est et ornatior quam se fore speraverat, meliusque sic eius ira placari potuit quam *condendis aureis ornamentis in fossa*, ut Naberus adscita sua coniectura *κατεκλήιε* sequentia interpretatur. Praeterea *κόσμον τὸν κάλλιστον* non *aurea ornamenta* sed *pulcherrimas vestes* significare manifesto docet praegressum verbum *ἀπέδυσε*, ut taceam eo sensu quo Naberus voluit aptius esse *κατέκρυπτε* quam *κατεκλήιε*, nam in fossa aliquid *κατακρύπτομεν*, in arca *κατακλύομεν*. Tandem argutari mihi videtur vir ingeniosus scribens, vestes in fossam collatas ne cremari quidem posse, dum fumus omnia obtineat et aer intercludatur. Quod ita verum foret, si ante cremationem fossa superne clausa fuisset, sed in patenti fossa satis larga et non nimis profunda, praesertim addita materie vim flammae alenti, contra esse apparet. — Disputatio de cremando facit ut meminerim loci I 164 ubi in comm. Crit. p. 21 demonstravi corruptum esse verbum *κατιρῶσαι*, sub quo nunc Naberus Mn. XIII p. 61 dicit solum latere posse *καταπρῆσαι*. De eodem verbo et ego cogitaveram sed statim abieci intellegens, si in urbe aliqua *unum* aedificium solo aequandum sit, stultum esse ea uti diruendi ratione, qua periculum nascatur ceteris aedibus ne simul pereant. Cogita velim Herodoti narrationem de Sardium incendio. Aliud igitur latere certum est. —

Loco III 28 non intellego vim perfecti *εἴηται* (Ionum est *ἔηται*), quod Naberus proposuit pag. 64. Nec tanto molimine opus est. Corrigo: *ἦντινα οὐκέτι ὁσίων γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον*. Cf. v. c. II 45. 171. Cum ex OCII factum esset OIH, necessario *ἦντινα* mutarunt in *ἦτις*.

VI 21 *ποιήσαντο* et *καὶ* recte omittere videtur Longinus.

VI 32 interpreti tribuerim verba *ἐξέταμνον καὶ*.

VI 35 lege *ἐσθῆτα οὐκ ἐπιχωρίην* (pro *ἐγχωρίην*) *ἔχοντας* cl. I 195. VII 72. 74. 79. 91.

VI 44 verba *τῆς περὶ τὸν Ἄθων* abesse malim.

VI 94 suspecta habeo verba *μεμνήσθαι τῶν Ἀθηναίων*.

VI 97 *καταγνόντες* [κατ']*έμευ*?

VI 108 bis dele *οἱ Πλαταιέες*.

VI 115 lege *συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξειν* (pro *ἀναδέξαι*) *ἀσπίδα*. Cf. IX 7.

VI 136 *Μιλτιάδην ἐδίωκε τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν*. Notum est in iure Attico crimen *τῆς ἀπάτης τοῦ δήμου*. Nescio autem an male abundet vox *εἵνεκεν*.

Dicam cur mihi quidem non persuadeat lenis Naberi coniectura (p. 72) *ἐλλοῖσιν* pro depravato *πολλοῖσιν* in Apollinis oraculo VI 19. Nempe clades illa navalis communis erat Milesiis cum reliquis Ionibus omnibus; sed laudato ab Herodoto oraculo haud dubie respicitur priva Miletī calamitas, excisa urbs et *ἀνδραποδισθεῖσα* a Persis. Cap. 18 Miletum *αἰρέουσι κατ' ἄκρης* *ἔκτω ἔτει* — *καὶ ἡνδραποδίσαντο τὴν πόλιν ὥς τε συμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστηρίῳ τῷ ἐς Μίλητον γενομένῳ*, ad quae verba non satis attendit Naberus.

Teneo igitur quod in *comm. Crit.* suasi *δρυσιν*, cui non praefero *οἰωνοῖς* cum quia a tradita scriptura longius distat, tum

quod in vetusta poesi forma dativi in OIC pro OICI suspecta est. Facio enim cum Nauckio aliisque qui contraria apud Homerum exempla depravata esse statuunt.

His disputatis transeo ad librum VII.

VII 1 med. πολλῶ πλέω (τραπὴν) ἐπιτάσσω ἐκάστοις ἢ πρότερον παρείχον. E constanti in talibus usu corrigatur παρείχοντο. Plurima exempla reperies cap. 60—99. In capite 60 similiter scribendum: "Ὅσον μὲν νυν ἕκαστοι παρείχοντο πλήθος ἀριθμὸν κτέ. Quid intersit inter utramque verbi formam optime declarat locus VIII, 1: 'Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἐπὶ — ἑκατόν — καὶ Χαλκιδῆες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων παρεχόντων.

VII 6 εἰ μὲν τι ἐνέοι (sc. τοῖς χρησμοῖς) σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ. Oraculis nihil inesse poterat, quod cladem afferret barbaris, sed inesse poterat quod spectaret cladem aliquam futuram. Itaque corrigatur ἐνέοι <ἐς> σφάλμα φέρον. Cf. I 120. VIII 137. IX 33: οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀθλήους ἀγῶνας φέρον τὸ μαντήιον. VI 19. al. Contrario errore cum parte librorum I 10 et III 123 ἐς αἰσχύνην φέρει (φέροντα) legi iudicavit Valckenaer.

VII 8 α extr. φροντίζων δὲ εὕρισκω ἄμα μὲν κύδος ὑμῖν προσγινόμενον χώραν τε τῆς νῦν ἐκτήμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέρην, παμφορωτέρην δέ, ἄμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινομένην. Quid in tali sententia intersit inter τιμωρίην et τίσιν me quidem latet. Sed omnes habet veritatis numeros sprete ab omnibus lectio codicis Vaticani: ἄμα δὲ καὶ τιμωρίην τίσι (i. e. Graecis) γινομένην. Quam autem recte ὁ ἀδικῶν graece dicitur τυγχάνειν δίκης et τιμωρίας, tam recte, opinor, dicitur τιμωρία αὐτῷ γίνεσθαι. Noto vero usu τίς et τινὲς dicuntur adversarii qui non nominati cum odio significantur. Eleganter Persis Xerxes dicit ex hoc bello praeter gloriam dicionis incrementum, Graecis contra poenas redundaturas esse. Mox sub γ) legitur: πυνθάνομαι ὧδε ἔχειν, οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν οὔδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι manifesto aut τινὰ aut οὐδεμίαν expungendum est. Hoc nescio an praestet quia loco IV 32 Ἵππερβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων οὔτε τι σκῦθαι λέγουσι

οὐδὲν οὔτε τινὲς ἄλλοι κτέ. antiquissimi codices ABC omittunt οὐδέν. Similiter igitur corrigendi videntur loci IV 119 ἡμεῖς δὲ οὔτε τι τότε ἡδίκησαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους [οὐδὲν] οὔτε νῦν πρότεροι πειρησόμεθα ἀδικεῖν. IV 197 καὶ τούτων οἱ πολλοὶ βασιλέος τοῦ Μήδων οὔτε τι νῦν οὔτε τότε ἐφρόντιζον [οὐδὲν]. Eadem est ratio loci VIII 20 οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν οὔτε προσεσάξαντο, ubi tamen ambigas utrum οὐδὲν eliminandum sit an vocula τι, quam codex Vaticanus omittit. Amat vero Herodotus post negationem servare positivam notionem, quam Athenienses in negativam commutare assolent, neque igitur mirandum ludimagistros in opere frequentissime ut videtur in scholis lectitato eam discrepantiam sedulo notasse.

VII 10 init. Ἀρτάβανος - πάτρως ἐὼν Ξέρξῃ, τῇ δὲ καὶ πίσυνος ἐὼν ἔλεγε τάδε. Merus librarii error videtur ἐὼν repentis e praegressis pro ἦν, nec structuram tuetur ullus locus ex iis quos laudavit Steinius. — Sequitur Ὁ βασιλεῦ, μὴ λεχθισέων μὲν γνωμέων ἀντίαν ἀλλήλοισι οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρᾶσθαι. Permire dictum αἰρεόμενον ἐλέσθαι. Suspicio: αἰρεόμενον ἐπέπεσθαι, ut infra legitur sub γ) καὶ τότε γε εἰ Ἰστιαῖος ὁ Μιλήτου τύραννος ἐπέπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ κτέ. Ibidem sub η) extr. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικεῖ οὐ παρόντος κατηγορέων, ὁ δὲ [ἀδικεῖ] ἀναπειθόμενος. Deleatur verbum sine vi repetitum.

VII 11 ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προκείμεται ἀγών κτέ. Concinnus est πᾶσχειν. — In fine capitis requiritur κατεστρέψατο οὕτω ὥς (pro ὡς) — ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται.

VII 15 init. ἐγὼ τὸ παραυτίκα μὲν οὐκ ἐφρόνεον <εὔ> εἶπας ἐς σὲ μάταια ἔπη. Sic legendum addita vocula necessaria, quae non desideratur cap. 16 init.: Ἴσον - κέκριται, φρονέειν τε εὔ καὶ - πείθεσθαι.

VII 15 νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται. Veteres et probati scriptores usurpant ἀπειλεῖν et διαπειλεῖσθαι, non διαπειλεῖν. Optime codex Vat. καὶ δὲ ἀπειλῆσαν, eidemque codici II 121 γ, extr. debetur vera scriptura ἀπειλέειν pro διαπειλέειν.

VII 17 ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα καὶ ἰζόμενος ἐς τὸν θρόνον
ὥς - κοῖτον ἐποιέετο. Rectius fortiasse Aoristum ἐζόμενος habet
codex Romanus.

VII 22 med. Ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶ οὖρος - οἰκημένον [ὑπ' ἀνθρώ-
πων] Dele fatuum emblemata; quasi vero ab aliis quam ab ho-
minibus incolī potuerit. Cf. infra 115.

VII 23 οἱ μὲν κατώτατα ἐξεῶτες. Lege κατωτάτω, ut
recte subsequitur ἀνωτάτω. Turpi errore quem non dudum
correctum esse miror mox scribitur τὸ μὲν ἄνω σῶμα τῆς διώρυ-
χος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδεε αὐτὴν τὴν διώρυχα γενέσθαι
pro ὅσων. Praeterea autem expectabam τὸ μὲν [ἄνω] σῶμα et
in praegressis ἄτε γὰρ τοῦ τε ἄνω [σώματος] καὶ τοῦ κάτω τὰ
αὐτὰ μέτρα ποιευμένων. Nam orificium fossae aut στόμα dioi
potuit aut τὰ ἄνω τοῦ ἄρύγματος, sed quid sit ἄνω σῶμα aut
κάτω σῶμα haud satis assequor.

VII 25 [ἐκ] τῆς Ἀσίης πανταχόθεν. Genetivus pendet ex ad-
verbio.

VII 26 ἵνα πηγαὶ ἀναδιδούσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἐτέρου
οὐκ ἐλάσσονος [ἢ Μαιάνδρου], τῷ οὐνομα τυγχάνει ἐδὸν Καταρρήκτης.
Dele emblemata.

VII 27 χρήματά τε ἐπηγγέλλετο [βουλόμενος] ἐς τὸν πόλεμον
[παρέχειν]. Seclusa non addidisse H. persuasum mihi est, tan-
tummodo dubito utrum ἐς τὸν πόλεμον addiderit necne. Similiter
interpolatus videtur locus VI 139 καὶ δίκας ἐπηγγέλλοντο [βου-
λόμενοι δίδοναι] παντὸς τοῦ ἀδικήματος.

VII 28 supple οὔτε σκήφομαι τὸ μὴ <οὐκ> εἰδέναι τὴν ἑμε-
αυτοῦ οὔσιν.

VII 29 σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μέγας εὐρατὸν τὸν ἑμὸν κτε.
Ἀν μεγαλωστί, ut est V 67 ὑπεδέξατο αὐτὸν μεγαλωστί,
et II 161 μεγαλωστί κάρτα τιμᾶν? Mox παρ' ἑμεωυτοῦ
δύς τὰς ἐπτά χιλιάδας, ἵνα μή τοι ἐπιδέες ἔωσι αἱ τετρακόσαιο

μυριάδες [ἐπὶ χιλιάδων], ἀλλ' ἢ τοι ἀπαρτιλογίῃ ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη. Melius me iudice aberunt verba separata.

VII 32 βουλόμενος ὧν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβῶς ἔπεμπε. Fortasse non casui tribuendum quod omnes codices praeter R, qui vocem plane omisit, habent ἀκριβῶς, non ἀκριβέως. Nempe Herodotus qui numquam eo vocabulo utitur more suo scripserat ἀτρεκέως, quae Ionica vox cessit glossemati Attico ἀκριβῶς. Hesychium inspicies leges: ἀτρεκέως· ἀληθῶς, ἀκριβῶς. Ne forte cum Cobeto contendas nullum pati verbum ἐκμαθεῖν additamentum, satisfaciet Herodotus VII 10 η extr. scribens: πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ. Cf. etiam c. 39 εὖ νυν τὸδ' ἐξέπρασσο.

VII 30 init. Ἄναυα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παραμειβο-
μενος — ἀπίκετο. Immo παραμειψάμενος. Optime contra
habet participium praesentis infra 42 ἐπορεύετο — παρα-
μειβόμενος.

VII 36 ἐξεύγνυσαν δὲ ὧδε (naves)· πεντηκοντέρους καὶ τριή-
ρας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐξήκοντα
[τε del.] καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν ἐτέρην τεσσαρεσκαίδεκα καὶ
τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ
ρόον, ἵνα ἀνοκαχεύῃ τὸν τόνον τῶν ὅπλων, συνθέντες δὲ ἀγκύρας
κατῆκαν περιμήκειας, τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἐτέρης τῶν
ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἔσωθεν ἐκπνεόντων τῆς δὲ ἐτέρης τῆς πρὸς
ἐσπέρης τε καὶ τοῦ Αἰγαίου εὗρου τε καὶ νότου εἵνεκεν. Misere
laborat loci compositio et valde durum imo absonum est cum
Steinio τῆς ἐτέρης aliter accipere quam praegressum τὴν ἐτέρην
et intelligere χειρὸς. Recte haberet τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου
τῶν ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἔσωθεν ἐκπνεόντων, τὰς δὲ πρὸς ἐσπέρης
τε κτέ., recte etiam fortasse: τὰς μὲν τῆς ἐτέρης τῆς πρὸς τοῦ
Πόντου — ἐκπνεόντων, τὰς δὲ τῆς πρὸς ἐσπέρης κτέ. Cf. VII 56.

VII 37 ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὁρμᾶτο ἐλὼν ἐς Ἀβυδὸν·
ὁρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν — ἀφανῆς ἦν κτέ. Requiro
ὁρμητο, nam praesens et imperfectum huius verbi apud H. sig-
nificare solent *proficisci*, perfectum et plusquamperfectum in-

stituere, aggredi, parare, quod est huius loci, et male inter se respondent *δρμάτο* *οτ δρμημένω*. Ceterum structuræ cum Participio futuri pro Infinitivo alterum exemplum ignoro.

VII 37 *καὶ εἶρετο τοὺς μάγους τὸ θέλει προφαίνειν*. Praefenda videtur librorum ABC scriptura *θέλει*, quia post verba rogandi noster paucis locis exceptis, de quorum sanitate dubito, usurpavit optativum in quaestione indirecta, sive pronomine interrogativo utitur sive articulus eius vice fungitur.

VII 39 *εὖ νῦν τὸδ' ἐξεπίσασο, ὡς ἐν τοῖσι ὡσι τῶν ἀνθρώπων οἰκείε* *ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσας τέρψιος ἐμπιπλέει* *τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοις ἀκούσας ἀνοιδέει*. Ecce vera lectio: *ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσας τέρψιος ἐμπιπλά* (ut *ιστᾶ*) *τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοις ἀνοιδέει*. Emblemata igitur vetusto mendo *ἀκούσας* pro *ἀκούσας* posterius est. Non vereor ne quis mihi occinat illud *νόος ὁρᾷ καὶ νόος ἀκούει* κτῆ., in quo huiusmodi loco nullum esse praesidium unusquisque intellet.

VII 44 extr. *ἐπεὶ δ' — ἐνίκων [Φοίνικες] Σιδώνιοι, ἥσθη τε* *τῇ ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ*. Deleto glossemate transpone *ἥσθη* *τῇ τε ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ*.

VII 52 med. *οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν*. Nihil proficitur comparanda diversissima locutione *μαλακὸν ἐνδιδόναι* *μηδέν*. Conieci *ἐνεδέξαντο*.

VII 50 init. *Εἰ γὰρ δὴ βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσφερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι*. Immo vero *ἐπιφερομένῳ*, *imminentī*, ut recte legitur I 209 *καὶ μοι πάντα προδεικνῦσι τὰ ἐπιφερόμενα*, scil. dii. Verae lectionis fortasse vestigium servat cod. R scriptura *ἐπισφερόμενα*, nata ex *ἐπιφερόμενα*, quod est calami lapsus pro *ἐπιφερόμενα*, cum vix dignoscantur ductus litterarum *φ* et *σφ*.

VII 53 *Ἀρτάβανον ἀποσείλας ἐς Σοῦσα*. Male quibusdam placuit Vaticani scriptura *ἀπολύσας*, quo verbo H. non utitur, ubi sermo est de missione a militia aut ab imperio, sed *παράλυσιν*.

VII 54 τῇ δὲ ὑπεραίῳ ἀνέμενον τὸν ἥλιον [ἐθέλοντες] ἰδέσθαι ἀνίσχοντα. Quicumque de suo adscripsit ἐθέλοντες non intellexerat veterem structuram verborum expectandi ab Homero inde usitatam. Supra V 35, 2 ἀνέμεινε ἀναφῦναι τὰς τρίχας. VIII 15, 1 οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἑλληνας μάχης ἄρξαι. VIII 56 οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πῆγμα. Thuc. IV 134 οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. Xenoph. Anab. III 1, 14. 24 al. Prorsus ut hoc loco Aesch. Eum. 680 μένω δ' ἀκούσαι κῶς ἄγων κριθήσεται. Thuc. III 26, 3 ἐπιμένοντες — πεύσεσθαι, ubi sequitur futurum, quia ibi ἐπιμένειν significat προσδοκᾶν. Sed fortasse eadem litura loco nostro delendum est, ἰδέσθαι.

Post pauca sequitur: ἡ (συντυχίῃ) μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. Non praegressa negatione, requiro πρότερον ἢ — γενέσθαι. Tum malim τὴν <τε> Φιάλην — καὶ χρύσειον κρητῆρα κτέ.

VII 55 extr. ἐς τὴν ἀπεναντίον. Herodoti est ἀπαντίον, ut καταντίον et ἀντίον.

VII 64 init. Σάκαι δὲ [οἱ Σκύθαι]. Emblema quod ipso articulo arguitur sumtum est e sequentibus τούτους δὲ ἰδόντας Σκύθας Ἀμυργίους Σάκας ἐκάλεον. Aliud glossema ἀξίνας in sqq. iam non fefellit Naberum.

VII 64 init. Corrige et supple: Βάκτριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλαῖσι ἀγχοτάτω (pro ἀγχοτάτα) τῶν Μηδικῶν <τιήρας> ἔχοντες, quod ni feceris non habebit τῶν Μηδικῶν quo referatur. Cf. 73 Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον. 74 Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλληνικῶν εἶχον ὄπλα. 81 ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὄπλα. Ad τιήρας vide 61 init. et 62 init.

VII 67 σισυρνοφόροι. Aldina σισυροφόροι. Sed cf. IV 109 extr., ubi optimi libri ABR conspirant in σισύρας. Eratosthenes apud Schol. Plat. Eryx. 400 sic distinguit ab σίσυρα, ut hoc sit σέγαστρον ἐξ αἰγείων δερμάτων τετριχωμένων, illud τὸ ἐκ τῶν κωδίων βαπτόμενον ἀμπεχρόνιον. Cf. Schol. ad Av. 122. Poll. VII 70. Sed vanum esse discrimen docet fr. Aeschyleum

ap. Poll. X 186

κατὰ τῆς σισύρνης τῆς λεοντείας <δορᾶς>.

VII 69 πρὸς δὲ αἰχμᾶς εἶχον, ἐπὶ δὲ κέρας δορκάδος ἐπῆν ὅξυ πεπονημένον τρόπον λόγῃς. Recte habent ἐπὶ δὲ αὐτέων — ἐπῆν, sed omisso pronomine requiritur ἐπὶ δὲ — δορκάδος ἦν, vel potius ἐπὶ δὲ ἦν κέρας δορκάδος per tmesin.

VII 70 προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῆσι κεφαλῇσι. Immo περὶ, quod in sqq. saepe servatum est, sed vix minus frequenter vitiatum. Cf. 72. 74. 75. 76. 79. 84. 88 ubi restituendum περὶ.

VII 86 ὥς δ' αὖτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο [ὁμοίως] καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Iungendum ὥς δ' αὖτως καὶ ἐν πεζῷ ut paullo ante in verbis Βάκτριοι δὲ ἐσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Unde apparet insitivum esse ὁμοίως, quod vitiose repetitum est e praegressis καὶ Κάσπιοι ὁμοίως.

VII 88 ἐπὶ συμφορὴν περιέπεσε ἀνεθέλῃτον. Absurda scriptura, sed non melior est lectio codd. PR ἐπὶ συμφορὴν ἐνέπεσε Cl. VI 16 extr. οὗτοι τοιαύτησι περιέπεσον τύχῃσι corrigam συμφορῇ περιέπεσε ἀνεθελήτῃ. Lenius quidem possis sed dubito num Herodoti usui convenienter ἐς συμφορὴν ἐνέπεσε ἀνεθέλῃτον.

VII 89 περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεπονημένας τρόπον τὸν Ἑλληνικόν. Requiritur τρόπου τοῦ Ἑλληνικοῦ. Cf. 73. 80. 85. Nam mos Atticus adverbialiter utendi vocula ἐγγὺς in significando tempore, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια, ἐγγὺς ἰσδομήκοντα ἔτη γεγυνώς, ἐγγὺς ἐνιαυτόν huc non pertinet.

VII 96 extr. Optime R: ἐπεὶ στρατηγοὶ γε (pro τε) οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἐκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Πέρσαι, εἰρέεται μοι. Ex codicis C scriptura εἰρέεται μοῦνοι, non male coniecero εἰρέεται μοι· μοῦνοι. Nam μοι post Indicativum εἴρηται non magis H. solet omittere, quam addere solet Imperativo εἰρήσθω, qua de re alibi monui.

VII 100 init. ἐπεθύμησε (Xerxes) αὐτός σφεας διεξέλασας θεήσασθαι. Qui quaeso hoc fieri potuit? Audacter emenda διεξελαύνων, aut dele participium non necessarium ob sqq.: μετὰ δὲ ἐποίησε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπ' ἄρματος παρ' ἔθνος ἐν ἑκάστον ἐκυνθάνετο κτέ.

VII 101 extr. Φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι [ἢ πρότερον ἦν]. Tollatur iners supplementum.

VII 102, 1 ἀρετὴ δὲ ἑπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ. Requiro ὑπό. — Ibidem § 2 αἰνέω μὲν νυν πάντας τοὺς Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς [Δωρικούς] χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων — περὶ Λακεδαιμονίων μούνων κτέ. Valde suspectum habeo vocabulum Δωρικούς cum quia Xerxes Demaratum cuius haec est oratio de omnibus Graecis Graeciam proprie sic dictam incolentibus interrogaverat, non de solis Peloponnesiis, tum quod ipse Demaratus paullo ante de tota Graecia dixerat τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι κτέ. Quare dubium non est quin ἐκείνους τοὺς χώρους spectet Graeciam universam et Δωρικούς sit perversum scioli interpretamentum. Alia tentat Naber supra pag. 75.

VII 103 καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἰόντες. Verum videtur μάστιξι. Cf. VII 35. 56. Mox in verbis δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχεσθαι vide an literae sic dirimendae sint ut scribatur καὶ ἂν (κἂν) ἰσωθέντας. Graeci ἴσουσιν et ἐξίσουσιν dicere solent, sed ἀνισοῦν perrarum est. Duplicatae particulae ἂν exempla dabit Schweighaüserus in lexico p. 32 B.

VII 104, 3. οἱ Ἑλλήνων ἑκάστος φησι (Cob. φασί) τριῶν ἄξιος εἶναι. Naber coniecit ἀντάξιος. Cf. II 146. VII 103. Si vere, idem vocabulum restituendum I 32 et VII 21. Cum verbis sequentibus ἔπεισι γὰρ σφι δεσπότης νόμος τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ componatur Periclis dictum apud Thuc. II 37, 3 τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανο-

μοῦμεν τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκρόασι καὶ τῶν νόμων. Cf. Soph. Ai. 1073.

VII 106, 1. ὥς δὲ καὶ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι Μασκά-
μειοῖσι ἐκγόνοισι. Huius patronymici usus in pedestri oratione
tanta est insolentia — nihil enim huc facit quod semel Plato
ludibundus (Gorg. 482) dixit ὁ Κλεινίσιος — ut mero errore li-
brarium sequentis vocabuli terminatione deceptum sic scripsisse
arbitrer pro Μασκάμειω ἐκγόνοισι. — In capitis fine ubi legi-
tur τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ [Μασκάμην] οὐδαμῶς κω ἐδυστάθησαν ἐξε-
λαῖν πολλῶν πειρασασμένων absurdissime sciolus interpolavit Μασ-
κάμην, nam totum locum perlegens facile senties τὸν ἐν Δορίσ-
κῳ non esse solum Mascamen, sed τὸν αἰεὶ ἐν Δορίσκῳ ὑπαρχον
ἶοντα, filios enim patri successisse docent verba ὥς δὲ καὶ —
ἐκγόνοισι. Et sic demum intellegi poterunt verba: διὰ τοῦτο
δὲ Οἱ τὰ δῶρα πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλεύοντος Αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι.
Non fuit credo Mascames immortalis. Emblema autem recte abest
a verbis praegressis πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ (sc. ὑπάρχου).

VII 108, 2. Λίσσας — ὃς τότε οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ [παρέχων]
τῇ Ξέρξεω στρατῷ ἀλλ' ἐπέλιπε. Emblema abest a loco gemino
58, 3 Μέλανα ποταμὸν οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατῷ τὸ ῥέθρον
ἀλλ' ἐπιλιπόντα. Ad rem cf. Claudianus de Laudibus Stiliconis
(ed. Jeep.) I 170: *Denique felices aquilas quocumque moveres* |
arebant tantis epoti milibus amnes et alibi: *Haud aliter Xerxem* |
toto simul orbe secutus | *narratur rapuisse vagos exercitus amnes.*

VII 109 ἐς τὴν (λίμνην) ποταμοὶ δύο εἰσεῖσι τὸ ὕδωρ. Vul-
gata debetur Schweighäusero pro librorum lectionibus εἰσεῖσι vel
εἰσεῖσι. Usus tamen postulat ἐξεῖσι, ut ἐκδιδόναι (non ἐσδιδόναι).
Cf. I 6. 180. II 17. VI 20. VII 124 al. De fluvio aquam suam
in alium fluvium infundenti sollemne est ἐσβάλλειν. Cf. IV 48.
49 (bis) 57 et I 179 ubi abundat τὸ ῥέθρον ut hic τὸ ὕδωρ,
sive Herodotus addidisse putandus est sive potius eius interpres.

VII 111 ἀλλὰ διατελέουσι τὸ μέχρι ἐμοῦ αἰεὶ ἶοντες
ἐλεύθεροι. Abest post διατελεῖν vocula abundans αἰεὶ VI 52 extr.
117, 2. VII 153, 3, alibi. Sed cf. Philemonis fr. 57 ed. Kock.

VII 116 extr. ἰδωρήσατο σφραγίσθῃτι Μηδικῇ, ἐπαίνεσε τε ὁρέων αὐτοὺς προθύμους ἰόντας κτέ. *Requiro Aoristum ἐπαίνεσέ τε κτλ.*

VII 120 Ἐνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτῳ ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο κτέ. *Permire dictum. An ἐλέγγοτο, commo- morabatur? — In fine capitis receptam oportuit certam Schweighauseri emendationem κάκιστα πάντων ἀνθρώπων ἐκτριβῆναι pro διατριβῆναι, quod nihil significat.*

VII 125 transpone: θωμάζω δὲ τὸ αἴτιον ὅτι κοτὲ ἦν τὸ ἀναγκάζον τῶν ἄλλων ἀπεχομένους τοὺς λείοντας τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι pro τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον, sed potius dele τὸ ἀνάγκάζον.

VII 126 ὃ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέσος καὶ ὃ δι' Ἀκαρνανίης [ῥέων] Ἀχαλῶος.

VII 127 οὐκ ἀντέχευσε τῇ στρατιῇ πινόμενος. Cf. infra 187. Vide ne utrobique ἀπέχευσε sit vera lectio, cui varia scriptura ἀντέσχε perniciem attulerit.

VII 129 οὔτε οὐνομάζεσθαι κατὰ περ νῦν, ῥεῖν τε οὐδὲν ἴσσαν [ἢ νῦν]. Sententiae tam inutile quam auribus grave est additum ἢ νῦν.

VII 130 ext. deleatur nomen ὃ Ξέρξης.

VII 134 init. τοῖσι δ' ὃν Λακεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου. Ex dativo apparet H. dedisse ἐγκατέσκηψε. Cf. Thuc. II 47. Aesch. Pers. 514. Soph. Tr. 1087 et ἐνσκηπτειν Herod. I 105. Sin minus, scripsisset ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ut cap. 137 et VIII 65. Post pauca § 3 lege ἀχθομένων δέ <τε> καὶ συμφορῇ χρεομένων Λακεδαιμονίων, ut solet noster in synonymis.

VII 135 δεδόξωσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοί. Cf. IX 48. Quod voluit Naber δεδοξώσεσθε nec sententia requi-

ritur, neque est forma Herodotea. Utitur enim in talibus periphrasi *δεδοξωμένοι ἔσσεθε*. Rectissime vero idem vir doctus *ἐκάτερος* deinde correxit pro *ἑκαστος*.

VII 136 init. *τῶν δορυφόρων κελυόντων* — *προσκυνέειν βασιλέα* [*προσπίπτοντας*] *οὐκ ἔφασαν* (οὐδ' insere cum Valckenærio) *ὠθεύμενοι* — *ἐπὶ κεφαλὴν ποιήσιν ταῦτα οὐδαμὰ κτέ*. Reddatur *προσπίπτοντας* interpreti.

VII 137, 3 *δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα* [*ἐκ τῆς μήνιος*] Deleatur emblemata. Nam *ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα* Herodoto significat *ὅτι ἐκ τῆς μήνιος ἐγένετο*, idque magistralis glossemate suo indicare voluit. Cf. capitis initium et 134.

VII 140 in oraculo vs. 10 conieci *ἀκροτάτης κορυφῆσι* pro *ἀκροταίοις ὀρόφοις* in *Comm. Crit.* pag. 12, ut vs. 9 οἱ respiciat *ἀθανάτων*, i. e. horum signa, non *νηούς*.

VII 141 post *ικετηρίας λαβοῦσι* deleatur fatuum emblemata *ὡς ἰκέτας*. Ibidem § 2 *ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε μεκέομεν, ἔς' ἂν καὶ τελευτήσωμεν*. Scilicet Apollini minantur Atheniensium legati se, ni melius responsum dederit, cadaveribus suis sacram ipsius sedem contaminaturos esse. Dignus est qui comparetur locus Euripidis *Iph. Taur.* 970 sqq., ubi prorsus ut apud Herodotum Apollo minis (Orestis) cedit.

VII 142 init. dele *οἱ θεόπροποι*. Deinde haereo in verbis: *οἱ μὲν δὲ κατὰ τὸν Φραγμαδὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι*. Nihil enim proficitur comparanda cum Steinio formula quae huc non pertinet *κατὰ τοῦτον εἶναι*. Ferri posset *εἶναι* (significare) sine *κατὰ*, sed nemo praepositionem erat additurus. Quapropter suspicari malim olim fuisse *αἰνίχθαι*, quo verbo noster usus est V 56. Cf. Ar. Eq. 196 *χρησμός ἡνιγμένος*. De usu praepositionis *κατὰ* cf. Schweighauserus in lexico s. v. pag. 10 A (7).

VII 144 *ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν* [*ἑκαστος*] *δέκα δραχμάς*. Interpretamentum delere occupavit Cobetus. Quis latine ferat

viritim singuli praeterquam locis, qualis est Taciti Ann. XI 24 ut non modo singuli viritim sed terrae, gentes in nomen nostrum coalescerent, ubi subiectum abesse non potest? In codice Florentino (d) legitur pro ὀρχηδόν ἡβηδόν, cuius scripturae originem prodit Hesychii glossa ὀρχηδόν · ἡβηδόν. In fine capitis requiro: τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγγο εἶναι, <καὶ> οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν ὄτεων (Cobet pro τῶν) οὐ πολλὰν μὲζω. Vocula καὶ in talibus respondet vocabulo Latino immo, nec abesse potest.

VII 145 τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. Requiro πρὸς. Cf. Comm. Crit. p. 44.

VII 147 extr. Οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς [ἐκεῖ] πλώμεν ἐνθαπερ καὶ οὗτοι. Soloece sic editur pro ἐκεῖσε, sed nescio an melius vocula expungatur quam corrigatur.

VII 150 init. ὥς Ἐέρξης ἔπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἥπερ ὀρμήσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. *Pago*, *insistito* (aliquid facere) Herodoto est ὀρμημαί, non ὀρμέω (ὀρμῶ), itaque legendum ὀρμήσθαι.

VII 151 extr. Ἀργεῖους δὲ — εἰρωτῶν Ἀρτοξέρην, εἴ σφί ἔτι ἐμμένει τὴν — Φιλίην συνεκράσαντο. Non tantum συμμένει corrigendum (quod Cobetus quoque suadet), sed praeterea εἰ σφίσι, nam cum Ἀργεῖους sit sententiae subiectum, manifeste requiritur pronomen reflexivum. In sequentis capitis fine πᾶν δὴ βουλόμενοι σφί εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης e Plutarcho Herodoto reddendum βουλόμενοι σφίσι.

VII 153 init. τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος οἰκήτωρ δ' ἐν Γέλῃ κτέ. Reiske delet articulum, Schaefer corrigit ἐὼν Γέλῃς, ego scribam οἰκήτωρ ἐὼν ἐν Γέλῃ cl. Demosthene, Callipp. § 2. Nihili est quod Dietsch edidit Οἰκήτωρ (sic) ὁ ἐν Γέλῃ.

In extremo capite legitur: τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἄπαντος ἀνδρὸς νομίζω γίνεσθαι. Articulus minime defenditur locis I 91 et III 64 allatis a Steinio, siquidem numero plurali pronominis ἄπας rectissime additur. Sed τοῦ ἄπαντος nihil aliud significare potest quam *totius*. Cum Cobeto coniciebam πρὸς

παντὸς vel πρὸς τοῦ τυχόντος (possis etiam ἐπιτυχόντος cl. II 3), sed utroque nostrum lenius Valckenaer τοῦ ἐπιόντος, cl. Soph. O. R. 401, quod si loco Herodoteo confirmari posset recipere.

VII 154 prope fin. recipiam e R τῶν δὲ εἶπον (l. εἶπα) πολλῶν πασέων (pro τούτων) πλὴν Συρηκοσέων οὐδεμία πέφυγε (l. ἀπέφυγε cum Eltziö) δουλοσύνην.

VII 157 σὺ δὲ δυνάμις τε γὰρ ἦκεις μεγάλης. Perperam Dietschius recepit infelicem Reiskii, quam recoxit Classen, conjecturam μεγάλως. Quanto melius Valckenaer <εὔ> ἦκεις deleto glossemate μεγάλης! Scribere potuerat etiam δυνάμις τε γὰρ ἦκεις (vel ἀνήκεις) ἐς τὰ μέγιστα. cf. VIII 111, nec inepte conicias ἦκεις <ἐς>μέγα.

VII 158, 2 οὔτε ἐμεῦ εἵνεκεν ἤλθετε βωθήσοντες οὔτε τὸν Δαρίεος φόνον ἐκπρηξόμενοι. Constante Herodotus (et sic fere Attici) propter verbi compositionem ex βοή et θέω (cf. βοηθός) non futuri sed praesentis participium iungere solet cum verbis eundi et praesentiae. V 86, 5 παρῆναι βωθέοντας. VI 20, 1 παραγίνονται βωθέοντες. VI 23, 4 ἦκε βωθέων. VI 88 pr. fin. ἦκειν βωθέοντας. VI 108, 1 ἐπῆλθον βωθέοντες, ibidem § 7 ἦκον — βωθέοντες. VII 198 extr. τὸν βωθέοντα τῷ Ἡρακλεῖ καιομένῳ λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι. Facile autem nostro loco sequens futuri participium librariorum potuit inducere in errorem. Legatur igitur ἤλθετε βωθέοντες. — Post pauca ne quis in verbis ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατέστη coniciat μετέστη (cl. I 118 τῆς τύχης εὐμετεωσής) inspiciat locos VI 105. 158 et VII 132.

VII 163 ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὃ δὲ ἄλλης εἶχετο. Barbaram huius loci structuram, in quo ne verbi quidem notio apta est, emendavi in mea Ionis Euripidei editione, pag. 34 pro glossemate substituens genuinam vocem μετήκε, collatis glossis Hesychii μεθημοσύνη· ἀμέλεια. μεθήμων· ἀμελής. μεθῆς· ἀμελήσης. Emendatio mea latuisse videtur Cobetum Mn. XII p. 261.

VII 165 post med. [ὃ Τήριλλος].

VII 168, 3 μόγεις δὲ ἀναχθέντες προσέμιξαν (Corcyraei) τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνοκώχουσιν τὰς νέας κτλ. Pluribus olim in Mnemosyne ostendi Herodotum scripsisse περὶ Τύλον sive περὶ Οἴτυλον, coll. Hom. B 585 et Strab. VIII 360. Sic demum praetextere potuerunt, (cf. § 5) ὑπ' ἐτησιέων ὑπερβαλεῖν Μαλέην οὐκ οἶοι τε γενέσθαι.

VII 169, 1 Πέμψαντες κοινῇ θιοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρώτεον εἰ σφί (l. εἰ σφίσι) ἄμεινον ΓΙΝεται τιμωρέουσι τῇ Ἑλλάδι. Omnino requiritur futurum, sive fuit Ἔσται (ut 220 med. variant libri inter falsam lectionem γενέσθαι et veram ἔσεσθαι) sive ΓΕΝΗCεται, sive, quod Herodoti usus praesertim commendat, CTNOICεται. Cf. IV 15. V 82. 114.

VII 180 διαδέξιον ποιούμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. Vix aliud H. scribere potuit quam οἰωνὸν vel ὀρνιθα δέξιον.

VII 181 suppl.: ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε ἀλλ' ἦν <ἔτι> ἔμψυκος.

VII 190 extr. requiro <τοῖσι> εὐρήμασι vel εὐρήμασι <τούτοις> μέγα πλούσιος ἐγένετο.

VII 193 extr. ἐν τούτῳ ὃν ὄρμον οἱ Ἡέρξεω ἐποιεῦντο. Minus usitate pro οἱ Ἡέρξεω <στρατιῶται> vel οἱ στρατιῶται οἱ Ἡέρξεω (cf. VIII 17), aut οἱ ἀμφὶ Ἡέρξην (cf. VIII 25). Nihil tamen mutandum. Cf. IX 99.

VII 194, 2 [ὁ Σανδώκης] ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἔδικασε.

VII 196 τῆς Θεσσαλίας ἵππου mero calami lapsu scriptum est pro Θεσσαλῆς vel Θεσσαλικῆς, ut voluit iam Bekker, cum proxime praecesserit διὰ Θεσσαλίας.

VII 203 ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν [ἄν]. Usitatiores locutio est τῆς δόξης ἐκπίπτειν. Apud Thuc. VIII 81, 3 καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρ-

χουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτειεν obsecutus sum Popponi delenti prae-positionem, quae ferri possit si legatur πίπτειεν. Cf. proverbium ἀπ' ὄνου πεσῶν, in quo alluditur formulae ἀπὸ νοῦ πεσῶν.

VII 205 καὶ δίδῃτι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου — καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. Loci ratio postulat καὶ δὴ καὶ <ὅτι> κτέ., aut transponendum δίδῃτι καὶ κτέ. In extremo capite legitur: παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον ἐθέλων εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπαρέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην· οἱ δὲ ἄλλοφρονέοντες ἔπεμπον. Divisim scribe e codice Vaticano ἄλλα φρονέοντες, i. e. *alīa monte, alīter sentientes*, nam ἄλλοφρονέειν est nostro *alisonata esse monte*. Cf. V 85 et Hom. H. Ψ 698. Od. κ 374. Infra IX 54 ἄλλα φρονέειν καὶ ἄλλα λέγειν. *Alisonato animo esse* sequioribus (velut Diodoro XVII 4) est ἄλλοτριφρονέειν.

VII 220 in oraculo vs. 4 οὔρον pro οὔρος scribendum videri iam monui *Comm. Crit.* p. 12 sq.

VII 223 extr. suppleverim: ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου· ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφιν (l. μέλλοντα σφίσιν) ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὔρος, <οἱ Λακεδαιμόνιοι> ἀπεδείκνυντο βῶμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους κτέ. Cf. ad h. l. Dobereum in *Advers.* Praeterea vide num sana sint verba τῶν περιόντων τὸ οὔρος, quia Persae duce Ephialta non circumdabant montem, sed per montem διὰ τοῦ οὔρεος. Cf. 213 κατὰ ῥάχιν τοῦ οὔρεος (216). Nihilominus in capite 214 bis scriptum est περιηγησάμενοι (et περιηγησάμενος) τὸ οὔρος, itaque nisi ter expungere volumus τὸ οὔρος, restat ut interpretemur *circumire* et *circumducere per montem*.

VII 226 πυνθόμενον πρός τευ τῶν Τρηχινίων. Transpone πρὸς τῶν τευ Τρ.

VII 229 εἰ μὲν νυν ἦν μοῦνον Ἀριστῶδημον ἀλγέσαντα ἀπονοσήσαι ἐς Σπάρτην —, δεκτεῖν [ἐμοί] οὐκ ἂν σφιν (Aristodemo et Eurylo) Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι κτέ. Non suam sed aliorum sententiam Herodotum enarrare apparet, itaque rec-

tissime *ἐμοί* omittit cod. Vaticanus, quo deleto simul recte habet infinitivus *δοκέειν*; sed haereo in vocula *ἦν*, quod quis umquam sic usurpavit? Ni egregie fallor, corrigendum: *εἰ μὲν νυν <συν>ἦν<εἰκε>* — *ἀπονοσῆσθαι*. Cf. VII 4, 10 aliosque locos bene multos.

VII 236 extr. οὐδὲν τὸ πάρεον τῷμα ἀνιέϋνται. Passime Stein probat Vallae versionem: *impendentem sibi cladem handquam devitabunt*. Τὸ παρὲν τῷμα non est *impendens*, sed *praesens* (cf. v. c. VIII 20 extr.) *clades*, quam Lacedaemonios reparaturos esse negat Achaemenes. Optime Reiskius *ἀκέονται*, sed etiam melius Cobetus *ἀκέονται*, coll. I 167. V 91.

VII 237 Eximantur turpia emblemata e verbis: *ὅτι πολιήτης μὲν πολιήτῃ εὖ πρήσσοντι. Φθονέει καὶ ἔστι δυσμενῆς [τῇ σιγῇ], οὐδ' ἂν συμβουλευομένου [τοῦ ἀστοῦ πολιήτης ἀνὴρ] τὰ ἄριστα οἱ δοκόντα εἶναι ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνήκοι*. Possumus sane τὴν δυσμενείαν δεικνύναι τῇ σιγῇ, sed quid sit *δυσμενῆ* εἶναι τῇ σιγῇ me quidem latet. Τῇ Φύσι nuper proposuit Naber.

VII 238 supple: *δὴλὰ μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοις, ἐν δὲ <δὴ> καὶ τῷδε οὐκ ἤκιστα γέγονε κτέ.*

AD LIBRUM VIII.

VIII 3 extr. Athenienses πρόφασιν τὴν Πausaniae ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπέλιντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. Temere Stein „H. scheint also den Vorwurf der ὕβρις nicht als begründet anzuerkennen“. Hoc neutiquam ex Herodoti verbis effici potest. Quid enim vetat tamquam praetextu uti re non ficta sed vera? Innuit scriptor Atheniensibus suam potentiam magis cordi fuisse quam sociorum salutem libenterque arripuisse occasionem, quam ipsis praeberet Pausaniae insolentia.

VIII 5 extr. Unus ex deterioribus libris Florentinus (d) pro *ἐκέρδην* exhibet *ἐκέρδην* *Σεν*, quam formam omnes libri et editiones habent IV 152 *μέγιστα ἐκ φορτίων ἐκέρδην* *Σαν*. Tametsi pro ea militare videtur *καρδήσεσθαι* his sine varietate

lectum III 72 suspecta tamen est ob usum sequiorum; nam faex Graeculorum ea usa est et multo quidem frequentius quam ex exemplis quae Lobeckius ad Phryn. Parerg. c. 5 p. 740 collegit suspiceris. Persaepe ut hoc utar apparet in Ioannis Chrysostomi scriptis. Recte igitur ἐκέρδηνε receptum videtur ab editoribus et nescio an sine libris restituendum sit IV 152. Atticis autem relinquendum quod VIII 5 codex Romanus obtulit ἐκέρδΑΝεν.

VIII 8 init. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ [ἐν ᾧ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν]. Qui ἐν τῷ corrigunt non H. emendant sed magistellum, qui haec adscripsit e capitis 7 fine.

VIII 10 Mutata interpunctione et transposita vocula τὲ scribatur: ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἴωνων ἦσαι εὐνοοὶ τοῖσι Ἑλλήσι ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορὴν [τε] ἐποιεῦντο μεγάλην ὀρέοντές <τε> περιεχομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει. Vulgo inciditur post Ἑλλήσι et post μεγάλην.

VIII 13 init. suppl. <δ> χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ.

VIII 20 In Bacidis oraculo vs. 2

Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας

male spernitur libri Cantabrigiensis lectio πολὺ μηκάδας. Nihil erat cur Bacis constans caprarum epitheton mutaret. Sequitur: τούτοις δὲ οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοις ἐν τοῖσι τότε παρεούσι τε καὶ προσδοκίμοις παρὴν σφί (Euboeensibus) συμφορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. Corrigatur ἐς τὰ μέγιστα, ut est infra 144 τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα.

VIII 21 εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατός. Ingeniose Valckenæer εἴ τι πταίσειε. Veruntamen satius est non tangere. Hesychius: παλήσειε· διαφθαρείη· ἐπάλλησεν (1. ἐπάλησεν)· διεφθάρη· πεπαλημέναι· βεβλαμμέναι, unde apparet antiquitus verbum παλέειν cuius origo nos latet, pluribus locis lectum fuisse.

VIII 27 τὸν ἄν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται. Verbum λευκανθίζειν praeterquam h. l. apud solos sequiores legitur. Anti-

quum sane est λευκανθής, quo Pindarus et Sophocles usi sunt, sed si veteres inde verbum λευκανθίζειν formarint, expectes id notionem habere transitivam, ut εὐτρεπίζειν. Num forte λευκανθέντα dederat Herodotus?

VIII 32 ἐς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκωμένην. Herodoti usus postulat οἰκημένην, ut recte scriptam v. c. VII 153 ἐς Μαντῳρίον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκημένην.

VIII 34 Παραποταμίους δὲ παραμειβομένοι οἱ βάρβαροι ἀπικοντο ἐς Πανοπέας. Sic quidam id facere non potuerunt, sed παραμειψάμενοι.

VIII 41 in. τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. Cobetus vult τὰ τέκνα κτέ. Persaepa tamen sic Herodotus, velut VI 19 ὁ νηὶς τε καὶ. VI 19 τὴν ἀρχὴν τε καὶ. VI 128 τὰς πάτρας τε καὶ. Ad huius loci exemplum VIII 4 malim: ἔστ' ἂν αὐτοὶ <τὰ> τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται.

VIII 43 Ἐσρατεύοντο δὲ οἷδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκατὰ νέας παρεχόμενοι, Κορίνθιοι δὲ τὸ αὐτὸ πλήρωμα [παρεχόμενοι] τὸ καὶ ἐκ' Ἀρτεμισίῳ, Σικυῶνιοι δὲ πεντεκατὰ [παρεῖχοντο] νέας, Ἐπιδαύριοι δὲ δέκα κτέ. Nihil opus est missilis fulcris orationis, quae magistellorum interpolavit cacozelia.

VIII 49. Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμίνα συνήλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολλῶν. Nescio an verius sit οἱ στρατηγοὶ <οἱ> ἀπὸ τῶν — πολλῶν, ut 50 init. τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν.

VIII 60 init. Τότε μὲν ἡπίως [πρὸς] τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο. Soloecismum tolle deleta praepositione, quae debetur dittographiae praecedentium litterarum aut sequentibus πρὸς δὲ τὸν Εὐριπιδῆν ἔλεγε. Recte habet cap. 58 init. οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος.

VIII 72 extr. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βοθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι. Transponatur οἱ ὑπεραρρωδέοντες καὶ βοθήσαντες τῇ Ἑλλάδι.

VIII 80 ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ
 πείσω [ὥς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα]. ἀλλὰ σφι σήμερον
 αὐτὸς παρελθὼν ὥς ἔχει. Deleatur fatuum emblemata.

VIII 82 τριήρης — ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν. Scio
 interdum φέρειν et composita Graece usurpari pro ἀγγέλλειν et
 compositis. Sed cum nullum eius usus novi apud nostrum
 exemplum, tum aptius videtur ἔφαινε. Saepissime autem
 utrumque verbum a librariis confundi norunt omnes.

VIII 86 ἄτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόν-
 των κατὰ τάξιν. Cobetus delet κατὰ τάξιν. Sed quid fiet
 loco IX 59 extr. οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε τάξι?

VIII 92 extr. supplendum: ταῦτα μὲν ἵνυν σὺν <τῇ> νῆϊ ἐμ-
 βαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέριψε ἐς Θερμοκυκλιά. Ante NHI facile
 excidit THI.

VIII 93 extr. E constanti Herodoti consuetudine suppleatur
 ὥς πρότερόν <μοι> εἴρηται. Contra Imperativus εἰρήσθω prono-
 mine carere solet, qua de re ante monui.

VIII 94 ὥς αὐτοὶ οἱοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν.
 Cobetus coniecit οἱοί εἶεν, quo H. sic non utitur. Verum vide-
 tur ἐποῖμοι εἶεν — ἀποθνήσκειν, qualia multa leguntur apud
 nostrum. Vid. Schweighäuseri lexicon. s. v. Possis etiam ὥς
 αὐτοὶ ἄρτιοι εἶεν, ut loquitur IX 27. 48 et 53.

VIII 100 init. καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα
 μεταξὺ χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτὸς σφεαC ἀπικέ-
 μενος ἔπαυσε. Immo vero σφεα, quod referendum ad prae-
 gressum ταῦτα, scil. Persarum luctum et eiulatus.

VIII 106 ἦν κομίσας τοὺς οἰκέτας οἰκὴν ἐκείνην. Non est
 Herodoteae neque omnino antiquae Graecitatis pro ἐκεῖ, quod
 substituitur.

VIII 109 δε καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμασίγῳσι πέδας τε κατ-

ἤκε. Desiderabitur notio ἐς αὐτήν, nisi mecum una addita littera reposueris πίδακ τ' ἐγκατῆκε.

VIII 115 init. ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος. Cum πόρος iam per se ab Herodoto vocari soleat pons quo Xerxes Hellespontum iunxerat, miror cur addiderit τῆς διαβάσιος, et vereor ne aliena manus ea verba adscripserit. Cf. IV 136. cl. 140. VIII 111, cl. 115. Nec Genetivi rationem omnino intelligo.

VIII 118 med. τὸν βασιλέα εἰρῆσθαι — εἴ τις ἐστὶ σφισωτηρίη. Oratio directa foret ἐς τις ἡμῖν σωτηρίη, itaque corrigendum εἴ τις ἐστὶ σφίσισωτηρίη. Idem vitium saepius tollendum velut infra cap. 136. Nisi forte mavis cum codice C expungere σφι.

VIII 120 init. φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἀβδῆρα, καὶ ξεινίην [τέ] σφι συνθέμενος καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκινάκῃ τε χρυσέῳ καὶ τιγρὶ χρυσοπάσῳ. Manifesto non pendent participia συνθέμενος et δωρησάμενος a φαίνεται, sed continent duplex argumentum, unde appareat Xerxem redeuntem e Graecia venisse Abderam itaque terrestri itinere usum esse. Mox requiro πρῶτον ἐλύσατο <αὐτοῦ> τὴν ζώνην scil. Abderae, quae notio omitti non potuit. Optime igitur subvenit liber Romanus omittendo voculam τέ. In fine capituli ex eodem codice corrigendum τὰ δὲ Ἀβδῆρα ἱδρυται πρὸς τοῦ Ἑλλησπόντου μᾶλλον τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Ἠϊῶνος. Nam sensus est ἡ ὁ Στρυμὼν καὶ ἡ Ἠϊὼν, quod significare nequit vulgata scriptura ἡ τοῦ Στρυμόνος κτέ.

VIII 123 ὥς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα κτέ. Aperte requiritur futurum κρίνοντες. In ipsis sequentibus rectissime habet κρίνοντες.

VIII 129 αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτειδαῖται τῆς τε ῥηχίης [καὶ τῆς πλημυρίδος] καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθους γενέσθαι τότε κτέ. Nihil aliud est πλημυρίς quam ῥηχίη, cuius vocis minus cognitae sequioribus illud est interpretamentum, itaque in marginem rele-

ganda sunt vocabula seclusa. Nunc video idem iam placuisse Valckenaerio.

VIII 139 *Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε*. E constanti Herodoti consuetudine corrige *ἐχειμέριζε*, quo verbo saepe utitur.

VIII 135 bis post τὸν Εὐρωμέα (ut recte Stein correxit Εὐρωμέα) interpolatum est Μῦν ex cap. 163. Solet autem Herodotus saepe pro nomine proprio usurpare nomen gentile cum articulo. Vide v. c. VI 52 τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθηκάς. Similem interpolationem noto IX 5 τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον [Μουρυχίδην] et 16 τοῦ Ὀρχομενίου [Θερσάνδρου].

VIII 136 τούτων (Athenienses dicit) δὲ προσγενομένων κατήλιπε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσιν. Verbum κατελπίζειν pro ἐλπίζειν est sequioris Graecitatis neque ante Polybium reperitur. Herodoto reddatur τούτων δὲ προσγενομένων καὶ ἤλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσιν.

VIII 137 ἦσαν δὲ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι [οὐ μόνον ὁ δῆμος]. Manifesto spuria sunt verba seclusa, nec de ea re dubitare debebat Stein. Praeter formam μόνον documento est ὁ δῆμος perperam dictum pro οἱ δῆμοι. Cum eodem mox suspecta habeo verba τοῦ θητὸς Περδίκκew, vel τ. θ. τοῦ Περδίκκew, ut habent alii. Cf. infra 138 init. et prope finem huius capituli ὁ δὲ παῖς, in quorum verborum vicinia legitur ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ Ἀέροπος [οἱ πρεσβύτεροι] ἔλασαν ἐκτεπληγμένοι, a quibus melius aberunt vocabula οἱ πρεσβύτεροι. — Paulo post in verbis ἐς τὸν κόλπον τρις ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου, ἀπαλλάσσετο scire pervelim quid sit in tali re ἀρύεσθαι. Non dubito quin Herodoto reddendum sit ἀφυσάμενος, quod verbum supra VI 119 Dindorfius egregie nostro reddidit pro forma non Graeca ἀρύσσονται.

VIII 140 extr. μὴ βούλεσθε παρισύμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας κτέ. Non est στέρεσθαι, quod putabat Schweitz in lexico idem quod στερέεσθαι, sed quod ἐστερῆσθαι, *privatum*

esse. Suspectum tamen quod forma illa Atticis usitatissima nusquam alibi apud nostrum apparet, quare vereor ne scriptum reliquerit *ἐστερῆσθαι*. Perfectum et alibi saepe reperies et VI 13. 21. 86, γ. VII 3.

VIII 142 extr. Expectes τύραννος γὰρ ἐὼν τυράνῳ <ἀρχὴν> συγκατεργάζεται. Cf. I 162 ὁ τῷ Κύρῳ τὴν βασιλείην συγκατεργασάμενος.

AD LIBRUM IX.

IX 1 τοῖσι δὲ Θεσσαλίας ἡγεομένοισι οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετέμελε οὐδέν, πολλῇ τε μᾶλλον ἐπ' ἡγόν τὸν Πέρσῃ κτέ. Emenda ἐν ἡγόν, *incitabant*, *impellabant*, *instigabant*. Cf. IV 79. 145. V 49. 79. 90. 104.

IX 2 κατὰ μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλληνας δμοφρονέοντας — χαλεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι καὶ ᾧπασι ἀνθρώποισι. Verbum περιγίνεσθαι, cum iungi nequeat cum Accusativo Ἕλληνας δμοφρονέοντας, aut depravatam est ex παρίστασθαι, aut ante id sumenda est lacuna. Possis χαλεπὰ εἶναι <νικᾶν τε καὶ> περιγίνεσθαι. Cf. infra 27 περιεγενόμεθα καὶ (malim τε καὶ) ἐνίκησαμεν ἔθνεα ἑξ [τε dele] καὶ τεσσεράκοντα.

IX 5 Ἀθηναῖοι δὲ — περιστάντες Λυκίδην κατέλευσαν [βάλλοντες], τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον [Μουρυχίδην] ἀπέπεμψαν Ἀσινέα.

Absurde additum βάλλοντες, quasi alio modo id fieri potuerit! Cf. fin. cap., ubi recte abest, ut IV 167. V 38. IX 120. De nomine male addito vid. ad VIII 135. Non magis pepercerunt ludimagistri ipsis sequentibus: γενομένου δὲ θορύβου [ἐν τῇ Σαλαμῇ περὶ τὸν Λυκίδην], πυθάνονται τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, διακελευσαμένη δὲ γυνὴ γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν Λυκίδω οἰκίην ἤσαν αὐτοκελές καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα κατὰ δὲ τὰ τέκνα. Quae seclusi ita tantum recte adderentur, si Atheniensium mulieres et liberi non ipsi quoque tum fuissent in insula Salamine, ubi haec omnia accidisse narrantur. Impediunt eiusmodi scholia clarissimi scriptoris intelligentiam, quare furcis expellenda sunt.

IX 9 in. Συμπλητέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ <τῆς> ἐξόδου τῶν Σπαρτιητέων ἐγένετο τρόπος τοιοῦτος. Mox insigni errore Dietsch edidit δυνάμενος ἐν Λακεδαίμονι μέγιστα ξείνων, licet omnes codices exhibeant quod unice Graecum est μέγιστον. Post pauca exulat nomen proprium ὁ Χίλεος temere repetitum. Tum suppleatur: Ἀθηναίων ἡμῖν <μὲν> ἐόντων μὴ ἀρθμῶν τῷ δὲ βαρβάρῳ συμμάχων κτέ.

IX 10 extr. προσαιρέεται δὲ ἐαυτῷ Πausanίης Εὐρυάνκτα τὸν Δωρίεος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς αὐτῆς. Miror contra Herodoti scribendi consuetudinem additum ἄνδρα. Cf. VI 35. I 107. II 172.

IX 11 extr. ὥς ἐν θάματι γενόμενοι (legati) ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες, σὺν δὲ σφι τῶν περιόικων [Λακεδαιμονίων] λόγαδες πεντακισχίλιοι [ὑπλῖται τῷτὸ τοῦτο ἐποίησαν]. Verba extrema ommissa a Valla recte in edit. exegetica seclussit Steinius. Sed praeterea post περιόικων delendum est glossema Λακεδαιμονίων, cl. VI 58.

IX 13 init. Μαρδόνιος δὲ οὐδαμῶς ἔτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὥς ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νῦν ἢ πυθέσθαι, ἀνεκώχευε (l. ἀνοκώχευε) ἐθέλων εἰδέναι κτέ. Expectes πρὶν μὲν γὰρ ἢ πυθέσθαι κτέ. Pergit scriptor: ἐθέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, ἰκοῖον τι ποιήσουσι καὶ οὔτε ἐπήμαινε οὔτε εἰσίνετο γῆν τὴν Ἀττικὴν. Suspectum est ἐπήμαινε, quod nihil differt ab εἰσίνετο. An ἐπήλαυνε? Sed vide potius ne supplendum sit καὶ οὔτε ἐπήμαινε <αὐτοῦς> οὔτε εἰσίνετο γῆν τὴν Ἀττικὴν.

IX 16 καὶ σφῶν οὐ χωρὶς ἐκατέρους κλῖναι. Requiri Aoristum Passivum intellexerunt Reiske et Dindorf, ille reponens κλιθῆναι, hic κλινῆναι. In Attico scriptore sane κλινῆναι scribendum foret, sed Herodotum dedisse κλιθῆναι probabile est propter κλιθέντες I 211, 7 et κατακλιθέντας II 121, 79. Ex Ionica dialecto forma κλιθῆναι transiisse videtur εἰς τὴν κοινήν.

IX 21 med. ἔχοντες στάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔσημεν ἀρχήν. Vix Graecum est εἶναι ἐς εἶσιν. Corrigendum puto τάξιν. Paucis intermissis νῦν τε εἰ μὴ τινὰς ἄλλους πέμψετε διαδόχους [τῆς

τάξις], ἴτε ἡμέας ἐκλείποντας τὴν τάξιν. Deleatur emblemata.

IX 22 med. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω. Attice sic dicitur, sed constanter H. eo sensu utitur verbo simplici, itaque corrigendum ἐσκεύαστο. Centena sunt exempla. — In extremo capite expectabam ὡς σφεας οὐδεὶς ἦν ὁ τάξων pro τάσσων, ut Arist. Pac. 613

οὐκέτ' ἦν οὐδεὶς ὁ παύσων, ἦδε δ' ἠφανίζετο
et ubi non?

IX 23 οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἵππῳται ὑπέμενον — ἀλλὰ πρὸς ἐκείνων ἄλλους προσάπλωσαν [τῶν ἱππέων]. Stipes sit oportet, qui monendus sit equites amisisse ex suo numero equites, non pedites! Talia editores tolerare!

IX 33 ἀλλὰ δεῖν ἔτι καὶ τὸν ἀδελφεὸν — γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς [γίνεται]. Magistelli supplementum vel eo deprenditur, quod sententia saltem postulareτ τοῖσι καὶ αὐτὸς ἂν γίνοιτο. Sed loci eadem ratio est quae infra cap. 55 extr. ἐχρήζετ τε τῶν Ἀθηναίων — ποιέειν περὶ τῆς ἀπόδου τάπερ ἂν καὶ σφεῖς.

IX 38 ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων πλεύνων κτέ. Misere languent verba καὶ — πλεύνων, nisi additur αἰεὶ, quod facile elabi potuit post ΚΑΙ. [Sic Naber quoque]. Sed fieri potest, ut vocula illa huc transponenda sit e sqq. λέγων ὡς ἐπιρρέουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ubi minus est necessaria.

IX 41 τούτου μὲν (Artabazi) ἡ αὐτὴ ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη ὡς προειδότες πλεῦν τι καὶ τούτου, Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμονεσέρῃ καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένη. Ipse Mar-donius dici poterat οὐδαμῶς συγγινώσκεσθαι, non hercle eius sententia. Corrigatur συγγινωσκομένου. Cf. plurima exempla apud Schweighauserum s. v., qui neglexit locum IV 126 εἰ δὲ συγγινώσκειαι εἶναι ἔσσαν. Semper verbum usurpatur de personis.

In fine capituli βιάζεσθαι locum cedat formae Ionicae et Herodoteae βιάσθαι, nisi forte latet κατῆσθαι (otiose) desidero, quod sententiae aptissimum. Cf. III 134. IX 56. IV 196.

IX 45 ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλληται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος [καὶ μὴ ποιέηται] λιπαρέετε μενέοντες. Verba otiosa quae inclusi genuina esse dubito.

IX 47 ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενόμενον ὁ Πausanίης — ὅπισω ἤγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δέξιον κέρας· ὥς δ' αὐτῶς καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. Recte codex Romanus ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, scil. ἤγε τοὺς Πέρσας. Etiam malim: ὥς δ' αὐτῶς καὶ ὁ Μαρδόνιος <τοὺς Πέρσας> ἐπὶ τὸ εὐώνυμον.

IX 54 init. καὶ οὐ μὲν παρηγορέοντο Ἀμομφάρετον κτέ. Ita Bekkerus correxit pro παρηγόρεον, cl. 55 init. ὥς γὰρ δὴ παρηγορέοντο τὸν Ἀμομφάρετον, ubi Cobetus lenius sane reponit παρηγόρεον. Pro Bekkero tamen facit usus nostri, qui verbo Activo, quod Athenienses usurpant, non utitur. Media forma praeterea usus est V 104 et VII 13, quos locos nulla premit suspicio.

IX 56 init. καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους. τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινόμενους πρὸς ἑαυτοὺς ἠὼς κατελάμβανε κτέ. Admodum suspectum habeo ἀνακρίνεσθαι usurpatum pro κρίνεσθαι, i. e. disceptare, rixari, quomodo noster cum aliis omnibus dixit III 120 κρινόμενων δὲ περὶ ἀρετῆς, et Aristophanes noto loco τέως μὲν οὖν ἐκρινόμεθ', εἶτα τῷ χρόνῳ κοινῇ ξυνέβημεν. Cf. V 5 κρίσις γίνεται μεγάλη γυναικῶν περὶ τοῦδε et VII 26 ἐς κρίσιν τούτου περὶ ἐλθόντες. Quo magis dolendum est deficere nos codicis Romani testimonium, qui lacuna laborat hoc ipso verbo finita. Optime enim ille liber subvenit loco VIII 69 ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσει substituendo τῇ κρίσει, quod recte praetulit Schweighäuserus, quemadmodum alio loco III 53 οὐδὲ ἀνακρίσιος ἠξίωσε exhibet ἀποκρίσιος quod leviter depravatum est ex ὑποκρίσιος, proprio Ionibus vocabulo. Correxerim igitur τοὺς δὲ ἐπεὶ κρινόμενους κτέ.

IX 57 init. Ἀμομφάρετος — περιείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἐλλοπεῖν τὴν τάξιν. An περιείχετο <τοῦ> αὐτοῦ — τάξιν? Cave facias, nam περιέχεσθαι sequitur analogiam verborum cupiendi quae genetivum regentia construuntur cum Infinitivo sine articulo.

τῇ καὶ Δήμητρος Ἑλευσινίης ἱρὸν ἦσται. Codex Vaticanus ἴστα. Permira forma pro ἴδρυται, quam veterum lexicographorum nemo commemoravit. Num forte merum scribendi vitium pro ἔσται?

IX 58 pr. init. Ὡ παῖδες Ἀλεύεω ἔτι τί λέξετε τάδε ὁρόντες ἐρῆμα; Quis quaeso umquam ita locutus est? Corrige τ/ ἔτι λέξετε κτέ. Vitii originem fortasse aperit codex Laurentianus (C) omittens voculam τ/ quam superscriptam a correctore alieno loco librariorum reposuisse suspicor.

Post pauca legitur ὅτι οὐδένες ἄρα ἔόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλῃσι ἐναπεδεικνύατο. In Comm. crit. corripiebam οὐδαμοί, sed multo probabilius Cobetus ὅτι οὐδὲν ἄρα ἔόντες κτέ., quam emendationem recipere non dubitabo.

IX 59 extr. καὶ ἰδίωκον ὡς ποδῶν ἕκαστος εἶχον (εἶχε Cob.), οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε τάξι. Cf. ad VIII 86. Num forte [οὔτε] κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες [οὔτε τάξι]? At recte Steinius „κόσμος betrifft die Gliederung und Ordnung der einzelnen „Regimente (τέλεα), τάξις ihre Stellung und Aufgabe innerhalb des ganzen Heeres“.

IX 60 προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε [οἱ Λακεδαιμόνιοι] καὶ ὑμεῖς [οἱ Ἀθηναῖοι] ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράντων. νῦν ὧν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν [τὸ] ποιητέον ἡμῖν. Praeter nomina propria quae male seduli lectores addiderunt, expungatur cum codice Romano vocula τὸ perperam repetita. Nam licet iungendo τὸ ἐνθεῦτεν grammatica constet, grave tamen est auribus repetitum τό. Praeterea recte Cobetus corrigere videtur δέδεκται.

IX 61 ἀπίσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως. Cf. I 207, 33 τῶν προβάτων ἀφειδέως πολλὰ κατακόψαντας. Vereor ne utrobique πολλὰ sit glossatoris qui genetivi rationem non satis intellexerit. — Quod in vicinia legitur οὐ γὰρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρῆσά ibi suspicione non caret additum χρῆσά, quod saepe in hac formula omittitur. Cf. Cobet Mnem. 1857, 292, 409 sq. Si tamen spurium est saepius hoc simileve sup-

plementum est delendum. Nam reperitur praeterea cap. 62, et supra cap. 36 scribitur: τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοις — Μαρδονίῳ δὲ — οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ, ex quibus verbis si bis καλὰ et semel ἐπιτήδεα deleveris, nihil deerit sententiae. Etiam magis suspectum propter vim verbi προχωρεῖν est χρησά V 44 extr. ἐπεὶ τὲ οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προσχώρει χρησά θυομένῳ ἐπὶ Κρότωνᾳ (Κρότωνι?). IX 36 Τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοις. et 37 init. Μαρδονίῳ δὲ προθυμομένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. Scrupulum tamen incit locus IX 45 Λέγω δὲ ὦν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι, ubi rarissimum vocabulum nemo glossator additurus erat.

IX 62 λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσονες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἔόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες [ἦσαν] καὶ οὐκ ὁμοῖοι τοῖσι ἐναντίοις σοφίην. Deleto ἦσαν, mente supplendum est ἔσσονες ἦσαν.

IX 66 init. λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος. Immo ὑπὸ. In capitis fine deleatur τεῖχος post Θηβαίων male repetitum.

IX 67 init. καὶ δὴ οὗτοι μὲν (Artabazi copiae) ταύτῃ ἐτράποντο τῶν δὲ [ἄλλων] Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακούντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο. Nulla est in libris manuscriptis frequentior varietas quam ἄλλοι Ἕλληνες pro Ἑλληνες. Hic inepte additur cum Artabazi milites Graeci non essent sed Persae, nec quasi-pleonastici usus vocabuli ἄλλος, quo fere significat praeterea, ullum reperitur apud nostrum exemplum.

IX 68 αἰεὶ τε [πρὸς] τῶν πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα. Genetivus pendet ab ἄγχιστα, quare exulato praepositio.

IX 69 init. Οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἶποντο τοὺς Ξέρξῳ διώκοντες τε καὶ φονεύοντες, ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοις Ἑλλήσι κτέ. Fortasse non temere Wesseling cll. VI 114 et VII 224 pro φόβῳ coniecit πόνος. Nusquam enim quod sciam Herodotus more Homérico φόβος de fuga usur-

pavit. Sed quidni probamus φόνῳ quod habet Mediceus a manu secunda?

IX 70 init. Supplendum suspiceris: Οὗτοι μὲν δὲ ἐν οὐδενὶ λόγῳ <γενόμενοι> ἀπώλοντο, ut active dicitur ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιεῖσθαι τινα αὐτ. τι. Cf. III 50. VII 14. 57. Vide etiam IV 135 τῶν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος. VII 223 ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. VIII 102 Μαρδονίου δέ, ἦν τι πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται.

IX 74 γενομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. Deest necessarium pronomen. Supplendum ἐδέδοκτό <οἱ> τὴν ἄγκυραν κτέ.

IX 76 extr. ὃς ἐμοὶ ξεῖνος μάλιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς χώρους οἰκημένων. Cur hic non scribitur ξεῖνος (ἐς) τὰ μάλιστα, ut II 147. 148. IV 104. V 91. VIII 79, alibi? Quia τὰ μάλιστα est superlativus absolutus, μάλιστα relativus, nisi fallor.

IX 77 init. μαθόντες δὲ ὅτι ὕστερον ἤκουσι τῆς συμβουλῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην ἄξιόι τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. Soloecam scripturam nullo negotio corrigas scribendo: ἄξιόι τε ἔφασαν εἶναι σφέες ζημιοῦσθαι, quibus nihil est sanius aut planius.

IX 78 extr. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκοπίσας τιμωρήσεται ἐς πατέρων τὸν σὸν Λεωνίδην. Male sanam scripturam esse facile persuasit mihi Cobetus de hoc loco disputans Mn. XII p. 388, sed miror virum praeclarum latuisse lacunam esse inter τιμωρήσεται et ἐς πατέρων. Possis v. c. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκοπίσας τιμωρήσεται <ἀντὶ τῆς λύμης τῆς πρὸς αὐτοῦ γεγεννημένης> ἐς πατέρων τὸν σὸν Λεωνίδην. Nempe Μαρδόνιον pendet a τιμωρήσεται, verba ἐς πατέρων κτέ. a verbis elapsis.

IX 85 init. 'Ἄλλ' ὁ μὲν (sc. Mardonius) τρόπῳ τοιοῦτῳ ἐτάφη. κτέ. Monstrum alunt verba ΤΡΟΠΩΤΟΙΟΥΤΩΙ, nam

in praegressis non agitur de modo quo sepultus sit Mardonius, sed diserte Herodotus negat se scire a quonam sit humatus: ὕπ' ὅτευ μὲν ἀνθρώπων τὸ ἀτρεκές οὐκ ἔχω εἶπαι, πολλοὺς δὲ τινὰς, ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα θάψαι Μαρδόνιον. Non potuit igitur aliter scribere quam sic Ἄλλ' ὁ μὲν ΠΡΟΣ ΟΤΕΤΔΗΚΟΤΕ (πρὸς ὀτευδήκοτε) ἐτάφη. Supra I 86 ἀκροθίνια καταγεῖν θεῶν ὀτεψδή. III 121 init. οἱ δὲ ἐλάσσονες λέγουσι πέμψαι Ὀροίτεα ἐς Σάμον κήρυκα ὀτευδὴ χρήματος δεησόμενον. VI 134 εἶτε ὀτιδὴκοτε (l. ὀτιδήκοτε) πρήξοντα. Nunc video Krügerum delere haec verba cum praegressis inde ab initio cap. 83. — Prope finem deleatur τάφοι male repetitum post ἐόντες.

IX 86 init. ἐξαίτειν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοισι δὲ [αὐτῶν] Τιμηγεvidην καὶ Ἀτταγῖνον. Expunge pronomen.

IX 93 vers. fin. ὅτι ἀδίκως τὸν Φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων [Εὐήνιον] τῆς δψιος ἐξέρησαν. Nomen et per se otiose additur et in deorum ore prorsus ineptum est. Idem nomen expungendum esse initio capitis 95 ipsa sede arguitur.

IX 94 med. Supple: τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λοιποῦ <ἀν> ἀμήνιτος εἶναι κτέ. Cur vocula exciderit vides.

IX 98 vers. fin. αὐτὸς δὲ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ πρήγματος (κηρύγματος Stein probabiliter) καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. Expectabam: αὐτὸς δὲ τούτου ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ κηρύγματος καὶ τοῦ Θεμιστοκλῆς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ (sc. κηρύγματος). Codices non variant nisi quod prius ὁ omittit Vaticanus. Krueger haec verba delet et sequentia usque ad capitis finem, fortasse recte.

IX 106 init. τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἄπαν, τὴν λῆην προξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινὰς χρημάτων εὖρον. Male verba καὶ — εὖρον reliquis sic adhaerent, quasi incensa munitione thesauros illos reppererint, quos procul dubio ante incendium cum reliqua praeda avexerunt. Ambigo corrigamne εὐρόντες, an καὶ <γὰρ> — εὖρον. Ad rem cf. VII 190 θησαυροὺς τε τῶν Περσέων εὖρον, ἄλλα τε χρύσεια ἄφρατα

χρήματα περιεβάλλετο. — Insuper ex usu nostri expectes τὰς <τε> νέας — καὶ τὸ τεῖχος et mox τὸ <τε> τεῖχος καὶ τὰς νέας. In sequentibus: ἀδύνατον γὰρ εἶναι τὸ σφι εἶναι [ἐαυτοῦς τε] Ἴωνων προκατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον, καὶ ἐαυτῶν μὴ προκατημένων Ἴωνας οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχον χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξειν colorem Graecum non habent vocabula seclusa, quae quin spuria sint nullus dubito.

IX 101 ἦν δὲ ἀρρωδίη σφι (Graecis victoribus ad Mycalen) πρὶν <ἢ adde> τὴν Φήμην ἐσαπικέσθαι, οὔτι περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω ὥς περὶ τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἢ Ἑλλάς. Quod saepe accidit in codicibus, ut ante Ἑλληνες excideret ἄλλοι, hic quoque factum est. Nam manifesto requiritur περὶ τῶν <ἄλλων> Ἑλλήνων. Exemplo sit locus IX 69 init. ubi reliqui codices recte obtulerunt τοῖσι ἄλλοις, Ἑλλησι, codex Romanus vitiose τοῖσι Ἑλλησι. Perfrequens est, si recte memini, ea varietas in oratorum codicibus.

IX 102 med. οἱ δὲ δεξιόμενοι καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Corrigatur ἀμυνόμενοι. Soli Parthi ἀμυνόμενοι ἔφευγον.

IX 107 ὁ δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιούμενος σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίην τὸν ἀκινάκεια [ἀποκτεῖναι ἐθέλων]. Scire velim quo alio consilio id faceret. Omnia insunt in illis σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίην τὸν ἀκινάκεια et interpretem valere iubemus, reddito eidem Ἀρταῦντεω, quod nomen interpolatum post verba ὀπίσθε ἐστὲως αὐτοῦ facit, ut pronomēn αὐτός contra sententiam significet non *is*, sed *ipse*. — Post pauca legitur ὁ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα. Eadem forma pro χάριν legitur quoque sine varietate VI 41 δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσασθαι, sed VII 110 omnes libri habent ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, et nescio an χάριν ubique verum sit. Cf. IX 79 extr. et 107. Nempe χάριτα ne apud Homerum quidem legitur, sed dicit θεσπεσίην et μενοεικέα χάριν. Codices Euripidei bis obtulerunt, sed utrobique correctum est. Apud Anthologiae tantum poetas certa est et, ni egregie fallor, est forma Alexandrina.

IX 108 init. οὐδὲ βίην προσέφερε προμηθεύμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασίστην. Difficile est credere verbum προμηθεύσθαι construi posse cum Accusativo, idque eo difficilius quod II 172 recte legitur genetivus τιμᾶν τε καὶ προμηθεύσθαι ἑωυτοῦ ἐκέλευε. Audacius videri possit corrigere τοῦ ἀδελφεοῦ Μασίστew, sed cum Masistae nomen, quod proxime praegressum est, spurium videatur, non est gravis mutatio προμηθεύμενος τοῦ ἀδελφεοῦ deleto nomine proprio quod loco iam corrupto adscriptum videtur. Paucis interpositis corrige: ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσ' ἐτε ἀπίκετο pro ἐκεῖ.

IX 109 extr. ἀλλὰ πόλις τε εἶδου καὶ χρυσὸν ἄπλετον καὶ στρατόν, τοῦ ἔμελλε οὐδεὶς ἄρξαιν ἀλλ' ἢ ἐκείνη. Περσικὸν δὲ κάρτα [ὁ στρατός] δῶρον. Verba Περσικὸν — δῶρον potest esse lectoris annotatio, sed si genuina sunt, certe abiciendum est ὁ στρατός, in quo absonus est articulus et hoc quoque suspectum quod incertam habent ea verba in libris sedem.

IX 111 extr. Οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι. Sic libri praeter R, qui exhibet οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην ἐτι θυγατέρα τὴν ἐμὴν γυναῖκα. Utraque scriptura interpolata esse potest, nisi quod necessarium ἐτι accipiendum est a codice Romano. Scripserat fortasse Herodotus: οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην ἐτι θυγατέρα τὴν ἐμὴν, οὔτε ἐκείνη πλεῖνα χρόνον συνοικήσεις, ut est supra in eodem capite ἀλλὰ τοι ἄντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμὴν, non addito neque γῆμαι neque γυναῖκα, quae magistellorum supplementa esse possunt; si tamen alterum genuinum est, praetulerim γυναῖκα, quia etiam I 107 scriptum video: ταύτην Μῆδων οὐδενὶ δίδοι γυναῖκα, ὁ δὲ Πέρσῃ δίδοι, et verbis quae modo attuli praecedunt haec: γυναῖκ' δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικήσεις μὴ συνοίκες, ita ut ibi audiendum sit γυναῖκα.

IX 116 med. Ταῦτα λέγων εὐπετέως ἔμελλε ἀναπεῖσειν Ἑρξῆσι [δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον] κτῆ. Turpiter haec verba interpolata sunt e praegressis. Herodotus saltem scripsisset δοῦναι οἱ τὸν τοῦ ἀνδρὸς οἶκον.

IX 119 extr. καὶ συνδήσαντές σφεας οἱ Ἕλληνες ἡγαγον

ἐς Σησόν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ Ἀρταῦκην [δεδεμένον] αὐτόν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ. Deleto δεδεμένον proterus idem dicitur sed haud paullo melius. Tum more nostri scribatur: καὶ τῶν τε φφυλασσόντων λέγεται κτέ. pro τε φ τῶν.

IX 120 init. νεάλωτοι. Rectius R νεάλωτοι, formatum ut νεαλῆς et αἰχμάλωτος. Post pauca editur: νῦν ὦν ἄποινα οἱ τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ, ἀντὶ δ' ἐμμευτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδώσω τάλαντα διήκονσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος. Probatur a multis lenis Pauwii correctio μοι pro οἱ, sed vel sie perdura est loci compositio. Vide ne ἐπιθεῖναι sit varia lectio verae scripturae καταθεῖναι, et H. ceteris omissis dederit: νῦν ὦν ἄποινά οἱ (Protesilao) τάδε ἐθέλω καταθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱροῦ ἑκατὸν τάλαντα τῷ θεῷ, ἀντὶ δ' ἐμμευτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς διήκονσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος.

IX 122 Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν δὲ σύ, Κύρε, κατελὼν Ἀσυάγεια, Φέρε, γῆν γὰρ ἐπτήμεθα ὀλίγην καὶ ταύτην τρηχέαν, μεταναστάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἔχωμεν ἀμείνω. Rectius σχῶμεν codex Romanus. Sed praeterea expectabam: Ἐπεὶ Ζεὺς <ἐθέτων μὲν> Πέρσῃσι κτέ.

Decantati Gallici poetae dicti memor, veritatem parere opinionum contentionem, finem his annotatiunculis imponam digladiando paullisper contra alias quasdam quas nondum tetigi nuperrime propositas a Nabero coniecturas, ex quibus cum aliae valde mihi placent tum quae scripsit de locis I 29, I 155 et I 207, quos in editione mea a me iam emendatos reperire potuerat. Sed ea de quibus inter nos convenit commemorare nihil attinet: utilius erit significare ubi ab amico dissentiam.

I 24 extr. ἐπὶ δελφῖνος ἐπεὶ ὦν ἄνθρωπος. Naber coniciens ἰππεύων exclamat „Quis ita loquitur?” Respondeo: cum alii, tum, ne desit exemplum quod huc imprimis pertineat, Pausanias II 3, 4: καὶ ἐπὶ δελφῖνός ἐστιν ὁ Παλαίμων. Cf. VI 12, 1. IX 30, 2.

I 25 ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον κολλητόν. Naber coniecit σιδηροκόλλητον. Sed cf. Pausan. X 16, 1 sq.

I 30 εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδε δολβιώτατον. Naber coni. δολβιον οὕτω. Sed ne sic quidem me iudice recte quadrat Solonis responsum Τέλλον Ἀθηναίων, quia docet narratio Solonem Tellum non habere *aeque felicem* atque Croesum, sed illum πάντων δολβιώτατον, hunc ne δολβιον quidem. Manifesto rescribendum: *τίνα δὲ πάντων κτέ.* ut edendum curavi.

I 43 τήν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ παιδὸς μόνον ἐσήμνηε οἱ. Temere Naber corrigere mihi videtur πλάνην, quod ne satis quidem intellego. In editione mea contuli cap. 39 extr. *ἐπεῖτε ὦν οὐ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γίνεται ἡ ΜΑΧΗ μέτεσ με*, ubi cogitando supplemus ἀλλὰ πρὸς θηρίον.

I 65 μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα καὶ ἐφύλαξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν. Naber coniecit *ἔταξε*. Sed verbum simplex numquam sic utitur Herodotus, et melius coniecisset *ἐπέταξε*. Collato loco VI 21 extr. possis: καὶ ἐπέταξε ταῦτα μηδένα παραβαίνειν. Sed fieri potest ut ἐφύλαξε retinendum sit interpretandumque *lege cavit*.

I 103 οὗτος λέγεται πολλὸν ἔτι γενέσθαι ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων. Non scripsit H. πάντων τῶν προγόνων, sed intellegi voluit quos modo nominavit Cyaxaris patrem et avum Phraorten et Deiocen, itaque nihil opus est Naberi coniectura *προγενομένων*, quod praeterea non addito βασιλέων nimis fuisset obsecrum.

I 141 δοκούντ᾽ αὖ σφεας (τοὺς ἰχθύς) ἐξελεῦσεσθαι ἐς γῆν. Naber coniecit ἐξαλλέσθαι, quod ἐξέρχομαι de piscibus dici nequeat. Non advertisse videtur virum subinde nimis suspicacem, paucis post versibus de iisdem dici *ἐκβαίνειν*.

I 162 ὅπως τειχίχρεας ποιήσεις, τὸ ἐνθεῦτεν χῶμα χῶν πρὸς τὰ τεῖχη ἐπὶ ὀρθέε. Necessarium Nabero videtur reponere *ἐπολιόρκεε*. Quidni vertere licet *vastare aggrediebatur*?

II 56 ἐπεῖτεν δουλεύουσα αὐτόθι ἰδρύσασθαι ὑπὸ Φηγῶ πε-

Φουκυίη Διδς ἱδόν, κτέ. Naber vult ὑποφῆτις πεφυκυῖα, sed (quod ipse sensisse videtur adscribens „vel si id mavis γεγονυῖα”) πεφυκυῖα pessime dictum foret. Ne γεγονυῖα quidem recte haberet, quoniam post templum conditum demum mulier facta est Iovis ὑποφῆτις. Si difficultas aliqua est in ὑπὸ Φηγῶ, cuius arboris mentio paene necessaria videtur, nullo negotio conicias ἐπὶ Φηγῶ, sed quid sit cur quercum illam peraltam et antiquissimam aedem satis humilem fuisse negemus equidem prorsus non video. Meam transpositionem πεφυκυίη αὐτόθι, in qua πεφυκυίη abundare nego, si non admittis, cum Valckenaerio scribere possis εὖ πεφυκυίη, et nescio an haec coniectura praestet, quia sic arborem proceram fuisse ipse scriptor significaverit. Ceterum cf. Pausan. II 28, 3.

II 161. Iure Naber vituperat Steinium quod multas ipsius coniecturas certas aut probabiles silentio praetermiserit, dubito tamen num hic iniuria spreverit, ut Nabero videtur, coniecturam δαημονέζατος pro εὐδαιμονέζατος, quam et ipse in editione mea sciens non commemoravi. Nempe de industria scriptor pristinam Apriei felicitatem, qui per XXV annos regnavit, opponit sequenti viri infortunio.

Ἦν Οἰδίπους τὸ πρῶτον εὐδαιμῶν ἀνὴρ,
εἴτ' ἐγένετ' αὖθις ἀθλιώτατος βροτῶν.

Sermonem hic non esse de εὐδαιμονία, qualem Solon in colloquio cum Croeso volebat, non est quod moneam. Scire autem velim unde appareat Apriem fuisse δαήμονα et quidem τῶν πρώτων βασιλέων δαημονέζατον.

Non intellexisse mihi videtur amicus scurrilis sane et plus Aegyptiaci quam Attici salis habentis ioci rationem, qualem lascivorum puerorum more permisit sibi Amasis, qui Patarbemi, quem Apries iusserat ζῶοντα ἀγαγεῖν παρ' ἐαυτόν, secum ire iubenti ἀπεματάισε, καὶ τοῦτο μιν ἐκέλευε Ἀπρίη ἀπάγειν. Nempe Patarbemi dicenti ἐκέλευσέ με βασιλεὺς παρ' ἐαυτόν ἀγαγεῖν σε Amasis ἀποπαρδῶν respondit: ἀντ' ἐμοῦ ἄγαγε τοῦτο. Nam corrigendum videtur aut ἀγαγεῖν pro ἀπάγειν, aut utrobique ἄγειν, ut priore loco exhibet recentior sed eadem melior codicum familia. Contra rescripto cum Nabero ἀπαγγέλλειν perit omnis dicterii aculeus.

III 28 ὁ δὲ Ἄπις γίνεται μόσχος ἐκ βοῶς ἣ τις οὐκέτι οἷη τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον. Locum depravatū esse concedo Nabero, sed minus feliciter coniecisse mihi quidem videtur ἣ τις οὐκέτι εἴηται (ἐηται?) ἐς γάστρα κτέ. Manifesto enim Perfectum aptum non est, et si legimus ἐῖται, etiam magis evanescit coniecturae evidentia. Equidem nescio an ΟΙΗ leviter depravatū sit ex ΟCΙΗ et Herodotus scripserit: ἦν-τινα οὐκέτι ὁσίη γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον, cl. cap. 45 κτήνεα θύειν οὐκ ἐστὶν ὁσίη.

III 69 e praegressis supple: ἦν δὲ μὴ ἔχων (ᾧτα φαίνεται), σὺ δὲ (νόμιζε σεαυτὴν συνοικεῖν) τῷ Μάγῳ. Nihil opus Naberi coniectura συνεύδειν.

III 71 ἦν ὑπερπέση ἢ νῦν ἡμέρη = ἦν ὑπερβληθῆ ἢ νῦν ἡμέρη ex noto usu verbi πίπτειν et compositorum. Nihil igitur indigemus Naberi coniectura ὑπέσπερος, cuius vocabuli praeterea nulla exstat auctoritas.

Haec igitur et pauca quaedam alia, de quibus ubi opus erit in editione mea monebo, non mihi persuasit amicus. Sat multa tamen restant quae verissime corrigere mihi videtur. Nunc, licet hunc scribendi mihi terminum supra statuerim, breviter significabo paucas meas quas nondum cum lectore communicavi coniecturas. Legerim igitur:

I 33, 1 Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὕτως οὔτε ἐχαρίζετο, οὔτε *** λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται. Lacuna hausit verba ἔπειθέ μιν· ὁ δὲ aut aliquid simile. Iusto violentius Dindorf, deletο priore οὔτε, alterum mutavit in ὁ δέ.

I 46, 14 ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσομένους Κροῖσος. Nam μαντευσόμενος pugnat cum constanti nostri more scribendi.

I 88, 2 ἀγχοῦ pro ἐγγύς, quod non est Herodoteum.

I 111, 6 ὁ μὲν <περὶ> τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς ἀρρωδέων, aut sine praepositione τὸν τόκον.

I 123, 2. Κύρω δὲ ἀνδρωμένῳ pro ἀνδρευμένῳ.

I 187, 13 καὶ χρημάτων <ἐπι>κειμένων, sc. τῇσι πύλῃσι, et paullo post τῇσι δὲ πύλῃσι ταύτῃσι <οὐδεῖς> οὐδὲν ἐχρᾶτο.

I 189, 3 οὔρεσι <εἰσί>, ῥέει.

II 18, 10 καὶ οὐκ ὁμολωσέειν αὐτοῖσι pro ὁμολογέειν.

II 29, 5 ταύτῃ ὣν δεῖ τὸ πλοῖον διαδήσαντας ἀμφοτέρωθεν καταπερ βούν <παρέλκοντας ἐκ γῆς> πορεύεσθαι. Cf. II 96, 13 sq.

II 46, 9 γράφουσι <τε καὶ γλύφουσι>. Cf. vs. 5.

II 142, 16 ἔξω (pro ἐξ) ἡθέων τὸν ἥλιον ἀναστῆναι.

VI 129 ἡ κυρὴ ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς κρίσιος τοῦ γάμου pro κατακρίσιος.

VII 47 extr. δειματός εἰμι ὑπέρπλεος οὐδ' ἐντὸς ἐμεωντοῦ. pro ὑπόπλεος.

VII 115 extr. τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην — οὔτε συγχοῦσι α συγχοῦν pro συγχέουσι. Cf. I 68, 13.

VII 119 extr. λείποντες οὐδὲν ἀλλὰ πάντα φερόμενοι, huc transposito πάντα, quod in praegresso vs. legitur post τὰ ἐπιπλα.

VII 125 ἐκλιπόντες pro καὶ λιπόντες.

VII 126 extr. ποταμῶν <μούνῃ> vel ἐν <μούνῃ> τῇ μεταξὺ.

VII 140 extr. κακοῖς δ' ὑποπίτνατε θυμόν pro ἐπικίδνατε.

VII 142 τὰ δύο <ἔπεα> τὰ τελευταῖα.

VII 147 παραδώσειν [σφέας] τὴν ἰδίην ἐλευθερίην et malim προδώσειν, quod requirit Naber simillimo loco IX 41. Contra

Π 131, 6 scriptum malo ἀμφιπόλων τῶν παραδουσέων τὴν θυγατέρα τῷ πατρὶ. —

VII 153 κτησαμένου <τοῦτο τὸ γέρας> τρόπῳ τοιῷδε.

VII 161 ὅπως (pro ὡς) δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς γλίχεται.

VII 213 non satis est delere τῶν Ἀμφικτυόνων, sed verba τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων, prave dicta pro τ. Ἀ. τῶν — συλλελεγμένων, sunt explicatio etymologica nominis Πυλαγόρων et quantocius delenda, ut iam Reiskium intellexisse nunc video.

VIII 2 init. spuria sunt verba otiosa εἶρηται δέ μοι καὶ ὡς (corrīgunt ὅσον vel ὅσοι) τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρέρχοντο.

Haec et alia plurima in editione notabo, primo semper auctori redditurus, si quid ab alio ante me repertum esse animadvertero.

Scripti maiore ex parte
m. Octobri a. 1884.

AD TIBULLUM.

Qui post longam intercapedinem ad Tibullum animum convertit, etiamsi non ad suos amores, certe tamen ad amores redit; id, quod gratum esse subinde, ne seni quidem fateri turpe. Me nunc invitat ad Tibulli lectionem EDUARDUS HILLER, recenti editione (apud B. Tauchnitz, 1885), quae cum nitatur copiis Baehrensianis, minime tamen eam aequiparat nec vero comparem se ei promittit, sed tutum se ducem praebet si quis purum a recentiorum coniecturis et figmentis cognoscere poetam cupiat. Prudenti iudicio ductus in editione, quae annotationem in margine non admittebat, ordinem versuum in codicibus traditum intactum servavit editor; nam nec Ribbeckii in una, nec Baehrensii in pluribus elegiis permutationes, ut taceam iam de iis, quae Lachmanno aetate antecesserant, tanto assensu exceptae sunt, ut de iis apud doctos fere constet; immo sine novis melioribusque subsidiis non licet sperare fore ut editores ad consensum perveniant. Veri ordinis restituendi conatus multis obstructus est impedimentis: magna simplicitate ac dictionis flumine se commendant singula, universi carminis nexus est saepe obscurus, ut Tibullus festinanti lectori planus esse videatur, intelligenti et docto intricatus sit, et, qualem quidem accepimus, vix sibi constans. Sic elegia octava libri primi plura continet pugnantia secum et contraria. Puellam compellat T. vetulam v. 9—16:

9 quid tibi *nunc* mollis prodest coluisse capillos? —

12 frustra *iam* vestes, frustra mutantur amictus —

14 illa ¹⁾ placet, quamvis inculto venerit ore,
sed paulo post florentem, 47, sqq.:

at tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
utere, non tardo labitur illa pede.

Initio alloquitur aliquam, quae dissimulat amorem, 1—8:

desine dissimulare: deus crudelius urit
quos videt invitos succubuisse sibi,

et statim eadem placendi artes exercet, 9—16:

9 quid tibi nunc mollis *prodest* coluisse capillos?
itaque lucrum aliquod sive commodum sectatur. Modo ad se
ipsum conversus miserum amore, 17—26:

17 num te carminibus, num te pallentibus herbis
devovit tacito tempore noctis anus?

haec enim necessario dicuntur de eo, qui manifesta indicia concepti furoris ostendit eoque displicet, quod non cadit in puellam, quam paulo ante significaverat, sed in ipsum poetam; sed sive se, sive alium amatorem vult, *miserum amore* dicit:

25 sed corpus tetigisse *nocet*, sed longa dedisse
oscula, sed femori conseruisse femur.

Modo, et statim quidem, execratur formosam, quae *non*
amet et a nuptiis (Plautinis volo) sit aliena,

39 non lapis hanc gemmaeque iuvant, quae frigore sola
dormiat et nulli sit cupienda viro.

In alio carmine (veluti I. 4) ad iustum sententiarum progressum aliqua desunt, in alio volens sciensque sibi ipse infelix amator obloquitur, castitatis se Deliae custodem pollicitus, simul maritum eius monens, ut caveat a se amatore (I. 6).

Fieri vix posse videtur, ut traditum ubique ordinem hodie aliquis defendat. Quamquam novimus Dissenius quid explicarit et implicarit, quid legerit in Tibullo suo, quid legere se crediderit. Velut in carmine illo octavo bellum est hoc p. 171 ad vs. 25, sq.: „cum Pholoe nequitias leviores [?] permitteret „Maratho [a Maratho sine dubio D. accepit], hic impudenter „tactu puellae propiore et diuturniore ingentem cupiditatem sibi „accenderat, cuius temeritatis nunc poenas dat. Poetam puta „hoc non sine irrisione significare”. Irrisionis tamen non est ea

1) illa non habet quo referatur; fortasse *bella*.

vox. Sequuntur exempla quaedam ad illustranda verba *femori conseruisse femur*: „Et *cubare ad latus* Ovidius Heroid. II. 58 „dicit *lateri conseruisse latus*, quamquam ibi de lecto coniugali „sermo. Tamen etiam illic abest concubitus significatio. Atque „haec hactenus”. Opinor haec satis superque. Et tamen D. recte sentiebat cohaerentiam partium esse quaerendam; nam cuiuscunque operis argumentum esse debere „simplex duntaxat et unum”. Scilicet Dissenio iudice iam ab initio Marathum alloquitur poeta, puerum, qui amorem Pholoes (69) dissimulaverit; puduisse eum amorem coram Tibullo fateri, quoniam Tibullum ipse cupidum sui olim aspernatus esset; inde nimirum irrisiōem natam esse: „quid tibi nunc prodest coluisse capillos?” Ergo Marathus olim aspernatus nunc spernitur et irridetur. Sic divinat Dissenius. Tamen Tibullus idem satis generosus est, nam cum Marathus *παῖς ὡς πεδὰ μᾶτέρα* in eius sinum confugisset, conciliat ei olim spreus amator non se, sed Pholoen, 67, sqq.:

desistas lacrimare puer:.....

oderunt, Pholoe, moneo fastidia divi.

Apae ineptias audio aliquem exclamantem. Sed non haec excito ut irrideam, tantum ut ostendam, quo perveniendum sit si hoc carmen integrum esse existimes. Ut partium cohaerentiam efficeret iustasque et plenas sibi et lectoribus rationes daret rerum affectuumque, unde haec octava elegia nata sit, Dissenius vim fecit verbis poetae, et facere coactus est. Non vidit puellam (v. 13) opponi non puero, sed puellae alicui, quam alloquatur poeta. Comtus qui describitur est muliebris, non pueri: mutatur saepe comae dispositio (10), mutantur vestis et amictus (13). Porro tanquam fatali aliquo malo correptus describitur Marathus v. 17, sqq., cum potius amor, quo Marathus nunc arderet, poetae, olim spreto amatori, causa exultantis gaudii esse deberet. Omnino tale artificium nihil proficit.

Non puto editorem quod in his similibusve quidquam ei cum Dissenio commune esset, omne iudicium turbati ordinis et lacunae omisisse, sed quod probe sciret, quam incertum esset remedium; diligenter autem in annotatione critica praemissa non tantum lectiones codicum et emendationes post Lachmannum factas consignavit, sed etiam varios conatus restituendi genuinum versuum ordinem. Ut tamen ex his conaminibus aliqui

fructus ad lectores redundaret, potuisset iudicium defectus adhiberi. Ex offensione multorum interpretum efficitur satis certo ubi aliquid laxati sit: convenit plerumque de locis, ubi filum abruptitur: hoc certe poterat notari. Plura sunt saepe remedia proposita, ex quibus, quoniam palaeographicam probabilitatem habere non possunt, non oportet unum aliquod eligere, quod in manu poetae scilicet repraesentanda sequare; sed aliquid est *διὰ τὴν γραμμὴν* facere, etiamsi *ἀπαρτῆσαι* adhibere non possis. Si statua composita est ex fragminibus male consutis, nihil antiquius erit, quam caput et manum male agglutinata separare, etiamsi perfectam statuam non possis redintegrare. Carmen, quale est illud, de quo modo dicebam, poterat, ut hoc utar, in partes dividi, ne frustra lectores laborarent, ut invenirent vinculum, quod reapse nullum est.

In altera parte elegiae, quam dixi, vs. 40—78 sententiarum tenor non abruptitur. Id retentis numeris vulgaribus poterat a reliquo carmine separari. Similiter distinxerim interstitio et maiuscula littera (v. 18) versus 1—17 a sequentibus. Reliqua v. 18—39 non sunt ita expedita. Hoc dicit poeta: Qua feror amentia? amor me constrinxit et perdidit, dum puleram amplector. Nec tamen tu, quam amavi, quoniam amor multa subsunt mala, propterea amare desinas, neve credideris te perdituram puerum aetate ad amorem natum: Venus odit fastum et duritiam puellarum; sis puero facilis et ama sine pretio: satis est esse felicem; Venus ipsa puerum amplexa est; ei quae non ardet amore ¹⁾ nec amabilis est, nihil prosunt dona pretiosa.

Ita quidem omnes illi versus (18—40) unum fragmentum efficiunt, modo v. 34 *ac* legamus pro *at*, mihi utique id necessarium videtur. Quod autem primum carmina magica inuerset poeta, deinde statim reiciat sententiam propositam (23); quod amorem tanquam fatum aliquod deprecetur (17), statim autem puellae suadeat, ut tamen dilectum sibi puerum amore foveat (27, sqq.) nemo, qui probe Tibullum noverit, alienum esse existimabit ab ea animi mutabilitate, quae alibi quoque deprehenditur: potest aliquis uno in carmine dicere ea, quae homo omni

1) *Quae frigore sola dormiat; frigus ea sententia h. l. dictum, qua apud Horatium Sat. II l. 62: „maiorum ne quis amicus frigore te feriat”, ubi eff. intpp.*

affectu vacuus et sedatus contenderet non convenire inter se, nec tamen desinit esse poeta; modo vota, sententiae, exclamationes, omnino quidquid dicitur ex uno eodemque animi affectu proficiantur. Nec hoc prohibet, quominus una tamen sententia in toto carmine dominetur. Dubium me iudice non est, quin 17—34 cohaereant. Siquis v. 35 *at* pertinacius defenderit, huic auctor sum, ut v. 35—40 tamquam fragmentum separatim a 34 et 41 exprimendum curet, sed habebit sic particulam temere alicunde abscissam, quae huc forte fortuna aberraverit. Illa de Venere quae dicuntur pertinent ad Adonidem, aut alium quendam puerum, qui metu plenus in sinum Veneris fugerat et ab hac fovetur. Itaque defendo *timet* et *conserit* v. 35 (Venus invenit puero concumbere)

dum *timet* et teneros *conserit* usque sinus, alii *timet*, *conserere*, alii maiora etiam moliuntur; contra v. 39 perplexa sententia est, melior haec esset conformatio verborum: non lapis, non gemma Venerem iuvant „*nec* frigore sola dormiat et nulli sit cupienda viro”, in quibus *nec ulli* non est necessarium: „sola dormit et nulli est cupienda viro” fit per negationem: „non illa sola dormiat et nulli sit c.” *Et — viro* explicant proxime superiora, non adaequatum superiori continent membrum. A *nec*, *neque* transitur facile omissione litterarum ad *que quae*. Sed de hoc quidquid videbitur, illud nemo negabit iniuriam nullam fieri poetae et emolumentum parari legenti, si editor, ubi defectum cohaerentiae animadvertat, eius defectus indicium aliquod det. Similiter el. 4 post v. 14 lacunam notarem, si mihi Tibullus esset edendus. Complectitur subinde una elegia in codicibus duo aut tria carmina aut fragmenta, quae ad eandem rem pertinent et propterea iuxta posita iniuria in unum conflata sunt, ut factum videtur II 3. Apud Propertium saepe alienum a loco fragmentum in mediam quandam elegiam aberravit aut ab initio positum est, aut duo carmina continuantur, quae separanda erant; in eo poeta haec notantur, et distinguuntur spatiis male cohaerentia, quod quantum prosit ad intellectum noverunt qui BARRERENSI editionem pervolvunt. Et fortasse saepius etiam conflata est apud Propertium elegia quam notatur; certe II 18 quatuor versus primi separandi videntur a reliquis, quibuscum nunc cohaerent:

Assiduae multis odium peperere querellae:

frangitur in tacito femina saepe viro.

Si quid vidisti, semper vidisse negato:

aut si quid doluit forte, dolere nega.

Haec sunt absoluta; breve praeceptum sed perfectum quasi epigramma aliquod. Sequitur iam v. 5—22 excusatio aetatis proposito exemplo Aurorae, quae senem Tithonum amet, et imprecatio in fastidiosam puellam quae, ipsa anus paene, iuvenem poetam spernat, praeciso sane initio:

Quid? si iam canis aetas candesceret et mi

iam faceret scissas languida ruga genas?

nec tamen propterea cum superioribus iungendo; nihil enim argumento convenit. Quod ad materiam posterius carmen integrum est. Ceterum subinde in hoc genere poesis cavendum est, ne pro fragmento habeamus id, quod poeta ipse imperfectum reliquit; coniicit in chartas id quod animum angit aut acute dictum aut monitum breve, ex quibus qui edunt „veneriam vient corollam”, dum posteri facile obliviscuntur, quomodo ille quasi *στίχων* compositus sit, et perfectum artificium desiderant. In recentioribus quidem poetis similia non desunt.

De emendationibus recipiendis suum cuique iudicium sit; neque enim „voto vivitur uno”, aliud postulat is, qui se ad emendandum librum parat, *quemadmodum ex antiquitate ad nos pervenit*, aliud, qui cupit cognoscere, quomodo adhuc emendatus sit et legere potius poetam, quam aenigmata ipse solvere. *Prioribus* satisfactum voluit Hillerus; tamen quibusdam locis, quos in confesso est esse corruptos, vel in hac editione me iudice poterat hic illic probabilis emendatio recipi, etsi sponte concedo minus in ea libertatis dari, quam in Weidmannianis iis, quae continent in margine lectionem codicum, si ea in verbis scriptoris sit relictæ; talis editio potest in plerisque auctoribus omnium usibus satisfacere.

Subiungo annotationem unam et alteram ad singulos locos. El. I 1 male vineta sunt 1—50 et 51—78, cf. Reisig R. M. 1878 p. 47.

Ib. 74 frangit aliquis portam et *inserit* rixas. In portam? Tam ridicula ambiguitas vitanda est: dudum correctum *conseruisse*.

I 2. 19 puella (tanquam mus) *derepiti* lecto; num nos philologi, ut auctoritati Frisingensium excerptorum satisfiat, omnem elegantiam abieciamus? Non ita. Hoc est illud, quod dicebam de genere editionis: emendatio non certa videbatur editori; dedisset fortasse *decedere* si in margine animadvertere potuisset Fris. habere *derepere*. —

Ad I. 2. 71 Ommerenus in margine mei exemplaris adscripsit: „lectio libri Itatiani debet admitti *contectus*. Schrader, Emend. lib. p. 112 in fine.” Res non dubia videtur, sed editur adhuc *contextus* (ergo: „dux contextus auro”).

I. 2. 71 haec nobis offertur sententiae conformatio: si modo tecum possim iungere boves et pascere, et dum te liceat retinere lacertis, somnus etiam (et) inculta humo sit mollis mihi. Sed duae sententiae sunt bipertitae: si cum Delia *sim* (ea me comitetur), possum arare et pascere; si Deliam possim amplecti, vel humi molliter cubare possim. Ut quam proxime ad libros accedam corripo:

ipse boves mea, *sim* tecum modo, Delia *postum*
iungere,

placeret magis hic ordo; „i. b. modo *sim* t. mea”. Cum Baehrensis „in inculta — humo” scribo. — Ib. 88 „non *in* me saeviet usque deus” probo.

I. 4. 28. Non defendo hoc loco quae olim proposui; non enim necesse, quoniam non impugnantur, sed Rigleri emendationem facilem et elegantem a me olim commendatam vellem receptam: „non *segni* stat remeatque dies” pro *segni*; ex duabus s una omissa; „si tu *segni* eris, non tibi morabitur dies”. „Parallelismus” hoc paene postulat: „si tardueris (tardus eris) transibit aetas, *segni* dies non stat”.

Ib. 45. Non paruerim cum Hillero auctoritati cod. V. m. 2, quamvis Ritschelio probatae „(quamvis) venturam *admittat* nubilifer eurus aquam”. *Admittere* falsam rei quasi imaginem ob oculos ponit: custodis, qui aliquamdiu retinet, deinde repagula removet. Non eurus *admittit* imbres, *ciere* potest, ut Scaligero visum (*ciat*).

Ib. 54. Amatus puer pugnabit, „sed tamen *apta* (oscula) dabit”. Ridicule. Baehrens: „sed tibi rapta dabit”. — „Rapta, tamen dederit” conieci usu noto coniunctionis *tamen*, relatae ad unum vocabulum („quamvis rapta, tamen”). Plaut. Capt. 390 (Brix), 401, Rud. 1124, Poen. 1084; Cic. pro Tull. 43, fin. quodammodo comparari potest. Peerlkamp ad Hor. Carm.² l. 15 p. 60. Emendatio sane incerta. Ceterum non ad Hilleri potissimum editionem haec pertinent (qui nil aliud pro instituto suo dare potuit quam *apta*), non magis quaedam in infra scriptis.

I. 5. 11 „*ipseque* te circum”, coniiciens simul „*ipseque* ter lectum”, dedit Hillerus secundum lectionem *ter*, incerti auctoris. *Que* post *et* habet Tibullus I. 3. 34 (reddereque antiquo), I. 6. 48 (sanguineque effuso) et I. 8. 10 (saepeque); duobus locis ex tribus *que* eliditur, ut vides; tertio I. 8. 10 ex G et Par. Baehr. recepit *saepe et*, ut iam durum illud *ipseque* dubium evadat et fortasse sit legendum *ipse ego*. Lex Harantiana de *que* (licet enim sic dicere) exstat in Revue de Philologie 1880 p. 25—29. In Ciceronis de Rep. II. 4 invenitur *laboreque* et fortasse plura, nam de Ciceronis philosophicis, ibi quidem, non exposuit Harantius. — Ib. 27 *fructibus* a G, quem Hiller minoris facit quam Baehrens, oblatum praefero prae *vitibus*; illud latiori significationi verbi *agricolae* melius convenit. — 30 Num „*me* iuvet in tota, *me* nihil esse domo” pro *ac*, *at*, *et*? — 34 „gerere epulas” restituit editor pro *ferre*; non est sermo de cura epularum, sed de afferendis; *gerere* iure credo improbatum est Burmanno. — 49. In coniunctivo scribitur *edat*; ingens numerus est locorum ubi boni codd. habent *edim*, *edis*, *edit* in coniunctivo, quod eo maiorem vim habet, quod confusio cum coniunctivo verbi *edam* *edo edidi* tam facilis erat, ut mirum sit veram illam formam *edim* toties salvam evasisse; Tibulli quidem codicum novitiorum auctoritas in hac quaestione non magnum habet momentum; ubique puto *edim*, *edis*, *edit* vera esse. Locos affert Neue² II. 441 — V. 57 *evenient* scripserim collatis V. 47 et II. 1. 25: „eventura precor”. — 64 nondum satis explicatum „subicietque manus”, Dissenius certe non satisfacit.

I. 6. 3 contra recto sensu ductus idem „quid mihi tecum?” „quid tibi rei mecum?” „quid tibi mecum commercii est?” defendit, improbat „quid saevitiae tibi mecum est?” Hoc non est latinum pro „cur saevus es in me?” *Saevitia* est affectio eius qui iniuria praestare se reliquis et in eos multa sibi licere opinatur, Franco-Gallorum *fierté*, ut apparet ex sequentibus: „an gloria magna est”, rell. Itali: „quid tibi saeve puer mecumst?” Fortasse non *saevitiae* sed *mecum* corruptum: „quid tibi saevitiae puer est?” i. e. quae tua saevitia est? — V. 35 et 36 loco alieni sunt.

I. 8. 61. Quid prosunt artes si spernit — vel cum promittit, sed fallit „est mihi nox multis evigilanda malis”. Horrida constructio. Num „et mihi nox multis *est* vigilanda malis”?

II. 5. 15 Te duce Romanos numquam frustrata Sibylla,
abditā quae senis fata canit pedibus.
Vix, opinor, ante relativam sententiam *est* omittitur; leg. *Sibyllast*.

Ib. 79. Rationem non habet plusquamperf. „haec fuerant olim”; concessivus contra *fuerint* de incredibilibus illis monstris aptus est. Non assequor cur hac sententia soloecum *erit* pro *eat* rursus restitutum sit.

II. 4. 2. Scaliger: „quae tulit hesternā. Longe melius liber noster: quae tulit extrema” et sic re vera adscribitur in eius exemplari: „v extrema”. Est is liber v non antiquissimus Cuiacii sed tamen Scaliger eo „meliorem exstare non putabat” (Vid. Castigg. p. 125), nimirum praeter fragmentum Cuiacii III. 4. 65 et porro. Allatis quibusdam locis, ut appareat quarta vigilia oblata somnia veriora esse, provocat ad v. 21, sq. ut *extrema* defendat. Iure opinor, nec credo *hesterna nocte* de postrema a proxima dici posse.

IV. 1. 44. Libra, si altera utra lanx gravior est, h. l. dicitur *natare*; saepius animus, oculi, homines *natare* dicuntur, de quo cf. Heindorf. ad Hor. Sat. II. 7. 6, sed de balance nescio cur

proprium vocabulum usurpare noluerit poeta, quamvis versificator. Neque enim de perpetuo motu staterae modo huc modo illuc motae antequam ad aequilibrium perveniat sermo est, sed de lance una nimio pondere depressa et vergenti; fortasse:

alterno instabilis *nutat* depressior orbe.

IV. 1. 93. De Messallae arte equitandi: (quis possit)

inque vicem modo directo *contendere passu*

seu libeat, curvo brevius convertere gyro.

Contendit quis *passu* suis cruribus, non equi; fortasse *contendere prosum*. Pro *convertere* proximo versu libri *contendere* rursus; Broekhusius *compellere*. Obiectum *ecum* non poterat omitti. Fortasse *curuom* (nam sic, non *curuum* scribebant) truncatum una littera traxit *gyrum* scribendumque: „curvom brevius convertere gyro”.

IV. 6. In fine huius suavissimi carminis versus:

si (sis) iuveni grata, veniet cum proximus annus,

hic idem votis iam vetus esset amor

vereor ut integritati possint restitui. Pro *esset adsit* codices correcti. Sed Scaliger, qui ad hunc librum Cuiacianum veterem adhibuit, in contextu habet *adsit* cum hac nota: „liber infimae vetustatis *esset amor*. Quod retinendum est”. Unde apparet veterem Cui. *adsit* habuisse. Idem in contextu *sic iuveni* sed in lemmate *sit i.* fortasse operarum vitio. Ego talem sententiam desidero: sic iuveni gratae, veniet cum proximus annus, his palam votis arbiter adsit Amor. Nam et *vetus* (cum Baehrensis) improbo et requiro dissimulationi oppositam apertae confessionis in proximum annum veniam. Sed, ut dixi, despero de emendatione certa.

IV. 7. Prodent Sulpiciae carmina subinde manum parum exercitatum; sic initium huius carminis operose compositum:

Tandem venit amor, qualem texisse pudore

quam nudasse alicui sit mihi fama magis.

Contra sententiam necessariam sic dedit H., si quid video. „Utinam potius fama contingat mihi hunc amorem texisse (pudore), quam cuiquam significasse”. Haec qui dicit fatetur

amorem illum esse talem, quem fateri pudeat. De pudendo amore autem loqui Sulpicia non potest. Non sermo est de omni amore sed de certo. *Pudore* qui praefert proximo versu melius scribet, aut potius scribere debet: „fama *minor*”. Minor fama mihi sit, si hunc amorem pudore abscondam, quam si confitear. Honestam filiam dissimulare decet amorem, sed hic amor talis est, ut eo gloriari possim. Sed *minor* est Italarum; *pudori* et *magis* satisfacere videntur. Pudori sit (ἐν ᾧ) mihi magis prior fama (quod abscondiderim amorem) quam altera (quod prodiderim). Scaliger *fama* commatibus includens pro vocativo videtur habuisse. Ceterum haec poematia IV. 7 festinanter scripta et in chartam quasi coniecta non prohibent quominus longiora illa (3, 5) manifesto maiore cum cura elaborata eidem auctori adscribamus, nimirum iuveni; subinde tirones, qui stilum nondum destinaverunt, admodum sui dissimiles sunt, praesertim in iis, quae non ad publicam notitiam componuntur. Multa praeterea in parvis illis epistoliis sine dubio depravata sunt.

IV. 8. v. 5, 6:

Iam nimium Messalla mei studiose quiescas

Non tempestivae saepe propinque viae.

Non invenit sine dubio Scaliger, dum explicat: intempestivae. Hillerus recepit Baehrensii coniecturam „neu t. perge monere viae”; Riglerus: „non t., quae procul urbe, viae”; Ungerus: „saepe propinque”. Non valde diversa sunt *saepe* et *perge*; a lectione *non* proficiscens lego:

„non tempestivae parce, propinque, viae”.

Messalla propinquus erat Sulpiciae, ut notum.

v. 8 „arbitrio quamvis non sinis esse meo”. *Quamvis* verum esse non potest; fac enim dici posse „sinere aliquid alicuius arbitrio” pro *relinquere*, quod Scaliger in annotatione festinatius scripta commendavit, tamen oppositio nulla est hoc loco. Illud *uis* igitur manifesto ad locum mutilum explendum insertum est. Duae viae emendandi adsunt, prout *quam* ex *quantum* aut ex *quom*, i. e. *quoniam* exstitisse putabis: arbitrii quam tu (inde *quantum*, *quam*) non sinis esse sui” in quo forma genetivi insolita (*arbitrii*), aut „arbitrium quoniam non sinis esse meum”. Hoc verum videtur. „Arbitrio meo res est” videntur editores

probandum putasse, mihi secus videtur; latinum est „vivere, facere aliquid arbitrio meo” sed res est „arbitrii mei”. — Carmen 9 (Scis iter) est poetae, sive Tibulli sive alius, ad Cerinthum de die natali Sulpiciae; si haec Sulpiciae ipsi adscribas, intolerabilis arrogantiae sunt extremi versus:

omnibus ille dies nobis natalis agatur,

qui necopinanti nunc tibi forte venit.

Itaque v. 2 scribendum *suo* (puellae licet suo natali Romae esse).

M. Decembri 1884.

C. M. FRANCKEN.

AD TACITI ANNAL. XII. 38.

MEMOR. N. S. XII. p. 225, locum corruptum *ac ni cito nuntiis ex castellis proximis subventum foret copiarum obsidioni, occubissent* emendare tentavi inserendo *missis* inter *proximis* et *subventum*. Monuit me nuper v. d. BEUZEKAMP, Gymnasii Sne-
cani corrector, per epistolam humanissime scriptam, nomen in — *is* exiens, quater repetitum, quia aures non leviter offendat, Tacito minime obtrudendum esse. Vera esse quae obiecit vir doctissimus facile agnosco. Quod tamen, dubitanter sane, coniecit *nuntiis*, tamquam dittographiam praecedentium vv. *ni cito*, expungendum esse non magis mihi placet quam quod ipse protuli. Probabilius existimo Tacitum scripsisse *ac ni ocius ex castellis proximis s. f.* — Vv. *ni cito*, tamquam glossema, magistello erunt reddenda. Ex *n* *ocius* facili negotio *nōtiis*, *nunciis*, *nuntiis* oriri potuit.

J. J. C.

DISQUISITIONES

DE PRONOMINUM PERSONALIUM FORMIS HOMERICIS.

SCRIPSIT

J. VAN LEEUWEN JR.

I. DE PRONOMINUM PERSONALIUM NUMERO SINGULARI.

§ 1. *De pronominum με, σε, τε, μοι, σοι, τοι, τοι elisione.*

In carminibus Homericis certissima reperiuntur testimonia, dativi vocalem *iota*, quae apud posteros non eliditur, frequenter olim elisionem passam fuisse.

Quis enim, ut hoc utar, dubitet quin τῷ δρυϊθ' (K 277) pro δρυϊθι stet, vel ἡματ' ὀπωρινῷ (Π 385) pro ἡματι. Addantur alia quaedam exempla: ἀσπίδ' ἐνὶ κρατερῇ (Γ 349, P 45), ἀστέρ' ὀπωρινῷ (E 5), κήρυκ' Ἡπυτιδῇ (P 324), θιν' ἐνὶ Φυκιδέντι (Ψ 693), θυγατέρ' ἰφθίμῃ (κ 106 = ο 364), οὐδὲ Ποσειδάων' οὐδὲ γλαυκῶπιδι κούρῃ (Ω 26), ἄμ' Ἑκτορ' Ἴσαν καὶ ἀμύμονι Πουλυδάμαντι (M 88), χρυσείῃ κερκιδ' ὕφαινε (ε 62), χεῖρ' ἐπιμασσάμενος φάρυγος λάβει δεξιτερῇφι (τ 480), ὥς Ὀδυσῆ' ἀσπαστὸν εἰείσατο γαῖα καὶ ὕλη (ε 398, item ν 35). Etiam λίπ' ἐλαίῳ (K 577 etc.) et ἰθμαθ' ὁμοῖαι (E 778) certa duxerim exempla dativi elisi ¹⁾.

1) Etiam apud posteriores interdum haec elisio occurrit, rarissime tamen; e. g. in Sophoclis epigrammate apud Athenaeum XIII, 604 f: σοὶ δὲ φιλοῦνθ' ἐτέρων pro φιλοῦντι; apud Moschum IV, 85 ἐμῇ ὑπὸ ἡπατ' ἔχουσα.

Facile tamen intelligitur, posteros hanc elisionem, quae durior ipsis videretur et a vitae quotidianae usu abhorreret, nonnisi invitos in antiqua poësi perpressos fuisse, et sicubi eam evitare possent evitasse; sive aliter verba collocando, sive vocolam aliquam inserendo, sive contrahendo quae elidenda erant¹⁾, sive ad violentius etiam remedium confugiendo, quale est illud quod proponitur in schol. ad P 324:

κήρυκ' Ἡπυτ[ιδῆ] διὰ μέτρον συσταλτέον τὸ ρυ, ut κήρυκι scilicet recitaretur potius quam κήρυκ'²⁾.

1) Sic locis gemellis modo indicatis ε 398 et ν 35 nonnulla manuscripta non 'Ὀδυσσῆ' exhibent sed 'Ὀδυσσεῖ, etsi nominum in -εύς nunquam contrahi ultimas syllabas apud Homerum, nemo nescit.

Porro huc pertinent creberrimi loci ubi nominum in -ος vel -ας dativus in -αι vel -α exire videtur; constanter enim subiicitur syllaba a litera vocali incipiens. Ut uno exemplo defungar, vocabuli usitatissimi ἔγχεος dativus apud Homerum est ἔγχαι; sed ἔγχει (trochaice enunciantum) his locis legitur: H 289 ἔγχει Ἀχαιοῖν, K 348 ἔγχει ἐπαύσαν, E 38 ἔγχει ἐρειδόμενοι, E 408 ἔγχει ἐπαι, E 483 ἔγχει ἐμῶ, P 465 ἔγχει ἐφορμᾶσθαι, T 49 ἔγχει ἐρειδόμενοι, T 218 ἔγχει ἐγὼ, κ 170 ἔγχει ἐρειδόμενος, E 220 ἔγχει ἄλσκιον. Satis apparet igitur, non ἔγχει sed ἔγχαι olim fuisse pronunciatum, neque dubitaverim ita scribere.

Dudum hoc notum esse putarem, nisi novissimum certe Iliadis editorem Christium id latere, ex eius Prolegomenis (pag. 173) intelligerem. Quapropter indicatae sunt in hac adnotatione paucae exceptiones quas observavi:

οἶδαι Ω 527, E 734, Θ 385, T 92, Ψ 719; ex quibus quinque locis duo tamen, E 734 et Θ 385, verborum transpositione facile sanari possunt:

πέπλον μὲν κατέχευεν ἱανὸν πατὴρ ἐπ' οἶδαι,

corrigere πέπλον μὲν ἱανὸν κατέχευεν ἐπ' οἶδαι πατὴρ, ut simul alpha in vocabulo ἱανὸν corripi possit. Caeterum uterque versus Alexandrinis spurius videbatur.

Porro legitur πελάγει γ 91 (forte πόντῳ), φάει P 647, τεύχει X 299 (forte πύργῳ; vide var. lect. ad M 383).

Pro οὐ τι τάχει γε Ψ 515 non dubito quin, deletο τι, legendum sit οὐ τάχιστα γε, et Z 126 pro σὺ θέρσει longe praestat θέρσει σῶ.

Denique Θ 568 et φ 246 pro σέλας πυρὸς corrigatur πυρὸς σέλας.

Alia exempla quantum scio non reperiuntur in carminibus Homericis. Digna sunt quae conferantur scholia ad A 385 et T 259; quae tamen in fine huius praelongae adnotationis non exscribenda et tractanda videntur.

2) Laroehius tamen illud κήρυκι probat; cuius verba haec sunt „nach den von Herodian περὶ διχρόνων angeführten mannichfachen Ausnahmen... entfällt jeder Grund die Ueberlieferung anzutasten" (Append. editionis in usum Scholarum). Quae verba sunt sine sensu, nam traditio in his nulla est omnino neque esse potest, cum elisio olim non indicaretur scripto. In titulo quodam ex Imbro insula (Corp. Inscr. Graec. 2156) legitur:

ΚΗΡΥΚΙΑΘΑΝΑΤΩΝΕΡΜΗΙΣΤΗΕΑΜΜΕΑΓΟΡΑΙΩΙ,

ita ut coniciias, σοι ταῦτ' aut ταῦτ' οὖν σ' esse legendum, cum praesertim sequens quoque versus corruptus ad nos pervenerit; vitium tamen est antiquum, nam σὲ δὲ citatur in schol. Soph. EL 147. De Lysistratae versu corrupto 509 tacere praestat.

Tertiae vero personae dativus τοι ubi per elisionem pronunciandus erat, evanescente litera aeolica prorsus obliterabatur. Uno tamen et altero loco exitium effugit. Sic ο 105 cum apud omnes fere, metro invito, legatur ἐνθ' ἔσαν (r)οι πέπλοι, in codice Marciano verus verborum ordo servatus est ἐνθα οἱ ἔσαν πέπλοι, id est ἐνθα r' ἔσαν πέπλοι.

Nec non ι 360, ubi vulgo editur:

ὧς Φάτ', ἀτάρ τοι αὖτις ἐγὼ πόρον αἶθοπα τοῖνον,

vera scriptura servata esse videtur in Marciano (aliisque codd. apud Larochium enumeratis):

ὧς ἔφατ', αὐτάρ οἱ αὖτις ἐγὼ πόρον αἶθοπα τοῖνον,

id est αὐτάρ r' αὖτις.

Neque E 310:

ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε,

ad immanem hiatum, quem codices exhibent, explendum coniectura opus est; Eustathius enim hanc suppeditat lectionem: ἀμφὶ δέ οἱ ὅσσε, id est ἀμφὶ δέ r' ὅσσε. Idem de loco parallelo (fortasse spurio) dictum esto, Λ 356.

Fortasse etiam E 4 non legendum est

δαῖτε τοι ἐκ κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος ἀκμάτων πῦρ,

sed id ipsum quod Ambr. et Eustath. praebent:

δαῖτε δέ οἱ ἐκ κόρυθος,

quod illi putabant pronunciandum esse δαῖτε δ' οἱ, cum tamen veteres poetae recitassent δαῖτε δέ r'.

Porro huc in censum venit Θ 408:

αἰεὶ γάρ μοι ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅττι κε γείπω,

cui respondet versus 422:

αἰεὶ γάρ μοι ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅττι κε γείπη.

Nihil enim est ἔωθεν pro εἴωθεν, nec usquam alibi nisi his locis gemellis reperitur. Omnino restituenda est verbi forma sincera, quam error τῶν μεταχαρακτηρισάντων offuscavit; satis enim antiquum esse mendum ex Etymol. M. pag. 306, 50 apparet. Scribatur:

αἰεὶ γάρ μ' εἴωθεν

et αἰεὶ γάρ ῥ' εἴωθεν.

Iure igitur nostro hos duo versus inter certa exempla elisionis pronominum *τοῖ* et *μοῖ* recensebimus. Quibus consimilis est Hymn.

Vener. 9:

οὐ γάρ οἱ εὖαδεν ἔργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης,

corrige: οὐ γάρ ῥ' ἔπταδε τέργα.

Nec non huc pertinent *μοῖ* ἔποντο (ι 159 etc.), *τοῖ* ἔποντο (Λ 228 etc.) *sim.*, ubi illi, qui mecum augmentum minime supervacaneum ducunt in formis Homericis, praeferent fortasse *μ' εἶποντο*, *ῥ' εἶποντο*. Sed hoc alius est disputationis; nunc solus adhuc commemoratus esto versus Ω 757:

νῦν δέ μοι ἐρσῆεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι | κεῖται.

Vix credibile videtur, hoc loco vocis *ἐρσῆεις* neglectam fuisse litteram primam, cum in eodem libro vs. 419 legatur *οἶον ἐερσῆεις κεῖται*, et plenior ea forma hic quoque facillime possit revocari:

νῦν δέ μ' ἐερσῆεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
κεῖται¹⁾).

Levia sunt menda quae modo indicavimus, et nullo negotio possunt sanari. Sed etiam graviores corruptelae complures ex eodem fonte manarunt; quod ante omnia conabor ostendere.

Initium fiat a voce cui caput est abscisum, ut pronominis *μοῖ* elisio posset vitari. Versum specto K 285, ubi sic balbo ore Diomedes Minervae auxilium implorasse fertur:

σπεῖδ' μοι, ὥς ὅτε πατρὶ ἄμ' ἔσπεο Τυδείδι δίῳ.

At non hoc dixit, neque ita *πλατειάσδοντι* dea aurem praebeisset; sed dederat poeta:

ἔσπεδ' μ', ὥς etc.

Apud Homerum enim aoristus *ἐσπόμην*, natus ex *σεσπόμην*, reduplicationem suam servat per omnes modos; legitimae igitur apud eum sunt formae *ἐσπέσθαι*, *ἔσπεο*, *ἐσπόμενος*, nec dubium est quin Aristarchus, cui merito editores Larocheus et Christius

1) Non *ἐρση*, *ερσῆεις* HomERICA sunt, sed *ἐέρση*, *ἐερσῆεις*. Forma trisyllaba *ἐέρση* etiam Pindaro in usu est: Nem. 3, 135; 7, 116; 8, 68. Item Theoc. II 107.

Pro *λῶτον* θ' *ἐρσῆοντα* K 348 lege *λῶτον ἐερσῆοντα*, deleta particula *τε* quae prorsus est supervacanea et magis scribarum errori deberi videtur (ΘΕΡ - ΕΕΡ).

Magis etiam ingrata iis erat diphthongus *-oi* elisa; quem morem cum tollere non possent, arctissimis certe finibus circumscribere conati sunt; quin maluerunt interdum veteribus poetis vocabula obtrudere inaudita, quam admitterent elisiones quales posterior aetas evitabat.

Supersunt tamen hodie quoque complusculi versus Homericī, ubi *μ', σ', τ'* pro *μοι, σοι, τοι* legitur; ex. gr.:

Z 165: *ὅς μ' ἔθελεν Φιλότῃτι μιγήμεναι οὐκ ἐθελοῦσῃ,*

I 678: *ρεῖπ' ἄγε μ', ᾧ πολὺαῖν' Ὀδυσσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν.*
Plures indicavit Cobetus in Mnemosyne anni 1875 pag. 362, cuius verba liceat adicere: „non est quidem haec *συναλοιφή* frequentissima, sed decem tamen testimoniis certis firmiter sta-

id est:

κῆρυκ' ἀθανάτων Ἑρμῆ στήσαν μ' ἀγοραίῃ:

an hic quoque *κῆρυκ* recitaturi sumus?

Participium *ἀρθεῖς* pro *ἀρθείς* s 398 eandem nisi magnopere fallor habet originem. In codicibus legitur

μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς,

sed Rhianus et Aristophanes habebant *ἐπ'* in suis editionibus, quae praepositio melius quam *ὑπὸ* sensui est accommodata. A poeta igitur profectum esse arbitror:

μεγάλη ἐπὶ κύματ' ἀρθείς.

Neque mera est suspicio olim dativum hoc loco lectum fuisse, sed effici id potest ex oraculo quodam de Homeri natalibus apud Pausaniam X, 24, 8, quod totum ex versionibus Homericis est consutum; ibi autem legitur:

Κύπρον δὲ προλιπὼν, διεροῦς θ' ὑπὸ κύμασιν ἀρθείς.

Caeterum hic quoque *ἐπ'* legendum esse pro *ὑπὸ*, sententia clamat.

Quo uno versu praeterea legitur *ἀρθείς* N 68 (nam *ἔρθεν* Π 211 ad *ἀραρίσκων* est referendum neque igitur huc pertinet), simile vitium subesse suspicor; probabilem tamen emendationem non invenio.

Etiam β 50 hic commemorandus est:

μητέρ' μοι μνηστῆρας ἐπέχραον οὐκ ἐθελοῦσῃ.

Admodum enim insolite dativus pronominis personalis pro dativo possessivi est adhibitus; quanto simplicius dicere poterat poeta *μητέρ' ἐμῃ*: quidni igitur dixerit?

Consimilis est error Σ 458: *νύτ' ἐμῷ ἄκυμδρῳ*, ubi scholia ex Aristarchi, si credere fas est, praecepto per erasim proferri iubent *ἐμῷκυμδρῳ*, quod nihil est; Bentleius dedit *νύ μοι ἄκυμδρῳ*, sed ne hac quidem correctione indigemus, si modo per elisionem proferamus *νύ' ἐμῷ ἄκυμδρῳ*.

Denique H 272 indicatus esto, ubi vetus poeta non dederat quod vulgata praebet *ἀσπιδι ἐγχεριμφοῖς*, sed *ἀσπιδ' ἐνχεριμφοῖς*, ut verissime monebat Aristarchus teste schol.; scimus innumeris fere locis praepositionem *ἐν* in *ἐν* case decurtatam, sed vix uno alteroque versu Homericō breviorē illam formam tolerandam esse.

bilita". Decem quos vir magnus dicit versus, leguntur A 170¹⁾, Z 165, I 673, K 544, N 481, P 100, Ψ 579, α 60, δ 367, ψ 21. Fortasse addi potest Φ 585:

νηπύτι, ἥ τ' ἔτι πολλὰ τετεύχεται ἄλγε' ἐπ' αὐτῇ.

Etiam T 213, ubi vulgo editur

τό μοι οὐ τι μετὰ Φρεσὶ ταῦτα μέμλε,

veram scripturam suspicor servatam esse in Cant. et Vat., qui τῷ exhibent; nam haud raro quidem in Homericis τὸ reperitur sensu *quapropter*, e. g. Γ 176 τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα (vid. praeterea Ψ 547, θ 332 etc.), sed talibus locis non additur alterum pronomen, ut hic ταῦτα. Itaque scribamus:

τῷ μ' οὐ τι μετὰ Φρεσὶ ταῦτα μέμλε.

Quod autem Attice passim dicitur *τουτί μ' ἀρέσκει*, οὐ μ' ἀρέσκει et similia, hanc quoque formulam ex elisione dativi μοι esse explicandam, efficio ex locis Aristophaneis quibus verbum ἀρέσκειν placere occurrit. En cunctos:

Acharn. 189: οὐκ ἀρέσκουσιν μ' ὅτι

Equit. 359: τὰ μὲν ἄλλα μ' ἤρεσας λέγων

Vesp. 776: τουτί μ' ἀρέσκει

„ 1339: τὰδε μ' ἀρέσκει

Thesm. 406: τὸ χρῶμα τοῦτό μ' οὐκ ἀρέσκει

Plut. 353: καὶ μ' οὐκ ἀρέσκει.

Item Soph. Ai. 584: οὐ γὰρ μ' ἀρέσκει.

Eur. Hipp. 106: οὐδεὶς μ' ἀρέσκει.

Contra Equit. 1311: ἦν δ' ἀρέσκει ταῦτ' Ἀθηναίοις

Vesp. 818: τὰ δ' ἄλλ' ἀρέσκει μοι

Pac. 1143: ἐμπιεῖν ἐμοί γ' ἀρέσκει

Eccles. 710: ταῦτ' ἀρέσκει σφῶν;

Videmus aut μ' legi aut dativum, non vero accusativum plene perscriptum. (Item Av. 86 μ' οἴχεται, cf. praeterea Eur. Med. 57, Iph. Aul. 491.) Cui regulae cum unus obstat locus Ran. 103, vitii suspectus est:

σε δὲ ταῦτ' ἀρέσκει,

1) Hic versus quod incolumis evasit, felici debetur errori. Putaverunt enim grammatici litteras ΟΥΑΕΞΟΙΟΙΩ, in vetustis exemplaribus inventas, pronunciandas esse οὐδέ σοι δῶν, cum οὐδέ σ' δῶν verum esset. Istud vero σοι δῶν in hodiernam editionem reducere velle imperitiae est, quo magis miror Thierschio, quin adeo novissimo editori Christio, haud aspernandam visam esse illam lectionem. Conferantur quae infra pag. 202 ad K 105 sunt observata de forma δῶν, δῶμαι.

ita ut coniciias, σοι ταῦτ' aut ταῦτ' οὖν σ' esse legendum, cum praesertim sequens quoque versus corruptus ad nos pervenerit; vitium tamen est antiquum, nam σὲ δὲ citatur in schol. Soph. El. 147. De Lysistratae versu corrupto 509 tacere praestat.

Tertiae vero personae dativus σοι ubi per elisionem pronunciandus erat, evanescente litera aeolica prorsus obliterabatur. Uno tamen et altero loco exitium effugit. Sic ο 105 cum apud omnes fere, metro invito, legatur ἐνθ' ἔσαν (r)οι πέπλοι, in codice Marciano verus verborum ordo servatus est ἐνθα οἱ ἔσαν πέπλοι, id est ἐνθα r' ἔσαν πέπλοι.

Nec non ι 360, ubi vulgo editur:

ὥς φάτ', ἀτάρ σοι αὖτις ἐγὼ πόρον αἶθοπα τοῖνον,

vera scriptura servata esse videtur in Marciano (aliisque codd. apud Larocheum enumeratis):

ὥς ἔφατ', αὐτάρ οἱ αὖτις ἐγὼ πόρον αἶθοπα τοῖνον,

id est αὐτάρ r' αὖτις.

Neque E 310:

ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε,

ad immanem hiatus, quem codices exhibent, explendum conjectura opus est; Eustathius enim hanc suppeditat lectionem: ἀμφὶ δὲ οἱ ὅσσε, id est ἀμφὶ δὲ r' ὅσσε. Idem de loco parallelo (fortasse spurio) dictum esto, Λ 356.

Fortasse etiam E 4 non legendum est

δαῖτε σοι ἐκ κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,

sed id ipsum quod Ambr. et Eustath. praebent:

δαῖτε δὲ οἱ ἐκ κόρυθος,

quod illi putabant pronunciandum esse δαῖτε δ' οἱ, cum tamen veteres poetae recitassent δαῖτε δὲ r'.

Porro huc in censum venit Θ 408:

αἰεὶ γάρ μοι ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅττι κε γέλω,

cui respondet versus 422:

αἰεὶ γάρ σοι ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅττι κε γέλω.

Nihil enim est ἔωθεν pro εἴωθεν, nec usquam alibi nisi his locis gemellis reperitur. Omnino restituenda est verbi forma sincera, quam error τῶν μεταχαρακτηρισάντων offuscavit; satis enim antiquum esse mendum ex Etymol. M. pag. 306, 50 apparet. Scribatur:

αἰεὶ γάρ μ' εἴωθεν

et αἰεὶ γάρ τ' εἴωθεν.

Iure igitur nostro hos duo versus inter certa exempla elisionis pronominum *φοι* et *μοι* recensebimus. Quibus consimilis est Hymn. Vener. 9:

οὐ γάρ οἱ εὐαδεν ἔργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης,

corrige: οὐ γάρ τ' ἔπιδε τέργα.

Nec non huc pertinent *μοι* ἔποντο (i 159 etc.), *φοι* ἔποντο (Λ 228 etc.) *sim.*, ubi illi, qui mecum augmentum minime supervacaneum ducunt in formis Homericis, praeferent fortasse μ' εἶποντο, τ' εἶποντο. Sed hoc alius est disputationis; nunc solus adhuc commemoratus esto versus Ω 757:

νῦν δέ μοι ἐρσῆεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι | κεῖται.

Vix credibile videtur, hoc loco vocis ἐρσῆεις neglectam fuisse litteram primam, cum in eodem libro vs. 419 legatur οἶον ἐερσῆεις κεῖται, et plenior ea forma hic quoque facillime possit revocari:

νῦν δέ μ' ἐερσῆεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
κεῖται ¹⁾).

Levia sunt menda quae modo indicavimus, et nullo negotio possunt sanari. Sed etiam graviores corruptelae complures ex eodem fonte manarunt; quod ante omnia conabor ostendere.

Initium fiat a voce cui caput est abscisum, ut pronominis *μοι* elisio posset vitari. Versum specto K 285, ubi sic balbo ore Diomedes Minervae auxilium implorasse fertur:

σπεῖό μοι, ὥς ὅτε πατρὶ ἄμ' ἔσπεο Τυδείδῳ.

At non hoc dixit, neque ita πλατειαῶσδοντι dea aurem praebeisset; sed dederat posta:

ἔσπεό μ', ὥς etc.

Apud Homerum enim aoristus ἐσπόμην, natus ex σεσεπόμην, reduplicationem suam servat per omnes modos; legitimae igitur apud eum sunt formae ἐσπέσθαι, ἔσπεο, ἐσπόμενος, nec dubium est quin Aristarchus, cui merito editores Larocheus et Christus

1) Non ἐρση, ἐερσῆεις Homericæ sunt, sed ἐέρση, ἐερσῆεις. Forma trisyllaba ἐέρση etiam Pindaro in usu est: Nem. 3, 135; 7, 116; 8, 68. Item Theocr. II 107.

Pro λατόν δ' ἐρσῆοντα ἄ 348 lege λατόν ἐερσῆοντα, deleta particula τε quae prorsus est supervacanea et magis scribarum errori debere videtur (ΘΕΡ - ΕΕΡ).

obsequuntur, vere iudicaverit (Schol. K 246): ἀνάγκη πᾶσα... δασύνειν καὶ τὴν μετοχὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἔδρχεισθαι, quod si verum est de participio, non potest falsum esse de infinitivo dictum vel de imperativo. Lege igitur cum Alexandrinis τούτου γ' ἱσπομένιο K 246; participium ἱσπόμενος etiam N 570 occurrit, infinitivus ἱσπέσθαι δ 38 etc.; ipsa MSS. fere constanter praeifixum habent ἐ-, ut accurate exposuit Larochius ad E 423 in Appendice editionis in usum scholarum¹⁾. Tribus tantummodo locis Homericis formas sine ἐ- traditas accepimus, nempe E 423 ἄμα σπέσθαι ubi corrige ἄμ' ἱσπέσθαι, χ 324 Φίλῃν σπέσθαι καὶ τέκνα τεκέσθαι, forte Φίλῃν ἱσπέσθ' ἰδὲ, et versu quo de agimus K 285, ubi monstruosum illud σπεῖο invenitur, cui nihil per totum Homerum simile occurrit²⁾.

Iam exhibebo vocabulum quod medium est intercisum. Antiqua est vox ἐπιτάρροθος, quae in deorum lingua idem significat quod posterioris aevi mortales vocabulo βοηθός indicare solent. En locos ubi occurrit: M 180 θεοὶ... ἐπιτάρροθοι, Λ 366 et T 453 τις... θεῶν ἐπιτάρροθος, E 808 et 828 Ἀθῆνῃ ἐπιτάρροθος, P 339 Ζῆνα... ἐπιτάρροθον, Φ 289 Ποσειδάων καὶ Ἀθῆνῃ ἐπιταρρόθω³⁾. In originem vero Olympici huius vocabuli inquirere mihi quidem nefas videtur; nesciverunt veteres grammatici; nescire video hodiernos, et in perpetuum opinor nescient. Illi tamen malebant de etymo nugari quam ignorantiam profiteri. Quid igitur designaverint videre est in Etymologico Magno: ἐπιτάρροθος] βοηθός ἰσχυρός, σύμμαχος. παρὰ τὸ ῥόθος (ῥοθῶ

1) Ex aliis poetis adnotata sunt: *Pind.* Olymp. 8, 15 ἔσπῃται, Olymp. 9, 123 et Pyth. 10, 26 ἔσπειρο, *Isthm.* 5, 25 ἱσπέσθαι. *Orphoi* Lithic. 100 ἱσπέσθαι, 143 ἱσπομένω. *Apollon.* Rh. I 103 ἱσπομένον, 470 ἱσπομένιο, III, 35 ἱσποίμην, 615 ἱσπομένης, IV, 434 ἱσπομένην. *Callimach.* h. Apoll. 55 ἱσπομένω, *Mosch.* II, 143 ἱσπομένην.

2) Una quae quadamtenus conferri potest forma ἔραιο (vel ἐρεῖο) Λ 611 mihi quidem suspectissima est; fortasse in infinitivum ἐρέσθαι est mutanda. Ridicule autem Apollonius Rhodius III, 1035, binis formis pseudo-Homericis σπείο et ἔραιο plectus ut videtur, in hexametri exitu scripsit μαιλίσσειο pro μαιλίσσειο. Quod isti homini perplacuisse non est quod miremur; sed indignor quod Schaeferus adscripsit: „sincera est forma....; imperativus est ionicus μαιλίσσειο: INSERTO OB METRUM ε, μαιλίσσειο”; et deinde, ceu exempla ex magna copia selecta, affert K 285 et Λ 611: nullam tamen praeter duos hos versiculos afferre poterat, quod sciam.

3) Legitur etiam in notissimo oraculo apud Herod. I 67,

τὸ παρορμῶ) γίνεται ἐπίρροθος· καὶ πλεονασμῷ τῆς ταρ συλλαβῆς ἐπιτάρροθος, ὃ ἐν τῷ βοηθεῖν πρόθυμος καὶ παρορμῶν.

Idem legimus in Schol. A 366: πλεονάζει ἡ τὰρ, ὡς ἐν τῷ ἀταρτηρός. Idem in Schol. M 180; idem apud Apollonium in voce ἐπιτάρροθοι] οἱ τοῖς κυσὶν ἐπιρροθοῦντες.

A voce igitur ῥόθος derivaverunt, et literas τὰρ abundare scilicet censebant ¹⁾. Quae vero abundant, sine detrimento possunt abici: — abiciantur ergo sicubi metrum hac medela sublevari possit! Abiecerunt homines, quos inane veriloquii studium a sana ratione deduxerat, et dum versuum numeros restituere sibi videntur, vocem antiquam misere mutilaverunt. Poeta enim cum Δ 390 dixisset:

τοίη γ' ἐπιτάρροθος ἦεν Ἀθήνη,

et Ψ 770:

κλυθεὶ θεά, ἀγαθή μ' ἐπιτάρροθος ἐλθε ποδοῖν,

illi, ut elisio vitaretur, delicatis ipsorum auriculis parum grata, scripserunt οἱ ἐπίρροθος et μοι ἐπίρροθος, et usque ad nostra tempora illud monstrum propagatum est ²⁾.

Si quis hanc explicationem audaciorem ratus credere mihi recuset, auctor ei sum ut cum versu supra citato Δ 390 con-

1) Talia deliramenta apud grammaticos minime rara esse quis nescit. Sic Apollonius Dyscolus, ut unum saltem exemplum afferamus, in primo introitu operis de Syntaxi haec praecipit: τὸ ὕδαρ τῇ δ πλεονάζει, τοῦ ὕειν ἐγκειμένου, καὶ τὸ ἄ ἐν τῇ ἀλλαγῆς, et paucis interiectis ex θέλω syllabae detractioe λῶ fieri docet; quin maius quiddam molitus, mox (pag. 13) statuit ὡς ἕνεκα τῆς εὐρέσεως τῶν στοιχείων πάντα τὰ στοιχεῖα παρὰ τὸ ἀλφεῖν ἰδύνατο μὲν ὀνομασίᾳ χρήσασθαι τῇ τοῦ ἄ.

2) Nusquam alibi ἐπίρροθος invenitur apud veteres epicos, excepto uno versu Homoeo Oper. 560:

μακραὶ γὰρ ἐπίρροθοι εὐφρόναι εἰσι

longae noctes subleuant cūdi inopiam. Ubi tamen vocabulum εὐφρόνη, ab epico sermone alienum, argumento est, admodum recentem esse hunc hexametrum.

Contra Apollonio Rhodio in deliciis fuit vocabulum ἐπίρροθος sensu βοηθός. Inter legendum adnotavi hos versus:

II 225: ἴσχω δ' οὐ τίνα μῆτιν ἐπίρροθον.

II 1061: μῆτιν πορσύνωμι ἐπίρροθον.

II 1069: πάντεςσι δ' ἐπίρροθος ἦνδαν μῆτις.

II 1193: ἐπίρροθοι ἥμιμι πέλεσθε.

III 184: μῆτις ἐπίρροθος ἔσται.

III 559: ἃ Κύπριν καλέουσιν ἐπίρροθον ἥμιμι πέλεσθαι.

IV 1046: αὐ νηούς, αὐ πύργον ἐπίρροθον.

ferat locum parallelum E 808¹⁾), et ipsi Sapientiae deae credet, iisdem ibi verbis sed paulo aliter dispositis idem narranti:
τοίη τοι ἐγὼν ἐπιτάρροθος ἦα²⁾.

Nihilo melioris notae duxerim dativum *μάστι* pro *μάστιγι*, quem Ψ 500 legimus:

μάστι δ' αἰὲν ἔλαυνε.

1) Versum E 808 spurium et ex Δ 390 fictum esse, Aristarchus censebat, ut Aristonici ad Δ 390 adnotatio ostendit: *δ' ἀστερίσκος, ὅτι ἐνταῦθα ὁ γῆρας τάσσεται, ἐν δὲ τῇ τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν Διομήδη λόγῳ οὐκ ἐστίν*. Unde efficio non Aristarcheam esse lectionem *ἐπίρροθος*, sed utrobique eum *ἐπιτάρροθος* dedisse et in veteribus libris invenisse.

2) Caeterum minime nego, extitisse adiectivum *ἐπίρροθος*, extitit enim procul dubio in *tragicorum* lingua, sed sensu a locis Homericis plane alieno. Est vocabulum *ῥόθος* (Aesch. Pers. 406, 462), et inde derivatum adiectivum *ῥόθιος* (s 412), quae proprie de *aestu fluctuum* adhibentur; etiam de *ventorum susurr* poetice dicitur *ῥόθιον* (e. g. in Phaëthontis Euripidei fragmento 775 lin. 34), et hinc ad *multitudinem frementem* transfertur (Eur. Androm. 1096); *κάπη ῥόθιας remigium stridulum* legimus in Aeschyli Persis 396.

Hinc derivata sunt: *κύμα καλίρροδιον refluxus aestus* s 430, s 485.

πῶρος, ἕκτη ἀλίρροθος fratrum angustiae Aesch. Pers. 367, Soph. Ai. 413, Eur. Hipp. 1205.

φροῖμα πολύρροθα late resonantia proecemia, de populi moesti et irati clamoribus, Aesch. Sept. 7.

λόγοι ταχύρροδοι festinantis multitudinis strepitus Aesch. Sept. 285.

Ab eadem stirpe etiam verba formantur *ῥόθειν fremere, indignandum vel minacum clamitare* Soph. Antig. 259, 290; *ῥοδιάζειν strepere* Aristoph. Ach. 807, fragm. 60; *διαρροθεῖν divulgare* Aesch. Sept. 192, *δρορροθεῖν assentiri* (= *συμφωνεῖν*) Soph. Antig. 536, Eur. Or. 530, Arist. Av. 851, *κακορροθεῖν conviciis insectari* Eur. Alc. 707, Hippol. 340, fragm. 713, Arist. Acharn. 577, Thesmoph. 896. Denique *ἐπίρροθος* invenitur Aesch. Choëph. 427, 458 (*circumsonare*), Soph. Trachin. 264 (*probra iactare*), Eur. Or. 901, Hec. 553, Phoen. 1238 (*fremitu assentiri*).

Adiectivum autem *ἐπίρροθος* tribus locis legi. Aesch. Sept. 368: *nrbis captas mulieribus novorum dominorum amplexus (νύκτερον τέλος) sunt patiendi,*

παγκλαύτων ἀλγέων ἐπίρροθον,

id est *in luctus derisionem*.

Soph. Antig. 413: *ἐγερτὲ κινῶν ἄνδρ' ἄνδρ' ἐπίρροθος | κακοῖσιν aller alterum minacibus verbis excitantes.*

Soph. fragm. 517: *nos feminae foras e domo paterna protrudimur,*

αἱ δ' εἰς ἀθήν δώμαδ', αἱ δ' ἐπίρροθα,

alias in domus ignotas, alias in probrosas.

Itaque, ut loci allati aperte ostendunt, adiectivum (non substantivum) *ἐπίρροθος* veteribus — nam Apollonium Rhodium tali in re quis curat — significabat idem quod *ἐπίψογος*, *contumeliosus*, et, id quod modo dicebam, a locis gemellis Homericis Δ 390 et Ψ 770 prorsus est alienum.

Mirifica hac forma melius opinor carebimus, cum praesertim et alibi apud Homerum et in vicinia (vs. 642) constanter *μάστιγι* occurrat. Levissima igitur vel potius nulla mutatione restituamus:

μάστιγ' αἶν' ἔλαυνε,

nihil enim copula δὲ hoc loco opus est. Sanam scripturam servat qui *μάστιγι* (quod *μάστιγι* pronunciandum censebant, ut κήρυκι P 324) exhibet codex Townleianus. Sine dubio monstruosum illud *μάστι* iterum legeretur versu 642, nisi illo loco augmentum potuissent delere veteres grammatici; antiquus tamen poeta ibi quoque ni fallor voluerat per elisionem pronunciari *μάστιγ' ἐκέλευε*, item Ω 326 ¹).

Eiusdem farinae est aoristus ἤξε Ψ 392:

ἵππειον δέ τοι ἤξε θεὰ ζυγόν,

immo *ἵππειον δέ τ' ἔταξε θεὰ ζυγόν.*

(Altero loco ubi portentosum illud ἤξε comparet, τ 539, a Cobeto dudum correctum est πᾶσι κατ' αὐχέν' ἔταξε pro αὐχένος ἤξε.)

Haec igitur vocabula detruncata sunt. Iam proferatur vox a veteribus Procrustis ultra legitimam mensuram protracta. Bene notum adverbium in lingua HomERICA est *ἄγχι*, quod cum comparativo *ἄσσον* et superlativo *ἄγχιστα* et composito *ἄγχι-μολον* eodem sensu adhibetur quo posteriores *ἐγγύς* dicebant. Persona subiungi solet in dativo. Exempli gratia:

Z 405: *Ἀνδρομάχῃ δέ τοι ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα.*

T 283: *ταρβήσας δ' τοι ἄγχι πάγῃ βέλος.*

T 449: *ἦ τέ τοι ἄγχι | ἦλθε κακόν.*

Ψ 447: *μᾶλλον ἐπεδραμέτην, τάχα δέ σφισιν ἄγχι γέγοντο.*

Eadem constructio est. vocis *σχεδόν*; e. g.:

Φ 64: *ὁ δέ τοι σχεδόν ἦλθε τεθιπώς.*

Ecce vero altera forma in Homericis apparet *ἄγχοῦ*, et hic illic *ἄγχοθι*. Adverbia vero in -οῦ pro -othi desinentia senioris aetatis esse videntur. Quod tamen Nauckius, verissima hac observatione motus, *ἄγχοθι* scripsit sicubi textus *ἄγχοῦ* exhi-

1) Accusativus *μάστιν* legitur o 182:

ἦ, καὶ ἐφ' ἵππουιν μάστιν βάλεν· οἱ δὲ μάλ' ὄνα.

Levissima tamen correctione potest *μάστιγα* restitui:

μάστιγ' ἔβαλ'· οἱ δὲ μάλ' ὄνα.

bet, fefellit eum ratio; non magis enim Homericum est ἀγχοῖ quam ἀγχοῦ.

Quid igitur est rei? Illud ἀγχοῦ nusquam reperitur nisi in versus introitu, et semper fere in locutione:

ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος vel ἰσταμένη.

Cum vero sic desit indicatio personae cui quis prope adstet, certum duco, olim recitatum fuisse:

ἄγχι δέ γ' ἰστάμενος vel ἰσταμένη.

Evanescente litera aeolica, hiatus oriebatur non tolerandus, et ἀγχι δ' ἰστάμενος pronunciare coeperunt; tum vero vetustae formae ἄγχι, quae metrum violare videbatur, substituta est longior et recentior ἀγχοῦ¹⁾.

Correctione indicata egent versus B 172, 790, Γ 129, Δ 92, 203, E 123, A 199, N 462, 768, Ξ 356, O 173, 243, Π 537, P 684, Σ 169, X 215, 228, Ω 87, δ 25, ε 159, ο 9, ρ 349, 552, χ 100, Hymn. Cerer. 347. Miror autem Duentzerum, cum moneret ἀγχοῦ ἰστάμενος dici in Homericis et ἄγχι στάς, id est, cum praesentis participio iungi ἀγχοῦ, cum aoristi ἄγχι, (ut ex Ebelingi Lexico Homérico didici), non suspicatum fuisse mero errori deberi ridiculam illam discrepantiam.

Tres adhuc restant in Iliade versus, in quibus ἀγχοῦ vel ἀγχοῖ occurrit:

Ω 709: ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι. Lege
ἄγχι δέ τοι.

Ψ 762: πηνίον ἐξέλκουσα παρὲκ μίτον, ἀγχοῖ δ' ἴσχει. Lege
ἄγχι δέ γ' ἴσχει. Videantur duo versus praeecedentes.

Ξ 412: στῆθος βεβλήκειν ὑπὲρ ἄντυγος, ἀγχοῖ δειρῆς. Hoc vero loco suspicor legendum esse ἐγγύθι, cui adverbio genitivus loci passim adiunctus invenitur apud Homerum, cum ἄγχι in Iliade constanter personae dativum adasciscat, ut vidimus.

In Odyssea denique quatuor locis ἀγχοῖ invenitur:

ζ 5: ἀγχοῖ Κυκλώπων, ἀνδρῶν ὑπερηνορέδντων (Libri ἀγχοῦ).

ρ 526
τ 271 | ἀγχοῖ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐνὶ πίωνι δῆμῳ (Libri ἀγχοῦ).

1) Magnopere favet meae opinioni Schol. x 377:

ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη] ἔνιοι δὲ ἄγχι παρισταμένη, unde apparet varia fulera metro ruenti a posterioribus fuisse admota.

ν 103: ἀγγόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἡεροειδέες.

Qui versus non tentandi esse videntur; frequenter enim in Olyseea ἀγγι cum genitivo iungitur, e. g. θ 95 ἤμενος ἀγγι' αὐτοῦ. Fortasse tamen his quoque quatuor locis, ut Ξ 412, ἐγγύθι est legendum; quod si probari posset ¹⁾, prorsus ex Homericis eliminatae forent formae ἀγγόθι et ἀγγοῦ.

Ecce altera vox cui cauda succrevit ex pronominis suppressione. Notissimum est vocabulum *πολίπορθος*, et ex linguae Graecae legibus rite formatum; atqui binis locis vicinis comparet *πολιπόρθιος*, „in caesura bucolica metri causa per paraschematismum positum”, ut legitur in Ebelingi Lexico Homérico. Si quis tamen non patitur sesquipedalibus verbis sibi imponi, sed ipsa poetae verba evolvit, facile intelligit utrumque versum levem requirere correctionem, ut sententiae simulque legibus etymologicis satisfiat.

Priore loco Ulyxes Cyclopem occaecatum ita irridet (ι 502):

Κύκλωψ, αἶ κέν τίς σε καταβνητῶν ἀνθρώπων
ὀφθαλμοῦ εἴρηται ἀφεικέλιν ἀλαωτύν,
φάσθαι Ὀδυσσῆα πολίπορθιον ἐξαλαῶσαι,
οὐδὲν Λαέρτew, Ἰθάκῃ ἐνὶ τοίκῳ ἔχοντα.

quae verba oraculo fallaci sunt simillima, nam significant potius Ulyxem a Polyphemo occaecatum esse quam ab Ulyxe Polyphemum. Quem vero Ulyxes occaecaverit nisi dicat Polyphemus, non intellecturi sunt opinor caeteri Cyclopes, homines ut scimus minime sagaces; dicat igitur:

φάσθαι Ὀδυσσῆα πολίπορθόν σ' ἐξαλαῶσαι.

Alter vero versus vix corruptus dici potest:

ι 530: δὲς μὴ Ὀδυσσῆα πολίπορθιον οἶκαδ' ἰκέσθαι,

immo *πολίπορθον τοίκαδ' ἰκέσθαι*. In compluribus Codd. h. l. *πολίπορθον* legitur. Satis mirari nequeo quod Nauckius huic levissimae correctioni praetulit audacissimam mutationem *πολιπόρθιον ἀπονέεσθαι*.

Hisce exemplis praemissis, quae sufficere spero ad demonstrandum, non exilem errorum fontem esse in pronominum

¹⁾ In Etymol. M. p. 115, 1 pro ἀγγόθι ν 103 revera ἐγγύθι affertur.

monosyllaborum elisione, locos quibus haec observatio prodesse videtur ex ordine recensebo.

Primo illos versus proferam, quos quidem observaverim, ubi ACCUSATIVUS inserendus esse videtur. Non dubito quin multi me fugerint; complures autem, de quibus anceps videbatur esse iudicium, sciens praetermisi; denique probe mihi conscius sum, haud pauca me prolaturum esse quae dudum observata fuerint, sed in huiusmodi disputatione vitari id neque potest neque debet. Plerosque autem locos nonnisi breviter indicabo, ne haec disputationis pars ultra iustum modum excrescat.

A 24 sq.: ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι γάνθανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς <f> ἀφίει. — Item vs. 379.

A 113: καὶ γὰρ γε Κλυταιμνήστρης προβέβουλα (Libri γὰρ βᾶ).

A 195: πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη. Legendum videtur
πρὸ δέ f' ἦκε, ut paucis versibus interpositis (vs.
208) πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη.

A 299: ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες. Pro insulso γε sententia
γε requirit.

A 406: τὸν καὶ ὑπέδφεισαν μάκαρες θεοὶ οὐδέ τ' ἔδησαν. Ne
verba sine sensu poeta loquatur, scribendum est
οὐδέ f' ἔδησαν: hunc (Briareum) dii limuerunt, neque
igitur eum (Iovem) in vincula coniecerunt.

A 501: δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἐλοῦσα. Illud ἄρ' melius
aberit, et defuit olim teste Eustathio; nonne δέ f'
est scribendum?

Γ 385: χειρὶ δέ νεκταρέου γεανοῦ <f> ἐτίναξε λαβοῦσα.

Simillimus est versus Π 9, et simillimam corruptelam perpes-
sus est:

γεανοῦ ἀπτομένη, καὶ τ' ἐσσυμένην κατερύκει. Scribamus:
ἀπτομένη γεανοῦ, καὶ <f> ἐσσυμένην κατερύκει.

Δ 12: καὶ νῦν <f> ἐξεσάωσεν διόμενον θανέεσθαι.

Δ 315: ἀλλὰ σε γῆρας τέλει ὀλοῖον· ὥς ὄφελέν τις
ἀνδρῶν ἄλλος ἔχειν, σὺ δὲ κουροτέροισι μετεῖναι.

Deest obiectum. Fortasse igitur ὥς ὄφελεν τὸ vera est lectio;
lenior tamen medela ad manum est: ὥς <f> ὄφελέν τις. Accu-
sativum enim γε etiam ad vocabula neutri generis referri posse,
inde tute effeceris quod μιν satis frequenter eo sensu positum

reperitur; e. g. Δ 143 μιν refertur ad παρήιον, τ 287 ad χερμάδιον, χ 286 ad ἔγχεος, φ 125, 338 ad τόξον¹⁾.

Quinque mihi praeter hunc observati sunt versus Homericī, quibus *r'* sensu αὐτό videtur inserendum esse:

Δ 437: πάντα δ' ἀπὸ πλευρῶν χροῖα τέργαθεν, οὐδέ <*r'*> ἔασε
Παλλὰς Ἀθηναίη μιχθήμεναι ἔγκασι Φωτός.

Ad ἔγχεος referendum est *r'*, pro quo libri τ' exhibent.

ρ 58: βόθρου <*r'*> ἐξέστρεψε καὶ ἐξετάνουσ' ἐπὶ γαίῃ.

Ad ἔρνος pertinet *r'*, vulg. τ'.

τ 346: λεύσσω τῷ <*r'*> ἐφένκα κατακτάμεναι μενεαίνων.

Ad ἔγχεος spectat *re*.

ε 349: ἄψ ἀπολυσάμενος βαλλέειν <*r'*> ἐς τοίνοπα πόντον.

ε 461: αἶψα δέ <*r'*> Ἴνῳ | δέξατο χερσὶ Φίλῃσιν.

Vulg. δ' ἄρ'. Hoc loco et praecedenti ad κρήδεμνον referendum est *re*²⁾.

Δ 524: ὁ δ' ἐπέδραμεν ὅς <*r'*> ἔβαλέν περ. Codd. ὅς ρ'.

Ε 139: ἔπειτα δέ <*r'*> οὐ προσαμύνει. Codd. δέ τ'. *Hal. Hec. XII* 351

Ε 334: ἀλλ' ὅτε δὴ <*r'*> ἐκίχανε. Codd. δὴ ρ'.

Ε 514 sq. (= Η 307 sq.) τοὶ δ' ἐχάρησαν

ὥς <*r'*> ἔριδον ζφόν τε καὶ ἀρτεμέα προσιόντα.

Ε 621 sq. οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα δυνήσατο τεύχεα καλὰ

ὥμοῖν <*r'*> ἀφελέσθαι. — Item Ν 511, Π 560.

Ε 871: καὶ ῥ' ὀλοφυρόμενος τέπεα πτερύοντα προσηύδα.

Omnino legendum est καὶ <*r'*> ὀλοφυρόμενος, ut in prima persona saepius καὶ μ' ὀλοφυρόμενος vel -μενοὶ vel -μένη legitur (x 265, 324, 418, λ 154, 616). Eadem correctione indigent Α 815, Σ 72, β 362, π 22, ρ 40, Hymn. Cerer. 248. Nascentem corruptelam videre est λ 472, qui versus cum in Marciano optimo sic scriptus sit:

καὶ μ' ὀλοφυρομένη τέπεα πτερύοντα προσηύδα,

in plerisque codicibus deterior lectio reperitur καὶ ῥ', quam miror in editiones receptam esse.

1) Item νιν = αὐτό Eur. Iph. Taur. 1200 sq.

2) Etiam φ 41 pro φέρε δέ μιν ἥς ἐπὶ γαίῃς verissime correctum est δέ τε ρῆς. Ad τόξον ibi μιν vel *re* est referendum. Profecto igitur temere illi qui totam narrationem de Ulyxis arcu φ 15—41 Homero abiudicant (Kirchhoff Odyss. p. 528) spurriam esse vel inde effici posse contendunt, quod hoc versu digamma sit neglectum. Quibus ut credituri simus, certiora oportet proferantur argumenta.

E 899: ὧς φάτο, καὶ Παιήον' ἀνώγειν ἰήσασθαι. Verba sine sensu ni restitueris ἀνώγει <f> ἰήσασθαι.

Z 145: Τυδεΐδῃ μεγάρυμε, τῇ γενεῇν ἐρεεῖνεις. Hic quoque desideratur obiectum: τῇ γενεῇν <μ> ἐρεεῖνεις. Conf. α 220: ἐπεὶ σύ με τοῦτ' ἐρεεῖνεις.

Z 158: ὧς <f> ἐκ δήμου ἔλασσε. Codd. ὧς β'.

Z 167: κτείνει μὲν <f> ἀλέεινε. Codd. μὲν β'.

Z 176: καὶ τότε μιν ἐρέεινε. Ne metrum ruat videtur scribendum esse καὶ τότε δὴ f' ἐρέεινε¹⁾.

Z 179: πρῶτον μὲν βα Χίμαιραν ἀμαιμακέτην <f> ἐκέλευσε πεφνέμεν.

Θ 373: ἔσται μὲν δτ' ἂν αὐτε φίλην γλαυκῶπιδα γείπῃ. Longe malim ὅτε μ' αὐτε.

I 120 (et T 138): ἄψ ἐθέλω <f> ἀρεσαι δόμεναί τ' ἀπερείσι' ἄποινα.

K 55: ἐγὼ δ' ἐπὶ Νέστορα δῖον εἶμι καὶ δτρυνέω <f> ἀνστήμεναι.

K 105: Verbum οἶμαι apud Homerum constanter pronunciari δῖω vel δῖομαι, notissimum est. Nonnullis tamen versibus οἶω legitur, semper fere in exitu hexametri, et ita ut levi correctione antiqua forma possit restitui. Hoc quidem loco pro ἀλλά μιν οἶω quisvis reponat ἀλλά f' δῖω. Eadem correctione sanari possunt P 709 et Ω 727²⁾.

1) Contrarium vitium reperitur Δ 351, ibi enim δὴ non perit sed in locum pronominis intempestive se insinuavit:

πῶς δὲ φῆς πτολέμοιο μεθιέμεν;

nullo pacto ἐμέ potest deesse; itaque legendum arbitror:

πῶς ἐμέ φῆς πτολέμοιο μεθιέμεν;

2) Transponenda ni fallor sunt verba Φ 533 (et Ψ 310P):

νῦν οἶω λόγι' ἔσσεσθαι, immo νῦν λόγι' ἔσσεσθαι δῖω.

Item I 315: Ἀγαμέμνονα πεισόμεν οἶω, lege πείσειν Ἀγαμέμνον' δῖω. Ceteri loci hi sunt:

E 252: οὐδὲ σὲ πεισόμεν οἶω, ubi alii με exhibent; videtur corrigendum esse οὐ πείσεσθαι δῖω.

O 298: τὸν δ' οἶω καὶ μαμαῶτα, fortasse δῖω δέ γε καὶ μαμαῶτα.

T 71: ἀλλά τιν' οἶω, lege ἢ τιν' δῖω.

T 362: οὐδέ τιν' οἶω, immo οὐ τιν' δῖω.

Pro οὐκ οἶομαι εἶναι κ 193 procul dubio restituendum et dudum restitutum est οὐκ ἔμμεν' δῖω.

Λ 246: δὴ τότε <f> Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων ἐξενάριξε. Vulgo τότε γ'.

Λ 434: ὥς φειπὼν οὔτησε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐρίσῃν.

Potestne excogitari causa cur pronomen poeta suppresserit? Nulla potest, opinor; restituatur ergo. Praeterea aoristum οὔτησε, qui iuxta cum οὔτασε et οὔτα hic illic occurrit, natum esse puto ex eodem errore quo ἡτίμησα, μαχήσομαι et similia. Scribendum igitur videtur:

ὥς φειπὼν f' οὔτασσε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐρίσῃν.

Item locis parallelis P 43, Φ 400. Ad correctionem tuendam multum valere arbitror versum simillimum, sed ita conformatum ut pronomen non potuerit excidere, τ 452:

τὸν δ' Ὀδυσσεὺς οὔτησε τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὦμον.

Cognatus est versus N 651:

καί <f> ἔβαλε γλουτὸν κατὰ δεξιόν. Vulgo καί β'.

Λ 690: ἐλθὼν γάρ <f> ἐκάκωσε. Vulgo γάρ β'. — Item P 600:

ὁ γάρ <f> ἔβαλε σχεδὸν ἐλθὼν. Vulgo γάρ β'.

N 182: Τεῦκρος δ' ὠρμήθη μεμαῶς <f> ἀπὸ τεύχεα δῦσαι.

N 619: τεύχεά <f> ἐξενάριξε. Conf. supra Λ 246. Vulgo τεύχεά τ'. Eandem correctionem requirunt P 537 et Φ 183.

Ξ 223: μειδήσασα δ' ἔπειτα ἐγὼ <f> ἐνικάτθετο κόλπῳ.

Ξ 240: τεύξει <f> ἀσκήσας.

Ο 290: ἀλλὰ τις αὐτε θεῶν ἐρρύσατο καί <f> ἐσάωσε.

Ο 458 sqq.: Τεῦκρος δ' ἄλλον δῖστὸν ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ αἶνυτο, καί κεν ἔπαυσε μάχην ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν, εἴ μιν ἀριστεύοντα βαλὼν ἐξείλετο θυμόν· ἀλλ' οὐ λῆθε Διὸς πυκινὸν νόον etc.

Mire languere versum tertium, dudum observatum est. Unde vero est natus? Zenodotus legebat μάχης, et hanc veram esse lectionem perquam verisimile duco. Scribamus igitur:

καί κέ <f> ἔπαυσε μάχης ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' οὐ λῆθε Διὸς πυκινὸν νόον.

Exciderat pronomen τε, deinde μάχης in μάχην corruptum est, haec autem corruptela in lucem protulit versum spurium 460.

Π 178: ὅς <f> ἀναφανδὸν ὅπυιε πορὼν ἀπερείσι' ἔεδνα. Vulg. ὅς β'.

Π 409: ὧς <f'> εἴλκ' ἐκ δίφροιο κεχηνότα δουρὶ φαεινῷ.

Π 545: μὴ <f'> ἀπὸ τεύχε' ἔλονται (Cobetius in Mnemosyne 1874 p. 203).

P 478: νῦν <f'> αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.

Σ 388: ὧς ἄρα φωνήσασα πρόσω <f'> ἄγε δῖα θεάων.

Τ 340: ὧς φειπὼν λίπεν αὐτόθ', ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα.

Leges ὧς φειπὼν <f'> ἔλιπ' αὖθι.

Τ 377: ἀλλὰ κατὰ πληθύν<f> καὶ ἐκ φλοίσβοιο δέδεξο. Vulgo πληθύν τε.

Φ 179: ἀλλὰ πρίν <f'> Ἀχιλεὺς σχεδὸν ἄορι θυμὸν ἀπέτρε.

Φ 299: αὐτὰρ ὁ βῆ, μέγα γὰρ <f> θεῶν ὤτρυνεν ἐφετμή. Vulgo γὰρ ῥα.

Φ 576: εἴ περ γὰρ φθάμενός μιν ἢ οὐτάσῃ ἢ βάλῃσι.

Notum est, vocem ἢ non corripi apud Homerum ante vocalem, nec causa latet, plenior enim huius particulae forma est ἡέ, ita ut rectius fortasse, addito elisionis signo, scriberetur ἡ'. Itaque nostro loco e metro vitiatō colligimus, hanc veram esse scripturam:

εἴ περ γὰρ φθάμενός τ' ἢ οὐτάσῃ ἡέ βάλῃσι.

Φ 591: καὶ <f'> ἔβαλε κνήμην. Vulgo καὶ ῥ'.

Φ 596: οὐδέ <f'> ἔασεν Ἀπόλλων κῦδος ἀρέσθαι. Vulgo οὐδέ τ'.

Φ 604: δόλφ δέ <f'> ἔθελγεν Ἀπόλλων. Vulgo δ' ἄρ'.

Χ 481: ὧς μὴ <μ> ὤφειλε τεκέσθαι. In vetustis libris erat ΗΟΣΜΕΜΕΟΦΕΛΕ; alterum ME quam facile excidere potuerit, patet.

Ψ 695: χερσὶ λαβὼν <f'> ὥρθωσε.

Ψ 725: ὧς φειπὼν <f'> ἀνάειρε.

Ψ 730: κίνησεν δ' ἄρα τυτθὸν ἀπὸ χθονός, οὐδέ <f'> ἄειρε. Vulgo οὐδέ τ'.

Ψ 743: ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ <f'> ἤσκησαν.

Ψ 762: ἄγχι δέ <f'> ἴσχει. Vulgo ἀγχόθι δ' ἴσχει. Videantur quae pag. 197 de formis ἄγχι, ἀγχόθι, ἀγχοῦ observata sunt.

Ω 83: εὖρε δ' ἐνὶ σπέει γλαφυρῷ θέτιν, ἀμφὶ δέ <f'> ἄλλαι ἦαθ' ὀμυγερέες ἄλιαι θεαί. Vulgo δέ τ' vel δ' ἄρ'.

Ω 102: καὶ <f'> εὐφρηνε γέπεσσι. Vulgo καὶ ῥ'.

Ω 154: ὧς <f'> ἄξει ἥός κεν ἄγων Ἀχιλῆϊ πελάσσει. Conferatur versus 183, et videatur de hoc loco perquam notabili Cobetius in Mnemosyne anni 1874 p. 203.

Ω 337: ὧς μὴ τίς γε εἶδῃ (Bentleius, item Cobetius ll. p. 204).

α 167: εἴ πέρ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων | Φῆσί <ρ> ἐλεύσεσθαι.

α 204: οὐδ' εἴ πέρ γε σιδήρεα δέσματ' ἔχῃσι (Cobet. II. p. 204, vulgo εἴ πέρ τε).

δ 419 et 459: $\left. \begin{matrix} \text{ὕμεῖς} \\ \text{ἡμεῖς} \end{matrix} \right\} \delta' \text{ ἄστεμφές } \left\{ \begin{matrix} \text{ἔχέμεν.} \\ \text{ἔχομεν.} \end{matrix} \right.$

Adverbium ἄστεμφές nonniei his gemellis locis legitur, qui unius instar sunt. Rara esse apud Homerum adverbia in -ως formata, et constanter fere adverbii loco adhiberi adiectivi formam neutrius generis, quis est qui nesciat? Itaque hoc loco expectaveris ἄστεμφές, ut Γ 219 legitur ἀλλ' ἄστεμφές ἔχεσ-κεν. Quas legitima forma facile potest restitui, addito quo aegre caremus pronomine γε: ὕμεῖς δ' ἄστεμφές ρ' ἔχέμεν, et: ἡμεῖς δ' ἄστεμφές ρ' ἔχομεν.

δ 732: εἰ γὰρ ἐγὼ πυθόμην ταύτην <ρ> ὀδὸν δρμαίνοντα.

ε 146: οὕτω νῦν <ρ> ἀπόπεμπε.

ε 321: φείματα γὰρ <ρ> ἐβάρυνε. Vulgo γὰρ β'. *Nal. Annot. XII 351*

η 17: κερτομέοι γε γέπεσσι καὶ ἐξερέοιθ' ὅ τις εἴη. Vulgo τ' ἐπέεσσι.

η 256: ἐνδυκῶς ἐφίλει τε καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ <μ> ἔφασκε | θησέ-μεν ἀθάνατον. Item ψ 335: καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ <ρ> ἔφασκε | θησέμεν ἀθάνατον.

θ 340: δεσμοὶ μὲν τρὶς τόσσοι ἀπείρονες ἀμφὶς ἔχοιεν. Longe praefero ἀμφὶ μ' ἔχοιεν, nam ἀμφὶς apud Homerum non *circum* significat sed *separatim*, *diverse*.

ι 380: καὶ τότε ἐγὼ <ρ> ἄσπον φέρον ἐκ πυρός.

ι 414: ὣς <ρ> ὄνομ' ἐξαπάτησεν ἐμὸν καὶ μῆτις ἀμύμων (Naberus in Quaest. Hom. p. 136).

ι 520: αὐτὸς δ' αἶ κε θέλη <μ> ἴησεται. Vulgo αἶ κ' ἐθέλῃσ'. — Ex vetusta literae sigma forma, literae M consimili, qualis in antiquissimis cernitur inscriptionibus, huius versus corruptela, itemque versus modo tractati θ 340, explicanda esse videtur.

κ 76: ὧς φειπὼν <μ> ἀπέπεμπε δόμων βαρέα στενάχοντα.

λ 101: οὐ γὰρ δῖω | λήσειν ἐννοσίγαιον. Deest σ', itaque Naberus Quaest. Hom. 136 λήσειν σ' scripsit. Longe tamen praefero formam trisyllabam, quam Nauckius in textum recepit, λησέμεν, itaque οὐδὲ σ' δῖω suspicor esse legendum; si tamen necessaria sit correctio, quam nescio an dissuadeat versus 128.

λ 339: τῷ μὴ ἐπειγόμενοι <ρ> ἀποπέμπετε.

μ 44: ἀλλὰ <γε> Σειρήνες λιγυρῇ θέλγουσιν ἀοιδῇ. Vulgo ἀλλὰ τε.

ξ 49: εἶσε δέ <f> εἰσαγαγών. Vulgo εἶσεν δ' εἰσαγαγών, parum modulate, quoniam litera paragogica ν non solet inseruire syllabis in thesi producendis.

ο 16: ἦδη γάρ <fe> πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται

Εὐρυμάχῳ γήμασθαι. — Pro fe cod. alii βα, alii τε.

π 22—24: καί <f> ὀλοφύρόμενος τέπεα πτερόεντα προσηύδα·
ἦλθες Τηλέμαχε, γλυκερὸν Φάος. οὐκέτ' ἐγὼ γε
ᾔφεςθαι <σ> ἐφάμην.

Codices pro f' exhibent β' (de qua correctione videantur quae pag. 201 ad E 871 sunt observata), et versu secundo οὐ σ' ἐτ' ἐγὼ γε. Caeterum Φάος (τέκος?) quoque suspectum est. — Eadem valent de loco parallelo ρ 40—42.

ρ 35: καὶ κύνεόν <f> ἀγαπαζόμεναι.

Item χ 499; et φ 224 καὶ κύνεόν <f> ἀγαπαζόμενοι.

ρ 576: οὐ σύ <f> ἄγεις Εὐμαιε; Vulgo σύ γ'. Hic locus ex iis est de quibus vix quisquam admonitus dubitare possit.

φ 128: καὶ νύ κε δὴ <f> ἐτάνυσσε. Vulgo δὴ β'.

χ 91: ἀλλ' ἄρα μιν Φθῆ. Durus versus exitus. Longe malim ἀλλ' ἄρα f' ἐΦθῆ.

Iam afferantur versus ubi DATIVUS pronominis, μοι, σοι vel τει, per elisionem pronunciandus, excidit sed facile potest inseri.

A 446: ὧς φειπὼν <f> ἐνὶ χερσὶ τίθει. — Item Ψ 624, 797, γ 51, θ 406, ο 120.

B 10: πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν ὧς <σ> ἐπιτέλλω.

Simillimi sunt quatuor loci qui sequuntur:

E 319: οὐδ' υἱὸς Καπανῆος ἐλήθετο συνθεσιάων

τάων ἅς <f> ἐπέτελλε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.

K 72: ὧς φειπὼν ἀπέπεμπεν ἀδελφεόν, εὖ <f> ἐπιτέλλας.

Λ 768: πάντα μάλ' ἐν μεγάροισιν ἀκούομεν ὧς <σ> ἐπέτελλε.

Λ 840: ὃν Νέστωρ <μ> ἐπέτελλε γερένιος.

E 309: ἔσθῃ γυνὴ ἐριπὼν καὶ ἐρεῖσατο χειρὶ παχείῃ

γαίης· ἀμφὶ δέ <f> ἔσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε.

Veram lectionem praebet Eustathius, ut indicavit Herwerdenus Quaest. Epic. p. 6. Eadem correctione indiget locus parallelus Λ 356 (conf. supra pag. 192). Sed grave mendum, quod utrum-

que adhuc locum inquinat, nisi simul tollere conarer, culpandus essem; quid enim sit legendum repperisse mihi videor. Nihil est *ἐρείσατο γαίης*, et Nanckius adnotat „*γαίης* vix recte dictum”. Non tamen in hoc vocabulo corruptela latet sed in *ἐρείσατο*, quod corrigendum est in *ἐδράξατο*. Dudum hoc suspicatus fueram, sed coniecturam proponere nolebam, donec incidi in locum Theocriteum XXV, 145, qui tam manifestam dictionis homericæ continet imitationem, ut sufficere videatur ad emendationem meam tuendam:

τοῦ μὲν ἄναξ προσιόντος ἐδράξατο χειρὶ παχείῃ
σκαίου ἄφαρ κέρκος.

Homerus nostris igitur locis idem dixit quod alibi *ἔλε γαῖαν ἀγοστῶ*. Haud alienum autem esse ab eius lingua verbum *δράσσεσθαι*, documento est participium *δεδραγμένος*, quod legitur N 393 et Π 486, in locutione: *κόνιος δεδραγμένος αἵματοέσσης*.

Sed redeamus ad disputationis nostræ argumentum. Similis locis E 310 et Λ 356 est Λ 417:

ἄμφι δέ <τ> αἴσσονται. Vulgo δέ τ'.

Z 25: *ποιμαίνων <τ> ἐπ' δεσσι μίγῃ φιλότῃ καὶ εὐνῇ*.

Θ 147: *ἀλλὰ τὸδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει*. Homericum arbitror *ἀλλὰ τὸ <μ> αἰνὸν ἄχος* etc., ut Δ 169 legimus:
ἀλλὰ μοι αἰνὸν ἄχος σέθεν ἔσσεται.

Idem quod de Θ 147, valet de locis parallelis O 208, Π 52, σ 274, quorum ultimus præ caeteris aptus videtur ad commendandam quam proposui correctionem.

I 459: *ἀλλὰ τις ἀθανάτων παῦσεν χόλον, ὅς <μ> ἐνὶ θυμῷ
δήμου ἔθηκε φάτιν καὶ οὐνεῖδα πόλλ' ἀνθρώπων*.

Plutarchus, qui solus hunc versum nobis asservavit, altero loco ὅς β' affert, altero ὅς γ'. Eodem vitio laborant α 200 et ο 172:
*αὐτὰρ νῦν τοι ἐγὼ μαντεύσομαι ὥς <μ> ἐνὶ θυμῷ
ἀθάνατοι βάλλουσι καὶ ὥς τελέεσθαι δῖω*.

N 325: *ποσὶ δ' οὐ πῶς <τ> ἔστιν ἐρίζειν*.

Ξ 237: *αὐτίκ' ἐπεὶ κέ <τ> ἐγὼ παραλέξομαι ἐν φιλότῃ*.

Π 58: *τὴν ἄψ ἐκ χειρῶν <μ> ἔλετο κρείων Ἀγαμέμνων*.

Item loco parallelo Σ 445: *τὴν ἄψ ἐκ χειρῶν <τ> ἔλετο κρείων Ἀγαμέμνων*.

Π 509: ὠρίνθη δέ τοι ἦτορ ὅ <τ'> οὐ δύνατο προσαμῦναι. Vulgo ὅ τ'. Conferatur B 238.

Τ 466: νήπιος, οὐδὲ τὸ γέϊδε' ὅ <τ'> οὐ πείσεσθαι ἔμελλε. Item loco parallelo γ 146.

Φ 490: δεξιτερῇ δέ <τ'> ἅπ' ὤμων αἶνυτο τόξα. Vulgo δ' ἄρ'.

ο 470: αὐτὰρ ἐγὼ <τ'> ἐπόμεν ἄσιφροσύνησι.

ρ 568: οὔτε τι Τηλέμαχος τό <μ'> ἐπήρκεσεν οὔτε τις ἄλλος. Vulgo τό γ' vel τόδ'. Verbum ἐπαρκεῖν non nisi hoc versu et B 873 legitur; altero quoque illo loco additur dativus personae.

ω 200 paene iis versibus potest annumerari in quibus certum extat testimonium dativi τοι elisi. Contextus afferatur (196—202):

τῷ τοι κλέος οὐ ποτ' ὀλεῖται
 γῆς ἀρετῆς, τεύξουσιν δ' ἐπιχθονίοισιν αἰοιδὴν
 ἀθάνατοι χαρίεσσιν ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ,
 οὐχ ὥς Τυνδαρέω κούρῃ κακὰ μῆσατο γέργα,
 κουρίδιον κτείναςα πόσιν, στυγερὴ δέ <τ'> αἰοιδὴ
 ἔσσετ' ἐπ' ἀνθρώπους, χαλεπὴν δέ τε Φῆμιν ὅπασσε
 θηλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἦ κ' εὐεργὸς ἔησι.

Videmus sibi oppositos esse dativos Πηνελοπείῃ et τ' (οι): deme alterum et perit loci concinnitas. Codices δέ τ' exhibent, Eustathius vero τ' omittit. In vicinia iterum τοι elisum occurrit, vs. 208: ἔνθα τ' ἔεν γῶκος, de quo loco infra (pag. 212) dicitur.

ω 520: ὡς φάτο, καὶ <τ'> ἔμπνευσε μένος μέγα Παλλὰς Ἀθήνῃ. Libri β'.

Tertius catalogus instituendus est locorum quibus dativus pronominis μοι, σοι, τοι, per elisionem pronunciandus, corruptelae extitit causa. Haec enim elisio ut evitaretur, haud raro eiectae sunt voces aut decurtatae, ut supra conatus sum ostendere; sed saepius etiam poetae verba alio ordine disposita sunt. Verborum autem literarumve ordinem hic illic perturbatum esse in hoc scriptore, ut in alio quolibet, satis constat neque mirandum est; et multi versus a viris doctis sanati sunt vocabulorum traiectione, quae in primis literae aeolicae solet esse salutifera. Hoc quoque loco liceat tria exempla proferre, nondum quod sciam indicata.

Satis festivum est quod eruisse mihi videor x 322. Meras tenebras illo loco textus receptus legentibus offert. Achilles dum

Hectorem obtruncaturus hastam dextra librat, oculis petit locum in adversarii corpore quem non protegant arma:

τοῦ δὲ καὶ ἄλλο τόσον μὲν ἔχε χρῶα χάλκεα τεύχη
καλά, τὰ Πατρόκλοιο βίην ἐνάριξε κατακτάς·

Φαίνεται δ', ἣ κληῖδες ἀπ' ὤμων αὐχέν' ἔχουσι etc.

Quid sit καὶ ἄλλο τόσον, haud facile quisquam explicaverit; „verba vitiosa” vere monet Nauckius. Et tamen nihil abundat nec deest quicquam, sed literae aliquot loco motae sunt. Poeta enim dederat:

τοῦ δ' ἔκτοσθ' ἄλλον μὲν ἔχε χρῶα χάλκεα τεύχη,
plane ut K 334 legimus:

τέσσατο δ' ἔκτοσθεν ῥινόν.

Apparet igitur, literas ΔΕΚΤΟΘΕΑΛΛΟΝ casu ita turbatas fuisse, ut inde ΔΕΚΕΑΛΛΟΤΟΘΕΝ fieret, quod corruptum est in ΔΕΚΑΙΑΛΛΟΤΟΘΟΝ.

Duae literae vicinae locum inter se permutaverunt H 447. Neptunus hominibus propter nimiam sollertiam succensens apud Iovem fratrem conqueritur:

Ζεῦ πάτερ, ἣ ῥά τίς ἐστι βροτῶν ἐκ' ἀπείρονα γαῖαν
ὅς τις ἔτ' ἀθανάτοισι νόον καὶ μῆτιν ἐνίψει;

Haec nullum sensum praebent idoneum; futurum enim ἐνίψειν, a verbo ἐνίπτω sive ἐνίσσω vituperare, in hanc sententiam non quadrat. Requiritur verbum dicendi: *ecquis mortalium posthac consilia sua cum diis est communicaturus?* id est, eos consulturus est de eventu eorumque opem est imploraturus? Quod sensit scholiasta cum adnotaret: ἐνίψει] κυρίως μὲν ἐπιπλήξει διὰ λόγων, νῦν δὲ ἀντὶ τοῦ ἐρεῖ καὶ λέξει. Hanc vero significationem ut vocabulum male mulcatum recuperet, restituendum est ἐνίσπη. Subiunctivum ab Homero hoc loco adhiberi, nemo mirabitur; notissimus autem est verbi ἐννέπω aoristus ἐνίσπον, cuius subiunctivus etiam A 839 legitur:

ἔρχομαι, ὅφρ' Ἀχιλλεὶ δαΐφρονι μῦθον ἐνίσπω,

et ibi quoque, quod sufficere puto ad stabiliendam correctionem quam. proposui, in lectionis varietate ἐνίψω occurrit. Confidenter igitur scribo:

ὅς τις ἔτ' ἀθανάτοισι νόον καὶ μῆτιν ἐνίσπη.

In Odyssaea quoque quatuor locis legitur ἐνίσπη: γ 327, θ 101, 251, ρ 529, et prima persona ἐνίσπω, 37, cum varia lect. ἐνίψω. Quam vero correctionem versui H 447 afferendam esse

modo vidimus, illa indigent etiam Telemachi verba β 137:

ὥς οὐ τοῦτον ἐγὼ ποτε μῦθον ἐνίψω,

immo ἐνίσπω. Nam optime in Scholiis ad hunc versum ἐνίψω explicatur per ἐπιπλήξω, λοιδορήσω, sed ex ipsa hac interpretatione apparet, verbum illud hinc alienum esse; Telemachus enim nihil dicit potestve dicere nisi: *tale igitur verbum nunquam sum prolocuturus*. Subiunctivo autem, quem deliberantis dicunt, haud infrequenter in Homericis invenitur praefixa negatio οὐ; exemplo sint duo versus notissimi:

A 262: οὐ γάρ πω τοίους εἶδον ἀνέρας οὐδὲ εἶδωμαι.

π 437: οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ οὐδ' ἔσσεται οὐδὲ γένηται.

De versu vero λ 148, quo uno restat ἐνίψω sensu *dicendi*, quid statuam anceps haereo ¹⁾.

Tertium quod dicebam exemplum legitur H 64. Ibi vocabulorum permutatio monstrum peperit alibi nusquam visum:

μελάνει δέ τε πόντος ὑπ' αὐτῆς.

Verbum μελάνειν nullum est nec esse potuit; μελαίνω notissimum est et nostro quoque poetae usitatum:

E 354: μελαίνετο δὲ χροὰ καλόν,

Σ 548: ἥ δὲ μελαίνετ' ὀπισθεν ²⁾.

Quidni igitur nostro quoque loco:

πόντος δὲ μελαίνεθ' ὑπ' αὐτῆς ³⁾.

1) Vetustam esse verborum ἐνίπτειν et ἐνέπειν confusionem, apparet ex Apollonio Rhodio, hic enim futuro ἐνίψω sensu *loquendi* plus aemel utitur (I 1357, III 475, 780, IV 810); putavit igitur vere Homericam hanc esse formam.

2) μελάνθησάν γε μὴν αἶθε Hes. Scut. 300.

3) Neque Aristarchum credo scripsisse μελάνει. Vide schol. A¹ et Victor. et inprimis Aristonici verba: ἡ διπλή, ὅτι ἔαν μὲν γράφηται πόντος ὑπ' αὐτοῦ, ἔσται μελαίνεται ὁ πόντος ὑπὸ τοῦ Ζεφύρου, ἔαν δὲ πόντον ὑπ' αὐτῆς, ἔσται μελαίνει δὲ πόντον ὁ Ζεφύρος ὑπὸ τῆς φρίκης. Itaque Aristarchus si quid video haesitavit inter πόντον δὲ μελαίνει et πόντος δὲ μελαίνεθ', in Veneto B vero et in Lipsiensi scholion hoc ad vitiosam lectionem est interpolatum.

Errorrem satis tamen antiquum esse, apparet ex Apollonii Rhodii versu IV 1574; indefessus enim formarum obscurarum et obsoletarum indagator hanc quoque non praetermisit, sed elegantissimam ratus opinor, in opus suum musivum transtulit:

βένθος ἀκίνητον μελάνει vel μελανεῖ, ut a μελανέω.

In Callimachi epigrammate 56 similis legitur forma, ex eodem ut equidem arbitror fonte nata turbido; cuius epigrammatis haec sunt prima verba:

τὸν τὸ καλὸν μελανεύοντα Θεόκριτον etc.

Ad quam correctionem tuendam magni pretii est scholion mutilatum ad λ 221, de quo conferatur Cobetus in *Mnemosyne* 1873 pag. 13. Ex hoc enim scholio discimus, loco laudato pro vera lectione δάμνατ' ἐπεὶ ab aliis δάμναται ὡς lectum fuisse, ab aliis δαμνᾷ ἐπεὶ. Nec sine utilitate conferri potest Z 149: *cf. Naber Mnem.*
 ὧς ἀνδρῶν γενεῇ ἣ μὲν Φύει, ἣ δ' ἀπολήγει, XIII 350

nam hoc quoque loco activa forma substituta est formae mediali, per elisionem pronunciandae; SUGCRESCIT altera aetas, altera evanescit: omnino igitur scribendum est Φύειθ', nisi quis scholiastis credat, eodem redire Φύειν et Φύεσθαι. (Non minus mirabilia legi possunt in Heynii editione V pag. 213)¹).

Plura exempla colligere supersedeo. Quae attuli spero sufficere ad id quod volebam vincendum. Talia enim si etiamnunc supersunt in textu qui ad nos pervenit monstra informia, horribilia visu, non audaciae est profecto, verborum traiectiones tentare sicubi spes sit metro aut sententiae hac via posse subveniri.

Initium igitur faciamus ab A 294:

εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι ὅττι κε ρείπῃς.

Verbum ρείπειν nullo loco Homérico caret digammate nisi hoc uno; veram igitur scripturam esse ὑπορείξομαι apparet, quam restituere licet si verbis aliter dispositis scribimus:

εἰ δὴ πᾶν ἔργον σ' ὑπορείξομαι, ὅττι κε ρείπῃς²).

Simillimo ni fallor vitio laborat A 443:

παῖδά τε σοὶ ἀγέμεν, Φοίβῳ θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
 ῥέξαι ὑπὲρ Δαναῶν.

Non uno nomine displicet hiuleum illud σοὶ ἀγέμεν, pro quo aoristum potius expectaveris. Ex versu Ψ 50 medela videtur petenda esse:

1) Notatu dignum, apud Mimnermum fr. 2 eandem occurrere errorem:

ἡμῖς δ' οἷά τε φύλλα φύει πολυανθέος ἔρην
 ἕκαρος, ὅτ' αἰψ' αὐγῆσ' αὖξεται ἡελίου,
 τῶσ' ἱκαλοὶ etc.

Corrupta tamen haec esse constat inter omnes; ἔρην cum Schneidewino legendum esse videtur.

2) Nauckius correxit εἰ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπορείξομαι, eamque coniecturam a Christo video in textum esse receptam, in qua tamen minus placet syllaba -ον producta, cum non desinat in ea oratio.

ὕλην τ' ἀξέμεναι παρά τε σχέμεν ὅσ' ἐπιφεικές.

Eandem igitur aoristi quem *mixtum* dicunt formam hoc loco restituendam esse suspicor:

παῖδά τ' ὅ' ἀξέμεναι, Φοῖβω θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
ρέξαι ὑπὲρ Δαναῶν.

Z 101: *μαίνεται οὐδέ τις οἱ δύναται μένος ἀντιφάρζειν.*

Qui non credit, pronomini primam literam a poeta interdum abiici, fortasse verba magis laudet ita collocata:

*μαίνεται, οὐδὲ μένος δύναται τις ἢ ἀντιφάρζειν*¹⁾.

Z 289: *ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι.*

Quod de proxime praecedenti loco, de hoc quoque valet. Scribendum est *ἔνθα ἦ' ἔσαν πέπλοι*, quae non est mea, neque doctissimi van Gendt, qui idem olim proposuit, coniectura, sed lectio in Codice Marciano reperta loco parallelo o 105; quo magis miror, ab editoribus sperni manifestam hanc correctionem. Eadem verborum collocatio est o 556:

ἔνθα τοι ἦσαν ὕες μάλα μυρία.

Haec medicina proderit etiam ni fallor versui ω 208:

ἔνθα τοι οἶκος ἔεν, περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη,

immo *ἔνθα ἦ' ἔεν τοῖκος.*

I 305: οὐ τινά φησιν ὁμοῖον

τοῖ ἔμεναι Δαναῶν, οὗς ἐνθάδε νῆες ἐνεικαν.

Mire collocatum *τοι* in versus introitu, nec facile adducor ut credam hoc a poeta profectum esse, cum praesertim molestissimus sequatur hiatus; quae cuncta vitabimus scribendo:

ἐκ Δαναῶν ἦ' ἔμεναι.

Λ 33: ἦν πέρι μὲν κύκλοι δέκα χάλκεοι ἦσαν,

ἐν δὲ τοι ἑμφραδί ἦσαν ἐφείκοσι κατσιτέραιο

λευκοί, ἐν δὲ μέσσις τιν ἦν μέλανος κύκλιος.

Haec absurda esse, dixeris inter omnes constare; umbo enim clypei unus est, nec plures esse possunt; si vero clypeum nobis

1) Panticus ad τ.ς. τοι δύναται μένος ἀντιφάρζειν, in qua tamen lectione copulam desidero.

ingimus *bullis* exornatum, at ab eiusmodi bullis alienissimum est nomen *umbilicorum*, cuius nominis potestas non nisi in tales res transferri potest quae in orbis alicuius centro sint positae quemadmodum in medio ventre umbilicus cernitur. Sic Ogygia *ἑμφαλὸς θαλάσσης* (α 50) appellatur et Pytho saepe *ἑμφαλὸς γῆς* audit; *ingum* quoque Ω 269 *ἑμφαλόν* dicitur quia medium habet umbonem; item *volumen* suum habet *ἑμφαλόν*, *umbilicum*, aptissime sic vocatum quia cernitur in medio latere cylindri quem liber involutus efficit; quicquid vero non in medio circulo collocatum nec unicum est, non magis umbilici nomen usurpare potest quam ventri plures possunt esse umbilici:

οὐκ ἀγαθὸν πολυμυφαλὴν, εἷς ἑμφαλὸς ἔστω!

Vix igitur dubium videtur quin graviter hic locus sit corruptus; quam suspicionem auget verbum *ξεν* subiecto destitutum. Barnesius pro *ξεν* substituebat *ξεις*; sic lucramur sane subiectum, sed umbilici isti pergunt foedare quem ornare scilicet dicuntur clypeum¹⁾.

Turbata esse vocabula efficio ex scholiastae verbis: *λευκοῖ] ὀξύτονητόν, ἵνα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν (lege ἑμφαλῶν) κέηται. εἰς δὲ οἱ περισπῶσιν, ἵνα γενικὴ γένηται, ἐπίθετον τοῦ κασσιτέρου*. Licet autem restituere veterem scripturam *λευκοῖο*, quam dum impugnat scholiasta, olim extitisse testatur; licet *ξεν*, quod textus praebet, servare, si sic disponimus verba:

*περί μὲν κύκλοι δέκα χάλκεοι ἦσαν,
ἐν δὲ τ' ἔσαν λευκοῖο ἐρείκοσι κασσιτέροιο,
ἑμφαλὸς ἐν μέσσοισιν ξεν μέλανος κυάνοιο.*

Clypei oram obibant decem circuli ex aere, et intra hos viginti ex candido stanno, in medio erat umbo ex nigro cyano. Clypeus igitur simili ornatu splendet atque thorax, quem paucis versibus ante poeta descripsit (vs. 24 sq.):

1) Nuper W. Helbig in egregio libro *das Homerische Epos aus den Denkmälern erläutert* (pag. 226) contendit, clypeum quendam, Agamemnoneo simillimum, in Scandinavia esse repertum, „cuius centrum maior umbilicus protegat, cinctus nonnullis minoribus“. Unum tamen addere neglexit, unde effecerit, bullas illas vel laminas, quae circum umbonem cernuntur, ipsas quoque *umbilicorum* nomine fuisse designatas; nam hoc ipsum nego credibile esse, lubens caeteroquin vel sine testimoniis concedens, diversis ornamentis potuisse variegari et olim variegata fuisse heroum arma.

τοῦ δ' ἦτοι δέκα οἶμοι ἔσαν μέλανος κυάνοιο,
 δώδεκα δὲ χρυσοῦ καὶ ἐρείκοσι κασσιτέροιο,
 thorax vero rectis striis iuxta ductis variegatus est ¹⁾, clypeus
 orbibus quorum alter alterum complectitur.

N 643: ἐνθα τοι υἱὸς ἔπαλτο Πυλαίμενεος βασιλῆος.
 Verbum ἄλλομαι a litera consona in lingua HomERICA incipere,
 ex multis locis constat; corrige igitur:

ἐνθ' υἱὸς γ' ἐπίαλτο.

Simillimo vitio eiusdem libri versus 531 laborat:

Μηριόνης δ' ἐξαῦτις ἐπάλμενος,
 ubi olim ni fallor lectum fuit:

Μηριόνης δ' αὐτίς γ' ἐπιάλμενος,
 itemque 529 τύψ' ἐπιάλμενος (vulgo τύψεν ἐπιάλμενος).

Ψ 107: καὶ μοι ἔκαστ' ἐπέτελλε. Ne prima litera vocis ἑκάστος
 delitescat, transponamus verba:

καὶ μ' ἐπέτελλε ἑκάστα.

Ψ 865: μέγῃρε γάρ οἱ τό γ' Ἀπόλλων.

Immo: τὸ γάρ γ' ἐμέγῃρεν Ἀπόλλων ²⁾.

Ω 53: μὴ ἀγαθῶ περ ἔδντι νεμεσσηθῶμεν οἱ ἡμεῖς.
 Optime Hermannus νεμεσσηθείομεν (-θήομεν) restituit; pronomen
 vero οἱ non delendum erat, sed si quid video in versus initium
 traiciendum, ut ostendit hiatus post μὴ. Scribamus igitur:
 μὴ γ' ἀγαθῶ περ ἔδντι νεμεσσηθῶμεν ἡμεῖς.

β 379: αὐτίκ' ἔπειτὰ τοι οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἔφυσσε.
 Nonne τοῖνον γ' αὐτίκ' ἔπειτα ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἔφυσσε?

ζ 60: καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ ἔοικε. Immo καὶ σ' αὐτῷ δὲ ἔφοικε.

Denique addatur ν 389, etsi non verbis transponendis sed alio

1) Conf. Helbig II. pag. 282.

2) Parum recte Heyne μέγῃρε δέ τοι τό γ' Ἀπόλλων, quem tamen Christius secutus est Non δὲ sed γὰρ requiri, docet contextus.

remedio, quod acute excogitavit amicus meus Hartmannus, est sanandus:

αἶ κέ μοι ὧς μεμαυῖα παρασταίης, γλαυκῶπι.

Cum non protasis haec sit sed sententia per se absoluta, manifestum est vitium latere. In precibus autem non *αἶ κε* sed *αἶ γάρ* requiritur, itaque non dubito quin cum illo viro docto legendum sit:

αἶ γάρ μ' ὧς μεμαυῖα παρασταίης, γλαυκῶπι.

§ 2. De genitivi singularis formis.

De formis *ἐμεῖο σεῖο τεῖο* nihil est dubium; etsi ultima non nisi uno loco (Δ 400) occurrit.

Breviores quoque formae *ἐμέο σέο τέο* nihil habent notabile; prima superest K 124 nec usquam alibi.

Neque de *ἐμέθεν σέθεν τέθεν* habeo quod observem.

Sed dubitationem legitimam movent formae contractae *ἐμεῦ, μευ, σεῦ, τευ*. A contractionibus enim adeo abhorret lingua homerica, ut vix ullae, quae quidem vitari poterant, in ea sint ferendae. Operae igitur pretium est advertisse, *contractas has formas semper fere reperiri ante vocalem*, ita ut ultro se offerat suspicio, non veram hanc esse contractionem, sed olim pronomina illis locis *per elisionem* fuisse pronunciata.

Colligamus locos cunctos, si modo Seberus sit dux cui confidi possit; nam sine eius auxilio vix pedem in talibus quaestiunculis licet promovere.

Initium fiat ab *ἐμεῦ*.

Quod in *ἐμεῖ'* potest corrigi A 541, I 426, T 62, 273, T 349, Φ 398, ρ 43, σ 268. Ex ipsa librorum MSS. auctoritate *ἐμεῖ'* scribere licet duobus locis, Ψ 789 et θ 462, et notabile exemplum rationis perversae, qua haud raro de quaestionibus homericis iudicatur, praebent Thierschius et Larochius, qui verae huic scripturae, ubique restituendae, de suo substituant *ἐμεῦ*.

In *ἐμέ'* mutari potest *ἐμεῦ* I 494, X 236, α 313, δ 370, ρ 165 = τ 311 (sed his locis gemellis pro *ἐξ ἐμεῦ, ὧς ἄν τις σε συναντῶμενος μακαρίζοι* praestat *ἐξ ἐμέθεν, ὧς τις σε* etc., nam *ἄν* abundat), τ 93.

Est tamen ubi nonnisi leviter immutato contextu pro *ἐμεῦ* possit restitui forma legitima. Quorum locorum qui primus in censum venit manifesto corruptus est:

A 88: οὗ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλῃς παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει.

Nam Homericum non est *ζῆν* sed *ζῶειν*, nec usquam nisi hoc uno versu, qui duplici igitur de causa suspectus est, legitur; praeterea in versu sequenti dativi pluralis formam noviciam *κοίλῃς* pro *κοίλῃσι* adhibitam videmus. Ad inveniendam medellam mihi videtur adeundus esse π 438 sq.:

ὅς κεν Τηλεμάχῳ σὺ νιῆϊ χεῖρας ἐποίῃ
ζῶοντός γ' ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο,

manifesta enim in his est imitatio loci ex Iliade modo allati, quem igitur olim sic recitatum fuisse suspicor:

οὗ τις σοὶ παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
ζῶοντός γ' ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο.

Sin quis audaciorem hanc censeat coniecturam parumque probabilem, hoc tamen mihi concedat necesse est, non servatam esse in vulgata dictionem vere homericam, neque pro forma *ἐμεῦ* igitur hunc locum posse militare.

Longe facilius correctio in promptu est A 453:

ἐμεῦ πάρος ἔκλυες, immo *ἐμεῖο πάρος κλύες*,
et τ 325: *ἐμεῦ σὺ ξεῖνε*, immo *ἐμεῖο*, *ξεῖνε*, ipsis libris MSS.
viam indicantibus, quorum complures *σύ* omittunt.

X 454 non difficilior est sanatu:

αἱ γὰρ ἀπ' οὐρατος εἴη ἐμεῦ τέπος. Lege *ἐμοῦ*.

Et simili modo corrigi potest E 896:

ἐκ γὰρ ἐμεῦ γένος ἐσσί. Lege ἢ γὰρ ἐμὸν γένος ἐσσί.

Binis autem locis *ἐμέθεν* pro *ἐμεῦ* restituendum esse videtur:

I 335: *κέϊται ἐμεῦ*. Lege *κέϊτ' ἐμέθεν*.

Ω 429: *δέξαι ἐμεῦ πάρα*. Lege *δέξ' ἐμέθεν πάρα* (*δέξ' = δέξο*,
ut T 10).

Uno denique loco verborum requiritur traiectio:

δ 746: *ἐμεῦ δ' ἔλετο μέγαν ὄρκον*. Lege *μέγαν δ' ἔλεθ' ὄρκον ἐμεῖο*.

Iam videamus an idem quod de *ἐμεῦ*, valeat de forma enclitica *μευ*, nempe *μεο* vel *με'* ubique pro ea restitui posse.

Pro *μευ* legi potest *με'* A 37, 451, Z 334, H 235, I 262, K 355, P 29, Ψ 648, ζ 325, x 311, 400, 455, 481, o 172, 318, π 259, σ 129, χ 357, ω 265.

Pro *μευ* substituere licet *μεο* I 345, N 626, ε 170, μ 379, ρ 397, ψ 230; quod autem *μεο* nusquam compareret in textu Homérico, ita ut haec forma ex sola analogia sit formanda, id profecto mero casui est tribuendum, cum *τεο* et *ρεο* passim reperiantur.

Quae vero frequenter occurrit dictio *κέκλυτέ μευ*, ita adhibita ut neque plena genitivi forma substitui possit neque elisa, a via quam institimus nos depellere non debet. Omnino enim puto, dativum *μοι* esse scribendum iis locis, ut hic illic in ipsis Codd. legitur, e. g. E 115, K 278; neque credibile est, ex usu recentiorum poetarum in textum Homericum illatum esse illud *μοι*, quod contendit Larocheus; videmus enim metrum *μοι* admittere, respuere *μευ*.

Loci autem, ubi vitiosum illud *κέκλυτέ μευ* legitur, hi sunt: γ 86, 304, 456, H 67, 348, 368, Θ 5, 497, T 101, β 25, 161, 229, x 189, μ 340, ρ 370, 468, σ 43, 351, υ 292, φ 68, 275, ω 443, 454.

Paucissimi qui supersunt versus nostrae regulae repugnantes facilem habent emendationem:

A 273: καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ. Lege καὶ μὲν βουλάων deletō otioso *μευ*, ita ut simul antiquior et longe frequentior forma genitivi pluralis in *-ῶν* restituatur.

T 137: ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην καὶ μευ Φρένας ἐξέλετο Ζεὺς. Lege καὶ με Φρένας ἐξέλετο Ζεὺς (quod Laurentianus D exhibet).

Ψ 70: οὐ μὲν μευ ζώντος ἀκήδεες, ἀλλὰ θανόντος. Lege ὃ μὲν ζώντος με' ἀκήδεες ἀλλὰ θανόντος, qua verborum collocatione suum sibi locum recuperat participium *ζώντος*, cum vi pronunciandum.

ε 311: τῷ κ' ἔλαχον κτερέων καὶ μευ κλέος ἦγον Ἀχαιοί. Lege καὶ ἐμὸν κλέος. Item ι 20: ἀνθρώποισι μέλω καὶ μευ κλέος οὐρανὸν ἴκει. Lege καὶ ἐμὸν κλέος.

κ 485: οἳ μευ Φινύθουσι φίλον κῆρ. Lege οἳ ἐμὸν φθ.

ο 467: οἳ μευ πατέρ' ἀμφεπένοντο. Lege οἳ ἐμὸν π.

Ultimis tamen duobus locis etiam *μοι* legi potest, utrumque

enim recte dicitur, quo magis miror id unum quod ~~non~~ recte dicitur in utrumque locum irrepsisse.

Sine dubio vero dativus est restituendus π 92:

ἢ μάλα μευ καταδάπτει' ἀκούοντας Φίλον ἦτορ,
immo μοι . . . ἀκούοντι producto dativi iota finali, ut frequenter apud Homerum.

Subducantur rationes:

Legitur in textu Homericο		ἐμεῖο	locis	49
		ἐμέο	"	1
		ἐμεῖ'	"	2
praeterea pro ἐμεῦ	soribi potest	ἐμεῖ'	"	8
		ἐμέ'	"	7
et pro μευ	corrigere licet	με'	"	19
		μεο	"	6
				92

His autem centum fere locis oppositi sunt octo ubi ἐμεῦ, octo ubi μευ invenitur, sed vidimus omnes facillimam habere emendationem, denique in locutione κέκλυτέ μευ nostrum esse statuere utrum μευ an μοι sit praefendum, cum textus Homericus utrumque exhibeat, et posterius igitur esse elegendum.

Itaque cum neque ἐμεῦ neque μευ usquam ita positum reperiatur ut necessario ferendum sit, has solas formas Homero vindicandas esse iam constat ut spero:

ἐμεῖο, ἐμέο, et enclitice μεο, quae elisione decurtari possunt in ἐμεῖ', ἐμέ', με'.

Transeamus ad secundae personae formas σεῖο, σέο, σεῦ, quarum duae primae 54 locis inveniuntur, tertia autem, si vera sunt quae de ἐμεῦ et μευ disputavimus, sana esse non potest. Neque ad eam corrigendam codicum ope destituti sumus, nam hi binis locis Z 454 et hymn. 34, 19 σεῖ' exhibent pro σεῦ (conf. etiam Schol. A 841); quod tamen indicium spernunt Thierschius et Larocheus, et potius utrobique Homero obtrudunt σεῦ, quam secundum duos illos versus, forte fortuna intactos, corrigant alios qui vitiosi ad nos pervenerunt.

Potest autem σεῦ in σεῖ' mutari Γ 206, Z 409, 411, Σ 77, X 432, Ω 371, ο 19.

In σέ' mutari potest B 27, 64, E 811, H 111, Θ 482, Ξ 95,

309, 327, Π 31, 621, Ρ 173, Σ 333, Τ 334, Ω 174, 767,
ι 278, ξ 493, τ 489.

Plene *σέο* scribere licet pro *σεῦ* Φ 475 et ι 405 (ubi tamen
τεῖα malim).

Sex vero loci repugnant:

Τ 185: *χαίρω σεῦ Λαερτιάδῃ τὸν μῦθον ἀκούσας.*

Ω 750: *οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοισι περ αἴσῃ (σεῖο δ' ἄρ' οἱ?)*

754: *σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ (σὴν?)*

ν 231: *καὶ σεῦ φίλα γούναθ' ἰκάνω.*

τ 108: *σεῦ κλέος* (Lege *σὸν*. Etiam sequens versus corrup-
tus est).

τ 215: *σεῦ ξεῖνε* (*σέ?* exhibetur hoc in nonnullis MSS.).

Quibus locis etsi non omnibus ita subvenire possum ut et mihi
satisfaciam et sperare ausim alios quoque mea inventa proba-
turos esse, id tamen certum duco formam *σεῦ* Homero prorsus
esse abiudicandam, nihil enim valent loci duo vel tres ad in-
fringendam regulam ex octoginta aliis locis constitutam, ut
ostendet qui sequitur computus:

	extat	<i>σεῖο</i>	locis	31
		<i>σέο</i>	"	23
		<i>σεῖ'</i>	"	2
pro <i>σεῦ</i>	legi potest	<i>σεῖ'</i>	"	7
		<i>σε'</i>	"	18
		<i>σέο</i>	"	2
				<hr/> 83

Itaque HomERICA nobis sunt sola *σεῖο* et *σέο* vel enolitice
σεο, quae elisione decrescere possunt in *σεῖ'* et *σέ'* vel *σε'*.

Quod autem uno loco, eoque dubio, occurrit *τεῖο* Θ 37
(= *468) videtur cum Dronkio in *τεεῖο* esse corrigendum,
cuius formae, etsi alibi non obviae, melius tamen quam formae
τεῖο explicari potest origo.

Tertiae personae genitivus *τεῖο* non nisi uno loco legitur
Δ 400; aliquanto frequentius est *τέο*, id quoque tamen satis
rarum, locis enim duodecim invenitur; quibus decimus tertius
accedat Ο 165, ubi nunc sine ulla necessitate *τευ* exhibetur.
Altero loco quo contracta forma *τευ* occurrit, Ξ 427, in *τε'* mu-
tari potest et omnino est mutanda; etiam Τ 384, ubi libri

plerique exhibent δ' ἔο αὐτοῦ, vera lectio est δὲ τέ' αὐτοῦ¹⁾.

Corollarii instar huic nostrae disputationis particulae subiungo quae de genitivo pronominis interrogativi et indefiniti τίς observari possunt; de hac enim vocula, ut quae eodem modo sit conformata, prorsus eadem regula valere debet et valet.

Legitur τέο B 225, Ω 128, δ 463, et semel τεο π 305.

Potest restitui τέο pro τεῦ ο 509 et ω 257, et encliticum τεο pro τευ Σ 192, δ 264, Ψ 331, itemque οὐ τεο pro ὅττευ ρ 121.

In τέ' posset corrigi τεῦ Σ 192, nisi corruptus esset locus: τοῖδα τεῦ ἄν κλυτὰ τεύχεα δύω. Legendum videtur τοῖδ' ὅτεο κλυτὰ τεύχεα δύω, nam τεῦ (τέ') ἄν tolerari non potest.

In τέ' mutetur τευ B 390, E 897, N 559, T 262, γ 348, ζ 68, 192, ι 497, ξ 510, ρ 115, φ 210, 306.

N 252 pro ἡέ τευ ἀγγελίης μετ' ἔμ' ἤλυθες omnino duce Nauckio, cui viam praeiverat Bentleius, est corrigendum ἡέ τιν' ἀγγελίην μετ' ἔμ' ἤλυθες, nam nomen ἀγγελίης pro ἀγγελος nunquam nisi in grammaticorum cerebro extitit. Denique τ 109 pro τευ ἦ quid sit legendum incertum est, vitiosa esse verba, certissimum. Neuter tamen locus nostrae regulae repugnaret si sanus esset.

Legitur igitur forma bisyllaba locis 4

restitui potest locis 6

et per elisionem proferri potest locis 15

25

Qui vero obstant loci tres sunt numero; nempe B 388 ἰδρώσει μὲν τευ τελαμῶν ἀμφὶ στήθεσφιν (lege τεο μὲν?), ω 257 τεῦ δμῶς ἔσο' ἀνδρῶν versus initio, denique ρ 421 = τ 77 τοῖω ὁποῖος ἔοι καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι quae verba nemini opinor sana videbuntur; fortasse spuria sunt.

1) Assentientem me habiturum esse Christium, sperare licet ex iis quae in doctis suae editionis prolegomenis pag. 138 de σευ et ρευ observat; quamquam mirifice errat cum dicit „contracta forma SECUNDAE ET tertiae personae FERRARO occurrit, et TIBUS quibus occurrit locis (X 427, T 384, Γ 206) contracta forma eliasse cedere potest, quarto autem loco O 165 lectio deteriorum codicum ἔο praeferenda esse videtur". Apertum enim est eum plus *triginta* locos negligere, quos supra indicavi; ita ut suspiceris casu permixta esse quae vir doctus de σευ et quae de ρευ in schedis adnotavisset.

§ 3. *De dativi singularis formis.*

Quae de formarum *μοι, σοι vel τοι, τοι* elisione observanda erant, cuncta in § 1 sunt occupata; illuc igitur lector benevolus ablegatus esto.

Superest rogandum qui fiat ut secundae personae dativus in Homericis, si addatur accentus, sit *σοι*, sin enclitice proferatur a litera *τ* incipiat: *τοι*. Quod prorsus sane mirabile est et explicari posse nego, neque credere possum veteres poetas revera ita locutos fuisse. Vix tamen sanae mentis mihi videretur si quis hodie alterum utrum mutare vellet, neque equidem scio utram formam, si daretur optio, in Homero praeferendam ducerem. Praestat igitur, hanc quaestionem intactam relinquere.

Tertia forma dativi in secunda persona semel et iterum occurrit, nempe *τεῖν*, Δ 201, δ 619, 829, λ 560, ο 119, item in oraculis apud Herodotum V 60 sq., nec usquam alibi. Suspiciari tamen licet hic illic vetustam hanc vocem locum cessasse recentiori formae *σοι*. Exempli gratia β. 126 aliquanto modulatio fieret versus si pro *αὐτὰρ σοι* legeretur *ἀλλὰ τεῖν*; item λ 252 pro *ἐγὼ τοί εἰμι* Nauckius suspicatur *ἐγὼ τεῖν εἰμι* esse legendum; nec non λ 371 *οἳ τοι ἄμ' αὐτῷ* | *Φίλιον εἰς ἄμ' ἔποντο*, in quibus ridicule iteratur *ἄμα*, suspicor *τεῖν* esse restituendum: *οἳ τεῖν αὐτῷ Φίλιον εἰς ἄμ' ἔποντο*. Sed etiam alia possunt conici, itaque hanc quoque quaestionem utpote incertiorum missam faciamus. Apud Pindarum brevior (contracta?) forma *τιν* reperitur aliquoties, e. g. Olymp. XI 114, XII 4, etc.

(Continuabitur.)

L. APULEI APOLOGIA.

edidit G. Krueger. Berolini apud Weidmannos 1864.

c. I. *Nam, ut meministi, dies abhinc quintus an sextus est, cum me causam pro uxore mea Pudentilla adversus Granios agere aggressum de composito nec opinantem patroni eius incessere maledictis et insimulare magicorum maleficiorum ac denique necis Pontiani privigni mei coepere. Quaeritur: cuius patroni? „Scilicet Graniorum” Casaubonus respondet et legit: *patroni eorum*. In proximis vero orator narrat, se ultro „eos” ad accusandum provocasse, „ibi vero” Aemilianum terga dedisse et suae temeritati latebras quaesiasse. Igitur et Aemilianus eorum fuit, qui illa maledicta et crimina iactabant, i. e. fuit unus ex iis, qui causam Graniorum adversus Pudentillam agebant. In optimo libro manu scripto F (codex Laurentianus 68. 2.) legitur *patroni* *equi*. Suspicio eosdem, qui in causa Apuleiana Aemiliano adsunt, una cum ipso etiam causam Graniorum egisse et Aemiliani nomen e loco nostro excidisse, ut fuerit: *cum me — nec opinantem AEMILIANUS patronique eius incessere maledictis et insimulare — coepere*. Ita demum optime mox sequetur: *Ibi vero Aemilianus — quaerere coepit ex diffidentia latibulum aliquod temeritatis*. „Patroni Aemiliani” memorantur c. V.*

c. II. *quod tu cum sollertissime animadvertisses et idcirco eum denuo iussisses proprio nomine accusationem delatam sustinere, pollicitus ita facturum, ne sic quidem quitus est, ut cominus ageret percelli, sed iam et adversus te contumaciter eminus calumniis velitatur. Lego: et adversus te contumax.*

c. XVI. *Videnturne vobis debere philosophi haec omnia vestigare et inquirere et cuncta specula vel uda vel suda soli videre? Immo soli NON videre?*

c. XVII. *De patria mea vero, quod eam sitam Numidiae et Gaetuliae in ipso confinio meis scriptis ostendi dicis, quibus memet professus sum — Seminumidam et Semigaetulam: non video, quid mihi sit in ea re pudendum, haud minus quam Cyro maiori, quod genere mixto fuit Semimedus et Semipersa. Repone: haud MAGIS quam Cyro maiori.*

c. XXXIII. *Sed profiteor me quaerere et cetera, non piscatori- bus modo, verum etiam amicis meis negotio dato, quicumque minus cogniti generis piscis inciderit, ut eius mihi aut formam commemorent aut ipsum vivum, si id nequierint, vel mortuum ostendant. Veri est simile Apuleium naturae piscium noscendae studiosum, maluisse ipsa piscium vel viva vel mortua corpora inspicere, quam formas ab amicis „commemoratas” cognoscere. Verba sunt autem transponenda: amicis meis negotio dato, ut mihi aut ipsum vivum vel mortuum ostendant, aut, si id nequierint, eius mihi formam commemorent.*

c. XXXXI. *Similis error turbat ultimam partem capitis 41. Accusatur Apuleius magicis artibus, veneno piscibus extracto, mulierem delenivisse eo in tempore, quo me non negabunt in Gaetuliae mediterraneis montibus fuisse, ubi pisces per Deucalionis diluvia reperiantur: quod ego gratulor nescire istos, legisse me Theophrasti quoque περὶ δακετῶν καὶ βλητικῶν et Nicandri θηρία καὶ. ceterum me etiam veneficii postularent, ut qui hoc negotium ex lectione et aemulatione Aristoteli nactus sim. Aptius et luculentius locus sic legetur: eo in tempore, quo me non negabunt in Gaetuliae mediterraneis montibus fuisse, ubi pisces post Deucalionis diluvia NON reperiantur. Ceterum SI SCIRENT, quod ego gratulor nescire istos, legisse me Theophrasti quoque περὶ δακετῶν καὶ βλητικῶν et Nicandri θηρία καὶ, me etiam veneficii reum postularent, ut qui hoc negotium ex lectione et aemulatione Aristoteli nactus sim. I. e. qui me magiae postulant, quod Aristotelem imitatus piscium naturam curiosius scrutari*

soleo, si scirent me Theophrasti et Nicandri quoque legisse libros, meum ut venefici quoque nomen deferrent.

Eiusdem capituli initio verba ab editore aliquanto negligenter sunt divisa. Vitio datur Apuleio quod piscem proscidit: '*piscem*', inquit, '*proscidisti*'. hoc quis ferat philosopho crimen esse, quod lanio vel coquo non fuisset. '*piscem proscidisti: quod crudum*': id accusas? si cocto ventrem ruspares — eam rem non putares accusandam. Distingue: '*piscem proscidisti*': quod crudum, id accusas?

c. XXXXIII. Verum enimvero ut (lege cum Colvio utut) ista sese habent, si qua fides hisce rebus impertienda est, debet ille nescio qui puer providus, quantum ego audio, et corpore decorus atque integer deligi et animo sollers et ore facundus, ut in eo aut divina potestas quasi bonis aedibus digne diversetur, si tamen ea pueri corpore includitur, NEC ipse animus expurgatus cito ad divinationem suam redigatur, quae ei prompte inrita et nulla oblivione saucia et hebes facile resumatur. Pro NEC nunc editur AN.

c. LXXIII. Narrat Apuleius Pontianum filium Pudentillae ipsum se maritum matri conciliasse, sibi que aperuisse: *consilium sibi esse, si ego non nolim, matrem suam, cui plurimi inhient, mecum coniungere, mihi quoniam soli ait omnium rerum confidere sese et credere, ni id onus recipiam, quoniam non formosa pupilla sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur. sin haec reputans formae et divitiarum gratia me ad aliam condicionem reservarem, neque pro amico, neque pro philosopho facturum*. Locus manifeste mendosus, cui aliter, alii, plerumque satis violenter mederi conati sunt. Editor: „*quoniam seclusi*; cf. Plaut. Asin. II. 4. 53; verba: *mihi soli ait - credere traicienda sunt post interpretatur*". Non assentior; nil videtur mutandum, distinctio tantum sententiarum tollenda et locus in hunc modum scribendus: *aperitque consilium sibi esse, si ego non nolim, matrem suam, cui plurimi inhient, mecum coniungere, mihi quoniam soli ait rerum omnium confidere sese et credere, ni id onus recipiam, quoniam non formosa pupilla sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur* — SI (sin erat editoris) *haec reputans formae et divitiarum gratia me ad aliam condicionem reservem* (pro reser-

varem propter praesentia, quae praecedunt *nolim, inhient, recipiam*), *neque pro amico, neque pro philosopho facturum.*

c. LXXIII. *Confiteor enim — eum (Pontianum) postquam uxorem duxerit a compecti fide descivisse ac derepente animi mutatum, quod antea nimio studio festinarat, pari pertinacia prohibitum isse, denique ne matrimonium nostrum coalesceret, quidvis pati, quidvis facere paratum fuisse, quamquam omnis illa tum foeda animi mutatio et suscepta contra matrem simultas non ipsi vitio vortenda sit, sed socero eius c. q. s. Illa tum — mutatio interpretantur: pristina, quae prius fuerat; nulla vero temporis indicatio requiritur, cui pronomen ille sufficit. Scribe: omnis illa tam foeda animi mutatio.*

c. LXXVIII. *Quodsi etiam animo ita putavit, idcircone magis habear, quia hoc scripsit Pudentilla? Acidalius pro animo scribit omnino; levius emendabis, si scripseris ex animo.*

c. LXXX. Absurde facit et ipse sibi obloquitur, qui dicit se tacere „ita vel magis hoc repugnat: ‘ego insanio’ quod verum non est, nisi insciens dixerit: porro sanus est, qui scit quid sit insania, quippe insania scire se non potest, non magis quam caecitas se videre. Editor: insciens scripsi, sciens F Q V. Melius libris obtemperabimus. Syllogismus est:

Si quis quid dicit, verum non erit, nisi sciet, quid dicat,

Si quis dicit ‘ego insanio’, verum non erit, nisi sciet, quid sit insania,

Atqui qui scit quid sit insania, sanus est,

Si quis ergo vere dicit ‘ego insanio’ sanus est.

Conclusio est absurda, sibi repugnat, quod hoc loco requiritur.

c. LXXXV. *tunc, ultime, parentis tuae animum in istis (?) scrutaris, oculos observas, suspiritus numeras, adfectiones exploras, tabulas intercipis, amorem revincis? tunc, quid in cubiculo agat, perquiris, [ne] mater tua? ** non dico amatrir, sed nec (codices: ne) omnino femina est. Ita locus hodie legitur. Kruegerus adnotat: ne seclusi: nae Scriverius || post tua aliquot verba intercidisse putat Iahnus | non dico secludi vult Casaubonus | nec*

Iahnus: ne F Q V: enim Bosscha. Omnes istae virorum doctorum coniecturae parum lucis loco afferunt. Equidem nil fere mutaverim, duo tantum vocabula addiderim: *Tune, quid in cubiculo agat, perquiris, tune POSTULAS ne mater tua, non dico amatrix, sed ne omnino femina sit?* Verba sequentia, quae hodie ita leguntur: *ne tu in ea cogites, nisi unam parentis religionem, paullulum immutanda suspicor, ut haec sint: NAE tu in ea NIHIL cogitas, nisi unam parentis religionem!*

c. LXXXXIII. Praedicat orator innocentiam et abstinentiam suam. Quum uxorem duxisset Pudentillam, omnia fecit, ut matri filiorum amorem conciliaret. „*Age vero, si avaritiae causa mulierem concupissem, quid mihi utilius ad possidendam domum eius fuit, quam simulatam inter matrem et filios serere, alienare ab eius animo liberorum caritatem, quo liberius et artius desolatam mulierem solus possiderem? fuitne hoc praedonis quod vos fingitis? ego vero quietis et concordiae et pietatis auctor, conciliator, favior non modo nova odia non servi (malim cum Elmenhorstio: servi, propter id quod sequitur: extirpavi) sed vetera quoque funditus extirpavi.* Quaestio: *fuitne hoc praedonis quod vos fingitis?* prorsus est absurda: hoc quod fingunt accusatores' i. e. avarum et pecuniae Pudentillae cupidum fuisse Apuleium, procul dubio praedonis est. Lego: *fuit (ἀν ἧν) hoc praedonis QUEM vos fingitis!*

c. LXXXXVI. *Putam me acta apud Avitum, non ipsius litteras legisse quid? possene vel quisquiliis in isto negotio accusare? Libri: quid posses vel quas quis in isto negotio accusare? Colvius: quisquis.* Verum videtur: *Quid posses vel TU, VEL QUISQUIS in isto negotio accusare?*

c. LXXXXVII. *Pontianus enim filiam Rufini (sc. uxorem suam) mali compertam non modo heredem non reliquit, sed ne honesto quidem legato impertivit, quippe qui ei ad ignominiam lintea adscribi ducentorum fere denariorum iusserit, ut intelligeretur iratus potius exterminasse eam, quam oblitus praeterisse. Exterminasse est coniectura Colvii, libri: estimasse extimasse vel extemasse. Mihi quidem nil aptius videtur quam: exheredasse.*

c. LXXXXVIII. Obicit Apuleius Aemiliano et Rufino, quod filium iuniorem Pudentillae corrumpant et ad vitam flagitiosam adliciant. „*In ludo quoque gladiatorio frequens visitur, nomina gladiatorum et pugnas et vulnera plane quidem ut honestus puer ab ipso lanista docetur.* Ultima sensu vacua, conicio: *plane quidem ut TIRO honestus puer ab ipso lanista docetur.* Quanquam puer honesto loco ortus tamen tamquam infimae condicionis homo, tiro gladiatorius, ab ipso lanista instituitur.

c. CI. *ipse iam, ut libet, matrem suam de cetero exoret: mihi, ut ultra pro eo deprecet, locum non reliquit. ipse iam ut sui potens ac vir (sumserat autem togam virilem) acerbissimas literas matri dictet et iram eius deleniat: qui poluit perorare, poterit exorare.* Mirum, hercle, modum irae cuiusvis deleniendae dictando literas acerbissimas! Hildebrandius; „*Locus obscurior est. Bosscha emendabat acceptissimas, ego amantissimas; at ulcus altius mihi sedere videtur, quum etiam dictet displiceat.* Neque mihi placeat, atqui restituendum censeo: *acerbissimas litteras matri dict-
ATAS EXCUSEt et iram eius deleniat.*

Haarlemi.

J. VAN DER VLIET.

AD SOPHOCLES ANTIGONAM.

395 sq.

μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσι τις
ἀλούς, ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλει.

Nou uno nomine haec displicent. Locutus est Creon de iis, qui vultu et ore conscientiam suam produnt; quibus nunc opponit eos, qui deprehensi malefactum suum falsa specie exornare non verentur. Dicere autem se illos quoque odisse nimis languidum est. Deinde non satis ita fit perspicuum Creontem se ab Ismene absenti ad praesentem Antigonam convertere. Sed omnium minime hoc ferendum, quod desideratur id, ad quod referri possit

Antigonae dictum θέλεις τι μείζον ἢ κατακτεῖναι μ' ἐλὼν; quae verba nullum sensum praebent nisi in Creontis quoque ultimis verbis aliquis comparativus insit. Hisce de causis non dubito quin poëta sic fere scripserit:

μισῶ γε μέντοι μᾶλλον εἰ τις ἐν κακοῖς
ἀλούς, ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλει.

790

καί σ' οὐτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
οὐθ' ἀμερίων ἐπ' ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔχων μέμνηεν.

Corruptum esse ἀμερίων ἐπ' ἀνθρώπων nemo negat. Clavum clavo expellit Nauckius legendo σέ γ' ἀνθρώπων, nam verbo ἀθανάτων nihil recte opponitur quam simplex genitivus, ab οὐδεὶς pendens. Causam morbi nondum perspexisse videntur viri docti; quam equidem latere censeo in antistrophico versu. Quid enim facilius fieri poterat, quam ut ἄμαχος γὰρ ἐμπαίζει nasceretur ex ἄμαχος δ' ἐμπαίζει? Quam saepe particulae γὰρ et δὲ confunduntur. Lege ergo:

οὐθ' ἀμερίων ἀνθρώπων, ὁ δ' ἔχων μέμνηεν,
et in antistropa

θεσμῶν· ἄμαχος δ' ἐμπαίζει θεός Ἀφροδίτα.

Accedit quod ita versus evadit multo modulator.

1192 sq.

ἐγὼ φίλη δέσποινα καὶ παρὼν ἐρῶ,
κούδ' ἐν παρήσῳ τῆς ἀληθείας ἔπος.

Schneidewin: Der Bote kann genau berichten, weil er dabei war als Augenzeuge, und er will es thun u. s. w. Hunc sensum requiri non nego, sed quis eum ex hac lectione eliciat! Veram lectionem reppererit, qui meminerit nullum in poëtis frequentius esse vitium, quam in fine versuum falsa vocabula substituta pro iis quae, charta detrita, vel tota vel partim evanuerant. Pro ἔπος enim legendum est ἐλὼν.

J. J. HARTMAN.

AD GALENUM.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 14).

Tom. XV. pag. 22: *Artemidorus Capito*, inquit, *lectionem veterem audacter mutavit*. ἐπειδὴ οὔτε βιβλίον ἠύρισκεν ἀνδρὸς παλαιοῦ τὴν γῆν μόνην εἰπόντος εἶναι φοιχεῖν, οὔτε παρὰ τοῖς μάλισα τὴν τοιαύτην ἰσορίαν ἀναλεξαμένοις ἀνδράσι τοῖς περιπατητικῶς ἰσορούμενον τῆς δόξης ταύτης προθεῖναι τινα, τὴν λέξιν ὑπὴλαξε τολμηρῶς. In his προθεῖναι manifesto mendosum est et reponendum: τῆς δόξης ταύτης προCTHναι.

Memorabilis locus est apud Galenum Tom. XV. pag. 24 de interitu librorum veterum et imprimis notandum quod scribit: τί θαυμασδὸν ἀπολέσθαι (τὰ add.) τῶν ἀλλοκότους δόξας γραψάντων ὅπου γε καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εὐρίσκονται τινες εὐδοκίμως ἠγωνισμένοι κωμικοὶ τε καὶ τραγικοὶ ποιηταὶ δράμασιν οὐκέτι διασωζόμενοις. Unde est illud in Didascaliis non infrequens: οὐ σώζεται.

Tom. XV. pag. 25: εἰ τὰς τῶν παλαιῶν ἰατρῶν δόξας ἐθέλοις ἰσοῦσαι πάρεσί σοι τὰς τῆς ἰατρικῆς συναγωγῆς ἀναγνῶναι βιβλούς ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει, ὁμολογουμένας δὲ ὑπὸ τοῦ Μένωνος — γεγράφθαι. Consuetudo Graecorum postulat: ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλῳ. Scribebatur ἀριστοτῇ, unde error natus est.

Spurium -esse quidquid sub Pythagorae nomine ferebatur diserte testatur Galenus Tom. XV. pag. 67: ὅπου γὰρ καὶ συγ-

γράμματα πλείσα παλαιῶν ἀνδρῶν οὐκέτι σώζεται, πολὺ δὲ μᾶλλον οὐδὲ τὰς ἀγράφους δόξας εἰκὸς εἶναι αὐτῶν διασώζεσθαι καὶ μάλιστα ὅτι μὴδ' ἔγραψαν ἔνιοι σύγγραμμα μὴδέν, ὥσπερ Σωκράτης καὶ Πυθαγόρας καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνδόξων ἱατρῶν Κρίντος.

Tom. XV. pag. 167: ὁμοίον τι μοι δοκοῦσι πεπονθέναι οἱ πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν — τῷ νοσοῦντι μὲν ὑδερικῶς ἀνθρώπῳ, παρωνυχίαν δὲ αὐτοῦ θεραπεῦσαι φιλότιμον τὸν ἱατρὸν ἀξιοῦντι.

Iam antea ostendi latere in his nomen nobilissimi medici et scribendum esse Φιλότιμον τὸν ἱατρὸν.

Tom. XV. pag. 171 vitiosa interpunctio obscurat hunc locum: τῶν πλείων ἐξηγητῶν ἔτι καὶ τοῦτ' ἂν τις θαυμάσειεν ὅτι τὰ προγεγραμμένα πάντα ἐπαινοῦντες αἰεὶ θαυμασίως εἰρῆσθαι, τὸ δὲ τι τάνδρῃ καὶ δαιμονίως, τὸ δὲ τι καὶ θείως, τὸ δὲ τι νῦν ἐξαίφνης ἐκείνων ἀπάντων ἐπελάθοντο. Haec ita distinguenda sunt: θαυμασίως εἰρῆσθαι τόδε τι τάνδρῃ, καὶ δαιμονίως τόδε τι, καὶ θείως τόδε τι, νῦν ἐξαίφνης ἐκείνων ἀπάντων ἐπελάθοντο.

Galenus narrat Tom. XV. pag. 185, Germanos non esse flavos, ut vulgo dicebatur sed rufos. χρώμενοι δὲ ἐνίστε τοῖς ὀνόμασιν οὐκ ἀκριβῶς ἔνιοι τῶν βιβλία γραφόντων τὴν τῶν πραγμάτων διδασκαλίαν ταράσσουσιν. οὕτω γοῦν τινὲς ὀνομάζουσι τοὺς Γερμανοὺς ξανθοὺς καίτοι γε οὐκ ὄντας ξανθοὺς, ἐὰν ἀκριβῶς τις ἐθέλῃ καλεῖν, ἀλλὰ πυρροὺς.

Tom. XV. pag. 215: — ὥς ἐπὶ πολλῶν ἄλλων, ἐν οἷς οὐδὲν τοιοῦτον προσΘέντος τοῦ συγγραφέως ἀποφαίνονται τολμηρότατοι τὸ ἐπελθὼν αὐτοῖς οἱ ἐξηγηταί. Apparet scribendum esse: προσΘέντος τοῦ συγγραφέως εἰ ἀποφαίνονται τολμηρότατα.

Non intellexit Galenus Homeri locum Tom. XV. pag. 883. scribens: οἱ μνηστῆρες τοὺς σιάλους ἥσθιον, τοὺς γὰρ ὑπὲρ τοὺς τελείους οὕτως ὀνόμαζον. et post pauca: οἱ μνηστῆρες — ἀναισθητότατοι πάντων ἦσαν εἰς διάγνωσιν εὐπέπτων τε ἄμα καὶ ἡδέων ἐδεσμάτων, ὥσπερ κὰν τῷ τὰς γαστέρας τῶν αἰγῶν ἐσθίειν τὰς ἐμπλησθείσας αἵματος καὶ λίπους, οὐ δυσπεπτότερον τί ἂν εὖροις ἐδεσμά.

ἔσθιε νῦν, ὦ ξεῖνε, τὰ δὲ δμῶεσσι πάρεσι
χοίρε', ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσιν

sed illa petulans et proterva iuventus

non tantum Veneris quantum studiosa culinæ

optimas et dulcissimas carnes sibi reservaverat nec Galenus τοὺς σιάλους recte interpretatur. Conf. Tom. XII. pag. 259: τροφῇ χρῶνται — τῷ τῶν αἰγῶν αἵματι οἱ κατὰ τοὺς ἀγρούς ἐμπιπλάντες αὐτῶν τὰς γαστέρας ἅμα τῇ πιμέλῃ καθάπερ Ὀμηρος ἔφη τοὺς μνηστῆρας.

Indoctos et futes grammaticos redarguit Galenus Tom. XV. pag. 455: τοὺς οἰομένους μηδέπω χόνδρον εἶναι κατὰ τοὺς Ἱπποκράτους χρόνους ἀγνοοῦντας ἐλέγξεις ἐκ τοῦ τῶν παλαιῶν κωμικῶν ἐνίοις ἐμνημονευκέναι χόνδρου καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἱπποκράτην κατὰ το Περὶ διαίτης ὑγιεινῆς, namque, inquit, *et si ille liber non est Hippocratis tamen veterem aliquem medicum habet auctorem aut antiquiorem Hippocrate aut æqualem*. Χόνδρος et apud antiquos Comicos et apud recentiores non est infrequens. Apud ipsum Galenum Tom. VI. pag. 541 exemplum est ex Aristophane: τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ τῶν ἀράκων ὀνόματος διὰ τοῦ Κ γεγραμμένην εὐρίσκομεν ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Ὀλκάσιν ἐνθα Φησί· ἀράκους πυροὺς πτισάνην χόνδρον ζειᾶς αἶρας σεμίδαλιν.

Tom. XVI. pag. 95: παρὰ καιρὸν οὐ δύνανται τὰς σφοδράς καὶ νεανίας ποιεῖν. Admirabilis est emendatio nescio cuius, qui videt in KAINĒANĪAC latere κενεαγγίας, *exinanitiones*. Probam formam esse κενεαγγίην, non κενεαγγεῖην, recte monet Din-dorf. ad ST. TH. et vetus hoc mendum declarat.

Antiqua scriptura KĒNEAGGIAC in καινεαγγίας conversa est. Deinde criticus τοῦ πονηροῦ κόμματος substituit duo vocabula Græca καὶ νεανίας.

Tom. XVI. pag. 327. Legebatur in Hippocratis libro περὶ χυμῶν (pag. 316 Galeni): ἐκ τῶν ἡθέων φιλοπονίῃ ψυχῆς ἢ ζήτηων ἢ μελετέων ἢ ὀρέων ἢ λέγων ἢ τι ἄλλο οἶον λῦπαι, δυσοργησίαι, ἐπιθυμίαι, quamquam hæc omnia sunt ἀδιανόητα et sensu cassa tamen sedulo ea Galenus interpretatur scilicet et reprehendit pag. 327 τοὺς ἐξηγητὰς πολυειδῶς μεταγράψαντας

τὴν ῥῆσιν ἄλλον ἄλλως. Namque, inquit, εἴπερ ὅλως ἀποχωρεῖν τις τολμᾷ παλαιᾷ γραφῇ κατὰ τι πιθανὸν χρὴ τοῦτο πράττειν. Egregium sane hoc praeceptum est sed prorsus inutile. Subirascitur autem Galenus antiquo interpreti Glauciae, qui de suo negationem inseruerat: — Φιλοπονίη ψυχῆς ΜΗ ζητέων ἢ μελετέων. Exclamat autem: εἰ δὲ ἔξεις προστιθέσθαι τοῖς καταφατικῶς εἰρημένους τὰς ἀποφάσεις, ἅπαν οὖν (leg. ἂν) οὕτω τις διαφθεῖρη (leg. διαφθεῖροι) δόγμα καὶ μηδεμίαν γνώμην τῶν παλαιῶν βεβαίαν φυλάττη (leg. φυλάττοι). Quasi non sint complures loci et apud alios et apud ipsum Galenum, ubi negatio (οὐ — μή) vel inepte abundet vel stulte omissa sit.

Notus Aristophanis versiculus in Pluto de Apolline:

ὃς θεσπιωδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου

obversabatur Galeno quum scriberet Tom. XVI. pag. 457: ἐκείνος (L. Martius gravi morbo Galeni arte liberatus) τὴν ἐμὴν Φωνὴν ἐκ τρίποδος χρυσηλάτου εἶναι καὶ νῦν Φησίν.

Tom. XVI. pag. 481: ἐγὼ δ' οὐ βούλομαι νῦν διατρίβειν ἐν Φλυαρίαις — μᾶλλον δὲ ἀπάδειν πρὸς τὸ τέλος προθυμοῦμαι. Turpe mendum pro σπεύδειν πρὸς τὸ τέλος.

Quam vetusta vitia etiam in optimis libris olim inoleverint declarat locus Galeni Tom. XVI. pag. 636, ubi Rufus Ephesius increpat Zeuxidem antiquissimum Hippocratis interpretem, cui scripturae vitium imposuerat: Ζεῦξις, inquit, κατὰ πολὺ διαφεύγων τὸ ἀσύνητον ἐνταῦθα διαπέφηνεν· ἐπιπεσὼν (lege περιπεσὼν) γὰρ ἀμαρτήματι ἐφύλαξεν αὐτό. Retinuerat enim mendosam lectionem ΟΤΡΑ ΔΕ ΠΕΠΟΝΑ (οὔρα δὲ πέποννα) pro ΟΤΡΑ Δ ΕΠΙΠΟΝΑ (οὔρα δ' ἐπίποννα).

Tom. XVI. pag. 819: ἐν ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ἀντιγράφοις εὗρον ΕΚΤΡΟΦΛΑΕΩΝ — ὅτι μὴ τοῖς Διοσκορίδου καὶ Καπίτωνος. οὗτοι γὰρ ἔγραψαν ΕΚΤΡΟΦΛΑΕΩΝ. — αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Διοσκορίδης τὰ Στροφώδεα οὔρα λέγεσθαι Φησι τὰ ἔχοντά τινα ἐν αὐτοῖς ἐμφερόμενα πεπηγότα παρὰ τὸ ΔΙΑΣτρέφεισθαι, ὃ ἐξὶ πηγυνυθαι, γεγονότος τοῦ ὀνόματος. ἴσμεν γὰρ ὅτι καὶ ὁ ποιητὴς εἶπε τὸ δὲ τὸ καὶ περιστρέφεται κυκλωδῶς, δηλοῦν τὸ περιπῆγνυται.

Foodissime haec corrupta sunt sed Homeri versiculus tamquam filum Ariadnes ex hoc labyrintho nos educet. Pro τὸ καὶ verum est ὩΚΑ, pro περιστρέφεται περιτρέφεται et κυκλῶντι pro κυκλωδῶς, *Psad.* E 902:

ὥς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸν ἐπειγόμενος συνέπηξεν
ὕγρὸν ἐόν, μάλα δ' ὥκα περιτρέφεται κυκλῶντι.

Iam reliqua omnia certa correctione restitui possunt: ὁ Διοσκουρίδης τὰ Τροφώδεα οὔρα — παρὰ τὸ Τρέφεσθαι, ὃ ἐστὶ πηγνυσθαι κτέ. Notissima sunt ex Homero θρέψας pro πήξας, περιτρέφεται pro περιπήγνυται, et περιτρέφετο pro περιεπήγνυτο. *Odys.* I 246:

ἤμισυ μὲν θρέψας λευκοῖο γάλακτος

et Ξ 477:

καὶ σακέεσσι περιτρέφετο κρύσαλλος

et Ψ 237:

πολλὴ δὲ περὶ χροῖ τέτροφεν ἄλμη.

Dioscorides igitur suspicatus est. τὰ οὔρα τὰ ἔχοντά τινα ἐν αὐτοῖς ἐμφερόμενα ΠΕΠΗΓΟΤΑ ab Hippocrate τροφώδεα appellata fuisse idque audacter, ut solet, recepit in textum. Nihil enim est in his satis certum et exploratum. Triplex enim circumfertur scriptura ἐκ τροφιωδέων apud Erotianum, ἐκ τεφρωδέων: ἐκ τεφροειδῶν apud Hesychium, et ἐκ εφρωδέων in optimis Hippocratis Codicibus. Cf. Klein ad Erotianum v. Τροφιωδέων: σποδοειδῶν. Quae sit ex his vera lectio et an omnino ulla sit in his vera quis dicat?

Latet adhuc apud Hippocratem alicubi glossa ab Erotiano servata:

Τεθραμμένον: πεπηγότα. θρέψαι γὰρ Ἀττικοὶ τὸ πήξαι ἔλεγον καὶ τροφαλίδα τὸν πεπηγότα τυρόν.

Tom. XVII. 1. pag. 2 ubi dixit qui morbi σποραδικοὶ appellantur ita pergit: πολλάκις γὰρ οἱ Ἕλληνες τὸ σπείρειν ἀντὶ τοῦ διασπείρειν καὶ ἀπ' ἀλλήλων διαχωρίζειν ἔλαβον καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον Θουκυδίδης περὶ τῶν νεανίσκων ἦρος δὲ ἄλλοι ἐν τῷ ἄλλῳ τῆς πόλεως μέρει σποραδικοὶ ἀπολώλασιν.

Quam monstrose haec corrupta sint declarat locus Thucydidis II. 4. ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδην ἀπώλλυντο.

Tom. XVII. 1. pag. 9: ἄπτεται ἡ νόσος — καὶ τῶν θωρησσομένων καὶ τῶν ὑδροποτεόντων καὶ τῶν μᾶζαν ἐσθιόντων καὶ τῶν ἄρτον σιτεόντων. *Barbarum est σιτεῖν pro σιτεῖσθαι. Vera lectio est ἄρτοCιτεόντων.*

Tom. XVII. 1. pag. 9: ὑπὸ τούτων τῶν νοσημάτων [οἱ] πλείους ἀπόλλυνται ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν συμπάντων.

Dele articulum; sententia loci requirit plures, non plerique.

Saepe Galenus queritur de mendosis Hippocratis Codicibus, veluti Tom. XVII. 1. pag. 196: ἐγχωρεῖ δὲ κατ' ἀρχὴν εὐθύς ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου τὴν λέξιν ἀμαρτηθεῖσαν φυλαχθῆναι καθάπερ καὶ ἄλλαι πολλαὶ τοῦτο πεπόνθασιν παρὰ τε τῷ Ἱπποκράτει καὶ ἄλλοις οὐκ ὀλίγοις. et pag. 524: οὐκ οἶδ' ὅπως ἐδυεύχησε καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον ὥσπερ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν Ἱπποκράτους τὰ μὲν ἄλλως δισκευασμένα, τὰ δὲ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένοις παρακείμενόν τι ἔχοντα et pag. 909: γέγραπται μὲν οὖν τοῦτο κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων, ὀρθῶς δὲ ἐν τοῖς κατὰ Διοσκορίδην οὐ γέγραπται. φαίνεται μὲν γὰρ ὡς (ἐπ' add.) ἐξηγήσει προσγραφὴν ὑπὸ τινος, αὐθις δὲ εἰς τοῦδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι.

Quae sint autem δισκευασμένα in scriptis Hippocratis luculenter demonstrat Tom. XVII. 1. pag. 109. Duo breves libelli sub Hippocratis nomine ferebantur, quo tempore reges Pergami et Aegypti librorum veterum emendorum studio inter se certabant. Itaque nescio quis ut esset liber vendibilior utrumque libellum additis quibusdam alienis in unum coniunxit. Tom. XVII. 1. pag. 9: τούτου τοῦ βιβλίου τὸ μέρος τὸ πρῶτον εἰς διακοσίους καὶ τεσσαράκοντα εἰχους ἐξήκει. et pag. 10: ἐπὶ τέλει πρόσκειται διὰ εἰχων ὡς δέκα περὶ τῶν ἐγκεφάλου νόσων, et post pauca: τὸ ὅλον βιβλίον ἐκ πολλῶν δισκευάσαι καὶ σύγκειται σχεδὸν εἰς ἑξακοσίους εἰχους — ἐκτεταμένον. Luculentus imprimis locus est de mendis librorum veterum Tom. XVIII. 2. pag. 778: τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ γράψαντος αὐτὸ (τὸ βιβλίον) παρὰ γράμματος ἑνὸς ἢ δυοῖν ἀφαίρεσιν ἢ πρόσθεσιν ἢ ὑπάλλαξιν ἀμαρτάντος οἶα πολλὰ συγγράφουσιν, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου βιβλιογράφου διὰ τὸ τινα μὲν ἀσαφῆσι γράμμασι γεγραφέτος (lege γράμμασι γεγράφΘΑΙ ὑπ') αὐτοῦ τοῦ συνθέτου, — τινα δὲ τοῦ χάρτου κο-

πέντος ἢ κατὰ τινὰ ἄλλην περίσασιν ἀπολομένου τοῦ γράμματος ἢ συγχυθέντος· ἴσως δὲ τινων καὶ κατὰ τὸν ὀνομασθέντα μεταγραμματισμὸν ἀμαρτηθέντων ἐκ τινων μεταβαλλόντων ἐκ τῆς παλαιᾶς γραφῆς εἰς τὴν ὑτέραν (ὑστερον) γεγραμμένην (lege τὰ γεγραμμένα) πρὸς τοῦ παλαιοῦ ΠΛΗΘΟΣ ἈΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ἐκ τούτων ἀπάντων ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων ἠθροίσθη. In his imprimis memorabile est quod scribit περὶ μεταγραμματισμοῦ καὶ τῶν τὰ γεγραμμένα πρὸς τοῦ παλαιοῦ μεταβαλλόντων ἐκ τῆς παλαιᾶς γραφῆς εἰς τὴν ὑστερον. Ergo Hippocratis libri olim Ἀττικοῖς γράμμασι scripti fuerunt et postea ut Homeri carmina μετεχαρακτηρίσθησαν, id est Ἰωνικοῖς γράμμασιν ἀντὶ τῶν Ἀττικῶν exarati sunt. Cf. quae scripsimus in *Miscell. Crit.* pag. 289 sqq. Memorabilis imprimis in hanc rem locus est Tom. XVII. 2. pag. 110 ubi apud Hippocratem legitur: σκῆψις μὲν ἐφ' οἷσι γινόμενα ῥύεται τούτων προγενόμενα κωλύει, quae verba omni sensu cassa neque intellexit umquam quisquam neque intellecturus est. Ridicule interpres: „*decubitus quidem, in quibus facta tollit, haec ante facta prohibet*” μανθάνεις; non opinor. Itaque Galenus infelix corrector ad emendandum se accingit et pro σκῆψις reponit σκῆψις et ita pergit dicere: γραφόντων γὰρ τῶν παλαιῶν τὸν τε τοῦ Η φθόγγον καὶ τὸν τοῦ Ε δι' ἐνὸς χαρακτῆρος, ὃς νῦν μόνος σημαίνει τὸν ἕτερον φθόγγον τὸν Η (lege Ε) πολλὰ γέγονεν ἀμαρτήματα τῶν ἐγγραφομένων (lege ἐΚγρ.) οὐ κατὰ τὴν γνώμην τῶν γραφάντων τὴν μετάθεσιν τῶν γραμμάτων ποιησαμένων. Διὸ καὶ προσέχειν ἀκριβῶς χρὴ ταῖς τοιαύταις γραφαῖς ἐν αἷς δυνατόν ἐς τὸν τοῦ Η φθόγγον εἰς τὸν τοῦ Ε μεταθέντας ἢ τοῦ παλιν γράψαντας ἐπανορθώσασθαι τὴν γραφὴν· ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ Ο καὶ Ω ποιητέον ἐπειδὴ καὶ τούτων ἀμφοτέρων οἱ φθόγγοι δι' ἐνὸς χαρακτῆρος ἐγράφοντο.

Tom. XVII. 1. pag. 197: παρὰ τὸ θέατρον. γράφουσί τινες οὐ θέατρον ἀλλὰ θέρεθρον, ἵν' ἔχωσιν ἐξηγεῖσθαι χωρίον τι εἶναι παρὰ τὸ θέρεσθαι κεκλημένον οὕτως. Hinc sumtum quod legitur in Galeni glossis: Θέρετρον: τόπος ἐνδιατρίβειν θέρους ἐπιτήδειος. ἔνιοι δὲ θέντρον γράφουσιν.

Absurda vocabula sunt et Θέρετρον et Θέντρον.

Θέρετρον est vetus scribarum error, qui Galenum decepit in talibus plumbeum. Θέντρον est scribae dormitantis pro Θέντρον.

Solebant Romae superstitiosi homines de aegrotantium salute non medicos, sed vates consulere, καίτοι τοὺς μάντις οὐδέποτε ἀληθῶς ὀρῶντες ἐπ' ἀρρώστου προειπόντας ἐν Ῥώμῃ, ut scribit Galenus Tom. XVII. 1. pag. 250, qui satis εὐθύως addidit: τῶν γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οὐ πεπεισμένοι.

Quam inepti homines vivo Galeno Alexandriae medicinam docerent et docerentur ostendit Galenus Tom. XVII. 1. pag. 499: ἔνιοι τῶν ἐξηγουμένων τὰ βιβλία κατεγνώκασιν εἰς τοσοῦτον τῶν ἀκροατῶν ὥς ἐγὼ ποτε ἐν Ἀλεξανδρίᾳ καὶ τοιαύτης ἐξηγήσεως ἤκουσα περὶ τινος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐπιδημίων ἀρρώστου γεγραμμένου κατὰ τὴν ῥῆσιν, ἥς ἡ ἀρχή· „Σειληνὸς δὲ ὅς ᾔκει ἐπὶ τοῦ Πλαταμῶνος” ἐν γὰρ τῷ διηγεῖσθαι τὰ συμβάντα τούτῳ καὶ τοιαύτην τινὰ ῥῆσιν ἔγραψεν ὁ Ἰπποκράτης· „νυκτὸς οὐδὲν ἐκοιμήθη, λόγοι πολλοί” τούτοις οὖν ἐπεφώνησεν ὁ ἐξηγούμενος τὸ σύγγραμμα· Σειληνὸς γὰρ ἦν. οἱ μαθηταὶ δὲ ἀναπηδήσαντες ἐκεκράγεσαν ὑπερβαυμάζοντες. digni profecto tali professore discipuli!

Tom. XVII. 1. pag. 575. Σάτυρος δὲ καὶ Φικιανὸς ἐπὶ πλείστον αὐτῷ (Quinto) συνδιατρίψαντες οὐδεμίαν τοιαύτην ἐξήγησιν εἰς Κόριντον ἀνέφερον. [οὐκ] ἀκριβῶς γὰρ ἐπίσταμαι τοῦτ' ἐγὼ ἀμφοτέροις διδασκάλοις χρησάμενος. Manifestum est οὐκ expungi oportere. Quis enim sine risu legat quod bonus interpretes dedit: *Non enim id ego accurate scio quamquam utroque praeceptore sum usus.*

Discimus a Galeno in magna bibliotheca Alexandrina libros viris eruditis ut otiose eos domi suae legere possent commodari solere. Tom. XVII. 1. pag. 606: ἔνιοι μὲν γὰρ φασιν αὐτὸν λαβόντα τὸν τρίτον τῶν Ἐπιδημίων ἐκ τῆς ἐν Ἀλεξανδρίᾳ μεγάλης βιβλιοθήκης ὥς ἀναγνωσόμενον ἀποδοῦναι παρεγγράψαντα ἐν αὐτῷ καὶ μέλανι καὶ γράμμασι παραπλησίους τοὺς χαρακτῆρας τούτους.

Non uno loco Galenus narrat in libris antiquis notas numerorum scribi solere, in recentioribus vocabula et nomina literarum plene perscribi. Tom. XVII. 1. pag. 633: ἐνίοις δὲ καὶ τὸ Α πρόσκειται, κατὰ τινὰ δὲ ἀντ' αὐτοῦ γέγραπται πρῶτος,

ἐν ἄλλοις δὲ πρώτῃ. et pag. 730: ἓνια μὲν τῶν ἀντιγράφων (ἔχει add.) προσγεγραμμένον τὸ τετάρτῃ, τινὰ δὲ τὸ τεταρταῖοι, τὰ δὲ τούτων ἔτι παλαιότερα τὸ Δ γράμμα. Itaque nostri est arbitrii in singulis locis constituere utrum εἰς an πρῶτος scribendum sit, et τέτταρα an τέταρτοι an τεταρταῖοι similiterque in caeteris.

Tom. XVII. 1. pag. 648: διηγήσεως ἄρχεται τῶν ἰσορισμάτων αὐτό. Barbarum est ἰσόρισμα et ἰσόρημα non est huius loci. Legendum: τῶν ἰσορημένων αὐτῷ.

Tom. XVII. 1. pag. 680: σπανίως πάνυ παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὑρίσκεται τὰ τοιαῦτα ῥήματά τε καὶ ὀνόματα, λέγω δὲ τὸ ἰλαίνειν καὶ τὸ ἰλλός, ἃφ' οὗ καὶ ὁ Σώφρων δοκεῖ πεποιηκέναι τὸ συγκριτικὸν ὀνομαζόμενον παρὰ τῶν γραμματικῶν.

ἰλλότερον τάνκονα.

Aristophanes *Theophr.* vs. 846

ἰλλός γεγένημαι προσδοκῶν· ὁ δ' οὐδέπω.

ubi Scholiasta: ἰλλός: τυφλός, διεσραμμένος τὴν ὕψιν. Σώφρων· ἰλλοτέρα τῶν κορωνῶν.

Tom. XVII. 1. pag. 793: ὥς ἐν ἡναγκάσθην ἐγὼ διὰ τοῦτο ΤΗΝ τε παλαιότητα τῶν ἀντιγράφων ἐπιζητῆσαι τὰ τε ὑπομνήματα τῶν πρώτων ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον. Galenus scripserat ΤΑ τε παλαιόΤΑΤΑ τῶν ἀντιγράφων. Notum est παλαιότητα et παλαιότατα eodem compendio scribi: παλαιῶ.

Tom. XVII. 1. pag. 795: πάντων δὲ τῶν ὑπαλλαξάντων τὰς παλαιὰς γραφὰς τολμηροτάτΟΤC τοὺς περὶ Καπίτωνα καὶ Διοσκορίδην εὑρίσκω πράξαντας τοῦτο. Lege τολμηρότατΑ τοὺς. Cf. Tom. XV. pag. 215 ἀποφαίνονται τολμηρότατα τὸ ἐπελθόν (quod in uocem uenit) οἱ ἐξηγῆται. et Tom. XV. pag. 22 τὴν λέξιν ὑπῆλλαξε τολμηρῶς.

Notabilis est scribae error Tom. XVII. 1. pag. 812 in loco Hippocratis: βαγέντος ἐνός (ὑμένος) οἱ λοιποὶ ἀκινΔΤνοτέρην δύναμιν ἔχουσι καὶ ῥήγνυται πρῶτος μὲν ὁ ἐκείνου ἐχόμενος ἔπειτα ὁ ὕστος. Hippocrates usus erat perantiquo vocabulo Homérico

ἀκιδνοτέρην, id est ἀσθενέστεραν, quod quum scribam fugeret substituit „vocabulum bene Graecum” ἀκιδδυνοτέρην, sed cum sententia pugnans. Turpi errore apud Hesychium legitur:

Ἄκιλινότερον: ἀσθενέστερον.

ex Homérico:

οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιον.

Galenus animadvertit Tom. XVII. 1. pag. 826: φαίνεται νήπια λέγων τὰ ἕως ἥβης καὶ οὐχὶ τὰ νεογνὰ μέχρι τῶν πέντε ἢ ἕξ ἐτῶν, et simili sensu dixisse Herophilum: τοῖς νηπίοις οὐ γίνεταί σπέρματα μεγάλα, καταμήνια, κύημα, Φαλακρότης, quod cum nonnulli non intellexissent bonum medicum derisui habuerunt serio narrantem puerulis et puellulis quinque aut sex annorum οὐ γενέσθαι σπέρματα μεγάλα vel καταμήνια. Mireris in his derisoribus Callimachum fuisse, sed disertum est Galeni testimonium: οὐ γὰρ τοῖς μέχρι τῆς προειρημένης ἡλικίας (quinque vel sex annorum) παραγιγνομένοις λέγει μὴ γίνεσθαι ταῦτα — ὅπερ τινὲς δεχόμενοι καταγελῶσιν αὐτοῦ ὡς τὰ πᾶσι γινώσκόμενα διδάσκοντος, ὧν ἐστὶ καὶ ὁ Καλλιμάχος.

Tom. XVII. 1. pag. 909: ἀλλὰ ταῦτα μὲν εὐκαταφρόνητα καὶ σμικρὰ καθάπερ καὶ πάνθ' ὅσα περὶ τῆς λέξεως ἐξήγεται τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας φυλαττομένης. Pro ἐξήγεται restituendum ἐζήτῃται, omnia quae de lectione quaesita sunt. Omnes enim de vera scriptura quaestiones dummodo de loci sententia constet Galenus vult contemnere videri, quod quam sit lubricum et periculosum non melius quam ex gravissimis erroribus, in quos Galenus ipse se passim induit, declarari potest. Si quis alius, Galenus in arte interpretandi plumbeus est et omnino in rebus grammaticis, quas locis sexcentis adunco naso suspendit. Praeclare ERMERINUS in Praefatione ad Hippocratem Tom. I. pag. V: „Galenum paene delectatum esse dixerim scribendo amplos commentarios in libros, quos neque ipse, neque quisquam unquam intellexit aut intelliget”. Primus omnium ausus est vir egregius immatura morte litteris ereptus ea redarguere et convellere quae alii aut inepte probabant aut stulte mirabantur, de qua re alius dabitur dicendi locus.

Tom. XVII. 1. pag. 989: φαίνονται τινες ποιεῖν ὅπερ ὁ Τίμων εἶπεν·

εἰκάζων τί θέλεις, ὀλίγον κρέας, ὅς τέα πολλά.

ubi fortasse scribendum: εἰκάζῳ τί θέλεις.

Tom. XVII. 2. pag. 19: προσέγραψεν „ἦν τὸ πρῶτον ἐθεράπευσα” διὰ τὸ μεμνήσθαι τὸ ὄνομα τῆς γυναικός. Nonne sentis negationem excidisse διὰ τὸ ΜΗ μεμνήσθαι? Oblitus erat mulieris nomen et propterea dixit: ἦν τὸ πρῶτον ἐθεράπευσα.

Tom. XVII. 2. pag. 32: Διοσκορίδης δὲ οὕτως ἔγραψε τὴν ῥῆσιν· „Ἀρκεσιλάῳ δὲ κακὸν ὧιδει τὸ φουσῶδες” ἀντὶ τοῦ κακὸν ὤζετο τὸ φουσῶδες. Scribendum: κακὸν Ὀδῶδει et κακὸν ὤζει τὸ φουσῶδες. Ὀδωθέναι et ὀζειν idem est, sed hoc Athenienses utebantur, illo Iones et poëtae.

Tom. XVII. 2. pag. 67: Hippocrates: ΒΡΑΧΕΑ ὑφέντα παχῦναι σκληρά. ad haec Galenus: αὕτη μὲν ἡ παλαιὰ γραφή. οἱ δὲ περὶ τὸν Σαβῖνον οὐ ΒΡΑΧΕΑ γράφουσιν ἀλλὰ ΒΡΑΧΙΟΝΑ — οὐ μόνον ἰδίαν ἐξηγούμενοι γραφὴν ἀλλὰ καὶ Πιθανῶς ἀξιοῦντες ἡμᾶς ἀκούειν τὸν βραχίονα ὑφέντα λελέχθαι περὶ τῆς ἀπ’ ἀγκῶνος Φλεβοτομίας. Galenus, qui iure hanc futilem correctionem reiicit, non πιθανῶς scripserat sed Ἀπιθάνως.

Tom. XVII. 2. pag. 104: Καπίτων δὲ οὐδὲ τῶν δευτέρων ἤξιωσε τὴν ἐν ἄπασί τε τοῖς ἀντιγράφοις εὐρισκομένῳΙC γραφὴν, ἄπασί τε τοῖς ἐξηγηταῖς ὁμολογουμένην.

Emenda: εὐρισκομένῃHN et οὐδὲ τῶν δευτερεῖων ἤξιωσεν.

Tom. XVII. 2. pag. 131: οὕτω διακειμένοις συμφέρει — ἀπέχεται — βοῆς, ὥς οὐ μόνον τὰ προεργαγῶτα τῶν ἀγγείων ἐπιρριπτειν δυναμένης ἀλλὰ καὶ τὰ μήπω πρότερον πεπονθῶτα. Sensus vacuum est ἐπιρρίπτειν, sed lenissima correctione restituendum ἐπιρρηττειν (ἐπιρρήττειν) ut tum dicebant pro ἐπιρρηγνύναι. Ita inter se opponuntur τὰ προεργαγῶτα et ἐπιρρήττειν, ut τὰ προειρημένα et ἐπιλέγειν.

Tom. XVII. 2. pag. 136: οὐς γὰρ ἂν ἡδέως ὀρῶσι τούτοις

μᾶλλον πείθονται, — οὓς δ' ἂν ἀήδως ὀρώσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ συμβουλεύουσιν οὐ πείθονται.

Supple et emenda: καὶ τὰ ἌΠΙCΤΑ συμβουλεύουσιν οὐ πείθονται.

Tom. XVII. 2. pag. 144 sqq. ad verba Hippocratis: εἴσοδοι, λόγοι, σχῆμα, ἐσθῆς τῷ νοσοῦντι, κουρή, ὄνυχες, ὀσμαι, multa annotavit Galenus, unde medicorum ipsi aequalium mores et praesertim vitia cognoscuntur. Hippocrates, (aut quicumque has lacinias collegit) manifesto ostendit quae essent medici erga aegrotantes officia. Primum ponit τὰς εἰσόδους, quo pacto medicum ad aegrotos introire oporteat. Ad haec Galenus: ἱατροὶ δὲ τινὲς εἰσιν οἱ μέχρι τοσούτου μωραίνουσιν ὥς καὶ τοῖς κοιμωμένοις ἐπεισιέναι μετὰ ψόφου ποδῶν, φωνῆς μείζονος, ὅφ' ὧν ἐνίστε διεγερθέντες οἱ νοσοῦντες ἀγανακτοῦσι τε πρὸς αὐτοὺς καὶ βεβλάσθαι τὰ μέγιστα φασιν. Incredibilis fere est haec arrogantium hominum importunitas, in quorum numero erant, Romae praesertim, medicinae plane imperiti, quibus impudentia erat pro arte. De methodicis quibusdam scribit Galenus Tom. XIII. 117: οὐδένα γὰρ εἶδον ἐγὼ σωθέντα τῶν εἰς τοιοῦτον ἱατρὸν ἐμπέσόντων. et talis erat tota ἡ τῶν Θεσσαλίων ὄνων ἀγέλη iudice Galeno Tom. XVIII. 1. pag. 274.

Secundo loco ponuntur λόγοι, de quibus memorabile est quod Galenus dicit oportere pag. 148: εἰ πεπαιδευμένῳ διαλέγοιτό τις ἀνδρὶ μετὰ τοῦ μὴ σολοικίζειν τε καὶ βαρβαρίζειν καὶ γὰρ ἐκ τῶν τοιούτων εὐκαταφρόνητοι τοῖς κάμνουσιν οἱ ἱατροὶ φαίνονται. Non satis cogitant philologi quidam quam male et vitiosae Galeni aequales Graece loquerentur, quorum sordida oratio soloecismis et barbarismis scatebat. Galenus ipse, qui sibi in ea re satis placet ἐν τοῖς τῶν παλαιῶν συγγράμμασι διατραφεῖς, in multis admodum negligenter depravatam aequalium συνήθειαν sequitur et subinde iactat dummodo intelligatur quod dicat id esse sibi satis. Quam vitiosa sit Galeni oratio et exemplis complusculis iam ostendimus et alias de industria multis exemplis ostendemus.

Deinde ponit Hippocrates σχῆμα docetque quid sit medico εὐσχημον, quid ἄσχημον. Graphice describit aequalium medicorum in ea re vitia, quorum ἔνιοι μὲν ἀνατεταμένοι καὶ πλατεῖς εἰσίσαι τε καὶ καθέζονται, ἔνιοι δὲ διατεθρυμμένοι, τινὲς δ' ἐγκυφότες καὶ ταπεινοί.

Deinde *περὶ κουρᾶς* disserit, in quo loco memorabile est quod scribit de M. Aurelio et Lucio Vero: *σοχάζεσθαι τοίνυν σε χρὴ καὶ τούτου πρὸς τὸν ἰατρευόμενον ἀποβλέποντα, καθάπερ ἐπ' Ἀντωνίνου τοῦ Κομμόδου πατρὸς ἐποιοῦν οἱ συνόντες ἅπαντες ἐν χρῶ κειρόμενοι, Λούκιος δὲ μιμολόγους αὐτοὺς ἀπεκάλει. καὶ διὰ τοῦτο πάλιν ἐκόμων οἱ μετ' ἐκείνου.* Sic igitur etiam in minimis dissidebant bonus philosophus et homo nequam, qui illius philosophiam et philosophos derisui habebat.

Tom. XVII. 2. pag. 145: *νοσοῦντός τινος εἴτ' εἰπόντος τῷ Καλλιάνακτι τεθνήσομαι, Φασὶν αὐτὸν ἐπιφωνῆσαι τὸδε τὸ ἔπος·*

εἰ μὴ σε Λητῷ καλλίπαις ἐγείνατο.

ἐτέρῳ δὲ ταῦτὸ τοῦτ' εἰπὺντι φάναι·

κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σεο πολλὸν ἀμείνων.

Scribendum: *τεθνήξομαι.* Athenienses ex *τέθνηκα* formabant *τεθνήξω*, ut ex *ἔσηκα* *ἐσῆξω*, Graeculi *ἐσῆξομαι* dicebant et *τεθνήξομαι*, sed *τεθνήσομαι* barbarum est.

Tom. XVII. 2. pag. 146: *ἐκδιδάσκοντος δὲ (τοῦ ἰατροῦ) τὸν κάμνοντα πείθεσθαι τοῖς ΠΡΑΤΤΟΜΕΝΟΙΣ ὑφ' ἑαυτοῦ.* Tralaticio errore sic scribitur pro ΠΡΟCΤΑΤΤΟΜΕΝΟΙΣ.

Galenus Tom. XVII. 2. pag. 151 enumerans quae sint medici erga aegrotantes officia ostendit multis exemplis quanta fuerit nonnullorum rusticitas et importunitas et in his: *ἐπὶ δὲ Κοῖντου τοῦ κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἰατρεύοντος ἐν Ῥώμῃ τοιοῦτό τι συνέβη. μετ' ἄριστον ἐπεσκέπτετό τινα τῶν πλουσίων τε καὶ πολὺ δυναμένων ἀνδρῶν ὄζων οἴνου σφοδρῶς. πυρέττων οὖν ἱκανῶς ὁ κάμνων — ἡξίου προσωτέρω χωρήσῃΝ τὸν Κόϊντον, ἀνιᾶν αὐτὸν ἐξόζοντα σφοδρῶς οἴνου. ταῦτα μὲν οὖν ὁ κάμνων ἐφαίνετο μετρίως λέγειν· ὁ Κόϊντος δ' ἀβελτέρως αὐτῷ προσενεχθεὶς ἐκέλευεν ἀνέχεσθαι τῆς ὀσμῆς. καὶ γὰρ ἑαυτὸν ἔφη τοῦ κάμνοντος ἀνέχεσθαι πυρετοῦ ὄζοντος, εἶναι δ' οὐκ ἴσον ἢ πυρετὸν ἢ οἶνον ὀσμάσθαι. In his corrige: ἡξίου προσωτέρω χωρήσΑΙ, et: ἀνιᾶν (ΓΑΡ) αὐτὸν ὄζοντα σφοδρῶς οἴνου.*

Præterea expunge ἢ post οὐκ ἴσον. Ipsius Galeni negligentiae imputanda videtur vitiosa compositio: καὶ γὰρ ἑαυτὸν ἔφη ἀνέχεσθαι pro καὶ γὰρ ΑΤΤΟC.

Continuo addit Tom. XVII. 1. pag. 151: ἕτερον δ' ἱατρὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας Ἀσίας οἶδα δυσώδεις ἔχοντα τὰς μάΛΑς ὡς διὰ τοῦτο μὴ φέρειν αὐτοῦ τὴν εἰσοδὸν ἄνθρωπον νοσοῦντα μηδένα καθάριον. In his inest dicendi vitium ab ipso Galeno profectum τὰς μάλας pro τὰς μασχάλας. Photius ex Aelio Dionysio v. Ἐπὶ μάλης annotat: ὅταν δὲ πληθυντικῶς λέγωσιν οὐ μάλας λέγουσιν ἀλλὰ μασχάλας. Λυσίας· καὶ τὴν μὲν κόμην (lege κεφαλὴν) ψιλὴν ἔχεις, τὰς δὲ μασχάλας δασείας. Latius autem hic usus patet quam ὁ ἄττικιστὴς scribit, namque in utroque numero ἡ μασχάλη et αἱ μασχάλαι dicebant constanter praeterquam in antiqua locutione ὑπὸ μάλης *clam*, *clanculum*, *furtim*. Itaque dicebant εἰς μασχάλην, αἴρε μασχάλην et δυσώδεις ἔχων τὰς μασχάλας, ἔχεις τὰς μασχάλας δασείας.

Contra scribarum error est in ἄνθρωπον καθάριον, pro καθάρειον. Καθάρως et καθάρειος proba sunt sed non eodem sensu. Καθάρως vitiosum est et ubique in καθάρειος convertendum. Emendate legitur apud Galenum Tom. XV. pag. 192: οὐδεὶς δὲ τῶν καθαρείων ἀνθρώπων ἀνέχεται ῥυπαρῶν ἱματίων.

Καθαρῶς et καθαρῶς (scrib. καθαρείως) in Hippocratis codicibus confundi annotavit Galenus Tom. XVII. 2. pag. 138.

Tom. XVII. 2. pag. 151: ἐπὶ δὲ Κοῖντου τοῦ κατὰ τὴν ΠΑΤΡΙΔΑ ἡμῶν ἱατρεύοντος ἐν Ῥώμῃ καὶ τοιοῦτόν τι συνέβη. Adversis frontibus inter se pugnant κατὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν, id est Pergami, et ἐν Ῥώμῃ. Callide interpretes „*Quinto civi nostro Romae medicinam exercenti id contigit*”. Sed non inest hoc in verbi Graecis. Galenum scripsisse arbitror κατὰ ΤΟΤΕ παΤΕΡΑC ἡμῶν *patrum nostrorum memoria*. Quintus enim discipulos habuit Satyrum et Phicianum, quos Galenus habuit praeceptores cf. Tom. II. pag. 224: ἐγὼ δὲ ἐν τῇ πατρίδι κατ' ἐκείνον ἔτι διέτριβον τὸν χρόνον ὑπὸ Σατύρῳ παιδευόμενος — ἐτεβνήκει δ' οὐ πρὸ πολλοῦ Κόϊντος ὁ διδάσκαλος τοῦ Σατύρου. cf. Tom. XVII. 1. pag. 575 et Tom. XVI. pag. 524: τοῦτο Σάτυρος ὁ Κοῖντου μαθητὴς, ὃν ἐγὼ πρότερον εἶχον διδάσκαλον Πέλοπος, οὕτως ἐξηγήτο.

Tom. XVII. 2. pag. 166: ἀλλ' ἐπεὶ τυφλώττει τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον διὰ τοῦτο ἡ φιλαυτία πολλάκις ἐργάζεται τυφλοὺς ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις μόνοις, εἰ καὶ τὰ ἀλλότρια βλέ-

πομεν ἀκριβέστατα. Compara quod scripsimus in *Mnemotryne* 1880 pag. 234.

Tom. XVII. 2. pag. 177: *χρὴ δὲ μὴ ΠΕΡΙβιάζεσθαι τὴν φύσιν ἀκαίρως ἀλλ' [ὥς] ὑπηρετεῖν εὐκαίρως*. Egregium sane praeceptum sed corrigendum est ΠΑΡΑβιάζεσθαι et ὥς expungendum.

Tom. XVII. 2. pag. 186:

ἡέρα δ' Ἥρη

Πότνια πρόσθε βαθεῖαν ἐρυκέμεν.

Non intellexit scriba quid esset ΠΙΤΝΑ et πότνια substituit pro
πίτνα πρόσθε βαθεῖαν

Iliad. Φ vs. 7.

Grammatici Graeci *textum* quod vocamus appellant τὸ ὕφος aut τὸ ἰδαφος, et *margines* τὰ μέτωπα aut τὰ μετώπια, et quod in *tergo* scriptum est τὸ κατὰ νώτου γεγραμμένον. Tom. XVII. 2. pag. 194: Διοσκορίδης ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ βιβλίου προσέγραψεν ἐν δύο μόνοις ἀντιγράφοις εὐρηκῶς ὥδι πως ἔχουσιν τὴν γραφὴν. Tom. XVII. 1. pag. 80: ἐνίστε γὰρ ὑπὲρ ἐνδὸς πράγματος διττῶς ἡμῶν γραψάντων εἶτα τῆς μὲν ἐτέρας γραφῆς κατὰ τὸ ὕφος οὕσης, τῆς δ' ἐτέρας ἐπὶ θάτερα (leg. θατέρου) τῶν μετώπων ὅπως κρίνουμεν αὐτῶν τὴν ἐτέραν. Tom. XVII. 1. pag. 634: παραγέγραπται τοῦτο πρὸς τινος οὐχ ὕφ' Ἰπποκράτους αὐτοῦ γέγραπται. τάχα δέ τις καὶ προσέγραψεν ἕνεκεν ἑαυτοῦ καθάπερ εἰώθαμεν ὑπόμνησιν ἐν τοῖς μετωπίοις τὰ τοιαῦτα προσγράφειν. εἶτά τις τῶν μεταγραφόντων (τὸ add.) βιβλίον ὥς αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ὃν εἰς τὸ ὕφος αὐτὸ μετέθηκεν. Tom. XV. pag. 624: ἡ γὰρ ἀταξία τῶν λόγων οὐκ ἄλλως ἔοικεν ἢ οὕτως γεγονέναι προσγραφομένων μὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰπποκράτους ἐν τῷ βιβλίῳ — ἐνίῳν μὲν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐνίῳν δὲ κατὰ τοῦ νώτου μὴ δυνηθέντος δὲ τοῦ ἐγγραφομένου (leg. ἐκγρ.) τὴν οἰκείαν ἐκάστῳ τάξιν ἀποδοῦναι. Tom. XVIII. 2. pag. 863: συμβαίνει δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις βιβλίοις — ἄλλως καὶ ἄλλως ἐνίστε τὸν γραφέα τὰ αὐτὰ πράγματα γράφειν (πρὸς add.) ἑαυτὸν σκοπούμενον ᾗτινι λέξει χρῆσεται μᾶλλον εἶθ' εὐρόντα τὸν βιβλιογράφον ἐνίας μὲν αὐτῶν ἐν τοῖς μετώποις γεγραμμένας, ἐνίας δὲ κατὰ τοῦ μετώπου (leg. ΝΩΤΟΥ) πάσας ἐγγράφαι τῷ ἰδάφει τοῦ συγγραμματος. Sic annotationes gram-

maticorum in marginibus adscriptae appellantur τὰ παρακείμενα ἐν τοῖς μετώποις (μετωπίοις) σχόλια apud Dindorf. ad ST. TH. V. Μέτωπον.

Cf. Tom. XVII. 1. pag. 909: γέγραπται μὲν οὖν τοῦτο κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων, ὁρθῶς δὲ ἐν τοῖς κατὰ Διοσκορίδην οὐ γέγραπται. Φαίνεται γὰρ ὡς (ἐπ' add.) ἐξηγήσει προσγραφὴν ὑπὸ τινος αὐθις δὲ εἰς τοῦδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι. Praeterea Tom. XVI. pag. 468: ἄλλοι δὲ ἐν τοῖς πᾶν παλαιῶις ἐδάφοις γεγράφθαι οὕτω φασίν, emenda ἐδάφεσι in antiquissimis textis.

Tom. XVII. 2. pag. 224: μακρόλογον περιττὴν εἰδὼς γιγνόμενῃν εἰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγει τις τὰ αὐτά. Galenus dederat μακρολογίαν, quod scribebatur μακρολῶ, ut ad Iamblichi vitam Pythagorae ostendimus.

Tom. XVII. 2. pag. 236: τῇ φύσει δ' ὑπάρχει πεπαιδευμένα τὰ μέγιστα εἶναι χωρὶς τοῦ μαθεῖν, ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης ἐπὶ τοῦ Θेमισοκλέους εἶπεν· οἰκεία γὰρ Συνέσει καὶ οὔτε προμαθὼν εἰς αὐτοῦ οὐδὲν οὐτ' ἐπιμαθὼν τῶν δὲ παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ γνώμων καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλείστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. Emendate scriptum est in libris nostris Συνέσει et ἐς αὐτὴν οὐδὲν et τῶν ΤΕ παραχρῆμα et ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ γνώμων.

ΔΙΦΘΕΡΑΙΣ — ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ. Galenus XVII. 2. pag. 249: διὰ τοῦτ' οὖν οὐδὲ γνήσιον νομίζω τὴν προκειμένην ῥῆσιν εἶναι, παρεγγεγράφθαι δ' ὑπὸ τινος ὥσπερ καὶ ἄλλας οὐκ ὀλίγας· ἴσως δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεσσαλον, (ON add.) ἀθροῖσαι φασὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ πατρός, εὐρόντα γεγραμμένους ἐν χάρταις τε καὶ ΔΙΦΘΕΡΑΙΣ καὶ δέλτοις καὶ τοιαύτας τινὰς παρεντεθεικέναι ῥήσεις. Tom. XVII. 1. pag. 922: τὰ γὰρ ἐν ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ (lego διφθέραις) ἢ χάρταις ἢ δέλτοις ὑφ' Ἰπποκράτους γεγραμμένα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεσσαλὸν ἀθροίσαντά φασὶ ταυτὶ τὰ δύο βιβλία συνθεῖναι. Tom. XVIII. 2. pag. 630: τινὲς μὲν γὰρ καὶ πᾶν παλαιῶν βιβλίων ἀνευρεῖν ἐσπούδασαν πρὸ τριακοσίων ἐτῶν γεγραμμένα τὰ μὲν ἔχοντες ἐν τοῖς βιβλίοις, τὰ δὲ ἐν τοῖς χάρταις, τὰ δὲ ἐν ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ [Φιλύραις], ὥσπερ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν Περ-

γάμφ, emenda διφθέραις et Φιλύραις expunge. Tom. XVI. pag. 4: ὁμολόγηται γὰρ οὖν ἤδη καὶ ταῦτα συνθεῖναι Θεσσαλὸν τὸν Ἰπποκράτους υἱὸν τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ πατρὸς ἐν ΔΙΦΘΕΡΑΙΣ τισὶν ἢ δέλτοις εὐρόντα ὑπομνήματα, προσθεῖναι δὲ καὶ αὐτὸν οὐκ ὀλίγα quae iisdem plane verbis leguntur Tom. VII. pag. 890.

Tom. XVIII. 1. pag. 168: τὸ χασμᾶσθαι καθάπερ καὶ ΣΚΟΤΟδινᾶσθαι. Nihili verbum est σκοτοδινᾶσθαι et videtur librario σκοτοδινιᾶν obversatum fuisse. Vera lectio est ΣΚΟΡδινᾶσθαι. Photinus γ. Σκορδινᾶσθαι: τὸ παρὰ φύσιν ἀποτείνειν τὰ μέλη μετὰ τοῦ χασμᾶσθαι διακλῶμενον. Ἀριστοφάνης Ἀχαρνέυσι (γβ. 30): *τένω, κέχηνα, σκορδινῶμαι, πέρδομαι.*

Tom. XVIII. 1. pag. 197: ὅτῳ δ' οὐκ ἔστι τῶν στοιχείων ἐπισήμη, σχολῇ γ' ἂν οὕτως [οὐ] τὰς συλλαβὰς εἰδείῃ. Ineptissime οὐ additum est. Iterum negatio stulte est interposita pag. 254: δέομαι οὖν συγχωρῆσαι μοι κολᾶσαι τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ λόγοις τραχυτέροις ὢν [οὐκ] εἰθισμαι χρῆσθαι, *verbis asperioribus quam quibus nūc soleo.*

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 253: κυριώτατον γὰρ ἂν τις εἴποι τοῦτο δὴ τὸ συνήθως λεγόμενον ὡς οὐδὲν ἔστιν ἀπεραντολογώτερον τὰνθρώπου.

Θερσίτης δὲ τίς μούνος ἀμετροεπὴς ἙΛΛΑΓΕΙ.
vitiiosissime pro δ' ἐτι μούνος ἀμετροεπὴς ἙΚΟΛΩΙΑ. ^{ἱλάει} Mani-
festum tenemus glossema in ἙΚΟΛΩΙΑ.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 254: οὐκ ἐμοῦ σωφρονίζοντος ἄλλ' Ὀδυσσέως τινὸς εἰδῆτο τοῦ τῷ σκήπτρῳ καθέζομένου. Vera lectio est τῷ σκήπτρῳ καθιέζομένου. Noto usu καθικνεῖσθαι est *ferire, percutere* βάβδῳ, βακτηρίᾳ, σκήπτρῳ, ξίφει et sim. Lucianus in *Symposio* cap. 16: τάχα δ' ἂν τινος καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 254: ἐπεὶ τοίνυν ἄκων ἡναγκάσθην γράφειν, ταῦτα Δ' εἰμι μοι προοιμίῳ τινὸς ὅπως μὴ καταγνωσθῇ ὑπὸ τῶν ἀναγνωσομένων αὐτά. Emenda: ἡναγκάσθην γράφειν ταῦτα, ΔΕΙ μοι προοιμίῳ τινός.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 254: δέομαι οὖν συγχωρῆσαι μοι κολάσαι τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ λόγοις τραχυτέροις ὢν [οὐκ] εἶθισμαι χρῆσθαι. δεινὸν γὰρ εἰ τοῦτ'ΟΝ ἐξέσαι λοιδορεῖσθαι τῶν παλαιῶν τοῖς ἀρίστοις, ἡμῖν Δ' οὐκ ἐξέσαι δι' ἀποδείξεων ἐναργῶν ἐξελέγχειν αὐτοῦ τὴν ἀπαιδευσίαν. Manifestum est primum οὐκ esse delendum: *verbis asperioribus quam quibus soleo uti*, deinde scribendum: εἰ τοῦτ'ΟΙ ΜΕΝ ἐξέσαι.

Tom. XVIII. 1. pag. 291: Ἰουλιανὸς δὲ ὁμοιότατός ἐστι τῷ κατὰ τὸν Αἰσώπου λόγον ὄνῳ, ὃς θεασάμενος ἐν τῶν Μελιταίων κυνιδίον Ἀρισοσίτῳ δεσπότη συγκатаκεῖμενον ἀλλόμενόν τε περὶ αὐτὸν καὶ σκιρτῶν καὶ σεῖον τὴν οὐράν κτῆ. Absurdum est fabularum personis nomina imponere; at tu emenda: ἀρις ΟΝΤΙ ΤΟΙ ΔΕΣΠΟΤῃ συγκатаκεῖμενον, id est *grandenti domino*, ut additum συγκатаκεῖμενον satis declarat.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 301: καίτοι τινὲς εἰς τοσοῦτον ἤκουσι σοφίας ὥστε τοῦ Ξενοφῶντος οἰκονομικῶΝ μνημονεύειν οἴμενοι μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔθος εἶναι τοῖς παλαιοῖς ἐν ἀρχῇ λόγου χρῆσθαι τῷ ΔΕ συνδέσμῳ, διὰ τοῦτό φασιν ἀρχεσθαι τὸν Ξενοφῶντα τοῦ συγγράμματος οὕτως· ἤκουσα ΔΕ ποτε αὐτοῦ, Φησί, καὶ περὶ οἰκονομίας τοιαύδε μοι διαλεγόμενου, μὴ γινώσκοντες ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο τῶν Σωκρατικῶν Ἀπομνημονευμάτων ἐστὶ τὸ ἔσχατον. Legendum τοῦ Ξενοφῶντος οἰκονομικΟΤ.

Galenus Tom. XVIII. 1. pag. 307 ex Hippocrate adscribit: οὐ μέντοι διισχυρίεω γε εἰ ὀλισθαίνοι ἂν ἡ οὐ. Admodum imperite Galenus putabat διισχυρίεω esse verbum desiderativum pro διισχυρισικῶς ἔχω, ut ὀψείω pro ὀπτικῶς ἔχω apud Homerum: τῷ ῥ' οἶγ' ὀψείοντες αὐτῆς καὶ πολέμοιο.

Non vidit enim διισχυρίεω futurum Ionicum esse reponendum. Solent sequiores Graeculi pro verbis desiderativis talia substituere, ut γελασικῶς ἔχω pro γελασειῶ, συμβατικῶς ἔχω pro συμβασείῳ, ἀπαλλακτικῶς ἔχω pro ἀπαλλαξειῶ, et sic in caeteris omnibus. Cf. Pierson ad Moeridem v. Ἀπαλλαξείοντες.

In fine loci Hippocratis mendose legitur: οὐκ ἡδυνάμην αὐτοὺς ἀναγνῶναι εἰ μὴ μόλις ὅτι τότε ἐστὶ τοιόνδε, pro ἀναγνῶσαι, quod Ionicum est pro ἀναπεῖσαι.

Praeterea scribendum *δλισθάνοι* pro *δλισθαίνοι*, quae decrepitae Graecitatis forma est.

Tom. XVIII. 1. pag. 336: *μετρίως αὐτὴν λέγει κατὰ φύσιν εἶναι· τοῦτο γὰρ σημεῖον ἢ τὸ ἐπιεικέως, ὥσπερ καὶ ὁ ἐπιεικὴς ἄνθρωπος ὁ μέτριος δηλοῦται πρὸς τῶν Ἑλλήνων.* Lege τοῦτο γὰρ *σημΑΙΝΕΙ* τὸ ἐπιεικέως. Inter εὖ et κακῶς medium locum obtinet ἐπιεικῶς, ut inter εὖ γεγωνῶς *nobilis loco natus* et κακῶς γεγωνῶς *obscuro loco natus* medium est γεγωνῶς ἐπιεικῶς *honesto loco natus*. Sic inter *avarum* et *prodigum* medius est μέτριος ἀνὴρ, ut in *Pluto* vs. 245.

μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πώποτε.

Tom. XVIII. 1. pag. 340: *καὶ τις τῶν κωμικῶν ἘΠΕῖπεν ἐπισκώπτων τινὰ δὴ τῶν λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλεῖξαι.* Origine: *εἶπεν ἐπισκώπτων.* Versiculus est Eupolidis apud Erotianum:

πῶς ὦ πολλῶν ἤδη λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλεῖξας; unde *laoua* apud Galenum expleri potest sic: *εἶπεν ἐπισκώπτων τινὰ (πῶς ὦ πολλῶν ἤδη λοπάδων κτέ.*

Complura Galenus in verborum veterum interpretatione ab Erotiano non nominato sumsit.

Tom. XVIII. 1. pag. 346: *ὁσάκις δέ, οἶμαι, καὶ συνέβη τινὶ γενέσθαι πάθημα τοιοῦτον ἐν τῇ πόλει διὰ τὸ πάντας ἰατροὺς ἔΟΙΚέναι ἐμοὶ τὰ παράδοξα δεικνύναι συμβολῆς ἕνεκα.* Pro *λοιπέναι* perspicuum est *εἰωθέναι* reponi oportere. Praeterea deest aliquid ad sententiae integritatem: *quoties*, inquit, *huiusmodi quid accidisset...* supplendum est: (id ego statim sciebam) *quoniam medici omnes haec mihi ostendere solebant.*

Tom. XVIII. 1. pag. 363: *μελεδῶνας οἱ ποιηταὶ τὰς λύπας καλοῦσιν ἐν ἴσῳ τὰ μέλη ἐδούσας καὶ κατεσθιούσας.* Scrib. *μελεδῶνας.* Haec sola proba forma est *μελεδῶναι* (non *μελεδῶνες*). Galenus qui saepius etymologiarum amatores deridet nunc ipse captus est. Quis enim sanus credat in *μελεδῶναι* verbum *ἔδω* (*εἶσθαι*) inesse? Itaque addidit Hesiodus in noto versiculo:

καὶ πόθον ἀργαλέον καὶ γυιοβόρους μελεδῶνας.

(*Oper. et D.* vs. 66). Optime curae edaces appellantur *μελε-*

δῶναι γυιοΒΟΡΟι, ut δημοβόρος βασιλεύς, sed feruntur in libris stultae scripturae γυιοκόρους, γυιοκόνους quae non sunt unius assis.

Μελεδῶναι curae animi *animum angentes* semper in plurali numero ponuntur, in singulari significat apud Hippocratem idem quod ἐπιμέλεια et θεραπεία, ut δέεται πολλῆς μελεδῶνης, πλείονος μελεδῶνης δεήσεται, ἀλλὰ χρεῖα πολλῆς μελεδῶνης apud Foesium.

Tom. XVIII. 1. pag. 411 notabilis est scribae error in loco Simonidis: δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν ὧδέ πως εἰχόντων·

οὕτω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν

ἀνὴρ λέγονται ΔΙC ΕΝ οὐδὲ πάρδαλιν

μόνος στυγρῶ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ

pro ἀνὴρ λέοντ' ἑΔΕΙCΕΝ οὐδὲ πάρδαλιν. Sine mendo idem locus legitur Tom. XVII. 1. pag. 897.

Ad verba Hippocratis Tom. XVIII. 1. pag. 518: πρὸς αἵτωμα οἴκου annotavit Galenus: οὕτω γὰρ (αἵτωμα) εἰκόασιν εἰκάσαντες οἱ παλαιοὶ καλέσαι τοῦτο τῆς οἰκίας τὸ μέρος· αἵτω δὲ καὶ οἶδε, καθάπερ καὶ ὁ Πίνδαρος Φησιν ἐν ταῖς πλειάσιν·

χρύσεα δ' ὀξύπτερα αἵτεοῦ ἄειδον κληδόνες.

καὶ Εὐριπίδης ἐν Ἑψιπύλῃ Φησίν·

ἰδοὺ πρὸς αἰθέρ' ἐξαμιλλῆσαι κόραι

γραφτοὺς οἷσι πρόσβλεπον τύπους.

Vera lectio est: χρύσειαι δ' ἑΠΕΡ αἵτεοῦ ἄειδον κληδόνες. et apud Euripidem: ἐξαμίλλησαι κόραιC γραφτοὺς ἑEN ἈΓΓΟῖσι προσβλέπΕIN τύπους.

Tom. XVIII. 1. pag. 530 ad verba Hippocratis καὶ ὅπη κραι-
νουσι Galenus annotat: ὠνόμασε δὲ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης τὸ τε-
λευτῶσιν ὁμοίως τῷ ποιητῇ Ἀριστοφάνει·

εἴπερ δὴ κρανέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσαι

stolido errore Ἀριστοφάνει scriptum est pro κραινουσι. Codice maculato aut perroso scriba dedit quod in buccam venit, sed loci sententia tam aperta est ut nulla superesse possit dubitatio. Pro τελευτῶσιν, inquit, *Homeri exemplo Hippocrates dixit κραινουσι.*

Tom. XVIII. 1. pag. 537 ex Archilocho affert:

ἀλλὰ μικρὸς τις εἶη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν
 ῥοικὸς ἀσφαλέως βεβηκυίας ποσὶ καρδίας πλέως
 et pag. 605: Ἀρχίλοχος εἶπεν·

οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπηγμένον
 ἀλλ' ὅς μοι, Φησί, μακρὸς εἶη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν ῥοίκους
 ἀσφαλέως βεβηκῶς ποσὶ καρδίας πλέως.

Vera lectio est: οὐδὲ διαπεπλεγμένον et ἀλλὰ ΜΟΙ ΜΙΚΡΟΣ
 τις εἶη et ῥοικός ἀσφαλέως βεβηκὼς ποσὶ καρδίας πλέως.

Tom. XVIII. 1. pag. 599 Hippocrates: χρῆσις γὰρ μετεξε-
 τέρη ῥύεται τῆς ἄγαν ἐκθελύνσιος. Galenus: ἔνests μὲν παρ' Ἡρό-
 doton (Ἡρόδοτος) μάλιστα μαθεῖν οὐδὲν πλέον σημαῖνον παρὰ τοῖς
 Ἴωσι τὸ μετεξετέρη τὸ τοῦ παρ' ἡμῶν ἐτέρη. Eundem errorem
 erravit Βακχεῖος apud Erotianum v. Μετεξέτεροι: Βακχεῖος ἐν
 τρίτῃ Φησὶν ἔτεροι, quem bene refutat Erotianus sic: ἔστι δὲ
 μᾶλλον ἔνιοι, ὡς καὶ Ἡρόδοτος ἐν Β Φησί· τὰς ζειὰς μετεξέ-
 τεροι καλέουσι.

Nihil aliud est quam τινές sive ἔνιοι et χρῆσις μετεξετέρη est
 αἰσῆς περὶ.

Tom. XVIII. 1. pag. 681 de calceamenti quodam genere
 ambigit Galenus utrum *πηλοβατίδες* an *πηλοπατίδες* sit scriben-
 dum, sed analogia et certa Graecitatis ratio *πηλοβατίδες* postu-
 lat et *πηλοπατίδες* respuit. Permulta sunt nomina in -βάτης
 exeuntia ex *βαίνω* nata, et *Πηλοβάτης* nomen ranae in *Batra-
 chomyomachia* formatum est ut *ἀεροβατεῖν*. Nihil huiusmodi
 apud Veteres ex πάτος nasci potuit.

Tom. XVIII. 1. pag. 685: μόνος γὰρ φαίνεται Πρόδικος ἐξη-
 λαπέναι ΑΤτὴν (lege τὴν) ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν, ὡς εἰώθασι
 προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. In promptu est suspi-
 cari ἈΚΡΙΒΟλογίαν esse verum, sed nil mutandum. Tom. VIII.
 pag. 643: μεῖζον ἀμάρτημα τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίας
 ἀμαρτάνουσι σχεδὸν ἅπαντες. Tom. VIII. pag. 589: ἄχρηστον
 εἶναι λέγοντες τὴν ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν. Tom. XVIII. 1.
 pag. 267: ὅπερ αἰεὶ λέγω φαίνεται καὶ ὁ Ἰπποκράτης ποιῶν οὐ
 μικρολογούμενος ἐν ὀνόμασιν, ὡς δ' ἂν ἐπέλθοι (leg. ἐπέλθῃ) καλῶν.

Tom. XVIII. 2. pag. 3 ex Hippocrate: Προγινώσκων γὰρ καὶ ΠΡΟλέγων παρὰ τοῖσι νοσέουσι τὰ τε παρεόντα καὶ τὰ προγεγονότα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. Absurdum est ΠΡΟλέγων τὰ τε παρεόντα καὶ τὰ προγεγονότα, sed Hippocratem scripsisse λέγων, non προλέγων, manifestum est ex Erotiano v. Λέγων: — καταριθμούμενος, quam glossam ex hoc ipso loco sumtam esse demonstravit Heringa. Cf. Hippocrates apud Galenum Tom. XVII. 1. pag. 147: λέγειν τὰ προγενόμενα, γινώσκειν τὰ παρεόντα, προλέγειν τὰ ἐσόμενα.

Tom. XVIII. 2. pag. 5 ex Hippocrate: οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσι οἱ μὲν πρὶν ἢ καλέσαι τὸν ἱητρὸν ὑπὸ ἰσχύος τῆς νόσου [κατεχόμενοι]. Sero natus Graeculus inepte de suo κατεχόμενοι addidit. Nullus enim participio locus est in verbis ἀποθνήσκουσι ὑπὸ ἰσχύος τῆς νόσου, et si quam maxime esset ei locus, non poterat ineptius participium interponi quam κατεχόμενοι.

Tom. XVIII. 2. pag. 15: τὰς ἐν τοῖς σημαινομένοις περιεργίας ἀποτρέπεσθαι τε καὶ φεύγειν, ἃς Πρόδικος ὁ τηλικούτος σοφιστὴς ἀσπαζόμενος ἐπαχθεῖς τοῖς πεπαιδευμένοις ἐγίγνετο. imo vero ἐπαχθῆς. Haec est illa Prodici μικρολογία, quam saepe Galenus exagitat, veluti Tom. XVIII. 1. pag. 685: μόνος γὰρ φαίνεται Πρόδικος ἐξηλωκέναι αὐτὴν (lege τὴν) ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν, ὡς εἰώθασι προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. Ceterum omnes hae Prodici reprehensiones manarunt ex uno Platonis loco in *Protagora* pag. 337 a. ubi facetissime Plato hanc Prodici μικρολογίαν κωμωδεῖ.

Tom. XVIII. 2. pag. 28: διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ πνεύματος — εὐφορωτάτη ἢ διάθεσις γίγνεται. Aperte mendosum est εὐφορωτάτη. Quidquid facile *deprehenditur* εὐφώρατον dicitur, itaque εὐφωρατοτάτη reponendum.

Quam saepe εὐφώρατος in libris corrumpatur ostenderunt Hemsterhusius et Dindorfius ad ST. TH.

E verbo περιεῖναι, quod dicitur de iis qui ex gravi morbo convaluerunt, natum est adiectivum περιεσιπός pro σωτήριος et σημεῖα περιεσιπὰ sunt signa ad salutem. Sed scribae ignotum

sibi vocabulum multis modis vitare solent, ut apud Galenum Tom. XVIII. 2. pag. 192: ἀπλῶς θανατάδῃ καὶ πάλιν ἀπλῶς περιεσηκότα, et: παραβλητικῶς (in comparativo) εἶπεν ἤτοι θανατωδέστερα ἢ περιεσηκότερα, et post pauca pag. 193: μιχθέντων δ' ἀλλήλοις ὀλεθρίων τε καὶ περισηκότων.

Manifestum est reponi oportere: περιεσικά — περιεσικότερα — περιεσικῶν.

Tom. XVIII. 2. pag. 237 ex Platone *de Rep.* III. pag. 400 d: εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοσία καὶ εὐσχημοσύνη καὶ εὐρυθμία καὶ εὐήθεια ἀκολουθεῖ. οὐχὶ ἄνοιαν οὖσαν ὑποκοριζόμενος τὴν καλουμένην εὐήθειαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς εὖ τε καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. Emenda ex Platone: εὐρυθμία εὐθεία ἀκολουθεῖ, οὐχ ἢΝ ἄνοιαν οὖσαν ὑποκοριζόμενοι καλοῦμεν. Quod autem apud Platonem editur καλοῦμεν ὩC εὐήθειαν vitiose dictum est et corrigendum καλοῦμεν NTN εὐήθειαν, quod latet in Galeni καλουμένῃHN εὐήθειαν.

Tom. XVIII. 2. pag. 258: ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου καθήμενοι σεμνῶς πάνυ καταντλοῦσι λόγοις οἱ πολλοὶ τοὺς μαθητάς· ὅποιον δέ τι γενήσεται τῷ κάμνοντι μᾶλλον αὐτοὺς λέληθεν ἢ τῆς θαλάττης χραί. Flosculum decerpit ex Platonis *Theaeteto* pag. 173 d: εὖ δὲ ἢ κακῶς τις γέγονεν — μᾶλλον αὐτὸν λέληθεν ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χρές. Etiam καταντλεῖν a Platone sumsit, sed Plato et omnes boni scriptores dicebant καταντλεῖν τί τις, λόγους καταντλεῖν τῶν μαθητῶν, Galeno et medicis usitatum est dicere καταντλεῖν τινά τινι.

Tom. XVIII. 2. pag. 319: τῶν ἀκουόντων τοῦ λόγου (auditorum in Scholis medicorum) διαφοραὶ πάμπολλαι τυγχάνουσιν οὔσαι κατὰ τε τὸ προπαιδεύεσθαι καὶ γεγυμνάσθαι περὶ λόγους. Corrigendum: τὸ προΠεπαιδεῦCθαι. Saepius vidi apud Galenum vitiose scribi ἐπαιδεύετο pro ἐΠεπαιδεύτο.

Tom. XVIII. 2. pag. 321: ἐάν τινα λέξιν ὧν ἐξηγησάμην ἀσαφές τι ἔχειν νομίσῃς ἐπίσκεψαι μὲν πρῶτον εἰ ΜΕΝ τὸ βιβλίον ἡμάρτηται σοι παραβάλλων τε καὶ ἀντεξετάζων τοῖς ἀξιόπισταις ἀντιγράφοις· εἴτ' ἂν ὁρθῶς ἔχΕΙΝ φαίνεται δευτέρῳ τε

καὶ τρίτον ἀνάγνωθι τὴν αὐτὴν λέξιν προσέχων ἀκριβῶς αὐτῇ τὸν νοῦν. Emenda: εἰ ΜΗ τὸ βιβλίον ἡμάρτηται et ἂν ὁρθῶς ἔχον φαίνεται.

Comparandus est locus Tom. XVIII. 2. pag. 363: σκέψαι δὴ μὴ τὸ ἀντίγραφον ἡμάρτηται.

Post pauca lege: τὸ δὲ ἀνιᾶ (pro ἀνιᾶται) χρονίζοντας ἐν τοῖς σαφέσιν.

Tom. XVIII. 2. pag. 338: ἄχρησά τε γὰρ ἄμα καὶ Δυνατὰ τοῦπίπαν ἐστὶν εὐρίσκεσθαι τὰ κατὰ τὰς ἀμφιβόλους λέξεις εἰρημένα. Imo vero: καὶ Ἀδύνατα — εὐρίσκεσθαι.

Hippocrates apud Galenum Tom. XVIII. 2. pag. 339: τὸ γὰρ ξενοπρεπὲς οὐπω ξυνιέντες εἰ χρῆσθον μᾶλλον ἐπαινεοῦσι ἢ τὸ ξύνθηδες [ὃ ἤδη οἶδασιν ὅτι χρῆσθον] καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἢ τὸ εὐδηλον. Ineptissimum emblemata furcillis expellendum.

Quam fuitiles et inepti homines Hippocratis scripta emendare conarentur ostendit Galenus Tom. XVIII. 2. pag. 342. Hippocrates scripserat: τὴν μὲν οὖν χεῖρα, περὶ ΟΤ ὁ λόγος, ἔδωκέ τις καταδῆσαι καταπρηνέα ποιήσας. Exortus est homuncio qui emendaret scilicet περὶ *HC ὁ λόγος, multum indignante Galeno, qui scribit: τῶν δοξασάντων δὲ τις ἱατρῶν ἐπανορθούμενος, ὡς φέτο, τὴν προκειμένην λέξιν ὡς οὐκ ὁρθῶς ἔχουσιν ἔγραψεν ὡδί· τὴν οὖν χεῖρα, περὶ *HC ὁ λόγος, ἐνδεικνύμενος ἡμῖν δηλονότι τὴν ἑαυτοῦ παιδείαν, ἣν ἐπαιδεύετο (lege ἐπεπαιδεύτο) παρὰ γραμματικοῖς τε καὶ ῥήτορσιν ὡς ἀγνοεῖν τὸ συνηθέστατον εἶδος τῆς ἐρμηνείας, nempe ut sit περὶ οὗ ὁ λόγος QUO *de agitur*, QUA *de re agitur*. Saepius apud Hippocratem legitur περὶ οὗ ὁ λόγος aut περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος. Merito quidem Galenus stultum errorem exagitat quamquam tam stulta silentio damnare satius est: τὰ γὰρ ἐσχάτως ἡλίθια, ut ipse scribit pag. 345, καταφρονεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἐλέγχεσθαι προσήκει, sed Galenus ipse in simili re non minus turpiter erravit Tom. XVIII. 1. pag. 307: Hippocrates dixerat: ἄνω δὲ οὐδέποτε εἶδον οὐδὲ ἐς τὸ ἔξω (ἄρθρον ὀλισθάνον), οὐ μέντοι διισχυρίεω γε εἰ ὀλισθάνοι ἂν ἢ οὐ, καίπερ ἔχων περὶ αὐτοῦ δ, τι λέγω. Haeret Galenus in περὶ αὐτοῦ, quia δύο τρόπους ὀλισθήματος εἰρηκεν, inquit, sed quod addidit

ἔχων περὶ αὐτοῦ ὃ, τι λέγω, δοκεῖ φανερώς ἐπὶ θατέρου τῶν προειρημένων εἰρῆσθαι. Perspicuum est Hippocratem dicere: *quamquam DE HA RE habeo quod dicam*. Id ipsum Galeno in mentem venerat: — ὡς εἰ καὶ οὕτως ἐγγράφει· καίτοι ἔχων περὶ τοῦ- του τοῦ πράγματος ὃ, τι λέγω, sed abiicit hoc et locum corruptum esse opinatur: ἔνιοι δὲ ἐγχερεῖν φασὶν ἡμαρτῆσθαι τὴν λέξιν οὐκ ὀρθῶς γράψαντος τοῦ πρώτου βιβλιογράφου κἄπειτα μηδενὸς αὐτὴν ἐπανορθῶσαι τολμήσαντος ἄχρι δεῦρο διαφυλαχθῆναι τὴν ἀμαρτίαν. Itaque libros inspicit: ἐγὼ δὲ καθ' ἐν τι τῶν ἀντι- γράφων εὗρον οὕτω γεγραμμένον „καίτοι ἔχων περὶ αὐτῶν ὃ, τι λέγω”. Qualem in his criticum videmus Galenum esse neque acutum neque ingeniosum neque perspicacem, talem in omni- bus reliquis de genere hoc eum semper esse videbis. Sexcen- ties arte critica uti conatus numquam quidquam excogitavit quod esset certum et evidens. Ne unam quidem felicem emen- dationem in tot amplissimis Commentariis reperies. Saepius artis criticae exercendae praecepta tradit aut leges quasdam constituit. Praeclara haec quidem sunt sed nullum omnino ha- bent usum, ἐάν τις μὴ ἔχῃ βίνα κριτικήν. Galenus his praecep- tis et legibus ipse non obtemperat et in locis obscuris et impe- ditis infelicioissimas suspiciones expromit, quae nec coelum, ut aiunt, nec terram tangunt. Bona lex est quam Tom. XVII. 1. pag. 794 sequi se dicit: πολὺ βέλτιον ἔδοξε μοι φυλάττοντι τὴν ἀρχαίαν γραφὴν αἰεὶ μὲν σπουδάζειν ἐκείνην ἐξηγεῖσθαι, μὴ δυνη- θέντι δὲ ποτε τοῦτο πράξει πιθανὴν τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῆς ποιεῖ- σθαι et Tom. XVII. 2. pag. 72: πολλάκις δ' εἶπον ὡς ἐν ταῖς αἰνιγματώδεσι λέξεσι τὸ μὲν πιθανῶς μεταγράφειν ἔξεστιν εἰπόντα δὲ πρότερον αὐτὸ τοῦτο τήνικαῦτα προσήκει μεταλλάττειν τὴν γρα- φὴν et Tom. VII. pag. 893: τοῦτο μὲν δὴ χρήσιμόν ἐστι μεμνη- θῆναι πρὸς πολλὰς τῶν ἀσαφῶν ῥήσεων, ἐν αἷς ἦτοι παραλελειφθαι τι πιθανόν ἐστιν ἢ παραγεγράφθαι (*memorare scriptum esse*). οὐδὲν γὰρ κωλύει κατ' ἐκείνας ἦτοι τὸ λείπον προστιθέντας ἢ τὸ ἡμαρ- τημένον ἐπανορθοῦντας ἀπεργάζεσθαι τέλειν τε καὶ ἀληθῆ τὸν λόγον. ὥσπερ γὰρ τὸ μεταγράφειν τὰς παλαιὰς ῥήσεις προπετές, οὕτω καὶ φυλάττοντας ὡς γέγραπται βραχείαις τέ τισιν ἢ προ- σθέσειν (add. ἢ ἀφαιρέσειν) ἢ ὑπαλλάξεσιν διαλύεσθαι τὰς ἀπο- ρίας ἀγαθὼν ἐξηγητῶν ἐστὶν ἔργον. Quid verius? Quid dictu faci- lius? τὸ δ' ἔργον χαλεπόν.

Galenus ipse pollicetur sese id re ipsa esse monstraturum: *περὶ τούτων οἶμαι δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπιδείξειν ὀλίγον ὕπερον ἅπερ χρὴ δρᾶν*, sed quod pollicetur non praestitit et non minus in his quam in caeteris est infelix corrector.

Quam cauti et circumspecti fuerint in ea re Veteres scribit memorabili loco Tom. VII. pag. 892: *ἀλλὰ τις τῶν παλαιῶν βιβλιογράφων ἤμαρτεν ἔπειθ' οὕτως ἔχον ἔφθασεν ἐκδοθῆναι τὸ βιβλίον, ἐφυλάχθη τε εἰκότως μέχρι δεῦρο τοῦτ' αὐτὸ σφάλμα τινῶν μὲν ὀλιγώρως ὁμιλούντων τοῖς τῶν παλαιῶν βιβλίοις ὡς μήτε εἰ λείπει τι μήτε εἰ δι' ἑτέρου γράμματος εἴρηται γνωρίζειν. οὐ γὰρ δὴ ὁμοίως τοῖς νῦν οἱ πρόσθεν εὐχερεῖς ἦσαν οὐδ' ἔτοιμοι παραγράφειν (lege ΜΕΤΑγράφειν) παλαιὰν λέξιν ὡσαύτως γεγραμμένην ἐν ἅπασιν τοῖς ἀντιγράφοις, ἀλλ' ἐπισημῆσθαι μόνον αὐτοῖς ἱκανὸν ἦν ὡς ἐνταῦθα μὲν ἐλλιπῶς, ἐν τῷ ἔκτῳ δὲ τῶν Ἐπιδημίων τελέως ἢ διαίρεσις γέγραπται. Quam cauti Veteres fuerant tam temerarii fuerunt recentiores, qui qua licentia grassati sint in scriptis antiquorum Galenus passim docet. Unum exemplum vide Tom. XVII. 1. pag. 1005: *πολλάκις εἶπον ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μυρίας εἶναι γραφὰς διὰ τὴν ἀσάφειαν ἄλλων ἄλλως αὐτὰς ῥυθμιζόντων ὡς ἂν ἐκάσῃ δόξῃ τὸ τῆς ἐξηγήσεως ἔσεσθαι πιθανόν. Vetus erat lectio haec: Συνεκρίθη συνέση δξύτερον ἐμολύνθη καὶ βραδύτερον αὔξεται καὶ ἐπὶ πλείῳ χρόνον. Vide nunc Critici quid designaverint:**

ἐξεῖλον οἱ πλείοι τῶν νεωτέρων τὸ ἙΜΟΛΤΝΘΗ.

τινὲς δὲ καὶ τῷ ΚΙΝΗΘΕΝ προσέθηκαν τὸ ΒΡΑΔΥΤΕΡΟΝ.

τινὲς δὲ τὸ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟΤΤΟ προὔτξαν τῆς λέξεως.

Estne hoc criticoam artem exercere an (ut Cicero alicubi dixit) *intemperanter abuti otio et litteris?* Videtur tamen Galenus hanc licentiam iis permittere ubi scribit Tom. XVIII. 1. pag. 186: *ἔξεσιν ἐν τοῖς ἀσαφέσιν ὡς ἂν ἐθέλῃ τις γράφειν μηδενὸς ἐπὶ τοῖς μεταγράφοις νόμου κειμένου, et post pauca: ἀναγκάζονται προσγράφειν τοῖς ἐξ ἀρχῆς εὐρεθεῖσιν ἢ ἀφαιρεῖν ἢ μεταγράφειν.*

Sibi quoque hanc licentiam sumit: ut uno exemplo defungar Tom. XV. pag. 195 ubi in libris est *μηδ' ὅλως θερμόν* reponit de suo *μὴ λίαν ψυχρόν* his verbis: *μή τι οὖν ἑτέρως μὲν ἦν γεγραμμένον, ἤμαρτε δὲ ὁ μεταγραφάμενος αὐτό. πολλὰ γὰρ ὁρᾶται τοιαῦτα καὶ νῦν γιγνόμενα καὶ θέον ἀντὶ τοῦ ΜΗΘ' ὍΛΩΣ*

ΘΕΡΜΟΝ αὐτὸν γράψαι ΜΗ ΔΙΑΝ ΨΥΧΡΟΝ. Hoc demum est emendare! Cur antiquas lectiones caeteris omnibus anteponat scribit Tom. XVII. 1. pag. 1005: ἐγὼ τὰς παλαιὰς γραφὰς προαιρούμαι κἀν ἀπίθανοι δοκῶσιν εἶναι καὶ μείζονα τὴν ἀπόριαν ἔχοιεν (leg. ἔχειν). δι' αὐτὸ (τοῦτο add.) γὰρ πιεῦοι ἂν τις αὐτὰς οὕτως εἰρῆσθαι διότι καίτοι γ' ἀπορίας οὐσης περὶ τὴν ἐξήγησιν ὅμως οἱ παλαιότατοι τῶν ἐξηγητῶν ἐν ταύταις ὁμολογοῦσιν. εἰ δέ γ' ἐτόλμων αὐτὰς μεταγράφειν εἰς εὐπορωτέραν ἂν ὑπῆλλαττον λῆξιν ὥς τε πιθανὴν γενέσθαι τὴν ἐξήγησιν. Haec ita disputantur quasi antiquae scripturae verae essent, sed nihil aliud sunt quam antiquissima vitia, in quibus vetus vera lectio delitescit, donec eam ingeniosior aliquis perita manu eliciat foras, id quod Galenus facere non poterat. Etiam propterea magis id in Galeno mirum est quia sciebat, vel certe firmiter credebat, in ipsis archetypis iam menda et errores inesse. Saepius enim scribit τὸν πρῶτον βιβλιογράφον ἡμαρτηκέναι, ut Tom. XVIII. 1. pag. 307: οὐκ ὀρθῶς γράψαντος τοῦ ΠΡΩΤΟΥ βιβλιογράφου — ἄχρι δεῦρο διαφυλαχθῆναι τὴν ἀμαρτίαν. Verissimum est etiam antiquissimos Codices et scriptoribus prope aequales erroribus etiam turrioribus non carere, de qua re alias argumenta et exempla complura proferam.

Tom. XVIII. 2. pag. 345 de imperito medico scribit: ὅταν ὁ τὰ τοιαῦτα φλυαρῶν πείσῃ τοὺς ἀκούοντας ἑαυτῷ τὴν θεραπείαν ἐπιΓΡΑΨΑΙ τοῦ κάμνοντος. Scribendum: τὴν θεραπείαν ἐπιτρέπει.

Tom. XVIII. 2. pag. 409: — ἵνα τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὴν ὅταν κατὰ τι πλημμελεθῇ φαίνεται μεμφόμενῃ ὥς ἱκανὴν διαφθεῖραι τὰ περὶ τὸ πεπονθὸς μέρος ὀρθῶς κειρισμένα. Vera lectio est μεμφόμενον et κειρισμένα.

Vetusta scripturae menda saepe intus veram lectionem tuto conservant. Coniunctivus κέηται, κέωνται apud Galenum non comparet sed latet Tom. XVIII. 2. pag. 457 in verbis: τοιαύτη δὲ θέσις ἐστὶν ὅταν ἐπὶ σκληροῦ τε καίηται καὶ μὴ συνεχῶς ἐπαίρηται, imo vero κέηται.

Quidquid formatur ex πλίσσομαι πλίγμα, πλιχάς, πλίξ, ἀμ-

Φιπλίξ, ἐκπεπλίχθαι, διαπεπλίχθαι, καταπληγήσει fere semper omnia et ubique in libris vitiose scripta reperiuntur, ἐπλήσσοντο, πλῆγμα, πληγὰς et πληγὰς, πλήξ, ἀμφιπλήξ, ἐκπεπλήχθαι, ἐκπεπλήχθαι, ἐκπεπλήσθαι, caeteraque ad eundem modum Graeculi ignota sibi vitiant. Hinc corrige Galenum Tom. XVIII. 2. pag. 522: ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐκπεπλήσθαι καὶ διαπεπλήσθαι παρ' αὐτῷ (Hippocrati) γέγραπται καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ τοι δ' ἐπλήσσοντο πόδεςσι et pag. 597: τὸ δ' ἐκπεπληγμένοι ἀπὸ τῶν πολὺ διεσώτων σκελῶν· ἡ γὰρ ἐκείνων διάσασις ὀνομάζεται πλῆκτα, imo vero ἐκπεπληγμένοι et ΠΛΙΓΜΑ. Apud Hesychium v. Πλίγμα reponendum est ἀπὸ τῶν κυλιομένων — ὅταν περιβάντες τοῖς σκέλεσι κατ᾽ ἄνωσιν pro κατατρέχουσιν, difficile est enim si quis adversarium humi prostratum συνιόντα conspiciat eum κατατρέχειν.

Pontifex Maximus (ὁ ἀρχιερεὺς) Pergami bis quotannis gladiatores populo dabat. Galenus XVIII. 2. pag. 567: ἐν ἑρρί καθ' ὃν καιρὸν αἰεὶ παρ' ἡμῖν ἐν Περγάμῳ τῶν ἀρχιερέων τὰς καλουμένας μονομαχίας ἐπιτελούντων τοὺς κάκιστα τραπέντας ἐθεράπευσαν. et Tom. XIII. pag. 599: δόξαν δ' οὐκ οἶδ' ὅπως τῷ κατὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχιερεῖ τὴν θεραπείαν ἐγχειρίσαι ἡμοὶ μόνῳ τῶν μονομάχων καίτοι νέῳ τὴν ἡλικίαν ὄντι· τοῦ γὰρ ἐνάτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους ἡρχόμεν. et pag. 600: ὁ μετὰ τὸν ἐγχειρίσαντά μοι τότε τὴν θεραπείαν δευτερός ἀρχιερεὺς ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε τὴν ἐπιμέλειαν τῶν μονομάχων μετὰ μῆνας ἐπτά μέσους. ὁ μὲν γὰρ πρῶτος περὶ τὴν Φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, ὁ δὲ δευτερός ἀκμάζοντος τοῦ ἥρος ἡρχιερεύσατο. Simul hinc colligimus duos quotannis Pontifices Maximos Pergami hoc sacerdotium procurasse.

Tom. XVIII. 2. pag. 611: εἰ γὰρ ἡλίθιος εὐήθης ὁμοίως λέγεται τῇ τε γλυκεῖᾳ καὶ τῷ καλλίᾳ. γλυκεῖαν μὲν τὴν σὺν ὀνομαζόντων τῶν ἀνθρώπων ὅταν εὐήθῃ τοῖς θεοῖς εὐφημίας ἔνεκα, καλλίαν δὲ τὸν πίθηκον. Emenda: Ὁ γὰρ ἡλίθιος et ὅταν ΤΤΘΗΙ (τυθῆ) τοῖς θεοῖς.

Tom. XVIII. 2. pag. 849 Galenus ut ostendat μάλλον nonnumquam omitti scribit: καθάπερ Ὅμηρος ἔφη
βούλομ' ἐγὼ λαθὼν σὸν ἐμμεναι ἢ ἀπολέσθαι

Θουκυδίδης δέ·

κρύσαλλός τε γὰρ ἐπερέου.

Respicit locum Thucydidis III. 23: κρύσαλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος — ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατώδης. Scriba videtur unum et alterum versum omisisse inter 'ΕΠΕ(πήγει — ἀπηλιώτου ἢ βο)ΡΕΟΥ, unde nata est absurda scriptura ἐπερέου.

Tom. XVIII. 2. pag. 875: τὸ βιβλίον τοῦτο — ἐξεδόθη μετὰ τὴν τοῦ γράψαντος θάνατον· εἰώθασι γὰρ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐκγράφοντες τὰ διττῶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως γραφέντα ἢ ἕξωθεν ἕνεκα τοῦ διασκεψασθαι ποτέροις ἀμείνουσιν αὐτοῖς ἐρμηνεῦσαι ταῦτα 'ΕΠΙγράφειν αὐτῷ τῷ συγγράμματι. Lege: πότεροις ἀμεινON et ταῦτα 'ΕΓγράφειν.

C. G. COBET.

AD DIALOGUM DE ORATORIBUS.

1. *Saepe ex me requiris, Iuste Fabi, cur, cum priora saecula tot eminentium oratorum ingeniis gloriaque floruerint, nostra potissimum aetas deserta et laude eloquentiae orbata vix nomen ipsum oratoris retineat.*

Non leviter offendit *aetas deserta*; quis enim unquam sic dixit scripsitve *aetas*, *tempus* *deseritur* s. *desertum* est? Erit fortasse, qui *deserta* fere idem esse contendat, quod *destituta*, *nudata*. At, rogo, qua re igitur *aetas* *destituta* putanda est? Si *ingeniis gloriaque*, verbo saltem, veluti *iisdem*, id indicari oportuit. Mellioris, ni fallor, lectionis vestigia Codex Perizonianus servat, in quo priore manu scriptum est *eloquentia*. Verborum igitur ordine leviter mutato ablativus revocetur absolutus et scribatur *nostra potissimum aetas deserta eloquentia et laude orbata vix nomen ipsum oratoris retineat*. — *Eloquentia deserta* recte dicitur pro *neglecta*. Cf. Quint. II. 1. 9: quam turpiter deserat eam partem rhetorices institutio; XII. 2. 3: *deserta* ab his studia sapientiae; Prooem. 17: *deserta* pars oratoriae artis.

6. *Nam in ingenio quoque, sicut in agro, quamquam alia disserantur atque elaborentur, gratiora tamen quae sua sponte nascuntur.*

Permuli docti, quum intelligerent, neque *alia* ferri posse, nec coniunctivos *serantur* et *elaborentur*, at absurdum prorsus esse quod legatur *diu serantur*, varias protulerunt emendandi rationes. Sic Ernesti dedit *utilia* vel *utiliora quae seruntur*, Peerlkamp: *solidiora serantur diuque elaborantur*, Andresen: *solidiora quae seruntur atque elaborantur*. Quae coniecturae, etsi mentem scrip-

toris optime exprimunt, tamen a tradita lectione nimium discedere videntur. Simplicior, opinor, emendandi ratio haec erit, si scribatur *quamquam valida diu curantur atque elaborantur*. Cf. Sen. de ira, II. 15. 1.

10. *Tecum mihi, Materne, res est, quod, cum natura te tua in arcem eloquentiae ferat, errare mavis et summa adepturus in levioribus subsistis.*

Tropologia postulat ut pro *inlevioribus* scribatur in *inferioribus*. — Apte cum hoc loco comparari possunt quae leguntur apud Quintilianum in Prooem. 20: nam est certe aliquid consummata eloquentia, neque ad eam pervenire natura humani ingenii prohibet. Quod si non contingat, altius tamen ibunt qui ad summa nitentur, quam qui praesumpta desperatione quo velint evadendi, protinus circa ima substituerint.

16. *Nam si.... is est magnus et verus annus quo eadem positio caeli siderumque, quae cum maxime est, rursum existet, isque annus horum, quos nos vocamus, annorum duodecim milia nongentos quinquaginta quattuor complectitur, incipit Demosthenes vester, quem vos veterem et antiquum fingitis non solum eodem anno quo nos, sed etiam eodem mense existitisse. sed transeo cett.*

Conicio princeps ille *Demosthenes vester.... existitit*. Cf. Quint. X. 1. 76: oratorum longe princeps Demosthenes; Id. XII. 2. 22: Demosthenes princeps omnium Graeciae oratorum; Dial. 25: inter Atticos oratores primae Demostheni tribuuntur.

Ex existitit sed facile existitisse oriri potuit.

17. *Adiice Tiberii tres et viginti, et prope quadriennium Gai, ac bis quaternos denos Claudii et Neronis annos, atque illum Galbae et Othonis et Vitellii longum et unum annum.*

Potius scripserim *longum et durum annum* i. e. calamitosum. Cf. Cic. pro dom. 93; pro Balbo 34; Liv. XXXIV. 5.

20. *Quid enim, si infirmiora horum temporum templa credas, quia non rudi caemento et informibus tegulis exstruuntur, sed marmore nitent et auro radiantur?*

Quia tegulae minime valent ad aedificium exstruendum, corrigendum puto *rudi caemento et informibus tignis*.

22. *Quaedam vero procul arceantur ut iam obliterata et olentia; nullum sit verbum velut rubigine infectum.*

Acidalius scribendum putavit *exoleta*: Andresen <antiquitatem> *olentia*. Mihi magis placet <ins>*olentia* i. e. insolita, desueta. Cf. Cic. Orat. 8. 26: nullum verbum insolens, nullum odiosum ponere audebat; Ibid. 29: nihil insolens atque ineptum; Gall. XI. 7: verbis uti aut nimis obsoletis, exculcatisque aut insolentibus.

23. *Nam et haec invitus rettuli et plura omisi, quae tamen sola mirantur atque exprimunt ii qui se antiquos oratores vocant.*

Malim imitantur atque exprimunt; amat enim Dialogi auctor synonyma coniungere, quod multis exemplis demonstravit Walther ad cc. 7 et 9. — Comp. Cic. Orat. 5. 19: quem si imitari atque exprimere non possumus, at qualis esse debeat poterimus fortasse dicere; de Orat. II. 22. 90: accedat exercitatio, qua illum quem delegerit, imitando effingat atque exprimat.

23. *Et vos, Materne ac Secunde, ita gravitati sensuum nitorem et cultum verborum miscetis, ea electio inventionis, is ordo rerum, ea, quoties causa poscit, ubertas, ea, quoties permittit, brevitās, is compositionis decor, ea sententiarum planitas est...., ut, etiamsi nostra iudicia malignitas et invidia tardaverit, verum de vobis dicturi sint posteri nostri.*

In voce *planitas* explicanda, quae ἁπλᾶς εἰρημνέοις annumeranda est, frustra desudarunt interpretes. Nec placet, quod coniecit Schulting, *gravitas*, quia in proxime praecedentibus memoratur *gravitas sensuum*. Corrigendum puto *sententiarum claritas*, i. e. perspicuitas. Cf. Quint. II. 16. 10; VIII. 3. 70. — *Sententiam* h. l. ambitum verborum significare Andresen ostendit in annot. ad c. 20.

26. *Primus enim contempto ordine rerum, omissa modestia ac pudore verborum, ipsis etiam quibus utitur armis inkompositus et studio feriendi plerumque deiectus, non pugnat sed rixatur.*

Deiectus, ita Duebnerus contendit, est metaphora a gladiatoribus petita, qui nimio feriendi studio de gradu demoveantur: sic orator nimio ardore atque impetu in adversarium invecus

se ipse de statu suo deicit et firmitatem amittit. At vero ut is demum gladiator deici recte dicitur, qui externa quadam vi, ut puta ab adversario illata, de gradu demovetur, ita in oratorem, qui proprio studio et cupiditate abripitur, *deiectus* minime convenit. — Scribendum puto *devinctus*. Studio devinctus legitur apud Lucretium, IV. 962 et Frontonem, de feriis Alsiens. p. 226 Nab.; studiis devinctus apud Ciceronem, Epist. ad fam. III. 13. 2. — Cod. Neapolitanus habet *devectus*.

28. *Nam pridem suus cuique filius, ex casta parente natus, non in cella emptae nutricis, sed in gremio ac sinu matris educabatur.*

Minus apte inter se opponuntur *cella* et *gremium ac sinus*. Corrigatur quaeeso non in *ulna emptae nutricis*. — Codices MS. omnes habent *cellam*.

32. *Quod adeo negligitur ab horum temporum disertis, ut in actionibus eorum vis quoque quotidiani sermonis foeda ac pudenda vitia deprehendantur.*

Annotat Andresen: „horum verborum certa adhuc deest emendatio, quamvis probabiles prolatae sint coniecturae. Hoc constat ἀσύνδετον ferri non posse, quod ei defendunt, qui in locum vocabuli *vis* substituunt aliud substantivum. Ne hoc quidem verisimile est, duo hoc loco recentiorum oratorum vitia commemorata fuisse; immo quoniam genetivus *quotidiani sermonis* cum eis, quae secuntur, coniungendus est, in locum verborum *vis quoque* substituendum erit vel pronomen vel adverbium aliquod, ita ut ea quae secuntur quasi una comprehensione teneantur”. Haec, si quid video, recte disputata sunt, nisi quod non pronomen vel adverbium desiderari existimo ad corruptelam sanandam, sed potius adiectivum. Medicina autem petenda videtur ex Quintiliano, qui, XI. l. 6, haec monet: *neque humile atque quotidianum sermonis genus et compositione ipsa dissolutum epilogis dabimus*. Restituatur igitur *humilis quoque* <et> *quotidiani sermonis*. (-umvis: *humilis*).

33. *Cetera exspecto, ut, quemadmodum ex te didici, quid aut illi scierint aut nos nesciamus, ita hoc quoque cognoscam, quibus*

exercitationibus iuvenes iam et forum ingressuri confirmare et alere ingenia sua soliti sint.

Quia secundum naturae ordinem *alere* prius est quam *confirmare*, apud scriptores eodem ordine servato priorem locum *alere* obtinet, cui subiungi solet *confirmare*. Comp. Cicero, de Orat. II. 28: si, cum ego hunc oratorem crearo, aluero, confirmaro, tradam eum Crasso ad vestiendum et ornandum; Ibid. II. 78: sed haec ars tota dicendi habet hanc vim, non ut totum aliquid pariat ac procreet, verum ut ea, quae sunt orta iam in nobis et procreata, educet atque confirmet; Auct. ad Heren. IV. 43: aluit haec me, produxit ad hanc aetatem, muniit bonis legibus; Quint. Prooem. 23: alere facundiam, vires augere eloquentiae. — Attulit haec exempla Peerlkamp ad Horatii Epist. ad Pisones vs. 307, quibus addi potest quod legitur apud Quint. I. 1. 36: memoria praecipue alitur et firmatur ambitu. Quae quum ita sint, in Dialogo quoque scribendum videtur *alere et confirmare ingenia*.

38. *Transeo ad formam et consuepudinem veterum iudiciorum, quae etsi nunc aptior est veritati, eloquentiam tamen illud forum magis exercebat.*

Consuetudo veterum iudiciorum stulte dicitur *nunc* veritati aptior esse. Suo loco *veterum* restituendum erit ita, ut scribatur *eloquentiam tamen veterum illud forum magis exercebat*.

41. *Credite, optimi et in quantum opus est disertissimi viri, si aut vos prioribus saeculis, aut illi quos miramur, his nati essent.... nec vobis summa illa laus et gloria in eloquentia, neque illis modus et temperamentum defuisset.*

Vix intelligo quomodo fieri potuerit non tantum ut editores ineptam et absurdam lectionem *in quantum opus est* aequo animo reciperent, sed ut existerent quoque qui multis verbis illam tamquam rectam et sanam defenderent. Nempe turbatus verborum ordo, qui tam multos Dialogi locos corrumpit, et hic erroris causa est. Dubium non est, quin olim scriptum fuerit *optimi et quantum in vobis est disertissimi viri*. — Cf. Dial. c. 23: *vos vero, viri disertissimi, ut potestis*.

Scr. m. Martio,
a. MDCCCLXXXV.

J. J. CORNELIJSSEN.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

FLAVIUM JOSEPHUM.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

Flavius Josephus, si quid testimoniis credimus, quae Havercampius morem saeculi secutus, diligenter descripsit inde ab Justino Martyre usque ad renatas literas, celeberrimorum scriptorum laudes si non superavit, certe aequavit. Bonus fuit ac plane egregius; eloquentissimus ac Graecus Livius. Summa fides est, summa integritas. Nec mediocres ipsi sunt, qui tam immoderate laudant. Veluti ipse Scaliger audacter affirmat, non solum in rebus Judaicis, sed etiam in externis, tutius illi credi quam omnibus Graecis et Latinis. Secundum Hugonem Grotium Josepho magna fides haberi debet in rebus Herodis Magni et deinceps; item ubi externos auctores, non ubi Judaeos multa in historia contra verum somniantes sequitur. Qui Josephum, inquit, tam diligentem rerum Judaicarum inquiretorem et cui Romana quoque Archiva patuerunt, deceptum putant, eos ipsos valde decipi arbitror. Idem ille Josephus, quo altius in coelum evectus fuit, eo majore ruina postea concidit. Mendax factus est et adulator et aniliter loquax et negligens: ut verbo dicam, juxta cum infimis sordet et contem-

nitur nec sane multos in nostra patria esse arbitror, qui Josephum uno tenore semel iterumque perlegerunt. Mihi autem antequam ad rem veniam et experiar num corruptos locos nonnullos emendare possim, non alienum videtur exponere, quid de criminibus sentiam, quibus 'Josephus hodie oneratur, non ut excusem, sed ut viam mihi sternam ad reliqua.

Primum quod crimen longe gravissimum est, Josephum patriae proditorem fuisse contendo ad eamque rem ostendendam neque utar neque uti potero nisi testimoniis, quae ipse imprudens dixit in se ipsum. Victo Cestio Gallo Syriae legato, ut legimus Bell. Jud. 2. 20. 3, *Ἰουδαῖοι στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τοῦ πολέμου πλείονας*. Urbis praefecti erant Josephus Gorionis filius et Ananus Anani, qui paucis annis ante per tres menses pontifex maximus fuerat: hi alios alio miserunt et Flavium Josephum, qui Galilaeae praeesset. Adhuc ibi quietae res erant, sed sollicitandi erant incolae ut ab Romanis desciscerent. Josephus eam rem ubique studet colorare, sed quid revera egerit, satis pellucet. Hierosolymis, sic enim scribit in Vita § 7, principes viri *πυθόμενοι τὴν Γαλιλαίαν οὕτω πᾶσαν Ῥωμαίων ἀφεσῶναι, μέρος δ' αὐτῆς ἡρεμεῖν ἔτι, πέμπουσιν ἐμὲ καὶ δύο ἄλλους τῶν ἐτέρων, καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, Ἰωάζαρον καὶ Ἰούδαν. πείσοντας τοὺς πονηροὺς καταθέσθαι τὰ ὅπλα καὶ διδάζοντας, ὡς ἔστιν ἄμεινον τοῖς κρατίστοις τοῦ ἔθνους αὐτὰ τηρεῖσθαι. Ἐγνώσας δὲ τούτοις αἰεὶ μὲν ἔχειν τὰ ὅπλα πρὸς τὸ μέλλον ἔτοιμα, περιμένειν δὲ τί πράξουσιν Ῥωμαῖοι*. Speciosa verba sunt, sed facile agnoscimus hominem defectionem suam apud Romanos utcumque excusantem. Ipse tunc erat de eorum numero qui bellum inferre Romanis parabant, sed ne quid offendant dominorum animos, modo scribit se populi libertatem tueri voluisse adversus procuratoris insolentiam, modo se Galilaeae urbes Romanis servaturum fuisse, si per infestos populares licuisset. Post reportatam de Cestio victoriam, multi futurorum malorum praesagi urbe cesserant: πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ἰουδαίων ὥσπερ ἐκ βαπτιζομένης νεώς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως, ut est Bell. Jud. 2. 20. 1, seseque contulerant sive in castra Romanorum sive ad regem Agrippam, qui urbe pulsus regnum repetierat, 2. 17. 1. Qui remanserant Hierosolymis, sese cum Romanorum hostibus conjunxerant: οἱ διώξαντες τὸν Κέσιον ὡς ὑπέσπεψαν εἰς Ἱεροσόλυμα, τοὺς

μὲν βία τῶν ἔτι Ῥωμαϊζόντων, τοὺς δὲ πειθοῖ προσήγοντο καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερόν, στρατηγούς ἀπέδειξαν τοῦ πολέμου πλείονας, de quorum numero Josephum fuisse vidimus. Jam apparebat omnia bellum spectare, nec verum est quod scribit etiam tum quietam Galilaeam fuisse; quin et fuissent imperatorem suum interfecturi, nisi demonstravisset se patriam Romanis prodere nolle, Vit. § 30. Nempe callide dissimulat scriptor, ipsum se invasisse Agrippae dicionem, ut Galilaeae urbes sollicitaret et si paucos exceperis, quos immoderatus libertatis amor instigaret, dixeris Galilaeos, quantum per Josephi mendacia appareat, non contentos quidem fuisse regio imperio, sed magis etiam abhorruisse ab Hierosolymitanorum temeritate ac furore, adeo ut numquam arma sumturi fuissent, si Romani oppidanis eam libertatem tribuere voluissent, quam foederatis civitatibus concedere solerent. Ceterum omnem fidem superat, quam sint ridicula quae Josephus narrat de ratione qua bellum gesserit. Multi legunt et connivent, quia pleraque tam perplexe contexta sunt, sensus vix ut appareat. Unam narratiunculam γεύματος χάριν adscribam, quae nobis non semel propinatur sed bis, Bell. Jud. 2. 21. 10 et Vit. § 34. Fuerat seditiosus quidam homo Clitus nomine, quem quum interficere nollet, procedere militem jubet et misero homini utramque manum praecidere. Stabat interim in navicula Josephus, quae ad littus appulerat et in conspectu aderat Clitus, quem ingens hominum multitudo circumdabat. Miles e navicula non audet in terram egredi. Tumultuatur Josephus et simulat se ipsum tuta statione relictā hominem prehendere velle. Tum ille *ἰκέτευεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν*. Concedit rem summi imperatoris clementia, modo Clitus ipse sibi sua manu manum amputet. Tum ille quasi ad incitas redactus neque implorata circumstantium fide *σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἀπέκοψε τὴν λαίαν*. Quodsi forte credis, rem documento esse quam fuerit Josepho multitudo obnoxia, provoco ad ipsum imperatorem, qui saepe Galilaeorum tumultus ita depingit ut appareat multitudini magis obnoxium fuisse Josephum quam Josepho multitudinem. Interim ipse jam sciebat sibi apud Romanos veniam paratam fore, cf. Bell. Jud. 3. 7. 2: *αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι παρὰ Ῥωμαίοις προσδοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἴλετο*

πολλάκις ἢ καταπροδοὺς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας, εὐτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. Undenam cognorat Josephus Romanos sibi veniam esse daturus? Hoc scire, opinor, proditoris est. Sed fidebat fortasse mansuetudine et clementia Romanorum, qui superbos debellare solebant et parcere devictis. Fieri potest et reliqua videbimus, illud tamen eventus docuit, magnifica verba ad nihilum fuisse redacta; nam si quid constat, hoc certe constat eum pro patria mortem oppetere noluisse. Ipse tradit quomodo Vespasianus vivum ceperit τὸν συνετώτατον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων, Bell. Jud. 3. 7. 3.

In Iotapatae obsidione primum frustra fugere conatus fuerat: Bell. Jud. 3. 7. 15: καὶ τότε Ἰωσήπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνθέξειν ὄρων, ἐν ἀπὸρῳ δὲ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν εἰ μένοι, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. Sed consilio deprehensio retractus fuerat ab oppidanis iratis et de sua salute desperantibus. Deinde operae pretium est audire, quid postea fortiter fecerit. Capta urbe per medios hostes δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος clam omnibus dux desilit in puteum, quocum cohaerebat spelunca: εἰς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζευκτο. Offendit ibi quadraginta nobiles viros, τῶν ἐπισήμων, et comportatum fuerat, quod ad victum per compluseculos dies sufficere poterat. Biduo post inclusi homines nescio cujus indicio deprehenduntur et Romanus imperator mittit duos tribunos, qui fide data Josephum prodire jubeant. Negat Josephus metuens hostium perfidiam, donec Vespasianus tandem tertium tribunum mittit Nicanorem, γνῶριμον τῷ Ἰωσήπῳ καὶ συνήθῃ πάλαι. Jam in eo est ut se Romanis tradat et ἀνάμνησις αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς τε μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προσήμαινεν Ἰουδαίων καὶ τὰ περὶ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας ἐσόμενα· ἦν δὲ καὶ περὶ κρίσεις ὀνείρων ικανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θεοῦ λεγόμενα. Sed inopportune intercedunt commilitones: φιλοζωεῖς Ἰωσήπε καὶ φῶς ὑπομενεῖς ὄρῳ δοῦλος; ὥς ταχέως ἐπελάβου σαυτοῦ. Deinde post multas ambages, nam haec omnia quae breviter narravi, apud ipsum Josephum per plures paginas flebiliter decantantur, inquit consilium versutiae minime vulgaris. Auctore Josepho, omnes qui in antro inclusi jacebant alter alterum, quem sors designaverat.

occidere debebat, donec pernicies pervenisset ad omnes. Φέρε κλήρω, dux inquit, τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ἐπιτρέψωμεν· ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πιπτέτω. Tandem, nam anilium fabularum finis aliquando quaerendus est, omnibus trucidatis, Josephus solus cum uno sodali superest: Καταλείπεται δὲ Ἰώσηπος, εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας σὺν ἐτέρῳ καὶ σπουδάζων μῆτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μῆτε εἰ τελευταῖος λείποιτο, μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ Φόνῳ, πείθει καὶ ἐκείνον ἐπὶ πίσει ζῆν. Deinde omnibus notum est, quomodo sese in Vespasiani gratiam insinuaverit. Quam vellem scire quomodo Justus Pisti filius, adversarius Josephi, rem tam indignam tractaverit, sed bene factum quod Josephi malitiam satis ipsam per se spectare et arguere possumus. Postquam Romano duci vaticinatus fuerat imperium, amicus quidam Bell. Jud. 3. 8. 9, θαυμάζειν ἔφη πῶς οὔτε τοῖς ἐπὶ τῶν Ἰωταπάτων περὶ ἀλώσεως οὔτε αὐτῷ προεμαντεύσατο περὶ αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη διακρουομένου τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. Ἰώσηπος δὲ καὶ τοῖς Ἰωταπατηνοῖς ὅτι μετὰ τεσσαρακοτὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀλώσονται προειπεῖν ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς Ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. Scilicet proditori talia vaticinia non magno constant.

Negligentia Josephi nusquam facilius argui potest quam in numerorum quos perscribit exaggeratione. Bellum ipse viderat neque umbraticam vitam egerat et tamen numerum militum pugnantium vel caesorum saepe incredibilem in modum amplificat. Idem metuit ne oratio nimis humile sonet, nisi tertia quaque pagina aliquot talentorum millia vel collecta crepet vel impensa vel absumpta. Veluti molestus ei nolo esse, cum scribit Antiq. 8. 11. 3 in pugna quadam, quam Judae rex commisit adversus regem decem tribuum cecidisse Israelitarum quingenta millia, πεντήκοντα μυριάδας, h. e. 500000, nam potest se tueri auctoritate Sacri Codicis, ubi eundem numerum quantumvis absurdum invenerat tamen 2 Chron. 13. 17. Sed quis concoquere poterit quod legitur Antiq. 7. 13. 1? Ἦν δὲ τῶν ἄλλων Ἰσραηλιτῶν ἀριθμὸς ἐνενήκοντα μυριάδες, (900000), ὅπλα βαρύνειν καὶ στρατεύεσθαι δυναμένων, ἡ δὲ Ἰούδα φυλὴ καθ' ἑαυτὴν τεσσαράκοντα μυριάδες ἦσαν (400000!). Praeterea vide pretiosam suppellectilem in templo Salomonis, Antiq. 8. 3. 8, οἶνοχόας μυριάδας ὀκτῶ (80000) καὶ Φιαλῶν χρυσῶν δέκα (100000), ἀρ-

γυρᾶς δὲ διπλασίονας (200000), πινάκων χρυσῶν μυριάδας ὀκτώ, (80000), τούτων δὲ ἀργυροῦς διπλασίονας (160000), κρατῆρας δὲ χρυσοῦς μὲν ἑξακισμυρίους (60000), ἀργυροῦς δὲ δις τοσούτους (120000), σαλπίγγων μυριάδας εἴκοσι (200000), alia plurima, quae omitto. Alibi, locus est Antiq. 12. 2. 3, legimus regem Aegyptiorum suadente Aristea redemisse quotquot in regno Israelitae servitutem servirent. Erant universi δόλου πλείονες τῶν δέκα μυριάδων et redemptionis pretium erat drachmarum 120 in singulos. Itaque dixeris opus fuisse talentorum duobus millibus. Mathematici tamen purpurati in aula regia, computando inveniunt opus fore talentis fere 400, quae, uti vides, vix sufficere poterant ad quintam hominum partem redimendam. Atque putare noli librarios forte circa numeros proclivi errore declinasse a vera ratione, nam ut est Josephus loquax et δις καὶ τρις ταῦτὰ λέγων, iidem numeri post aliquot versuum intervallum sine lectionis varietate recurrunt. Docebit autem Aristaeas, si cui idoneus auctor est, persolutas fuisse pro singulis servis drachmas vicenas; sic ratio recte apparet: Josephus autem, cui nihil umquam satis est, numerum drachmarum *sextuplicem* fecit, sed oblitus est calculos subducere. Sed leve hoc esse dicis: itaque paulo majora canamus. Aliquot proeliis commissis Judas Maccabaeus, Antiq. 12. 8. 5, rem divinam peragit: οὐδεὶς γὰρ ἐν τούτοις τοῖς πολέμοις τῶν Ἰουδαίων ἀπέθανεν. Credis illa aetate incruenta bella fuisse? Inspice Antiq. 12. 10. 5: ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν ὄντων αὐτῶν ἑνακισχιλίων. Nunc usu venit illud: οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοιμα μᾶλλον τρέπονται. Abrahamus Patriarcha olim Aegyptios arithmeticam docuit, Antiq. 1. 8. 2, sed apud posteros eius ars periisse videtur. Pugnatur adversus Amalecitas, Antiq. 3. 2. 5: ἀπέθανε δὲ Ἑβραίων μὲν οὐδεὶς, τῶν δὲ πολεμίων ὄσους οὐδ' ἀριθμῷ γινῶναι δυνατόν ἦν. Sed Josephi hoc commentum est; nil tale certe invenio Exod. 17. 13.

Exaggerationum apud Josephum nec modus nec finis est, quod non est admodum mirandum in homine mendace, qui praeterea numquam didicerat, quid esset τὸ πρέπον. Veluti rex Ptolemaeus, dum Sacrum Codicem, cuius ne unam quidem litteram legere poterat, manibus tenebat, Antiq. 12. 2. 11, δι'

ὑπερβολὴν ἡδονῆς εἰς δάκρυα προέπεσε, φύσει τῆς μεγάλης χαρᾶς πασχούσης καὶ τὰ τῶν λυπηρῶν σύμβολα. Sed vetusta haec sunt et ante Josephum item alii boni hoc modo mentiti sunt itaque venio ad eas res quas vidit ipse.

Saepe scribit Josephus quam carus in Galilaea hominibus fuerit quantique suam fecerint in omnibus rebus virtutem. Josepho salvo, se quoque salvos fore perhibent. Veluti legimus Bell. Jud. 3. 7. 16, prohibitum eum fuisse, quominus obsessa urbe exiret, fugam enim capessere voluerat, sed universa circumfusa multitudo eum oravit ut maneret et secum ultima experiretur: οὐδὲν γὰρ ἡξίουεν πείσσεσθαι δεινὸν Ἰωσήπου μένοντος. Visne scire quomodo Galilaeis rem restituerit incomparabilis ille imperator? Inspice Bell. Jud. 2. 21. 3. Fuerant forte in Josephum ira accensi qui eam regionem tenebant; tenuis causa erat, sed omnes ducem suum proditionis insimulabant. Itaque summo mane Tarichaeas ad eum ex vicinis urbibus confluunt *centum millia* hominum, δέκα μυριάδες. Sunt omnes quasi furore correpti: hoc agitur ut proditor patriae vivus comburatur. Surgit de lecto Josephus et sentit se ab omnibus fuisse relictum: ἔφυγον πλὴν τεσσάρων πάντες. Prodit in concionem περιρρηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταμυσάμενος δὲ τῆς κεφαλῆς κόβιν, ἀποσρέψας δ' ὀπίσω τὰς χεῖρας καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἐπιδήσας τῷ τένοντι. Deinde callida oratione efficit, ut homines inter sese dissentire incipiant jamque erant Tarichaeatarum *quadraginta millia*, qui duci suo bene cupiebant. Remanent tandem *duo millia*, qui invadere conantur domum, quo ferox et acer dictator sese proripuerat. Alloquitur seditiosos milites de tecto et rogat ut delecti viri ad se veniant, quibuscum de communibus postulatis deliberet. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. Ὁ δὲ σύρας αὐτοῦς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας καὶ τὴν αὐλειον ἐπικλείσας ἐμασίγωσεν μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνῶσαι. Περιεῖσθήκει δὲ τέως τὸ πλῆθος, δικαιολογεῖσθαι μακρότερα τοὺς εἰσελθόντας οἰόμενον. Ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας ἡμαχμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνειργάσατο κατάπληξιν, ὥτε ῥίψαντας τὰ ὄπλα φεύγειν. Ipsi auctori nimia saevitia postea visa est itaque de severitate judicii in vita § 30 aliquantum remisit. Quorum duo millia fuerant, facti sunt sexcenti et unus legatus intro mittitur, quem

αἰκισάμενος τὴν ἑτέραν τε τῶν χειρῶν ἀποκόψαι κελεύσας καὶ κρεμάσας ἐκ τοῦ τραχήλου, τοιοῦτον ἐξέβαλεν πρὸς τοὺς ἀποσείλαντας. Fides tamen violata et in re satis levi poena plus quam aequum erat acerba; sed ita est Josephus: sanguinem spirat et statim recurrit ad ultima remedia. Habebat adversarium quem pessime oderat, Johannem Gisgalensem. Διὰ κηρύκων ἀπειλήσας, τῶν ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης μὴ καταλιπόντων τὸν Ἰωάννην, τὰς τε οὐσίας διαρπάσειν καὶ τὰς οἰκίας ἅμα ταῖς γενεαῖς καταφλέξειν, τρισχιλίους μὲν αὐτῶν ἀπέστησεν εὐθέως, ceteraque ad eundem modum.

Sed frontem exhilarat interdum. Audi oculatum testem Bell. Jud. 3. 7. 23: πληγείς τις ὑπὸ τοῦ μηχανήματος τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐσώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπαράσσεται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας καὶ τὸ κρανίον ἀπὸ (lege ἐπὶ) τριῶν ἐσφενδονήθη σαδίων· γυναικὸς τε μεθ' ἡμέραν (quid hoc est?) ἐγκύμονος πληγείσης τὴν γαστέρα, προῆει δὲ νέον ἐξ οἰκίας, ἐξέσεισεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος· τοσαύτη ἦν τοῦ λιθοβόλου βία. Quo animo ridiculas nugas legisse putabimus Imperatorem Titum vel Agrippam regem? Taedet de hoc genere plura describere, sed solum addam, quia lepidum est, Josephum dum Bellum Judaicum scriberet, non satis meminisse quando duxisset uxorem. Oratio ejus est ad Hierosolymitanos, qua iis persuadere conatur ut urbem Romanis tradant, Bell. Jud. 5. 9. 4. De ea oratione quae supra quam credi potest puerilis est, nihil dicam; sed in exitu haec quoque verba posuit: οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ καὶ ΓΤΝΗ καὶ γένος οὐκ ἄσημον. Nunc certe dormitat bonus Josephus, nam non erat uxor Hierosolymis obsessa, cf. Vit. § 75. Praeterea patris obliviscitur, quem Zelotae in carcerem conjecerant, cf. Bell. Jud. 5. 13. 1, uti et matrem, cf. Bell. Jud. 5. 13. 3.

Praeter eas res quibus interfuit ipse, Josephus optimos fontes adiit eosque haud indiligenter usurpavit. Quod sedulo legit Sacrum Codicem, id minus curamus; nam ad eundem hodie quoque aditus est et viri docti affirmant Josephum Hebraici sermonis non fuisse peritissimum; sed legit multos libros hodie deperditos, Polybium, Strabonis Historias, Nicolaum Damascenum, Vespasiani commentarios, alios, de quibus non tam liquido constat. Sed ex fontium diversitate repetendum arbitror, quod saepe Josephi tam sunt fluxa iudicia, ut nescias utrum laudet

an oderit, quorum hominum ingenia depinxit. Exemplo mihi erit rex Aristobulus, qui anno 105 patre Hyrcano mortuo rerum potitus est tenuitque imperium per unum annum. Cognosce nunc mirificam historiam, Antiq. 13. 11. Hic primus in Judaea post multorum saeculorum intervallum diademate sumto regium nomen adscivit. Habebat quatuor fratres: horum unum, Antigonus ei nomen erat, diligebat eumque adeo sibi collegam fecit, τῶν ὁμοίων ἡξίου, reliquos autem tres conjecit in carcerem. Etiam matrem, cui imperium moriens Hyrcanus commiserat, vinctam inedia et longa tabe peremit. Brevi post etiam fratrem illum Antigonum, quem amabat, interfici jussit, sed hujus facinoris sero eum poenituit inciditque in morbum et multa incusans se ipsum et clamitans pati se quod tot sceleribus dignum esset, periit βασιλεύσας ἐνιαυτόν. Haec postquam pluribus Josephus executus est, videtur alium librum evolvisse indeque excerpisse: ταῦτ' εἰπὼν ἐπαποθνήσκει τοῖς λόγοις βασιλεύσας ἐνιαυτόν, χρηματισθεὶς μὲν Φιλέλλην, πολλὰ δὲ εὐεργετήσας τὴν πατρίδα, πολεμήσας Ἰουδαίαν καὶ πολλὴν αὐτῶν τῆς χώρας τῇ Ἰουδαίᾳ προσκτησάμενος ἀναγκάσας τε τοὺς ἐνοικοῦντας, εἰ βούλονται μένειν ἐν τῇ χώρᾳ, περιτέμνεσθαι καὶ κατὰ τοὺς Ἰουδαίων νόμους ζῆν. De his omnibus supra nihil dictum fuerat nec tamen quae nunc adduntur, aperte pugnant cum iis quae supra legimus de Aristobuli in privata vita flagitiis. Etiam matricida et fratricida potest esse bonus rex et circumcidere homines et subigere Ituraeam, quamquam fatendum est breve esse spatium duodecim mensium. Verum continuo sequitur quod nimis ridiculum est: φύσει δ' ἐπιεικεῖ κέχρητο καὶ σφόδρα ἦν αἰδοῦς ἡττων idque confirmatur Strabonis testimonio. Quid in hisce verum sit, non dispicio et conferre jubeo Graetzius in Historia Judaeorum III. 104; sed apparet, opinor, nullam inesse iudicandi facultatem in eo, qui et haec et illa vera esse credat. Nec multo saniora sunt, quae traduntur de Aristobuli fratre Alexandro Jannaeco; poterit hoc unusquisque pro se ipso existimare. Nusquam autem turpius mendacium est, quam Antiq. 19. 7. 3, ubi praefertur Agrippa rex avo suo Herodi Magno: licebat hoc neque aegre feram, sed nescio quo nomine appellem qui negare audet Herodem Hierosolymitanis templum extruxisse totamque urbem magnificentissimis aedificiis condecoravisse:

audi modo: Herodes Ἰουδαίων οὐδεμίαν πόλιν οὐδὲ ὀλίγης ἐπισκευῆς ἡξίωσεν οὐδὲ δόσεως ἀξίας μνημονευσθῆναι. Hoc si ipse excogitavit Josephus, adulator est nec curat quid verum sit; si invenit apud alium adulatorem, quae est ista inconsiderantia et oblivio! Nunc videmus quid Palaestina mendax aliquando in historia ausa sit.

Ubique Josephus gloriatur de eximio veritatis studio, quod ipsum ad scribendum impulit. Equidem illud studium non agnosco et postquam scriptor tempora attigit, quae vidit ipse, tam negligenter et confuse scribit, ut incredibile sit dictu. Longa est descriptio templi, quod Herodes exstruxit; sed omnia tam perplexe exponuntur, ut viri docti aedis formam nondum satis probabiliter instaurare potuerint. De partibus quibus obsessa urbs distrahebatur, omnia fluxa et incerta; tamquam in somnio oblatae imagines volitant nec quidquam est quod prehendere et memoria firmiter retinere possis. Si quaeris quod tandem genus hominum Zelotae fuerint, lectis septem libris de Bello Judaico haud multo doctior discedes quam antea fueris. Etiam chronologiam parum curat neque umquam quaesivisse videtur quo anno Herodes Magnus natus sit, nec corrigam quod invenitur Antiq. 14. 9. 2, anno 47 ante partum virginis Herodem natum fuisse annos 15, nam non est is librariorum error, sed ipsius Josephi negligentia vel Nicolai mendacium, ut regi adularetur, quem novimus aetatem suam dissimulare voluisse.

Suspicionem addere lubet, de qua fortasse aliquando operae pretium erit accuratius quaerere quid censendum sit. Nimirum ubi Josephus res Romanorum principum persequitur, eundem scriptorem eum sequi dixerim, quem Tacitus in ea parte operis secutus est. Nobili Taciti loco, quem describere supervacaneum est, collato cum Josephi verbis Antiq. 20. 8. 3: πολλοὶ μὲν τὴν περὶ Νέρωνα συντετάχασιν ἱστορίαν, ὧν οἱ μὲν διὰ χάριν εὖ πεπονθότες ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἀληθείας ἡμέλησαν, οἱ δὲ διὰ μῖσος καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν οὕτως ἀναιδῶς ἐνεπαρρώνησαν τοῖς ψεύσμασιν, ὥς ἀξίους αὐτοὺς εἶναι καταγνώσεως, propemodum necessario ad eam suspicionem delabor. Si historia Caligulae apud Tacitum superesset, fidentius fortasse aliquid de ea conjectura pronunciare possem; nunc aliis rem relinquo ulterius investigandam.

Testimonium est Josephi de Jesu Christo, quod omnes nisi fallor hodie intellexerunt esse spurium, cum ea pericope interpolata sit, locus est Antiq. 18. 3. 3, iis temporibus quae fuerunt inter Origenem et Eusebium; sed aliquid addi posse videtur quo tota quaestio melius illustretur, nam id ipsum admirabile est, quomodo Josephus de Christo tacere potuerit, cum scribat Antiq. 20. 9. 1 de pontifice Anano, qui circa annum 61 ante Albini adventum de consilii sententia τὸν ἀδελφὸν ἸΗΣΟΥ τοῦ λεγομένου ΧΡΙΣΤΟΥ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καὶ τινες ἐτέρους ὧς παρανομησάντων κατηγορίαν ποιησάμενος, παρέδωκε λευσθήσμενος. Hunc certe locum haud facile quis expunget videmusque jam Origenem ceterosque post eum bene multos eadem legisse, quae hodie in nostris libris sunt, nam cum scribunt captam urbem brevi post fuisse, cum Deus Jacobi necem ulcisci vellet, leviter errant et Josephum memoriter laudantes Dei iram repetunt a caede Jacobi, cum Antiq. 20. 8. 5 repetatur a caede pontificis Jonathis, quem Felix interfecit. Cupio audire quibus machinis Jacobi mentio ex Josephi exemplaribus eliminari possit; deinde si id fieri nullo negotio potest, siouti persuasum habeo, quaero quomodo Josephus scribere potuerit verba, quae supra attuli, nisi de Jesu Christo quantumvis pauca ante retulerit. Ne hoc quidem satis explicatum vidi, *cur* Josephus de Christo omnino tacuisset. Messias ei est Imperator Vespasianus, Bell. Jud. 6. 5. 4: estne hoc satis causae, cur de Jesu taceat? Si credidisset propediem Messiam esse venturum, intelligerem cur Romanorum auribus pepercisset nec quidquam de vetere vaticinio hiscere ausus fuisset; sed secundum Josephum jam descendit de coelo in Palaestinam Messias estque is quem omnes colunt Romanus Imperator. Cur magis metuisset de Jesu dicere quam de Juda Gaulonita vel quovis Zelotarum? Dixerim nihil ei periculosius debuisset videri quam silentium plenum suspitionis. Accedit ea Jacobi caedes et frustra erimus, si Χριστοῦ nomen ibi expungere velimus: quid enim hoc est simpliciter dicere caesum fuisse Jacobum Jesu fratrem, cum utrumque nomen apud Judaeos tam esset vulgare quam Titii vel Maevii?

Inspiciamus Photii Bibliothecam. Hic ter de Josepho retulit et semel de ejus adversario Justo. Recitatus fuit, Patriarcha inquit, Codex 76, quo continebantur viginti libri Antiquitatum;

deinde quaedam excerpuntur ex Josephi Vita, paucis quibusdam praemissis de serie Pontificum Maximorum apud Judaeos, quasi ea res imprimis attentione lectorum digna esset, quum altum silentium sit de Jesu Christo, etiamsi illa pericope quantumvis spuria Photii tamen tempore jam per multa saecula in omnibus libris circumferretur. Sed stultum est credere Patriarcham tot tantisque negotiis districtum omnes Codices legisse vel etiam majorem partem legisse eorum librorum, quos recenset. Excerpta aliis debuit et congestit in unum, sicuti etiam Lexicon suum undecumque compilavit, de suo autem vix quidquam addidit. Contendo non fuisse Christianum qui hoc excerptum confecerit itaque fuisse Judaeum natione vel certe *προσήλυτον* hunc video unice fuisse sollicitum de serie pontificum. Homo Christianus non illud imprimis memorabile duxisset, Herodem Magnum *τοῖς τυχοῦσι νείμαι τὴν ἀρχιερωσύνην*, sed saevitiae exempla attulisset, quo facilius apud omnes fidem inveniret caedes Bethlehemitica, nec omisisset domesticas calamitates; descripsisset etiam quae Josephus habet de morte regis Agrippae Majoris, alia ejusdemmodi. Sed ne verbum quidem unum fit, de iis rebus, quae scire Christianorum plurimum intererat.

Οἷς τὴν φράσιν ἐστίν, *ἐμπροσθεν εἴρηται*. Itaque eidem homini debetur quod legitur de codice 47, quo bellum Judaicum continebatur. Tribus verbis septem librorum argumentum indicatur; tum judicium fertur de Josephi stylo et scribendi ratione, quae impense placuit: praeterea recensentur sex prodigia, quae urbis interitum portenderunt; deinde declaratur quam insatiabili furore tempore obsidionis intra muros saevitum sit; denique τῷ λιμῷ ἡ πόλις συνεπληρώθη, εἰς οὗτον πᾶν ἐμφανῶς θεωρητὶς ἔργον καὶ τὸς δεσποτικῆς προεργείας καὶ ἀπειλῆς τὴν τὴν πόλιν ἐπὶ τὰς παραστάδας καὶ ἄλλων. Expunctis molestis verbis quae deductis literis notavimus, cum ne commode quidem addi possint et ab Christiano homine adjecta videantur, in reliquis prorsus nihil inest, quod non possit Judaeum auctorem habere. Non Christianus homo recensisset ridicula illa sex prodigia; si quid ex de re scripserit, scripseret cecidisse urbem καὶ τὸν λαόν αὐτὸν πᾶν καὶ ἄλλων quam legerat in Evangelio N. Matthaei et alijs evanģis, dixisset de Zacharia Barabba filio, cuius mortem Josephus narravit Antiq. 4. 5. 4 quam-

que Jesus poterat nominatim praedixisse videri Matth. 23. 35.

Verum etiam in Antiquitatum excerptis ubique odoror Judaei- cum foetorem. Codex est 238, quamquam equis serio credet Patriarcham viginti libros bis legisse et excerptisse? Sed pri- mum quaedam delibantur de novi templi quod Herodes exstru- xit, incredibili magnificentia. Deinde additur: Οὗτος Ἡρώδης ἐστὶν ὁ Ἀντιπάτρου τοῦ Ἰδουμαίου καὶ τῆς Ἀραβίσης (Κύπρος δ' ὄνομα αὐτῇ) παῖς, ἐφ' οὗ καὶ Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἡμετέρου γένους παρθενικῆς ἀποτίκτεται μήτρας, καθ' οὗ καὶ μανεῖς Ἡρώδης τοῦ μὲν δεσπότη διήμαρτε, φονεὺς δὲ πολλῶν νη- πίων γίνεται. Non sane haec e Josepho petita sunt et facile est agnoscere male sedulam manum ejus, qui Bibliothecam con- sarcinavit. Deinde exsequitur grammaticus, quibus facinoribus Herodes regnum et paraverit et usque ad extremum vitae diem conservaverit, εἰς ὠμότητα δὲ καὶ μαιφονίαν πάντας ὅσοι τύραν- νοι ὑπερβαλέσθαι ἰσόρηται, cet. Unde vides olim in iis quae praecedunt non factam mentionem fuisse de caede Innocentium.

Multa interponuntur de patre Antipatro et de maligna for- tuna, quacum Herodes in adulescentia conflictatus est; deinde transitur ad Archelaum et Herodem Antipam, quorum res bre- viter enarrantur. Adduntur tamen quae jam vides unde sint: οὗτος ἐστὶν ὁ τὸν μέγαν ἀνελῶν Ἰωάννην τὸν πρόδρομον δεδιώς, Ἰώσηπός φησι, μὴ τὸ ἔθνος αὐτοῦ διασῆσθ'· πάντας γὰρ δι' ὑπερ- βολὴν ἀρετῆς Ἰωάννου λόγοις εἶποντο. Κατὰ τοῦτον καὶ τὸ σωτή- ριον ἐγγενέει πάθος.

Sequitur vita Agrippae Magni et omnia cum Josepho con- cinunt, sed male sedula manus addidit: οὗτος ἐκείνοις, ὡς ἔοικε, χαριζόμενος καὶ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ ἀνείλε καὶ τὸν κορυφαῖον τῶν μαθητῶν Πέτρον ἐπεχείρησεν, εἰ καὶ διή- μαρτεν, ἀνελεῖν. In reliquis prorsus nihil inest, quod ab Chri- stiano homine possis suspicari profectum esse; veluti moritur rex non σκωληκόβρωτος, sicuti est in Actis Apostolorum 12. 18, sed ἀλγύματος αὐτῷ κατὰ γαστέρα σφοδροῦ γεγονότος post quinque dies expiravit, cf. Antiq. 19. 8. 2.

De Agrippa Minore pauca excerpta sunt neque ipse Josephus multa de eo habet. Quod in extrema paragrapho legitur: Οὗτος ἐστὶν Ἀγρίππας, ἐφ' οὗ ὁ θεὸς Παῦλος, Φίλσου συνεδριάζοντος, ἐδημηγόρησεν, satis prodit recentiore originem.

Reliqua sunt fere de Pontificibus Maximis et maximam partem excerpta sunt ex Antiq. 20. 10; nihil opus est hisce immorari et ostendisse mihi videor eum qui haec excerpta primus conscripserit, quicumque is fuerit, ex Novo Testamento nihil addidisse, nec fuisse Christianum. Ipsa diligentia, qua semper recurritur ad pontificum seriem et ad templi Hierosolymitani historiam, facit ut scriptorem quaerere malimus inter τοὺς περιτετμημένους. Ceterum homo minime acutus fuit et ridiculum est in paucis quod tradit de Agrippae filiabus. Mortuo rege Καίσαρεῖς καὶ Σεβαστηνοὶ τοὺς ἀνδριάντας τῶν τοῦ βασιλέως θυγατέρων ἀρπάσαντες ὁμοθυμαδὸν ἐκόμισαν εἰς τὰ πορνεῖα. Leve hoc flagitium visum fuit excerptori: regias virgines audi quae tulerint: Οἱ Σεβαστηνοὶ κατ' οὐδεμίαν ἄλλην πρόφασιν πλὴν τοῦ μανῆναι ἀρπάσαντες ἄθρόον καὶ πορνείοις ἐγκαταστήσαντες πᾶσαν αὐταῖς ὕβριν ῥητὴν καὶ ἄρρητον ἐπέδειξαντο. Nimirum crescit fama eundo.

Venio ad Photii codicem 33, nam propter hunc codicem potissimum superiora pertractavimus. Chronicum erat Justī illius, quem Josephus in Vita tam acriter perstringit. Audiamus Patriarcham. Scripsit historiam Justus ab Mose usque ad mortem Agrippae: τελευτῇ δὲ ὁ βασιλεὺς ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ, οὗ καὶ ἡ ἱστορία κατέληξεν. Ἐστὶ δὲ τὴν φράσιν συντομωτάτος τε καὶ τὰ πλείστα τῶν ἀναγκαιοτάτων παραδραμών· ὥς δὲ τὰ Ἰουδαίων νοσῶν (lege ἀσκῶν) Ἰουδαῖός τε καὶ αὐτὸς ὑπάρχων τὸ γένος, τῆς Χριστοῦ παρουσίας καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τελεσθέντων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τερατουργηθέντων οὐδενὸς ὅλως μνήμην ἐποιήσατο. Agnoscimus eundem Judaeum, qui superiora ex Josepho excerptis; deinde Christianus quidam addidit quae diductis literis notavimus. Quid autem? Justus admodum brevitati studet: non est igitur mirandum eum nihil dicere de Jesu, si quidem apud Josephum, quem tam loquacem et prolixum esse novimus, tam pauca hodie de eo legantur, ut ne dimidiam quidem paginam impleant. Aut fallor aut verba ea conscripta et inserta sunt diu ante Photium, quin et ante Eusebium, quo tempore revera de Jesu apud Josephum multo plura legerentur quam hodie supersunt. Itaque examinanda suspicio erit, num forte genuinus de Jesu locus eliminatus sit et postea alia eaque breviora supposita sint. Nec mirum

si in Iosepho factum est, quod in Eunapio factum esse novimus.

Habitusne sim malevolos lectores nescio: promo suspiciones meas, quae si falsae esse reperientur, cito oblivioni tradentur; sin verae sunt, uberius exponuntur et doctius ornabuntur ab iis, qui ibi perpetuo habitant, ubi ego *μέτοικος* sum. Primum quaero, non quibus hominibus Iosephus scripserit, nam hoc quidem constat adeo ut ne quaerendum quidem esse videatur, sed quos lectores olim potissimum habuerit. Legerit per me licet Bellum Judaicum Imperator Vespasianus, legerit Titus filius, legerit Agrippa rex; quamquam ego certe urgere nolim quae Iosephus *ἀλαζονευόμενος* scripsit contra Apionem l. 9; legerit denique de munitissimae urbis obsidione Plinius vel unus alterve Romanus miles, qui fuerat in Titi castris et nunc domi per otium delectabatur recordatione miseriarum, quas olim perpassus fuerat; ut plurimum largiar, legerint homines docti et curiosi, alienae superstitionis cognoscendae cupidi viginti Antiquitatum libros: multi certe non fuerunt Graeci vel Romani, qui Iosephum triverunt. Veluti aequalis erat Tacitus: quantum video ad Historias componendas non usurpavit recens editos septem libros de bello Judaico. Qui igitur lectores spissa volumina expetebant? Nam nisi expetita fuissent, ne fuissent quidem propagata. Iudaeos credis? Non poterant non odisse patriae proditorem, qui miseros cives adegerat ad defectionem, ut eos in extremo discrimine desereret, qui Romanis victoribus adulabatur, qui, quod dicere turpe erat, affirmabat veteres prophetas decepisse populum, quum portenderent Messiam, cui nunc omnes parebant quamquam *ἀπεριμῆτω*, qui accumbebat ad mensas gentilium et truncando Sacrum Codicem fecerat probabilem fortasse aliis, sed sibi inutilem, quum pro mascula simplicitate introduxisset orationis fucum et pro Messia, quem Prophetae fuerant polliciti, inseruisset Romanum victorem et pro aeterno quod somniant imperio aeternam obedientiam. Legitne illos libros imperita et seditiosa plebs Alexandrina? Legeruntne fortasse docti in Museo? Legeruntne Pharisei Pharisaicum scriptorem, qui suae ipsius sectae perpetuo maledicit? Legeruntne qui ex Zelotis erant reliqui, quorum facinora tam vividis coloribus depinguntur? Legeruntne Sadducaei quos Iosephus oderat? Legeruntne Esseni, qui, si paucos exceperis, humanas

res utpote longe infra se sitas despiciebant? Nemo horum, opinor. Inter Judaeos non novi praeter Herodianos, cf. Matth. 22. 16, et Agrippae subditos, quibus Josephus placere potuit; sed hoc genus hominum cito interiit et dispersum fuit.

Restant Christiani, quos dixeris Josephum multum lectitavisse. Hominem Judaeum esse videbant et dolebant, quamquam eum propter patriae prodicionem tamen odisse non poterant; sed tenebant Judaeum, qui, quum Christum rejiceret, tamen testimonio suo confirmabat, quam vere ille omnia vaticinatus fuisset de excidio Hierosolymorum. Dum inter legendum per flammam et sanguinem incedebant, agnoscebant divinitus immissum furorem et olim commeritum supplicium. Crescebat autem in dies Christianorum numerus, extra Palaestinam praesertim. Horum nemo, uti arbitror, Hebraice sciebat nec quicquam delectari poterat barbaro sermone Septuagintavirum itaque, quum origines Israelitarum cognoscere vellent, quamquam circumcisi non essent neque Judaeos cognatione attingerent, recurrebatur ad Josephi Antiquitates, qui praeterea rerum historiam pertexerat, quarum in sacris libris non fit mentio. Verbo dicam: primo saeculo postquam opera sua Josephus edidit, non habuit fortasse multos lectores; sed quos habuit, erant fere Christiani. Jam colligendum est quid ex ea suspicione sequatur.

Tres potissimum sunt apud Judaeos philosophorum sectae, de quibus Josephus satis confuse et perplexe retulit. Eas omnes perdidicerat, ut scribit in vita: οὕτως γὰρ ῥόμην αἰρήσεσθαι τὴν ἀρίστην, εἰ πάσας καταμάθοιμι. Sedecim annos natus triplici disciplina absoluta, nondum tamen expleverat discendi ardorem, sed πυθόμενός τινα Βανοῦν ὄνομα κατὰ τὴν ἐρημίαν διατρίβειν, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων χρώμενον, τροφὴν δὲ τὴν αὐτομάτως Φυομένην προσφερόμενον, ψυχρῷ δὲ ὕδατι τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλάκις λουόμενον πρὸς ἀγνείαν, ζηλωτὴς ἐγενόμην αὐτοῦ. Cum hoc homine, quem videmus Essenum fuisse, sed de severioribus, nam erant apud eos alii aliis abstinentiores et plures statuerant gradus initiationis, Josephus una fuit per triennium, deinde reversus in urbem ἤρξατο πολιτεύεσθαι τῇ Φαρισαίων αἰρέσει κατακολουθῶν. Scilicet magis probabat et amabat Essenos, qui ἀφυκτόν δέλεαρ τοῖς ἀπαξ γευσταμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιδῶσι Bell. Jud. 2. 8. 11, sed videbat meliora, sequebatur

autem deteriora, credo ambitione ductus, nam omnes, ut est Antiq. 18. 1. 4, *ὁπότε ἐπ' ἀρχὰς παρέλθοιεν, ἀκουσίως μὲν καὶ κατ' ἀνάγκην, προσχωροῦσι δ' οὖν οἷς ὁ Φαρισαῖος λέγει διὰ τὸ μὴ ἄλλως ἀνεκτοῦς γενέσθαι τοῖς πλήθεσιν*. Indidem repetendum est quod tam copiose dicit de Essenis, Bell. Jud. 2. 8, tam concise autem de Sadduceis quos oderat.

Redeo ad quæstionem, cur tandem Josephus de Jesu Christo dicere noluerit. Absurdum est credere, hominem tam doctum quique præterea ad rempublicam accessisset, Christianos ignorasse; si omisit de iis dicere, certam habuit causam cur taceret. Multi, uti dixi, credunt eum de Messia scribere noluisse, ne quid forte Romanorum aures offenderet; sed primum ipsi Josepho Jesus non erat sane ὁ Χριστός et credebat, certe contendebat, Vespasianum esse quem fata portendissent. Deinde, si adeo dum scriberet timuisset corpusculo suo, professus certe fuisset, se rediisse ad Essenorum opiniones, quos semper adamasset nec haberi voluisset, falso præsertim, de Phariseorum numero, qui præ ceteris Prophetarum vaticiniis ductabantur. Accedit locus quem supra exhibuimus de caede Jacobi, unde comperimus aliquid in superioribus de Jesu fuisse traditum.

Nihil equidem miror, pericopen de Christo ab librariis fuisse sublatam, cum aliquid inesset, quod aut indignationem moveret aut Evangelistarum fidem evertere videretur. Sic Luciani Opusculum de Morte Peregrini itidem delere conati sunt, sed frustra fuerunt. Quid autem si scripsit Josephus se a patre, nam sacerdotali genere natus erat, aliquid accepisse de rumore, quem sparsum fuisse legimus Matth. 28. 13, quomodo discipuli Jesu cadaver olim abstulissent. Non mirandum talem pericopen erasam fuisse, cum Josephi volumina Christianorum manibus, uti conjecimus, tererentur. Incertum hoc esse fateor: ecce aliud quod fortasse paulo majorem speciem videbitur habere. Scribit Josephus Antiq. 13. 10. 6 de Phariseis, eos *ἄλλως τε καὶ φύσει πρὸς τὰς κολάσεις ἐπιεικῶς ἔχειν* idque haud semel inculcat. Audio hoc vere affirmari de Hillelitis, nam inter Phariseos multo erant severiores qui Schammaitae appellabantur. Consequitur ea quæ Josephus tradidit de Jesu condemnatione toto coelo differre debuisse ab Evangeliiis, in quibus *plerumque* inter utramque sectam non distinguitur, nec certe

distinguitur, postquam Jesu causa in iudicium venit. Facile videmus inter Pharisaeos Josephum amplexum fuisse Hillelitarum doctrinam, ad quos ingenio ferretur; deinde ambitione ductum, ut Galilaea sibi committeretur, sese applicuisse ad Schammaitas. Itaque omissis Sadducaeis, quorum auctoritas jamdudum intermortua erat quosque in ipsis Evangeliiis semel tantum cum Jesu disputantes deprehendimus, scribere potuit Josephus, Jesum plurimum profecisse ex Hillelitarum disciplina, id quod etiam hodie in Evangeliiis attentos lectores fugere non potest. Hinc fuerunt de horum numero quos amicos habuit Josephum Arimathaeum, Nicodemum, alios et cf. praeterea Luc. 11. 45; sed semper ei res est cum Schammaitis; Hillelita multo rarius perstringuntur veluti Matth. 23. 15, nam Schammaitae προσηλύτους non faciunt. Quid igitur, si Josephus scripsit fuisse inter ipsos Pharisaeos qui Jesu faverent, sicuti legimus Jacobi caedem Pharisaeos fuisse, qui ulciscerentur. Quidsi scripsit, condemnatum fuisse Jesum postquam causa dicta esset non in *major*e synedrio, sed in *minore*, in quo non septuaginta iudices sedebant, sed viginti tres? Quid si majorem partem atrocis criminis ab Judaeis removit, ut conferret in caput procuratoris, per quem, ut ait Tacitus, Christus supplicio affectus est? Cogita praeterea immaculatam conceptionem Josepho rem ridiculam debuisse videri et resurrectionem fabulam prorsus incredibilem. Mirabimurne talem pericopen, in qua nihil non offensioni esset piis lectorum auribus, sublatam fuisse ex voluminibus, quorum lectio *ceteroquin* utilis esse videretur. Quidquid autem scripsit Josephus, id negavit quod caput erat, Jesum fuisse quem praedixissent prophetae. Quin et videmus Origenem legisse locum quem hodie desideramus; satis diserta verba sunt adversus Celsum I. 35: καίτοιγε ἀπιστῶν τῷ Ἰησοῦ ὡς Χριστῷ. Si dubitas an ea pericope ex omnibus exemplaribus evanescere potuerit, respondeo spurium tamen testimonium postea insertum fuisse idque hodie omnibus libris manuscriptis circumferri. Alterum si factum fuisse deprehendimus, nihil est cur alterum fieri potuisse negemus. Ne hoc quidem negligendum est, testimonium de Jesu Christo inveniri *ante* locum de Johanne Baptista; apparet igitur interpolatorem in codice vidisse lacunam. Hoc argumentum mihi videtur ἀναμφίλεκτον.

Ulterius progredi poterimus. Docuit Johannes, Antiq. 18. 5. 2, τὴν βάπτισιν ἀποδεκτὴν τῷ θεῷ φανεῖσθαι, μὴ ἐπὶ τινῶν ἁμαρτάνων παραιτήσῃ χρωμένῳ, ἀλλ' ἐφ' ἀγνείᾳ τοῦ σώματος, ἅτε δὴ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνη προεκκαθαρμένης. Jo-
hannis doctrina Josepho placere debuit, nam Banus ille, quo-
cum per triennium una fuit, itidem ψυχρῷ ὕδατι τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλάκις ἐλούσατο πρὸς ἀγνείαν. Secundum
Josephum corporis ablutiones, quas Johannes commendabat, per-
tinebant ad ἀγνείαν τοῦ ΣΩΜΑΤΟΣ, non ad ἁμαρτάνων παραιτήσιν. Qui de uno ait, de altero negat, et contra. Fuitne
umquam quisquam, qui corpus ablui juberet ἐφ' ἁμαρτάνων παραιτήσῃ? Non est arduum respondere. Equidem non omnes
legi, qui egerunt de argumento, quod tractare suscepi; sed
multorum tamen disputationes cognovi, quorum nomina non
adscribam, nam Theologi norunt qui potissimum scriptores
adeundi sint et plerique philologi non curant scire quod nihil
ad se suamque disciplinam pertineat. Est autem unus quem
nominatim laudandum esse video. Inter Theologos Venerabilis
Hoekstra Collega meus aestumatissimus in Annalibus Theolo-
gicis de Johanne Baptista ita egit, ut multa eorum quae supra
disputavi illinc illustrentur. Veluti suscepit probare *Leviticam*
fuisse corporis puritatem, quam Essenos secutus Johannes com-
mendaret, nec dubitat, pagina est 37, quin de Johanne Jose-
phus veriora tradat quam Evangelistae, apud quos κηρύσσει
βάπτισμα μετανόας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Christianorum hoc
sacramentum est ἐφ' ἁμαρτάνων παραιτήσῃ et Jesus adeo non
commendabat *Leviticam* illam corporis puritatem ut contemneret
potius. Contra non intellexisset Johannes quod in Actis Aposto-
lorum est 22. 16: βάπτισαι καὶ ἀπόλυσαι τὰς ἁμαρτίας σου.
Illud certe apparet ratione propemodum mathematica, periisse
locum Josephi de baptismo, quem Jesus instituisset. Neque
hic negligendum est testimonium Johannis Evangelistae 3. 26.

Qui probabunt ea, quae supra suspicati sumus, etiam aliam
suspicionem examinare poterunt. Statim post spurium de Jesu
Christo testimonium, sequitur apud Josephum lepida narratio,
quomodo eques Romanus Decius Mundus nomine sub specie
Anubidis latitans nobilem matronam in aede Isidis constupra-
verit. Multa habet de Romanorum rebus Josephus, praesertim

de Caligula et de Claudio, sed semper aliquid de Judaeis admixtum est, neque tam copiose de Caligulae nece scripsisset Josephus, nisi narratio tota pertineret ad ostendendum quanta gratia et auctoritate apud Romanos valeret rex Agrippa. Fuit etiam postea Judaeorum feriatuus dies, quo die Imperator Caligula cecidit. Sed fraudulentus amor Decii Mundi alienus est ab Judaeorum historia, qui hominem ne natum quidem esse sciebant. Resecta de Jesu Christo narratione locum insertum fuisse dixerim, ne lacuna esset in medio libro, nam Josephus numerarat τοὺς σίχους, vide modo ad calcem operis. Illud nunc etiam apparet, quot fere versibus Jesu historiam persecutus esset, nam qui interpolavit Decii Mundi et Paulinae amores, selegit locum, qui erasorum σίχων numerum fere aequabat. Est autem historiola descripta ex eodem libro, unde ipse Josephus de Romanorum rebus pleraque mutuatus erat; apparet ex insolito participii usu, de quo statim dicam.

Nunc examinare lubet, quod invenio c. Apionem I. 9. Primum ibi legimus Josephum in castris Romanorum fuisse interceptum: τὰ παρὰ τῶν αὐτομάτων ἀγγελλόμενα μόνος συνίην. Itaque videmus quantam fidem proditori Titus habuerit; id tantum me male habet, liberam ei postea potestatem fuisse quidlibet fingendi. Deinde addit se Romae primum scripsisse Bellum Judaicum patrio sermone, postea autem convertisse in Graecam linguam χρησάμενόν τισι πρὸς τὴν Ἑλληνίδα Φωνὴν συνεργοῖς. Otio abundabat itaque videmus Josephum haud mediocre studium posuisse in iis cognoscendis, quae Alexandrini grammatici de Homero disputassent; sed perpetuo Graeca vocabula male *pronunciavit* et laboravit circa τὴν περὶ τὴν προφορὰν ἀκριβειαν, Antiq. 20. 12. 1. Viribus autem corroboratis et τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν ἀναλαβών, ipse solus et natans sine cortice viginti Antiquitatum libros conscripsit idque tanti non fuit, quanti hodie fortasse videtur, nam suos scriptores presse sequitur multaque excerpit vel descripsit, de suo autem quod addidit, parum est. Indicium est quod me quoque adverterat, sed diu ante me idem jam observarat inter nostrates Venerabilis Holwerda in Emendationibus Flavianis p. 101 et 128. Tota, inquit, de Caligulae morte narratio, quae maxima libri 19 parte continetur, orationis genere perplexo ac tortuoso con-

scripta est. Quod idem in libri 15 parte postrema, tum in libris 16, 17 et 18 animadvertere licet. Quantum isti a prioribus libris differant, dici vix potest. Liber 20 orationem habet facilem ac perspicuam, sed rursus tum ab his, tum ab illis mag-nopere diversus est". Nec video quomodo hoc explices, nam res incurrit in oculos, nisi sumas Josephum totum pendere ex fontibus, quibus usus est. Veluti abusus quidam est in ea ope-ris parte participii, futuri praesertim, de quo Holwerda ll. dili-genter egit. Adscribam unum exemplum, nam hoc satis est ut ea res cognoscatur, quod invenitur eo loco qui est de Decii Mundi et Paulinae amoribus: *κελεύουσα παντοίως ἐπὶ τῷ λη-ψομένῳ τὴν ἄνθρωπον σπουδάζσαι.*

Vendebat Josephus libros suos et, quia negotium bene ei ces-serat, scriptis septem libris de Bello Judaico post addidit viginti alios de Antiquitatibus suae gentis. Audi modo, quamquam locus est paulo longior: *Τοσοῦτον δέ μοι περιῆν θάρσος τῆς ἀλη-θείας, ὥς τε πρῶτους πάντων τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ πολέμου γενο-μένους Οὐεσπασιανὸν καὶ Τίτον ἡξίωσα λαβεῖν μάρτυρας. Πρῶτοις γὰρ δέδωκα τὰ βιβλία καὶ μετ' ἐκείνους πολλοῖς μὲν Ῥωμαίων τοῖς συμπεπολεμηκόσι, πολλοῖς δὲ τῶν ἡμετέρων ἐπίπρασκον, ἀνδράσι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας μετεσχηκόσιν, ὧν ἐστὶν Ἰούλιος Ἀρχέλαος, Ἡρώδης ὁ σεμνότερος καὶ αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βα-σιλεὺς Ἀγρίππας.* Testimonium denunciatur Imperatori Vespasiano et regi Agrippae; equidem scire mallet, quod iudicium tulerit Johannes Gisgalensis vel Justus Pisti filius. Quod ad ipsum sermonem attinet, nunc minus fortasse est mirandum, *συνεργούς* illos circa verborum formas satis fuisse accuratos et L. Dindorfius, dum scribit Josephum multo puriore oratione fuisse usum, quam plerique opinantur, quod ostendere conatus est in Fleckeisenii Annalibus IC p. 821, in qua commentatione illud etiam ostendit, vitare Josephum vocalium concursum, L. Dindorfius igitur cogitabat de Graecorum vocabulorum declina-tionibus et conjugationibus. Sed ut ab hac parte laudabilis sit illorum *συνεργῶν* opera, ipsam orationis formam admirari non possum idque egisse videtur Josephus, quo libri carius veni-rent, ut viginti libris expleret numerum quinquaginta millium versuum, qua de re Birtius conferendus de Libris Veterum p. 207. Prolixitatem ipse quodammodo excuset Antiq. 12. 2. 7

et lepidum est quod Holwerda narrat p. 34 de libro quodam Vaticano, in quo dici vix potest quam multa sine ullo sententiae detrimento praetermissa sint. Non gravabor locum describere. Editur Antiq. 1. 1. 4: 'Ομολογούντων δὲ κατ' ἐπεῖνο καιροῦ τῶν ζώων ἀπάντων, ὁ ὄφις συνδιαιτώμενος τῷ τε Ἀδάμῳ καὶ τῇ γυναικί, φθονερῶς μὲν εἶχεν ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσειν ᾔετο· πεπεισμένους τοῖς τοῦ θεοῦ παρραγγέλαισιν, οἰόμενος δὲ συμφορᾷ περιπεσεῖσθαι παρὰ κούσαντας, ἀνακίθει κακοήθως τὴν γυναῖκα γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως, ἐν αὐτῷ λέγων εἶναι τὴν τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ διάγνωσιν, ἥς γενομένης αὐτοῖς μακάριον καὶ μηδὲν ἀπολείποντα τοῦ θείου διάξειν βίον. Καὶ παρακρούεται μὲν οὕτω τὴν γυναῖκα τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ καταφρονῆσαι, γευσάμενη δὲ τοῦ φυτοῦ καὶ ἡσθεῖσα τῷ ἐδέσματι καὶ τὸν Ἀδάμον ἀνέπεισεν αὐτῷ χρήσασθαι. Habet autem codex Vaticanus: 'Ομοφρονούντων δὲ τότε τῶν ζώων ἀπάντων, ὁ ὄφις φθονερῶς ἔχων ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσειν ᾔετο, ἀνακίθει τὴν γυναῖκα γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως. Γευσάμενη δὲ τοῦ φυτοῦ καὶ ἡσθεῖσα καὶ τὸν Ἀδάμον ἀνέπεισεν αὐτῷ χρήσασθαι. Quid igitur interest inter Josephum et scribas qui hodie pro numero σίχων mercedulam accipiunt?

(Continuabuntur.)

Amstelodami,
d. 15 m. Dec. 1884.

EPIGRAPHICA.

In libro *Bulletin de Corr. Hell.*, Dec. 1884, p. 496 sqq. vir doctus GREGORIUS COUSIN publici iuris fecit infimae aetatis inscriptionem longissimam et valde memorabilem, quae reperta nuper in oppidulo Tefeng (in Phrygia) continet responsa XXIII *astragalomantica* sermone scripta semibarbaro pessimisque concepta versiculis hexametris.

Apographum lapidis quod praemisit editor, quamquam multis locis hiulcum et *fortasse* describentis errore hic illic pravum, est tamen eiusmodi ut eius ope rectius quaedam constitui potuissent quam factum esse video.

Pauca tangam. Cousin responsum II ita constituit:

δα]ααα	η'	Μοιρῶν.
τέσσα[ρα δ' εἰς π]είπτων καὶ μῶνοι τέσσαρε[ς ὄντες.		
π]ρᾶξιν ἦν [π]ράσσεις μὴ πρᾶσ[σῃς, οὐδ']ᾶρα μείνον·		
ἀμφὶ δὲ κάμνο[υσιν χαλεπὸν διὰ μὴ χανόν] (?) ἐστ[.]		
πο[.]ημον ἰδέσθαι (?) χρόνῳ οὐθ[εν κα]κὸν ἔσται.		

At dubium non esse arbitror quin pro absurdis illis verbis ne Graecis quidem οὐδ'] ᾶρα μείνον oraculi anctor scripserit et in lapide exaratum sit οὐ γ]ὰρ ᾤμεινον, quae notissima est clausula. Rectius autem totum versum sic redintegrabimus:

πρᾶξιν ἦν [π]ράσσεις (malim [δ]ράσσεις, i. e. δράσεις) μὴ
πρᾶσ[σέ] πω· οὐ γ]ὰρ ᾤμεινον.

Poetastrum enim communi Graecorum more μὴ iungere aut cum imperativo praesentis aut cum aoristi coniunctivo haece exempla demonstrant: III. 5 μὴθὲν δὲ φοβηθῆς, V. 3 μὴ δράξῃς (i. e. δράσῃς), VIII. 5 μὴ — ἀλέου, IX. 3 μὴ σπεύδε (i. e. σπεύδε), XVIII. 3 μὴδὲ φοβοῦ. Perperam igitur editor etiam XIV. 2 sic explevit

[μὴ πρᾶσῃς. πρ]ᾶξιν ταύτην, [οὐπω γὰρ] δ καιρός.
ubi debebat μὴ πρᾶξῃς κτέ.

In versu sequenti oraculi II is qui lapidem descripsit lectu difficillimum (ut ait Cousin) Δ pro Α legisse videtur et ante

hanc litteram neglexisse K. Vix enim aliud scriptum esse potuit quam hoc:

ἀμφὶ δὲ κάμνουσιν χαλεπὸν [κ]αὶ ἀμήχανον ἐστ[ιν].

Verum ultimum emendare nequeo neque magis III. 3, ubi Cousin absurde supplet:

ἀετὸς ὑψιπέτη[ς] π[ε]ί[σ]ας διὰ χειρὸς δδείτης.

Verum paene incredibile est eundem non vidisse IV. 5 sic scribendum esse

Δημήτηρ γάρ σοι καὶ Ζεὺς [σ]ωτῆρες ἔσσονται

pro quibus, si Dis Musisque placet, dedit [σ]ωτῆρ ἐσέσσονται (sic).

V. 4 sq.

...]τ' ἐν νούσῳ ἔόντα θεοὶ κατέχο[υσί γε]ταῦτον

τόν τε πόνον λύσου[σί σ]οι καὶ οὐδὲν κακὸν ἔσται.

Constat, opinor, nec ταῦτον Graecum vocabulum esse pro τοῦτον, neque si esset, ferri posse ταῦτον (τοῦτον) τόν τε πόνον pro ταῦτόν (τοῦτόν) τε τὸν πόνον, itaque certum est expletum oportuisse κατέχουσιν ἔτ' αὐτόν. Fortasse supplendum:

[τόν] τ' ἐν νούσῳ ἔόντα θεοὶ κατέχο[ουσιν ἔ]τ' αὐτόν.

τόν τε πόνον λύσουσ[ιν σ]οὶ καὶ οὐδὲν κακὸν ἔσται.

sed haec incertiora esse facile largior.

VII. 5

νῦ]ν καρποῖς ὕπαγε καὶ ἀπήμον [...]θίρη

Nihil horum intellego, et sic revera legi in lapide est quod dubites. Pro ΘΙΡΗ certe lapicidam dedisse ΟΙΡΗ suspicor et partim redintegrandum esse ἀπήμον[ι] ἢ μ[ο]ρίμ. Quid lateat sub absurda lectione ΚΑΡΠΟΙΣ, pro quo χαίρων expectes, videant alii.

VIII. 3 sq.

ἣν ἐπιβάλλῃ πρᾶξιν θαρρῶν ἴθι δρᾶσε.

ἐν χειρὶ. καλὰ μαντεῖα θ[ε]οὶ τὰδ' ἔφηναν.

Sic imperitissime Cousin dedit pro ἐνχειρεῖ (i. e. ἐγχειρεῖ), eundemque commisit errorem XIX. 2 edens:

θαρρῶν ἐν χειρὶ κτῆ.

Cf. KAIBELI Epigr. 1041, 5

ἐνχειρί (= ρει), ξένη, θαρρήσας· παντὸς δ' ἐπιτεύξη.

Δρᾶσε significare δρᾶσαι vix est quod moneam.

IX. 3

ἦν Φρεσ[?]ν ὀρμαίνεις [πρᾶξιν τα]ύτην ἴθι θαρρῶν
πανδ[εες? υδώσει πρ[άξ]εις δοσαβ?

Non erat cur Cousin post litteras δοσαβ poneret signum interrogandi, nam procul dubio legendum et explendum est:

πρ[άξ]εις δ' ὅσα β[ούλ]η.

Sic apud Kaibelium l.l. vs. 4 legitur ὅσα θέλεις πράξεις. Reliqua restitutio incertior. Venit in mentem:

πᾶν δέχου ὅσα θεὸς δώσειτ πράξεις δ' ὅσα βούλῃ.

XI. 4

κα[. . . . η]ε νούσῳ δέ τ' ἔοντα θεοὶ σώζο[υσιν ἐ]τοίμωσ.

Hoc tantum video lapidarium littera N simplici pro duplici usum esse et restitui oportere ἐν νούσῳ δέ τ' ἔοντα, ut supra V. 4 recte scriptum exstat ἐν νούσῳ ἔοντα.

XII. 3

οὔπω καί[ρὸς, καθ]εύδεις δὲ σὺ μὴ κ[ε]νὰ [πράξ]ης.

Perabsurde editor dedit καθεύδεις, et procul dubio verum est σπεύδεις, quo verbo poetaster usus est XI. 3 et XVII. 3. Possis:

οὔπω καί[ρὸς· τί σπ]εύδεις δὲ σὺ; μὴ κενὰ πράξῃς, κτέ.

Poetastro idque pessimae notae haec responsa deberi si nondum credis, persuadebunt, opinor, tales hexametri:

XIII. 3

πρᾶξιν ἐφ' ἣν μέλλεις ἰέναι μὴ σπεῦδ', οὔπω γὰρ ὁ καιρός.

XVIII. 2

εὐδοᾷ σοι πάντ' ἔστι καὶ ἀσφαλῆ περὶ ὧν μ' ἐπερωτᾷς.

XV. 4

οὔτε γὰρ ἐν ἄλλῳ δῆμῳ ἰέναι σύμφορόν ἐστιν,

ubi praeterea pessimè ἐν ἄλλῳ δῆμῳ dictum est pro ἐς ἄλλον (s. ἄλλων) δῆμον.

Omnino Graecitas ea est, qualem e multis Kaibelii epigrammatis cognoscimus.

H. v. H.

AD CICERONIS PALIMPSESTOS.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 54).

Codex Vaticanus palimpsestus librorum de Re publica nuper ex parte denuo collatus est a viro doctissimo A. MAU, partem in usus Halmii iam ante exploraverat eruditissimus Plinii editor D. DETLEFSEN. Solus du Rieu (aut si nomen ori Latino accommodandum est RIEVIUS) omnes schedas contulit, Mavius I. § 1—19, 41—46, II. § 11—31, Detlefsenus II. § 11—44. Mavii opera suscepta erat ut una vel duae manus emendatrices in locis correctis a librarii principalis ductibus distinguerentur, quam rem cum pulvisculo profigavit CAROLUS PFAFF, cuius rogatu codex denuo excussus erat; ita tamen ut eventus, me quidem iudice, parum spei susceptae responderit ¹). Distinguit emendatores sic, ut prior (c), quem eundem esse cum librario codicis (C) „pro certo affirmari nequit”, ad huius tamen similitudinem atramenti colore et litterarum ductibus proxime accedat, alter (c¹) paulo sit recentior. Verum huius c¹ tot sunt emendationes, ut alter in collatione vix appareat. Sic pag. 15 (Pfaff) amplius sexaginta emendationes littera c¹ notantur, duae notam C vel c (i. e. ipsius codicis librarius vel primus corrector) additam habeant: § 11 ARBITRARE^R, § 16 DICIS^I. In eadem pagina § 10 ad consul fui (prius, nam bis scribitur) adscriptum invenimus c aut c¹ et ad § 11 QUODIDI^D | ORRUNT^I haec verba: „num

1) „De diversis manibus, quibus Ciceronis de republica libri in codice Vaticano correcti sunt disputavit Carolus Pfaff. Accedit tabula heliotypa” (e Zangemeisteri et Wattenbachii exemplis codicum). Progr. des Heidelberger Gymnasiums 1882.

primum DI deletum et a quo tertium DI et littera I adiecta sit M. non potuit discernere". Has igitur manus distinguere insignis est peritiae palaeographicae, exigui usus. Si enim maiorem sibi auctoritatem vindicare posset *C vel c* quam *c'* multum interesset ad constituendam lectionem singulis locis scire, utrum illius esset correctio an alterius *c'*; sed hoc contendere non potest. Alteram manum bonum habuisse quem sequeretur codicem supra demonstratum est Vol. XII. p. 283 sq. Plurimae alterius manus lectiones aut aequiparandae sunt aut praeferendae etiam primo librario. Quod si quis alia documenta desideret, quibus appareat ex bono fonte hausisse alteram, inspiciat infra scripta:

II. 28. „Verene, inquit Manilius, hoc memoriae proditum est, Africane, regem istum Numam Pythagorae[ne] *ipsius discipulum an certe Pythagoreum fuisse*". Litterae cursivae indicant 2^{ae} manus additamentum (*c'*) testibus Rievio, Detlefseno, Mavio.

II. 45. „Nam rex ille — integra mente non erat et, cum metueret *ipse poenam sceleris sui summam, metui se volebat*".

II. 48. „cum res ipsa admonuerit, ut in eos dicamus, qui etiam *liberata iam* civitate dominationes adpetiverunt".

II. 52. iis enim regiis — annis — praeteritis *expulsoque* Tarquinio tantum odium populum Romanum regalis nominis tenuit — In Vat. est:

5
PRÆTERITIS EX POPULOQUE.

Has tres posteriores correctiones optimae notae cui adscribant Detlefsenus et Mavius non apparet; nam solus Rievius haec contulit; sed primi loci correctionem, quemadmodum paene omnes, quibus supra l. l. pro documento usus sum, Mavius quoque recentiori correctori *c'* adscribit: secunda illa manus *c'* correxit, ut ex forma litterarum et atramenti colore constat, omnes locos ibi laudatos praeter § 1 *tatum* in *datum* et § 3 *doctoribusque* in *doctoris*, *ratio* in *oratio* ubi *C vel c* cognoscitur, pusilla, si cum reliquis, numero quoque multo pluribus, conferantur.

Non magnam igitur vim indicium: *C vel c* habere potest, si quaeritur, ecquam auctoritatem habeat altera manus. Sive *c* exemplari, unde libri de re publica descripti sunt, sua debet, sive alii libro, unus et alter locus ubi *c* (*C vel c*) agnoscitur, non convellere potest iudicium de *c*¹ factum. De quo cum Pfaffius pronuntiat p. 13: „sescenties singulas voces totaque enuntiat a librario perperam scripta nec a *c* correcta a *c*¹ emendata esse apparet”, me habet assentientem; quod autem addit: „complura graviora menda a *c*¹ in codicem Vaticanum illata esse” hoc vix cum superioribus conciliari potest et certe non demonstratur exemplis in eadem pagina allatis. Unum tantum est in iis, quod ex ingenio librarii profectum videri debeat (I. 22) ¹). Emendationes ex bono codice factae multae sunt et dubio maiores, paucae contra quae notam temerariae mutationis in fronte gerant; singulis locis videndum est, ad utrum genus correctiones sint referendae, sic tamen ut reliquis paribus maior sit manus 2^{ae} auctoritas.

Orthographia hodie recepta fere collatione Mavii confirmatur. Orthographiae rationem Moserus, ut ipse ait, immutaverat et accommodaverat ad eam normam, quae in optimis editionibus tum obtinebat. Moserum in primis Orellius secutus est (vid. Orell. ad prima p. 413). Scribendi, inquit, rationem vulgarem praetuli ei, quam codex palimpsestus exhibet. Molestum ergo negotium reliquit Rievio, qui cum in conferendo, ut par erat, Orellianam primam anno 1858 adhiberet, in rebus orthographicis notandis tertiam fere laboris partem collocare coactus est, cum singulis locis, ubi tacite Moserus et Orellius lectionem Vaticani mutaverant, eam diserte habuerit memorandam. Rievium recentiores secuti sunt, Halmius in Orelliana secunda, alii. Itaque non certam quandam normam secuti sunt sed repraesentarunt lectiones codicis. Sic *compulisset* I. 1, *commemorare* 1, *communis* 1 et 27, *colligunt* 4, *compluris* 13 — et *conlocavit* 17, *conlocuti* 18, *commutantur* 69; *appellaverunt* 41, *appellari* 48, *attulit* 65 — et *adpetentia* 2, *adiinere* 15; *aspexit* 17 et rursus

1) De quo loco non assentior Strelitzio p. 92, qui fere ita ratiocinatur: correctio est inepta, itaque non debet librarius credi eam ex ingenio fecisse. Ne parum librarius novit qui quidquam nimis stultum putet, ut credantur committere potuisse; nec alibi contendisset S.

adsecutus 24 *adsidere* 17, parum constanter, sed secundum Rievii collationem. Postrema collatio, dum vix quidquam de orthographia refert, Rievianam confirmat. Dolendum sane est, Mavium non retulisse, quam editionem in conferendo adhibuerit, sed probabile est ex recentioribus unam, Halmii, Kayseri aut Mulleri fuisse, quae cum omnes nitantur Rievii fide et diligentia, novissimus collator, dum paene nihil de orthographia notat, tacitus illam confirmat. Dissentit tantum I. 1. R: „QUUM sic habet codex hoc loco et...” M.: CUM COGRET C; 3. R: IMPERIOSAIST M: IMPERIOSAIST; 6 R: „MARI, fugerat altera i Maii oculorum aciem...”, M. MARI C; 8 R: „CONSILIO d. altera o”, M. „CONSILIO (i littera vix cerni potest)”; 11 **idem* Orellianae primae tacitus confirmat R., dubitat Halmius; *idem* nunc diserte testatur exstare M. Contra ingens numerus est locorum pro modico collationis ambitu, ubi M. tacitus R. confirmat. Facile in minutis illis aliquid omitti potest¹⁾, nec mirum esset si quaedam animum aut aciem fugissent, sed dubia de collatione Rievii non sunt firmata. Nam quod Pfaffius Schedarum Vaticanarum paginam 17 affert (p. 2), quasi aliquam negligentiae confessionem contineat, non recte Rievii verba intellexit, qui non dicit, se res orthographicas omisisse sed se eas „in tabulas referre” nolle, cuius rei sit unicuique (nempe post ipsius collationem) opportunitas: rationem inire potest nunc unus quisque.

His praemissis pergo ad librum secundum et sequentes tres, quorum exiguae tantum particulae in Vaticano supersunt.

5. Iustus ordo verborum hic est: „quod essent urbes maritimae non solum multis oppositae periculis, sed etiam caecis” non qui traditus est: „multis periculis oppositae”.

7. „Multa etiam ad luxuriam invitamenta perniciose civitatibus subpeditantur mari, quae vel *capiuntur* vel importantur”.

Sermo est de civitatibus mercatoriis. Hae non vi auferunt,

1) Huiusmodi sunt haec, quae sola post supra scripta inveni: § 12 civitatis, 18 adulescentulo, 18 sumptis (M. sumtis), ascedit de quibus tacet R. cuius diligentiam vides confirmatam; solum hoc est alicuius momenti quod M. § 13 *discendi* correctum esse refert.

non praedas agunt, sed advehunt ipsae aliunde aut importata accipiunt. *Capere* pro eo quod est *accipere* dici non potest; quod si vel maxime posset, non recta esset oppositio; nam etiam importata accipiuntur. Nec *rapiuntur* commodam praebet sententiam; raptare non cadit in illas civitates. — *Importare* vocabulum proprium est de mercibus a peregrinis suo Marte et periculo advectis, ut emtorem inveniant. Alia ab ipsis civibus in suos usus navibus afferuntur aut suo sumtu *arcessuntur*. Legendum puto una littera mutata *acciiuntur*. Verbum *accire* pro *arcessendo* aliquoties posuit Cicero. Vulgo utrumque cum accusativo personae iungitur (regem, auxilia, socios, simm.; Cicero: accivero pueros, si (me) accierit), at id in *arcessendi* quidem verbo, quod ab *acciendo* non plus forma distat quam *facessere* *laccessere* a *facio* et *lacio*, non est perpetuum. Cicero Verr. V. 45 „nec poteris arcessere res transmarinas ex eis locis” plane sic ut *accire* h. l. Translate „rivulus arcessitus [et ductus] ab ipso capite accusationis”, Cael. 19. Quod ad firmandum *accire aliquid* ad Tacitum (Ann. III. 27 „accitis quae usquam egregia”) et Velleium (II. 38. 6: mortem) descendendum est, casu fieri potuit in verbo rariore. Certe ad significandum id quod h. l. requiritur, *μεταπέμψασθαι*, non aliud quantum novi exstat verbum, quoniam *arcessere* nimis ductibus distat. Olim metaphorica sententia *accire* legebatur Fin V. 93 „nisi ea (virtus) voluptatem acciret” propter figuratum usum minus quam codicum lectionem suspectum; *faceret* Klotz et alii, *crearet* Halm., sed a lectione codd. *voluptate maceret*, corr. *voluptate* MARGERET proprius distat *voluptatem* ARCESSERET. Virtus pro persona est. — Paulo ante scribendum est „corruptela ac *commutatio* morum” pro ac *demutatio* cf. § 9 „quae causa perspicua est malorum commutationumque Graeciae”. Altera manus (c aut c¹, non enim constat, cf. Mau) expunxit litteras DE; quod restat ac *mutatio* natum videtur ex eo quod est *acomutatio* (vitio scriptum pro *acomutatio*).

11. Haereo in ordine verborum: „cuius (urbis) is est tractus ductusque muri — ex omni parte arduis praeruptisque montibus *ut* unus aditus qui esset — fossa cingeretur vastissima, atque *ut* ita *munita* arx circumiecto arduo et quasi circum-

ciso saxo niteretur, ut — incolumis atque intacta permanserit”.

„Ut *ita* munita arx” non recte se habet; quomodo enim arx munita fuerit, ex superioribus non consequitur. Sensit recte Christ et *ut* collocavit post *arx*. Sed praeterea non bene conveniunt inter se *nili* et *circumiectis*, nititur aliquid subiectis; itaque *nili* translate usurpatum esset, et delectus verbi illius parum elegantiae prodesset, propria significatione plane neglecta. Accedit quod arx in ipso vertice septentrionali Capitolini sita non circumdata saxis sed imposita est. Vaticanus habet (ut est in Or. 1) *circumiectu* (M. u puncto notat, sed signum interrogandi addit), quare suspicor omissio *niteretur* legendum esse: „atque ita munita arx circumiectu arduo et quasi circumciso saxo, ut” —. Nempe saxa erant quasi pro amictu. Cum semel *ut* interpositum et *circumiecto* scriptum esset requirebatur verbum aliquod. — Prius *ut* de coniectura insertum ab Orellio est, sed, opinor, alieno loco; nam „ex omni parte arduis praeruptisque montibus” explicant cur „unus aditus” fuerit; concinnius igitur videtur *ut* ante „ex omni” collocare. *Ut* omissum in margine positum duobus locis interpositum est sed neutro recte. Eandem originem corruptelae vide I. 47.

Vocabulum *potentatus* cum olim cum aliis Ciceroni adscriberem, fugiebat me a manu tantum priore esse traditum § 14: „cum ad eum (Romulum) *potentatus* omnis reccidisset”. Sic scriptum erat; altera manus mutavit in *dominatus* et pessimo vocabulo nos liberat, quod fortasse exstitit confusa glossa *potentia* cum vera lectione *dominatus*. Non enim existimari potest librarius offensus esse vocabulo *potentatus*, quod ipsius tempore in usu erat et a Caesare et Livio singulis locis creditur usurpatum (de bello G. I. 31, L. XXVII. 38). Simile est II. 55: „itaque Publicola lege illa de provocatione *sublataperla* statim securis”, rell. Manifesto legendum *perlata*. Secunda manus („c’ ut vid.” Mau) expunxit litteras *taper*. Restat sic *sublata*, vitiosa lectio. Scilicet vera lectio quomodo restituenda esset adscripto *per-ta* significabatur, scriptum erat: ^{PER TA} SUBLATAM inde iuxta collocatis *per-ta* factum SUBLATAPERTA.

18. „Nam centum et octo annis postquam Lycurgus leges scribere instituit; prima posita est Olympias”.

Ponere in rebus chronologicis dicitur de iis, de quibus non constat, sed quae computatione quadam constitui possunt. De initio Olympiadum, aerae vulgaris, constabat inter omnes, et ex eo Lycurgi veteris aetas computabatur potius quam ex incerto Lycurgi regno certaminis Olympici origo. *Ponere* autem Olympiada pro instituere certamen Olympicum non est latinum. Sensit Maius, male tamen morem antiquiorum interpretum quorundam secutus, qui ut male latine scripta defendant ad peiora Graeca provocant. Nam *τιθέναι ἀγῶνα* nisi *πρῶτον* addas, aliud est; id fiebat quavis Olympiade. Optime caremus plane illo vocabulo *posita*; „centum et octo annis post Lycurgum *est* prima Olympias” recte dicitur; cf. vel in vicinia huius loci: „ceteri minus eruditis saeculis fuerunt”; „Romuli aetatem his sescentis annis fuisse scimus”. Origo lectionis haec esse videtur: ad POSTQUAM adscriptum POSTEA, ut corrigeretur *posteaquam*, alieno loco insertum in POSITA mutatum est. Ceterum haec annorum computatio recte tradita est, et convenit quod de Romuli morte dicit § 17 cum loco de Ennii eclipsi quae fuit a^o 400, Iun. 21, Romanis Iun. 5. De qua Cicero l. 25: „atque hac in re tanta inest ratio atque sollertia, ut ex hoc die — superiores solis defectiones reputatae sint usque ad illam, quae Nonis Quinctilibus fuit regnante Romulo, quibus quidem Romulum tenebris — virtus — in caelum dicitur sustulisse”. Qui sic retro computaverunt quominus Romam conditam esse statuerent anno 753, nihil prohibet. Quod si fit, mors Romuli incidit in Non. Quinct. (Iul. 7) a. 716 a. C. Intervallum inter 716, 7. Iulium et 400, 5. Iunium est = anni 315, menses 11. Repetuntur solis defectiones post menses 223. Anni 315 + 11 menses efficiunt menses 3791 i. e. 17×223 . Decies septies igitur post mortem Romuli solis fuit eclipsis secundum computum veterum. Post periodos enim 223 mensum cum repeteretur eclipsis, fiebat id post annos 18 et menses 7. Fiebant igitur defectiones solis post mortem Romuli his annis mensibusque:

a. 38 U. C.,	716 a. C. n.	Iulio	} = 18 anni, 7 menses, et sic porro.
57	697	Febr.	
75	679	Sept.	
94	660	Apr.	
112	642	Nov.	

a. 131 U. C.,	623 a. C. n.	Iun.
150	604	Ian.
168	586	Aug.
187	567	Mart.
205	549	Oct.
224	530	Mai.
242	512	Dec.
261	493	Iul.
280	474	Febr.
298	456	Sept.
317	437	Apr.
335	419	Nov.
354	400	Jun.

Intervalla vides annorum 18 mensum 7. Romulus mortuus est post expletos regni annos 37, itaque a. u. 38, cum annus 37 effluxisset mense Aprili, Iulio proximo. De reditu defectuum Plinius II. 13 (56): „defectus CCXXIII mensibus redire in suos orbis certum est”. Non quaeritur nunc, num hoc verum sit — quamquam a vero non multum recedere videtur —, sed quid veteres statuerint. Porro tenendum est, non Ciceronem ipsum retro numerando computum fecisse, — quod si factum esset, proficiscendum esset ab anno urbis conditae Ol. VII. 2 (a. U. 75 $\frac{1}{2}$), quem Cicero in his libris statuit — sed a nescio quibus rem factam esse dicit; hi potuerunt annum Urbis conditae cum Varrone et Attico ad Ol. VI. 3 (75 $\frac{1}{3}$) referre. Ut hoc utar, Atticus ipse potuit sic ludere. Cicero in his libris Polybium sequitur, Ol. VII. 2 (posteriore parte anni Olympiaci, nam Roma condita Palilibus) i. e. 750 urbem conditam referens (cf. II. 27), idemque annus videtur cum Annalibus Maximis convenisse („in Annalibus maximis consignatum videmus” supra I. 25), nam annus „350 fere”, in Annalibus significatus, convenit cum 400 a. C.; sed inde non necessario sequitur illum, qui retro computando Romuli annum fatalem constituerit aut confirmarit iam constitutum computatione sua, eundem esse qui Annales suppleverit et ediderit. Is, quem Cicero rationem illam inisse dicit, potuit, ut dictum, Atticus esse aut facere cum Attico, quem Cicero post eius annalem librum in lucem emissum ipse postea secutus est, annum urbis natalem

statuentem Ol. VI. 3 = 753. De Ciceronis chronologia cf. Matzat, Röm. Chronol. I. 147 ¹).

22. Ut saepe in his libris intricata et obscura est oratio. Plato, inquit, arbitrato suo finxit civitatem a vita abhorrentem, reliqui nullum exemplum civitatis proposuerunt, disserentes tantum de generibus civitatum. „Tu mihi videris utrumque facturum (es enim ita ingressus), ut quae ipse reperias tribuere aliis malis quam, ut facit apud Platonem Socrates, ipse fingere” — fingit Socrates civitatem a primo civium congressu eius ortum persequens, non ad veras (existentes) civitates respiciendo, sed suam phantasiam secutus; tu maioribus nostris adscribis quae tua sunt, in civitate Romana statuens ea, quae maiores fortasse ipsi non viderunt; tu mavis etiam tua aliis adscribere, Socrates fingere tanquam sua; (ut) „et illa de urbis situ revoces ad rationem, quae a Romulo casu aut necessitate facta sunt”. „Revocare ad rationem” est h. l. ratione facta esse docere. Poterat omnino omittere „illa de urbis situ”, quae continent explicationem non necessariam. Parum haec omnia cum superioribus cohaerent; expectari debebat: tu utrumque es facturum, ut et ratiocinere et exemplum proponas. Pro hoc (exemplum proponas) substituit: „tribuere aliis”, (*aliunde sumtum dicens, nihil tibi arrogans*), pro illo (ratiocinere), plura quoque complexus: „revoces ad rationem” (ratione utare *etiam ubi alius non eam agnosceret, ut in Romuli consilio exponendo*). Ita dum dilatat sententiam, obscurat primaria. Non dubito, quin haec a Cicerone ita relictas sint (distinctionem correxi), sed studium liberius struendae orationis, ut in sermone fit, eum longius, me iudice, avexit. Fortasse si plus operae impendisset, correcturus fuit; nam illum non ubique limam operi adhibuisse dixerim collatis aliis quoque locis, veluti I. 56, II. 11, ubi partim liberius vagatur, partim periodos dilatando obscurat.

26. „(Numa) sacris e principum numero pontifices quinque praefecit et animos propositis legibus *his*, quas in monumentis

¹) Scripta haec sunt ante coniecturam a doctissimo W. SOLTAU propositam Gött. Gel. Anz. 1885 p. 252, cuius mihi nec necessitatem nec probabilitatem videre contigit.

habemus, ardentis consuetudine et cupiditate bellandi religionum caerimoniis mitigavit”.

His Halminus inclusit, in codice teste Detlefseno „extra verbum adiectum”. Si recte intellego collationem in Schedis Vaticanis, *legibus* est postremum versus vocabulum; *his* autem non est totum extra verbum scriptum sed sic additum ut *h* supra postremam litteram vocabuli *legibus* sit collocatum, qua ratione librarius in mediis quoque versibus uti solet. Mihi *his* vix abesse posse videtur (= quae etiam nunc exstant; quas novimus cf. II. 14 „P. Africanus hic”), nam *legibus*, *quas-habemus* significaret fere non alias leges in monumentis exstare; sed pars harum legum significatur; nam leges regiae non solum ad rem sacram pertinent. Schweglerus I. p. 26 significari putat et hoc loco et V. 3 („qui legum etiam scriptor fuisset, quas scitis extare....”) libros pontificios. Cf. infra 45. Sed aliquot vetustae leges in lapide aut aere exstare potuerunt, quas vulgo (iniuria) regibus tribuerent. — Quod Cicero a Numa praeter se quinque pontifices creatos dicit (non praeter regem quatuor) nomine ipso sacerdotum illorum confirmatur, si vera sit sententia mea *pontifex* non a *potis* (*potens*), nec a *pons*, nec a radice Sanscr. *pā-* (unde *pundāmi* cf. Marquardt, Sacralw. p. 229, sq.) nec a *pinda* (panis farreus), esse ducendum, sed a *pompe*, i. e. quinque, *πέντε* (= *πέντε*, cf. *πεμπώβολον*). *Pontifices* sunt quinqueviri sacris faciundis. Demonstravit O. Keller Rhein. Mus. 1879 p. 337 illam „Sabellicam” vocabuli *quinque* formam in *Pompilius* = *Quintilius*, *Pomponius*, *Pompeius*.

30. Agitur de artibus importatis: „hoc ipso sapientiam maiorum statues esse laudandam, quod multa intelleges etiam aliunde sumpta meliora apud nos multo esse facta, quam ibi fuissent”, rell. Scribendum: „quod multa intelleges aliunde sumpta etiam meliora”, rell. Sic *etiam* cum *meliora* iungitur. Nunc sic collocatur, ac si de aliis etiam agatur quam aliunde advectis.

31 „(Tullus Hostilius) constituit ius quo bella indicerentur, quod per se iustissime inventum sanxit fetiali religione”.

Ius belli per se iam erat iustum; sanctius etiam factum est religione fetiali. Scribendum: *iustissimum*. Inventum per se iam

iustissimum erat. *Inventum* saepe a Cicerone substantive positum adiectivum apud illum non adsciscit, sed potest id facere ad normam vocabuli *dictum* et aliorum, de quibus cf. Naegelsbach, *Stilistik* § 28. Cic. Or. II. 219 „illud facetum dictum emissum haeret”. Fam. I. 9. 21: „nullum meum minimum dictum”. — „Aliquid iuste invenire” plane insolens est. De *iure* quodam et *iusto* discretis ac diversis subinde cf. III. 50, Halm.

§ 33 „temporum illorum tantum fere regum illustrata sunt nomina” perplexa collocatione verborum dicitur. *Tantum* post *regum* collocetur, i. e. reges temporum illorum fere soli inclaruerunt. Saepius offendimus illud vitium in hoc codice; cf. § 30 et quae supra ad § 2 attuli. *Tantum* (= *tantummodo*) cum pertinet ad verbum praepositur (*t. dico, moneo*, alia), ad nomen relatum utrobique collocatur, sed hoc quidem loco *temporum illorum* nimis a substantivo, unde pendet, dirimitur.

36. „Deinde equitatum ad hunc morem constituit, qui usque adhuc est retentus; nec potuit Titiensium et Rhamnensium et Lucerum mutare, cum cuperet, nomina, quod auctor ei summa augur gloria Attus Navius non erat. [Atque etiam Corinthios video publicis equis adsignandis et alendis orborum et viduarum tributis fuisse quondam diligentis.] Sed tamen prioribus equitum partibus secundis additis MDCCC fecit equites numerumque duplicavit”.

Nemo videtur vocabula inducta in suspicionem vocare, sed vere iam Franckius apud Moserum libro a^o 1824 Slesvici edito perturbatum locum vidit, verum tamen ordinem cum aliqua probabilitate restituere non ei successit, nec opinor aliis continget, nam mutationes non exiguae nec paucae necessariae sunt. Contra apparet verbis istis remotis optime reliqua sine ulla mutatione cohaerere: „non potuit mutare nomina, sed prioribus Titiensibus posteriores addidit”. Nunc *sed tamen* plane aliena sunt: aluerunt equites, sed tamen auxit numerum equitum. In margine ista adscripta sunt a nescio quo. Rem traditam non est quod in dubium vocemus. Verba quoque ipsa non libera sunt offensione; mirum enim est: „diligentem esse alicui rei” pro „sufficere” „parem esse”, ne iam dicam parum elegantes

esse casus illos similiter cadentes *publicis equis et tributis*, quorum prior dativus esse videtur alter ablativus (nisi scriptor voluit „in assignando” significare).

In sequentibus recte nunc legitur MDCCC pro MacCC; Cicero enim se morem equitatus referre dicit „qui usque adhuc est retentus”; numerum autem equitum constat libera republica fuisse 18 centurias, quae 1800 equites continuerint, non 1200. Quomodo ad illum numerum secundum auctorem perventum sit, dicere non possumus. Verbis „numerumque duplicavit” explicantur superiora: „equites fecit mille et octingentos, itaque numerum duplicavit”. Sequitur igitur, Ciceronem ante Priscum iam equites fuisse 900 credidisse, et *priores* equitum esse tres centurias vetustas, quae singulae iam ad trecentos equites excrevisissent, *secundos* sive *posteriores* nongentos esse a Tarquinio his additos; porro nomina tribuum mansisse ad omnes equitum „partes” designandas: „non enim potuit (Priscus) nomina mutare”. In re tam controversa sufficit nihil absurdi in relatione Ciceronis per se spectata inesse eumque secum congruere, id quod res est. Quanquam si Livii relationem I. 36 „(Tarquinius equitum) numero alterum tantum adiecit, ut mille et octingenti equites in tribus centuriis essent” separet, ut par est, ab iis, quae secundum I. 43 Servius novavit, Livius quoque vel quisquis ei auctor fuit, invenietur eundem numerum ante Tarquinium statuuisse. Nomen *sex suffragiorum* apparet existere deum potuisse sub Servio, quo tempore census ratio haberi coepta est. Fieri autem non potest, ut duodecim centurias novas a Servio Tullio additas Cicero crediderit. Ex verbis imperfectis initio sectionis 39 („... duodeviginti censu maximo; deinde equitum magno numero ex omni populi summa separato”), ubi de institutis Servii agit, nihil efficias nisi 18 centurias (equitum probabiliter) censu maximo a reliquis separatas fuisse, in quo nihil est praecipui, cum 18 centurias fuisse constanter ab omnibus tradatur. — Tantum inde efficere licet equitum centurias maiore censu fuisse quam reliquas. Ceterum quod legitur post verba supra descripta: „postquam bello subegit Aequorum magnam gentem” non debet in unam sententiam iungi cum superioribus „numerumque duplicavit”, ut ab his posterioribus nova periodus incipiat, quemadmodum Osanno (soli fere) placuit; pro-

hibet enim levior illa iunctura *que* (*numerumque* pro „postea autem numerum”), quae contra aptissima est, si hoc exiguum membrum adhaeret superioribus, deinde *quam* cum plerisque editionibus omittitur. — Unum addo, legendum videri *Ramnium*, non *Rhamnensium*; diserte enim du Rieu testatur alteram manum correxisse *Rhamnium* (sic), Detlefsenus quid invenerit non diserte refert Halmius, Maius alteram manum correxisse *Rhamnium* dicit. Brevior forma est apud Varronem aliquotiens, item, quod maius momentum habet, apud poetas, qui vocabulo usi sunt (Prop. IV. 1. 31, Hor. AP. 342, Ov. F. III. 131). Varro (L. L. V. 55, 89, 91) genetivum habet in *ium* et sine adspiratione R. H videtur a librariis graecissantibus addita. Tam *Tities* quam *Titenses* poetarum locis tutum.

43. „(Regia forma civitatis) unius vitio praecipitata in perniciosissimam *partem* facillime decedit”.

Legendum: „in perniciosissimam *pestem*”. Utor annotatione Muelleri ad 44 (*prospera*): „*Ξ* pro *Δ* scriptum in cod. I. 16 *hermoniam*, I. 24 *deiecerat*, I. 67 *evadent*, I. 68 *repiunt*, III. 14 *nominent*, *Δ* pro *Ξ* saepius etiam”. Paulo ante non puto sanum; „quamvis. — sit aliquod etiam populi ius, ut fuit *apud nostros reges*, tamen illud excellit regium nomen”. Non enim dicendum erat iudicio et concessu regum (*apud*) aliquid populum potuisse, sed regum omnino aetas significatur; emendatio incerta („apud nostros *maiores*” aut *patres*). Nec recte dicta sunt: „nam ipsum regale genus civitatis non modo non est reprehendendum, sed haud scio an reliquis simplicibus longe anteponendum, *si ullum probarem simplex rei publicae genus*”. Aut enim dicendum: „haud scio an *anteponerem*, *si ullum probarem*” aut „anteponendem *si ullum probandum*”. Nec tamen habeo, quod plane satisfaciat.

42. „Sed quod proprium *sit* in nostra republica, quo nihil possit esse praeclarius, id persequar, si potero, subtilius”.

EST aliquoties post vocales truncatum in *ST* invenitur in libro secundo et sequentibus II. 37, 50, 53, 54, 59 bis, 60, 61, 63, 66, III. 12, 17, 41, V. 7, cf. du Rieu ad II. 54, p. 47. Primo libro plene EST scribitur praeterquam 53, ubi altera

manus π addidit. Prima igitur manus videtur in libro secundo et deinceps, minus diligenter archetypum secuta, suam orthographiam substituisse, quam passim ibi quoque correxit altera, addita π (II. 18, 29, III. 18, 27). Post μ et σ (*factumst*, *factust*, *simm.*) $\sigma\tau$ non inveni. Nec $\sigma\tau$ sic imminuitur. Non similitudine compendiorum sed correctione locus corruptus, indicativo *est* perperam accommodato proximo coniunctivo, ut satis constat; sed dubito an legendum sit praeterea: *et quo n. p. e. p.* Eadem fere ratione, „quod proprium *est* et quo nihil *possit* esse praeclarius” iunguntur, quo post adiectivum attributivum membrum relativum, alterius attributi locum explens, in coniunctivo ponitur. Eo pars locorum referenda videtur in quibus propter nescio quam vim $\dot{\eta}\theta\iota\chi\eta$ coniunctivum positum Ellendtius statuebat ad Cic. de Or. I. 3. Melius et plenius nunc Kuhnerus in egregia sua grammatica § 194. 7. Brevitatis studiosi possimus coniunctivum hunc *qualitativum* dicere, ut qui non definiat et ab aliis distinguat, sed qualitatem tanquam indicium ad describendum et notandum personae inhaerentem afferat. *Et* additum est Cic. Or. I. 25: „adolescentes Drusi — familiares et in quibus magnam tunc spem maiores natu — collocarent”. Ib. II. 58 „(Xenophon) leniore quodam sono est usus et qui illum impetum oratoris non habeat” et reliquis locis apud Kuhnerum. Omissae et additae coniunctionis exemplum habet locus Brut. 35: „Tum fuit Lysias ipse — subtilis scriptor atque elegans, *quem* iam prope audeas *oratorem perfectum* dicere” (hunc ipsum perfectum quaerebat Cicero, membrum relativum summam rei, non additamentum secundarium continet) „nam plane quidem perfectum *et cui* nihil admodum desit Demosthenem facile dixeris”. *Et* in iis sic additur ut Cluent. 76 „homines sapientes et ex vetere illa disciplina iudiciorum”. *Et* omittitur Verr. IV. 39 „homo frugi ac diligens, qui sua servare vellet”. Rosc. Am. 26 „homines antiqui, qui ex sua natura ceteros fingerent”. Caecin. 18 „homo timidus imperitusque, qui neque animi neque consilii satis haberet”. Cluent. 77 „homo popularis, qui omnes rumorum et contionum ventos colligere consuesset”. Sed causa in promptu est cur his locis $\dot{\alpha}\sigma\upsilon\upsilon\delta\epsilon\rho\nu$ sit. Noster usu coniunctivi in altero membro convenit cum loco Bruti laudato (post. parte). Qualitativi alia exempla afferre nihil

attinet; sequitur enim eadem vi coniunctivus qua post *is qui*.

51. Pro monstro PERIPATETO in his verbis, „sibi ipse Socrates peripeateto illo in sermone depinxerit” substitutum est *Peripatetico* aut *tripertito* (Bernays). His coniecturis mea accedat: PE errore his scriptum puto; restat PERIATETO in quo agnosco PIRAEIO. Initium politiae Platonicae est κατέβην χθὺς ἐς Πειραιᾶ, et in Piraeo sermo ille totus habetur. Nomen Piraei Cicero ad graecam normam flexit (*Piraea* in acc.) quod ipse refert et excusat ad Att. VII. 3. 10; hinc ad rationem adiectivorum *Thesēus*, *Orphēus*, aliorum fingendum erat quasi a *Piraeus*: *Piraeus*, idque Ciceronem fecisse probabile est, etsi Propertius et Ovidius poetica libertate usi (*Piraei littora portus* et *Piraea littora*) adiectivum homonymum substantivo formaverunt. Cf. Neue, I. 331. Bernaysii coniectura *tripertito* ferri non potest quia Πολιτεία, Τιμαῖος, Κριτίας non sunt unus sermo, nec Socrates in altera et tertia parte trilogiae illius primas partes agit. *Peripateticus* autem sermo dici non potest; sive enim ad argumentum sive ad formam dialogi attendas, multum interest inter Aristotelium morem et Platicum. Nihilo deterius Peripateticum et Aristotelium dialogum *Socraticum* diceres, quod sane nemo probabit.

In proximis propter structuram periodi aliquid mutandum. Dicit auctor fere: prima sit haec forma et origo tyranni, ut quemadmodum Tarquinius regnum everterit, sit oppositus alter probus et rector civitatis”. Prima sententiae parte (— *depinxerit*) absolvit disputationem de tyrannidis Tarquinii genere, cui cum valedixit, repetens argumentum superius (*quemadmodum*, sqq.) simul novum proponit genus, αἰσυμένην quendam aut rectorem significans. Malim: „...depinxerit. Et quem ad modum — sit huic oppositus alter”. Vulgo *ut*, fortasse ex correctione; cf. § 43 ubi ex mala correctione *ut et sit* et *et ut sit* positum pro simplici *et sit*: „quamvis in ea sit *et* senatus, ut tum fuit — *et sit* aliquod etiam populi ius”; *sit* repetitur post *fuit*, ne sequentia continuare videantur proxime superiora *ut tum fuit*. Et post *ut* interpositum § 50 „ut et iam Romulum — fecisse diximus” pro *ut iam*. Et quod § 54 emendatum est pro *ut quod*.

52. „Ego autem, si [quo] modo consequi potuero, rationibus eisdem, quas ille vidit, non in umbra et imagine civitatis, sed in amplissima re publica enitar, ut cuiusque et boni publici et mali causam tamquam virgula videar attingere”.

Nolo premere suspicionem corrupta esse *quas ille vidit*; parum aptum est: *videre* rationes; Plato *invenit* eam rationem, ut vitia civitatis perspiceret in homine ipso, ea *usus est*, eam *adhibuit* ad cognoscendas rerum publicarum conversiones; sed *vidit* eam rationem insolens est. Porro quid hoc: „enitar in imagine quadam civitatis, ut videar attingere”? *ostendere*, opinor, in imagine et umbra civitatis, aut *perspicere* in ea aliquid conabatur. Desidero: „rationibus eisdem *eadem*, quae ille, videre — in amplissima re publica enitar”, rell. *Enitor* cum infinitivo Terentius (Andr. III. 4. 17), Sallustius, alii dixerunt; in Cicerone exemplum non exstare videtur, nec tamen affirmaverim eum dicere non potuisse. Sed non pertinacius pugnabo, quoniam ipse emendationem incertam fateor. Nec tamen propterea locum corruptum pro sano venditabo, ut in proximis factum videtur: iis enim *regiis* quadraginta annis et ducentis *paulo cum interregnis fere* amplius praeteritis”, in quo recentiores editores acquiescunt. *Fere* ibi cum vaga temporis significatione minus recte iungitur; *paulo* ab *amplius* male divellitur; facile dubites utrum *paulo-amplius* additamentum sint male seduli lectoris, an ita fere scribas: iis enim regiis quadraginta annis et ducentis paulo amplius, cum interregnis fere ** praeteritis” ut numerus interregnorum interciderit. Alterum probabilius videtur. *Amplius* omissum alieno loco suppletum est, cf. I. 63.

54. „provocari licere indicant XII tabulae conpluribus legibus, et quod proditum memoriae est decemviros; qui leges scripserint sine provocatione creatos, satis ostenderit reliquos sine provocatione magistratus”.

Haeret Mullerus in coniunctivo *ostenderit* (C. *ostenderint*), pro quo coniicit *ostendere videtur*. Mihi quoque lectio suspecta erat, adscripseram in margine *ostendit id (it)* non inutile ratus fulcrum illud *id*, quo certius *quod proditum memoriae est* — cum hac periodo (non cum superioribus) iungatur. Post *leges* requiritur fere *illas*.

59. „Fuerat fortasse aliqua ratio maioribus nostris in illo aere alieno medendi, quae neque Solonem — fugerat, neque post aliquanto nostrum senatum”.

Non facit auctor coniecturam de eo, quod maiores re vera moverit, sed monet, quid facere fortasse melius potuissent; rationem quandam fuisse dicit Soloni (*σεισάχθειαν*) et post Senatui, qua usi maiores tum non sint; sed hoc „tum consilio praetermisso” (cf. paulo post) tribunos creaverunt. Desidero id quod Off. III. 94 additur: „quanto *melius* fuerat in hoc promissum patris non esse servatum!” Fortasse: „fuerat fortasse aliqua ratio maioribus nostris *melior acri* alieno medendi”. INILLO et MELIOR non magnopere litterarum ductibus diversa sunt, praesertim si haec ex „capitali” codice descripta sunt, in quo non N tantum (ut in Vaticano) sed etiam M unguata est, in quo genere IN et M, I et L facile confunduntur, INILLO et MILLO paene sunt inter se similia.

67. „Tum Scipio: atque utinam ex omni senatu pro rata parte esset (bella prudentes eligendi copia). Sed tamen ut est ille prudens, qui, ut saepe in Africa vidimus, immani et vastae insidens beluae coercet et regit quocunque volt, — levi admonitu, non ictu inflectit illam feram — *Lael*. Novi et, tibi cum essem legatus, saepe vidi. *Scip*. Ergo ille Indus aut Poenus unam coercet beluam”, *rell*.

Sic fere locum, male in codice traditum, legendum putavim. Addidi *ut post sed tamen*, quod excidit ante *est* (similia supra tetigi); post *coercet et regit* cum Osanno *beluam* omisi; post *volt* et *feram* abruptae orationis signum posui; haec enim parenthesin continent interpositam a Scipione dubitante, num res satis auditoribus nota sit; pro *ictu* codex *actu*; Muellerus coniecit *ac nutu* (pro non *actu*). — Dicturus erat Scipio: ut rector illius beluae prudens est, sic prudens, qui suam cupiditatem simul et aliorum iras coercet civitatis gubernator. — Interpolatum esse, ut statui, *beluam* probabilius est quam omnia haec: *coercet et regit beluam* (Steinacker). Similem interpolationem habes I. 31: „triumviris seditiosissimis aliquid cotidie novi molientibus, bonis viris [locupletibus] perturbatis”. — cf. etiam supra 52 „si [quo] modo” et III. 14 (Aegyptii). — Ad *ut* saepius repetitum cf. Orat. 14.

III. 4. De philosophis et viris politicis agit; illis laudem suam non invidet. modo concedant esse peculiarem aliquam disciplinam politicam. „Quare sint nobis isti, qui de ratione vivendi disserunt, magni homines, ut sunt, sint eruditi, sint veritatis et virtutis magistri, dum modo sit haec quaedam sive a viris in rerum publicarum varietate versatis inventa, sive etiam in istorum otio ac litteris tractata res sicut est minime quidem contemnenda ratio civilis et disciplina populorum”.

Baiterus sentiens, periodum non recte conformatam esse, verba „res, sicut est, minime quidem contemnenda” a reliquis uncinis separavit, in quo *sicut est* ab usu Ciceronis recedit. Mullero ea distinctio non placet. Scripsitne Cicero: „tractata res est, sicut est”? „Sit haec quaedam, sive a viris in rerum publicarum varietate versatis inventa, sive etiam in istorum otio ac litteris tractata res est, sicut est, minime quidem contemnenda ratio civilis et disciplina populorum” (rerum publicarum?).— Paragrapho 6 sequor codicis lectionem „*ein altera sit utra via prudentiae deligenda*” vulgo *alterast utra* edunt (cod. ALITER-SITUTRA); § 7 cum Mullero lego *quot*, pro *quod* mutatione reapse nulla cum promiscue scribatur.

15. Hoc nimis ineptum, ut dicantur Athenienses *iurare publice solitos esse*, omnem suam terram esse, quae oleam ferret. Suspicio locum sic scriptum olim fuisse:

Lacedaemonii suos omnis
agros esse dictitarint,
furari in quos spiculo possent at-
publice tingere, Athenienses om-
solebant nem suam esse terram, quae
oleam frugesve ferret.

Nempe *furari* solebant in publico Lacedaemonii. Hinc factum, vocabulis illis corruptis et in contextum receptis: „Athenienses *iurare* etiam publice solebant omnem suam esse terram”.

26. „Ad haec illa dici solent primum ab iis, qui minime sunt in disserendo mali, qui in *haec* (sic C. corr. cf. Halm. p. 926) causa eo plus auctoritatis habent, quia, cum de viro bono quaeritur, quem apertum et simplicem volumus esse, non

sunt in disputando vafri, non veteratores, non malitiosi", rell.

Cum de viro bono quaeritur, homines boni non sunt in disputando vafri? An numquam sunt? Praeterea homines in disserendo non mali, non fallaces, dicuntur in hac quaestione eo plus auctoritatis habere, quia non sunt vafri, i. e. fere, quia non sunt fallaces. Apparet haec apta sententia carere. Requiritur fere: quia ubi de viro probo quaeritur, probus potissimum est in consilium adhibendus. Post *malitiosi* excidisse videtur *audiendi*.

Quid sit res publica definiuit hoc libro Cicero. Res publica est res populi. Populus autem coetus est multitudinis communi iure et utilitate sociatus. In qua definitione quod dicit *ius*, non intellegere se dicit leges hominum lubricine constitutas, sed ipsius iustitiae praescripta, cavens ne confundatur ius constitutum sive leges cum eo, quod per se iustum est. Sine iustitia igitur nullus populus, sine populo nulla res publica, proinde sine iustitia nulla res publica. Haec sunt quae secundum Augustinum, diligentius quam solebat, demonstrabat Cicero; cf. Aug. XIX. 21. 1: „rem publicam (Scipio apud Cic.) definit esse rem populi. — Populum esse — coetum multitudinis *iuris consensu* et utilitatis communione sociatum. Quid autem dicat *iuris consensum* disputando explicat — ostendens geri *sine iustitia* non posse rem publicam (aliquid hic deest in demonstratione); ubi ergo iustitia vera non est, nec ius potest esse. Quod enim iure fit, profecto iuste fit; quod autem fit iniuste nec iure fieri potest. Non enim iura dicenda sunt vel putanda iniqua hominum constituta, cum illud etiam ipsi ius esse dicant (i. e. ipsi fateantur) quod de iustitiae fonte manaverit, falsumque esse (est?), quod a quibusdam non recte sentientibus dici solet, id esse ius, quod ei, qui plus potest, utile est. Quocirca ubi non est vera iustitia, iuris consensu sociatus coetus hominum non potest esse, et ideo nec populus (volebat: „id autem est populus”) iuxta illam Scipionis vel Ciceronis definitionem”. Denique recte colligit dicta: „si res publica res est populi, et populus non est, qui consensu non sociatus est iuris, non est autem ius, ubi nulla iustitia est: procul dubio colligitur ubi iustitia non sit, non esse rem publicam”.

Haec disputatio non ad finem libri reicienda est, sed perti-

net ad caput 31, quae enim ibi leguntur apte continuant argumentum quod in supra descriptis, suis partim verbis, Augustinus explicat. Interpositis quibusdam de Phalaride Agrigentino haec sequebantur § 43: „...reportare. Ergo illam (civitatem Agrigentinam) rem populi, id est rem publicam, quis diceret tum, cum crudelitate unius oppressi essent universi, neque esset unum vinculum iuris nec consensus ac societas coetus, *quod est populus*”. Postrema tum demum recte collocata erunt, si in superioribus ipsa populi definitio restituta erit. Populus est, ut vidimus, „coetus multitudinis, iuris consensu et utilitatis communione sociatus”. Ad haec illa corrigenda puto: „neque esset *ullum* vinculum iuris, nec consensu ac *iure sociatus* coetus, quod est populus”. *Iure* omissum est post *iuris* supra lectum, tum reliqua sponte secuta. *Societas coetus* autem non intellego, et requireretur, si sententiae vel maxime satisfaceret: *qui* vel *quae*. Quod ferri potest, si subiectum (relativum) et praedicatum per definitionem exaequantur, ut hoc loco post „consensu ac iure (hendiadys) sociatus coetus”, aequè recte *quod* sequitur ac diceretur „*id* autem est populus”.

45. Quaerit Scipio, num populi imperium sit res publica. „Tum Laelius, ac nullam quidem citius negaverim *esse* rem publicam, quam istam quae to | ta p. | pu | ni. s | mo obis | non placu . . . | Syracusis fuisse rem publicam”.

Sic locum dedit Halmius ex collatione Detlefseni, qui praeterea post TO | TA agnovit O, post NI. S interposita una littera vidit LS. Supplet H.: „quae to | ta *mutabili* po | puli *libidi* | ni *ut subiecta*, | modo *ut* nobis | non placuit”, rell. Postrema paulo fortasse melius legi possunt: „*si modo recte* nobis non placuit”. Incerta priora sunt; scripserim: quae to | ta *oboedial* po | puli *libidi* | ni *si* | modo *recte*, rell. Post *libidini* spatium respondet *insanae*, sed non magis hoc quam Halmii supplementum convenit cum vestigiis a Detlefseno inventis.

Libri IV, cuius in codice unum tantum folium superest, § 4 „iuventutis vero exercitatio quam absurda in gymnasiis! quam levis epheborum illa militia! quam contrectationes et amores soluti et liberi! mitto *apud* Eleos et Thebanos, *apud* quos in

amore ingenuorum libido etiam permissam habet et solutam licentiam: Lacedaemonii ipsi", rell. delendum videtur prius *apud* quod diligens loquendi ratio non fert, praesertim cum saepius errore bis idem vocabulum etiam in his libris positum sit et proxime *apud* sequatur. Cf. supra ad I. 47. Infra V. 3: "*qui* essent regii *qui* colerenturque sine regum opera" vitium idem est.

Libro V p. 247 sq. paragrapho 3 de regibus priscis agitur: „ob easque causas (ut iuri dicundo vacare possent) agri arvi et arbusti et pascui lati atque uberes definiebantur, qui essent regii". Nihil in ipsa vocabulorum forma prohibet, quominus *arbustus* aequae atque *arvus* (= *arvus*) et *pascuus* adiectiva esse putemus; fuerunt ab origine sine dubio adiectiva. Cum *arbutus* cf. *onustus*, *angustus*, *robustus*, simm., cum *arvus* (ab arando): *caedvus*, *dividvus*, alia, cum *pascuus*: *compascuus*, quod non minus quam loci a lexicographis laudati (Plaut. Truc. 149 „non aruos hic sed pascuos ager est", Lucr. V. 1248 ambiguum) indicio est, adiectivum in usu fuisse; sed hinc non sequitur Ciceronem quoque istis adiectivis usum esse, quod mihi negandum videtur. Postrema vocabula „pascui lati atque uberes" metri habent vestigia; respexit opinor ad poetae alicuius antiqui versum talem:

„agri árui, arbusti, páscui lati atque úberes".

Enumerantur tria, quae divitias agrorum efficiunt, quae ioculariter in Mamurrae saltu extollit etiam Catullus carmine 115. 5: „prata, arva, ingentis silvas" et, si vere coniecit Riesius in nuper emissae editione initio: „Mentula habet *silvas*, triginta iugera prati, quadraginta arvi". — Sub finem coniunctivus *fuisset* in his: „qui legum etiam scriptor fuisset, quas scitis extare, quod quidem huius civis proprium, de quo agimus...." (desunt reliqua), quidquid secutum est, recte se habere non potest; significari eo non posse, quid fama dubia de eo ferret (= fuisse creditur, zou geweest zijn) nemo latine doctus negabit; nec Cicero dubitabat, quin Numa auctor illarum legum esset cf. I. 26. Conicio excidisse post *qui*: *qum*; periodus terminari potuit hac fere sententia: „ipse legibus paruit". Verba „quod — agimus" praeparant apodosin hanc. In hoc codice probabilius est omissum esse unum vocabulum, quam *fuit* in *fuisset* casu aut consilio mutatum. Supra vol. XII. 290 significa-

tum est librarium coepisse libro III scribere *quum* pro *quom*, *cum*; facilius etiam id excidit post *qui* quam vulgaris forma. *quum* et *qui* confunduntur Scaur. 35, ubi illud Taurinensis, hoc paulo recentior Ambr. (*Fuit* Halm., *fuisse* dicitur Kayser).

Nullum ex Tullianis operibus magis Socratici dialogi formam retulisse videtur quam de Re Publica. Disputabatur in 5° libro de optimo civitatis rectore, et in ea disquisitione ut appareret ipsum civitatis principem non debere doctrinae studio se dare, ne a gubernanda civitate impediretur, inter artes theoreticas et practicas distinguitur, ex quibus illae sint in contemplatione totae, hae aliquid efficere debeant, quod exatet; quod discrimen illustratur Platonis ratione comparatione instituta inter praesidem civitatis et vilicum vel dispensatorem. Ex hac demonstratione sumta sunt ea quae V. 5, sq. leguntur, quae in simili argumento versantur cum Xenophontis Oeconomico 15 et 16. 2: *Φασί γὰρ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς γεωργήσειν τὴν φύσιν χρῆναι πρῶτον τῆς γῆς εἰδέναι* et 5 *Φύσιν μὲν δὴ γῆς οὕτω καὶ οἱ μὴ πάνυ ἔμπειροι γεωργίας ὁμῶς δύνανται διαγιγνώσκειν*. Est in ratione demonstrandi et in delectu rerum color quidem dialogi Socratici similis; ut Plato in Politico describendo oeconomiam aliasque artes adhibet (cf. Politico 25, 9), sic vilicum Cicero. Sententia plane diversa est Platonis, conveniens cum Platonicae civitatis natura, perfecta illa et non exstante; in scientia ille omnia ponit, politicus perfectus nulla parte inferior esse debet doctis, ipse sapiens; Cicero expetit id tantum, quod ab homine postulari potest, remittitque regi suo studium et indagationem veri, modo cognitionem ad usum civitatis adhibeat, sed ipsa quaestio num gubernator civitatis doctrinam perspexisse et colere debeat Ciceroni sine dubio suggesta est e lectione Platonis. Quaestio de iustitia et iniustitia non tam latum occuparet locum (lib. III) nisi praeiisset Plato, cuius disputatio ab homine iusto profecta in iustitia omnino versatur, ad quam cognoscendam civitas adhibetur, Cicero autem contra a civitatis iure profectus sine necessitate imaginem hominis iusti sed infelicis a Platone sumsit (III. 27) et in iusti natura describenda hominem potissimum cogitat 16. 26. Multo maius momentum haec habebant apud Platonem. Sed ut omittam iam ea quae sunt ad verbum de Academiae conditore latine versa (I. 65 sqq.) et quae

alia ad argumentum pertinent (II. 51 et alia velut IV. 5, VI passim) aliquid inductionis simile Socraticae perspicitur I. 59 et eo loco, unde digressus sum. Quaerebatur num rector civitatis iurisconsultus et sapiens esse deberet, quo modo Plato praeceperat ut philosophus rei publicae praeesset. Tum Scipio Manilius (qui doctrinae videtur partes suscepisse) sic fere interrogabat: Si procuratore tibi opus esset in agro, quem eligeres? litterarum rudem an peritum? M. Peritum. S. Quid vero si is in litteris se absconderet totum, num probares? M. Non sane, ne neglegeret rationes accipere et reddere. S. Est igitur proprium eius studium, cui ante alia omnia vacare debet. Quid vero vilicus? Si cupiet usum „radicum seminumque cognoscere, num te offendet? M. Nihil, si modo opus extabit. S. Num id studium censes esse vilici? M. Minime: quippe cum agri culturam saepissime opera deficiat”. *Culturam* coniecit Steinackerus; Maius legerat *cultura*; Detlefsenus *culturā* (in fine versus probabiliter). Steinackerus, quem reliqui sequuntur, explicat: „agricultura ita operosa est, ut opera atque industria humana eam deficiat saepissime”. Primum moleste hoc dictum: „opera deficit (quasi destituit) agri culturam”, pro: saepe non satis manuum, (ut nunc loquimur) suppetit ad agrum colendum; tum non quam iacturam omnino patiatur ager dicendum erat, sed quam patiatur *huius hominis* desidia. Propono: „quippe cum agri cultura saepissime *eius* opera deficiat” i. e. desinat, intermittatur (stilstaan), usu satis noto; eius culpa (*operā*) quiesceret ager. In vulgata hoc quoque insolens est quod *deficere* iungitur cum obiecto rei; me, te, aliquem, solem (si pro persona est) aliquid deficit, non: urbem salubritas, arborem umbra, nisi quis urbi et arbori humanos affectus tribuit. Multis nominibus simile est *ἐπιλεπεῖν*. Ceterum elegantius est: „Quippe: agri cultura”, rell.

C. M. FRANCKEN.

DE CASSII DIONIS LIBRIS MANU SCRIPTIS

SCRIPSIT

U. PH. BOISSEVAIN.

Constat inter viros doctos Cassium Dionem Cocceianum, historiarum scriptorum imperatoria aetate qui nobis servati sunt, Tacito et Appiano exceptis, facile principem, ad hunc usque diem, etiam post egregias Reimari et Reiskii et Bekkeri curas novissimamque Dindorfii editionem, nondum ita esse editum ut desiderandum nihil supersit. Nec tamen novo studio et labore is indignus videtur, qui res Romanas ab Aeneae in Italiam adventu usque ad suam aetatem (a. p. C. 222) ex ordine annorum accurate et plerumque optima fide perscripsit, sermone ieiuno quidem et exili, at satis puro tamen et ad optimorum scriptorum Atticorum praesertim Thucydidis elocutionem formato, et, si orationes aliquot excipias in quibus paullo vehementius inflare soleat, a vana et inepta verborum pompa fere remoto. Cuius operis cum magna pars perierit, felici tamen casu ei libri nobis servati sunt, quibus historia liberae rei publicae exeuntis et, quod maximum est, ineuntis aetatis imperatoriae enarrata est, id est ea rerum Romanarum pars quae et maximi momenti est neque apud ceteros qui supersunt scriptores tractatur. Eo magis id nobis acceptum esse debet, quod quibus legibus et institutis Augustus novum principatum firmare et stabilire studuerit summa diligentia rettulit et harum rerum unicus nobis fons quantivis pretii superest.

Quod ad fidem et auctoritatem Dionis attinet, scio quidem

exstitisse multos, qui magnopere eum vituperarent, ut qui falsa veris misceret, homines et tempora non satis distingueret, in nugis denique et fabellis anilibus enarrandis plus aequo sibi indulgeret, sed iam longa dies meliora docuit et intellectum est in multis vituperatores errasse, non Dionem, aut ubi errasset socios errorum habuisse multos, superstitiosam autem credulitatem, qua minime caret, hominum magis et temporum illorum vitium esse quam Dionis. Nec desunt apud eum iudicii sobrii et prudentis exempla. Praeclarum est quod scribit 46, 34 sq. ἐς τοῦτο μὲν δὴ τότε τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα προήχθη, λέξω δὲ καὶ καθ' ἑκάστον τῶν γενομένων· καὶ γὰρ καὶ παιδευσις ἐν τούτῳ τὰ μάλιστα εἶναι μοι δοκεῖ ὅταν τις τὰ ἔργα τοῖς λογισμοῖς ὑπολέγων τὴν τε ἐκείνων φύσιν ἐκ τούτων ἐλέγχῃ καὶ τούτους ἐκ τῆς ἐκείνων ὁμολογίας τεκμηριῇ. Lectu quoque dignissimum est totum caput 19 libri 53. Aetatem imperatoriam iam enarraturus lectores monet ne credant, omnium quae de his rebus ab aliis atque adeo a se ipso tradantur, fidem certam esse et exploratam: nec causas celat cur his fides saepe deroganda videatur. Libera enim re publica si quis aut ira aut studio historiam condidisset, eum ex aliis scriptoribus et ex actis diurnis fraudis convinci posse. At postquam omnis in re publica potestas uni cessit τὰ μὲν πλείω κρύφα καὶ δι' ἀπορρήτων γίνεσθαι ἤρξατο, εἰ δὲ πού τις καὶ δημοσιευθεῖη, ἀλλ' ἀνεξέλεγκτά γε ὄντα ἀπιστεῖται· καὶ γὰρ λέγεσθαι καὶ πράττεσθαι πάντα πρὸς τὰ τῶν αἰεὶ κρατούντων τῶν τε παραδυναστευόντων σφίσι βουλήματα ὑποπτεύεται. καὶ κατὰ τοῦτο πολλὰ μὲν οὐ γιγνόμενα θρυλεῖται, πολλὰ δὲ καὶ πάνυ συμβαίνοντα ἀγνοεῖται, πάντα δὲ ὡς εἰπεῖν ἄλλως πως ἢ ὡς πράττεται διαθροεῖται. Imperii quoque vastitatem et rerum gestarum multitudinem impedimento esse, quominus bene cognoscantur ea περὶ ὧν τὸ μὲν σαφὲς οὐδεὶς ῥαδίως ἔξω τῶν πραττόντων αὐτὰ γινώσκει. Hinc et se ipsum necessitate coactum esse πάντα τὰ ἐξῆς, ὅσα γε καὶ ἀναγκαῖον ἔσται εἰπεῖν, ita scribere ὥς που καὶ δεδήμωται¹⁾.

1) Δεδήμωται recte Venetus A et Vaticanus A; quod in δεδήλωται mutandum non esse (cum librario Medicei B, cui obtemperavit Dindorfius) Suidas docet a. v. ἐδημώθη (Inter fragm. Dionis 57, 80): ἐν τῇ δῆμῳ διεδόθη, δηλὸς πᾶσιν ἐγίνετο, οὕτω Δίων ἐν Ῥωμαίων ἱζ'· καὶ τις λόγος περὶ αὐτῶν τοῖσδε ἐδημώθη. In publicum odore, divulgare ceteroquin apud Dionem est δημοσιεύειν, quod sexcenties invenitur. Δεδήλωται nostro loco aptum sensum non praebet.

εἴτ' οὕτως οὕτως εἶτε καὶ ἐτέρως πως ἔχει. προσέεται μέντοι τι αὐτοῖς καὶ τῆς ἐμῆς δοξασίας, ἐς ὅσον ἐνδέχεται, ἐν οἷς ἄλλο τι μᾶλλον ἢ τὸ θρυλούμενον ἠδυνήθη ἐκ πολλῶν ὧν ἀνέγνων ἢ καὶ ἤκουσα ἢ καὶ εἶδον τεκμήρασθαι. Et rursus 54, 15 οὐ γὰρ ἔστιν ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα τοῖς ἔξω αὐτῶν οὖσιν εἶδέναι. — καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ γνώμην ἔχω περὶ πάντων τῶν τοιουτοτρόπων αὐτὰ τὰ λεγόμενα συγγράψαι, μὴδὲν ὑπὲρ τὰ δεδημοσιευμένα, πλὴν τῶν πάνυ φανερῶν, μήτε πολυπραγμονῶν μήθ' ὑπολέγων, μήτ' εἰ δικαίως μήτ' εἰ ἀδίκως τι γέγονε, μήτ' εἰ ψευδῶς μήτ' εἰ ἀληθῶς εἴρηται. καὶ τοῦτο μὲν μοι καὶ κατὰ τῶν μετὰ ταῦτα γραφησομένων εἰρήσθω. Saepius talia repetit, et ibi quoque caute et circumspecte iudicat, ubi id minime exspectaveris. Libri 55 initio Druso, Tiberii fratri in Germaniam invadenti, feminam humana specie grandiore obviā venisse narrat, quae mortem instantem vaticinata ulterius progredi vetaret, (idem vide apud Suetonium v. Claud. 1). Tum pergit: θαυμαστὸν μὲν οὖν τό τινα φωνὴν παρὰ τοῦ δαιμονίου τοιαύτην τῷ γενέσθαι, οὐ μέντοι καὶ ἀπιστεῖν ἔχω. At nobis, credo, maior admiratio subit animos vel punctum temporis de hac re eum dubitasse, qui se ipsum in somno voce divina ad historiam conscribendam impulsus esse saepe praedicet, ep. 72, 23 (cf. 78, 10). Nisi forte τῷ δαιμονίῳ difficilior est homini vigilanti quam dormienti aliquid praecipere! In suis autem temporibus enarrandis omnia, minuta quoque, accurate persequi se velle profitetur¹⁾, atque etiam ea, quae historiae gravitate parum digna cuipiam videri possint ὥςπερ τι ἄλλο τῶν μεγίστων καὶ ἀναγκαιοτάτων τῇ μνήμῃ τῶν ἐσέπειτα ἐσομένων παραδοῦναι (ep. 72, 18). Neque iniuria in hac ultima parte nugatoriae levitatis accusatur (cf. e. g. ep. 76, 8). Nollem tamen Reimarum (p. 1541) questum esse, eum in aetate imperatoria enarranda „multas res gravissimas quae vel ad universi iuris vel certe imperii Romani constitutionem pertinerent” neglexisse aut vix obiter attigisse. Xiphilinum potius accusatum oportuit, nam ubique videmus Byzantinum hominem levem et futilem huiusmodi narratiunculas sedulo conquirentem cum res gravioris momenti in breve contrahat aut omnino omittat.

1) πάντα τὰ ἐπ' ἐμοῦ πραχθέντα καὶ λεπτοργήσω καὶ λεπτολογήσω μᾶλλον ἢ τὰ πρότερα.

Neque tamen quisquam sanus negabit Dionem quoque saepe humani aliquid passum esse, et hoc aget, qui artis criticae ignarus non est, ut Dionis verba cum testimoniis aliorum et scriptorum et monumentorum sedulo componat, et, ubi discrepent, ex testium auctoritate et rerum cognitione verum dignoscat.

Hoc vero cavendum est, ne quis Dioni vitio vertat quod librariorum vel correctorum, editorum denique culpa peccatum est. Ut libro 54, 9 Armeniorum rex, qui a popularibus apud Augustum accusatus et postea interfectus est, etiamnunc in novissima editione Dindorfiana Ἀρταβάζης vocatur, cum tamen Venetus A Ἀρτάζου secundo casu exhibeat, ex quo nullo negotio verum nomen Ἀρτάξης; restitui potest (nam Ξ et Z saepe in codicibus locum mutasse notum est), ut vocatur a Dione ipso quater (49, 39. 40. 44; 51, 16) et ab Augusto (Mon. Anc. 5, 24). Idem Artaxias audit apud Tacitum (Ann. 2, 3) et Flavianum Josephum 15, 4, 3.

L. 58, 19, 1 ad annum 32 in omnibus editionibus legitur: τότε δὲ ἐφείσατο μὲν (Tiberius) καὶ ἄλλων τινῶν καίτοι τῷ Σιανῶ ὀκνεῖσθαι, ἐφείσατο δὲ καὶ Λουκίου Σιανοῦ στρατηγῶ Μάρκου τε Τερεντίου ἱππέως, ἐκείνου μὲν ὑπερφρονήσας — πάντα διὰ Φαλακρῶν ἐν τοῖς Φλωραλίοις — ἐπὶ τῇ τοῦ Τιβερίου χλευασίᾳ, ὅτι τοιοῦτος ἦν, ποιήσαντος — τοσοῦτον γὰρ ἔδεξε δι' ὀργῆς αὐτῷ γενέσθαι ὥστ' οὐδὲ προσεποιήσατο ἀρχὴν ὅτι περὶ αὐτῶν ἠκηκόει, καίπερ καὶ Σιανῶν ἐξ ἐκείνου πάντων τῶν Φαλακρῶν ὀνομασθέντων· τοῦ δὲ δὴ Τερεντίου κ. τ. λ. Credisne anno 32 p. Chr. n. Lucium quendam Seianum virum ordinis senatorii fuisse atque adeo praetorem, eumque vel urbanum vel peregrinum? ¹⁾. At Venetus sic: ἐφείσατο δὲ καὶ λουκίου καὶ σιανοῦ ²⁾. Induxerunt editores alterum καί, quod cum sequenti σιανοῦ coniungendum esse non viderant. Quod ubi feceris verum praetoris nomen L. Caesianum habebis. Ne quis de hac re dubitet, Xiphilini verba apponam, p. 152, 26. Dind. ὥς δ' οὖν ἐν τηλικαύτῃ

1) Florilium enim cura τοῖς στρατηγοῖς τοῖς πάνυ ὀνενί, teste Dione ipso ep. 78, 22, 1 τὸ διαδίδοσθαι τινα ἐν ταῖς τῶν στρατηγῶν τῶν πάνυ θέαις, πλὴν τῶν τῇ Φλώρᾳ τελομένων κ. τ. λ., quo loco praetorem qui ius dicit inter peregrinos et praetorem urbanum intellegendos esse, verisimile videtur. cf. Momma. *Staater*. II¹ p. 189 A. 5.

2) Sic semper pro Σιανοῦ.

ὡμότητι ἰδοξέ τι καὶ Φιλανθρωπεύσασθαι, ὅτι Κασσιανοῦ ἐφέισατο Λουκίου τε Σιανοῦ στρατηγοῦ καὶ Μάρκου Τερεντίου ἱππέως· ὁ μὲν γὰρ Σιανὸς ἐν τινι θέᾳ κ. τ. λ. Vides quid factum sit. Legebatur in codice, quo Xiphilinus usus est, ἐφέισατο δὲ καὶ λουκίου καὶ σιανοῦ: ultima verba correxerat nescio quis in margine καισιανοῦ. Iam et hoc et illud in textum recepit Xiphilinus: Κασσιανοῦ ἐφέισατο Λουκίου τε Σιανοῦ. Scribendum igitur etiam in fine καίπερ Καισιανῶν ἐξ ἐκείνου ὀνομασθέντων. Hunc autem L. Caesianum pleno nomine L. Apronium Caesianum appellatum fuisse suspicor, eundem qui anno p. Chr. 20, annos circiter 18 natus (cf. Eph. Epigr. II, 268), sub patre L. Apronio in Africa stipendia mernerit (Tac. Ann. 3, 21). Gaio imperatori collega fuit in consulatu anno 39¹⁾. Eum anno 32 p. Chr. n., i. e. anno aetatis quo primum licuit, tricesimo, praetura functum esse, non est quod miremur in filio Apronii illius, quem et gloria militari insignem et Tiberii Seianique amicitia florentem ex Tacito novimus (cf. Ann. 1, 72; 4, 23. 73).

Nec minus vitiosum est, quod Reimarus, quem Bekkerus et Dindorfius secuti sunt, 54, 32 καὶ τότε μὲν — ἐς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν ἀστυνόμος ἐπὶ τε Κυίντου Αἰλίου καὶ ἐπὶ Παύλου Φαβίου ὑπάτων καίπερ τὰς στρατηγικὰς τιμὰς ἔχων ἀπεδείχθη (Drusus) pro ἀστυνόμος reposuit ἀγορανόμος. Narrat Dio Drusum, quanquam habebat ornamenta praetoria, tamen praetorem urbanum creatum fuisse, eodem modo quo et frater Tiberius a. 738 praetura functus est, ornamentis praetoriis iam tribus annis ante ornatus, c. 19, 6: ἐστρατήγησε γὰρ καίπερ τὰς στρατηγικὰς τιμὰς ἔχων (cf. c. 104). Iam quod c. 33, 5 apud Dionem sequitur: τὰς τε ἐπινικίους τιμὰς — τῇ τε τοῦ ἀνθυπάτου ἐξουσίᾳ ἐπειδὴν διαστρατηγήσῃ χρήσασθαι ἔλαβε Reimarum erroris arguit.

Inique quoque interdum reprehenditur Dio in iis, quae apud Xiphilinum vel in Excerptis Constantinianis servata sunt. Epitomatores enim in excerpando haud raro tam negligenter versatos esse, ut, verbis aliquot vel periodis omissis, sententiam obscurant vel plane pervertant, ex ea parte, qua Dio ipse integer nobis superest, facile intellegitur.

1) Cf. Klein, Fasti Consulares p. 80. In indice libri 59 Dionis nomen Caesiani depravatum est in καλιανὸς ἢ καστιανός.

Sed nescio quomodo paullo longius a proposito digressus, vereor ne cui Dionis defendendi munus suscepisse videar. Revertor ad id quod dixi, editiones quibus adhuc optimis utimur, non ita esse comparatas, ut nihil amplius agendum supersit. Valet hoc imprimis de libris deperditis, quorum, praeter Xiphilini epitomen, lacera tantum fragmenta supersunt in Excerptis Constantini Porphyrogenneti Peirescianis sive Valesianis *de virtutibus et vitiis*, et Vaticanis (ex codice palimpsesto 73) *de sententiis*, et Ursinianis *de legationibus*, et in Florilegio Vaticano, quod reperit Maius¹⁾, passim denique apud grammaticos, lexicographos, id genus scriptores, quae etiam nunc multum abest, quin ita sint ordinata et inter se coniuncta, ut suo quaeque loco legantur. Verum de his excerptis spero fore ut mihi alius dicendi locus detur: nunc agam de codicibus quibus libri Dionis integri continentur. Quorum ubi cognatio satis explorata erit, et quo quisque loco ac pretio sit habendus accurate definitum, tum

1) De sylloge Planudea, quae Xiphilini et Ioannis Antiocheni excerpta continet, quibus pauca quaedam ex Constantino Manasse et Pacanii Metaphrasi Eutropii addita sunt, post Mommsen. (*Herm.* VI, 82 sqq.) et H. Haupt. (ibid. XIV, 36 sqq., 291 sqq.) egi nuper in Progr. litt. Gymn. Erasm. 1884—85 p. 13 sqq.

Florilegium autem Vaticanum exstat in codice Vaticano Graeco 739. Sylloge est sententiarum ex scriptoribus sacris et profanis a Maximo Confessore collectarum. Invenitur quoque in codicibus Vaticanis 740 et 741, sed in hoc plane singularis est codex 739, quod solus servavit haec *Δίωρος τοῦ Παύλου* excerpta, quae in ceteris Maximi Confessoris codicibus, etiam in Mediceis et Marcianis et Parisinis omittuntur. Verum inter excerpta, hoc lemma *Δίωρος τοῦ Παύλου* insignita, haud pauca eius nomen mentiuntur, quorum nonnulla iam Dindorfus abiecit (I. p. 110 a. et praef. vol. V. p. XIII). Sed recepit fr. 57, 13 et 110, 10, quae ex Pseudo-Demadisi oratione *περὶ δαδευκαστίας* desumpta esse indicavit Hauptius (*Herm.* XIV, 434; fr. 57, 11 et 12, de quibus dubitavit idem vir doctus, procul dubio Dionis sunt). Praeterea fragmento 110, 15, quod ex Arsenio desumpsit Maius, in codice Vat. 741 lemma adscriptum est *Δίωρος τοῦ Χρυσόστομου*, apud quem in Orat. III, p. 41, 28 Dind. invenitur. Eodem modo, praeter fr. 110, 12 et 19 iam a Dindorfio indicata, etiam fr. 110, 18 ex Dione Chrysostomo fluxit (or. III. p. 58, 9 D.). De ceteris autem fragmentis, ex Maximo Confessore et Arsenio et Antonii melissa petitis, atque de ipso Florilegii codice 739 postea, ut dixi, prolixè disputaturum me spero. Nunc finem faciam in loco quodam Florilegii indicando qui lacunam Dionis explet. L. 52, 84, 1: *πάνθ' ὅσα τοὺς ἀρχομένους καὶ φρονεῖν καὶ πράττειν βούλει* (verba sunt Maecenatis ad Augustum) *καὶ λέγει καὶ ποιεῖ· οὕτω γὰρ ἐν μέλλοντι παιδεύσειαί αὐτοὺς ἢ ταῖς ἐκ τῶν νόμων διματῶσεαις*. Orationi hianti librarius Medici B, inserto *ἀνάγκαις* post *νόμων*, suo more i. e. pessime subvenit; Dindorfius *ζημίαις* coniecit (praef. p. XI), recte quod ad sensum, sed Dionem ipsum *τιμωραῖς* scripsisse ex Florilegio discimus.

demum utili apparatu critico Dionem ornare poterimus, qui nunc totus omittitur in ultima et optima editione Dindorfiana, in Sturziana vero et praesertim in Parisina editione Grosii ¹⁾ ineptis et absurdis lectionibus ex codicibus nullius pretii corrasis foedissime inquinatus est.

Quid autem de Dionis codicibus iudicandum sit recensione facta apparebit. Duodecim sunt, qui hoc ordine optime enumerabuntur:

1. Vaticanus n. 1288 (L. 79, 2—80, 8).
2. Mediceus A (70, 8) (L. 36, 1. 2; 36, 20—50, 6).
3. Vaticanus A (n. 144) (L. 36—54).
4. Parisinus A (n. 1690) (L. 36—54).
5. Venetus A (n. 395) (L. 44, 35—60).
6. Mediceus B (70, 10) (L. 42—60).
7. Parisinus B (n. 1689) (L. 36—60).
8. Turinensis (n. 76) (L. 37—60).
9. Venetus B (n. 396) (L. 36—60).
10. Vaticanus B (n. 993) (L. 36—60).
11. Escorialensis (L. 36—60) cf. Miller, *Catalogue* p. 261 sq.
12. Vesontinus (Z. n. 68, 80) (L. 36—60).

Codex Vaticanus 1288.

Honoris causa primo loco nominetur vetustissimus codex (nisi codicis fragmentum dicere mavis), olim Fulvii Ursini, nunc Vaticanus 1288, membranaceus, formae quadratae, foliorum 12, (cui tertium decimum, ab aversa parte paene vacuum, a correctore additum est, ad lacunam in codice ipso 78, 34, 1 inter verba προσέμειξεν et ὁ γὰρ explendam (cf. Sauppius l. infra l.), litteris uncialibus eleganter perscriptus. Singulae paginae ternos laterculos continent, unum quemque 42 versuum. Singuli autem versus sunt 17—20, plerumque 18 litterarum. A dextra ita codex cultro abscisus est, ut in unoquoque folio recto laterculus tertius, in verso primus ex dimidia parte perierit. In folio

1) *Histoire Romaine de Dion Cassius traduite en français, avec des notes critiques, historiques, etc., et le texte en regard, collationné sur les meilleures éditions et sur les manuscrits de Rome, Florence, Venise, Turin, Munich, Heidelberg, Paris, Tours, Besançon, par E. Gros, Inspecteur de l'Académie de Paris. X vol. Paris, Firmin Didot. Livres 5—10, Grosio mortuo, edidit F. Boissée.*

autem secundo uterque laterculus prorsus interiit. Membranae sunt levissimae et tenuissimae, quo factum est ut saepe atramentum pergamenam ita perederit et corroserit, ut interdum forma tantum litterarum tamquam ex membrana exsecta cognoscatur, interdum, ab aversa quoque parte peresa pergamena, ne haec quidem satis bene distingui possit. Praeterea haud raro evanuit atramentum, calami ductus tantum conspiciuntur. Lineae stilo membranae impressae infimas litteras stringunt; sed hasta litterarum ΠΦΨ et infima cauda litterae ξ infra lineam protractae sunt. Interpunctionis vel elisionis signa accentusve nusquam addidit prima manus; virgula addita corrector interdum vocalem elisam indicavit. Scribendi compendiis non nisi in extremis versibus usus est librarius, ibi vero saepissime. Lineola ultimae vocali superscripta v exprimitur, cauda consonanti addita αι. Ceteroquin litteras coniunxisse contentus fuit: αι et αυ, τω, ρω, ωι atque adeo νης uno ductu scribuntur. Praeterea interdum litteram aliquam minimo modulo exaratam alteri superposuit, sed valet hoc de vocalibus tantum et de littera σ.

De codicis aetate non constat. Sunt qui eum saeculo quinto exaratum putent (Wattenbachius, Sauppius l. infra l.), quod mihi quidem non probatur, alii sexto saeculo adscribunt. Mihi, ut in re incerta, medio fere saeculo septimo scriptum videtur.

Est igitur codex in paucis vetustissimus, venerandae antiquitatis ut aiunt, at idem, quod pace omnium dictum sit qui veterrimos codices admirari solent, in paucis quoque mendosissimus. Felici tamen casu supervenit quidam, qui quae prima manus peccaverat, litteris item uncialibus, ex alio codice vel fortasse ex eo ipso, qui descriptus erat, corrigeret. Vel sic tamen scatet vitiosis scripturis et mendis omne genus. Codicem nostrum neglegentius olim ab Ursino et Nicolao Falconio versatum Bekkerus, cum editionem Dionis pararet, accuratius explorari iussit. Errores, quos commisit is cui Bekkerus hoc negotium mandaverat non multos, iam plerique a Sauppio sublati sunt, qui codicis descriptionem et variarum lectionum specimen edidit in diurnis Academiae Gottingensis ¹⁾. Mihi parvum tantum spici-

1) *Nachrichten v. d. Königl. Gesellschaft der Wissenschaften und der G. A. Universität zu Göttingen* 1869 p. 188 sqq.

legium colligendum supererat. Indicabo locos quosdam insigniores, qui in codice emendatius scripti sunt quam in nostris editionibus leguntur, sive neglecta fuit codicis lectio sive spreta.

L. 78, 6, 5. Τοιούτῳ μὲν τέλει ἐχρήσατο βιούς τε ἔτη ἑνέα καὶ εἴκοσι καὶ ἡμέρας τέσσαρας, τῇ γὰρ τετάρτῃ τοῦ Ἀπριλίου ἐγεγέννητο κ. τ. λ. Codicis lectionem τῇ γὰρ τετράδι τοῦ Ἀπριλίου mutaverunt editores omnes in τετάρτῃ, iniuria ut mihi quidem videtur. Notum est quantopere Atticorum loquendi consuetudinem imitatus sit Dio, quam diligenter et enuntiatis et verbis rarioris et exquisitoris usus Thucydidem praesertim expresserit. Attici autem quartum diem τετράδα vocabant ut apud Aristophanem est noto versiculo, Plut. 1126

οἱμοὶ πλακοῦντος τοῦ ἔν τετράδι πεπεμμένου
et Nub. 1131

πέμπτῃ, τετράς, τρίτῃ, μετὰ ταύτην δευτέρα
et apud Thucydidem ipsum 5, 54 τετράδι φθίνοντος. Hunc igitur dicendi usum secutus Dio scripsisse videtur τῇ γὰρ τετράδι τοῦ Ἀπριλίου ἐγεγέννητο.

C. 12, 2: πολλὰ καὶ ἀγαθὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπετείνατο (ὁ Μακρίνος), τοὺς τε ἐπ' ἀσεβείᾳ τινὶ — τιμωρίαν τινὰ ἔμβιον ὠφληκότας ἀπαλλάξας τῆς καταδίκης, — καὶ τὸν Λύρηλιανον ἐξαιτηθέντα ὑπ' αὐτῶν (τῶν στρατιωτῶν)..... τατον σφίσιν ἐν πολλαῖς στρατείαις ταῖς πρόσθεν γεγυνοῦσα παραιτησάμενος ὥς οὐχ ὄντων ἐν βουλευτῇ τινι ἀποκτείναι. Codex clare:..... τατον σφίσιν, unde quae syllabae ante τατον perierunt facile suppleri possunt. Scripsit Dio αὐτ' ἀπεχθέστατον, quod Bekkero quoque, quanquam lectionis -τατον ignaro, in mentem venisse video.

Cap. 22 nomen proconsulis provinciae Asiae perperam editur Festus. In codice § 2 scribitur Φῆστος ὁ Ἀνίκιος, at § 4 idem Φαῦστος audit. Rectius hoc: est enim Q. Anicius Faustus, vel ex titulis Africanis (cf. e. g. Renier, 57 et 63 = Wilmans, 1475 et 1480; cf. C. I. L. III 1685, 1686) satis notus.

C. 23, 1: ἡ δὲ Ἰουλία ἡ τοῦ Ταραύτου μήτηρ ἔτυχε μὲν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ οὖσα, καὶ οὕτω παραχρῆμα ἄμα τῇ πύστει τοῦ θανάτου αὐτοῦ διετέθη ὥστε καὶ πλήξασθαι ἰσχυρῶς καὶ ἀποκαρτερῆσαι ἐπι-

χειρῆσαι. Haec, in codice mutila, e Xiphilino suppleta sunt. Sequitur in codice:

ΧΕΙΡΗCΑΙC
ΚΑΙCΜΙCΘ
ΤΟΝΤΟΤΕ
ΤΑΕΠΟΘΕ
ΝΟΝΖΗΝ
ΤΙΑΤΤΗΔ
ΧΘΕΤΟ κ. τ. λ.

Quae adiuvante eodem Xiphilino a Bekkero paullo vehementius immutata et expleta sunt: ὃν γὰρ ζῶντα ΚΑΙ ΕΜΙCΘΙ τελευτήσαντα ΤΟΤΕ ἐπένθει οὐχ ὅτι ΕΠΟΘΕΙ αὐτῇ ἢ ἐκεῖΝΟΝ ΖΗΝ ἤθελεν ἀλλ' ὅτι ΑΤΤΗ ΙΔΙΩΤΕΥΟΥCΑ ἤΧΘΕΤΟ. Rectius sic scribemus: ὃν γὰρ ζῶντα ΚΑΙ ΕΜΙCΘΙ τὸν αὐτὸν τοῦΤΟΝ ΤΟΤΕ τετελευτηκὸΤΑ ΕΠΟΘΕΙ οὐχ ὅτι ἐκεῖΝΟΝ ΖΗΝ ἤθελεν ἀλλ' ὅτι ΑΤΤΗ ΙΔΙΩΤΕΥΟΥCΑ ἤΧΘΕΤΟ. Vide Xiphilinum.

C. 30, 2: ἡ ΜαῖCα ἡ τῆς Ἰουλίας τῆς ΑὐγούCτης ἀδελφὴ δύο τε θυγατέρας Σοαιμίδα καὶ Μαμαίαν ἐξ Ἰουλίου τοῦ ἀνδρὸς ὑπατευκὸC — ἔχουCα. Perspexit Sauppius Julii huius cognomen desiderari. Itaque inter τοῦ et ἀνδρὸς inseruit Ἀουλ/του. Sed articulo hic locus non est. του est ultima syllaba nominis Ἀουλ/του, et vides iam quo modo vitium natum sit: ΙΟΤΑΙΟΤ ΑΟΤΙΤΟΤ abiit in ΙΟΤΑΙΟΤΑΙΟΤΤΟΤ. Deinde ΑΙΟΤ post ΑΙΟΤ omissum est.

L. 79, 3, 1: Avitus περιμείνας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ μέχριC οὗ τὴν ἀρχὴν παντόθεν ἐβεβαιώCατο κ. τ. λ. Codex recte πανΤΑΧΟΘΕΝ ex more Dioneo.

In huius libri argumento consulum anni 220 nomina hodie sic eduntur: Ψευδαντωνῖνος τὸ γ' καὶ ΕὐτυχιανὸC Κωμάζων. At codex: ΚΑΙ ΛΟΛΛΟΤΑΔΙΚΩΜΑΖΩ. Sunt haec sane corrupta, sed medicina parata est. Primum ΛΟ ex dittographia natum videtur. Litteris quae sequuntur ΛΑΟΤΑΔΙ Comazontis praenomen et nomen gentile, Marcus Valerius continentur: Μ. ΟΤΑΔ. Marcus vocatur in titulo urbano C. I. L. VI, 866, et Valerii nomen confirmatur lapide Gabiis reperto, qui ei perperam, ut videtur, Publīi praenomen tribuit (Or. 3741).

Sequenti autem versu in codice non legitur ΒΤΣΓΡΑΤΟC, sed id ipsum quod requiritur Γ ΒΕΤΤ ΓΡΑΤΟC (vel fortasse levi vitio ΤΡΑΤΟC) i. e. C. Vettius Gratus.

Codex Mediceus n°. 8 plutei 70 (A).

Secundum inter Dionis codices locum obtinet Mediceus 70, 8, membranaceus, formae quadratae, foliorum 244, saeculi fere undecimi, litteris minusculis clare et perspicue perscriptus. Huius quoque codicis librarius compendiis scripturae raro usus est. Initium et finis perierunt; hodie incipit a verbis *Φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν* 36, 1, 1, desinit 50, 6, 2 in medio vocabulo *ἧ τε οὖν ἡλικία παρ' ἀμφο.* Sed de exordio paullo accuratius disseram.

Fol. 1 haec continet: *Φείδεται. δυναστείας τε ἐρῶν — προα-
Φείλετο αὐτούς* c. 2, 3.

fol. 1': *ὥς καὶ ἐαυτῷ κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ |
προσχωρήσαντας· λέξω δὲ ἤδη καὶ τὸ κατὰ τοῦτον | κ. τ. λ.* Statim igitur ne novo quidem versu distincta, ultimum vocabulum in cap. 2 *προσχωρήσαντας* sequuntur verba cap. 20 *λέξω δὲ ἤδη κ. τ. λ.* Capitibus 3—19 (= 35, 1—17 in editionibus vetustioribus) caret.

Quae tamen olim codici non defuisse demonstratur littera γ, quae notatus est qui nunc primus est quaternio. Duobus igitur quaternionibus auctior fuit aliquando. Sed praeterea quoque damnum foliorum aliquot et quaternionum passus est. Abscissum est ex hoc primo (olim tertio) quaternione folium inter f. 6 et 7 (lacuna est inter c. 36 et 37); quod ei coniunctum fuit fol. 2, tertio foliorum pari 3 + 6 conglutinatum est:

1 + 8 (hodie 7).

2 + 7 (periit)

3 + 6

4 + 5

Quaternioni tertio (ε') duo folia desunt, primum et ultimum, illud inter folia codicis, ut hodie numerata sunt, 15' et 16, (L. 37 inter c. 7 *καίτοι παιδὲς αὐτῆς παρὰ* et c. 8 *τοῦτο μόνον κ. τ. λ.* (errore Dindorfius praepositionem *παρὰ* verbis *τοῦτο μόνον* coniunxit), hoc inter f. 21' et 22, (ibidem, c. 29 inter § 3

τὸν Κατιλίαν et § 4 καὶ οὐκ ἐτόλμησε κ. τ. λ.). Quae postquam perierunt quaternio factus est ternio:

1 + 8 perierunt

2 + 7

3 + 6

4 + 5

Quaternioni 29 (λα') primum folium abscissum est inter f. 222' et 223. Continebat ea quae L. 48, c. 41, 7—44, 3 a verbis ἐγένετο μὲν καὶ usque ad μετὰ τοῦ Καίσαρος leguntur in Veneto. Ultimo denique quaternioni (λγ') quintum folium deest inter f. 241' et 242. Desideratur igitur ἡ ἵνα τοὺς Ἀρμενίους usque ad φιλοτιμούμενοι καὶ 49, 39, 5—42, 3.

Quanto auctior olim fuerit in fine Mediceus codex statim videmus in descriptione codicis Vaticani A.

Singulis libris hic titulus praefixus est: τὰδε ἔνεστιν ἐν τῷ λζ (λη sqq.) τῶν Δίωνος ῥωμαικῶν, qui in solo libro 47 (ut in Veneto A quoque) in hunc modum mutatus est: τὰδε ἔνεστιν ἐν τῷ Δίωνος ῥωμαικῶν μζ. Subscriptionem quinquies variavit librarius:

Δίωνος ῥωμαικῆς ιστορίας λη, λθ, μ, μα, με, μζ, μθ

Δίωνος ῥωμαικῆς μη

Δίωνος ῥωμαικῶν ιστορίας βιβλίον μβ

Δίωνος ῥωμαικῶν ιστορίας μγ, μδ

Δίωνος ῥωμαικῶν λς, λζ, μς.

Codex Vaticanus 144 (A).

Sequitur iam, quem recensebimus, codex inter Graecos bibliothecae Vaticanae numero 144 insignitus. Chartaceus est, formae quadratae, foliorum 282, anno 1439 perscriptus ut ex subscriptione patet: ἐτελειώθη ἐν ἔτει 5^ο λ^ο μζ^ο ἰνδικτιῶνος δευτέρως ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ i. e. anno aerae Constantinopolitanae 6947, indictione secunda, die mensis Iulii. Integer servatus est, ut ex quaternionum numeris efficitur. Haec garit in fronte, manu recentiore addita:

πίναξ

Δίωνος ῥωμαικῶν ιστοριῶν βιβλία ἑννεακαίδεκα ἀπὸ τοῦ λς^ο μέχρι

τοῦ νδ' ὧν δ' λς' καὶ δ' λζ' καὶ δ' νδ' ἐν μέσῳ ἐλλείπεις (sic)
βιβλίον λς^{ον} ἀναρχον

βιβλίον λζ^{ον} ἢ ἀρ. τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ ἔτει κ. τ. λ.

Libros igitur Dionis continet 36—54. Incipit ita:

l. 1 vs. 1—f. 4 vs. 11: καὶ ὅτι ἰσχυρὰ τῇ τύχῃ — δλίγου
διεφθάρη, L. 36, 3—19 (= 35, 1—17 in editionibus vetustioribus).
Sequitur f. 4 vs. 12 (novo versu) δυναστείας τε ἐρῶν et reliqua
prorsus eodem modo quo in Mediceo A leguntur, L. 36, 1. 2;
20 sqq.

Atque statim hic dicam quod mox probaturus sum, codicem Vaticanum A a Mediceo A esse descriptum. Si qui enim codex, quae folio abscisso perierunt in Med. A, eadem illa omittit, vel spatio vacuo relicto additaeque nota *λείπει*, vel ne indicata quidem lacuna, hunc codicem ex Mediceo derivatum esse apparet. Id autem ipsum in Vaticano nostro usu venit. Primam lacunam et secundam et tertiam (36, 36/37; 37, 7/8; 37, 29, 3/4) binis fere foliis puris relictis librarius indicavit; non vidit etiam 48, 41, 7 et 49, 39, 5 singula folia Mediceo defuisse. Quo factum est ut priore loco verbis in folio Medicei 222' ultimis ὑπ' αὐτοῦ κολιορκηθέντες (48, 41, 7) prima in folio 223 χωρίς δὲ τὸν Νέρωνα (48, 44, 3) coniunxerit, altero autem eodem modo uno tenore scripserit: σκηπτόμενος δι' οὐδὲν ἄλλο αὐτὸν συνειληφέναι ὑπέστελλον καὶ ἐμετρίαζον κ. τ. λ. 49, 39, 5 et 42, 3.

Adde his Medicei versus integros a librario codicis Vaticani omisso, ut 38, 48, 2 τῶν Ῥωμαίων προκαλουμένων σφᾶς συν-
εμῖξεν ἀλλὰ et 49, 37, 4 δλίγον ἄπαθεν παραρρέοντος διάκενόν
τι κατε-; adde absurda quaedam vitia, nata e lectione Medicei
aut depravata aut male intellecta, veluti 39, 42, 2 pro ὁμοίως
medio versu ὁμοί legitur, quod in Mediceo in versus fine faci-
lem habet explicationem, versu enim sequenti librarius aliud
agens ὡς addere oblitus est; et 46, 23, 5 in Caleni ad Cice-
ronem verbis καίτοι πόσῳ κρεῖττον ἦν τότε αὐτὸν ἀντειπεῖν εἴπερ
τι αὐτῶν μὴ δὲ ὄντως ἐγίγνετο invenitur pro μὴ δέοντως quod
librarius Medicei, qui saepissime unius vocabuli syllabas disiungit,
coniungit diversorum, suo more scripserat μὴ δὲ ὄντως; adde
lemmata Mediceo in margine tempore multo recentiore adscripta,
a Vaticani scriba fideliter translata (ut ad 36, 25 δημηγορία

πομπῆς ἐσχηματισμένη κ. τ. λ.), glossasque et varias lectiones ex margine in textum receptas (veluti 39, 1, 4 Mediceus habet τοὺς τε * ψιλούς et in margine * φίλους, Vaticanus τοὺς τε φίλους ψιλοῦς), subscriptionem denique singulorum librorum semper eandem in utroque codice — et iam, ni fallor, mihi dabis Vaticanum librum Medicei esse apographum. Unde sequitur ea parte, qua Vaticanus Mediceo auctior est (libri 36 capita 3—19 dico et libros 50, 6—54) nondum caruisse Mediceum anno 1439 et in his libris Vaticanum nobis Medicei loco esse. Quare de hac parte, praesertim de Vaticani codicis initio diligentius videbimus.

Notum est his capitibus, quibus Luculli expeditio in Armeniam narratur, tamquam libri 35 fragmento, ab editoribus prioribus, ante verba Φεῖδεται· δυναστείας τε ἐρῶν, quae librum 36 exordiebantur, locum datum fuisse, Penzelium primum coniecisse haec inter verba προσχωρήσαντας (c. 1 ex.) et λέξω δὲ ἤδη (c. 20 in.) esse interponenda. Quam opinionem, a Xiphilino ut videbatur confirmatam, secutus, Bekkerus totum locum in hunc modum disposuit:

1. Xiphilini prima verba (p. 1, 6—20 Dind.) = libri 35 finis.
2. Φεῖδεται. δυναστείας τε ἐρῶν — προσχωρήσαντας Lib. 36, 1. 2.
3. Xiphil. 1, 20—2, 15.
4. . . . καὶ ὅτι ἰσχυρᾷ τῇ τύχῃ — διεφθάρη 36, 3—19.
5. λέξω δὲ ἤδη sqq. c. 20 sqq.

Hanc tamen dispositionem, quanquam a Dindorfio receptam, genuinam non esse meo quidem iudicio a codice Vaticano clare demonstratur.

Primum enim in Mediceo codice, qui incipit hodie a verbis Φεῖδεται δυναστείας τε ἐρῶν, post verbum προσχωρήσαντας statim eodem versu sequitur λέξω κ. τ. λ., quae cum aptissime inter se cohaereant causa nulla est cur disiungantur. Tum capita 3—19 (9¹/₃ pag. ed. Dind. quae efficiunt quattuor folia codicis Medicei) ante verba Φεῖδεται κ. τ. λ. in Mediceo ipso scripta fuisse ex Vaticano apparet. Cuius librarius cum post verbum διεφθάρη novum versum inceperit, hoc loco Medicei lacunam indicasse iudicandus est. Unde sequitur anno 1439 hunc statum Medicei fuisse:

Initium deerat

c. 3—19

lacuna

c. 1. 2. 20 sqq.

Itaque in posterum hoc modo legamus necesse erit:

1. Xiph. 1, 6—12: Initium belli Cretici a Metello gesti.

2. Xiph. 1, 20—2, 15, Dio c. 3—19: Luculli expeditio in Armeniam.

3. Dio 1, 2 (Ex capitis 2 paragraphis 2 et 3 pauca quaedam apud Xiphilinum inveniuntur, 1, 12—20): Finis belli Cretici.

4. Dio c. 20 sqq.: Bellum piraticum.

Ex quaternione igitur secundo (ut videtur), qui nunc cum primo periit totus, quattuor folia eo tempore supererant, quae, cum in c. 3—19 nulla lacuna sit, media fuisse verisimile est:

$$\begin{array}{rcl} 1 + 8 \\ 2 + 7 \\ 3 + 6 \\ 4 + 5 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{perierant} \\ \\ \text{supererant} \end{array}$$

In qua dispositione hoc solum offendit, quod statuendum erit Xiphilinum bellum Creticum, a Dione duobus locis enarratum, uno tenore absolvisse. Quod quanquam raro fecit, at fecit tamen etiam alibi. Cf. e. g. p. 67, 2 (Dind.) ubi, lib. 49 c. 11 et 12 excerpens, Sex. Pompei necem ex c. 17 interposuit.

Libro autem 51 verba *ἐπιδιώκων τὴν τε Σεγυτικὴν — μετεπέμψατο καὶ ὁ* (c. 23, 5—26, 1) sine ullo lacunae indicio omissa sunt. Folium scilicet deerat in Mediceo. Sed eodem libro inter c. 26, 5 *πρὸς γὰρ τῷ ὕδατι ἔπεπο* et 27, 1 *καὶ νεωτερισμὸν ἐμποιοῦντας* quaedam desiderari spatio versuum 12 vacuo indicatur, unde patet Mediceum quoque haec, lacuna indicata, omisisse (ut 48, 4, 3 aliam lacunam significavit) aut habuisse quidem, sed madore vel quavis alia causa ita corrosa vel oblitterata, ut legi amplius non possent. Iterum folium in Mediceo periit lib. 52 inter c. 13 et 14, quod Vaticani librarius non vidit (cf. infra). Libro deinde 54 ubi in Vaticano desiderantur c. 7, 6—19, 4 *γενόμενος — τὸν τοῦ Κυρι....*, quinque folia pura lacunam ostendunt. Verum paullo post librarius aliud agens, cum in Mediceo unum folium periisse non animadverteret cum verbis *πάντα τᾶλλα ἐκπώματα* c. 23, 8 con-

iunxit ἔτ' ἐπέστελλον, quae c. 24, 7 leguntur. Litteris denique in ultima pagina, ut fit, evanidis vel parte folii abscissa in libri 54 fine nihil dispicere potuit nisi haec:

τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν Χάττων πρὸς γὰρ τοὺς
μετέστησαν καὶ τῆς τε χώρας αὐτῶν.
τῶν Ῥωμαίων εἰλήφουσιν ἕξα
ἐκάκωσε τὰ δὲ ἐχειρῶ
τὴν Ῥώμην σὺν τῷ
ἐν γὰρ τῇ Λουγδῶ
Κελτοῖς ἐφεδρ
καὶς ἐψήφιστο ἥ
ἐπετέλεσαν
νίου καὶ ἐπὶ Φαβίου.

Codex Parisinus 1690 (A) ¹⁾.

De hoc codice, olim Mediceo, pauca adnotare satis erit. Chartaceus est, continetque libros 36—54, fine libri 54 non addito, ut ait Gros., i. e., opinor, omissis versibus illis decem, quos modo mutilatos ex codice Vaticano exhibui. Cum enim Vaticano libro sit simillimus, habeatque omnes eius lacunas ²⁾, verborum omissiones ³⁾ et lectiones depravatas ⁴⁾ omnes, et in hoc tantum discrepet quod ultro corrumpit non pauca, omittit permulta ⁵⁾, procul dubio ex eo est descriptus.

Codex Venetus s. Marcianus 395 (A).

Codex est membranaceus, formae maximae, foliorum 251,

1) Hunc codicem ipse non inspexi; Grosii descriptione (in praef. ed. supra laudatae) usus sum.

2) E. g. 38, 48, 2 τῶν Ῥωμαίων — ἀλλὰ.

3) E. g. 40, 2, 2 καὶ κατέδεισαν καὶ κατελύσαντο.
40, 46, 1 ἀποδειχθῆναι.

4) E. g. 38, 49, 4 ὄντα pro ἔχοντα.
50, 2 ἐκείθεν pro ἔγγυθεν.

89, 38, 1 μηδενὸς σφῶν pro μηδενός σφον προσδεῖσθαι.

5) In solo libro 39: c. 19, 2 μήτε τὴν ἡσυχίαν — § 3 πρὶν γὰρ ἐκείνων.
c. 40, 2 ἀλλήλοις — παρακινήσωσι.
c. 47, 3—48, 1 ἐπὶ τούτῃ — καταγόντες.
c. 54, 2 δι' ἐλίγου — ὥστε καί.
c. 59, 2 καὶ γνώμας — αὐτοῦ.

saeuli fere undecimi. Singula folia versus tricenos quaternos continent. Litteris minusculis magnis et pulcherrimis perscriptus est ab una manu, quae siglis fere non usa est, nisi quod pro καὶ saepe scripsit sive κ_ε sive ε̇ et in versuum fine litteram ν haud raro lineola ultimae litterae superscripta expressit. Praeterea -ος et -ως nonnunquam ita exarata inveniuntur ut praecedens σ litteram ο tanquam involvat (ο (ω, sed id quoque in ultimis tantum versibus; iota, quod dicitur subscriptum, non neglexit, sed ut par est, vocali adscripsit. Lineae stilo membranae impressae summas litteras attingunt. Orationes et colloquia appicto ante singulos versus signo > distinguuntur; ubi duo colloquuntur vel duorum adversariorum conciones se invicem excipiunt posterioris verbis duplex signum >> additur. Tenuioribus litteris uncialibus corrector antiquus et in marginibus et inter lineas multa vitiosa correxit, quae male abundarent induxit, explevit quae deessent, plerumque recte ¹⁾. Ex eo autem quod saepe lectioni depravatae alteram substituat vitiosam quidem, sed ex qua genuina scriptoris verba erui possint, addatque vocabula quae de suo supplere non potuerit, apparet eum vel alium codicem vel fortasse eum ipsum qui descriptus erat in corrigendo adhibuisse. Quod ut probem pauca quaedam exempla afferre mihi liceat. L. 45, 6, 4 τὴν πανήγυριν τὴν ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀφροδισίου ἐκποιήσει καταδειχθεῖσαν — αὐτὸς (Ostavianus) ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους θεραπείᾳ ὥς καὶ προσήκου διὰ τὸ γένος τοῖς οἰκείοις τέλεσι διέθηκε, προσήκου quod manifesto falsum est recte in προσήκουσαν mutavit. Lib. 49, 31, 1 cum in codice scriptum invenisset Ἀντώνιος δὲ ὑπὸ μὲν τῶν πολεμίων οὐκέτ' οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν, ὑπὸ δὲ δὴ τοῦ ψύχους δεινῶς ἰταλαιπώρησε, voce δεινῶς, quod ex praecedenti δεινὸν natum est, inducta in margine ἰσχυρῶς adscripsit, quod et cum Dionis loquendi consuetudine convenit et a Mediceo A probatur. Eidem debetur 55, 10a, 9 ὀλκάδι pro ὀλκάσι, c. 18, 6 ὠτακουστοῦντας pro ὠτακουστάς, 56, 17, 1 ἀψίδες pro ἀσπίδες, alia. L. 49, 8, 4 inseruit τι, quod post πρὶν νεοχλωθῆναι male aberat et 54, 1,

1) Multo post alius nescio quis eodem correctoris munere functus est, sed huic res male successit: quae tentavit aut parvi momenti sunt aut ulterius corrupta. Sic ad 55, 1, 3 πῶς δὴτα ἐπαίγει, Δρούσε ἀκόρεστε, in margine adnotavit: γρ. βαδίζεις!

2 τοῦτο in verbis δοκῶ δ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἔξω χωρίοις τὸ αὐτὸ τοῦτο συνενέχθη. Lib. 55, 7, 1 codex: τῆς τε γὰρ ὀργῆς αὐτὸν (Augustum) παρέλυσεν καὶ ἐς τὸ ἡπιώτερον μεθίστη (Maecenas); corrector inseruit αὖτε quod post αὐτὸν requiritur, et ibidem c. 21, 2 ἂν particulam quae vitiosa aberat in verbis μέγα γὰρ ἦν ἂν ἀγαθόν. Recte quoque in eodem libro c. 24, 2 ὅ τε γὰρ Νέρων τὸ πρῶτον καὶ ὁ Γάλλβας τό τε πρῶτον τὸ ἐπικουρικὸν τὸ ἐν Παννονίᾳ τῇ κάτω καὶ τὸ ἔβδομον τὸ ἐν Ἰβηρίᾳ συνέταξαν (de legionibus sermo est), post τὸ ἔβδομον supplevit τὸ δίδυμον, quod iniuria spreverunt editores, nam legionem septimam, ab imperatore Galba in Hispania conscriptam, geminam cognominatam fuisse notum est. Quod autem dixi viam ad veram lectionem investigandam, adscripta lectione vetustiore, correctorem interdum monstrassee, hoc quoque uno alterove exemplo ostendere inuat. L. 52, 34, 2 Liviae verba ad Augustum: καθάπερ γὰρ ἐν τινι τῆς ὁλῆς οἰκουμένης θεάτρῳ ζῆσιν in Veneto traduntur καθάπερ γὰρ ἐν τινι κ.τ.λ. Addidit ille inter lineas ἐν, καθάπερ γὰρ ἐν ἐν τινι, quod in margine sui exemplaris invenerat, nec tamen non inserendum sed in locum vocabuli ἐν substitutuendum esse intellexerat. Eundem in modum L. 56, 17, 3 τῷ Δρούσῳ — ἐπειδὴν ταμιεύσῃ γνώμην παρὰ τῶν ἐστρατηγηκότων ποιῆσθαι ἐψηφίσθη, pro παρὰ in margine πρὸς scripsit cum πρὸ scribere debuisset.

Vel ad minutissimas res in hoc praestantissimo codice, ut in Mediceo A quoque, animum advertendum esse paucis demonstrabo. L. 45, 28, 3 verba quibus Cicero in Antonium invehitur: τί δ' ὅτι τὴν τοῦ Πομπηίου οὐσίαν μόνος ἀνθρώπων ἀγοράσαι ἐτόλμησε, μήτε τὸ ἑαυτοῦ ἀξίωμα μήτε τὴν ἐκείνου μνήμην αἰδεσθεῖς, ἀλλ' ἐφ' οἷς πάντες ἔτι καὶ τότε ἐθρηνόουμεν ταῦτα μεθ' ἡδονῆς ἀρπάσας; vitium alere nemo praeter Reiskium vidit, qui probabiliter ἐφ' οἷς πάντες ἔτι καὶ νῦν ὥς καὶ τότε coniecit. Reiskio nemo obtemperavit, sed ipse codex lacunam indicat addito in margine signo Cη.

L. 47, 6, 3 in utroque codice legitur ἀμέλει τῷ τε Ἀντωνίῳ καὶ ὁ θεῖος Λούκιος Ἀντώνιος Καῖσαρ καὶ τῷ Λεπίδῳ καὶ ὁ ἀδελφὸς Λούκιος Παῦλος ἐπεπολέμωτο, quod, expuncto emblemate Ἀντώνιος e praecedenti Ἀντωνίῳ nato, iam dudum viri docti sanarunt; locum laborare uterque codex eodem illo signo ostendi

1. L. 56, 27, 2 etiam nunc sine offensione editur: (δ Αὐγουστος) ἀπηγόρευσε μηδὲνα πυρὸς καὶ ὕδατος εἰρχθέντα μήτε ἐν ἡπείρῳ διατρίβειν μήτε ἐν νήσῳ τῶν ὅσαι ἔλαττον τετρακοσίων ἀπὸ τῆς ἡπείρου σταδίων ἀπέχουσι, πλὴν Κῶ τε καὶ Ῥόδου Σαρδοῦς τε καὶ Λέσβου· ταύτας γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως μόνας ὑπεξείλετο. Sed haec quoque vitiosa esse nota ση in margine adscripta indicatum est et re ipsa probatur, nam Sardiniam insulam, plus 400 stadia a continenti distantem, excludi opus non erat. Quattuor nobilissimas Asiae insulas excepisse Augustum crediderim et Σάμου legendum esse. Eodem modo in verbis Ciceronis 45, 18, 2 οὔτε γὰρ ἐν δυναστείᾳ καὶ τυραννίδι ζῆν ὑπομείναιμ' ἂν ἐν ἧ μήτε πολιτεύσασθαι μήτε παρρησιάζασθαι ἀσφαλῶς μήτε τελευτῆσαι χρησίμως ὑμῖν δύναμαι lacunam indicat Mediceus. Senserat iam Bekkerus adverbium post πολιτεύσασθαι desiderari. Quod vero ille inserendum coniecit ὀρθῶς mihi minus probatur. Ἐλευθέρως vel simile quid excidisse puto.

Haec iam sufficiant ad Veneti codicis praestantiam indicandam. Quo magis dolendum est tantam eius partem interiisse. Nam mutilus est et a capite et in fine. Incipit in medio libro 44, 34 inde a verbis ἀνοητότατα κομίσας, desinit 60, 28 in medio vocabulo ὁπότε γε λόγος τις ἐν τῷ δῆ... Sed haec quoque pars, quaternionibus aut foliis hic illic deficientibus, admodum lacunosa est. Quas lacunas bene nosse cum multum valeat ad ceterorum codicum stirpem investigandam haec res paullo accuratius tractari et debet et potest. Nam cum librarius primum folium singulorum quaternionum in summo margine tribus asteriscis et numero notasset in hunc modum:

* * * κη'

interierunt quidem numeri omnes uno excepto sed asterisci aut integri aut ex parte certe remanserunt, unde quaternionum singulorum initium certo cognoscitur. Cum praeterea, ut dixi, uni numero (est κη') felici casu bibliopegi culter pepercerit, nullo negotio unicuique quaternioni suus numerus restitui potest, quo facto iam patebit quot initio perierint. Ecce iam elenchus:

fol.	quat.
1—8	= θ
9—16	= ι
17—24	= ια

25—32 = ιβ

deest ιγ | 46, 23, 2 εἴπερ τινὰ ἀλήθειαν — c. 43, 2 οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο. Servata haec in Mediceo A paginis 18 editionis Dindorfianae continentur. Singuli autem quaterniones cod. Ven. id ipsum spatium ($17\frac{3}{4}$ vel 18 paginarum) occupant. Operae pretium est adnotare hoc damnum a manu recentiore indicatum esse, quae f. 32' infra εἴπερ τινὰ ἀληθ' (sic) et in summo f. 33 οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο αὐτῆς τυχεῖν adscripsit.

33—40 = ιδ

41—48 = ιε

49—56 = ις

57—64 = ιζ

65—72 = ιη

73—80 = ιθ

81—88 = κ

89—96 = κα

97—104 = κβ

105—112 = κγ

113—120 = κδ | Huius numeri pauca quaedam vestigia supersunt.

121—128 = κε

deest κς | 52, 5. 2 αὐτοὺς μόνον — c. 20, 4 ματι γενόμενοι. = $15\frac{1}{4}$ pag. ed. Dind. Numerum $17\frac{3}{4}$ vel 18 paginarum huius editionis non expleri lacuna, qua haec pars laborat, explicatur. Perit enim post c. 13, 7 finis orationis Agrippae et Maecenatis responsionis exordium folio in Med. A abscisso, id quod indicavit librarius Med. B, quem haec e Mediceo A hausisse post demonstrabo (cf. p. 337), vacuis relictis fol. 203 medio et 203', non vidit librarius Vaticani A cf. p. 325. Folium autem Med. A = $2\frac{1}{2}$ pag. ed. Dind. Hoc quoque damnum indicatur ab eodem homine, quem supra in fol. 33 deprehendimus. Scripsit enim f. 129 supra ζῆτει τὸ τέλος τῆς τοῦ καίσαρος (sic,

errore pro ἀγρί(ππου) δημηγορίας καὶ (?) τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ μαικίνου.

129—136 = κζ | Huius quoque numeri leve indicium remansit.

137—144 = κη | Hic numerus totus superest.

145—152 = κθ

153—159 = λ | Tricesimi quaternionis duo folia media inter f. 155 et 157 perierant (54, 1, 5—6, 2 δικτάτωρας ἔχων — Σιλανὸς ἔσπουδαρ = 4½ pag. ed. Dind.). Haec a manu recentiore, eadem quam passim correxisse textum supra dixi, litteris parvis ex alio codice, quem Med. A fuisse conicio ¹⁾, suppleta sunt in folio chartaceo, qui hoc loco insertus numero 156 notatur.

160—167 = λα

168—175 = λβ | Litterae λ vestigia supersunt.

176, 177 λγ | Tricesimi tertii quaternionis haec duo folia (quae cohaerent) remanserunt. Leguntur in ed. Dind. lib. 55, 10, 2—10, 15 ρεὶ ἑαυτὸν δὲ καὶ τοὺς ἐγγόνους — Ἰουλος δ' Ἀντώνιος ὡς καὶ (fol. 176) et ibid. c. 10a, 1—11, 2 ἐτέρους ἐκ τῆς Αἰγύπτου — καὶ τὴν μέλλησιν τῆς ἐπιβουλῆς. Sex folia exciderunt, quae ubi exciderint quaerendum. Folium autem primum et ei coniunctum octavum, itidem quartum quin-

1) Lectio optimā Ἰππῆς c. 2, 5, quae forma Attica Nom. Plur. substantivorum in -εύς in solis Mediceo A et Veneto A ubique servata est, in ceteris vero omnibus, ne Vaticano A quidem excepto, constanter in Ἰππεῖς depravatur, suadet ut haec duo folia e Mediceo suppleta esse credamus. Praeterea in hīce tantum differt Venetus a Vaticano, qui hic nobis pro Mediceo est (litteris diductis scribitur lectio genuina):

Vat. A.

Venet. A.

1, 5 αὐτὸν

αὐτῶν

2, 2 ἕσχατοι δὲ

δὴ om.

2, 5 ἐπειδὴ δὲ

ἐπειδήπερ

3, 6 εὐθυνοόμενον

εὐθυνοόμενον

3, 8 καὶ θυσιᾶς ὡς

om. (de hoc loco non recte indicavit Dind. in praef. p. VIII.)

4, 4 διειραξίν

διειραξίν

5, 4 ἐν τῇ δδῃ

om.

6, 2 ἐκείνου δὲ δὴ

δὴ om.

Medicei igitur lectio duobus locis a Vaticani librario, ceteris vero omnibus negligentia eius, qui hoc folium in Venetum inseruit, corrupta videtur.

tumque periisse apparet. Incertum tantum est, supersitne secundum et septimum an tertium sextumque. Foliorum ordinem addam quo clarius res appareat:

1—8 periit	1—8 periit
2—7 = f. 176, 177	aut 2—7 periit
3—6 periit	3—6 = f. 176, 177
4—5 periit	4—5 periit

Posteriorem ordinem verum esse, itaque inter fol. 175 et 176, itidemque inter fol. 176 et 177, denique inter fol. 177 et 178 bina folia excidisse (nec vero inter f. 175 et 176 et 177 et 178 singula, inter 176 et 177 quattuor) eo demonstratur quod ea parte, quae inter fol. 175 et 176 periit, res narrantur per annos quattuor (a. 748—752) gestae, quae certe spatio unius folii absolvi non potuerunt, cum praesertim quae fragmenta huius partis a Xiphilino (p. 100 vs. 19—101, 1 Dind.) et in excerptis Valesianis p. 662, et apud Zonaram (ed. Dind. II, 447, 6—16) nobis servata sunt, iam spatium dimidii folii excedant, neque tamen in his fragmentis quidquam inveniatur de fori Augusti inauguratione, quam hic narasse Dionem ex indice huius libri cognovimus.

178—185 = λδ

186—189 = λε | Perierunt quattuor folia media inter f. 187' et 188. L. 55 inter c. 33 et 34.

190—197 = λς

198—201 = λζ | Interiit primum folium eique coniunctum octavum et tertium sextumque. Desunt igitur singula folia Lib. 56, 22, 2 inter καὶ τὰ τε et τὸ μὲν πρῶτον, c. 24, 5 inter καὶ ὅτι καὶ et μετὰ τὴν, c. 28, 6 inter ἰδιωτῶν καὶ et τό τε συνέδριον, c. 32, 1 denique inter καίτοι τὰς et χόντων.

202—209 = λη

210—217 = λθ

Hic lacuna est quaternionum minimum duorum (quae enim ex hac parte excerpserunt Xiphilius et Eclogarii constantiniani Zonarasque iam quaternione uno comprehendi nequeunt). Desinit codex in verbis *καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετήδευσε ἀπε* 57, 17, 8, rursus incipit 58, 7, 2 *ἄλλα καὶ αὐτῷ ἔθυσε. Periit igitur et titulus et index libri* 58. Sequuntur tres quaterniones integri qui continent folia :

218—225

226—233

234—241

Iterum inter folia 241 et 242 unus duove quaterniones deficiunt, nam plures excidisse probabile non est. Ultima verba fol. 241' sunt 59, 25, 1 *ἀπέκτεινε καὶ*, prima fol. 242 *ἀλλὰ ἀεὶ καὶ ἐν παιδείᾳ* 60, 2, 1. *Itaque intercidit* (id quod in libro quoque 58 accidisse vidimus) *libri* 60 *et titulus et index*. Ex foliis 242—251 integro quaternione continentur et duo folia sequentis quaternionis sunt quae non cohaerent. Inter fol. 249 et 250 unum tantum folium periit, primum huius quaternionis. Quae continebat integra supersunt in codicibus alterius classis quos post recensebimus (L. 60, 17, 7—20, 4 *ἐκάτερον — ὡς δ' ἐπὶ ποταμῷ*). Inter f. 250 et 257 duo folia exciderunt, quibus legebantur c. 22, 3—26, 2 *ἐκείνους μὲν δὴ — εἴτ' οὖν ἐφεξῆς*, iidem nobis in illis codicibus servata. Fuit igitur f. 250 secundum, f. 251 quintum huius quaternionis.

Itaque apparet ex numero θ quo notatus erat qui nunc primus est quaternio, codicem Venetum olim octo quaternionibus in initio auctiorem fuisse. Quo quaternionum numero cum continuantur paginae editionis Dindorfianae non plus 144 neque tamen multo minus (quaterniones 18—25 cod. Veneti, ut hoc utar, comprehendunt pag. ed. Dind. 143) codicem nostrum incepisse fere in c. 10—12 libri 41 statuendum est, unde consequi mihi

videtur archetypum codicis Veneti, olim quidem exorsum ab ipso libro 41, quo tempore descriptus est, iam damnum aliquot foliorum passum esse. De codicis nostri fine certi nihil affirmaverim, nec tamen reticeam veri mihi simillimum videri ultra librum 60 eum non esse progressum, et Veneti archetypum duas decades comprehendisse, quocum conferenda sunt Suidae verba: *διαίρουνται δὲ (libri Dionis) κατὰ δεκάδας.*

Nec varios Veneti casus ulterius persequi inutile erit, ut in Vesontini codicis descriptione apparebit. Lacerato enim iam et mutilo ei contigit ut iterum illigaretur, sed bibliopegum, cui hoc negotium mandatum erat, pessime munere functum fuisse discimus ex numeris arabicis, qui vocantur, quibus prima cuiuscunque quaternionis pagina notatur¹⁾. Fuit autem hic quaternionum ordo:

fol.	num. quat.	fol.	n. quat.	fol.	n. quat.	fol.	n. quat.
1—8	deest	65—72	10	129—136	18	190—197	26
9—16	3	81—88	11	137—144	19	210—217	27
17—24	4	73—80	deest	145—152	20	202—209	28
25—32	5	89—96	13	153—159	21	218—225	29
33—40	6	97—104	14	160—167	22	226—233	30
41—48	7	105—112	15	168—177	23	234—241	31
49—56	8	113—120	16	178—185	24	198—201	32
57—64	9	121—128	17	186—189	25	242—249	deest
250 et 251							

Quos numeros si quis perlustraverit primum intelleget codicem eo tempore nondum octo, sed septem tantum quaternionibus a fronte caruisse, nam primus etsi numero caret, qui nunc secundum locum occupat tunc tertius fuit. Tum bibliopegum ter quaterniones perperam coniunxisse videbit. Nam 11 et 12 (cui numerus deest) et 27 et 28 inter se permutavit; atque adeo quaternionem qui folia 198—201 continebat post f. 234 collocavit, quod notis in margine duabus confirmatur. Legitur enim in imo folio 197': *μέχρι τᾶδε γράφε* (sic) et in summo f. 202 *ζήτει ὁ ἀναγινώσκων τὸ παρὸν τετράδιον ἐν ἄλλῳ τόπῳ ὀφείλον τεθῆναι ὃ γὰρ τὰς βεμβράνας συντιθεὶς ἡστόχησεν.* Cognoscet denique, primo illo quaternione excepto Venetum iam eo tempore ita mutilatum fuisse ut hodie est.

1) Hodie rectus ordo restitutus est.

Singuli libri ita incipiunt

τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ με, μς κ. τ. λ. τῶν δῖωνος ῥωμαικῶν
 solo libro 47 excepto qui, ut in Mediceo A, inscribitur: τάδε
ἔνεστιν ἐν τῇ δῖωνος ῥωμαικῶν μζ. Subscribuntur autem
 septies: δῖωνος ῥωμαικῆς ἱστορίας μδ, με, μζ, μη, μβ, ν, νη
 sexties: δῖωνος ῥωμαικῶν μς, να, νβ, νγ, νε, νς
 semel: δῖωνος κοκκιανοῦ ῥωμαικῶν βιβλίον νδ.

Disserendum iam de ceteris codicibus sex (nam de libro Vesontino suo loco dicendum erit), qui, omnes post renatas literas scripti, ita inter se conveniunt, ut eiusdem stirpis eos esse quivis facile agnoscat. Hoc habent omnes, (solo Mediceo B excepto qui libros 42—60 continet), ut incipiant a libro 36, finem faciant in libro 60, i. e. ut eos libros complectantur qui ex parte in Mediceo A, ex parte in Veneto A, ex parte denique in utroque inveniuntur. Nec minus in hoc consentiunt quod in prima parte lacunas Medicei A, Veneti A in tertia exhibent, in media vero habent nullas. Ex quo statim sua sponte apparet hos codices ex ipsis illis vetustissimis esse descriptos. Quod ante Ludovicum Dindorfium neminem, ac ne illum quidem plane perspexisse sane mirandum est. Is enim in praefatione editionis Lipsiensis p. I sq. ita scribit: „scripti ambo (Mediceus A et Venetus A) antequam exsisteret qui partim lacunas illorum utcumque explere partim vitia pro captu suo emendare studeret”. Et paullo post: „nam adeo sui similis est per omnes viginti quinque qui codicibus Mediceo et Veneto conservati sunt libros ut unum eundemque fuisse putem hominem qui codicem Laurentiano Marcianoque nactus *similem* eum ut posset corrigeret eiusque minores lacunas ex ingenio maiores e Xiphilino sarciret”. Imo vero ipsum Mediceum codicem et Venetum descripsit homo ille doctus, lacunasque alterius alterius ope sarsit donec deficiente iam Mediceo Xiphilini auxilium invocavit.

Sequitur ut huius secundae classis archetypum, ut homines philologi loquuntur, investigemus. Neque id arduum opus est. Secundum enim certam legem et perpetuam, ex qua hac de re diiudicari potest, quae de codicum propagine idem valere docet quod noto loco (Od. III, 6, 46) de genere humano in peius semper delabente cecinit Horatius — secundum hanc igitur

legem cum diligenter codices examinarem Mediceum B ceterorum archetypum esse cognovi. At, dicat aliquis, ex codice a libro 42 exorso, derivatos esse eos quibus liber 36 initium est, vix credibile. At nihilominus rem ita sese habere et ex his unum libros 36—41 ex alio codice supplevisse et ab eo demum ceteros esse descriptos certissimo demonstratur argumento, quod in codice Mediceo B describendo mox prolaturus sum.

Codex Mediceus B (70, 10).

Membranaceus est, formae quadratae, foliorum 361, saeculi XV, litteris minusculis nitidissime perscriptus. F. 1 sic incipit:

Δίωνος κοκκιανοῦ ῥωμαικῶν βιβλίον μβ'

ἡ μὲν οὖν μαχὴ κ. τ. λ.

Initio mutilatus non est ut quaternionum numeri probant. Data opera igitur qui hunc codicem scripsit vel describi sibi iussit inde a pugna Pharsalica, qua iam Caesar summa rerum potitus est, initium facere instituit. Verba ultima τοὺς γὰρ μύκητας θεῶν βρῶμα ἔλεγεν εἶναι, ὅτι καὶ ἐκεῖνος διὰ τοῦ μύκητος θεὸς ἐγγύονει (L. 60 ex.) inveniuntur f. 359'. Sequitur autem folio ultimo fragmentum e Ciceronis cum Philisco colloquio, quod a Dione in libro 38 narratur, inde a verbis οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, ὃ Κικέρων (c. 18, 1) usque ad c. 21, 2 κακῶς αὐτῆς ἐχούσης μὴ οὐ, inscriptum ἐκ τοῦ λη τῆς δίωνος ῥωμαικῆς ἱστορίας. Haec, quae addita videntur ne pergamenae pars pura remaneret¹⁾, id certe nobis demonstrant librarium codice usum esse qui priores quoque libros 36—41 exhiberet. Hunc autem librum Mediceum A fuisse vel ex tribus lacunis Medicei B intellegitur, quibus quae *uno versu* in Mediceo A continentur omissa sunt: 43, 51, 3 καὶ ἐς μὲν τὸ πρῶτον ἔτος <ταμίαι τσσαράκοντα προεχειρίσθησαν ὥσπερ καὶ> πρότερον 44, 20, 1 πάντες ὡς καὶ κινδυνεύοντες ἐταράσσοντο <καὶ αὐτοὶ τε ἐς φυγὴν ὤρμησαν ἢ ἕκαστος ἐδύνατο> καὶ τοὺς προστυγχάνοντάς σφισιν ἐξέπλησσαν 44, 31, 3 οὔτε πολλοὶ πω συνεστήκασιν οἳ τε κεκινημένοι <οὔτε πεπλευνεκτήκασιν ἀπ' ἀλλήλων οὔτ' ἡλάττωνται>

1) Librarius, per totum codicem semper quaternionibus usus, cum ad operis finem paene pervenisset nec plus duo vel tria folia ei describenda superessent, binionem postremo sibi sumpsit.

ὅστ' ἢ ἐλπιδι τοῦ κρείττονος ἢ ὀργῇ τοῦ καταδεεστέρου — κινδυνεύσαι προαχθῆναι. Locos paullo fusius excipsi ut videres τῷ ὁμοιοτελεύτῳ has lacunas natas non esse, nam tales nihil moror, licet in iis quoque fere animadvertas librarii oculos tum aberrasse cum τὰ ὁμοιοτέλευτα eundem paene locum in versu utroque occupent.

Statim vero ubi incipit codex Venetus, hunc secutus est. L. 44, 38, 4 legitur in Med. Α πᾶς γὰρ λόγος ἐν (corr. D. ἐπὶ) τῷ τοιῷδε λεγόμενος, κἂν τὸ βραχὺ τὸ ψεῦδος προσλάβῃ οὐχ ὅσον οὐκ ἔπαινον αὐτῷ φέρει, ἀλλὰ καὶ ἔλεγχον αὐτοῦ ἔχει et eodem modo habuit Venet. Α, ex quo rectissime veram lectionem eruit Bekkerus τὸ βραχύτατον ψεύδους, sed supervenit aliquis qui in Veneto corrigeret scilicet τὸ βραχὺ τοῦ ψεύδους (sic). Hinc Medicei B librarius suum τὸ βραχὺ τοῦ ψεύδους procudit. Sic eodem libro c. 43, 1 μετὰ τῶν ἄλλων νήσων τῶν περικειμένων αὐτῇ (Britanniae) Med. B exhibet cum Veneto, cum in Med. Α προκειμένων legatur, et 44, 2 καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ cum eodem, altero καὶ in Med. Α omissio. Ultimo autem capite § 5 in verbis τὴν τε κληρονομίαν ὡς χαλεπὴν καὶ δυσμεταχείριστον οὖσαν cum Veneto ante χαλεπὴν molestum καὶ intrudit, quod a Mediceo recte abest.

Adhibuit tamen eundem Mediceum, quem integrum habuit, ad lacunas Veneti codicis, quas supra enumeravimus, sarciendas. Ex eo igitur in Mediceo B sunt Lib. 46, 23, 2—43, 2¹⁾, et 52, 5, 2—20, 4. Posteriore autem loco non statim, ut in priore, lacuna expleta est in Med. B, sed postea. Substitit enim librarius in medio folio 199 in verbis πλείους σφῶν τό τε καθ' ἑαυτοὺς quae Veneti ante lacunam ultima sunt. Rursus incepit in summo fol. 207 καὶ χρόνον τινὰ ἰδιωτεύσαντες omissis tantum vocabulis κατὰ γινόμενοι quae Venetus praemittit. Folia autem intermedia ab eadem manu sed alio tempore, quod atramenti color ostendit, ita scripta sunt:

f. 199 m — 203 m: μόνον σπεύδουσι καὶ πάντας τοὺς ἄλλους μεσοῦσι — ὥστε μὴδὲ τοὺς χρηστοὺς ἀνδρας...
c. 5, 2—13, 7.

1) In ea quoque parte integer vs. Medicei Α omittitur c. 29, 2 τῇ δ' οὖν ὑστεραίᾳ <καὶ τῇ τρίτῃ πολλὰν καὶ ἕλλαν ἐφ' ἑκάτερα λεχθέντων> ἐκράτησαν οἱ τὰ τοῦ Καίσαρος πρᾶττοντες.

- f. 203 m et 203': vacua relictā, deerat enim in Mediceo A unum folium. cf. p. 325.
- f. 204—206' m: οὐτε πείσαι τι ἰσθίως — ἐν τῷ τῶν ὀνομάτων τῶν Φρονήματι γενόμενοι. c. 14, 1—20, 4.
- f. 206' m: usque ad finem vacuum relictum est.

Præterea quaternione κε comprehenduntur folia 193—200 quaternione κς folia 207—214; sex autem folia media inter utrumque 201—206, ternione coniuncta, numero carent. Haec qui consideraverit non dubitabit quin res ita sese habeat: cum in describendo codice Veneto ad lacunam librarius venisset reliqua quaternionis κε parte 3¹/₂, paginarum vacua relictā, quae post lacunam sequebantur in novo quaternione describere coepit. Postea autem ex Mediceo A lacunam explere voluit; cui sarciendae cum 3 paginae et dimidia non sufficerent alia sex folia inseruit. Denique cum in ultima pagina media (fol. 206') damno iam toto reparato nihil describendum superesset, alteram huius paginae partem puram relinquere coactus est. *Haec autem pagina ex dimidia parte vacua, quae lacunam indicare videtur, cum revera nihil amplius desideretur in ceteris codicibus omnibus fideliter repetita est, quod certum argumentum est et indubitatum ex Mediceo nostro B eos derivatos esse omnes.*

At Mediceo codice deficiente iam ad Veneti lacunas explendas alio remedio opus erat. Quod Dionis epitomator Xiphilinus subministravit. Ubique enim post librum 54 in Veneto aut folia quaedam aut quaterniones desunt, ex epitomatore damnum reffectum est.

Hodie duo folia quaternionis λγ nobis servata sunt, quae cum olim casu quodam in alium locum translata essent (codex enim Vesontinus, quem ex Veneto descriptum esse post videmus, his caret) etiam librarium Medicei B defecerunt. Itaque omnem lacunam ex Xiphilino supplevit. Ultima verba Veneti f. 178' haec sunt (L. 55, 9, 3): ἐπειδὴ τε καὶ ὡς ἐνέκειντό οἱ (Augusto), τότε ἔφη χρῆναι τινα τὴν ἀρχὴν ταύτην λαμβάνειν, ὅταν μήτε τι αὐτὸς ἀμαρτάνειν καὶ ταῖς τοῦ δήμου σπουδαῖς ἀνθίστασθαι δύνῃται. καὶ μετὰ τοῦθ' ἱερωσύνην μὲν τινα αὐτῷ (C. Caesari Augusti filio adoptivo) καὶ τὴν ἐς τὸ συνέδριον συμφορήσιν τό τε συνεῖσθαι καὶ τὸ συνεστιᾶσθαι τῇ βουλῇ ἔδωκε βουλευθεῖς δὲ δὴ τρόπον.... Eadem mediis tantum omissis apud Xiphili-

num leguntur, sed ultima βουλευθεις δὲ δὴ τρόπον τινα μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι suo more in brevius contraxit βουλευθεις δὲ δὴ μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι. Et haec ipsa librarius Medicei, qui quid illud τρόπον in Veneto sibi vellet non intellexeret, ex Xiphilino transtulit eumque in sequentibus ad verbum exscripsit donec ea invenit quae in Veneto rursus exstarent. Transtulit igitur p. 100 vs. 15—103, 28 βουλευθεις δὲ μᾶλλον ὕστερον δὲ ἐξεβιάσατο ὥστε ἐς γούν τὴν ἡπειρον αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι. Pergit Xiphilinus τῷ δὲ Καίσαρι ἐπεβούλευσαν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος Κορνήλιος κ. τ. λ. quae etiam in Veneto inveniuntur (Lib. 56 c. 14). Ibi vero hisce alia praecedunt c. 13, 2 sqq.: . . . Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο καὶ ἐπὶ τοὺς Κελτὰς (exciderunt quaedam) τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν ἐς δέκα ἔτη δούς κ. τ. λ., quae cum omnia noster omittere nollet, insulso vinculo δὲ γε ad ultima Xiphilini verba ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι adnexuit: τὸν δὲ γε Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο κ. τ. λ.

Eodem modo in secunda lacuna L. 55, c. 33 et 34 versatus est. Res anno 8 p. C. n. contra Pannonios Dalmatasque gestas narrante Dione in media sententia oratio abruptitur: οἱ Δελμάται καὶ οἱ Παννόνιοι — καὶ ὥς ἀντεῖχον. καὶ Σκενόβαρδός τέ τις προσποιησάμενος μεταστήσεσθαι, καὶ πέμψας κατ' αὐτὸ τοῦτο πρὸς Μάνιον Ἐννιον Φρούραρχον Σισκίας ὥς ἔτοιμος μὲν ὢν αὐτομολῆσαι, δεδιώς δὲ μὴ προπάθῃ... Haec Scenobardi simulata traditio cum in Xiphilino non exstaret Dionis verba ex eo continuare non potuit. At invenit apud eundem p. 114 sq. Splauni (sive Sploni) oppidi expugnationem et Batonis ducis Dalmatici deditionem. Quae hoc loco a Dione narrata fuisse opinatus, abiecta iam omni Scenobardi mentione, statim adamato suo δὲ γε adiunxit verbis ultimis, quae in Veneto integram sententiam efficerent: οἱ Δελμάται καὶ οἱ Παννόνιοι — καὶ ὥς ἀντεῖχον. τοῦ δὲ γε Γερμανικοῦ τοῦ υἱέος Δρούσου, ὥς εἴρηται, κατ' αὐτῶν ἐστρατευμένου κ. τ. λ. At fugit hominem haec neque facta esse hoc anno et, a Dione suo loco 56, 11, 1. 2 et 16, 1, 2 memoriae prodita, exstare etiam in codice Veneto. Vides hominis imprudentiam, impudentiam quoque cognosce. Nam cum in Veneto describendo ad eum ipsum quem dixi locum venisset (56, 11, 1. 2), errore suo animadverso hunc tacite totum omisit, verbis quae apud Dionem § 3 sequuntur: ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ

ῥαίτινον ἐλθόντες οἱ Ῥωμαῖοι οὐχ ὁμοίως ἀπήλλαξαν, ne oratio hiaret, in hunc modum commutatis: οἱ δὲ γε μετὰ Γερμανικοῦ Ῥωμαῖοι ἐπὶ Ῥαίτινον τῆς Δαλματίας πόλιν ἐλθόντες οὐ καλῶς ἀπήλλαξαν. Sed Batonis quoque deditionem et liberam ad Tiberium vocem (56, 16, 2) in Veneto reperiri non animadvertit. Haec itaque bis in codice Mediceo B inveniuntur. Ceterum ut in mediis verbis ante Veneti lacunam substituit oratio, ita f. 188 in mediis exorditur, quibus neglectis noster inde a nova sententia codicem denuo exscribere coepit: τότε δὲ <καὶ ὁ Αὐγουστος> τῇ μὲν γερουσίᾳ κ. τ. λ. § 2.

Plane eandem medicinam in ceteris lacunis resarciendis adhibuit, ubi nihil in Xiphilino inveniret eo contentus verba ante et post lacunam truncata tota omisisse. Quod quos errores pepererit uno alteroque exemplo monstrare iuvat. Lib. 56, 22, 2 ubi Venetus haec habet (de clade Variana sermo est): ἐκρίπτετο τε οὖν ἀδεῶς πᾶς καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος καὶ τὰ τε... deest folium... τὸ μὲν πρῶτον — τὸ ψῦχος ἀνακαλούντων. κἂν πάντες ἀπώλοντο ἢ καὶ ἐάλωσαν κ. τ. λ., ille nos docet equos paene interiisse: ἐκρίπτετο τε οὖν ἀδεῶς πᾶς καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος· κἂν πάντες ἀπώλοντο κ. τ. λ. Quae in Veneto perierunt ex parte servavit Zonaras X, 37 (ed. Dind. p. 452 vs. 12—20). L. 56, 24, 5 ultima verba f. 198' τούτων τε οὖν ἔνεκα καὶ ὅτι καὶ... omisit; pro eis quae in summo folio 199 leguntur:.... μετὰ τὴν στρατηγίαν ἔχων. τῷ δὲ δευτέρῳ τὰ τε ἄλλα τὰ προειρημένα ἐγένετο καὶ τὸ Ὀμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιερώθη haec substituit: καὶ ταῦτα μὲν οὕτω τότε (i. e. anno 10) συνέβη. τῷ δὲ ἐξῆς ἔτει (anno igitur 11) τό τε Ὀμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιερώθη. At Concordiae Augustae templum a. d. XVII Kal. Febr. anni 10 dedicatum est ut docent Fasti Praenestini ad hunc diem C. I. L. I p. 312, et ipse Dio, qui post pauca demum res anno 11 gestas narrare incipit: Μάρκου δὲ Αἰμιλίου μετὰ Στατιλίου Ταύρου ὑπατεύσαντος κ. τ. λ.

Sed in re manifesta exempla cumulare quid attinet? Hoc tantum moneo damnum folii unius post καίτοι τὰς (56, 32, 1) a Xiphilino maximam quidem partem neque tamen totum reparatum esse. Quae desiderantur apud Zonaram 10, 38 (p. 454, 27—455, 3 D) exstant, quod iam vidit Reimarus. Neque hoc praetermittendum, cum argumenta et tituli librorum 58 et 60

damno foliorum aliquot in Veneto inter 57, 7, 2 et 58, 7, 2 et 59, 25, 1 et 60, 2, 1 intercepta essent, inde factum esse ut in Mediceo B liber 57 cum 58, itidemque 59 cum 60 coniungatur, ultimusque liber sexagesimus 58 factus sit.

Superest ut dicam de capitibus 17—28 libri 60, ex quibus nunc quidem in Veneto (foliis 250 et 251) supersunt tantum c. 20, 2—22, 2 et 26, 2—28, 3. Certum tamen est Mediceum B quae habet c. 17, 8—20, 2 et 22, 2—26, 2 ex Xiphilino non hausisse qui p. 177, 30—178, 18 et p. 178, 24—179, 8 in brevius haec contraxerit. Imo cum quae his capitibus continentur ad amussim priora folio uno, posteriora duobus codicibus Veneti respondeant neque quicquam in iis inveniatur quod non prorsus Dioneum sit, his tribus foliis Venetum quo tempore Mediceus B ex eo descriptus est nondum caruisse manifestum est.

Talem igitur cum se Medicei B librarius in lacunis ex Xiphilino explendis praestiterit, in vitiis corrigendis eum pari audacia et levitate usum esse non mirabimur. Quarum infelicissimarum lectionum Dindorfius in praefatione tantam copiam congeffit ut alias insuper addere vix opus sit, nec tamen hoc monere omittam eiusdem hominis futilitati et corrigendi prurigini ea deberi quae sine ulla causa, interdum etiam cum gravi sententiae detrimento in Mediceo mutata inveniuntur. Cuius rei statim libri 42 initio conspicua sunt exempla. Capite 1, 2 τότε δὲ πολλῷ τοῦ Καίσαρος περισχῆσειν ἐλπίσας (δ Πομπήιος) οὐδὲν προείδετο, ἐλπίσας mutavit in δοκῶν; post pauca § 3 pro τριψαί τε δυνάμεις ἀν τὰ πράγματα absurdum πέμψαι substituit (quod in reliquis codicibus porro in πέμψαι corruptum est). Non placuit ultimum vocabulum c. 2, 1 διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ ὁ Πομπήιος — καὶ γυμνὸς καὶ ἄφρακτος εὐρέθη, reposuit ἐγένετο, et eodem modo c. 10, 2 παραχρῆμα pro παραυτίκα quod prorsus idem significat. L. 44, 4, 3 verba ἐπὶ κέλῃτα (leviter depravatum ex ἐπὶ κέλῃτος) quae non intellegebat, correxit scilicet in ἐπὶ κλησιν vocabulum bene Graecum sed ab hoc loco alienum. Ultimo mihi exemplo sint verba 42, 30, 1 ὁ μηπόποτε πρὸς ἱππάρχου ἐγεγόνει (narrat Dio Antonium magistrum equitum L. Caesarem urbi praefecisse), corrupta in ὁ μηπόποτε τῷ ἱππάρχῳ ἐξουσία ποιεῖν ἦν.

Haec qui perpenderit, quibus sexcenta alia addi possunt, ei

mirum iam non accidet verba Dionis interdum a librario ita esse mutata ut aut idem, quod antea, sed minus eleganter, aut, quod haud raro factum est, plane aliud quid enuntient. Quod uno alterove exemplo probare iuvat. Cum de Caelio, noto Cicero-
nis amico Dio 42, 22, 1 dixisset: ὁ δὲ δὴ Καίσιος ὁ Μάρκος καὶ ἀπώλετο τολμήσας τὰ περὶ τῶν δανεισμάτων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὀρισθέντα — λῦσαι καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκταράξας, et addidisset οὗτος γὰρ ἔπραξε μὲν ἀνὰ πρῶτους τὰ τοῦ Καίσαρος διδὼν καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη, pro his, quae ei aperte cum superioribus pugnare viderentur, substituit οὗτος γὰρ ἀντέπραξε πρῶτος τοῖς τοῦ Καίσαρος, oblitus hanc suam bellam emendationem sequentibus statim redargui. De honoribus imperatori Claudio ex Britannica expeditione reduci a senatu decretis Dio ita refert 60, 22, 1: πανήγυρν τε ἐτήσιον καὶ ἀψίδα τροπαιοφόρους τὴν μὲν ἐν τῇ πόλει τὴν δὲ ἐν τῇ Γαλατίᾳ — γενέσθαι ἐψηφίσαντο, quod elegantius ille in hunc modum exprimere sibi visus est: καὶ ἀψίδα τροπαιοφόρον ἐν τῇ πόλει καὶ ἐτέρων ἐν τῇ Γαλατίᾳ — γενέσθαι ἐψηφίσαντο. L. 50, 35 legimus Octaviani milites castra Antonii flammis ardentia intrasse ignemque extinguere conatos esse ut praedam sibi servarent καὶ τούτων συχνοὶ καὶ ἐκείνων καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς καὶ ὑπὸ ἀρπαγῶν ἀπώλονται. Quid hoc homine facias qui pro his excogitat: καὶ ὑπὸ τῶν ἀρμάτων αὐταῖς τελείως νυκτὶ συναπώλονται.

Sed iam satis exemplorum, quibus incredibilis eius audacia demonstratur. Interdum autem aut casu aut fortasse etiam ex ingenio (nam graeci sermonis eum non ignarum fuisse apparet) verum eum vidisse et inveniri in Mediceo B lectiones aliquot bonas, quae in Mediceo A et Veneto desiderantur, non est quod miremur. Sunt enim fere ita comparatae ut a quovis reperiri possent, neve hoc argumento usus quisquam contendat eum praeterea alium codicem nescio quem adhibuisse.

Unde sequitur Mediceum B, excepta illa tantula parte, quam in archetypo passumdatam ille nobis servavit (60, 17, 8—20, 2 et 22, 2—26, 2) plane esse abiciendum nisi quod etiam 52, 5—20, quae deficiente Veneto ex Mediceo A hausit, ad corrigendas vitiosas lectiones in altero Mediceo A apographo, Vati-

cano A, (nam Mediceus ipse hodie ultra librum 50, 8 non progreditur) non sine fructu adhibitus est ¹⁾).

Haec autem omnia tam temere mutata tamque stolide corrupta et interpolata in ceteris codicibus secundae classis recurrant necesse est, si quidem recte supra contendi eos ex Mediceo B esse derivatos (cf. p. 336 et 338). Nec minus necessario libri 36—41 quibus hi codices auctiores sunt correctoris manum nusquam ostendent. Quod utrumque obtinet. Ut enim in parte posteriore ubique, ita nusquam in priore correctoris insulsa additamenta et leves futesque mutationes deprehendas. Praeterea, ut fit, quae in Mediceo B sana sunt, ulterius corrumpunt, omitunt haud pauca praesertim versus integros. Nunquam contra in his quidquam invenies quod non habeat Mediceus B. Parisinum autem B (nam a Parisino B derivatos esse Turinensem, Venetum B, Vaticanum B, Escorialensem qui hoc aget facile agnosceret) hanc priorem partem ex Mediceo A descriptam habere, lacunis demonstratur, quae *folio abscisso* in Mediceo ortae, in Parisino B repetuntur ²⁾).

Adhiberi igitur potest Parisinus B ad Vaticani A fidem exigendam in capitibus 3—19 libri 36 (olim 35, 1—17) quibus Mediceus A hodie caret, servavitque hic illic lectiones meliores quae tamen iam dudum in omnibus editionibus receptae sunt. Ex hoc enim codice Robertus Stephanus Dionem primus edidit.

Superest ut

de codice Vesontino (Z. n. 68, 80)

paucis disputem; huius enim libri, Vesontione in bibliotheca publica servata, singularis est conditio. Chartaceus est, formae maximae, foliorum 352. Hunc Grosius, cuius descriptione

1) Med. B	Vat. A	Med. B	Vat. A
7, 3 δόξεις	δόξης	12, 8 αὐτὸ χάριν	αὐτῇ χάριν
8, 7 ἀγενής	ἀγενής	15, 1 οἰηθῆς	οἰηθείς
παιδαρχήσεων	παιδαρχήσεν	17, 8 ποιῆσαι ἰδελήσας	ποιήσας
9, 2 ἐκείνως	ἐκεῖνος	18, 6 ἀπαρτῆν	ἀπαντῆν

2) Parisini B priorem partem ex Mediceo A fluxisse (nec vero ex Vaticano A vel Parisino A, quod cuiquam in mentem venire possit) ex eo apparet quod lacunae lectionesque, quas soli habent Vaticanus et Parisinus A in Parisino B non existant.

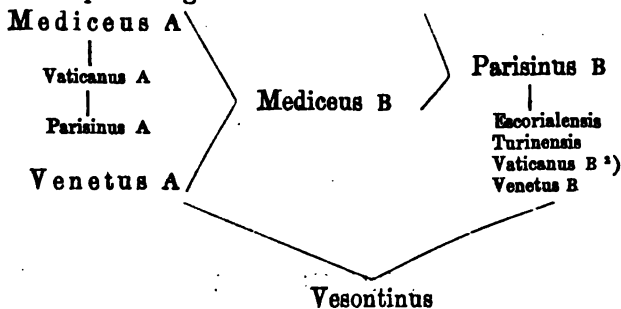
utor (in praef. ed. supra laudatae) cum ipse codicem non viderim, saeculo decimo sexto exeunte scriptum esse ex litterarum formis coniecit. Verum aliquanto plus equidem tribuerim testimonio bibliothecarii cuiusdam Vesontini Coste qui „*en date de 28 Pluviose an 8 de la République Française*” folio tertio haec adnotavit: „*le manuscrit provient originairement de la bibliothèque de Matthias Corvinus, roi de Hongrie et de Bohême*”, quod Costium de suo excogitasse vix crediderim. Itaque saeculo decimo quinto scriptus videtur. Quaternionum prior longeque maior pars (38) litteris graecis, posterior arabicis numeris signati sunt. Praeterea pro quaternionibus, adnotante Grosio, interdum terniones inveniuntur.

Hic quoque codex ex duobus contaminatus est. Media autem pars a Veneto A est descripta, quo tempore bibliopegi incuria perperam illigatus erat. Vidimus enim (cf. supra p. 334) tunc folia 81—88 (quibus continentur 49, 2, 2—22, 1) inter fol. 72 et 73 (f. 73 incipit a verbis *πενθοῦντι συνελευπόυντο* 48, 37, 8) interiecta fuisse. Ea autem ipsa capita in Vesontino in mediam paragraphum 8 libri 48, 37 translata esse Gros. indicat. Praeterea toti quaterniones ιγ' (= 46, 23, 2—43, 2) et κς' (= 52, 5, 2—20, 4) atque ex quaternione λγ' folia sex, quattuor ex λς' eo tempore iam interierant: haec omnia desunt in Vesontino. Nec tamen totum Venetum A eum descripsisse ex eo manifestum est quod in postremis libris neque eam quaternionum perturbationem, quam post f. 197 in Veneto A deprehendimus, exhibeat et ceteris codicibus secundae classis, Xiphilini ope expletis, similis est. At §§ 1, 2, 3^a libri 56, 11, a Medicei B librario in textum non receptae (cf. p. 340), suo loco in Vesontino leguntur. Crediderim itaque, qui codicem Venetum A describi iussisset, cum post f. 197 in eo omnia perturbata esse animadvertisset, eum librarium ulterius progredi vetuisse, et inde explicari notam in imo folio 197 a me observatam: *μέχρι τᾶδε γράφε* cf. p. 335. Hos vero libros postremos item-

1) Idque sine ulla lacunae suspitione. L. 52, 5, 2 ut hoc utar, novum nobis verbum et inauditum procedit καθ' ἑματι, coniunctis scilicet litteris καθ' ε quae in ultimo quaternionis ιβ' folio de vocabulis καθ' ἑαυτούς supererant cum verbi φρονήματι parte posteriore, quae inchoat quat. ιδ'.

que primos ante l. 44 ¹⁾ ex codice quodam secundae classis fluxisse manifestum est. Eum Venetum B (vel Parisinum B) fuisse veri simile est nec tamen altius in hanc rem inquirere operae pretium duxi.

Ad finem iam hac disputatione perducta hoc solum restat ut codicum stemma proponam, quo facilius cuiusque codicis auctoritas uno aspectu cognoscatur. Est autem hocce:

Quo stemmate demonstratur ad textum, quem vocant, Dionis constituendum adhibendos esse solos Mediceum A (cuius partes agunt Vaticanus A et Parisinus B libro 36, 3—19 (p. 343), Vaticanus A unus in libris 50—54) et Venetum A (qui libro 60, 17; 7—20, 4 et 22, 3—26, 2 a Mediceo B (cf. p. 341), et fortasse etiam libro 44, 13—34 a Vesontino suppletur), reliquos codices omnes prorsus nihil valere.

Quae si omnia viris doctis, penes quos hac de re iudicium est, probavero, horum studiorum, cum taedio fastidioque saepe coniunctorum, quae vereor ne cui numerorum computatori quam philologo homini digniora videantur, non me paenitebit.

1) Liber Venetus A hodie incipit a capite 35 libri 44; sed quo tempore Vesontinus descriptus est, initio uno quaternione auctor erat (cf. p. 334). Lectiones igitur Vesontini codicis exordio libri 44, inde a cap. fere 13, fortasse neglegendae non sunt. Qui Vesontinum codicem oculis aliquando perlustraverit, ubinam in eo Venetus A describi coeptus sit data opera facile agnoscat.

2) Vaticanum B ex Veneto B descriptum esse, cum utrumque librum versaverim ipse, facile agnovi. De ceteris vero codicibus, cum uter ex utro fluxerit nihil referat, ulterius non inquisivi; iam enim taedebat in talibus bonum tempus perdere.

CORRIGENDUM.

**In ultimo vocabulo paginae 228 typotheta errorem commisit;
dedit enim *ἰλῶν* pro *ἰκῶν*.**

AD GALENUM.

(*Continuantur ex Tom. XVIII. pag. 257.*)

Tom. XIX. pag. 8: in vico Sandalario, inquit, καθ' ὃ δὴ πλείους τῶν ἐν Ῥώμῃ βιβλιοπωλείων ἐστίν, prostabat liber inscriptus Γαληνὸς ἰατρός. — ὑπὸ τοῦ ξένου τῆς ἐπιγραφῆς κινήθεις τις ἀνὴρ τῶν φιλολόγων ἐβουλήθη γνῶναι τὴν Ἑπαγγελίαν αὐτοῦ καὶ δύο τοὺς πρώτους σίχους ἀναγνοὺς ἀπέριψε τὸ γράμμα τοῦτο μόνον ἐπιφθεγξάμενος ὥς οὐκ ἔστι λέξις αὕτη Γαληνοῦ καὶ ψευδῶς ἐπιγέγραπται τούτῳ τὸ βιβλίον, quod quum eruditus philologus ex oratione et stilo collegit apparet emendandum esse: ἐβουλήθη γνῶναι τὴν Ἀπαγγελίαν αὐτοῦ.

Tom. XIX. pag. 9: ἤρητο μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ῥαδιουργία πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἤνικ' ἔτι μειράκιον ἦν ἐγώ. Perspicuum est in vetere libro pro absurdo ἤρητο scriptum fuisse ἤρητο, sed η et κ in antiqua scriptura non facile dignoscuntur nisi in legendo quis hoc agat et sententiam cuiusque loci perspectam habeat.

Post pauca pag. 10: πολλοὶ τῶν αὐθις κτησαμένων ἐπεγράψαντ' ἐμοῦ ὄνομα. lege: ἐπέγραψαν τοῦ μὲν ὄνομα. et pag. 11: ὑποτυπώσεις γοῦν Ἐγραψαν ἔνιοι τῶν πρὸ ἐμοῦ τὰ τοιαῦτα βιβλία καθάπερ τινὲς ὑπογραφάς, ἕτεροι δ' εἰσαγωγὰς ἢ συνόψεις ἢ ὑφηγήσεις· ἐγὼ δ' ἀπλῶς δούς τοῖς μαθηταῖς οὐδὲν Ἐπέγραψα, non est dubium quin reponendum sit: ὑποτυπώσεις γοῦν Ἐπέγραψαν.

Notabile est quod continuo addit: διὰ τοῦθ' ὕστερον εἰς πολλοὺς ἀφικομένων ἄλλος ἄλλην ἐπιγραφὴν ἐποίησατο.

Quod continuo sequitur (Tom. XIX. pag. 3): ὁ μὲν οὖν τοῦτο εἰπὼν ἐπεπαιδεύτο τὴν πρώτην παιδείαν, ἣν οἱ παρ' Ἑλλήσι παῖδες ἐξ ἀρχῆς ἐπαιδεύοντο παρὰ τε γραμματικοῖς καὶ ῥήτορσιν, οἱ πολλοὶ δὲ τῶν νῦν ἰατρικὴν ἢ φιλοσοφίαν μετιόντων οὐδ' ἀναγνῶναι καλῶς δυνάμενοι φοιτῶσι παρὰ τοὺς διδάξοντας τὰ τε μέγιστα καὶ κάλλιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις· video apud virum doctissimum Iernstedt in *Observat. Antiphont.* pag. 8 fuisse qui pro τὴν ΠΡΩΤΗΝ παιδείαν substitueret τὴν ΑΤΤΗΝ παιδείαν. Nolem factum: ἡ πρώτη παιδεία ἐστὶ ἡ παρὰ γραμματικοῖς καὶ ῥήτορσιν, deinde in his satis exercitati iuvenes (προπεπαιδευμένοι) ad medicinae aut philosophiae studia accedebant. Audi Galenum Tom. XII. pag. 261: ἀνδρὶ φιλογέωργον μὲν, πεπαιδευμένον δὲ τὴν ΠΡΩΤΗΝ παιδείαν. Saepe queritur Galenus de iis, qui omissa aut neglecta hac πρώτῃ παιδείᾳ illotis manibus ad philosophiam aut medicinam accederant. Tom. VIII. pag. 624: τὸ γὰρ τοῦ Ἀρκεσιλάου καλὸν ὥς οὐδεὶς πόκον εἰς γναφεῖον φέρει. et Tom. VIII. pag. 656: ἐρωτῶμενοι πρὸς αὐτῶν ὑπόθεν αὐτὸ προεῖρηκαμεν „πόκον, εἶπομεν, εἰς γναφεῖον οὐδεὶς ἀποφέρει” δηλοῦντες αὐτοῖς ὥς πολλοῦ δέουσι τὰ τηλικαῦτα μαυθάνειν μηδὲ τὰ βραχύτατα γινώσκοντες. Xenocrati hoc dictum tribuit Diogenes Laërtius IV. 10: πρὸς τὸν μήτε μουσικὴν μήτε γεωμετρίαν μήτ' ἀστρονομίαν μεμαθηκότα, βουλόμενον δὲ παρ' αὐτὸν φοιτᾶν „πορεύου, ἔφη, λαβὰς γὰρ οὐκ ἔχεις φιλοσοφίας.” οἱ δὲ τοῦτο φασιν εἰπεῖν „παρ' ἐμοὶ γὰρ πόκος οὐ κνᾶπτεται.”

Etiam nunc non desunt querelae de iis, qui plumbei in literis et ἀναλφάβητοι ad medicam artem adspirant.

Notabilis est Galeni locus Tom. XIX. pag. 14: ἰδεήθη μοι τις φίλος — ὑπαγορεῦσαι τὰ ῥηθέντα τῷ πεμφθησομένῳ παρ' αὐτοῦ πρὸς με διὰ σημείων εἰς τάχος ἡσκημένῳ γράφειν. Ἐπαγορεύειν ἐστὶ *verba praeire*, et deinde *diclare*. Videmus fuisse iam illo tempore qui *notis* (διὰ σημείων) magna celeritate quod quis dictaret calamo exciperent idque vocari εἰς τάχος γράφειν, cui opponitur εἰς κάλλος γράφειν.

Tom. XIX. pag. 17: ἀφίκετο δ' εὐθέως ἐξ Ἀκυλίας [τὰ] παρὰ τῶν αὐτοκρατόρων γράμματα καλούντων με. Scribe ἐξ Ἀκυλίας et molestum articulum expunge.

Tom. XIX. pag. 21: τῶν βασκάνων τινὲς ὑπὸ Φθόνου τὴν πόλιν ἐπλήρωσαν εἰς μοχθηρὰς Φήμας ὥς — πολλὰ τῶν οὐδ' ὅλως φαινομένων ἐν ταῖς ἀνατομαῖς γράψαιμι.

Deleta importuna praepositione legendum: τὴν πόλιν ἐπλήρωσαν μοχθηρὰς Φήμας.

Tom. XIX. pag. 33: οἱ μὴ μαθόντες παρὰ διδασκάλοις εἰκοδ-
τες δὲ κατὰ τὴν παροιμίαν τοῖς ἐκ βιβλίου κυβερνήταις τοιαῦτα
ζητοῦσιν. cf. Tom. IX. pag. 797: ἄμεινον ἡγούμενοι αὐτόπτην
γενέσθαι — καὶ μὴ τοῖς ἐκ [τοῦ del.] βιβλίου κυβερνήταις ὁμοιω-
θῆναι.

Similiter dicitur στρατηγὸς ἐκ βιβλίου.

Eadem opera exime mendum Tom. X. pag. 8: δειξας ὅτι -
μηδ' ἀνέγνω παρὰ διδασκάλοῦ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰπποκρά-
τους, imo vero παρὰ διδασκάλῳ.

Tom. XIX. pag. 48. Galenus narrat scripsisse se libros XLVIII
τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συγγραφεῦσιν ὀνομάτων. τῶν παρ' Εὐπό-
λιδι πολιτικῶν ὀνομάτων τρία. τῶν παρ' Ἀριστοφάνει πολιτικῶν ὀνο-
μάτων πέντε. τῶν παρὰ Κρατίνῳ πολιτικῶν ὀνομάτων δύο. cf. pag.
61: τῶν ὀνομάτων τὴν ἐξήγησιν ἐποιήσαμην ἐν ὁκτὼ καὶ τεσσαρά-
κοντα βιβλίοις ἀθροισάμενος ἐξ Ἀττικῶν συγγραφέων αὐτὰ καθά-
περ ἐκ τῶν Κωμικῶν ἄλλα. Miretur fortasse aliquis tantum operae
in ea re Galenum posuisse qui numquam desistit male dicere
his, qui linguae Atticae rationem et usum diligenter investigent
et commendunt. In hoc ipso loco pag. 60 scribit: οὐ γὰρ δὴ
τοῦτο ἀξιούμεν ἡμεῖς ὅπερ ἔνιοι τῶν νῦν κελεύουσιν ἅπαντας ἀττι-
κίζειν τῇ Φωνῇ — τοῦναντίον γὰρ ἀπαξιώ μὴδενὶ μέμφεσθαι τῶν
σολοικιζόντων τῇ Φωνῇ μὴδ' ἐπιτιμᾶν· ἄμεινον γάρ ἐστι τῇ Φωνῇ
μᾶλλον ἢ τῷ βίῳ σολοικίζειν τε καὶ βαρβαρίζειν. Quis mortalium
negabit? Sed non datur optio et optimum est utramque laudem
coniungere.

Pergit Galenus: ἐγράφη δέ μοι ποτε καὶ πραγματεία πρὸς
τοὺς ἐπιτιμῶντας τοῖς σολοικίζουσι τῇ Φωνῇ, τοσούτου δέω παι-
δείας τι μῶριον ὑπολαμβάνειν τὸ ἀττικίζειν. Huiuscemodi morosis
querelis passim utitur deridens et rodens τοὺς ἀττικίζοντας, quos
se alto supercilio contemnere permultis locis declarat. Animi
causa pauculas afferam. Tom. VI. pag. 584: οὐ τοῖς ἀττικίζειν

(ἐν del.) τῇ Φωνῇ προηρημένοις γράφεται ταῦτα (τάχα γὰρ οὐδὲ ἀναγνῶναι τις αὐτὰ βουλῆσεται καταφρονῶν ὑγείας σώματος ὥσπερ καὶ ψυχῆς) ἀλλ' ἰατροῖς. O nihili homines, quibus non „*mens sana in corpore sano*” in votis est, sed contrarium! καταφρονοῦσιν ὑγείας σώματος ὥσπερ καὶ ψυχῆς. Tom. VI. pag. 579: ἐγὼ τοῖς ὀνόμασιν οὕτως ἐχρησάμην ὥς οἱ νῦν ἄνθρωποι χρῶνται βέλτιον ἡγούμενος εἶναι διδάξαι σαφῶς τὰ πράγματα τοῦ παλαιῶς ἀττικίζειν, et deridens pag. 585: ἐνίας δὲ τῶν ἐφεξῆς εἰρημένων ὀπωρῶν ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὅπως ὀνόμαζον οἱ πρὸ ἐξακοσίων ἐτῶν Ἀθηναῖοι. Tom. VI. pag. 641: οὐδὲ τοῖς ἀττικίζειν τῇ Φωνῇ σπουδάζουσιν ἀλλὰ τοῖς ὑγιαίνειν ἐθέλουσι γράφεται ταῦτα, καὶ τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Πλάτωνος μήτε γράμματα μήτε νεῖν ἐπίσωνται. Tom. VIII. pag. 587: ἐν τοῖς τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν βιβλίοις διετράφην. καὶ ταῦτα λέγω μηδενὶ πώποτε εἰπὼν μήθ' ὅτι βαρβαρίζεις μήθ' ὅτι σολοικίζεις μήθ' ὅτι κακῶς καὶ οὐ κυρίως ὀνόμασας, ἀλλ' ἐπιτρέπω πᾶσιν ὥς βούλονται φθέγγεσθαι καὶ ὁ κυβερνήτης εἶπεν· „Φέρε τὸν ποῦς” οὐδέν μοι διαφέρει. Tom. VIII. pag. 583: εἰ καὶ βέκος ἐθέλοις τὸν ἄρτον καλεῖν ὥσπερ οἱ Φρύγες (Herod. II. 2.) οὐδὲν ἡμῖν διαφέρει. Cur igitur quum ita sentiat libros XLVIII τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων composuit? Respondet ipse Tom. XIX. pag. 61: γέγραπται - ἡ πραγματεία διὰ τὰ σημαινόμενα. Non de forma vocabulorum Atticorum sed de significationibus laborat. Adunco naso suspendit eos qui quaerunt sitne ἀσφάραγος dicendum an ἀσπάραγος, ὅα an οὐα, similiaque sexcenta, sed quae sint diversae cuiusque vocabuli antiqui notiones investigavit.

Quod nihil horum aetatem tulit, ne dicam dolo, vile damnum est, ut colligo ex iis, quae passim in Commentarios inde recepit. Vulgatissima interpretatur, veluti εὐήθης quid sit aut γνώμη aut φαῦλον aut τιμωρεῖν τινι aut alia eiusdemmodi, quae nemo ignorat. Contra si quid est revera obscurum, veluti Φωνὰ κατἰλλουσαι, non tantum nihil expedit sed ferme turpiter se dare solet. Quam bonus sit grammaticus vel ex hoc uno loco iudicabis Tom. XVIII. 2. pag. 777: κατὰ τὴν τῶν Ἀττικῶν συνήθειαν - τῶν πτώσει γενικῇ τῆς μετοχῆς πληθυντικῆς χρωμένων ἀντὶ τοῦ προστακτικοῦ πληθυντικοῦ προσώπου τρίτου ὁμοίως τῇ ἴπποι δ' ἐς δολιχὸν παρίοντων.

Hoc demum est sapere!

Tom. XIX. pag. 176: Φησὶ δὲ Δημόκριτος ἄνθρωπον ἐξ ἀνθρώπου ἐξεσεῖσθαι καὶ κύνα ἐκ κυνὸς καὶ βοῦν ἐκ βοός.

Leg. ἐξέσCTσθαι. Notum est Democriteum: ξυνουσίη ἀποπληξίη σμικρή· ἐξέσσυται γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου.

Tom. XIX. pag. 334: — μέρη γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου ταῦτα, ὥς Ἀναξαγόρας καὶ Εὐριπίδης· ΙΑΤC δὲ οὐδὲν τῶν γιγνομένων [Φθείρεται] διακρινόμενα δὲ ἄλλο πρὸς ἄλλο μορφὰς ἐτέρας ἐπέδειξεν. Vera lectio haec est:

ΘNHCKEI δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων

διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλοτ

μορφHN ἐτέρAN ἐπέδειξεν.

vide Nauck. *Fragm. Trag.* pag. 498.

Quum θνήσκει misere esset corruptum, nescio quis sententiae opitulans φθείρεται de suo addidit.

C. G. COBET.

OBSERVATIONES CRITICAE

IN

FLAVIUM JOSEPHUM.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(Continuantur ex huius Tom. pag. 284).

In *Mnem.* XXII. 1 Cobetus nuper suscepit demonstrare Hecataei Milesii scripta brevi post Herodotum periisse et quidquid sub Hecataei nomine postea ferretur, fuisse *ψευδεπίγραφον* et Hecataei nihil praeter nomen habuisse. Non admodum dissimilis causa est Hecataei Abderitae, qui *Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ συνήκμασε καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου συνέγενετο*, uti scribit Josephus contra Apionem I. 22. Hic cum alia, tum Aegyptiaca composuit, ex quibus de Judaeis Diodorus Siculus quaedam excerpuit, nam quod Photius scribit in Bibliotheca p. 380 Bk.: *περὶ μὲν τῶν Ἰουδαίων Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος ταῦτα ἰσόρηκεν*, apparet Patriarcham confudisse Milesium et Abderitam ipseque Diodorus Hecataei Abderitae testimonio nominatim usus est II. 47. Supervenit postea Judaeus, qui hujus Abderitae libros correxit et interpolavit eaque nova recensione turpibus mendaciis refertissima Josephus usus est, ut Apionem confutaret. Etiam Aristeas Abderitam cognovit et ab eo causam didicit cur Sacra

Scriptura tam diu Graecis ignorata fuerit. Aristeam describeit Josephus Antiq. 12. 2. 4: διὸ καὶ τοὺς ποιητὰς αὐτῆς καὶ συγγραφεῖς τῶν ἱστορίων οὐκ ἐπιμνησθῆναί φησιν Ἑκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης, οὐδὲ τῶν κατ' αὐτὴν πολιτευσασμένων ἀνδρῶν, ὡς ἀγνῆς οὕσης καὶ μὴ δέον αὐτὴν βεβήλοις εἰμασι διασαφεῖσθαι, quae verba certe non tempore Alexandri Magni neque in Graecia scripta sunt. Nisi quis ipse suis oculis rem pervestigaverit, difficile est credere quousque illa aetate progressa sit mentiendi licentia. Ipse Josephus imprudens Judaeorum piam fraudem aperit in Proem. 4, ubi Moses laudatur propter eximium veritatis amorem, καίτοι γε, ὅσον ἐπὶ μήκει χρόνου καὶ παλαιότητι, πολλὴν ἔχων ἄδειαν ψευδῶν πλασμάτων· γέγονε γὰρ πρὸ ἐτῶν δισχιλίων καί. Hecataei nomine circumferebatur peculiaris libellus de Abramo, Antiq. 1. 7. 2, quem libellum nemo facile credet Abderis exaratum fuisse. Alibi, locus est in Antiq. 2. 16. 5, Josephus fortasse genuina Abderitae verba ante oculos habuit.

Venio nunc ad Antiq. 1. 3. 9, ubi Josephus lectoribus conatur persuadere Patriarchas olim vitam per longam saeculorum seriem produxisse: μαρτυροῦσι δέ μου τῷ λόγῳ πάντες οἱ παρ' Ἑλλήσι καὶ παρὰ βαρβάροις συγγραψάμενοι τὰς ἀρχαιολογίας. Deinde enumerat qui de barbaris scripserunt: καὶ γὰρ καὶ Μανθεῶν ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος ἀναγραφὴν καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Καλδαϊκὰ συναγαγὼν καὶ Μῶχός τε καὶ Ἑστιάτης καὶ πρὸς αὐτοῖς ὁ Αἰγύπτιος Ἰερώνυμος, οἱ τὰ Φοινικικὰ συνταξάμενοι, συμφωνοῦσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις. Sequuntur Graeci qui de Graecis scripserunt: Ἡσιόδός τε καὶ Ἑκαταῖος καὶ Ἑλλάνικος καὶ Ἀκουσίλαος καὶ πρὸς τούτοις Ἑφορος καὶ Νικόλαος ἱστοροῦσι τοὺς ἀρχαίους ζήσαντας ἔτη χίλια. Atque hic quidem Hecataeum Milesium intelligere debemus, quem tamen Josephus non magis inspexit quam Hesiodum vel Acusilaum, nam secundum saeculi morem descripta omnia sunt ex eo quem postremum laudavit, Nicolao Damasceno, quem ipsum ex Ephoro sapere dixerim. Nec negligendum est inter Graecos Nicolaum nunc referri neque Judaeum fuisse, quod aliis quibusdam argumentis usus recte instituit probare Grätzius III. p. 483.

Restat nunc quaerere quis *Hestiaeus* fuerit, quem Josephus inter eos refert qui de Phoenicia scripserunt. Hic Hestiaeus praeterea laudatur Antiq. 1. 4. 3: περὶ δὲ τοῦ πεδίου τοῦ λεγο-

μένου Σενναῦρ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ χώρα μνημονεύει Ἑστιατορ λέγων οὕτως· τῶν δὲ ἱερέων τοὺς διασωθέντας τὰ τοῦ ἐνυαλίου Διὸς ἱερώματα λαβόντας εἰς Σενναῦρ τῆς Βαβυλωνίας ἐλθεῖν. Alibi Hestiaeus nusquam memoratur, nisi forte apud Stephanum Byzantium, qui in voce Βηρυτῶς testimonium denunciat *Histiaceo* cuidam, qui itidem de Phoenicia scripsit. Scio quidem apud Josephum admodum veterem scripturam esse, nam qui eius copiis olim usi sunt, itidem *Hestiaeum* appellant; verum cum videam apud ipsum Josephum nomen variis modis corruptum fuisse, scribitur enim in codice quodam apud Havercampium Ἑκταῖος, difficile est non credere, sub corruptela latere nomen *Hecataei* Abderitae. Ceterum satis accurate definiri poterit tempus, quando Judaeus huius Abderitae opera interpolaverit, si quidem vixit *post* Diodorum Siculum et *ante* Aristeam, quem Grätzius III. p. 442 floruisse contendit circa decimum annum huius aerae. Quod ad Stephanum Byz. attinet, sciendum est hunc laudare Hecataeum Abderitam in γ. Ἑλίξοια et Καρὰμβύκαι. De Hecataeo nuper cum cura egit Ed. Schwarzus in Museo Rhenano XL. 223.

In colloquio cum Noe dicit Deus, Antiq. 1. 3. 8, se humanum genus perdere noluisse: σῶφρον γὰρ εἶναι τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς μὴδὲ χαρίσασθαι τὸ ζῆν ἢ δόντα τούτους διαφθεῖρειν. Comparativum requiro et reponam: σοφώτερον, neque abutendum est, illud σῶφρον ut tuearis, Josephi verbis ad fratres, Antiq. 2. 6. 8: οὔτε γὰρ τοῦτον ἀπολύειν διὰ τοὺς οὐδὲν ἑξαμαρτόντας σῶφρον ἔλεγεν, οὔτε συγκολάζειν ἐκείνους τῷ τὴν κλοπὴν ἐργασαμένῳ.

In Abrami historia legimus Antiq. 1. 10. 4: γενομένη ἐγκύμων ἡ θεραπαινὶς ἐξυβρίζειν εἰς τὴν Σάρραν ἐτόλμησε βασιλίσσουσα. Sed Agar tunc nihil minus erat quam βασιλίσσουσα et reponendum est βασκαίνουσα, nam ut legitur Antiq. 10. 11. 5: βασκαίνουσι γὰρ οἱ μᾶλλον αὐτῶν ἐτέρους ἐν πλείονι τιμῇ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι βλέποντες.

Rebecca virgines vituperat, quae hospiti aquam negassent, Antiq. 1. 16. 2: τίνος ἄλλου κοινωνήσεν πρὸς ἀνθρώπους αὐτάς ποτε, αἱ μὴδὲ ὕδατος μετέδοσαν. Lege: εἰ.

Coniunctio οὕτως excidit Antiq. 1. 19. 4: Ἰάκωβος δὲ οὐχ (οὕτως) ὑπὸ τῆς συγγενείας οὐδὲ τῆς διὰ ταύτην εὐνοίας, ἀλλ' ἔρωτι τῆς παιδὸς ἡττηθείς. Rachel autem ipsa, Antiq. 1. 19. 3, delectabatur ὑπὸ νηπιότητος τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἰακώβου, sed melius intelligam ὑπ' ἡπιότητος. Recte positum est κατὰ νηπιότητα Antiq. 2. 9. 7.

Itidem aliquid excidit Antiq. 1. 20. 2: Ἰάκωβος ὑπολελειμμένος (μόνος) φαντάσματος συντυχὼν διεπάλαιεν, cf. Genes. 32. 24.

Antiq. 1. 21. 1: ἀπῆει μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, ἐλπίζων Ἰάκωβον παρῆξειν τὸν γάμον. Lego: πράξειν.

Ex libris contra Apionem apparet, quantum operae Josephus in Homero cognoscendo insumserit. Veluti, quantum memini, non superest apud Graecos grammaticos observatio, Homerum legem nondum NOMON appellavisse, cf. c. Apion. 2. 15 et incredibile dictu est, quantum nobis ex Alexandrinorum studiis perierit. Sed ubique videmus ipsi Josepho Homeri carmina accurate cognita fuisse: rariora vestigia sunt in Bello Judaico, sed quod exspectari potuerat, in Antiquitatibus, quas aliquot annis post conscripsit, exempla pullulant. Sed invenio in Bello Jud. 3. 8. 4: ἡ μεγάλ' ἂν σενάξειαν οἱ πάτριοι νόμοι et 2. 18. 8: ἐτέλουν τὰς ἐντολάς, οὐ μὴν ἀναιμωτί, modo inserta particula legas: οὐ μὴν ἀναιμωτί γε. De Jacobo apud Labanum verbum θητεῦσαι recte usurpatur Antiq. 1. 19. 6 et cf. Antiq. 8. 6. 3. Impia vox est adulterae quae Josephum amabat, ad maritum Antiq. 2. 4. 5: τεθναίης ἄνερ ἢ πονηρὸν δοῦλον κώλασον. Ἔδνα recte et secundum Homeri usum dicta invenies Antiq. 6. 10. 2, quamquam fatendum est brevi post dici Ἔδνα, quae μελίσια fuissent appellanda. Itidem notabilia verba sunt Antiq. 15. 9. 6: ὡς τοὺς τε ὄμβρους εὐμαρῶς καὶ τὰ λύματα τῶν οἰκητόρων συνεκιδίδοσθαι et Antiq. 15. 10. 3 σπήλαιον περικαλλές et Antiq. 19. 1. 14 μεσσηγὺς τοῦ τε ὄμου καὶ τοῦ τραχήλου. Nec minus ex Homero habet Antiq. 8. 8. 4: ἀρχὴ κακῶν ἐγένετο τοῦτο et Antiq. 15. 8. 3: μεγάλων ἡγούμενοι ἀρχὴν κακῶν et Antiq. 17. 3. 3: τοῦτο Ἀντιπάτρῳ κακῶν ἐγένετο ἀρχή, vide modo Iliad. λ 604.

De Rubelo legimus Antiq. 2. 3. 2: *συνεβούλευε τὸ κακὸν αὐτοὺς ἐπιεικέστερον ποιῆσαι τῷ τρόπῳ τῆς ἀναιρέσεως καὶ γὰρ ἀμυνόμενοις παρήνευσε τὸ πρῶτον, πεπεισθαι λέγων αὐτούς.* Hic primum cum Heraldo scribam: *ἀμυνόμενος* — αὐτός, quamquam Bekkerus ne hoc quidem sensit, quam necessarium esset, saltem αὐτός corrigere. Similiter αὐτός pro αὐτοῖς scribe in Moses verbis Antiq. 4. 3. 2: *τὰ μὲν οὖν πρεσβύτερα τῆς ἐμῆς γενέσεως αὐτὸς οἶσθα ἀκριβέστερον οὐκ ἀκοῇ μαθὼν, ὕψι δὲ τότ' αὐτὸς παρὼν γινομένοις.* Itidem pro αὐτοῖς scribam in Josuae verbis Antiq. 5. 1. 24: *τὴν γὰρ ἀσφάλειαν αὐτοῖς καὶ τὴν φυλακὴν τῶν πατρίων ἐθῶν ἐν μόνῳ τούτῳ καὶ Μωυσῆν αὐτοῖς εἶναι προειπεῖν, καὶ τοῦτ' αὐτὸς πεπεισθαι.* Deinde Antiq. 6. 11. 8 malo οἶδεν δὲ αὐτὸς ὁ θεὸς quam οὗτος et Antiq. 8. 6. 5: αὐτὴ προτείνασα καὶ λῦσαι τὸ ἄπορον τῆς διανοίας δεηθεῖσα, quam αὕτη. Plus etiam refert corrigere Bell. Jud. 5. 2. 5 de Tito: αὐτὸς Καῖσαρ δις μὲν ἐρρύσατο κινδυνεῦον ὄλον τὸ τάγμα καὶ τοῦ περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτὸς ἄδειαν παρέσχε, nam αὐτοῖς mire languet.

Quod in Josephi historia legitur Antiq. 2. 5. 3: *δοῦλος δέ τις ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν τεταγμένος*, corrige ἄλλος. Eadem conditione homines sunt pincerna et pistor. Mox sequuntur ipsius Josephi verba, *ὡς ἐβούλετ' ἂν ἀγαθῶν ἐρμηνευτῆς ὢν αὐτοῦ γεγονέναι*, sed interpres ἐρμηνεύς dicitur Antiq. 3. 5. 3 et 18. 6. 7, unde corrigam ἐρμηνεύς τις.

Antiq. 2. 6. 3: *μακρὸν πένθος ἤρηται*, Dindorfius recte correxit ἤρται, sed oblitus est similiter corrigere Antiq. 6. 1. 4: *πένθος ἐπ' αὐτοὺς ἤγειραν.*

Conatur Juda persuadere patri ut secum fratrem natu minimum in Aegyptum mittat, Antiq. 2. 6. 5, *ὡς οὐ προσῆκον μὲν αὐτὸν περὶ τᾶδελεφῶν δεδιέναι, οὐδὲ τὸ ἀτυχὲς δι' ὑποφίας λαμβάνειν.* Ex mediocribus libris recepit Bekkerus malesanam correctionem τὰ δεινά. Latet autem quod non admodum difficile inventu est, οὐδὲ τὸν Αἰγύπτιον δι' ὑποφίας λαμβάνειν.

Josephus ubi aliorum verba refert, saepe facit transitum ab indirecta oratione in directam. Qui hoc semel iterumque obser-

vavit, facile emendare poterit Antiq. 2. 6. 7: *πυνθάνεσθαι τε νῦν, τί παρόντες εἶμεν, ὥς οὐκ εἰδότες· γνῶσεσθαι μέντοι κολαζόμενοι αὐτίκα*. Sine ulla controversia verum est *πυνθάνεσθε* et *γνῶσεσθε*, quod etiam Epiphanius legisse videtur. Bekkerus, qui *εἰδότες* et *κολαζομένους* edidit, hoc non agnovit. Etiam Antiq. 12. 7. 3 olim eodem modo erratum fuit.

Deprehenso poculo filii Jacobi metuunt sibi et fratri, Antiq. 2. 6. 7: *ἐπέτεινε δὲ τὸ δεινὸν αὐτοῖς καὶ τὸ δόξαντας ἤδη διαφυγεῖν τὰ σκυθρωπὰ διαφθονηθῆναι*. Nihili hoc verbum est et convenit *διαφορηθῆναι*. Etenim Aegyptii *παρалаβόντες τὸν Βενιαμὴν ἤγον πρὸς Ἰώσηπον*.

Ridiculum commentum est Antiq. 2. 10. 2, quomodo Aegyptii duce Mose Aethiopas devicerint. Invocarant autem ibes suas contra serpentium adventum. *Πολεμιώτατον δ' ἐστὶ τοῖς ὄφει τοῦτο τὸ ζῷον· Φεύγουσί τε γὰρ ἐπερχομένας καὶ ἀφιστάμενοι καθάπερ ὑπ' ἐλάφῳ ἀρπαζόμενοι καταπίνονται*. Quid hoc monstri est ὑπ' ἐλάφῳ? Veram lectionem indicabit Antiq. 2. 14. 5: *διδίναμι μὴ καταποθῶσιν ὑπὸ τοῦ νέφους*. Itaque scribe: *καθάπερ ὑπὸ νεφέλῳ*. Veniunt Israelitae ad locum propter aquae inopiam infamem. Secundum Septuagintaviros ibi palmae erant *χαμαιζήλοι δι' ὕδατος ἀπορίαν*. Erant praeterea duodecim fontes, sed inutiles omnes, Antiq. 3. 1. 3. *Οὔτε γὰρ ἐκ τῶν πηγῶν δώδεκα οὐτῶν τὸν ἀριθμὸν, νοτερόν τι καὶ πρὸς ἄρδουσιν αὐτοῖς δι' ἐλπίδα χρήσιμον*. Quid est illud δι' ἐλπίδα? Edidit Dindorfius *διεπῆδα*. Nondum abiicio in quod olim incideram: *διὰ κάλπιδος*.

Antiq. 3. 1. 4: *προσδοκᾶν δὲ καὶ τῆς παρούσης ἀπαλλαγῆναι ἀμνηχανίας*, praestat *ἀπαλλαγὴν*. Itidem Antiq. 6. 10. 3: *οὐκ ἔχων ἀναφυγεῖν ἐκ τῶν ὑπεσχημένων*, corrigam: *ἀναφυγὴν*.

Decidit manna de coelo, multum mirante populo, Antiq. 3. 1. 6, *τοῦ πλῆθους ἀγνωστοῦ καὶ νομιζόντος νίφεσθαι καὶ τῆς ἔρας εἶναι τοῦ ὑετοῦ τὸ γινόμενον*. Hic, opinor, uniuscuiusque est corrigere *τοῦ ἔτους*. Noli contradicere, nam ante Havercampium, qui in libris suis invenit *ὑετοῦ*, id ipsum *ἔτους* in edi-

tionibus legebatur. Admirabile est Bekkerum servavisse illud ἱεροῦ et tamen queri de Sosio Parisiensi, credo quod copias Havercampianas non sedulo excusserit. Non ferimus Gracchos de seditione querentes.

Quo tempore Moses aberat, Antiq. 3. 5. 7, Israelitae σφόδρα λυπούμενοι διετέλουν καὶ οὔτε ὑπονοεῖν αὐτοὺς εἶατο προσδοκᾶν τι χρησὸν περὶ τάνδρος, οὔτε μὴ λυπεῖσθαι καὶ κατηφεῖν ἡδύναντο. Partem veri Dindorfius vidit, qui bene correxit εἶα τὸ προσδοκᾶν. Sed quid est ὑπονοεῖν? Credo οὔτε πενθεῖν αὐτοὺς εἶα τὸ προσδοκᾶν τι χρησὸν. Hoc facile intellectu est et vides correctionis lenitatem. Infeliciter locum tractavit Holwerda in Emendd. Flav. p. 45.

Moses, ut est Antiq. 3. 11. 3, ἀπήλασε τῆς πόλεως καὶ τοὺς λέπρα τὰ σώματα κακωθέντας καὶ τοὺς περὶ τὴν γονὴν ῥεομένους. Emenda: τοὺς περιττὴν γονὴν ῥεομένους. Itidem Antiq. 4. 8. 49: τὸ περιδὼν αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ἐκ τούτων λογιζόμενοι, praestat fortasse τὸ περιττόν.

Antiq. 3. 12. 5: οὐδενὶ ἄλλῳ ἢ πόλει μετανισαμένη καὶ καθιδρυμένη ἐφίκει. Lego: μεθιδρυμένη.

Qui missi fuerant speculatores ad Palaestinam explorandam, Antiq. 3. 14. 2, in castra redierunt ποταμοὺς διαβῆναι λέγοντες ἀδυνάτους ὑπὸ μεγέθους ἄμα καὶ βάθους. Quaero quid sit ποταμὸς ἀδύνατος· novi equidem ποταμοὺς ἀδιάβατους.

Incipit liber quartus: Ἑβραίους δὲ ὁ κατὰ ἐρημίαν βίος, ἀγὰρ αὐτοῖς καὶ χαλεπὸς ὦν, ἐπόνει καὶ κωλύοντος τοῦ θεοῦ τῶν Χαναναίων πείραν λαμβάνειν. Malo: κεκωλυκότες.

Moses Deum precatur Antiq. 4. 3. 2: καὶ δρωμένοις μηχανὴν ἐξεπόρισας. Coniicio verum esse ἀπορουμένοις vel, si id mavis, ut hiatus vitetur, κἀπορουμένοις. Te enim, inquit, οὔτε πραττόμενον οὔτε νοηθὲν λανθάνει, modo suppleas: νοηθὲν οὐθὲν.

Nulla poena apud Josephum frequentior τοῦ ζῶντα κατα-

καυθῆναι. Ecce exempla. Antiq. 4. 8. 23, si qua mulier post prostitutam pudicitiam sacerdoti nupsit, *καίεσθω ζῶσα*. Antiq. 5. 8. 7 Sampsonis uxorem cum cognatis Palaestini *ζῶντας κατέτρησαν*. Miseros quosdam homines, qui auream aquilam ferre non potuerant, quam Herodes fixerat in aedis fastigio, rex *κατέκαυσε ζῶντας*, cf. Antiq. 17. 6. 4 et Bell. Jud. 1. 33. 4. Denique Judaeus quidam rogatu Flavii Josephi, oderat enim hominem, Romae *ζῶν κατεκύβη, πρότερον αἰκισθείς*, Bell. Jud. 7. 11. 3. Nusquam invenio homines *ζῶντας ἀνεσαυρώσθαι*, etiamsi apud Josephum crucis satis frequens fiat mentio. Latet aliquid, quod nondum satis explicare potui.

Mittit Josua, Antiq. 5. 1. 1, *κατασκόπους εἰς Ἱεριχοῦντα, τὴν τε δύναμιν αὐτῶν καὶ τίνα διάνοιαν ἔχουσιν αὐτοὶ γνωσόμενος, αὐτὸς δὲ ἐξέταξε τὸν στρατὸν, ὡς κατὰ καιρὸν διαβησόμενος τὸν Ἱορδάνην*. Hunc locum si quis paulo diligentius consideraverit, facile incidet in lectiones, quae haud parum praestant, *γνωσόμενους* et *ἐξήταξε*· deinde comperiet veteres has esse scripturas, quas Havercampius inconsulto, ut solet, abiecit. Quid tamen Editor Lipsiensis? Nempe servavit *γνωσόμενος* et *ἐξέταξε*. Itidem Antiq. 5. 1. 7: *καὶ τὴν Ῥαχάβην σὺν τοῖς οἰκείοις εἰς τὸ καταγώγιον συμφυγοῦσαν ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι*, quantillum est reponere *συμφυγοῦσιν*.

Legebatur olim Antiq. 5. 1. 16: *ἤκειν κατὰ πύσιν τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ πολλὴν ἀνύσαντας ὁδὸν ἔφασκον*, sed recte Bekkerus emendavit *πύσιν*. Sic editur ab omnibus Antiq. 17. 5. 3: *πάντων ἡκόντων εἰς πύσιν*, 18. 4. 5: *Βουλόμενος γενέσθαι πύσιν Καίσαρι*, 18. 5. 1: *πύσεως αὐτῇ τῶν συνθηκῶν γενομένης*, 18. 6. 8: *πύσει τῆς ἐκείνων ἀφηγήσεως* et 18. 6. 10: *πύσει τῆς Τιβερίου τελευτῆς*. Restat Antiq. 5. 2. 3: *δείκνυται καὶ νῦν ἐτι τούτων ὅσα μὴδὲν τοῖς ὑπὸ πύσιν ἐρχομένοις ἰοικότα* et miror non vidiase Bekkerum hic quoque *πύσιν* reponendum esse.

Antiq. 5. 1. 18: *πολιορκίᾳ τὰς πόλεις αἰρῶν καὶ πάλιν ὃ τι λάβοι φονεύων*. Repono *πᾶν* et eiusdem paragraphi initio stulte editur: *οἱ τοὺς Γαβωνίτας πολέμησαντες ἐστράτευσαν προλεμήσοντες*.

Antiq. 5. 6. 3: τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν αὐτοφίλαυτον οὔσαν ἐδήλου, non sufficit quod Bekkerus edidit αὐτῷ φίλαυτον· requiritur enim αὐτῷ φίλαυτον. Non magis mihi cum Bekkero convenit Antiq. 5. 7. 8, ubi de exercitu sermo est, quem Jephtha alebat: τρατιάν, ἣν ἔτρεφεν αὐτὸς μισθοφορῶν, ubi μισθοφόρον Bekkero placuit, mihi autem μισθοδοτῶν.

Primum tres locos conferam, qui monstrabunt quomodo emendandum esse existimem Antiq. 5. 2. 8. Legitur Antiq. 5. 8. 1: δυσφορῶν ἐπὶ τῇ ἀπαιδίᾳ, 6. 1. 1: δυσφορήσαντες ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ et 7. 4. 2: ἐδυσφόρησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ. Nunc conferat mihi quis Antiq. 5. 2. 8, historiam Levitae cum concubina sua: ὡς δὲ τελευτήσασαν ἔμαθεν, σωφρονῶν πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κακῶν ἐπιθέμενος τῷ κτήνι νεκρὰν τὴν γυναῖκα κομίζει πρὸς ἑαυτόν. Σωφρόνως ridicula propemodum est Bekkeri suspicio et commendo: δυσφορῶν.

Sampso, ut est Antiq. 5. 8. 6: ἐπιτυχάνει σμήνι μελιττῶν ἐν τῷ σήθει τοῦ λέοντος νεοσσευκότων. Neque hoc verum est, nec νεοσσευκιδῶν, sed νεοσσευκότι. Vide Antiq. 6. 1. 1: μυῶν πλῆθος ἀνελθὼν ἐκ τῆς γῆς.

Nihil significat 5. 11. 3: συνέχει γὰρ ἱκανῶς τὰ παρὰ τὴν προσδοκίαν συντυχόντα δεινά. Ad veram scripturam inveniendam conferri poterit Antiq. 6. 7. 4: ταῦτ' ἀκούσας ὁ Σαμουήλος συνέχυθη, vel Antiq. 7. 1. 6: οὕτως αὐτὸν ὁ Ἀβενήρου συνέχειε θάνατος, vel Antiq. 11. 6. 10: τὴν διάνοιαν συνεχύθη. Itaque rescribendum est συγχεῖ saepeque confunduntur ἔχειν et χεῖν, quod ad Heliodorum ostendi in Mnem. XII 344.

Supra dixi Josephum, quum plerumque satis facilis est, in posteriore parte Antiquitatum uti sermone supra quam credi possit perplexo et tortuoso, quod difficile foret ad explicandum, nisi satis appareret utique in Antiquitatum libris Josephum ab aliis multa impudenter furatum esse ac fere ad verbum descripsisse. Sed tunc ostendebam quam mire in illis libris participium futuri temporis usurpaverit. Contra verbum est οἶμαι, quod saepe sententiae διὰ μέσου interponitur. Fit hoc in Bello Judaico series.

In Antiquitatum libris non memini me usum eum observare ante 6. 4. 3; deinde enotavi sedecim locos, sed est certe postremus 12. 7. 7, deinde per octo libros illud οἶμαι nusquam comparet. Addam duos locos corruptos. Vociferatur Goliath Antiq. 6. 9. 1: πολὺ δὲ κρεῖττον εἶναι καὶ σωφρονέστερον ἐνδὸς κινδύνῳ λαβεῖν ὃ βούλεσθε ἢ πάντων, sed praestat οἶμαι corrigere, nam directa oratio est neque habet infinitivus εἶναι unde pendeat. Itidem 15. 10. 5: ἀλλ' οὐ γὰρ οἶδά σε τοιοῦτον ἔσεσθαι, multum praefero οἶμαι.

Scio quidem in Josephi libris multas inesse interpolationes, sed tam enormis est Imperatoris Iotapateni loquacitas, ut plerumque difficile sit ostendere, quod otiose additum sit, non ab eo ipso fuisse additum. Sunt tamen quaedam nimis insulsa. Veluti Antiq. 6. 4. 4. populus ab Samuele increpatur, quum ignoret ὡς συμφορώτατον ἐν ὑπὸ τοῦ πάντων ἀρίστου προσατεῖσθαι. Relege totum locum et senties addi non potuisse, quod omnes ad hunc usque diem tulerunt: θεὸς δὲ πάντων ἄριστος. Non minus ridiculum est Antiq. 6. 9. 5, de Davide: ἀπαντᾷ δὲ ὁ νεανίσκος μετὰ συμμάχου μὴ βλεπομένου τῷ πολέμῳ. Quod additum est θεὸς δ' ἦν οὗτος, puer scripsit in puerorum usum.

Improprie dicitur Antiq. 6. 6. 3: ἀποθλίψας τι κηρίον τοῦ μέλιτος ἤσθιε, nam *videre* possumus non *comedere*, quod ἀπεθλίψαμεν. Nonne verum est ἀποβλίσας?

Miror usum verbi ἐλλαμβάνεσθαι Antiq. 6. 7. 5: ἐλλαμβάνεται τῆς διπλοῖδος et Antiq. 7. 14. 6: τῶν τοῦ θυσιαστηρίου κεράτων ἐλλαβόμενος et Antiq. 9. 7. 3: ἐλλαβόμενοι τῆς Γοθολίας. Quid requiram, ostendent duo loci sequentes, Antiq. 6. 12. 1: Φίλου γὰρ αὐτὸν ποιήσειν ἔργον παρασχόντα καὶ πρὸς τὸ προσκείμενον συλλαμβανομένου et Antiq. 11. 4. 7: ἐπεσάτουν οὖν τῶν ἱερῶν ἔργων συλλαμβανόμενοι τοῖς πρεσβυτέροις.

Nihil nimis fidenter pronunciare audeo, sed Antiq. 6. 8. 1: ἐπῆρώτησε τὸν θεόν, τίνα αἰρεῖται βασιλέα, non diffiteor me malle αἰρῆται uti et ποιήσῃ Antiq. 6. 4. 1, ubi editur: θεωμένῳ προσπιεῖν τίνα ποιήσῃ βασιλέα. Vide modo Antiq. 8. 12. 5: ἐξήτουν πῶς ἀποσῆσωσι τὸν λαόν.

Audio Josephum diligenter vitare hiatum, sed quia non habitare constitui in Josephi libris, inter legendum ad eam rem attendere nolui et praestat lectores ablegare ad Dindorfii disputationem, in qua docte et laboriose quaerit de sermone quo Josephus usus est. Hoc solum addam, Josephum, ut hiatum vitet, interdum praepositionem πρὸς usurpare, ubi rectius staret praepositio εἰς. Ecce locos. Antiq. 6. 8. 1: καὶ πρὸς τὸ οὗς ἡρέμα λαλεῖ. Antiq. 6. 13. 1: Φήμη δ' ἐπὶ πᾶν εἰς τε τὰς τῶν ἄλλων ἀκοὰς καὶ πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως διεκομίσθη. Antiq. 6. 13. 4: εἰ πονηρὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἐμὲ δεῖ τοιοῦτον εἶναι πρὸς αὐτόν.

Antiq. 6. 8. 2: ποιῶν ἑαυτοῦ γενέσθαι τὸν Σάουλων et Antiq. 6. 14. 3: μόλις δὲ ἑαυτοῦ γενόμενον, supple ἐν ἑαυτοῦ.

Paulo plura describenda erunt ut appareat sine sensu edi Antiq. 6. 11. 2: τί προσέταξας ἀνελεῖν αἰνδρα — ὕβρεως καὶ χλεύης ἀπαλλάξαντα τῶν Ἑβραίων λαόν, ἣν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὑπέμεινε μόνος τολμῶν ὑποσῆναι τὴν τοῦ πολεμίου πρόκλησιν καὶ μετὰ ταῦτα κομίσαντα, κτέ. Necessarium est corrigere: μόνον τολμῶντα. Itidem 6. 14. 4: μηδὲν ὑπολαμβάνειν ἄμεινον μηδὲ μᾶλλον τι προσήκειν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τούτων, μηδ' ἐφ' ᾧ τὸν θεὸν εὐμενῇ καὶ χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν ἔξομεν, necessarium est μᾶλλον ἔξομεν. Idem vocabulum fortasse excidit Antiq. 8. 8. 1.

In paucissimis memorabilia sunt Josephi verba, Antiq. 6. 14. 4, in laudem regis Sauli, qui non recusavit mortem pro patria oppetere. Satis est de multis pauca describere. Josephus λόγον ποιῆσεται — πολλὴν καὶ βασιλεῦσιν ἔθνων καὶ ἄρχουσι πόλεων ἐπιθυμίαν καὶ σπουδὴν τῶν καλῶν ἐνθήσοντα καὶ πρὸς τε τοὺς κινδύνους καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν πατρίδων θάνατον προτρεψόμενον καὶ πάντων καταφρονεῖν διδάξοντα τῶν δεινῶν. Admirabilis fuit Romae quidvis scribendi licentia, qua Josephus nunc non utitur, sed promodum abutitur. Εὐψυχοὶ δὲ καὶ μεγαλότολμοι καὶ τῶν δεινῶν καταφρονῆται μόνον δικαίως ἂν λέγοιντο οἱ Σάουλων μιμησάμενοι. Fuit quidem qui haec scripsit idem ille, qui Jotapata totamque Galilaeam Romanis prodidit; ille Josephus est, qui Vespasiano

vaticinatus est imperium et Tito ubique adulatur; sed animus iam ante praesagire videtur Simonem Bar-Cochba. Est haec pagina longe pulcherrima. Utinam Jotapatis rebus gestis verba sequasset.

Antiq. 7. 4. 2: εἰ γὰρ ἔτι Σαούλου βασιλεύοντος ταῦτ' ἐπραξαν et Antiq. 7. 14. 1: τὸν δὲ ναὸν ὃν ὑπὸ σοῦ βασιλεύοντος εἴλετο αὐτῷ γενέσθαι, scribam ἐπὶ, vide modo Antiq. 7. 14. 9: ἦν αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶνος βασιλείᾳς.

Antiq. 7. 5. 1: ἔγνω δεῖν μηδὲν ἀργὸν μηδὲ ῥάθυμον ἐν τοῖς πράγμασιν ὁρᾶν γινόμενον. Lege: ἐᾶν.

Antiq. 7. 10. 1: ἡσθεῖς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ et Antiq. 9. 6. 3: οἱ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡσθέντες, vera scriptura poterit apparere ex locis qui sequuntur. Antiq. 8. 11. 2: ἀνθρώπων ποτηρῶν συμβουλίᾳ πεισθεῖς et Antiq. 9. 6. 6: τούτοις πεισθεῖς ὁ Ἰωνάδαβος et Antiq. 10. 1. 1: ὁ δὲ Ἐζεκίας πεισθεῖς καὶ κενώσας τοὺς θησαυρούς et Antiq. 11. 5. 4: πεισθεῖς οὖν τούτοις ὁ Ἑσδρας et Antiq. 11. 6. 2: πεισθεῖς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ. Contra malo ἡσθεῖς reponere Antiq. 9. 8. 2: ὁ δὲ πεισθεῖς τῇ τῶν χρημάτων ὑπερβολῇ, vide modo Antiq. 8. 8. 2: τούτοις ἡσθεῖς ὁ βασιλεὺς καὶ δόξας προσήκειν τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώματι τὴν ἀπόκρισιν et Antiq. 11. 3. 8: ἡσθεῖς ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς et Antiq. 11. 6. 10: ὁ δὲ βασιλεὺς ἡσθεῖς τῇ παραινέσει.

Cobetus in *Mnem.* XXIII. 162 nuper correxit Herodotum 6. 76 χάσμα ἀφανές et χάσμα ἀχανές reposuit. Eadem correctione opus erit Antiq. 7. 10. 2: εἰς χάσμα βαθὺ καὶ ἀφανές ῥίψαντες. Recte autem legitur Antiq. 8. 5. 2: οἰκήματα ὑπόγαια καὶ ἀφανῆ et Antiq. 11. 6. 9 Esther ταῖς παρὰ πλευρὰν οὐσαις ἀχαλῆς ἐπέπεσεν.

Describitur quis, Antiq. 7. 12. 1, supra humanam staturam ἔχων δὲ καὶ ξυστόν, οὗ τὴν λαβὴν συνέλκειν σταθμὸν τριακοσίων εἰκλούς. Corrigam: τὴν λαβὴν φασὶν ἔλκειν.

Non fuit Salomo Davidis παῖς νεώτατος καὶ τοῦτο κληθῆσθ-

De Rubelo legimus Antiq. 2. 3. 2: *συνεβούλευε τὸ κακὸν αὐτοῦς ἐπικεικότερον ποιῆσαι τῷ τρόπῳ τῆς ἀναιρέσεως καὶ γὰρ ἀμυνόμενοις παρήνευσε τὸ πρῶτον, πεπεισθαι λέγων αὐτούς.* Hic primum cum Heraldus scribam: *ἀμυνόμενος* — αὐτός, quamquam Bekkerus ne hoc quidem sensit, quam necessarium esset, saltem αὐτός corrigere. Similiter αὐτός pro αὐτοῖς scribe in Moisis verbis Antiq. 4. 3. 2: *τὰ μὲν οὖν πρεσβύτερα τῆς ἐμῆς γενέσεως αὐτὸς οἶσθα ἀκριβέστερον οὐκ ἀκοῇ μαθὼν, ὅψει δὲ τότ' αὐτὸς παρὼν γινόμενοις.* Itidem pro αὐτοῦς scribam in Josuae verbis Antiq. 5. 1. 24: *τὴν γὰρ ἀσφάλειαν αὐτοῖς καὶ τὴν φυλακὴν τῶν πατρῶν ἐθῶν ἐν μόνῳ τούτῳ καὶ Μωυσῆν αὐτοῖς εἶναι προειπεῖν, καὶ τοῦτ' αὐτὸς πεπεισθαι.* Deinde Antiq. 6. 11. 8 malo οἶδεν δὲ αὐτὸς ὁ θεὸς quam οὗτος et Antiq. 8. 6. 5: αὐτὴ προτεινῶσα καὶ λῦσαι τὸ ἄπορον τῆς διανοίας δεηθεῖσα, quam αὕτη. Plus etiam refert corrigere Bell. Jud. 5. 2. 5 de Tito: αὐτὸς Καῖσαρ δις μὲν ἐρρύσατο κινδυνεῦον ὄλον τὸ τάγμα καὶ τοῦ περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτὸς ἄδειαν παρέσχε, nam αὐτοῖς mire languet.

Quod in Josephi historia legitur Antiq. 2. 5. 3: *δοῦλος δέ τις ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν τεταγμένος*, corrige ἄλλος. Eadem conditione homines sunt pincerna et pistor. Mox sequuntur ipsius Josephi verba, *ὡς ἐβούλετ' ἂν ἀγαθῶν ἐρμηνευτῆς ὢν αὐτοῦ γεγονέναι*, sed interpretes ἐρμηνεύς dicitur Antiq. 3. 5. 3 et 18. 6. 7, unde corrigam ἐρμηνεύς τις.

Antiq. 2. 6. 3: *μακρὸν πένθος ἤρηται*, Dindorfius recte correxit ἤρηται, sed oblitus est similiter corrigere Antiq. 6. 1. 4: *πένθος ἐπ' αὐτοῦς ἤγειραν*.

Conatur Juda persuadere patri ut secum fratrem natu minimum in Aegyptum mittat, Antiq. 2. 6. 5, *ὡς οὐ προσήκον μὲν αὐτὸν περὶ τὰδε λαφύρα δεδιέναι, οὐδὲ τὸ ἀτυχεῖν δι' ὑποψίας λαμβάνειν*. Ex mediocribus libris recepit Bekkerus malesanam correctionem *τὰ δεινά*. Latet autem quod non admodum difficile inventu est, *οὐδὲ τὸν Αἰγύπτιον δι' ὑποψίας λαμβάνειν*.

Josephus ubi aliorum verba refert, saepe facit transitum ab indirecta oratione in directam. Qui hoc semel iterumque obser-

vavit, facile emendare poterit Antiq. 2. 6. 7: *πυνθάνεσθαι τε νῦν, τί παρόντες εἴμεν, ὥς οὐκ εἰδότες· γνώσεσθαι μέντοι κολαζόμενοι αὐτίκα*. Sine ulla controversia verum est *πυνθάνεσθε* et *γνώσεσθε*, quod etiam Epiphanius legisse videtur. Bekkerus, qui *εἰδότες* et *κολαζομένους* edidit, hoc non agnovit. Etiam Antiq. 12. 7. 3 olim eodem modo erratum fuit.

Deprehenso poculo filii Jacobi metuunt sibi et fratri, Antiq. 2. 6. 7: *ἐπέτεινε δὲ τὸ δεινὸν αὐτοῖς καὶ τὸ δόξαντας ἤδη διαφυγεῖν τὰ σκυθρωπὰ διαφθονηθῆναι*. Nihili hoc verbum est et convenit *διαφορηθῆναι*. Etenim Aegyptii *παραλαβόντες τὸν Βενιαμὴν ἤγον πρὸς Ἰώσηπον*.

Ridiculum commentum est Antiq. 2. 10. 2, quomodo Aegyptii duce Mose Aethiopas devicerint. Invocarant autem ibes suas contra serpentium adventum. *Πολεμιώτατον δ' ἐστὶ τοῖς ὄφει τοῦτο τὸ ζῷον· Φεύγουσί τε γὰρ ἐπερχομένους καὶ ἀφιστάμενοι καθάπερ ὑπ' ἐλάφων ἀρπαζόμενοι καταπίνονται*. Quid hoc monstri est ὑπ' *ΕΛΑΦΩΝ*? Veram lectionem indicabit Antiq. 2. 14. 5: *δεδιέναι μὴ καταποθῶσιν ὑπὸ τοῦ νέφους*. Itaque scribe: *καθάπερ ὑπὸ νεφῶν*. Veniunt Israelitae ad locum propter aquae inopiam infamem. Secundum Septuagintaviros ibi palmae erant *χαμαιίζηλοι δι' ὕδατος ἀπορίαν*. Erant praeterea duodecim fontes, sed inutiles omnes, Antiq. 3. 1. 3. *Οὔτε γὰρ ἐκ τῶν πηγῶν δώδεκα οὐσῶν τὸν ἀριθμὸν, νοτερόν τι καὶ πρὸς ἄρδουσιν αὐτοῖς δι' ἐλπίδα χρήσιμον*. Quid est illud δι' *ἐλπίδα*? Edidit Dindorfius *διεπῆδα*. Nondum abiicio in quod olim incideram: *διὰ κάλπιδος*.

Antiq. 3. 1. 4: *προσδοκᾶν δὲ καὶ τῆς παρούσης ἀπαλλαγῆναι ἀμυχανίας*, praestat *ἀπαλλαγῇν*. Itidem Antiq. 6. 10. 3: *οὐκ ἔχων ἀναφυγεῖν ἐκ τῶν ὑπεσχημένων*, corrigam: *ἀναφυγῇν*.

Decidit manna de coelo, multum mirante populo, Antiq. 3. 1. 6, *τοῦ πλήθους ἀγνοοῦντος καὶ νομίζοντος νίφεσθαι καὶ τῆς ἄρας εἶναι τοῦ ὕετοῦ τὸ γινόμενον*. Hic, opinor, uniuscuiusque est corrigere *τοῦ ἔτους*. Noli contradicere, nam ante Havercampium, qui in libris suis invenit *ὕετοῦ*, id ipsum *ἔτους* in edi-

tionibus legebatur. Admirabile est Bekkerum servavisse illud ὑετοῦ et tamen queri de Sosio Parisiensi, credo quod copias Havercampianas non sedulo excusserit. Non ferimus Gracchos de seditione querentes.

Quo tempore Moses aberat, Antiq. 3. 5. 7, Israelitae σφόδρα λυπούμενοι διετέλουν καὶ οὔτε ὑπονοεῖν αὐτοὺς εἶατο προσδοκᾶν τι χρησὸν περὶ τάνδρός, οὔτε μὴ λυπεῖσθαι καὶ κατηφεῖν ἡδύναντο. Partem veri Dindorfius vidit, qui bene correxit εἶα τὸ προσδοκᾶν. Sed quid est ὑπονοεῖν? Credo οὔτε πενθεῖν αὐτοὺς εἶα τὸ προσδοκᾶν τι χρησόν. Hoc facile intellectu est et vides correctionis lenitatem. Infeliciter locum tractavit Holwerda in Emendd. Flav. p. 45.

Moses, ut est Antiq. 3. 11. 3, ἀπήλασε τῆς πόλεως καὶ τοὺς λέκτρα τὰ σώματα κακωθέντας καὶ τοὺς περὶ τὴν γονὴν βρομένους. Emenda: τοὺς περιττὴν γονὴν βρομένους. Itidem Antiq. 4. 8. 49: τὸ περιδὸν αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ἐκ τούτων λογιζόμενοι, praestat fortasse τὸ περιττόν.

Antiq. 3. 12. 5: οὐδενὶ ἄλλῳ ἢ πόλει μετανισταμένη καὶ καθιδρυμένη ἐφίκει. Lege: μεθιδρυμένη.

Qui missi fuerant speculatores ad Palaestinam explorandam, Antiq. 3. 14. 2, in castra redierunt ποταμούς διαβῆναι λέγοντες ἀδυνάτους ὑπὸ μεγέθους ἄμα καὶ βάθους. Quaero quid sit ποταμὸς ἀδύνατος· novi equidem ποταμούς ἀδιαβάτους.

Incipit liber quartus: Ἑβραῖους δὲ ὁ κατὰ ἐρημίαν βίος, ἀηδὴς αὐτοῖς καὶ χαλεπὸς ὢν, ἐπόνει καὶ κωλύοντας τοῦ θεοῦ τῶν Χαναναίων πείραν λαμβάνειν. Malo: κεκωλυκότες.

Moses Deum precatur Antiq. 4. 3. 2: καὶ δρωμένοις μηχανὴν ἐξεπόρισας. Coniicio verum esse ἀπορουμένοις vel, si id mavis, ut hiatus vitetur, ἀπορουμένοις. Te enim, inquit, οὔτε πραττόμενον οὔτε νοηθὲν λανθάνει, modo suppleas: νοηθὲν οὐθὲν.

Nulla poena apud Josephum frequentior τοῦ ζῶντα κατα-

καυθῆναι. Ecce exempla. Antiq. 4. 8. 23, si qua mulier post prostitutam pudicitiam sacerdoti nupserit, *καίεσθω ζῶσα*. Antiq. 5. 8. 7 Sampsonis uxorem cum cognatis Palaestini *ζῶντας κατέπρησαν*. Miseros quosdam homines, qui auream aquilam ferre non potuerant, quam Herodes fixerat in aedis fastigio, rex *κατέκαυσε ζῶντας*, cf. Antiq. 17. 6. 4 et Bell. Jud. 1. 33. 4. Denique Judaeus quidam rogatu Flavii Iosephi, oderat enim hominem, Romae *ζῶν κατεκλύθη, πρότερον αἰκισθείς*, Bell. Jud. 7. 11. 3. Nusquam invenio homines *ζῶντας ἀνεστυγνῶσθαι*, etiamsi apud Iosephum crucis satis frequens fiat mentio. Latet aliquid, quod nondum satis explicare potui.

Mittit Josua, Antiq. 5. 1. 1, *κατασκόπους εἰς Ἱεριχοῦντα, τὴν τε δύναμιν αὐτῶν καὶ τίνα διάνοιαν ἔχουσιν αὐτοὶ γνωσόμενος, αὐτὸς δὲ ἐξέταξε τὸν στρατὸν, ὡς κατὰ καιρὸν διαβησόμενος τὸν Ἱορδάνην*. Hunc locum si quis paulo diligentius consideraverit, facile incidet in lectiones, quae haud parum praestant, *γνωσόμενους* et *ἐξέταξε*. deinde comperiet veteres has esse scripturas, quas Havercampius inconsulto, ut solet, abiecit. Quid tamen Editor Lipsiensis? Nempe servavit *γνωσόμενος* et *ἐξέταξε*. Itidem Antiq. 5. 1. 7: *καὶ τὴν Ῥαχάβην σὺν τοῖς οἰκειοῖς εἰς τὸ καταγώγιον συμφυγοῦσαν ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι*, quantillum est reponere *συμφυγοῦσιν*.

Legebatur olim Antiq. 5. 1. 16: *ἦκειν κατὰ πῖσιν τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ πολλὴν ἀνύσαντας ὁδὸν ἔφασκον*, sed recte Bekkerus emendavit *πύσιν*. Sic editur ab omnibus Antiq. 17. 5. 3: *πάντων ἡκόντων εἰς πύσιν*, 18. 4. 5: *Βουλόμενος γενέσθαι πύσιν Καίσαρι*, 18. 5. 1: *πύσεως αὐτῇ τῶν συνθηκῶν γενομένης*, 18. 6. 8: *πύσει τῆς ἐκείνων ἀφηγήσεως* et 18. 6. 10: *πύσει τῆς Τιβερίου τελευτῆς*. Restat Antiq. 5. 2. 3: *δείκνυται καὶ νῦν ἔτι τούτων ὅσα μὴδὲν τοῖς ὑπὸ πῖσιν ἐρχομένοις ἰοικότα* et miror non vidiasse Bekkerum hic quoque *πύσιν* reponendum esse.

Antiq. 5. 1. 18: *πολιορκίᾳ τὰς πόλεις αἰρῶν καὶ πάλιν ὃ τι λάβοι φονεύων*. Repono *πᾶν* et eiusdem paragraphi initio stulte editur: *οἱ τοὺς Γαβανίτας πολέμησαντες ἐσφράτευσαν προπολεμήσαντες*.

Antiq. 5. 6. 3: τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν αὐτοφίλαυτον οὖσαν ἐδήλου, non sufficit quod Bekkerus edidit αὐτῷ φίλαυτον. requiritur enim ἀεὶ φίλαυτον. Non magis mihi cum Bekkero convenit Antiq. 5. 7. 8, ubi de exercitu sermo est, quem Jephtha alebat: στρατιάν, ἣν ἔτρεφεν αὐτὸς μισθοφορῶν, ubi μισθοφόρον Bekkero placuit, mihi autem μισθοδοτῶν.

Primum tres locos conferam, qui monstrabunt quomodo emendandum esse existimem Antiq. 5. 2. 8. Legitur Antiq. 5. 8. 1: δυσφορῶν ἐπὶ τῇ ἀπαιδίᾳ, 6. 1. 1: δυσφορήσαντες ἐπὶ τῇ γεγεννημένῳ et 7. 4. 2: ἐδυσφόρησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ. Nunc conferat mihi quis Antiq. 5. 2. 8, historiam Levitae cum concubina sua: ὥς δὲ τελευτήσασαν ἔμαθεν, σωφρονῶν πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κακῶν ἐπιθέμενος τῷ κτήνι νεκρὰν τὴν γυναῖκα κομίζει πρὸς ἑαυτὸν. Σωφρόνως ridicula propemodum est Bekkeri suspicio et commendo: δυσφορῶν.

Sampso, ut est Antiq. 5. 8. 6: ἐπιτυγχάνει σμήνι μελιτῶν ἐν τῷ σήθει τοῦ λέοντος νενοσσευκότων. Neque hoc verum est, nec νενοσσευκυῶν, sed νενοσσευκότι. Vide Antiq. 6. 1. 1: μυῶν πλῆθος ἀνελθὼν ἐκ τῆς γῆς.

Nihil significat 5. 11. 3: συνέχει γὰρ ἱκανῶς τὰ παρὰ τὴν προσδοκίαν συντυχόντα δεινὰ. Ad veram scripturam inveniendam conferri poterit Antiq. 6. 7. 4: ταῦτ' ἀκούσας ὁ Σαμούηλος συνεχύθη, vel Antiq. 7. 1. 6: οὕτως αὐτὸν ὁ Ἀβενήρου συνέχει θάνατος, vel Antiq. 11. 6. 10: τὴν διάνοιαν συνεχύθη. Itaque rescribendum est συγχεῖ saepeque confunduntur ἔχειν et χεῖν, quod ad Heliodorum ostendi in Mnem. XII 344.

Supra dixi Josephum, quum plerumque satis facilis est, in posteriore parte Antiquitatum uti sermone supra quam credi possit perplexo et tortuoso, quod difficile foret ad explicandum, nisi satis appareret, utique in Antiquitatum libris Josephum ab aliis multa impudenter furatum esse ac fere ad verbum descripsisse. Sed tunc ostendebam quam mire in illis libris participium futuri temporis usurpaverit. Contra verbum est *ῥίμαι*, quod saepe sententiae διὰ μέσου interponitur. Fit hoc in Bello Judaico series.

In Antiquitatum libris non memini me usum eum observare ante 6. 4. 3; deinde enotavi sedecim locos, sed est certe postremus 12. 7. 7, deinde per octo libros illud οἶμαι nusquam comparat. Addam duos locos corruptos. Vociferatur Goliath Antiq. 6. 9. 1: πολὺ δὲ κρεῖττον εἶναι καὶ σωφρονέστερον ἐνδὲς κινδύνῳ λαβεῖν ὃ βούλεσθε ἢ πάντων, sed praestat οἶμαι corrigere, nam directa oratio est neque habet infinitivus εἶναι unde pendeat. Itidem 15. 10. 5: ἀλλ' οὐ γὰρ οἶδά σε τοιοῦτον ἔσεσθαι, multum praefero οἶμαι.

Scio quidem in Josephi libris multas inesse interpolationes, sed tam enormis est Imperatoris Iotapateni loquacitas, ut plerumque difficile sit ostendere, quod otiose additum sit, non ab eo ipso fuisse additum. Sunt tamen quaedam nimis insulsa. Veluti Antiq. 6. 4. 4. populus ab Samuele increpatur, quum ignoret ὡς συμφορώτατον ὅν ὑπὸ τοῦ πάντων ἀρίστου προσατεῖσθαι. Relege totum locum et senties addi non potuisse, quod omnes ad hunc usque diem tulerunt: θεὸς δὲ πάντων ἄριστος. Non minus ridiculum est Antiq. 6. 9. 5, de Davide: ἀπαντᾷ δὲ ὁ νεανίσκος μετὰ συμμάχου μὴ βλεπομένου τῷ πολέμῳ. Quod additum est θεὸς δ' ἦν οὗτος, puer scripsit in puerorum usum.

Improprie dicitur Antiq. 6. 6. 3: ἀποθλίψας τι κηρίον τοῦ μέλιτος ἤσθιε, nam *videre* possumus non *comedere*, quod ἀπεθλίψαμεν. Nonne verum est ἀποβλίσας?

Miror usum verbi ἐλλαμβάνεσθαι Antiq. 6. 7. 5: ἐλλαμβάνεται τῆς διπλοῖδος et Antiq. 7. 14. 6: τῶν τοῦ θυσιαστηρίου κεράτων ἐλλαβόμενος et Antiq. 9. 7. 3: ἐλλαβόμενοι τῆς Γοθολίας. Quid requiram, ostendent duo loci sequentes, Antiq. 6. 12. 1: φίλου γὰρ αὐτὸν ποιήσιν ἔργον παρασχόντα καὶ πρὸς τὸ προσκείμενον συλλαμβανομένου et Antiq. 11. 4. 7: ἐπεσάτου οὖν τῶν ἱερῶν ἔργων συλλαμβανόμενοι τοῖς πρεσβυτέροις.

Nihil nimis fidenter pronunciare audeo, sed Antiq. 6. 8. 1: ἐπηρώτησε τὸν θεόν, τίνα αἰρεῖται βασιλέα, non diffiteor me malle αἰρῆται uti et ποιήσῃ Antiq. 6. 4. 1, ubi editur: δεομένῳ προσιπεῖν τίνα ποιήσῃ βασιλέα. Vide modo Antiq. 8. 12. 5: ἐξήτουν πῶς ἀποσῆσωσι τὸν λαόν.

Audio Josephum diligenter vitare hiatum, sed quia non habitare constitui in Josephi libris, inter legendum ad eam rem attendere nolui et praestat lectores ablegare ad Dindorfii disputationem, in qua docte et laboriose quaerit de sermone quo Josephus usus est. Hoc solum addam, Josephum, ut hiatum vitet, interdum praepositionem *πρὸς* usurpare, ubi rectius staret praepositio *εἰς*. Ecce locos. Antiq. 6. 8. 1: καὶ πρὸς τὸ οὗς ἡμέρα λαλεῖ. Antiq. 6. 13. 1: Φήμη δ' ἐπὶ πᾶν εἰς τε τὰς τῶν ἄλλων ἀκοὰς καὶ πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως διεκομίσθη. Antiq. 6. 13. 4: εἰ πονηρὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἐμὲ δεῖ τοιοῦτον εἶναι πρὸς αὐτόν.

Antiq. 6. 8. 2: ποιῶν ἑαυτοῦ γενέσθαι τὸν Σάουλον et Antiq. 6. 14. 3: μόλις δὲ ἑαυτοῦ γενόμενον, supple ἐν ἑαυτοῦ.

Paulo plura describenda erunt ut appareat sine sensu edi Antiq. 6. 11. 2: τί προσέταξας ἀνελεῖν ἄνδρα — ὕβρεως καὶ χλεῦης ἀκαλάξαντα τῶν Ἑβραίων λαόν, ἣν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὑπέμεινε μόνος τολμῶν ὑποσῆναι τὴν τοῦ πολεμίου πρόκλησιν καὶ μετὰ ταῦτα κομίσαντα, κτέ. Necessarium est corrigere: μόνον τολμῶντα. Itidem 6. 14. 4: μηδὲν ὑπολαμβάνειν ἄμεινον μηδὲ μᾶλλον τι προσήκειν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τούτων, μηδ' ἐφ' ᾧ τὸν θεὸν εὐμενῇ καὶ χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν ἔξομεν, necessarium est μᾶλλον ἔξομεν. Idem vocabulum fortasse excidit Antiq. 8. 8. 1.

In paucissimis memorabilia sunt Josephi verba, Antiq. 6. 14. 4, in laudem regis Sauli, qui non recusavit mortem pro patriā oppetere. Satis est de multis pauca describere. Josephus λόγον ποιῆσεται — πολλὰ καὶ βασιλεῦσιν ἔθνῶν καὶ ἄρχουσιν πόλεων ἐπιθυμίαν καὶ σπουδὴν τῶν καλῶν ἐνθήσονται καὶ πρὸς τε τοὺς κινδύνους καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν πατρίδων θάνατον προτρεψόμενον καὶ πάντων καταφρονεῖν διδάξοντα τῶν δεινῶν. Admirabilis fuit Romae quidvis scribendi licentia, qua Josephus nunc non utitur, sed propemodum abutitur. Εὐψυχοὶ δὲ καὶ μεγαλότολμοι καὶ τῶν δεινῶν καταφρονῆται μόνον δικαίως ἂν λέγοιντο οἱ Σάουλον μιμησάμενοι. Fuit quidem qui haec scripsit idem ille, qui Jotapata totamque Galilaeam Romanis prodidit; ille Josephus est, qui Vespasiano

vaticinatus est imperium et Tito ubique adulatur; sed animus iam ante praesagire videtur Simonem Bar-Cochba. Est haec pagina longe pulcherrima. Utinam Jotapatis rebus gestis verba aequasset.

Antiq. 7. 4. 2: εἰ γὰρ ἔτι Σαούλου βασιλεύοντος ταῦτ' ἐπραξαν et Antiq. 7. 14. 1: τὸν δὲ ναὸν ὃν ὑπὸ σοῦ βασιλεύοντος εἴλετο αὐτῷ γενέσθαι, scribam ἐπὶ, vide modo Antiq. 7. 14. 9: ἦν αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶνος βασιλείας.

Antiq. 7. 5. 1: ἔγνω δεῖν μηδὲν ἀργὸν μηδὲ ῥάθυμον ἐν τοῖς πράγμασιν ὁρᾶν γινόμενον. Lege: ἔαν.

Antiq. 7. 10. 1: ἡσθεῖς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ et Antiq. 9. 6. 3: οἱ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡσθέντες, vera scriptura poterit apparere ex locis qui sequuntur. Antiq. 8. 11. 2: ἀνθρώπων ποτηρῶν συμβουλίᾳ πεισθεῖς et Antiq. 9. 6. 6: τούτοις πεισθεῖς ὁ Ἰωνάδαβος et Antiq. 10. 1. 1: ὁ δὲ Ἐζεκίας πεισθεῖς καὶ κενώσας τοὺς θησαυρούς et Antiq. 11. 5. 4: πεισθεῖς οὖν τούτοις ὁ Ἑσδρας et Antiq. 11. 6. 2: πεισθεῖς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ. Contra malo ἡσθεῖς reponere Antiq. 9. 8. 2: ὁ δὲ πεισθεῖς τῇ τῶν χρημάτων ὑπερβολῇ, vide modo Antiq. 8. 8. 2: τούτοις ἡσθεῖς ὁ βασιλεὺς καὶ δόξας προσήκειν τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώματι τὴν ἀπόκρισιν et Antiq. 11. 3. 8: ἡσθεῖς ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς et Antiq. 11. 6. 10: ὁ δὲ βασιλεὺς ἡσθεῖς τῇ παραινέσει.

Cobetius in *Mnem.* XXIII. 162 nuper correxit Herodotum 6. 76 χάσμα ἀφανές et χάσμα ἀχανές reposuit. Eadem correctione opus erit Antiq. 7. 10. 2: εἰς χάσμα βαθὺ καὶ ἀφανές ῥίψαντες. Recte autem legitur Antiq. 8. 5. 2: οἰκήματα ὑπόγαια καὶ ἀφανῆ et Antiq. 11. 6. 9 Esther ταῖς παρὰ πλευρὰν οὐσαις ἀχανὲς ἐπέπεσεν.

Describitur quis, Antiq. 7. 12. 1, supra humanam staturam ἔχων δὲ καὶ ξυστόν, οὗ τὴν λαβὴν συνέλκειν σταθμὸν τριακοσίου σίκλους. Corrigam: τὴν λαβὴν φασὶν ἔλκειν.

Non fuit Salomo Davidis παῖς νεώτατος καὶ τοῦτο κληθεῖς-

μενος τοῦνομα, sed συνετώτατος. Non est operae pretium locos afferre quibus hoc probem.

Εἰσδέξασθαι verum est Antiq. 7. 14. 1: τοῦ δὲ βασιλέως ἐκδέξασθαι κελεύοντος, sed restant eiusmodi minuta quam plurima, quae describere non vacat.

Grave vitium est Antiq. 8. 2. 8: Haec, inquit, demonstrant, ὅτι μηδὲν μᾶλλον ἔξω τῆς ἀληθείας λέγομεν, μηδὲ πιθανοῖς τισι καὶ πρὸς ἀπάτην καὶ τέρψιν ἐπαγωγοῖς τὴν ἰστορίαν διαλαμβάνοντες, κτλ. Sentis, opinor, verum esse ἀπιθάνοις. Ἀπιθανώτατον legitur Antiq. 15. 6. 3.

Praestringebantur oculi, Antiq. 8. 3. 2: ὑπὸ τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσοῦ πανταχόθεν φερομένης. Lege: φαινομένης.

Describitur Antiq. 8. 7. 3: χωρίον ἐπιτερκές δμοῦ καὶ πλούσιον. Lege: ἄμα.

Non satis intelligo Antiq. 8. 7. 8, ubi Jeroboam conatur τὸν λαὸν ἀφίστασθαι Σολομῶνος καὶ κινεῖν καὶ παρατάττειν εἰς αὐτὸν τὴν ἡγεμονίαν. In Codicibus est πράττειν vel παρατάττειν idque potius ducit ad περιάγειν. Etiam supra Antiq. 8. 7. 7, quam est mirum dedisse homini regem Salomonem στρατηγίαν ἐπὶ τῆς Ἰωσήπου φυλῆς. Scio quidem hoc fluxisse ex 3 Regg. 11. 28, sed norat tamen Josephus cognominem suum non esse inter τοὺς ἐπωνύμους. Post Salomonis demum tempora Samaritani exititerunt, qui genus suum ab Josepho derivabant, Antiq. 9. 14. 3, 11. 8. 6.

De Roboamo legimus Antiq. 8. 8. 3, κωλυθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ — οὐκ ἐτ' ἐξῆλθε, sed requiro οὐκ ἐπεξῆλθε, non persecutus est eos qui defecerant.

Quam multa in vetere historia enarranda Josephus προσεπε-
δαφιλεύσατο, ne dicam προσεψεύσατο! Simpliciter legitur 3 Regg. 13. 14: εὗρεν αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ δρυῖν. Nimis tenue hoc visum fuit homini, qui Graecas literas cognovisset. Scribit Antiq. 8.

9. 1: καταλαβὼν ὑπὸ δένδρῳ βαθεῖ καὶ σκιὰν ἔχοντι δρυὸς εὐ-
μεγέθους. Nimirum hoc modo explere potuit quinquaginta millia
εἰχῶν. Scriptura tamen vitiosa est et corrigam: βαθεῖαν σκιάν.

Regina Jesabel, Antiq. 8. 13. 8, πέμπει γράμματα πρὸς τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν Ἰσραηλιτῶν, sed recte Havercampius correxit
τῶν Ἰεσραηλιτῶν. Sic recte legitur Antiq. 9. 6. 5: προσ-
διαφθείρας τοὺς παρὰ τοῖς Ἰεσραηλίταις εὐρεθέντας. Est etiam
alius locus, ubi idem vocabulum videtur restituendum. Qui
postea Samaritani appellati sunt, eos rex Assyriorum κατώκισεν
εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν, Antiq. 9.
14. 1. Sed falsum hoc est, nam Samaritani Galilaeam non oc-
cuparunt et 4 Regg. 17. 24 simpliciter legimus: ἐκληρονόμησαν
τὴν Σαμάρειαν. Requirō: τὴν τῶν Ἰεσραηλιτῶν χώραν et con-
ferri poterit Antiq. 9. 14. 3.

Achab depingitur Antiq. 8. 13. 8: οὐχ ἀπτόμενος τροφῆς, ἀν-
θομολογούμενός τε τὰ ἡμαρτημένα καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐξευμενίζων.
Legendum est ὡς τὸν θεόν· nonne?

Antiq. 9. 3. 2: τὴν πόλιν ὁρῶν κινδυνεύουσιν ἀναιρεθῆναι
κατὰ κράτος. Αἰρεθῆναι Josephus hoc appellare solet. Sed talia
levia sunt; veluti Antiq. 9. 4. 4, corrigendum est ἀφῖκτο pro
ἀφίκετο et eiusmodi corruptelarum in Josephi libris nullus finis
est. Taedium non devorarem, nisi interdum Iotapatenus ridi-
culus fieret. Veluti est de rege Ioramo narratio Antiq. 9. 6. 3:
βλασφημήσαντος δὲ πικρῶς αὐτὸν Ἰηοῦ, ὡς καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
φαρμακὸν καὶ πόρνην ἀποκαλέσαι, δείσας ὁ βασιλεὺς τὴν διάνοιαν
αὐτοῦ καὶ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν αὐτὸν ΤΙΠΟΝΟΗΣΑΣ, — ἔφυγε.

De Ezecia legimus Antiq. 10. 2. 1: ἀπέγνωσο μὲν ὑπὸ τῶν
ιατρῶν, χρησὼν δὲ περὶ αὐτῷ οὐδὲν προσδοκῶν, οὐδὲ οἱ φίλοι.
Quam miror eam orationis scabritiem Bekkero probari potuisse,
quum tam facile inventu sit: χρησὼν δὲ περὶ αὐτοῦ οὐδὲν προσ-
εδόκων οὐδὲ οἱ φίλοι. Qui hiatum oderunt, poterunt praeterea
expungere περὶ αὐτοῦ.

Antiq. 10. 6. 2: Haec paragraphus diligenter relegenda est.

Appropinquantibus Babyloniis oderant Judaei Jeremiam μάντιν κακῶν neque umquam τὰ κήγυα λέγοντα, vel προφητεύοντα εἰς ἀγαθὰ, sicuti Septuagintaviri loquuntur. Sed dum de Jeremia scribit, Josephus suam sortem cogitat seque cum vetere Propheta comparat. Ipse quoque olim ab Imperatore Tito ad Hierosolymitanos missus fuerat de deditioe, sed Zelotae noluerant aurem praebere. Verum cum duo faciunt idem, non est idem.

Antiq. 10. 10. 3: εἰ δ' αὐτοῖς ἔκθοιτο τὴν ὕψιν τοῦ ἐνυπνίου, commendo διηγοῖτο.

Vidimus supra ad Antiq. 6. 14. 4, prostratis Judaeorum opibus, tamen Josephum, dum Judaeorum Annales scriberet, non desperavisse de rebus futuris et animo auguratum fuisse tempus, quo Hierosolyma caput foret totius orbis. Metus tamen os praecludit, ne quid tale effutiat. Legerat apud Danielelem 2. 35 in interpretatione somnii quod Nebucadnezar viderat: ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγενήθη ὄρος μέγα καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν γῆν. Sed metuit ne quid offendat terrarum dominos itaque addit Antiq. 10. 10. 4: ἐδήλωσε δὲ καὶ περὶ τοῦ λίθου Δανιῆλος τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔδοξε τοῦτο ἰσορεῖν, τὰ παρελθόντα καὶ τὰ γεγενημένα συγγράφειν οὐ τὰ μέλλοντα ὀφείλοντι. Nempe commendat lectoribus ut ipsa Danielis verba legant et relegant et diligenter meditentur.

Venio ad Antiq. 11. 1. 1: ὁ Θεὸς προεῖπεν αὐτοῖς ὥς — τῆς ἀρχαίας ἀπολαύσουσιν εὐδαιμονίας. Ταῦτ' αὐτοῖς παρέσχε. Non fero hoc ἀσύνδετον et scribam: ἀ τὸτ' αὐτοῖς.

Antiq. 11. 1. 3: pro τετρακόσιοι reponendum est τριακόσιοι ex Esr. 2. 64.

Antiq. 11. 3. 10: qui Babylone redierunt non κατὰ κίσθησαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, sed μετὰ κίσθησαν.

Non satis intelligo Antiq. 11. 4. 2: συνείχετο ἡ τοῦ ναοῦ κατασκευή. An ἡπείγετο? In eadem paragrapho: ὅσον εἶεν τῆς ἀρχαίας εὐδαιμονίας ὑποβεβηκότες καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ λογιζόμενοι. Lege: ἐκ τῆς ἀξίας.

Editur vulgo Antiq. 11. 4. 3: *σεβόμεθα οὐκ ἔλαττον ἐκείνων τὸν θεὸν καὶ τοῦτον ὑπερευχόμεθα καὶ τῆς θρησκείας ἐσμὲν ἐπιθυμηταί*. Sine idoneo sensu, nisi fallor, Bekkerus edidit τούτων· equidem in alim: *τοῦτον ὑπερχόμεθα*. Sunt Samaritanorum verba, uti vides.

Risum movet quod de Nehemia legimus Antiq. 11. 5. 8: *ἐπέλευσε δὲ ἐξῆς τοὺς οἰκοδομοῦντας ὅπλα περιζωννυμένους ἐργάζεσθαι*, nam coqui περιζώματα habent, sed milites gladium παραζώννυνται. Recurrit idem vitium Antiq. 14. 15. 5: *μάχαιραν τις περιζωσάμενος*. Deinde Nehemia, *ὃν ἐπιφανῶσιν οἱ πολέμιοι*, iubet *σημῆναι τῷ λαῷ*, ἵνα ὀπλισμένοι μάχωνται καὶ μὴ γυμνοῖς αὐτοῖς ἐπιπέσωσιν, qui nihil umquam emendavit, emendare tamen poterit ὀπλισμένοις.

Antiq. 11. 6. 6: *μηδὲν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας ὑπερήφανον ἀναγκασθεὶς ἀμαρτεῖν* et Antiq. 15. 7. 10: *οὐ τὸν ἐν γένει νόμον, ἀλλὰ τὸν ἐκ' ἐξουσίας ἐλομένην*, vide quid ruginam Antiq. 13. 1. 4: *λήψεσθαι δίκην ἐπὶ πολλῆς ἐξουσίας* et Antiq. 15. 3. 2: *μηδὲν ἐκ' ἐξουσίας δρᾶν* et Antiq. 15. 7. 1: *ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστρέψειν ἐξουσίας*. Itidem corrigendum est Antiq. 15. 9. 3: *ἀπ' ἐξουσίας χρώμενος διατελεῖν*. Sed ὑπ' ἐξουσίας recte legitur, quantum video, Antiq. 12. 7. 3.

In Estheræ historia rex Ahasverus, Antiq. 11. 6. 9, *ἐξέτεινεν ἐπὶ τὸν αὐχένα αὐτῆς τὴν βάβδιν διὰ τὸν νόμον, εὐλαβείας αὐτὴν ἀπολύων*. Corrige: *διὰ τὸν φόβον*.

Antiq. 11. 6. 10: *ἕτερον δὲ διὰ πίσειν δωρεᾶς τετυχηκότα μνηνύων ἦλθε καὶ ἐπὶ Βαγαθῶν*. Arridet: *μνημονεύων*.

Sine sensu editur Antiq. 11. 7. 1: *τηλικούτον δὲ ἀσέβημα δρᾶσαι κατ' ἀδελφοῦ τὸν Ἰωάννην ἱερωμένον δεινὸν ἦν, καὶ τὸ δεινότερον, ὥς μήτε παρ' Ἑλλησι μήτε παρὰ βαρβάρους ὧμὸν οὕτω καὶ ἀσεβέες πρᾶγμα γεγονέναι*, nisi transponas κατ' ἀδελφοῦ post τὸ δεινότερον.

Antiq. 11. 8. 4 et 11. 8. 5 pro *ἐσθήσεσιν* reponε *ἐσθῆσιν*.

Itidem corrigendum Bell. Jud. 2. 9. 4, 2. 13. 3, 5. 5. 7, 7. 5. 4 et 7. 5. 5.

Antiq. 12. 1. 1: τῆς τοῦ Πτολεμαίου Φιλοτιμίας αὐτοὺς προσκαλουμένης, praestat sane προκαλουμένης et supra οὐδὲ γὰρ ὑπενδούν, corrigo: οὐδέεν.

Antiq. 12. 3. 3: οὐδὲν ἀπέλειπον χειμαζομένης νεῶς καὶ πονουμένης ἐκατέρωθεν ὑπὸ τοῦ κλύδωνος. Malo: καταπονουμένης. Idem fortasse vitium latet Antiq. 12. 5. 1.

Antiq. 12. 4. 9: ἐξῆλθον ὑπαντησόμενοι καὶ διαφθεροῦντες αὐτόν, lege: ὡς. Antiq. 12. 5. 5: ταῖς ὁμοίαις αἰτίαις περιήπτουσιν, praestat αἰκίαις. Antiq. 12. 6. 3: Μακκαβαῖον στρατηγὸν ἔξετε, lege ἔχετε. Sed levia haec sunt, quae verbo adnotasse satis est. Paulo gravius latet vitium Antiq. 12. 7. 5: κατανοήσας ὁ Λυσίας τὸ Φρόνημα τῶν Ἰουδαίων, ὡς ἔτοιμοι εἰσι τελευτᾶν, εἰ μὴ ζήσουσιν ἐλεύθεροι, καὶ δεῖσας αὐτῶν τὴν ἀπόγνωσιν ὡς ἰσχύν, ἀναλαβὼν τὴν λοιπὴν δύναμιν ὑπέσρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν. Ὡς ἰσχύν absurdum est itaque Bekkerus e duobus codicibus assumsit ὡς ἰσχυράν, quod haud multo minus absurdum est. Equidem scribam: ὡς εἶχεν.

Exigua laus est Judae Maccabei Antiq. 12. 8. 3: πεῖραν ἤδη καὶ πρότερον αὐτοῦ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτυχίας εἰληφότες. Verum est εὐψυχίας. Vide modo Antiq. 12. 7. 3 et alibi.

Antiq. 12. 9. 3: καὶ τινὰς τῶν ὁμοίων καὶ ἀσεβῶν συναγαγόντες, lege: τῶν ὁμοίως ἀσεβῶν. Sed nihil hoc est prae ridiculo vitio. Antiq. 12. 9. 4: τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἐκατέρωθεν ἐποίησεν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ ὄρη, τοὺς φίλους αὐτῆς προτάξας. Credis hanc fuisse praetoriam cohortem? imo legendum est τοὺς ψιλούς, quod si quis mihi non credit, credat Josepho Antiq. 12. 11. 2: τοὺς δὲ ψιλοὺς καὶ τοξότας προεκήσατο ἀπάσης τῆς φάλαγγος. Quam indiligentes lectores et editores Josephus hucusque nactus est, qui hoc non animadverterint.

Legimus Antiq. 12. 10. 6: Judam Maccabaeum Romam mi-

sisse legatos Eupolemum et Jasonem. Huius Jasonis nomen adscivit Cyrenaeus, qui illorum temporum historiam postea consarcinavit, quorum librorum excerpta nobis supersunt in altero libro Maccabaeorum. Alius fuit non minus *φιλοψευδής*, cui Eupolemi nomen placuit. Huius Eupolemi fragmenta quaedam supersunt apud Eusebium, qui sua debet Alexandro Polyhistori. Labet huius Eupolemi unum locum emendare, qui apud Mullerum est Vol. III p. 212. Nempe Eupolemus auctor fuit, Abrahamum Aegyptios astrologiam docuisse; Eusebii verba sunt: *καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦτον αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, φάμενον Βαβυλωνίους ταῦτα καὶ αὐτὸν εὐρηκέναι, τὴν δὲ εὐρεσιν αὐτῶν εἰς Ἐνῶχ ἀναπέμπειν καὶ τοῦτον εὐρηκέναι πρῶτον τὴν ἀστρολογίαν, οὐκ Αἰγυπτίους*. Itaque Babylonii astrologiae inventores fuerunt, sed Patriarcha itidem inventor fuit et diu ante eum Henoch fuerat qui *πρῶτος εὗρεν*, ut Graeci loquuntur. Sed perplexam fabulam non expedies, nisi rescripseris: *φάμενον Βαβυλωνίοις ταῦτα καὶ αὐτὸν εἰρηκέναι*. Itaque Henoch solus inventor fuit et posteros suos astrologiam docuit; deinde Abraham praeceptor fuit Babyloniorum primum et mox Aegyptiorum. Nunc certe intelligimus quod legimus. Qui haec scripsit, olim nonnullis visus fuit idem ille Eupolemus, qui cum Romanis foedus fecit; sed non erat Judas Maccabaeus qui anilibus fabulis delectari posset misitque, opinor, Romam cordatum virum, non nugatorem et nihil nisi mendacia deblaterantem.

Venio ad Antiq. 13. 1. 3. Die Saturni Bacchides adoritur Jonatham *ὡς οὐ μαχόμενον ἐκείνη διὰ τὸν νόμον*. Hic ne Bekkerus quidem *μαχοῦμενον* corrigendum esse vidit. Sed in Lipsiensi editione omnia negligenter administrata sunt; veluti Antiq. 13. 5. 3 de tributis sermo fit, quae *ᾧφειλε τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἀπὸ τῶν πρώτων βασιλέων*, ubi *ἐπὶ* verum est. Contra Antiq. 13. 6. 7, ubi legimus introductam fuisse aeram a Simone pontifice maximo, *ὥς ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους συμβολαίοις καὶ τοῖς δημοσίοις γράμμασιν, ἐπὶ τοῦ πρώτου ἔτους γράφειν Σίμωνος τοῦ εὐεργέτου Ἰουδαίων*, etiam sine Aristarcho rescribere poterimus *ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους*.

Antiq. 13. 7. 1 legimus Tryphonem per fraudem interemisisse

Syriae regem Alexandri filium Antiochum. Καὶ τὸν μὲν ὡς χειριζόμενος ἀποθάνοι διήγγειλε. Quid hoc tandem est? Frustra quaereremus, nisi forte aliunde de mortis genere constaret. Audi Livium in Epitome LV: Alexandri filius, rex Syriae, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo per fraudem occisus est; corruptis medicis, qui eum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant, occiderunt. Est Josephi optimus codex Lugd. Batavus, cuius praestantissimas lectiones Havercampius saepe inconsulto abiecit. Legitur in eo codice non χειριζόμενος sed χαριζόμενος, quod non magis verum est, sed manu ducit ad id quod unumquemque inter legendum iam praecepisse arbitror: σχαζόμενος. Videturne hoc satis certum?

Antiq. 13. 9. 1: memoratur τὸ Χουθαίων γένος, ὅπερ ᾔκει τὸν εἰκασθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ ναόν. Non habitabant certe Samaritani in aede et scribam: ὁ παρώκει.

Continuo sequitur narratio de legatione quam Romam misit Hyrcanus, Antiq. 13. 9. 2. Legati postquam in Senatum introducti sunt, et alia petierunt et ὅπως τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐκείνον ψηλαφηθέντα ὑπ' Ἀντίοχου παρὰ τὸ τῆς συγκλήτου δόγμα ἄκυρα γένηται. Ita Havercampius edidit et Spanhemius ψηλαφηθέντα intelligere sibi videtur, laudat certe Genes. 27. 12 et Exod. 10. 21, nisi forte lectores ludificari voluerit, cum ψηλαφητὸν σκότος ibi dicatur. Unus codex ψηφισθέντα habet idque nostra aetate nimis cupide arreptum fuit, nam neque illud ψηφισθέντα de rege usurpatum, huc optime quadrat, neque intelligitur quomodo notissimum vocabulum ψηφισθέντα abire poterit in ψηλαφηθέντα. Facile obtinebo, esse illud ψηφισθέντα malesanam librarii cuiusdam correctionem et ψηλαφηθέντα intus celare veram Josephi manum. Sed quid tandem latet? Nonne λεηλατηθέντα? Quod satis notum esse arbitror, perpetuo confunduntur litterae Ψ et Λ, ψέγειν et λέγειν sim. Unum novum exemplum adscribam. Legitur apud Lucianum Asin. 52: ἄγουσιν ἔνδον παρ' ἐμὲ καὶ προσιέναι τε ἐκέλευον καὶ ψαύειν ἐμοῦ. Fuit libidinosa mulier, cui non erat satis ψαύειν et asinum contrectare, sed frui volebat, hoc est ἀπολαύειν.

Plurimum lectitavit Josephus Strabonis historias, quem saepe laudat, saepe etiam celato nomine describit; sed quantum comperi, de Strabone id nondum observatum fuit, quod nunc nude et simpliciter ponam, ut alii postea cuiusmodi id sit, ab omni parte illustrent. Strabo in Historiis suis intermissam a Polybio telam resumserat, quod indicat ipse in Geogr. XI p. 515, ubi laudat τὴν ἔκτῃ τῶν Ἱστορικῶν ὑπομνημάτων βίβλον, δευτέραν δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον. Quid mirum, si in eo opere Strabo presse secutus est dicendi genus, quo utitur scriptor Megalopolitanus. Haec autem imitatio etiam hodie apud Josephum haud raro pellucet. Veluti quis dubitare poterit undenam habeat id quod narrat Antiq. 13. 12. 2. Bellum erat exortum inter Antiochum Φιλομήτορα et Antiochum Cyzicenum. Ἐκάτεροι δὲ τὸ αὐτὸ τοῖς ἀθληταῖς ἐπασχον, οἱ τῇ δυνάμει μὲν ἀπηγορευκότες, αἰσχυρόμενοι δὲ παραχωρῆσαι διέτλουν, ἀργίᾳ καὶ ἀναπαύσει διαφέροντες τὸν ἀγῶνα. Illa quoque Polybii imitorem, hoc est Strabonem sapiunt, quae legimus Antiq. 14. 1. 1, qui locus impeditus quidem est, sed apparet Josephum unice fuisse sollicitum ut vera traderet: πάντων δὲ μᾶλλον τῆς ἀκριβείας τοὺς συγγραφεῖς σοχάζεσθαι δεῖ καὶ τοῦ τὰ ἀληθῆ λέγειν τοῖς περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν αὐτοὶ πιστεύειν αὐτοῖς μέλλουσιν. Sed tota paragraphus legenda est. Ipse Polybius non semel laudatur Antiquitatum duodecimo libro. Etiam Nicolaus Damascenus in historiis Strabone usus est, vide Ant. 13. 12. 6.

Antiq. 13. 12. 5: θάρσος δὲ αὐτοῖς οὐκ ὀλίγον ἐποίησεν, lego ἐνεποίησεν. Antiq. 13. 12. 6 Ptolemaeus Lathurus invadit Judaeae vicos, quos γυναικῶν εὐρὼν μεσοὺς καὶ νηπίων ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας, ἀποσφάττοντας αὐτοὺς καὶ κρεουργοῦντας ἔπειτα εἰς λέβητας ζέοντας ἐνιέντας τὰ μέλη ἀπάρχεσθαι. Stultam fabulam ex Strabone Nicolaus habet, ex Nicolao Josephus. Addunt etiam causam, cur rex hoc saevitiae exemplum ediderit: ἵνα οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς μάχης — σαρκοφάγους ὑπολάβωσιν εἶναι τοὺς πολεμίους. Sed quid tandem est ἀπάρχεσθαι? Equidem intelligam ἀπέρχεσθαι.

Cleopatra, ut est Antiq. 13. 13. 1, filium περιδεῖν οὐκ ἔγνω — ποθοῦντα τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν μεῖζα γενόμενον. Sine

sensu ita editur et corrigendum φοβοῦνται, cf. Antiq. 13. 16. 4 et 14. 15. 12.

Ἀντισρατιῶται dicuntur Antiq. 13. 14. 2, qui fuerunt ἀντισασιῶται, cf. Antiq. 14. 1. 2; 14. 12. 2 et 14. 13. 3 et quod ad ipsam rem attinet, cf. Grätzius in Historia Israelitarum III p. 425. Perperam quoque ἀντισασιασαί dicuntur Antiq. 14. 13. 1 et Bell. Jud. 1. 4. 6; 1. 7. 5.

Antiq. 13. 16. 6, laudatur regina Salome Alexandra et componitur τὸ ἀσύνητον τῶν ἀεὶ παιδόντων περὶ τὰς δυναστείας ἀνδρῶν, sed elegantius erit τῶν εἰσπαιδόντων.

Malichus, ut est Antiq. 14. 11. 6, ἔγνω — εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπαίρειν σπεύδοντός τε ἐπ' Ἀντώνιον Κασσίου τὸ ἔθνος ἀποσήσας αὐτὸς τὴν ἀρχὴν καθέξειν. Intelligam ἀποσήσαι — καθέξων.

In epistula M. Antonii ad Hyrcanum pontificem Antiq. 14. 12. 3, quod legitur: τῶν ἐναντιωθέντων ἡμῖν — μήτε πόλεων μήτε ἡρώων ἀποσχομένων, est aliquid quod Bekkerus ex Codice Lugd. Bat. recepit ἱερῶν, sed non est satis; requiritur enim: μήτε δοσίων μήτε ἱερῶν. Deinde Antiq. 14. 13. 5: πλησίον δὲ μετὰ ἱππέων ὑπὲρ θαλάττης οἱ περὶ Φασάηλον κατάγονται, latet urbis nomen quod monstrabit Bell. Jud. 1. 13. 4, ubi idem narratur his verbis: καταχθεῖσιν εἰς τι τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται Ἐκδίππων.

Rex Parthorum, Antiq. 14. 13. 10, φοβούμενος τὸν Ἑρκανόν, μὴ τὸ πλῆθος αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστήσῃ παρασάν, ἀποτέμνει αὐτοῦ τὰ ὄτα, sed illud παρασάν mire languet et multo magis ad rem est ἀρπάσαν.

Etiam Antiq. 14. 14. 1 miror quod Bekkerus non attendit ad correctionem tam facilem quam necessariam. Herodes omnia molitur ut fratrem servet. Οὐ γὰρ εἰδώς τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἔσπευδε λυτρώσασθαι παρὰ τῶν πολεμίων αὐτόν, λύτρον ὑπὲρ αὐτοῦ καταβαλὼν νόμισμα ἕως τριακοσίων ταλάντων. Opus est futuro; καταβαλῶν.

Antiq. 14. 15. 7: *ἐξαρκεῖν δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τὴν Ἀντιγόνου καθαίρεσιν*, requiritur *αὐτός*, sed locus longior est quam ut totus describatur et nunc video idem iam correxisse Bekkerum. Nondum correxit Antiq. 14. 16. 2, ubi Antigonus Sosio supplicat. *Καὶ ἐκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτεῖρας πρὸς τὴν μεταβολὴν ἐπεκρότησε μὲν ἀκρατῶς καὶ Ἀντιγόνην ἐκάλεσεν*. Nihil est hoc *ἐπεκρότησε*. Consentisne verum esse *ἐκεκρόμησε*?

Quam nihil interdum cogitent editores, denno poterit apparere Antiq. 15. 1. 1, ubi legimus Herodem regem promovisse, *ὅσοι μὲν ἦσαν ἰδιωτεύοντες ἔτι τὰ ἐκείνου φρονούντες* et necessarium est *ἰδιωτεύοντας*, vide si tanti est Antiq. 15. 10. 5.

Dellius ille, quem speramus semper rebus in arduis aequam servavisse mentem, quum primum in Judaeam venit, statim captus est pulchritudine formosi pueri Aristobuli, Antiq. 15. 2. 6. *Ἦγάσθη τε τῆς ὥρας καὶ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος ἰθαύμασε τοῦ παιδός, οὐχ ἦττον δὲ τὴν Μαριάμμην συνοικοῦσαν τῷ βασιλεῖ*. Diligenter videndum an non praestet, quod in aliis libris est *ἠγάσθη*. Affirmabat certe Dellius, *οὐκ ἐξ ἀνθρώπων αὐτῷ δοκεῖν, ἀλλὰ τινος θεοῦ γενέσθαι τοὺς παῖδας*. Ipse tamen dubito, utram lectionem praeferam.

Hic puer Aristobulus postquam pontifex maximus creatus est, Alexandra mater lacrimans obtestabatur se conditionis suae non poenitere, quum regnum esset penes Herodem generum, Antiq. 15. 2. 7. *Ἐrat ἀποχρώντως τιμῆς ἔχουσα, διὰ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν ἀσφάλειαν τὴν ἐκ τοῦ δύνασθαι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν αὐτὸν ἅπαντι τῷ γένει περιῶσαν*. Lego: *ὡς τὴν ἀσφάλειαν*.

Διὰ τὸ excidit Antiq. 15. 3. 2. Alexandra conata fuerat urbe effugere eique Herodes veniam dedit *ἐμφαίνων μεγαλοψυχίαν (διὰ τὸ) μᾶλλον ἐξ ἐπεικείας αὐτοῖς συνεγνωκέναι*. Nempe revera timebat Cleopatram.

Nunc iuvat transcribere locum, quem ipse non expedire possum, sed excitanda sunt studia acutiorum quam ego sum. Nar-

rat Josephus Antiq. 15. 3. 3 quomodo Herodis fraude adulescens ille Aristobulus suffocatus perierit. Τῆς ἑορτῆς παρελθούσης εἰσιᾶτο μὲν ἐν Ἱερουσολύμοις, δεχομένης αὐτοῦς τῆς Ἀλεξάνδρας, Φιλοφρονούμενος δὲ τὸ μεираκιον καὶ προελθὼν εἰς ἀδεᾶ τόπον ἔτοιμος ἦν συμπλαίειν καὶ νεανιεύεσθαι κεχαρισμένως ἐκείνῳ. Hic primum exputare nequeo quem ἀδεᾶ τόπον Herodes selegerit. Deinde continuo sequitur: τοῦ δὲ περὶ τὸν τόπον ιδιώματος θερινωτέρου τυγχάνοντος, συνειλεγμένοι τάχιον ἐξῆλθον ἀλύοντες. Hic quid συνειλεγμένοι sit, nescio; sed pro ἀλύοντες reposuerim ἀποδύντες· sincera enim forma est qua Josephus didicit uti, non ἀποδυσάμενοι. Sed rex cum uxoris fratre piscinam intrant. Καὶ ταῖς κολυμβήθραις ἐπισάντες, — ἀνέψυχον τὸ θερμότατον τῆς μεσημβρίας. καὶ πρῶτον μὲν ἐώρων τοὺς νέοντας τῶν οἰκετῶν (nonne legendum οἰκειῶν;) καὶ Φίλων, ἔπειτα προαχθέντος καὶ τοῦ μεираκίου τῷ καὶ τὸν Ἡρώδην παροξῦναι (nonne παροτρῦναι?), τῶν Φίλων οἷς ταῦτα ἐπιτέτακτο, σκότους ἐπισχόντος βαροῦντες αἰεὶ καὶ βαπτίζοντες ὡς ἐν παιδιᾷ νηχόμενον οὐκ ἀνῆκαν ἔως καὶ παντάπασιν ἀποπνίξαι. Digna sane nex sanctitate Pontificis Maximi! Sed quid tandem est σκότους ἐπισχόντος? An σκῦτος ἐπισχόντες? Alii videant.

Absurdum verbum ἡττᾶν legitur Antiq. 12. 7. 1, et tamen non feram Antiq. 15. 3. 5: τὴν δ' Ἀλεξάνδραν ἡττησε μὲν οὐδὲν τῶν τοιούτων, nam contextus flagitat ἡπάτησε. Hic quoque miror talia Dindorfios et Bekkeros fugere potuisse.

Antiq. 15. 3. 5 librarii Josephum, qui Salomen duxerat Herodis sororem, regis avunculum fecere: καταλιπὼν τὸν θεῖον αὐτοῦ Ἰώσηπον. An forte scribendum est τὸν πενθερόν? Certius est in eadem paragrapho de Antonio, apud quem Dellius Mariamnes formam extulerat non scribendum esse: πάλαι παρακηκοὺς ὑπὲρ τῆς εὐμορφίας ἐτύγχανεν, sed παρακηκοῶς.

Antiq. 15. 5. 1 τῆς χώρας εὐβότου μενούσης αὐτῷ πολὺν ἤδη χρόνον, malo εὐβοτουμένης. Et paulo post: οὐδ' εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐπιτρέψαντες τοῖς πολεμοῖσι, necessarium est futurum ἐπιτρέψοντες. Ibidem: τὰς προθυμίας εἰς τοὺς ὁμολογουμένους ἐχθροὺς ἐκδαπανήσαντες, lege: ὁμολογουμένους.

νως, uti et Antiq. 15. 7. 4: τὴν κατηγορίαν ἐσπουδασμένως ποιοῦμενος pro ἐσπουδασμένην.

Itidem minuta aliquot vitia restant in Antiq. 15. 5. 3: Πολλὰ περὶ τόνδε τὸν καιρὸν γεγένηται, repono παρὰ, quod recte legitur in extrema paragrapho. — Οὐδέν ἐσι τοιοῦτον, ὃ μὴ δι' ἐνὸς ἔργου καλῶς πραχθέντος ἐπανορθώσετε, lege: ἐπανορθώσεται. — Τῶν ἐν ἡμῖν δεινῶν οὐδέν ἐστιν, lege: δεινόν.

Quae Antiq. 15. 7. 4, de Soemo traduntur, eadem paucis paginis ante tradita fuerant de Josepho Salomes marito. Apparet igitur praeter regis Herodis commentarios, Antiq. 15. 6. 3, et Nicolaum Damascenum etiam tertium quendam scriptorem ab Josepho adhibitum fuisse. Idem confirmatum videbis Antiq. 16. 7. 1. Quo magis in excerpando caruit iudicio Josephus, eo facilius ea res arguitur.

Mariamme, Antiq. 15. 7. 6, non κάλλει σώματος τὰς κατ' αὐτὴν ὑπερῆγεν sed ὑπερῆρεν. Neque intelligo Antiq. 15. 9. 5, ubi narratur Herodes purgasse se apud populum, quum diceret se magnificentissima quae exstruxisset opera, facienda curavisse in Augusti honorem, μηδὲ τῶν οἰκείων ἔθων ὅσον τῆς ἐκείνου τιμῆς ἰσοχάσθαι χαριζόμενος. Sensu vacuum est participium et incidi in προφασίζόμενος.

Describitur portus Caesareae Antiq. 15. 9. 6, in quo ἀπόβασις πλατεῖ κύκλῳ περιεσφάνωκε τὸν πάντα λιμένα, περίπατος τοῖς θέλουσιν ἡδιστος. Quid hoc est τοῖς θέλουσιν? An τοῖς εἰληθεροῦσιν? Certius tamen est quid requiratur Antiq. 15. 10. 3: οὐδὲ μελήσας ὁ Καῖσαρ ἀπέλυε τῶν αἰτιῶν Ἡρώδην, ubi non est satis cum Bekkero scribere μελλήσας, nam sincerum est: οὐδὲν μελλήσας.

Sequitur descriptio fani, quod Herodes aedificavit; in qua quum tam multa impedita reperiantur, vix quidquam refert minuta quaedam corrigere et, ut hoc utar, Antiq. 15. 11. 1, pro ἀξιοπρεπέστατον reponere ἀξιοπρεπέτερον. Sed imprimis scire cupio quid tandem veri lateat Antiq. 15. 11. 3, ubi saxa sub-

sedisse dicuntur. Herodes τὸν ναὸν ἤγειρε μήκει μὲν ἑκατὸν ὄντα πηχῶν, τὸ δὲ ὕψος εἴκοσι . . . περιττοῖς, οὓς τῷ χρόνῳ συνιζήσαντων τῶν θεμελίων ὑπέβη. Καὶ τοῦτο μὲν κατὰ τοὺς Νέρωνος καιροὺς ἐπεγείρειν ἐγνώκειμεν. Hic prorsus nihil intelligo, nisi fortasse explicatio petenda ex Bell. Jud. 5. 1. 5.

Pergo omittere quae nimis minuta sunt, veluti quod particula est inserenda Antiq. 16. 2. 3: (ὥς) ἀφαιροῖντο et venio ad Antiq. 16. 3. 3. Nimiam confidentiam Alexandri et Aristobuli pater ut comprimat, statuit ad honores promovere Antipatrum filium, οὐχ ὥσπερ ἐν ὑσέρῳ καὶ τελέως ἡττηθεὶς αὐτοῦ καὶ πάντ' εἰς ἐκεῖνον ἀναφέρων, οἰόμενος δὲ παραιεῖσθαι τοῦ θράσους τοὺς ἐκ Μαριάμης. Quid hoc est ἐν ὑσέρῳ? Opinor ὁλοσχερῶς. Quae continuo sequuntur, indirecta oratione enunciantur: τὸ γὰρ αὐθαδὲς οὐκ ἂν εἴη παρ' αὐτοῖς εἰ τοῦτο πεισθεῖεν κτλ. itaque scribendum est εἶναι.

Accusat pater filios apud Caesarem, Antiq. 16. 4. 2; illi autem innocentia freti τὸν λόγον πιστὸν εἶδον ἐν τῷ συνειδῶτι. Praefero εἶχον. Quid autem Caesar? Οὐ μὴν ὄγε Καῖσαρ ἐπιβλέπων αὐτοὺς ὥς εἶχον, ἀσύνητον ἐποιεῖτο τὸ μὴ κατὰ συνείδησιν ἀτοπώτεραν, ἀλλ' ἐξ ἀπειρίας καὶ μετριότητος ὀκνεῖν. Etiam si haec verba non prorsus intelligam, hoc tamen video praestare quod in optimo Batavo codice est: ἡγεῖτο. Nemone nobis aliquando daturus est criticam Josephi editionem, qualem hic nostrae disciplinae status postulat? Non fugiendus erit improbus labor multorum annorum, sed magna inibitur gratia cum apud nostros homines tum apud Theologos, qui plura ex Josepho discere poterunt, quam multi hodie suspicantur; legant modo sine praeiudicata opinione.

Antiq. 16. 5. 3 τόπον ξυυδρον καὶ χώραν ἀρίστην φυτοῖς ἐκλέξας, haud satis scio an non praestet εὐυδρον. Sed multo turpius vitium est Antiq. 16. 5. 3: Διὰ δὲ ταύτην τὴν φιλοτιμίαν διηνεκῆς ἀγωνοθέτης παρὰ τοῖς πλείστοις ἀνεγράφη. Nimirum emendandum est παρὰ τοῖς ἡλείοις. Vide modo Bell. Jud. 1. 21. 12.

Vere auguratus est scriptor Antiq. 16. 6. 8: μέλλουσιν αἱ τῶν ἡμετέρων πράξεις ἀναγραφᾷ τὸ πλέον εἰς τοὺς Ἕλληνας ἵεναι. Ita est: Judaei Flavium Josephum perpetuo neglexerunt.

Antiq. 16. 7. 1: Nicolaus Damascenus ζῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ σὺν αὐτῷ πεχαρισμένως ἐκείνῳ καὶ καθ' ὑπηρεσίαν ἀνέγραφεν. Scribe: γέγραφεν.

Pheroras mulierculam quandam deperibat, Antiq. 16. 7. 3, ὥς αὐτῷ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως ἐγγυηθείσης θυγατρὸς, τὴν μὲν ὑπερηφανῆσαι, πρὸς δὲ τῇ δούλῃ τὸν νοῦν εἶχεν. Scribendum autem ἔχειν. Post vero Herodes περὶ τῶν πρώτων ἤτιᾱτο et Pheroras fratri morem gessit, sed triginta diebus interpositis πάλιν διετέλει ἐπὶ τῇ πρώτῃ. Equis contradicet fratrem cum fratre egisse περὶ τῶν ἐρώτων, mox tamen Pheroram amore percitum gravi διατελέσαι ἐπὶ τῇ ἐρωμένῃ. Sic ἀπορὸς ἔρωτες dicuntur Antiq. 17. 4. 1: ἐπὶ προσποιήσιν ἐρώτων et Antiq. 17. 13. 4: λήθη παρεδίδους ἔρωτας τοὺς ἐμοὺς et Antiq. 19. 2. 4: ἐρώτων ἐπαγωγὰς.

Soror quoque regis Herodis Salome fuit impudica mulier. Capta erat amore Syllaei Arabis, qui legatus Hierosolyma venerat. Ταῖς τε μεταξὺ Φοιτώντων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐνεφαίνετο πλείω τε καὶ μὴ μέτρια τῆς ἐκείνων δολογίας. Sine sensu ita editur, nam τὸ δημοσιτέλευτον fecit ut duo vocabula exciderent; corrigendum: ταῖς τε (γυναῖξι) μεταξὺ Φοιτώντων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐνεφαίνετο πλείω τε καὶ μὴ μέτρια (τεκμήρια), κτέ. Vides nunc recte sequi: ταῦτα δὲ αἱ γυναῖκες ἀνέφερον τῷ βασιλεῖ. Est certe improbanda ratio criticorum, qui simpliciter rescripserunt τοῖς τε μεταξὺ, quasi hoc modo quidquam proficiatur.

Antiq. 16. 8. 1 calumniae factae sunt Alexandro Mariam-
mes filio quod suasisset amicis Ἡρώδην μὲν ἀπεγνωκέναι περι-
τὸν ἤδη τετυχηκότα καὶ τῷ γήρᾳ παρακάλυμμα τοῦ χρόνου
ποιούμενον, κτέ. Ad rem conferri poterit Bell. Jud. 1. 24. 7,
ubi itidem legimus Herodem artificiose diassimulasse aetatem et
celasse canitiem; sed quid est τετυχηκότα? An γεγηρακότα?

Pervelim scire quomodo editores acceperint Antiq. 16. 8. 3,

locum de Andromacho et Gemello, qui quum diu magna gratia apud Herodem valuissent, levi de causa dimissi sunt. Καὶ γὰρ Ἀνδρόμαχον καὶ Γέμελλον — καὶ τί γὰρ ἡ πρῶτον παρρησίας τόπον ἐσχηκότας, παρητήσατο τότε. Arena sine calce erit, donec emendaveris: καίτοι γ' ἄρτι πρῶτον παρρησίας τόπον ἐσχηκότας. Nescio quomodo eadem locutio in vicinia bis periit. Legitur Antiq. 16. 8. 5: καὶ τί γὰρ ἡ καθάπερ λύττης τινὸς ἐμπεσούσης κατ' ἀλλήλων οἱ πάλαι φίλτατοι τεθρίωντο, ubi itidem illud καίτοι γ' ἄρτι apprime convenit. Tertius locus est Antiq. 16. 10. 5. Filios Alexandrum et Aristobulum rex in custodia habebat: ἦν δὲ φυλακὴ καὶ τήρησις αὐτῶν καὶ προσήει μὲν οὐδεὶς, πάντα δὲ ἐπεσκοπεῖτο τὰ γίνόμενα καὶ λαλούμενα. Nihil tamen ultra patiebantur. Καὶ τί γὰρ ἡ καταδίκων εἶχον ἀδοξίαν καὶ δέος. Vides quid coniciam.

Antiq. 16. 9. 1: πάντα δὲ ἐτάραττον ἐπανασάσει, nondum correctum fuit: ἐπ' ἀνασάσει. Antiq. 16. 9. 3: διὰ τὸ μὴτ' αὐτὸν μῆτε τὴν Ἀραβικὴν δύναμιν παρεῖναι, syntaxis postulabat αὐτός. Deinde iterum exacerbatus fuit Herodis in filios animus, Antiq. 16. 10. 2: ἤδη διὰ μίσους οἰκείου γεγενημένος αὐτός, εἰ καὶ μὴ λέγοι τις, ἐξεργάζετο παρατηρῶν ἑκάστα. Corrigam αὐτοῖς et περιεργάζετο. Sequentia quantumvis corrupta intelligi tamen poterunt propter Bell. Jud. 1. 26. 5.

Nicolaus Damascenus Syllaem accusavit apud Caesarem Augustum Antiq. 16. 10. 8: προσετίθει δὲ τὸ μέγιστον, ὡς ἐξανασήσειε Καίσαρα, μηδὲν ἄλλῃθές διδάξας ὑπὲρ τῶν Ἡρώδῃ πεπραγμένων. Novum et inauditum hoc crimen est Καίσαρα ἐξανασῆσαι: sed uniuscuiusque est invenire verum quod est: ἐξαπατήσειε. Deinde in extrema Nicolai oratione: Φημί γὰρ — καὶ περὶ πέντε καὶ εἴκοσι συνέβη πεσεῖν τοὺς πάντας, scribe: ὡς. Nihil dubium est quin tota haec historiarum pars tantum non ad verbum ex Nicolao transcripta sit. Veluti illud τί δεῖ καὶ λέγειν Antiq. 16. 11. 5: ἤκουε τούτων ὁ βασιλεὺς ἐν ἀρχῇ μὲν οὐ παντάπασιν ἀγνώμων· ἀλλὰ, τί δεῖ καὶ λέγειν, διεκίνησεν ἑαυτόν, quum Tero pergeret dicere. Addidit hoc oculatus et auritus testis, qui regem amabat; ipse Josephus addere non potuisset, nisi invenisset apud alium.

Antiq. 16. 11. 6, index ἔφη μηνύσειν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, εἰ παραιτήσεται διὰ τοῦ φράσαι τῆς βασάνου καὶ τῆς αἰκίας αὐτόν τε καὶ τὸν πατέρα. Intelligam: παραιρήσεται.

Quod supra iam me dicere memini, in ea parte Antiquitatum, in qua emendanda nunc versamur, miro modo usurpatur participium futuri vel praesentis temporis. De eo usu dicam an abusu Holwerda diligenter disputavit in Emendationibus Flavianis p. 128 sqq. Quantum novi, primum legitur exemplum Antiq. 17. 1. 1: ἀπαλλαγείς φόβου διὰ τὸ τῶν ἀδελφῶν μὴ ἐπικοινωνῆσον, postremum autem, ubi Caligulae mors describitur, Antiq. 19. 1. 20, αἰτία δ' ἦν τοῦ προθύμως διαφευξομένου. Eadem locutio quantum observavi, conjecturae ope restituta fuit Antiq. 17. 6. 3 et 17. 10. 3, quos locos ego quoque inter legendum adnotaram, sed inventionis gloriolam mihi praereptam sensi. Addo, quod Holwerdam non observavisse video, Josephum locutionem fortasse traxisse ex Nicolao. Huius certe verba sunt Antiq. 17. 9. 6: τοσὴνδε αὐτοῖς εἶναι βουλὴν τοῦ ὑβριστοῦντος εἰς ἄνδρα συγγενῇ et τοῦ συναπολαυσομένου τιμῶν Antiq. 17. 5. 4.

Milites sunt Antiq. 17. 1. 1, εἰς οὓς τὰ πάντα ἦν τοῖς βασιλεῦσιν ἀνακείμενα τοῦ οἴκειου ἀσφαλοῦς, ὁπότε τύχοι τὸ ἔθνος νεωτέρων ὀριγνώμενον πραγμάτων. Mirum ni verum sit: τοῦ οἴκωφελοῦς. Antiq. 17. 1. 2, verum esse non πολιτεύειν, sed τολουπεύειν, iam vidit Dindorfius. Brevi post fieri non potest ut verum sit quod legitur τὰ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ γάμου ἄκοντος τοῦ βασιλέως, quasi Herodes regno abdicavisset. Corrigendum est εἰκοντος τοῦ βασιλέως idque ipsum supra legitur: καὶ μετέπιπτεν Ἡρώδης εἰκὼν δεήσει τῇ Ἀντιπάτρου.

Ubi Josephus scribit res, quibus interfuit ipse, utile est inter legendum semper meminisse, Agrippam minorem odio ei fuisse. Hoc odium etiam apparet Antiq. 17. 2. 2, ubi fit sermo de Batanaeae incolis. Ἀγρίππας μέντοιγε ὁ μέγας καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ καὶ δμῶνυμος, καὶ πάνυ ἐξετρύχωσαν αὐτούς, οὐ μέντοι τὰ τῆς ἐλευθερίας κινεῖν ἠθέλησαν.

Leve vitium non leves tenebras offundit Antiq. 17. 3. 1: ἀνθ'

ὧν Φερώρα καλῶς εἶχεν, nam non sunt quidem omnia usque-
quaque expedita, sed videmus tamen haec esse Herodis ad fra-
trem verba et in directa oratione requiritur vocativus Φερώρα.

Herodes per tormenta interrogaturus Pherorae uxorem, Antiq.
17. 4. 2, impunitatem pollicetur si mulier vera dixerit, τρέ-
ψειν γε μὴν κακοῖς τοῖς ὑσάτοις ἀγνωνόμειν προθεμένην ὑπισχνεί-
ται. Bekkerus τρίψει edidit, scripserim equidem περιέψειν.
Deinde in sequenti paragrapho satis est verbo indicare requiri
εὕρίσκεται φάρμακον κομίζειν δώσων τῇ τε αὐτοῦ μητρὶ καὶ
Φερώρα, non κομίζων δώσων et ἀπαλλάσσειν φάσκων αὐ-
τὰ μειράκια, non ἀπαλλάσσει.

In literis ad Antipatrum datis quaedam Herodes de matre
eius questus est, Antiq. 17. 5. 1: ἄμα τῆς μητρὸς κατηγορῶν
ὡς δλίγον, sed malo πρὸς δλίγον. Deinde Antipater Romam
relinquit et postquam Ciliciam attigit, τῶν φίλων οἱ μὲν ἐκέ-
λευον αὐτὸν ταῦτά πῃ παραδοκοῦντα ἐπέχειν, ubi legam ἐν-
ταῦθα πῃ.

In narratione de Antipatro quo fato perierit, quam narratio-
nem totam ex Nicolao fluxisse video, operae pretium est indi-
care quales editores hucusque Josepho obvenerint. Locus est
Antiq. 17. 5. 4. Testatur nefarius adulescens Καίσαρα ἐπίσης
τῷ θεῷ ἀπατηθῆναι οἱ δὲ ὄντα. Est haec scriptura optimi Codicis
Lugd. Batavi, quem Havercampus presse sequi solet, si quid
forte vitii habet, nam ceteroquin bonas lectiones contemtim
abiicit. Antea tamen recte legebatur: ἀπατηθῆναι οἶδόν τ' ὄντα,
id quod Epiphanius vertit ut debuit: quem iuxta ac Deum fallere
nemo posset. Aliis scribere placuit: ἐπ' Ἰσῆς τῷ θεῷ ἀπατηθῆναι
μὴ οἶδόν τε ὄντα!

Antiq. 17. 5. 6: ὁπόσα . . . Ἀντιπάτρω ἡσέλγητο μετὰ οἴνου
καὶ λύμης ἐρωτικῆς, emenda: λύσσης. Non minus luculen-
tum vitium est Antiq. 17. 6. 3. Coram rege adducuntur rei
Judas et Matthias eosque rex interrogat εἰ τολμήσειαν αὐτοῦ τὸ
ἀνάθημα καθελεῖν. Nihil veriti senis saevitiam, respondent: ἀλλὰ
καὶ πεφρόνηται γε ἡμῖν τὰ φρονηθέντα καὶ πέπρακται τὰ

πεπραγμένα μετ' ἀρετῆς ἀνδράσι πεπωδεςάτης. Emenda: πεφρόντισαι et φροντισθέντα. Hinc continuo sequitur: τοῦ τε γὰρ θείου τῇ ἀξιώσει πεπιστευμένα βεβοῦνται ὑφ' ἡμῶν καὶ τοῦ νόμου τῇ ἀκρόασει πεφροντισμένα.

Antiq. 17. 6. 3: ἐκκλησιάσας εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον, lege: εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, nam hoc nomen usurpat etiam Antiq. 17. 8. 2. Deinde medicus sit oportet qui plane intelligat descriptionem gravissimi morbi quo Herodes periit, Antiq. 17. 6. 5, sed hoc tamen video pro ἐπιθυμία δὲ δεινὴ τοῦ δέξασθαι τι ἀπ' αὐτοῦ, reponendum esse δδάξασθαι. Vide modo de eadem re: ἐνησμός δ' ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, Bell. Jud. 1. 33. 5.

Minutum est Antiq. 17. 10. 10: πολλοὺς ἀφῆκεν scribere pro διῆκεν. Sed quid est quod dicitur in invectiva in Herodem Antiq. 17. 11. 2, de regiis ministris, οἱ ἐπ' ἐκπράξει τῶν φόρων ἀξιοῦεν? Sunt in ea parte alia quam plurima mihi utique parum intellecta saepiusque quam vellem in his libris cogor manum continere, quum in densis tenebris nihil dispiciam; sed ante pedes posita est correctio: οἱ ἐπὶ ἐκπράξει τῶν φόρων ἐξιοῦεν. Plane contrarium vitium est Antiq. 19. 1. 16, ubi Caligulae caedes multis cum ambagibus sed perplexe admodum depingitur. Nunciato vivere principem, nobiles qui in theatro sedebant, non ausi sunt surgere: οὐ γὰρ ἀφ' ἧς ἐξιοῦεν διανοίας, γενήσεσθαι περὶ αὐτοὺς τὴν κρίσιν, ἀλλ' ἀφ' ἧς εἰκάζειν θελήσειαν οἱ τε κατηγορήσαντες καὶ οἱ δικάζοντες. Hic contra intelligo: ἀξιοῦεν. Altera correctio alteram firmat.

Inspicienti patebit coniunctionem excidisse Antiq. 17. 13. 2: γράφειν μὲν (γὰρ) Ἀρχελάφ ταπεινὸν ἡγεῖται. Sed gravior est offensio Antiq. 17. 13. 4. Glaphyra filia Cappadocum regis deinceps nupsit Alexandro Mariammes filio, regi Iubae τῷ πολυμαθεῖ et Archelao Ethnarchae, Alexandri fratri, ἀπόμοτον δὲ Ἰουδαίοις γαμετὰς ἀδελφῶν ἄγεσθαι, ut est Antiq. 17. 13. 1. Paucis diebus ante mortem Glaphyrae in somnio apparuit Alexandri imago. Tune, inquit, sustinuisti συντίθεσθαι πρὸς Ἀρχέλαον, ἄνδρα μὲν σεαυτῆς, ἀδελφὸν δὲ ἡμέτερον. Quid hoc est ἄνδρα μὲν σεαυτῆς? Sed vere et convenienter Archelaum Glaphyrae δατέρα appellarat (ΑΝΔΡΑ-ΔΑΕΡΑ).

P. Sulpicius Quirinius, quem populus hodie stulte Cyrenium appellare solet, fuit τῶν εἰς τὴν βουλὴν συναγομένων, Antiq. 18. 1. 1. Sed fuit, opinor, pater conscriptus et τῶν εἰς τὴν βουλὴν συγγραφομένων vel συγγεγραμμένων, nam hoc ambigo.

Esseni neque uxores ducunt, nec servos habent, Antiq. 18. 1. 5, τὸ μὲν εἰς ἀδικίαν φέρειν ὑπειληφότες, τὸ δὲ σάσεως ἐνδιδόναι ποίησιν, Antiq. 18. 1. 5: An πρόφατιν? Obiter addo, nihil esse cur viri docti mirentur, quomodo Plinius in Historia Naturali Essenos cognoscere potuerit; fuit enim, quod nuperrime repertum est, cum Tito in Palaestina.

Sine sensu editur Antiq. 18. 1. 6: Γεσσιου Φλώρου τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ὑβρίζειν ἀπονοήσαντος αὐτοὺς ἀποσῆναι Ῥωμαίων. Com-mendo: ἐπαναγκάσαντος.

Rex Phraates concubinam habuit Ἰταλικὴν παιδίσκην, ὄνομα αὐτῇ Θερμοῦσα. Si mulier Italia oriunda fuit, magis crediderim Φορμουσαν eam fuisse appellatam.

Antiq. 18. 3. 4, interponitur lepida narratio, quomodo eques Romanus Decius Mundus nobilem matronam Romanam in aede Isidis decēperit. Hanc historiolum postquam narravero, Josephus inquit, οὕτω μεταδίδω τὸν λόγον ἐπὶ τὰ ἐν Ἰουδαίῳ γεγονότα. Scribit Dindorfius μεταδίδωμι, qua in re nonnullorum Codicum auctoritatem imprudens secutus est, nam satis apparet verum esse μεταβιβῶ. Sed plus refert corrigere ludicrum in paucis vitium, quod statim sequitur. Ni potius Paulina sua, amator mori decrevit: ἐνδεῖα σιτίων θάνατον ἐπιτιμᾶν αὐτῇ καλῶς ἔχειν ἐνόμιζεν ἐπὶ Παυλίνῃ κακοῦ τοῦ κατειληφότες. Vidistine quid umquam stultius? Interpretes tamen nil mali suspicati vertunt bona fide: propter malum, quod ei ex Paulina acciderat. Nemo vidit hucusque esse emendandum: ἐπὶ παύλῃ κακοῦ τοῦ κατειληφότες. Iterum παύλαν κακῶν Josephus appellavit Antiq. 20. 8. 10. Tandem libertae fraude Mundus voti compos fit et tertio die post, forte obviam factus Paulinam ita irridet: Παυλίνα, ἀλλὰ μοι καὶ εἴκοσι μυριάδας δισώσω, δυναμένη οἴκῳ προσθέσθαι

τῷ αὐτῆς, διακονεῖσθαι τε ἐφ' οἷς προσκαλούμην οὐκ ἐνέλιπες. Sed scribam: ἄμα μοι. Ceterum quod ad ipsam fabulam attinet, non dissimile est quod legitur in Aeschinis quae feruntur epistulis saepeque, opinor, delubra tam fraudulentos amatores celarunt.

Antiq. 18. 4. 1, supplebo: ἀνὴρ ἐν ὀλίγῳ (λόγῳ) τὸ ψεῦδος τιθέμενος. Antiq. 18. 4. 3, miror dici τὰ τέλη τῶν ἀνουμένων καρπῶν, non πωλουμένων, sed magis me advertit quod post exiguum intervallum sequitur. Vestem sacerdotalem asservabat Herodes in turri Antonia. Δῆθεν δὲ ἐπρασεν ὁμοία τῷ Ἡρώδῃ, qui patri successit filius Archelaus. Cum illud δῆθεν absurdum sit, in aliis codicibus librarii utcumque potuerunt, locum correxere eosque Bekkerus secutus est; sed latet, uti arbitror, Ἐνθ' ἐνδε. Deinde quid factum sit usque ad procuratorem Vitellium narratur his verbis: ἐπταὶ δὲ ἡμέραις πρὸ τῆς ἑορτῆς, ἀπεδίδото αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Φρουράρχου, καὶ ἀγνισθεῖς ἡ χρησάμενος ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ μίαν τῆς ἑορτῆς ἡμέραν ἀπετίθετο αὐθις εἰς τὸν οἶκον, ἥπερ ἔκειτο πρότερον. Non vestes apud Judaeos, sed Nasiraei ἀγνίζονται, quod etiam Christiani norunt ex Act. Apost. 21 itaque probo ἀγνισθεῖς. Sed remanet etiam aliud vitium. Quod vidimus, ubi opus erat, reddebatur vestis pontifici ὑπὸ τοῦ Φρουράρχου, cui turris cura commissa erat quemque Romanum fuisse apparet. Ceterum asservabatur ἐν οἴκῳ λίθου οἰκοδομηθέντι ὑπὸ σφραγίδι τῶν τε ἱερέων καὶ τῶν γαζοφυλάκων. Accendebatur praeterea quotidie lumen: τοῦ Φρουράρχου τὸ ἐφ' ἡμέραν ἐκάσῃν λύχνον ἄπτοντος. Dedecet hoc Romuli nepotes; non Φρουράρχος lumen accendebat, sed Φρουρδός.

Antiq. 18. 5. 3: ἐντὸς ἑκατὸν ἐτῶν ἐξ ὀδδου, συνέβη πλὴν ὀλίγων διαφθαρῆναι τοὺς Ἡρώδου ἀπογόνους. Non scribit Josephus, de Herodis familia tempore Domitiani paucos esse superstites, sed tantum non omnes periisse; odorat enim Agrippam minorem, cui Romae coactus adulabatur, quamquam se interdum non continet, veluti Antiq. 17. 2. 2. Verum quid est ἐντὸς ἑκατὸν ἐτῶν ἐξ ὀδδου? Nonne verum est δι' ὅλου?

Non opus est cuiquam demonstrare confuse scribere Josephum

et rerum ordinem perpetuo perturbare, etiamsi chronologiae peritissimus videri velit. Si quis tamen forte existimat me nimis inique de Iosephi negligentia sentire, expendat quaeso Antiq. 18. 6. 1, ubi regis Agrippae vita ita narratur, ut nec caput nec pes constet. Veluti legimus Agrippam Romam venisse brevi ante mortem avi sui Herodis Magni. Alios errores praetereo, sed cf. Antiq. 18. 5. 4 et Bell. Jud. 2. 9. 5. Ceterum dignissima sunt quae accurate expendantur, ea quae Iosephus tradit de Imperatore Tiberio; quem enim describit, is non fuit, quantum video, inter scriptores, quos Tacitus ante oculos habuit. Imprimis cur ita sentiam, facit Antiq. 18. 6. 5.

Jussus fuit Macro Agrippam in carcerem abducere, οὐκ ἂν προσδοκῶν περὶ τοῦ Ἀγρίππα αὐτὸν βουλευῶσαι τι τοιοῦτον, sed malo κελεῦσαι. Deinde aliquot locis omissis, quis enim fert aniles nugas quae lectoribus propinantur Antiq. 18. 6. 7, venio ad Antiq. 18. 7. 1, ubi Herodias maritum Herodem Antipam instigat in fratrem suum Agrippam. Οὐ γὰρ ἀνεκτὸν εἶναι φησι τὸ ζῆν, εἰ Ἀγρίππας — πενία δὲ ἀπόρῳ συνῶν, ὡς τελέως αὐτῷ ἐπικουφίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα — ἐπανεληλύθοι βασιλεύς. Hic promam duas suspiciones, quas alii fortasse vere nimis incertas pronunciabunt, nempe: συζῶν et ἐλέω.

Certius est Antiq. 18. 8. 1: πολλὰ δὲ καὶ χαλεπὰ Ἀπίωνος εἰρηκότος, ὅφ' ὧν ἀρθῆναι ἤλπιζε τὸν Γάιον, καὶ εἰκὸς ἦν, κτέ. reponendum esse: ὡς εἰκὸς ἦν. Maius autem detrimentum est sententiae Antiq. 18. 8. 7: ἀξιῶ γὰρ σὲ τοῦ ἀνδριάντος τὴν ἀνάθεσιν, ἣν ποιήσασθαι κελεύεις Πετρώνιον εἰς τὸ Ἰουδαίων ἱερόν, μηκέτι πράσσειν διανοῖσθαι, quae verba sunt Agrippae regis ad Caium principem, sed facile senties emendandum esse προστάσσειν.

Antiq. 18. 9. 1, mater quaedam adulescentes προσέταξεν ἰσῶν μαθήσει ποιήσεως, solebant enim in illis terris etiam viri ταλασιουργεῖν, sed nonne verius est ἰσιῶν? Sed sunt in hac parte operis plurima mire et insolito modo enunciata. Veluti quid facias Antiq. 18. 9. 2. τολμήσειν ἀντιστατήσειν et mox ἐπιτρέψειν ἡμελλον ἡμῖν ὑβριεῖν et Antiq. 18. 3. 1: τολμήσειν τὴν σοφίαν παραβήσεσθαι τῶν νόμων?

Venio ad Antiq. 19. 1. 1; ubi Caligula τὴν μανίαν διὰ πάσης ἰσομένην γῆς καὶ θαλάσσης ἔτελλεν, sed melius certe intelligerem: ἐρχομένην. Statim post: τὴν διάβασιν δεινὸν ἡγούμενος τριήρει περατοῦν, praestet nisi fallor περαιοῦν.

Antiq. 19. 1. 5 Chaereas, qui Caligulam interfecit, τὸν καιρὸν ἐπισκοπῶν, ὅπως μὴ εἰς κενὸν ἀλλ' ἐπὶ καταπράξει τῶν βεβουλεμένων ταῖς χερσὶ χρῶτο, hic igitur Chaereas ἐσρατεύετο πολὺν ἤδη χρόνον. Fierine potest ut nemo animadverterit ἐσραγεύετο reponendum esse? Sed Valckenarii Animadversiones ad Ammonium frequentius fortasse hodie laudantur quam lectitantur. Evidens res est, uti vides: ἐσραγγεύετο δὲ πολὺν ἤδη χρόνον, οὐχ ἡδονῇ φέρων Γαίου τὴν συναναστροφὴν. Deinde tributa mollius exegit, quae res Caio bilem movit.

Sequuntur multae paginae in quibus vix quidquam intelligo, adeo ut pleraque quamvis corrupta cogar intentata dimittere. Reliqua fortasse tanti non sunt. Veluti Chaereae verba sunt Antiq. 19. 1. 9: καὶ ἐν μὲν ὑπέζωσμαι ξίφος, ἀμφοῖν δ' ἂν ἀρκέσει, correxit Bekkerus ἀρκέσειεν, sed fortasse praestat: ἀμφοῖν δ' ἐν ἀρκέσει. Antiq. 19. 1. 10, legendum est ἀφῖκτο, non ἀφίκετο. Antiq. 19. 1. 12: ἡνείχετο δὲ Χαίρεας, sed nunc ἡπείγετο, qui antea ἐσραγγεύετο. Antiq. 19. 1. 14: βουλόμενοι ἐν ἱερῷ τῶν ἀμυνομένων κατασῆσαντες αὐτὸν ἄπτεσθαι τῆς σφαγῆς, lege: ἀμυνουμένων. Antiq. 19. 1. 15, Anteium κτείνει στρατιώτας ἀποπέμψας, lege: ἐπιπέμψας. Denique Antiq. 19. 1. 16: ἕτερος ἐπεφοιτῇκει λόγος ὡμιληκέναι μὲν Γαῖον τραύμασιν, οὐ μὲν ἀποθανεῖν, primum conieceram ἰλιγγιακέναι, sed mox intellexi verum esse ὡρακιακέναι.

Praeco quidam Romae dicitur fuisse divitissimus, Antiq. 19. 1. 18, δύναμις τε αὐτῷ ἦν ἐφ' οἷς ἐβελήσειε πράσσειν κατὰ τὴν πόλιν, intelligam: πιπράσκειν. Arruntius igitur, nam hoc homini nomen erat, prodiens in theatrum proclamat caesum esse principem, quo facto sedatur tumultus qui summus erat, quum spectatores spe ac metu ultro citroque iactarentur. Καὶ ἔπαυσε τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ πλέον ἀγνοίᾳ συμπεριφέρεσθαι τοῦ γεγονότος. Deinde se Arruntius ad milites convertit: ἤδη δὲ καὶ σήλας

Ἄρρουντιος περιήκει, ἀνακαλῶν τοὺς Γερμανοὺς καὶ οἱ χιλίαρχοι σὺν αὐτῷ κελεύοντες κατατίθεσθαι τὸν σίδηρον καὶ διασαφοῦντες Γαίον τὴν τελευτήν. Vertit Epiphanius: *statuas etiam Arruntius et loca singula circumdat*; quod quum Bekkerus stultum esse videret, corruptum vocabulum omisit. Est haec sane perquam commoda ratio, sed malo tamen suspicari latere participium *κατασελάας*.

Utinam investigare potuissem unde Josephus sumserit orationem, quam Cn. Sentius Saturninus post Caligulae necem in senatu habuit. Certe Josephus eam non ipse finxit. Quaedam interdum fluxisse dixeris ex commentariis regis Agrippae, cf. Antiq. 19. 4, ubi quae de rege leguntur, undenam cognosci potuerunt nisi ab ipso? Sed est hoc necessario incertum, quia Taciti Annales perierunt, quibus Caligulae res enarratae fuerunt et initium principatus Claudii. Ceterum Josephus sibi non constat et fontes sequitur minimum duos. Veluti legimus Antiq. 19. 1. 15 eum populo perpetuo fuisse acceptum et *προσφιλή* et Antiq. 18. 7. 2: Γαῖος δὲ τὸν πρῶτον ἐνιαυτὸν καὶ τὸν ἐξῆς πάνυ μεγαλοφρόνως ἐχρῆτο τοῖς πράγμασι. Contra Antiq. 19. 2. 5: *πρῶτον ἢ τῇ ἀρχῇ συνῆλθε, σκαιός τε καὶ κακοπραγίας εἰς τὸ ἄκρον ἀφιγμένος ἦδονῃ τε ἡσώμενος καὶ φίλος διαβολῇ*. Idem tamen brevi post perhibetur fuisse *ρήτωρ τε ἄριστος καὶ γλώσση τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Ῥωμαίοις πατρίῳ σφόδρα ἡσκημένος*. Plane ineptit bonus Judaeus et ut culpam quantum possim minuat, non erit mihi Romanus princeps *σκαίος*, sed *εἰκαῖος*.

Antiq. 19. 2. 2: *τέτροφε τὴν τυραννίδα οὐδὲν νεώτερον πλὴν ἢ ἀργία*. Corrigo: *οὐδὲν ἔτερον*.

Verissimum est, quod traditur Antiq. 19. 3. 3 populum odio Senatus expetiisse principem: *τῶν πλεονεξιῶν τῆς βουλῆς ἐπιστάμιμα τοὺς αὐτοκράτορας εἰδώς*. Caligulae flagitia non fecerant ut plebs mutaret sententiam, estque id diligenter retinendum, ubi iudicium fertur de principibus, qui in Senatorum odium incurrerant. Si Tacitus vel Dio Cassius de plebe homines fuissent, longe aliam illorum temporum historiam haberemus. Sed redeo in provinciam meam ut Josephum emendem. Veniunt ad Claudium legati petitem ut ab Senatu quam a praetorianis mi-

litibus imperium accipere malit, Antiq. 19. 3. 3. Εἰ δὲ ἀρχῆς δρέγοιτο, παρὰ τῆς βουλῆς δέχεσθαι διδομένην· αἰσιώτερον γὰρ καὶ εὐδαιμονέστερον χρῆσθαι τὸν μὴ μετὰ ὕβρεως ἀλλ' εὐνοίᾳ τῶν διδόντων παραλαμβάνοντα. Equidem corrigam: αἰδημονέστερον χρῆσεσθαι.

Antiq. 19. 4. 3 circumstant milites Senatum qui habetur in aede Jovis Victoris, cf. Preller. Myth. Rom. I p. 177. Electionem Senatui permittunt, modo imperium uni deferatur. Ὁ ρᾶν δὲ ἐκείνοις ἐπιτρέπειν ὅσις τοιαύτης προσασίας ἄξιος. Nonne ἱᾶν praestat?

Revocarat ad se rex Agrippa amicum quendam, quem propter importunitatem et oris licentiam aliquamdiu aula carere iusserat. Amicus revocatus vociferatur: πεπαῦσθαι νενόμικέ με τῆς παρησίας, ἣν ἀπὸ ποιοῦ συνειδότης ἔχων νῦν βοήσομαι μᾶλλον; Lege: ἀπὸ τοῦ μοῦ συνειδότης. Locus est in Antiq. 19. 7. 1. Alius erat qui itidem regem offenderat Antiq. 19. 7. 4: καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἢ προσεδόκησέ τις διηλλάττετο, ubi θᾶττον commendo.

Rex Agrippa Beryti ludos editurus ἑπτακοσίους ἄνδρας ἑπτα-
ς μαχησομένους ἐπεμψε, Antiq. 19. 7. 5. Non misit rex gladiatores mille et quadringentos, sed septingenta paria et bini pugnaturi erant. Τούτους μὲν δὴ πασσοῦ διέφθειρεν. Est haec lectio codicis Lugd. Batavi, quem Bekkerus sequitur; in reliquis libris est: τούτους μὲν δὴ πάντας συνδιέφθειρεν. Quid latet? Opinor πάντας σύνδυο διέφθειρεν.

Antiq. 19. 11. 2 vitiosa scriptura τοὺς ὁμωμένους ὄρκους uti vides ducit ad ὁμωμομένους potius quam ad ὁμωμοσμένους. Itaque confirmatur quod hodie de vera forma suspicamur.

Inde ab morte regis Agrippae Josephus redit ad orationis simplicitatem, sunt autem in hoc postremo libro vicesimo, qui nunc sequitur, pauca tantum quae satis probabiliter corrigere potui. Veluti supplendum est Antiq. 20. 2. 1: θεοῦ προνοίᾳ καὶ ἀρχῆς (εὐτυχοῦς) τυχὸν καὶ τέλους εὐτυχοῦς τευξόμενον. Antiq. 20.

6. 2 Judaei Cumanum accusant *παρασιωπήσαντα τὸν τῶν ἀνηρημένων φόνον*· sine sensu. Rescribam: *παρολιγώρησαντα*.

Quam vellem Bulwerus cognovisset quod Josephus habet Antiq. 20. 7. 2 de Agrippa filio Felicis et Drusillae: ἀλλ' ὃν μὲν τρόπον ὁ νεανίας ἐκεῖνος σὺν τῇ γυναικὶ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν τοῦ Βεσβίου δρους ἐπὶ τῶν Τίτου Καίσαρος χρόνων ἠφάνισθη, μετὰ ταῦτα δηλώσω. Denique antequam finem operi imponat, narrat Josephus Antiq. 20. 9. 7 templum tandem perfectum fuisse: ἤδη δὲ τότε καὶ τὸ ἱερὸν ἐτετέλεστο iamque erat periculum ab operis, quorum erant duodeviginti millia, ne turbas in urbe concitarent, διὰ τὸ τὴν τροφὴν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἐργασίας πορίζεσθαι. Nempe hoc modo pauperes alebantur ex sacro thesauro, καὶ γὰρ εἰ μίαν τις ὥραν τῆς ἡμέρας ἐργάσαιτο, τὸν μισθὸν ὑπὲρ ταύτης εὐθέως ἐλάμβανεν. Miror haec verba nondum adhibita fuisse ad interpretationem parabolae quam Matthaeus servavit 20. 1—15.

Venio ad Vitam 3, in qua cur tandem Neronis uxor Ποππία dicitur, quae fuit, opinor, Ποππία appellanda? Eodem modo Pompeius mihi Πομπῆος erit atque sic in similibus.

Non lubet ridiculo operi diu immorari, in quo vix tandem quaedam recte intelligere coepi, postquam cognovi quae Graetzius admodum docte disputat de dissensione inter Hillelitas et Schammaitas, quae tunc cum maxime flagrabat. Veluti nisi quis hoc sciat, quomodo umquam intelligere poterit quae Vit. 13 de oleo narrantur, quod Johannes Gisgalensis tam insano pretio vendidisse dicitur. Sed illuc redeo. Vit. 24 Josephus provocat ad pugnam Aebutium; hic autem pugnam detractat, κατεπέπληκτο γὰρ τὴν ἡμετέραν ἐτοιμότητα καὶ τὸ θράσος. Imo Josephus praedicat suam ἰταμότητα.

Admodum molestum est in tam confusa narratione gravibus corruptelis sensum saepe obscurari, ut vix dispicias quid tandem scriptor dicere voluerit. Veluti Vit. 25 Johannes Gisgalensis vult Galilaeis persuadere ut ab Josepho deficiant. Non paruerunt Sephorenses, οὐδετέρῳ γὰρ ἡμῶν προσεῖχον διὰ τὸ Ῥωμαίους ἡρῆσθαι

δεσπότας. Contra qui Gabara incolebant sese cum Johanne coniunxerunt. Interponitur autem de Tiberiade: *Τιβεριεῖς δὲ τὴν μὲν ἀπόσασιν οὐκ ἐδέχοντο, καὶ αὐτοῦ δὲ συγκατένευσον γενήσεσθαι φίλοι.* Sed quantum video, scribere voluit Josephus Tiberienses in fide permansisse itaque scribam: *οὐδὲ συγκατένευσον.* Post demum ibi quoque tumultuari coeptum est, Vit. 27.

Adventantibus praedonibus, ut domum incenderent, in qua forte Josephus degebat, ille unum de eorum numero intromitti iubet: *παύσασθαι γὰρ οὕτως τῆς ὀργῆς αὐτοὺς ἔφην,* Vit. 30. Cetera stulte ficta describere nihil opus est, ut intelligatur verum esse: *παύσεσθαι γὰρ οὕτως τῆς ὀργῆς αὐτοὺς ὤμην.* Stultius etiam est quod § 35 legitur, ubi Josephus Justo in memoriam revocat quod maritum sororis *σωφρόνως κολάσειεν*, equidem certe quovis pignore contendam factum id fuisse *ὠμοφρόνως*.

Vit. 39 verum est *προνοήσεσθαι γὰρ αὐτὸς ἔφασκεν*, non *προνοήσασθαι*. Deinde aliis multis minutis vitiis omissis § 49 scribendum est *καὶ παρακαλέσειαν*, non *ὥς* et in fine suppleendum: *εἰ τί (μοι) μὴ καλῶς πέπρακται.* In § 63 *παρεκάλουν δλίγον τῆς πόλεως πορρωτέρω μετὰ φίλων πολλῶν τε τῶν φυλαξόντων αὐτοὺς ἐλθεῖν.* Lege *ἄλλων*. Contra § 65: *βούλομαι δ' εἰπεῖν καὶ πρὸς ἄλλους Τιβεριεῖς*, commendo: *ἀλόγους*. Denique § 69: *πάντας ὑποχειρίους ἔξετε καὶ ὄσους ἰδίᾳ ἐπάξει δύνησεσθε αὐτῶν*, fortasse verum est *πατάξει*, sed non est digna haec Josephi vita, cui multum operae tribuas.

Venio ad Bellum Judaicum et statim haereo Prooem. 5. Scripsit Josephus Graecis et barbaris: *καὶ ἐγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὢν Ἑλλησί τε καὶ βαρβάρους τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀνατίθηναι.* Sed sunt quos Josephus con-temnat: *τοῖς δὲ γνησίοις πρὸς μὲν τὰ λήμματα καὶ τὰς δίκας κέχνηεν εὐθὺς τὸ σῶμα καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται*, sed spernunt historiam, quae sine veritatis amore constare non potest. Habesne dicere qui sint illi *γνήσιοι*? Si non habes, perpende quod sequitur: *τιμάσθω δὲ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθές, ἐπεὶ παρ' Ἑλλήσιν ἀμελεῖται.* Itaque reponendum est, quod literarum duc-

tibus satis respondet: τοῖς δ' Ἑλλήσι. Ridiculum est videre quomodo vanus promissor hic se extollat.

Quae vidi accurate exsequar, inquit Prooem. 6, τὰ δὲ προγενέστερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἐπιδραμῶ συντόνως. Ferri illud ἐπιδραμῶ non potest, postquam Dindorfius ostendit, quam sit Josephus circa verborum formas accuratus. Scribendum est: ἐπιδραμῶν.

B. J. 1. 1. 2: ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, corrigo: παρὰ· sed non est operae pretium talia diligenter adnotare, quae attentum lectorem fugere non possunt. B. J. 1. 1. 4: τὸν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα καὶ περιτείχισε καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, quia articulus hic servari non potest, lege κῆτα. B. J. 1. 2. 7 famas describitur in qua oppidani ἤψαντο καὶ τῶν ἀηθεςάτων, quia gulae dediti faciunt idem, reponam: τῶν ἀηθεςάτων.

B. J. 1. 3. 2 venit Antigonus ad fratrem Aristobulum ὡς ἐνὴν μάλισα κεκοσμημένος, ubi repono κάλλισα. Miror Bekkerum hoc non vidisse, quum idem vitium correxerit Vit. 3. B. J. 1. 8. 6: γνοῦς ἀνεχώρει ἐπὶ Μαχαιρούντος, in eo contextu melius intelligam: ἀπογνοῦς. B. J. 1. 10. 6: οἱ νόμοι κτείνειν ἀκρίτως οὐκ ἀφιλᾷσι, lege: κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἐφιλᾷσι.

Gravius vitium est B. J. 1. 13. 6, in qua paragrapho praeterea confunditur Mariamme cum matre Alexandra: ἐπεβούλευε συλλαβεῖν, ἔξω τοῦ τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, sed callidus hostis cavit ab insidiis. Vides stare non posse: ἀπατήσας? Quid reponendum? Nonne αἰτήσας? B. J. 1. 14. 2 supplebo: προσλαβὼν δὲ πένθους ὄσον (εἰ κὲς) ἦν. B. J. 1. 15. 2: εἰς Ἰουδαίαν παρέβαλεν, malo παρενέβαλεν. B. J. 1. 15. 5 ἀμυνοῦμενος scribendum est, non ἀμυνόμενος. B. J. 1. 17. 1: τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ostendit participium καλουμένων esse hoc veteranorum militum quasi proprium nomen, unde scribam: τῶν παλαιστρατιωτῶν. Alibi, 1. 27. 4, legitur παλαιὸς στρατιώτης et 2. 4. 1: τῶν πάλαι στρατευσαμένων.

Sine sensu editur B. J. 1. 17. 8 de rege Herode, qui Hierosolyma obsidebat: διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν καὶ τεμὼν τὰ προάστεια τρία μὲν ἐγείρει χώματα, aut fallor aut scribendum: διελὼν δὲ εἰς τρία. Deinde legimus B. J. 1. 18. 5 Cleopatram avaram et impotentem mulierem fuisse, quae ab Antonio petierit ut sibi Herodis et Malichi vita concederetur. Vitam negavit Antonius, sed possessionum bonam partem Cleopatrae obtulit: μέχρι γοῦν τῶν προσαγμάτων ἐπινεύσας Ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ βασιλεῖς τηλικούτους ἀνόσιον ἡγεῖτο, κτῆ. donec intellexero illud προσταγμάτων, latere credam: προσφάγμάτων.

B. J. 1. 19. 3 pro κατὰ γὰρ scribam καὶ γάρ, sed vide nunc B. J. 1. 20. 1. Verba sunt Herodis ad Caesarem Augustum post victoriam Actiacam. Equidem, inquit, confiteor me Antonii amicitiam comiter coluisse καὶ οὐδὲ τοῦτ' ἂν ὑπερβιβάμην εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἂν με μετὰ τῶν ὅπλων ἐπείρασας ἀχώρισον, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἀραβες. Accessit illud ἀχώρισον ex Codice Lugd. Batavo, quod quum nihil significet, Bekkerus omisit. Crediderim equidem scribendum esse: εὐχώρισον.

Herodes multas Graecorum urbes ornavit et sustentavit maioraque etiam tribuisset, nisi fuisset metu prohibitus ne δόξειεν ἐπιφθονος ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον εὐεργετῶν τὰς πόλεις πλεον τῶν ἐχόντων, B. J. 1. 21. 12. Sed quid est illud ἐχόντων? Certa suppetit correctio: τῶν ἡγεμόνων. Non Graecos metuebat, vix servantes τὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπορρέοντα λείψανα, sed fugienda erat invidia Romanorum praesidium. Ceterum possumus audacter affirmare haec omnia ex Nicolao fluxisse.

Etiam in hac literarum luce editur hodie B. J. 1. 23. 3: τὰς δὲ διαβολὰς ἰσχυρῶς ἀπεθύσατο pro ἀπελύσατο. Poterat tamen de Josephi usu constare ex B. J. 1. 27. 2: ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας vel 4. 5. 4: ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας vel 2. 6. 2, ubi nescio quomodo Bekkerus correxit quod corrigere oblitus est, uti dixi, 1. 23. 3. In eadem paragrapho legimus dixisse Alexandrum, ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ἐσιν, εἰ δὲ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, sed quia hoc plane nihil significat, recipi fortasse poterit mea coniectura πείθεται.

Nefarius Antipater sibi devincire studebat amitam Salomen, B. J. 1. 24. 2: τὴν τηθίδα Σαλώμην, ὡς ἂν γαμετὴν οὖσαν, καθομιλῶν ἅει καὶ παροξύνων. Quod pauci negabunt, emendandum est: συνετήν. Aliquanto minus certum est quid sit scribendum B. J. 1. 24. 7. Prodierunt indices dixisse Alexandrum, ὡς οὐκ ἐν Ἡρώδῃ δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναιδεῖ γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας. Dissimulabat aetatem Herodes et Alexandri verbis aculeus inesse debet, qui non inest in mero convicio: ἀναιδεῖ. Difficile est coniecere, quam lepide in patrem iocatus sit, sed poterit fortasse commendari νεαλεῖ. Ductus literarum non multum abludunt et ridere possumus νεαλοῦς γέροντος viridem sed simulatam senectutem. Idem si serio dicendum est, fuit Herodes ὁμογέρων. In eadem paragrapho requiro ὡς δῆλον pro καὶ δῆλον.

Archelaus Cappadox simulat esse se iratum filiae, quae Alexandro nupserat, B. J. 1. 25. 1. Vociferatur ut iram Herodis mitiget: προσθήσω δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ, sed emendandum est: προσθύσω. B. J. 1. 26. 2 sunt quaedam fortasse non satis emendate scripta, sed malo tamen: ὁ μόνος εὐγενής Ἀλέξανδρος καὶ τὸν πατέρα δι' εὐγένειαν ἀδοξῶν quam ἀγένειαν.

In eadem paragrapho operae pretium est videre quomodo Josephus interdum, Herodotum credo imitatus, in indirecta oratione ab accusativis cum infinitivo ad nominativos delabatur. Ne nimis multa describenda sint, omitto omnia quae non sunt prorsus necessaria ad intelligendum quid velim. Εὐρυκλῆς προσελθὼν, ἀντιδιδόναι τὸ ζῆν, ἔφασκεν, Ἡρώδῃ, τῶν εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν, — πάσαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος — φάναι γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς Ἡρώδης ἐν ἀλλοτρίοις — τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸν τοῖς Ἑρκανοῦ καὶ Μαριάμμης δαίμοσιν — περὶ μὲν γὰρ εὐγενείας ἐτέρων μνείας γινομένης ΑΥΤΟΣ ἀλόγως ὑβρίζεσθαι — κατὰ δὲ τὰς θήρας προσκρούειν μὲν ΣΙΩΠΩΝ, ΕΠΑΙΝΕΣΑΣ δὲ προσκρούειν ΕΙΡΩΝ. Hinc, uti vides, difficile est non suspicari itidem esse legendum: τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸς. Similiter nominativus usurpatur Bell. Jud. 1. 30. 3: ἐρρήθη δὲ παρὰ πάσαις — πολλάκις τὸν Ἀντίπατρον εἶπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἶη πολιὸς ἤδη, νεᾶζοι δὲ καθ'

ἡμέραν δ πατήρ, φθάσαι δ' ἂν τάχα καὶ ΤΕΛΕΤΤΗΣΑΣ, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς, nam φθάσαι infinitivus hic est, non optativus. Hinc quod post breve intervallum sequitur: ἀφηρῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἐπὶ τέκνοις ἐλπίδα, malo equidem αὐτὸς rescibere. Nempe syntacticum vitium non curat Josephus, modo perspicue scribat et duo loci quos supra posui aliquam exousationem habent, sed etiam longius est progressus B. J. 5. 9. 3, ubi refert quomodo ipse civibus auctor fuerit ut se Romanis dederent: καὶ νῦν Καίσαρα βούλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς παρασχεῖν· οὐ γὰρ ἂν σῶσαι τινα βίᾳ ΛΑΒΩΝ τὴν πόλιν. Alibi non dubium est, quin librariorum errores nos ludificentur. Voluti Antiq. 14. 1. 2 est sane verum: ἐπὶ τῷ βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, αὐτὸς δὲ ζῆν ἀπραγμόνως, καρπούμενος ἀδεῶς τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ κτῆσιν, non αὐτὸν — καρπούμενον, sicuti recte legitur Antiq. 2. 14. 5: Μωυσῆς δὲ οὐκ ἔτι αὐτὸς ποιήσεσθαι περὶ τούτων λόγους ἔφησεν, αὐτὸν δὲ ἐκείνον παρακαλέσειν τοῖς Ἑβραίοις ἀπελθεῖν. Corrigendi sunt praeterea loci qui inveniuntur Antiq. 14. 15. 7 et 16. 9. 3, alii fortasse.

B. J. 1. 27. 1: ἐγγράφως τὰς μηνύσεις φέροντας, dicitur hoc nisi fallor, ἐγγράφους. Gravius est quod offendit Bell. J. 1. 30. 6: ἵνα μὴ καὶ καθ' ἑξῆς φέροιμι τὸν ἀλάστορα, ubi verum est τρέφοιμι. B. J. 1. 31. 1 pro μετεπέμπετο reponendum est μετεπέπεμπετο. In Antipatri verbis Antiq. 1. 32. 3 quanto elegantius erit: εἰ δ' ἐξωλέσματος πάντων ἀνθρώπων ἐγενόμην καὶ θηρίου ψυχὴν ἔχων ἀνημέρου, πάτερ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις ἐκκληθῆην quam ἐνικῆθην. Deinde quod brevi post sequitur: μέμνησο δὲ ὡς οὐχ ἐκὼν ἔπλεον, ἐπιστάμενος τὴν ἐμφωλεύουσαν τῆς βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσγένειαν, neque τῆς βασιλείας recte huc quadrat, neque τοῖς βασιλεῖσι, quod ex Codice Lugd. Batavo Bekkerus arripuit. Corrigam equidem: τῆς Σαλώμης. Nempe verum id erat, incurrisse Antipatrum in odium Salomes, sed quod dicit invitum se in Italiam profectum esse, id mentitur: vide modo B. J. 1. 29. 2: δεδοικὼς ἐπιτηροῦσαν τὴν Σαλώμην, πραγματεύεται διὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας φίλων τὴν εἰς Ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. Omnia in regia fiebant nutu Salomes et si quos perdere volebat pessima mulier, habebat fratrem in omnibus obnoxium.

Bell. 1. 33. 5 de Herode moribundo legimus: *ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμούς*, quia hoc nihil significat et praelerea statim aoristus sequitur, scribam: *ἐκλείσει*, sicuti Sophocles dixit: *βλέφαρ καέλῃται δ' ὥς καπηλείου θύρα*. Bell. 1. 33. 7: *περιαθρήσας μή τις δ' κωλύων εἴη*, requiritur: *κωλύσων*.

B. J. 2. 1. 3: *οὐ μὴν Ἀρχελάῳ δίχα φόβου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο*, malo φόβου. B. J. 2. 6. 2: *εἰς τοῦτο μέντοι ταπεινότητος ἐκ τοῦ δυσυχεῖν ἔθους προελθεῖν*, intelligam: *τὸ ἔθνος*, vel si id forte mavis: *τοῦ ἔθνους*. In paragrapho de Resenis B. J. 2. 8. 13 tria vitia odoror. Sunt inter eos qui uxores habeant; quidam omnes coelibes permanerent, *ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα*, sed in ea sententia particula *ἅν* non potest abesse. Illi autem *δοκιμάζοντες τριετίῃ τὰς γαμετάς*, *ἐπειδὴν τρις καθαρῶσιν εἰς πείραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν*, οὕτως ἄγονται. Quid hoc est *τριετίῃ*? Latere dixerim: *εὐεξίῃ*. Deinde: *ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν ἀλλὰ τέκνων χρεῖαν γαμεῖν*, sed hoc dicitur: *τέκνων χάριν*.

Satis certa correctio est B. J. 2. 10. 4: *πολεμήσει δὲ ὑμᾶς δ' πέμψας ἐμέ, οὐκ ἐγώ*· nam Petronius dixerat: *ἀπολεῖ*. B. J. 2. 11. 4 sunt regis Agrippae ad Claudium verba: *ὅτι εἰ μὴ κατὰσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ἐπὶ τοὺς εὐπατρίδας λευσσηκότων, ἀπολέσας δὲ δι' οὓς τὸ κρατεῖν ἐστὶ περίοπτον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς*, sed intelligam *περιπόθητον*. Bell. J. 2. 13. 3: *ἕτερον εἶδος ληστῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο*· Graece hoc dici *ἐπεφύετο*, dicebam nuper ad Herodotum 3. 159. Etiam Josephus ita loquitur. Vide modo Bell. J. 1. 10. 6: *καθ' ἑαυτοῦ βασιλεῖς ἐπιτρέφων*, Antiq. 2. 9. 3: *σπάνει τῆς ἐπιτραφισομένης νεότητος*, Antiq. 18. 9. 2: *βουληθεὶς ἐπιφουμένους κωλύσαι*.

Post seditionem demonstrant sacerdotes Gessio Floro difficilem esse sontium investigationem, B. J. 2. 14. 8, *ἐκάστου μετανοοῦντός τε καὶ δὲ ἃ δέδοικεν ἄρνουμένου*. Parum prodest cum Bekkero scribere: *δι' ἃ δέδοικεν*· intelligi poterit: *καὶ δὴ καὶ ἃ δέδρακεν*. Sed ultro fateor certiore medicinam adhiberi posse B. J. 2. 16. 4: *Λακεδαιμόνιοι μετὰ Θερμοπύλας καὶ Πλαταιᾶς καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν Ἀσίαν Ἀγησίλαον ἀγαπῶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας*, nam ibi verum est *εἰρηνεύσαντα*, si-

cuti paulo post sequitur: τεσσαράκοντα νῆες μακρὰι τὴν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν, vel B. J. 4. 8. 1: προειρηνεύσας τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν vel B. J. 5. 6. 3: τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης.

Bell. Jud. 2. 17. 3. Quam vellem Josephus hic scripsisset paulo apertius. Nisi Talmudistas adeas de dissensione quae tunc maxime flagrabat inter Hillelitas et Schammaitas, eorum quae hic traduntur, ne minimam quidem partem intelliges. Mihi Graetzii opus utilissimum fuit et aliis quoque erit, uti arbitror.

Tria vitia corrigenda esse video B. J. 2. 17. 9. Καὶ τοὺς πύργους ἐπισχόντες οἱ ἑσπασαὶ παρεφύλαττον μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. Corrigendum est περισχόντες et διαφύγοι. Sed multo gravior error est in verbis quae sequuntur, ubi adhortantur sanam partem populi ne libertatem prodant οἱ κείῳ δῆμῳ· sine sensu. Emenda: εἰκαλίῳ δῆμῳ. Vide modo B. J. 4. 5. 3: τὸ μὲν εἰκαῖον ἐφ' οὗ καταλήφθειν τόπου, διεφθείρετο.

Praeter mentem scriptoris editur B. J. 2. 18. 7: Οἱ μὲν οὖν λοιποὶ φεύγοντες διεφθάρησαν· τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. Exceptis igitur illis tribus, reliqui evaserunt, nec διεφθάρησαν, sed διεσπάρησαν.

B. J. 3. 3. 5 οὐκ ἀσκόπως Hierosolyma appellarunt regionis umbilicum, sed malo: ἀσόχως. B. J. 3. 5. 4: ἐφ' ὕσπληγος ἐξορμῶν dicendum fuit ἀφ' ὕσπληγος. B. J. 3. 6. 2 describitur agmen Romanum: τούτοις ἀφ' ἐκάτης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τὴν τε αὐτῶν σκευὴν καὶ τὰ μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες. Vallos significat, quos πρέμνα potuit appellare. Vide modo Polybium 18. 1. 6: οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες τοῦτον ἡγοῦνται χάρακα βέλτιστον, ὃς ἂν ἔχοι πλείστας ἐκφύσεις καὶ μεγίστας πέριξ τοῦ πρέμνου.

Dubito verumne sit quod invenio B. J. 3. 7. 4 nihil esse in bello ἀνάγκης μαχιμώτερον, nam ἀλκιμώτερον id mihi dicendum videtur, sicuti recte dicitur 3. 7. 18 nihil esse ἀλκιμώτερον τῆς ἀπογνώσεως. B. J. 3. 9. 1 rogant omnes Vespasianum ut poenam ab Josepho repetat, sed Imperator rem ἐξέ-

λύσεν ἡσυχίᾳ· malim sane ἐξένευσεν scribere. Nempe Judaei Josephum odisse coeperunt, postquam cognoverunt eum superesse καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὄντα καὶ πρὸς τῶν ἡγεμόνων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην περιέπεσθαι, B. J. 3. 9. 6. Hic Bekkerus cum duobus Codicibus πλέον inseruit, sed facile obtinebo inserendum esse ἀμεινον post ἡγεμόνων. Corruptelae origo fuit τὸ δμοιοτέλεuton.

Legitur B. J. 4. 2. 3 quomodo Johannes Giscalensis salvus Hierosolyma evaserit, ἐδεδοίκει δὲ ἐγκαταλειφθῆναι παραχρῆμα τῆς πόλεως ἀλούσης, quod necessario scribendum erit ἐγκαταληφθῆναι. Similiter non minus certo reponendum est καταληφθέντας B. J. 4. 7. 2, sed hoc Bekkerus occupavit emendare. B. J. 4. 3. 10: καθοπλιζομένων ἡρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεσρέψατε τὰ ὅπλα, dicendum hoc est, nisi fallor, ἐπεθρέψατε. Supra quoque hoc verbum attigi. Ecce alia exempla B. J. 4. 3. 10: τὸ πλῆθος αὐτοῖς ἐπιτρέφεται καθ' ἡμέραν. B. J. 6. 6. 2: ἐκ τῆς ἡμετέρας πραότητος τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε. Itidem fortasse corrigendum est B. J. 4. 2. 1: τὰ τε σώματα καὶ τὸ πρόθυμον ὑποθρέψειν οἰόμενος ἐπὶ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας, sed nihil definio.

Nihil significat B. J. 4. 3. 10: εἰ ἐτοίμους δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμύζειν et tuto id scribere poterimus: ἐτόμους. B. J. 4. 3. 12: ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο μὴ προηγνευκῶς εἰσάγειν τὸ πλῆθος, etiam Bekkerus oblitus est corrigere προηγνευκός. B. J. 4. 4. 1: καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπειγόμενον, alterum εἰς Josephus eleganter omittere solet. B. J. 4. 4. 3 orator invehitur in Zelotas eosque appellat ἀθύρματα καὶ καθάρματα τῆς χώρας ὅλης· non sequar Lowthium corrigentem λύματα, nam propius abest φθάρματα, quo vocabulo Josephus iterum utitur B. J. 5. 10. 5.

Dele coniunctionem καὶ B. J. 4. 6. 1: τάχιον καὶ τῆς ἐπινοίας, sicuti recte legitur B. J. 4. 10. 6 et B. J. 4. 4. 2: τάχιον τοῦ παραγγέλματος. B. J. 4. 7. 4 supple: λαβόντες δὲ εἰς ἐπιτήδειον (τόπον). B. J. 4. 8. 1: περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται, corrigendum: ἐν ἀλλοις ἀκριβέστερον. B. J. 4. 8. 3: ἀγγεῖον κεράμου, lege: κεραμοῦν. Denique B. J. 4.

10. 5: τοῖς ἀντικρυς ἔρκεσιν ἀμφὶ γυμμένον, malim ἀμφιρρηγνύμενον, quam id quod Bekkero placuit ἀμφάγνυμένον.

Offendit B. J. 5. 2. 4: μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἔθει συντάξεως ὄντας καὶ μετὰ κόσμου καὶ παραγγέλματος πολεμεῖν εἰδότες, ἀταξία φθάσασα θορυβεῖ, in tali sententia scripsissem equidem: εἰωθότες. B. J. 5. 4. 2: ἐπ' οὐκ ὀλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον περιοικηθῆναι λόφον, lege ὥς, quomodo saepe errari vidimus. Non minus facile est B. J. 5. 5. 1: τοῦ δὲ βασιλέως Σολομῶνος — τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, εἴτ' ἐτέθη μία τοᾷ τῷ χώματι, nam ibi verum est ἐπετέθη. B. J. 5. 7. 3: καὶ μὲν τὰς συμπλοκὰς ἡττῶντο, lege: κατὰ et in iis quae continuo sequuntur: προσῆν δ' ἐλπίς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ Ῥωμαίοις τοῦ ταχέως κρατήσιν, corrigo: ὥς καὶ Ῥ.

B. J. 5. 9. 3 Josephus iussu imperatoris muros circumiens iussit civibus parcere et sibi et patriae neque γενέσθαι πρὸς ταῦτα τῶν ἀλλοφύλων ἀπαθές εἶναι, ubi intelligam ἀπηνές εἶναι. Contra recte legitur B. J. 5. 9. 4: ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι. Credit Josephus κατὰ ἔθνος τὸν θεὸν ἐμπεριάγοντα τὴν ἀρχὴν νῦν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι, ubi verum est εἶναι, sicut recte legitur B. J. 5. 9. 4: ἐγωγε πεφευγέναι μὲν ἐκ τῶν ἀγίων οἶμαι τὸν θεόν, ἐσάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νῦν. In eadem paragrapho: τὴν τε Σιλωὰμ ἐπιλιποῦσαν ἴσε καὶ τὰς ἔξω τοῦ ἁγίου ἀπάσας, ὥς πρὸς ἀμφοτέρους ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ, praestat sane ὠνεῖσθε, sed vide supra ad Antiq. 18. 4. 3.

B. J. 5. 11. 2 legendum est ἐργάσεσθαι non ἐργάσασθαι. B. J. 5. 12. 1: μέχρι μὲν γὰρ νῦν κατὰ σπασμα Ἰουδαίοις τῆς στρατιᾶς συμπεπλέχεσθαι, lege: ἀπόσπασμα. B. J. 5. 13. 1: φευθεῖσιν ἐναπεσφάγη τοῖς παισίν, lege ἐπαπεσφάγη. B. J. 5. 13. 2: τοὺς λοιποὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἄλλων ἀλλαχόσε διέπεμπεν, lege: ἄλλον. B. J. 5. 13. 5 pro ἐρευνήσαντας lege ἐρευνήσαντας et ubi talium corruptelarum finem inveniam?

Non poterit fortasse usquam dilucidius apparere quam nihil cogitet Josephus quid scribat quam ex collatione locorum, quos nunc indicabo. In obsessa urbe omnia insano pretio venibant. Credo id et dabo testimonia. Bell. J. 5. 10. 2: πολλοὶ δὲ λάθρα

τὰς κτήσεις ἐνδὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου πυρῶν μὲν, εἰ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς, sed oblivisci videtur bonus Josephus, neminem hoc plus semel facere potuisse. Post tamen legimus, Bell. J. 5. 13. 7 τοῦ σίτου τὸ μέτρον παραῖναι ταλλάντου et dixeris omnia facta paulo viliora. Sed saeviente fame tandem, B. J. 6. 3. 3 τροφή ἦν καὶ χόρτου τιτὶ παλαιοῦ σπαράγματα· τὰς γὰρ ἱνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιζον σαθρὸν ἐπώλουν Ἀττικῶν τεσσάρων. Itaque constat, quod etiam absque Josepho nullo negotio nobis persuaderemus, in obsessa urbe omnium rerum summam fuisse caritatem. Quid tamen legimus B. J. 5. 13. 4? πολὺ πλῆθος ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ· δώδεκα γοῦν Ἀττικῶν ὠνοῦντο τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε καὶ εἴκοσιν. Quam minor esse qui ad tam absurdas narrationes conniveant.

B. J. 6. 2. 10 provocat nescio quis Judaeus Romanos ad certamen singulare; eques autem Romanus βδελυξάμενος αὐτοῦ τὰ τε ῥήματα καὶ τὸ αὐθαδές, εἰκὸς δὲ καὶ πρὸς τὴν βραχύτητα τοῦ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρῆναι, προπηθᾷ. Nonne verum est εἰκάσας? Bell. 6. 3. 1: τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς, lege ἐπ' αὐτῆς. B. J. 6. 3. 5 pro μὴ παθοῦσιν reponendum μὴ πάθωσιν. B. J. 6. 6. 2: προσκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους, dicitur hoc προσκαλοῦνται. Denique B. J. 6. 9. 3: πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται, scribendum hoc est συνείκοσιν et vide quomodo supra emendaverimus Antiq. 19. 7. 5.

Scribit Josephus B. J. 6. 10. 1 quis Hierosolyma condiderit. Fuit Cananaeorum rex — Melchisedek is dicitur — qui primus urbem consecravit καὶ τὸ ἱερὸν πρῶτος δειμάμενος Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, Σόλυμα καλουμένην πρότερον. Itaque verum est quod Jostius scribit in libro de historia Israelitarum I 71, Josephum libros suos, postquam in lucem edidisset, postea non relegisse. Delevisset certe malesanam etymologiam, quam ipse Apioni exprobrat in extremo primo libro.

Decimam legionem Titus οὐκέτι ὑπὸ τὸν Εὐφράτην ἀπέστειλε. B. J. 7. 1. 3. Malo autem ἐπὶ. Itidem B. J. 7. 2. 2: Σίμωνα μὲν ὑπὸ τοῖς μάλισα μισοῦσι πολεμίοις ἐποίησεν ὁ θεός et in Eleazaris verbis B. J. 7. 8. 6: μετὰ δουλείας ἐλόμενοι τιμωρίας ἀνῆ-

κέτους, εἰ ζῶντες ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐσόμεθα, malo eandem praepositionem ἐπὶ.

Credo ab victoribus saevitum fuisse in miseros Judaeos, sed mihi non minus persuasum est, Josephum in gentis suae miseriis describendis, non temperavisse ab exaggeratione. Veluti incredibile est quod legimus B. J. 7. 3. 1: ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐν τε ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις καὶ τῶν ΚΑΤΑΠΙΜΠΡΑΜΕΝΩΝ, ἐν τε ταῖς ἀλληλοκτονίαις ἀναιρουμένων, πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς δισχιλίους ὑπερέβαλε. Numquid aliud hic fortasse latet?

B. J. 7. 4. 2 de Germanis agitur qui ab Romanis defecerant. Defectionis autem auctores fuisse dicuntur Κλασσικός τις καὶ Οὐιτέλλιος. Classicum novi ex Taciti Historiis, sed inter Germanos Vitellium non novi. Claudium Civilem, opinor, nominavit, sed non satis apparet quomodo hoc nomen Graecis literis scribendum sit. Fortasse verum est Κιουίλιος et conferendae sunt Codicum lectiones. Sed est sane certius scribendum esse B. J. 7. 5. 3: ὅσον τοῖς δφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαῖον καταλιπόντες, non ἀναγκαῖαν.

B. J. 7. 5. 5 describitur magnificentia triumphi. Ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα, τότε ἐδείκνυνεν ὡς παροῦσι. Imo ἰδοῦσι. Nusquam Josephus magis dignus est quem contempnas, quam in ea ambitiosa delineatione triumphi, quem ipse sustinuit spectare. Triumphat propemodum ipse, dum narrat Simonem Giora in Tulliano strangulatum fuisse. Unum ei deerat, quod Romani pepercerunt Johanni Giscalensi.

Denique fugisse dicitur Commagenes rex Antiochus πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ἐπὶ σχήματος καταλιπών, sed vide an non praestet ἐπ' ὁ σχήματος.

Ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τοῦδε γεγράφθω, τὰ δὲ λοιπὰ ἴσως ἄλλω μελήσει.

Amstelodami
d. 6 m. Decembris 1884.

DISQUISITIONES

DE PRONOMINUM PERSONALIUM FORMIS HOMERICIS.

SCRIPSIT

J. VAN LEEUWEN JR.

(Continuantur ex Tom. XIII. pag. 221.)

II. DE PRONOMINUM PERSONALIUM NUMERO DUALI.

§ 1. De nominativi et accusativi formis.

Quum hactenus via trita nobis progredi licuerit, iam aliquid novi est audendum. Nempe in casu accusativo, ut ab hoc ordiar, vetustas formas dualis numeri apud Homerum has esse contendo:

primae personae ἄμμε,
secundae personae ὕμμε,
tertiaae personae σφε.

Quae formae ad pluralem numerum referri solent, parum tamen recte. Neque enim terminatio -ε in aliorum nominum plurali numero reperitur, cum duali sit propria, neque formarum ἄμμε ὕμμε σφε potestas fuit *nos vos eos*, sed *nos ambos, vos ambos, eos ambos*. Claro id apparebit si referamus locos ubi leguntur, initio facto ab Iliade.

H 292	} εἰς ὃ κε δαίμων ἄμμε διακλύη, de binis exercitiis
378	
397	

sibi oppositis dictum est.

Κ 346: εἰ δ' ἄμμε παραφθῆῃσι πῶδεσσι nempe *Ulyxem et Diomedem*.

Ξ 62: πτόλεμον δ' οὐκ ἄμμε κελεύω | δύμεναι nempe *Nestorem et Agamemnonem*.

Χ 219: οὐ τοι νῦν ἔτι γ' ἔστι πεφυγμένον ἄμμε γενέσθαι nempe *Achillem et Minervam*; praecedit δρώσαντε.

Ω 355: τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι δῖω nempe *Idaeum Priamumque*.

Ψ 411: οὐ σφῶιν κομιδὴ παρὰ Νέστορι ποιμένι λαῶν

ἔσsetαι, αὐτίκα δ' ὕμμε κατακτενεῖ δῆϊ χαλκῷ

sic binos suos equos increpat Antilochus; videmus in praecedenti quoque versu dualem usurpari, sequitur autem -σαντε et -ετον.

Λ 110: σπερχόμενος δ' ἀπὸ τοῖν ἐσύλαε τεύχεα καλὰ,
γιγνώσκων, καὶ γὰρ σφε πάρος παρὰ νηυσὶ θοῇσι
ἔφριδ', ὅτ' etc.

hic σφε de fratribus *Iso* et *Antipho* adhibetur, et hic quoque, ut in loco priore, dualem praemitti (τοῖν) videmus.

Uno solo loco σφε de pluribus dicitur:

Τ 265: πολλὰ μάλ', ὅσσα διδοῦσιν ὅ τις σφ' ἀλίτῃται ὁμόσας,
nisi ibi sit dativus σφι, quod fere puto; itemque semel in *Piade* ἄμμε reperitur de pluribus dictum, versu notissimo:

Α 59: Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε πάλιν πλαγχθέντας δῖω etc.,
nisi quis ad solos *Agamemnonem* *Achillemque* referre velit, quod minime suaserim. De versu denique Σ 268, utpote spurio, loqui inutile est, nisi quod in pronomine ἄμμε male adhibito novum fraudis indicium potest inveniri:

εἰ δ' ἄμμε κιχήσεται ἐνθάδ' ἐόντας, nempe *Achilles* *Troianos*.

Transeamus ad *Odysseam*. In qua σφε bis invenitur, utroque autem loco numeri dualis obtinet notionem manifestam:

θ 271: ὃ σφ' ἐνόησε μιγαζομένους (-νω?) Φιλότητι nempe *Martem et Venerem*,

φ 206: ἐξαῦτίς σφε γέπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπε nempe *Eumaeum et Philoetium*. Bis sequitur σφῶιν.

Contra ἄμμε et ὕμμε in *Odyssea* aliquoties de pluribus personis adhibita reperiuntur: ι 404 ἄμμε dicitur de cunctis *Cyclopiis*, κ 209 et μ 221 de *Ulyxis* militibus, χ 73 de prociis *Penelopeis*, ν 357 ὕμμε de *Nymphis* usurpatur, denique σ 407 et ω 109

de omnibus procis, ita ut appareat illum, a quo septem hi versus aut facti aut mutati sunt, pro accusativis numeri pluralis illas formas habuisse. Sed satis patet opinor ex caeteris locis quos attulimus, olim poetas eodem sensu, quo posterī αὐτῶ dicebant, σφε dixisse, et ἄμμε ὕμμε aliquando idem significasse quod νῶι σφῶι, neque dubito igitur quin recentioris aevi sint versus Odyssaeae hanc legem migrantes.

Atqui, cum mature in iis formis errari coeptum sit, suspicio oritur, hic illic oblitteratas esse. Videamus K 281.

Pro se socioque Diomede, — nam pro se solo eum verba facere, non persuasit Naberus in Quaest. Hom., — pro se socioque igitur Ulyxes sic precatur:

δὸς δὲ πάλιν ἐπὶ νῆας ἑὺκλεέας ἀφικέσθαι.

Omnino legendum esse arbitror:

δὸς δὲ πάλιν ἐπὶ νῆας ἑὺκλεέ' ἄμμ' ἀφικέσθαι.

Ex literae *sigma* forma reclinata, qualis in antiquissimis monumentis cernitur, consimilis literae M, origo huius vitii facile explicari potest. Eadem confusio nocuit versibus θ 340 et ι 520, ut alibi vidimus (Cap. I, § 1).

Aliis autem locis, ubi excidere non poterat pronomen salvo metro, formas νῶι vel νῶ, σφῶι vel σφῶ, quae recentioribus melius notae essent, in textum irrepsisse, cum olim ἄμμε vel ὕμμε recitaretur, et per se satis est verisimile, et effici posse puto ex versus Θ 428 initio parum modulato: νῶι ἐῶ etc. Ante Aristarchum enim h. l. νῶιν legebatur, ut testantur scholia; quod ex eodem fonte est cui ψ 52 σφῶιν pro σφῶι debetur, et in versu spurio Π 99 mirificum illud νῶιν δ' ἐκδῦμεν ὀλεθρον: scilicet olim grammatici, inter quos Zenodotum fuisse mireris, serio putabant νῶιν σφῶιν etiam in nominativo et accusativo dici posse. Aristarchus autem quod respuit tam portentosum errorem, neque Θ 428 toleravit genitivum accusativi loco, optime egit; videndum tamen, fueritne vera lectio ἄμμ' ἐῶ, nam in vulgata admodum displicet quatuor vocalium ωιεω concursus; praeterea forma contracta ἐῶ recentior est et parum HomERICA, forma trisyllaba ἐῶ antiquior et quatenus fieri possit poetae vindicanda.

Sed hanc quaestionem in praesentia mittamus; complures enim locos, ubi accusativum ἄμμε vel ὕμμε vel σφε restituendum esse

apparet, mox tractabimus¹⁾. Nunc vero aliud est rogandum. Vidimus *δυϊκά* esse *ἄμμε ὕμμε σφε*; sed non nisi accusativi loco reperiuntur: fueruntne etiam in nominativo casu adhibita? Constanter enim, ut nemo nescit, in numero duali una eademque est forma nominativi et accusativi.

Quod si negandum esset nominativi quoque vim obtinuisse *ἄμμε ὕμμε σφε*, non tamen inde sequeretur falso eas formas a nobis duali numero assignari; nam etiam forma *σφέ*, quae quin ad dualem pertineat nemo opinor dubitaturus est, apud Homerum non nisi accusativo casu adhibita reperitur. Sed minime est negandum; contrarium enim certo ut equidem arbitror indicio potest effici ex theomachiae quodam loco, Φ 432 sq. Ibi Minerva de se ipsa et Iunone ita loquitur:

τῷ κεν δὴ πάλαι ἄμμες ἐπαυσάμεθα πολέμοιο
 Φιλίου ἐκπέρσαντες εὖ κτίμενον πολίεθρον.

Siccine vero dea, de grammatica secura? *ἐκπέρσαντες* dicit de duabus feminis? Non crediderim Olympios, qui πάντα ῥίσασι, ignorare discrimen generis masculini et feminini, et commode venit in mentem Euripideum illud εἰ θεοὶ τι δρῶσιν αἰσχρὸν οὐκ εἰσὶν θεοί. Quid igitur agimus? Numquid scribimus *ἐκπέρσασαι*? Minime, nam si recordamur in caesura hiatum concessum esse, longe facilius et probabilior se offert correctio, quam si quis sit aspernaturus, velim prius secum reputet ipsam formam *ἄμμες* in Iliade non nisi hoc uno versu superesse:

τῷ κεν δὴ πάλαι ἄμμε ἐπαυσάμεθα πολέμοιο
 Φιλίου ἐκπέρσαντε εὖ κτίμενον πολίεθρον.

Patet, dualem et requiri et a veteri poeta fuisse adhibitum, et *ἄμμε* etiam nominativi locum [obire] posse; quod dum posterius vitiosum censent et hiatus usque quaque explere student, turpiter deformaverunt sententiam bis inserta litera sigma, cui iam non erat locus²⁾. Sin quis adhuc dubitat, [adeat mihi Hesiodi

1) In paucis notabilis est § 178, de quo pag. 420 dicitur.

Praeterea videantur: A 8 (pag. 412), A 574 (pag. 413), E 151 (pag. 421), K 140 (pag. 421), K 546 (pag. 412), O 146 (pag. 413), O 155 (pag. 413), θ 315 (pag. 421), θ 317 (pag. 412), ν 269 (pag. 420), ρ 212 (pag. 421), φ 198 (pag. 420).

2) Haud inutile fuerit contulisse versum Θ 378, cui graviorem etiam perniciem attulit eadem causa:

γῆθήσει προφανείας (F) ἰδὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων,

Scut. vs. 87, ubi de se et Iphicle haec Hercules dicit ad Iolaum:

τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν
γαινόμεθ' οὔτε Φυὴν ἐναλγχοιο οὔτε νόημα,
σὸς τε πατὴρ καὶ ἐγώ.

Potestne dubium esse quin ἄμμε περιπλομένων legendum sit? Ipsum metrum hoc ita probat ut nulli alii pronomini hic locus sit, et iam Quietum id intellexisse video; nihil enim est ἐπιπλομένων pro περιπλομένων, et merus scribarum error nos ludificat, qui unde ortus sit ostendi potest: ΑΜΕΓΕΡΙ in ΑΜΕCEΡΙ est corruptum.

Iam igitur res certa est, opinor: ἄμμε significat nos ambos (ego et tu) et nos ambos (me et te).

Atqui si ἄμμε etiam in nominativo adhiberi potest, de ὅμμε necessario idem statuendum esse apparet; quapropter tribus locis, ubi ὅμμε ante caesuram sequente vocali de duobus dictum legitur, suspicor scribendum esse ὅμμε:

A 274: ἀλλὰ πείθεσθε καὶ ὅμμε(ς), ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον, ad
Achillem et Agamemnonem,

A 335: ἄσσον ἴτ'· οὐ τί μοι ὅμμε(ς) ἐπαίτιοι (an -ω?), ad
binos Agamemnonis praecedones,

Φ 231: πρῶτος ἐγώ, μετὰ δ' ὅμμε(ς)· ἄταρ τόδε σῆμα τετύχθω,
ad *Eumaeum et Philoetium*.

Videantur praeterea quae infra dicuntur de A 574, A 782, N 47, γ 81.

Tertiae vero personae forma σφε non nisi in accusativo usurpatur, quemadmodum etiam in singulari et plurali ab hac radice non formatur nominativus apud Homerum.

Haecenus statui quae statuenda videbantur; nunc opinionem, quam protuli, conabor defendere; argumentum enim quoddam obici posse video.

immo προφανέντε, ut iam Aristarchus vidit. Hic quoque de *Iumone et Minerva* illud προφανέντε dictum est, bene factum vero quod ipsum metrum repugnabat quominus in perpetuum toleraretur lectio vitiosa, in qua Dorice, vel potius inepte, corrigitur syllaba -ας accusativi pluralis.

Nempe formas de quibus loquimur a posteris certe sensu pluralis numeri adhibitae fuisse.

Atqui aut nihil valet hoc argumentum, aut valet perinde de aliis vocabulis. Ut exemplum afferam: vox *δσσε* estne dualis an non? e. g. v 401:

κνυζώσω δέ τοι δσσε πάρος περικαλλέ' ἔόντε.

Dixeris dubium moveri non posse, cum et formam et significationem τῶν δυικῶν clarissime referat; ab Homero autem nonnisi in nominativo et accusativo adhibetur. At posterius a vetusta bonaque consuetudine aberraverunt, finxerunt enim genitivum *δσσων*¹⁾ et dativum *δσσοισ(ι)*²⁾, cum hi casus aut more Homero a cognatis nominibus *δμμε* et *δφθαλμός* essent sumendi, aut si quid novi formare placeret, *δσσοῖν* dicendum esset in utroque casu.

In nomine autem substantivo si sic potuit aberrari a dictione Homerica, non mirum si multo longius a via pristina deflexum est in adhibendis *pronominum* formis, quarum significationem quam male perspexerint posterius, notius est quam quod hic demonstratur, ipse enim textus Homericus passim id ostendit. Neque recentiorum profecto grammaticorum illi sunt errores, sed ipsis Athenis mirifice abusi sunt poetae formis vetustis, quas et illi igitur et aequales quibus scribebant parum intellectas habebant.

Caeterum non una eademque sors fuit trium de quibus dudum loquimur formarum *ἄμμε ὕμμε σφε*, sed duabus prioribus multo clementius fuit fatum quam tertiae. De hac prius videamus.

Illud *σφε*, quod dualem olim fuisse, et idem quod αὐτῶ valere in lingua homerica, demonstrasse mihi videor, apud

1) *δσσων* Hes. Theog. 826, Hymn. Orphic. 70 vs. 6, *Theocrit. 23, 8; 24, 73; et aequis apud Tragicos: Aesch. Prometh. 398, Eur. Med. 906, Hipp. 245, 1396, 1444, Hecub. 1105, Phoen. 370, Suppl. 48, 96, Herc. fur. 450, 625, Ion. 1369, Iph. Aulid. 477, fragm. 803, 3.

2) *δσσοισι* Hes. Scut. 426.

δσσοις Hom. Hymn. 81, 9, Hes. Scut. 430, Sapph. fr. 16, Licymnii fragm. 3; Orphic. fragm. 1 vs. 15, Orphic. Argonaut. 184, 540, itemque apud Tragicos haud infrequenter: Aesch. Prometh. 145, 679, Agamemn. 470, Soph. Antig. 1231, Trach. 999, Eur. Alc. 269, Hec. 915, Herc. fur. 933, Ion. 193, Helen. 122, Bacch. 236, 1168, 1385, fragm. 894.

tragicos Atticos nihil non significare potest, neque igitur diligentiores fuisse poetas Alexandrinos in vero eius usu observando, nemo mirabitur. Locos accurate conquisitos afferre, haud fortasse erit inutile:

- 1) $\sigma\Phi\epsilon$ = $\alphaὐτόν$ habes apud *Aeschylum* Prom. 9, Sept. 469, 615, 617, 630, 1028, Pers. 198, Agam. 1642, Eum. 234;
 apud *Sophoclem* Ai. 51, 74, Ant. 44, 516, O. R. 761, O. C. 40, 1567 (?), El. 561 (?), 1396, Trach. 121, 234, 463, 804, 831, Philoct. 200;
 apud *Euripidem* Rhes. 601, Alc. 16, 200, 553, Hipp. 893, Andr. 1001, Troad. 720, 1133, Or. 29, Phoeniss. 764, 1657, Suppl. 153, Herc. fur. 398, 541, Ion. 54, 71, 81, 269, 282, 285, 286, 348, Helen. 937, 1201, 1217, Iph. Taur. 587, 742, 1184, fragm. 1058, 3; et
 apud *Aristophanem* (in parodia dictionis *epicae*) Equit. 1020.
- 2) $\sigma\Phi\epsilon$ = $\alphaὐτήν$ legimus apud *Aeschylum* Eum. 610;
 apud *Sophoclem* Antig. 772, Trach. 878, 912, 1133;
 apud *Euripidem* Alcest. 20, 107, 149, 834, Med. 33, 806, 944, Androm. 39, 347, Helen. 607, 989, Electr. 27, Iphig. Aul. 70 (?), 1349;
 apud *Callimachum* Hymn. Dian. 197, Del. 15.
- 3) $\sigma\Phi\epsilon$ = $\alphaὐτῶ$, recte igitur adhibitum more Homérico, invenitur apud *Aeschylum* Sept. 740, 788, 864, 1002;
 apud *Sophoclem* Ai. 1389, Antig. 1226, O. R. 1505, O. C. 1669;
 apud *Euripidem* Med. 781, 1062, 1240, 1249, 1338, 1365, 1367, 1401, Helen. 140;
 apud *Apollonium Rhodium* III 48, 370, 702.
 In Theogonia Hesiodica vel in Hymnis Homericis non occurrit vox $\sigma\Phi\epsilon$, sed suum obtinet significatum in Scuto Herc. 62, et apud Theognidem 552.
- 4) $\sigma\Phi\epsilon$ = $\alphaὐτούς$ reperitur apud *Aeschylum* Suppl. 507;
 apud *Euripidem* Med. 393, Troad. 73, Hec. 260, Heracl. 103 (?);

apud *Pindarum* Pyth. 5, 115; *Simonidem* 96, 3; ¹⁾
 apud *Callimachum* Hymn. Dian. 80, *Theocritum* 15,
 80; *Moschum* 4, 48;
 apud *Apollonium Rhodium* II 1087, III 327, IV 246,
 556, 787, 1410.

5) σφε = αὐτὰς occurrit *Euripidis* Bacch. 810, *Theocriti* 4, 3,
Apoll. Rh. II 284.

6) σφε = αὐτὰ extat *Pindari* Pyth. 5, 52 (?).

Videmus aetate poetarum qui ita usurpant pronomen, id est saeculo ante Christum natum sexto et postea, vim huius voculae non amplius fuisse intellectam, neque quicquam revera significare iis hominibus quibus quidlibet significare posse videatur, itaque in hac quaestione testimonii iis non esse dictionem. Nos igitur aut fateri debemus nescire nos quid significet pronomen σφε, aut eius significatum debemus efficere ex quinque locis, quibus solis in veteri poesi dactylica invenitur hodie ²⁾: — id quod fecimus.

Non graviora tamen hoc vocabulum perpressum est apud posteriores, quam alia pronomina. Aequae enim absurda est confusio in usu vocis νιν, quae cum nihil nisi *cum eam id* possit significare, perinde atque Homericum μιν, at poetice, vel potius ridicule, a tragicis de *duobus* quoque vel *pluribus* adhibetur, ita

1) Ni fallor, etiam Alcaei fragmentum 73 hac pertinet, quod Apollonius de pron. 388 δ sic exhibet: ἄσφε Αἰολεῖς· ὅτ' ἄσφ' ἀπολλυμένους (-νοίς) σώως· Ἀλκαῖος δ' ἐν-τέρῳ, et hinc ἄσφε probam fuisse formam Aeolicam, tradunt enchiridia nostra (R. Meister Gr. Dialect. I p. 167). Fateor tamen mire mihi displicere protheticum illud alpha, quod mero errori legentis deberi suspicor, cum Alcaeus voluisset verba sic dividi:

ὅτα σφ' ἀπολλυμένοις σώως.

Nam τὸ ὅτα" οἱ Αἰολεῖς ὅτα (vel ὅτα) λέγουσι, ut recte Herodianus observat (II, 192); conf. inscriptio Aeolica ex Pordoeselena (Sammlung der gr. Dialekt-inschriften v. Collitz, n.º 304 A, lin. 33): ὅτα κε ἀ πόλις ἱροπόηται. — Vere si divinavi, simile vitium tollendum restat in Sapphus fragmento 43 apud Apoll. de pron. 386 δ.

2) Hom. Α 111, θ 271, φ 206, Hes. Scut. Herc. 62, Theognid. 552. — Numquid iam Aristarcho verum suboluit? Dignum sane quod excribatur est Schol. Α 104: ὦ] ἡ διπλή ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ὅν. μήποτε δὲ πεπλάνηται, γεγραμμένου τοῦ Ο ὅπ' ἀρχαίων σημασίας ἀντὶ τοῦ Ω, προσθεῖς τὸ Ν· ἔστι γὰρ περὶ δυνεῖν δ λόγος, διδ καὶ ἐπιφέρει καὶ γὰρ σφε πάρος παρὰ νηυσίν." Cum tamen ad Α 111 addatur ἡ διπλή, ὅτι σφε ἀντὶ τοῦ αὐτοῦς, apparet mero casui deberi quod tam accurate vocis σφε potestas in Scholio ad Α 104 sit definita, et Aristarchum solummodo docuisse nunquam de *quo* homine σφε ab Homero usurpari.

ut non mirari vix possis, talia cum recitarentur, totis theatris fuisse neminem qui soloecismum exploderet, et auritis Atheniensibus gravius peccatum visum fuisse si histrionem in vocabulorum commissione spiritus deficeret, ut Hegelochi felix testatur immortalis, quam si *cum* diceret cum *eos* vel *cas* esset dicendum. Modo enim *viv* significare debet *αὐτά* (Soph. Electr. 436, 624), modo *αὐτῶ* (Eur. Med. 1312), modo *αὐτούς* (Eur. Phoen. 1168, Suppl. 758, 762, 1140, Hercul. fur. 1182, Helen. 1541, Iph. Taur. 256, 330, 334, 1191), modo *αὐτάς* (Eur. Bacch. 813).

Contrario vitio ¹⁾ *σφιν* et *σφέτερος* de uno homine adhibita invenire licet apud Pindarum, e. g. Olymp. 13, 86. Semel etiam in Hesiodais, quod mireris, legitur *σφέτερος* ad unum hominem referendum (sensu *suis ipsius*), nempe in Scuto Herc. 90; et saepius, quod multo minus mirabile, apud Alexandrinos, nempe *Callimachum* Hymn. Dian. 229, *Apoll. Rhod.* II 1041, III 622, 643, 817, IV 1493; *Theocrit.* 12, 4; 22, 209; 24, 59; *Mosch.* 2, 26, 159; 4, 12, 21, 53. Quin etiam *tuus* misellum illud *σφέτερος* significare debet *Theocrit.* 22, 67, et *vester* *Apoll. Rhod.* IV 1327; quidni etiam de *prima* persona adhibeatur? Sensu *meus* usurpatum invenitur *Theocr.* 25, 163, et sensu *noster* apud *Apollonium Rhod.* IV 1354. Addo *ἐός* de *secunda* persona dictum (igitur = *τέός*) apud *Theocritum* 10, 2; 17, 50; 22, 173, et *ἑός* de *prima* persona (= *ἐμός* et *ἡμέτερος*) apud *Apollonium Rhodium* IV 1036 et saepius.

Dixeris iam satis patere, nihil tam soloecum esse in pronominum usu, quin sero nati imitatores stili epici id aliquando admiserint. Et tamen graviora etiam peccata proferri possunt quam sunt ea quae indicavimus. Prorsus enim mirifice dativo *οἱ* abusus est poeta Orphicorum; haec vocula modo *his*, modo *nobis* valet apud eum, modo sine ullo sensu ponitur ad explendum metrum, ut diligentissime expositum est a G. HermannO Orphic. p. 793 sqq., cuius scrinia nolim expilare.

Caetera vero cuncta superat abusus quo vocabulum *σφώτερος*,

1) Pleraque huc pertinentia indicata habemus apud Wolfium in Prolegomenis pag. 247.

casum quidem, sed tamen nisi caecutientibus plane perspicuum, in omnes fere quae excogitari possunt significationes detorqueatur; et hinc optime disci potest qualia perpeti debuerit textus carminum Homericorum, cum tractaretur et corrigeretur scilicet ab hominibus quas sanum iudicium dereliquisset, ita ut in deliciis haberent ludicros soloecismos, et turpia vitia admirarentur veluti dictionis poeticae indicia atque ornamenta. Illud igitur possessivum apud veteres epicos non nisi uno loco occurrit, nempe in ipso Iliadis introitu A 216:

χρὴ μὲν σφαιτέρων γε, θεὰ, τέκος εἰρύσασθαι,

sed significare id *vestrum amborum* cum e forma tum ex contextu claro apparet, ita ut putes fieri non posse ut de vera huius vocis potestate ambigatur; neque ea latuit Antimachum Colophonium, Platonis aequalem (cf. Apoll. de pron. p. 401 c). Iam vide quid designaverit Apollonius Rhodius, cuius aures mire mulsisse videtur vox illa antiqua et rarissima; scilicet plenum atque rotundum sonat, sesquipedalis est et metro dactylico bene apta, et quo magis est obsoleta tanto maiorem splendorem additura est recentioris aevi versiculis: usque adeo igitur eam adamat ut semel repertam non possit missam facere sed usque quaque inculcet; modo *suus ipsius* debet indicare (II 465, 544, III 600, 625, 1227, IV 274, item Theocrit. 25, 55), modo *tuus* (III 395), modo de *multis* adhibetur (IV 454).

Quid plura? videmus sensim natam esse opinionem, si tantae imperitiae errores opinionis nomine dignandi sunt, opinionem dico, omnia pronomina quidvis significare posse, et numerum dualem, qui ex communi sermone dudum evanuisset, in ipsum poetarum usum olim fuisse inventum; his igitur licere, quin decere, dualem de uno aut de pluribus adhibere. Quod multis exemplis, si opus videretur, adhuc probari posset; nunc, ne nimis diu huic quaestioni immoremur, instar omnium sit Apollonius Rhodius, perquam eleganter ut sibi quidem videtur de toto populo usurpans participium *κατελύσαντε* III 206. Dicere enim cum velit: *moris est Colchis mortuorum corpora coriis involuta ex arboribus suspendere*, ita hoc exprimit: Κόλχοισιν ἐστὶ θέμις

ἐν ἀδεψήτοισι κατελύσαντε βοεΐαις

δενδρέων ἐξάπτειν.

Quapropter Aristarchi non exigua profecto est laus, quod in

tali confusione pleraque recte divinavit et ad veterem usum loquendi multos locos Homericos correxit vel interpretatus est¹⁾; nec vero mirandum est si non omnia vidit.

Itaque ut finem faciamus, vox σφε olim significavit *eos ambos, eas ambas*, sed a posterioribus ad alios omnes significatus est detorta. Mortalia cuncta peribunt: nedum verborum stet homines et gratia vivax.

Duae formae quae supersunt tractandae, ἄμμε et ὕμμε, clementius a posteritate sunt habitae, nam et olim significaverunt *nos ambos (-as), vos ambos (-as)*, et a recentioribus fere constanter recte adhibentur, ita ut appareat horum certe vocabulorum veram potestatem diu adhuc post Homerum fuisse intellectam. Quod demonstrandum restat, et facillime demonstrari potest, afferendo locos, satis raros, ubi extra Homericam poesin reperiuntur vel certe a me reperta sunt; utor enim meis collectaneis inter legendum natis, et facile potest fieri ut non omnes latebras unde erui poterant pervestigaverim.

ἄμμε de *duobus*, recte igitur, adhibetur *Heriod. Scut. 87* (quem versum, perquam notabilem quia illo loco nominativus est ἄμμε, iam supra commemoravimus), *Theognid. 1104* (ex Welckeri coniectura), in carmine populari Bergk. n°. 21 (Poët. Lyr.² pag. 1032), *Theocrit. 5. 61; 8, 25; 15, 75; 22, 165* (legendum enim h. l. videtur ἀλλὰ φίλοι, τούτου μὲν ἔασατε πρὸς τέλος ἐλθεῖν | ἄμμε γάμον. — Cod. τοῦτον ... ἄμμι vel νῶι γάμον); *Bion. 6, 16; Mosch. 4, 68; Apoll. Rh. III 323. 1129.*

ἄμμε incertum quo sensu legimus *Theognid. 1273, Cratetis fragm. 10, Sapph. fr. 115, Alcaei fr. 83*. Incertum cum dico, statim addo mihi quidem haud incertum videri quin de binis hominibus haec dicta sint; sed quoniam ex brevibus

1) Vide e. g. Schol. ad A 566:

μή νύ τοι οὐ χραίσμωσιν ὕσσι θεοὶ εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ
ἄσσαν ἰόνθ', ὅτε κέν τοι ἀάπτους χεῖρας ἐφώω:

Ζηνόδοτος γράφει „ἄσσαν ἰόντε“, putans scilicet θεοὶ ... ἰόντε optime coniungi.

Vel ad θ 250: ἀλλ' ἔγε, Φαιήκων βητάρμονες ὕσσοι ἄριστοι,
παίσατε, ὡς χ' ὁ ξείνος ἐνίσπῃ καὶσι φίλοισι:

Ζηνόδοτος „παίσατον“ εἶπεν.

fragmentis id non potest probari cum ignoretur contextus, malo talia in medio relinquere, ne cui calidius meam opinionem defendere videar.

ἄμμε de pluribus, eodem igitur sensu quo ἡμᾶς, legeretur in *Simonidis* quodam epigrammate (fr. 100), si Valckenaerius, quem Bergkii sequitur, vera de hoc loco fuisset suspicatus. Atqui non licet Simonidi de coniectura obtrudere vocabulum parum ut vidimus accurate adhibitum; quapropter denuo inspiciendus est locus. Epitaphium est Corinthiorum in pugna Salamina occisorum:

ὦ ξεῖν' εὐδρόν ποτ' ἐναλομεν ἄστν Κορίνθου,
νῦν δὲ μετ' Αἴαντος νᾶσος ἔχει Σαλαμίς·

sic apud Dion. Chrys. 37, 525 citatur, corrupte, ut quisvis videt; nec minus absurde apud Plutarchum Mor. 870 E νῦν δὲ ἀνάματος. Hinc igitur Valckenaerius, ingeniose profecto sed tamen si quid video parum recte, νῦν δ' ἄμμ' legendum esse efficit; videmus autem minime requiri pronomen. Ecquid legendum est:

νῦν γὰρ Αἴαντος, νᾶσος ἔχει Σαλαμίς?

Contra loco Pindarico Olymp. 9, 160 ἅπαντας ἄμμε diserte legitur, et ita quidem ut non sollicitandum esse videatur. Altero vero loco ubi ἄμμε ad plures referendum est apud *Pindarum*, Nem. 6, 11, praetulerim quorundam librorum lectionem ἄμμι, quae salva syntaxi aequè bene admitti potest.

Uno igitur versu Pindarico excepto, e tempore antiquo nulli quos quidem noverim loci restant quibus ἄμμε de pluribus adhibitum sit. Ab Alexandrinis vero poetis aliquoties peccatum est, nempe a *Theocrito* 10, 38 et 42, a *Moscho* 3, 103; 5, 3, ab *Apollonio Rhodio* I 660, II 892, IV 1354, 1373, 1675.

Raram esse vocem ἄμμε apud poetas posthomericos videmus. Rarior etiam est ὕμμε, quae forma non nisi sex locis a me est reperta. Et recte quidem de duobus dicta apud *Sophoclem* in *Antigone* vs. 846, apud *Pindarum* Olymp. 8, 19 et Isthm. 5, 28 (si ultimo hoc loco referimus ὕμμε ad solos Peleum et Aiacem, quod propter vers. 36 sq. verum censeo). Contra de pluribus haud semel dictum est ab Alexandrinis: a *Theocrito* 5, 145, ab *Apollonio Rhodio* II 637, IV 1328.

Satis superque iam demonstratum est ut spero, dualis numeri formas esse *ἄμμε*, *ὔμμε*, *σφε*, et locos Homericos, quibus de pluribus usurpantur¹⁾, aut corruptos esse aut sero natos²⁾. Transire igitur licet ad *νῶϊ*, *σφῶϊ*, *σφωέ*.

Ex his *νῶϊ* et in nominativo et in accusativo dicitur, hoc tamen rarius. Legitur locis 48, quos indicare inutile videtur. In his tamen sunt ubi praeferas *ἄμμε* (e. g. Θ 428, quem versum supra tetigimus), sed quoniam compluribus aliis nullo pacto substitui potest *ἄμμε*, non dubitandum est quin probe HomERICA sit forma *νῶϊ*.

Prorsus idem de *σφῶϊ* dictum esto, nisi quod haec vox saepius in accusativo quam in nominativo adhibetur, quod mero tamen casui tribuendum esse patet. Legitur locis 11.

Tertiam vero formam *σφωέ* mihi suspectam esse fateor, quia et rarissime occurrit et locis fere corruptis aut recentibus:

A 8: *τίς τ' ἄρ σφωε* (Zenodot. *σφῶϊ*) *θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι*.

K 546: *ἢ τίς σφωε* (Zenodot. *σφῶϊ*) *πόρην θεὸς ἀντιβόλησας*.

Verba haec non sana esse verisimile fit si contextum inspicimus; pro vocula enim *σφωε* expectaveris dativum, et pedestri sermone dicendum erat *ἢ θεός τις αὐτῷ* (nempe Rhesi equos) *ὑμῖν ἐπὶ ῥιζε*, quod poëtica sic potest enunciari:

ἢ τίς σφ' ὕμμι πόρην θεὸς ἀντιβόλησας. Hoc igitur haud scio an restituendum sit, quemadmodum mox sequitur vs. 551:

ἀλλὰ τιν' ὕμμ' ὄϊα δόμεναι θεὸν ἀντιάσαντα.

A 751: *εἰ μὴ σφωε πατήρ εὐρὺ κρείων ἐνοσίχθων*.

θ 317: *εὐδειν, ἀλλὰ σφωε* etc., metro invito. In promptu autem est correctio *εὐδέμεναι*, *ἀλλὰ σφε* etc. Partem tantummodo, ut arbitror, vitii sustulit correctio quae in Nauckianum textum est recepta: *εὐδέμεν· ἀλλὰ σφωε*³⁾.

1) A 59 (P), Σ 268, ι 404, κ 209, μ 221, ν 357, σ 407, χ 78, ω 109.

2) Ipso quo vivimus saeculo importuno loco irrepsit *ἄμμε*, nempe π 372, ubi Nauckius id substituit pro forma bene homERICA quam libri exhibent *ἡμας*; conf. infra pag. 419.

3) Iterum tractabitur hic locus infra pag. 421.

Quatuor igitur locis invenitur σφωε, quorum unus corruptus est, unus vix sanus videtur; utrumque autem facile corrigi posse si pro σφωε restituas σφε, intelleximus. Sintne autem sani an corrupti qui supersunt duo, non ausim efficere; certum est alterum legi in ipso carminis exordio, quod multa opinor perpassum est, alterum in sero nata illa Nestoris narratione, taedii plena. Sed id apparere puto, non eam esse formam σφωε, quam libris invitis in textum homericum invehas; itaque in versu corrupto O 155, ubi libri habent στήτην οὐδέ σφιν (vel σφῶιν) ἰδῶν, non corrigendum esse ut fieri solet οὐδέ σφωε ἰδῶν, sed potius ἐστήτην οὐδέ σφε ἰδῶν, nam optime Homericum esse σφε de duobus, claro iam perspeximus.

Tractandae supersunt formae contractae, ideoque in Homero suspectae, νῶ et σφῶ. Quae reperiuntur sex locis:

E 219: πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἱπποισιν καὶ ὄχρεσφι.

Verborum male sana perturbatio vitii indicium est certissimum, cum praesertim traiectione ita id possit tolli ut simul forma integra νῶϊ restituatur:

πρὶν τῷδ' ἀνδρὶ ἐπὶ νῶϊ σὺν ἱπποισιν καὶ ὄχρεσφι.

Transposuerunt posteri qui perhorrescebant dativi iota elisum.

o 475: νῶ ἀναβησάμενοι. Hic ἄμμ' ἀναβησάμενοι legendum putarem, nisi ἀναβησάμενοι pro -σαντες vitiosum videretur et totus versus suspectus esset.

A 574: εἰ δὲ σφῶ ἔνεκα θνητῶν ἐριδαίνετον ὧδε. Hic contractio evitari potest elisione σφῶ', sed praetulerim ὕμμ'. Idem valet de versu qui sequitur:

O 146: Ζεὺς σφῶ εἰς Ἴδην κέλετ' ἐλθέμεν' ὅττι τάχιστα.

A 782: σφῶ δὲ μάλ' ἠθέλετην. Suspicio δὲ esse delendum, est saltem plane supervacaneum; legatur igitur σφῶϊ (aut ὕμμε) μάλ' ἠθέλετην.

N 47: Αἴαντε, σφῶ μὲν τε σώσεται λαὸν Ἀχαιῶν. Probabilem emendationem huius versus proferre non possum; cum tamen satis iam constet veteres poetas non ita ut hodie legitur locutos fuisse, exempli gratia hanc lectionem propono, vitii certe immunem:

Αἴαντε, νῦν ὕμμε σώσεται λαὸν Ἀχαιῶν.

§ 2. *De genitivi dativique in numero duali formis.*

Nonnisi paucissima de his habeo dicere. Sunt *σφῶν*, *σφῶν*, *σφῶν*, et locis fere quinquaginta leguntur. Tertia autem posita alicui suspecta videri, cum satis mirabile sit unam eandemque formam inservire binis personis, et praeterea etiam accusativi forma *σφῶε* parum videatur HomERICA. Immerito tamen, ut ego arbitror, *σφῶν* vitiosum duxeris; nam inter locos ubi illa forma legitur (A 338, Λ 628, δ 28, λ 319, υ 327) unus tantummodo corruptus est, nempe δ 28:

ἀλλ' εἴπ' ἢ σφῶν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους,
ubi aut pro *εἴπ'* potest corrigi *ἔσπ'*, aut paullo audacius, sed tamen ni fallor rectius:

ἀλλ' ἄγε ρεῖπ' ἢ σφιν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους.
Quam facile excidere potuerit *ἄγε* hoc versu, quivis videt. Caeteros autem locos quatuor, quibus *σφῶν* occurrit, sanos duco, et bene Homericam puto illam esse formam.

Restat ut notemus versum, quem corruptum esse certissimum est, cum in eo occurrat vox contracta *σφῶν* Homero inaudita, δ 62:

οὐ γὰρ σφῶν γε γένος ἀπόλωλε τοκήων.
Hic fortasse γὰρ abundat: οὐ *σφῶν* γε, sed cum minime supervacanea sit illa particula, veri similis duco altius latere ulcus, necdum ei medelam esse repertam.

III. DE PRONOMINUM PERSONALIUM NUMERO PLURALI.

§ 1. *De nominativi formis.*

Tractandae nobis supersunt formae numeri pluralis, et primo quidem loco casus nominativi. Carmina homERICA tertiae personae nominativum in plurali non exhibent; sed in prima et secunda persona comparent binae formae quae nominativo plurali propriae esse dicuntur, nempe *ἡμεῖς* *ὕμεῖς* et *ἄμμες* *ὔμμες*; priores autem ionicae, alterae aeolicae vocantur. Atqui tales denominationes nihil dicunt. nihil explicant, sed ad nos sunt

propagatae ex illo tempore quo Homerus putabatur de industria cunctas adhibuisse dialectos graecas et iure poetico diversissima contaminasse¹⁾. Nec mirum in artis grammaticae pueritia viros doctos ita opinatos fuisse; nam quidni poetarum sit dialectos permiscere, si numeros, casus, genera consulto perturbent. Hodie tamen aliter iudicatur neque talia refellere adhuc oportet. Quid igitur in causa est quod modo *ἄμμες* legimus modo *ἡμεῖς*? Numquid alterutrum magis poeticum sonat? Nemo serio hoc contendat opinor. Unum interest discrimen metricum, nempe alterum spondeum efficit, alterum trochaeum; caetera enim quibus formae *ἄμμες* et *ὑμμες* ab alteris discrepant, psilosus aeolica, accentus more aeolico a posteriore syllaba remotus in priorem, vocalis *α* pro *η*, litera *μ* geminata, ea omnia pertinent ad solam orthographiam, neque maioris sunt momenti quam quaestio sitne *ἐννοσίγαιος* scribendum an *εἰνοσίγαιος*, et similia, de quibus disputare parum utile aut incundum est. Contra hand indigna in quam inquiratur videtur quaestio, fueritne revera posterior syllaba formarum *ἡμεῖς* et *ὑμεῖς* sua vi producta; videmus enim haud raro eam corripī, nempe iis locis ubi *ἄμμες* et *ὑμμες* scribere moris est.

Parum id mihi verisimile videbatur binis de causis. Primo quod illud *-εῖς* natum est ex contractione, quam in Homero vix unquam esse admittendam, utpote ab eius lingua alienam, hodie constare dixeris. Praeterea haud diversa sunt vocabula *ἡμεῖς* et *ἄμμες*, *ὑμεῖς* et *ὑμμες*, sed unice dialecto discrepant aut discrepare feruntur; plane alia res erat cum in duplices formas *ἄμμε* et *νῶι*, *ὑμμε* et *σφῶι* inquirebamus, quae a diversis radicibus sunt formatae. Quisquis igitur non credit pluribus simul dialectis veteres poetas usos fuisse, non nisi reluctanter concedet, et *ἡμεῖς* *ὑμεῖς* et *ἄμμες* *ὑμμες* suum sibi in Homericis locum habere, vel ut quaestionem arctioribus finibus circumscribamus, neglectis minutis orthographicis: pronominum *nos* et *vos* ab Homero posteriorem syllabam modo produci modo corripī.

1) ὡς οὐ μόνον ἐξὸν αὐτοῖς, quae sunt Dionis Chrysostomi verba (in Oracione XI, 315) τὰς ἄλλας γλώττας μιγνύειν τὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ποτὲ μὲν αἰολίζειν, ποτὲ δὲ δωρίζειν, ποτὲ δὲ ἰάζειν, ἀλλὰ καὶ διαστὶ διαλέγεσθαι.

Parum igitur verisimile id ducebam, et cur ducerem iam exposui. Quid autem repperi, cum Seberiani indicis ope singulos locos pervestigarem? Pro formis *ἡμεῖς* et *ὕμεῖς* tantum non omnibus locis quibus occurrunt substitui posse *ἄμμες* et *ὕμμες*, constanter enim POSITIONE productam esse syllabam posteriorem. Atqui si hoc verum est, ut esse verissimum mox apparebit cum locos laudabimus, res iudicata censeri debet; nam si literis atticis perscribis, ne effici quidem potest sitne *-μεις* an *-μμες* recitandum, utrumque enim indicatur elementis ΜΕΣ. Nostro igitur iudicio pendemus, nobisque solis alterutra forma est eligenda: quid elegerint Alexandrini, id nihil ad nos, illis enim lingua HomERICA videbatur opus esse musivum, in quo nullus dedeceret color et recentissima quaeque non minus aptam haberent sedem quam antiqua et obsoleta. Nobis secus videtur, vel potius certo scimus neque in pedestri sermone homines ita fuisse locutos unquam neque usque adeo delirasse veteres poetas. Ergo haec est res: binae formae comparent, altera novicia et vulgata, altera antiqua et dialecti reconditoris quae mature ex hominum ore evanuit; videmus nullo loco HomERICO necessariam esse formam recentiorem, contra antiquiorem iis tantummodo locis superasse unde semoveri non possit nisi metrum simul perdas; denique scimus in antiquissimis libris manuscriptis nullum inter utramque fuisse discrimen; — non difficilis igitur optio est, opinor, apparet enim ab HOMERI lingua alienas esse formas *ἡμεῖς* et *ὕμεῖς*, genuinas esse solas formas *ἄμμες* *ὕμμες*, vel *ἡμες* *ὕμες*, si forte sic scribere magis placeat, nam talia nihil moror donec orthographia homERICA certioribus legibus adstringatur quam hactenus reportae sunt ¹⁾.

At non affirmanda haec sunt sed probanda. En igitur cunctos quos noverim locos ubi formae trochaicae occurrunt.

In Iliadis textu *ἄμμες* semel occurrit Φ 432, sed non iure ibi locum suum occupat, nam *ἄμμε* legendum esse supra demonstrasse mihi videor.

In Odyssea vero *ἄμμες* ter reperitur, nempe ι 303 (*ἄμμες*

1) Ipsi libri MSS. in spiritu minime concinunt; complures ex Tyrannionis praeccepto *ὕμμες* exhibent cum spiritu aspero pro *ὕμμες*, quod Herodianus probabat. Sic etiam modo *ἄμός ὕμός*, modo *ἄμός ὕμός* invenitur, cum revera tamen *ἄμμος ὕμμος* scribendum esse videatur; cf. Christ. in Prolegom. pag. 127.

ἀπαλόμεθ'), ι 321 (*ἄμμες ἐπίσκομεν*, quamquam de more Homérico expectabamus, quod metrum non admittit, *ῥεπίσκομεν*) et. χ 55 (*ἄμμες ὀπισθεν*).

Creberrimis autem locis *ἡμεῖς* legitur sed salvo metro in formam trochaicam *ἄμμες* (*ἤμες*) mutari potest:

B 126, 238, 305, 320, 328, 439, 486, Γ 283, Δ 14, 49, 405, 406, Ε 477, Ζ 84, Η 231, Θ 32, 463, Κ 478, Λ 527, 689, 706, Μ 223, 241, Ν 377, 785, Ξ 61, Ρ 712, Σ 197, Τ 409, Υ 119, 136, 300, Ω 53, 70, 394, α 37, β 60, 127, 205, γ 262, 276, ~~Θ 47~~, δ 212, 454, 459, ζ 295, η 203, θ 31, ι 236, 259, 266, 294, 396, κ 41, λ 9, 53, 447, μ 16, 244, 401, ν 14, ξ 473, ο 472, π 44, 371, σ 288, υ 143, ψ 41, 117, 121, 127, ω 41, 173, 186, 484, locis igitur 75. In his sunt ubi sequens vocabulum incipiat a litera ρ, quae igitur litera cum in desuetudinem abiisset, syllabam -*μες* positione productam esse non amplius apparebat; nempe *ἄμμες* (*ἤμες*) *ρίδμεν* Θ 32, 463, Σ 197. Binis aliis locis, Μ 223 et ω 186, sola vi ictus producitur syllaba -*μες* in arsi pedis secundi, qua versus sede saepe syllabas breves pro longis haberi apud Homerum, notissimum est.

Hisce quinque et septuaginta locis quatuor sunt oppositi, quatuor inquam per totum Homerum, quod perinde est ac si nullum dicas: Γ 104, Ξ 369, α 76 et γ 81. Quorum primus metro perscriptus est horridiore:

Γ 104: γῆ τε καὶ ἡελίῳ· Διὶ δ' ἡμεῖς οἴσομεν ἄλλον,
nam vocabulum spondaicum ante diaeresin bucolicam vitium sonat. Facilis autem ad manum est correctio:

γῆ τε καὶ ἡελίῳ· ἄμμες δὲ Διὶ οἴσομεν ἄλλον,
quae lectio a posterioribus videtur fuisse corrupta ut vitaretur, quem parum amabant, hiatus post caesuram et, quam longe acerbiore odio persequabantur, elisio literae iota dativi. Vix igitur obstat hic versus regulae quam statuimus, cui etiamsi non repugnaret, alia tamen de causa suspectus foret.

Tres qui restant versus excribantur:

Ξ 369: ἡμεῖς ὀτρυνώμεθ' ἀμυνέμεν' ἀλλήλοισι. Legendum est
ni fallor *ἄμμες γ'*, quae vocula hoc loco minime est supervacanea.

α 76: ἀλλ' ἄγεθ' ἡμεῖς οἷδε περιφραζόμεθα πάντες. Hic

quid legendum sit profecto non obscurum est, nempe
ἄμμες τοῖδε.

γ 81: *ἡμεῖς* ἐξ Ἰθάκης ὑπονηίου εἰλήλυθμεν. Quoniam de duobus hoc loco *ἡμεῖς* dicitur, suspicor legendum esse *ἄμμε*, sed quid post illam vocem sit inserendum ne metrum fatiscat, incertum est; veri simillimum videtur *ἄμμε γὰρ*.

Videmus lenibus correctiunculis tres hos locos ad normam, octoginta aliis locis firmiter stabilitam, revocari posse; itaque confidenter formam spondaicam *ἡμεῖς* Homero omnino abiudicamus.

Melius etiam, si potest melius, opus nobis cadet, pro forma *ὑμεῖς* substituentibus formam *ῥμμες* (vel *ῥμες*).

In textu qui ad nos pervenit *ῥμμες* legitur Ψ 469, quo loco non sinebat metrum *ὑμεῖς* scribi (*ῥμμες ἀνασταδόν*), et bis in fine versus, nempe Ξ 481 et Ω 242, ubi casu quodam servata est vetusta haec forma, quamquam metrum non obstatat quominus forma spondaica *ὑμεῖς* in eius locum irreperet.

Tribus aliis locis *ῥμμες* legitur ante caesuram de duobus adhibitum, nempe Α 274, Α 335, Φ 231; ibi igitur *ῥμμε* potius legendum esse, ex iis quae supra (pag. 404) disputata sunt verisimile factum esse spero.

OMNIBUS VERO LOCIS, NE UNO QUIDEM EXCEPTO, quibus *ὑμεῖς* hodie ex Alexandrinorum auctoritate editur, substitui potest *ῥμμες* vel *ῥμες*: Β 75, 485, Γ 280, 458, Δ 246, Η 71, 99, 194, Ι 421, 649, Α 277, Ν 97, 116, Ρ 444, Σ 140, Τ 205, Φ 129, Ψ 458, 495, Β 76, γ 347, δ 419, 729, η 211, 222, θ 341, ι 16, μ 81, 164, 214, ν 44, ο 503, 534, υ 266, ω 214.

Inter hosce quinque et triginta versus quatuor sunt ubi sola vi ictûs syllaba *-μες* producitur in arsi pedis secundi, nempe Δ 246, Η 194, Ι 649, Ψ 495, et unus ubi sequens vocabulum incipit a litera Ϝ, nempe η 211 (*ῥμμες ϖστε*).

Itaque claro iam apparet, errasse posteros cum literas ΤΜΕΣ, in textu Homérico inventas, per *ὑμεῖς* passim transcriberent et formam trochaicam *ῥμμες* non nisi metro cogente semel et iterum tolerandam putarent. Revera enim constanter *ῥμμες* vel *ῥμες* erat scribendum ¹⁾.

1) Commode conferri potest vocis *ῥς* fatum, pro qua vetusta forma passim *ῥς*, quod Atticae est dialecti, legitur.

Formis igitur dualis numeri ἄμμε ὕμμε apud Homerum in plurali numero respondent nominativi ἄμμες et ὕμμες, plane ut ἄνδρες dicimus de duobus, ἄνδρες de pluribus. Quod quo simplicius et perspectu facilius, eo probabilius est dicendum.

§ 2. De accusativi pluralis formis.

Homero vulgo tribuuntur hae formae:

ἡμέας, ὑμέας, σφέας,

nisi quod semel reperimus ἡμας π 372 (ἡμας ὑπεκφύγοι) ¹⁾, semel σφᾶς E 567 (σφας ἀποσφάλλει); hoc tamen etiam ζ 6 potest reduci, si pro σφας σινέσκοντο legimus σφας εἰσινέσκοντο (ΕΑΣ—ΑΣΕ), addito quo aegre caremus augmento.

Compluribus autem locis formae ἡμέας ὑμέας σφέας leguntur ante literam vocalem ita collocatae ut syllabae -εας thesin pedis efficiant. Utramque igitur syllabam esse enunciandam et utramque brevem esse patet, neque quisquam semel admonitus de ea re dubitabit. Locos indicabo:

ἡμέας (┐┐) legitur Θ 529, Κ 211, Λ 695, Ο 136, β 86, 244, δ 294, π 381, τ 384, χ 264, ψ 138, 224.

ὑμέας (┐┐) β 75.

σφέας (┐┐) Ν 152, Ρ 278, η 40, μ 40, 225, π 228, 475, ρ 261, υ 188, χ 415, ψ 66, ω 439. ?

Sed non minus frequenter formae ἡμέας ὑμέας σφέας reperiuntur sequente litera consona, ita ut per synizesin sint pronunciandae. Atqui synizesis et contractio nomine magis quam re differunt, et utramque igitur in Homero non nisi reluctantanter admittimus; poeta enim in iis demum vocabulis ad synizesin confugere solet, et suo profecto iure confugit, quae metro dactylico alioquin inseri non possent. Id vero non valet de formis quas tractamus, et parum igitur probabile est eas unquam repugnante metro fuisse adhibitae, cum aptiores formae essent in usu ἡμας, <ὕμας>, σφᾶς. Quae si nusquam comparerent, tuto tamen fingi

1) Libri MSS. stulto errore ἡμᾶς vel ὕμᾶς exhibent plerique, pravo accentu, quo metrum iugulatur. Nauckius ἡμμε edidit, male tamen; nam pro forma, quam sanissimam esse demonstrare conabor, substituit aliam ab hoc loco alienam, cum de pluribus loquatur poeta.

possent a nominativis ἡμες (ἄμμες) et ὕμες (ὕμμες); nunc vero cum semel et iterum totidem literis legantur in textu Homérico, impugnari non possunt, neque dubito igitur quin iis locis, ubi nunc per synizesin pronunciatur ἡμέας, ὕμέας, σφέας, olim breviores illae et antiquiores formae fuerint adhibitae.

Quod si verum est, ἡμέας in ἡμας est mutandum Θ 211, Ν 114, τ 135, β 330, δ 452, ζ 297, ι 545, π 319, 385, quibus locis sequitur litera consona, et praeterea tribus locis ubi in versus exitu legitur, nempe δ 652, ι 43, 251.

Bis vero de duobus legitur ἡμέας; illis igitur versibus ἄμμε potius est legendum. Quorum locorum prior admodum est notabilis, δ 178. Vulgata enim exhibet:

οὐδέ κεν ἡμέας

ἄλλο διέκρινεν Φιλέοντέ τε τερπομένω τε,

sed Plutarchus bis hunc versum afferens scribit οὐδέ κεν ἄλλο ἄμμε διέκρινεν, et haec vera esse videtur lectio. Vix quicquam differunt AME et ΑΛΛΟ, et requiri dualem numerum patet e participiis Φιλέοντε et τερπομένω.

Alter locus est ν 269:

οὐδέ τις ἡμέας (lege ἄμμε)

ἀνθρώπων ἐνόησε.

Secundae personae accusativus pluralis ὕμέας sequente litera consona reperitur tribus Odysseae locis, μ 163, φ 198, ω 396. Secundo versu de binis hominibus sermo est, ita ut ὕμμε scribendum esse appareat:

φ 198: τείπαθ' ὅπως ὕμέας (ὕμμε) κραδίη θυμός τε κελεύει nempe *Eumaeum et Philoetium*. Caeteris binis locis allatis (μ 163 et ω 396) ὕμας scribendum est, si quid valet analogia; itemque β 210, ubi ante caesuram legitur ὕμέας, nam hoc loco brevis syllaba -ας pro longa habetur ex vi ictus et caesurae, noto more Homérico.

Tertia forma σφέας legitur duodecim locis ante literam consonam, nempe β 366, 704, Δ 284, 337, κ 191, ο 145, ψ 235, δ 77, κ 430, ν 213, 276, ω 389; et bis versum claudit, nempe β 96 et θ 480. Omnibus igitur his locis restituatur σφας.

Binis aliis locis de duobus usurpatur σφεας; ibi igitur σφε est corrigendum:

E 151: ἀλλά σφεας (lege σφε) κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε
nempe *Abantem* et *Polydum*.

K 140: ἐκ δ' ἤλθε κλισίης καὶ σφεας πρὸς (lege σφε προτὶ)
μῦθον ἔφειπε nempe *Agamemnonem* et *Nestorem*.

Tertio loco, ubi de duobus adhibetur σφεας, non potest substitui σφε salvo metrō, A 126 sqq.:

τοῦ περ δὴ δύο παῖδε 'λάβε κρείων Ἀγαμέμνων
ἐν ἐνὶ δῖφρῳ ἔόντε, ὁμοῦ δ' ἔχον ὠκέας ἵππους,
ἐκ γὰρ σφεας χειρῶν Φύγον ἡνία σιγαλδέντα.

Videtur igitur σφας esse corrigendum, nec obstat quicquam quominus ita legamus.

Quod denique binis locis ANTE VOCALEM per synizesin pronunciantum est σφεας, id plane abhorret a more Homérico; cum vero videamus utrobique de binis hominibus agi, nihil superest dubii quin corrupti sint hi duo versus et σφε sit restituendum. Quod altero loco facillime potest restitui, et vel restitui debet, quoniam in sequentibus quoque versibus dualis numerus adhibetur:

θ 315: οὐ μὲν σφεας ἔτ' ἔολπα μίνυνθά γε κειέμεν' οὔτω,
καὶ μάλα περ φιλέοντε· τάχ' οὐκ ἐβλήσεται ἄμφω
εὐδειν, ἀλλὰ σφωε δόλος καὶ δεσμός ἐρύξει.

Pro εὐδειν, quo metrum violatur, non εὐδέμεν esse legendum, ut hodie fit, sed εὐδέμεναι, ἀλλὰ σφε, supra (pag. 412) probare conati sumus; primus autem versus, in quo digamma neglectum certissimum praebet vitii indicium, facilem hanc habet emendationem:

οὐ μὲν ἔτι σφε τέτολπα μίνυνθά γε κειέμεν' οὔτω,
et frustra erat Nauckius cum pro ἔτ' ἔολπα proponeret τι ἔολπα, de metro magis quam de sententia sollicitus, nam ἔτι non potest deesse, si quid video. Etiam in vicino versu 271 de iisdem (*Marte* et *Venere*) dictum legitur σφε, ut supra vidimus (pag. 401).

Alter locus quem modo dicebam extat ρ 212:

ἔνθα σφεας ἐκίχαν' (vel ἔκιχεν) υἱὸς Δολιχόιο Μελανθεύς,
nempe *Eumacum* et *Ulyxem*. Nauckius mavult ἐκίχανεν, et recte profecto, si σφεας sanum est et bene habet imperfectum verbi pro aoristo; sin minus, vide an haec praestet lectio:

ἐνθ' ἄρα δὴ ἐκίχη σφε υἱὸς Δ. Μ.

Intelleximus igitur, in pronominum personalium accusativo plurali binas apparere formas, nempe breviores ἡμας, ὑμας (aut si cui ita magis placet ¹⁾ ἄμμας ὕμμας), σφᾶς, et una syllaba auctiores, quibus litera ε inserta est, ἡμέας, ὑμέας, σφέας; priores autem respondent nominativis ἡμεῖς ὑμεῖς (ἄμμεῖς ὕμμεῖς), quos solos Homero in usu esse vidimus; alterae nominativis postea usitatissimis, sed ab Homeri lingua alienis, ἡμεῖς (*ἡμέες), ὑμεῖς (*ὕμέες), σφεῖς (*σφέες), σφέα.

§ 3. De genitivi pluralis formis.

De hoc casu licebit esse brevissimis. Traditae sunt binae formae, nempe longiores

ἡμεῶν, ὑμεῶν, σφεῶν,

et breviores ἡμέων, ὑμέων, σφέων.

Pro posterioribus, in quibus litera ε premitur per synizesin, expectaveris ἡμῶν ὑμῶν (vel ἄμμῶν ὕμμῶν) σφῶν, hae enim formae responderent nominativis in -ες et accusativis in -ας. Sed cum videamus in lingua homerica saepe corripri diphthongos longasve vocales si altera vocalis sequatur, probe formatas esse formas in -έων desinentes fatendum est, cum praesertim in singulari numero eadem occurrat varietas (ἐμεῖο - ἐμέο etc.); itaque nulla correctione puto formas illas indigere, et sunt nobis homericæ.

§ 4. De dativi pluralis formis.

Ad ultimum casum pervenimus, cui binæ rursus propriæ esse feruntur formae, nempe

ἡμῖν ὑμῖν σφῖσι(ν),

et ἄμμ(ῖν) ὕμμ(ῖν) σφ(ῖν).

De quibus quid statuendum sit videamus, initio facto a prima persona.

Semel legimus ἄμμῖν μ 275, semel elisum ἄμμ' H 76. Sed saepius invenitur ἄμμῖ, nempe locis undeviginti:

1) Etiam Christius Prolegom. 180 censet, formas ἄμμάς et ὕμμάς Homeri ætate extitisse.

A 384, B 137, Δ 197, 207, I 427, K 70, Λ 714, N 379, Ξ 85, O 493, Σ 279, T 140, Ψ 160, α 123, β 334, δ 770, ζ 205, η 203, χ 262. Quatuor autem in his sunt loci (K 70, N 379, β 334, χ 262), ubi in versus exitu sedem habet ¹⁾.

His vero uni et viginti locis subiungendi sunt octo, ubi ἤμιν reperitur, nam utrum ἄμμιν scribatur an ἤμιν, id vix quicquam refert, congruunt enim hae formae in re qua de unice agimus, nempe in quantitate posterioris syllabae. Reperitur ergo ἤμιν (vel ἤμιν) his versibus: P 415, 417, θ 569, κ 563, λ 344, ν 177, ρ 376, υ 272.

Sequantur loci creberrimi (58 numero) quibus ἤμιν cum legatur, eodem iure ἤμιν legi potest, *positione* enim producitur syllaba finalis:

A 147, 214, 579, 583, B 295, 324, 339, Γ 160, 323, 440, H 352, I 245, Λ 671, M 328, N 327, 814, Ξ 99, O 509, 719, 721, P 244, 331, 633, X 498, α 10, 166, β 31, 95, 103, 325, γ 173, δ 668, 777, θ 236, 244, 248, ι 256, κ 445, 466, λ 6, μ 28, 148, ν 183, 279, ο 431, π 268, 375, ρ 597, σ 48, υ 245, 328, φ 289, 329, ψ 109, ω 127, 130, 138, 400.

Denique supersunt loci nonnulli, ubi ἤμιν ita collocatum invenitur ut mutari non possit in formam trochaicam, cum sua natura producta sit syllaba posterior:

A 67, Θ 142, Ξ 481, γ 56, η 202, θ 566, ι 53, ν 174, ο 455, π 312, 427, φ 365, ψ 134, ω 169.

Itaque locis $1 + 1 + 19 + 8 + 58 = 87$ ἤμιν sive ἄμμιν(ν) aut legitur aut legi potest; contra ἤμιν spondaicum, nisi versus quibus occurrit mutantur, servandum est locis 14. Videmus illud longe longeque esse usitatus, et non suspicari vix possumus, hoc recentioris esse aetatis, libenter formas Atticas pro Homericis substituentis, neque ullo fortasse loco Homericum formam

1) In versuum fine nunquam addendum esse puto paragodicum ν. Levis tamen res est, neque si cui ἄμμιν in exitu hexametri magis probatur, de ea re disceptare in animo est, modo constanter id faciat, ut Nauckio Christioque inter novissimos editores placuit; contra veri dissimillimam iudico Larocheii regulam, addendam esse litteram paragodicam si sequens hexameter a vocali ordiatur, omittendam si a littera consona.

spondaicam esse tolerandam. Quapropter hos versus, utpote suspectos, exscribimus integros, ut quid de singulis indicandum sit videamus. Primus est

A 67: (αἶ κεν...) βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λογὸν ἀμῦναι.

Huius versus introitu quod legitur vocabulum, subiunctivus esse debet neque igitur sanum esse potest, temporis enim praesentis subiunctivi in -εται, -ομεν ab iis solummodo verbis formantur, quae ad coniugationem in -μι pertinent. Si βούλητ' scribas ¹⁾, metro minus consulas. Fortasse igitur corrigendum est:

ἀντιάσας ἄμμιν βούληται λογὸν ἀμῦναι,

sic certe nihil restat quod vituperes.

Θ 142: σήμερον ὕστερον αὐτε καὶ ἡμῖν, αἶ κε θέλησι.

Duriusculum est vocabulum spondaicum ante diaeresin bucolicam, ita ut hic quoque versus, ut praecedens, non solum propter vocis ἡμῖν posteriorem syllabam productam sed alia quoque de causa suspectus sit.

Η 481: ἡμῖν, ἀλλά ποθ' ὧδε κατακτενέσθε καὶ ὕμμες.

In prima quoque versus sede vocabulum spondaicum, post quod inoiditur oratio, aurem laedit.

γ 56: ἡμῖν εὐχομένοισι τελευτῆσαι τὰδε γέργα.

η 201: αἰεὶ γὰρ τὸ πάρος γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς (lege ἐναργές)

ἡμῖν, εὐτ' ἔρδωμεν ἀγαγελετὰς ἐκατόμβας.

Hunc certe vitiosum esse versum, claro ostendit digamma neglectum in voce γέρδω; quid tamen sit corrigendum, non ita certum est; simplicissimum videtur ἄμμ', ὅτε κετ γέρδωμεν.

θ 566: ἡμῖν, οὐνεκα πομπὴ ἀπήμονές εἰμεν ἀπέναντον.

ν 174: ἡμῖν αἰνομόροισιν, ἴν' ἄλγεα πολλὰ τίθειμεν.

ι 53: οἱ δ' ἐνιαυτὸν ἅπαντα παρ' ἡμῖν πᾶσι κίοντες.

ο 455: ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἔσχα.

π 312: ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἔσχα.

π 427: ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἔσχα.

φ 365: ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἔσχα.

ψ 134: ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἔσχα.

ω 169: ἡμῖν ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἔσχα.

Videmus constanter in novem ultimis locis, ut in praecedentibus,

1) Quod primus suavit Curtius, Verh. II, 12.

formam illam dubiam ἡμῖν aut primum pedem explere aut quartum. Quod quo ducere videatur mox exponam, cum etiam de ὑμῖν et σφίσι dictum fuerit. De his igitur prius videamus.

Trochaica forma ὕμμι(ν) legitur locis 17, et elisum ὕμμ' locis 8, quos indicare supersedeo.

Spondaicam formam ὑμῖν invenimus locis 32, sed paene omnibus etiam ὕμμιν legere licet, cum subiunctum sit constanter vocabulum a litera consona incipiens. Duobus autem locis, nempe Ψ 445 et π 387, in arsi pedis secundi legitur syllaba finalis vocis ὑμῖν sequente vocali; sed cum vis ictus in hac versus sede sufficiat ad brevem syllabam producendam, utrobique ὕμμιν restitui potest. Duo denique repugnant loci:

H 32: ὑμῖν ἀθανάτῃσι, διαπραθέειν τόδε γάστρῳ, ubi in primo pede legitur ὑμῖν, et

K 445: ἥ ἐ κατ' αἴσαν ἔφειπον ἐν ὑμῖν, ἥ ἐ καὶ οὐκ!, qui versus satis elumbis vocem ὑμῖν collocatam habet ante diaeresin bucolicam, quod iterum notandum.

Duo autem hi versus nihil valent profecto ad infringendam legem ex permultis aliis locis constitutam; vidimus enim locis $17 + 8 + 34 = 59$ syllabam posteriorem vocis ὑμῖν brevem esse aut esse posse.

Operae vero pretium erit advertisse ipsos libros MSS. inter ὑμῖν et ὕμμιν hic illic haesitare, e. g. δ 94. Ex qua dubitatione repetenda est origo vitii quo inquinatur versus I 121:

ὕμῖν δ' ἐν πάντεσσι περικλυτὰ δῶρ' ὀνομήνω,
omnino enim legendum est ὕμμι δέ κ' ἐν πάντεσσι π. δ. δ., noto usu homerico; subiunctivus vero sensu futuri nude positus, sine κε, perquam suspectus est, neque Larochius, ubertim de hoc loco disputans, ullum quo vulgatam tueretur attulit exemplum idoneum, etsi complures citat locos quos nostro consimiles esse dicit, revera tamen dissimillimos. Levis autem est correctio quam proposui, et licet eam stabilire, si opus est, versu eiusdem libri 262:

εἰ δὲ, σὺ μὲν με' (μεν) ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω.

In primae igitur personae dativo plurali videmus unam formam trochaicam genuinam esse, si paucissimos excipimus ver-

sus de quibus mox agetur; itemque in dativo plurali personae secundae, duobus versibus exceptis.

Diversa res est in persona tertia. Nempe non solum σφιν, σφῖ, σφ', quae longe frequentissima sunt, sed etiam σφισι(ν) reperitur.

De priorē autem forma σφ(ιν)¹⁾ non multis verbis est utendum; id unum advertamus, brevem esse vocalem iota, nam hinc per analogiam denuo effici potest, non longam esse syllabam -ιν in ἡμιν et ὕμιν. Caeterum reperitur σφ(ιν) locis si bene numeravi 165, quos si quis excutere cupiat, adeat Seberum. Fortasse tamen uno et altero loco σφ' excidit, e. g. N 356:

τῷ βα καὶ ἀμφαδίην μὲν ἀλεξέμεναι <σφ'> ἀλλείνε.

Multo rarior sed tamen haud infrequens est forma bisyllaba σφισι(ν), et, quod admodum est notabile, constanter reperitur in pede quarto, ante diaeresin bucolicam. En locos ubi ita collocata est:

σφῖσι B 93, Δ 2, Θ 204, 504, 554, I 99, Λ 151, M 416, P 234, 395, 453, 495, Σ 66, 510, 520, X 288, Ψ 138, 703, γ 150, η 35, 110, ζ 272, ο 412, ρ 262, ~~444~~, 531;

σφισιν A 368, I 425, K 186, 208, 311, 398, 409, Π 549, Ψ 447, 698, η 205, ο 317, τ 464, υ 162, ψ 144;

id est locis quadraginta uno.

Perpaucis vero versibus σφισι(ν) aliam sedem occupat, et in his complures haud sanos esse apparebit:

B 206: σκήπτρόν τ' ἡδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσι βασιλεύῃ, versus famosus, de quo loqui quid attinet, cum nemo hodie neget spurium esse.

O 594: ὃ σφισιν αἰὲν ἔγειρε μένος versus initio. Hunc versum non sollicitandum esse, nam etiam primo versus pede formam in -ισιν recte habere, mox apparebit.

P 213: τινδάλλετο δὲ σφισι πᾶσι. Corrige σφιν ἅπασι, quo ducit lectio codicum Lipsiensis et Vindobonensis.

X 474: αἶ γε μετὰ σφίσιν εἶχον ἀτυζομένην ἀπολέσθαι (μετὰ σφιν ἔχεσκον?).

β 398: ἦ ατ' ἐπεὶ σφισιν ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε.

1) Pro qua ridicule φιν legitur in Callimachi hymn. Dian. 213:

φαρέτρας | ἰοδόκους ἐφόρησαν, ἀσύλωτοι δὲ φιν ἄμοι.

δ 683: *ἐργων παύσασθαι, σφίσι δ' αὐτοῖς δαῖτα πένεσθαι.*
 Cum αὐτοῖς pro αὐτοῖσι procul dubio non sit Ho-
 mericum, corrigendum esse videtur αὐτοῖσι δὲ δαῖτα
πένεσθαι.

ζ 155: *μάλα πού σφισι θυμὸς in versus fine.* (Ecquid *μάλα*
σφίν ποθι?).

ξ 272: *σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκη.* Quidni σφιν *εργάζεσθαι?*

υ 213: *τὰς δ' ἄλλοι με κέλονται ἀγινέμεναι σφίσιν αὐτοῖς.*
 Hic versus eodem vitio laborat quo locus modo
 commemoratus δ 683.

Itaque suspecti sunt versus octo, et in his tres manifesto vi-
 tiosi sunt.

Summa summarum:

In tertiae personae dativo numeri pluralis legitur

σφ(ιν) locis ad minimum 165;

σφισι(ν) ante diaeresin bucolicam locis 41, semel pede primo;

σφισι(ν) alia versus sede locis octo, sed nusquam ut videtur
 sine vitio.

Iam redeamus ad tredecim versus quibus ἡμῖν, et duos qui-
 bus ὑμῖν legitur, supra pag. 424 sq. commemoratos. Videmus
 illas formas spondaicas occurrere pede primo aut quarto; accu-
 ratius locos inspicientibus praeterea apparet, constanter syllabam
 -iv in *thesis* esse collocatam, licet syllabae breves non nisi in
arsi ab Homero produci soleant. Quapropter non possum non
 suspicari, olim quindecim hisce locis lectas fuisse formas tri-
 syllabas, quae dactylum efficerent, *ἄμμισιν* et *ὑμμισιν*. Scio pro-
 fecto, quam periculosum sit novas formas comminisci, in tali-
 bus enim decet memorem esse dicti Pindarici: *νεαρὰ ἐξευρόντα*
δόμην βασιάνῃ ἐς ἔλεγχον, ἄπας κίνδυνος. Itaque suspicionem
 meam, ad quam metro duce perveni, silentio premerem, si
 formas illas *ἄμμισιν* et *ὑμμισιν* non nisi argumentis, ex ana-
 logia petitis, defendere possem. Sed non usque adeo testibus
 destituti sumus, nam Apollonius de pron. 383 c Alcaei hoc frag-
 mentum affert: *ἄμμεσιν πεδάορον* (fragm. 100 Bergk.). Itaque
 in Aeolica dialecto, quae quam multa cum Homericis communia
 habeat in dies melius perspicitur, formam *ἄμμεσιν* (vel *ἄμμισιν*)
 extitisse, diserto testimonio constat: quidni Homero quoque in

usu fuerit? Si vero ἄμμισιν et σφισιν fide non carent, non audaciae est profecto, secundae personae, quae nullam non syllabam finalem cum prima communem habet, de nostro adscribere formam ὕμμισιν. Reputemus praeterea, complures formas vetustas, quas nemo tamen addubitat, non nisi uno loco Homero reperiri, qui si forte excidisset aut corruptus esset, nulla ad nos pervenisset talium formarum notitia.

Iam vide quam belle concinant omnia. Habemus enim, si recte exposui quae praecedunt:

in prima persona: ἄμμιν (ἤμιν), et in pede 1° vel 4° ἄμμισιν.

in secunda persona: ὕμμιν (ὕμιν), et in pede 1° vel 4° ὕμμισιν.

in tertia persona: σφίν, et in pede 1° vel 4° σφισιν.

Ad finem tandem aliquando pervenimus. Uno autem obtutu ut comprehendi possint quae statuenda videbantur, subiungatur tabella, in qua disponantur omnes formae pronominum personalium Homericæ:

	<i>prima persona.</i>	<i>secunda persona.</i>	<i>tertia persona.</i>
N.	ἐγώ(ν).	σὺ, τυνή.	—
A.	ἐμέ, με (ἤμ', μ').	σέ (σ').	φε (F'), μιν.
G.	ἐμεῖο, ἐμέο, μέο, (ἐμεῖ', ἐμέ', με').	σεῖο, σεό (σεῖ', σε'), τεεῖο?	φεῖο, φέο (Fε').
D.	ἐμοί, μοι (μ').	σοί, τοι (σ', τ'), τέιν.	φοί (F').
N. } A. } G. } D. }	νδῖ, ἄμμε (ἄμμ').	σφδῖ, ὕμμε (ὕμμ').	deest Nom. A. σφε (σφ'), (σφδῖ?).
	νδῖν.	σφδῖν.	σφδῖν.
N.	ἡμεῖς sive ἄμμες.	ὕμεῖς sive ὕμμες.	—
A.	ἡμας sive ἄμμάς, ἡμέδες.	ὕμας sive ὕμμάς, ὕμέδες.	σφδες, σφδέδες.
G.	ἡμεῖων, ἡμέων.	ὕμεῖων, ὕμέων.	σφεῖων, σφέων.
D.	ἡμιν sive ἄμμῖ(ν) (ἄμμ'). (ἄμμῖσιν?).	ὕμιν sive ὕμμῖ(ν) (ὕμμ'). (ὕμμῖσιν?).	σφῖ(ν), (σφ'), σφῖσῖ(ν).

AD LUCIANUM.

(Continuantur ex Tom. XIII pag. 111.)

Vitarum Auctio cap. 2. εἰ δέ τις οὐκ ἔχει τὸ παραυτίκα τὰρ-
γύριον καταβαλέσθαι, ἐς νέωτα ἐκτίσει καταστήσας ἑγγυητήν.
Male me habet καταβαλέσθαι; namque pecuniam solvere apud
omnes summa constantia καταβάλλειν dicitur, non κατα-
βάλλεσθαι. Fidem facient comici, quos metri ratio ab huius-
modi fraude vindicat, ut Diphilus apud Athen. VI 225 A:

ἔπειτ' ἐὰν τὰργύριον αὐτῷ καταβάλῃς
et Menander in frgm. CCXXIII:

μικροῦ μὲν ἀρραβῶνά με

ἔπεισεν εὐθύς καταβαλεῖν

et Amipsias in Moechis apud Suidam v. καταβαλὼν:

καταβαλὼν τριώβολον.

Neque aliter umquam Noster, ut tribus locis vel in hoc ipso
dialogo, c. 18: τὰργύριον ἐς αὐθις καταβαλῶ et c. 25: πτό-
σον ὑπὲρ αὐτοῦ καταβάλω; et c. 27: τὰργύριον κατέβαλον.
Cf. etiam locus nostro simillimus ex Cronosolone c. 15: οἷτινες
ἀν καὶ τοῦτ' ὀφείλοντες καταβαλεῖν μὴ ἔχωσι et praeterea D.
M. IV. 1; Catapl. c. 18; Toxar. c. 31, 40; de Luctu c. 10;
D. Meretr. XIV. 3. Non tantum, opinor,tribuendum librariis,
ut iis credamus hoc uno loco Lucianum ab omnium atque adeo
a suo ipsius constanti et perpetuo usu recessisse. Quam procli-
ves sint scribae ad formas activas et medias stultissime permis-
cendas, vel hic libellus, ne longius abeam, docere potest, ubi
in cap. 2. pro ἀναθεωρεῖν alii dederunt ἀναθεωρεῖσθαι et

in Piscat. cap. 37 libri Mss. fluctuant inter ἐπιδεικνύναι et ἐπιδείκνυσθαι. Consimili errore in c. 41 confunduntur ἐπιδείξει et ἐπιδείξῃται.

Cap. 3. ὦρα σοι, ὦ βέλτιστε, τὸν Κροίσου παῖδα παιδεύειν· ἐγὼ γὰρ ἀλάος, οὐκ ἀνδριάς εἶναι βούλομαι. Ad haec Fritzschiuss: malim ἐγὼ γὰρ ἀλάος εἶμι. Scilicet non fugit virum doctissimum eiusmodi quid ab emtore dici debere: ego natura et indole sum loquacior, ut statua esse nolim; non quod nunc legitur: ego loquax esse cupio. Sed neque asyndeton, quod coniectura sua invexit, ferendum puto, et minore negotio sententia, quam volo, restitui posse videtur. Pro οὐκ scribe οὐδ'.

In Pythagorae oratione Ionica nonnulla manum correctoris adhuc desiderant, ut πῶς ἀριθμέεις; pro κῶς (recte infra editur ὅπως et ὅκοῖα), ἄ pro τὰ, τέσσαρα pro τέσσερα in cap. 4; et in c. 6: ἀφῆς et μεῖζον pro ἀπῆς et μέζον. Praeterea non video quo iure dictum sit c. 4: ὅκοῖα ἔοντα μορφὴν ὅπως κινέονται pro κινέεται et c. 14, ubi Heraclitus loquens inducitur τὰ πάντα συνειλέονται pro συνειλέεται. In c. 13 recte scribitur: ὅτι μοι γελοῖα δοκέει πάντα τὰ πρήγματα ὑμέων.

Cap. 5. σεωυτὸν ἓνα δοκέοντα ἄλλον δρεόμενον [καὶ] ἄλλον ἔοντα εἶσεαι. καὶ, quod in codicibus sedem mutat, melius exulabit. *Alius oculis cerneris, alius es.*

Cap. 6. ἀλλὰ τὰδε μὲν ἱκανῶς. Expectabam ταῦτα. Cf. Neoyom. c. 19: ταυτὶ μὲν ἱκανῶς; Imagg. c. 4: ἀλλὰ καὶ ταυτὶ μὲν ἱκανῶς; D. M. XII. 6: ἱκανὰ γὰρ ἀπὸ πολλῶν καὶ ταῦτα; XX. 6: καὶ ταυτὶ γὰρ ἱκανά; Iupp. Confut. c. 7: ἱκανὸν τοῦτο cti.

Ibid. θεός, οὐ βρότος τις εἶναι φαίνεται. Nonne aptius esset: θεός τις, οὐ βρότος?

Cap. 7. αὐτὸν ἐροῦ· κάλλιον γὰρ [οὕτω ποιεῖν]. Includa melius absunt. Cf. Piscat. c. 24: τῷ λόγῳ μᾶλλον - ἄριστον γάρ - ἢ τῷ ξύλῳ.

Cap. 9. ἀλλὰ τί μάλιστα εἶδέναι σε φῶμεν; ἢ τίνα τὴν τέχνην ἔχεις; Commendo ἔχειν.

Cap. 11. ἀλλ' ἐπίτομος αὕτη σοι πρὸς δόξαν [ἢ] δόδος. Dele articulum, et mox scribe: καὶ ἰδιώτης γὰρ ἦς pro καὶ ἰδιώτης γὰρ ἔαν ἦς.

Cap. 12. πολυτελὲς τὸ χρῆμα καὶ πλουσίων δεόμενον. Sine dubio supplendum καὶ πλουσίων ὀνητῶν δεόμενον.

Ibid. ἄπρατος ἔοικεν, ὦ Ζεῦ, οὗτος ἡμῖν μένειν. Immo vero μενεῖν; cf. c. 14: ἄπρατοι καὶ οὔτοι μενοῦσιν.

Cap. 15. ἀμέλει καὶ ὑπὸ ταῦτ' ἰμάτιόν μοι κατακείνεται. Quamdiu hunc soloecismum feremus pro ὑπὸ ταῦτ' ἰμάτιον, ut statim emendate sequitur? Cf. etiam de eodem argumento Amores c. 49: δὲ ὑπὸ μιᾷ χλανίδι πατρὸς ὕπνου ἐκοιμήθη.

Cap. 17. τί τοῦτο φής. Ita cum vulgata etiam Fritschius. Libri τοῦτο φής, quod mihi quidem praeferendum videtur. τί τοῦτο φής stupentis est exclamatio et ferè indignabundi; τοῦτο φής in rem, quam non plane quis intellexit, diligentius inquirentis, quod huic loco magis convenit.

Cap. 18. πόσα γὰρ δὴ ὀρέξ. Mendum e tralaticiiis pro ἔν.

Cap. 21. σύμβαμα καὶ παρασύμβαμα ὅποια καὶ ὁ πόσον ἀλλήλων διαφέρει. Non quantum differant, opinor, sed quomodo. Itaque repone ὅπως.

Cap. 22. Καὶ ἀποφράττω [καὶ σιωπᾶν ποιῶ] Φιμὸν ἀτεχνῶς αὐτοῖς περιτιθείς. Delendum est futile glossema. Cf. Iupp. Trag. c. 22. κρατούμενους δὲ καὶ ἀποφραττόμενους ὑπ' αὐτῶν τοῦς ἡμετέρους συνηγόρους.

Cap. 23. καὶ οὐ μόνον γε ἀπλοῦς, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τούτων ἐτέρους [τόκους]. Iterum tenemus interpolatorem.

Piscator Cap. 2. Ἀριστότελες, ἐπισπούδασον ἔτι θῶττον· εὖ ἔχει· εἰλάωκε τὸ θηρίον. Vividior et magis graphica fiet oratio, si in hunc modum interpunxeris: Ἀριστότελες, ἐπισπούδασον· ἔτι θῶττον· εὖ ἔχει.

Ibid. τὴν γλῶτταν αὐτὴν ἔτι πολὺ πρότερον ἀποτετμήσθω. Praefero: ἐκτετμήσθω.

Cap. 7. καὶ χαλεπωτέραν σου ἐπιδείκνυσι τὴν τόλμαν. Hoc parum est; scribe ἀποδείκνυσι, reddidit, efficit. Cf. Somn. c. 8: ζηλωτὸν τὸν πατέρα ἀποδείξεις; Arist. Ran. 1011: μοχθηροτάτους ἀπέδειξας et passim.

Cap. 9. τοσοῦτον ὑπερφέρω τοῖς δικαίοις καὶ ἐκ περιουσίας ἀπολογήσασθαι ὑπολαμβάνω. Miror nondum ἀπολογήσεσθαι esse repositum. Non *disceat* causam, sed *dicturus erat*.

Cap. 12. πρόδηλος δὲ ἦν κοσμουμένη. Quoniam de meretricio ornatu et cultu agitur, requiro vocabulum de eiusmodi lenociniis usitatum et proprium: κομμουμένη. Adi Cobetum in V. L. p. 139.

Cap. 13. τὴν ἐπὶ συννοίᾳ ἡρέμα βαδίζουσιν. Et ratio et usus postulant: ἐπὶ συννοίας. Cf. Scyth. c. 6: ὁ ἐπὶ συννοίας, ὁ λαλῶν αὐτοῦ; Amor. c. 18: οἱ δ' ἐπὶ συννοίας.

Cap. 14. τὰ εἰκότα καὶ [τὰ] ξυνήθη τῇ ἰορτῇ. Sexcenties sic peccatur.

Cap. 17. ἔπεσθον, ὧς Ἐλευθερία καὶ Παρρησία, μεθ' ἡμῶν, ὡς τὸν δέλαιον τουτονὶ ἀνθρώπισκον κινδυνεύοντα ἐπ' οὐδεμίᾳ προφάσει δικαίᾳ σῶσαι δυνήθῳμεν. Repone quod solum sententiae convenit: σῶσαιμεν ἂν γε δυνήθῳμεν. In libris A B Ψ est: ἂν γε σῶσαι δυνήθῳμεν.

Cap. 22. κάκεινό που παράβυσον. Soloece pro ποι. Eodem remedio utendum in Lexiph. c. 24: ἂν μὴ παραβύσης αὐτό που.

Cap. 25. Expunge puerile additamentum: καὶ σὲ [τὴν Φιλοσοφίαν].

Cap. 26. ὅτι ταῦτα ποιῶν καὶ [ὑπὸ] τὸ σὸν ὄνομα ὑποδύεται. Ipse Lucianus facessere iubebit molestam praepositionem. Cf. c. 33: ὑποκριτὴς Ἀθηναῖν ἢ Ποσειδῶνα ὑποδεδυκάς; Fugit. c. 3: φίλοι φάσκοντες εἶναι καὶ τοῦ μὲν ὄνομα ὑποδυόμενοι; Adv. Ind. c. 27: τὸν Ἀριστοφάνην καὶ Εὐπολιν ὑποδέδυκας; Apolog. c. 2: ὑποδὺς τὸ σὸν πρόσωπον.

Cap. 27. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις τὰ σεμνότατα διασύρας ἐπὶ τοσούτων μαρτύρων; Malim fere ἂν ἀντειπεῖν. Certius est in fine pro soloeco καὶ σε ἀξιούμεν τιμωρῆσθαι ἡμῖν reponendum esse τιμωρῆσαι.

Cap. 31. Supple οὐδ' ἂν ἢ Ἑλένη ποτὲ ἢ (ἢ) Πολυξένη.

Cap. 32. ἄχρι δὴ τις αὐτὸν ξένος καὶ λέοντα ἰδὼν [καὶ ὄνον] πολλάκις. Semper scrupulum mihi iniiciebat illud καὶ ὄνον praeter omnem necessitatem additum; nunc video in libris incerta sede circumferri, ut suppositivum esse iam non dubitem. *Cumani* quoque *asinum* millies viderant; verum peregrinus ille *leonem* saepius conspexerat.

Cap. 36. ὁποῖόν τι καὶ οἱ κύνες πάσχουσιν· ἐπειδὴν τις ὁστοῦν ἐς μέσους αὐτοὺς ἐμβάλη, ἀναπηδήσαντες δάκνουσιν ἀλλήλους καὶ τὸν προαρπάσαντα [τὸ ὁστοῦν] ὑλακτοῦσιν. Mutata interpunctione rescribe: ὁποῖόν τι καὶ οἱ κύνες πάσχουσιν, ἐπειδὴν ἐμβάλη· ἀναπηδήσαντες κ. τ. λ. et dele τὸ ὁστοῦν, parum eleganter repetitum.

Cap. 38. Μετάσθηθι, ὦ Παρρησιάδῃ, ἔτι πορρωτέρω. Hic quoque, ut in c. 2, plenius interpungendum post Παρρησιάδῃ.

Cap. 47. ἢ που τοὺς λίθους ἀλιεύσειν διέγνωκας ἐκ τοῦ Πελασγικοῦ; Emenda ἀλιεύειν.

Cataplus. Cap. 1. καὶ τῶν κωπῶν ἐκάστη τετρώπεται. Cha-

rontis cymba omnibus et poëtis et pictoribus est *‘duorum scal-morium navicula’*, ut cum Cicerone loquar, quam *solus* et sine ullo ministerio remis impellit. Diserte hoc testatur ipse Lucianus in primo capite Charontis: ἐγὼ δὲ πρεσβύτης ὢν τὴν δι-κωπίαν ἐρέττω μόνος. Similiter Alcestis in cognomine fabula vs. 252: ὁρῶ δὲ κωπόν ὁρῶ σκάφος. Iam vides quorsum haec tendant, ut pro ἐκάστη Nostro reddatur ἐκάτερα. Quis nescit haec perpetuo a librariis confundi?

Ibid. ἡμεῖς δ’ οὐδέπω οὐδ’ ὀβολὸν ἐμπεπολήκαμεν. Nihil certius quam ἡμπολήκαμεν esse scribendum. Cf. e multis Arist. Pax vs. 367: ἀλλ’ οὐδὲν ἡμπόληκά πω et Soph. Ajax 957: ἄρ’ ἡμπόληκας; et Antig. 1023: ἐξημπόλημαι et ἀπημπόλα tribus locis apud Euripidem (Cycl. 257; Ion 1371; Troad. 973). Sine vitio etiam Herodotus I. 1: πάντων ἐξημπολημένων. Rem conficiet Lucianus ipse, qui Merc. Cond. c. 24. ἀπημπόληκας et Pisc. c. 27: ἀπημπόλησεν, ubi haec varietas lectionum a Fritzsche notatur: ἀπεμπόλησε Ψ, ἀπημ-πώλησεν fortasse Τ, ἀπημπόλησεν abc. In Tox. c. 28 ἀπεμπολῶντας vix salvum evasit pro eo, quod alii codices exhibent ἀπεμπολοῦντες, sive turpius etiam ἀπεμπωλοῦν-τες. Apud Isaeum XI. 43 omnes libri Mss. conspirant in vitio-ssissimam scripturam: ἐξ ὧν ἐνεπώλησαν τετρακισχιλίας. Do-braeus ἐνεπόλησαν restituit; debebat ἡμπόλησαν.

Statim sequitur: εἴτα ὁ Πλούτων εὖ οἶδα ὅτι ἐμὲ ῥαθυμεῖν ἐν τήντοις ὑπολήφεται. Sententia requirit: *propter haec, his de cau-sis*; quod scribendum erat: ἐπὶ τούτοις. De hoc usu praeposi-tionis vide quae Herwerdenus annotavit ad Iudicium Vocalium cap. 2 (Mnem. Vol. VII. p. 211). Obiter eodem mendo libera Xenophontis Cyropaediam in notissimo loco de Cyro inter pueros rixantes decernente. Posteaquam ut iudex sententiam tulit, ἐν τούτῳ με, inquit, ἔπαισεν ὁ διδάσκαλος. Quis non intelligit ἐπὶ τούτῳ requiri? Si dubitas, attende ad proxime praegressa: ἐπὶ μιᾷ ποτε δίκη πληγὰς ἔλαβον. Cf. etiam Lucianeum in Somnio c. 2: ἐφ’ οἷς παρὰ τῶν διδασκάλων πληγὰς ἐλάμβανον.

Cap. 5. ἐπιβαίνοντα ἕκαστον αὐτῶν διαγνώσομαι. Immo vero ἐπιβαίνοντας.

Ibid. Mercurius de senibus aetate confectis: *τακεροὶ πάντες καὶ πέπειροι καὶ καθ' ὥραν τετρυγήμενοι*. Ad quae Charon: *Μὰ Δί, ἐπεὶ ἀσταφίδες γε πάντες ἤδη εἰσί*. Variant codices inter *νὴ Δί* et *μὰ Δί*, quorum hoc melius videtur. Ludit enim Charon in illo *καθ' ὥραν, suo tempore, mature*, et cum uvis eos comparans, 'Non hercle vero', inquit, 'iam enim omnino passae sunt'. Ex quibus patet pro *πάντες πάντως* esse substituendum; *πάντες* eo minus ferendum, quod paucis verbis interpositis sine ulla vi iteratur.

Ibid. οὐ πολὺν χρόνον, ὦ Μοῖρα, αἰτῶ· *μίαν με ἔασον μεῖναι τήνδε ἡμέραν*. Ad amussim haec conveniunt cum Medae senario apud Euripidem in cognomine fabula vs. 340:

μίαν με μεῖναι τήνδ' ἔασον ἡμέραν,

ut difficile sit non suspicari hunc ipsum esse restituendum, praesertim cum cognoveris quam libenter Lucianus, in hoc quoque Aristophanem imitatus, Euripidem paratragoedet.

Cap. 9. *μαρτύρομαι ὑμᾶς, ἀτελεῖς μένει τὸ τεῖχος καὶ τὰ νεώρια*. Vicinum *τειχιεῖ* editores docere poterat *μενεῖ* unice verum esse. Eadem opera pro *ἀγανακτεῖ* in cap. 11 reponere *ἀγανακτῆσει*.

Cap. 11. *προαποθανεῖν ἕκαστος αὐτῶν ἔτοιμος, εἰ οἷόν τε εἶναι*. Vitium etiam alias commissum pro *εἰ οἷόν τε ἦν*. Mox lege *κἂν πρὸς ὄλιγον* pro *καί*.

Cap. 15. *μᾶλλον δὲ ἡγούμην ἐς τὸ πρόσω ὀρῶν*. Cobetus *θέων*, Fritzschi *δρῶν*. Et sane *ὀρῶν* nimis languidum videtur; nescio tamen an in vulgata non potius lateat *φέρων, praeceps, festinanter*, quo participio Lucianus ante alios delectatur. Cf. perdoctam Hemsterhusii adnotationem ad D. M. VI. 3. In Timone c. 22 et Icaromen. c. 19 legimus: *θεῖ φέρων*.

Cap. 16. ὥστε ὑπεράνθρωπός τις ἀνὴρ (l. ἀνὴρ) *μοι καταφαίνεται καὶ μονονουχὶ καλλίων καὶ ὑψηλότερος ὅλῳ πῆχει βασιλικῶ*. Deest aliquid ad sententiam; non enim *υπο Micilo* pulchrior et maior videbatur. Supplendum arbitror: *καλλίων τῶν ἄλλων καὶ*

ὑψηλότερος. In init. c. 17 corrige: οὐ μόνον δὲ τοῦτο pro τοῦτον et in c. 19: νυν pro νῦν et ἐπενόησεν pro ἐνενόησεν.

Cap. 22. ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ τριβώνιον τέως ἄμωρον εἶναι μοι δοκοῦν ἰσότημον γίγνεται τῇ πορφύριδι τοῦ βασιλέως· ἀφανῆ γὰρ ἄμφω [καί] ὑπὸ τῷ αὐτῷ σκότῳ καταδεδυκότα. Si illae vestes non amplius conspiciebantur, sed tenebris Orci omnibus rebus aequaliter offusis, evanuerant, non aequales *fiabant*, opinor, sed iam *factae erant*. Quamobrem repone *γεγένηται*. Cur copulam abesse malim, nihil est quod dicam.

Quae statim sequuntur, a librariis pessime sunt habita. Neque enim quidquam causae est, cur ad Micyli quaestionem: σὺ δὲ ποῦ ποτε ἄρα ὦν τογχνάεις; Cyniscus tanta cum emphasi: ἐνταῦθα λέγω σοι, Μικύλε respondeat et geminatum εὖ λέγεις corruptelam arguit. Hoc mihi dispicere videor deleto altero εὖ λέγεις ea, quae vulgo Cynisco tribuuntur, Micylo esse continuanda.

Cap. 24. Ἰχνη μὲν καὶ σημεῖα πολλὰ τῶν ἐγκαυμάτων, οὐκ οἶδα δὲ ὅπως ἐξαλήλπται, μᾶλλον δὲ ἐκκέκοπται. Jacobitzius adnotavit: πολλὰ add. ex A C F Schol. — τῶν ἐγκαυμάτων: πολλῶν inter haec duo verba insertum in D, sed a manu recentiore. Egregie hoc confirmat quod iam dudum legendum esse mihi persuaseram: πολλῶν τινων ἐγκαυμάτων.

Cap. 27. οὐκοῦν καὶ τούτων, ὧς Ῥαδάμανθυ, παρέξω σοι μάρτυρας. Nemo unquam dixit μάρτυρας. παρέχειν pro παρέχεται.

Cap. 28. L. κυανός ἐστιν ὑπὸ τῶν στιγμάτων, non ἀπό.

Ibid. καὶ παρὰ τὸν Τάνταλον ἀπαχθεὶς οὕτως ὁδοῖ. Offensione non caret οὕτως sine ulla vi interpositum. Coniicio οὕτως, sic, ut nunc habet, simpliciter, non, ut ceteri omnes, Lethae aqua hausta. Hunc usum vocis οὕτως optime illustrabunt Aristophanis versiculi in Ranis vsa. 625 sqq.

Αἰ. δίκαιος ὁ λόγος· κἄν τι πηρώσω γέ σοι

τὸν παῖδα τύπτων, τὰργύριόν σοι κείσεται.

Ξα. μὴ δῆτ' ἐμοιγ', οὕτως δὲ βασάνιζ' ἀπαγαγών.

Eodem modo *sic* nonnunquam usurpatur, apud comicos praesertim, ut in Plauti *Menaechmis* IV. 2. 94: .

ego illam non condonavi; sed *sic* utendam dedi
et in Pseud. I. 3. 154:

nolo bis iterari; sat *sic* longae fiunt fabulae.

Conferri etiam potest Ciceronianum illud ex Oratione pro Roscio Amerino § 71: non *sic* nudos in flumen deicere.

Pro Lapsu in Salutando cap. 1. οὐδ' ὅσον ἄκρω τῷ μειδιάματι.
Scribe ἄκρω τῷ.

Cap. 2. ἀρχόμενος μὲν οὖν τῆς γραφῆς πάνυ ἀπόρῳ ἐντεύξεσθαι
τῷ προβλήματι, προΐοντι δὲ πολλὰ προὔφηνεν τὰ λεκτέα. Nolo
premere suspicionem a Luciano scriptum fuisse τὰ λεκτέα, cum
praesertim sciam vulgo has formas a librariis oblitterari. Certe,
si quid video, sententiae accommodatius est.

Cap. 3. ἐν ἐπιστολῇ δὲ ἀρχῇ Κλέων ὁ Ἀθηναῖος δημαγωγὸς
ἀπὸ Σφακτηρίας πρῶτον χαίρειν προὔθηνεν. Cleon *primus* hoc
fecit, itaque corrigendum est πρῶτος. Habet praeterea incom-
modi aliquid haec verborum coniunctio: ἀπὸ Σφακτηρίας
προὔθηνεν, ut vix dubitem post Σφακτηρίας γράφων exci-
disse; vide quae mox sequuntur: ὁ Νικίας ἀπὸ Σικελίας ἐπι-
στέλλων.

Cap. 4. Iniuria spreta est optima Codicum FM scriptura κε-
λεύειν ἀποδοκιμάζει. Post pauca supplendum: ὡς ἀνάξιον
(δν) τοῦ Πυθίου. Iterum δν intercidit post ἀρμοδιώτατον in
cap. 5.

Cap. 5. καὶ ὅλως ἡγοῦντο τῷ μὲν ὑγιαίνειν τὸ εὖ πράττειν καὶ
τὸ χαίρειν εἶναι. Iamdudum correctum oportebat εἰνεῖναι. Supra
reponere πεντέγραμμα pro πεντάγραμμα.

Cap. 6. Inserere τὸ (δὲ) δεύτερον καλὸν γενέσθαι.

Cap. 7. μυρία δὲ καὶ ἄλλα ἐκ τε ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ
φιλοσόφων καταδείξαι σοι ἔχων. Non est huius loci κατα-
δείξαι; verum videtur: καταλέξαι.

Cap. 10. σαφῶς ἀνέστρεψε τὴν τάξιν. *Malim ἀντέστρεψε.*
De discrimine inter ἀνατρέπειν, ἀναστρέφειν et ἀντιστρέφειν cf. Cobetus V. L. p. 145.

Cap. 11. οὐδὲν ὄφελος τῶν ἀπάντων ἀγαθῶν, ἔστ' ἂν τοῦ ὑγιαίνειν μόνον ἀπῇ. *Quantocyus e vulgata revoca τὸ ὑγιαίνειν, quod vel contra omnes libros erat restituendum.*

Cap. 12. ἀλλὰ νῦν ἐκάστου καιρὸς ἴδιος ὅφ' ἡμῶν ἀποδίδεικται, σὺ δὲ τούτον ἐναλλάξας, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἔφησθα, ὅμως τῷ δικαίῳ λόγῳ οὐκ ἂν ἔξω εἴης τοῦ ἡμαρτηκέναί. *Sanum non est: εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἔφησθα; nam re vera nihil aliud dixerat quam ὑγιαίνει, cum χαῖρε deberet.* Contuli locum Herodoti (V. 40): καὶ μὴ ἀντίβαινε τούτοις, ἵνα μὴ τι ἄλλοῖον περὶ σεῦ Σπαρτιῇται βουλευσῶνται; unde apparet ἄλλοῖον interdum *ma-lum, infaustum, male ominatum* significare, quod huic loco apprime convenit: *eliamsi nihil infausti dixeris.* Cf. c. 1: εὖφημον καὶ τοῦτο et in fine: εἰς οὕτως εὖφημον εὐχὴν et c. 15: εἰς ἄλλο μακρῷ αἰσιώτερον. Post pauca e Reitziana revoca τὸ ὑγιαίνειν pro τὸ ὑγιαῖνον et versus finem supple: καὶ ἔστιν εὐχὴ (μόνον) τὸ πρᾶγμα. *Extrema me iudice melius in hunc modum distinguuntur: ὁ δὲ ὑγιαίνειν παρακελεύόμενος καὶ χρησίμῳν τι δρᾷ· καὶ γὰρ ὑπομιμνήσκει τῶν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν συντελούντων· καὶ οὐ συνεύχεται μόνον κ. τ. λ.*

Cap. 14. οὐχ ὥς ἐκ προνοίας ἀφελῶν μὲν τὸ χαίρειν. *Scribe ἀνελῶν, abrogans, tollens,* quo sensu omnes verbo ἀναίρειν utuntur, non ἀφαιρεῖν. Cf. Iupp. Confut. c. 9: ἐκείνων τις εἰ τῶν ἀναιρούντων τὴν πρόνοιαν τῷ λόγῳ.

Hermotimus. Cap. 2 Supple: ὃς νῦν (πρῶτον) ἄρχομαι et ὁ οἶμος (ὁ) ἐπ' αὐτήν.

Ibid. ὑμᾶς προσευξόμεθα ὑπερνεφέλους γενομένους [καὶ] ἀνεληθόντας οἱ πάλαι σπεύδετε. *Eliminandum est καί, quod sententiae officit.*

Cap. 6. πότερον ὁ διδάσκαλός σου καθυπέσχετο. *Malim σοι.*

Cap. 8. ἀλλ' εὐφημεῖν χρή, οἶμαι, μηδὲ ὅσιον εἶναι ἐξετάζειν τὰ ὑπὸ τῶν σοφῶν γιγνόμενα. Vereor ut Fritzschijs cuiquam probet infelicem coniecturam εἶη pro εἶναι. Mihi potius εἶναι, ut saepius, ex οἶμαι originem duxisse videtur et rescribendum esse: ἀλλ' εὐφημεῖν χρή· μηδὲ (γὰρ) ὅσιον, οἶμαι, ἐξετάζειν τὰ ὑπὸ τῶν σοφῶν γιγνόμενα.

Cap. 9. τὰ μὲν τοίνυν ἄλλα διηγουμένῳ σοι παρειπρόμην καὶ ἐπίστευον οὕτως ἔχειν.... ὁπότε δὲ καὶ πλούτου ἔφησθα καταφρονεῖν σφᾶς..... πάνυ ἐνταῦθα ἐπέστην. Fritzschijs pro ἐπέστην commentum suum ἡπίσταν in ordinem recepit. Nollem factum; ἐπέστην rectissime τῷ παρειπρόμην opponitur: *mirabundus et incredulus subestitit neque te ultra secutus sum.*

Cap. 14. Λυκ. ἀτάρ, εἰπέ μοι, μίᾳ τις ὁδὸς ἐστὶν ἡ ἐπὶ φιλοσοφίαν ἄγουσα, ἡ τῶν Στωικῶν ὑμῶν, ἡ ἀληθὴ ἐγὼ ἤκουον ὥς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τινές εἰσιν;

Ἑρμ. Μάλα πολλοί, Περιπατητικοὶ καὶ Ἐπικούρειοι καὶ οἱ τὸν Πλάτωνα ἐπιγραφόμενοι καὶ αὐτὸν Διογένης ζηλωταὶ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἔτι πλείους.

Λυκ. Ἀληθῆ ταῦτα· πολλοὶ γάρ εἰσι. πότερον δὴ, ὦ Ἑρμότιμ, τὰ αὐτὰ οὗτοι λέγουσιν ἢ διάφορα;

Est male divisa haec sunt et unum verbum vitiose abundat. Vide quam apte omnia decurrant, si ita scribas:

Λυκ. ἡ ἀληθῆ ἐγὼ ἤκουον ὥς καὶ ἄλλοι [πολλοί] τινές εἰσι μάλα πολλοί, Περιπατητικοὶ καὶ Ἐπικούρειοι..... καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἔτι πλείους;

Ἑρμ. Ἀληθῆ ταῦτα· πολλοὶ γάρ εἰσιν.

Λυκ. Πότερον δὴ, ὦ Ἑρμότιμ, τὰ αὐτὰ οὗτοι λέγουσιν ἢ διάφορα; πολλοὶ post ἄλλοι ex dittographia natum omnia pessum-dedit.

Sequitur: τὸ δὲ γε ἀληθές, οἶμαι, πάντως που ἐν ἡν αὐτῶν, ἀλλ' οὐ πάντα διάφορά γε ὄντα, ubi noli cum Fritzschio ἦν in εἶναι mutare, nam παρένθετον illud οἶμαι optime se habet, sed expunge molestam voculam, cui ἐν originem dedisse videtur.

Cap. 16. ὥς οὐκ ἐθέλεις διδάξαι με, ἀλλ' ἐξαπατᾷς. Nihili est ὥς; exclamatio tam vehemens et plena affectus ab hoc loco

prorsus aliena. Suspisor Lucianum, ut assolet, ita scripsisse: ὁρᾷς; οὐκ ἐθέλεις διδάξαι με. Nihil hoc verbo apud Nostrum tritius, ubi leni vituperatione aut urbana ironia quis utitur. Cf. D. D. XX. 4: ὁρᾷς; οὐδὲν ἐγὼ μέμφομαι; D. M. XIV. 6: ὁρᾷς ὅτι ταῦτα ὡς υἱὸς Ἀμμωνος λέγεις; ib. XXVIII. 3: ὁρᾷς; ἀγνοεῖς τὰ περὶ ἐμοῦ ἅπαντα; Piscat. c. 8: ὁρᾷς τε; πρὸς ὄργην ἀκούετε καὶ οὐδὲν τῶν δικαίων προσέσθε; Hermot. c. 29: ὁρᾷς, τοῦτο ὡς κοινὸν εἴρηκας; Imagg. c. 3: ὁρᾷς ἡλίκον τοῦτο ἤτησας; Tox. c. 38: ὁρᾷς τοῦτο ὡς ἐριστικὸν ποιεῖς; Iupp. Confut. c. 9: ὁρᾷς; ταῦτ' ἤδη ὑβριστικά; et multis aliis locis, ut Vit. Auct. c. 4; Gallus c. 19; Iupp. Trag. c. 30; Saturn. c. 2; Dial. Meretr. V. 1; Navig. c. 15 ctt.

Cap. 19. πλὴν, εἰ δοκεῖ, οἱ μὲν ἔξω ἡμῖν φιλοσοφίας μενέτωσαν [οἱ τυφλοί], ἐπεὶ περ μὴδὲ ὀρῶσι. Otiosum emblemata vel sedes arguit. In eodem capite pro ἐπινοεῖ reponere ἐννοεῖ et πότερον ἀμείνων ἢ χεῖρων pro πότερος, quod ad ἔκαστος relatum probari nequit.

Cap. 22. Iniuria Solanus et Fritzschi obhaeserunt in verbis: οὐ γὰρ οὔτε χρυσίον ἔτι οὔτε ἡδονὰς οὔτε δόξας ὀρῶσι, pro quibus Fritzschi satis violenter coniecit: οὔτε χρυσίου ἔτι οὔτε ἡδονῆς οὔτε δόξης ἐρῶσι. Rectissime enim dicuntur beatissimae civitatis incolae has illecebras non amplius ob oculos habere, quippe quas iam pridem ex urbe exegerint (πάλαι τῆς πόλεως ἐξεληλάκασιν) neque secum versari patiantur (οὐκ ἀναγκαῖα ἡγησάμενοι συμπολιτεύεσθαι).

Cap. 26. ἀνὴρ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀτραποῦ ἐκάστης ἐφεστὼς [ἐν τῇ εἰσόδῳ]. Inepte bis idem dicitur.

Cap. 28. οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου [ποιήσομεν], ἔνθα ἂν ἡμᾶς οἱ πόδες φέρωσιν, ἐκείσε ἄπιμεν. Vehementer interpolationis mihi est suspectum ποιήσομεν, quod in talibus addi non solet. Cf. Asin. c. 18: ἐκρινά, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου, παλινδρομήσαι μᾶλλον ἢ κακῶς δραμεῖν.

Ibid. ὁ δὲ κίνδυνος ὅτι οὐ μικρὸς . . . εἰκάζειν οἶμαι. Fritz-

schius: εἰκάξεις, οἶμαι; Herwerdenus: εὖ εἰκάξειν οἶμαι.
 Lenissimum videtur: εἰκάξειν σ' οἶμαι.

Cap. 29. Corrige: εἴποι γὰρ ἂν ταὐτό pro αὐτό.

Cap. 32. οὐκ ἂν εὐλόγως θρασὺς εἶναι δόξειεν ἂν σοι περὶ πάντων ἀποφαινόμενος. ἂν εὐλόγως corruptum videtur ex ἀνάλογον, ut supra: ἀνάλογον τοίνυν κείσθω τις ἡμῖν. Respicit quae a sene illo Aethiope dicta erant: σὺ δὲ δὴ πρόθεν ταῦτα, ὦ θρασύτατε, οἶσθα;

Cap. 33. Malim οἶα ποιεῖ, ὦ Λυκῖνε, ὁ ἑταῖρός σου ὁ Ἑρμότιμος (δς) ἀξιῶι κ. τ. λ.

Ibid. ἀλλ' οὐ Πέρσαι γε οὕτω ποιῶσιν οὐδὲ Σκυθῶν ὅσοι τοξόται, ἀλλὰ πρῶτον μὲν αὐτοὶ κινούμενοι ἀφ' ἱππων ὥς τὸ πολὺ τοξεύουσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ τοξευόμενα κινεῖσθαι ἀξιῶσιν. Perspicuum est sententiam postulare: ἀλλὰ πρῶτον μὲν αὐτοὶ κινουῦνται ἀφ' ἱππων ὥς τὸ πολὺ τοξεύοντες.

Cap. 34. ὥς ἂν εἰδῶς τὰ πλεῖστα. Fritzschi admodum infelicer: τὰ ἐκεῖ πλεῖστα. Suspicio: τῶν ἐκεῖ τὰ πλεῖστα.

Ibid. ἐνὶ τε λόγῳ ξυνελών φημι ἄχρι ἂν ἄηλον ἢ τίς (ἢ adde) ἀληθὴς ἐστὶν προαίρεσις ἐν φιλοσοφίᾳ μηδεμίαν αἰρεῖσθαι. Manca est sententia, nisi δεῖν inserueris: μηδεμίαν δεῖν αἰρεῖσθαι.

Cap. 35. Αἰθίοπας δέ γε . . . τί ἔδει καλεῖν ἐπὶ τὸν λόγον; Λυκ. Ἄλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπίτῳσαν ἐκποδών, εἴ σοι δοκοῦσι περιττοὶ εἶναι [πρὸς τὸν λόγον]. Non fero apud elegantissimum scriptorem inanem et auribus ingratam repetitionem.

Cap. 37. οὐκοῦν σαφέστερον χρὴ λέγειν, εἰ ἑτεροῖόν τι, ἀλλὰ μὴ τοῦτο φήσεις. Non expedit quid futurum sibi velit. Repone φής. εἰς ex sequente εἴσει adhaesit.

Cap. 40. μή μοι τὰ πάλαι, ὦ Ἑρμότιμε, ἃ δὲ εἶδες ἐγγύθεν, ἐκεῖνα λέγε. Mero errore ex praegressis ineptum ἐγ-

γύθεν in textum se insinuavit. Verum est *ἐναγχος*. Vide supra.

Cap. 43. Supplendum: *πρῶτον (μὲν) τοῦ Α, δευτέρου δὲ τοῦ Β.*

Cap. 45. Expunge *τὴν Κόρινθον* et scribe *ἔστ' ἂν καὶ ἂν μιᾶς ἀπείρατοι ὥσι pro καί*.

Cap. 46. *τελευτῶν μίαν* εἴλετο ἐξ *ἀπασῶν ὁδῶν ἀληθῆ δοκιμάσας*. Quis non admonitus intelligit *ὁδόν* in archetypo fuisse?

Cap. 48. *ὁμολογοῦντες μὴ ταῦτα εἰδέναι πάντα τὰ τῆς ἑαυτοῦ αἰρέσεως ἕκαστος*. Vitiosissimum hoc esse bene perspexit Fritzsche, qui tamen nodum non solvit, sed dissecuit *ταῦτα* eliciendo. Mihi *ταῦτά* scribendum videtur et hunc in modum transponendum: *ὁμολογοῦντες ταῦτά μὴ εἰδέναι πάντα τὰ τῆς ἑαυτοῦ αἰρέσεως ἕκαστος: quorum unusquisque eadem fatetur, non-dum se scire suae sectae omnia*.

Cap. 49. *ὀλίγοι ἂν διὰ πασῶν ἐξέλθοιεν*. Nihil certius quam aut *διέλθοιεν* aut *διεξέλθοιεν* requiri. Cf. c. 64: *διεξελεῖν δι' αὐτῶν*. Alio modo peccatum est c. 58: *ὥς διὰ παντὸς ἐπεξελθών*; sed *διεξελθών* verum esse non fugit Fritschium.

Cap. 50. *ἥτις ποτὲ καὶ ἐκαλεῖτο*. Hic quoque malim: *ὅτι ποτέ*, ut multis locis emendavit Herwerdenus.

Cap. 52. *ἀκριβῆ ποιήσασθαι τὴν διαίρεσιν*. Mendum evidens pro *αἵρεσιν*, ut passim in hoc dialogo.

Cap. 54. *Φασὶ γέ τοι τῶν πλαστῶν τινα . . . ἀναλελογίσθαι*. In *Τ ἀναλλογίσθαι*. Verum arbitror: *ἀναλογίσασθαι*. Quis enim in talibus *perfecto* utitur?

Cap. 55. *πῶς ἂν ἀπὸ τοῦ μέρους καὶ τὰ λοιπὰ ἴδοις*; Vitium manifestum pro *εἰδείης*. Cf. supra: *ἀπὸ τῶν μερῶν ἀξιῶν τὰ ὅλα εἰδέναι* et: *ὁ μὲν τὸ ὅλον εἰδὼς εἰδείη ἂν καὶ τὸ μέρος*.

Cap. 58. καὶ ἀπὸ τοῦ ὀλίγου ἐκείνου γεύματος εἶχες [ἂν] εἰπεῖν ὁποῖος ἄκας ὁ οἶνός ἐστιν. Non potuisses, sed poteras; cf. supra: ἀπέχρη.

Cap. 59. Φιλοσοφία καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες, οἶον ὁ διδάσκαλος ὁ σός, ἄρα ταῦτά πρὸς ὑμᾶς λέγει ὁσημέραι περὶ τῶν αὐτῶν, ἢ ἄλλα ἄλλοτε; πολλὰ γὰρ ἐστι, πρόδηλον, ὧ ἐταῖρε· ἢ οὐκ ἂν εἴκοσιν ἔτη παρέμενες αὐτῷ κατὰ τὸν Ὀδυσσεῖα περινοστών καὶ περιπλανώμενος [εἰ τὰ αὐτὰ ἔλεγεν], ἀλλ' ἀπέχρη ἂν σοι καὶ ἄπαξ ἀκούσαντι. Verba πολλὰ γὰρ ἐστι, πρόδηλον corrupta esse, multi viderunt, quorum tentamina recenset Fritzsche. Omnia expedies ita scribendo: μᾶλλον δέ, ἐστι πρόδηλον, ὧ ἐταῖρε· οὐ (γὰρ) ἂν εἴκοσιν ἔτη παρέμενες κ. τ. λ. Uncinis inclusa melius aberunt.

Cap. 61. οἶνον μὲν γὰρ φαῦλον πρίασθαι ἐν δυοῖν ὀβολοῖν ὁ κίνδυνος, αὐτὸν δέ τινα ἐν τῷ συρφέτῳ παραπολέσθαι, ὥς καὶ αὐτὸς ἐν ἀρχῇ ἔφησθα, οὐ μικρὸν εἶναι κακόν. Nihil habet unde pendeat Infinitivus εἶναι, et obtemperatum oportuit libris T H Ω, qui ὡς omittunt.

Cap. 62. εἴ τις [ὀλίγον] ὅσον ἀκαριαῖον ἀποξύσας. Collatus locus ex cap. 6: ἐμοὶ μὲν καὶ ἀκαριαῖον ὁ πόσον ἱκανόν ostendet ὀλίγον interpretationis causa esse additum.

Cap. 65. Supple: σκόπει (δὴ) μή et c. 66: οἱ κύαμοι (οἱ) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

Cap. 68. οὐκ ἀκούεις τῶν Στωικῶν ἢ Ἐπικουρείων ἢ Πλατωνικῶν εἶναι φασκόντων τοὺς μὲν εἰδέναι τοὺς λόγους ἐκάστους, τοὺς δὲ μή; Quae post pauca de iisdem philosophis dicuntur: τὸ διακρίναι τοὺς εἰδόμενους ἀπὸ τῶν οὐκ εἰδόμενων μὲν, φασκόντων δέ, suadent ut scribamus: τῶν τὰ τῶν Στωικῶν ἢ Ἐπικουρείων ἢ Πλατωνικῶν εἰδέναι φασκόντων.

Ibid. μόνη σοι αὕτη πιστὴ καὶ βέβαιος ἐλπὶς ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν τε καὶ εὕρεσιν αὐτῆς, ἄλλη δὲ οὐδ' ἥτισοῦν, τὸ κρίνειν δύνασθαι καὶ χωρίζειν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν τὰ ψευδῆ ὑπάρχειν σοι. Ita cor-

rige vulgatam: ἄλλη δὲ οὐδ' ἡτισοῦν ἢ τὸ κρίνειν δύνασθαι κ. τ. λ.

Cap. 69. οὐδὲν γάρ σοι ἐξευρηκῶς ἔδειξα, ὡς ἐγγυτέρω σε ποιήσειν τῆς ἐλπίδος. Fritzschi: ποιήσω. Magis placet: ὁ σ' ἐγγυτέρω ποιήσει τῆς ἐλπίδος.

Cap. 70. οὐκ αὐτίκα πιστεύσομεν αὐτῷ, ἀλλὰ τινὰ ζητήσομεν τὸν κρῖναι δυνάμενον, εἰ ἀληθὴ ὁ ἀνὴρ λέγει. Fritzschi, Cobetum secutus, τινὰ expunxit. Equidem malim: ἀλλ' ἄλλον τινὰ ζητήσομεν.

Ibid. αἱ γοῦν πλείσται αὐτῶν (ἀποδείξεων sc.) δι' ἄλλων ἀμφισβητούμενων πείθειν ἡμᾶς βιάζονται εἰδέναι. Herwerdenus εἰδέναι, quod explicari nequit, delevit. Sed unde in textum irrepsit? Videndum an fortasse huiuscemodi aliquid Lucianus dederit: πείθειν ἡμᾶς βιάζονται βέβαιοι (sive ἀληθεῖς) εἶναι. Quod ad structuram attinet, cf. Vit. Auct. c. 27: ἐγωγέ σε ἤδη πείσω εἶναι δεσπότης. Postquam adiectivum intercidit, εἶναι in εἰδέναι mutatum est, ut qualiscumque efficeretur sententia. Mox adde: ὥσπερ (ἂν) εἴ τις οἴοιτο.

Cap. 71. οὐ σὺ μόνος ἔξω μένεις τῶν ἐλπισθέντων ἀγαθῶν. Malim certe: μενεῖς. Sequitur: ἢ τίς ἂν δύναιτο δι' ἐκείνων ἀπάντων χωρῆσαι ὧν ἔφην; ὅπερ ἀδύνατον καὶ αὐτὸς λέγεις εἶναι. Ita Fritzschi dedit e coniectura Jacobsii. Sed non optime sibi respondere videntur: Quis hoc facere possit? et: Quod et ipse fieri non posse fateris. Codices G H a: ἢ εἴ τις ἄρα δύναιτο. Hinc conicio: εἰ μὴ τις ἄρα δύναιτο, nisi forte quis potest. Cf. Pseudolog. c. 3: εἰ μὴ τις ἄρα ἐξ Ἵπερβορέων ἔρτι ἐς ἡμᾶς ἔκοι.

Ibid. πάσχουσι δ' αὐτὸ (lg. δὲ ταύτῃ) καὶ οἱ τὴν κενὴν μακαρίαν ἑαυτοῖς ἀναπλάττοντες. Vehementer miror articulum additum, et collato loco ex Navigio c. 12: ἢν κενὴν μακαρίαν οἱ παλαιοὶ (Herwerdenus: οἱ πολλοὶ) καλοῦσι, paene suspicor τὴν λεγομένην esse supplendum.

Ibid. ὁ γε νῦν ἔπραττες καὶ ἐπενόεις (malim: ἐνενοεῖς), οὐδὲν

τῶν Ἱπποκентаύρων καὶ Χιμαιρῶν καὶ Γοργόνων διαφέρει, καὶ ὅσα ἄλλα ὄνειροι καὶ ποιηταὶ καὶ γραφεῖς ἐλεύθεροι ὄντες ἀναπλάττουσιν οὔτε γενόμενα πώποτε οὔτε γενέσθαι δυνάμενα. Perquam multa a somniis et poëtis et pictoribus finguntur, quae neque fuerunt unquam neque fieri potuerunt; sed hoc loco non nisi de *monstris* et *portentis* agitur; quare arctius restringenda mihi sententia videtur et post ἄλλα τέρατα vel simile quid insequendum.

Cap. 73. τὸ τὸν λέγοντα ἐκεῖνον περὶ τῆς γυναικός. Com-mendo: ἐκεῖνα. Cf. Fritzschiū ad Eunuch. C. 10. In fine glos-satorem sapiunt: ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ [καὶ κατὰ τὴν ἀρχήν].

Cap. 74. Pro ψεῦδος repono ψευδέες.

Cap. 77. Ἴν' ὀγδοηκοντούτης γενόμενος ὅμως ἦς ἐν τοῖς μηδέπω εὐδαιμονοῦσιν. Amarius dictum esset: ὁμοίως, aequo ac *πυκν.*

Cap. 82. ἐπεὶ καὶ αἱ τίτθαι τοιάδε λέγουσι περὶ τῶν παιδίων, ὡς ἀπιτέον αὐτοῖς ἐς διδασκάλου· καὶ γὰρ ἂν μηδέπω μαθεῖν ἀγαθόν τι δύνωνται, ἀλλ' οὖν φαῦλόν γ' οὐδὲν ποιήσουσιν ἐκεῖ μένοντες. Vitium haec contraxisse non dubito; nam *ex mente nutriticum* dicenda fuisse apparet; quod nunc secus est. Propono: περὶ τῶν παιδίων, ὡς ἀπιτέον αὐτοῖς ἐς διδασκάλου, καὶ ἂν μηδέπω μαθεῖν ἀγαθόν τι δύνωνται, ἀλλ' οὖν φαῦλόν γ' οὐδὲν ποιήσουσιν ἐκεῖ μένοντας. Non intellexerunt scribae ποιήσουσιν *Participium* esse, non *Indicativum*.

Cap. 83. Scribendum videtur: ἢ ἐπ' ἄλλαις ἐλπίσιν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφεῖν ἠξιούμεν; οὐχ ὡς κ. τ. λ. et mox: τί οὖν [οὐκ] ἀποκρίνεται καὶ (πρὸς) τοῦτο; Vulgo post ἠξιούμεν *virgula* distinguatur.

Cap. 84. καὶ σὺ τοίνυν, ἐπεὶ περ οὕτω σοι δοκεῖ, ἐς τὸ λοιπὸν ἂν ἄμεινον ποιήσας βίον τε κοινὸν ἅπασιν βιοῦν ἀξίων καὶ συμπολιτεύσει τοῖς πολλοῖς οὐδὲν ἀλλόκοτον καὶ τετυφωμένον ἐλπίζων, καὶ οὐκ αἰσχυνεῖ κ. τ. λ. Orationem concinnam et Luciano dignam

restitues scribendo: καὶ σὺ . . . ἐς τὸ λοιπὸν ἄμεινον ποιήσεις, βίον τε κοινὸν ἅπασιν βιοῦν ἀξιῶν συμπολιτεύσεις . . . ἐλπίζων, καὶ οὐκ αἰσχυνεῖ. In Codice H ἂν omittitur.

Herodotus. Cap. 1. ἃ δὲ ἐποίησεν ἐπὶ τοῖς συγγράμμασι καὶ ὡς πολλοῦ ἄξιος τοῖς Ἑλλήσιν κατέστη, καὶ ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ἄλλοι ἂν μιμησάμεθα. Verum videtur: οἷς.

Ibid. οὐδὲ κατὰ διαίρεσιν οὕτω [κατ' ὀλίγον] ἀγείρειν τὴν γνῶσιν. Dixisset saltem καὶ κατ' ὀλίγον. Sed praestat tamquam glossema abiiicere. Neque in iis quae mox sequuntur in Cap. 2: πάνδημόν τινα καὶ κοινὴν ψῆφον affirmare ausim verba καὶ κοινὴν ab ipso Luciano esse addita, cum praesertim in Libris Mss. καὶ desideretur.

Etiam multo peius interpolatum est quod legitur initio cap. 3: ὅπερ ὕστερον κατανοήσαντες, [ἐπίτομόν τινα ταύτην ὁδὸν ἐς γνῶσιν], Ἰππίας τε ὁ ἐπιχώριος κ. τ. λ.; quae verba et nihil habent in superioribus unde pendeant et prorsus sunt inutilia.

Cap. 5. πάροχος δὲ καὶ νυμφαγωγὸς Ἡφαιστίων συμπάρεστι. Herwerdenus: συμπάρεστηκε, in quod et ipse incideram; sed retinet me locus haud absimilis in Rhet. Praec. cap. 6: καὶ ἡ δόξα δὲ καὶ ἡ ἰσχὺς παρέστωσαν.

Cap. 7. ἐγὼ δὲ — καὶ πρὸς Φιλίου μὴ με κορυβαντιῶν ὑπολάβητε μηδὲ τὰμὰ εἰκάζειν τοῖς ἐκείνου, Ἰλεως δ' ἀνὴρ. Sententia postulat: Ἰλεως (εἶη) ὁ ἀνὴρ. Cf. Alex. c. 4: Ἰλεως μὲν δ' Πυθαγόρας εἶη; Toxar. c. 56: καὶ Ἰλεως (l. Ἰλεω) μὲν δ' Ἀκινάκης καὶ δ' Ἀνεμος εἶεν; Philops. 19: Ἰλεως ἔστω δ' ἀνδριάς.

Cap. 8. ὑποδέχεται πόλις ἡ ἀρίστη οὔσα οὐ κατὰ Πίσαν (immo Πῖσαν) μὰ Δί' οὐδὲ τὴν κέθι στενοχωρίαν. Restitue ordinem verborum legitimum scribendo: οὐ κατὰ Πῖσαν οὔσα μὰ Δί'.

bid. ἀλλὰ ῥητόρων τε καὶ συγγραφέων καὶ σοφιστῶν οἱ δοκιμώτατοι, ὅσον οὐ μικρὸν ἤδη, μὴ τοῦμὸν παρὰ πολὺ ἐνδεέστερον

φαίνονται τῶν Ὀλυμπίων. Corrupta haec esse iam pronuntiavit Solanus. Si, ut fit, ὉCON pro ὉΘEN irrepsit, fortasse scribendum erit: ὁθεν δέος οὐ μικρὸν ἦδη. In fine ita distinguendum: τάχ' ἂν οὐ πάνυ μαστιγώσιμος ὑμῖν δόξαιμι ὥς ἐν γε τηλικούτῳ σταδίῳ· ἱκανὸν ἐμοὶ γοῦν καὶ τοῦτο.

Zeuxis. Cap. 3. Supplendum: ὁ Ζεῦξις ἐκεῖνος (ὁ) ἄριστος γράφειν γενόμενος. Post pauca dele otiosa additamenta: ὁ Ζεῦξις εἰ καὶ τὴν γραφὴν.

Cap. 5. ὅσα τοῖς ιδιώταις ἡμῖν οὐ πάντῃ ἐμφανῆ ὄντα. Miror quomodo hic locus fugerit Fritzschiī industriam et alibi πάνυ τι pro πάντῃ reponentis.

Ibid. ἀλλὰ καὶ καθ' ἕτερον τοῦ ἀνθρώπου. Rectissime Fritzschius: κατὰ θάτερον. Sed praeterea requiro: τὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Cap. 7. ὁ Ζεῦξις αὐτὸς μὲν ᾤετο ἐκπλήξειν. Transpone: αὐτὸς ᾤετο μὲν ἐκπλήξειν.

Ibid. οὗτοι γὰρ ἡμῶν τὸν πηλὸν τῆς τέχνης ἐπαινοῦσι. Aptior videtur dativus ethicus, quem dicunt, ἡμῖν qui cum indignatione et contemptu quodam profertur.

Cap. 8. Supplendum: τὰ ἄρματα ἐκπηδήσεσθαι μέλλοντα (τὰ) δρεπανηφόρα. Post pauca malim ἀφίκετο pro ἀφίκετο.

Cap. 10. πρὶν ἢ [τὸ] τόξευμα ἐξικνεῖσθαι. Expunge molestum articulum e dittographia natum. Mox scribe: ἀπετράποντο pro ἀπετρέποντο et in cap. 11. ἐν ἐκκαίδεκα τούτοις (τοῖς) θηρίοις.

Cap. 12. ὦρα τοίνυν με σκοπεῖν μὴ καὶ τοῦμὸν ὅμοιον ἢ τῷ Ἀντιόχῳ. Corrigen- dum suspicor: τῷ Ἀντιόχου. Quae ipse facit, cum Antiochi facto comparat.

Harmonid. cap. 2: ὅτινα δ' ἂν οἱ προὔχοντες ἐπαινέσωσι, πιστεύουσι μὴ ἂν ἀλόγως ἐπαινεθῆναι τοῦτον· ὥστε ἐπαινέσουσι καὶ αὐτοί. Nullus videtur *fuīto* locus. Repone ἐπαινοῦσι.

Cap. 3. πᾶσιν ὅσοι δόξης ὀρέγονται δημόσιόν τι ἐπιδεικνύμενοι, τοῦ παρὰ τῶν πολλῶν ἐπαίνου δεόμενοι. *Requiro deēmonon.* Cf. *Somn.* c. 5: πᾶν φιληκδῶν ἀκροατῶν δεόμενα; *Catapl.* c. 25: βραχείας τινὸς ἐξετάσεως δεόμενον; *Hermot.* c. 54: πολλῆς διατριβῆς δεόμενον et passim. *Accedit quod participia in hunc modum iungi non solent.*

Scyth. c. 5. εἰ τοῦτον φίλον κτήσαιο, πᾶσαν νόμιζε τὴν Ἑλλάδα ἐν αὐτῷ ἔχειν καὶ τὸ κεφάλαιον ἤδη [ἀν] εἶδέναι τῶν τῆδε ἀγαθῶν. *Deleatur ex ἤδη repetita particula.* Cf. *Harmon.* c. 2: νόμιζε ἤδη γεγενῆσθαι γνώριμος ἐν οὕτω βραχεῖ. *Sequitur:* ὥς οὐκ ἔστιν ὅτι ἀν μεῖζόν σοι καλὸν χαρίσασθαι δυναίμην ἢ συστήσας ἐκείνῳ. *Donec aliquis mihi persuaserit Graecum esse μέγα καλὸν χαρίσασθαι τινι, auctor sum ut corrigatur:* μεῖζόν σοι ἄλλο χαρίσασθαι.

Cap. 6. *Lege μὴ δυσπρόσοδος (ἤ) καὶ ἐν παρέργῳ θῆται σου τὴν ἐντευξιν.*

Cap. 7. *Postquam Toxaris Soloni Anacharsem commendavit, ita pergit:* εἰ τοίνυν ἐγὼ Σόλωνα οἶδα, οὕτω ποιήσεις καὶ προξενήσεις αὐτοῦ καὶ πολίτην γνήσιον ἀποφανεῖς τῆς Ἑλλάδος. *Cum verba οὕτω ποιήσεις nihil habeant in praegressis quo referantur, nullus dubito quin vitium alant, et leni sane emendatione scribendum censeo:* τοῦτον προσήσει.

Cap. 10. τὸ μὲν δεῖξαι τῶν λόγων (ἀν τὸν λόγον?) ὑμῖν πάλαι ἐδίδокτο ἐζήτουν γὰρ οἵτινες οἱ προὔχοντες εἶεν. *Nota res est γὰρ et δέ saepissime confundi.*

Cap. 11. ἀλλὰ χρὴ πάντα [μὲν] κάλων κινεῖν, [πάντα δὲ πράττειν καὶ λέγειν]. Cf. *Mnem.* Vol. XIII. p. 87, ubi pro *Zeusidis* repono *Scythae*.

Priore parte emendationum iam typis mandata, vir amicus me admonuit partem eorum, quae primus et solus reperisse mihi videbar, ab aliis fuisse praeoccupatam. Quae quidem res varie me affecit. Nam et gratum mihi accidit tali *συνεμπτώσει*

tentamina mea confirmari et molestissime fero culpam me levitatis et socordiae apud harum rerum peritos contraxisse. Non possumus non saepissime in eadem incidere; et quae mea librorum est paucitas, compluria ex aliorum gazis me fefellerunt.¹⁾ Quod tamen ne in posterum mihi accidat, quam diligentissime cavebo. Veniam habeant viri docti, quorum scrinia imprudens compilavi et credant me nullius laudibus obtrectare; nam licet magno gaudio animum perfundat cum novi et veri aliquid aut patienter indagando inveneris aut subito excogitaris, 'ne istius quidem laudis', ut cum Cicerone loquar, 'ita sum cupidus, ut aliis eam praereptam velim'.

(Continuabitur.)

K. G. P. SCHWARTZ.

1) Inprimis doleo mihi ad manum non fuisse Mehleri Editionem Quattuor Dialogorum (Timon, Philopseudes, Verae Historiae, Gallus) et Hartmanni 'Studia Critica in Lucianum'.

DIODORUS SICULUS.

Lib. XXXII 26 (Vol. II p. 520 ed. Didot).

Οὕτω δὲ πολλάκις ἡ κακία τῆς ἀρετῆς προτερεῖ, καὶ ἡ πρὸς τὸν ὀλεθρον νεύουσα γνώμη τῆς πρὸς σωτηρίαν ἀπέχεται * παρακλήσεως. Non est lacuna, modo scribatur ἀπέχεται, nam sententia est: ἡ π. τ. ο. ν. γνώμη πρὸς σωτηρίαν οὐ παρακαλεῖ.

H. W. v. D. M.

AD DIONYSII HALICARNASSENSIS ANTI- QUITATUM ROMANARUM LIBRUM PRIMUM.

Pag. 3. Historici de rebus vilibus et nullius pretii agentes, ut artem scribendi ostendent, et gloriam qualemcunque apud posteros nanciscantur, opera eorum evolventibus suspicionem iniiciunt: ὅτι τοιούτους ἐξήλωσαν αὐτοὶ βίους, ὅας ἐξέδωκαν τὰς γραφάς· ἐπεικῶς γὰρ ἅπαντες νομίζουσιν εἰκόνας εἶναι τῆς ἐκάστου ψυχῆς τοὺς λόγους. Paullo acrius dixerat, opinor, ὅτι τοιούτους ἐξῆσαν αὐτοὶ βίους. Quibus futilissima quaeque placebant, et ipsi *sordido* et *abiecto* genere vitae usi esse summo iure putantur. Quod ad formam ἐξῆσα attinet, qua cum sequioribus omnibus et Dionysius subinde abutitur, cf. Cobetus pag. XV. Eandem confusionem inter ἐζηλωκώς et ἐζηκώς notavit vir doctissimus ad pag. 1446.

Pag. 4. ταῦτα δὲ νομίσας ἀναγκαῖα καὶ πρῶτα θεωρήματα τοῖς ἱστορικοῖς εἶναι [καὶ] πολλὴν ποιησάμενος ἀμφοτέρων ἐπιμέλειαν. Semper in magno periculo versatur huiusmodi sententiae conformatio, qua alterius ratio participii alterius subiicitur. Mirantur hanc structuram librarii et innumeris paene locis molestam copulam interponunt. Itaque perpetuo est cavendum, ne tali fraude nos ludificentur.

Pag. 5. Imperium Romanum, iudice Dionysio, ceteris omnibus facile antecellit οὐ μόνον κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς καὶ κατὰ (fortasse delendum) τὸ κάλλος τῶν πράξεων, ἅς οὐπω κεκόσμηκε λόγος οὐδεὶς ἀξίως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μῆκος τοῦ περιεληφέντος αὐτὴν χρόνου μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἡλικίας. Edo-

ceri me velim, quem sensum idoneum haec verba praebent, rem Romanam *usque ad Dionysii aetatem* reliquas omnes diuturnitate imperii superasse. Aut supervacuum hoc est aut absurdum. Nolo premere suspicionem, licet fortasse iusto audacior sit, haec verba, ut saepe alias apud Nostrum, loco excidisse et post ἀξίως esse transponenda. Certe optime haberet: ἄς οὕτω πεπόνηκε λόγος οὐδείς ἀξίως μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἡλικίας. Simillimum est quod infra posuit Pag. 16: οὐδεμία γὰρ ἀκριβὴς ἐξελέλυθε περὶ αὐτῶν Ἑλληνὶς ἱστορία μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Pag. 7. διασπασθεῖσα γὰρ εἰς πολλοὺς ἡγεμόνας εὐθὺς ἀπὸ τῶν διαδόχων. Rectissime Cobetus: πολλὰς ἡγεμονίας; sed eadem opera corrigendum erat ὑπὸ pro ἀπὸ.

Pag. 11. Urbs Romana ab initio statim τὰ πλησίον ἔθνη πολλὰ καὶ μάχιμα ὄντα προσηγάγετο. Non est huius loci προσάγεσθαι quod apud Dionysium, sicut apud ceteros omnes de iis usurpatur quorum amicitiam et fidem nobis conciliamus; verum hic aperte loquitur de finitimis gentibus *vi et armis subiectis*; quod etiam sequentia declarant: καὶ προὔβαινεν αἰεὶ πᾶν δουλουμένη τὸ ἀντίπαλον. Itaque vix alio verbo usus esse potest quam ὑπηγάγετο.

Pag. 12. περὶ τε πόλεως γράφω τῆς περιφανεστάτης. Repone quod millies apud Dionysium legitur: τῆς ἐπιφανεστάτης.

Pag. 15. περὶ δὲ τῶν πράξεων, ἃς μετὰ τὸν οἰκισμὸν εὐθὺς ἐπεδείξαντο. Verius videtur ἀπεδείξαντο, quod restituendum arbitror, quotiescunque notio *praestandi* requiritur.

Pag. 20. πολλὰ τῶν ὑπ' ἐμοῦ γραφομένων. Praetulerim: γραφησομένων. Cf. pag. 2: ἐξ ὧν τὴν ἐμπειρίαν ἔλαβον τῶν γραφησομένων.

Pag. 27. Romani civitatem largiri solebant τοῖς μετὰ τοῦ γενναίου [ἐν] πολέμῳ κρατηθεῖσι. Non *belli tempore* sed *vi et armis*; itaque delenda est praepositio. Eodem modo peccatur pag. 43:

εἴτε [ἐν] πολέμῳ κρατηθεῖσαν. Sequitur: κόσμῳ τῆς πολιτείας, ὃν ἐκ πολλῶν κατεστήσαντο παθημάτων, ἐκ παντὸς καιροῦ λαμβάνοντές τι χρήσιμον. Nonne verius est μανθάνοντες?

Pag. 28. ταύτην ἐπετίθεντο τὴν ὀνομασίαν. Subdubito de usu verbi ἐπιτίθεσθαι; nam constans Dionysii usus τίθεσθαι requirere videtur. Quam facile ΕΠ ex ΕΤΙ duplicari potuerit, nihil est quod moneam.

Pag. 35. In Pherecydis fragmento restitue formas Ionicas γαμέει, οὔρος, καλέεται et ter ἀπ' pro ἀφ'.

Pag. 41. ἐν οἷς ἱερὰ θύουσιν ἃ νόμος ἐπιβαίνοντες τῆς ἐν αὐτῇ νηίδος οἷς ὄσιον. Commendo: ἐπιβαίνειν, quod cum ὄσιον est coniungendum.

Pag. 42. ἱερὰ τις ἐξελοῦσα νεότης, ἄνδρες ὀλίγοι κατὰ βίου ζήτησιν ὑπὸ τῶν γειναμένων ἀποσταλέντες, ἔθος ἐκπληροῦντες ἀρχαῖον. Sequentia docent unice verum esse ἐκπληρούντων; agitur enim de iis, quae a πατερίδῃς fieri solent, non a filiis.

Pag. 44. κτείνειν γὰρ οὐδένα τῶν ἐκγόνων ἡξίου, ἄγους οὐδένοσ ἐλαττον τοῦτο τίθέμενοι. Satis evidens error pro ἄγος.

Pag. 46. τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβον ἐπὶ τοῦ Πελασγοῦ βασιλέως. Insolenter dictum pro τοῦ Πελασγοῦ τοῦ βασιλέως. Cf. pag. 74. In fine dele emblemata manifestum Θεταλάας.

Pag. 52. καὶ διδάσιν αὐτοῖς [χωρία] τῆς ἑαυτῶν ἀποδασάμενοι τὰ περὶ τὴν ἱερὰν λίμνην. Qui χωρία interpolavit, non intellexit τὰ περὶ τὴν ἱερὰν λίμνην tam a διδάσιν quam ab ἀποδασάμενοι pendere.

Pag. 57. Supple: ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ ἐν μεγάλῃ αὐτῇ (οἱ) οἰκήτορες et pag. 60 πολὺς ἂν εἴη (δ) λόγος.

Pag. 61. εἰ δέ τι διαφύγοι τὸν ἐκ τῶν ὠδίνων κίνδυνον ἐμπη-

ρον ἢ ἀτελές ἢ δι' ἄλλην τινὰ τυχὴν βλαφθὲν τρέφεσθαι χρηστὸν οὐκ ἦν. Perspicuum est post ἐμπεηρον de more ὄν excidiase.

Pag. 64. τῆς ἀνδρουμένης ἀεὶ νεότητος. Malim τῆς ἀεὶ ἀνδρουμένης.

Pag. 70. Ex Urbinate recipe κατεσκεύασαν pro κατεσκευάσαντο. TO ex Tεθῆναι adhaesit.

Ibid. τοῦτον (Tyrrhenum, sc.) δὲ Λυδὸν εἶναι τὸ γένος ἐκ τῆς πρότερον Μιονίας καλουμένης, παλαιὸν δὲ τινὰ μετανάστην ὄντα· εἶναι δ' αὐτὸν πεμπτὸν ἀπὸ Διός, λέγοντες ἐκ Διὸς καὶ Γῆς Μάνην γενέσθαι. Μετανάστην ὄντα Sintenisio debetur pro Codicum scriptura: μετανάσταντα. Sed gravius vulnus subesse videtur et locus ita constituendus: ἐκ τῆς πρότερον Μιονίας καλουμένης μεταναστάντα, παλαιὸν δὲ τινὰ εἶναι αὐτόν, πεμπτὸν ἀπὸ Διός, λέγοντες· ἐκ γὰρ Διὸς κ.τ.λ.

Pag. 79. ὀνομάσθαι δ' ὑφ' Ἑλλήνων αὐτὸ τῇ προσηγορίᾳ ταύτῃ οὐδὲν κωλύει, καὶ διὰ τὰς ἐν ταῖς τύρσεσιν οἰκῆσεις καὶ ἀπ' ἀνδρὸς δυνάστου. Alterutra causa sufficit; bis corrige ἤ.

Pag. 87. τὸ δὲ ὄνομα τῷ λόφῳ τινὲς μὲν ἀρχαῖον οἶονται εἶναι, καὶ δι' αὐτὸ τοὺς Ἑπειοὺς οὐχ ἥκιστα φιλοχωρῆσαι τῷ λόφῳ. Aurem offendit ingrata repetitio. Pro altero λόφῳ repono τόπῳ.

Pag. 93. Supplendum: πάντων δ' εἰσὶν οἱ δρυμοὶ θαυμασιώτατοι (οἱ) περὶ τε τὰ κρημνώδη χωρία καὶ τὰς νάπας.

Pag. 96. τῶν εἰκόνων τοῦ παλαιοῦ πάθους ἐτισωζόμενων. Sententia ducit ad ἔθους.

Pag. 101. Post caedem Caci accolae Herculi circumfusi τοῦ ληστοῦ μέγα εὐτύχημα τὴν ἀποβολὴν ἐποιοῦντο. Quam ridicule miseri pastores immaniissimum latronem amisisse dicuntur! Non habeo quod reponam nisi ἀπαλλαγὴν.

Pag. 212. Inserere: ἀπεστέρησε (μὲν) τῆς βασιλείας, ὁρφανὸν δὲ τέκνων ἔθηκε. Et versus finem lege ἀσμένως δ' ἀποδεξαμένου τὸν λόγον pro ὑποδεξαμένου.

Pag. 222. τὸν ἑαυτῶν ἡγεμόνα ἕκαστοι κυδαίνοντες. De duabus factionibus loquitur. Repone ἑκάτεροι.

Pag. 224. οὐκ ἐπιτρέψουσα ὅτι μὴ Φανείη λέξειν. Soloece pro λέγειν.

K. G. P. SCHWARTZ.

ADDENDUM ad pag. 345.

Insigni liberalitate et benevolentia bibliothecae Vesontinae praefecti mihi contigit, ut codicem Dionis qui Vesontione adservatur, Leidae oculis perlustrarem. Viro enim doctissimo du Rieu, qua est comitate eximia ac plane singulari, meo nomine petenti ut codicem Leidam mitteret, humanissime satisfecit.

Spe autem, in quam inductum me dixi, aliquid certe boni in hoc codice inventum iri (p. 345 adn. 1.), deiectus sum. Nam codex Venetus non ante librum 45 in Vesontino describi coeptus est, liber 44 totus fluxit ex codice quodam secundae classis. Testimonio sint verba aliquot in ultimo libro 44 (c. 53, 3), quae in codd. deterioribus ita leguntur: καὶ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἤρπασε, συχνὰ δὲ ἡργυρολόγησε παρ' ἰδιωτῶν τε καὶ δῆμων καὶ τῶν βασιλέων, τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.; in Veneto rectius: καὶ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἤρπασε, συχνὰ δὲ καὶ παρ' ἰδιωτῶν τῶν τε δῆμων καὶ τῶν βασιλέων ἡργυρολόγησε, τοῖς μὲν χώραν κ. τ. λ.

Haec in Vesontino libro in hunc modum scripta sunt:

f. 144¹, lin. ult.

man.¹ αὐτὰ ποιῶν καὶ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἤρπασε συχνὰ δὲ [ἡργυρολόγη

man.² καὶ παρ' ἰδιωτῶν τῶν τε δήμων καὶ τῶν βασιλείων ἡργυρολόγησε

f. 145 prim. lin.

σε παρ' ἰδιωτῶν τε καὶ δήμων καὶ τῶν βασιλείων] τοῖς μὲν χάραν κ. τ. λ.
Verba cancellis saepe induxit man.².

Apparet igitur priorem lectionem ex codice secundae classis esse derivatam, correctorem adhibuisse Venetum.

Neque usque ad fol. 197 (L. 56, 22, 2) codicem Venetum in Vesontino reperies, verum usque ad fol. 194 (56, 13, 3). Inde enim a verbis πλὴν ὀλίγων ἐκεχειρώτο incipit codicis pars posterior (fol. est 289, primum quaternionis 38).

Hos autem ultimos quaterniones non tantum numeris arabicis signatos inveni, verum etiam litteris graecis, nec tamen ita ut numerorum series contineatur, sed instituaturs altera:

f. 281—288 = λζ

289—296 = α

297—304 = β

305—312 = γ

313—320 = δ (hic numerus superest; ceteri aut ex parte
sqq. aut toti interierunt.)

Mense Augusto 1885.

U. Ph. B.

SALLUSTIANA.

Iug. 3, 1. Verum ex eis magistratus et imperia, postremo omnis cura rerum publicarum minime hac tempestate cupiunda videntur, quoniam neque virtuti honos datur neque illi quibus per fraudem [*iis*] fuit tuti aut eo magis honesti sunt.

Ita locum dedit Iordanus cui non adsentior *iis* uncinis includenti. Codices in verbo variant, praeter *iis* *ius vis his* exhibentes. quid multa? de *VIA* deerrarunt interpretes, neque eam cogitarunt intelligi qua ad *honores* adscendatur.

id. 97, 5 omnes trepidi inproviso metu ac tamen virtutis memores aut arma capiebant aut capientis alios ab hostibus defendebant; pars equos escendere, obviam ire hostibus; pugna latrocinio magis quam proelio similis fieri; sine signis sine ordinibus equites peditesque permixti cedere *alios* alios obtruncare, multi contra adversos acerrume pugnantes ab tergo circumveniri.

In re trepida atque turbata veritatem adhuc latere quis est qui miretur? Certe eam non vidit neque Iordanus *cedere alius alius obtruncari* neque Dietschius *alii alii* coniciens. Nos littera tantum mutata *ALIUS* reponendo et codicum fidei et rei ipsi satisfecimus. Narratur enim ea pugnae species in qua quis hostibus instantibus modo cedat, modo adversos nactus obtruncet.

Haec Frazero meo, Sallustium in usum scholarum nuper edenti, ita placere ut in textum reciperet non dissimulandum putavi.

Cantabrigiae.

T. P. POSTGATE.

MNEMOSYNE.

BIBLIOTHECA PHILOLOGICA BATAVA

SCRIPSERUNT

C. G. COBET, C. M. FRANCKEN, H. VAN HERWERDEN,
S. A. NABER, J. VAN LEEUWEN JR., ALII.

COLLEGERUNT

C. G. COBET, H. W. VAN DER MEY.

NOVA SERIES.

VOLUMEN QUARTUM DECIMUM.

LUGDUNI-BATAVORUM

E. J. BRILL.

LIPSIAE,
O. HARRASSOWITZ.
1886.

INDEX.

	Pag.
Thucydidea (<i>Continuantur ex Tom. IX pag. 46</i>), scripsit C. G. COBET	1— 18.
Ad Poetas Graecos, scripsit H. VAN HERWERDEN.	19— 64.
Ad Ciceronis Palimpsestos (<i>Continuantur ex Tom. XIII pag. 313</i>), scripsit C. M. FRANCKEN	65— 74.
Thucydidea, scripsit S. A. NABER.	75—102.
De pecuniis sacris in Parthenonis Opisthodomio, scripsit A. J. HOLWERDA.	103—120.
De locis quibusdam in Aeschylī Prometheo et scholiis an- tiquis ad hanc tragoediam, scripsit C. G. COBET	121—129.
Thucydidea (<i>Continuantur ex Tom. XIV pag. 102</i>), scripsit S. A. NABER	130—157.
De fragmentis Comicorum Graecorum Commentatio altera (<i>Continuantur ex Tom. X pag. 67</i>), scripsit H. VAN HERWERDEN	158—196.
Ad Dionysium Halicarnassensem, scripsit K. G. P. SCHWARTZ.	197—198.
Ad Lucianum (<i>Continuantur ex Tom. XIII. pag. 449</i>), scripsit K. G. P. SCHWARTZ	199—203.
Ad Sallustium, scripsit P. J. SCRINERUS	233.
Ad Ammianum Marcellinum Adversaria critica, scripsit J. J. CORNELISSEN.	234—304.
Ad Eunapium, scripsit JOHN. E. B. MAYOR.	304.

	Pag.
Adnotationes ineditae Petri Hofmanni Peerlkampii ad Horatii	
Epistolas, scripsit J. G. BOOT	305—313.
Ad Diodorum Siculum, scripsit H. W. v. D. M. . .	313.
Thucydidea (<i>Continuantur e pag. 157</i>), scripsit S. A. NABER	314—334.
Ad Diodorum Siculum, scripsit H. W. v. D. M. . .	334.
Homerica, scripsit J. VAN LEEUWEN JR.	335—365.
In Anthologiam Palatinam commentatio critica altera, scripsit H. VAN HERWERDEN	366—414.
Thucydidea (<i>Contin. e pag. 334</i>), scripsit S. A. NABER .	415—432.
Catulliana, scripsit J. G. POSTGATE	433—439.
Lucani duos locos correxit J. P. POSTGATE	439—440.
Ad Diodorum Siculum, scripsit H. W. v. D. M. . .	441.
Ad Xenophontem, scripsit K. G. P. SCHWARTZ	441—443.
Ad Diodorum Siculum, scripsit K. G. P. S.	443.
Ad Ciceronem, scripsit H. WAS	444.
Ad Dionysium Halicarnassensem, scripsit K. G. P. SCHWARTZ.	445—448.

THUCYDIDEA.

AD LIBROS IV, V et VI.

(Continuantur ex Vol. IX pag. 46.)

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗ recognovit HENRICUS VAN
HERWERDEN. Traiecti ad Rhenum 1879.

Thucyd. IV. 104. 4. (cf. Vol. IX pag. 42). οἱ δ' ἐναντίοι τοῖς
προδιδούσιν (Amphipolin) — πέμπουσι — ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν
τῶν ἐπὶ Θράκης Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου — ὄντα περὶ Θάσον — [κε-
λεύοντες σφίσι βοηθεῖν].

Non satis intelligebant sequiores quid esset: πέμπειν ἐπὶ τινα
et πέμπειν ἐπὶ τι. Non animadverterant πέμπειν ἐπὶ τινα plane
idem significare atque μεταπέμπεσθαι τινα, *accessere aliquem et
adesse iubere* AD IMPREBANDUM (ut Romani loquuntur). Itaque satis
est πέμπουσιν ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θράκης Θουκυδίδην
τὸν Ὀλόρου. et inepte pannus assuitur [κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν].
simillimus locus est non interpolatus III. 105. πέμπουσι δὲ καὶ
ἐπὶ Δημοσθένη — καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων, αἱ ἔτυχον
περὶ Πελοπόννησον οὔσαι. cf. IV. 8. ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κορκύρα ναῦς
σφῶν ἔπεμψαν. IV. 13. ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν
νεῶν τινὰς ἐς Ἀσίην. Eodem sensu dicitur IV. 97. 2. κήρυξ πο-
ρευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκρούς. ut caesorum in proelio cadavera ad
suos referret. Ad hanc lucem facile deprehenditur perinsulsa in-
terpolatio VI. 53. καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ἐκ τῶν Ἀθηναίων
ἤκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην [ὥς κελεύοντες ἀποπλεῖν] ἐς ἀπολο-

γίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ μεμνημένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβοῦντων. Putidum est totum emblemata sed praesertim verbum ἀποπλεῖν prorsus a tali re alienum. De eadem re emendate scriptum est VI. 61. πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκεῖνον καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνυτο. Recte dicitur II. 81. Ἀκαρνᾶνες — παρὰ Φορμίωνα ἔπεμπον κελεύοντες ἀμύνειν, namque nihil aliud est κελεύοντες ἀμύνειν quam opem petentes, auxilium implorantes.

Similiter III. 103. 3. Ἀμπρακιῶται — πέμπουσιν ἐπὶ Δημοσθένη — ὅπως σφίσις ἡγεμῶν γένηται. Demosthenes enim illo tempore erat sine imperio privatus. III. 2. Δημοσθένης δὲντι ἰδιώτῃ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας. Itaque Ambraciotae eum ad se vocant ut suarum copiarum dux esset, si vellet. Sed in Thucydide praetore longe diversa ratio est. Arcessitur cum suis navibus ab insula Thaso, ut primo quoque tempore adsit ad imperandum et rebus Atheniensium laborantibus subveniat, et hoc est: πέμπουσιν ἐπὶ τὸν στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θράκης Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τὰδε ξυνέγραψεν. id est μεταπέμπονται τὸν Θουκυδίδην, ut IV. 30. 2. στρατιὰν μεταπέμπων plane idem est quod πέμπων ἐπὶ στρατιάν.

Thucyd. V. 1. αἱ ΜΕΝ ἐνιαύσιοι σπονδαὶ Διελέλυτο μέχρι Πυθίων καὶ ἐν τῇ ἐκχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου. Graecum est αἱ σπονδαὶ λέλυνται, λύειν τὰς σπονδὰς, non διαλέλυνται aut διαλύειν. Praepositio nata est ex praecedente syllaba AI et reponendum αἱ — σπονδαὶ ἐλέλυτο, sed etiam alio nomine locus male habitus est. Lacuna est inter ἐλέλυτο et μέχρι Πυθίων. Voculae μέν nihil respondet et ἐλέλυτο μέχρι Πυθίων absurdum est, neque ludis Pythicis induciarum dies exhibat. vid. Herwerden ad h. l.

Explendae lacunae nulla spes superest.

Thucyd. V. 1. ἡγήσάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαρὰς ὄντας ἱερῶσθαι. Atticam dicendi formam servavit Aelius Dionysius ἐν τοῖς Ἀττικοῖς Ὀνόμασιν apud Photium v. Ἱερῶσθαι: κατὰ δὲ τινα παλαιάν αἰτίαν. Usitatio tamen apud veteres haec verborum compositio est: κατὰ παλαιάν ΔΗ τινα αἰτίαν, et

fieri potest ut in nostris libris post παλαιαν exciderit ΔΗ.

Thucyd. V. 1. οἱ μὲν Δῆλιοι Ἀτραμύττειον Φαρνάκου δόντος [αὐτοῖς] — ῥῆκσαν. Eiiciendum est inutile pronomen, quod nemo in ea locutione adiiicit.

Thucyd. V. 2. 2. κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα τῶν Τορωναίων. Felicissime Pluygers restituit ἐς τὸν ΚΩΦΟΝ λιμένα. Ex huiusmodi vitiis aestimari potest quam sit Punica fides librorum. In vetusto Codice, unde nostri omnes manaverunt, scriba quum non intelligeret ΤΟΝΚΩΦΟΝΑΙΜΕΝΑ stulte supposuit Κολοφωνίων.

Ὁ κωφὸς λιμὴν τῶν Τορωναίων notus est nobis e Strabone VII. fragm. 32, et ex proverbio apud alios et Photium: Κωφότερος τοῦ Τορωναίων λιμένος: περὶ Τορώνῃ τῆς Θρᾷκης καλεῖται τις Κωφὸς λιμὴν. Ex Thucydidis loco colligimus Toronen duos portus habuisse, alterum urbi iunctum, alterum brevi intervallo ab urbe seiunctum ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. Dirimebat utrumque portum promontorium in mare procurrens. Cf. Nov. Lectt. pag. 381. Audi nunc Thucydidem: Κλέων — ἐξέπλευσεν — ἔχων — ναῦς τριάκοντα καὶ — κατέπλευσεν ἐς τὸν Κωφὸν λιμένα τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ — ναῦς περιέπεμψε δέκα ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν. Cleon de triginta navibus quas habebat δέκα περιέπεμψεν ἐκ τοῦ Κωφοῦ λιμένος, αἱ δὲ περικάμψασαι τὴν ἄκραν ἐς τὸν Τορωναίων λιμένα ἐσέπλευσαν.

Quis credat Thucydidem illis statim haec addidisse: καὶ ὥς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον [αἱ ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι]? cap. 3. 1.

Thucyd. V. 2. 3. Cleon ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. Recte dicitur cap. 3. 1. de Pasitelida, qui urbem defendebat: δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, sed Cleon infesto exercitu ἐχώρει ἘΠΙ τὴν πόλιν.

Thucyd. V. 2. 3. αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδα; ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν. Ut Graecum colorem habeat oratio lege: ἐν τῇ Τορώνῃ ΕἶΗ et sequens εἶεν expunge.

Thucyd. V. 3. 4. καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦΝ. Legendum ἜΝῃν, εἰ quis alius esset in, utbe, ut V. 2. 3. οὔτε οἱ ἜΝόντες ἀξιόμαχοι, atque ita passim.

Thucyd. V. 4. 5. εἴπως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους [ἐὰν δύνωνται] Σικελιάτας κοινῇ — ἐπιστρατεῦσαι. Dele ἐὰν δύνωνται, quod et prorsus supervacaneum est, quia idem inest in εἴπως πείσαντες, et alieno loco interpositum vides.

Similiter saepius ad μάλις μὲν scioli addunt εἰ δυνατόν, εἰ δύναίτο, ἐὰν δύνωνται, εἰ οἶόν τε, non intelligentes id ipsum inesse in μάλις μὲν — εἰ δὲ μή.

Thucyd. V. 4. 6. οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται Αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς. Manifesto mendosum est αἰσθόμενος, neque enim id sentire poterat et αἰσθόμενος cum infinitivo iunctum absurdum est. Simplicissima correctione restituendum:

Οἰόμενος οὐκ ἂν πείθειν.

Male repetitae literae praecedentes ΑΙ turpe vitium pepererunt.

Thucyd. V. 5. Phaeax Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης [ἐποίκοις] ἐκπεπτωκόσιν, οἱ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν — ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν. Quis non sentit prius ἐποίκοις perinepte abundare?

Sequitur: τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις οὐκ ἠδίκησεν. Sunt qui τοῖς deleant, alii κομιζομένοις quoque expungunt, Meineke τότε pro τοῖς coniecit. Simplicissimum est repone: ἐντυχὼν ἐπ' οἴκου κομιζομένοις.

Thucyd. V. 5. 3. in libris est ὁ πρὸς Ἰτωνέας καὶ Μελαίους πόλεμος ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. Felicissime Weidner ex Strabone pag. 256. emendavit πρὸς Ἰππωνιάτας καὶ Μεδμαίους. Ostendunt haec quam corrupti sint nostri Codices.

Thucyd. V. 7. 5. οὐδ' ἐφαίνετο οὗτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς οὔτε κατὰ πύλας [ἐξήει], κεκλημέναι τε ἦσαν πᾶσαι. Exime molestum ἐξήει et omnia plana et perspicua erunt. Sensu vacuum est κατὰ πύλας ἐξιέναι.

Praeterea aegre desidero articulum et requiro οὔτε κατὰ (τὰς) πύλας.

Portarum catarrhactae non ad solum usque demittebantur sed ab infima parte nonnihil patebant. cf. cap. 10. 2. τῷ δὲ Κλέωνι — ἀγγέλλεται — ὅτι — ὑπὸ τὰς πύλας ἴππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὥς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. Propterea recte dicitur quamquam clausis portis omnibus οὐδεὶς ἐφαίνετο κατὰ τὰς πύλας.

Ipsa compositio loci οὐδ' ἐφαίνετο οὔτε — declarat interpolatum esse ἐξήκει, quod si esset additum locus sic conformari debuisset: καὶ γὰρ οὗτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς ἐφαίνετο οὔτε — ἐξήκει.

Thucyd. V. 7. 5. ὥς τε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ ΚΑΤῆλθεν ἔχων ἀμαρτεῖν ἐδόκει. Quod reponunt οὐκ ἀνῆλθεν ἔχων nihilo melius est quam vulgata. Emenda: οὐΚ ἮΛθεν ἔχων *secum attulit*, ut supra aliquot exemplis ostendimus. Contrarium est οἷχεται ἔχων, *abstulit* aut *abduxit secum*.

Praeterea non dicebant Attici κατελθεῖν et ἀνελθεῖν pro καταβῆναι et ἀναβῆναι. Cf. cap. 6. 3. ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἀναβήσεσθαι. et 7. 3. κατὰ θέαν ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου. et 8. 1. καταβὰς ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου, atque ita passim.

Thucyd. V. 8. 3. τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐσράτευε καθαρὸν ἐξῆλθεν. Quod dudum conieceram ὅ, τι περ καθαρὸν ἐξῆλθεν ex puncto ἐσράτευε, video idem Herwerdeno in mentem venisse: ὅ, τι περ καθαρὸν dicitur ut ὅ, τι περ ὕφελος, ὅ, τι περ ἄνθος, de quibus supra aliquid annotavimus.

Thucyd. V. 9. 6. τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν. Quia in his subest futuri temporis notio restituendum est τοῦ μενουῦντος. Etiam ὑπαπιέναι futurum est, namque τὴν διάνοιαν ἔχουσιν idem est atque διανοοῦνται, quod cum futuro coniungi supra multis exemplis ostendimus.

Thucyd. V. 9. 9. καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν ὑπάρχειν ἢ Ἀθηναίων δούλοις κτῆ. Supplendum ἢ (ἀνδράσιν) ἀγαθοῖς γενομένοις. Numquam in hac locutione, quae frequentissima est, ut in ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος ἀπέθανεν, vidi

ἀνὴρ omissum. Paullo ante Thucydides 9. 9. καὶ αὐτὸς ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου ὥσπερ σε εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτην.

Thucyd. V. 10. 10. τὸ εἰσέτευμα πᾶν ἤδη φυγόν χαλεπῶς καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι — ἀπεκομίσθησαν εἰς τὴν Ἡϊόνα. Nonne perspicuum est Thucydidem, ut semper facit in talibus, scripsisse φυγόντες ut τραπόμενοι et ἀπεκομίσθησαν?

Thucyd. V. 10. 10. ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς [Χαλκιδικῆς] ἵππου καὶ τῶν πελταστῶν. Paullo ante dixerat: ἢ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες — αὐτοὺς ἔτρεψαν. Itaque Χαλκιδικῆς expungendum est: non poterat enim ἡ Μυρκινία ἵππος silentio praeteriri.

Thucyd. V. 11. οἱ Ἀμφιπολίται (Brasidae) — τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ Ἑτῆσιους θυσίας. Thucydidea forma reponenda est: καὶ Διετῆσιους, ut II. 38. ἀγῶσι καὶ θυσίαις διετῆσιους. quo pertinet locus Phrynichi in Bekkeri *Anecd.* pag. 35. 30. Διετῆσιους ἀντὶ τοῦ δι' ἔτος. Θουκυδίδης. Simili forma utitur II. 80. ἐπετῆσιω προσασίῃ.

Thucyd. V. 12. ἐνδιατριβόντων δ' αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη [αὕτη] γενομένη. Nullus pronomini locus hic est: ἡ μάχη est, de qua paullo ante scripserat.

Thucyd. V. 15. ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιάται αὐτῶν πρῶτοι τε καὶ ὁμοίῳ σφίσι ξυγγενεῖς. Fortasse locus obscurus et impeditus unius literulae correctione expediri poterit scribendo: ὁμοίῳ σφίσι ξυγγενεῖς, id est αὐτοὶ τε πρῶτοι ἦσαν καὶ ξυγγενεῖς εἶχον ὁμοίους σφίσι καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ πρωτεύοντες.

Thucyd. V. 15. 2. οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἤθελον — καταλύεσθαι. Sic legit in suo libro Aelius Dionysius, unde Photius descripsit Οὐκ ὡς: οὐδένα τρόπον· καὶ Θουκυδίδης ἐν 6 καὶ Ὅμηρος. Recte autem Herwerden iudicat: „lectio tamen apud scriptorem *Allicum* non caret suspicionem.” nam perinde est ac si Thucydides pro οὐδεὶς scripsisset οὗτις. Reposuerim οὐκ ἤθελον, namque τοῦ πλείονος ὠρέγοντο. Dionysius vitioso codice usus est et notum librorum menda antiquissima esse.

Thucyd. V. 16. ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλισα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ. Haec verba in memoriam mihi revocant locum Aristophanis in *Pace*, in quo nos insulsum et putidum emblemata ludificatur. Editur vs. 268.

οὗτος. — τί ἔστιν; — οὐ φέρεις; — τὸ δεῖνα γὰρ ἀπόλωλεν Ἀθηναίοισιν ἀλετρίβανος.

[ὁ Βυρσοπώλης δὲ ἐκύκα τὴν Ἑλλάδα.]

Qui non sentit hoc panno assuto leporem facetissimi loci omnem extingui comparato ea quae de Brasida dicuntur vs. 281.

τί ἔστι; μὲν οὐκ αὖ φέρεις; — ἀπόλωλε γὰρ καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοισιν ἀλετρίβανος.

quid diceret si quis addere vellet:

ὁ Βρασίδας ὁ τοῦ πολεμεῖν ἐρῶν ἀεί.

aut aliquid in hanc sententiam? Insanire, opinor, hominem diceret.

Thucyd. V. 16. 1. Νικίας βουλόμενος — ἐς τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας [παῦσαι]. Graeculi mirantes καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας de suo inutile fulcrum παῦσαι supposuerunt, quod ipsa verborum compositio arguit καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας. Si voluisset dicere id quod in libris est sic dixisset: αὐτὸς τε πεπαῦσθαι καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι.

Thucyd. V. 16. 1. Πλειστοάναξ — ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὅποτε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνει. Legendum est ἐς ἐνθύμιον. Quidquid hominum animis religionem obicit ἐνθύμιον appellatur, et sic ἐνθύμιον ποιεῖσθαι vel τίθεσθαι dicitur. Thucydides VII. 50. ἡ σελήνη ἐκλείπει. — καὶ οἱ Ἀθηναῖοι — ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς ἐνθύμιον ποιούμενοι. Apud Herodotum II. 175 legendum est: τὸν δὲ Ἀμασιν ἐνθύμιον ποιησάμενον οὐκ εἶναι ἔτι προσωτέρω ἐλκύσαι, pro ἐνθυμICTON, namque forma ἐνθυμίζομαι veteribus inaudita, apud Graeculos sero natos in usu esse coepit pro ἐνθυμεῖσθαι. Emendate apud Herodotum scriptum est VIII. 54. ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱερόν. Recte admonet Ammonius de D. V. pag. 52 ἐνθύμιον ἐτίθετο ἐπὶ τοῦ προστρπαίου παρ' Ἀττικοῖς. Exempla collegit Valckenarius ad Herodotum III. 75. ἐκ τῶν Ἀντιφῶντος Φονικῶν, veluti pag. 125.

2. ὁ καθαρὸς τῆς αἰτίας ἐὰν διαφθαρή τοῖς καταλαμβάνουσι (*condempnantibus*) μεῖζον τὸ ἐνθύμιον γενήσεται.

Sic igitur Plistoanax quoque ἐς ἐνθύμιον τοῖς Λακεδαιμονίοις αἰεὶ προὔβάλλετο, quia spreta religione et Pythia per Aristoclem corrupta ab exsilio revocatus erat.

Thucyd. V. 16. 2. τὴν πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπητιῶντο αὐτὸν πείσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ. Eripiam Pythiae hunc fratrem et reponam Ἀριστοκλέους τοῦ Δελφοῦ. Saepissime in libris *δελφός* in ἀδελφός depravatam vidi, ut alibi multis exemplis demonstravi.

Non semel Pythia largitione corrupta est contra officium ac fidem. Herodotus V. 63 Alcmeonidae ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τὴν Πυθίην χρήμασι ὅπως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες εἴτε ἰδίῳ εὐλόῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι προφαίνειν σφι τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. cf. cap. 90. Qui Pythiam largitione subornabant non cum ipsa agebant sed per Delphensem aliquem nobilem et opibus pollentem τὴν πρόμαντιν sibi conciliabant. Herodotus VI. 66. προσποιέεται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου ἄνδρα ἐν Δελφοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὁ δὲ Κόβων Περίαλλαν τὴν πρόμαντιν ἀνακίβηθαι τὰ Κλεομένης ἐβούλετο λέγεσθαι λέγειν. Sic igitur et Plistoanax τὴν πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἔπεισε μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ Δελφοῦ, qui non erat Pythiae frater sed vir nobilis ac potens principem apud cives locum obtinens.

Quod Thucydides leniore vocabulo usus dixit πείσαι τὴν πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς, id Herodotus aperte dixit: ἀνέπειθον τὴν Πυθίην χρήμασι.

Thucyd. V. 18. 2. τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν τὸν ἐν Δελφοῖς [τοῦ Ἀπόλλωνος]. Quibus tandem haec addita putemus fuisse?

Thucyd. V. 18. 11. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁποτέρειοῦν καὶ ὅτου περί. Assentior Herwerdeno ὅτουοῦν reponenti. Facillime post ΟΤΟΤ excidere potuit Οῦ id est οὖν.

Thucyd. V. 21. Λακεδαιμόνιοι — εὐθύς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν. Emenda ἀφεῖσαν. Imperfecti, quod sequitur, ἐκέλευον τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι, alia ratio est, quia iubent-

tibus nemo obtemperabat. Itaque sequitur: οἱ δ' οὐκ ἤθελον, namque haec altercatio aliquamdiu duravit. Captivi autem red-diti sunt sine mora. Cf. V. 24. 2. καὶ τοὺς ἀνδρας τοὺς ἐκ τῆς ἡσους ἀπέδωσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

Thucyd. V. 22. 3. παρόντων οὖν πρέσβων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Recurrit notum ac frequens vitium. Scribe ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν. Recte V. 27. αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι — ἀνεχώρουν.

Thucyd. V. 23. 1. τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, post pauca legitur τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, idque utro-bique reponendum. Praesertim in talibus opus est et mos est τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγειν.

Thucyd. V. 24. 2. τὸ θέρος ἤρχε TOT ἐνδεκάτου θέρους. Le-gendum ἤρχε TO τοῦ.

Thucyd. V. 29. 2. τοὺς Λακεδαιμονίους ἄμα δι' ὀργῆς ἔχοντες ἘΝ ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐγγράπτο κτέ. Emenda: ἘΠ' ἄλλοις τε. et aliis de causis et quia cet.

Thucyd. V. 30. 8, τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίχῃται. Melius ψηφίσονται more Thucydideo.

Thucyd. V. 31. 2. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις καὶ Ἡλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν — Ἡλείοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς [τοῖς Λεπρεάταις] τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. Vides quam putide repe-tatur τοῖς Λεπρεάταις et quam incongruum sit ipsis *Leptreatis*.

Thucyd. V. 32. 1. Δηλίου κατήγαγον — ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. Trans-pono ἐνθυμούμενοί τε τάς.

Thucyd. V. 32. 3. ἔρχονται ἐς Τεγέαν. Recte Herwerden pro Τέγεαν. Notum est epigramma:

πρόσθε μὲν ἀμφ' ὁμοῖσιν ἔχων τραχεῖαν ἄσιλλαν
ἰχθὺς ἐξ Ἀργούς ἐς Τεγέαν ἔφερων.

δαύρω. Verbum εἶκειν in tali re locum nullum habet. Corrigen-
dum censeo ἐκβῶντι. Continuo praecedit καὶ ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκ-
βώντας.

Thucyd. VI. 2. 2. οἰκοῦσι δ' ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἐσπέραν τὴν
Σικελίαν, imo vero τῆς Σικελίας. Post pauca dixit: τὰ πρὸς
Βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν.

Thucyd. VI. 2. 4. ἡ χώρα ἀπὸ [Ἰτάλου] βασιλέως τινὸς Σικε-
λῶν τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος οὕτως [Ἰταλία] ἐπωνομάσθη. Spurium
est Ἰτάλου propter additum τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, et spurium
est Ἰταλία ob ea quae praecedunt.

Thucyd. VI. 4. 1. Λάμεις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικε-
λίαν ἀφίκετο. Non est nomen Graecum Λάμεις, sed proclivi er-
rore in libris ita scriptum est pro Δᾶμεις.

Thucyd. VI. 6. 1. ἐφίεμενοι μὲν — τῆς πάσης ἄρξιν. Requi-
ritur ἄρχειν, namque ἐφίεσθαι, ἐπιθυμεῖν et similia non possunt
cum futuro componi,

Thucyd. VI. 6. 2. οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμ-
μάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ. Natura rei postulat ἐπα-
γαγόμενοι.

Thucyd. VI. 6. 2. τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθεί-
ροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσιν. Eadem
de causa emendandum διαφθείραντες.

Thucyd. VI. 6. 2. Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ
ἄμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι [Πελοποννησίοις] βοηθήσαντες. Ex-
punge inepte additum Πελοποννησίοις. Quis enim vel olim vel
nunc talia docendus est?

Thucyd. VI. 9. 1. ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειθόμενους πόλεμον οὐ
προσέκοντα ἄρασθαι. Corrige πειθόμενους idem quod πεισθέντας.

Thucyd. VI. 16. 6. ἐξ οὗ καὶ Περικλεόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπω

καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσιν. Repetita syllaba scribendum: κα/ΠΕΡ περιγενόμενοι.

Thucyd. VI. 17. 3. οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ΝΟΜίμοις κατασκευαῖς. Primus vidit Badham ΜΟΝίμοις esse veram lectionem.

Thucyd. VI. 18. οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπεισι προκαταλαμβάνει. Transpone ὅπως μὴ ἔπεισιν.

Thucyd. VI. 19. οἱ δ' Ἀθηναῖοι — πολλῷ μᾶλλον [ἢ πρότερον] ὄρμηντο στρατεύειν. Frigidum et ineptum emblemata, cui similia supra complura indicavimus.

Thucyd. VI. 20. ὃ δὲ μάλισα ἡμῶν προέχουσιν ἴππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπάκτῳ χρῶνται. Emendandum: ΔΤΟ δὲ μάλισα ἡμῶν προέχουσιν.

Thucyd. VI. 21. εἰ ξυσῶσιν αἱ πόλεις soloecum est. Restitue εἰὰν ξυσῶσιν.

Thucyd. VI. 24. 1. νομίζων — ἢ ἀποτρέψειν ἢ — μάλισα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. Scribe μάλιν' ἌΝ οὕτως.

Thucyd. VI. 24. 3. ἔρωξ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι τοῖς μὲν [γὰρ] πρεσβυτέροις — τοῖς δ' ἐν [τῇ] ἡλικίᾳ κτέ. Corruppit sententiam loci γὰρ additum et vitiose abundat articulus in verbis ἐν τῇ ἡλικίᾳ.

Thucyd. VI. 28. μνηύεται οὖν Ἀπὸ μετοίκων τινῶν. Idem est atque ἐμνήνουσιν οὖν μέτοικοι τινες. Itaque Ἐπὸ μετοίκων τινῶν verum est. Eadem de causa cap. 32. repone: ἐλέχθησαν τοιοῦδε λόγοι Ἐπὸ τε ἄλλων pro Ἀπό.

Thucyd. VI. 29. ἐτοῖμος ἦν — κρίνεσθαι εἰ τι τούτων εἰργασμένος ἦν. Non est usitatum dicere εἰργασμένος ἦν pro εἰργασο. Corrigendum esse arbitror εἰργασμένος ΕΙΗ.

Post pauca sequitur: ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος πέρι [αὐτοῦ]

διαβολὰς ἀποδέχεσθαι. Tolle pronomen inutile et aliena sede collocatum.

Sequitur: καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἶη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας [πρὶν διαγνώσῃ] πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτῃ στρατεύματι. Manifestum emblemata est: hoc ipsum enim inest in μετὰ τοιαύτης αἰτίας.

Thucyd. VI. 31. 1. ἐν τῷ παρόντι καιρῷ ὥς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολείπειν μᾶλλον αὐτοὺς ἐσθῆι τὰ δεινὰ [ἢ ὅτε ἐψηφίσαντο πλεῖν]. Multa sunt apud Thucydidem insulsa additamenta sed non credo aliud in libris insulsius emblemata inesse quam hoc est.

Thucyd. VI. 31. 6. καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκίας — ἐπεχειρήθη. Scribendum more Thucydideo μέγιστος ΔΗ διάπλους.

Thucyd. VI. 32. 1. ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἑκέ-
κειτο πάντα ἤδη. Ratio et usus dicendi postulant ἑνέκειτο.

Thucyd. VI. 32. 1. εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἐκάσHN, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο. Corrigendum esse censeo: οὐ κατὰ ναῦν ἐκάσΟΙ, ξύμπαντες δέ.

Post pauca scribe: παρὰ πᾶν τὸ σράτευμα, pro παρ' ἅπαν.

Thucyd. VI. 33. οὐθ' ὅτι μεγάλῳ σόλῳ ἐπέρχονται ἀνωφελεῖς ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον. Exemta literula scribendum ἀνωφελεῖς.

Thucyd. VI. 34. 1. πέμπωμεν πρέσβεις — ἐς τὴν Ἰταλίαν ὅπως ἡ ξυμμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. Corrigendum videtur: ἡ ξυμμάχοις ποιώμεθα.

Thucyd. VI. 34. 4. δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῇ Σικελίᾳ πρότερον ἔσαι ὁ ἀγὼν ἢ τὸτ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν τὸ ἰδιον. Facile apparet legendum esse περὶ τῇ Σικελίᾳ.

Thucyd. VI. 34. 5. ἡ μένοντες πολιορκοῦντο ἂν ἢ πειρώμενοι

πρακλεῖν τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἀπολίποιν [ἄν]. Lege πολιορκοῖντ' ἄν et secundum ἄν expunge. Semper in talibus ante ἄν brevis vocalis eliditur, nemo enim εἴποιμι ἄν aut πολιορκοῖντο ἄν dicebat, et secundum ἄν tam molestum et κακὸφῶνον numquam a bono scriptore sic iteratur.

Thucyd. VI. 36. 2. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἐκπληξιν καθιστάναι ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. Unice verum est τὸν σφέτερον (φόβον). Recte Scholiasta: ὅπως κοινῇ φοβήσαντες ἅπαντας τὸν ἴδιον φόβον ἀποκρύψονται.

Thucyd. VI. 36. 3. ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἐμπειροί, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιῶ. Legendum: οἱ οἷος περ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιῶ.

Thucyd. VI. 37. οἷς ἐπίσταμαι οὐθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ' αὐτόθεν πορισθησόμενους. Necessarium est ἀκολουθήσαντας. Futurum tum demum recte poneretur si classis nondum esset Athenis profecta. Recta oratio est: ἵπποι αὐτοῖς οὐτ' ἠκολούθησαν οὐτ' αὐτόθεν πορισθήσονται. ubi ἀκολουθήσουσιν risum moveret.

Thucyd. VI. 39. φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὐτ' ἴσον εἶναι, τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα [βελτίστους]. De coelo delapsum βελτίστους simplicem et apertam loci sententiam plane pessumdedit. Athenagoras dixerat: φήσει τις ὅτι οἱ ἔχοντες τὰ χρήματα καὶ ἄρχουσιν ἄριστα.

Pessime habitum locum Thucydidis VI. 40. describam ut mihi constituendus esse videtur: ἄλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὃ πάντων ἀξυνετώτατοι ὦν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, εἰ μὴ μαυθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε, ἤτοι μαυθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὖξετε. In libris, qui omnes ex uno vitiis omne genus cooperto fluxerunt, ita legitur: — ἀξυνετώτατοι εἰ μὴ μαυθάνετε κακὰ σπεύδοντες [ἢ ἀμαθίστατοι ἐσε] ὦν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων — τολμᾶτε. ἄλλ' ἤτοι μαυθόντες κτῆ. Apparet coniungenda esse: ἄλλ' ἔτι καὶ νῦν — τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὖξετε. Hoc quoque apparet uno tenore continuari ὃ πάντων ἀξυνετώτατοι ὦν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, quibus se-

mel positis reliqua loci emendatio non est difficilis. Interpolatum est a nescio quo: ἡ ἀμαθέστατοι ἔξε, et propter verbum ἔξε aliquis in 'ΑΛΛ' ἦτοι de suo ἀλλ' inseruit. Omnia nunc egregie composita sunt et admirabilis est loci concinnitas et partium συμμετρία. Acerrime eos increpat: ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι — εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, quibus verbis respondent haec: ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν μαθόντες — αὖξετε, et cum reliqua parte loci ἡ ἀδικώτατοι εἰ εἰδότες τολμᾶτε concinunt haec ἡ μεταγνόντες τὸ κοινὸν αὖξετε.

Thucyd. VI. 42. προὔπεμψαν — τρεῖς ναῦς εἰσομένῶς αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. Graeculi nullo modo in animum inducere poterant dici posse τρεῖς ναῦς εἰσομένῶς, itaque correxerunt scilicet εἰσομένῶς. Non sentiebant τὴν πρὸς τὸ σημαίνονμενον σύνταξιν ubique esse necessariam, ubi ea neglecta nasceretur sententia cum rerum natura pugnans. Naves ipsae absurde dicuntur εἰδέναι τι vel εἴσεσθαι. Cf. cap. 44. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὀλκάδες ἐκούσιΟΙ ξυνηκολούθουν.

Thucyd. VI. 48. Ἀλκιβιάδης οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχυρῶς [καὶ] ἀπράκτους ἀπελθεῖν. Nonne sentis in his copulam vitiose abundare? Hoc ipsum τὸ ἀπράκτους ἀπελθεῖν erat αἰσχυρόν. Homerus:

αἰσχυρόν τοι δηρὸν τε μένειν κενεὸν τε νέεσθαι.

Negabat Alcibiades oportere cum tanto exercitu *turpiter* *re infecta* domum redire, non *turpiter* *ET re infecta*.

Thucyd. VI. 51. ὡς εἶδον τὸ σράτευμα ἔνδον. Periit syllaba, nam legendum ἔνδον ὄν.

Thucyd. VI. 53. καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν [ναῦν] ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἤκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην [ὡς κελεύοντα ἀποπλεῖν] — καὶ ἐπ' ἄλλους τινάς. Ineptum emblemata supra redarguimus. Thucydides neque ὡς addidisset neque verbo ἀποπλεῖ in tali re usus esset.

Thucyd VI. 54. ἐν τρόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ [ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ] παρεσκευάζετο προπηλακίων αὐτόν. Verba ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ in

marginem sunt releganda. Interpretari sic aliquis voluit quid esset ἐν τρόπῳ τινὶ ἀφανεῖ.

Thucyd. VI. 56. 2. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμοδίου πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκείνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. Non est hic imperfecto locus. Una literula exemta scribe παρώξυντο.

Thucyd. VI. 56. 2. περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον ἐγίγνετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψαντας ἀθρόους γενέσθαι. Imo vero πέμψοντας. Qui pompam ducturi erant ξὺν δορὶ ξὺν ἀσπίδι in publico versabantur, πρὸς πομπᾶν arma domum referebant.

Thucyd. VI. 59. (Hippias) ἐς Μαραθῶνα ὕστερον [ἔτει εἰκοσῷ] ἤδη γέρων ὦν μετὰ Μήδων ἐσράτευσεν. Suspicio alienam manum ἔτει εἰκοσῷ adscripsisse.

Thucyd. VI. 60. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτὸν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. Primum transpone: εἰ καὶ μὴ δέδρακεν. Deinde cogita quid sit ἄδειαν ποιεῖσθαι. Nihil, ut opinor; sed restituendum: ἄδειαν αἰτησάμενον.

Thucyd. VI. 61. πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν [ναῦν]. Iterum expunge ναῦν. Si nomen addere voluissent, dixissent: τὴν Σαλαμινίαν τριήρη. Sed neque hoc addebant umquam neque illud, ut in vicinia: ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμίνιας, et οἱ ἐκ τῆς Σαλαμίνιας.

Thucyd. VI. 62. καὶ τὰνδράποδα ἀπέδσαν καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. Pro ἀπέδσαν Madvigius coniecit ἀπεδόθη, sed verbi ἀποδόσθαι passivum est πραθῆναι, πεπραῖσθαι, πεπραῖσεσθαι. Ἀποδοθῆναι passivum est verbi ἀποδοῦναι. Legi potest ἀπέδοντο καὶ ἐγένετο — εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα.

Thucyd. VI. 63. ἰππῆς τε προσελαύνοντες — ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μᾶλλον ἤκοιεν [ἐν τῇ ἁλλοτρίᾳ] ἢ Λεοντίνους ἐς τὴν οἰκίαν κατοικιοῦντες. Frigido acumine

nescio quis addidit ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ, ut verbis ἐς τὴν οἰκίαν responderet.

Thucyd. VI. 64. βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον. Natura rei postulat Ἀπάγειν pro ἄγειν.

Thucyd. VI. 66. ἢ Ἐφοδῶτατον ἦν τοῖς πολεμίοις. Barbaram lectionem vides pro Ἐτεφοδῶτατον. Nempe ὁδός cum praepositione (etiam altera et tertia) compositum producit nomina substantivina ἔξοδος, ἄφοδος, σύνοδος, εἰσοδος, ἄνοδος, δίοδος, κάθοδος, μέθοδος, πρόσοδος, περίοδος, ἔφοδος, πάροδος alia. Ex his nascuntur adiectiva ex ἀ-, εὐ-, et δυσ- composita ἀνέξοδος, εὐέξοδος, δυσείσοδος, ἀμέθοδος, εὐπρόσοδος, δυσπρόσοδος, ἀπρόσοδος et sim. unde nova substantiva formantur ἀνοδία, εὐοδία, δυσοδία et similia complura. Itaque ἔφοδος substantivum est unde ἀνέφοδος, εὐέφοδος et δυσέφοδος nascuntur, sed ἔφοδῶτατον barbarum est.

Thucyd. VI. 73. ἐψηφίσαντο πάντα ὡς ἐκέλευε (Hermocrates) καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἶλοντο [τὸν Ἑρμοκράτην] καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου. Expunge stulte additum nomen τὸν Ἑρμοκράτην.

Thucyd. VI. 76. οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων μὴ [αὐτὴν] καταπλαγῆτε δεισαντες ἐπρεσβευσάμεθα ἀλλὰ μάλλον — τοὺς λόγους — μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. In hac verborum conformatione pronomen αὐτὴν vitiose additum est et tollendum.

C. G. COBET.

AD POETAS GRAECOS.

SORIPBIT

H. VAN HERWERDEN.

(*Continuantur ex Tom. XII. pag. 318.*)

ORPHICA (rec. E. Abel 1885).

Argonaut. 100

ἤδη γὰρ μοι ἄλις καμάτων, ἄλις ἐπλετο μόχθων,
ὦν ἰκόμεν ἐπὶ γαῖαν ἀπείριτον ἡδὲ πόληας
Αἰγύπτῳ Λιβύῃ τε βροτοῖς ἀνὰ θέσφατα φαίνων.

Ὡν non habet quo referatur. Intellegam:

ὥς ἰκόμεν κτέ.

V. 120

ἦμος ὅτε τρισσὴν μὲν ἐλείπετο σείριος αἴγλην
ἡέλιος, δολιχὴ δ' ἐπεμαίετο πάντοθεν ὄρβην.

Verum videtur:

δολιχὴ δ' ἐτιταίνετο πάντοθεν ὄρβην.

Legebatur olim 932:

φρουραῖς δ' ἀκμήτοις ἐπιμαίεται ἄμμορος ὕπνου κτέ.

Sed veram lectionem ἐπιμαίεται repperit Wiel, recepitque Abel.

V. 142

ὃν δὴ μοῖρ' ἐδάμασσε, τέλος δ' ἐπέθηκεν ἀνάγκη,
φθίσθαι ὑπὲρ Λιβύης, νόστον δ' οἰκοιο λαθέσθαι.

Immo vero: νόστου δ' οἰκόνδε λαθέσθαι.

V. 291

ἀλλ' οὐ οἱ κάρτιστον ἀρειότερόν τε γενέσθαι
Ἡρακλῆος ἀνακτος δίομαι· ἴστε καὶ αὐτοί.

Suspignor:

ἀλλ' οὐ οἷ τινα κάρρον' ἀρειότερόν τε γενέσθαι κτέ.

De permirō sed certo voculae οἱ tanquam particulae affirmativae usu apud hunc poetastrum cf. vss. 270. 473. 495. 530. 533. 588. 603. 675. 684. 773. 818. 836. 838. 899. 1236. 1264. 1270. 1272. 1331. al.

V. 313 καὶ τότε δὴ κραντῆρα βοῶν περιμήκεα ταῦρον
σφάζον, ἀνακλίνας κεφαλὴν εἰς αἰθέρα δῖαν,
ζωοταμῶν·

Sermonis Graeci analogia postulat ζωοτομῶν.

V. 325 στέψασθαι δ' ἐκέλευσα κύκλους ἐρδεντας ἐλαίης.

Novo et parum eleganti usu poeta ita scripsit pro στεφάνους, modo revera sic scripserit. Nam conicere in promptu est κλάδους.

V. 393 καὶ οἱ κεκλιμένος μὲν ἐπ' οὐδαίοιο χαμεύνης
κεῖτο μέγας Κένταυρος, ἀπηρήρειστο δὲ πέτρῃ
ἰππεῖσιν ὀπλῆσι τανυσσάμενος βοᾷ κῶλα.

Propter additum πέτρῃ expectabam potius ἐπηρήρειστο, sed certius videtur mox vs. 401 sq. scribendum esse

μέθυ δ' ἀμφιφορεῦσι κομίσσας
ῥωγαλαῖς ἔστρωσεν ἐπὶ στιβάδεσσι πέτηλα
pro ὑπό, quod quo pacto ferri possit non video.

V. 712

Καὶ τότε δὴ προφυγόντες ἀδευκέα πήματ' ὀλέθρου
Ῥηβαίου προχοᾶς ἀκτὴν θ' ἰκόμεσθα Μέλαιναν κτέ.

Non sic personatus Orpheus scripsisse videtur, sed Homeri exemplo πείρατ' ὀλέθρου.

V. 761 αὐτίκα οἱ στέφανος καὶ τεῖχος ἐρυμνὸν
 Αἰήτεω κατέφαινε καὶ ἄλσεα· τοῖς ἐνὶ κῶας
 χρύσειον ἠώρητο χαλαζαίῃ ἐπὶ Φηγῶ.

Procul dubio depravatū est χαλαζαίῃ. Collato vs. 890 ἀμφ' ἱερῆς Φηγοῖο δέρας χρύσειον ἔλωμεν, conicio olim scriptum fuisse:
 παλάαι ζαθέῃ ἐπὶ Φηγῶ.

Quamquam παλάαι verum esse non praesto.

V. 782

ἦ δ' (Medea) ἐπεὶ ἐν πέπλοις λάβεν κεχαρηότι θυμῷ,
 ἦκε φέρουσ' ἐς χεύματ' εὐρρείτου ποταμοῖο
 Φάσιδος· ἀστέρα δ' αἰὲν ἀναρπάξαντα βεέθρῳ
 οἴχεσθαι πόντοιο δι' Ἀξείνοιο φέροντα.

Narratur in praegressis Aëtes in somnio vidisse splendētem stellam delapsam in filiae Medae sinus. Abel recepit pro depravato αἰὲν lenem sane Wielii coniecturam αἰνόν, quam tamen sufficere dubito, siquidem desideratur me iudice pronomen referendum ad Phasidem, quod sit verborum ἀστέρα—φέροντα subiectum. Equidem certe praetulerim:

ἀστέρα δ' αὖ μιν ἀναρπάξαντα κτέ.

V. 843

Εἰ μὲν δὴ Κόλχοισιν ἀρηιφάτοισιν ἔσαντα
 μαρναμένοις ἐπιθεῖσθον, ἀποφθίσειν μένος ἄνδρας
 ἔλπεσθ'.

In hac Aëtae ad Argonautas oratione non exputo quid sibi velit absurda forma ἐπιθεῖσθον. Sententiae certe satisfacit:

Εἰ μὲν δὴ Κόλχοισιν ἀρηιφάτοισιν ἔσαντα
 μαρναμένοις ἐπορούσετ', ἀποφθίσειν μένος ἄνδρας
 ἔλπεσθ'.

Sed corruptelae rationem me fugere confiteor.

V. 951

χώρῳ ἐπὶ πλακέντι βόθρον τρίστοιχον δρυξά,
 Φίτρους τ' ἀρκεύθοιο καὶ ἀζαλέης ἀπὸ κέδρου
 βάμνου τ' ὀξυτόροιο πολυκλαύτων τ' αἰγείρων
 ὣκα φέρων νήσα πυρὴν ἔντοσθε βόθροιο.

Epitheton πολυκλαύτων ad notam Phaethontis fabulam respi-

cere videtur, cuius sorores mortuum lugentes in populos mutatae sunt.

V. 964

ὕδατι δ' αὖ μίξας λοιβάς χεδόμην περὶ βόθρον,
δρφρινά θ' ἐσσάμενος φάρη καὶ ἀπεχθέα χαλκὸν
κρούων ἐλλισάμην.

Nulla est ratio, cur poetam aënum *inimicum* hoc loco dixisse existimeinus. Procul dubio scripsit

καὶ ἀπηχθέα χαλκὸν

κρούων ἐλλισάμην,

quae verba sic correctae non egebunt interprete.

Hymn. X, 28

πάντα σὺ ἔσσι· τὰ πάντα σὺ γὰρ μούνη τάδε τεύχεις.

Horum hymnorum auctor anxie vitare solet hiatum, itaque nescio an hic scribere maluerit πάντα σύγ' ἔσσι et LXXXIV, 3 τοῦσδε σύ<γ> ἐν τελεταῖς δσίαις μύστας ἀναδείξαις. Cf. XXXIX, 5. LV, 18.

XI, 4 αἰγομελές, βακχευτά, Φιλένθεος, ἀντροδίαιτε.

Sic Hermannus correxit pro ἀστροδίαιτε, non male (nam Pani quem hymni auctor alloquitur speluncas sacras fuisse novimus), nisi paullo post vs. 12 iterum appareret ἀντροχαρές. Quare nescio an codicum scriptura etiam lenius refigenda sit in ἀκροδίαιτε, *cacutinium incolae*, quod non minus aptum Panis est epitheton. Hermannus correctionem suam fortasse sumsit ex hymno in Minervam, quam poeta XXXII, 3 satis mire alloquitur ἀντροδίαιτε, nam hanc deam in antris versari ignorabam confiteorque me ibi quoque expectasse ἀκροδίαιτε, cum praesertim sequantur verba ἢ κατέχεις δχθὼν ὑψηχέας ἀκρωρείας | ἢ δ' ὄρεα σκιδόντα. Pro Hermanni autem coniectura noli afferre hymnum L, ubi v. 2 sic alloquitur Bacchum

σπέρμα πολύμνηστον, πολυώνυμε, λύσειε δαῖμον

deinde vero vs. 8 eundem:

λύσειε, θυρσομανές, βρόμι', εὖιε, πᾶσιν εὐφρον.

Nullus enim dubito quin alterutro loco pro Λύσειε corrigendum sit Νύσειε.

XXIX, 5. Cur Abelius hic et XLIV, 2 et LV, 10 aptissimum epitheton ἐρατοπλόκαμος in minus aptum ἐρασιπλόκαμος mutaverit me quidem latet. Potius, si quid mutandum, unico loco hymnorum, ubi in libris apparet ἐρασιπλόκαμος LVI, 9, alteram formam pro illa substituerim. Cf. quae disputavi *Stud. Crit. et epicr. in Pindarum*, p. 33, ubi non persuasi censori eius libelli, non magis quam ibidem pag. 41, ubi discrimen intercedere statui inter σφαραγεῖν (cf. σπαργᾶν) *turgere* et σμαραγεῖν *strepere*. In Orphicis et seriorum epicorum poematis ubique sine vitio apparet in compositis *strepitum* significantibus littera M, nec hucusque me poenitet veteris sententiae.

LI, 17

ἔλθετ' ἐπ' εὐφήμοις ἱεροῖς κεχαρηότι θυμῷ
νᾶμα χέουσ' ὕγεινδὸν ἀξιτρόφοισιν ἐν ὥραις.

Cum sententia imperiose requirat pluralem participii formam, necesse est statuamus poetastrum hic usurpasse sequiorem formam ὕγεινδον et dedisse

νᾶμα χέουσαι ὕγεινδὸν ἀξιτρόφοισιν ἐν ὥραις.

LXI, 8

πάντ' ἐσορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις, πάντα βραβεύεις.

Imo vero πάντ' ἐφορᾷς, ut est apud Homerum:

Ἥελιος, ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

Unde haec sumta sunt.

LXXX, 1

χειμερίοις αὖρῃσι δονῶν βαθὺν ἡέρα κόσμου,
κρυμοπαγὲς Βορέα, χιονώδεος ἔλθ' ἀπὸ Θρήκης
λῦέ τε παννέφελον στάσιν ἡέρος ὕγροκελεύθου
ἰκμάσι ριπίζων νοτεράτῃς δμβρηγενὲς ὕδωρ,
αἰθρία πάντα τιθεῖς, κτέ.

Vs. quantum graviter depravatum aliorum curae commendo. Vix enim sufficit quod venit in mentem:

ἰκμάδα ριπίζων νοτερήν, δμβρηγενὲς ὕδωρ.

LXXXVII, 3

σὸς γὰρ ὕπνος ψυχὴν θραύει καὶ σώματος δλκόν.

Dicuntur haec *Morti*. Sed quid sit σώματος ὀλκός me latet. Lenissime corrigas *δγκον*, sed fortasse praestat ἀλκήν.

De lapidibus. Hoc carmen cum commentario critico separatim edidit Abel Berolini a. 1881. Utar utraque editione.

V. 61

Ἄλλ' οὐ πάγχυ βροτοῖσι σοφροσύνης ἀλεγίζειν
ἥμερος, αἶψα δὲ πρέσβαν δαημοσύνην ἀτίουσι·

Haec est depravata codicum lectio, quam Abellius audaci coniectura in utraque recensione sic refinxit:

αἶψα δέ, πρέσβα, σ' ἀλιτροσύναις ἀτίουσι·

Et sequentibus autem satis apparet non hanc poetae fuisse mentem, ut sapientiae magicae (haec enim ei est σοφροσύνη, σοφία et ἀρετή) (cf. 69 et 81) contemptum tribuat *improbitali* (ἀλιτροσύνη), sed *inacitiae* (ἀδαημοσύνη). Vivunt enim, ut est v. 75 sq., homines ἴκελοι θήρεσσι, αἰδριες ἢ δ' ἀδιδακτοὶ χήτει δαιμονίῳ νοήματος — οὔτι τι θέσκελον ἔργον, ὃ κεν μάλα θαυμάζοιτο, ἴσας· ἀλλὰ σφιν νεφέλη πρᾶπίδεσσι κελαινὴ ἀμφιπεριπλεχθεῖσα βαδιζέμεν ἀνθεμόνεντα εἰς ἀρετῆς λειμῶνα πολυστεφάνοιο μεγαίρει. Cf. etiam v. 84 sqq. Longe igitur aptius et propius a tradita lectione reponemus:

ἥμερος, αἶψα δέ, πρέσβ', ἀδαημοσύνη σ' ἀτίουσιν.
nisi forte quis praetulerit:

ἥμερος, αἶψα δέ, πρέσβα δαημοσύνη, σ' ἀτίουσιν
quod iam olim a Iacobsio propositum esse animadverto.

V. 89 sq. Fugit Abellium in editione a. 1885 verissima Nauckii (*Mélanges Gr. R.*) observatio v. 90 ante v. 89 transponendum esse. Idem librorum lectionem ἐφ' ἄρματι revocavit pro Hermannii coniectura recepta ab Abelio aliisque σὺν ἄρματι. Quod num recte fecerit vir eximius dubito. Nisi enim hunc hiatum post caesuram κατὰ τρίτον τροχαῖον vitasset hic poeta, vix scrip-
sisset, opinor, v. 129 sq.:

πρὶν περ ἀναστήσαντος ἀπὸ χθονὸς αὐχένα δεινὸν
ἐφρασάμην ἤδη τε δέμας μεμαῶτα λαφύξαι,

sed dedisset ἀναστήσαντα, ut sequitur μεμαῶτα. Hunc autem locum pangenti nescio fere an poetae obversati sint nobilissimi ΜΙΝΕΡΜΙ e *Nanno* versus apud Athen. XI 470 A.

V. 103. ἄξω δ' οὐ μακρὴν ἐς ἀταρπιτόν· εἰσοράας γὰρ
ἡμετέρων με κινόντα πρὸς ἀγρῶν ἀκώρειαν.

Absurde dictum: *non ducam ad longam semitam pro non longa semita* (brevis via) *TE ducam*. Corrigo:

ἄξω δ' οὐ μακρὴν σέ γ' ἀταρπιτόν

aut etiam lenius μακρὴν σε, si recte Nauckius in Orphicis istum hiatus defendit.

V. 175 Recipienda, certe commemoranda, fuerat Nauckii emendatio μετὰ χερσὶν pro μετὰ χειρας.

V. 193

ἤύτε μαζὼν

πρωτοτόκου νύμφης ἢ μηκάδος οὐθατοέσεως.

Est sequioribus epicis proprium, ut subinde substantivorum epitheta longo usu stabilita usurpent pro ipsis substantivis. Ut h. l. μηκάδος dixit noster pro αἰγός, ita v. 133 ὄρεσκόφου absolute usurpavit sine θηρός et v. 37 αἰὲν ἔδντων omisso θεῶν. Praeivit vetustissimus poeta Hesiodus, quem in Oper. 526. 571 et 744 ἀνόστεον pro πουλύποδα, πέντοζον pro χεῖρα, Φερέοικον pro κοχλίαν dixisse novimus.

Va. 206 πῶς ἔρξεις, φίλε τέκνον, ἐπὴν ἐρίφοισι τεοῖσιν,
οὓς ποτε θῆρα πέλωρον ὑπεκπροφυγῶν ἰκέτευσας,
τοῖσι παρασταίης τετληόσιν, οἳ δ' ἐνὶ σηκῷ
ἄμφι σε λεπταλέοι γοερὸν περιμηκῆσονται.

Παρασταίης vix est minus grave vitium quam περιμηκῆσονται, quam codicum lectionem correxit Wielius. Haud enim dubie requiritur coniunctivus παραστήης. Insuper pro τετληόσιν potius expectabam κεκμηόσιν, *aegris*, nam de aegrotante pecore sermo fit.

V. 244 Σκέπτεο, καὶ θηητὸν ἔχων ἐλάφοιο πέλαζε
ἀθανάτοισι κέρας· κτέ.

Deleta virgula post σκέπτεο, corrigo:

Σκέπτεο καὶ θηητὸν ἔχων ἐλάφοιο πελάζειν
ἀθανάτοισι κέρας.

Cf. 306: Τόλμα δ' ἀθανάτους καὶ ἐνὲ μείλισσεσθαι
μαγνήσση·

V. 288 Ignoravit editor verissimam Nauckii emendationem
πάσαντι pro πάσοντι.

V. 381 χρὴ δέ σε τετληῶτι νόῳ ἐπακουέμεν αἰεὶ,
μήπως ἡπεδανοῖτο λυθεῖς ὑπὸ δείματος ἕξω
ἐκ χειρῶν οὐδ' ἄσδε βαλὼν χόλον αἰνὸν ὀρίνης
ἀθανάτων.

Mendosum videtur ἕξω, quod poeta scribendi elegantiae non
expers adeo inepte addere non potuit. Difficile tamen est ad
corrigendum; nam quae apte substituas velut ἥτορ et αἶψα duc-
tibus dissimiliora sunt. Quaerant alii. Admodum autem incerta
mihi videtur Abelii coniectura ἐπακουέμεν pro librorum lectione
αἰνέμεν, sub qua potius latere ἐπαῖέμεν suspicarer, nisi scru-
pulum moveret producta contra morem in hoc verbo vocalis,
licet quid in vocabulis multisyllabis poetae epici sibi in hoc
genere permiserint noverimus. Praeterea fieri potest ut vetus
glossator qui adscripsit κρατεῖν interpretatus sit nescio quod
verbum, quod olim hic lectum fuerit significans (manu) *tenere*
(sc. lapidem), qualis notio hic longe aptissima est. Exempli
gratia propono:

χρὴ δέ σε τετληῶτι νόῳ ἐπιεζέμεν αἰεὶ, κτέ.
vel μιν θλιβεμέν.

V. 397 γουνούμενος, ὄφρα τιν' εἴπῃ
θαλπωρὴν, εἴπερ ποτ' ἐπὶ χθόνα μητέρα θηρῶν
ἔρχηται, πῶς κεν πολιδὺν γένος ἐκπροφύγῃσι.

Intellegendi *serpentes*, sed mire in genus *πολιοί* vocantur, siqui-
dem plerumque sunt varii et versicolores. Lenissima mutatione
rescribas δόλιον γένος. Possis etiam πῶς ἂν κ' δλοδὺν (vel
δφίωv) γένος ἐκπροφύγῃσι, nam iunctae particulae ἂν et κεν
(interdum apud ipsum Homerum in recensione Alexandrina ob-
viae) in sequiore saltem poeta offensionem non sunt. Veruntamen
longius haec distant a tradita lectione.

V. 522 αὐτὴ δ' ἐν βένθεσσιν ὑπὸ φλοίσβοιο θαλάσσης
νύχεται.

Iniuria editor sprexit Slothouweri correctionem πολυφλοίσβοιο.

V. 592 Sub ἀντίλυτον non ἀντίλυτρον delitescere, sed ἀντίδοτον bene intellexit Nauckius l. l. Emendatio latuit editorem.

V. 603

ἐκ τε μυῶν ἀγέλας ἐκ τ' ἀκρίδος ἄπλετον ἔθνος
βαίσει.

Offensioni est ἀκρίς collective usurpatum pro ἀκρίδες. Unica mutata littera legerim:

ἀκρίδας, ἄπλετον ἔθνος,
βαίσει.

V. 632

τὸ δ' ἐ' ἔρχεται ὕστατον ἡμᾶρ.

Requiro τὸ δ' ἐπ' ἔρχεται κτέ.

V. 640

ἐν γὰρ μιν κρεάεσσι βαλὼν μέσον ἐφομένοισι
τυτθὸν ἀνασχέσθαι· τὰ δὲ τήκεται ἔνδοθι πάντα.

Nimis difficulter concoquo *corpus coctum*, suspicorque fuisse:
ἐν γὰρ μιν (antiachaten) κρεάεσσι βαλὼν μέσον ἐφομένοισι κτέ.
Vel hoc in poeta de rebus mirabilibus scribenti satis est, ut opinor, mirabile.

V. 725

τόφρα δὲ κικλήσκειν μακάρων ἄρρηκτον ἕκαστον
οὔνομα· τέρπονται γὰρ, ἐπεὶ κέ τις ἐν τελετῇσι
μυστικὸν αἰδέσθιν ἐπ' ὠνυμον οὐρανίωνων.

E sequentibus satis apparet editorem in proecdosi perperam previsse Stephani emendationem ἄρρηκτον; quam merito recepit in editione a. 1885, in qua pro ἕκαστον cum Hermanno scripsit ἐκάστων. Equidem praetulerim ἐκάστου.

V. 728

ἀρᾶσθαι δὲ Μέγαιραν ἀπόπροθι παφλάζοντος
σευέμεναι τρίποδος κακομήχανον· ἐς δ' ἄρα τοὺς γε
πνεῦμα διπτετὲς ἔνδον ἄγειν ἱεράς ἐπὶ μοίρας.

Fortasse praestat εὔχου pro ἔνδον, quod abest a codice M, cuius tamen libri graviter interpolati iudice Abelio in Praef. ed. a. 1881 pag. 8 non magna est auctoritas.

Astronomíae (Abel. p. 142) v. 17

σημαίνει ὅτι δυσμενέες βροτοὶ ἐγχεσίχειρες
ὕμετέρην πελάσουσιν ἐπ' ἄλγεσι γαῖαν ἄπασαν.

Graecum non est πελάζειν ἐπὶ τινι pro τινί. Edendum fuerat πελάσουσιν ἐπ', cum anastrophe praepositionis, ut sit = ἐπιπελάσουσιν. Possis forsitan etiam una voce scribere ἐπαλγέσι (= ἄλγεσι), sed illa ratio praestare videtur.

V. 25

ἡμερινὸς δὲ

φράζει πῆμ' αὐτοῖς καὶ ἀνάστασιν ὠλεσίοικον.

Merito hanc Iacobsii emendationem pro ἀπόστασιν recepit editor. Nescio autem an similiter corrigendus sit vs. 7

σῆμα τόδ' ἐστὶ πόλεως ἀπόστασις οὐκ ἀλαπαδνῆς.

Nam quo pacto terrae motus urbis defectionem portendere videri possit difficiliter dictu est. Brunckii autem correctionem ἀλαπαδνῆς pro ἀλαπαδνῆς necessariam esse dubito.

MUSAEUS.

De Herone et Leandro, v. 69:

Δύσατο δ' ἡιθέων ἀπαλὰς φρένας (Κύπρις sc.)

Ad corpus ἀπαλός, ad animum ἀταλός referri solet a Graecis, quare hic legerim ἀταλὰς.

V. 80

οὐκ ἂν ἐγὼ κατ' Ὀλυμπον ἐφίμειρῳ θεὸς εἶναι

ἡμετέρην παράκοιτιν ἔχων ἐν δώμασιν Ἡρώ.

Praetulerim ἡμετέροις — ἐν δώμασιν.

V. 110 κατήιεν ἐς δύσιν Ἡώς.

Apud sequiores epicos saepius ἡώς positum videbis pro ἡμαρ. Sic v. 288 legitur κατελθέμεν ἐς δύσιν ἡῶ et v. 192: αἰεὶ δ' ἀνὰ νύκτα καὶ Ἡῶ ἐξ ἄλλος ἡνεμόεντος ἐπιβρέμει οὐασιν ἡχή.

V. 132 Παρθενικῆς δ' εὐδομον, εὐχροον αὐχένα κύσας

τοῖον μῦθον ἔειπε.

Cum in verbo quod est *κυνεῖν* vocalis brevis sit, editum oportuit *κύσσας*.

V. 175

πῶς γὰρ ἀλήτης

Ξεῖνος ἐὼν καὶ ἄπιστος, ἐμῇ φιλότῃ μιγείης.

Requiro ἐμοὶ φιλότῃ μιγείης.

V. 210

Μοῦνον ἐμοὶ τινα λύχνον ἀπ' ἡλιβάτου σέο πύργου

ἐκ περάτης ἀνάφαινε κατὰ κνέφας, ὄφρα νοήσας

ἔσσομαι ὁλκάς Ἑρωτος ἔχων σέθεν ἀστέρα λύχνον.

Καὶ μιν ὀπιπτεύων δύντ' ὄψομαι οὔτε Βοώτην,

οὐ θρασὺν Ὀρίωνα καὶ ἄβροχον ὀλκὸν Ἀμάξης·

πατρίδος ἀντιπόροιο ποτὶ γλυκὺν ὄρμον ἰκοίμην.

Ex universo loco clare apparet *πατρίδα ἀντίπορον* esse Sestum, Herus patriam, itaque inepte, loquitur enim. Leander, omis- sum est necessarium pronomen *σῆς*. Praeterea offensioni est abruptum loquendi genus, quo hoc Leandri votum ponitur sine apto cum praegressis vinculo. Aut igitur exciderunt ante hunc ver- sum nonnulla, aut versus, quo facile caremus, non est genuinus. Corruptelae certe nulla potest esse suspicio.

V. 245

Δεινὸς Ἑρως, καὶ πόντος ἀμείλιχος· ἀλλὰ θαλάσσης

ἐστὶν ὕδωρ, τὸ δ' Ἑρωτος ἐμὲ φλέγει ἐνδόμυχον πῦρ.

Λάξο πῦρ, κραδίη, μὴ δεῖδιθι νήχυτον ὕδωρ.

Hi versus, ut alii plurimi in hoc carmine, magis produnt inep- tum rhetorem et sophistam quam bonum poetam, nec fere quid- quam in toto Musaei poemate pulchri est praeter ipsum fabulae argumentum; quam apud veteres *vaie carere sacro* valde dolen- dum est.

Proprium est huic poetastro ut sentiendi generalibus quae amantes faciunt aut sentiunt illustret. V. 86 sqq. Leander subito pulchrae virginis conspectu incenditur

κάλλος γὰρ περίπυστον ἀμωμήτοιο γυναικὸς

ὀξύτερον μερόπεσσι πέλει πτερύοντος διστοῦ·

ὀφθαλμὸς δ' ὁδὸς ἐστίν· ἀπ' ὀφθαλμοῖο βολάων

ἔλκος ὀλισθαίνει καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὀδεύει.

Quam rem non docente Musaeo nesciremus scilicet!

V. 160 sqq. Leandro oratione non admodum sane verecunda professo amorem, puella tacita humi defixit vultum, et pudore rubefactas abscondens genas terram radebat pede, et saepe circa humeros vestem suam pudibunda contraxit

Πειθοῦς γὰρ τὰδε πάντα προάγγελα, παρθενικῆς δὲ
πειθομένης ποτὶ λέκτρον ὑπόσχεσίς ἐστι σιωπῇ.

Agnoscisne hominem rei amatoriae peritum?

V. 196 sqq. Leander (fictam?) Herus pudicitiam expugnare decrevit et secum deliberat quo pacto voti fiat compos.

Ἄνδρα γὰρ αἰολόμητις Ἑρως βελέσσει δαμάσσας
καὶ πάλιν ἀνέρος ἔλκος ἀκέσσεται· οἷσι δ' ἀνάσσει
αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ βουληφόρος ἐστὶ βροτοῖσιν.

Unam tantum satis felicem sententiolam reperio, petitam ut videtur e proverbio populari, in Herus oratione (174 sqq.), ubi Leandro dissuadet clandestinos amores, qui fieri non posse quin mox vulgentur: Γλῶσσα γὰρ ἀνθρώπων Φιλοκέρτομος· ἐν δὲ σιωπῇ ἔργον ὅπερ τελέει τις, ἐνὶ τριόδοισιν ἀκούει.

V. 264

καὶ χροὰ πάντα κάθηρε, δέμας δ' ἔχριεν ἑλαίῳ
εὐδόμῳ, ῥοδέῳ, καὶ ἀλίπνοον ἔσβεσεν ὀδμήν.

Inter aoristos κάθηρε et ἔσβεσεν imperfecto locus non est. Corrigatur ἔχρισεν.

V. 271. Perabsurde poeta Heron haec facit dicentem amatori suo recenti a natatione nocturna:

δεῦρο, τεοὺς ἰδρῶτας ἐμοῖς παρακάθεο κόλποις.

An forte putas eum scriptum reliquisse:

δεῦρο, τεοὺς ἄγ' ἔρωτας κτέ.?

Equidem multum dubito, nam haud dubie dicere voluit: *in sinu tuo requiesce a tuo labore*. Perquam vero infeliciter hic figurato sensu adhibuit vocabulum ἰδρώς.

V. 274

Ἦν γάμος, ἀλλ' ἀχόρευτος· ἔην λέχος, ἀλλ' ἄτερ ὕμνων·
οὐ δαΐδων ἡστραπτε σέλας θαλαμηπόλον εὐνήν·
οὐδὲ πολυσκάρθμῳ τις ἐπεσκίρτησε χορείῃ,

οὐχ ὑμέναιον ἄεισε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
 ἀλλὰ λέχος στορέσασα τελεσσιγάμοισιν ἐν ᾠραῖς
 Σιγὴ παστὸν ἔπηξεν, ἐνυμφοκόμησε δ' Ὀμίχλη
 280 καὶ γάμος ἦν ἀπάνευθεν ἀειδομένων ὑμεναίων.
 Νῦξ μὲν ἔην κείνοισι γαμοστόλος, κτέ.

Fieri potest ut vs. 280 quippe plane otiosus, ab interpolatore interpositus sit, sed fatendum est, vel abiecto isto versiculo, reliqua non fieri multo tolerabiliora, ut etiam indicente me facile apparebit inter se comparanti quae bis dicta diductis litteris significavi. Quam vero inepte dictum est πολυτκάρβωφ — ἐπεσκίρτησε χορεῖν, quam ridicule Σιγὴ παστὸν ἔπηξεν! Quod iam dixi, homo rhetor est et sophista perineptus, in quo non est umbra poeticae facultatis.

Quanta autem distantia integrum Musaei carmen superatur paucis versibus, quos ordientes nobilis Angli poematis "the bride of Abydos" cantum secundum non gravabor ascribere:

The winds are high on Helle's wave,
 As on that night of stormy water,
 When Love, who sent, forgot to save
 The young, the beautiful, the brave,
 The lonely hope of Sestos' daughter.
 Oh! When alone along the sky
 Her turret-torch was blazing high,
 Though rising gale, and breaking foam,
 And shrieking sea-birds warn'd him home;
 And clouds aloft and tides below,
 With signs and sounds, forbade to go,
 He could not see, he would not hear,
 Or sound or sign foreboding fear;
 His eye but saw that light of love,
 The only star it hail'd above;
 His ear but rang with Hero's song,
 „Ye waves, divide no lovers long!”
 That tale is old, but love anew
 May nerve young hearts to prove as true.

En os sonans divinius! Talia animum movent!

V. 324 Πάντοθι δ' ἀγρομένοιο δυσαντὲϊ κύματος δρμῇ

τυπτόμενος πεφόρητο, ποδῶν δέ οἱ ὠκλασεν ὀρμή,
καὶ σθένος ἦν ἀδόνητον ἀκοιμήτων παλαμάτων.

Pugnant inter se oppositis frontibus ἀδόνητος et ἀκοιμήτων. Sine controversia auctor dedit ἀδόνητον. Valde etiam mihi suspecta est lectio ὠκλασεν ὀρμή, in qua ultimum vocabulum vitio natum videtur ex ὀρμῃ, quod terminat versum praegressum. Venit in mentem

ποδῶν δέ οἱ οὐ λύνει ἀκμή,

ut poeta noto veterum poetarum usu λύειν dixerit pro λυσιτελεῖν.

COLUTHUS.

Rapt. Helenae v. 107 sqq. sic describitur Paridis cultus:

Καὶ τις ὀρεσσαύλοιο δορὴ μετόπισθε χιμαίρης
ἐκκρεμές ἤώρητο καὶ αὐτῶν ἄπτετο μηρῶν·
ποιμενὴν δ' ὑπέκειτο βοῶν ἐλάτειρα καλαῦροψ.

Pedo Paris, ut pastor, innitebatur. Quare corrigatur
ποιμενὴν δ' ὑπέρειδε βοῶν ἐλάτειρα καλαῦροψ.

V. 129 Mercurius ad Paridem:

Φαιδροτέρη τόδε μῆλον, ἐπήρατον ἔρνος, ὀπάσσαις.

Non duae sed tres deae Alexandri iudicium expectabant, itaque vera lectio est Φαιδροτάτη.

V. 296 Paris ad Helenam:

Δεῦρο γάμον κεράσωμεν, ἐπεὶ Κυθήρεια κελεύει·
εἴ με κατασχύνειας, ἐμὴν καὶ Κύπριν ἐλέγξεις.
Οὐκ ἔρέω· τί δὲ τόσσον ἐπισταμένην σε διδάξω,
εἰ τοῖται γεγάασιν ἐν Ἀργείοισι γυναῖκες;

Pro verbis depravatis οὐκ ἔρέω ferri possit σοῦ γὰρ ἐρῶ.
Nescio tamen an verius corrigamus

ἐμὴν καὶ Κύπριν ἐλέγξεις·

οὐχ ὀράφης;

ol. vs. 337

ἔτι κλαίουσα νοσήσεις·

οὐχ ὀράφης;

V. 330 *Matre profuga, Hermione clamat ancillis:*

Παῖδες, πῇ με λιποῦσα πολύστονόν ᾤχετο μήτηρ,
ἢ χθιζὸν σὺν ἐμοὶ θαλάμων κληῖδας ἐλοῦσα
Ἔδραθεν ὑπνώουσα καὶ ἐς μίαν ἤλυθεν εὐνήν;

Sententia est: aperto thalamo, itaque corrigendum:

κληῖδας ἀνεῖτσα

uti legitur in extremo carmine:

Τροίη δ' ὑψιδόμων πυλέων κληῖδας ἀνεῖτσα
δέξατο νοστήσαντα τὸν ἀρχίκακον πολιήτην.

V. 355. *Ex eiusdem puellae querelis, quia medela indigent, hos ascribam versus:*

ἀλλὰ πολυπρέμων ξυλόχων ὑπὸ δάσκιον ὕλην
δένδρεα παπτήνασα καὶ αὐτῶν ἄχρι πετήλων
σὸν δέμας οὐκ ἐνόησα· καὶ οὐ νεμεσίζομαι ὕλην.

Vertunt „*neque indignor silvae*” quod intellegat qui poterit, ego haud intellego. Nec νεμεσίζομαι hoc sensu regit Accusativum, sed Dativum; iunctum autem cum quarto casu, significat αἰσχύνομαι, quae notio non magis est huic loco accommodata.

Contra aptissime rescribemus:

καὶ οὐκέτι δίζομαι (vel οὐκ ἐπιδίζομαι) ὕλην
neque amplius silvam peruestigo. Sequior forma δίζομαι pro διζημαί cum alibi a senioribus epicis frequentatur, tum legitur in hoc ipso carmine v. 80.

V. 363. *Gravissime depravati sunt hi versus:*

Ὡς ἡ μὲν στενάχεσκεν· ἀνακλίνασα δὲ δειρὴν
ὕπνος ἐπεὶ θανάτοιο συνέμπορος εἴπερ ἐτύχθη
ἄμφω ἀναγκαίη ξυνήια πάντα λαχόντε
ἔργα παλαιότεροιο κασιγνήτοιο διώκειν.

Proponere ausim:

ἀνακλίνασα δὲ δειρὴν
ὕπνωσεν· θανάτοιο συνέμπορος εἴπερ ἐτύχθη
ὕπνος, ἀναγκαίη ξυνήια πάντα λαχόντα
ἔργα παλαιότεροιο κασιγνήτοιο διώκειν.

Quibus nihil est ad intellegendum facilius.

QUINTUS SMYRNAEUS.

I 350

Οἱ δὲ κόνιν δραγμοῖσι δεδραγμένοι ἀσπαίρεσκον.

Quid sibi velit λαχμοῖσι, ut edidit Köchly, ignoro. Intellegere mihi videor δῆγμοῖσι.

I 607 Penthesilea victa ab Achille secum deliberat utrum expectet eius impetum an ei supplicet — si forte lucri spe moveatur

ἢ καὶ δμηλικίην αἰδεσσάμενος κατὰ θυμόν,
δῶν νόστιμον ἡμᾶρ ἐελδομένη περ ἀλύξαι.

Misericordiam movere non solet *aequalis aetatis*, nam iuvenes senibus et senes iuvenibus parcentes plerumque animadvertimus. Cf. v. c. II 308 sqq. Quare nescio an verius scribamus:

ἢ καὶ οὐ ἡλικίην κτέ.

i. e. *iuvenilem suam* (Penthesileae) *aetatem miseritius*.

I 621

Ἦ δ' ὧκα μίγῃ κόνιῃ καὶ δλέθρῳ
εὐσταλέως ἐπιποῦσα κατ' οὐδεος· οὐδέ οἱ αἰδῶς
ῥσχυνεν δέμας ἧῶ· τάθῃ δ' ἐπὶ νηδυά μακρήν,
δοῦρὶ περισπαίρουσα, θόῳ δ' ἐπικέκλιτο ἴππῳ·

Sine controversia corrigendum:

τάθῃ δ' ἐπὶ νηδυά, μακρῶ
δοῦρὶ περισπαίρουσα.

Ab Homero Quintus mutuatus est locutionem μίγῃ κόνιῃ, nisi quod ille usurpat pluralem κόνιῃσι, sed de suo addidit καὶ δλέθρῳ.

Ad rem apte contuleris Euripidis locum de Polyxenae morte Hecub. 567 sqq.

I 761 Achilles ad Thersiten a se occisum:

Ἄλλ' οὐ Πηλεΐδης τοι ὁμοῖος ἐξεφάνθη (scil. Ulixi),
ὃς σεῦ θυμὸν ἔλυσσεν, καὶ οὐκ ἐπὶ χειρὶ βαρεῖν
πληξάμενος.

Intellegunt: *et quidem non, ut fecit Ulixes, valida manu ferient.*

At *sceptro* Ulixes percusserat Thersiten, neque apparet cur addatur *ἐπὶ*. Locum depravatum esse puto. Conieci

ὅς σεῦ θυμὸν ἔλυσα, κατ' οὐατα χειρὶ βαρεῖν κτέ.

sive mavis παρ' οὐατι, cl. vs. 742:

ἄφαρ δέ ἐ χειρὶ κραταίῃ

τύψε κατὰ γναθμοῖο καὶ οὐατος.

II 309

ὦ γέρον, οὐ μοι ἔοικε κταντῖα σεῖο μάχεσθαι,
πρεσβυτέρω γειῶτος, ἐπεὶ γε μὲν οἶδα νοῆσαι.

Melius Köchly de coniectura sua rescripsit γ' εὖ οἶδα. Equidem tamen nescio an poeta Homeri K 247 exemplum secutus dederit:

ἐπεὶ περὶ οἶδα νοῆσαι.

IV 195 τοὺς δ' Ἑρις στρύνεσκεν ἀκήρατος κτέ.

Non persuasit mihi Köchly reponens ἐπήρατος, et praetulerim ἀκήριος, i. e. ἀβλαβής, quo sensu vox usurpatur in hymno Hom. in Mercurium v. 527 et in Nicandri Theriacis v. 771.

IV 424 Troilum in primo aetatis flore Achilles hasta trucidat.

ὥς (δ') δρόμ' ἐρσήεντα καὶ εὐθαλέοντ' ἀνὰ κῆπον

ὑδρηλῆς καπέτοιο μάλ' ἀγχόθι τηλεθάοντα

ἢ στάχυν ἢ μήκωνα, πάρος καρποῖο τυχεῖσσι,

κέρση τις δρεπάνῳ νεοθηγεί, μηδ' ἄρ' εἰάσῃ

429 ἐς τέλος ἡδὺ μολεῖν, μηδ' ἐς σπόρον ἄλλον ἰκέσθαι,

ἀμήσας κενὸν τε καὶ ἄσπορον αἴθοπι χαλκῷ,

μέλλονθ' ἐρσήεντος ὑπ' εἵαρος ἀλδαίνεσθαι.

In pulcherrima comparatione — in quo genere saepe Quintus haud spernendus est artifex — offensioni est iners istud et obscurum ἄλλον vs. 429. Quid voluerit poeta satis significavit verbis πάρος καρποῖο τυχεῖσσι et etiam clarius sequentibus κενὸν τε καὶ ἄσπορον. Cum autem haud raro soleat in posteriore hemistichio aliis vocabulis cogitationem priori similem includere, et ἐς σπόρον hic respondeat praegresso ἐς τέλος, verbum autem ἰκέσθαι praecedenti μολεῖν, expectatur pro ἄλλον vocabulum quod respondeat praegresso ἡδύ. Propterea conieci

μηδ' ἐς σφόδρον ἄλπνον ἰκίσθαι

licet haud ignorem huius adiectivi hucusque tantum superlativum ἄλπνιστος et compositum ἑπαλπνος reperta esse.

IV 487

ὄψε δὲ πάντες ἔνευσαν ἐπ' Εὐρυάλφ μενεχάρμῃ,
Ἴδμονι παμμαχίῃς, εὖ εἰδότες.

Nonne praestat scribere:

ἼδμονΑ παμμαχίῃς εὖ εἰδότες?

V 59

ἄξετο δ' ἐς μέγα ἔργον.

Deberi videtur haec codicum lectio librariis de metro male sollicitis. Sermonis ratio requirit:

ἄξετο δὲ μέγα ἔργον.

Quid notius quam μέγα αὐξάνειν, ὑψηλὸν αἶρειν, similia?

VII 175

τὸ γὰρ τοπάροιθε πέπυστο.

Auri gratius est προπάροιθε.

VII 547 *καναχῇ* δὲ περιβρομέει πέρι πέτρῃ.

Longe elegantior scriptura fuerit δ' ἀμβρομέει.

VIII 172 ἄσπετον υἱ' Ἀχιλλῆος.

Subinde Quinti librarii inter se confuderunt ἄσχετος, non cohibendus, impetuosus, audax, quod huius loci est, et ἄσπετος, infandus, quod restituendum puto XIV 439, ubi ineptissime legitur ἄλλ' ἄσχετον ἔργον ἔρεξεν.

VIII 471 Verba sunt Nestoris:

Ἄλλ' ἴομεν ποτὶ νῆας, ἐπεὶ Τρώεσσιν ἀρήγει
σήμερον· αὐτὰρ ἔπειτα καὶ ἡμῖν κῦδος ὀρέξει·
ἄλλοτε γὰρ τε Φίλῃ πέλει ἥως, ἄλλοτε δ' ἐχθρῇ·
καὶ δ' οὐπω τοι μοῖρα διαπραθέειν κλυτὸν ἄστυ,
εἰ ἐτεδν Κάλχαντος ἐτήτυμος ἔπλετο μῦθος,
τόν ῥα πάρος κατέλεξεν ὀμηγερέεσσιν Ἀχαιοῖς,
δῆῶσαι Πριάμοιο πόλιν δεκάτῳ ἐνιαυτῷ.

At agebant iam tunc Graeci Troiam obsidentes annum decimum, neque igitur Nestor ex oraculo Calchantis scire poterat,

urbis capiendae tempus nondum venisse. Sed salva res est, nam manifesto corrigendum:

καὶ δ' οὕτω τοι μοῖρα κτέ.

i. e. *vel sic* (i. e. si hodie cedimus) *urbem vastare fatale est.*

IX 491

᾿Ω φίλ', ἐπειδήπερ σε θεῶν ἰότητι πάροιθεν

Λήμνῳ ἐν ἀμφιάλῳ λίπομεν βλαφθέντε νόημα

μὴ δ' ἡμῖν χόλον αἰνὸν ἐνὶ φρεσὶ σῇσι βαλέσθαι.

Futuro editori auctor sum ut scribat:

μὴ δ' ἡμῖν κτέ.

i. e. μὴ δὲ ἡμῖν. Sic v. c. X 483 ἀλλ' ὅτε δ' significat ἀλλ' ὅτε δὲ.

X 130. Non nisi unius vocabuli lacuna statuenda videtur sic fere explenda:

δριμύς γὰρ ἄγεν πόθος ἡϊθέοιο

ἀθανάτην περ ἑοῦσαν <ἐφημέρου> ἥς ἔτι νῦν περ

εὐνῆς σῆμα τέτυκται ὑπὸ δρυσίν.

Agitur de Endymione rapto a Diana.

XI 57 ἐσσυμένως ἀπάμερσε καρήατος ἄορι τύψας

ἀλγινδέεντα τένοντ'

Aptius videtur ἀλγινδέεντΙ, iungendum cum ἄορι, ut infra v. 444 poeta dixit ἀλγινδέεντες ἄκοντες. Eadem de causa mox v. 82 scribi malim:

ἢ δ' (αἰγανέη) ἀσφαράγοιο διακρὸ

ἐσσυμένη ἀλεγεινῇ ἐς ἰνίου ἤλθε τένοντα

pro ἀλεγεινόν.

XII 41

εἰ δὲ πόλιν μὲν ἄγωσι θεῶς ἐλεεινὸν ἔοντα,

ῥφρ' ἡμῖν ἀλεγεινὸν ἐς Ἄρεα σῆμα πέληται,

τοῖς μὲν ἄρ' αἰθαλδέεντα θεῶς ἀνὰ πυρσὸν αἰείρας

τούς δ' ἄρ' ἐποτρύνας κτέ.

Sequentia participia docent pro πέληται primitus scriptum fuisse verbum transitivum, cuius obiectum fuerit σῆμα. Corrigere non dubito:

ὄφρ' ἡμῖν ἀλεγεινὸν ἐς Ἄρεα σῆμα πένηται.

Cf. locutiones Hom. δαῖτα, ἄριστον, ἔργα πένεσθαι.

XII 62.

κάρτιστοι δὲ τότε ἄνδρες ἐπὶ μῦθον, ὅπποτε θυμὸν
παρθέμενοι στονόεντος ἀφειδήσωσιν ὀλέθρου.

Praetulerim ἀκηδήσωσι. Utrumque verbum librarii saepius confuderunt.

XII 126 δολιχαὶ δὲ κατ' οὖρεα μακρὰ κολῶναι
δεύοντ' ἐκ ξυλόχοιο.

Quid sibi velit praepositio non assequor. Sufficit, opinor:
δεύοντο ξυλόχοιο.

XII 152 εὐχεθ' ἐπ' ἀκαμάτῳ Τριτωνίδι χειρας ὀρέξας.

Quia non agitur de dea marina, melius poeta dedisset ἀνασχών,
sed hic Quinti, non librariorum, error esse potest.

XII 242 et XIII 26 imperite Quintus ἀμφαδὰ habuit pro
adiectivo posuitque pro φανερά.

XII 379

ἀμφὶ δὲ νόστου
ἐννεσίης Ὀδυσῆος ἐμοὶ μενέαινον ὀλεθρον,
ὄφρα με δηώσωσι δυσηχέος ἄγχι θαλάσσης
δαίμοσιν εἰναλλοίς.

Procul dubio aptius scripseris:

ὄφρα με δὴ θύσωσι κτῆ.

XIII 61

τάχα δ' οἱ μὲν ἔναιον
δυσμενέας· τοὶ δ' ἔσκον ἔσω ἀλός, αἱ δ' ἐφέροντο
νῆες ὑπὲρ μέγα χεῦμα.

Köchly, sumta lacuna post δυσμενέας audacissime rescripsit
τοὶ δ' ἔτ' ἔρεσσον ἔσω ἀλός. Cum tamen lectio NHEC etiam
significare possit νῆες, nescio an probabilius sine lacuna reponamus:

τοὶ δ' ἔσκον ἔσω ἀλός ἢ δ' ἐφέροντο

νῆες ὑπὲρ μέγα χεῦμα.

In ἔσκον posito pro ἦσαν apud hunc quidem poetam non haerendum videtur.

XIII 496

καὶ τότε Δημοφῶντι μενεπολέμῳ τ' Ἀκάμαντι.
 Θησῆος μέγαλοιο δι' ἄστεος ἦντετο μήτηρ,
 καί περ ἐελδομένη.

Hic quoque Kœhly post καίπερ posuit lacunae signa. Equidem suspicari malim librariorum σφάλμα esse pro καὶ μᾶλ' ἐελδομένη.

TRYPHIODORUS.

Πῶς exciditum, 7:

θηλείης ἀπὸ χειρὸς ἀπεσκέδασεν νέφος ἀνδρῶν.

Malim ὑπὸ.

Locum multifariam corruptum 84 sqq. sic tentavi:

- Οἱ δὲ πόδες βαλίοισιν ὑπερχόμενοι γονάτεσσιν,
 85 εὐπτερον ὥσπερ ἔμελλον ἐπὶ δρόμον ὀπλίζεσθαι,
 οὕτως ἠπείγοντο· μένειν δ' ἐκέλευσεν ἀνάγκη·
 οὐ μὲν ὑπὸ κνήμησιν ἀναλκείας ἔξεχον ὄπλαι,
 μαρμαρέης δ' ἐλίκεσσι κατεσφήκωντο χελώνης,
 ἀπτόμενοι πεδίοιο μόγις κρατερῶνυχι χαλακῶ.
 90 κληίστην δ' ἐνέθηκε θύρην καὶ κλίμακα τυκτὴν,
 ἥ μὲν ὅπως αἰδηλὸς ἐνὶ πλευρῇσ' ἀραρυῖα
 ἔνθα καὶ ἔνθα φέρῃσι λόχον κλυτόπωλον Ἀχαιῶν·
 ἥ δ' ἵνα λυσμένη τε καὶ ἔμπεδον εἰς ἐν ἰούσα
 εἴη σφιν καθύπερθεν ὁδὸς καὶ νέρθεν ὁροῦσαι.
 95 Ἀμφὶ δέ μιν λευκοῖο κατ' αὐχένος ἥδὲ γενείων
 ἄμμασι πορφυρίοισι πέριξ ἔζωσεν ἱμάντων

 100 ἐλκόμενος πεδίοιο ὅπως πειθήνιος εἴη.

V. 85 vulgatur ἄπτερον, 87 ἐπὶ κνήμησιν ἀχαλκείας, 90 μὲν ἔθηκε, 91 ἐπὶ, 96 ἀνθεσι et 100 πεδίοισι. Legitimus est quem reposui hiatum post caesuram tertii trochaei. — Sed alia restant quae de vitio mihi suspecta sunt. Nam v. 84 haereo in ὑπερχόμενοι pro quo aut ὑπερχόμενοι, si imi pedes cogitandi, aut ἐρειδόμενοι, si toti, verum videtur; et v. 91 sqq. pro ἥ μὲν — ἥ

δ' loci syntaxis potius suadet τὴν μὲν (sc. θύραν) — τὴν δ' (sc. κλίμακα). Sed ab his quidem manum abstineo.

V. 106

Ἄμφι δέ μιν μέγα τεῖχος ἐλήλατο, μή τις Ἀχαιῶν
πρὶν μιν ἰσαθρήσειε, δόλον δ' ἀνάπυστον ἀνάψῃ.

Lege ἰάψῃ, vel concinnius ἰάψαι, i. e. φθείρειε, quo sensu epici hoc verbum solent usurpare.

V. 128

Ἦμῖν θαλπωρὰ προφερέστεραι ἤπερ ἐκείνοις.

Rectius dedisset ἐλπωρὰι, sed ipsius poetae errorem esse fidem facit vv. 244 θαλπόμενοι περὶ παισὶν ὄσους λίπε Φοίνιος Ἄρης. — Verum librarii in culpa sunt v. 126, ubi pro ἀνύσσαι vitiose editur ἀνῦσαι.

V. 162

Ἔστη καὶ Μενέλαος· ἄγεν δέ μιν ἄγριος ὁρμὴ
Δηϊφόβου ποτὶ δῆριν, ἀπηνέι δ' ἔζετο θυμῷ.

Scribere debuit poetaster ἔσπετο, et procul dubio scripsit ἀπηνέι δ' ἔζεε θυμῷ.

V. 174 requiro καθιππεύουσιν pro Praesenti, tum 182 τ' pro δ', et 189 κρυμοῖσιν pro κρυμνοῖσιν, et 197 παύσεται pro παύεται.

V. 214

ἔνθα δὲ πευκῆεντος ἀνασχόμενοι πυρὸς ὁρμὴν κτῆ.

Suspicio ἀναψάμενοι, i. e. πῦρ ἀνακαύσαντες.

V. 240

διζόμενοι μή που τις ξὺν δόλος ἄλλος Ἀχαιῶν.

Praetulerim αἰνός. Sed est quo vulgatam tuearis.

V. 255

οἱ δὲ νεοξέστοιο πεποιθότες ἔργασι τέχνης
ἀθανάτοις ἐκέλευον ἄρηιον ἵππον ἀνάψαι.

Sententia loci suadet γεγηθότες. Ambo verba alibi quoque confunduntur a librariis.

V. 469

τρίς δὲ περιστείχουσα καὶ Ἀργείους ἐρέουσα
 πάσας ἠυκόμους ἀλόχους ὀνόμαζεν Ἀχαιῶν
 Φωνῇ λεπταλέῃ.

Operae pretium est videre, quo pacto Tryphiodorus intellexe-
 rit notum Odysseae locum δ 278

τρίς δὲ περιστειξας κόilon λόχον ἀμφαφύωσα,
 ἐκ δ' ὀνομακλήδην Δαναῶν ὀνόμαζες ἀρίστους
 πάντων Ἀργείων Φωνὴν ἴσκουσ' ἀλόχοισιν.

V. 520

τοίη μαρμαίρουσα Θεραπναίῃ τότε νύμφῃ
 οἶνοπα πῆχυν ἀνεῖλκε φίλου πυρὸς ἠνιοχῆα.

Magis sobrie idem paullo ante 512 sic dixerat:

παννυχίῃ δ' ἐτάροισιν ὑπὲρ θαλαμοῦ καὶ αὐτῇ
 εὐειδῆς Ἑλένη χρυσέην ἐπεδείκνυτο πεύκην.

Sed loquatur ineptus poetaster quomodo ipsi placuit, modo
 Graece loquatur. Graece autem adhiberi posse hoc sensu ἀνέλκειν
 nego. Corrigatur ἀνεῖχε, tollebat.

ORACULA GRAECA (ed. Rich. Hendess 1877.)

I Φράζεο δὴ μοι μῦθον, Ἀγήνορος ἔκγονε, Κάδμε.

ἡοῦς ἐγρόμενος προλιπὼν ἴθι Πυθῶ δῖαν,
 ἔνθα δ' ἔχων ἐσθῆτα καὶ αἰγανέην μετὰ χερσὶ
 τὴν διὰ τε Φλεγύων καὶ Φωκίδος, ἔστ' ἂν ἵκηαι

5 βουκόλον ἢ δὲ βόας κηριτρεφέος Πελάγοντος.

ἐνθάδε προσπελάσας ξυλλάμβανε βοῦν ἐρίμυκον
 τὴν ἣ κεν νώτοισιν ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἔχῃσι
 λευκὸν σῆμ' ἐκάτερθε περίτροχον ἥύτε μῆνης·
 τῇνδε σὺ ἡγεμόνα σχεῖ περιτρίπτοιο κελεύθου.

Pro ἔνθα δ', quod errore huc delatum videtur e vs. 6to iniuria
 recepta est infelix Musuri correctio ἡθάδ'; quid enim quaeso hic sibi
 vult *consueti vestis*? Quid olim hic lectum fuerit, pro certo dici
 nequit, sed expectes fere: ζώστὸν ἔχων ἐσθῆτα κτέ. *succincta*
veste ei venaebulum manu tenens. Deinde νώτοισιν vs. 7 propter

, sequens ἀμφοτέροισιν valde suspectum est. Scribendum esse suspicor: τὴν ἣ κε γλουτοῖσιν κτέ., et vs. 9 fortasse praestat τήνδε σὺ ἡγεμόν' ἴσχε, licet hoc quidem non praestiterim.

VII Ἄλλ' ὅπταν Τιθορεὺς Ἀμφιονί τε Ζήθῳ τε
χύτλα καὶ εὐχλωὰς μειλίγματ' ἐνὶ χθονὶ χεύη,
θελγομένου ταυροῖο κλυτοῦ μένει ἡέλιοιο· κτέ.

Interpretatur ipse Pausanias, qui oraculum affert IX 17, 5: ἐπειδὰν τὸν ἐν οὐρανῷ ταῦρον ὁ ἥλιος διεξίῃ. Manifesto vero depravatatum est θελγομένου, quod Hendessius ex leniore quam aptiore Kayseri coniectura mutavit in θεινομένου. Accommodatius videtur τειρομένου, vel potius, quod ob lenitatem mutationis praeferendum arbitror,

θλιβομένου ταυροῖο κλυτοῦ μένει ἡέλιοιο.

XVII (Paus. X 24, 3), vs. 4 sq. de Homero dicitur:

Κύπρον δὲ προλιπὼν διεροῖς θ' ὑπὸ κύμασιν ἀρθεῖς
Ἑλλάδος εὐρυχόρου μῦθος κακὰ πρῶτος αἰέσας
ἔσσεται ἀθάνατος καὶ ἀγήραος ἡματα πάντα.

Οἶτος Ἀχαιῶν non nisi exigua pars est eorum quae Homerus cecinit, sed celebravit vetustissimus vates fortia Graecorum facta, et Eucli vaticinium de illo dixisse puto:

Ἑλλάδος εὐρυχόρου μῦθος κλέα πρῶτος αἰέσας κτέ.

XXIX (Steph. B. v. Θρία).

Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δὲ τε μάντιες ἄνδρες.

Factum ad exemplum noti versiculi:

Πολλοὶ τοὶ ναρθηκοφόροι, παῦροι δὲ τε βάρκχοι.

XXXIII (Paus. X 6, 7), 2

Φόνου δὲ ἐ Κρήσιοι ἄνδρες

χεῖρας ἀγιστεύουσιν· τὸ δὲ κλέος οὐποτ' ὀλεῖται.

Requiritur futurum ἀγιστεύουσιν, ut praegressum est ἐφήσει et sequitur ὀλεῖται.

XLII (Paus. VIII 9, 2). Hoc oraculum duorum versuum transpositione sic sanandum est.

Ἔστι δὲ Μαιναλίη δυσχείμερος, ἔνθα τε κεῖται

Ἀρκάς, ἄφ' οὗ δὴ πάντες ἐπὶ κλησιν καλέονται,
οὗ τρίδος καὶ τετράδος καὶ πεντακέλευθος.
ἔσθα σ' ἐγὼ κέλομαι στείχειν, καὶ εὐφρονι θυμῷ
Ἀρκάδ' ἀειράμενον κατὰγειν εἰς ἄστὺ ἑρυνόν,
ἔσθα θ' ἔδη τέμενός τε θυηλάς τ' Ἀρκάδι τεύχειν.

Quem tertium posui versum, ineptissime codd. et edd. habent ordine quintum. Verbis enim οὗ τρίδος κτέ. significari locum in Maenalo monte, ubi iacerent ossa Arcadis, ipse Pausanias diserte docet infra cap. 36, 8 sic scribens: ἐν τούτῳ δὲ εἰσι τῷ ὄρει καὶ αἱ καλούμεναι Τρίοδοι, καὶ τὰ ὅσῃ Ἀρκάδος τοῦ Καλλιστοῦς ἀνείλοντο ἐντεῦθεν κατὰ τὸ ἐκ Δελφῶν μάντευμα οἱ Μαντινεῖς, licet hisce non explicentur verba sequentia καὶ τετράδος καὶ πεντακέλευθος, quorum tamen sententiam Mantineenses locorum gnaros non fugisse probabile est.

XLVI, 3 (Schol. Clem. Al. Protr. p. XIV 1):

ἔνθα δ' ἂν αἰγας

βοσκομένας ἐσίδης, πρῶτον τό τε τοι χρεῶν ἐστι

ζηλωτὸν ναίειν αὐτὸν γενεήν τε πρόπασαν.

Manifesto corrigendum:

ἔνθα δ' ἂν αἰγας

βοσκομένας ἐσίδης πρῶτον, τό θι τοι χρεῶν ἐστι κτλ.

XLVII, 6 (Phlegon Trall. Chron. 1):

Ζηνὸς — τοῦ πρῶτος μὲν ἰδρύσατο καὶ θέτο τιμὴν

Πεῖσος καὶ μετὰ τόνδε Πέλοψ, ὅτε δὴ μόλεν αἶαν

Ἑλλάδα, θῆκε δ' ἔπειτ' ἔροτιν καὶ ἔπαθλα θανόντι

Οἶνομάφ, τρίτατος δ' ἐπὶ τοῖς παῖς Ἀμφιτρύωνος

10 [Ἡρακλεὺς ἐτέλεσσ' ἔροτιν καὶ ἀγῶν' ἐπὶ μήτρῳ]

Τανταλίδῃ Πέλοπι Φθιμένῳ —

Vs. 10 nescio an additus sit ab interpolatore. In praegressis fere malim:

Πεῖσος, καὶ —, θῆκεν ἔπειτ' ἔροτιν κτέ.

Ad vv. 13 ὥρσε κακὸν λιμὸν παρὰ τοῖς καὶ λοιμὸν editor afferre debebat notum Hesiodi locum Op. 242

τοῖσιν δ' οὐρανὸθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων

λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμὸν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.

et oraculum ap. Thucyd. II 54: ἤξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς

ἄμ' αὐτῷ, in quo homines ambigebant olimne λιμός an λοιμός dictum esset ὑπὸ τῶν παλαιῶν.

LII (Anth. P. XIV, 77):

Ὅλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς νῦν κατὰ λάϊνον οὐδὲν
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρηστήριον εἰσαναβαίνει·
ἤλυθεν εὐνομίην διζήμενος· αὐτὰρ ἐγὼ τοι
δώσω τὴν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίων πόλιν ἔξει.

Duo ultimi versiculi ficti ad exemplum oraculi apud Herod.
I 65, ubi in prior est ἦκεις. Quare hic corrigatur ἤλυθες.

LIII, 3 recipienda fuerat Eusebii lectio φυκτὸν pro Diodoriana
Φευκτόν. Illud enim est epici sermonis.

LIV Ἔως ἂν μαντεῖησιν ὑποσχέσιός τε καὶ ὄρκους
καὶ δίκας ἀλλήλοισι καὶ ἀλλοδαποῖσι διδῶτε,
ἀγνώως καὶ καθαρῶς πρεσβηγενέας τιμῶντες, —
οὕτω δὲ χ' ὑμῶν περιφείδοιτ' εὐρύοπα Ζεὺς.

Prima verba graviter depravata sunt. Conieci:

Ἔως ἂν πᾶς τελέησιν — ὄρκους, κτέ.

LVII Ἀρχίλοχ' εἰς Θάσον ἐλθὲ καὶ οἴκει εὐκλέα νῆσον.
Editum oportuit οἴκεε, vel potius οἴκε' εὐκλέα.

LXXIV

Ὅλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει.

Pro absurdo ἐσκαταβαίνει reciperem Diodori lectionem εἰσ-
αφικάνει, nisi leniorem medicinam pararent alia oracula. Nempe
XIV, 2 est ἐμὸν δόμον εἰσανέβητε et LII, 2 χρηστήριον εἰσ-
αναβαίνει. Quare non dubitavi in mea Herodoti recensione
V, 92 corrigere εἰσαναβαίνει.

LXXX, 5. Vide meam *Comm. Crit. in Herod.* pag. 11.

XCII (Plut. Sept. Sap. conv. VII):

Εὐδαιμον πτολίεθρον ἐνὸς κήρυκος ἀκούειν.

Malim ἀκούον.

CIV, 2 (Her. VI 19). Vide *Comm. Crit.* l. l. et *Mnem.* XIII.

CXIX, 5 (Paus. VIII 42, 5):

Δηὸ μὲν σέγ' ἔπαυσε νομῆς, Δηὸ δὲ νομῶν
ἐλκησισταχύων καὶ ναστοφάγων πάλι θῆκε.

Veram lectionem esse νομῆας | ἐκ δησισταχύων pluribus
nuperrime demonstrare conatus sum in libro, quem LERMANSII
in honorem viri docti plurimi composuimus.

CXXXIII, 4 (Paus. IV 32, 5):

πρὶν κούριον ἀγλαὴν ἦβην
Δωριεὺς ὀλέσσω' ὅταν αἰσιμον ἤμαρ ἐπέλθῃ.

Huius oraculi auctor profecisse videtur e versibus, qui testi-
bus scholiasta Veneto et Eustathio olim in quibusdam editioni-
bus sequebantur post Iliadis vss. XIII, 433:

πρὶν Ἀντηνορίδας τραφόμεν καὶ Πανθόου υἱας
Πριαμίδας θ' οἱ Τρωσὶ μετέπρεπον ἱπποδάμοισιν,
εἶος ἔθ' ἦβην εἶχεν ὄφελλε δὲ κούριον ἄνθος.

CXXXIV (Paus. IV 32, 5):

Πρὶν δορὶ συμβαλέειν ἐχθροῖς στήσασθε τρόπαιον,
ἄσπιδά κοσμήσαντες ἐμὴν, τὴν εἴσατο νηῶ
θοῦρος Ἀριστομένης Μεσσήνιος· αὐτὰρ ἐγὼ τοι
ἀνδρῶν δυσμενέων φθίσω στρατὸν ἄσπιστῶν.

Antiquitus in oraculo lectum fuisse ἄσπιδι κοσμήσαντες
ἐμῇ, testatur ipse Pausanias scribens in sequentibus: καὶ ἐκόσ-
μησεν ἀπ' αὐτῆς (scil. τῆς ἄσπιδος) τρόπαιον, ubi Coraëus inepte
requirebat ἐκ' αὐτῆς.

CXLIII (Soerat. hist. eccl. III 23):

Ζῆνα θεῶν ὕπατον καὶ Ἀθηνᾶν Τριτογένειαν
τιμᾶτε βροτέων ἐν σώματι κρυπτὸν ἄνακτα·

Immo βροτέω τ' ἐν σώματι κτέ.

CXLIV (Pseudo-Callisthenes I 30, 33):

ὦ βασιλεῦ σοὶ Φοῖβος ὁ μηλοκέρως ἀγορεύω·
εἶγε θέλεις αἰῶσιν ἀγηράτοισι νεάζειν,
κτίζε πόλιν περίφημον ὑπὲρ Πρωτηίδα νῆσον,

ἥς προκάθεται αἰὼν Πλουτάνιος αὐτὸς ἀνάσσει,
 πενταλόφοις κορυφαῖσιν ἀτέρμονα κόσμον ἐλίσσει.

Vitium metricum in vs. 2 certa ratione corrigi potest mutando ΑΓΗΡΑΤΟΙCΙ in ΑΠΕΙΡΑΤΟΙCΙ. Nempe legendum:

εἶγε θέλεις αἰῶσιν ἀπειράντοισι νεάζειν.

Vs. 4to Duebnerus violenter corrigit et vitiosa caesura
 ἥς δαίμων προκάθεται Πλουτάνειος ἀνάσσει.

editor multo aptius:

ἥς προκάθητ' Ἀΐδης Πλουτάνιος αὐτὸς ἀνάσσει,
 licet scrupulus mihi restet in nomine Ἀΐδης Πλουτάνιος.

Nisi gravior esset mutatio, proponerem:

ἥς Πλούτων προκαθήτ' Ἀΐδωνεὺς αὐτὸς ἀνάσσει,
 ut in oraculo CLVII, 37 est Αἰδωνεῦ Πλούτωνι κτέ.

CXLV (Suidas ὅτι Διογένης):

Λήξει παῖς σὸς ἔρωτος ὅταν κούΦη νεότητι
 Κύπριδος ἱμερόεντι καταφλεχθῇ Φρένας οἰστρῷ.

Legerim ὅτ' ἐν κούΦῃ νεότητι.

Sequitur:

ὄργην οὖν πρήνουν ἀμειδέα, μὴδ' ἐπιτείνειν
 κωλύων· πράσσεις γὰρ ἐναντία σοῖσι λογισμοῖς·
 ἦν δέ γ' ἐφ' ἡσυχίην ἔλθης, λήθην τάχος ἔξει
 φίλτρων καὶ νήψας αἰσχυρᾶς καταπαύσεται ὁρμῆς.

Requiro primum πράξεις, deinde non probaverim hanc Gaisfordii correctionem pro codicum lectione ἦν δ' ἐφ' ἡσυχίην ἔλθης. sed paullo longius progrediendum videtur scribendo:

ἦν δέ γ' ἐφ' ἡσυχίην ἔλθῃ, sc. ὁ παῖς.

CXLVIII (Paus. X 15, 2):

Δὴ τότε ἀμειψάμενος στεινὸν πόρον Ἑλλησπόντου
 αὐλήσει Γαλατῶν ὁλοὺς στρατός, οἳ ῥ' ἀδεμίστως
 Ἀσίδα πορθήσουσι· θεὸς δ' ἔτι κύντερα θήσει
 πᾶσι μάλ' οἳ ναίουσι παρ' ἡρόνεσσι θαλάσσης
 5 εἰς ὀλίγον· τάχα γὰρ σφιν ἀοσσητῆρα Κρονίων
 ὁρμήσει, ταύριοιο διοτρεφὲρος φίλον υἷον,
 ὃς πᾶσιν Γαλάτῃσιν ὀλέθριον ἤμαρ ἐφήσει.

Miror neminem animadvertisse perabsurde vs. 5 rerum conversionem et Asianorum salutem, praegressae perniciiei opposi-

tam, introduci vocula γάρ, quam in δέ mutare nemo monitus dubitabit. Vs. 3tio nescio an auctor scripserit θεός δέ τε κύν-
τερα θήσει, sed vs. 2 depravatam vocem αὐλήσει, pro qua αὐ-
χήσει, ἀνοήσει, αὐλίσσει vel αὐλίσεται, αὐ δήσει, ὧδ' ἥξει pro-
posita sunt, certo modo corrigere nequeo. Non tamen displiceat
λυσσήσει.

CLII (Phleg. Mir. III):

Παῦσαι σκυλεύων στρατὸν ἄιδος εἰς χθόνα βάντα·
ἤδη γὰρ Κρονίδης νεμεσᾷ Ζεὺς μέμερα λεύσων
μηνίει δὲ Φόνῳ στρατιᾷς καὶ σοῖσιν ἐπ' ἔργοις, κτέ.

Aptius videtur:

μηνίει δὲ Φόνῳ στρατιᾷς ἀδίκοις ἰ τ' ἐπ' ἔργοις.

CLVII (l. l. X):

13 αὐτὰρ δημοσίᾳ κέλομαι σε τρὶς ἐννέα ταύρους
<παμμέλανάς τε Κορῆ, Διοῖ τε τρὶς ἐννέα πόρτεις>

14 Φανᾶς ἡκέρους θυέμεν λευκότριχας, αἷ κεν
ὑμετέρᾳ γνώμῃ κάλλει προφερέσταιται ὥσιν.

Hoc modo non nimis inepte, ut arbitror, supplebimus lacu-
nam, quam rectissime statuit O. Keller, (Rerum naturalium
Script. Gr. min. 1877, pag. LXV Praef.) animadvertens v. 13
de XXVII tauris, v. 21 de (XXVII) vaccis agi. Repetitus nu-
merus τρὶς ἐννέα errandi causa librariis fuisse videtur. Multa in
hoc oraculo etiam post Naucki aliorumque emendationes perob-
scura restant et insanabilia; sed fieri tamen potest ut prodesse
possim vs. 44 sqq.

ὅστις ἂν ἡμετέρων χρησμῶν ἴδρις ἐς τόδ' ἵκηται,
σεμνὸν Φοῖβον ἄνακτα μετελθέτω ἐν θυσίαισι,
προφρονέως βωμοῖς ἐπὶ πύονα μηρία καύσας,
αἰγῶν παλλεύκων νεάτην· ἀτὰρ οἶδατε πάντες,
λίσσέσθω Φοῖβον παίηονα κρᾶτα πυκάσας
ἱκτήρ, ἐσπίπτοντος ὅπως λύσις ἦσι κακοῖο.

Corrigendum enim videtur:

προφρονέως βωμοῖς ἐπὶ πύονα μηρία καύσας
αἰγῶν παλλεύκων νεαλῶν· ὃ γὰρ οἶδε τὰ πάντα·
λίσσέσθω κτέ.

Vs. 63. ἤμος ἂν ἤδη ἔχοις μιγαλήτην οὐκ ἀπάντη
 ξεστοδόκον ξοάνῃσι καὶ τᾶλλ' ὅσ' ἔλεξα σάφ' ἴσθι.

Facile suspiceris: ἤμος ἂν ἤδη ἔχῃς (vel τῆμος — ἔχοις)
 μεγάλην θεὸν (Iunonem) οὐκέτ' ἀπηνῆ, sed parum lucra-
 mur coniectura, quoniam post et fortasse ante hunc versiculum
 lacuna esse videtur.

CLXXVIII (Suidas et al.):

Γαίης μὲν πάσης τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔμεινον
 ἵπποι Θεσσαλικάι, Λακεδαιμόνιαι δὲ γυναικες κτῆ.

Schol. Theocr., schol. Aristid., Eusebius et Theodoretus le-
 gunt ἵπποι Θρηικίαι, sed tertiam eamque antiquissimam lec-
 tionem ἵπποι δ' Ἠλεῖται cognovisse mihi videtur Plato, quam
 rem officio ex iis quae leguntur in Hippiia maiore p. 288 b.
 Θήλεια δ' ἵππος οὐ καλὸν, ἦν καὶ ὁ θεὸς ἐν τῷ χρησμῷ ἐπῆνεσε;
 τί φήσομεν, ὦ Ἴππία; Ἄλλο τί ἢ φῶμεν καὶ τὴν ἵππον καλὴν
 εἶναι, τὴν γε καλὴν; Πῶς γὰρ ἂν τολμῶμεν ἔξαρνοι εἶναι, τὸ
 καλὸν μὴ καλὸν εἶναι; ΙΠ. Ἀληθῆ λέγεις ὦ Σώκρατες, ἐπεὶ τοί
 γε καὶ ὀρθῶς αὐτὸ ὁ θεὸς εἶπε. Πάγκαλαι γὰρ ΠΑΡ ΗΜΙΝ ἵπποι
 γίνονται. Quae lectio etiam propterea reliquis longe praestat,
 quia cum in illis male desideratur vocula δέ (vide etiam versus
 sequentes), tum, si hanc adoptaveris, totum oraculum pertinet
 ad Peloponnesum. Nam quod vs. 3tio memorantur Syracusae,
 nemo hanc urbem Corinthiorum coloniam esse ignorat. Fama
 autem iam Homeri aetate celebrabantur equae Eleorum. Cf.
 A 680 sq. et Herod. IV 30. Paus. V 5, 2. Plut. Q. Gr. 52.

CLXXXI (Paus. X 18, 1), 3

ἀλλ' ἄγε δὴ φράζεσθε λάχος πόσον ἡμᾶρ ἕκαστον
 λαῶν πινόντων ρύεται πόλιν, ἥ δὲ πέπωκεν.

Longe faciliore structura scriberetur λαῶ πινόμενον.

CLXXXIV (Euseb. pr. ev. V. 21):

Φαιστοῦ καὶ Τάρρας ναέται Δίου τε πολύρρου
 Πυθῶν κέλομαι τελέειν Φοίβοιο καθαρμόν
 εὐαγέοντας, ὅπως Κρήτην καταναιετάντε,
 ὀλβον μὴ πατρίοισι νόμοις, καὶ Ζῆνα σέβοντες.

Vs. 2 malim Πυθότ — Φοίβου. Vs. 4 non intellego. Num

forte fuit Φοιβόν τ' ἐν πατρίοισι νόμοις καὶ Ζῆνα σέβοντες?

CCIII

Οὐ σε θέμις κτείνειν δίων γένος ἔστι βέβαιον
 ἔγγονα θειοπρόπων· ὃ δ' ἐκούσιον ἀν' κατανεύσῃ
 χέρνιβ' ἔπι, θύειν τόδ', ἐπίσκοπε, Φημί δικαίως.

Manifeste corruptum est βέβαιον, sed e Porphyrii, qui oraculum affert de abst. ab esu animal. IX, verbis sequitur eum non legisse pro iis καὶ αἰγῶν. Propter opposita nescio an haud inepte conieccheris ἔστ' ἀεκουσῶν.

AMORGINUM EPITAPHIUM.

Hoc epitaphium in Musaeo Rhenano a. 1884, p. 621 post Comparettium novis curis editum a Buechelero inde a. vs. 9 sic scriptum est:

ἄχρι δ' ἐπ' ὁστέον ἦλθεν (sc. τὸ βέλος), ἐλεῖν δέ τις
 οὐδ' ἐπαρῆξαι

ἡδύνατ', ἀλλὰ βιῆ τ' εἶκε μόλις δ' Ἄρεως
 ἡλκύσθη προβολῇ διὰ σώματος, αἶμα δ' ἀνέρρει κτέ.

Non tantum offensioni est in tali scriptura vocula δὲ ante Ἄρεως (ne recte quidem hic haberet duplex τε), sed quod gravius est intellegi nequit Ἄρεως, quoniam medicum instrumentum hic προβολῇ dictum Aesculapio tribui potuit, non Marti. Ni fallor, lapidis inscriptio sic describenda est ut legamus:

ἀλλὰ βιῆ τ' (i. e. ἐβιῆτο), εἶκε μόλις δ' ἄρ', ἔως
 ἡλκύσθη κτέ.

Sed (telum) vi penetrabat, vix autem cedebat, donec cett.

HOMERUS.

A 62 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρελομεν ἢ ἱερῆα.

Sanum esse nequit ἐρελομεν. Nempe a Praesenti Indicativo ἐρέω formari debebat coniunctivus ἐρέΩμεν, quia sola verba in MI in coni. praesenti brevem vocalem habere constat, ut omit-

tam aoristum potius quam praesens tempus esse huius loci. Vix aliter me iudice antiquissimus poeta canere potuit quam sic

ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρώμεθα ἢ ἱερῆα

ut scriptum exstat θ 133

Δεῦτε, Φίλοι, τὸν ξεῖνον ἐρώμεθα, εἴ τιν' ἀέθλων
οἷδ' ἐτε καὶ δεδάηκε.

Cf. ἔροτο α 135, γ 77.

Fieri potest ut genuinam scripturam olim oblitteraverit grammaticorum cacozelia non ferentium qui legitimus est ante bucolicam caesuram hiatus, quemadmodum eadem de causa (quod in Praefat. ad Iliadem p. XIX ostendit Nauckius) ex vera forma εὐτείχεα, semel servata Π 57, quinque locis fecerunt vocabuli monstrum εὐτείχεον Α 129. Β 113. 288. Ε 716. Θ 241.

Sunt qui statuant εἶρομαι = ἐρέω = ἐρεῖνω = εἰρωτῶ (quod sola habet Odyssea) esse formam mediam verbi εἶρω = λέγω. Quam opinionem falsam esse docet observatio verbum quod est εἶρειν quaeque inde formantur habuisse digamma, verba rogandi contra ea littera caruisse.

Infra v. 67 rectissime Curtius correxit βούλητ' ἀντιάσας. Ἀγέρομεν autem v. 142 aoristi coniunctivum esse ex ipso loco apparet.

α 320 ὄρνις δ' ὥς ἀνοπαῖα διέπτετο κτέ.

Ἀνοπαῖα, quod frustra adhuc vexavit interpretes, vetusta corruptela depravatum videtur ex μεμαυῖα Cf. Ο 83 et 172. Primus Odysseae liber magna ex parte conflatus est e versibus Iliadis et Odysseae.

β 434

παννυχίη μὲν ρ' ἦγε καὶ ἡδὰ πεῖρε κέλευθον.

Nihil minus! Nam ἡδὺς finitur meridie, et vide sqq. Lege ἐς ἡδὰ, cl. λ 573.

γ 245

τρίς γὰρ δὴ μιν φασὶν ἀνάξασθαι γένε' ἀνδρῶν.

Absurda lectio nata videtur ex ἀλλάξασθαι, quod sit glossema genuinae lectionis ἀμείψασθαι, commutasse, transiisse, Cf. II. I 409.

ε 130 τὸν μὲν ἰγὼν ἐσάωσα περὶ τρόπιος βεβῶτα.

Recte sic legeretur, si sermo esset de *trabe*, ut v. 371. Sed hic necessarium est ἐπί. Cf. ε 115. μ 425. 444. τ 278. Hic quoque ut A 62 et β 434 legitimus hiatus oblitteratus est.

ε 226

ἐλθόντες δ' ἄρα τώγε μυχῶ σπέρος γλαφυροῖο
τερπέσθην Φιλότητι παρ' ἀλλήλοισι μένοντε.

Sic pro μένοντες recte pars codicum. Quo recepto corrigendum suspicor:

εὐνηθέντε δὲ τώγε κτέ.

ζ 240

οὐ πάντων ἀέκητι θεῶν—Φαίηκεσ' ὅδ'—ἐπιμίσγεται ἀντιθέοισι.

Itaque quibusdam invitis? Tu lege πάντως οὐκ et cf. Θ 450 τ 91. υ 18.

A 178 οἶκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖσ' ἐτάροισι

Μυρμιδόνεσσι ἄνασσε.

Nauckius propter formam non Homericam pro σῆσι corrigendum suspicatur νῆι τε σῆ, sed Achilles in patriam rediens non erat ad Troiam relicturus reliquas undequinquaginta naves. Cf. I. 359 sqq.

Qua re intellecta, ut suspicor, van Leeuwen rectius reposuit νηυσὶ τε τεῆσ' ἰδὲ σοῖσ' ἐτάροισι.

Nihil autem impedit quominus alios quosdam locos tractemus similibus vitiis laborantes, quos a Nauckio et Christio aut non tentatos video aut ita ut mihi quidem non persuaserint.

B 136 αἱ δὲ που ἡμετερὰ τ' ἄλοχοι καὶ νήπια τέκνα

εἴατ' ἐνὶ μεγάροις ποτιδέγμεναι.

Christ proposuit μεγάροισι δεδεγμένοι, sed pro aptissimo h. l. participio quindecim locis lecto non ausim rarius et minus aptum δεδεγμένοι substituere, cum praesertim nihil vetat transponi:

ἐν μεγάροισ' εἴαται ποτιδέγμεναι.

Γ 779

ξείνια τ' εὖ παρέθηκεν, ἅτε ξείνοις θέμις ἐστίν.

Iusto violentius Christ tentat *ξείνοισιν ἔοικεν*, cum lenius possis *παρέθῃχ'*, *ἃ ξείνοισιν θέμις ἐστίν*.

Ε 85 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνῶις, ποτέροισι μετεῖη,
ἢ μετὰ Τρώεσσιν ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.

Nauck coniecit ἢ Δαναοῖσι, equidem hausciam an scriptura vulgata suspicionem meam confirmet non prisco poetae, sed interpolatori deberi versum prorsus inutilem ἢ — Ἀχαιοῖς. Eadem forma quae omnes corrigendi conatus eludit facit ut seriori aeo tribuerim pulchros versus Θ 487 sq.

Τρωσὶν μὲν ῥ' ἀέκουσιν ἔδω φάος, αὐτὰρ Ἀχαιοῖς
ἀσπασίῃ τρίλλιστος ἐπήλυθε νύξ ἐρεβεννή.

Idem valet de loco P 396—399, partim composito ad exemplum loci N 127 sq. De reliquis locis, ubi Ἀχαιοῖς scribi nequit, satisfaciēt Nauckius.

Γ 292 αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι θεοῖς μετὰ μῦθον ἔειπεν.

Christius commemorat Grafi coniecturam

αὐτίκα μῦθον ἔειπε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Equidem malim una deleta litterula:

αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι θεοῖς μετὰ μῦθον ἔειπεν.

Ad structuram cf. Γ 803. Ι 632. Ω 777. ρ 495.

Ω 84 εἴαθ' ὀμυγερές ἄλλαι θεαί· ἢ δ' ἐνὶ μέσσης
κλαῖτε μόρον οὐ παιδός.

Nauck coniecit ἐνὶ τῇσιν, sed paullo lenior correctio fuerit ἐνὶ μέσσω, quod suspicari licet collato loco Odysseae μ 20.

Α 170

οὐδέ σ' ὄρω

ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν.

Eodem fere tempore duo viri docti Christ et Naber, non iniuria fortasse haerentes in miro verbi ἀφύσσειν usu coniecerunt ἀέξειν, non reputantes omnino necessarium esse tempus futurum et ἀέξειν pro ἀεξήσειν esse inauditum. Ferrem ἐπάξειν, sed abstineo a coniectura.

Α 194 sq. Subscribere nullus dubito iudicio Aristarchi, utrumque versum, qui recte leguntur in Minervae oratione (208 sq.),

hoc loco damnantis. Schol. A ββελδς σὺν ἀστερίσκῳ, ὅτι οὐκ δρθῶς ἐκ τοῦ ποιητικοῦ προσώπου λέγεται.

Si quid valebit in summi poetae crisi pulchri et decori sensus, non poterimus non obtemperare Aristarcho, qui hac quidem in re Zenodotum ceterosque criticos Alexandrinos longe superavit.

A 190

μερμήριξεν

ἦ ὅγε Φάσγανον δξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι
ἦε χολὸν παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.

Nullus in mediis Aoristis est Imperfecto locus. Veteris autem lectionis ἐναρίζαι vestigium fortasse servavit quorundam librorum lectio ἐναρίζοι. Iam Bekkerum rem acutius tetigisse video, sed neque Nauckius neque Christius verissimam emendationem commemorarunt.

A 205

ἦ σ' ὑπεροπλήσι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν δλέσση.

Pluralis numerus hic aequè recte habet atque v. c. X 104

νῦν δ' ἐπεὶ ὄλεσα λαὸν ἀτασθαλίῃσιν ἐμῇσιν

neque igitur intellego cur Christ coniecerit ἤ ὑπεροπλήφι.

A 285 Ne cui forte imponat inutilis Nauckii coniectura κόμην pro τομήν, comparato mihi Thuc. II 76. Soph. Trach. 700 et fr. 479, 2. Plut. Conv. p. 190 E. Theophr. H. p. IV 11, 7. Neque aliud quam τομήν ante oculos habuit, ad quem provocat Nauck, Vergilius Aen. XII 206 sqq.

cum semel in silvis imò de stirpe recisum

matre caret, posuitque comas et brachia ferro.

A 290

εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες

τοῦνεκα τοὶ προθέουσιν δνειδεα μυθήσασθαι;

Nuper in Mn. vol. XII post nescio quot alios Naber repetivit coniecturam προθέωσιν. Est autem me iudice falsissima, quoniam neque coniunctivo locus est, neque προτιθέναι significare potest id quod sententia postulat *permittere*. Requiritur indi-

cativum olim sensit Heynius, sed conicienti προΐεῖσιν imposuit falsa lectio, ut suspicor, Anab. VII 2, 15: εἴθετο εἰ προεῖεν αὐτῷ οἱ θεοὶ πειρᾶσθαι πρὸς Ζεῦθην ἄγειν τὸ στράτευμα, ubi Dindorfius e varia lectione εἴπερ εἶεν reposuit εἰ παρεῖεν, de qua emendatione nemo sanus punctum temporis dubitabit quin sit verissima. Similiter igitur Homerum dedisse suspicor:

τοῦνεκα τοι παριεῖσιν δνειδεα μυθήσασθαι;

Apud Homerum quidem eo sensu verbum alibi non adhibetur, sed ab Ionum sermone sic usurpatum verbum alienum non esse docet Herodotus. Leniorem certe loci correctionem eiusmodi, qua simul sententiae satisfiat et grammaticae, reperiri posse dubito.

SAPPHO.

Fr. 51 Κῆ δ' ἀμβροσίας μὲν κράτηρ ἐκέκρατο,
Ἑρμᾶς δ' ἔλεν ὀλπιν θεοῖς οἶνοχοῆσαι.
κῆνοι δ' ἄρα πάντες καρχῆσιά τ' ἤχον
κἄλειβον, ἀράσαντο δὲ πᾶμπαν ἐσλᾶ
τῷ γάμβρῳ.

Haec ex epithalamio aliquo petita videntur Bergkio. — Describi suspiceris nuptias Pelei et Thetidis propter ultima verba ἀράσαντο — γάμβρῳ.

Fr. 54 Κρῆσαι νυ ποτ' ὦδ' ἐμμελέως πόδεσσιν
ἀρχεῦντ' ἀπάλοις ἀμφ' ἐρβεντα βῶμον
πῶας τέρεν ἄνθος μάλακον μάττεισαι.

Si recte critici versum tertium, qui diverso apud Hephaestionem loco legitur, praecedentibus coniunxerunt, omnino corrigendum videtur Πάττεισαι. Nam prorsus incredibilis est Ioannis grammatici notitia Aeolicum esse μάτην pro πατεῖν.

Fr. 85 Sic fere supplendum videtur:

Ἔστι μοι κάλα πάϊς, χρυστοῖσιν ἀνθέμοισιν
ἐμφέρην ἔχοισα μόρφαν, Κλαῖς ἀγαπάτα,
ἀντὶ τᾶς ἐγὼ οὐδὲ Λυδῖαν παῖσαν οὐδ' ἑρηνναν
<~ ἂν θέλοιμ' ἄμειναι>.

Fr. 147. Himerius Orat. XIII 7. Τὰ δὲ σὰ νῦν δέον καὶ αὐτῷ τῷ Μουσηγέτῃ εἰκάζεσθαι, ὅλον αὐτὸν καὶ Σαπφῶ καὶ Πίνδαρος ἐν ᾧδῃ κῆμη τε χρυσῇ καὶ λύραις κοσμήσαντες, κύκνοις ἔποχον εἰς Ἑλικῶνα πέμπουσιν, Μούσαις Χάρισι τε ὁμοῦ συγχορεύσαντα. Haec verba afferens Bergkii corrigere debuerat λύρα et συγχορεύσαντα.

ALCANUS.

Fr. 18, 1 Ἄσυνέτημι τῶν ἀνέμων στάσιν.

Confeci: Ἀθιμόνημι (ἀδαμόνημι?) τῶν ἀνέμων στάσι.

Fr. 19 τὸ δὴ ὕτε κύμα τῶν προτέρων ὄνω
στείχει κτέ.

Sic e Seidleri correctione editur pro τὸδ' εὔτε, cum tamen pro articulo iure expectemus pronomen demonstrativum, nescio an potius scribendum sit:

τὸδ' αὔτε κύμα κτέ.

Fr. 46 Κέλομαι τινα τὸν χαρίεντα Μένωνα κάλεσαι,
αἱ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὄνασιΝ ἔμοι γεγενῆσθαι.

Quid quaeso significat εἰ χρὴ Μένωνα γεγενῆσθαι ἐπ' ὄνησιν ἔμοι, aut — ἐπιγεγενῆσθαι ὄνησιν ἔμοι? Procul dubio poeta voluit: si quid me convivium iuvabit, itaque scripsit:

αἱ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὄνασιΣ ἔμοι γεγενῆσθαι
vel potius, nam verbum simplex aptius hic videtur composito,
αἱ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὄνασις ἔμοι γεγενῆσθαι.

Cf. ἐπωφελεῖν.

STESICHOUS.

Fr. 58. Pausanias IX 11, 1 ἐπιδεικνύουσι δὲ (Thebani) Ἡρακλέους τῶν παίδων τῶν ἐκ Μεγάρας μνήμα, οὐδὲν τι ὁμοίως τὰ ἐς τὸν θάνατον λέγοντες ἢ Στησίχορος δ' Ἱμεραῖος καὶ Πανύσις ἐν τοῖς ἔπεσιν ἐποίησαν.

Hanc famam a vulgari diversam secutus videtur poeta Thebanus Pindarus Isthm. V 63 ἐμπυρα χαλκοαράν δ' ἀπὸ θανάτων. Cf. quae de hoc loco iniuria temptato disputabam in *Studiis Criticis et epicriticis in Pindarum* pag. 62, ubi obiter corrigas typorum vitium χαλκιδάρας.

ANACREON.

Fr. 42

καθαρῇ δ' ἐν κελίβῃ πέντε τε καὶ τρεῖς ἀναχέισθων.

Nihili est in ea re ἀναχεῖσθαι. Lege ἐνιχεῖσθων. Cf. v. c.

Fr. 64.

AECHYLUS (ed. Weil. ap. Teubn. 1884. Wecklein Berol. 1885).

Eumen. 38

δεῖσασα γὰρ γραῦς οὐδέν, ἀντίπαις μὲν οὖν.

Particulae μὲν οὖν, ἴμμο, suapte natura ponuntur ante gravio-rem notionem. Cum autem gravior notio sit οὐδέν quam ἀντίπαις, sequitur poetam dedisse:

δεῖσασα γὰρ γραῦς ἀντίπαις, οὐδέν μὲν οὖν.

Sic. v. c. Agam. 1396

τάδ' ἂν δικαίως ἦν, ὑπερδίκως μὲν οὖν.

V. 638

τὴν δ' αὖ τοιαύτην εἶπον, ὡς δεῖχθῆι λεώς,

ὅσπερ τέτακται τήνδε κυρῶσαι δίκην.

Invidiosum est in patrono (et patronum hic agit deus sanctissimus) tam aperte profiteri, se id agere ut moveatur indicum ira, quibus tamen sine ira et studio iudicandum est. Prorsus autem idem sed absque invidia Apollo efficere poterat mitiore hac oratione:

τὴν δ' αὖ τοιαύτην εἶπον, ὡς δεῖχθῆι λεῶ, κτέ.

ut qualis sit mulier iudiciis appareat. Quare haud scio an non spernenda sit primae manus lectio codicis Medicei δεῖχθῆι, modo λεῶI reponatur pro λεῶC.

V. 734 Contumeliosis Apollinis verbis Furiae sic respondent:

Ἐπεὶ καθιππάζει με πρεσβῦτιν νέος,
δίκης γενέσθαι τῆσδ' ἐπήκοος μένω (μενῶ?)
ὥς ἀμφιβουλος οὔσα θυμοῦσθαι πόλει.

Si recte haberet *ἐπεὶ*, sequeretur Apollinis contumelias causam dici a Furiis, cur litis, quam etiam nunc secundum ipsas pronuntiatum iri sperabant (cf. 719 sq.), expectent exitum. Quod cum absurdum sit, poetam scripsisse arbitror:

Εἰ καὶ καθιππάζει κτέ.

Postquam καὶ sequentis vocabuli initio absorptum fuerit, correctorem substituto *ἐπεὶ* pro *εἰ* labentes numeros restituuisse suspicor.

V. 832

σὺ δ' εὐπιθῆς ἔμοι
γλώσσης ματαίας μὴ ἔβαλῃς ἐπὶ χθόνα
καρπὸν φέροντα πάντα μὴ πρᾶσσειν καλῶς.

Iungunt interpretes μὴ ἐκβάλῃς ἐπὶ χθόνα καρπὸν γλώσσης ματαίας, φέροντα πάντα μὴ καλῶς πρᾶσσειν, ut φέροντα sit *efficientem* (ut), quod sine exemplo dictum est nec dici potuisse ostendunt loci allati a Dindorfio in lexico Aesch., (Ag. 5. Soph. 768 et fr. 171) ubi φέρειν de more iungitur cum obiecto substantivo. Etiam peius Weil explicat: *malefica verba in terram proiecta quasi grana* (καρπὸν) *calamitates gignere dicuntur*. At vix opus est monere grana non καρπὸν dici sed σπέρμα.

Lenissimum paratum est remedium, quo iam Burgesius locum, ut nunc animadverto, sanasset, nisi temptandis verbis sanissimis καρπὸν—καλῶς ipse coniecturam suam destruxisset. Nempe legendum:

σὺ δ' εὐπιθῆς ἔμοι
γλώσσης ματαίας μὴ ἔβάλῃς ἐπὶ χθόνα
καρπὸν φέροντα, πάντα μὴ πρᾶσσειν καλῶς.

Tu morem mihi gerens noli temeraria lingua verba offundere, terrae cum fructum ferentia, ut omnium rerum consequatur calamitas. Quas innuit dea calamitates pluribus poeta persequitur cum in praegressis (814 sqq.) tum praesertim in sequentibus inde a vs. 860.

Choephor. 42 τοι ἄνδρ' ἐχάριν ἀχάριτον ἀπότροπον κακῶν κτέ.

Aptius fuerit τοιῶνδε — κακῶν, referendum ad verba praegressa (39) μέμφεσθαι τοὺς γὰρ ἐνερθεν περιθύμως τοῖς κτανούσι τ' ἐγκοτεῖν.

V. 171 οὐκ ἔστιν ὅστις πλὴν ἐμοῦ κείραιτό νιν.

Recte, ut videtur, Weilius pro ἐμοῦ coniecit ξένου, sed insuper dubito de Optativo sine ἄν post formulam οὐκ ἔστιν ὅστις (= οὐδεὶς) illato. Possis κείραιτό σφ' ἄν, nisi forte praestat Indicativus σφ' ἐκείρατο.

Agamemn. 14.

Φόβος γὰρ ἄνθ' ὕπνου παραστατεῖ
τὸ μὴ βεβαίως βλέφαρα συμβαλεῖν ὕπνῳ.

Praeteriit Weckleinius in novissima editione proponentem ἄν-
τίπνους, hanc coniecturam iam a me ante 23 annos prolatam
esse in *Exercitationibus Criticis* pag. 96, ubi simul significavi
fieri tamen posse ut vs. 15 sit spurius.

V. 374 Δία τοι ξένιον μέγαν αἰδοῦμαι
τὸν τὰδε πράξαντ' ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ
τείνοντα πάλαι τόξον, ὅπως ἄν
μήτε πρὸ καιροῦ μήθ' ὑπὲρ ἄστρον
βέλος ἡλίθιον σκήψαιεν.

Tentavi: τείνοντα πάλαι <τε τὸ> τόξον, ὅπως
μήτε πρὸ καιροῦ μήθ' ὕστερον αὖ
βέλος ἡλίθιον σκήψαιεν.

V. 385 πέφανται δ' ἐγγόνους
ἀτολμήτων ἄρη κτέ.

Fortasse: πέφανται δὴ πόνων
ἀτολμήτων βάρη.

V. 428 τὰ δ' ἐστὶ καὶ τῶνδ' ὑπερβατώτερα.

Verum esse suspicor ὑπερφατώτερα. Cf. Pindar. Ol. IX 98
et fr. 107, 11.

V. 485 πιθανὸς ἄγαν ὁ θῆλυς ὄρος ἐπινέμεται.

Conieci ὁ θηλύθροος, rumor femineus.

V. 598

λόγοις τοιούτοις πλαγκτὸς οὖσ' ἐφαινόμην

Haereo in adiecto participio, quia φαίνομαι ὧν non potest aliud significare quam *apparet me esse*, nec tamen ex hominum sermonibus apparet aliquem talem esse qualem dicunt. Scribatur una voce:

λόγοις τοιούτοις πλαγκτόΝους ἐφαινόμην,
ut sententiam nanciscamur Aeschilo dignam.

V. 696.

ἐκ τῶν ἀβροπῆνων

προκαλυμμάτων ἐπλευσε Ζεφύρου γίγαντος αὖρα

Vide an scribi potuerit

Ζεφύρου ΛΙΓΑΝΤΟΣ αὖρα

i. e. λίγ' ἀέντος, pronuntiandum per synizesin, vel contractis vocalibus ut in ἄθλον similibusque. Od. δ 567 Ζεφύρου λιγὺ πνείοντος ἀήτας, Apoll. Rhod. Ζεφύροιο λίγα κινυμένοιο. Idem ventus apud Homerum audit δυσάης, κεκληγώς, κελάδων, κελαδεϊνός.

V. 697

πολύανδροί τε φεράσπιδες κυναγοί
κατ' ἶχνος πλατῶν ἄφαντον
κελσάντων Σιμόεντος
ἄκτὰς ἐπ' ἀξιφύλλους
δι' ἔριν αἰματῶσσαν.

Weillii coniectura εἰνοσιφύλλους non curat sententiam, quia littoris ariditas omnem foliorum mentionem excludit. Equidem expectabam

κέλσαν πρὸς Σιμόεντος
ἄκτὰς ἀξιοθήνους
δι' ἔριν αἰματῶσσαν.

Soph. Trach. 801 πρὸς γῆν τήνδ' ἐκέλαμεν μόλις. Adi. ἀξιοθήνους exstat Eur. Alc. 907. Vs. antitheticus 715 sanus est.

SOPHOCLES (ed. Mekler 1885 ap. Teubn.)

Αἴας. 40. καὶ πρὸς τί δυσλόγιστον ὦδ' ἤξεν χέρα;

Teneo veterem sententiam cl. 905 correctum oportere ἤξεεν
χερί, manu patravit.

V. 310 θυξί συλλαβὼν χερί. Lege *χερός*.

V. 378 οὐ γὰρ γένοιτ' ἂν ταυθ' ὅπως οὐχ ὧδ' ἔχειν. Im-
 mo *ἔχοι*.

V. 969 τί δῆτα τοῦδ' ἐπεγγελῶεν ἂν κάτα; An *κακοῖς*?

V. 1073 οὐ γάρ ποτ' οὕτ' ἂν ἐν πόλει νόμοι καλῶς
φέροντ' ἂν

Nauckius *κείντ' ἂν*, sed cum de *observandis* non de *ferendis*
 legibus sermo fiat, mihi magis placet *τηροῖντ' ἂν*.

V. 1131 responsi ratio suppleri iubet:

εἰ τοὺς θανόντας <γ'> οὐκ ἔφ'ε θάπτειν παρών.

V. 1164 ἀλλ' ὡς δύνασαι, Τεῦκρε, ταχύνας
σπεῦσον κολήν κάπετόν τιν' ἰδεῖν
τῷδ', κτέ.

Similiter dictum est ὅρη διφρον Εὐνόα αὐτῇ a Theocrito Ado-
 niaz. 2, neque igitur necessaria videtur iusto violentior Leeuweni
 coniectura *στεῖλαι*, licet confitear tragicae gravitati hunc verbi
δρᾶν usum parum convenire videri. Brevius poeta infra 1403
 dixit ἀλλ' οἱ μὲν κολήν κάπετον χερσὶ ταχύνατε.

V. 1391 ὥσπερ ἤθελον

τὸν ἄνδρα λώβαις ἐκβλεῖν ἀναξίως

Malim *τόνδ' ἄνδρα*.

Electr. 409 ἐκ τοῦ φίλων πεισθεῖσα; τῷ τοῦτ' ἤρεσεν;

E responso apparet poetam scripsisse *πῶς τοῦτ' ἤρεσεν*;

V. 782 ὁ προστατῶν

χρόνος διῆγέ μ' αἰὲν ὡς θανούμενον.

Iam olim monui verum videri *διῆγχε μ'*, *continuo απο-
 θαι με*.

V. 922 Chrys. τί δ' ἔστιν; οὐ πρὸς ἡδονὴν λέγω τάδε;

El. οὐκ οἶσθα δ' ὅποι γῆς οὐδ' ὅποι γνώμης φέρει.

Nemo interpretum mihi persuasit sic ab homine sano scribi potuisse. Conieci:

οὐκ οἶσθα δ' ὅτι φῆς οὐδ' ὅποι γνώμης φέρει.

Quae non egent interprete.

V. 1193 τίς γάρ σ' ἀνάγκη τῆδε προτρέπει βροτῶν;

Corrigendum esse προστρέπει intellexit monuitque iam Reiske, sed nemo adhuc vere monenti obtemperavit.

Oed. Col. 41 τίνων τὸ σεμνὸν ὄνομ' ἂν εὐξαίμην κλύων;

Suspisor καλῶν, *invocans*.

V. 48 πρὶν γ' ἂν ἐνδείξω τί δρῶ.

Stat mihi vetus sententia ΤΙΑΡΩ leviter depravatum esse ex ΠΑΡΩ i. e. παρών, *priusquam praesens* (i. e. petita urbe) *indicium fecero*. Nec tamen male scripseris τί δρᾶς.

V. 306 ὥστε καὶ βραδύς

εὐδεῖ, κλύων σοῦ δεῦρ' ἀφίξεται ταχύς.

Perobscura mihi est Mekkleri coniectura, quam recepit non mutata interpunctione, οὐ δεῖ. Intellegerem saltem melius:

ὥστε καὶ βραδύς,

οὐ δεῖ κλύων σου, δεῦρ' ἀφίξεται ταχύς.

Sed fortasse verius olim conieci: βραδύς, εὐθὺς κλύων κτέ.

V. 729 δρῶ τιν' ἡμᾶς ὁμμάτων εὐληφόντα

φόντον νεώρη τῆς ἐμῆς ἐπείσδου.

Aptam non esse lenem Tournieri coniecturam οὐ μάτην evincunt ipsa sequentia, quibus Creon ostendere vult timorem illum μάταιον esse. Nihil aptius reperio quam ἐμφανῶς, *manifesto*, quod olim proposui.

Antig. 94 ἐχθαρεῖ μὲν ἐξ ἐμοῦ,

ἐχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκεῖσει δίκη.

Iterum commendo veterem meam coniecturam πρὸς δίκης ἔσει.

V. 1161 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὥς ἐμοί, ποτέ.
Expectabam ἐν γ' ἐμοί.

Trach. 307 τίς ποτ' εἶ νεανίδων;
ἄνανδρος ἢ τεκοῦσα;

Non multo tolerabilius est τεκοῦσα, quod proposuit Brunck.
Sententia postulare videtur ζυγεῖσα.

V. 322 οὐ τάρᾳ τῷ γε πρόσθεν οὐδὲν ἐξ ἴσου
χρόνῳ διήσει γλῶσσαν, ἥτις οὐδαμὰ
προύφηνεν οὔτε μείζον' οὔτ' ἐλάσσονα.

Tentabam:

οὐ τάρᾳ τῷ γε πρόσθεν ἐξ ἴσου χρόνῳ
<στόματος> διήσει γλῶσσαν, κτέ.

V. 338 τούτων ἔχω γὰρ πάντ' ἐπιστήμην ἐγώ.
Correxerim:

τούτων γὰρ εἰμι πάντ' ἐπιστήμων ἐγώ.

V. 749 εἰ χρὴ μαθεῖν σε, πάντα δὴ φανεῖν χρεών.
Legerim: εἰ χρῆς μαθεῖν σύ, κτέ.

Philoct. 567 ὥς ταῦτ' ἐπίστω δρώμεν', οὐ μέλλοντ' ἔτι.
Requiro ταῦτ' <αὕτ'> ἐπίστω κτέ.

V. 661 εἰ μοι θέμις, θέλοιμ' ἄν· εἰ δὲ μή, πάρες.

Ferri non posse πάρες recte monet Mekler. Aptum est Φρά-
σον, scil. θέμις μὴ εἶναι.

EURIPIDES.

Alcest. 1130 ὅρα γε μήτι φάσμα νέρτερον τόδ' ἤ.

Prorsus assentior PHILIPPO WEBBERO in utilissimo libro *Entwickelungsgeschichte der Absichtszätze* (beiträge z. hist. synt. d. Gr. Sprache v. M. Schanz II, 1 pag. 89) apud Sophocleum El. 580 ὅρα — μὴ πῆμα σαυτῇ καὶ μεταγνοῖαν τιθῆς et 584 ἀλλ' εἰσδρα μὴ σκῆψιν οὐκ οὔσαν τιθῆς pro coniunctivo requirenti indicati-

vum, licet non cum illo τίθης e Porsoni, sed potius τιθεῖς e veriore Cobeti praecepto reposuerim. Eadem de causa recte idem Phil. 30 ὅρα καθ' ὕπνον μὴ καταυλισθεῖς κυρεῖ pro κυρῇ reponere videtur. Coniunctivus est talium locorum, qualis est Soph. El. 1003 ὅρα κακῶς πράσσοντε μὴ μείζω κακὰ Κτησώμεθ', εἴ τις τοῦσδ' ἀκούσεται λόγους, ubi spectatur tempus futurum et res quae a nostro pendet arbitrio. Cf. ibidem v. 506 et 519 sqq. Hoc igitur discrimen modi utriusque si vere statuitur, sequitur ut laboret locus Euripideus, quem supra adscripsi. Dederat autem, nisi omnia me fallunt, poeta

ὅρα γε μὴ τι φάσμα νέρτερον τόδε

omisso verbo εἶναι, prorsus ut legitur Iphig. T. 67

ὅρα φύλασσε μὴ τις ἐν στίβῳ βροτῶν,

ubi falluntur qui scribentes ἦν στίβῳ ineptum coniunctivum invito poetae obtrudunt.

ARISTOPHANES.

Vesp. 235

πάρεσθ' ὃ δὴ λοιπόν γ' ἔτ' ἐστίν, ἀπαπαῖ παπαιάξ,
ἦβης ἐκείνης, ἥνικ' ἐν Βυζαντίῳ ξυνῆμεν.

Praeterquam h. l. ubique est ἀπαπαῖ. Quare vide an collatis locis Thesm. 230. 1005. Eq. 1. Nub. 707 scribere praestet ἀτταταῖ.

Ran. 231 προσεπιτέρπεται δ' ὃ φορμικτὰς Ἀπόλλων

ἔνεκα δόνακος, ὃν ὑπολύριον

ἔνυδρον ἐν λίμναις τρέφω.

Dici nequeunt ipsae ranae τρέφειν, i. e. φύειν, τὸν δόνακα. Est enim hoc dei, et quidem eius dei cui calamus ille gratus est, itaque Apollinis. Quare correxerim τρέφει.

Ran. 332. Pro φιλοπαίγμονα dudum restitutam oportuit formam veterem Atticam φιλοπαῖσμονα, sed multo etiam turpius est quod ad hunc usque diem v. 177 edi solet forma barbara ἀναβιῶν pro ἀναβιοῖν.

Ran. 363

οἷσιν ἀπαυδῶ καὺθις ἀπαυδῶ καὺθις τὸ τρίτον μάλ' ἀπαυδῶ
ἐξίστασθαι μύσταισι χοροῖς· κτῆ.

Sic Kockius edidit pro τούτοις αὐδῶ, nec dubitari sane potest quin idem verbum ter a poeta repetitum sit, sed non facile admittam verbum ἀπαυδᾶν *iubendi* sensu positum, itaque aut ἐξίστασθαι habuerim pro interpretamento adscripto ex vs. 354 genuinae lectioni, quae fuerit μὴ 'φίστασθαι, aut scripserim:

οἷσιν ἀναυδῶ καὺθις ἀναυδῶ καὺθις τὸ τρίτον μάλ' ἀναυδῶ.

Quia vero ἀναυδᾶν — pro ἀναγορεύειν nusquam exstare videtur, illam rationem praefero.

Pac. 102

Οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομ', ἣν μή μοι Φράσῃς
ὅποι πέτεσθαι διανοεῖ. Tryg. τί δ' ἄλλο γ' ἢ
ὥς τὸν Δ' ἐς τὸν οὐρανόν;

Immo vero: ποῖ δ' ἄλλος' ἢ κτῆ.

(Continuabitur.)

AD CICERONIS PALIMPSESTOS.

(Continuantur ex Vol. XIII pag. 313.)

Ex pervolutione palimpsestorum apparere potest, quae genera corruptionis sint antiquissimis libris, capitalibus et uncialibus, propria.

Ex forma litterarum antiqua nascuntur permutationes diversae a codicibus minusculis. Libri recentes duplex habent genus errorum; nam vitia capitalium *propagant*, alia ex minuscula scriptione orta *addunt*, si non continuo ex unciali descripti sed per alium minusculum inde derivati sunt. Contra quae sunt in minusculis errandi opportunitates non licet omnes adhibere ad suspensiones de antiquissimorum corruptione firmandas.

In compendiis utriusque generis codicum sua est ratio. Veteres librarii non omittunt nisi litteras „finales”, nec pro nota compendii quidquam ponunt nisi „initiales” vocabulorum; novitiorum ea ratio est, ut extritis quibusdam litteris voces contrahantur, aut

aliqua littera ex medio vocabulo pro compendio sit ($g = \overset{i}{\text{igitur}}, \overset{o}{g}$). Non confunduntur ab antiquioribus *quom* et *quoniam* (*quom̄*), *ut* et *vel* (*ut*), *simm*. Sigla absunt nisi in fine versus, ubi duae litterae subinde coalescunt calligraphiae causa: *ur, ue, us, ud, ae* cf. vol. XII. 57. Eorum compendia, sine cursiva scriptione, quam pugillares Pompeiani et aliae tabulae ceratae in computatione ostendunt, quod genus tamen ad libros scribendos non usurpabatur, conveniunt fere cum illis, quae sunt in lapidibus. Ita fieri potuit ut *rei publicae* et *populi Romani* in Pisoniana 48 confunderentur (R. P. et P. R.): „praesidium tu rei publicae”

ubi T. cum reliquis praeter Vat. habere videtur *populi Romani*. Ita vetustum vitium esse potest quod ib. 44 *absens* et *ab senatu* (SEN.) confusa sunt, quod P. *Clodius* itemque *praetor* (PR.) cum Patribus Conscriptis (P. C.) confunduntur (cf. XII. 73)¹⁾.

Pertinet hoc discrimen porro ad formas litterarum; E, I, P, L, T in capitali scriptione, in qua obliqui ductus sunt minutissimi eoque facile negleguntur, alia in alius locum succedunt (cf. XII. p. 58), non item in unciali, in qua E rotunda est, P et L stirpem quidem rectam tenent sed extra versum eminent; C et G in capitali genere scribendi simillimae sunt, non item in cursiva c et g; e et f in altero genere vix distinguendae, in altero prorsus diversae. Confunduntur I et L: DILUXERAT et DI-UXERAT (*diiunxerat*) Pison. 35; VOLUERIMUS et VETUERIMUS (librarius legerat *vetuerimus*), Rpb. III. 7; F et R: FUIT RUIT I. 3; F et P: INFINITA INPUNITA Scaur. 15 (coniectura); I et L ADULTUM ADUITUM (*aditum*) II. 21. *Intus* dittographia est pro *inius* confusâ I et T, inde I. 64 scribitur INTUSINIUSTITIA pro simplici *iniustitia*, sic ut E ex I corrupta iuxta I ponitur in MAGNIFICUM III. 12. COMMITTIS COMITIS II 32, MAIORIBUS AMATORIBUS (cum T in I transisset) Pis. 66 (XII. 73), ANGUIUM ANGULUM III. 14. G et C confunduntur II. 22 GENERIBUS OENERIBUS, RECERE REGERE I. 11, RECIT LEGIT Scaur. 5. Ex illa similitudine porro intellegitur quomodo il et u confundi potuerint, nam etsi litterae u vetusta forma non, ut recens, aequiparari potest duplici i: (quo fit ut in minusculis et longob. e. g. *exitu* et *exitii* similia sint cf. Heraeus, *Studia* p. 122), tamen aliis permutationibus, nempe in LI et IL, pronior est ea forma, eaque permutatio, quae est in minuscula scriptione VI in IU in illa quoque invenitur. Sic CONSILIS transit in CONSVIS (IL = V) I. 3, LIBERI UBERI (LI = V) I. 67, TEVIS TELIS I. 5. Permutantur CUIUS et CIVIS (*cuius* et *civis*) I. 3 et 5, sicut CUI in Gellii libris ex lege XII tab. I. 4 (Schoell) pro CUIV positum, antiquo sine dubio vitio.

M et N in capitali certe forma litterarum (non in unciali) una linea omissa confunduntur FANA FAMA III. 14, UMDIS ex UNDIS factum I. 1; CONMUTAMTUR I. 69.

1) De libris iuridicis, qui peculiaria compendia habent (ut Gaii Florentinus) non ago.

Quod permutantur P et V et D explicatur tantummodo e primitiva litterarum forma; PARUM VARUM; OBSEPIATUR OBSEDIATUR cf. XI. 383. Non mirum igitur, dubitari potuisse, utrum Naevii LUDUS an LUPUS fabula exstisset; sed Novii erat Atellana *Lupus*, Fest. p. 270, Naevii exstabat *Ludus* Cic. Cat. M. 20, cum qua inscriptione conferatur Senecae *Ludus de morte Claudii*. Quae Naevii laudatur *alimonia* (sc. *fabula*) *Remi et Romuli* nihil commune habere potuit cum *lupo*, si exstisset, sed, opinor, cum *lupa*, quae geminos nutriebat.

- Aliae depravationes irrepserunt per pronuntiationem. Possem afferre e Vaticano Pison. et Philipp. exempla praepositae i veluti *inefarius*, *isceleratus*, *ispes*, *ispiritus*, quae manifesto ex Itolorum usu fluxerunt, sed in vetustioribus etiam similia. Incredibile dictu, quoties B et U locum mutaverint. Tacite pronuntiat librarius aliquis vocabulum lectum et secundum suam consuetudinem totum scribit, non singulas litteras de exemplari suo repetens, cf. ad Scaur. vol. XI. p. 377. Hinc mirum vitium UELBIS pro BELUIS III. 18 (pro *tribucmus beluis*, *tribucmuelbis*, ubi omissum *us* m. 2. addidit, cf. § 45).

A et E quod saepius permutantur mala pronuntiandi assuetudine factum puto: *ras*, *inprassil*, *interpretatio*, *paena* (= *paene*), *pa(ra)rare* pro *parere*, *praematur* (= *pramatur* corr. per e) I. 10, et contra *hermoniam*, *repiunt*, alia apud Strelitz p. 85, cf. Muller p. XXIX ad p. 320. Eo refero *Philoteo* I. 16; ex *Philolai*, exitu simul ad superiores ablativos accommodato *Philoleo*, *Philoteo* factum est; nam genetivum *Philoleo*, in quo elegantiam quandam editores statuunt, ne Graeci quidem eo tempore usurpassent. — Litteras A et O, O et U permutatas nemo mirabitur; *apulentus* I. 51, *Areopogo* I. 43, *cummodis* I. 8, *cernitor* pro -ur I. 51, nam hoc non est ita rarum ac superius incultae pronuntiationis mendum, quod praecipuum est Vaticano Reip. — Littera i cedit affini u, ubi vacillat pronuntiatio sono medio inter u et i: *integerrumus*, alia. *Dico* et *duco* confusa similiter interpretor; sed *minus munus* oscitantiae librarii I. 70.

De D et T finali quaestio ad orthographiam referenda est, de qua supra XII. 291, cf. T in pro Mil. 34 *at eo* = *adeo*.

Denique haud scio an huc quoque pertineat *lacelari*, *sphela*, I. 9, 22 pro *lacerari*, *sphaera*.

Haec sunt fere, admodum pauca, in quibus ductus litterarum et pronuntiatio librariis in palimpsestis supra exploratis imposuerunt. Qui si solus fons esset labis conceptae facili negotio omnia ad integritatem restituerentur. Sed alia causa est depravationis cum aliis Vaticano Reip. communis, sed tamen frequentior in hoc, quam reliquis, omissas volo litteras, quarum de tractione vocabula obscurantur, saepe non alia causa quam librarii oscitantia. Pleraque correxit man. 2. Ubicunque Schedas Vaticanas evolvis exempla sunt; in *voviso*, *maior...*, *studio...*, *prop. isper. culispare...*, *t. amqui illum* (= *tranquillum*), *...rias* (*iniurias*), *patia. tur*, *quo. didicerunt* in duabus paginis inveniuntur 56 et sq., in quibus puncta defectus mea sunt, prima manus illa continua scripserat. P. 79 *ani..mo..reducebat*, I. 59, cf. supra. P. 85 *qui....uato* (*quia privato*), *illa. a. tio* (*illa factio*). P. 54 *.is* (*his*), *e. t* (*est*), *..culis* (*viculis*), *d. co. ratio* et alia. Nititur hac observatione emendatio ad I. 51 (*sui regendi*) et I. 52.

Tota vocabula omissa non tam crebro occurrunt, certe non toties a manu altera (sive c sive c') notantur. Sed plura esse omissa quam corrector notaverit, aliis locis probabile, aliis certum est (cf. I. 16 *causa* in cod. deest, necessario ab omnibus editoribus suppletum; item *meo* I. 6; *per se* a 1. man. I. 65 omisum; de emendatione I. 32, III. 26 et 43 supra actum), et etiamnunc esse locos, qui supplemento egeant, mihi quidem persuasum. Velut I. 3 „et quoniam maxime rapimur ad opes augendas generis humani studemusque—tutorem et opulentioram vitam hominum reddere” crediderim excidisse *societate* post *humani*, aut *communitate* collato Off. I. c. 43.

Frequenter negatio omissa a manu altera aut ab editoribus suppleta est. Statim I. 1: „omitto innumerabilis viros, quorum singul.... saluti huic civitati fuerunt et *qui sunt procul* ab aetatibus huius memoria, commemorare eos desino, ne quis se aut suorum aliquem praetermissum queratur” de quo loco egi XII. 393, nondum cognita Wachsmuthii sententia. Vulgo corrigunt „quia sunt haud procul”, Wachsmuthium autem eiicientem verba *commemorare eos desino* suspicor legere „et qui sunt procul”, quamquam ne hoc quidem (propter sequens *se*) satisfacit. Utique alia in promptu sunt: ib. 2 „quod *non* ab iis partum confirmatumque sit”. *Non* est editorum. § 9 *non* in verbis „cum—

impetus volgi cohibere non possit" est a sec. manu. Idem vitium primae manus § 65. „Non solum *non* facta" vere corrigit Halm II. 28. *Non* addendum § 29 cf. XII. p. 403. Denique in fine libri V factam a Lennepio emendationem Bibl. Crit. N. V. p. 280 etsi ad palimpsestum non pertinet tamen hic addo, quoniam non animadversa videtur. „Mihi quidem hoc plus mali facere videtur qui oratione quam qui pretio [iudicem?] corrumpit, quod pecunia corrumpere imprudentem nemo potest, dicendo potest." Legitur vulgo *prudentem*. Minus recte Hirschfeld, Hermes V. p. 300 *pudentem*.

Inter similia aut propter similia syllabae et vocabula frequentissime omittuntur, velut: defendo — *defendendo* Scaur. 19, conquire — *conquirere* I. 17, repente — *repelente* I. 25, contione — *contentione* et multa alia. Rep. II. 8 *et* post *habet'* omissum: „atque *habet* iam amoenitas ipsa — illecebras multas cupiditatum", ubi *etiam* ab Halmio et Baitero iniuria spretum. Sic *me* indicio 2^{ae} man. apparet intercidisse inter *'dicam'* et „hercule" (*ercule*) I. 31; „*residet etiam*" in *'residetiam'*, *resitetiam'* in Ambrosiano depravatum Scaur. 14, ut Heinrichius vidit, quem mirere non ab omnibus probatum; Halmius tenet in contextu *iam*. „*Principiamus*" — „*principiacapiamus*" I. 56. — Verborum inter similia omissorum tam frequentia sunt exempla et omnibus scriptoribus communia, ut sufficiat digitum intendisse ad I. 3, 10, 23, 27, 31. De Tullianae c. 34 et 29 cf. XII. p. 59, sq. De duabus lacunis maioribus, ut videtur, non notatis I. 1 et 13 cf. XII p. 394, 397. Repetitam mendose litteram non memorarem nisi inde mira discrepantia II. 7 explicari posset „mihi", man. 2. *hic'*, sed praecessit *m*: „quam hic error" cuius depravatio his quasi gradibus processit *quam mhic*, *quam mih*.

Contrarii vitii, ut neglegentia librarii vocabula bis scribantur, non minus abundant specimina, quae tamen colligere nulum usum habet. Nihil est in istis dubium nisi „video, video" II. 69; quod retinuit Orellius, sed iure alterum *video* spretum est, etiam codice indicium praebente. Ceterum ex ambitu eorum quae omittuntur I. 60 IWANUS MULLER efficit, singulos versus archetypi habuisse 36 litteras (Bursians Jahresber. XXVII. 141, cf. Pfaff l. l. p. 5 nota). Taurinensis habet 16—23, Ambrosianus minus etiam, ipse Vaticanus Reip., pictus potius quam scriptus, 10 fere.

Raro ordo verborum perversus manu secunda per lineas corrigitur; aliis autem locis multo pluribus sine correctione erratum esse supra ad I. 22, 42, 61, II. 2, 30, 33 ostendere studui. Quibus locis omnibus si forte assentientem non habeo lectorem, contra a me omitti sunt, veluti I. 11 „tum id munus denique non recusare” pro „tum denique id munus”, ubi ordinem verborum perturbatum esse probabile est. Nam loco quidem laudato collocatio verborum vocabulis „id munus” vim conciliat a loco alienam, quasi de aliis quoque muneribus sermo sit. Scio Caecin. 100 et alia duo minus exstantia exempla separatorum *tum* et *denique* afferri, sed non prorsus similia. — Ordo manifesto mutatus I. 34 („duobus *vel* Graecis peritissimis”) II. 4 (*esse ingenio*), 69 (*mediis* et cf. du Rieu, p. 49), III. 47 (*an pluribus in*). Vid. Pfaff p. 12.

Praestigiatoris partes agere videtur imperito criticus, qui litteras traditas tam diu miscet et concutit donec nova vocabula existant, qui *domus* et *modus*, *iunctus* et *uinctus* (*vinctus*), *cives* et *vices*, *gerere* et *regere*, *milita* et *limite*, *posterius*, *protervius*, *modestiam*, *domesticam* commutet. Et tamen huius oscitantiae etiam antiquissimi hi codices exempla habent. Permutantur *de(s)civisset* et *devicisset* II. 33, *anteire* et *ante rei* II. 31, *eadem*, *aedem*, 36; *eo istii* pro *eis otii* scripsit man. 1 I. 26, altera, ut ex Mavii collatione apparet, hinc perversae fecit *eohis otii*; *creavit* (*crevit*?) factum ex *creavit* II. 31, qualia contemplanti non incredibile videbitur *postea* et *posita* vices mutasse cf. ad II. 18. In Vaticano Philipicarum saec. IX *omnes* et *mones*, *aeque* et *aquae* confunduntur. Permutantur *excepto* et *expecto* Rep. I. 38, qua corruptione Halimius uti poterat ad emendationem suam I. 9: („sapientis non esse) vel contumeliarum verbera subire vel *exceptare* sapienti non ferendas iniurias” i. e. identidem excipere, perpetuo se exponere. Statuit *expectare* non aptum esse. Cf. tamen Tusc. II. 28.

Aliena in contextum recepta sunt nolente et inscio librario, qui interpretamenta adscripta pro verbis scriptoris habuit, aut correctioni una cum corrupto verbo locum dedit, aut omissum vocabulum, quod a superiore librario in margine erat suppletum, bis inseruit, incertus ubi reponeret. Ut a postremo incipiam, exempli loco sit IV. 4: „mitto *apud* Eleos et Thebanos, *apud*

quos in amore ingenuorum libido—habet—licentiam, Lacedaemonii ipsi —” est in Codice, et sic adhuc legitur in editionibus, sed prius *apud*, alieno loco insertum, abiiciendum. Libro V. 5 traditum est „(agri) *qui* essent regii *qui* colerenturque sine regum opera”, sed alterum *qui* nunc reote omittitur. Alia exempla vide ad I. 47 vol. XIII. p. 46. Bis a prima manu erat scriptum *ex me* hoc exemplo I. 19 „quaesierat ex me Scipio ex me quidnam sentirem”. Ibidem C: „omnisque avidae omnis” pro „omnisque avidos”. Verae et falsae lectionis iuxta positae eoque depravatae in Lucilio apud Nonium quindecim exempla dedi in Coniectaneis in Lucilii librorum decadam secundam et tertiam (Amst. v. d. Post 1871, Verh. Kon. Akad. VI., p. 96) ubi in fragm. I. VII. melius fortasse legitur:

queis oculi non *sunt* neque nasum *aequalia [sunt]*
quam *qualia*; supple „nobis”; Nonius *et qualia*, et e libro XV
quae gallam bibere ac rugas conducere ventris
farre aceroso *illos decumano et pane [cumano]* coegit
quam *oleo*, quod libri habent, aut *oleis* quod F. Marxio placet (*ollos* h. l. non Lucilio adscripserim), cuius emendationem in Studiis Lucilianis p. 19: „decumano pane cumino Cogit” honoris causa memoro. Ex lib. XIII fragmentum quod affertur, vitio typographi deformatum, sic restituo:

idem epulo cibus atque epulast Iovis omnipotentis,
i. e. „cibus in epulo”, ab *epulum*; *epula* Nonius testatur; *epulai* trisyllabum concoquat qui potest. Scriptum erat „epulatio iovis omnipotentis.” „*Sasipientibus*” erat in fragm. libri XIV, i. e. „*sipientibus*” corr. „*sapientibus*”, quod nunc sic scripserim:

non paucis malle^m ac sapientibu' *me* esse probatum

ἢ πᾶσιν πενέσσει καταφθιμένοισιν ἀνίσσειν?

per interrogationem, mutatione paene nulla, nam *malle* (*male*, *mella*) et *probatum* sunt in codd. Obiter corrigo quod ibidem est contrariae depravationis (syllabae semel positae, quae bis scribi debebat) exemplum sic traditum: „inde canino rito oculisque involem”. Emendavi l. l.

inde canino ritu oculos *osque* involem ---

L. Müller (XXX. 100):

--- inde canino *ori* si ritu oculisque
involem,

Ribbeckius Com.² p. LXXVIII:

— — — inde canino ori ritu olli oculisque
involem.

Non video, cur haec praestent. Unum *ritu* muto:

inde canino *rictu* oculos osque involem — —

Verba sunt gladiatoris efferati, Pacideiani cuiusdam, quem gloriantem facit Lucilius apud Ciceronem Tusc. IV. 48 etc. in Aeserninum quendam e Samnio ortum (nam Aesernia ibi) invehentem, cuius proprium nomen fortasse peti potest e Senecae Controv. III. p. 246, 4: „si Threx essem, Fusius essem, si pantomimus essem, Bathyllus essem.” Apud Ciceronem v. 3 corrupte „quam gladium in stomacho *suria* ac pulmonibus sisto” fort. *Fusi*. Atque hic Pacideianus „auriculam mordicus abstulit” adversario. Sed ad Ciceronem redeo.

De interpretamentis errore tanquam verbis scriptoris in contextum receptis his fere locis constat: I. 22 (*caelo*), 28 (*de qua modo dicebatur*), 31 (*locupletibus*), 47 (*magistratus-magis*, vulgo alterum omittitur), 49 (*regni*), 51 (*eo nomine*), 57 (*Homerus*), 59 (*si forte*), II. 52 (*si quomodo* pro *si modo*), III. 14 (*Aegyptii*), 44 (*Laelius*), 60 (*eam consilio sedari volebat*, teste Detlefseno et Mavio altera manu minusculis adscripta), 58 (*excluso Tarquinio* man. sec.); minus certa nobis videntur I. 50 (*res*) et II. 56: „quodque erat ad [*obtinendam*] potentiam nobilium vel maximum”. Huc adde I. 3 *qui illa disputant* et 5 *Atheniensium* a Wachsmuthio eiecta. Ipse quae hoc in genere tentavi haec fere sunt I. 6 (*vel eorum*), 22 (*sphaerae* cf. XII. 401), 27 (*immensa*), 28 (*cum* XII. p. 404), 31 (*de Scipione quaesieris* XIII. p. 44), 50 (*imperii singularis*); 56 et II. 36 additamenta habes quae huius librarii captum multo superant. In aliis dubium utrum C aliena ipse in verba Tulliana invexerit an locum iam interpolatum invenerit; nam raro admodum se produnt interpretamenta loco quem occupant (I. 57, 58, 60). Reputanti, tanta fide C codicem reddidisse, ut mallet dubia bis scribere quam omittere, stolidum eum saepius litteras omisisse aliquot plane securum de sententia, si modo litteras nitide pingeret, nusquam paene adscripsisse quidquam, non mihi probabile videtur ullam emendationem sive interpolationem maiorem ab eo esse suscep-

tam; fuisse videntur in archetypo iam interpolationes et annotationes alieno loco insertae. Non solebant veteres, ut nos, annotationunculam aliquam ad imam paginam, tanquam „notam”, reii-cere, tamen quod II. 36 de equitibus legitur magnam similitudinem habet marginalis annotationis ab ipso auctore profectae. Male seduli lectoris additamenta videor mihi animadvertere I. 56, III. 15, ea certe non sunt huius librarii, ut supra significavi. Contra credere possum talia ab eo profecta I. 30 „liberiora (liberaliora?) et *transfusa* latius” pro *fusa*; nasutam illam emendationem *Pilus* pro *Philus* (passim), qua antiquarium agebat, nam Cicero adspiratis iam utebatur; porro bis pravam emendationem alterius manus ex librarii ingenio fluxisse puto II. 34: „cum audiret dominationem Cypseli *confirmari defugit patriam*” pro „confirmatam fugit.” Ad correctiones librarii non tamen continuo ad malas refero III. 12: „et quae omnis magis quam *se ipse* diligit” modo dedisset *se ipsa* pro *sepe*; nam quamvis antiqua sit lectio *sepe* secundum Senecam (epist. XVIII. 5, 32), tamen ex Seneca ipso apparet, vocabulum mirum visum esse, nec alibi in Cicerone lectum. Tullium non probabile est cascam illam formam uno loco sine ulla necessitate excitasse. Mala correctio est II. 14 „sed quod proprium *sit*” pro *est* et librarii esse potest. Paucae sunt correctiones potius quam interpolationes. Alia ambigua nihil prodest distinguere velle. Sic minime definiverim sitne antiquioris an huius librarii (librariumve) II. 11 *niteretur*, 36 „post[*quam*]” 43 „apud nostros *reges*”, 42 „et *ut sit*”. Non dubito quin alia etiam aliena deprehendantur in his libris, est enim genus hoc critices admodum proclive sed lubricum idem. Non tamen omittam suspensiones has: I. 11: „quod qui tranquillo mari gubernare se negent posse, quod nec didicerint, nec umquam [scire] curaverint, eidem”, rell. Qui non didicit gubernare, scire non curavit; nihil novi hoc continet; omnino *non curare* gubernationem latius patet quam *non curare scire*. — I. 31: „quid enim mihi L. Pauli nepos, hoc avunculo, nobilissima [in] familia, atque in hac tam clara re publica natus, quaerit”, rell. Neque *nascitur* neque *est aliquis in familia* (= pertinet ad f.). Fraudi fuit proximum *in*.

Dixi de depravatione, quae omittendo aut addendo facta est.

Alias correctiones, paucas quoque, inveneris sive ab hoc librario, sive ab eius decessore factas. Huiusmodi est I. 47, ubi nunc recte scribitur: „in libero autem populo ut *Rhodi*, ut *Athenis* nemo est civium”. Sed C habet: „ut Rhodii ut Athenienses”. Nimirum invenit *Rhodi* e mala correctione natum; huic accommodavit alterum et *Athenis* in *Athenienses* mutavit. Altera manus vitium ex parte sustulit. Falsa correctio est manus alterius „*imitemur* ergo Aratum” pro „*imitabor*”, I. 56; I. 52 C scripsit „inter firmitatem unius”, ratus in vera lectione „*inter infirmitatem*” repetito in erratum esse, eamque correctionem pravam c¹ reliquit. Saepe autem deleta aut addita n singularis et pluralis vices suas permutaverunt; cf. I. 16 *disputent*, 18 *esset*, 30 *erat*, 48 *exitisset*, II. 4 *incolebat*, 7 (*ullae res*) *perverterunt* pro *pervertit* audaciore correctione, 62 *esset*. Pauca haec sunt, si conferantur cum recentioribus libris.

Omnino fatendum est, depravationum genera in hoc codice non late serpsisse; non sunt multa ex similitudine litterarum, non multa e postremis vocabulorum propinquorum syllabis inter se assimilatis depravata, pauca oscitantia librarii vocabulis permutatis (*voluntas*, *voluptas* I. 3, *quam quantum* 28, *igitur inquit* 60, *tractus tractatus* II. 11, *inperitus inperditus* V. 5), paulo plura perverso ordine litterarum et verborum corrupta. Atque hoc protremum genus potissimum in ae publica, reliqua in iis quoque palimpsestis deprehenduntur, de quibus supra expositum.

Restat antiquissimus palimpsestus Verrinarum, de quo post, si otium erit, exponam; utique paucis. Nam de eo copiose et diligenter dixit Dr. Meusel de Ciceronis Verrinarum codicibus, schol. programme Berolinensi a. 1876.

C. M. FRANCKEN.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

In primo libro scribit Thucydides secundo capite crebras in Graecia antiquitus migrationes populorum fuisse saepeque homines sedes suas alio contulisse *βιαζομένους ὑπὸ τινων ἀειπλειδωνων*. Horum verborum sententiam satis perspicimus, sed incommodus usus est pronomini indefiniti, nec quidquam prodest cum libris paucis nec bonis rescribere *ὑπὸ τῶν ἀειπλειδωνων*. Elici poterit ipsa Thucydidis manus ex iis quae infra scripsit de Spartanis, qui Deceleae praesidium imposuerant VII 27: *τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων καὶ ποτὲ μὲν καὶ πλειδωνων ἐπιδόντων, ποτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης Φρουρᾶς καταθεούσης τὴν χώραν*. Est sane facile intellectu: *βιαζόμενοι ἐπιδόντων ἀειπλειδωνων*.

Probandum est quod hodie editur I. 4: *τὸ λησικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης*, nam in ea locutione non est locus verbo *καθαίρειν*, quod Herbstius in morosa Cobeti censura luculenter evicit. Hoc unum praeterea addendum est, apud Dionem Cassium LXXVI. 10 in Reimari editione legi: *τῷ τε λησικὸν καθαιροῦντι*, sed Dindorfium ratio fugit, cum ederet *καθαίροντι*.

Quaerit Vollgraffius in *Mnem.* XXI. 415, rectene satis lega-

tur I. 5: δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἡπειρωτῶν τινὲς ἔτι καὶ νῦν, οἷς κδο-
μος καλῶς τοῦτο δρᾶν. Assentior adverbium καλῶς hic ferri non
debere, nec tamen expungendum est, quod corrigendum potius
ἀλλήλους. Sic statim sequitur: ἐλϋζοντο δὲ καὶ κατ' ἡπειρον
ἀλλήλους et I. 7: ἔφερον γὰρ ἀλλήλους. Deinde sermo fit I. 5
de Graecorum populis, quibus τὸ σιδηροφορεῖσθαι ἀπὸ τῆς πα-
λαιᾶς ληστείας ἐμμεμένηκεν. Hic primum non verbum ἐμ-
μένειν sed ξυμμένειν requiritur utendumque est eadem correc-
tione, qua Cobetum usum esse video II. 2: τέσσαρα καὶ δέκ'
ἔτη ξυνέμειναν αἱ τριακοντούται σπονδαί, ubi legebatur ἐνέμειναν
contra recte editur IV. 74: ἐκ σάσεως μετὰ σσις ξυνέμεινεν. Prae-
terea non praedones tantum ἐσιδηροφοροῦντο, sed illatam vim ut
propulsarent, reliqui opinor omnes. Hinc commendare ausim:
ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ξυνηθείας ξυμμεμένηκεν. Librarii ληστείας
vocabulum ξναυλον habuerunt: inde ortum vitium.

Interpretes hucusque frustra sudarunt, ut explicarent quid
tandem traderet Thucydides I. 6: καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς
(Atheniensibus) τῶν εὐδχιμόνων διὰ τὸ ἀβροδίαιτον οὐ πολὺς χρό-
νος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν
τεττίγων ἐνέρπει κρωβύλον ἀναδόμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν.
Hic primum propter ea quae continuo sequuntur, facile id ve-
rum esse comperies, quod scribit Arnoldus: διὰ τὸ ἀβροδίαιτον
these words explain why they wore the linen dress, not why they
left it off. Perhaps it may be best expressed in English as follows:
„It is not long since they saw their elderly men of the richer
classes leave off their linen undergarments”, cet. Verum quid He-
rodotus V. 87 de veste muliebri? Ἐφόρεον γὰρ δὴ πρὸ τοῦ αἰ
τῶν Ἀθηναίων γυναικες ἐσθῆτα Δωρίδα τῇ Κορινθίῃ παραπλησιω-
τάτην· μετέβαλον ὧν ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα, ἵνα δὲ περόνησι μὴ
χρέανται. Etiam si tempore bellorum Persicorum reditum sit ad
morum simplicitatem, quod scribit Ernestus Curtius in Historia
Graeca II. 169, non video tamen quomodo laudati loci in con-
cordiam redigi queant. Quod erat *luxuriae* signum, habebant
olim Athenienses *linteas* vestes eumque morem senes paulo diu-
tius retinuerunt; deinde ab lino, uti credibile est, transitus est
factus ad *lanam*. Contra secundum Herodotum mulieribus data
fuit *poenae* loco *lintea* vestis. Aut hoc aut illud absurdum esse

fatearis necesse est. Reliqua testimonia si interrogas, quae magno numero prostant, videbis nihil esse cur Herodoto fidem denegemus, confer modo locos, quos Beckerus conguessit in Charicle III. 159 sqq. Hinc Odofredus Mullerus Dor. II. p. 267 paene ad incitas redactus, operosam explicationem excogitavit, quam non gravabor describere, ut luculenter appareat quam incredibile sit, quod apud Thucydidem legimus: „Thucydides Doras primos simpliciore vestitum recepisse dicit, quod niti-tur sententia huic scriptori propria, qua vestes lineas, amplas, in sinu artificiose complicatas, quales Athenis adhuc Aristophanis aetate viri priscos mores firmiter retinentes gestabant, anti-quissimos Graecorum amictus fuisse iudicabat. Contra nos hunc habitum ab Ionibus Asiaticis Athenas transisse satis certo sci-mus, sed illic circa tempus belli Peloponnesiaci rursus eo spreto ad veterum Graecorum vestitum levem atque tenuem redierunt, exceptis tamen feminis, quae olim quidem etiam Athenis Do-ricas vestes sumpserant, sed tunc Ionicas, quae longas mani-cas, amplas rugas, fimbriam humum verrentem habebant, et plerumque lineae erant, retinebant. Verum tamen Thucydides id recte affirmat, Lacedaemonios prae omnibus reliquis Graecis sim-plicioribus et brevibus amictibus eminuisse”. Locum debeo Popponi p. 78, sed quis tam contortam explicandi rationem probare po-test? Quoquo te veritas, id concedas oportet neque in lino neque in lana per se inesse ullum luxuriae indicium: ne fibulis ute-rentur, Athenienses uxoribus suis dederunt *λίνεον κιθῶνα*, ut ait Herodotus, nec metuerunt ne propter imbecillitatem ad luxuriam delaberentur. Ex his dubitationibus ut emergamus, missis am-biguis veterum scriptorum testimoniis, antiquissima monumenta interroganda sunt, quae ad nostra tempora perdurarunt. Horum fidem secutus Helbigius in praeclaro libro de Homeri Epicis Carminibus scribit p. 129 sqq., olim maribus pariter atque fe-minis *angustas* vestes placuisse, in quarum locum postea *fluen-tes* successerint. Angustae autem vestes, pagina est 138 sqq., pictae plerumque erant et ornamentis distinctae, quae geome-tricas figuras crebro referebant, ibid. p. 150. Quid autem si senum apud Thucydidem itidem *floridae* vestes fuerint? Negas de corruptela debere cogitari, quum Pollux in codice suo idem invenerit, quod hodie legitur? scribit certe VII. 71: *λινεὺς χιτῶν*

δὲν Ἀθηναῖοι πρότερον ἐφόρουν περὶ ἡρῆ καὶ αὐτῆς Ἴωνες. Verum discrepat lectio, quae multis saeculis ante Pollucem circumferebatur, nam Athenaeus XII. 512 c. Heraclidem Ponticum laudat, cuius haec verba sunt: καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις ἕως ἐτρύφα μεγίστη τε ἦν καὶ μεγαλοψυχότατους ἐτρέφεν ἄνδρας. Ἀλουργῇ μὲν γὰρ ἡμπίσχοιτο ἱμάτια, ποικίλους δ' ὑπέδυνον χιτῶνας, κορύμβους δ' ἀναδύμενοι τῶν τριχῶν χρυσοῦς τέττιγας περὶ τὸ μέτωπον καὶ τὰς κόμας (Birtius κόρρας scribit) ἐφόρουν καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ τοιοῦτοι οἱ τὴν Μαραθῶνι νικήσαντες μάχην. Hic vix quisquam negabit, quod incurrit in oculos, Heraclidem non immemorem fuisse Thucydidis itaque senes illi διὰ τὸ ἀβροδίατον non habebant χιτῶνας λινοῦς, sed ποικίλους vel, si id fortasse mavis propter correctionis facilitatem ἀνθινούς. Talis fuit apud Aristophanem ὃδ' ἐκεῖνος ὁρᾷν τεττιγοφόρας ἀρχαίῳ σχήματι ΛΑΜΠΡΟΣ. Scribit Helbigius p. 121: *dass unter jenen linnenen Chitonen* (quos Thucydidēs memoravit) *die uns gegenwärtig beschäftigenden langen Leibröcke zu verstehen sind, kann nach dem Zeugnisse der Denkmäler keinem Zweifel unterliegen*: libenter credo, sed ut hoc etiam ab lectoribus intelligi possit, necessaria est quam dixi correctio. Alia multa quae eodem pertinent, apud Victorem Hehnum invenies p. 105. Ceterum in eodem illo sexto capite: πολλὰ δ' ἐν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον, cur malim ὁμοιοτροπώτατα, dixi olim ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 412.

Miror aliquantulum quod legitur I. 7: τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ὤκισθησαν καὶ ἤδη πλοῖμωτέρων ὄντων, nec docent interpretes quantum video, quo sensu hic superlativus gradus adhibitus sit, cum exspectes fere νεώτερον. Deinde quod in eodem capite sequitur: διὰ τὴν ληλείαν ἐπὶ πολὺ ἀντίσχοῦσαν, iam Poppo vidit praestare praesens tempus ἀντίσχοῦσαν. Eadem correctione nisi fallor opus erit I. 90: πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν ἀλλ' ἐπίσχειν, I. 117: ἀδύνατοι δ' ὄντες ἀντίσχειν itidemque I. 141: μάχη μὲν δυνατοὶ ἀντίσχειν, πολεμεῖν δ' ἀδύνατοι, IV. 68: τὸ μὲν πρῶτον ἀντίσχοντες ἡμύνοντο ὅλγιοι et alibi fortasse.

Articulus apud Thucydidem aliquoties excidisse videtur; mi-

rum certe est quod legitur I. 7: αἱ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἡπείροις, I. 10: δηλῶν τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας et πρὸς τὰς μεγίστας δ' οὖν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι, VII. 56: πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων, alibi. Melius certe editur I. 105: οἳ τε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι et I. 141 Cobetus correxit: ἢ τε μεγίστη καὶ (ἢ) ἐλαχίστη δικαίωσις. Vide, praeterea quid Herwerdenus adscripserit ad I. 139.

Legimus I. 9 mortuo Eurystheo Atreum imperium accepisse καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι, sed placet καταστῆσαι. Sed nondum satis accurate quaesitum fuit quid tandem Thucydides traderet I. 12. Etiam post Troica tempora in Graecia migrationes factae sunt: καὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ἢ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε καὶ κατοικίζετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. Quae migrationum illarum causa fuit? Respondebis cum Thucydide: ἢ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε καὶ σάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγίνοντο, ὑφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἐκτιζόν. Sed quae est ista ratiocinatio? Migrationes factae sunt, nam post diuturnum bellum aliquantum turbarum fuit et qui civili bello pulsī fuerant ex urbibus in exsilium, urbes condiderunt. Τὰς πόλεις ἐκτιζόν; Quasnam tandem? Deinde legimus Boeotos Boeotiam occupavisse et Dorienses Peloponnesum, sed de novis urbibus ne verbum quidem unum fit. Praeterea Graecorum opes, uti videmus, per illud intervallum minime creverunt neque Graecia ἡσυχάσασα ηὐξήθη· tamenne exsules novas urbes interea condebant? Quid tantum operae insumimus, ut Thucydidis verba semper rectius intellegantur, si ipse tam desultorie scripsit? Sed ex his salebris exitum video. Fuerunt migrationes, quarum migrationum exempla sunt Boeoti et Dorienses. Hisce migrationibus effectum est, ut ne Graecia cito effloresceret: huius rei causa primum redditur: nempe discordia res dilabantur: σάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγίνοντο· deinde exsules τὰς πόλεις ἐκτιζόν. Ain tandem? Vertit Bloomfieldus: they went and colonised other cities: neque de aliis urbibus sermo fuit et si revera novae urbes ab exsulis conditae sunt, direxis Graeciam μὴ ἡσυχάσασαν tamen insigniter αὐξηθῆναι. Sed nihil horum scriptor contendere potuit et exsules suas urbes non

ἐκτιζον, iamdudum enim erant conditae, sed *bello premebant*, quo factum est ut utrimque vires debilitarentur. Fuerunt *σάσεις ὑφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἐπίζον*. Aut fallor aut hoc solum verum est. De Epidamno scribit Thucydides I. 24 exactos fuisse optimates: *οἱ δ' ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλγίζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει*. hi autem, *ἐπειδὴ ἐπίζοντο*, Corcyraeorum auxilium implorarunt atque sic postea urbis opes fractae fuerunt: non potest excogitari exemplum magis appositum et alios locos addere facile est, v. c. I. 126 et II. 68. Mox quaeri potest, an non rectius fuerit Attice *Καδμῆδα γῆν* appellare quam *Καδμηίδα* et ad eandem analogiam alia multa nomina propria Attice efferenda videntur. Itidem I. 98 et alibi *Ἰδὼνα* displicet et verior videtur contracta forma *Ἰδὼνα*, sed res fortasse tanti non est.

Capite I. 18: *ἐμπειρότεροι ἐγένοντο μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι*. collato I. 8 nonne praestat *ἐμπειρότεροι ἐαυτῶν*? Deinde celebratus locus est I. 22: *ἄσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπειον τοιούτων καὶ παραπλησίον ἔσεσθαι, ὥφελίμα κρίνειν αὐτὰ, ἀρκούντως ἔξει*, quem locum interpretes prope nimis copiose illustrarunt, quorum prolixitatem non iuvat imitari, sed simpliciter dicam eliminandum mihi videri articulum *τῶν*, ut genetivus absolutus fiat *μελλόντων ποτὲ αὖθις — τοιούτων — ἔσεσθαι*. Hoc quodammodo interpretatur Lucianus de conscrib. histor. c. 42: *εἴποτε καὶ αὖθις τὰ ὅμοια καταλάβοι*.

Nimis fortasse incertum est quod mihi de capite 25 observasse videor; nam primum: *γινόντες δ' οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κέρκυρας τιμωρίαν οὔσαν*, arridet *ιοῦσαν*. deinde quod de Corcyraeis legitur, qui Phaecam veteris famae memores *ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι*, malim sane *ἐξήρτυνοντο*, non enim *παράβαιν* sibi classem, sed *παράγαν*; *τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς*.

Quod hodie editur I. 30: *περιδόντι τῷ θέρει*, nota res est comicos poetas pro *περιών* dicere maluisse *περιών*, qua de forma quaedam me adnotare memini *Mnem.* XXI 358, sed etiam in soluta oratione optimi Codices ducunt fere eodem, veluti hic

apud Thucydidem, apud Xenophontem in Hellenicis III. 2. 25, apud Herodotum IV. 155, alibi; nec satis causae est, cur eam breviorē formam abjiciamus. Id magis dubitatur quid περιόντι τῷ θέρει significet.

Non satis comperi iamne olim ab aliis observatum fuerit, quomodo Thucydides praepositiones variare soleat. Nihil impedit quominus pusillam rem complusculis exemplis breviter ostendam. Invenio I. 32: τετύχηκε δὲ ταῦτ' ὑμᾶς ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἀξύμφορον· I. 38: οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτ' ἐς ἡμᾶς τοιοῦδε εἰσὶν· II. 37: ἐλευθέρως τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὑποψίαν· III. 37: πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς συμμάχους ταῦτ' ἔχετε· III. 54: δίκαια πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς· V. 26: πρὸς τὸν Ἐπιδάυριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα· VII. 33: ἐκ τε τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἡπείρου. Rem si nondum forte investigata fuit, aliorum acumini commendo.

In oratione ad Athenienses utuntur Corcyraeorum legati nimis perplexa sententia I. 36: societatem nostram, inquiunt, si quis reiiciat, γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχύον ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσθαι, τὸ δὲ θαρσοῦν ἀσθενὲς ὅν πρὸς ἰσχύοντα; τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέσερον ἐσόμενον, nam expungenda sunt verba θαρσοῦν [μὴ δεξαμένον], quod Cobetus recte demonstravisse videtur *Mnem.* XI. 361. Sed quid hoc est nimiam confidentiam eorum qui praeter sua nihil requirunt, apud hostes viribus fretos fore ἀδεέσεραν? Scribit Herwerdenus alios secutus adiectivum ἀδεέσερον hic significare *minus formidolosum*, quod neque optime huc quadrat et praeterea singularis haec est adiectivi significatio. Multum praestare equidem arbitror ἐνδεέσερον. Sic in civilibus turbis tutum est τὸ δεδιέναι τὸ τε αὐτῶν ἐνδεές καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνοτόν, III. 83; sed III. 37 incusatur Atheniensium τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεές καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς συμμάχους.

Corcyraei ab Corinthiorum legatis describuntur I. 37, ξύμμαχον οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰ δίκαια οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν οὐδὲ παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. Operae pretium est videre

quid interpretes moliti sint, ut illud παρακαλοῦντες tuerentur, veluti Bloomfieldus vertit: *not caring to have any as aiders in, and therefore witnesses of, their iniquities, not to be put to the blush at calling them in to do evil.* Classenius autem: *sic sind nicht geneigt, sich dem beschämenden Gefühl auszusetzen Andre zu ungerechten Unternehmungen aufzufordern.* Mihi quidem nihil horum sufficere videtur, quae tum demum possent ferri, si omnia ab Corcyraeis illata bella necessario fuissent iniusta. Multo facilius intelligam: παρακαλοῦντος. Facinorum suorum testes Corcyraei adsciscere nolunt, ne forte admonitos turpitudinis suae pudeat. Obfuit, nisi fallor. quod illud ipsum παρακαλοῦντες in mediocri quodam Codice revera invenitur.

Cap. I. 89: οὐ τὸν προὔχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκκλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ· potestne participium προὔχοντα id significare quod contextus flagitat? Certe ad explicandum vix ausim ad Homeri usum confugere. Vide an forte possit probari προὔπαρχοντα, quod verbum apud Thucydidem minime rarum est. Sed incertum hoc esse, ipse ultro fateor et praestit in sequentibus corrigere: αὐτοὶ δὲ κινδυνεύουσι pro οὗτοι.

Corinthii I. 41 Atheniensibus in memoriam revocant olim praestita beneficia, quae οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥς τε βλάπτειν οὐδ' αὖ φίλοι ὥς' ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῇ παρόντι φαιμέν χρῆναι. Sententia haud difficulter apparet: obortis inimiciis beneficia olim in te collata rependere nihil necesse est; non enim hostibus prodesse cupimus sed nocere; cum amicis autem non exactissimam rationem inire decet, numquis nos forte gratia superaverit; nam κοινὰ τὰ τῶν φίλων et amicorum opibus licet uti, quin et interdum abuti. Sed quid est ἐπιχρῆσθαι? Secundum nonnullos editores, quos etiam Herwerdenum sequi video, significat *familiariter uti*. Primum quantum comperi, ea significatio non frequentissima est; deinde quod contextus requirit, diversum est. Utimur sane nostris amicis familiariter, sed hoc dicit Corinthius legatus, Athenienses, cum non artissimum amicitiae vinculum intercedat, par pari rependere debere, ne Corinthii exprobrare possint, quod olim Atheniensibus auxilio fuerint. Non sumus, inquit, φίλοι ὥς' ἀποχρῆσθαι· hoc mihi

videor intelligere, nempe eo sensu quo dicitur τῇ ἡγεμονίᾳ ἀποχρῆσθαι, I. 76. Nec nobis vos nocere aequum est, neque a nobis quidquam lucri accipere, sed τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι, ut est I. 42, vel αὐτῷ τῷ μέτρῳ, quod Hesiodus commendavit. Locutionis non immemor fuit Dio Cassius Vol. I. p. 83 Df.: τῇ τῶν Ῥωμαίων Φιλίᾳ ἀποχρώμενος. Scripsit praeterea ipse Thucydides VI. 17: ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρου ἡμῶν ὠφελίᾳ et alibi etiam eodem composito usus est.

Non agnosco oppositionem I. 49: Θυμῷ καὶ βίῳ τὸ πλέον ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ, nam consilium insitam vim non immittit, sed promovet: malo equidem βίῳ scribere, sicuti recte scribitur II. 81: χωρήσαντες βίῳ ἐνόμισαν αὐτοβοῇ ἂν τὴν πόλιν ἐλεῖν. Mox in extremo capite: ἐπεὶ δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, praefendum censeo καὶ λαμπρῶς. Sed gravior oritur dubitatio circa sequens caput, nam prorsus incredibile est quod narrat Thucydides de navali proelio inter Corinthios et Coreyraeos commisso. Vicerat Coreyraeorum sinistrum cornu, deinde hostium navibus fugatis in terram escenderant et castra Corinthiorum incenderant. Quid autem Corinthii qui in altero cornu victoriam reportarant? Nempe πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν, τοὺς τε αὐτῶν φίλους οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἤσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἐκτείνουν. Mirum sane, si oives suos et socios dignoscere non potuerunt, nec credibile est, eos qui stetissent in dextro cornu, trucidari potuisse in cornu sinistro, nam aciem late extenderant et αἱ νῆες ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπέσχον, sicuti continuo post legimus. Optime sensit rei difficultatem Neoph. Ducas, cuius verba Poppo adscripsit: intelligendi sunt, inquit, Megarenses et Ambraciotae, ἀλλ' ἀπορεῖται, πῶς αὐτοῖς ἡττημένοις καὶ εἰς ἡπειρον γενομένοις σποράσιν ἐνέτυχον οἱ Κορίνθιοι πρὸς ὡ χερσύντες; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα· deinde profert infelicem suspicionem, quam melius videbis apud ipsum. Equidem, sicubi eiusmodi ἀπορίαι sese obtulerunt, semper primum quaerere soleo, quid scriptor satis probabiliter narrare potuerit; hoc postquam contigit reperire, saepe emendatio haud magno constat. Legi totum locum et relegi; deinde visus mihi est Thucydides illud memoriae prodidisse, occupatos fuisse Corinthios in hostibus tru-

cidandis, quum intervallum fecisset ut nescirent pulsos fugatosque esse, qui dextrum cornu obtinuissent; praestitisset enim laborantibus suis opem ferre et in castris incendium restinguere, nec tantum crudeles atque inhumani fuerunt, sed etiam stulto consilio usi sunt, quum fugitantibus Corcyraeis instarent et Atheniensium naves adorirentur. Potestne autem hoc omne ex Thucydidis verbis elici? Potest, atque adeo facillima ratione. Interpolata verba sunt: *οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρει*, deinde mutata interpunctione obtinebimus: *τούς τε αὐτῶν φίλους οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσσαντο, ἀγνωοῦντες ἔκτεινον*, scil. eos, quibus in acie oppositi stabant. Interpolationis causam vides indeque ortum errorem. Aliquanto post autem fugatis Corcyraeis, Corinthii πρὸς τὰ ναύγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο.

Stultum emblemata est I. 52: *διότι ἐς χεῖρας ἦλθον* post satis aperta verba: *νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδάς*. Etiam hodie multa talia supersunt expungenda, quorum paulo insigniora exempla procedente opere notabo, veluti in extremo capite I. 55 male abundant verba: *ὅτι σφίσι ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν*. Miror usum pronomini reflexivi I. 57, ubi Macedonum rex Perdiccas dicitur *πολεμωθῆναι*, *ὅτι Φιλίππῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο*. Aliud quid hic lateat necesse est et coniicio: *τῷ νεωτέρῳ ἀδελφῷ*. Hic autem Perdiccas, caput est 58, Chalcidensibus *τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι*, nec tamen hoc Graecum erit, nisi inseras (τὰ) *περὶ τὴν*. Plurimum miror id nondum correctum fuisse. Deinde c. 61 Athenienses Pydnam obsident, *ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκην — ἀπανίστανται*, credo sane *ξύμβασιν ἀναγκαίαν* fuisse factam, sed non mihi persuadeo etiam foederis iniectam fuisse mentionem; certe haud diuturna fides fuit, nam brevi post legimus c. 62: *ἀπέστη εὐθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαίαταις* dixerim insiticia esse verba καὶ *ξυμμαχίαν*. Itidem aliquid ineleganter abundat c. 67, ubi delendum participium *πρεσβεύμενοι* in hisce: *Αἰγινῆται Φανερώς μὲν οὐ, πρεσβευόμενοι, δεδιδότες τοὺς Ἀθηναίους, κρίφα δὲ ἐνῆγον τὸν πόλεμον*.

Athenienses I. 70: ἃ ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν οἰκεία
 εἶρεσθαι ἡγούνται. Hic plerisque displicuit verbum ἐξέλθωσιν
 itaque Badhamus ἔλωσιν coniecit, Herwerdenus ἐκτελέσωσιν.
 Conferri potest III. 81: τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐξῆλθον, quod si non
 satis videbitur ad vulgatam tutandam, probari fortasse poterit:
 ἐπιτελέσωσιν. Sunt enim Athenienses, quod supra habuimus,
 ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργα ἃ ἂν γνῶσιν.

Quod legitur I. 73: τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν,
 ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὕψεις τῶν ἀκουσομέ-
 νων, ridiculum propemodum mihi videtur contendere, eos qui
 audient non testes oculatos fuisse τῶν πάνυ παλαιῶν. Quam
 contorte Classenius: *die alten Geschichten, worüber das Anhören
 der Sagen zum Zeugniß dienen muss, und nicht die lebendige An-
 schauung derer, denen sie vorgetragen werden sollen.* Sed de iis
 quae nuper acciderunt, testimonium dicent *qui viderunt*; remotae
 antiquitatis non nisi auriti testes sunt. Antiquitatis ἀκοαὶ μᾶλ-
 λον λόγων μάρτυρες ἢ ὕψεις, minime τῶν ἀκουσομένων, sed eorum
 qui interfuerunt, hoc est τῶν αἰσθομένων. Incidi in hoc,
 memor eorum quae de Brasida legeram IV. 81: ἡ Βρασίδου
 ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν πείρα αἰσθομένων, τῶν δὲ ἀκοῇ νομι-
 σάντων, κτῆ.

Cap. I. 79: τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ ταῦτ' αἱ γνῶμαι ἔφερον:
 omnium sententiae *vergebant* eodem: nonne hoc est *ἔρρεπον*?
 Vide exempla quae congessi *Mnem.* XX. 225. Ad I. 84 Bloom-
 fieldus laudat Polyaeni locum, quem etiam emendare conatur,
 sed Bloomfieldum coniectorem fuisse cognovimus in paucis in-
 felicem. Scribit Polyaenus III. 11, 1, Chabriam aliquando mi-
 litibus dixisse: μὴ τοι νομίζωμεν ὡς πολεμίοις συμβάλλοντες,
 ἀλλ' ἀνθρώποις αἷμα καὶ σάρκα ἔχουσιν, sed corrigendum est,
 uti vides, *δαιμονίοις* eo sensu quo Lucianus scripsit in *Asino*
 § 24: *ποῖ βαδίζεις ἄωρίᾳ ταλαίπωρε, οὐδὲ τὰ δαιμόνια δέδοικας*;
 et praeterea cf. *Arist. Av.* 1487. Nunc etiam facile est emen-
 dare Platonis locum in *Menexeno* p. 243 B: *πάσας τὰς τῶν
 πολεμίων ἐλόντες ναῦς, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας νικήσαντες*, nam
 omnibus hostium navibus captis, iam non supererunt aliae, quas

superare possis; sed restituendum est Λακεδαιμονίων. Admirabilis est duarum corruptelarum convenientia.

Delendum est pronomen reflexivum *ἑαυτῷ* in hisce I. 90: *ἑαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμισοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἐλομένους πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν.* Contra excidit pronomen I. 91: *δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι, nam requiri vides (ὁ) καὶ ἰδίᾳ.* Ad sequens caput: *τῆς βουλήσεως ἀμαρτάνοντες ἀδήλως ἤχθοντο*, Classenius adscripsit: *das part. praes. weist auf die dauernden Folgen des nicht erreichten Wunsches hin: „da sie sich getäuscht sahen“.* Argutiae hae mihi esse videntur et dixerim necessarium esse *ἀμαρτόντες*. Quod autem scribit Herwerdenus Ullrichsium pro *ἀνεπικλήτως* reponere voluisse *ἀνεπιλήπτως*, etiam Cobetum post Ullrichsium *Mnem.* VII. 39 eandem suspicionem protulisse video, coll. Xen. Anab. VII. 6. 37, sed confusio illorum adverbiorum in Anecd. Bk. p. 400. 29 itemque locus Dionis Cassii XXIX. 22, qui Thucydidem perpetuo imitatur, faciunt ut ego quoque dubitem utram lectionem amplectar. Ipse etiam Cobetus lecta Herwerdeni adnotatione, nihil reposuit *Mnem.* XIX. 89.

Quod Herwerdenus edidit I. 93: *οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται καὶ οὐ ξυνηρμοσμένων ἔσιν ἤ*, sprete vitiosa librorum lectione *ξυνειργασμένων*, facilius fortasse corrigi poterit *ξυνειρμένων*. Lieve est interpolare I. 95: *ἦν (τι) που βιάζεται*, sed multo magis me offendit I. 99: *χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν*, ubi impedita constructio est, quae plana fiet, expuncto nomine *χρήματα*. Interpretatio est de eo genere quod toties apud Thucydidem recurrit. Non valde nitide scribitur I. 109: *πατρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ τὰς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον*, nam dabitur mihi verbum *ἐποίησε* haud eleganter cogitatione suppleri posse. Usurpavit autem Thucydidēs II. 102 verbum *ἤπειροῦν* idque facit ut scribere malim: *τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρου*. Eodem modo VI. 1: *διείργεται τὸ μὴ ἤπειρος οὔσα*. Badhamus coniecit *ἤπειροῦσθαι*, quamquam praestat fortasse perfec-

tum ἡπειρωσθαι, qua de re Classenius dixit in adnotatione critica. Id tamen obest, quod Demetrius Phalereus § 72 ex Thucydide laudavit: τὸ μὴ ἡπειρος εἶναι. Alia quae eo pertinent, vide apud Dobraeum ad Thucydidem II. 4.

Quod adscripsit Herwerdenus ad I. 115, Krugerum correxisse Ἀλλῶς pro Ἀχαΐαν, id certe voluit hunc primum fuisse, qui eam lectionem commendaret, nam post eum infinitum est dicere, quam multi ita correxerint; sed etiam ante Krugerum anno 1829 Bloomfieldus, qui raro tale quid audet, in eam suspicionem incidit. Ceterum animadvertendum est, iam Aristidem II. 69 exhibere corruptam lectionem Ἀχαΐαν. Vix credas quam vetustae sint in nostris libris corruptelae. Deinde capite I. 118: τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἤπτοντο, ostendere poterit imitatio apud Dionem Cassium Vol. I. p. 83 Df. rescribendum esse ξυμμαχίδος. Eodem modo Cobetus correxit II. 7 estque fortasse praeterea corrigendum II. 10 et IV. 118. Itidem eodem illo capite I. 118 in verbis: καὶ παρακαλούμενος καὶ ἀκλητος Thucydidi prodesse poterit Dio Cassius LVII. 7: καὶ παρακαλούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπαράκλητος eaque scriptura itidem confirmatur Plutarchi testimonio de Pyth. orac. p. 403 B, sed iam ante multos annos ad Dionem Cassium hoc me observare memini.

Mire dissuadetur I. 120: μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἡδομένους ἀδικεῖσθαι. Significat hoc secundum interpretes *offendi se pati* idque necessarium est, si sincera est lectio, sed quanto elegantius erit rescribere ἀρκεῖσθαι! Mox illud εἰ ἡσυχάζοι, quod Cobetus expunxit, tuetur tamen Stobaeus Flor. 50. 13. Qui autem ἡδόμενος ἀρκεῖται, eodem sensu mox dicitur διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνεῖν. — De *extraordinario* tributo solemne est verbum εἰσφέρειν indeque I. 121 χρήματα εἰσοίσομεν malo quam οἴσομεν. Tum sequenti capite malo iterata praepositione κατ' ἔθνη καὶ (καθ') ἑκάστων ἄνδρ. et mox: τὴν ἥσσαν, εἰ καὶ δεῖνόν τῳ ἀκοῦσαι, ἴσω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρυς δουλείαν, vellem boni libri obtulissent, quod sententia flagitare videtur: ἴσ.ε.

Difficilis sane et perplexa sententia est I. 124: *ὥς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ — μὴ πολὺ ὕστερον ταὐτὸ πάσχειν*. fieri potest, ut ab vero loci sensu aberrarim mihi que acciderit quod multis aliis, sed facilius certe intellectu est: *μὴ ποθ' ὕστερον ταὐτὸ πάσχειν*. Nimirum Potidaeam si prodideritis, periculum mox ad omnes perveniet, nam Athenienses τῶν μὲν ἤδη ἄρχουσι, τῶν δὲ διανοοῦνται.

Καλεῖται Διδὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, I. 126, ultimum vocabulum mihi insititium videtur et superest ex corrupta adnotatione, quam Krugerus et post Krugerum Classenius proscripsit. Memoria festi diei latet etiam in Anecdotis Bekkeri p. 238. 21, ubi Διιπόλια ἐστὶν ἑορτὴ Διδὸς ἣ καὶ δειλία καλεῖται sed reponendum est Διάσια, nam ut est Schol. Arist. Nub. 408, ἐστὶ τὰ Διάσια τὰ αὐτὰ τοῖς Διιπολίοις.

Scribit Thucydides I. 30: *δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρείχε καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁμοίως*. Transscripsit autem Dio Cassius Vol. 1 p. 14 Df.: *δυσπρόσοδός τε καὶ δυσπροσῆγορος ἦν καὶ τῇ ὑπεροψίᾳ τῇ τε ὀμότῃ τσαύτῃ πρὸς πάντας ὁμοίως ἐχρῆτο*. Utra praepositio praestat? Equidem nescio.

Impeditus locus est de Pausania c. 133. Videamus. Τότε δὲ οἱ ἔφοροι δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα μᾶλλον μὲν ἐπίστυσαν, αὐτήκοοι δὲ βουλευθέντες ἔτι γενέσθαι Πausανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἰκέτου οἰχομένου καὶ κατασκευησάμενου διπλὴν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν ἐφόρων ἐντός τινας ἔκρυψε κτέ. Hic primum facile vincam ipsum Pausaniam Spartanos audire voluisse τί λέγοι, nam participium λέγοντος nimium ineptum est. Deinde Badhamus sententiae initio delevit οἱ ἔφοροι et quod paulo post sequitur ἐς ἣν, ut rescribere posset ἔκρυψαν. Ambabus manibus hoc arripio. Non miser ille supplex, sed ipsi Spartani ephoros iusserunt in tugurio latere pone parietem. Nec vero hoc satis est: quis enim sibi persuadebit Argilium fuisse, qui illud tugurium exstruxisset? Ipsorum magistratum ea perfidia fuit et commendo κατασκευησάμενοι. Facta res est ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου· hoc est, callide suasit fraudem, qua postea ephori haud satis

decore usi sunt. Ceterum est quaedam dubitatio de verbo *σκηναῖσθαι* et si Madvigius recte coniecit *σκευασμένου*, emendationem nunc perficere poterimus rescribendo: *κατασκευασάμενοι*. Sed ut hoc incertum sit, reliqua tamen aperta mihi videntur.

Quod legitur notissimo loco in Themistoclis historia I. 137: *καὶ μέγιστον ἦν ἱκέτευμα τοῦτο*, operae pretium est animadvertere, quomodo Dio Cassius ea verba acceperit LXVIII. 10: *ὁ γὰρ παῖς λαμπρόν οἱ ἱκέτευμα ἦν*. Huic igitur *ἱκέτευμα* non *supplicatio* fuit, sed ipse *supplex*. Deinde: *τοῖς Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι καὶ πολλὰ εἰποῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν*, imprimis placet: *πολλ' ἀπειλοῦσιν*. Facit ut verum hoc esse credam, Diodorus Siculus XI. 56, qui cum scribat: *οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ παραδιδόντος αὐτὸν πολεμήσειν ἔφασαν μετὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων* et deinde Admetum *φοβηθῆναι τὰς ἀπειλάς*, hoc ipsum *ἀπειλοῦσιν* in Thucydidis Codice videtur invenisse.

Rex, c. 138, Themistoclis admiratus est *τὴν διάνοιαν* non mihi hoc satis videtur esse et *ἀγχινοίαν* appellare malo. Deinde in extremo capite quantum video, absurdum est quod de sepultura narratur. Tradunt Themistoclis propinqui, ossa in Europam transportata fuisse *καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ*. οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν ὥς ἐπὶ προδοσίᾳ Φεύγοντος. Hic, opinor, parum prodest cum Herwerdeno corrigere *ἐνθάπτειν*. quid enim tandem de illis ossibus factum est? Sepultane sunt an non sunt? Quid interest inter ossium *θέσιν* et iustam sepulturam? Num forte cum contumelia proiecta fuerunt? Scilicet ut hoc fieret, infaustum iter susceptum fuerat. Non video quomodo hinc me extricem, nisi credam ossa *ταφῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ*. deinde addit Thucydides cur hoc clam Atheniensibus factum sit: *οὐ γὰρ ἐξῆν ὥς ἐπὶ προδοσίᾳ Φεύγοντος*, nam infinitus *θάπτειν* inducendus est. — *Τὰ μὲν (οὖν) κατὰ — Θερμοκλέα — οὕτως ἐτελεῦθησεν*, nam satis apparet particulam *οὖν* inserendam esse.

Legimus I. 139 de psephismate, *ἐν ᾧ εἶρητο Μεγαρέας μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ*, sed nisi fallor, Graecum est *ἀπείρητο*. Tum in Periclis oratione I. 140:

ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἥσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου, quum plane ferri non possit illud τοῦ ἀνθρώπου, lenissima mutatione scribendum est τοῦ ἀνθρωπίου, quomodo Thucydides saepe locutus est, veluti IV. 61: πέφυκε τὸ ἀνθρώπειον ἄρχειν τοῦ εἰκοντος. Deinde difficili loco in eodem capite: ἄλλο τι μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεθε ὥς φέβω καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες, miror Herwerdenum non obsecutum fuisse Stephano, qui particulam ἂν inseri iusserit. Mox c. 141 hiat sententia: αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν πρὶν τι βλαβῆναι ἢ εἰ πολεμήσομεν, ὥς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ ἐπὶ μεγάλη καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάτει μὴ εἰζοντες. Aut quam primum manus dare debebitis, aut bellum fortiter suscipere: αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν ἢ Quid sequi potuit praeter infinitivum πολεμεῖν, qui ante καὶ ἐπὶ μεγάλῃ excidit. Non sufficit, uti equidem arbitror, quod Herwerdenus post Arnoldum inseruit ὥς.

Capite I. 143: τότε τε ὑπάρχει καὶ, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν, non satis assequor quid coniunctio καὶ hic significet. Deinde in verbis Πελοποννησίοις πολλῶν πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι, nonne requiritur πλείοσιν οὖσιν? Exspecto ea de re peritorum iudicium sententiam. Est praeterea inutile supplementum, quod in extremo libro additur: σπονδῶν γὰρ σύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

Capite II. 4 claudunt Plataeenses portam, ὥς μὴδὲ ταύτῃ ἐτι ἐξόδον εἶναι, sed quia non apparet quemquam Thebanorum ea via evasisse, praestabit eliminare adverbium ἐτι, quum praesertim in libris non habeat certam sedem. Rectius scribitur II. 75: τοῦ μὴδένα ἐτι ἐξιέναι. Capite septimo Spartani repulsis Thebanis quoquo versus legatos mittunt, εἰ ποθὲν τινα ὠφελίαν ἥλπιζον προσλήψεσθαι, sed in quod unusquisque incidere debet, nempe ὁπόθεν, id confirmatur Dionis Cassii testimonio, qui locum descripsit XLVIII. 28: ὁπόθεν τινὰ ὠφελίαν προσλήψεσθαι ἐνόμιζον. Sed mox sequitur valde impeditus locus: Λακεδαιμόνιοις πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας τοῖς τὰ κείνων ἐλομένοις ναῦς ἐπετάχθη ποιεῖσθαι. Primum conferendum est quod scribit Thucydides III. 86: πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων

τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν Doricae Siciliae civitates, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε. Non est dubium quin vere hoc traditum sit, etiamsi Spartani eas provocarint ad bellum participandum, quemadmodum Diodorus retulit XII. 40: τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν συμμάχους διαπρεσβευσάμενοι διακοσίαις τριήρεσιν ἔπεισαν πολεμεῖν. Sed ut omittam quo sensu ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας naves nunc dicantur αὐτοῦ ὑπάρχειν, quum expectarentur quidem sed certo certius nondum adessent, qua de re et alii multi conferri possunt et Georgius Grotus in Historia Graeca VI. p. 125 et VII. p. 130, quid est illud Λακεδαιμονίοις τοῖς τάκείνων ἐλομένοις ναῦς ἐπετάχθη ποιεῖσθαι? Nonnulli Codices habeant Λακεδαιμόνιοι, in melioribus Dativus casus invenitur, quocirca Poppo ex uno libro ἐπετάχθη assumsit pro ἐπετάχθησαν. Nimis audacter, ut mihi quidem videtur, Böhmius Λακεδαιμόνιοι — ἐπέταξαν, cum praesertim a Dativo casu haud satis verosimiliter recedi possit eademque haec causa est, cur parum arrideat Cobeti ἐπετετάχθησαν. Classenius edidit: Λακεδαιμονίοις — νῆες ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι hoc enim dictum esse pro ὑπὸ Λακεδαιμονίων. Sed primum inauditus est hic Dativi usus post aoristum nihilque eo pertinet locus quem Classenius laudavit I. 49: τὰ σημεῖα ἐκπύροις ἦρθη. Deinde quos Lacedaemonii naves comparare iusserunt? Socios, opinor; hoc est illud quod Classenius probavit: Λακεδαιμονίοις — τοῖς τάκείνων ἐλομένοις νῆες ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι. Fruantur hoc, quibus duplex ille dativus placere poterit, equidem quaerere pergam possitne aliquid excogitari quod magis satisfaciat. Vitium in ipso Lacedaemoniorum nomine inest et quae est corrigendi longe simplicissima ratio, rescribendum est Πελοποννησίοις — τοῖς τάκείνων ἐλομένοις, deinde anceps haereo debeamne probare νῆες ἐπετάχθησαν an ναῦς ἐπετάχθη. Noli credere violentam mutationem esse pro Lacedaemoniis Peloponnesiorum nomen substituere; sic saepe solemus praecipue in nominibus propriis quidvis ponere pro quovis et aliud luculentum exemplum infra inveniemus in septimo libro. In extremo capite: ἐπρεσβεύοντο, — δρῶντες, εἰ σφίσι φίλια ταῦτ' εἴη, participium δρῶντες abesse malim.

De terrae motu quo insula Delos concussa est, legimus II. 8:

ἔδοκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι σημῆναι. Quae est ista orationis scabrities! Ψεύσομαι ἢ ἔτυμον ἐρέω; emendandum est ξυμβῆναι. Plane contrarium vitium in vicinia est II. 17: καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοῦναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο, nam hic unice σημῆναι intelligo. Vide verbum ξυμβῆναι recte usurpatum III. 89 et altera emendatio alteram confirmat. Quod autem Herwerdenus mox κεκωλύσεσθαι edidit pro κεκωλύσθαι, facit ut dubitem quomodo haec verba constituenda sint, similimus locus qui legitur IV. 14.

Undecimo capite huius secundi libri describitur Archidami ad praefectos adhortatio, in qua quaedam sunt non ab omni parte expedita, sed facile est expungere § 2 τῆς δόξης quod abundat, et paulo post non ferendum arbitror: ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται. Nihil in bello negligere licet et numquam satis cautum est: quid attinet in tali argumento dicere, esse etiam irac locum in manu conserenda vel *leidenschaftlicher Aufregung*, sicuti Classenius loquitur. In bello omnia sunt ἄδηλα saepeque hostis impetum facit ἐξ ὀλίγου καὶ δι' ὀργῆς non hoc exspectamus, sed nocturno tempore periculum vel maximum esse. Quid si Thucydides scripsit δι' ὀρφνης? Est, fateor, poeticum vocabulum, quo tamen etiam Xenophon usus est et quam multa sunt apud Thucydidem plane singularia.

Duodecimo capite: ἐκέλευον — ἀναχωρήσαντας — πρσβεύεσθαι, in sententia paulo longiore vix adverbium poterit abesse: (οὔτω) πρσβεύεσθαι. Sed multo gravius est, quod in extremo capite ipse sibi scriptor contradicit: Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἰππέας παρίχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν, τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες τὴν γῆν ἰδῶν. Supra habuimus Boeotos praeter equitatum nihil in commune contulisse, deinde cap. 10 convenerunt ad Isthmum τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἐκάσῃς itaque sequitur insiticia esse verba καὶ τοὺς ἰππέας. Capite II. 13 primum significat Pericles se metuere ne Archidamus αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπῃ, ubi excidit pronomen χαρίζεσθαί(οι). Deinde sequitur paulo longior sententia, quae pendet ab imperfecto

προηγόρευε, sed interpolatum praesens ἀφίησιν eliminandum est. Agrorum suorum usumfructum populo relinquit καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίνεσθαι, ubi reponenda est conjunctio ὥς μηδεμίαν saepeque illae particulae confusae sunt. Deinde sermo fit de belli subsidiiis congestis in arcem, ἀφ' ὧν ἔς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ τᾶλλα οἰκοδομήματα καὶ ἔς Ποτειδαιαν ἀπανήλωθη, sed inserendum est: τὰ ἔς τε τὰ προπ.

Tria mihi animadvertenda esse video de capite 15. Primum: ἐπὶ γὰρ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων βασιλέων ἡ Ἀττικὴ ἔς Θησέα ἀεὶ κατὰ πόλεις ᾤκειτε, multum praestare existimo ἀπὸ quod nemo conicere ausus est, cum forte quod saepe veritati nocuit, in libro quodam non antiquissimo revera inveniretur. Deinde: ὁπότε μὴ τι δέισειαν, οὐ ξυνῆσαν βουλευσόμενοι, quam incredibile hoc est! Num melius tantum cives in curiam compellebat? Varias etiamtum, opinor, causae incidebant cur regem adirent. Emenda: ὁπότε μὴ τι δεήσειεν· vide, si tanti est, eum aoristum similiter usurpatum VI. 41. Denique pro φανερώων τῶν πηγῶν, Hemsterhusius quem Herwerdenus sequitur, ex Thoma Magistro reposuit λαμυρώων· recte, uti mihi quidem videtur, obloquitur Cobetus *Mnem.* XIX 99: sed unde lectio apud Thomam nata est? Invenerat, credo, in codice suo λαμπρώων τῶν πηγῶν eamque lectionem fortasse haud posthabendam esse iudicabis. Thomam utrumque adiectivum stulte confudisse nihil mirum est; sic etiam hodie apud Dionem Cassium XLII. 34. Cleopatra fuisse dicitur λαμπρὰ ἰδεῖν καὶ ἀκουσθῆναι, quae revera λαμυρά fuit. Dionis aequalibus λαμυρά eadem erat quae ἐπίχαρις, cf. Phryn. Ecl. p. 291.

Τὸ Πελασγικόν, ut est II. 17, ὑπὸ τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξωκλήθη, sed difficile est non conicere ἐξωκοδομήθη. Mox II. 18: ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν, et per se apparet esse supplendum χρόνον (τινά) et ita legisse video Dionem Cassium p. 25. 68 Reim. Nemo hodie facile sibi persuadebit recte scribi II. 20: τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἡλπίζεν — τὴν γῆν οὐκ ἂν περιδεῖν τμηθῆναι, sed quid reponendum est? Codicum certe consensus facit, ut non sit satis participium substituere pro infinitivo. Probare fortasse poterit: οὐκ ἂν περιδεῖν τμηθ(εῖσαν πεισθ)ῆναι?

Lenissimum remedium est, uti vides. Sequitur locus II. 21: *μεμνημένοι καὶ Πλεισιόνακτα* — *ὅτε* — *ἀνεχώρησε πάλιν*, sed Atticorum frequentior usus est in talibus *ὅτι* usurpare. Deinde agri vastantur, *ὃ οὐπω ἐοράκεσαν οἱ γε νεώτεροι οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι πλὴν τὰ Μηδικά* postrema verba Herwerdenus expunxit, cum vel ob Graecitatem suspecta sint; sed me quidem iudice corrigere licebit: *πλὴν (οἱ γε) τὰ Μηδικά*. Itidem capite II. 24 duo minuta displicent: *χίλια τάλαντα ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησάμενοις χωρὶς θέσθαι*, malo ex solita norma *ποιησάμενους*. Deinde etiam centum triremes seponunt, *ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων ἦν δέη*. Quod additur *περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου* nimis pueriliter [additum est].

Impense miror II. 25 quod de Brasida legitur: *διαδραμὼν τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεσώνην*. Quod conieceram *ἐσκεδασμένων* et *τετραμμένων*, id etiam legisse dixeris Diodorum Siculum XII. 43: *διὰ μέσον τῶν πολεμίων ἐσκεδασμένων ἐτόλμησε διεκπερᾶσαι*. In extremo capite inse-
renda est conjunctio *γάρ· καὶ (γὰρ) τῶν Ἡλείων ἢ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβεβηθήκει*. Hic quoque habemus compositum quo Thucydides toties utitur, unde etiam II. 26 malim: *ἐν Ἀλόπῃ τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν, quam βοηθήσαντας*.

Postquam II. 29 memoravit Σιτάλκην τὸν Τήρεω, paucis interpositis sequitur: *ὃ δὲ Τήρης οὗτος*, quod omnino satis est et plane inutiliter adscriptum est: *ὃ τοῦ Σιτάλκου πατήρ*. Cap. 34 quod legitur *ταφὰς ποιήσασθαι*, infra invenitur *τάφον ποιεῖν* et Plat. Menex. p. 234 B *ταφὰς ποιεῖν*, quod malo quoniam eodem modo hoc dictum est, quo dicitur *ἐορτὴν ποιεῖν* et sim., sicubi de festo die agendo sermo fit. Alienum est huc trahere periphrasticum usum medii verbi *ποιεῖσθαι*. Cap. II. 39: *διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖςδε*, requiro *κάν*. Ad sequens caput non negligendum est Cobetum coniecisse *ὧν ἂν ἐπιχειρήσωμεν* pro *ὧν ἐπιχειρήσομεν* et Herwerdenum expunxisse praepositionem *ἐκ* in verbis: *ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων*, sed utroque loco vulgatam tueri Stobaeum in Flor.

7. 37, quod nec multum valet nec nihil. Pariter II. 45 Stobaeus Flor. 38. 41 habet verba τοῖς ζῶσι, quae Steupius eiecit. Itidem II. 43: ψυχῆς ἀμ' ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν, quod Herwerdenus expunxit μᾶλλον ἢ τοῦ δέους, poterit tamen Dio Cassius legisse videri ea verba; habet certe XL. 26: ἐν ἀκμῇ τοῦ δέους ὦν. Contra quod delevit Bekkerus ἐν τῷ II. 43, id itidem deest apud Stobaeum Flor. 7. 36.

Restant quaedam corrigenda in pestilentiae descriptione II 49. Veluti quod describuntur ἀποκαθάρσεις χολῆς πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ὀνομασμέναι εἰσίν, equidem certe πᾶσαι minime intelligo, sed perfacile est χολῆς πλείαι, quod certum propemodum dicere ausim. Non dissimilem corruptelam iamdudum mihi observavisse videor in Demosthenis Midiana § 174, ubi quum stulte legatur: ἡττάτο πλέων τῶν ἰδιωτικῶν τριήρων μιᾶς, ex tenebris lux oborietur, si mecum emendaveris: ἡττάτο πασῶν — πλὴν μιᾶς (ΠΑΕΩΝ-ΠΑΣΩΝ). Sed ad Thucydidem redeo, ad quem Bloomfieldus ridens, opinor, adnotavit: *I am only aware of two ways by which bile can be removed*, quo satis arguitur quid sit in vulgata scriptura absurdum et omnibus notum est τὸ ἄνω καὶ κάτω καθαρθῆναι. Inutilis est Classenii adnotatio: *da hier nach der ganzen Anlage der Beschreibung nur von Entleerung durch Erbrechen die Rede sein kann, so sind die hier angedeuteten verschiedenen ärztlichen Benennungen desselben wahrscheinlich von der verschiedenen Farbe der Galle hergenommen, so dass dasselbe grün genannt wird, so lange die Galle überwog, schwarz, so bald das Blut in stärkerem Masse zugetreten war.* Litura hoc omne delere poteris et quae sint ἀποκαθάρσεις χολῆς πλείαι nunc etiam sine Aesculapio intelligimus (ΠΑΣΑΙ-ΠΛΕΑΙ). Grote *vermuthet namentlich aus diesen Worten, dass Th. mit der ärztlichen Theorie nicht unbekannt war.* Hoc quoque litura delibimus.

In eodem capite: τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολάς. Galenus hic, quod videmus tom. IX. p. 387, legerat σινδονίων, quod vocabulum itidem exstat apud Dionem Cassium LXXIX. 13, unde credere possis deminutivam formam praestare, cum praesertim πάνυ λεπτῶν ἱματίων facta sit

mentio. Sequuntur verba: καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα, τῇ δίψῃ ἀπάσῃ ξυνεχόμενοι καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθεισθήκει τό τε πλέον καὶ ἔλασσον ποτόν. Hic si dixero, iterato articulo legendum esse: τό τε πλέον καὶ (τὸ) ἔλασσον, fidem non inveniam nisi addidero hanc ipsam scripturam exstare apud Cantacuzenum IV. 8 p. 50. 23. Deinde fieri potest, ut praestet adverbium ἀπαυσί, quo Dio Cassius aliquando usus est, sed gravius est id quod superest. Nempe miseri mortales ἡδὺς ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ἔρριπτον, deinde addit scriptor, sicuti dicebam καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα. Non est herole mirum ἡμελημένους eos fecisse quod ardentissime cuperent seseque in aquam proiecisce. Quid requiritur? Illud, credo, multos clam custodibus fecisse idem itaque rescribam: τῶν (οὐκ) ἡμελημένων inveniebanturque περὶ τὰς κρήνας ἀπάσας ἡμιθυήτες τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ. Hinc Dio Cassius qui maxima pariter ac minima Thucydidea perpetuo imitatur XLII. 26: ἵππος τις τῶν οὐκ ἡμελημένων ἀπέθανεν atque sic etiam legerat τῶν οὐκ ἡμελημένων Procopius, nam scribens in Anecdotis p. 234 Orell.: εἰς ὕδωρ οἷς παρατύχοι ἐμπεσεῖν ἤθελον, non versatur ante oculos misera conditio eorum, qui forte ab omnibus deserti iacebant, sed sermo fit de custodibus, quorum officium difficillimum fuit, cum omnes inexplebili cupiditate aquam appeterent.

Sequenti capite: ἀνθρώπων ἀτάφων γιγνομένων, praestare arbitror ῥιπτομένων, quod legisse videtur Dio Cassius XLIV. 35 et capite 51: ἕτερος ἀφ' ἐτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι ὥσπερ τὰ πρόβατα ἐθνησκον, non corrigam cum Madvigio θεραπείᾳ, nam vera lectio servata est apud Cantacuzenum IV. 8 p. 51. 20, ubi inseritur post verbum ἀναπιμπλάσθαι genetivus τῆς νόσου. Parum abfuit quin per coniecturam eodem perveniret Arnoldus. Ibidem: διὰ τὸ προσιδέναι τε καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι, quid Dio Cassius apud Thucydidem legerit, vide XLVII. 29: ἐπειδὴ ἐν τῷ θαρσοῦντι ἐγένετο et LXXIII. 2: ἐν τῷ θαρσοῦντι καὶ ἐξυβρίζειν ἤθελον.

In notissimis verbis II. 54: ἐνίκησε δ' ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως λοιμὸν εἰρῆσθαι, inepte additum est εἰκότως, quo omissio

scriptor recte pergit: οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. Cap. 58 nova expeditio Potidaeam mittitur: ἐπιγενομένη ἡ νόσος ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους φθείρουσα τὴν στρατιάν, ὥς τε καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσήσῃ τῶν Ἀθηναίων. Distinguitur, uti vides, inter novum Hagnonis exercitum et veteres copias quae iampridem Potidaeam obsidebant. Ad has, quod nemo mirabitur, contagium pervenit; sed imprimis laborarunt qui nuper patriam reliquerant; morbum enim secum navibus attulerant, sicuti eodem tempore etiam in Periclis classe, quae Peloponnesum invaserat, ἡ νόσος τοὺς Ἀθηναίους ἐφθείρε, ut est cap. 57. Hoc dum reputo, non possum non suspicari verum esse ἐπιτεινομένη. Sequenti capite Pericles voluit civium τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης πρὸς τὸ ἡπιώτερον καὶ ἀδεέστερον καταστῆσαι, sed certe non peius est quod habet Dio Cassius LV. 7: τῆς ὀργῆς αὐτὸν ἀεὶ παρέλυσεν καὶ ἐς τὸ ἡπιώτερον μεθίστη et quam infinitis locis confunduntur praepositiones κατὰ et μετὰ.

Cap. II. 60: ὁμᾶς αὐτοὺς οἱ ξυνέγνωτε δι' αἰτίας ἔχετε, malo sane ξυνδιέγνωτε, quod recte legitur II. 64. Deinde καίτοι ἐμοὶ τοιοῦτον ἀνδρὶ ὀργίζεσθε melius aberit personale pronomen et pergit Pericles de se ipso dicere. Mox II. 61: ἐγὼ γὰρ ὁ αὐτός εἰμι καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, inserendum est (ἀεὶ) ὁ αὐτός εἰμι: respicit enim orator ad I. 140: τῆς μὲν γνώμης ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι. Et in proxime sequentibus: ὁ ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐχ ἤκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται, plane abundat coniunctio καί. Cap. II. 63 non admodum mihi placet: τὸ γὰρ ἀπραγμον οὐ σώζεται μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον, nam tuetur hoc quidem Stobaeus Flor. 7. 19, sed aliter Dio Cassius Vol. I. p. 11 Df.: οὐδὲ ἐστὶ τὸ ἀπραγμον ἄνευ τοῦ δραστηρίου σώτηριον habetque praeterea hoc adiectivum Thucydides III. 53. Cap. II. 67 interficiunt Athenienses Aristea μὴ αὐθις σφᾶς ἐτι πλείω κακουργῶν διαφυγόν, quod scribendum fuit ἐπὶ πλείω et discrimen nullo negotio sentiri potest; deinde scriptor rectissime pergit scribere: ὅτι καὶ πρὸ τούτων — πάντ' ἐφαίνετο πράξας.

Potidaee in urbe oppidani multa nefanda esca super ausi atque passi sunt: ita haec describit Thucydides II. 70: ἄλλα

τε πολλὰ ἐπεγεγένητο αὐτόθι βρώσεως περί ἀναγκαίας καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγγέουντο, sed primum non satis assequor quo sensu hic ἀναγκαίας usurpari potuerit, pro quo placet ἀναγκας ἅ rescibere; deinde vetusta lectio ἐγγέουντο praeferenda videtur. Dicent interpretes apud quos legatur imperfectum, quod refictum est propter praecedens plusquamperfectum ἐπεγεγένητο et addo Dionem Cassium LXXIV. 12: ἐπ' ἀλλήλους ἐτράποντο καὶ ἀλλήλων ἐγγέουντο. Nec fero: Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς σρατηγούς ἐπητιάσαντο ὅτι ἀνευ αὐτῶν ξυνέβησαν, nam necessario requiritur σφῶν αὐτῶν.

Nimis stulta interpolatio est II. 75, ubi Spartani vallo Plataeam circumdant, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι, quae verba e superiore capite desumta sunt. Deinde sequitur quod ipsis scriptoris verbis cognoscendum est: ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν — ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος παρφοδόμουν ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. Quid hoc est διαχεῖσθαι τὸ χῶμα? Noli credere indicare te posse quid significet, nam ostendet Iosephus de Bell. Jud. VII. 8. 5, quem locum Bloomfieldi diligentiae debeo, quid hic olim lectum fuerit. Scribit Iosephus: ὅπως δὲ μὴ ὑφουμένου τοῦ χῶματος ἢ γῆ διαχέοιτο itaque apparet eum apud Thucydidem legisse: ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ (ὑφουμένον) τὸ χῶμα. Contra quod in iis quae brevi post sequuntur: ὥς τε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἷς οἷς βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλεῖ τε εἶναι, Cobetus *Mnem.* XIX. 114 voluit eiicere οἷς οἷς, cognovit certe vocabulum Arrianus *Exped. Alex.* II. 18, quem locum Dukerus laudavit: ὥς μήτε πυρφόροις βέλεσιν ἀπὸ τοῦ τείχους βάλλεσθαι, ubi praeterea alia multa e Thucydide transscripta sunt, et paene ad verbum Procopius p. 83. 32, qui locus Bloomfieldum non fugit: ἐνταῦθα γὰρ οὔτε πυρφόροι οἷς οἷς οὔτε τὰ ἄλλα βέλη ἐξικνεῖσθαι εἶχον. Neque igitur res eo conficitur quod in perantiquo Codice Poliorceticorum οἷς οἷς; omisum fuit.

Concedendum est Mullero-Strubingio quam plurima inesse in ea obsidionis descriptione, quibus nec caput nec pes constat, sed quomodo singula verba constituenda sint, satis liquido plerum-

que definiri potest. Ad eam rem haud parum conferunt aliorum imitationes. Veluti quod legitur II. 76: ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χῶματος καὶ ἰζάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον, quo composito verbo hic scriptor usus fuerit, apparet ex Appiano Mithr. c. 36: Ἀρχελαῦο τὸ χῶμα ὑπορύττοντος καὶ τὴν γῆν ὑποφέροντός τε καὶ εἰς πολὺ διαλανθάνοντος, τὸ χῶμα ὑφίζανεν ἄφρων et Arriani Exped. Alex. II. 27. 4: τὸ τεῖχος πολλαχῇ ἤρειπετο ὑφίζανον κατὰ τὸ κενούμενον. Ipsos locos confer et videbis quam sit manifesta imitatio. Mirum est Bloomfieldum, cui haec debeo, ipsum suis copiis nescivisse uti. Eodem capite describuntur μηχαναί, ἃς βρόχους περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, ubi malim βρόχοις propter Appianum I. 751: τοὺς κριοὺς λίθοις ἀπεκαύλιζον ἢ βρόχοις ἀνέκλων et Dionem Cassium LXVI. 4: τοὺς κριοὺς τοὺς μὲν βρόχοις ἀνέτλκον, τοὺς δὲ ἀρπάγαις ἀνέσπων. Omnia indidem petita sunt. Cur autem extremo capite 77 Cobetus improbaverit ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ et pluviam simpliciter ὕδωρ appellandam esse contenderit, plane non video.

Vix ferendum arbitror II. 77: τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τεύχους καὶ τῆς προσχώσεως, nec video quid possit latere praeter τὸ μεταξὺ χωρίον Cap. 80: ἡγοῦντο ἐπετησίῳ προσασίῃ, Dio Cassius certe in suo Codice olim invenerat προσασίῃ indeque translulit LII. 9, cf. Lobeck. ad Phryn. p. 529. Sequenti capite Chaones gradum corripiunt neque auxilia sociorum expectant, σφίσι τε αὐτοῖς πισεύοντες καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνῃ ἡπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, sed ne barbarae gentes nimis facile palmam aliis concessisse videantur, reponam πολὺ, quod aliis quibusdam exemplis satis stabilivisse mihi videor *Mnem.* XII. 161. Itidem sibi ipsi obloquitur Thucydides II. 82, ubi Cnemus post adventum Oeniadarum, quibuscum societatem coniunxerat, receptui canit πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν, nec quisquam pro certo dicere posset, quid tandem lateret, nisi Dio Cassius XXXIX. 51 indidem mutuatus esset: πρὶν τὴν πλείῳ ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν.

Pugnam navalem descripturus Thucydides II. 83, haec quoque verba ponit: οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ὑφορμισάμενοι. Quaesitum fuit quid hoc participium significaret inque ea re laudabilis in-

terpretum opera fuit; deinde Georgius Grotus VI. 197 itidem locum cum cura examinavit et in universum iam satis constat quid rerum actum fuerit. Sed quid est ὑφορμισάμενοι? *Mr. Bloomfield*, ait Grotus *proposes conjecturally* ἀφορμισάμενοι, *meaning that the Peloponnesians slipped their anchors in the night: I place no faith in the conjecture, but I believe him to be quite right in supposing, that the Peloponnesians did actually slip their anchors in the night.* Sed hoc ut obtineamus, rescribendum est ἐφορμισάμενοι usurpavitque scriptor verbum ἐφορμίζεσθαι plane eodem modo quo dixit IV. 8: ὅπως μὴ ἤ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς τὸν λιμένα. Noctu voluerant Corinthii fretum traicere et in Aetoliae quendam portum ἐφορμίσασθαι, sed id clam Atheniensibus cum non potuissent perficere, summo mane pugna initur. Sic nisi fallor, omnes difficultates evanescent. Deinde Corinthii quinque celerrimis navibus singularem stationem assignant, ὅπως ἐκπλέοιεν διὰ βραχέος παραγιγνόμενοι, εἴ πῃ προσπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι, quasi hoc incertum foret; sed verum est ὅπῃ, quomodo recte editur II. 100: ὅπῃ δοκοίη ἐσέβαλλον.

Paulo serius quam solebat eo die ventus coortus est — hoc enim inest in imperfecto εἰώθει, pro quo haec primum legens exspectaverit quispiam εἰώθε — et mox conferti hostium ordines turbati sunt, c. 84: ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε καὶ τοῖς κοντοῖς διεωθοῦντο. Scio quidem hoc ipsum in suis libris legisse Dionem Cassium et Procopium, qui locum imitati sunt, ille L. 33, hic autem p. 99. 11 et 108. 42, sed tamen difficile est non credere dedisse Thucydidem διεώθουν διεωθοῦντο. Dixi de ea elegantia in prima Commentatione Platonica p. 5 et Dio quoque eam cognovit, XLVII. 45: ἐτίτρωσκον ἐτίτρώσκοντο ἐφόνευον ἐφονεύοντο. Sed multo certius est in iis quae proxime sequuntur: τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλύδωνίῳ ἀναφέρειν, veram formam esse κλύδωνι, quam apud Thucydidem invenerunt veteres grammatici, quorum observationes Photius in lexicon suum transtulit et quam Dio Cassius indidem hausit XLI. 46, LII. 16 et LXV. 16, quod olim observavi ἐν Ἑρμῇ λογίῳ p. 413. Postea ex Bloomfieldo duas alias Thucydidis imitationes cognovi: Arriani locus est Exp. Alex. VI. 18. 11 et Appiani t. 2 p. 240, ubi recurrit hoc ipsum: τὰς κώπας ἐν κλύδωνι ἀναφέρειν.

Risum movent Spartani c. 85 classis praefectum iubentes ἄλ-
λην ναυμαχίαν βέλτιον παρασκευάζεσθαι, et sine controversia
verum est βέλτιον. Phormio autem Athenas mittit literas
περὶ τῆς ναυμαχίας ἣν ἐνίκησαν, ubi singularis numerus praestat.
Capite 87 valde impedita est tertia paragraphus, quam ut intel-
ligeremus ab coniecturis minime potuit abstineri et nuper etiam
Cobetus *Mnem.* XIX. 118 de eo loco egit. Est tamen animad-
vertendum Cantacuzenum II. 6 pleraque inde fuisse mutatum,
ita ut appareat eum fere sequi easdem lectiones, quae in nostris
libris sunt, praeterquam quod in fine γενέσθαι habeat pro ὀφθῆναι.

Scio quidem Thucydidem interdum situm locorum explicare,
nec tamen minus sunt quaedam de hoc genere apud eum adno-
tationes tam pueriles, ut minime videam quomodo debeam tueri.
Veluti ad II. 93 τοῦ Πειραιῶς adscribitur: τοῦ λιμένος τῶν Ἀθη-
ναίων et sunt alia multa non minus manifesta. Legimus c. I. 29
de Actio: οὐ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ εἴματι τοῦ
Ἀμπρακικοῦ κόλπου, sed aliquot saeculis post Thucydidem illa
Apollinis aedes inclaruit et diversum templum est quod memo-
ratur III. 94. Adnotatio de Cephalleniae urbibus II. 30 ad rem
nihil pertinet. Laurium omnes norant et plane inutiliter additur
II. 55: οὐ τὰργύρεια μέταλλά ἐστιν Ἀθηναίοις. Satis fuit scribere
II. 56: ἔτεμον τὴν τε Τροίξηνίδα γῆν καὶ τὴν Ἀλιάδα καὶ τὴν
Ἑρμιονίδα· erantne Thucydidis lectores docendi: ἐστὶ δὲ πάντα
ταῦτα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου? Cuinam utile est quod de
Zacyntho legimus, esse insulam ἣ κεῖται ἀντιπέρας Ἡλίδος, II.
66? Intelligendum esse Pontum Euxinum II. 96, sponte apparet:
τὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου verba etiam ipsa sede arguuntur, nec
dicitur, uti opinor, θάλασσα τοῦ Εὐξείνου πόντου. Aliam eius-
demmodi adnotationem iam Valckenaerius eiecit III. 88, qua
de re Cobetum confer *Mnem.* XIX. 143. Plane supervacanea est
de freto Siculo adnotatio IV. 24. Pylum in Messenia esse si-
tum, IV. 41, iam satis noramus. Tertium legitur ubi Anacto-
rium fuerit IV. 49 et sunt alia fortasse, de quibus non tam
liquido constat.

Quantum comperi, Thucydidis Scholia haud multum confe-
runt ad textum melius constituendum, sed est tamen operae

pretium interdum confirmatum invenire, quod per se iam satis verisimile esse videretur. Veluti II. 94 naves memorantur διὰ χρόνου καθελκυσθεῖσαι καὶ οὐδὲν τέγουσαι, quod nimium est et οὐδὲ τέγουσαι haud una de causa praestat. Idem etiam Scholiasta legit, cuius servata est explicatio: ὕδωρ δηλονότι. Odrysarum in aerarium tributi nomine quotannis conferebatur τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις, ἢ χρυσὸς καὶ ἄργυρος εἴη καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων, II. 97; sed quod adscriptum est χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου nonne necessario delendum est? Deinde de Scythis legimus nullos mortales iis pares esse posse ὁμογνωμονοῦσιν, quod omnino satis est et emblemata esse arbitror quod adhaeret πᾶσιν. Pergit autem scriptor: οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται. Exiguo cum fructu legi quae huc contulerunt interpretes ad difficilem locum expediendum; mihi certe unice placere potuit: οὐ μὴν οἷδ' — ἄλλοις ὁμοιοῦνται. Denique in hoc secundo libro miror quod capite 102 Oeniadae dicuntur τοῦ Ἀχιλῆους τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσιν. Stulte hoc dictum est, sed nullam novi faciliorem correctionem quam supplere (δλίγον ἢ) οὐδέν.

(Continuabuntur).

Amstelodami,
d. 17 m. Sept. 1885.

DE PECUNIIS SACRIS IN PARTHENONIS OPISTHODOMO.

Adolphus Kirchhovius, quo nemo in inscriptionibus Graecis et constituendis et interpretandis et ad illustrandas antiquitates Graecas adhibendis nostra aetate et doctior et sagacior, in disputatione inscripta „zur Geschichte des Athenischen Staatsschatzes im fünften Jahrhundert“, quam inseruit in Commentationes Academiae Regiae Borussicae anni 1876, copiosissime agit de inscriptionibus et locis auctorum, ex quibus certiores fimus, quae et quales pecuniae saeculo quinto A. C. N. in arce Athenarum adservatae sint et quomodo collectae et expensae. Universe sic ibi disputat:

Pecuniae, quae adservabantur in arce, quaeque secundum Thucydidem (II, 13) anno 2° Olymp. 87 erant ad talenta 6000, secundum eundem auctorem (III, 17) *tribus* annis post, Ol. 88 anno 1°, praeter 1000 illa talenta, quae ad defensionem urbis adversus hostium classem exempta erant (Thuc. II, 24), penitus erant absumptae, ut deinde Athenienses, — id quod colligi potest ex rationibus logistarum, quas exhibent eorum tabulae editae in Corp. Inscr. Att. I n°. 273, — tantum id inde mutuo sumserint, quod quoque anno ex variis redituum generibus conferretur. Cum igitur item ex tabulis logistarum constet ex pecuniis, pro quibus foenus computaretur, per *septem* annos ab anno 4° Ol. 86 usque ad annum 2um Ol. 88 haud plura, quam 4750 talenta mutuo sumpta esse, apertum est etiam pecunias aliquas, pro quibus nulla usura deberetur, ex arce esse deductas. Hae tamen pecuniae pro minore modo parte, quanta ad aedificandum, ad

ipsam arcem exornandam, adhibitae sunt, sacrae fuisse potuerunt. Itaque efficitur, in arce tunc praeter *ἱερὰ χρήματα* adservata etiam fuisse alia, pro quibus nulla deberetur usura, quippe quae ipsius populi essent, *δημόσια*. Post pacem Nicioae secundum Andocidem (de Pace 8—9), iterum 7000 talenta in arcem collata sunt, quae tamen ex minima parte sacra fuerunt. Haec omnia devoravit deinceps expeditio in Siciliam.

Sic fere Kirchhiovius. Sic, quae viri egregii est auctoritas, etiam alii. Videtur tamen tota haec disputatio profecta esse a falsa loci illius Thucydidei interpretatione, isque error princeps plures traxisse alios. Id ipsum in hac disputatione explicativus ostendere mihi proposui. Tamen in sagacissimi viri, qui tot ac tanta egregie ordinavit, errore aliquo non haererem, nisi videretur hic, ut saepius, ex falsae opinionis refutatione ipsa veritas emicare.

Principio locum ipsum Thucydidis (III, 17) describam (ex edit. Herw.); sermo ibi est de centum navibus, quae, quo tempore Lesbos ab Atheniensibus defecerat, mittebantur adversus Peloponnesum:

Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν αἱ νῆες ἐπλεον ἐν τοῖς πλείστοις δὴ νῆες ἄμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ καὶ ἄλλη ἐγένοντο, παραπλήσιαι [δὲ] καὶ ἔτι πλείους ἢ ἀρχομένου τοῦ πολέμου. Τὴν τε γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὐβοίαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσαν καὶ περὶ Πελοπόννησον ἑτεραι ἑκατὸν ἦσαν, χωρὶς δὲ αἱ [περὶ Ποτειδαίαν καὶ] ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις, ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίνοντο ἐν ἐνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανήλωσε μετὰ Ποτειδαίας. τὴν τε γὰρ Ποτειδαίαν διδραχμοὶ ὀπλῖται (περι)εφρούρουσαν (αὐτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας), τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἱ προαπῆλθον· νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπανηλώθη τὸ πρῶτον καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλείστοι ἐπληρώθησαν.

Iam locus hic minime declarat tunc temporis, anno 1° Ol. 88, omnes in arce pecunias fere funditus fuisse consumptas. Contra verbi ὑπαναλοῦν nulla alia esse potest significatio nisi *sensim consumendi*, ab integra aliqua copia delibandi, ut verba ea, quae diductioribus litteris posui, sic fere vertenda sint: *atque pecu-*

nias haec res maxime cum Potidaea consumere coepit et: pecuniae igitur hoc modo primum (quod vocabulum, *πρῶτον*, praecipue attendas) *consumi coeptae sunt.* Hoc igitur diserte testatur Thucydides illis temporibus (non loquitur de singulari anno) thesauri in arce maximam partem adhuc adfuisse, tunc demum delibari inde coeptum esse. Quod quantum congruat cum iis, quae aliunde docemur, imprimis ex inscriptionibus, videndum est.

Ex altero loco Thucydidis (II, 13), ubi ostendit Pericles, quae subsidia Atheniensibus ad bella gerenda essent, comperimus illo quidem tempore (Ol. 87, 2 anni initio) adfuisse in arce 6000 talenta, *τὰ πλεῖστα* tamen fuisse *τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια, ἀφ' ὧν ἔς τε τὰ προϋλαία τῆς ἀκροπόλεως καὶ τὰλλα οἰκοδομήματα καὶ ἐς Ποτίδαιαν ἀπανηλώθη.* Iam haec talenta 9700 quo tempore in arce adfuerint, plane constat. Supersunt nobis duo psephismata (nisi unum potius est), quibus de tota pecuniarum sacrarum in arce administratione constituitur (C. I. A. I, 32). Post ea, quae praeclare de iis disputavit Kirchhövius (in Comment. Acad. Reg. Bor. cl. hist. phil. 1864 p. 8 seq., iterumque in Comment. nostra anni 1876 imprimis p. 43 seq.) dubium nullum esse potest, quin facta haec sint anno 2° Ol. 86, ut pecuniarum illarum administrandarum ratio, qualis tunc ad certas normas atque regulas exacta est, observari coepta sit inde ab anno, qui eum proxime sequebatur, Panathenaeorum maiorum Ol. 86 3. Iam haec decreta iuebant, ut Diis debita redderentur, 3000 talenta, Minervae 200 caeteris Diis. Quam ob rem cum nullum dubium esse possit, quin maxima illa pecuniarum summa, — 9700 talentorum, — post haec demum reddita in arce affuerit, affuisse eam necesse est post annum 2^{am}, vel potius post initium anni 3ⁱ Ol. 86. Ac sine dubio haud ita multo post, quia, licet Diis ex annuis redditibus satis multae quotannis pecuniae succrescerent, tamen ipso statim 3° Ol. 86^{ae} anno et in *ἄλλα οἰκοδομήματα* et in *προϋλαία* ex Deae Minervae aerario pensum est. Supersunt enim nobis fragmenta tabularum curatorum operis alicuius publici (C. I. A. I, 301), qui profitentur eo anno a curatoribus Deae accepisse se drachmas 25000 (4 tal. 1000 drachm.), item fragmenta tabularum curatorum Propylaeorum (C. I. A. I, 315), qui accepisse se profitentur eodem anno ab iisdem curatoribus; summae tamen indicatio in-

teriit. Fieri potest ut eodem anno ad Corcyram 6 tal. pensa sint; de hoc tamen minime constat et infra videbimus. Sine dubio ad Corcyram pensum est anno proximo Ol. 86, 4. Habemus enim tabulam, qua populus Atheniensium profitetur, quantas pecunias ex Deae aerario ad Corcyram consumserit (C. I. A. I, 179); haec tamen valde mutilata est. Ostendit praeterea Kirchhovius (zur Gesch. etc. p. 59 seq.) parva quaedam fragmenta inventa a Koehlero pertinere ad lapidem, quo continerentur rationes pecuniarum ab Atheniensibus mutuo sumptarum ex Deae aerario ab anno Ol. 87, 1° ad annum dumtaxat 1um, probabiliter 2um Ol. 89. Kirchhovii suspicio in iis, quae supersunt, mentionem adhuc aliquam exstare expensorum ad Potidaeam anno 1° Ol. 87^{ae}, magnam habet verisimilitudinem. Videntur Athenienses, qui antea quae ad Corcyram consumserant, in separatam tabulam redegerant, — eodem modo fortasse etiam quae ad Samum (C. I. A. I, 177), — ab hoc primum lapide, ab anno Ol. 87^{ae} 1°, solitam illam normam tabularum talium (conf. C. I. A. I, 180, 183, 188, 189) instituisse, quae ad quemque annum, quod in varias res, non ad cuiusque rei designationem, quod pluribus annis expensum esset, referretur. Valde dolendum, quod ad haec exigua usque et mutilata fragmenta lapis ille interiit. Habemus tamen satis magnam partem tabulae logistarum, qua declaratur, quantae usurae debeantur Diis propter pecunias per undecim annos, (ab anno Ol. 86, 4 — annum Ol. 89, 2), ex eorum aerariis mutuo sumptas (C. I. A. I, 273). Ex hac apparet, quantae fuerint hae pecuniae his annis mutuo sumptae, scilicet ab anno Ol. 86^{ae} 4° — annum Ol. 88^{ae} 2um talenta circiter 4750; quadriennio proximo (ab anno Ol. 88^{ae} 3° — annum Ol. 89^{ae} 2um) ex aerario Minervae Poliadis anno Ol. 88^{ae} 3° tal. 261, drach. 5640; anno Ol. 88^{ae} 4° tal. 130; anno Ol. 89^{ae} 1° tal. 133, drach. 2895 ob. 3½; anno Ol. 89^{ae} 2° tal. 222, drach. 1642, ob. 2½, ut per totum hoc quadriennium ex aerario hocce sumpta sint tal. 747, drach. 4178. Ex aerario vero Minervae Victoriae sumpta sunt hoc quadriennio talenta circiter 6; ex aerario caeterorum Deorum talenta circiter 50. Ex omnibus igitur aerariis sacris hoc quadriennio talenta circiter 803 (vide Kirchh. zur Geschichte etc. p. 31). Rectissime praeterea monet Kirchhovius pecunias Deorum, licet

crebris erogationibus deminuerentur, identidem tamen ex reditu annuo nonnihil esse refectas. Hic autem reditus fuit anno Ol. 92^{ae} 3° ad talenta fere 200, quod clare patet ex tabula illa rationum pecuniarum Minervae (C. I. A. I, 188), quae, ubi rationes exhibet huius anni, diserte testatur expensum tunc ex iis tantum modo esse, quae ipso hoc anno redirent (vid. Kirchh. l. c. p. 50). Sed minime constat, quanta tunc redierunt, rediisse quoque annis belli Peloponnesiaci prioribus, de quibus nunc quaerimus. Legimus apud Thucydidem (III, 50) Athenienses, postquam Lesbum rursus in ditionem suam redegerint, anno Ol. 88^{ae} 2°, κλήρους ποιῆσαι τῆς γῆς τριςχιλίους et τριακοσίους, — decimam igitur partem, — ἱεροὺς ἐξελεῖν τοῖς θεοῖς. Ergo constat post hunc annum multo plura recepisse Deos ex fundis suis, quam antea. Praeterea res ipsa loquitur, quae redierint Diis ex praedarum ab hostibus captarum et bonorum publicatorum decimis (Boeckh. Oec. Pol. II, p. 217), haec minime constanter, — ut singulis annis paria fere fuerint, — rediisse. Iam videntur nostro anno Ol. 92^{ae} 3° vel eximie magna inde rediisse. Memoratur in rationibus illis bis hoc anno ἀνομολογηθῆναι Hellenotamiis, Strategis, Trierarchis τὰ ἐκ Σάμου; itaque quae hoc anno ex hac insula redierunt, non delata sunt Athenas, sed continuo Hellenotamiis et classis praefectis tradita, quia classis Atheniensium tunc, ut saepissime, in statione esset circa Samum. Certissime Diis multum redibat ex fundis, quos in hac insula habebant (Kirchh. l. c. p. 67), sed rediisse inde quotannis talenta circiter 100, quae tradita esse memorantur Hellenotamiis et classis praefectis, nemo crediderit. Kirchhovius rem sic explicat, ut temporibus illis ea, quae ex pluribus aliis insulis rediissent, ut sub classe tutius perciperentur, coacta esse Samum putet, priusquam Athenas transmitterentur (l. c. p. 52). Valde tamen dubito, num quae aliunde rediissent, Sami modo tantquam in aliquo deversorio retinerentur, dici potuerint τὰ ἐκ Σάμου. Sed praesto est longe alia, eaque, si quid video, multo probabilior explicatio. Legimus apud Thucydidem (VIII, 21), in fine anni Ol. 91^{ae} 4ⁱ, sive anni Ol. 92^{ae} 1ⁱ initio, populum Sami auxilio Atheniensium, qui cum tribus navibus adessent, vicisse civitatis procures, eorum occidisse ad ducentos omnes, quadringentos in exilium misisse atque ipsos eorum fundos do-

musque occupasse, post haec Athenienses iis decrevisse αὐτονομίαν ¹⁾. Iam parum probabile est Athenienses, quorum auxilio Samii tantis divitiis potiti essent, nihil omnino ipsos sibi poposcisse, praesertim in illis, quibus tunc premerentur, pecuniarum angustiiis. Sed, si quae populus Atheniensium ex spoliis illis optimatium Samiorum lucratus est, nullum est dubium, quin Dea inde acceperit decimas, ac sic plane explicatur, cur nostro anno (Ol. 92, 3), tertio sive quarto post illum (Ol. 91, 4, sive 92, 1) tanta fuerint τὰ ἐκ Σάμου. Ne quis miretur quod tam sero adhuc pervenisse illa ad Athenienses statuam. Nam perspicuum est magnas pecunias, — ac parvas sibi pactos esse Athenienses nemo crediderit, — neque statim, neque omnes simul pensas esse. Quapropter probabiliter creditur pensum esse anno nostro, pensum esse anno priore, — ut taceam de annis posterioribus, — et quidem bis nostro anno, ut bis acceperit Dea decimas, bis accepta statim tradita sint Hellenotamiis illis atque classis praefectis. Praeterea etiam hoc haud inepte credimus, pendere non potuisse Samios, nisi prius quibusdam venditis, vel potius Atheniensibus ipsis et Deae tradita quaedam esse, quae venderentur, quemadmodum in illo psephismate (C. I. A. I, 32) sermo est de τοῖς ἐκ δεκάτης, quae Deae darentur, ἐπειδὴν πρῶτον. Utut est, de summa Deorum reddituum annuorum haud plane constat. Probabilius tamen coniiicimus fuisse eos plerumque 200 talentis minores, maiores talentis 100.

Ex his igitur satis constare videtur de modo et ratione, quibus prioribus belli Peloponnesiaci annis consumptae sunt pecuniae ex aerariis deorum. Ut tamen facilius de re iudicari possit, redigamus singula, quae proposuimus, in tabulam, hocce modo:

1) καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων ἐς διακοσίους μὲν τινὰς τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῆς ζημιώσαντες καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίαν νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισμένων, τὰ λοιπὰ δίδουν τὴν πόλιν κτλ.

<i>Anni Ol.</i>	<i>Anni reditu.</i>	<i>Adrent in aerarii.</i>	<i>Consumpta sunt tribus annis prioribus.</i>	<i>Consumpta sunt sec. tab. cur. oper. publ. et logist.</i>	<i>Consumpta sunt ex aerario Minor. quatuor annis posterioribus.</i>
86,2.		tal. 9700	<i>Consumpta sunt ab anno inde Ol. 87,2</i> tal. 9700 + 800 (800) — 6000 = pl. q. 4000 m. q. 4300	4 tal. 1000 dr. ad op. aliq. publ. ad Propyl.	
86,3.	plus qu. tal. 100, min. qu. tal. 200				
86,4.	" " " 100, " " " 200				
87,1.	" " " 100, " " " 200				
	plus qu. tal. 300, min. qu. tal. 600				
87,2.	" " " 100, " " " 200	tal. 6000	tal. 4754, dr. 1000 — tal. 4000 (4300) = pl. p. tal. 754, dr. 5000, m. qu. tal. 454, dr. 5000, excepto tanto, quan- tum anno Ol. 86,3 ad Prop. consumpt. est.	tal. 4750 tanto plus quam tal. 4754 dr. 1000, quantum anno Ol. 86,3 ad Prop. consumpt. est.	tal. 261, dr. 5640
87,3.	" " " 100, " " " 200				" 180
87,4.	" " " 100, " " " 200				" 183, " 2305
88,1.	" " " 100, " " " 200				" 233, " 1643,
88,2.	" " " 100, " " " 200				ob. 2 ¹ —
88,3.	" " " 100, " " " 200				
88,4.	" " " 100, " " " 200				
89,1.	" " " 100, " " " 200				
89,2.	" " " 100, " " " 200				
	plus qu. tal. 1200, min. qu. tal. 2400				

tal. 9700 + 1200 (2400) — tal. 5637, dr.
 1000 = pl. q. tal. 5843, dr. 5000 m.
 q. tal. 6542, dr. 5000, tantum tamen
 minus adenti, quantum anno Ol. 86,3 ad
 Prop. consumpt. est.

Iam constat post annum Ol. 89,2 adfuisse in Deorum aerariis multo minus, quam talenta circiter 6542, — et quidem tanto minus, quanto annui reditus minores fuerint, quam 200 talentorum et quantum ad Propylaea consumptum sit anno Ol. 83,3. Praeter haec fortasse etiam tanto minus, quantum caeteris quoque annis ad aedificationes quascunque expensum sit. Si enim vera sunt, quae hac de re disputavit Kirchhovius (l. c. p. 37), earum pecuniarum, quae ad aedificandum adhibebantur, non debebantur usurae. Quocirca cum ex tabula illa logistarum cognoverimus tantum, quantae pecuniae consumptae sint, pro quibus usurae deberentur, manifestum est, si recte sic iudicavit Kirchhovius, plures ex aerariis Deorum sumptas esse, quam tabulae illae exhibeant; atque haud ita parvo plures, cum constet illorum annorum prioribus ad Propylaea satis magnas pecunias expensas esse, quamquam hae, quod statim intellexerimus, non omnes fuerunt sacrae. Quidquid est, — nam de sententia Kirchhovii, ut deinde videbimus, minime constat, — quod adfuisse constituimus post annum Ol. 89,3 in aerariis Deorum plus quam tal. 5342, minus quam tal. 6542, hoc non temere arctius sic definitur, ut adfuisse perhibeamus aliquanto minus quam talenta 6000. Insuper valde probabile est annorum illorum quatuor postremis quantocunque plus consumptum esse, quam redierit. Verisimillimum enim esse singulis annis minus rediisse quam tal. 200, — per annos quatuor minus rediisse quam tal. 800 (803), — demonstravimus. Annis vero quinque aut quatuor, qui hos antecedunt, parum constat, quantum consumptum sit. Potest, ut hoc paulo minus, potest, ut paulo plus fuerit, quam redierit. Ut igitur ad locum illum Thucydidis, unde tota digressa est disputatio, revertamur, iam apparet, quam recte *χρήματα ὑπαναλωθῆναι* illa ibi dicantur, si sit aliquanto plus inde delibatum, quam singulis annis redierit. Huc fere redit auctoris sententia, ut 6000 illa talenta, quae anno Ol. 87,2 adfuisse in arce monuisset Pericles, primum ex parva parte consumi coepta esse dicat stipendiis, quae penderentur militibus, qui Potidaeae in praesidio essent, et eo, quod in maximum illum, quem unquam habuerunt, navium numerum, Athenienses impenderint; quo indicatur, ut apparet, continua quaedam per plures annos, quamquam tarda, pecunia-

rum illarum deminutio. Sed talem deminutionem demonstrant quoque, ut vidimus, ea, quae aliunde, maxime ex inscriptionibus cognovimus.

Tabulae illae in uno lapide incisae, quibus populus Atheniensium, quantas pecunias per plures annos ex Deae Minervae aerario mutuo sumsisset, profitebatur, eodem, ut vidimus (p. 106), terminatae fuisse videntur anno, Ol. 89,2, quo terminantur tabulae logistarum, quibus, quae pro pecuniis illis mutuo sumptis deberentur usurae, declaratur. Alias habemus pecuniarum mutuo sumptarum tabulas, quae incipiunt ab anno Ol. 90,3 (C. I. A. I, 180 seq.). Quadriennio, quod hunc annum praecedit (ab Ol. 89,3—Ol. 90,3) mutuo sumptum non est, ut videtur, pace scilicet Niciae anno Ol. 89,3 constituta. Per quadriennium hoc succrevit Diis ex redditibus annuis plus quam talenta 400, minus quam talenta 800. Quocirca verisimillime statuitur adfuisse in aeriis anno, quo denuo mutuo sumi coeptum est, Ol. 90,3, plus quam tal. 6000, cum annis quatuor ante aliquanto minus hoc talentorum numero adfuisse probabile est. Kirchhovius, qui pecunias sacras omnes fere iam anno Ol. 88,1 absumptas fuisse putat, sic accipit, — ut iam indicavimus, — testimonium illud Andoc. de 7000 tal. his pacis annis in arcem investis, ut maxima ex parte redacta haec esse credat in thesaurum τῶν δημοσίων (p. 46 seq.). Omnino tamen parum probabile est, tantas pecunias his quatuor annis fuisse reservatas. Nam etiamsi tributa sociorum, — quae tunc temporis singulis annis erant ad talenta 1200, — integra illis annis in arcem investita fuissent, non fuissent confecta talenta illa 7000. Tamen in pace quoque multum impendebatur in classem, et post tantum bellum plurima debuisse refici verisimilimum est. Sed locus Andocidis, ut rite de eo iudicetur, totus conspiciendus est. Principio eum describam:

(De pace 8, 9) οἶμαι δ' ὑμᾶς ἅπαντας εἰδέναι τοῦτο, ὅτι διὰ ταύτην τὴν εἰρήνην ἑπτακισχίλια μὲν τάλαντα νομίσματος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀννέγκαμεν, ναῦς δὲ πλείους ἢ τριακοσίας ἐκτησάμεθα, καὶ φόρος προσήει κατ' ἐνιαυτὸν πλέον ἢ διακοσία καὶ χίλια τάλαντα, καὶ Χερρόνησόν τε εἶχομεν καὶ Νάξον καὶ Εὐβοίας πλέον ἢ τὰ δύο μέρη· τὰς τε ἄλλας ἀποικίας καθ' ἕκαστον διηγείσθαι μακρὸς ἂν εἴη λόγος. ταῦτα δ' ἔχοντες τὰ ἀγαθὰ πάλιν κατέστημεν εἰς πόλεμον πρὸς Λακεδαιμονίους, πεισθέντες καὶ τότε (Ol. 90,3) ὑπ' Ἀργείων.

Quatuor igitur proximis annis post pacem Niciae Athenienses plures quam trecentas naves ἐκτίσαντο. — iis, quas habebant, addiderunt! Nemo puto credet. Perhibet Thucydides loco illo (III, 17), quem descripsimus, nunquam bello Peloponnesiaco plures instructas fuisse naves quam anno Ol. 88,1, scilicet 250. Praeter has compertum habemus ex eodem Thucydide (II, 24) adfuisse tunc in portibus non instructas haud minores quam 100. Harum navium 350 potest, ut plures quaedam bello interierint, quam sint suffectae; tamen nullum est dubium, quin longe maxima ex parte, — vix credibile est minores quam 300, — superstites adhuc fuerint post pacem Niciae. An his credamus quatuor annorum spatio alteras plures quam trecentas esse additas? Minime vero. Sed videtur res sic se habuisse ut aliae naves tunc sint refectae, aliae nonnullae novae in amissarum locum suffectae, atque habuerint Athenienses post quatuor annos navium integrarum numerum fere eundem plurium quam trecentarum. Nimis igitur rhetorice orator usus est aoristo (κτῆσθαι) pro perfecto (κεκτῆσθαι). Sed haud aliter, ut manifestum est, dicta sunt τάλαντα illa ἐπτακισχίλια invecta esse hoc quadriennio in arcem, tanquam de integro tunc collecta essent non iis, quae aderant, augendis effecta. Nam quae talenta post bellum aliquanto minora quam 6000 in aerariis adfuisse probabile est, haec, ut vidimus, verisimillime creduntur ex redditibus annuis hoc quadriennio aucta esse ad talenta plura quam 6000, quae iam facillime ab oratore re nonnihil in maius aucta dici potuerunt 7000. Credibile tamen est eum in hoc numero vel plane accuratum fuisse. Ostendit Kirchhovius (C. I. A. I, p. 146) rationes illas debitarum usurarum his pacis annis in lapide esse incisas et videtur tunc de tota re pecuniaria sacra esse constitutum, ut pace, quantum fieri posset, redintegrarentur, quae bello dilapsa essent. Usurae, quae debebantur, tunc non expensae sunt, sed lapis ille exstructus est, quo tanquam perenni testimonio profiterentur Athenienses, quantas deberent. Fortasse tamen ex ipsis pecuniis mutuo sumptis nonnullae tunc redditae sunt; quibus praeter annuos redditus iis, quae post bellum supererant, additis fieri potest, ut ἐπτακισχίλια illa talenta ad amissim expleta fuerint. Utcunque ea res se habet, ad ea, quae cognovimus ex iis, quae supra in tabulam redegitimus, atque loco quoque

ex Thucydide vidimus significari, locus hic noster Andocidis optime quadrat.

Kirchhiovium meminimus, quia plura expensa esse indicare credat Thucydidem, quam *ἱερὰ χρήματα*, quae consumpta esse ex tabulis logistarum comperimus, contendere adservasse praeter haec τοὺς ταμίαις τῶν ἱερῶν χρημάτων pecunias quoque publicas profanas, *χρήματα δημόσια*. Cum igitur illud a Thucydide minime viderimus indicari, simul haec quoque omnis sublata est pecuniarum profanarum significatio. Sed universe dubitare possumus, num ταμίαι illi, quemadmodum dicebantur ἱερῶν χρημάτων, quidquam praeter haec administrarint. Unum restat, cur eos δημόσια quoque administrasse credamus, testimonium illud Suidae (et Photii sub voce ταμίαι), quod iam citavit Boeckhiius (Oec. Pol. I, 221), hisce verbis conceptum: ταμίαι ἄρχοντες εἰσιν Ἀθήνῃσι κληρωτοὶ ἀπὸ τῶν πεντακοσιομεδίμων, οἱ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν ἀκροπόλει χρήματα ἱερὰ τε καὶ δημόσια φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς (Suid. sub voce ταμίαι), cuius testimonii auctor fuisse videtur Aristoteles. Philemon tamen et Harpocration (uterque sub voce ταμίαι), qui Aristotelem vel nominatim citant, cum quibusque congruit Pollux (VIII, 79), utuntur simplici verbo τὰ χρήματα. Sed multum imprimis contra valet, quod psephisma illud (C. I. A. I, 32), quo de tota administratione pecuniarum in arce constituitur, de pecuniis δημοσίαις plane silet. Nam haud recte Kirchhiovius (l. c. p. 33) verba eius ἐκ δὲ τῶν φόρων κατατιθέναι κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τὰ ἐκάστοτε γενόμενα παρὰ τοῖς ταμίαισι τῶν τῆς Ἀθηναίας τοὺς Ἑλληνοταμίαις (B. v. 19—20) sic explicat, ut Hellenotamias intelligat pecunias publicas profanas deposuisse apud ταμίαις in παρακαταθήκῃ. Est enim κατατιθέναι longe diversum a παρακατατιθέναι; illud est tradere pecunias, solvere, hoc tradere alicui, quod adservet. Quod autem ἐκ τῶν φόρων γίγνεται, nihil aliud est nisi μὲν illa ἀπὸ ταλάντου, quae debebatur Deae, quaeque simillimis verbis dicitur in decreto de Methonaeis (C. I. A. I, 40, v. 7, 8). δσοντῇ θεῇ ἀπὸ τοῦ φόρου ἐγίγνετο. Quocirca iubet nostrum psephisma, ut quod per annum κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν cuiusque civitatis tributum redeat, — nam non uno puncto temporis omnia tributa simul rediisse intelligitur, — ex hoc identidem (ἐκάστοτε) solvatur, quod Deae debetur, ex hoc tributo γίγνεται.

Quam solvendi rationem revera observatam esse probare videntur tabulae illae logistarum (C. I. A. I, 226 seq.), quibus hi declarant, quas quoque anno singulorum tributorum ἀπαρχάς, quae Deae deberentur, computarint. Cum tamen per annos, qui nostri psephismatis annum, Ol. 86,2, praecedebant, eodem modo prorsus hae tabulae instructae fuerint, quo per annos, qui hunc sequebantur, perspicuum est hac in re, — quemadmodum in aliis quoque (vid. Kirchh. l. c. p. 44 et 45), — antiqua potius hoc psephismate esse confirmata, quam nova instituta. Quos praeterea citant locos Eustathii, Suidae, Etym. magni, Pollucis¹⁾, ubi legitur τὸν ἐπιστάτην τῶν Πρυτάνεων adservasse claves τῶν ἱερῶν (τοῦ ἱεροῦ), ἐν οἷς (ἐν ᾧ) τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως, hi nihil probant. Quatenam enim hic dicuntur τὰ χρήματα τῆς πόλεως, — et ἱερὰ et δημόσια, an haec tantum? Si et ἱερὰ et δημόσια, constat, — quum ἱερὰ in Minervae templo adservarentur, — prytanium principem huius quoque templi tenuisse claves, non tamen in hoc templo adservata quoque fuisse δημόσια; si tantum δημόσια, ne illud quidem constat. Ἱερὸν, in quo τὰ γράμματα, fuit, ut notum est, Metroon, quod situm erat in vicinia τοῦ Βουλευτηρίου et sedis Prytanium, Tholi²⁾. In

1) Eust. ad Od. p. 1827. γίνεται γάρ, φησιν (Telephus Pergam.), ἐπιστάτης Ἀθήνησι ἐκ τῶν πρυτάνεων εἷς, ὃς ἐπιστατεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ πλείω χρόνον οὐκ ἔξεστιν οὐδὲ δις τὸν αὐτὸν γενέσθαι, τὰς τε κλεῖς, ἐν οἷς τὰ χρήματα εἰσι, φυλάττει καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. Suid. sub voc. ἐπιστάτης. τῶν πρυτάνεων εἷς ὁ λαχὼν ἐπιστάτης ἐλέγετο. δις δὲ τὸν αὐτὸν ἐπιστῆσαι οὐκ ἐξήν. φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλεῖς, ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὴν καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. Etym. M. p. 364. ἐπιστάται δύο ἦσαν Ἀθήνησιν, ὧν ὁ μὲν ἐκ πρυτάνεων ἐκληροῦτο — φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλεῖς, ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὴν καὶ τὴν δημοσφραγίδα. Pol. 8,96. ἐπιστάτης δ' ἐστὶν εἷς τῶν πρυτάνεων, ὁ κλήρω λαχὼν δις δ' οὐκ ἔξεστι γενέσθαι τὸν αὐτὸν ἐπιστάτην. ἔχει δὲ οὗτος τῶν ἱερῶν τὰς κλεῖς, ἐν οἷς τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα. Vide Kirchh. l. c. p. 84 in annot. Quatuor haec testimonia ita inter se ipsis verbis conveniunt, ut vix dubitari possit, quin Etym. magn. sua sumserit ex Suida (aut Snid. ex Etym. magno?), Suidas tamen et Photius ex illo, quem nomination citat Eustathius, Telepho Pergameno, qui scripsit, quod cognitum habemus ex Suida (Suid. sub voce Τήλεφος). περὶ τῶν Ἀθήνησι δικαστηρίων et περὶ τῶν Ἀθήνησι νόμων καὶ ἑθῶν. Quocirca valde dolendum, quod verba illa Telephi tam foede corrupta sunt. Verisimilius adhibito loco illo Pollucis sic emendantur: γίνεται. . . . ἐπιστάτης Ἀθήνησι, ἐκ τῶν Πρυτάνεων εἷς, ὃς. . . . τὰς τε κλεῖς (τῶν ἱερῶν), ἐν οἷς τὰ χρήματα [eiiciendum εἰσι] καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως, φυλάσσει καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα.

2) Das Metroon in Athen als Staatsarchiv von Carl Curtius, aus dem Gothaischen Gymnasialprogramm Berlin 1868.

quibus templis adservarentur illa, quae dicuntur τὰ χρήματα τῆς πόλεως, prorsus latet. Nam per se satis probabile est adservata fuisse χρήματα δημόσια separatim ab ἱεροῖς, haec in templo Minervae ab eorum ταμίαις, illa in aliis templis, quorum claves essent apud Prytanium principem. Certe haud recte inter χρήματα ἱερὰ et δημόσια sic distinguimus, — quae Boeckhii fere sententia est, Oec. pol. I, p. 578 seq., — quasi specie modo aliqua diversa fuerint et paene pecuniae administrandi quadam formula inter sacras referrentur, — quemadmodum fingit v. c. Kirchhovius (l. c. p. 34) 1000 talenta, quae anno Ol. 87,2 ἐξαίρετα facta sunt (Thucyd. II, 24), inani quadam observatae religionis specie ex profanis in sacra converti. Nullum dubium, quin Athenienses faciles satis fuerint, et faciliores in dies facti sint in Deorum pecuniis in usus profanos adhibendis, — nullum quoque dubium, quin aetate Periclis haud minus quam Molierii cum Olympe pacisci liceret, — quemadmodum e. g., ut notum est, Dii tunc perexiguo foenore contenti fuerunt; *on trouve avec le ciel des accommodements*, — tamen saeculo ante Christum natum quinto adeo veteris religionis pristinum vigorem consenuisse, ut ipsi Athenienses sacras pecunias non plane et sincere crediderint sacras, minime probabile est. Quas deberent Diis et pecunias mutuo sumptas et usuras, rationibus in lapide incisis propalam profitebantur. Religiosissime anno Ol. 86,2 reddiderunt Diis τὰ δφειλόμενα, constituerunt, ne de pecuniis sacris ad populum ferretur, nisi prius ἀξία concessa esset. An tu credis nulla alia re permotos eos id decrevisse, quam ut se ipsos in depositis consumendis continerent, neque ullo monumento ponderendam esse pietatem eorum erga deos immortales? Vereor ne Kirchhovius iniquior fuerit adversus Athenienses, τοὺς εὐσεβεῖς illos, qui multo pronius eos in deorum pecunias irruiisse credat, quam ipsos sibi imposuisse tributa aut vel reservatas suas pecunias consumpsisse (l. c. p. 27, 46).

• Explicatius nunc de quaestione illa, quam supra iam attigimus, dicendum est, num pro iis quoque pecuniis sacris, quae in aedificationes impenderentur, deberentur usurae. Ac mihi quidem videntur, — quae, ut vidimus, Kirchhovii quoque sententia est, — non fuisse debitaе, quamquam de re, ut iam animadverti, statuere nihil licet, quod satis certum sit. Logistae,

ut ex eorum tabulis apparet (C. I. A. I, 273), computabant usuras, quae deberentur quinto quoque anno ἐκ Παναθηναίων ἐς Παναθήναια, et quidem ita, ut quae singulis annis mutuo sumpta essent, his apponerent usuras, quae ad quadriennii finem deberentur (vid. Boeckh. über zwei Attische Rechnungsurkunden, in Comment. Acad. Reg. Bor. anni 1846, p. 337). Anni tamen primi quadriennii primi, quod erat ab Ol. 86,3 ad Ol. 87,2, — anni igitur Ol. 86,3, — tabulae logistarum exhibuisse videntur pecunias, pro quibus computarentur usurae, prorsus nullas. Rationibus enim usurarum debitarum, quas habemus, quadriennii scilicet ab Ol. 88,3 ad Ol. 89,2, additur computatio, cuius ratio his verbis explicatur: τὰδε ἐλογίσαντο οἱ λογισταὶ ἐν τοῖς τέτταρσιν ἔτεσιν τόκον τοῖς τῆς θεοῦ, ἃ οἱ πρότεροι λογισταὶ λελογισμένα παρέδωσαν ἐν τοῖς ἑπτὰ ἔτεσιν κτέ. (vide tabulas illas v. 29). Attendas illud ἑπτὰ, non ὀκτώ. Ergo saltem per hoc quadriennium pro nullis anno Ol. 86,3 mutuo sumptis pecuniis computatae sunt usurae. Constat tamen ex tabulis curatorum operum publicorum hoc anno impensas esse pecunias sacras ad aedificium aliud quodcunque (C. I. A. I, 301) et ad Propylaea (C. I. A. I, 315). Unde efficitur, ut videtur, pro his non debitas fuisse usuras ac iam certo exemplo confirmatur has pro pecuniis in aedificationes consumptis non deberi. Quo facilius quid velim intelligas, conferas illam tabulam.

Tota tamen corrui haec argumentatio, si recte Rangabé (Antiq. Helléniq. I, n°. 115) in prima parte tabulae expensorum in Coryram (C. I. A. I, 179) ¹⁾ reposuit nomen archontis Κράτητος,

1) En habes inscriptionem litteris minusculis rescriptam:

[Ἀθηναῖοι ἀνῆλ]ωσαν ἐς Κόρυ[υραν τὰδε. Ἐπὶ Ἀ]
K

[ψεύδους ἄρχο]ντος καὶ ἐπὶ τῆς βουλῆς, ἧ Κ.
ράτητος

[... δης Φαιίνου] Τειθράσιος πρῶτος ἔγραμμά-

[τευε, ταμίαι] ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναία-

[ς..... ἐκ Κερ]αμείων καὶ ξυνάρχοντες, οἷς

[Κράτης Ναύτ]ωνος Λαμπρεὺς ἔγραμμάτευε,

[παρέδωσαν] στατηγοῖς ἐς Κόρυραν τοῖς

[πρώτοις ἐκ]πλέουσι, Λακεδαιμονίῳ Λακία-

[δῃ, Πρωτέ]ρῳ Αἰξωνεῖ, Διοσίμῳ Εὐωνυμεῖ,
[ἐπὶ τῆς... ν]τίδος πρυτανείας πρώτης πρυ-

[τανευούσης, τ]ρεῖς καὶ δέκα ἡμέραι ἐσεληλυ-

[θείας.....] Γ Τ

[Ἐπὶ Ἀψεύδους] ἄρχοντος καὶ ἐπὶ τῆς βουλῆς,

[ἧ Κ.... δης] Φαιίνου Τειθράσιος πρῶτος ἐ-

[γραμμάτευε, ταμ]ῖαι ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀ-

[θηναίας,.....] ἧς Ἐρχιεὺς καὶ ξυνάρχον-

[τες, οἷς Εὐθείας Αἰ]σχρωνος Ἀναφύστιος

[ἔγραμμάτευε, παρέ]δωσαν στρατηγοῖς ἐς Κό-

[ρυραν τοῖς δευτέρ]οις ἐκπλέουσι, Γλαύκωνι

[.....] ἑνέι Κοιλεῖ, Δρακοντι

[..] ἐπὶ τῆς Ἀλαντίδος πρυτανείας

[ἐκτῆς πρυτανευού]σης τῇ τελευταίᾳ ἡμέ-

[ρᾳ τῆς πρυτανείας...]

qui eo ipso anno (Ol. 86,3) archon fuit. Sic enim constabit, hoc anno, ex quo nullae pecuniae, pro quibus usurae computarentur, in tabulis logistarum apparent, ad bellum quoque gerendum, non tantum ad aedificationes pensum esse. Quod si ita est, relinquitur, ut credamus pecunias anno Ol. 86,3 mutuo sumptas ante quadriennium (Ol. 88,3 — Ol. 89,2), cuius rationes nobis supersunt, iam fuisse redditas, ut in has rationes pecuniae, pro quibus huius quadriennii computarentur usurae, ex illo anno referrentur nullae. Sed Rangabeum verum archontis nomen reposuisse parum probabile est. Magna, ut notum est, in hac inscriptione est difficultas. Nomen τῶν ταμιῶν scribe in priore parte sine dubio fuit Κράτης Ναύτανος Λαμπρεύς, quem scribam fuisse constat anno illo Ol. 86,3 archonte, qui eodem nomine utebatur, Cratete. Hoc igitur si sequimur, huius archontis nomen cum Rangabeo in initio reponendum est. Contra tamen nomen senatus scribe incipit a littera K, dum constat Cratetis archontis anno primum senatus scribam fuisse Μεταγένη (vid. C. I. A. I, 301 et 315). Fuit hic senatus scriba Τειθράσιος. Τειθράσιος tamen is quoque Senatus scriba fuit, qui in altera inscriptionis parte memorabatur, cuius nomen interiit, patronymicum nomen tamen Φαείνου superest; nec dubium esse potest, quin scriba in utraque inscriptionis parte memoratus idem fuerit. Τῶν ταμιῶν scriba commemoratur in altera parte Εὐθίας Αἰσχρωνος Ἀναφλύστιος, quem scribam fuisse constat anno Ol. 86,4 archonte Apsende (vide v. c. C. I. A. I, 118). Quapropter hoc archontis nomen in altera hac parte reponendum est ac Τειθράσιον illum senatus scribam fuisse apparet eius anno. Cum idem tamen scribe senatus nomen commemoretur quoque in inscriptionis parte priore, simul reponi ibi necesse est archontis nomen Ἀψεύδους ac sic iam apparet alium archontem (Apsendem) ibi postulari a nomine senatus scribe, alium (Cratetem) a nomine scribe τῶν ταμιῶν Cratetem Nautonis fil. Boeckhii Apsendem Crateti praeferat ac rem sic explicat, ut distinguat archontum annos ab annis τῶν ταμιῶν et quidem ita ut, cum archontum annus inciperet a mensis Hecatombaeonis initio, annum τῶν ταμιῶν incepisse credat a Παναθηναίοις, — a die ipsius mensis Hecatombaeonis 28°, — haud aliter ac secundum tabulas traditionum rerum sacrarum (C. I. A. I, 117 seq.) quinto quoque anno καὶ τέτταρες ἀρχαὶ τῶν ταμιῶν rationes

thiorum perterritos legatos misisse Athenas, idem fecisse Corinthios; iam hac aestate, Cratetis anni initio, ἀντικαθεζομένοις Corcyraeis et Corinthiis adfuisse decem Atheniensium naves: denique anno toto et dimidio demum post decem priores naves viginti posteriores esse profectas, haec omnia mihi quidem sunt incredibilia.

Explicatius exposui, quae brevius exposita parum intelligerentur. Iam finem disceptandi facturo paucissimis mihi redeundum est ad ea quae supra de pecuniis sacris adhibitis ad aedificandum dicta sunt. Nam quo argumento pro iis non deberi usuras demonstrare conatus sum, id corrueret, si probari posset primam pensionem ad Corcyram factam esse anno Cratetis. Sed ut debuerint Athenienses harum pecuniarum ad aedificationes adhibitarum nullas usuras, tamen probabile est eas creditas fuisse mutuo sumptas a Dea. Cogitare possumus eas tanquam in aedificiis, quibus ipsa Dea uteretur, collocatas esse, re vera non abalienatas. Tamen ex tabulis curatorum operis illius publici apparet (C. I. A. I, 301—11), partim ad hoc pensum esse a ταμίαις, partim ex aerariis profanis, imprimis Hellenotamiorum. Haud aliter et ad Propylaea non minus ex sacris quam ex profanis aerariis pensum est. Memorantur enim in iis, quae ex tabulis huius operis curatorum (C. I. A. I, 315—17) supersunt, et ταμίαι et Ἑλληνотаμίαι, qui Deae dederunt alteras praeter solitas ἀπαρχάς, — μὲν ἀπὸ ταλάντου, — quippe in illud aedificium. Nam de solita μὲν ἀπὸ ταλάντου in hac inscriptione sermo non est. Hanc enim, quia non poterat non tradi Deae aerario, pendissent οἱ ταμίαι aut certe ἀνομολογήσειαν, mandassent Hellenotamiis, ut traderent curatoribus, — quod hic tamen, quia et Curatores et ταμίαι et Hellenotamii Athenis erant, factum non est. Sed unquam accidisse, ut aedificium aliquod sacrum, partim ex sacris, partim ex profanis pecuniis exstructum, partim a Diis ipsis sibi muneri datum sit, partim ab Atheniensibus, vix credi potest. Fuerunt aedificia sacra ἀναθήματα ¹⁾, quae si ex pecuniis sacris exstruebantur, exstruebantur ex pecuniis sacris mutuo sumptis.

A. E. J. HOLWERDA.

1) Petersen, die Kunst des Pheidias, p. 63.

DE
LOCIS QUIBUSDAM IN AESCHYLI PROMETHEO
ET
SCHOLIIS ANTIQUIS AD HANC TRAGOEDIAM.

Poëtarum Scenicorum Graecorum — fabulae
superstites — ex recensione GUILLIELMI DINDORFII.
Lipsiae 1869.

Aeschyli Tragoediae — ex recensione G. DIN-
DORFII. Tom. III. Scholia Graeca.
Oxonii 1861.

Prometh. 2.

Σκύθην ἐς οἶμον ἌΒΡΟΤΟΝ εἰς ἐρημίαν.

Codex Medicus *ἄβατον*. Nulla est dubitatio quin verum sit
ἄβροτον apud grammaticos servatum, et absurdum est *ἤκομεν*
ἄβατον εἰς ἐρημίαν, quoniam *ἤκομεν* et *ἄβατον* inter se pugnant.
Pervetus tamen hoc mendum est, ut et alia testimonia ostendunt
et Scholion ad vs. 15. ἄνω ἌΒΑΤΟΝ καὶ ὑψηλόκρημον
αὐτὴν εἶπεν, ὥδε προσανεπλήρωσε τὸ δυσχειμέρω.

Prometh. 5.

τὸν λεωργὸν δαχμάσαι

delirat Scholiasta qui annotat: *λάων* (id est *λίθων*) *ἔργον* ὀφεί-
λοντα γενέσθαι, id est *dignum qui lapidibus obrutus pereat*, nam-
que *ἔργον γίνεσθαι* τινος est ὑπὸ τινος ἀπολέσθαι. Nihil cum his
habet commune vetus adiectivum *λεωργός* *facinorosus, sceleratus*.

Prometh. 49.

ἅπαντ' ἐπράχθη πλὴν θεοῖσι κοιρανεῖν
ἐλεύθερος γὰρ οὐτις ἐς τὴν πλὴν Διός.

Prior senarius est plane ἀδιανόητος, nulla probabilis sententia ex verbis pessime corruptis extundi potest. Scholiasta: πάντα ἐκ Μοιρῶν δέδοται τοῖς θεοῖς πλὴν τοῦ ἄρχειν, quorum nihil est in poëtae verbis et ne hoc quidem recte cogitatum est. Quod corrigunt ἐπαχθῇ pro ἐπράχθη nihil prodest et caligo est mera.

Prometh. 55.

λαβὼν νιν ἀμφὶ χερσὶν ἐγκρατεῖ σθένει
ῥαισιῇρι θεῖνε, πασσάλευε πρὸς πέτραις.

Intolerabile vides ἀδύνατον quo arcte coniuncta disiunguntur. Verum videtur ῥαισιῇρι θείνῳ πασσάλευε. Pro κόπτω, τύπτω veteres θείνω dicebant et pro ἔκοψα, ἔθενον, ἰενεῖν, θενών. Librarii θένειν et θένω dare solent eodem errore quo ὄφλειν ὄφλων scribunt. Hesychius Θένει: κόπτει, τύπτει. Emenda Θένε: κόπτε, τύπτε. Aristophanes in Avibus 54

τῷ σκέλει θένε τὴν πέτραν.

Prometh. 94.

τὸν μυριετῇ χρόνον ἀθλεύσω.

Nodum in scirpo quaesivit Scholiasta annotans: μυριετῇ: πολυετῇ. ἐν γὰρ τῷ Πυρφόρῳ τρεῖς μυριάδας Φησὶ δεδέσθαι (L. δεθήσεσθαι) αὐτόν.

Fatum est talia in magno poëta ad vivum resecare. Δοτεῖν ταῦτα τῷ ποιητῇ. Quid quod Aeschylus vs. 774 non decem annorum, aut triginta millia ponit sed annos 390 tantum (sestates tredecim):

IΩ. πῶς εἶπας; ἥμος παῖς σ' ἀπαλλάξει κακῶν;

ΠΡ. τρίτος γε γένναν πρὸς δέκ' ἄλλαισιν γοναῖς.

Prometh. 115.

τίς ἀχώ, τίς ὀδμά προσέπτα μ' ἀφεγγής,
θεόσυτος ἢ βρότειος ἢ κεκραμένη;

* Ἰκετο θερμόνιον ἐπὶ πάγον

πόνων ἐμῶν θεωρὸς ἢ τί δὴ θέλων;

Misere corrupta sunt verba:

ἦκετο τερμόνιον ἐπὶ πάγον,

quibus nec sententia nec metrum constat. Quod olim metrum fuerit, quae sententia, facile ex vicinis colligas. Senarius erat in hanc sententiam: *Quis tu es, qui ad hunc locum accedis?* Dinodorus lusit:

τίς ἦκετ' αἴας τόνδε τέρμιον πάγον

idque adeo in textum recepit. Credo aliquanto meliorem versum olim Aeschylum panxisse sed nunc quidem τὸ ζητούμενον non est ἀλωτόν.

Prometh. 132.

κτύπου γὰρ ἀχὼ χάλυβος διῆξεν ἄντρων μυχόν.

Scholiasta: ὑπερβολὴ τοῦ ΦΟΒΟΤ εἰ καὶ μέχρι τοῦ Ὀκεανοῦ ἔφθασεν. Emendandum: ὑπερβολὴ τοῦ ΨΟΦΟΤ.

Prometh. 133.

ἐκ δ' ἐπληξέ μου τὰν θεμερῶπιν αἰδῶ.

Prima manus dederat θεμερῶπιν, deinde qui scholia addidit supra θε posuit non ρ sed siglum literae ρ simile. Deinde idem siglum in margine posuit et adscripsit: ρ θερμὴν. ἐκ δὲ τούτου τὴν καλλίστην φησίν. Hinc natus est error eorum, qui θεμερῶπιν se videre putabant. Primus verum vidit Bentleius in admirabili Epistola ad Millium pag. 76.

Prometh. vs. 172.

καὶ μ' οὔτι μελιγλώσσοις πειθοῦς

ἐπαοιδαῖσιν

θέλξει, σερεάς τ' οὔποτ' ἀπειλὰς

πτήξας τὸδ' ἐγὼ καταμηνύσω.

In Mediceo libro est οὔτοι μελιγλώσσοις ingulato metro. Itaque οὔτι reposuerunt. Quid sit legendum hi loci in vicinia declarabunt. vs. 244.

ἐγὼ γὰρ οὔτ' ἂν εἰσιδεῖν τάδε

ἐχρῆζον εἰσιδοῦσά τ' ἡλύνηθην κέαρ.

et vs. 260

οὔτ' ἐμοὶ λέγειν καθ' ἡδονήν, σοὶ τ' ἄλγος.

negatio et affirmatio sic arctissime per οὔτε — τε copulantur. Scribendum igitur οὔτε μελιγλώσσοις — σερεάς τ' ἀπειλὰς κτέ.

Prometh. 184.

ἀνίχνητα γὰρ ἦθεα καὶ κέαρ
ἀπαράμυθον ἔχει Κρόνου παῖς.

In Mediceo est οὐ παράμυθον, quod verum est et ex longo exilio tandem revocandum. Mirabantur quid esset παράμυθον, nusquam sibi lectum et Ἀπαράμυθον substituerunt iugulato metro namque in duobus tantum ἀθάνατος et ἀκάματος veteres poëtae necessitate coacti primam produxerunt. Παράμυθος formatum est ut παράλογος, παράνομος et similia multa.

Prometh. 228.

ὅπως τάχιστα τὸν πατρῶον ἐς θρόνον
καθίζετ' εὐθύς δαίμοσιν νέμει γέρα.

Sententia est: UT PRIMUM (vel SIMUL ATQUE) *Iupiter in paterno solio consedit.* Sed licetne ὅπως τάχιστα eo sensu ponere? Non arbitror. Omnes constanter dicebant ἐπεὶ τάχιστα ut vs. 199.

ἐπεὶ τάχισ' ἤρξαντο δαίμονες χόλου.

idque ipsum Aeschilo reddendum censeo: ἘΠΕΙ τάχιστα — καθίζετο.

Prometh. 246.

καὶ μὴν φίλοις ἐλεινὸς εἰσορᾶν ἐγώ.

Excidit particula addi solita ubi praecedit καὶ μὴν, ἢ μὴν, οὐ μὴν, ἀλλ' οὖν. vs. 268

οὐ μὴν τι ποινᾷς Γ' ὥδε μὴν τοῖαίσι με
κατισχυνανείσθαι.

vs 982

καὶ μὴν σύ Γ' οὐκ ὠσφρονεῖν ἐπίσασαι.

vs. 985

καὶ μὴν ὀφείλων Γ' ἂν τίνοίμ' αὐτῷ χάριν.

Itaque scribendum:

καὶ μὴν φίλοις Γ' ἐλεινὸς εἰσορᾶν ἐγώ.

Prometh. 248.

ΠΡ. θνητούς γ' ἔπαυσα μὴ προδέρκεσθαι μόνον.

ΧΟΡ. τὸ ποῖον εὐρὼν τῆςδε φάρμακον νόσου;

ΠΡ. τυφλὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδας κατώκισα.

Vera lectio est κατοικίσας, quod praecedenti participio εὐρὼν respondet.

Prometh. 330.

ζηλῶ σ' ὅθ' οὐνεκ' ἐκτὸς αἰτίας κυρεῖς
πάντων μετασχῶν καὶ τετολμηκῶς ἐμοί.

Scholiasta: θαυμάζω σε πῶς οὐδὲν πέπονθας ὑπὸ Διὸς συναλ-
γῶν μοι. non hoc Prometheus dicit sed μακαρίζω σε ὅτι
πάντων τῶν βουλευμάτων μετασχῶν ἐμοί ἐκτὸς αἰτίας εἶ.

Prometh. 354.

τυφῶνα θοῦρον, πᾶσιν δὲ ἀνέτη θεοῖς.

sic Dindorfius de Wunderlichii sententia, codex ἀντέτη. Sed quis
qui aurem habet in animum inducere poterit tam immodulatum
senarium esse a summo poëta scriptum. Etiam ἀνέτη incom-
modum est et ἀντέτη unice verum. Nihil dum melius vidi quam
coniecturam Elmsleii ad Acharn. vs. 1082

τυφῶν, ἅπασιν ὅστις ἀντέτη θεοῖς.

Prometh. 384.

ἔα με τῇδε τῇ νόσφ νοσεῖν

unice verum et Graecum est νόσον νοσεῖν, non νόσφ, ut Φεύγειν
Φυγὴν, μάλινεσθαι μανίαν, τύπτειν πληγὴν, τύπτεσθαι πολλὰς
(πληγὰς) et similia bene multa, in quibus dativo locus non est.
Aristoph. *Aviðus* vs. 31.

νόσον νοσοῦμεν τὴν ἐναντίαν Σάκκ.

cf. *Prometh.* vs. 977.

κλύω σ' ἐγὼ μεμνηνὸτ' οὐ σμικρὰν νόσον.

Itaque restituendum:

ἔα με τήνδε τὴν νόσον νοσεῖν.

Prometh. 385.

κέρδισον εὖ Φρονοῦντα μὴ Φρονεῖν δοκεῖν.

Transpone μὴ δοκεῖν Φρονεῖν, namque in his negatio cum
δοκεῖν componitur, οὐ δοκῶν κλύειν, οὐ δοκῶν ὁρᾶν, ut in Plato
οὐδ' ἰδὲσκουν μ' ὁρᾶν ἔτι.

et in Pace:

μή νυν ὁρᾶν δοκῶμεν αὐτόν.

Itaque δοκεῖν μὴ Φρονεῖν non est Graecum sed μὴ δοκεῖν Φρο-
νεῖν, quod reponendum.

Prometh. 392.

τέλλου, κομίζου, σῶζε τὸν παρόντα νοῦν.

Scholiasta τέλλου] ἀντὶ τοῦ εὐλαβήθητι. Absurdum hoc quidem est, nam quis nescit τέλλου idem esse quod πορεύου, ἴθι? Referendum est Scholion ad verba: σῶζε τὸν παρόντα νοῦν.

Prometh. 393 ubi Oceanus propere decedit e scena scholiasta annotat: ἄτοπον ἦν τὴν πάντων γένεσιν (τὸν Ὀκεανὸν Πlad. E. 246) χρονίζειν ἐπὶ τῆς κινήσεως, εἰ καὶ τις ἥλιον εἰσαγαγὼν ἐπὶ πολὺ τὸν κόσμον ἀνήλιον εἶασεν.

Perspicuum est hominem dixisse: χρονίζειν ἐπὶ τῆς CKHNHC ὨC εἰ τις ἥλιον εἰσαγαγὼν κτέ. Satis puerilis haec annotationuncula est.

Prometh. 420.

Ἀραβίας τ' ἄρειον ἄνθος

ὕψι κρημνον οἱ πόλισμα

Καυκάσου πέλας νέμονται.

Mirantur magistri Arabiam monti Caucaso vicinam, ac vide mihi quam mirifice se expediant: πῶς τὴν Ἀραβίαν Καυκάσω συνώκισεν; ἢ ἐπεὶ Στράβων Φησὶ Τρωγλοδύτας οἰκεῖν μεταξὺ Μαιώτιδος καὶ Κασπίας, οἳ εἰσιν Ἀραβες. Locus Strabonis legitur in descriptione Caucasi libro XI. pag. 506. εἰς δὲ καὶ Τρωγλοδύται τινὲς ἐν Φωλεοῖς οἰκοῦντες et post pauca: οἱ μεταξὺ τῆς Μαιώτιδος καὶ τῆς Κασπίας. Ludere hoc quidem est, non difficultatem solvere.

Prometh. 472.

πέπονθας αἰκὲς πῆμα.

Porsonus pro scriptura Codicis αἰκίης reposuit αἰκίς, quod Dindorf. recepit. Sed in ΑΙΚΕC inest ἀκίς, ut ex αἰτσω nascitur ἄσσω, ἄττω, ἄττον, ἄξαι et similia complura. Scrupulum tamen iniicit forma certa et frequens αἰκία et verbum αἰκίζεν.

Prometh. vs. 711.

ἐκηβόλοις τόξοισιν ἐξηρτυμένοι.

Mediceus vitiose ἐξηρτημένοι. Vetus ἐξαρτύειν est idem quod παρασκευάζειν et pro παρσκευάσμαι veteres ἐξήρτυμαι dicebant.

Sed longa die factum est ut *ἐξαρτέειν* funditus interiret. Contra *ἐξηρτῆσθαι* aetatem tulerat. Hinc passim videbis *ἐξηρτημένος* esse in libris pro *ἐξηρτυμένος* veluti apud Herodotum II. 32. VII. 147. cf. *Collectan. Crit.* pag. 284 et 343.

Prometh. 769.

ΙΩ. οὐδ' ἐστὶν αὐτῷ τῆσδ' ἀποσροφὴ τύχης;

ΠΡ. οὐ δῆτα, πλὴν ἐὰν ἐγὼ 'κ δεσμῶν λυθῶ.

Quis credat tam elumbem senarium ab Attico poëta, nedum ab Aeschylo, pangi potuisse? In Mediceo est:

οὐ δῆτα πλὴν ἐγὼ γ' ἂν ἐκ δεσμῶν λυθείς.

quae est ipsa Aeschyli manus:

οὐ δῆτα, πλὴν ἐγὼ γ' ἂν ἐκ δεσμῶν λυθείς

sed quum sententiam non intellexissent quae haec est: *ἐγὼ ἐκ δεσμῶν λυθείς ἀποσροφὴ τῆσδε τύχης αὐτῷ ἂν εἶην*, pessime hunc locum vexarunt.

Prometh. 801.

τοιούτο μὲν σοι τοῦτο Φρούριον λέγω.

Non memini me *castellum* (Φρούριον) vidisse molestiore loco positum. Verum vidit, me iudice, F. A. Paley emendans *Φρολμιον*, cuius vocabuli notione tropica de cuiuslibet rei initio et parte priorē Aeschylus admodum delectatur. Itaque continuo haec addit:

ἄλλην δ' ἀκουσον δυσχερῆ θεωρίαν.

cf. vs. 740.

οὗς γὰρ νῦν ἀκήκοας λόγους

εἶναι δόκει σοι μηδέπω 'ν προοιμίῳ.

Prometh. 859.

Φθόνον δὲ σωμάτων ἔξει θεός.

verba sunt sensu vacua, quae omnem sanam interpretationem respuunt, neque emendandi spes ulla superest praesertim quia in iis quae proxime sequuntur lacuna est.

Prometh. 877.

ὑπὸ μ' αὖ σφάκελος

καὶ φρενοπληγεῖς μανίαι θάλλουσ'.

Exemta literula scribendum Φρενοπληγῆς, namque Φρενοπλήξ Graecum est et Φρενόπληκτος, sed Φρενοπληγῆς nihili forma est et vitio nata. Eiusdem analogiae sunt ἀκανθοπλήξ, ἀλιπλήξ, βουπλήξ, γαστροπλήξ, καταπλήξ, λινοπλήξ, μεθυπλήξ, νωτοπλήξ, οἰνοπλήξ, οἰτροπλήξ, ὀρθοπλήξ, παραπλήξ, Φρενοπλήξ. Secunda forma Φρενόπληκτος legitur in *Promethæo* vs. 1054.

τοιάδε μέντοι τῶν Φρενοπλήκτων
βουλεύματ' ἔπη τ' ἐστὶν ἀκούσαι.

Οἰτροπλήξ legitur in *Promethæo* vs. 684.

οἰτροπλήξ δ' ἐγὼ — ἐλαύνομαι.

et in Sophoclis *Electra* vs. 6.

τῆς οἰτροπλήγος ἄλσος Ἰνάχου κόρης.

Vide mihi in hoc adiectivo quanta sunt tragici sermonis divitiae. Eodem sensu quo οἰτροπλήξ dicebant οἰτροδόνας, οἰτροδόνητος, οἰτροδίνητος ante penultima producta et οἰτρήλατος. In *Promethæo* est vs. 589

πῶς δ' οὐ κλύω τῆς οἰτροδινήτου κόρης;

et in *Sarpedonis* vs. 17.

τῆς οἰτροδόνου βοῆς ἐξ ἑκαφῆς.

et vs. 574.

οἰτροδόνητον Ἰώ.

cf. Aristoph. *Thesmoph.* vs. 324.

Prometh. vs. 385. Dindorfius edidit:

θολεροὶ δὲ λόγοι παλαιοὶ εἰκῇ
συγγῆς πρὸς κύμασιν ἄτης.

In archetypo est παλαιοὶ optime; sed ex Scholio: τεταραγμένοι δὲ λόγοι ὡς ἔτυχε προσπαλοῦσι τῷ τῶν κακῶν κλύδωνι collegit Dindorfius παλαιοὶ esse verum, quum contra Scholion e textu corrigi oportuerit et προσπαλοῦσι τῷ κλύδωνι restitui. cf. vs. 926.

πταίσας δὲ τῷδε πρὸς κακῷ μαθήσεται
ἄσπον τό τ' ἄρχειν καὶ τὸ δουλεύειν δίχα.

Prometh. vs. 1012.

ἀτὰρ σφοδρύνει γ' ἀσθενεῖ σοφίσματι.
αὐθαδία γὰρ τῷ φρονοῦντι μὴ καλῶς
αὐτὴ καθ' αὐτὴν οὐδενὸς ΜΕΙΟΝ σθένει.

In Mediceo Codice recte legitur οὐδενὸς μεῖζον σθένει et alias res agebat Stanleius reponens μεῖον. Οὐδενὸς μεῖζον dicitur ut οὐδενὸς βελτίων et similia, et significat *omnium minimum posse* id est *nihil posse*. Scholiasta ad οὐδενὸς μεῖζον annotavit: ἴσον ἐς τῷ μηδενί, sed tu redde ei quod scripserat: ἴσον ἐς τῷ ΜΗΔΕΝ.

C. G. COBET.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(*Contin. e pag. 102*).

Venio ad tertium librum, in quo statim ab initio offendor: ἐμμελιναντες δὲ χρόνον οὐ εἶχον τὰ σιτία, nam hoc ὅσου dictum oportuit. Extremo capite tertio locus admodum male habitus est, nec tamen cum aliis sollicitare ausim verba φραζάμενοι ἐφύλασσαν, cum Arrianus ea transtulerit in Exp. Alex. II 20. 12. Deinde capite quarto: καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕψερον καταπλεύσαντες, ὥς ἐώρων, ἀπήγγειλαν τὰ ἐπεσyalμένα, sed potuitne Thucydides sic simpliciter scribere ὥς ἐώρων? Incidi equidem in: ὥς ἐφώρμουν, sicuti brevi post III 6: τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο et vide quomodo Herwerdenus correxerit III 76; addi etiam potest III 107: αἱ νῆες ἐκ θαλάσσης ἐφώρμουν. Idem verbum fortasse periit II 80, ubi sermo est de Phormionis navibus, αἱ περὶ Ναύπακτον ἐφρούρου, quamquam de iisdem recte dicatur II 83: ἐφρούρου ἐν Ναυπάκτῳ. Sed non intercedo quominus postremum hoc incertum esse videatur; verum illo loco, a quo initium feci pro ἐώρων necessarium fere est ἐφώρμουν. Excitavit quidem Photius e Thucydide hanc ipsam formam ἐώρων, sed eadem alibi saepe legitur, veluti IV 106, quod in mea editione oblitus sum adnotare. — Eodem capite III 4: ἐν τούτῳ δ' ἀποσέλλουσι, malo ἐν ταύτῳ, nam

eodem tempore Mytilenaei legatos Athenas et Spartam miserunt. Quod autem sequitur: οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν, libenter expungam ultimum vocabulum, sicuti recte legitur III 5: οὐτ' ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, sed licet concedendum sit, quod non potest negari, Thucydidis textum ingenti interpolationum numero inquinatum fuisse, magna tamen opus est cautione et interdum nobis supervacanea videntur, quae tamen certo certius genuina sunt.

Capite nono: οἱ τε ἀφιστάμενοι καὶ ἀφ' ὧν διακρίνονται, necessario supplendum esse judico: (οἱ) ἀφ' ὧν, nec video cur Thucydides ab ea locutione abstinuisse credi debeat. Ita certe censuit Cobetus ad Hyperidem p. 55 et vide Herwerdeni conjecturam ad III 113. Sequenti capite: οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς οὐς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο κατατρέψασθαι, τοὺς δ' ὑπολοίπους, εἴποτ' ἄρα δυνήθεϊν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο, scio quidem Herbstium in Cobeti censura p. 16 docere; non dari apud Thucydidem locos, ubi εἰκὸς cum infinitivo futuri temporis jungatur, neque me latet Herwerdenum eandem sententiam amplexum fuisse, sed in bimembri sententia iuxta aoristum κατατρέψασθαι tantum non necessarium esse videtur futurum δράσειν, neque ullus exemplorum numerus sanam rationem vincere poterit. Undecimo capite: τὸ δ' ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν· ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται, multo facilius intelligam: τῷ μὴ προέχειν ἂν ἐπελθῶν et § 4: παρῆχε φόβον μήποτε — κίνδυνον σφίσι παρὰ σῃ, optativus requiritur.

Τίς οὖν, exclamat orator III 12, τίς οὖν αὕτη ἡ Φιλία ἐγγινετο ἢ ἐλευθερία πιστή, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπερχόμεθα; Hic aliquid desideratur ad sententiae integritatem itaque scripsit Dindorfius αὕτη ἡ Φιλία, Cobetus autem πιστή expunxit. De hoc fortasse assentior, illud non item, nam quae vera scriptura sit, elici debet ex Dionysii Halicarnassensis imitatione, qui p. 401. 39 ita scripsit: τίς οὖν ἡ τοιαύτη Φιλία καὶ πίστις, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους θεραπεύειν ἀναγκασθῆσόμεθα. Deinde satis est quod sequitur: οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιδότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δ' ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ et nimis languet quod adhaeret:

ταὐτὸν ἐποιοῦμεν. Quod autem c. 13 Badhamus pro προποιῆσαι commendavit προαπολέσαι, nec per se spectatum id mihi valde verisimile videtur et Dio Cassius XXXVIII 11 verbum προποιῆσαι ab Thucydide mutuatus est, uti et p. 22. 7 Reim.

Itidem mihi cum Badhamo res est III 15. Socii Spartanorum lente conveniunt, etenim ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀρρωστία τοῦ στρατεύειν, ubi frustra fuit, cum ὀρρωδίᾳ coniiceret. Eodem modo legitur VII 47: πρὸς τὴν παρούσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρωσίαν et Tissaphernes VIII 83 fit ἐς τὴν μισθοδοσίαν ἀρρωδότερος. Vix est dubium quin per Photium ex Aelio Dionysio fluxerit quod apud Suidam est: ἀρρωσία τοῦ στρατεύειν· ἀντὶ τοῦ ἀπροθυμία. Θουκυδίδης. Et ab eodem Aelio Dionysio, ut olim suspicatus sum, sua habet Phrynichus p. 8. 3 Bk.: οἱ μέντοι Ἀττικοὶ τὴν ἀρρωσίαν ἐπὶ τοῦ μὴ προθυμεῖσθαι μὴδὲ ὀρμᾶν πρᾶξαι τιθέασιν· τὸ γὰρ ἀντικείμενον τῇ τοιαύτῃ ἀρρωσίᾳ Κρατῖνος εἶπεν ἐρρῶσθαι, οἷον προθυμεῖσθαι. Cf. Anecd. Bk. p. 446. 13.

Capite III 17, quod tamen caput Classenio spurium visum est, non satis eleganter mihi dictum videtur: τὰ χρήματα τοῦτο μάλιτα ὑπανήλωσε μετὰ Ποτειδαίας et placet μετὰ Ποτειδαίαν, nam urbs iamdudum capta erat et sic saepe breviter loqui solent non recentiores tantum, cf. Cobet. Var. Lect. p. 180, sed ipse adeo Plato, veluti Phaed. p. 61 B. Sequenti capite Herwerdenum fugisse videtur quod Cobetus ad Hyper. p. 46 correxit Ἀντισσέων pro Ἀντισσαίων. Capite 20 de Plataeensibus legimus: τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, sed iam satis miserum est laborare σίτῳ ἐπιλείποντι.

Cap. 22 Plataeenses νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἄμα ἀσέληνον ἐξῆσαν, sed vocabula καὶ ἀνέμῳ ex Herwardeni editione exciderunt idque etiam alibi in Ultrajectina editione factum esse video, ut quaedam vocabula nescio quo casu omissa sint: II 17: τὰ ἱερὰ καί, II 70: Ἀριστοκλείδου καὶ Φανομάχῳ, III 79: μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες, III 89: τὴν, VII 71: Συνακόσιοι καὶ οἱ. Sed aliquid praeterea fortasse in nostris manuscriptis libris exoidit: scribit certe Dio Cassius XXXV 7: ἐτήρησε νύκτα ἀσέληνον καὶ ὑετῷ λάβρῳ βρονταῖς τε χειμέριον illudque

ὑετῷ λάβρῳ non temere abiicienda lectio est; cf. quae praeterea de hoc loco adnotavi ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 419. Sunt in his capitibus de Plataearum obsidione quam plurimae interpolationes, quas Herwerdenus recte notavit, sed, quantum apparet, non ei persuasi quod de tertia paragrapho scripseram. Accedunt ψιλοὶ δώδεκα, ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροΐβου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δ' αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι. Minime dubito quin postrema verba insiticia sint; praeterea inserto pronomine legendum est: (ὁ) καὶ πρῶτος ἀνέβη. Itidem miror quod Herwerdenus in extremo capite servavit: ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα ἢ καὶ μὴ βοηθοῖεν et quantillum est reponere εἴη. Etiam in proxime sequentibus latent quaedam interpolationes. Verbi causa c. 23 non firma glacies est, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατώδης μᾶλλον· scribit Classenius: *es muss früh etwas verachrieben oder ausgelassen sein*; sed plane contra est et abundant quaedam; iam Dobraeus et Stahlius expunxere ἢ βορέου, sed praeterea spuria verba sunt: ὑδατώδης μᾶλλον, quae perperam fluxere ex scholio quodam: βορέας γὰρ βέβαιον ποιεῖ κρύσταλλον, ἀπηλιώτης δὲ ὑδατώδης. Est autem sciendum quod ad rem pertinet, ἀπηλιώτην omnium ventorum Athenis longe esse rarissimum et per integrum annum vix quinques observari. Etiam de capite 24 ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 420 dixeram et commendaram ante Madvigium ἥκιστα ἄν et expunxeram verba τὴν ἐς τοὺς πολεμίους et τὴν ἐπ' Ἀθηναίων φέρουσαν et τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν· non opus est hisce immorari, nam res incurrit in oculos. Deinde effugiunt ἄνδρες δώδεκα καὶ διακρίοι ἀπὸ πλειόνων· fuerant autem ab initio octo plures, unde emendandum est: ἀπ' (ὁλίγω) πλειόνων. Quod ad ipsam rem attinet, narrationis quantumvis pulchrae et omnium laudibus merito celebratae, fides perexigua esse videtur. Veluti quis credat Thucydidem explorata re scripsisse: Εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἕξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. Quis animum attendere potuit, quum nocturnus tumultus omnia obtineret? Visne scire quam veritatis amantes illi ipsi fuerint, qui soli omnes oculati testes fuerunt? Vide in hoc ipso capite, quomodo septem milites proditis sociis redeant in urbem et nuncient ὡς οὐδεὶς περιεσί, cum praeter unum illum omnes incolumes essent. Quam multa in historia ex eiusmodi testimoniis pendent. Unus supra omnes longe eminet Cantacuzenus, qui quum bella describit, quibus

ipse interfuit non gregarius miles, sed summus imperator, perpetuo addit aut neminem fuisse saucium aut ad internecionem fuisse pugnatum. Sed de Thucydide Mullero-Strubingius satisfacet.

Recurrunt c. 27 verba: καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπειν, quae iam lecta fuerant superiore capite ac proinde altero utro loco eliminanda sunt, nec tamen pro certo dicere ausim, utrum sit verisimilius Spartanos an Mytilenaeos inopia laboravisse; malim tamen credere Spartanos fuisse, qui fame coacti fuerint ex hostium finibus discedere. Cap. III 30: καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν, requiro καὶ τοῖς πολεμίοις. Cap. 32: Χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφ᾽ ἧ κε, quia in ea narratione adverbio vix locus relinquitur, praestat fortasse corrigere: ἐξ ἀφ᾽ ἧ κε. Itidem ἔτι abundat c. 33: ὥς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, sed Dio Cassius LI 1 in suo Codice invenerat οὐκ ἐν καταλήψει, quod praestat. Simul gravius et levius vitium est in sequentibus: κέρδος δ' ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδον ποιῆσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν. Sententiam bene interpretatur Arnoldus: *Paches congratulates himself, that he had not overtaken the enemy in any harbour or island, where they would have been forced to fortify themselves on shore, and so to give him the trouble of remaining to blockade them.* Verum quis sanus ita loquitur? Neque Graecum est ἠναγκάσθησαν φυλακὴν σφίσι παρασχεῖν et qui scribit: *they were forced to give him the trouble of remaining*, is vim infert to the Queen's English. Non melior est Classenii interpretatio: *wodurch für sie die Nothwendigkeit entstanden wäre, sich eine feste Stellung zu nehmen und die Athener zu ihrer Bewachung und Blockirung zu nöthigen.* Sed salva res est: corrige sodes: ὥς φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν et ne pueri quidem hic haerebunt.

Quod legitur III 34: ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, Pollux VIII 72 ex Thucydide enotavit ἀδέσμῳ φρουρᾷ, sed vulgatam scripturam tuetur Dio Cassius I p. 109 et 117 Df. et XXXVI 36, praeterquam quod male pro εἶχεν exhibet ἤγεν, cf. Thuc. IV 14 et 38. Sociis imperatis, Cleon ait III 37, ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι μάλ-

λον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθαι, sed nunc quoque post μάλλον id male sedula manus inseruit quod vides. Deinde ex Stobaeo Flor. 43. 59 assumenda lectio est: (τὸν) τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον. Capite 38 supplebo: ἐγὼ μὲν οὖν (ἀεὶ) ὁ αὐτὸς εἰμι et ex Plutarcho de ser. num. vind. p. 167 articulus accedat in hisce: (τὸ) ἀμύνασθαι τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτῳ κείμενον. Quinta paragrapho ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, vix dubium potest esse, quin Dio Cassius XLV 8 hic legerit: ῥᾶστοι, de qua lectione plurimum ambigo debeatne fortasse probari. In extremo capite populum orator ita increpat: σοφιστῶν θεαταῖς εἰκότες καθήμενοις μάλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις, sed facile lectoribus apparebit, cur malim καθήμενοι. Aristophanis verba sunt: ἐπὶ ταῖσι πέτραις οὐ φροντίζει σκληρῶς σε καθήμενον οὕτως et Ciceronis: Graecorum autem totae respublicae sedentis concionis temeritate administrantur.

Quum hisce postremis annis tam curiose pervestigatum fuit, quae in Thucydidis textu interpolationes insint, miror fere doctorum virorum aciem effugere potuisse locum qui est III 40, ubi Cleon oratores exagitans ita dicit: οἱ τέρποντες λόγῳ ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, sed quam mire huius sententiae vis infringitur, postquam adscriptum fuit ῥήτορες, quos acriter et cum contemptu Cleon sic simpliciter appellarat: τοὺς τέρποντας λόγῳ. Cap. 42 si bene intellego verba: χρὴ δὲ τὴν σώφρονα πόλιν τῷ πλεῖστα εὖ βουλευόντι μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴ δ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, requiritur: μὴ δὲν ἐλασσοῦν. Cap. 45: διεξελυῦθαι διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι προτιθέντες, nisi expungere velis participium cuius rei nulla causa poterit reperiri, corrigendum erit τὰς ζημίας. Deinde § 4: ἡ μὲν πενία ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἐξουσία ὑβρεῖ τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, si bene intellego perplexa verba, de quibus Classenius cum cura quaesivit, praestabit τὸ φρόνημα. In fine capituli: ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, nonne excidit participium γέμον; Nota sunt quae narrantur c. 49: παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιστα μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ φθάσειαν, cet.: non satis est quod scribitur παρασκευασάντων, nam maturato opus erat et Mytilenaei in incertum comitiorum eventum iam

ante commeatum iusserant praeparari: hinc malo: προπαρασσκευασάντων.

Cap. III 52 non fero sane quod de Plataeensibus legitur: οὐκέτι ἔχοντες σίτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, nec tamen proinde cum Cobeto eicere ausim quod displiceat, quum minime videam, unde interpolatio potuerit oriri. Sed, credo, iam ad extremum perventum fuerat, nec corpora armorum pondus tolerare poterant: inerit hoc in: οὐδὲ δυνάμενοι δπλαῖσθαι. Hinc, quod conveniens est, appropinquantibus Spartanis, οὐκ ἠδύναντο ἀμύνεσθαι, quod nunc non amplius mirum erit, nam vides causam disertis verbis fuisse perscriptam. Dux autem Spartanorum urbem βία οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν, εἰρημένον αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος, quod dicendum fuit: ἀπειρημένον. Deinde quod Plataeensis orator metuere se significat III 53: μὴ ἄλλοις χάριν φερόντων ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστάμεθα, et per se spectatum requiri videtur verbum προδιεγνωσμένην, quod praeterea Thucydides usurpavit I 78, et Josephus qui sententiam imitatus est Antiq. XVII 5. 3 ita in suo Codice invenerat.

Idem orator c. 54: εἴ τι ἄλλο κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἑλλήσι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. Dicuntur quidem Plataeenses c. 57: παρὰ δύναμιν πρόσδυμοι ἐς τοὺς Ἑλλήνας, sed eius loci alia est ratio et nunc satis est affirmare: πάντων κατὰ δύναμιν μετέσχομεν, possumus enim interdum aliquid fecisse videri παρὰ δύναμιν, nec vero semper neque in omnibus. Ad caput 56 facile persuadebo nosse me quid Elmsleius adnotaverit ad Euripidis Heraclidas 210 et quid alii usque ad Rutherfordum attulerint, ut probarent, ἔρχεσθαι apud Athenienses aut raro aut numquam inveniri, sed dubito rectene sese habeant verba ad Spartanos: νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινὸν· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ οἷδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν· certe si ἐπέρχεσθαι similesque formae paulo crebrius invenirentur, nemo id ipsum reponere recusaret, quod olim Classenius quoque commendarat. Sed tamen sequenti capite: οὐ γὰρ ἀφανῆ κρίνεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν, facilius obtinebo praestare: περὶ οὐδ' αὖ μὴ μεμπτῶν.

Vehementer miror quidni Herwerdenus c. 58: ἐτιμῶμεν κατ' ἔτος ἕκαστον ἐσθὴμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, edere maluerit ἐναγίσμασι quam θύμῃ, neque ut commendem ἐναγίσμασι argumenta afferam, quae amico meo non magis ignota sunt, quam mihi ipsi sunt, sed cur tandem recessit ab iis quae olim scripserat *Mnem.* XII 82? Deinde § 3: τῷ αἰσχροῖ ὀλέθρῳ τελευτῆσαι, coniicit Herwerdenus: ἀλγίσῳ, sed equidem praeferam οἰκτίσῳ propter *Odyss.* XII 342. Ceterum recte, opinor, expunctum fuit λιμῷ, quod interpretationis causa olim sciolus adscripsit, sed est operae pretium videre quam vetusta ea interpretatio sit, cum ex hoc Thucydidis loco Dionysius Halic. *Antiq.* VI 86 derivaverit: οὐκ ἂν τῷ κακίῳ τῶν μέρων ἀναλωθείη λιμῷ.

Cap. 62 Thebani ita loquuntur: σκέψασθε εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνίῃ ἡλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, sed infringitur huius sententiae vis, addito: καὶ νικήσαντες αὐτούς. Contra excidit aliquid in extremo capite 63: καί τοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀνταποδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὠφεληθείσας, ἐς ἀδικίαν δ' ἀποδιδόμενας. Longae sunt virorum doctorum de hoc perplexo loco disputationes, cum intelligant plane contrarium dici debuisse, nec tamen audeant Scholiastam sequi, qui serio docet: λέγει ἡ οὐ. Nempe supplendum est: καί τοι (τῇ) — αἰσχρὸν μᾶλλον. Et causa erroris apparet et omnia sic aperta fiunt.

Cap. III. 66 leve est quidem reponere: πάντα ὕθα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες pro καὶ ταῦτα, sed plus refert delere ultima huius capituli verba, quae ineleganter abundant. Ἀξιοῦτε, inquit, μὴ ἀντιδοῦναι δίκην· οὐκ, ἦν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γιγνώσκωσι. Si quis forte huius breviloquentiae alia requireret exempla, interpretes adire poterit; qui eam elegantiam inter legendum iamdudum observarunt, libenter mihi dabunt interpolata esse verba: πάντων δ' αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε. Sequenti capite: οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσιν τιμωρίαν, Dobraeum secutus Herwerdenus ἂν inseruit sed aliquanto facilius corrigi poterit: οὐκ ἂν ἀποδόντες. In extremo capite: λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίνονται, praefero equidem singularem numerum προκάλυμμα.

In verbis III 68: ὃ πρὸ τοῦ περιτελιζέσθαι, προείχοντο αὐτοῖς, κοινούς εἶναι κατ' ἐκείνας, οὐκ ἰδέξαντο, mihi utique molesta sunt verba κατ' ἐκείνας magisque etiam molesta est librorum lectio κατ' ἐκείνα, nam femininum genus Badhamo debetur. Non possum non suspicari corrigendum esse: κατὰ τὰ ξυγκείμενα, quae locutio reedit III 70. Mox: αὐθις ταύτην ἔνα ἔκασον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, melius fortasse scribetur εἰς ταύτην, quam cum Herwerdeno eliminabitur coniunctio καί. Neque unum annum Thucydides potuit appellare ἐνιαυτόν τινα, nec corrigam cum Meinekio ἐνιαυτὸν ἔνα, nam praestat, uti arbitror, ἐνιαυτὸν ἔνα τινά, sicuti legitur vs. 61: τινα μίαν νύκτα. Sequenti capite non fuerunt Lacedaemoniorum naves ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι, sed sponte emergit scriptura ἐκ τῶν Ἀθηνῶν. Nec fero Brasidam Alcidae ξύμβουλον ἐπεληλυθότα· quis enim umquam sic locutus est? sed ἐπιπλέοντα, quod multo facilius sic corrumpi potuit, quam primo obtutu videtur. Cf. III. 76: Βρασιδάς αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει.

Capite 70 quaedam inepte interpolata sunt. Scripserat Thucydides: οἱ δὲ τινες ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον, sed metuens ne hoc minus intellegeremus, nescio quis addidit: τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι. Sed plurimum miror, nondum sublatum fuisse ridiculum vitium c. 75. Nicostratus Atheniensis Corcyraeos πείθει ὥς ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρίναι, οἱ οὐκέτι ἔμειναν. Si quis non statim sentit, quam absurdum hoc sit, poterit expendere Bloomfieldi versionem: *he prevailed upon them that they should bring to judgment ten of the most guilty* (who already absconded). Eodem modo Classenius explicat: *Man bezeichnete, um Blutvergiessen zu vermeiden, von beiden Seiten nur solche Personen, die sich schon in Sicherheit gebracht hatten.* Quid est quod verba dare appellamus nisi hoc est? Aliter et melius Valla: qui tamen iudicium non exspectarunt. Hic igitur quid in suo libro invenit? Opinor: οἱ οὐκ ἐπέμειναν et Nicostratus, uti credibile est, eos e periculo clam eripuit.

Fit pugna navalis III 77: ἣν δ' οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιοιούμενων. Hic non metuo ne quis vulgatam scripturam defendat,

etiamsi interpretum verbosa loquacitas nunc repente obmutuerit. Quid requiritur? Nempe: τῶν (ἐπιπλοῦν) ποιομένων. Deinde victoria est penes Lacedaemonios et τρεῖς καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κορυθαίων ἀπέπλευσαν, c. 79, ubi videndum an forte praestet: ἐλόντες, ne omisisse scriptor videatur numerum earum navium quas κατέδυσαν.

Corcyraeorum crudelitas depingitur c. 81, ubi etiam haec legimus: οἱ δὲ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον, sed de reliquis traditur quo fato perierint et hi quoque ἀπέθανον. Verum quomodo? Opinor, ἐν τοῦ Διονύσου λιμῷ vel, si id mavis, ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ λιμῷ. sed illud magis placet.

Hodie plerisque caput 84 spurium videtur esse, nec refragabor, cum mea nihil intersit scire spuriane nec ne sint, quae parum intellegam. Sed obscuras sententias certe cum Cobeto *Mnem.* XIX 143 non Philisto tribuam, qui, etiamsi Ciceroni paene pusillus Thucydides sit, secundum Quinctilianum Instit. Orat. X 1. imitator quidem Thucydidis fuit, sed ut multo infirmior, ita aliquatenus *lucidior*, nec recedit iudicium Dionysii Halic. tom. V p. 427: τῆς λέξεως δὲ τὸ μὲν γλωσσηματικὸν καὶ περιέργον οὐκ ἐξήλωκε Θουκυδίδου et quae sequuntur. Minime neglegenda sunt quae de hoc capite Arnoldus et Stahlius et alii contulerunt, sed una praeterea res animadvertenda est, quae hucusque nondum in clara luce posita fuit. Ne viderit hoc caput Dionysius, quamquam mirum non est eum noluisse examinare quae nemo intelligere potest, sed Dio Cassius impeditas sententias et legit et probavit et imitatus est. Attulit Poppo LII 34: πολλὰ γὰρ ἡ φύσις καὶ παρὰ τὸν νόμον πολλοὺς ἀμαρτάνειν ἐξαγεί, ut componeret cum Thucyde: ἡ ἀνθρωπεία φύσις εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, quae imitatio non valde luculenta est. Sed quod apud hunc est: οἳ τε πλείστον ἐκφερόμενοι ὁμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν, recurrit apud Dionem LVI 40: τοῖς τῶν οικειοτάτων ὑβρίσμασιν ἀπαραιτήτως ἐπεξιῶν. Itidem τὰ προτετολμημένα Dio Cassius XLV 34 ex Thucydidis loco videtur cognovisse. Apparet igitur quam mature haec omnia cum Thucydidis textu coaluerint.

Sicuti aliquoties ex Dione Cassio Thucydides emendari potest, eodem modo interdum Thucydides poterit Dioni prodesse. Veluti quod legitur LXIX 14 τῶν φθαρέντων τὸ πλῆθος ἀνεξερεύνητον ἦν, propter Thuc. III 87 corrigendum est ἀνεξεύρετον, quo adjectivo scriptor praeterea usus est p. 48. 5; 400. 6; 1139. 50. Nempe librarii adjectivum ἀνεξερεύνητον saepe viderant apud Paulum ad Romanos XI. 33 estque indidem repetendus error, si Suidam contuleris, cum Anecd. Bk. p. 398. 1.

Capite III 90 interpolata sunt verba τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ similiterque non minus otiose interpolata sunt III 94 et 116. Excidit autem numerus III 92: ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων περιοίκων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἔπεσθαι. Hunc locum ante oculos habuit Diodorus Siculus XII 59, unde efficitur esse restituendum: ἐξέπεμψαν τετρακισχιλίους οἰκήτορας. Manifesta res est. Interpolatio est III 93: ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εὐβοίας· deinde qui supervenerunt Lacedaemoniorum legati, non fuerunt οἱ ἀφικνούμενοι, sed οἱ (ὕστερον) ἀφικνούμενοι. Cap. 101 fit de Amphissensibus sermo: αὐτοὶ πρῶτοι δόντες ὁμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι φοβουμένους τὸν ἐπιδόντα στρατόν. Facilis haec persuasio esse debuit: deinde si timore Locri adacti sunt, ut obsides darent, cur omnium primi dederunt qui habitabant ubi δυσμεβολώτατος ἡ Λοκρίς? Hos ultimos fuisse qui darent, consentaneum erat. Sed satis est φοβούμενοι corrigere. Capite 105 narratur Eurylochi expeditio et Ambraciotaе dicuntur fuisse δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνᾶνας. Hic quanam de re sermo sit, luculenter apparet c. 106, ubi Spartani διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνάνων φυλακῆς ἔλαθον καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν Ὀλκαῖς Ἀμπρακιώταις. Vides quid coniciam. Scilicet metuebant Ambraciotaе ne Spartani non possent διελθεῖν (λαθόντες) τοὺς Ἀκαρνᾶνας. Nec Graecum est, opinor, διέρχομαι τοὺς Ἀκαρνᾶνας.

Cap. III 107: λοχιζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην καὶ λοχμάδην ὀπίστας, dixeris propter Vol. I p. 29 Df. et LXXVII 10, Dionem Cassium hic legisse: τόπον τινὰ κοῖλον. Cap. 109 ἀπο-

ρῶν ὅτ' ὁ τὸ πῶς ἢ μένων πολιορκήσεται ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθή-
σεται, multo melius intelligam πρότερον. Et Λακεδαιμονίους καὶ
Πελοποννησίους, alterum utrum omnino satis est, sicuti § 3
capite 111 inutiliter Mantinensium mentio fit. Capite 112 Am-
braciotae natando petunt Atheniensium naves, ἡγησάμενοι κρείσ-
σον εἶναι σφίσις ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν, εἰ δέ, διαφθαρήναι ἢ
ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθρίων Ἀμφιλόχων, sed in fine deest
verbum ἀλῶναι. Malebant ab Atheniensibus interfici quam ab
Amphilochis abduci in captivitatem. Capite 113 inutilibus sup-
plementis resectis procul dubio legendum est: οἰόμενος αὐτὸν
εἶναι ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις et οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν ἐστίν, sed
ne illud quidem sincerum esse potest: ἤρετο δ' τι θαυμάζοι καὶ
ὁ πόσις αὐτῶν τεθναῖσιν. Interrogat praeconem cur tanto opere
miretur caesorum numerum: ἤρετο δ' τι θαυμάζοι ὅτι τοσοῦτοι αὐ-
τῶν τεθναῖσιν. Id quomodo Thucydides Attice et eleganter dixerit,
ostendet III 38: θαυμάζω ὅσους ἐστίν οἱ ἀντερῶν. Ad eam normam
expuncta coniunctione καί, legendum est: ἤρετο δ' τι θαυμάζοι
ὁ πόσις αὐτῶν τεθναῖσιν. Ego quoque θαυμάσομαι ὅσους ἐστίν οἱ ἀν-
τερῶν.

In quarto libro statim ab initio offendor his verbis: Συρακόσιοι
— Μεσσήνην κατέλαβον — καὶ ἀπέστη Μεσσήνη Ἀθηναίων et
expuncto nomine proprio commendo: ἀπέστησαν Ἀθηναίων et
quod ibi legimus: αἱ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρου, eius loci Her-
werdenus non recordatus est, cum adnotaret ad III 17: τὴν
Ποτειδαίαν ἐφρούρου, hoc modo verbum φρουρεῖν a Thucydide
non usurpári. Secundo capite supervacanea verba sunt: τῶν ἐν
τῇ πόλει in hisce: εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κορκυραίων ἅμα παρα-
πλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι. Deinde arridet κα-
τασχέσειν, ubi hodie editur νομίζοντες κατασχέσειν ῥαδίως
τὰ πράγματα. Neque Athenienses Demostheni εἶπον χρῆσθαι
ταῖς ναυσίν ἐὰν βούληται, quod propemodum ridiculum est, sed
ἐπέτρεπον. Satis est in talia digitum intendere.

Navium praefecti c. 5 Demosthenem cum quinque navibus
Pyli relinquunt et ipsi ταῖς πλείοσι ναυσὶ τὸν πλοῦν ἡπείλυντο,
Quam languet illud πλείοσι et quam apte scribi poterit ὑπο-
λοίποις! Vulgata lectio ut excusetur, minime provocandum

est ad IV 72. Sphacteria describitur c. 8 tanquam ὑλώδης καὶ ἀτριβῆς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας eademque adiectiva recurrunt c. 29, nec tamen peius est quod exstabat in codice, quo Arrianus utebatur, qui illinc habet Exp. Alex. V 11. 1: νῆσος ὑλώδης τε καὶ ἀτριβῆς ὑπ' ἐρημίας. Via dici solet ἀτριβῆς, sed nemorosa Sphacteria fortasse melius dicetur ἀσιβῆς, quemadmodum Sophocles ἀσιβὲς ἄλλος appellavit, sed nihil definio. Cap. 10 nondum mihi persuasit Goellerus ferri posse: ῥαδίως οὐσης τῆς ἀναχωρήσεως pro ῥαδίας et in extremo capite: εἰ τις ὑπομένει καὶ μὴ φόβῳ καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, quid tandem editores prohibuit quominus coniicerent δεινοτάτου?

Undecimo capite: προθυμία τε πάση χρώμενοι καὶ παρακελευσμῷ non negligendum est Josephum Antiq. III 2. 4 hic legisse: διακελευσμῷ. Deinde conspicit Brasidas trierarchos φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ubi Cobetus φειδομένους praetulit et mihi praeterea necessaria videtur passiva forma ξυντριβῶσιν. malo hoc certe quam haud satis felicem Madvigii coniecturam. Capite IV 12: πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνεκόπη, voluit Brasidas secundum Demetrium Phalereum § 65 πρῶτος ἀποβαίνειν, quod sane habet speciem. Cap. 13: ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέπαυντο, mire usurpatur plusquamperfectum et plane non video, quidni hic placere debeat ἀπεπαύοντο.

Cap. 14 constat de vitio, sed nondum repertum fuit remedium. Pugna navali superiores sunt Athenienses: ἃ ὀρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ περιαλοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, κτέ. Scribit Herwerdenus: ὥπερ αὐτῶν, sed spero eum nunc magis esse probaturum: ὅτι παρ' αὐτά, nec quidquam causae est cur illud παρ' αὐτά Attico scriptori non audeamus tribuere, vide modo Lobeck. ad Phryn. p. 47 et quam multa sunt apud Thucydidem singularia, quorum paulo frequentior usus non est nisi apud sequiores, qua de re saepe Classenius praecepit? Cap. 16 supervacanea sunt verba: τῷ Πελοποννησίων στρατῷ in extrema § 1 et ioculare est, quod Georgius Grotus adnotavit in Historia Graeca VI 325. Accipient Spartani δύο χολινικὰς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἶνου

καὶ κρέας· the fact that the quantity of meat is not specified, seems to show that they did not fear abuse in this item. Quod si probare voluisset et alios locos laudare potuisset et hos qui mihi quidem valde memorabiles esse videntur, ut vere intelligas de gustibus non debere disputari. Caesar. Bell. Gall. VII 17: Complures dies milites frumento caruerunt et pecore e longinquioribus vicis adacto famem sustentarunt. Tacit. Annal. XIV. 23: Corbulo exercitusque per inopiam et labores fatiscabant, carne pecudum propulsare famem adacti; nec dissimile est quod narrat Procopius de bello Gothico II 25 p. 249. Sed nunc quidem causa simplicissima est: nimirum frumentum servari poterat fuitque revera servatum ab Spartanis, carnem autem servare non poterant.

Verba faciunt Spartanorum legati IV 17: Ἐπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι — πρᾶξοντας ὅτι ἂν ὑμῖν ὠφέλιμον ὦν ταῦτ' ἐπιβωμεν καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν ὥς ἐκ τῶν παρόντων κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν, sed mihi quidem non apperet, quomodo haec verba cohaereant, nisi reponam μέλλον. Sequenti capite perplexa sententia est: ἐλάχισ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιεύοντες ἐπαίρεσθαι ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο. Poppo lectores suos iubet haec verba ita accipere: etiam minimum tales viri labentes (*quod participium iungendum cum verbo* component), propterea quod non ipsius (belli) successibus efferuntur, in bona potissimum fortuna bellum component. Hic autem duo sunt quae me male habent. Primum *componere bellum* apud Thucydidem tantum non semper πόλεμον καταλύειν dicitur, non καταλύεσθαι. Deinde quo referemus ἂν particulam in illis: ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο? Prohibemur enim verborum ordine, quominus coniungamus cum verbo καταλύοιντο, cum interpositum sit adverbium μάλιστα. Quid superest? Nempe ut abiiciamus importunum vocabulum μάλιστα. Ἐλάχισ' ἂν — ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν καταλύοιντο: facile hoc est. Accipe verbum quo sensu dictum est οἱ τύραννοι κατελύθησαν, I 18 itidemque δῆμος saepe dicitur καταλύεσθαι.

Capite 28: ὁ δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποβορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα ὃ τι οὐ καὶ νῦν πλεῖ, εἰ βῆδιδόν γε

est ad IV 72. Sphacteria describitur c. 8 tanquam ὑλώδης καὶ ἀτριβῆς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας eademque adiectiva recurrunt c. 29, nec tamen peius est quod exstabat in codice, quo Arrianus utebatur, qui illinc habet Exp. Alex. V 11. 1: νῆσος ὑλώδης τε καὶ ἀτριβῆς ὑπ' ἐρημίας. Via dici solet ἀτριβῆς, sed nemorosa Sphacteria fortasse melius dicitur ἀτριβῆς, quemadmodum Sophocles ἀσιβὲς ἄλσος appellavit, sed nihil definio. Cap. 10 nondum mihi persuasit Goellerus ferri posse: ῥαδίως οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως pro ῥαδίας et in extremo capite: εἰ τις ὑπομένει καὶ μὴ φάβῃ καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροῖν, quid tandem editores prohibuit quominus coniicerent δεινοτάτου?

Undecimo capite: προθυμία τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακελευσµῶ non negligendum est Josephum Antiq. III 2. 4 hic legisse: διακελευσµῶ. Deinde conspicit Brasidas trierarchos φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ubi Cobetus φειδομένους praetulit et mihi praeterea necessaria videtur passiva forma ξυντριβῶσιν. malo hoc certe quam haud satis felicem Madvigii coniecturam. Capite IV 12: πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνεκόπη, voluit Brasidas secundum Demetrium Phalereum § 65 πρῶτος ἀποβαίνειν, quod sane habet speciem. Cap. 13: ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέκαυντο, mire usurpatur plusquamperfectum et plane non video, quidni hic placere debeat ἀπεκαύοντο.

Cap. 14 constat de vitio, sed nondum repertum fuit remedium. Pugna navali superiores sunt Athenienses: ἃ δρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ περιαλοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, κτέ. Scribit Herwerdenus: ὥπερ αὐτῶν, sed spero eum nunc magis esse probaturum: ὅτι παρ' αὐτά, nec quidquam causae est cur illud παρ' αὐτά Attico scriptori non audeamus tribuere, vide modo Lobeck. ad Phryn. p. 47 et quam multa sunt apud Thucydidem singularia, quorum paulo frequentior usus non est nisi apud sequiores, quae de re saepe Classenius praecepit? Cap. 16 supervacanea sunt verba: τῷ Πελοποννησίων στρατῷ in extrema § 1 et ioculare est, quod Georgius Grotus adnotavit in Historia Graeca VI 325. Accipient Spartani δύο χοίρικας ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἶνου

καὶ κρέας· the fact that the quantity of meat is not specified, seems to show that they did not fear abuse in this item. Quod si probare voluisset et alios locos laudare potuisset et hos qui mihi quidem valde memorabiles esse videntur, ut vere intelligas de gustibus non debere disputari. Caesar. Bell. Gall. VII 17: Complures dies milites frumento caruerunt et pecore e longinquioribus vicis adacto famem sustentarunt. Tacit. Annal. XIV. 23: Corbulo exercitusque per inopiam et labores fatiscabant, carne pecudum propulsare famem adacti; nec dissimile est quod narrat Procopius de bello Gothico II 25 p. 249. Sed nunc quidem causa simplicissima est: nimirum frumentum servari poterat fuitque revera servatum ab Spartanis, carnem autem servare non poterant.

Verba faciunt Spartanorum legati IV 17: Ἐπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι — πράξοντας ὅτι ἂν ὑμῖν ὠφέλιμον ὦν ταῦτ' πελώμεν καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν ὥς ἐκ τῶν παρόντων κόσμον μάλιστα μέλλῃ ὀσειν, sed mihi quidem non apperet, quomodo haec verba cohaereant, nisi reponam μέλλον. Sequenti capite perplexa sententia est: ἐλάχισ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίνοντες διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιναύοντες ἐπαίρεσθαι ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο. Poppo lectores suos iubet haec verba ita accipere: etiam minimum tales viri labentes (quod participium iungendum cum verbo component), propterea quod non ipsius (belli) successibus efferuntur, in bona potissimum fortuna bellum component. Hic autem duo sunt quae me male habent. Primum componere bellum apud Thucydidem tantum non semper πόλεμον καταλύειν dicitur, non καταλύεσθαι. Deinde quo referemus ἂν particulam in illis: ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο? Prohibemur enim verborum ordine, quominus coniungamus cum verbo καταλύοιντο, cum interpositum sit adverbium μάλιστα. Quid superest? Nempe ut abiiciamus importunum vocabulum μάλιστα. Ἐλάχισ' ἂν — ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν καταλύοιντο: facile hoc est. Accipe verbum quo sensu dictum est οἱ τύραννοι καταλύθησαν, I 18 itidemque δῆμος saepe dicitur καταλύεσθαι.

Capite 28: ὁ δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποβορυβήσαντων ἐς τὸν Κλέωνα ὃ τι οὐ καὶ νῦν πλεῖ, εἰ ῥᾷδίον γε

αὐτῷ φαίνεται καὶ ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, cet., ultimum certe vocabulum corruptum est, sed alia ante examinanda sunt. Primum Herwerdenus fortasse de industria Cobeti non fecit mentionem qui olim ad Hyperidem p. 70 commendavit ὑπὸ τι θορυβησάντων, sed ut alia taceam, verbum ὑποθορυβεῖν certe apud Thucydidem invenit Dio Cassius LXXVII 4. Quid autem hoc est, quod Athenienses rogitant Cleonem ὃ τι οὐ καὶ νῦν πλεῖ; Legerit hoc ipsum, quod satis verisimile est, Plutarchus in Nicia 7; sed iam saepe vidimus quam corruptis libris ipsi veteres uterentur et quam sit incommoda vulgata lectio, apud ipsum Plutarchum luculenter apparet. Credo succlamatum fuisse, ὃ τι οὐ καὶ συμπλεῖ, εἰ ῥαδίον γε αὐτῷ φαίνεται. Mox putat Cleon Niciam λόγῳ μόνον ἀφιέναι, sed praestat, nisi fallor ἐφιέναι. Deinde quod ad ἐξαπαλλαγὴν attinet, minime neglegendum est, illam ipsam formam ab Hesychio fuisse enotatam, adeo ut de lectionis sinceritate vix possit dubitari. Quid autem latet sub illo: ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα? Non vereor certe ne quis hoc participium serio tueatur? Cur locum Nicias Cleoni cessit? Quo animo tunc fuit Cleon, quum populus eum ad imperium vocaret? Audiamus scriptorem ipsum: ὃ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἐφιέναι ἐτοίμος ἦν, γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα ἀνεχώρει, καὶ οὐκ ἔφη. αὐτὸς ἀλλ' ἐκείνων στρατηγεῖν, ΔΕΔΙΩΣ ἤδη καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι. Hoc est illud: metuebat Cleon et detractabat honorem periculi plenum. Adversarium ut perderet, detulit Nicias imperium ὁρῶν αὐτὸν ἀποδειλιῶντα.

Impedita constructio est IV 29, ubi Demosthenes in insula Sphacteria ante conflagrationem metuit hostium insidias: πολλῶ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. Nempe secundum Haackium brevius hoc dictum est pro: αὐτοὺς γὰρ στρατοπέδῳ ἀποβάντι, εἰ καὶ πολὺ ἦν, ὅμως προσβάλλοντας ἐξ ἀφανοῦς χωρίου βλάπτειν ἂν αὐτό. Sed apparet quam contorte haec enunciata sint et ἀποβάντα nullo negotio intelligetur. Reputat autem secum τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἀμαρτήματα, sed duo postrema vocabula insiticia sunt et ita demum commode potuissent addi, si in fatis fuisset imperatorem necessario aliquid graviter ἀμαρτάνειν

Deinde capite 30 aliquid narratur, quod quam sit absurdum, primum luce clarius fiet ex Bloomfieldi versione: *perceiving that the Lacedaemonians were rather more than fewer in number than he had expected (for he had before entertained a suspicion that the provisions had been sent for fewer than the real number)*. Absurdum hoc esse contendo: narrat Thucydides quæ res Demosthenem impulerint ut Spartanos aggrediretur: si comperisset esse eos aliquanto plures quam putasset, fortasse ea res fecisset ut tamen in proposito perstaret, sed error in hanc partem numquam fecisset ut maturaret quod animo agitasset. Deinde vide Spartanorum stultum consilium, qui oives suos exigua de causa, ne nullam dixerim, fame enecare maluerunt, quam hoc agere ut aliquid quotidie ex summisso frumento seponi posset, quod revera factum fuisse postea patuit. Idem error est Arnoldi, qui locum ita interpretatur *perceiving that the Lacedaemonians were more numerous — and the increased facility of disembarkation on the island*: quid enim est miscere rotunda quadratis, nisi hoc est? Sensit rei difficultatem Grotus in Historia Graeca VI 341: narrat enim sic: *He now, too, for the first time discovered that he had underrated their real number, having before suspected that the Lacedaemonians had sent in rations for a greater total than was actually there*. Hic quoque aliquid commentus est, quod ab omni probabilitate abhorret, nam stultissimum fuisset permittere Spartanis plus frumenti advehere quam quo quotidie opus esset, δύο χοινικὰς ἀλλότρων viritim. Consentit tamen Poppo cum Grotio: cum antea suspicaretur paucioribus (quam quantum numerum ediderant) eos frumentum (in insulam) misisse, quo diutius hoc suppeditaret atque illi obsidionem sustinerent. Et pariter Classenius: *Demosthenes vermuthete, sie hätten damals eine grössere Zahl angegeben, um die knapp zugemessenen Rationen den Wenigen um so mehr zu Gute kommen zu lassen*. Scilicet Demosthenes hoc vermuthete: tale quid si suspicatus est, mirum sane, si postea apparuit falsam suspicionem fuisse nec Spartanos benigne oblata occasione usos fuisse. Sed ipsa rei ratio satis ostendit, quid Thucydides narrare potuerit. Spartani ementiti fuerant captivorum numerum finxerantque multo maiorem quam revera erat, quo per induciarum dies plures frumenti vinique portiones summittere liceret haberentque captivi, quod quotidie seponerent et

servarent in tempus, quo bellum renovaretur eamque rem Epitadam fideliter administravisse videmus. Fraus Athenienses latuerat, sed post incendium, quum Spartani nusquam laterent, apparuit numerum esse minorem quam omnes in Atheniensium castris putassent et ea res iam ante adventum Cleonis Demostheni animum addiderat. Nunc audiamus quid Thucydides tradat: *τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν, τὴν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν κτέ.* Quomodo obtinebimus quod ratio flagitat? Multa in vicinia male habita sunt et verborum ordo turbatus fuit, qua de re post alios omnes postremus Classenius dixit, sed facile intellectu est: *τούς τε Λακεδαιμονίους κατιδὼν ἐλάσσους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον πλείοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν τὴν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν κτέ.* Mirabor si quis lenius remedium excogitare potuerit.

Describitur IV 32, ad quantas angustias Spartani redacti fuerint, postquam Demosthenes in insula Sphacteria copias suas explicavit, sed in ea descriptione nondum quisquam potuit intellegere quae sequuntur: *κατὰ νότου τε ἀεὶ ἐμελλον αὐτοῖς, ἢ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναϊς ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλλήν, οἷς μὴδ' ἐπελθεῖν οἶόν τ' ἦν.* Ad haec verba Herwerdenus adnotavit Stahlium delevisse vocabulum *ψιλοὶ*, conjunctionem autem *καὶ* significare *etiam*, *vel*, eos autem esse *ἀπορωτάτους*, πρὸς οὓς οὐδένα πόνον ἐστὶν εὐρεῖν. Aliter Cobetus *Mnem.* XIX 447, qui contendit esse scribendum *ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι*. Multa quoque molitur, nec satis probabilia Classenius in adnotatione critica. Mihi quidem magno opere displicet illud *ἀπορώτατοι*, qui secundum Bloomfieldum fuere *the hardest to deal with*, secundum Arnoldum autem: *the most helpless of their number*. Conferat mihi quis quae Poppo de eo superlativo congessit et apparebit, quam parum interpretes sibi constant. Nec negarim equidem esse *ἀπόρους* eos quos dixerunt Bloomfieldus, Dobraeus, Herwerdenus, alii et novi sane eodem modo vocabulum usurpavisse Dionem Cassium XLIX 6, sed mihi dabunt, opinor, periti iudices sententiam valde contortam esse. Verum quam facile intellectu est: *κατὰ νότου τε ἀεὶ ἐμελλον*

αὐτοῖς, ἥ χωρήσειαν οἱ πολέμιοι, ἔσεσθαι οἱ πορρωτάτω τοξεύ-
μασιν — ἔχοντες ἀλκήν. Hoc modo si locum constitueris, sponte,
uti vides, excident vocabula φιλοὶ καὶ ἐκ πολλοῦ, nec metuo
ne quis obmoveat quod Herwerdenus adnotavit ad IV 110.
Postquam vera lectio inventa fuit, dispulsae tenebrae sunt et
in clara luce versamur.

Etiam ultimum vocabulum huius capitis labem contraxit:
τοιαύτη μὲν γνώμη ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν
ἐπενόει καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν, nam mire dictum mihi videtur
τὴν ἀπόβασιν τάττειν. Malo: ἔπραξεν. Cap. 33: τοὺς δὲ ψιλοὺς,
ἥ μάλιστα αὐτοῖς ἐπιθέοντες προσκείμεντο, ἔτρεπον· praestat for-
tasse, quod sequenti capite usurpatur verbum ἐπεκθέοντες
eodemque modo locutus est Dio Cassius LXVI 4. Deinde scio
quidem, cur Herwerdenus rescripserit ἄνθρωποι κοῦφοι ἐνεσκευ-
ασμένοι pro ἐσκευασμένοι ususque fuerit eadem correctione
in eo capite, quod proxime praecedit, sed minime neglegendum
est illud ipsum κοῦφως ἐσκευάσθαι non ἐνεσκευάσθαι, inveniri
apud Dionem Cassium XLIV 3, unde efficitur lectionem, etiamsi
non sit verissima, tamen satis esse antiquam. Obiter autem il-
lud κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον, quod recte legitur c. 36 redde Dioni
Cassio XLIX 2.

Nunc cum cura quaerere iuvat de IV 34, ubi narratur quo-
modo in insula Sphacteria Spartani ab Atheniensibus circumventi
et superati sint: τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις
καθίστατο. οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔξεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε
ἐναποκέκλαστο βαλλομένων, εἶχον τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρῆσασθαι.
Mira narrat. Spartani milites gravis armaturae erant, ὀπλῖται·
cur sese adversus tela quae eminens iactabantur, tutari non po-
terant? Num forte scutum et lorica et galea in ea expedi-
tione domi reliquerant? Qui sunt illi πῖλοι? Respondet Classe-
nius: *Filzpanzer, sonst von der lakonischen Rüstung nicht nach-
gewiesen*. Mirum sane, de ea re praeterea nihil legi; sed num
scutum etiam ex eadem materia erat? Stahlum audiamus, qui
a Poppone haec habet: Hic non esse pileos, galeas, sed cum
propria et prima vis huius vocis sit lanae coactae, hic loricas
ex coactis factas ea significari demonstrat Levesquius. A Pontio

ad Pilatum, ut mei populares iocantur. Quid Levesquius? Servavit eius verba Poppo in maiore editione: Graeci autem non solum pileos ex coactis faciebant, sed etiam calceos hibernos coactis muniebant, et, id quod hic e Thucydide discimus, loricas inde fabricabantur. Atqui, o bone, ne iurato quidem testi temere credendum est: tu autem ne levissimum quidem argumentum affers, propter quod tibi fidem habeamus. Pergit Poppo: Atque Arnoldus *πῖλον Λακωνικὸν* a Polluce I 149 non addita explicatione nominari et apud Xenoph. Cyr. V 5. 7 *πῖλον* de stragula e lana coacta facta legi adnotat. Verum hoc nunc quidem *οὐδὲν πρὸς τὸν Διδύσσον*, nam stragula vestis hic certo certius non intelligenda est et Pollucis loco lecto nihilo evadimus doctiores. Redeo ad Popponem: De universa armatura Spartanorum, vide Mullerum et Hermannum, quamquam neuter *πίλους* memorat, sed aeneas loricas. Nihil igitur proderit eos nunc quidem inspicere. Sed reliqua audiamus: et hastae, quibus petebantur, fractae inhaerebant, i. e. et iacula hostium in loricis coactilibus Lacedaemoniorum, cum ferirentur, fracta inhaerebant. Bella non vidi neque umquam lanam feci, sed ausim spondere etiam Popponem non vidisse bella vel lanam fecisse; admirabile certe est iacula ex vulneribus extrahi non potuisse et tunc multis accidisse quod de Sarpedone legimus: *βάρυνε δέ μιν δόρυ μακρὸν ἐλκόμενον. τὸ οὗτις ἐπεφράσατ', οὐδ' ἐνόησεν μηροῦ ἐξέρύσαι δόρυ μείλινον*, cum quo loco conferri tamen poterit Procopius de bello Gothico II 2 p. 151 et II 5 p. 167. Denique Poppo ad Bloomfieldum provocat: Hanc interpretationem haud dubiam relinquunt hi duo loci, quorum auctores ad hunc respexisse probabile est: Pausan. I 21 8: *ἐναποκλῶνται γὰρ σφίσι [τοῖς θώραξι τοῖς λινοῖς] καὶ λεόντων ὀδόντες* et Plut. Crass. 25: *ἐναποθραύειν τοῖς τραύμασι* (scil. τοὺς οἰσούς). Scilicet hoc habet Bloomfieldus: ubique odoratur Thucydidis imitationes et omittere poterimus Plutarchi locum, qui plane nihil ad nos; sed quid est hoc quod venditat Pausanias, leonum dentes linteis loricis *ἐναποκλᾶσθαι*? Putavitne fortasse Bloomfieldus etiam leonum dentes linteis loricis *fractos inhaesuisse*? Est operae pretium ipsum Pausaniam evolvere: est sermo de armatura Sauromatarum: *οἱ δὲ θώρακες οἱ λινοὶ μαχομένοις μὲν οὐχ ὁμοίως εἰςὶ χρήσιμοι· δι᾿ αὐτῶν γὰρ καὶ βιάζόμενοι τὸν σιδηρὸν*. Hoc credo: parum

est in iis praesidii; deinde pergit: *θηρεύοντας δὲ ὠφελοῦσιν. ἐναποκλῶνται γὰρ σφισι καὶ λεόντων ἰδόντες καὶ παρδάλων.* Non intellego locum neque alios feliciores esse arbitror, sed dejerare licet non frangi leonum dentes morsu loricarum lintearam et significatio huius verbi *ἐναποκλᾶσθαι* apud Pausaniam, quaecunque tandem est, longe diversa est ab ea, quam Thucydidi viri docti obtrudere sunt conati. Conati, inquam, nam postquam Bloomfieldi beneficio Pausaniae locum cognovimus, Thucydidis verba: *δοράτιά τε ἐναπεκέκλαστο βαλλομένων*, propter plusquamperfectum tempus et propter verba quae continuo insequuntur: *εἶχον τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι*, accipienda erunt de iaculis non Atheniensium sed Spartanorum, quae frustra emissa fuerant nec quidquam nocuerant, sicuti apud Sauromatas leonum dentes tibi nocere non possunt, dummodo linteam lorica habearis. Alii quaerant quid tamen sit illud *ἐναπεκέκλαστο*, quod diu me frustra exercuit et redeo ad id quod primum quaerere institueram qui sint illi *πίλοι*.

Erant in insula Sphacteria inclusi Spartani 420, sed non erant soli: legimus c. 8: *οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες εἴκοσι καὶ τετρακδῶσιος ἦσαν καὶ Εἰλωτες οἱ περὶ αὐτούς*; hi sunt illi qui c. 18 *θεράποντες* dicuntur et satis est credibile, Spartanorum et Helotarum parem fuisse numerum, ita ut unusquisque miles suum haberet *θεράποντα* vel armigerum. Armati erant Helotae, sed levis armatura erat et scuto carebant. Vix opus est data opera ostendere quod consentaneum est. Apud Plataeas, secundum Herodotum IX 28, *τοὺς πεντακισχιλίους ἰόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσαν ψιλοὶ τῶν Εἰλώτων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμῦριοι*. Quid velites in pugna praestare debebant? Docet Tyrtaeus:

ὤμεις δ' ὦ γυμνήτες, ὑπ' ἀσπίδος ἄλλοθεν ἄλλος

πτώσσοντες μεγάλοις βάλλετε χειρμαδίαις,

δούρασί τε ξεστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς αὐτούς

τοῖσι πανοπλίῃς ἐγγύθεν ἰσάμενοι.

Etiam Peloponnesiaco bello Helotae ad arma vocabantur, veluti Thuc. V 57, sed erat illis periculum ab sagittis ceterisque missilibus, quae Spartani contemnere poterant, sed dum in insula Sphacteria confertim stabant et iaculis transfigebantur iisque accidebat quod Aetolorum velitibus Thuc. III 98, etiam Spartanorum ordines turbabantur. *Οὔτε γὰρ οἱ πίλοι ἔσεγον τὰ τοξεύ-*

ματα· hic describitur quid Helotis acciderit, nam nihil erat cur Spartanus miles pone scutum latitans missilia metueret. Recte, inquis, cadebant primum Helotæ; sed habebantne illi *πίλους*? Nusquam sane legi, nec credibile est nunc repente lorica fieri, quum *πίλος* pileus vel udo esse soleat. Sed rem tecum reputa: milites erant levis armaturæ, quod omnes consentiunt. Iam me, opinor, inter legendum interpellas: quin rescribimus: *οὔτε γὰρ οἱ ψιλοὶ ἔσεγον τὰ τοξεύματα*. Ita est: rem acu tetigisti.

Cap. 37: *γνοὺς δὲ ὁ Κλέων, εἰ καὶ ὀποσονοῦν μᾶλλον ἐνδῶσσοι, διαφθαρησμένους αὐτούς*· nonne *μᾶλλον* abundat? Etiam capite sequenti sunt quaedam interpolationes notandæ, veluti: *τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν Ἰππαγρέτου [ἐΦηρημένου]* et bis *τοὺς ἐν τῇ νήσῳ [Λακεδαιμονίους]*. Nec video cur plures praecones ex continenti terra arcessiti sint: *αὐτῶν δὲ καλούντων ἐκ τῆς ἡπείρου κήρυκας* et satius est credere unum fuisse *κήρυκα*. Capite 40 nonne necessarium est *ἂν* inserere? *τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὔτε λιμῶ οὔτε ἀνάγκη οὔδεμιᾶ ἤξιουν τὰ ὅπλα (ἂν) παραδοῦναι*. Mox δι' *ἀχθηδόνα*, Cobetus Mnem. XIX 450 reponit *κατ' ἀχθηδόνα*, eo quoque argumento usus, sic apud Thucydidem legisse Philostratum in Vita Apollonii IV 31 p. 171, sed fortasse non recordatus est legi tamen δι' *ἀχθηδόνα* apud Dionem Cassium XLII 13.

Nunc sequuntur minuta quaedam, quae sufficiet breviter indicavisse. Cap. 42: *προπυθόμενοι ἐξ Ἄργους* quo spectet, satis per se intellegimus et omitti poterunt verba: *ὅτι ἡ στρατιὰ ἤξει τῶν Ἀθηναίων*. Cap. 43 dextrum cornu non fuit *τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυσίων*, nec stabant Carystii per totam aciem dispersi itaque non fuit scribendum *τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυσίων*, sed *οἱ Καρύσιοι*. Cap. 44 dele: *τῶν ἀσυγείτων [Πελοποννησίων]* eodemque modo nomina propria delenda manent c. 44 et 46 et quis serio feret: *αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πιτυχίαν διεκόμισαν*. Sunt etiam consideranda verba c. 46: *τῶν ἐν τῇ νήσῳ πειθουσί τινας ὀλίγους, ὑποπέμψαντες φίλους καὶ διδάξαντες ὥς κατ' εὐνοίαν δὴ λέγειν ὅτι κρᾶτισον αὐτοῖς εἴη ὥς τάχιστα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δὲ τι αὐτοὶ ἐτοιμάσειν*. Dicit Cobetus Mnem. XIX 452, quibus argumentis sibi persua-

serit insititium esse λέγειν, sed unum omisit: si servabis λέγειν, exactissima ratio requiret pro αὐτῷ accusativum αὐτοῦς.

Cap. 47 non latuit interpretes, quam difficilia verba sint: ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιοῦτου οὐχ ἦκιστα, ὥς ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι — οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων. Interpretatur Dobraeus ut summum ius exige retur, vel, ut conditiones severae statuerentur. Recte ad sententiam, sed non est ea πρόφασις. Aut fallor aut verum est: ὥς ἀκριβῆ τὴν ἐξέτασιν γενέσθαι. Deinde describitur quam atrox supplicium Corcyraei sumserint de adversariis: διῆγον διὰ δυοῖν σοίχοιν ὀπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους καὶ παιομένους καὶ κεντούμενους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἰ παύ τις τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ. Satis novimus immanis supplicii genus, quod apud maiores nostros usu frequentatum fuit. Μασίγοφόροι τε παρίοντες ἐπετάχουν τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιδντας. Adnotat Classenius: προσιδντας, wenn es richtig ist, auf jene reihen der Hopliten zu beziehen, denen sie ausgetrieben werden. Wenn es richtig ist: explicatio certe falsissima est, nam Corcyraei ira accensi erant in captivos et minime opus erat, fustibus praesertim, eos ad opus instigare. Hinc Classenius pergit: προιδντας wäre leichter: so hat auch Duker vermuthet und Stahl geschrieben. Sed fortasse illud προιδντας etiam minus intelligis itaque Stahlium adibimus. Hic primum exscribit Krollii verba: „Perbene se habet προσιδντας, cum exules, qui e carcere educti ad Corcyraeorum armatos prae metu lentius accederent, ab μασίγοφόροις urgerentur. Etenim μασίγοφόροι illi exules usque ad illum locum, in quo Corcyraei instructi duos ordines effecerant, putandi sunt comitati esse, non intra ipsos ordines armatorum, quippe qui ea re impediti fuissent quominus suos quisque inimicos vulnerarent.” Latinitas Krollii, quem ne natum quidem noram, non elegantissima est; sed quod scribit, verissimum est estque προσιδντας participium explicandum ea ipsa ratione quam dixit. Sed quid Stahlius? „Patet, inquit, ἐπετάχουν eiusdem temporis esse atque διῆγον. Cum autem per armatorum ordines ducebantur, non accedebant ad eos, sed accesserant. Recepta Dukeri emendatione tardius (mortis timore) progredientes intelligimus.” Nunc deficit Stahlio id ipsum, quod Mullero-Strubingius toties doctis viris

deesse criminatur: totus in verbis non sibi rem ante oculos proposuit. Nempe ipse mortis timor faciet ut condemnati per ordines utrimque instructos citato cursu volitent et fustibus tuto poterit supersederi. Verissimā est Codicum lectio *προσιόντας* et quod obmovet Stahlīus imperfectum *ἐπετάχυνον*, non attendit non omnes eodem tempore ex carcere eductos fuisse, sed *κατ' εἰκοσιν ἄνδρας* hinc optime sese habet imperfectum. Miror etiam Grotum Hist. Gr. VI 359 locum non intellexisse.

Cap. IV 51 de Chiis legimus: *Ἀθηναίων ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν*. Cobetus expunxit otiosam praepositionem, sed aliud quid latere suspicor, nam primum parum video, unde praepositio male huc pedem intulerit, deinde dixeris veram lectionem, qualiscumque tandem ea sit, erui debere e Dionis imitatione p. 22. 100 Reim.: *ἐς ἐκείνους ταῦτὸν ὑπώπτειν*. Itidem notabilis corruptela est IV 54: *ἀνέστησαν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι Κυθήριους*, nam nemo dubitare debet quin legendum sit: *ἀνέστησαν γὰρ ἄν*, nec provocandum est ad Aristidis testimonium I p. 276 C, quem locum Bloomfieldus adscripsit: *αἰσχύνομαι παραλείπων — ἑτέρους Λακεδαιμονίους ἐκ Κυθήρων ἀγομένους*, hic enim nunc respicit IV 57: *ἦγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους*. Capite 55 mirari quis possit, quo sensu *πόλεμος ταχύς καὶ ἀπροφύλακτος* dicatur, sed recte Herwerdenus contulit Thucyd. VI 45 uti et Dion. Cass. LI. 5, nec tamen neglegendum est eundem scribere XXXVI 23: *ὥς τε καὶ μέγαν καὶ συνεχῆ καὶ ἀπροφύλακτον τὸν πόλεμον γενέσθαι*. Utra scriptura verior sit, definire vix ausim, sed magis tamen lubet credere illo tempore sustinuisse Spartanos πόλεμον συνεχῆ quam ταχύν et πολέμου ταχέος leniter refingere poteris ut fiat συνεχοῦς, quam lectionem, uti vides, tuetur Dio Cassius.

Cap. IV 55: *πᾶν ὅτι κινήσειαν ῥοντο ἀμαρτήσεσθαι διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γενέσθαι*. nonne praestat *ἀνεχέγγυοι*? Deinde minime intelligo c. 58: *ἄλλαι τε πολλὰ γινῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομένων καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοι τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον* et locus hic est verbo *ἀπαξιούντων*, quod primo libro iam habuimus. Conqueritur Hermocrates c. 60, quod Athenienses *δνόματι ἐν δόμῳ ξυμμαχίας τὸ φύσει πολέμιον*

εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. Saepe difficile est acutas Thucydidis sententias accurate simul et eleganter in alium sermonem convertere, sed nunc feliciter, ut arbitror, Bloomfieldus: *with the specious pretext of alliance they craftily draw over those who are naturally their enemies to their own advantage.* Anglica satis intelligo; sed estne *specious pretext* ὄνομα ἔννομον? Crediderim rectius esse ὄνόματι εὐλόγῳ ξυμμαχίας. Verum hoc si probabitur, non poterit servari adverbium εὐπρεπῶς, ne Hermocrates bis idem dicat et satis credibile est Athenienses τὸ φύσει πολέμιον εὐπρεπῶς, h. e. facili opera ἐς ξυμφέρον καθίστασθαι. Sed rectissime scriptum est in eadem concione IV 61: οἱ ἐπικλητοὶ εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες εὐλόγως ἄπρακτοὶ ἀπίασιν. Itidem qui bello occubuerunt, secundum Periclem II 44 participes facti sunt τῆς εὐπρεπεσάτης τελευτῆς, quam equidem ἐκπρεπεσάτην malim dicere, sicuti illud adiectivum recte usurpatum est III 55.

Extremo capite 61: οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται, futuro tempore opus est, quod etiam sequens ἀπίασιν declarat, et παύσσονται requiritur. Cap. 62: οἱ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἡμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν, τοῖς δ' ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν προσκαταλιπεῖν τὰ αὐτῶν ξυνέβη, mirum est nī placere debeat προσκαταλύειν, quod satis se ipsum commendabit. Cap. 64 est interpolatio in paucis manifesta. Καὶ τοῖς ἄλλοις, inquit, δικαίῳ ταῦτό μοι ποιῆσαι. Satis hoc est et. quid attinet languide addere: ὅφ' ὑμῶν αὐτῶν καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν.

Cap. 76 sunt in Boeotia novarum rerum cupidi, qui volunt μετασῆναι τὸν κόσμον καὶ ἐς δημοκρατίαν ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι τρέψαι, sed dummodo bene intellexi quid inter τρέπειν et εἰσφέρειν intersit, qui enim τρέπονται loco pelluntur, servant autem qui εἰσφέρονται, commendari debebit εἰσέψαι. Si novus ab integro rerum nascitur ordo, est ea quidem καταστροφή, nec vero τροπή et milites dum exercentur εἰσφέρονται, sed τρέπονται, quum coniiiciuntur in fugam. Quantum video, discrimen mille locis servatur, quod si verum esse reperietur, qui civitatis statum commutare volunt, dum omnia miscent, omnia ἄνω κάτω εἰσέφουσι,

non τρέπουσι. Luculentum imprimis est quod apud Platonem legitur in Cratylo p. 411 β: οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν ὑπὸ τοῦ πικρὰ περιστρέφεσθαι ζητοῦντες ὅπῃ ἔχει τὰ ὄντα, ἀεὶ ἰλιγγίῳσι κἄπειτα αὐτοῖς φαίνεται περιφέρεισθαι τὰ πράγματα. Cf. praeterea Elmsl. ad Eur. Med. 974.

Non Νικονίδας sed Νικωνίδας scribendum IV 78. Sed gravius est vitium c. 79 de Brasidae in Thraciam adventu: ἐκ τῆς Πελοποννήσου — οἳ τε ἐπὶ Θράκης ἀφεςῶτες καὶ Περδίκκας ἐξήγαγον τὸν στρατὸν et paucis interjectis: καὶ ἅμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν αἱ οὐκ ἀφεςηκῶται ξυνεπῆγον κρύφα et in fine capitis: ξυνέβη δ' αὐτοῖς, ὥς ῥᾶν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία. Nec tamen puto illas scripturas Herwerdeno potuisse placere, sed fecit, opinor, quod coacti saepissime facimus, et intactum reliquit, cuius nulla suppeteret probabilis correctio. Sed primum Dobraeum audiamus: „Chalcidenses, quantum memini, nullas copias habebant in Peloponneso. Certe Perdiccas non potuit, quippe qui pacem cum Atheniensibus simularet, ut patet ex hoc ipso loco et mox c. 82. Legendum puto: ἐπηγάγοντο στρατὸν. Vulgata nasci potuit ex ἐξαγαγεῖν in capitis fine, ubi subintellige τοὺς Λακεδαιμονίους.” Minime mirum est, haec Dobraeum nemini potuisse probare, nam, ut reliqua taceam, plane non attendit ad illud αἱ οὐκ ἀφεςηκῶται ξυνεπῆγον κρύφα. Non melius res Classenio successit; adnotavit enim ad verbum ξυνεπῆγον. *Nach dem vorausgehenden ἐξήγαγον wäre ξυνεξῆγον zu erwarten gewesen; doch ist das ἐπάγειν im Sinne von ἐπάγεσθαι und ἐπικαλεῖσθαι für die Lage der οὐκ ἀφεςηκότες und ihr heimliches Treiben recht passend.* Equidem dixerim illud ξυνεπάγειν parum esse aptum ad significandum ein heimliches Treiben, si quidem recte legitur III 11: τὰ κράτιστα ἐπὶ τοὺς ὑποδεεσέρους πρώτους ξυνεπῆγον. Quid autem requiratur, ostendet huius quarti libri primum caput: ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίωνων Φυγᾶδων, quod quum itidem moleste dictum esset, Cobetus rescripsit ξυνεπαγόντων, *Mnem.* XIX 436. Ἐνάγειν est excitare, stimulare, instigare idque ut probaret, provocavit Cobetus tum ad alios locos tum ad IV 24: καὶ μάλιστα ἐνήγον οἱ Λοκροὶ τῶν Ῥηγίωνων κατ' ἐχθραν. Eodem modo hic legendum est: ἐνή-

γαγον τὸν στρατὸν ἐτ αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι ξυνενῆγον κρύφα ἐτ ὥς ῥᾶν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐναγαγεῖν. Eodem modo I 107: ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτούς, Valckenaerius coniecit ἐνῆγον. Nec dubium est quin IV 84: οἱ μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες eodem sensu itidem requiratur ξυνενάγοντες. Manifestum discrimen est: Athenienses, III 11, sociorum copias adsciscunt et adversus hostes ξυνεπάγουσι, sed socii qui defecerunt, aliorum opem implorant et ξυνενάγουσι· illi pro imperio auxilia adesse iubent; hi non imperant, sed precibus et obtestationibus utuntur. Brasidas ut est, c. 80, τοὺς ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν, sed Perdiccas ἐνήγαγε τὸν στρατὸν alique qui defectionem parabant ξυνενῆγον· plurimum miror hoc nondum fuisse observatum.

Cap. 81: ἐς τὸν χρόνον ὕστερον [μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας] πόλεμον, vides quid coniciam. Capite 80 ambigitur metuerintne Spartani Helotarum σκαιότητα an νεότητα. Classenius probat σκαιότητα, wodurch vortrefflich bezeichnet wird die unbedachtsame Weise der geknochteten Heloten, bei jedem Schimmer von Hoffnung dreinzuschlagen, ohne die Mittel und Folgen zu bedenken; es wird daher durch stoliditas, importunitas richtig bezeichnet. Nur die Unkenntniss späterer Abschreiber hat dafür νεότητα eingedrängt. Quos locos Classenius attulit, ii non satis stabilire mihi videntur eam quam dixit significationem, neque Herwerdeno persuasit, qui quum videret Helotarum temeritatem et stoliditatem notari, contulit Dionis Cassii looum LXII 9. 2, qui verosimiliter legit νεωτεροποιαν. Equidem tamen dubito sitne ea revera Thucydidis manus et temeritatem εἰκαιότητα eum dixisse arbitror. Malo hoc certe quam Rauchensteinii δεινότητα. In Brasidae verbis c. 85: ἐφ' οὗς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς καὶ πόλιν ἀξιοχρεων παρεχομένους, otiose interpolata verba sunt ὑμᾶς καὶ. Longe tamen certior emendatio est c. 86, ubi Brasidas ad Acanthios, οὐ γὰρ, inquit, ξυσασιάσων ἦκω, οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρὲς τὸ πλεόν τοῖς ὀλίγοις ἢ τὸ ἐλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι. Consentiant omnes ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν non posse ferri, sed quid rescribendum est? Contendit Herwerdenus in Studiis p. 61 οὐδ' ἂν σαφῆ pro οὐδὲ ἀσαφῆ certam esse et evidentem emendationem, sed Classenio certe non per-

suasit, qui postquam interpretum suspiciones percensuit, tandem eo devenit ut commendaret οὐδ' ἀσπασήν, quod vix cuiquam placere poterit. Sed quid tandem dicit Brasidas? Illud opinor: non mihi vobis afferre videor *meram libertatem*, nisi omnes fidei concordia consociavero. Et quomodo *meram libertatem* Graece appellamus? Nonne ἀκραιφνή? Nemo certe rogabit quomodo confundi possint adiectiva ἀκραιφνῆς et ἀσαφής.

Cap. IV 93: τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον planissime ferri nequit, et quum sequatur vocabulum δπλῖται, propter τὸ δμοιοτέλεuton poterit excidisse videri ξυνιέναι. Necessarium est inserere IV 98: Βοιωτοὺς (αὐτοὺς) καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, sed levem rem verbo adnotavisse satis est. Paulo gravior est corruptela c. 101, de qua ut possit constare, primum recurrendum est ad caput 77. Demosthenes profectus est quadraginta navibus Naupactum, ut ex illis locis exercitum sibi compararet Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων itaque praeter Acarnanas adsciscit Oeniadas et Agraeos: operae pretium est ipsa Thucydidis verba considerare: Οἰνιάδας δ' ὑπὸ τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον καὶ προσποιήσάμενος τᾶλλα ἡτοιμάζετο. Itaque Demosthenem iam sequebantur Athamanes, Oeniadae, Agraei: res certa est et constat. Aliis multis interpositis redit scriptor ad Demosthenem c. 101: ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ Ἀγραίων καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους δπλίτας ἀπόβασιν ἐποιήσατο. Sed videsne supplendum esse καὶ Ἀγραίων (καὶ Οἰνιάδων). In unciali scriptura evidens causa est, cur ante καὶ Ἀθηναίων exciderit καὶ Οἰνιάδων.

Cap. 102: ἔχων τοὺς ἐπὶ Θρᾷκης ξυμμάχους, praestat nisi fallor ἀπό et c. 104: τῆςδε διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, scire velim quid me tandem retinere debeat, quominus corrigam ἡγγελημένης. Ibidem: ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν τὴν Ἀμφίπολιν πρὶν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μή, τὴν Ηἰόνα προκαταλαβὼν, inserenda est particula: τὴν γ' Ηἰόνα. Necdum abiicio quod olim suspicatus eram c. 110: νυκτὸς ἔτι κατὰ τὸ περίορθρον esse legendum pro νυκτὸς ἔτι

καὶ περὶ ὄρθρον. Deinde c. 124: τῆς Μένδης περιορώμενος μὴ τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τί πάθῃ, novī sane veterem lectionem esse περιορώμενος, quam etiam enotavit grammaticus, cuius copias Photius compilavit, sed quantum comperi, constructio inaudita est et malim τῆς Μένδης πέρι φοβούμενος.

Cap. 126 vera lectio simul inventa est et nondum est inventa. Sunt parum intellecta verba: οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρῶτην ἔφοδον δεξαμένοις ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον μελλήσει ἐπικομποῦσιν· omnia tamen bene se habent praeter absurdum illud μελλήσει. Herwerdenus *Mnem.* XII 170 suspicatur latere adiectivum καταλαῖς vel simile quid, postquam reliquorum verborum lectionem ut firmaret, iam contulerat Dionem Cassium XXXIX 45: οἱ πολλοὶ τῶν βερβάρων ἐν ταῖς ἀπειλαῖς πᾶν τὸ φοβερόν διακενῆς ἐπικομποῦσιν. Sed haec ipsa scriptura vera est et Thucydidi itidem reddam: τὸ ἀνδρεῖον διὰ κενῆς ἐπικομποῦσιν. Nihil mirum est, hinc esse ortam scripturam μελλήσει et scriptor ipse supra dederat: ἡ διὰ κενῆς ἐπανάσεις τῶν ὄπλων.

Insolito more editur c. 127: νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν καὶ καταλαβόντες διαφθερεῖν· Solemus hoc certe appellare ἐλπίσαντες. Deinde non intelligo quid sit IV 128: ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ῥᾶον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο et commendo πρόσω, nam nulla mihi idonea causa esse videtur cur credam Thucydidem non usurpare potuisse adverbium, quod apud aequales frequens est.

(*Continuabuntur*).

Amstelodami,
d. 28 m. Sept. 1885.

DE FRAGMENTIS COMICORUM GRAECORUM COMMENTATIO ALTERA.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

(*Continuatur e Mnem. X. p. 67 sqq.*)

Denuo scripturo de fragmentis Comicorum Graecorum, priusquam id opus aggrediar, disertis verbis mihi lubet profiteri egregiam illis post Meinekium explicandis et emendandis operam me iudice praestitisse THEODORUM KOCKIUM, virum in comoedia Attica versatissimum, eundemque non minus sagacem quam eruditum. Quale merita laudis praeconium si in priore de eodem argumento commentatione (falso sui operis censuram vocavit Kock) posuissem, fieri potest ut evitasset viri iracundioris, ut videtur, querelas et convicia, quibus me necopinato insectatus est in Praefatione ad volumen II. Credere enim nonqueo criticum, qui tam libere neque semper satis humane alienos sive errores sive displicentes ipsi opiniones reprehendere soleat, id quod sibi arroget ius, negare aliis. Neque sane vituperandi illo iure ulla disciplina — nulla autem minus quam ea quae tota versatur in iudicando — impune carere potest: id unum summo opere cavendum, ne inhumane eo utamur, ne invidiose, ne superbe, ne contumeliose. Λοιδореῖσθαι δ' οὐ θέμις ἄνδρας Φιλολόγους ὥσπερ ἄρτοπώλιδας, estque horum praesertim fragmentorum propter brevitatem miserrimamque multorum conditionem saepe tam incerta fallaxque emendatio, ut etiam perspicacissimi et doctissimi viri saepe fallantur.

Non magis quam quae tunc scripsi, haec commentatio erit Kockiani operis censura, sed denuo, ubi res postulabit, libere quae minus feliciter ei cessisse mihi videntur notabo, ut aut ipse aliquid temptem aut alios ad verum indagandum excitem.

Eadem dicta sunt de novissimo Blaydesii, viri acutissimi et doctissimi, qui industria facile omnes qui hodie vivunt philologos superat, opere quod inscribitur *Aristophanis deperditarum comoediarum fragmenta*. Halis Saxonum, 1885. Quem si forte saepius impugnavero quam laudavero, nullus dubito quin vir eximiae humanitatis eam rem soli huius commentationis rationi et consilio tributurus sit. Censuram enim si scriberem, in hoc ut in Kockii opere multo hercle plura laudanda haberem quam vituperanda. Sed censorem neque egi umquam neque acturus sum.

MAGNETES fab. inc. ἀπρόστομον.

Praeter Magnetem, e quo attulit Photius, hoc vocabulo usus esse videtur HIPPOCRATES in libro *de capitis vulneribus* cap. 14 (Vol. I, 381 ed. Ermerins): τῶν δὲ βελῶν ῥήγνυσι μάλιστα τὸ ὀστέον τὰς τε Φανεράς ῥωγμὰς καὶ τὰς ἀφανέας καὶ Φλᾶ τε καὶ ἐσφλᾶ ἔσω ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑαυτοῦ τὸ ὀστέον τὰ στρογγύλα τε καὶ περιφερέα καὶ ἀρτίστομα, ἀμβλέα τε ἔόντα καὶ βαρέα καὶ σκληρά. Non enim ἀρτίστομος potest significare quod Galenus, qui depravatissima utcumque interpretari assolet, explicat πανταχόθεν ὁμαλά, sed procul dubio intellegenda sunt βέλη ἀπρόστομα sive ἄστομα, i. e. *spiculo carentia*, et ita scripsit medicinae parens.

CRATINO fr. 6, 2 obiter reddatur vera forma antiqua ἀπετείστατο pro ἀπετίστατο.

Idem fr. 195

ληρεῖς ἔχων· γελοῖος ἔσται Κλεισθένης κυβεύων
ἐν τῇδε τῇ κάλλους ἀκμῇ.

Nemo, quod sciam, explicavit neque ego intellego quid ridiculi habeat homo pulcher talis ludens, nec quomodo ex his verbis appareat Clisthenis nequitia, ob quam afferuntur a grammaticis haec verba. Parum lucramur afferendo noto Isocratis loco ex

Areopagitico § 48. Depravatum videtur *κυβεύων*, sed quid reponendum sit non video, non enim aptius videtur nec *κυβιστῶν* nec *κυβηβῶν*. Quaerant alii.

Idem fr. 207.

A. Συρίαν δ' ἐνθένδ' ἀφικνεῖ μετέωρος ὑπ' αὔρας.

B. Ἰμάτιον μοχθηρόν, ὅταν βορρᾶς καταπνεύσῃ.

Syria, vestis αὐτόποκος et παχεῖα testibus Polluce et Hesychio, absurde μοχθηρόν ἰμάτιον dicitur, quando fiat aquilo, quidquid dicit Kockius. Expectabam:

Ἰμάτιον μάλα χρηστόν, ὅταν βορρᾶς καταπνεύσῃ.

Cf. Vesp. 1122.

Οὔτοι ποτὲ ζῶν τοῦτον ἀποδυθήσομαι,

ἐπεὶ μόνος μ' ἔσωσε παρατεταγμένον

ᾧ δ' ὁ βορέας ὁ μέγας ἐπεστρατεύσατο.

et simul Cratino redde βορέας, nam altera forma Attici non usi videntur ante seculum IVtum. Cf. MEISTERHANS, *Gramm. d. A. Inschr.* p. 41.

Idem fr. 218

οὐ σῖτον ἄρασθ', οὐχ ὕπνου λαχεῖν.

Rarior hic verbi usus, sed in medicorum Ionicorum scriptis frequenter usurpantur verba προσαίρεσθαι et πρόσαρσις sive πρόσαρμα pro προσφέρεισθαι et προσφορά de sumendo cibo.

CRATES fr. 3 οὐκ ἔστι μοι λυχνίδιον.

Ubique corrigendum esse λυχνείδιον, utpote derivatum ab eo quod est λυχνεῖον, verissime nuper statuit Blaydes ad *Aristophanis fragm.* p. 14.

Idem fr. 27

ἔπαιξαν γυναῖκες ἄτ' ὀρχηστρίδες καλαί,

ἐπὶ κοχωνῶν τὰς τρίχας καθειμέναι.

Kockii coniectura ἔπαιζον αἱ γυναῖκες ἅμα τ' ὀρχηστρίδες || καλαί ἐπὶ κοχωνῶν κτέ. satis placeret, modo mihi constaret recte abesse articulum a κοχωνῶν et apte dictum esse ἐπὶ c. G. pro μέχρι. Priorem versum emendare nequeo, in altero scribendum suspicor ἐπὶ τῷ κοχῶνᾳ. Cf. Theocr. XV. 134. Sed fortasse

utilius est observare rarissimum esse apud veteres Atticos huius verbi *καθιέναι* usum formae mediae, cum paene constanter dicant praeterquam expectes *καθιέναι* et *καθεικώς πώγωνα*, *τρίχας*, sim. forma activa.

PHERSORATES fr. 11

οἶμαι δ' αὐτὸν κινδυνεύειν εἰς τὴν Αἴγυπτον * *

οἶκους λέξεις, ἵνα μὴ ξυνέχη τοῖσι Λυκούργου πατριώταις.

Non defensurus sum quae admodum adolescens de hoc loco certa ratione insanabili commentus sum, nec nova proponam, sed tantummodo ostendam multo *incredibilia* esse quae confidenter tanquam verisimillima proposuit Kock scribens:

A. οἶμαι δ' αὐτὸν κινδυνεύσειν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποικεῖν.

B. εἰδός γ'· ἔξισ' ἵν' Ἄρη ξυνάγῃ τοῖσι Λυκούργου πατριώταις.

Quis quaeso Atheniensis dici potuit *ἀποικεῖν εἰς Αἴγυπτον*, cum *ἀποικεῖν* (vel potius *ἀποικιζέσθαι*) non sit simpliciter *μετοικιζέσθαι* s. *ἐξοικιζέσθαι*, *migrare*, sed *aliquo habitatum concedere ut colonum*, cum praesertim e sequenti versu, qualem finxit editor, appareat eum bellandi causa eo se conferre? In altero autem versiculo praeter morem *ἔξισιν* usurpavit de eo qui maritimum iter sive expeditionem suscepturus esset, cum *ἐξίεναι* et *ἐξοδος* sollenni usu dicantur de expeditione terrestri. Dicendum fuerat *ἐκπλεύσεται*, nec hic locus est me iudice eiusmodi, in quo expectes Homericam quam vir doctus intulit locutionem *Ἄρη ξυνάγειν* pro *πόλεμον ἐπιφέρειν*.. — Priorem versum etiam hodie crediderim explendum esse participio *ἰόντα* similive, de ceteris emendandis despero.

Idem fr. 131

ὦ μαλάχας μὲν ἔξερῶν, ἀναπνέων δ' ὑάκινθον,

καὶ μελιλώτινον λαλῶν καὶ ῥόδα προσσεσηρῶς·

ὦ φιλῶν μὲν ἀμάρakon, προσκινῶν δὲ σέλινα,

γελῶν δ' ἱπποσέλινα καὶ κοσμοσάνδαλα βαίνων.

Gravem difficultatem habet vs. 3, quem Schweighäuser interpretatur „cuius oscula amaracum olent, concubitus apium.” Ut enim de feminis, sed etiam de maribus (cf. Xenarchi locum III p. 617 Mein.) dici solet *προσκινεῖσθαι*, ita inaudita est eo sensu forma activa *προσκινεῖν*. Etiam quod Hermannus substituebat

προσκυνεῖν ferri nequit, propterea quod Graeci eo verbo numquam simpliciter pro ἀσπάζεσθαι usi sunt, sed vulgo adhiberi solitum de diis, sicubi de hominibus usurpatur, semper adiunctam habet summae reverentiae, qualis dis debetur, notionem neque igitur est huius loci. Cogitavi de reponendo προσβλέπων, ut laudetur pulchri pincernae aspectus oculorumque suavis, quemadmodum in praegressis laudatur eiusdem halitus, loquela, arrisio, osculum, in sequentibus risus et incessus. Si recte in v. sequenti Kock praeunte Meinekio interpretatus est ἱπποσέλινα per ἱπποπορνικόν, sequitur ut σέλινα (Hea. et Phot. σέλινον· τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον) valeat πορνικόν. — Cum versu primo cf. Eupolis, fr. 163, 4 μῆλα δὲ χρέμπτεται. Nemo alius scriptor Atticus ἐξεῶν dixit pro ἐξεμῶν, quod coniecit Porsonus, saepius tamen Ionici de re medica scriptores. Hic dictum putant pro ἐρυγάνων.

Idem fr. 143

εἴτ' ἐκεραμεύσαντο τοῖς μὲν ἀνδράσιν ποτήρια
πλατεῖα, τοίχους οὐκ ἔχοντ' ἀλλ' αὐτὸ τοῦδαφος μόνον,
κοῦχι χωροῦντ' οὐδὲ κόγχην, ἱμφερῇ γευστηρίοις·
σφίσι δὲ γ' αὐταῖσιν βαθείας κύλικας ὥσπερ ὀλκάδας
σιταγωγούς, περιφερεῖς, λεπτάς μέσας γαστροῖδας.

Pro γαστροῖδας Porson coniecit ἐγγάστριδας, lenius Kock γαστρώνιδας, quod sit vocabulum comice fictum e masculino γάστρων, possis etiam γαστριστάτας, quemadmodum Plato comicus apud Polluc. Π 175 finxit comparativum γαστρίστερος. In praegressis non tantum depravatam videtur λεπτάς, sed etiam μέσας (μεστὰς cod. C.). Propter verba κοῦχι χωροῦντ' οὐδὲ κόγχην venit mihi in mentem latere posse sub vocabulis corruptis similiter exaggeratam muliebrum poculorum mensuram, ut fuerit, quod in conclamato loco dubitabundus propono:

σιταγωγούς, περιφερεῖς, ἐπτακοτύλους κτέ.

Eiusmodi certe poculis utuntur mulieres in Σκηνὰς καταλαμβανούσαις apud Aristophanem fr. 472 (Kock), quae ioci causa λήκυθοι dicuntur:

λήκυθον

τὴν ἐπτακότυλον, τὴν χυτρεῖαν, τὴν ἀγκύλην,
ἣν ἐΦερόμεν, ἵν' ἔχοιμι συνθεάτριαν.

ubi probabilis est Kockii coniectura παγκάλην. Cf. etiam Plato Symp. p. 213 E, ubi Alcibiades ebibit τὸν ψυκτῆρα ἰδὼν αὐτὸν πλεῖν ἢ ὀκτὼ κοτύλας χωροῦντα, ad quem locum vide ARNOLDI HUGII annotationem. Nova exaggeratione poeta in fragmenti fine dicit:

εἶθ' ὅταν τὸν οἶνον αὐτὰς αἰτιώμεθ' ἐκπιδῇ
λοιδοροῦνται κῶμῶν οὐσι (malim — ασι) μὴ 'κπιδῇ ἄλλ' ἢ μίαν.
ἢ δὲ κρείττων ἢ μί' ἐστὶ χιλίων ποτηρίων.

Ceterum nemini quam mihi gratius faciet qui leniorem et evidentio-rem loci correctionem invenerit.

Idem fr. 145.

κἄν ἐντύχη πού μοι (τῇ Μούσῃ) βαδιζούσῃ μόνῃ
ἀπέδυσσε κἀνέλυσε χορδαῖς δῶδε κα.

Nicomachus Harm. II 35 ed. Meib., ubi hos Pherecratis de corrupta musica versus affert, ipse scribit Τιμόθεος — τὴν ἐνδεκάτην χορδὴν προσῆψε idemque chordarum numerus commemoratur in ficto senatusconsulto Spartano apud Boethum de instit. mus. I 1 p. 182 ed. Friedl. itaque probabile videtur Pherecrati reddendum esse ἔνδεκα. His scriptis video eandem iam Meinekii II 331 fuisse sententiam, quam a Kockio non commemorari est quod mireris.

Chironis Pherecratei fragmentis nuper accessit locus depravatus ex Didymo ed. Miller s. v. ἐπὶ κόρρης· Φερεκράτης

ὁ δ' Ἀχιλεὺς εὖ πως ἐπὶ κόρρης αὐτὸν
ἐπάταξεν, ὥστε πῦρ ἀπέλαμψε τῶν γνάθων.

Coniecti:

Ἀχιλεὺς δ' ἐπὶ κόρρης αὐτὸν εὐθὺς εὖ μάλα
ἐπάταξεν, ὥστε πῦρ ἀπέλαμψε τῶν γνάθων.

THEOLIDES, fr. 41, 4:

ὦν δ' ἔκατι τοῦτ' ἔδωκε, καί περ εὖ εἰδὼς ἐγὼ
οὐκ ἐρῶ· φίλος γὰρ ἀνὴρ, σωφρονεῖν δέ μοι δοκεῖ.

Cum non cohaerere videantur verba φίλος — δοκεῖ, sed sola verba φίλος — ἀνὴρ posita esse διὰ μέσου, nescio an melius interpungamus:

οὐκ ἐρῶ· φίλος γὰρ ἀνὴρ· σωφρονεῖν δέ μοι δοκεῖ.

Sententia: sapienter autem agere mihi videtur Nicias, vir ditissimus, quod parva pecuniae summa delatoris et sycophantæ emit silentium.

EUPOLIS fr. 69

ὅτι οὐκ ἀτρύφερος οὐδ' ἄωρός ἐστ' ἀνὴρ.

Notandum vocabulum præter vulgarem analogiam fictum pro ἀτρύφητος, quod numeri permittebant, vel ἀτρυφος, quod non videtur exstitisse.

Idem fr. 209

χαμυνίας ἐκεῖνος ἀμέλει κλαύσεται,

ὅτι ὦν ἄγροικος ἴσταται πρὸς τῷ μύρῳ

ὅτι θεῶν ἔνεκ' ἐπλευσε κακὸς ὦν εἴσεται.

Coniciendo ὦν θ' εἶνεκ' ἐξέπλευσε καταπορνεύεται, „et quod magnas reipublicae rationes, ad quas tuendas classi præfectus „est, scortando perdit” a sententia aberravit Kockius, quando quidem Schol. Vesp. 1271 et Nub. 691 diserte significat ex his Eupolidis verbis apparere τὴν Ἀμυνίου εἰς Θετταλοὺς παραπρέσειαν. Procul dubio igitur dixit poeta vapulaturum esse Amyniam, quod ea propter quae legatione functus est, i. e. pecuniam, ni fallor, qua corruptus est, nunc καθυδυναθεῖ. Cum autem nudo verbo πλεῖν ea legatio vix significari potuerit, ferme nescio an prior certe versiculi pars satis probabiliter corrigi possit scribendo ὦν θ' ἔνεκ' ἐπρέσβευσεν. Verbum medium καταπορνέυσθαι, quod refinxit Kock, nusquam exstat. Quid vero lateat in sequentibus, quae fallacem speciem offerunt verborum κακῶς ὠνήσεται, frustra hucusque quaesivi. Nec κακῶς ὠνεῖτ' ἐκεῖ proprusus satisfacit.

Idem fr. 351

ΛΑΚΙΒ. μισῶ λακωνίζειν, ταγηνίζειν δὲ πᾶν πραιίμην.

B. πολλοὺς δ' ... οἶμαι νῦν βεβινῆσθαι

Satis constabit sententia, si versum alterum sic correxeris et expleveris

B- πολλοὺς δ' ἐγὼμαι νῦν βεβινῆσθαι ταγηνίσαντας.

Cf. Kockii annotatio. Multos iuvenes post lauta et luxuriosa convivia pudicitiam suam perdidisse dicere videtur is qui Alciabiadi respondet.

Idem fr. 354

οὐδὲν κενὸν τρύπημ' ἂν ἐν ταῖς οἰκίαις ἂν εὖροις.

Subesse his verbis sensum obscœnum conicio collato Eccl. 623 προβεβούλωται γὰρ ὅπως ἂν μηδεμιᾷς ἢ τρύπημα κενόν. Vide etiam Pac. 1233.

PHRYNICHUS fr. 66:

ἐπτάκλιнос οἶκος ἦν καλός,

εἴτ' ἐννεάκλιнос ἕτερος [οἶκος].

Deleatur ultima vox perperam repetita.

ARISTOPHANES fr. 18.

γύναι, τί τὸ ψοφῆσαν ἐσθ'; B. ἀλεκτρῶν

τὴν κύλικα παραβέβληκεν. A. οἰμῶζουσά γε.

Brunckium corrigentem οἰμῶζουσά γε barbarismum loco intulisse vere observatum est. Οἰμῶζων, ait Blaydes, dictum est pro οἰμωξομένη, ut alibi χαίρων pro χαιρήσων. Cf. Eccl. 942 οἰμῶζων — σποδήσεις. Fr. 907 οἰμῶζων — κάθου. Procul abest ut negem, nec tamen facile locum reperies ubi ut h. l. tale participium praesens cum futuri notione iunctum sit cum praeterito aut praesenti (nam imperativo futuri notio inest). Facile vero, si opus esset, poeta hic scripsisset Οὐκ οἰμῶξεται; ut Ran. 178 (cf. Menandr. IV, 12 Mein.), vel Ὡς οἰμῶξεται, ut Ran. 279). Propter brevitatem obscurum est et ancipitis iudicii Anaxilae fragmentum

καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις τιθασὸς οἰμῶζων ταῶς.

Idem fr. 22.

ἔπειτ' ἔρειξον ἐπιβαλοῦσ' ὁμοῦ πίσους.

Erat cum suspicarer ἐμβαλοῦσ' ὄλμψ, sed nihil temere novandum. Recte fortasse Blaydes „Lentem confringere, iniectis pisis, iubet uxorem senex.” Scilicet ignorabam lentium et cicerum mixturam, sed vide Hippocrat. *de internis affectionibus* Cap. 23 pag. 347 e vol. II ed. Ermerinus; Φακῶν καὶ δρόβων πεφυγμένων ἄλφιτα καθήρξας ὁκόσον ἡμιχοίνικον ἐκατέρων, ξυμφυρῆσαι μέλιτι καὶ ὄξει, qui locus, quia in AMPHIARAO partes fuerunt senis aegrotantis, fieri potest ut hic non sit neglegendus. Vulgo enim ακῆ e solis lentibus, non admixtis cice-

ribus praeparata fuisse videtur, ἔτνος erat teste Gramm. Bekk. 10 κυάμων ἢ πισῶν ἢ ἀπλῶς κατερεικτῶν τιναν, ἀθάρη vero πυρῶν ἠψημένων καὶ διακεχυμένων.

Idem fr. 24

πόθεν ἂν λάβοιμι βύσμα τῷ πρωκτῷ Φλέων.

Praeter locos collatos a Kockio et Blaydesio apte conferas Pac. 20 πόθεν ἂν πριαίμην ῥίνα μὴ τετρημένην; Fortasse autem λάβοιμι hic accipiendum, ut saepe apud comicos, *emendi* sensu. Arundinem enim illam utilem veniisse probabile est.

Idem fr. 36. ἀναφλᾶν καὶ ἀνακνᾶν. Reddatur Aristophani forma Attica ἀνακνῆν, quod uterque editor neglexit.

Idem fr. 47

Ὁρμου παρόντος τὴν ἀτραπὸν κατερρύν.

Iure haeserunt et Kock et Blaydes, quorum ille coniecit Φορμου κτῆ, „*storia cum praesto esset, ea supposita per semitam me „demisi*”, in ridiculum deflexo proverbio. Qui iocus, si iocus est, nihil salsi nec ridiculi habet et Aristophane indignus videtur. Melius intellego Blaydesii rationem conicientis ὁδοῦ παρούσης εἰς ἀτραπὸν κατερρύν, sed cum violentior mutatio est tum praepositionem non necessariam esse puto, quia καταρρυῖναι ἀτραπὸν dici potuit ad analogiam τοῦ ἰέναι, βαδίζειν, πορεύεσθαι ὁδόν. Vide autem an una mutata littera locus salvus sit

Οἴμου παρόντος τὴν ἀτραπὸν κατερρύν?

Plato Rep. IV 420 B dicere sibi permisit τὸν αὐτὸν οἶμον (pro τὴν αὐτὴν ὁδόν) πορευόμενοι. Attamen non neglegendum Platonem usurpasse οἶμον sensu translato nec opponi eo loco *semitam*. Quare hoc quantumvis lene remedium incertum esse confiteor. Si accipiendum est a Blaydesio ὁδοῦ παρούσης, ita certe accipiat, ut reliqua intacta servantur. Aristophani Nub. 75 ἰδοὺ (pro ὁδοῦ) μίαν ἡῦρον ἀτραπὸν reddendum videri iam olim significavi.

Idem fr. 46

καὶ ξυννένοφε καὶ χειμέρια βροντᾷ μάλ' εὖ.

Blaydes tres laudat locos quibus hunc usum pro εὖ μάλα, quod

tritissimum est, tueatur, e quibus duo, Theogn. 520 ὥς εὖ μὲν χαλεπῶς, ὥς χαλεπῶς δὲ μάλ' εὖ et Plat. Soph. 236 D μάλ' εὖ καὶ κομψῶς manifesto huc non pertinent. Restat Plat. Theaet. p. 156 init. Εἰσὶν γάρ, ὦ παῖ, μάλ' εὖ ἄμουςοι (sc. ἄνθρωποι), in quo, silet enim Schanzius, critici non videntur haesisse. Corrigendum ibi arbitror aut εὖ μάλ' aut μάλ' ἄμουςοι, apud Aristophanem autem obtemperandum esse potius iis qui μάλα quam qui μάλ' αὖ corrigant.

Idem fr. 131

A. τίς ἂν φράσειε ποῦ 'στι τὸ Διονύσιον;

B. ὅπου τὰ μορμολυκεῖα προσκρεμάννυται.

Necessaria videtur Kockii emendatio προσκρέματα. Suppleri poterit versiculus hac correctione decurtatus voce ξένε, quia planum est non nisi hospitem Athenis rogare potuisse, ubi esset theatrum.

Idem fr. 136. Iam Mnem. X (n. s.), 74 διανίζειν pro δανείζειν reponendum esse monui.

Idem fr. 141

ὦ πρεσβῦτα πότ'ερα Φιλεῖς τὰς δρυπετεῖς ἑταίρας,
ἦ σὺ τὰς ὑποπαρθένους, ἀλμᾶδας ὥς ἐλάας,
στιφράς;

Choriambi arsin solutam tuetur Kock exemplo Anacreontis fr. 24 (Bgk.):

ἀναπέτομαι δὴ πρὸς Ὀλυμπον πτερύγεσσι κούφαις
διὰ τὸν Ἑρωτ'· οὐ γὰρ ἐμοὶ παῖς ἐθέλει συνηβᾶν.

Attamen diserte Hephaestion affirmat Anacreontem eam solutionem admisisse tantum in prima συζυγίᾳ, nec numeri Anacreontis iidem sunt atque apud Aristophanem, qui facile evitare poterat hanc solutionem scribendo:

ὦ πρεσβῦτα πάτερ, Φιλεῖς κτέ,

Vide igitur ne πότ'ερα sit interpretis aut interpolatoris non ferentis nudum ἦ in quaestione bimembri.

Idem fr. 137

ταῖς πολιδχρῶσι βεμβράσιν τετραμμένη.

„Probabile est” scribit Blaydes (ir. 131) „aut formam *βεμβράς* aut *μεμβράς* ubique reponendum esse.” Si optio facienda, mihi quidem *βεμβράς* verius videtur. De utraque scriptura imprimis cf. Athen. VII p. 287. Attamen simillime pro eo quod apud scriptores legitur *μάρνασθαι* haud semel (*ter* hucusque, ni fallor) in titulis vetustis repertum est *βάρνασθαι*. Quare neutram formam tangere praestiterit.

Idem fr. 132

Ἴδει δέ γε σε βληθεῖσαν εἰς Ἀλμυρίδας

... τῇδὲ μὴ παρέχειν σε πράγματα.

Permire sane producitur vocalis T in *Ἀλμυρίδας*, cum in *άλμυρός* brevem esse constet, et procul dubio fallatur Herodianus, allatus a Kockio, Atticos eam produxisse contendens. Iusto tamen audacius Blaydes scribendum proposuit:

Ἴδει δέ γ' εἰς Ἀλμυρίδας ἐκβληθέντα σε

τῇ σὴ γυναικὶ μὴ παρέχειν ἔτι πράγματα.

Nec sane tanta opus est mutatione, si obtemperamus Kockio propter titulos Atticos opinanti non *Ἀλμυρίδας* Aristophanem sed singulari numero *Ἀλμυρίδα* scripsisse. Ita enim scribere sufficiet:

Ἴδει δέ γ' ἐκβληθεῖσαν εἰς Ἀλμυρίδα σε

<γυναικὶ> τῇδὲ μὴ παρέχειν ἔτι πράγματα.

quo facto simul apparebit qui factum sit ut ex *Ἀλμυρίδα* natum sit *Ἀλμυρίδας*. In his δέ γ' *ἐκβληθεῖσαν* correxerunt eodem tempore Blaydes et Kock, *γυναικὶ* autem supplevit Bergk, quod iniuria vituperavit Anglus criticus, quia comicis *ὅδε*, *ὅδι* et *οὗτοσί* sine articulo ponere licet.

Idem fr. 160. ἄλλος δ' εἰσέφερε πλεκτῶ κανισκίῳ ἄρτων περιλοιπὰ θρύμματα. Numeros restituit Kock scribendo:

ἄλλος δὲ πλεκτῶ προσέφερ' ἐν κανισκίῳ

ἄρτων περίλοιπα θρύμματα.

et eodem modo Blaydes, nisi quod γ' εἰσέφερ' (quod vix ferunt numeri) maluit. Si recte, describitur convivium admodum sordidum, quippe in quo non ipsi panes aut panum frusta, sed *περίλοιπα* frusta convivis apponerentur.

Idem fr.188

ὁ μηχανοποιός, ὁπότε βούλει τὸν τροχὸν
ἔᾶν ἀνεκάς, λέγε χαῖρε Φέγγος ἡλίου.

Non magis Kock hunc locum coniectura sua *ἱμᾶν*, quam textui intulit pro *ἔᾶν*, expeditiv quam reliqui quorum suspiciones reprehendit. Ut enim recte diceretur *ἱμᾶν τι νεῖ τινὰ τῷ τροχῷ* (cf. fr. 349), ita *ἱμᾶν τὸν τροχὸν* prorsus est nihili. Nec vero intellego quo pacto aut quo sensu ὁ μηχανοποιός ab eo qui eius ope sublimis evehitur iuberi potuerit exclamare *vale vita*. Quem enim ita dicere iubemus, huic mortem praedicimus aut minitatur, ut arbitror. Nihilominus viri docti certatim contendunt verba esse Iovis post furtum amatorium in coelum redeuntis et metuentis ne de machina delapsus moriatur. Nec satisfaciunt mihi quae ad h. l. commentus est Blaydes, neque ipse quidquam sani extrico.

Idem fr. 216.

ἀλλ' οὐ γὰρ ἔμαθε ταῦτ' ἐμοῦ πέμποντος, ἀλλὰ μᾶλλον
πίνειν, ἔπειτ' ἔδειν κακῶς.

Facile carebimus triplici Blaydesii coniectura pro *πέμποντος*, quia procul dubio subaudiendum est *ἐς διδασκάλου*, praecesserant enim, ut arbitror, huic fragmento verba eiusmodi, ut tale quid addere otiosum esset. Huc pertinet fr. 199, cuius corruptelam sagaci et probabili coniectura sustulit Kockius. — Quod ad verba *ἔδειν κακῶς* attinet, Blaydes in *Addendis* pag. 406 criticum Germanum reprehendit interpretantem *prava carmina cantare*, cum sit *male cantare*. Attamen tenendum est homini *σώφρονι* eum qui prava ipso iudice carmina cantet videri et dici posse male cantare, et hoc potissimum cogitasse patrem cum Kockio crediderim ob fr. 223 *ἔσον δὴ μοι σκόλιόν τι λαβὼν Ἀλκαίου κἀνακρέοντος*, ubi cum Blaydesio malim *σκόλι' ἄττα*, et similem in posteriore Nubium parte locum. Praeterea vero verisimile est τὸν καταπύγονα dissolutis recentioris musicae modis, quos pater homo antiquus pessime oderat, indulsisse:

Idem fr. 220, 2

εἰς οἳ ἀνάλουν οἱ πρὸ τοῦ τὰ χρήματα.

Hodie ex titulis Atticis abunde constat Athenienses dixisse tan-

tum ἀνήλωσα, ἀνήλωκα, ἀνήλωμαι, ἀνηλώθην, neque igitur dubitandum est quin Imperfectum fuerit ἀνήλουν. Eadem opera PLATONI fr. 175, 2 redde ἐξ ἀνήλωται pro ἐξ ἀνάλωται. Vide MEISTERHANS in utilissimo libro „Grammatik der Alt. Inschriften“ pag. 78, quem diligentissime, ut solet, nuper diiudicavit et auxit OTTO RIEMANN, *Revue de Philologie* pag. 169 sqq.

Idem fr. 248.

κακῶν τοσοῦτων ξυνελέγη μοι σώρακος.

Verte *tantorum malorum*, non *tot malorum*, ut intellexisse videtur Blaydes, qui coniecit τοσοῦτος. Si quid mutandum, malim τοιούτων, in quo nihil foret ambigui.

Idem fr. 280

καὶ πῶς ὑπερβὰς τὸν λυχνοῦχον ἔλαθέ σε

(scil. ὁ λύχνος. Cf. fr. 279). Optime sic Cobet pro καὶ ἔλαθε. Blaydesium miror audacissima simul et prorsus inutili coniectura reponere:

καὶ πῶς ἀποσβεσθεὶς ὁ λυχνοῦχος ἔλαθέ σε

qua funditus interiit festivus poetae iocus. Cum enim conquestus sit servus οἶμοι κακοδαίμων, ὁ λύχνος ἡμῖν οἴχεται, quod hic dictum pro ἀπέσβεσται proprie significat abiit, herus rogat qui factum sit ut lucerna non *limen*, quod de exeunte dicitur, sed *candelabrum* transcenderet.

Idem fr. 278

ἔστιν γὰρ ἡμῖν τοῖς κάτω πρὸς τοὺς ἄνω

ἀπὸ συμβόλων, καὶ μὴν ὁ Μαιμακτηριῶν,

ἐν ᾧ ποιοῦμεν τὰς δίκας καὶ τὰς γραφάς.

Pro ἔστιν Kock requirit κρῖσεις, sed sufficere videtur lenior mutatio εἰσιν, ut δίκαι assumatur e praegressis. Insuper vero suspectum habeo ποιοῦμεν, nam quid sit ποιεῖν δίκας vel γραφάς ignoro. Intellegerem λαχεῖν δεῖ, aut aliquid simile, neque enim dicendi usus favere videtur coniecturae προτίθεμεν, quae animum subiit. Quaerant alii.

Idem fr. 332.

ἄμα δ' ἠπίαλος πυρετοῦ πρόδρομος.

Aliter Hippocrates ceterique fere medici hoc vocabulo usi sunt. Nam τὸ πρὸ τοῦ πυρετοῦ κρύος (Schol. Vesp. 1023) ab iis non vocari solet ἡπίαιος, sed, ubi lenius est, Φρίκη (horror), ubi vehementius, ῥῆγος (rigor). Cf. Hippocr. vol. II p. 171 ed. Ermer. Contrarium est θέρμη (θερμαίνεσθαι). Febris vero in genus πυρετός audit aut πῦρ, febris algida ἡπίαιος, febris feruida καῦσος, febris quae, simulac fastigium tetigit, cessat λιπυρία (ex λιποπυρία) sive λιπυρίας πυρετός.

Idem fr. 351 ἤμουν ἄγριον βάρος ἤγειρεν γὰρ οἶνος οὐ μείξας πόμα Ἀχελῷφ. Ultima vocabula mutatione paene nulla sic scripta οὐ μείξας πῶμ' Ἀχελῷφ faciunt dimetrum anapaesticum catalecticum, et nescio an deleto, quod adscriptis videtur interpretes, ἤγειρεν γὰρ οἶνος, legendum sit:

ἤμουν ἄγριον βάρος <οἶνου>,

οὐ μοίξας πῶμ' Ἀχελῷφ.

continuatis versibus catalecticis, ut fr. 503

ὥς οὐφώνης διατρίβειν

ἡμῶν τᾶριστον ἔοικεν.

Praeter Kockium cf. Blaydesium pag. 186 sq.

Idem fr. 543, 6

ἦν δὲ πάνθ' ὀδῶ

ἐκείνα.

Laetus video de sententia mihi convenire cum Blaydesio, qui mecum intellegens corruptum ὀδῶ continere iocum de Ionico illo δκως toties repetito in praegressis reposuit δκως pro ὀδῶ, postquam ego lenius etiam δκῶ proposui, quam coniecturam perhumane Kock monstri nomine insignivit, non facturus fortasse, si meminisset, ne alia commemorem, ipsum Aristophanem ab adverbio τάχα ioci causa finxisse substantivum plurale, quod constat Photii testimonio: τάχας· τοὺς καταστοχασμοὺς παρὰ τὸ τάχα· οὕτως Ἀριστοφάνης. Non immerito Blaydes ipsius Kockii coniecturam ὁμοῦ, quam ipse certam putat, ne commemoravit quidem in *Addendis* pag. 436.

Idem fr. 678, 3

πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίσαντας.

Quod Mnem. X, 76 hunc versum corruptum esse dicebam, idem vidit Blaydes pag. 804 coniciens:

πολλὰ τοιαυτὶ σχήματα δευρὶ κα̃κεῖσε σχηματίζοντας.
Nescio an iusto gravior sit mutatio, neque enim in repetito τοιαυτὶ ulla est offensio. Mihi venerat in mentem, quod ut parum certum tunc non commemoravi
πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ κα̃θ' (i. e. καὶ ἔτι) ἕτερα σχηματί-
[σαντας.

Palam est ipsum chorum haec dicentem varia σχήματα ludicra saltatione expressisse.

AMIPSAS, fr. 10, 3

Διοκρίθεις τῷ παραμεινομένῳ.

Potius comparandum est παραληρεῖν, quam παραπαλεῖν, ut fecit Kock, quia in hoc verbo praepositio verbi notionem prorsus mutat, in παραμαίνεσθαι et παραληρεῖν non item.

MRTAGENES fr. 13

τίς πολίτης δ' ἔστ' ἔτι

πλὴν ἄρ' εἰ Σάκας ὁ Μυσὸς καὶ τὸ Καλλίου νόθον;

Notandum est τὸ νόθον praeter morem dictum pro ὁ νόθος.

ANTIPHANES fr. 42

λαβὼν ἐπανάξω σύαγρον εἰς τὴν οἰκίαν

τῆς νυκτὸς αὐτῆς καὶ λέοντα καὶ λύκον.

Recte fortasse Kock coniecit μέγαν ἄξω, sed falso argumento impugnavit Cobeti coniecturam ἐπανήξω scribens „cum alienam (iungit enim K. εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς) domum neque reverti neque reduci quidquam possit.” Quod ita tantummodo verum est, si constat eum de quo agitur non ex aliena illa domo profectum esse. Ceterum in hac fragmenti brevitate ne satis quidem certo diiudicari potest, utrum iungi oporteat εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, an quae longe simplicior structura est τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ipsa nocte. Equidem Cobeti coniecturam repudiare non ausim.

Idem fr. 85. 1

τί οὖν ἐνέσται τοῖς θεοῖσιν; B. οὐδὲ ἐν,

ἂν μὴ κεράσης.

Satis probabile videtur quod Kockius pro *θεοῖσιν* coniecit *σκούφοισιν*, sed si ea correctio vera est, praeterea corrigendum: *τί οὖν ἐνέσται 'ν (ἐνέστ' ἐν ᾧ) τοῖς σκούφοισιν*, quia iterari solet post *ἐνεῖναι* praepositio, ubi verbum ponitur vi propria, non translata, ut in notissimo Nubium versiculo:

ἔλαιον ἡμῖν οὐκ ἐνεστ' ἐν τῷ λύχνῳ.

In prioris interlocutoris responso *Ἰσχε, τὸν ᾧδὸν λάμβανε*, de quo silent interpretes, *Ἰσχε* vix potest significare quod significat apud Aeschylum Cho. 148, *Ἰσχε σαυτὸν, μεῖνον*, sed positum videtur quo sensu tritum est *ἔχε δὴ*.

Idem fr. 90

Σικελῶν τε τέχναις ἡδυνθεῖσθαι

δαιτὸς διαθρυμματίδες.

„Meinekios *δαιτὸς λιπαρᾶς*” Kockius. Meineke dicens „supplere possis *λιπαρᾶς*” mihi videtur voluisse significare Athenaeum nihil praeter haec verba ex Antiphane attulisse, sed fieri potuisse ut *post διαθρυμματίδες* apud poetam secutum fuerit *λιπαρᾶς*, neque igitur *δαιτὸς* delendum esse cum Dindorfio.

Idem fr. 94

ὦ γῆρας, ὡς ἄπασιν ἀνθρώποισιν εἴ

ποθεινόν κτῆ.

Otiosa est Kockii coniectura *ἀπὸν μὲν* pro *ἄπασιν*, quia voci *ποθεινόν* iam inest absentiae notio.

Idem fr. 105

καὶ σοῦ γ' ἐπώνυμός τις ἐν Φήμαις βροτῶν

Θρήκης κατάρδων ποταμὸς ὀνομασμένος

Στρυμών.

Leniter correcto *Θρήκην* cum Meinekio non haerendum in verbis *ἐπώνυμος* — *ὀνομασμένος*, quae satis tueri videtur Aeschyli locus Prom. 732

ἔσται δὲ θνητοῖς εἰσαεὶ λόγος μέγας

τῆς σῆς πορείας, Βόσπορος δ' ἐπώνυμος

κεκλήσεται.

Cf. Herod. VII, 11. Plato Legg. VIII 828 C. Nec sane Kockii

coniecturae εὐνόμου πένον favet collatus ab ipso Aeschyli fr. 192, ubi non de *Thracum*, sed de *Scytharum* celebrata poetis εὐνομία sermo est.

Idem fr. 126.

ἐν τῇ Κύπρῳ θ' οὕτω φιληδεῖταις ὑσίν (Venus),
ὃ δέσποθ', ὥστε σκατοφαγεῖν ἀπεῖρξε
τὸ ζῶον. τοὺς δὲ βοῦς ἠνάγκασεν.

Kock „utique scribendum est ἀπεῖθισε τὸ ζῶον <αὐτή>”. Attamen egregia est oppositio inter ἀπεῖργειν (i. e. καλύειν) et ἀναγκάζειν, nec de trivio sumtum ἀπεῖρξε, ut probabile sit librariorum ita corrupisse ἀπεῖθισε. Praeterea mire languet αὐτή. Quibus de causis equidem malim:

ὥστε σκατοφαγεῖν ἀπεῖρξε <μὲν>
τὸ ζῶον <αὐτοῦ>, i. e. in Cypro.

Idem fr. 164

ὅταν γὰρ ἑκατόμβας τινὲς
θύωσιν, ἐπὶ τούτοις ἄπασιν ὕστατος
.... πάντων καὶ λιβανωτὸς ἐπετέθη.

Acute editor: ἐπὶ τοῖς βουσι πᾶσιν ὕστατος <πέλανος> ὑπ' αὐτῶν κτῆ., nec fere dubito quin lacunam optime expleverit correxeritque πάντων. Dubito tamen an tueri liceat ἐπὶ τούτοις ἄπασιν, i. e. μετὰ πάντα ταῦτα, de industria dictum quia non solorum bovum sed etiam aliorum hecatombas mactari solitas esse constat.

Idem fr. 169

ὁ δεσπότης δὲ πάντα τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς
ἀπέλαβεν ὥσπερ ἔλαβεν.

Kock: ἀπέλαβεν, οὐ παρέλαβε. Loci oratorum, quibus alluditur magis favent leniori Dobraei conjecturae ὅσαπερ, qua alio modo idem dicitur, nec pro Kockii invento facere videtur παλαβῶν in versu tertio.

Idem fr. 177, 3

ἐὰν δ' ἔρα
στρέφῃ με περὶ τὴν γαστέρ' ἢ τὸν ὀμφαλόν,
παρὰ Φειρτάτου δακτύλιδος ἔστι μοι δραχμῆς.

Imprimis huc facit, quem locum ab interpretibus neglectum esse miror, Aristoph. Pac. 175:

ἤδη στρέφει με πνεῦμα περὶ τὸν ὀμφαλόν,
καὶ μὴ φυλάξει, χορτάσω τὸν κύνθαρον.

Idem fr. 191, 17:

ἡμῖν δὲ (comiciis) ταῦτ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πάντα δεῖ
εὐρεῖν, ὀνόματα καινά, τὰ διωκημένα
πρότερον, τὰ νῦν παρόντα, τὴν καταστροφὴν,
τὴν εἰσβολὴν κτῆ.

Quidquid poeta scripsit pro διωκημένα, sententiae ratio postulat ut dederit quod significet *praeterita* (scil. in fabula), quibus e regione opponuntur τὰ νῦν παρόντα, neque igitur ullo pacto scribere potuit quod coniecit editor τῶπνονημένα πρότερον, quae iam sunt inventa, neque igitur quisquam poeta dici potest εὐρεῖν. Itaque sententiae satisfacit, quod negavit Kock, lenissima mea correctio διωκημένα, quam si forte non admittit, ut ille opinatur, Atticorum usus (usus est eo sensu Herodotus IV 136, nec multum diverso Soph. O. C. 580), corrigatur παρωχημένα, vel quidvis potius quam τῶπνονημένα.

Idem fr. 197. βιβλιογράφος. Hic et alibi constanter Kock reposuit formam per T, eundemque errorem commisit Stein in novissima editione Herodoti. Optime MEISTERHANS, *Gramm. der Alt. Inschr.* p. 12. „Die Schreibweise βιβλίον lässt sich verfolgen bis im II Jahrh. v. Chr.: seit dem 1 Jahrh. wirdt βυβλίον herrschend." Cf. me *Lapid. de dial. Att. test.* p. 8 et 82.

Idem fr. 202, 11

διὰ τὴν ὁσμὴν δὲ τούτου πετόμεναι
παρῆσαν, οἶαί τ' ἦσαν ἐπικαθίζεῖν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν.

Manifesto sententia est ἡσάν τε οἶαι ἐπικαθίζεῖν, quo usu nihil vulgatius, ita ut nihil opus sit Kockii coniectura ἰταμαί τ' ἦσαν. In sequenti fragmento ἐκ τῶν μαγειρείων βαδίζων ἐμβαλὼν | εἰς τοῦψον imperfecta est oratio = ὅτε ἐ. τ. μ. β. ἐνέβαλον ε. τ., neque est cur cum eodem reponamus ἐνέβαλον.

Idem fr. 211

δήμου δ' Ἀλαιοῦς ἐστίν.

Herod. V 92 δήμου μὲν ἐκ Πέτρης ἑών et IX 73 δήμου Δε-
κελεῖθεν. Ex Atticis scriptoribus nullum praeter h. l. novi
exemplum, nec Herodotea sunt plane similia. Propterea olim
proposui τῶν | δήμων δ' Ἀλαιοῦς ἐστίν.

Idem fr. 217

ἔγχελος Βοιωτία

τμηθεῖσα κοίλοις ἐν βυθοῖσι κακκάβης
χλιαίνεται, αἶθεθ', ἔψεται, παφλάζεται.

Editor coniecit αἶθεθ'. Multum dubito, quia id verbum aut
de igne usurpatur, aut de iis quae ipso igne tanguntur et ar-
dent, nec ponitur pro θερμαίνεσθαι, ut taceam nusquam legi
apud comicos. Nisi egregie fallor, vulgata lectio bene habet de
anguilla quam satis diu post mortem etiam τμηθεῖσαν in patina
τοῦ καὶ et subsilire ancillae nostrae culinariae matresque familias
bene norunt. Si quid mutandum sit, longe malim quod olim
proponebam χλιαίνεται, ἄλλεθ', κτέ.

Idem fr. 224, 4.

Α. τοὺς κάδους μὲν οὖν

καλοῦσι γαυλοὺς πάντες οἱ προγαστορες.

Non temere editor temptavit ὥς προγαστορας. Dubito tamen
num omnes cadi προγαστορες fuerint, et nescio an verior sit
lenior correctio:

εἰ (οἱ?) προγαστορες (sc. εἰσιν).

Idem fr. 228, 5

τοῦ μὲν πιεῖν γὰρ καὶ φαγεῖν τὰς ἡδονὰς
ἔχομεν ὁμοίας· οὐχὶ τοῖς λαμπροῖσι δὲ
δείπνοις τὸ πεινῆν παύεται.

Sententia flagitat quod olim proposui:

<μόνοισι> δείπνοισιν τὸ πεινῆν παύεται.

Non enim hercle negare potuit poeta *splendidis epulis famem
comprimi*, sed negat talibus coenis melius comprimi quam vili-
oribus pauperum cibis et esurientibus parem ex utroque genere
voluptatem percipi existimat. Harum igitur rerum gratia non
est cur optemus divitias, sed ἕνεκα τοῦ δύνασθαι παραβοηθεῖν
τοῖς φίλοις, ut ait vs. 1—3. Loci sententiam editor non perspexit.

Idem fr. 230, 5

ἀεὶ θ' ὥσπερ

Ὀλυμπίασι Φασὶ ταῖς μυῖαις ποιεῖν

βοῦν τοῖς ἀκλήτοις προκατακόπτειν πανταχοῦ.

Iocus eo salsior, quod *muscam* parasitorum appellationem fuisse efficias ex ALEXIDIS fr. 195, 7 δειπνεῖν ἀκλήτος μυῖα, quem locum Meineke et Kock afferre neglexerunt.

Idem fr. 236, 2. Ex titulis Atticis reponenda fuerat forma Φλειάσιος pro Φλιάσιος.

Idem fr. 245, 4

οὕτω στερεόν τι πᾶγμα θερμόν ἐσθ' ὕδωρ.

Vere Kock „στερεόν corruptum”. Cum Athenaeus supra dixerit (τῶν βαλανείων) τὸ βλαπτικὸν δηλοῖ, vix aliud latet quam βλαβερόν.

Athenaei, non poetae, verba esse οὕτω — ὕδωρ assentire non non possum Kockio propter rhythmicum verborum ordinem et compositionem. Nisi fallor, alteri personae tribuenda sunt et enuntianda per interrogationem :

ἐς μακαρίαν τὸ λουτρόν, ὥς διέθηκέ με.

ἐφθὼν κομιδῇ πεποίηκεν, ἀποκναίσειεν ἂν

κἂν ὅστισιν μου λαβόμενος τοῦ δέρματος.

B. οὕτω βλαβερόν τι πᾶγμα θερμόν ἐσθ' ὕδωρ;

Idem fr. 262

ὅστις γὰρ ὁμολογὸν τι μὴ ποιεῖ πατρί,

πάντων ἂν οὗτος κατεφρόνησε τῶν θεῶν.

Invidiose et superciliose editor: „insanabilem esse locum *ediciōi* Cobet. *Scribendum est ὅστις δ' ἂν εὖ λέγοντι μὴ πεισθῇ πατρί*, conl. Soph. Ant. 723. 725. 771. 1031 sq. 1255.” Insanabilem locum dicens Cobet certa ratione sanabilem esse iure negavit. Num vero certa est violentissima haec Kockii mutatio? Immo, ut mihi quidem videtur, falsissima, siquidem inepta exaggeratione omnium deorum contemptor vocatur is qui patri bene monenti non obtemperaverit. Non potuit inclementius dici de eo qui parenti gulam fregerit. Quidquid priore versu poeta scripsit, id piacularē aliquod scelus significasse videtur. Quo vero pacto

correctionem tueantur loci quos Kockius attulit Sophoclei, prorsus me latet.

Idem fr. 266

τίς δ' οὐχὶ θανάτου μισθοφόρος, ὦ Φιλτάτη;

Kock: τίς δ' οὐχὶ θάνατον μισθοφορῶν δφλισκάνει;

At eo quem voluit sensu Graece dicitur θανάτου ἀξίός ἐστι. Optime Cobet:

τίς δ' οὐχὶ θανατῆ μισθοφόρος, ὦ Φιλτάτη;

ANAXANDRIDES, fr. 47

ὀχγευομένους δὲ τοὺς κάρους

καὶ τὰς ἀλεκτρυόνας θεωροῦσ' ἄσμενοι.

Kock „τοῖς κάρους ὀχγευομένοις quid faciam nescio.” Neque ego; cum tamen manifesto sermo fiat de bestia femina, nec fere praeter canes et gallos animalia coeuntia saepe spectentur, non exputo quid aliud olim scriptum fuisse potuerit quam hoc:

ὀχγευομένας δὲ τὰς κύνας

καὶ τὰς ἀλεκτρυόνας θεωροῦσ' ἄσμενοι.

Idem fr. 52, 4 sqq.

ἡ γὰρ πένης ὦν τὴν γυναῖκα χρήματα

λαβὼν ἔχει δέσποιναν, οὐ γυναῖκ' ἔτι,

ἥς ἐστι δοῦλος καὶ πένης· ἢν δ' αὖ λάβῃ

μηδὲν φερομένην, δοῦλος αὐτὸς γίγνεται.

δεῖ γὰρ τὸ λοιπὸν ἀνθ' ἑνὸς τρέφειν δύο.

Si verba languida οὐ — πένης, quae expungebam Ods. Crit. 56, genuina sunt, non male Kock coniecit οὐκ ἀνὴρ pro absurdo καὶ πένης. Eiusdem vero correctionem satis violentam φροῦδος ἀνίαις non accipiam, priusquam constiterit non sufficere lectionem in Gesn. margine δοῦλος αὐθις γ., i. e. noua haec si existet seruilius, quoniam posthac duo ei pro uno alendi sunt.

Idem fr. 53

οὔτοι τὸ γῆρας ἐστίν, ὡς οἶει, πάτερ

τῶν φορτίων μέγιστον, ἀλλ' ὅς ἂν φέρῃ

ἀγνωμόνως αὐθ', οὐτὸς ἐστίν αἴτιος·

σὺ δ' εὐκόλως ἐνεγκε κτέ.

Mira breuiloquentia pro οὔτος αὐτὸς ἐστίν αἴτιος τοῦ δοκεῖν

αὐτῷ τὸ γῆρας τῶν φορτίων μέγιστον εἶναι. An versus excidit? Non haererem, si scriptum fuisset: ἀλλ' ὅς ἂν φέρῃ ἀγνωμόνως αὐθ', αὐτὸν αἰτιάσεται. Ut nunc haec tradita sunt, certe malim αὐτὸς εἶστιν αἷτιος vel οὗτος αὐτὸς αἷτιος.

Ad fr. 46, 1 editor commemorare debuerat me primum ex ὀνομασμένην elicuisse. . . . ἀσμένη.

EUBULUS, fr. 9, 3

δύναται καταπιεῖν ἐκ ζεόντων λοπαδίων

ἄθρους τεμαχίτας, ὥστ' ἐνεῖναι μὴδὲ ἔν.

Coraesii coniectura ὥστε μεῖναι μὴδὲ ἔν vereor ut vera sit, cum Graece dici soleat ὥστ' ἐμμεῖναι. Propterea conieci ὥστ' ἐνεῖναι μὴδ' ἔθ' ἔν.

Idem fr. 37, 2.

αἷ τε λιμνοσώματοι.

Infeliciter Kock χιονοσώματοι. Nam si recte anguillae fr. 35 λευκόχρωτες dictae sunt, minime inde sequitur dici potuisse *niveo corpore*. Praestant me iudice veteres coniecturae λιπαροσώματοι et λειοσώματοι.

Idem fr. 42

ὥς δ' εἰδελπνεὶ κοσμίως,

οὐχ ὥσπερ ἄλλαι τῶν πράσων ποιούμεναι

τολύπας ἔσαττον τὰς γνάθους καὶ τῶν κρεῶν

ἀπέβρυκον αἰσχυρῶς, ἀλλ' ἐκάστου μικρὸν

ἂν ἀπεγεύεθ' ὥσπερ παρθένος Μιλησία.

Nota ellipsi (cf. praeter Kockium Heindorfius ad Platonis Gorg. 522 A et Stallbaum. atque Hugium ad Conv. 179 E) οὐχ ὥσπερ respondet formulae Latinae *cum contra*. Consentaneum est ut, si recte editor locum Eubuli tuitus est, ἄλλαι non significet, quod olim putabam, mulieres in genus, ita enim imperfecti genus plurale stare non posse videtur, sed alias mulieres una coenantes, a quarum moribus modesta illa quae laudatur a poeta mulier abhorreret. Quod si voluit significare, nescio fere an mutato spiritu rescribere praestet:

ὥς δ' ἐδείπνει κοσμίως,
οὐχ ὥσπερ ἄλλαι τῶν πράσων ποιούμεναι
τολύπας ἔσκαττον τὰς γνάθους καὶ τῶν κρεῶν
ἀπέβρυκον αἰσχυρῶς, κτέ.

Idem Eubulus fr. 56, 3 commemorat calicem ψηφοπεριβομβήτριαν. Kockii coniecturam γριφοπεριβομβήτριαν etiam post ipsius explicationem (quod inter potum griphi proponebantur) non intellego.

Haud inepte RAOUL ROCHETTE, *monuments inédits de l'antiquité* pp. 155. 197. comparavit vasa fictilia quaedam, resonantia, sicubi agitantur, globulo aeneo incluso in vasis lateribus. *Cabinet Durand* n° 1381, *Catalogue* DE WITTE.

Non magis exputo quid vs. 4 deliquerit vox δξύπύδακα, ut mutari debeat in εὐρυπύδακα.

Apud eundem fr. 57, 6 inter tesserarum iactus recensentur
λάμπων, Κύκλωπες, ἐπιφέρων, Σόλων, Σίμων.

Quia in libris manu scriptis nomina propria minuscula littera initiali signantur, dubites an scribendum sit Λάμπων κτέ., ut Solon, Euripides, Timocritus, Simon, alia. A vate, cuius ars non certior erat quam aleatoria haud inepte iactus aliquis nomen acceperit. Quamquam harum appellationum causae prorsus nos latent, ut iam ipsos Graecos, opinor, qui iis utebantur, latuisse crediderim.

Idem fr. 62

ὥσπερ εἰ σπονδὴν δίδως
ἐν τῷ κυλικεῖ συντέτριφεν τὰ ποτήρια.

Verba obscurissima sic temptavi:

οὐ σύ πω σπονδὴν δίδως,
ἢ 'ν τῷ κυλικεῖ συντέτριφεν τὰ ποτήρια
<ὁ παῖς>;

Idem fr. 75 7

ρίπλις δ' ἐγείρει φύλακας Ἡφαίστου κύνας.

Optime σκύλακας; emendavit Kock, sed nescio an eadem

opera pro eius vocis glossemate *κύνες* reddi oporteat poetae *πυκνοῦς*, ut est apud Alexidem fr. 149, 16

ἤδη πυκνοὶ δ' ἄττουσιν Ἡφαίστου κύνες.

Idem fr. 89

οὐκ ἂν δυναίμην ἐμφαγεῖν ἄρτον τινά.

παρὰ Γναθαίῳ γὰρ ἄρτι κατέφαγον

ἔψουσιν αὐτὴν καταλαβὼν γηθουλίδας.

Kock „non credo poetam dedisse ἄρτον τινά, nam de oleribus loquitur. Fort. *ἀρτύματα*.” Quidni homo oleribus satur panem recusaret?

Idem fr. 90, 4

εἶτα χόνδρον αὐτῷ δεύσετε

γάλακτι χηνός.

Non lenis quidem, sed necessaria tamen videtur Kockii emendatio *στέατι*. Agitur enim, ut universi loci ratio clare demonstrat, *de cane aegro*, magnae vero sunt in veterum medicina partes τοῦ χηνείου στέατος, quod aut sic dicitur aut *χηνός ἔλαιον* aut *χηνός ἄλειφα*, unde apparet optime iungi cum verbo *δεύειν*. E solo libro primo *de morbis mulierum* cf. mihi locos hosce Hippocr. ed. Erm. Vol. II: p. 551. 565. 571. 596. 605 sq. 606. 607. 612 (ter). 624. 625. 628. 630. 631. 641 (bis). 643. 645. Interdum occurrit *δρνιθος*, i. e. gallinae, *στέαρ*, velut p. 768. Curatur autem canis venaticus Procridis ut homo: non loquitur de eo Procris, tanquam sit canicula Melitensis, quae est Kockii sententia. Rectissime Athenaeus *λέγει τις πῶς δεῖ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ τῆς Πρόκριδος κυνὸς ὥς περὶ ἀνθρώπου τὸν λόγον ποιούμενος*.

Idem fr. 98 1

μὰ Δι' οὐχὶ περιπεπλασμέναι ψιμυθίοις.

Potior videtur cod. C. et Eustathii lectio *ψιμυθίῳ*, ut recte etiam vs. 8 scriptum est *ψιμυθίου*.

PHILETAERUS, fr. 3, 1:

κἂν δέη, τροχάζω στάδια πλείω Σωτάδου.

Propter sequens futurum *ὑπερβαλῶ* fortasse verius est *τροχάσω*

ἔγὼ. In vs. 3 ressecandum esse ὑπερδραμῷ hodie ut ante XXX annos habeo persuasum.

AMPHIS fr. 30, 1

πρὸς τοὺς στρατηγούς βῆδν ἔστι μυρίαις
μοίραις προσελθόντ' ἀξιωθῆναι λόγου.

Kock „um zehntausend *theile* leichter." Germanisne sic dicere liceat ignoro: nobis Batavis non licet, neque usquam simile quid legi apud Graecos. Conieci:

πρὸς τοὺς στρατηγούς βῆδν ἔστι μυρίῳ,
οἶμαι, προσελθόντ' ἀξιωθῆναι λόγου.

Nescio an μοίραις e praegresso μυρίῳ dittographia natum sit.

ERHIPPOS, fr. 26

ὥς ἐγὼ σκιρτῷ πάλαι,
δπου ῥοδόπνοα στρώματ' ἔστί, καὶ λούομαι
μύροις ψακαστοῖς.

Neque Boissonadii coniectura καὶ μύροις | λούμαι, neque Kockiana ἔστ', ἀλείφομαι locus sanatur. Ut apparet e praegresso σκιρτῷ, requiritur quod significet *impense gaudeo* vel *amo*. Quaerant ingeniosiores. Ferrem: στρώματ' ἔστ', ἐπιμαίνομαι, sed leniorem exspecto medicinam.

ANAXILAS, fr. 13 δεινὸν μὲν ἔχονθ' ὕδς

ῥύγχος, ᾧ φίλε Κινησίᾱ.

Non sensit editor evidentis Meinekii emendationis κνησιᾶν praestantiam haec opponens „at suam κνησιᾶν nihil est quod mireris — scribendum κλαυσιᾶν, nam *lacrimare* suam, id demum *portentum* est." De nullo portento hic agitur, sed dicit quisquis hic loquitur „tristis homini sors, mutato in porcum κνησιᾶν."

Idem fr. 18, 4. Iam olim ipse cum editore in eandem incidi coniecturam ᾧ' ἐκλάπτων pro ᾧὰ κολάπτων, sed operarum ineuria factum ut apud me turpi vitio legatur ᾧὰ' κλάπτων, quapropter editor fas esse duxit meum inventum fratri suo tribuere. In ultimo versu fragmenti Ἐφεσῆια γράμματα καλὰ producta vocalis fortasse excusari potest eo quod coniungitur καλὰ cum epica forma Ἐφεσῆια.

Idem fr. 35

καὶ πῶς γυνή,

ὥσπερ θάλαττα, νῆσον ἀμφιέννυται;

Male quadrare comparationem animadvertit Kock, siquidem mare insulam cingat, non cingatur insula. Non tamen melior, imo deterior est iocus ap. Aristoph. Av. 291 sqq.

Π. ἀλλὰ μέντοι τίς ποθ' ἡ λόφωσις ἡ τῶν ὀρνέων;

ἡ 'πὶ τὸν δίαυλον ἤλθον; Ε. ὥσπερ οἱ Κᾶρες μὲν οὖν

ἐπὶ λόφῳ οἰκοῦσιν, ὡγὰθ', ἀσφαλείας εἶνεκα.

Ubi vide annon primitus scriptum fuerit

τοὺς λόφους ἔχουσιν, ὡγὰθ', ἀσφαλείας εἶνεκα

ut ludatur in ambiguitate locutionis λόφους ἔχειν, et quod hodie legitur sit eius scripturae interpretamentum.

ARISTOPHON, fr. 9

τί πώποτε

πρὸς τῶν θεῶν οἰόμεθα; τοὺς πάλαι ποτέ,

τοὺς Πυθαγοριστὰς λεγομένους οὕτως ῥυπαῶν

ἐκόντας, ἢ φορεῖν τρίβωνας ἠδέως;

Sic scribo cum Kockio, non tamen admissa eius coniectura τοὺς ὕδατοπόδας, quia τὸ ὕδατοποτεῖν non aliter quam τὸ ῥυπαῶν et τὸ φορεῖν τρίβωνας necessitate expressum ei qui haec loquitur videri poterat, itaque minus apte, ut mihi quidem videtur, poneretur ab initio, quo totum Pythagoristarum genus significaretur. Et aptius et lenius (nam ποτέ librarii errore ex praegressi versiculi fine repetitum videtur) scribatur, ni fallor, τοὺς τάλαν<τάτους>.

Idem fr. 13, 9:

Φθειράς δὲ καὶ τρίβωνα τὴν τ' ἄλουσίαν

οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε τῶν νεωτέρων.

Equidem multum dubito iure a criticis sollicitari νεωτέρων. Nam collatis his locis Antiph. III 110, 10 (M.) καλοῦσί μ' οἱ νεώτεροι — σκηπτόν, Alexid. III 467, 1 καλοῦσι δ' αὐτὸν πάντας οἱ νεώτεροι παράσιτον ὑποκόρισμα· τῷ δ' οὐδὲν μέλει, Anaxandr. III 175 ἐπὶ τίνα δ' ὧδ' ἄλλην τέχνην — τὰ στόματα τῶν νεωτέρων κατακάετε; Xenarch. III 617 δεῖνὰ κοῦκ ἀνασχετὰ ἐν τῇ πόλει πράττουσιν οἱ νεώτεροι nescio an probabiliter efficias novae comoediae temporibus ita praesertim audivisse iuvenes

elegantiores (i giovanotti), qui genio indulgentes convivias et lupanaria frequentarent, non tantum aetate iuniores sed imprimis spiritu, qui omnibus iis fruerentur quae iuvenili aetati congruerent. Talibus autem viris odio ac senio fuisse Pythagoristarum sordidum victum nemo mirabitur.

ALEXIS fr. 25. Hoc fragmentum Alexidis nomen mentiri praeter ipsum qui affert Athenaeum consentiunt Porsonus, Dobraeus, Marklandus, Meinekius. Negat unus Kock, *magnum* scilicet *testimonium* ratus quod eius auctor usus sit nominis Ἀκαδήμεια forma legitima (1). At vs. 6 dixit ἥδιον paenultima brevi, quod neque defenditur loco Arist. Eq. 1263 (καλλῶν in melicis) neque locis depravatis sed dudum correctis Eur. Suppl. 1110 et Aesch. fr. 302 (Nck). Suspicionem etiam auget mirificus usus verbi τυρβάζειν pro τυρῶν et quod nimis inepte vs. 7 *venter* dicitur *solus* esse *homini pater* et *mater*. Alia non tango.

Idem fr. 56. Decretum est, ait, piscium mercatoribus Callimedonti heluoni statuam ponere in foro piscatorio.

(5) ὡς αὐτὸν ὄντ' αὐτοῖσι τῆς τέχνης μόνον
σωτήρα, τοὺς ἄλλους δὲ πάντας ζημίαν.

Temere Kock: μέγαν —, τοῖς ἄλλοις δὲ πάντως. Parum enim, opinor, curabant οἱ ἰχθυοπῶλαι Callimedontem reliquis nocere, modo ipsis prodesset. Ζημίαν τῆς τέχνης salse dixit omnes, qui non tot pisces emerent quot Callimedon. Comica exaggeratione poetam uti manifestum est. Cave igitur unam litteram mutes.

Idem fr. 96

καὶ θηρίκειός τις κύλιξ, στέφανον κύκλω
ἔχουσα χρυσοῦν· οὐ γὰρ ἐπιτήκτον τινα.

Kock „scribendum videtur δολχρυσον, quod melius opponitur τῷ ἐπιτήκτῳ.” Ego neque hoc neque illud satis intellego, nam poterat illa corona solido auro confecta esse et tamen agglutinata poculo. Num forte scribendum

ἔχουσα χρυσοῦν οὐ παρεπιτήκτον τινα?

Cf. lexica s. νν. παρεπιδείκνυσθαι, παρεπισπᾶσθαι, παρεμβάλλειν, παρεκλέγειν, παρεκδύεσθαι, παρεισδύεσθαι, παρεισάγειν, παρεγ-

γράφειν, aliis. Ita sensus foret: *coronam circumcirca habens auream* aut *non clam* (sc. ita ut spectatoris oculos falleret) *agglutinatam* aut *non male agglutinatam aliquam*.

Idem fr. 98, 10: οὐκ ἔχει τις ἰσχία,
ὑπενέδυσ' ἐρραμμέν' αὐτήν, ὥστε τὴν εὐπυγίαν
ἀναβοᾶν τοὺς εἰσιδόντας.

Ἵπενδύειν τί τινα dicuntur qui alicui aliquid sub aliquo (vestimento) induunt, itaque subiectum verbi ὑπενέδυσεν esse poterat lena vel leno, de quibus sermo fuit vs. 1 sqq. Cum tamen inde a vs. 7 quid ipsa scorta faciant dicitur, dubitari nequit quin verbi subiectum fuerit ipsa puella, cui natura ἰσχία negavit, itaque correcto spiritu scribendum est αὐτήν.

Idem fr. 110. Non loqui haec coquum, sed hominem nescio quem, qui suos sibi cibos ipse coquet, docet vs. 18 τοῦτοις μάγειρος οὐ πρόσεισ', οὐδ' ἄψεται (ut verissime Naber correxit pro ὀψεται). Nam μάγειρος minime sollicitandum esse (Kock coni. ἄπειρος) ipse poeta significavit vs. 21 scribendo ποιῶ γὰρ τοῦψον αὐτός.

Idem fr. 133, 5 de pisce:

τῷ σιλφίῳ μάστιξον εὖ τε καὶ καλῶς.

Kock coniecit leniter sane μάλαξον. Fueritne tamen haec silphii vis ignoro, sed *humectandi* fuisse scio. Quare praetulerim κατὰβρεξον vel διαβρεξον. Cf. Aristonici fr. 4, 8 et Diphili fr. 17, 12 ubi probo pulchram Kockii coniecturam πρόδευσον pro σπόδησον. Vid. eundem ad Diphili fr. 18, 3. — Etiam infra Alex. fr. 188, 4 fuisse suspicor:

καὶ σιλφίῳ

πυκνῶ κατὰβρέξας

pro πατάξας. Cf. Kock, p. 367.

Idem fr. 135, 14

καὶ τῶν μὲν ὑποκριτῶν πολὺ

κράτιστός ἐστιν ὀψοποιός, ὥς δοκεῖ

τοῖς χρωμένοις, τῶν δ' ὀψοποιῶν ὑποκριτής.

Comparetur Cicero Brut. § 145 — *ut eloquentium iurisperitissimus Crassus, iurisperitorum eloquentissimus Scaevola putaretur.*

Idem fr. 141, 7

. γλιχόμεθα μὲν τὴν μάζαν ἵνα λευκὴ παρῇ,
ζωμὸν δὲ ταύτῃ μέλανα μηχανώμεθα,
τὸ καλὸν δὲ χρῶμα δευσοποιῶ χράζομεν.

Optime Kock δεχόμεθα et ἂν reposuit. Praeterea, si recte locum interpretatus est Meineke, nescio an melius legatur vs. 9 τὸ καλὸν τε χρῶμα κτέ.

Idem fr. 156, 3 ἡ σκῶψις δὲ λυπεῖ πλεῖον ἢ τέρπει πολὺ.
i. e. πολὺ πλεῖον λυπεῖ (non solos τοὺς σκωπτομένους sed omnes qui adsunt propter mala quorum causa est) ἢ τέρπει (τούς τε σκώπτοντας sc. καὶ τοὺς ἐπιχαίροντας τοῖς σκωπτομένοις). Sententiam me iudice pervertit Kockii coniectura πότος, in qua praeterea articulum aegre desidero. Ad πλεῖον — πολὺ cf. v. c. fr. 183 μάλιστα — πολὺ.

Idem fr. 162, 4

τούτων οἱ τρεῖς <μὲν> δειπνοῦμεν
δύο δ' αὐτοῖς συγκοινοῦμεν
μάζης μικρᾶς.

Ingeniosius quam verius editor τρεῖς διαπεινώμεν — αὐτοῖς, nisi enim fallit me ratio, ii qui, ubi ex ordine instituto suus dies advenit, cibum tamen capiunt, hi πεινώσι quidem sed minime διαπεινῶσιν. Contra ternos, ut vulgo locus intellegitur, coenasse quantumvis tenui victu, confirmat leguminum catalogus qui sequitur v. 9 sqq. τὰ μέρη δ' ἡμῶν χῆ σύνταξις τοῦ βίου ἐστὶν κύαμος, θέρμος, κτέ. Ubi vero non nisi leguminibus coena, ne quotidie quidem sumta, constabat, ibi non hercle immerito, ut Kockio videtur, extremam egestatem domi regnare quae loquitur anus conquesta est.

Idem fr. 172, 4 πάνυ πολὺν δ' ἐγὼ (sc. κἀνδραυλον)

ἐὰν παραθῶ σοι, προσκατέδει τοὺς δακτύλους
σαυτῷ γε χαίρων.

Kock σαυτόν τε coniecit, quod nimium est, nec facetum. Recte αὐτῷ γε Dobraeus, nisi quod praestare videtur αὐτῷ σὺ χαίρων. — Obiter fr. 174, 11 repone formam Atticam περιεζωμένος pro περιεζωσμένος.

Idem fr. 193, 3

ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθυήσκειν θέλει,
ὑπὲρ δὲ μήτρας Καλλιμέδων ὁ Κάραβος
ἐφθῆς ἴσως προσεῖτ' ἂν ἄλλως ἀποθανεῖν.

Coniectura mea ΑΩΝ (i. e. εἰς ὧν = μόνος) pro ΑΛΩΝ (sic cod. A Athenaei) Kockio *minime apta* videtur. „Sed ut Aristophanes fr. 661 dixit ἀλοῶν τὰς γνάθους, i. e. *vorare*, sic vulgo etiam ἀλοῶν absolute ea significatione videtur (!) usurpatum esse, quapropter existimo Alexin scripsisse ἀλοῶν.” Fac, quod nihil est unde colligas, Graece ἀλοῶν absolute dici potuisse *vorandi* sensu, vel sic tamen manifesto aptum non est ἀλοῶν praegresso ὑπὲρ μήτρας. Donec igitur melius reperiatur, teneo quod olim proposui.

Idem fr. 220, 4.

Ἐπιχαρίδης μέντοι κύνας κατεσβίλει
τῶν Πυθαγορείων.

Athenaei codd. ΑΒ πυθαγορίων. Repone Πυθαγοριστῶν, nam de his, non de philosophis Pythagoraeis sermonem fieri apparet e praegressis.

Idem fr. 222, 3

ἂν οἶνου μόνον ὀσμὴν ἴδωσιν.

Cf. Philemonis fr. 12 inc. fab. Meinek. IV p. 38.

Idem fr. 247

ἀγορανομήσεις, ἂν θεοὶ θέλωσι, σὺ
ἴνα Καλλιμέδοντ' εἰς τοῦψον, εἰ Φιλεῖς ἐμέ,
παύσης καταιγίζοντα δις τῆς ἡμέρας.

B. ἔργον τυράννων, οὐκ ἀγορανόμων, λέγεις.

μάχιμος γὰρ ἀνὴρ, χρήσιμος δὲ τῇ πόλει.

Gratus a Kockio accipio correctionem δις τῆς pro ὅλης, sed minime persuasit coniciens δόκιμος — χρήσιμός τε, licet olim ipse *χρήσιμός τε* scribendum videri et *μάχιμος* corruptum esse monuerim. Servari poterit δέ, modo corrigamus:

λίχνος γὰρ ἀνὴρ ' χρήσιμος δὲ τῇ πόλει.

Cf. Axionici fr. 4, 5.

Idem fr. 255

εἰ τοῦ μεθύσκεσθαι πρότερον τὸ κραιπαλᾶν
 παρεγένεθ' ἡμῖν, οὐδ' ἂν εἰς οἶνον ποτε
 προσίετο, πλείω τοῦ μετρίου, νυνὶ δὲ τὴν
 τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες τῆς μέθης
 ἤξειν προχείρως τοὺς ἀκράτους πίνομεν.

Cum e vs. tertio appareat non agi de bibendo mero, sed de
immodico vini usu, consentaneum est non sufficere Kockii con-
 1 iecturam προχειρότερον πως ἀκρατον, sed requiri
 ἤξειν πρόχειρον οἶνον ἀκρατῶς πίνομεν.

Idem fr. 262

τίς δ' ἤθ' ὑγιαίνων νοῦν τ' ἔχων τολμᾷ ποτὲ
 γαμεῖν, διαπραξάμενος ἡδίων βίον;

Kock: διαπλέξας ἂν μόνος ἡδίω βίου. At nescio an eo
 sensu quem voluit μόνος ὢν Graecum sit. Nam omisso participio
 μόνος est *solus* (omnium), non *vivens sine uxore*. Manifesto autem
 sententia esse debet: *relicta iucundiore* (vel *iucundissima*) *vita*,
 quam nisi quis restituere poterit, melius abstinebit manum.
 Itaque ἡδίω vel ἡδιστον verum est, sub διαπραξάμενος aliud
 latet. Mihi venit in mentem:

γαμεῖν, διαλλαξάμενος ἡδίω (vel ἡδιστον) βίον.

Sc. ἀντὶ τοῦ γάμου, *matrimonio sibi permutans iucundio-
 rem (iucundissimam) vitam*. Cf. Plat. Soph. 223 D.

Idem fr. 269

ἐπ' ἂν ἰδιώτην ἄνδρα μονοσιτοῦντ' ἴδης,
 ἢ μὴ ποθοῦντ' ὥδ' αὖ ποιητὴν καὶ μέλη,
 τὸν μὲν ἰδιώτην τοῦ βίου τὸν ἡμισυν
 ἀπολωλεκέναι νόμιζε, τὸν δὲ τῆς τέχνης
 τὴν ἡμίσειαν, ζῶσι δ' ἀμφοτέροι μόλις.

Quia ab utroque, tam poeta quam ἰδιώτῃ, requiritur ut sua cum
 aliis communicet, dubito num sufficiat Meinekii coniectura
 ποιῶντα vel, quod Kock proposuit, *κυσῶντ'*, sed probabilius
 puto Alexidem dedisse:

ἢ μὴ προτιθέντ' ὥδ' αὖ ποιητὴν καὶ μέλη.

Προτιθέναι τι est populo aliquid proponere, ut aut cognoscat
 aut admiretur aut emat.

Eiusdem fragmentum 278 cur editor inter duas personas distribuerit non intellego.

Idem 279, 3 τούτων ἂν τις εὖροι φάρμακα

ἑρῶντι ἐταίρας ἕτερα χρησιμώτερα;

Verissime editor γραιας vel γραός, quorum illud, in quod et ipse incideram, propter mutationis lenitatem praeferendum videtur. Felicissima quoque eiusdem emendatio est fr. 285, 2 αὐτίτου pro αὐτοῦ.

Idem fr. 301:

οὐ μεθύω τὴν φρόνησιν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον μόνον,

τὸ διορίζεσθαι βεβαίως τῷ στόματι τὰ γράμματα.

Non sufficiunt metricae vs. 1 correctiones οὐδὲ μεθύω vel οὐχ) μεθύω. Si enim sanum est μεθύω (pro quo olim conieci μεθῆκα), manifesto in vs. 2 male deest negatio. Sed facili emendatione admissa crasi restituas:

τὸ διορίζεσθ' ἀβεβαίως τῷ στόματι τὰ γράμματα.

Cf. Ran. 509. Thesm. 248. Ach. 325. Eq. 1175 Lys. 115.

Insuper in priore versu nescio an praestet ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον.

AXIONIOUS, fr. 4, 9.

ἢ τῆς ἀγρίας ἄλμης πάσμασι

σῶμα λιπάνας κτέ.

Kock τοῖς Θασίας. Probabile est Θασίας, sed quorsum τοῖς? Nam si offensioni est articulus additus voci ἄλμης, non minus offendit iunctus cum ἄλμασι. Possis:

ἢ πᾶν Θασίας ἄλμης πάσμασι

σῶμα λιπάνας

πυρὶ παμφλέκτῳ παραδώσω;

Idem fr. 6, 3

πληγὰς ὑπέμενον κονδύλων καὶ τρυβλίων.

Kock coniecit σφονδύλων, quod πληγαὶ κονδύλων vix dici queat. Si tamen reputamus κόνδυλον proprie non colaphum significare, sed τὸ προῦχον κατὰ τὰς συμβολὰς τοῦ δακτύλου et hinc *pygnum*, non est cur recte sic dici dubitemus. Praeterea σφόνδυλος plura significat, ita ut iusto obscurior sic scribendo fiat oratio.

DROMO fr. 1, 5

οὕτως ἐρυθριᾷ συμβολὰς οὐ κατατιθείς,

Spurius sit (quod olim opinabar) necne, hodie non disputo, neque enim Dromonis ingenium et artem satis novimus, ut ea res ad liquidum perducī queat. Sed falsissimum est quod opposuit Kock „immo si deesset, desideratur.” Immo vero versiculus, quo explicatur iocus unicuique perspicuus, non desideratur, sed additus languet et longe melius omittitur.

DIONYSIUS fr. 1

ὦστ' ἐνίot' ἂν τοῦτοισι ποιῶν ματτύην

σπεύδων ἄμ' εἰσήνεγκα, διαμαρτῶν μίαν

ἄκων περιφοράν, τῶν νεκρῶν ὥς τὸν νεκρόν.

Kock „verisimile est coquum gloriari se mattya aliquando apparata damnum uno ferculo admissum sarsisse.” Quid vero si damnum ita se dicat sarsisse, ut mattya sua convivas fame et expectando enectos *tanquam mortuos resuscitarii*? Nonne verba absurda ὥς τὸν νεκρόν partim interpretando (ὥς, *tanquam*) partim dittographia nata sunt e praegresso τῶν νεκρῶν, et poeta dederat

ματτύην —

εἰσήνεγκα — τῶν νεκρῶν <ἀνάστασιν>?

Aesch. Eumen. 618 θανόντος οὗτις ἐστ' ἀνάστασις. Philemon 79, 25 ἀθανασίαν εὔρηκα, coquus ait, τοὺς ἦδη νεκρούς, ὅταν περ ὁσφρανθῶσι, ποιῶ ζῆν πάλιν, quem locum iam attulit editor.

Idem fr. 2, 37. Iterum moneo Attice scribendum esse ἐφ' ἡσθ' ἔχοντα.

Idem fr. 4, 4

τοῦτον ἐντυχόντα πρὸς τὸ σιμὸν ἀνατρέχειν

ἢ συγκαθεῖναι τῇ 'πὶ τῇ βακτηρίᾳ.

Editor „τάχυν ὄντα — ἡσυχα δὲ κατιέναι.” Ultima probabiliter, de τάχυν ὄντα multum dubito. Nam ταχύς ὢν ἀνατρέχω, ni fallor, significat: *cum velox sim, sursum curro*, non quod sententia postulat: *velociter sursum curro*. Malim igitur:

τοῦτον ταχέως μὲν πρὸς τὸ σιμὸν ἀνατρέχειν,

ἡσυχα δὲ κατιέναι 'πὶ τῇ βακτηρίᾳ.

Vs. 2 etiam hodie requiro τῇ σχολῇ — καταχρώμενον pro

accusativo, quo adscito, καταχρῆσθαι, ut διαχρῆσθαι, valet κατεργάζεσθαι, interficere. Nam Luciani, scriptoris plurimis sui aevi scribendi vitiis inquinati, in Atticorum scriptorum crisi testimonium (quod obmovet mihi Kockius) recuso.

Idem fr. 5, 2. Melius Meineke pro γύναι coniecit κοτύλαι quam Kock κύμβαι, cum praesertim vs. sequenti sequatur κυμβίον.

ERIPHUS fr. 2, 8 sq.

δλίγον τὸ καλὸν ἐστὶ πανταχοῦ
καὶ τίμιον.

Proverbialem haec verba habent colorem. Plato Euthyd. p. 204 B τὸ γὰρ σπάνιον τίμιον.

HENIOCHUS fr. 5, 16

δημοκρατία θατέρᾳ

ὄνομ' ἐστὲ, τῇ δ' ἀριστοκρατία θατέρᾳ.

Malim interpungere τῇ δ' ἀριστοκρατία, θατέρᾳ, ut θατέρᾳ sit epexegeta, nisi forte putas iam Heniochum commisisse barbarismum, quo etiam peior tribuitur Menandro IV 278 (Mein.)

ὁ θάτερος μὲν τοῖν δυοῖν Διοσκόρων
ἐσχάτως βαρβαρίζοντι, ut merito videtur grammaticis.

HERACLIDES fr. vs. 1

Ἄλεκτρυόνα τὸν τοῦ Φιλίππου παραλαβὼν
ἄωρὶ κοκκύζοντα καὶ πλανώμενον
κατέκοψεν.

Me conicientem καπτερωμένον non voluisse alatum, sed sensu translato καὶ ἐπηρμένον (cf. Ar. Av. 1437 sqq.) quicumque bona fide utitur ultro intellegit, quod editoris causa moneo. Nihilominus coniecturam hodie non defendam, sed tamen πλανώμενον in hac cum κοκκύζοντα copulatione sanum esse non posse habeo persuasissimum. Quaerant alii.

MNESIMACHUS fr. 2

εἰμὶ γὰρ Βοιώτιος,

δλίγα μὲν ἄλλων δίκαια ταῦτα πολλὰ δ' ἐσθίων.

Reliquis coniecturis accedat hæc mea:

ὀλίγα μὲν λαλῶν — Β δίκαια ταῦτα. Α πολλὰ δ' ἐσθίων.
Δίκαια ταῦτα, ita decet. Meinekio debetur λαλῶν.

Idem fr. 7, 10

καταπέλταισι δ' ἐστὲφανώμεθα.

Pessime editor δὲ στεφανούμεθα, quod ita recte haberet, si præcederet ἀσπίδας λαμβάνομεν, non ἔχομεν, uti scriptum est. Non aliter iudico de coniectura εἴτ' ἔλαβε pro εἵληφε in Timoclis Δηλφ fr. 4, 5. — Ceterum ex titulis Atticis apparet corrigendum esse καταπάλταισι, quam vocabuli formam confirmat derivatio a verbo καταπάλλειν.

TIMOCLES fr. 22

ὅσον τὸ μεταξὺ μετὰ κορίσκης ἢ μετὰ
χαμαιτύπης τὴν νύκτα κοιμᾶσθαι, βαβαί.
ἢ στιφρότης, τὸ χρώμα, πνεῦμα, δαίμονες, κτέ.

Kock „quare color virginis et meretricis inter se differant, id-que noctu non exputo.” Aliquantum tamen interesse solet inter flaccidæ aut fucatæ meretricis et sanæ puræque virginis colorem, nec obliviscendæ sunt lucernæ partes in re venerea apud veteres.

THEOPHILUS 4, 3 ἦν pro ἡν me primum corrigendum esse monuisse putabam, sed fieri potest ut fallar, nec sane res est magni momenti.

PHILEMO fr. 4, 1

σὺ δ' εἰς ἅπαντας εὖρες ἀνθρώπους Σόλων.

Quod proposui εἰς — ἦσας, nunc reicio, quia recte de usu verbi activi ἦδειν apud Atticos dubitare videtur Kockius. Quod autem opposuit ita requiri εἰς ὧν, id verum esset, si voluissem „tu solus (omnium), sed volebam tu unus omnes, ut frequenter Graeci loquuntur. Vide v. c. Acharn. 493. Nihilominus valde suspectum est εὐρεῖν εἰς τινα, non praegresso ἐπιτήδεια similive vocabulo, quare aut tale quid in praegressis fuisse crediderim hic mente repetendum, aut aliquam loco subesse corruptelam.

V. 8 corrigendum videtur:

στῆσαι πριάμενόν τοι γυναῖκας κατὰ τόπους
κρινὰς ἄπσαι καὶ παρσκευασμένας.

i. e. *paratas* pro κατεσκευασμένας. Sequitur enim ἐστῶσι γυναῖαι.

Idem fr. 60

τοὺς ἐν τῇ πόλει
μάρτυρας ἔχω γὰρ ὅτι μόνος Φύσκην ποιῶ,
κάνδαυλον, ᾧ δὲ, θρίον ἐν στενῷ.

Sufficere editoris coniecturam ἐντέχνως negat ipse poeta scribens in sqq.

τί γὰρ
τούτων διάπτωμ' ἐγένετ' ἢ ἀμάρτημα τί;

unde apparet praegressum esse quod significet *perfecte*. Fueritne ἐντελὴς an aliud, discernendum relinquo lectoribus.

Idem fr. 163

αἰτῶ δ' ὑγίειαν πρῶτον, εἴτ' εὐπραξίαν,
τρίτον δὲ χαίρειν, εἴτ' ὀφείλειν μηδενί.

Temere Kock coniecit αἰνῶ, nam poeta voluit τοὺς θεοὺς αἰτῶ, neque αἰνεῖν pro ἐπαινεῖν est comoediae. Comiciis nemo, opinor, vocabulum vindicabit ob monostich. 506 τὸν αὐτὸν αἰνεῖν καὶ ψέγειν ἀνδρὸς κακοῦ, qui versus Menandri nomen mentitur.

Idem fr. 164, 2

καὶ τὴν ἀπ' ἄλλων ἐμποδίζεται δόσιν.

Non magis hodie quam ante XXX annos τὴν ἀπ' ἄλλων δόσιν bonae Graecitatis esse arbitror. Si revera hi vs. sunt Philemonis, aut ὑπ' aut παρ' necessarium duco. Sed permulta in hac Menandri et Philemonis comparatione sublestae sunt fidei, velut fr. 109, quod versibus politicis constare intellexit olim Meineke. Eodem fortasse pertinet fr. 170

σαπρὰν γυναῖκα δ' ὁ τρόπος εὐμορφον ποιεῖ

propter novitium adiectivi usum pro ἄμορφος, αἰσχροί, cum a veteribus sic dicatur *vetula decrepita*. Deleta vocula δέ, quam inexit Meineke, prodit vs. politicus

σαπρὰν γυναῖχ' ὁ τρόπος εὐμορφον ποιεῖ.

Non multo melioris notae videtur fr. 171

γνώμην πονηρὰν τῇ γυναικὶ μὴ δίδου·

ἐλαφρὸν τὸ γένος γὰρ ἐστὶ καὶ λίαν κακόν,

ubi intellegam τῇ γυναικὶ μὴ πιθοῦ, sed quid praegressis faciam non exputo. Possis quidem aliquid comminisci, sed nihil quod certum sit. Eiusdem farinae est fr. 174

κἂν μέχρι νεφένων τὴν ὀφρὺν ἀνασπάσῃ,

ὁ θάνατος αὐτὴν πᾶσαν ἐλκύσει κάτω,

ubi hodieque ut olim inepte dictum mihi videtur πᾶσαν, nec ἐλκύσει pro ἔλξει. Philemonem scripsisse persuadent mihi seri scriptoris Luciani aut Ionici ut Hippocratis (quamquam genuinum Hippocratem sic scripsisse non facile credam et de ipso Luciano dubito) testimonia quae obmovet mihi Kockius. — Sed satis de istis sordibus.

Idem 213, 7

τύχης δὲ μεταβολὰς οὐκ ἀγνοεῖς.

Prorsus non video cur cum Kockio reponatur οὐκ ἐννοεῖς;

Idem fr. 232

μαθημάτων μᾶλλον φρόντιζε χρημάτων·

τὰ γὰρ μαθήματ' εὐπορεῖ τὰ χρήματα.

Comparetur Platonis dictum: Οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τᾶλλ' ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ.

DIPHLUS fr. 32, 22.

συνῆκας ἡμῶν εἰς τὰ λάχανα τὴν πόλιν.

Optime Schweighäuser συνῆκας. Kockii coniecturae συνείρχας obstat, quod nusquam verbi εἶργειν neque simplicis neque compositi apparet Perfectum activum.

Idem fr. 61, 6

γέγηθα καὶ χαίρω τε καὶ πτερύττομαι.

Kock mavult

γέγηθα τ' ἀσπαίρω τε κτέ.

Nusquam ἀσπαίρειν vidi similiter usurpatum. Si quid mutandum, scribam potius:

χαίρω τε καὶ γέγηθα καὶ πτερύττομαι.

Notum est omnibus Datidis illud apud Aristophanem ὡς ἦδομαι καὶ χαίρομαι κεῖΦραινομαι. Cf. Pac. 325. ἦδομαι γὰρ καὶ γέγηθα καὶ πέπορδα καὶ γελῶ.

Idem fr. 90

παρὰτῆμ' ὀλοσχερῇ

ἄρν' ἐς μέσον σύμπτυκτον, ὠνθυλευμένον,
χοιρίδια περιφόρινα κρομβάσας ὄλα·

B. δούρειον ἐπάγω χῆνα τῷ Φυσήματι.

Recte editor „τῷ Φυσήματι corruptum est.” Conieci:

B. δούρειον ἐπάγω χῆνα. A. τοῦ Φυσήματος.

O jactantiam. Nam duos colloqui coquos quorum alter alterum iactatione superare conetur intellexit Meineke, neque abhorret a probabilitate illa verba δούρειον — χῆνα alteri eorum elicuisse hanc exclamationem. An putas fuisse

B. δούρειον ἐπάγω χῆνα A. τῷ Φυσήματι,
ut malitiose alter alterius orationem explevisse putetur, quasi dixerit τῷ μὲν λόγῳ, τῷ δ' ἔργῳ οὐκ? Illam tamen rationem praetulerim.

Finem his disquisitionibus imponam temptando ALEXIDIS loco e Phaedro, ubi enumerantur quae Amori propria sunt (fr. 245), 10 sqq.;

ἡ τόλμα μὲν γὰρ ἀνδρός, ἡ δὲ δειλία
γυναικός, ἡ δ' ἄνοια μανίας, ὁ δὲ λόγος
Φρονοῦντος, ἡ σφοδρότης δὲ θηρός, ὁ δὲ πόνος
ἀδάμαντος, ἡ Φιλοτιμία δὲ δαίμονος.

Non est ἄνοια μανίας, ut arbitror, sed παράνοια, nec abstractae notioni μανία locus est inter concreta ἀνδρός, γυναικός, Φρονοῦντος (ἀνθρώπου), θηρός, ἀδάμαντος (?). Vix aliter poeta scribere potuit quam ἡ δ' ἄνοια παιδός, cum praesertim ἡ τῶν παίδων ἄνοια notissima sit et frequenter commemoretur. Recte autem inter se opponi παῖδα et Φρονοῦντα intelleget quicumque reputabit, ut Φρονεῖν dicantur *adulti*, ita μήπω Φρονεῖν dici solere a Graecis *puerulos*. Fieri potest ut μανίας sit scioli locum non intellegentis παραδιόρθωσις.

Multo autem incertius est quid delitescat sub depravata, recte

enim ita statuit Kock, lectione *δαίμονος*. Hoc tantum video aptum esse:

ἡ Φιλοτιμία δ' Ἀχιλλέως,
ut in ipsis praegressis valde mihi arridet Meinekii coniectura
ὁ δὲ πόνος

Ἄτλαντος.

Verum talia demonstrare aequè difficile est quam facile suspicari.

Reliquos comicos non tangam antequam ultimum operis Kockiani volumen ad me pervenerit.

Scribebam Traiecti a. Rh. m. Decembri a. 1885.

AD DIONYSIUM HALICARNASSENSEM.

Pag. 269. ἐκείνου δ' ἄρξαντος τῶν πολιτευμάτων τούτων οἱ βασιλεῖς οἱ μετ' αὐτὸν ἡγησάμενοι τῆς πόλεως τὴν αὐτὴν ἐφυλάξαντο προαίρεσιν. Quid evidentius quam ἐφύλαξαν esse rescribendum?

Pag. 321. ἔσκιε δὲ τὰ μετὰ ταῦτα γενόμενα τὴν Πίσωνος ἀληθεστέραν ποιεῖν ἀπόκρισιν. Commendo: ἀπόφασιν.

Pag. 351. Scribendum: ἐπεὶ δ' ἔτοιμα τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα ἦν ἀμφοτέροις, προελθόντες εἰς τὸ πεδῖον ἐμάχοντο. Editur: ἦν, ἀμφοτέροι.

Pag. 366. Numa Pompilius κατέβαινεν εἰς τὸ ἱερὸν ἄντρον καὶ τοὺς νόμους ἐκεῖ συνθεῖς ἐκόμιζεν, οὓς ἀπέφαινε παρὰ τοῦ Διὸς λαμβάνειν. Immo vero: καὶ τοὺς νόμους (οὓς) ἐκεῖ συνθεῖς ἐκόμιζεν, ἀπέφαινε π. τ. Δ. λαμβάνειν.

Pag. 467. τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἀπάντων μηνύματα ταῖς μὴ κολαζούσαις πόλεσι τοὺς ἐναγεῖς διεξιόντες. Pro languido ἀπάντων dederat, opinor, ἀπαντῶντα.

Pag. 957. ἡ μέντοι βουλὴ μαθοῦσα ὥς εἶχεν αὐτοῖς τὰ πράγματα [ἀπόρως]. Emblemata sede arguitur.

Pag. 1044. Πλείονος ταραχῆς κατασχούσης τοὺς οὐδὲν πλεῖον τῶν ἀσφαλῶν προϋπομένους ἡγεμένους. Requiro προἰδομένους.

Pag. 1357. ὁ μὲν δὲ Γεγάνιος καὶ Μηνύκιος . . . ἐν μεγάλοις καὶ παντοδαποῖς χειμῶσι γενόμενοι καὶ πολλάκις ἀνατρέψαι κινδυνεύσαντες τὴν πόλιν. Ridiculo errore pro κινδυνεύσασσι.

Pag. 1554. τί δὲ οἱ παῖδες ἡμῶν δρᾶσαντες ἢ διανοηθέντες

ἄδικειν περὶ σοῦ; Absurda oratio, nisi mecum ἄδικον re-
posueris.

Pag. 2149. πρῶτα μὲν ὅρκια τεμνόντες ἀπόρρητα τῷ πλήθει
συνθήκας σφίσιν αὐτοῖς ἔθεντο. Corrigendum esse ἀπορρήτους
et per se patet, et confirmabit Livius de eadem re scribens
(III. 36): *foedus clandestinum inter ipsos iure iurando ictum*.

Pag. 2157. ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς αἱ πράξεις ἐγέ-
νοντο. Nota res est vulgo πᾶξεις et παράταξεις confundi.

Lib. XII. C. 16: τοῦτον τὸν οἶωνόν οὔτε μαντείας οὔτ' ἐν-
δοιασμοῦ δεόμενον, ἀλλὰ καὶ τῷ Φαυλοτάτῳ ῥάδιον ὄντα συμ-
βαλεῖν. Risum movet ἐνδοιασμοῦ, sed vera lectio non procul
abest; reponere: οὔτε θειασμοῦ.

K. G. P. SCHWARTZ.

AD LUCIANUM.

Tyrannicida Cap. 1. πληγῇ μιᾷ δύο πονηροὺς ἀποσκευασάμενος [καὶ Φονεύσας] τὸν μὲν παῖδα τῷ ξίφει, τὸν πατέρα δὲ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν Φιλοστοργίᾳ. Abiiciendum est καὶ Φονεύσας. ἀποσκευάζεσθαι apud recentiores haud ita raro *interficere, de medio tollere* significat; inprimis apud Herodianum; de qua re iam admonuit Reitzius. Cf. ex multis Hdn. I. 17: πατρώους φίλους ἀποσκευάσασθαι πάντας ἤθελεν et VII. 1: τοὺς φίλους πάντας ἀπεσκεύασατο. Neque aliter ipse Lucianus in Iove Tragœdo C. 25: καὶ διὰ τοῦτο ἀποσκευάζεσθαι τὸν ἄνδρα, eodem sensu dictum quo in praegressis ἐκποδὼν ποιήσασθαι et mox προαναιρεῖν.

Sed multo gravius offendor in iis quae continuo sequuntur. 'Ipse tyrannus', ait 'poenas maleficiorum luit ζῶν μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προανηρημένον παρὰ τὴν τελευτήν, τελευταῖον δὲ ἠναγκασμένος, τὸ παραδόξοτατον, αὐτὸς αὐτοῦ γενέσθαι τυραννοκτόνος. Quid, quaeso, significant haec verba: παρὰ τὴν τελευτήν? Si interpreti credis, *circa suae vitae finem*; neque egomet quo alio sensu accipi possint invenio. Non sane ignoro praepositionem παρὰ nonnumquam *de momento temporis* usurpari; sed, ut verissime observavit Fritzschijs ad Char. C. 10: παρὰ τὸ πορθμεῖον αὐτό, ubi hanc significationem induit, *semper et ubique cum pronomine αὐτός iungitur*. Verum est haec ipsa verba 'παρὰ τὴν τελευτήν' in Nigrino c. 30 ab omnibus libris manuscriptis exhiberi; sed dudum est ex quo idem Fritzschijs, praeunte Hemsterhusio et sententia duce, μετὰ τὴν τελευτήν reposuit.

Itaque παρὰ τὴν τελευτὴν, prononime non addito, stare non poterit. Sed male, opinor, nostro loco consulueris, αὐτὴν suppleri iubendo. Quid enim sibi proposuit orator? Ut ostendat poenam quam senex ille tyrannus post tot flagitia subierit, quam gravissimam fuisse. Quid autem huic patri erat optabilius quam statim post filium emori? Audi ipsum oratorem (C. 18): οὐ γὰρ ἡγνόνουν ὅσῃν ἐκεῖνος εὖνοϊαν πρὸς τὸν υἱὸν εἶχε, καὶ ὥς οὐκ ἂν ἡξίωσεν ἐπιβιῶναι οὐδ' ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. Et filii corpore conspecto pater miserrimus: 'ποῦ ὁ σφαγεύς;' exclamat 'τίνι με τηρεῖ;' καὶ τῇ βραδυτῇτι, κολάζειν δέον, καὶ παρατείνει μου τὸν φόνον καὶ μακροτέραν μου τὴν σφαγὴν ποιεῖ. Et omnes parentes, ubi carissima liberorum pignora iis erepta sunt, vitae finem a dis immortalibus precari solent, ut mater illa Euryali apud Vergilium:

„Aut tu, magne pater divom, miserere, tuoque

Invisum hoc detrude caput sub Tartara telo,

Quando aliter nequeo crudelem abrumperé vitam.”

Pluribus haec persequi nullo negotio possim; sed hoc effecisse mihi videor verbis istis: παρὰ τὴν τελευτὴν, prorsus contra mentem scriptoris, poenam patris tyranni *haud paululum elevari*; itaque vitium contraxisse non dubito. Fundus corruptionis inde repetendus, quod vox τελευτή a negligente librario perperam ex τελευταῖον fuerat repetita. Quae Luciani manus fuerit, pro certo affirmare non ausim; videndum tamen annon naturae rei maxime sit conveniens: παρὰ τὴν φύσιν. Acerbum hoc nobis videri solet, quod *contra naturam eiusque leges* — sic enim vulgo loquimur, non quaero quam recte — iis superesse cogimur, a quibus nos ipsos sepulcro condi ius fasque erat.

Consimile corruptelae genus, nisi fallor, pessumdedit locum de Cal. C. 13: τὰ προσόντα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλοντες οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦνται τὰς κατηγορίας, οἶον τὸν μὲν ἱατρὸν διαβάλλουσιν ὥς Φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ ὥς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ ὥς προδοτικόν, ubi τύραννον ex τυραννικόν originem duxisse videtur. Tale quid sententia, me iudice, postulat: τὸν πλούσιον δὲ ὥς τυραννικόν, τὸν ἐλευθέριον δὲ ὥς προδοτικόν.

Sed ut ad locum nostrum redeam, ne sic quidem mihi per-

sanatus videtur. Haereo enim in voce τελευτατον, quam ut quodammodo defendi posse non negem, tamen multo magis placeret levi mutatione in eius locum substitutum: τελευτων. Nempe opponuntur inter se — et captat has αντιθέσεις rhetoricas, si quis alius, auctor huius controversiae — quae pater vivus quaeque moriens fecerit; quemadmodum mox de filio, quae per vitam et quae post interitum. Ut in his ζων et μετὰ θάνατον, sic in illis ζων et τελευτων sibi respondent.

Cap. 3. καὶ τὴν ἐλευθερίαν βέβαιον παρασχών, οὐδενὸς παραλειμμένου κληρονόμου τῶν ἀδικημάτων. Cum nostri sit arbitrii in singulis locis, prout sententia flagitat, aut παρα aut περι reponere, nihil certius quam h. l. περιλειμμένου esse scribendum. Non enim hoc dicit nullum a se flagitiorum heredem esse praetermissum, sed, ut recte etiam vertit interpres Latinus, nullum omnino esse relictum. Certo et perpetuo discrimine distinguuntur παραλείπειν, omittere, praeterire et περιλείπειν, relinquere, ut nusquam anceps esse possit optio. Cf. ex plurimis apud nostrum: Hermot. C. 42: ἄχρι ἂν ἐκεῖνός σοι περιλειφθῇ ὁ τὸ μόνον γράμμα ἔχων; Imagg. C. 21: ἔτι γὰρ τὰ μέγιστα τῶν ἐκαίων περιλείπεται; Tox. C. 2: τῶν περιλοιπῶν θεῶν et infra C. 8: τίνα ἂν ὁ περιλοιπὸς κολασθεῖν τρόπον, ubi suppleendum τίνα ἂν (οὖν), ut in Cataplo C. 28: τίνα ἂν οὖν κολασθεῖν τρόπον; In Cataplo C. 18 pro ἐγὼ δὲ μόνος ἐνταῦθα περιλειφομαι Gorlicensis habet παραλειφομαι; pessime, ut vides.

Cap. 4. Malim fere, quamvis non prorsus necessarium esse ultro concedam, τὰ ἐν τῇ τυραννίδι (κακὰ) καίπερ εἰδῶσιν ὑμῖν ἀκριβῶς διηγούμενον. Nimis enim ambigue dictum videri possit τὰ ἐν τῇ τυραννίδι; siquidem inter eos, qui invidioso hoc nomine designabantur, nonnullos fuisse et virtute insignes et optime de civibus meritos, ἐκ τῆς ἱστορίας παρειλήφαμεν. Cf. omnino Phal. Prior. C. 7.

Cap. 5. ἐκείνῳ αἱ παρθέναι ἀνήγοντο. Contuli Phal. Prior. C. 3: γυναικῶν ἀπαγωγαί; Catapl. C. 26: υἱέων ἀπαγομένων πρὸς ὕβριν; Anach. C. 13: φίλων ἢ οἰκείων πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων; Fugitt. C. 18: γυναῖκας ἀπάγουσι μοιχεύοντες et C. 30: τὴν γυναῖκα φῆχτο ἀπάγων. Iam vides quam necessarium sit ἀπήγοντο reponere.

Ibid. ὁ γέρων δὲ ἐκείνῳ (ita lg. cum Struvio, cui suffraga-

tur Herwerdenus, pro ἐκεῖνος) ἡκολούθει καὶ συνηδίκηι καὶ ἐπὶ νει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα. Annotat Herwerdenus: 'συναδικεῖν non minus est grave quam ἀδικεῖν'. Concedo; sed fugit virum doctissimum illud ἀδικεῖν iam in praegressis patri tyranno attributum fuisse; cf. O. 4: καὶ ἡδίκηει ὅσα κελεύοι (filius scil.). Itaque nihil obstat quominus h. l. συναδικεῖν dicatur. Nec tamen ipse locum integrum esse iudico; inepte enim dictum est: ἐπὶ νει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα. Omnia expedita erunt et plana, si ita locum refingas: ἡκολούθει καὶ συνηδίκηι καὶ μόνον οὐκ ἐπὶ νει τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα. Quod quam acerbè dicatur, intellegis; senex ille, 'οὐ πάνυ τυραννικὸς αὐτὸς ὢν', adeo filio obnoxius erat et caeco amore devinctus, ut omnia ei concederet et tantum non flagitia eius laudaret et extolleret. Quam innumeris locis apud Lucianum legitimus verborum ordo a scribis omnibus modis sit turbatus, neminem fallere potest, qui vel obiter variarum lectionum farraginem inspexerit.

Cap. 8. ἄξιον δὲ τινα δεῖ ζητῆσαι δῆμιον ἄλλον μετὰ τὴν συμφορὰν, μὴ δὲ τὴν αὐτὴν κερδαίνειν. Locus, ut primo obtutu videri potest, omnino insanabilis et conclamatus; cuius tamen emendationem probabilem, σὺν θεῷ εἰρήσεται, reperisse me confido. Sed ante omnia revocanda erit librorum omnium et Vulgatae lectio: ἀλλὰ μετὰ τὴν συμφορὰν, cui Burmeisterus, ἦλον ἦλφ ἐκκρούων, quod nunc editur substituit. Non haec, si quid video, labem conceperunt; sedes corruptelae quaerenda in verbis absurdissime depravatis: μὴ δὲ τὴν αὐτὴν κερδαίνειν. Quid si in αὐτὴν nihil aliud lateat quam λύπην? Exaretur utrumque litteris uncialibus: ΑΤΤΗΝ — ΑΤΠΗΝ; discrimen est perexiguum, uti vides, et paene nullum. Itaque scribendum existimo; ἀλλὰ μετὰ τὴν συμφορὰν, μὴ δὲ τὴν λύπην αὐτὸν κερδαίνειν. Postquam λύπην in αὐτὴν abierat, αὐτόν, quod facile intellegitur, intercidit. Iam videamus sententiam. 'Mea ipsius manu', inquit orator, 'improbis iste indignus est'; alius quis quaerendus est carnifex (gladius scil.); *verum nonnisi post calamitatem, neque luctum* (quem ex morte filii est suscepturus) oportet eum compendifacere. Tyrannus trucidabitur vel potius ipse sibi mortem consciscet gladio per viscera adacto; sed non statim, non antequam filium foede in-

teremptum conspexerit et luxerit et summum dolorem ex hoc tristissimo visu susceperit. Vide quam optime his respondeant quae leguntur in O. 17: τὸν τύραννον ἀπέκτεινα, οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ πληγῇ μίᾳ, ἀλλὰ λύπῃ προβανίσας πολλῇ sqq. Nunc etiam offensione carent quae dicere pergit: ἰδέτω, κολασθήτω, (cf. U. 17: τὸ δὲ μὴδὲν τοιοῦτο θέαμα ἰδεῖν οὐδὲν ἔχει τυραννικῆς κολάσεως ἄξιον), παρακείμενον εὐρέτω (nam sic corrigendum videtur pro ἐχέτω) τὸ ξίφος. De verbo κερδαίνειν pro *lucrifacere*, *compendiāfacere* posito vd. quae diasserunt Cobetus. V. L. p. 261 et p. 379.

Cap. 9. Deleatur ἡ δὲ post θαρρεῖν, quod ex sequentibus irrepsit. Mox ex F. recipe δ πατήρ.

Cap. 11. οὐ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον. Iamdudum correctum oportebat αὐτός, ἵνα ἰστίως παππ. Vide modo infra: αὐτὸς εἰργασμαι τὴν σφαγὴν· ἐμὸς δὲ φόβος, ἡ χεῖρ ἐκείνου et: ἀπήτεις ἄν καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχαιρεα τὴν σφαγὴν; et omnino totum Cap. 12.

Ibid. δι' ὃν ἐκείνος ζῆν οὐκ ἐδύνατο. Repone οὐκέτ', ut in Cap. 9. In fine corrigendum: τοῦτο πολυπραγμόνει (εἴ) τις τῶν πονηρῶν λείπεται ἢ τις ἐλπίς τοῦ φόβου ἢ τι ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν.

Cap. 13. καίτοι ὃ γε νόμος, ὡς φήσ, τὸ κεφάλαιον ἐξετάζει τῶν πραγμάτων. Fieri non potest, ut accusator hoc ultro largitus esset. Fortasse legendum ὃν φήσ.

Cap. 14. ἐξετάσατε εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλείπεται. Novum et inauditum est τὰ πρὸς τὸν νόμον pro eo quo ad unum omnes summa constantia utuntur: τὰ κατὰ τὸν νόμον. Cf. supra C. 10: οὐδὲ πεπρᾶχθαί μοι τὰ (ita Hartmannus pro τῇ; in idem et ipse incideram) κατὰ τὸν νόμον. Itaque aut κατὰ reponendum; (nam et harum prae-positionum compendia nonnumquam confunduntur; cf. Cobet. V. L. p. 272); aut, quod magis probo, articulus inducendus, ut παραλείπεται τι πρὸς τὸν νόμον eodem modo dictum sit quo supra: ἢ ἐνδεῖν ἔλεγες μοι τι πρὸς τὸν νόμον; et mox: ἄρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνεδέησα;

Ibid. Ut sententia aptius decurrat, *virgula*, non *puncto* post λαμβάνειν distinguendum.

Cap. 15. τὸν τύραννον ἀφύλακτον, ἀνοπλον, γυμνὸν ἀπέ-

δωκα. Ita sequiores hic illic Latine potius quam Graece pro ἀπέδειξα, ut apud Dion. Halic. p. 431: ἐπιμελῇ αὐτὴν ἀπέδωκε τῶν ἀναγκαίων (cf. Cob. ad D. H. p. 9). Sed apud Lucianum hunc usum praeterea non observavi.

Cap. 16. τί γάρ, εἰ δορυφόρον ἔνα, τί δ' εἰ ὑπὸν [τινά] τοῦ τυράννου ἀπέκτεινα; Insititium videtur τινά; nam quae haec prava est oppositio, vel distinctio, inter ἔνα et τινά? Probabile duco, quod sexcenties fieri videmus, εἷς et τις inter se confusa fuisse, et τινά, quam correctionem nescio quis in margine adscripserat, alieno loco in textum esse receptum. Certe meo quidem iudicio multo melius δορυφόρον τινά se habebit.

Ibid. ἄρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ὃ οὗτος, δωρεᾶς, ἀλλ' ἄτιμος ἐπὶ τηλικούτοις γένωμαι; Vix et ne vix quidem mihi persuadeo sic pro ἄξιος εἶμι vel δοκῶ scribi potuisse. Lenissima mutatione rescribe: ἄρ' οὖν οὐκ ἀξιοῖς, ὃ οὗτος, δωρεᾶς; Post pauca recipienda erat Halmii emendatio ἀπαραιτητότερος pro ἀπαράλιτος.

Cap. 18. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἄθροα περίεσθη, τὴν φύσιν. . . . τὰς ἐπὶ (fortasse delendum cum Jacobitio) τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων. ἐπ' αὐτὸν ἐχρησάμην τούτοις συμμάχοις καὶ πρὸς τὴν τελευταίαν ἐκείνην σκέψιν κατηνάγκασα. τούτοις debetur Pelleto pro librorum scriptura τοῖς. Sed mortuo medicinam fecit vir doctissimus; una litura haec delenda sunt, quippe quae nihil contineant nisi otiosam et futilem explicationem praecedentium et sententiam onerent et obscurant. Iam his abiectis omnia plana fiunt et expedita.

Cap. 19. Praetulerim ἀνόπλῳ ὑπὸ τοῦ καιροῦ κατειλημμένῳ pro ἐπί. In Cap. 20 supplendum: οἶα (μὲν) πεποιθέναι. . . . οἶα δὲ εἰρήκηναι. Delendum contra videtur ἢ post προανηρημένον.

Cap. 21. ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἔξειν ἐκδικόν· νῦν δὲ ὡς ἄτεκος, νῦν δὲ ὡς οὐδὲ φονέως εὐπορῶν. Prorsus ineptum mihi hoc videtur: *mortuus essem, sed tantum ut tyrannus; nunc vero ut orbus*; i. e. *'nunc non solum tyrannus sum, sed etiam orbus'*. Emendatio tamen in promptu est. Rescribe: ἀπέθανον ἄν, ἀλλ', ὡς τύραννος, μόνος. Mortuus essem, sed, ut tyrannus, solus; me, tyranno, perempto tibi, o

fili, interfector peperciisset; *solus* occidissem, ultore caedis relictio; nunc vero orbus et inultus pereō.

Cap. 22. Scribe οὐ μικρὸν οὐδ' εὐκαταγώνιστον ἔργον pro οὐδὲ μικρὸν.

Abdicatus. In Argumento supplendum: καὶ λέγων μὴ δύνασθαι (δεύτερον) ἀποκηρύττεται. Facillime id excidere potuit, quandoquidem in vetustissimis libris una littera B et δύο et δεύτερος et δευτεραῖος denotari solent. De qua re vide testimonium disertissimum Galeni, nuper prolatum a Cobeto (*Mnem.* Vol. XIII. p. 236).

Cap. 1. Necessario scribendum: ἐβουλόμην μὲν (ἂν) οὖν. *Vellem* non aliter dicitur quam ἐβουλόμην ἂν. Exempla passim sunt obvia.

Cap. 5. μὴ διαβολὴν τινα μεῖζω ἐνέγκῃ μοι τὸ ἀποτυχεῖν ὥς ἀμυνομένῳ τὸν πατέρα (τῷ adde) Φαρμάκῳ καὶ μνησικακήσαντι ὃν ἐπεπόνθειν ὑπ' αὐτοῦ. Perspicuum est ἀμυναμένῳ requiri. Praeterea videndum, annon forte copula cum sententiae detrimento irrepsit, qua expuncta τὸ μνησικακεῖν tamquam *causa* memoratur cur patrem ulcisci vellet. Semper in talibus aliquid turbant librarii.

Cap. 6. ἀλλὰ τι παλαιὸν ὑποικουροῦν ἐν τῇ ψυχῇ κακόν. Elegantius sane scribetur: παλαιοὶ ὑποικουροῦν. Post pauca inserenda coniunctio: ἂν δὲ τινα ἱατρὸν ἴδῃ (ἢ) καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον.

Cap. 7. Corrigendum: οὔτε (τὴν) ἀρχὴν; ἐκέλευεν ἰάσασθαι καὶ τὸ ὁμοιον ἐγχείαι φάρμακον; οἷεται (sic libri ACFM) γὰρ ἐν εἶναι; πάσχει μὲν (τὸ) σύνηθες; καὶ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ (ὑπὲρ) τῆς τέχνης.

Cap. 8. οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης οὐδὲ πάντας υἱέας οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν ἀποκηρύττειν συγκεχώρηκεν. Cum sententia tum oppositum πάντας υἱέας suadent, ut πατράσιν interponamus: οὐ γὰρ πατράσιν ἅπασιν, quod quam facile excidere potuerit in aprico est. Mox supplendum: οὐκ οὐν ἡγεῖτο ἀδίκαστον (δεῖν) γίνεσθαι τὸ πρᾶγμα.

Cap. 11. ἦν δὲ τινες ἐκόντες αὐτοὶ σύνθωνται. δικαστὰς καὶ προελόμενοι ἐπιτρέψωσι διαιτᾶν, οὐκέτι· οἷς γὰρ ἐξῆν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐμμένειν, εἰ τούτους τις αὐθαίρετος εἴλετο, στέργειν ἐστὶ δίκαιος τοῖς ἐγνωσμένοις. Hic primum praetulerim ἐλόμενοι,

ad quam vocem mente repetendum *δικαστάς* (ut statim sequitur: *εἰ τούτους τις εἴλετο*). Deinde pro *δαιτᾶν* reponere *δαιταν*. Sed multo gravius vitium superest in voce *ἐμμένειν*. Quis unquam dixit *ἐμμένειν τινι* pro *iudicio alicuius stare*? Nihil aliud sententiae satisfaciet quam ut pro *ἐμμένειν* *ἐπιτρέπειν* reponatur. Unde autem *ἐμμένειν* originem duxisse potuit? In margine adscriptum fuisse suspicor, tanquam interpretamentum *ν. στέργειν*, deinde alieno loco, ut fit, illatum genuinam lectionem supplantasse.

Cap. 12. *ἐγὼ εἰ μὴ φύσει παῖς ἦν, θέμενος δ' ἀποκηρύττειν ἤθελες*. Probarem, si *generalis* esset sententia; cum tamen — vide sqq. — de *uno* patre et *uno* filio agatur, necessarium videtur: *εἰ μὴ φύσει (σὸς) παῖς ἦν*.

Cap. 13. *ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἐλαύνειν τὸν ἐφησθέντ' ἂν δικαίως ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξεβέβλητο*. Sensu haec vacant, quem certe non restituit infelix Gesneri coniectura: *μνησθέντ' ἂν δικαίως*. Pars sententiae, nisi fallor, intercidit, in hunc fere modum supplenda: *τὸν ἐφησθέντ' ἂν δικαίως ἐφ' οἷς (πάσχοντα εἶδεν ἐκεῖνον ὃς) ἀδίκως ἐξεβέβλητο*. Possis etiam: *ἐφ' οἷς (φανερὸς ἐγένετο ὅτι) ἀδίκως ἐξεβέβλητο*, ubi *ἐφ' οἷς*, pro *ἐπὶ τούτοις*, *οἷς* accipiendum. Scilicet insania patris innocentia filii comprobabatur.

Cap. 14. *ὃν γὰρ ὡς ἐν ἐσχάτοις οὖσαν τὴν γυναῖκα [καὶ παμπονήρως ἔχουσιν] οὐκ ἰώμενον μισεῖς*. Tam misere haec languent, ut vix ab ipso auctore profecta crediderim. Etiam certior res est in Cap. 26, ubi editur: *καὶ μὴ ἀπειρόκαλον μὴδὲ ἐξαγώνιον [μὴδὲ ἀλλότριον ἢ ἄκαιρον] ἠγγήσεσθε τὸν περὶ τούτων λόγον*. Nonne oculis paene vides male sedulum lectorem ad *ν. ἐξαγώνιον* suum: *ἀλλότριον ἢ ἄκαιρον* in margine appingentem? Nihil offensionis est in *Pro Imagg. C. 18*: *ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐξαγώνια καὶ πόρρω τοῦ πράγματος*, aut in *Anach. C. 19*: *μὴ ἐξαγώνια μὴδὲ πόρρω τοῦ σκοποῦ*. Sed quis homo venustior ferre potest hanc putidam tautologiam?

Cap. 16. *Ἰrascaris Editori mordicus retinenti malesanum illud: ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἀπάντων τούτων ἐν τῇ ἱατρικῇ τὸ ἐπισφαλέστατον*, cum iam Gesnerus monuerit *τοῦτο* esse reponendum. Emendationem perfeceris pro *ὄντων ἐνόντων* sive *προσόντων* restituendo.

Cap. 17. ὥπερ οἱ μὲν ἄλλοι (an ἄλλο τι?) νοσοῦντες ἰαδίως πεισθεῖεν ἄν. Mirifice hic variant Codices; in aliis est ὥπερ, in aliis ὥσπερ vel ἄπερ. Sententia duce repono: ὥπερ . . . πάθοιεν ἄν.

Cap. 19. ὑβρίζεις τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὴν φύσιν· τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς [τῇ φύσει]; Extrema melius aberunt.

Cap. 20. Nihil est quod editur: ἀλλ' ὑμῖν ποιεῖ τοῦτο σκοπεῖν. Libri aliquot ὑμᾶς, ex correctura, opinor. Verum videtur: ἀλλ' ἐφ' ὑμῖν ποιεῖται. Cf. Pisc. C. 40: ἐπ' αὐτῷ, εἰ δοκεῖ, Παρρησιάζῃ ποιησώμεθα τὸ τοιοῦτον.

Cap. 21. τίς πορνοβοσκὸς ὑβρίσται; τίς ἡτιάσατο; Non ita scripserat, sed τίς πορνοβοσκὸς ὑβρίσθαι ἡτιάσατο;

Cap. 22. πάντα ταῦτα . . . εὐλόγους ἔχει τὰς προφάσεις καὶ τὰς μέμψεις πατρικάς. Bonus interpres: *rationabiles habent causas et reprehensiones patrias*. Verbum pro verbo reddidit; quo sensu nihil curat. Si haec intellegere vis, emenda: εὐλόγους ἔχει τὰς προφάσεις εἰς τὰς μέμψεις πατρικάς, quo nihil potest esse luculentius: *iustam praebent causam, quomobrem filii a patribus vituperentur*. εἰς semel scriptum omnia perdidit.

Cap. 23. τὸ δὲ τῆς ἱατρικῆς ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι . . . τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶναι προσήκει, καὶ τινα προνομίαν ἔχειν τὴν τέχνην [δικαίον] τῇ ἐξουσίᾳ τῆς χρήσεως. Requiro ἐλευθεριώτερον; de *libertate* agitur, non de *liberalitate*. Praeterea tolle inutile fulcrum orationis: δικαίον, quod male manus adlevit, non intellecto infinitivum ἔχειν a προσήκει pendere.

Ibid. μηδ' ὑπὸ δουλείαν γενέσθαι νόμου μηδ' ὑπὸ φόβον καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μηδ' ὑπὸ ψῆφον καὶ πατρὸς ἀπειλὴν καὶ ὄργην ἰδιωτικὴν. De quonam haec praedicari debent: μηδ' ὑπὸ ψῆφον? De *iudicio*, opinor. Ut autem nunc ea verba legantur, necessario ad ipsum *patrem* sunt referenda; quod absurdum est. Transpone inter se μηδ' ὑπὸ φόβον et μηδ' ὑπὸ ψῆφον et nihil molestiae supererit. In fine corrigendum: οὐ βούλομαι οὐδὲ θεραπεύσω. Editur: θεραπεύω.

Cap. 25. Emenda: τὸν ἄπαξ τινὰ ἱασάμενον et νῦν δ' ἤδη σκέψασθε οἷα καὶ ἐστὶν αὐτοῦ τὰ ἐπιτάγματα pro καὶ οἷα (καὶ om. A).

Cap. 24. Stolidissimum emblemata hoc caput deturpat. Tam-

quam triticum', ait, 'si in diversos spargas agros, ἀναφύεται . . . διαφόρως καθ' ἐκάστους τόπους, οὕτω δὲ καὶ τὰ νοσήματα παρὰ τοὺς ὑποδεξαμένους [τόπους] ἢ εὐφορὰ καὶ εὐτροφὰ ἢ ἐλάττω γίνεται. Scripserat: παρὰ τοὺς ὑποδεξαμένους, i. e. pro cuiusque natura et statu corporis et habitu; quod in praegressis σωμάτων φύσεις καὶ κράσεις dicitur. Lepidum caput, qui τόπους supplendum esse putavit!! Praeterea pro ἐν ὄρει καὶ ὑπολίθῳ γηδίῳ ex Timone C. 31 rescribe: ἐν ὄρεινῳ.

Cap. 28. Supplendum: εὐαλωτότερα καὶ ταῖς νόοις (μᾶλλον) ἐκκείμενα.

Cap. 29. καὶ τίνος πλείονος μετέχει. Mendose pro πλείον.

Phalaris Prior. Cap. 2. ἐπιβουλεύοντας καὶ ἐξ ἄπαντος [τρόπου] ἀνελεῖν με ζητούντας. Collatis Cap. 7, ubi eadem verba recurrunt: ἐξ ἄπαντος ἀνελεῖν σπεύδουσι et Cap. 11: ἐξ ἄπαντος κολάζειν ἐπιθυμοῦντι, certe suspicari licet τρόπου non ab ipso auctore esse additum. Et est haec locutio Nostro perfamiliaris. In fine capitis verba inde ab ἤσαν usque ad ἀνδύκην in *parenthesi* sunt collocanda.

Cap. 3. εὐθὺς γοῦν τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἐσπίεσμην καὶ συμβούλοις καὶ συνεστίοις ἐχρώμην τοῖς πλείστοις αὐτῶν. Pro πλείστοις potius aliquod verbum expectaveris, quo ratio redditur cur his potissimum prae ceteris confideret tyrannus et convictoribus uteretur aut in consilium admitteret. Fortasse scribendum: τοῖς πιστοτάτοις αὐτῶν. Nota res est πιστός et πλείστος passim confundi.

Ibid. ὑδάτων τε ἐπιρροαίαις. Nulla notatur scripturae varietas; in Timone contra (Cap. 18) omnes libri: ἐπιρροήν, nullus ἐπιρροίαν. Mox ex Y recipiendum: περιβολαῖς, quod melius respondet pluralibus: ἐπιρροαίαις et ἀναστάσεσιν.

Cap. 4. ἤδη δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀφεῖναι τὴν ἀρχὴν . . . ἐσκοπούμην, ὅπως μόνον ἀσφαλῶς παύσαιτ' ἂν τις ἐννοῶν. Manifesto hoc dicit: se iam de regno abdicando cogitare, sed hanc solam cogitationem se etiamnunc morari quomodo id tuto facere possit. Quamobrem scribendum arbitror: μόνον ὅπως ἀσφαλῶς παύσαιτ' ἂν τις ἔτ' ἐννοῶν. Cf. quae mox leguntur: τὸ δ' ὅπως μηκέτι τοιαύτης θεραπείας δεῖσεται ἢ πόλις, τοῦτ' ἐζήτουν ἔτι. Post pauca corrige: διασπάσσεσθαι ἢ πείλουν pro διασπάσασθαι.

Cap. 5. Sine exemplo dictum videtur: ἐζήτουν τινὰ σωτηρίαν περὶ τῶν παρόντων, quod omnes ἐκ τῶν παρόντων dicere solent, ut in hoc ipso capite: ἐκ τῶν ἐνόντων. περὶ ex praegressis: περὶ τῶν τότε πρακτέων se insinuavit. Quam plurimi errores sic nascuntur.

Ibid. αὐτίκα μελλήσοντα πείσεσθαι τὰ ὕστατα. Nulla in talibus librorum est auctoritas: nam perpetuo ἔσχατος, αἰσχιστος et ὕστατος a scribis confunduntur. Et quid tritius apud omnes quam πάσχειν τὰ ἔσχατα?

Variis modis titubatur in sequentibus: μᾶλλον δὲ (ἔδει, scil.) γυμνὴν ἤδη ὑπέχειν τὴν σφαγὴν καὶ τὰ φίλτατα ἐν ὀφθαλμοῖς δρᾶν ἀπολλύμενα; ἢ τὰ μὲν τοιαῦτα πάνυ ἡλιθίου τινὸς εἶναι, γενναῖα δὲ καὶ ἀνδρώδη διανοηθέντα . . . μετελθεῖν ἐκείνους, ἑμαυτῷ δὲ . . . ἀσφάλεια παρασχεῖν. Hic primum offendor in voce δρᾶν; nam vel fortissimo viro accidere potest, ut suos ante oculos trucidari videat; is demum ignaviae culpam contrahit, qui hoc fieri patitur; quamobrem reponendum censeo: περιορᾶν. In sqq. constructio laborat; nam unde pendet illud εἶναι? Fortasse scribendum: ἡγεῖσθαι εἶναι. In fine supplē: μετελθεῖν (μὲν) ἐκείνους.

Cap. 6. ὡς νύκτωρ ἐς τὸ ἱερὸν παρῆλθε. Malim fere παρεσῆλθε, quod de furibus clam introeuntibus est usitatum. Cf. Fritzschium ad Catapl. C. 1, ubi παρεσελθὼν restituit pro παρελθὼν. Similiter παρεσελθεῖν pro παρελθεῖν cum parte librorum correctum est Gall. C. 28 et Dial. Meretr. XII. 3. Eodem remedio utendum in Lucio C. 16, ubi scribe: ἄνθρωπος ταύτῃ παρεσῆει pro παρῆει.

Cap. 7. Pro ὁμοίως sententia potius ducit ad ὁμῶς, quod nunc video iam placuisse Solano. Eodem modo peccatur in Dial. Mort. X. 12, ubi legendum: καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα ὁμῶς κἀκεῖνα ὑπὸ τῶν παιδῶν βάλλεται ἀφθόνοις τοῖς λίθοις pro ὁμοίως.

Cap. 8. Φέρειν δ' ἀνάγκη καὶ τὸ ἀναφύμενον ἐκκόπτειν. Pro Φέρειν varia excogitarunt viri docti: κείρειν Seilerus, θέρειν Jensius, δέρειν Bosius, ἀφαίρειν Gesnerus. Ineptissime omnia. Solito minus felix etiam fuit Mehlerus (Luciani Dialogi Quattuor p. LXVII) φθείρειν coniiciens. Nihil aliud huic loco convenit quam: καταφέρειν δ' ἀνάγκη καὶ τὸ ἀναφύμενον ἐκκόπτειν. Hercules enim, ut est apud Apollodorum in Bibl. II.

5. 2 τῷ ῥοπαλῷ τὰς κεφαλὰς κόπτων οὐδὲν ἀνύειν ἐδύνατο. Frequentissime apud Nostrum καταφέρειν pro *ferire, incutere, impingere* usurpatur. Sigla praepositionis neglecta fuit.

Ibid. ὁμοιον χρὴ τῇ ὑποθέσει καὶ αὐτὸν εἶναι. Recte Seagerus: τὸν αὐτόν, nisi quod malim: καὶ ἀεὶ τὸν αὐτόν. Mox scribe ὅλως δέ τινα pro ὅλως δέ, τίνα.

Cap. 10. εἴτα οἴεσθε τὸν πρὸς τοὺς ὀθνείους Φιλάνθρωπον οὕτως (ἄν, add. Herwerdenus) ἀδίκως τοῖς οἰκέλοις προσφέρεισθαι, εἰ μή τι διαφερόντως ἠδίκητο; Qui ita loquitur, manifesto *concedit*, Phalaridem *iniustum* erga cives fuisse; quod tamen hic orator nullo modo concedere potest. Quid enim aliud per totam orationem probare studet quam tyrannum, crudeliter fortasse et irate, numquam tamen *iniuste* adversarios tractavisse? Audi modo, qualia loquentem eum inducat: εἰ αἴρεσίς μοι προτεθείη, πότερα βούλομαι, κολάζειν τινὰς ἀδίκως ἢ αὐτὸς ἀποθανεῖν, εὖ ἴστε ὥς οὐδὲν μελλήσας ἐλοίμην ἂν τεθνάναι μᾶλλον. Et nunc repente idem largietur *iniustum* eum fuisse? Fieri non potest. Itaque pro ἀδίκως aliud erit reponendum, σκαιῶς vel πικρῶς (cf. C. 8: ἀνδρὶ φύσει μὲν ἀγαθῷ, διὰ δ' ἀνάγκην πικρῷ); quo praeterea, quod opponitur, Φιλάνθρωπον etiam ducere videtur.

Cap. 11. κινήσεως γὰρ αὐτῷ καὶ μυκηθμοῦ ἔδει μόνον πρὸς τὸ καὶ ἐμψυχον εἶναι δοκεῖν. Praetulerim ἐνέδει. Motus et mugitus tantum ei *deerant*.

Cap. 14. Scribe ὥς ἂν καὶ (εὖ) εἰδότες et αὐτοῦ τὸν ταῦρον pro αὐτοί.

Phalaris Alter. Cap. 3. καὶ τὸ ἴσον μετέχων τῆς τε δημοσίας εὐκλείας, εἰ φυλάττοιτο καὶ τῆς ἐναντίας δόξης, εἰ ἐκ τῶν παρόντων προσγένοιτο. Manifestum est haec dici de honore vel ignominia, quibus *in posterum*, prout tyranni donarium acceperint aut reiecerint, Delphorum civitas *afficietur*. Quamobrem supplendum: τὸ ἴσον (ἄν) μετέχων.

Cap. 10. εἰ λογίσαισθε [πρῶτον] ὑπὲρ ὧν καὶ ἡλίκων ἐστὶν ἡ σκέψις, πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ . . . ἔπειτα ὑπὲρ τῆς πόλεως ὅλης. Deleatur e proximis invecum πρῶτον, cui nihil respondet. In Cap. 12 reseca puerile glossema οὐ [Φάλαρις] τύραννος εἷς οὐδὲ (δ adde) ταῦρος οὗτος.

Cap. 12. ἀπάντων [ἀνατιθέντων] καὶ ὑπὲρ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν ἐνίων δωρουμένων τὸν θεόν. Elegantem verborum com-

positionem pervertit sciolus, qui satis inficete ἀνατιθέντων interposuit. Quid enim interest inter ἀνατιθέναι et δωρεῖσθαι τὸν θεόν? Nihil, opinor.

Eupuchus. Cap. 2. Supplendum: ὁμόδοξοι γὰρ ἄμφω καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν (ἤσαν) λόγων. In fine legendum: ὅτι σοι τὸ κεκινηκὸς ἦν τὸν τοσοῦτον γέλωτα pro optativo εἶη, qui praegresso εἰδείην perperam accommodatus videtur.

Cap. 3. αὕτη, ᾧ Πάμφιλε, ἡ Ἑλένη, ὑπὲρ ἧς ἐμονομάχουν πρὸς ἀλλήλους. καὶ μέχρι γε τούτου γελοῖον οὐδὲν ἦν ἐκείνοις. Non probo, quod audaci sane coniectura Fritzschi verba ἦν ἐκείνοις post Πάμφιλε transposuit. Leni mutatione rescribe: καὶ μέχρι γε τούτου γελοῖον οὐδὲν ἐν ἦν ἐκείνοις, nihil ridiculi iis quae dicebantur inerat.

Ibid. τὸ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ τρίτον τι ἀγαθὸν καὶ τοῦτο οἶσθαι. Vitiose pro ταῦτα. Cf. Necyom. C. 4: ὁ δὲ τις ἐμπαλιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν ἀπέφαινε et Salt. C. 70: τὸ κάλλος ἐπαινοῦντος καὶ μέρος τρίτον ἡγουμένου τάγαθου καὶ τοῦτο εἶναι.

Cap. 5. διελέγχειν ἐπειρᾶτο μάλιστα τὸν βίον αὐτοῦ· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ Βαγῳᾶς ἀντεξήταζε τὸν ἐκείνου [βίον]. Elegantius abest.

De Astrologia. Cap. 1. οὐδὲ διδασκαλίαν ἐπαγγέλλεται, ὅπως ταύτην τὴν μαντοσύνην διενεκτέον. Intellegerem: διαιρετέον. Verbum διαιρεῖν nonnunquam *explicare, interpretari* significat. Cf. Dion. Hal. p. 785: τὸ μὲν τέρας ὑμῖν ὁ πατὴρ διελεῖται καὶ οὐδὲν ψεύσεται et Plut. Cim. C. 18: φράζει θάνατον αὐτῷ προσημάλειν τὴν ὕψιν οὕτω διαιρῶν.

Cap. 3. πρῶτον Αἰθίοπες τόνδε τὸν λόγον κατεστήσαντο. *Primi* id Aethiopes fecere, non *primum*; itaque reponendum: πρῶτοι.

Cap. 5. Αἰγύπτιοι . . . τὴν μαντικὴν ἐπὶ μέζον ἤγειραν. Immo vero: ἤειραν. Cf. Hist. C. 21: ἐπὶ μεῖζον μὲν αἶρειν τὰ ἡμέτερα; Alex. C. 25: εἴτα θαυμάζεις, εἰ ἐπὶ μέγα ἤρθη τὸ χρηστήριον; In fine pro ἡ περιφορος, quod ne Graecum quidem est, repono περιφορή; cf. C. 27: χρεῖν τῆς περιφορῆς.

Cap. τὸ μαντήιον τὸ Ἀμμωνος ἐς τὸν ἡέρα καὶ ἐς τὴν τουτέου σοφίην εἶρητο. Koehnius: εὔρητο. Verum arbitror: ἰδρυτο.

Cap. 12. Supplendum: ἄρχειν ἔγνωσαν ἐαυτῶν ὅστις τοῦ ἐτέρου

σοφίην (εἶη) προφερέστερος, et C. 14: (ἐς) Δαίδαλον et: αὐτός (τε) μάλιστα ἐχρήσατο.

Cap. 15. Ἰκαρος δὲ νεότητι καὶ ἀτασθαλίῃ χρεόμενος [καὶ] οὐκ ἐπικτὰ διζήμενος. Abiicienda est copula; nam νεότητι καὶ ἀτασθαλίῃ χρεόμενος prorsus idem valet atque ὑπὸ νεότητος καὶ ἀτασθαλίης.

Ibid. ἐς πέλαγος κατηνέχθη ἀβύσσων πρηγμάτων. Ridicule pro ἄβυσσον.

Cap. 20. Locum ita supple et emenda: καὶ σφίσι γινομένοισι τῷ μὲν ἢ Ἀφροδίτῃ, τῷ δὲ δ Ζεὺς, τῷ δὲ δ Ἄρῃς, (τῷ δὲ δ Ἑρμῆς) ἐν τῇ γενεῇ αὐτέῃ οἰκοδεσποτεύουσι, οὗτοι ὅπως τοκέες ἑωυτοῖσι πάντα ἰκέλους ἐκτελέουσι καὶ χροίην κ. τ. λ.

Cap. 22. Legendum: τὰ ἔργα ἐκατέρου αὐτέων pro ἐκάστου. ἐπῆκεν.

Cap. 24. τοῦ αἵματος πιεῖν ἐθελόντων οὐ πρότερον ἀπῆκεν οὐδένι. Sensus est: permisit, concessit; quod dicendum erat:

Cap. 29. καὶ ἐκ μὲν ὀλίγου πυρὸς ἀπορροίη ἐς ἡμέας ἔρχεται, καὶ τὸ πῦρ οὐ δι' ἡμέας καλεῖται τι. Repone: (εἰ) καὶ τὸ πῦρ οὐ δι' ἡμέας καλεῖται.

Demopax. Cap. 1. καὶ ἔργα οὐκ ἀπὸ δὲ τοῦ ὀνόματος [καὶ] ὅσα ἢ λήστας ἀναιρῶν ἔπραξεν ἢ ὁδοποιῶν τὰ ἄβατα ἢ γεφυρῶν τὰ δύσπορα. Expungatur molesta copula; quatenus enim ορετα, Herculis nomine non indigna, intellegenda sunt praeter ea ipsa, quae hic enumerantur?

Cap. 4. ἀλλὰ καὶ ποιηταῖς σύντροφος ἐγένετο. Propter sequentia *Plusquamperfecta*: ἤσκητο — ἐγεγύμναστο — διέπλεονητο — ἐμεμελήκει — haud scio an fortasse praestet: ἐγεγέννητο. Perpetuo haec confunduntur, ut mox pro γεγενημένους in Guelferbyitano est γεγενημένους.

Cap. 7. ἡγεῖτο γὰρ ἀνθρώπου μὲν εἶναι τὸ ἀμαρτάνειν, θεοῦ δὲ ἢ ἀνδρὸς ἰσοθέου τὰ πταισθέντα ἐπανορθοῦν. Praeclara sententia, in qua, ut omnia sibi accurate respondeant, desidero articulum: (τὸ) τὰ πταισθέντα ἐπανορθοῦν.

Cap. 14. τοῦ δὲ Σιδωνίου ποτὲ σοφιστοῦ Ἀθήνησιν εὐδοκимоῦντος καὶ λέγοντος. Tam mire haec coniunguntur: ποτὲ εὐδοκимоῦντος καὶ λέγοντος, ut vix sana credam. Imprimis placeret: ἐπιδημοῦντος, cum aliquando Athenis moraretur; quod optime quadraret in Maximum Tyrium — nam hunc designari

demonstravit Fritzschiuss — quem ex Suida i. v. novimus *Romae* domicilium habuisse.

Cap. 18. Supplendum: πάνυ (μὲν) ὥραϊον et καλός (γ'), ΞΦη.

Cap. 25. οὐ γὰρ εἶχε τινα, οἶμαι, εἰπεῖν τοιοῦτον. Ieiunius hoc est quam ut ab ipso Luciano additum mihi persuadeam.

Cap. 26. ἐνὶ γοῦν ἐρωτηθέντι ὑπ' αὐτοῦ λόγον τινα καὶ ὑπερ-
αττικῶς ἀποκριθέντι. Rectissime Fritzschiuss iudicavit ἀπο-
κριθέντι vitio ex ἐρωτηθέντι illatum esse. Prorsus incredibile
videtur hoc uno loco Lucianum a constanti et perpetuo Attico-
rum et suo ipsius usu aberrare voluisse. Et ἀπεκρίνατο recte
legitur C. 21 et 55.

Cap. 31. προσέρχεται, ΞΦη, ὁ Ἀπολλώνιος καὶ οἱ Ἀργοναῦ-
ται αὐτοῦ. Codex F. προέρχεται, non male. Scilicet προιέναι et
πρόδος de *incessu magnifico et superbo usurpantur, de patrono*
imprimis, mane ad salutationes clientium accipiendas prodeunte. Cf.
Nigr. C. 23: καὶ προσελθόντας (ita Bekkerus et Fritzschiuss
pro vulgata προσελθόντες) ἄσπερ δεσπότης προσεῖπώσι; Necyom.
C. 12: πολλοὶ μὲν ἔωθεν ἐπὶ τῶν πυλώνων παρειστήκεισαν τὴν
πρόδον αὐτοῦ περιμένοντες; Somn. C. 9: εὐτελὴς τὴν
πρόδον (pars librorum πρόσδοον). Neque multum dubito
idem verbum restituendum esse in Lucio C. 4: γυναῖκα ὁρῶ
προσιούσαν ἔτι νέαν, εὐπορουμένην, ὅσον ἦν ἐκ τῆς ὁδοῦ σωμαβα-
λεῖν; immo vero: πρόδου, ex *comitatu et incessu*. Itaque ad
Apollonium *magno cum fastu* procedentem suaviter irridendum
optime se haberet: προέρχεται.

Cap. 44. ποιητῇ Φαύλῳ λέγοντι γεγραφέναι μονόστιχον ἐπί-
γραμμα, ὅπερ ἐν ταῖς διαθήκαις κεκέλευκεν ἐπιγραφῆναι αὐτοῦ
τῇ στήλῃ. Sine controversia *plusquamperfectum* est restituendum:
ἐκεκελεύκειν. Rectissime C. 40 Fritzschiuss ἐπεποιήκει emen-
davit pro πεποιήκεν.

Cap. 48. ἰδὼν κυνικόν κεκραγόντα [καὶ λέγοντα] ὅτι
Ἀντισθένης. Saepissime eiusmodi additamenti indulgent magi-
stelli. Cf. Hermot. C. 48: ἐκεκράγει πρὸς ἅπαντας μὴδ'
ὅλως εἰδέναι τι; Pisc. C. 35: μόνον πλούσιον εἶναι τὸν σοφὸν
κεκραγώς.

Cap. 50. συγγνώμην ἔχειν αὐτῷ κατὰ τινα πάτριον τοῖς κυνι-
κοῖς παρρησίαν θρασυνομένῳ. Immo vero: θρασυναμένῳ.
Iam, credo, *demissus* erat et *supplex*.

Cap. 52. ἐρομένῳ δέ τινι, εἰ καὶ αὐτὸς πλακοῦντας ἐσθίοι, οἷοι οὖν, ἔφη, τοῖς μωροῖς τὰς μελίττας τιθέναι τὰ κηρία; Paene necessarium videtur: τοῖς μωροῖς (μόνοις). In loco Nigrini C. 28: ἓνα δὲ καὶ αὐτὸς εἶδον, ὃς καὶ γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν . . . ὥς αὐτὸν ἀφῖκτο, non debebam. Fritzscheium male secutus, *cornulam* tollere, sed potius, καὶ γευσάμενος (μόνον) supplere.

Cap. 60. τῶν δὲ Ὀμήρου στίχων ἓνα ἤδε μάλιστα. Absurde carmina HomERICA οἱ Ὀμήρου στίχοι appellantur. Repone στίχον. Cf. Pseudol. C. 27: παρ' αὐτὰ τὰ τοῦ Ὀμήρου; Fugitt. C. 30: βαψφδούσης τι τῶν Ὀμήρου; Dem. Enc. C. 5: τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς τῶν Ὀμήρου τιθεῖς; Iupp. Trag. C. 40: οἷστοις μάλιστα ἐπέισθης τῶν Ὀμήρου; Char. C. 7: ἀμελέτητον ὄντα με τῶν Ὀμήρου. Et τὰ Ὀμήρου ἔπη sive ποιήματα vel simpliciter τὰ Ὀμήρου frequentissimum est apud omnes; sed στίχος non nisi de *singulis versibus* adhibetur, ut e. g. de Luctu C. 24: βαψφδούνται πρὸς ἀπάντων δύο τοῦ Ὀμήρου στίχοι et Char. C. 4: Ὀμηρος ἀπὸ (ἡ) ὑπὸ) δυοῖν στίχοιν ἀμβατὸν ἐποίησε τὸν οὐρανόν, ctt.

Cap. 67. καὶ τὸν θᾶκον τὸν λίθινον, ἐφ' οὗ εἰώθει ὁπότε κάμνοι ἀναπαύεσθαι, προσεκύνουν καὶ ἐστεφάνουν [ἐς τιμὴν τοῦ ἀνδρός] ἡγούμενοι ἱερὸν εἶναι καὶ τὸν λίθον ἐφ' οὗ ἐκαθέζετο. Musas iratas habeat quicumque haec tam frigide interposuit!

Amores. Cap. 1. πάνυ δὴ με ὑπὸ τὸν δρθρον ἡ τῶν ἀκολάστων σου διηγημάτων πειθῶ κατεύφρανε. Collatis quae initio huius Capituli leguntur: ἐξ ἐωθινοῦ πεπλήρωκας ἡμῶν τὰ ὦτα et iterum Cap. 4: αἱ μὲν ἐμαὶ διηγήσεις ἐξ ἐωθινοῦ παραπεταθεῖσαι κόρον ἔχουσι non possum non suspicari ἀπὸ τοῦ δρθρου auctoris manum fuisse. Nostrum est ubicunque ὑπὸ vel ἀπὸ pro arbitrio reponere.

Ibid. εἴ τις ἄρην ἢ καὶ νῆ Δία θῆλυς ἐφεῖται σοι πόθος. Clamat sententia ἀφεῖται esse scribendum et multi Critici hoc viderunt et Codices F ΔΤ affirmant, ut mirari subeat Jacobitii in talibus iudicii perversitatem.

Cap. 2. σχεδὸν γὰρ ἐκ τῆς ἀντίπαιδος ἡλικίας εἰς τοὺς ἐφήβους κριθεὶς ἄλλαις ἀπ' ἄλλων ἐπιθυμίαις βουκολοῦμαι. Aut ego caecutio aut haec inepta sunt et sensu cassa. Quid enim aliud innuunt quam hunc Theomnestum, cum

etiamnunc ἀντίπαις esset, adolescentulus, puta, *tredecim* vel *quattuordecim* annorum, *toga virili sumpta* inter ἐφήβους receptum fuisse? At id per naturam rei fieri non potuit, siquidem inter omnes constat legitimam aetatem epheborum *duodeviginti* annorum fuisse. Hoc tamen velle Theomnestum perspicuum est, se iam 'de tenero ungui', ut est apud Horatium, sub Veneris signis militasse. Nulla difficultas superesset, si molestum illud 'εἰς τοὺς ἐφήβους κριθεῖς' in marginem relegare liceret; sed nihil minus *glossematis* speciem refert. Unum succurrit remedium, idque non optimum, ut rescribamus: ἐκ τῆς ἀντίπαιδος ἡλικίας, οὐδέπω (vel, ut hic scriptor, quem nihil commune habere cum Luciano quovis pignore contendam, dicere solet, μηδέπω) εἰς τοὺς ἐφήβους κριθεῖς, ut his additis significet se iam diu antequam per aetatem liceret, Amori operam dedisse. Aliud tamen latere suspicor. Mox insere: διὰδοχοι (οἱ) ἔρωτες.

Cap. 3. πειράσας μὲν γὰρ ἐλπίζεις, τυχὼν δ' ἀπολέλαυκας. Ἰση δὲ ἡδονὴ τὸ παρεῖναι καὶ τὸ μέλλον. Intellegereim: τὸ μέλλειν (παρεῖναι scil.). „Aequae voluptati est una cum iis versari, quos amamus, atque gaudium illud expectare”; ita ut τὸ παρεῖναι ad τυχὼν δ' ἀπολέλαυκας, τὸ μέλλειν vero ad πειράσας μὲν ἐλπίζεις respiciat. Paulò supra scribe ἢ στρατιώτην, non καί (millies sic peccatur) et versus finem ἐκείνων μόνον pro μόνων. Vitiosum etiam videtur: τὴν φωνὴν δ' Ἰσην τῇ Λυκάμβου θυγατρὶ λεπτὸν ἀφιδύνων. Corrige Ἰσα, quod nonnumquam *adverbiascit*, ut et ὁμοία; cf. Cap. 40: τοὺς πλοκάμους Ἰσα ταῖς τῶν ἐρίων χροιαῖς ξανθῷ μεταβάπτουσιν.

Cap. 5. παιδιᾶς, ὃ Θεόμνηστε, καὶ γέλωτος ἡγεῖ τὴν διήγησιν. Corruptum est διήγησιν, nam non *narrare* aliquid rogatus erat Lycinus, sed litem *diiudicare*. Cf. quae statim praecedunt: ἦν πεπίστευκέ σοι ψῆφον ἢ περὶ τῶν ἐμῶν ἐρώτων κρίσις, ἥδη φέρε. Verum videtur: διάγνωσιν.

Ibid. καὶ μοι τὰ τῶν λόγων ἰχνη ταῖς ἀποαῖς ἐνεσφράγισται σχεδὸν ὡς ἀρτίως εἰρημένα. Quamquam multa in hoc dialogo adeo inepte sunt dicta et cogitata, ut perpetuo sit cavendum, ne *ipsium auctorem* corrigas, h. l. tamen potius librariorum impegisse arbitror et in archetypo fuisse: εἰρημένων. Nimis enim absurdum est: τὰ ἰχνη τῶν λόγων εἰρηται.

Cap. 6. καὶ ῥοθίω τῷ τῶν ἐλατήρων μετὰ μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναχθέντες, ἐπειδὴ μάλ᾽ α καὶ κατόπιν ἡμᾶς ἐποίμαινον αὖραι. Dum recondita venamur, maxime obvia interdum fallere nos solent; ut v. c. hunc locum et ego et innumeri ante me saepissime relegimus neque tamen observavimus, quod semel observatum καὶ τυφλῷ δῆλον, in absurdo μάλ᾽ α καὶ nihil aliud latere quam μαλακαί. Similiter, cum sexcenties *Nigrinum* summa cum cura perlegissem, nuper demum me advertit iam *prima* dialogi *verba* vitio apertissimo laborare; *soloeum* enim est quod editur: οὐ τοίνυν προσβλέπειν ἡμᾶς ἐτι ἀξιοῖς οὐθ' ὀμιλίας μεταδίδως οὐτε κοινωνεῖς τῶν ὁμοίων λόγων; nam aut οὐτε — οὐτε sibi respondeant necesse est aut οὐ — οὐδὲ — οὐδέ, ut nulla non pagina docet. In nostro loco praeterea malim: κατὰ μικρὸν, *paullatim*.

Cap. 8. Supplendum videtur: ἔστι γὰρ ὄντως ἡ πόλις Ἑλίου (ἀξιῖα) πρέπον ἔχουσα τῷ θεῷ τὸ κάλλος. Mox dele importunam copulam in δύο ἢ καὶ τρεῖς προσερρύσαν et una opera emenda: προσερρυήκεσαν, nam περιηγῆται illi iam ad eum accesserant.

Cap. 9. Expunge μοι post διανοουμένῳ, ex ἀπήντησέ μοι repetitum et scribe: τὸ ἡδιστον (τῶν) ἐπὶ ξένης (περδῶν soil.).

Cap. 12. ἦν δ' ὑπὸ ταῖς ἄγαν παλινσκίοις ὕλαις ἰλαρὰ κλισίαί, εἰς ᾧ τῶν μὲν ἀττικῶν σπανίως ἐπεφόιτων τινές, ἀθρόος δ' ὁ πολιτικὸς ὄχλος ἐπανηγύριζεν. Hic nescio quid de *generum quadam epallage* somniant quidam interpretes, qua armati soloecum illud εἰς ᾧ defendere student. Simplicius et verius erit: ἰλαρὰ κλισία reponere. Praeterea σπάνιοι requiritur pro σπανίως, quod vel oppositum ἀθρόος docere poterat. Tertium restat, quod etiam minus est ferendum; nam quae, obsecro, haec mirifica est oppositio inter πολιτικὸς et ἀστικὸς? 'Omnia iam fient', si ἰσοδύναμα in *contraria* repente mutantur. Cogitavi de χωριτικὸς, *rusticus*, ut apud Plut. Pericl. C. 34: χωριτικὸν πλῆθος et Xen. Cyr. IV. 5. 54: ἡμεῖς οὐκ ἐν χλιδῇ τεθράμμεθα, ἀλλὰ χωριτικῶς.

Cap. 13. ἡ μὲν οὖν θεὸς ἐν μέσῳ καθιδρύται — Παρίας δὲ λίθου δαίδαλμα κάλλιστον — ὑπερήφανον καὶ σεσηρότι γέλῳτι μικρὸν ὑπομειδίῳσα. Sic Jacobitio haec dividere placuit. Quid tamen sit ὑπερήφανον μικρὸν ὑπομειδίῳν, nisi inanis πάταγος

τῶν ὀνομάτων nemo, ut opinor, facile dixerit. Tento: ἡ μὲν οὖν θεὸς ἐν μέσῳ καθίδρυται, Παρίας λίθου δαίδαλμα ὑπερήφανον, σεσηρότι γέλῳτι μικρὸν ὑπομειδιῶσα, eiecto κάλλιστον ut interpretamentum v. ὑπερήφανον.

Cap. 14. ὑπὸ τοῦ κλειδοφύλακος ἐμπειπιστευμένου γυναιίου. Pars librorum: κλειδοφύλακος εἶναι πεπιστευμένου; quod veram lectionem aperit: κλειδοφυλακεῖν πεπιστευμένου sive, si mavis, ἐμπ. Vox rarior ἐμπιστεύειν praesterea occurrit Dem. C. 51: τὴν ἀρχὴν ἐμπιστευθέντι ἐκ βασιλέως. Mox corrige: ἄχρι ποδὸς (ὡς) ἡκριβωμένοι (οἱ) ῥυθμοὶ et δεξιὰ μιν pro ἐδεξάμην.

Cap. 15. καὶ κατὰ τοῦτο τοῦ Πραξιτέλους ἐθαύμαζον, ὅτι τοῦ λίθου τὸ δύσμορφον ἀπέκρυψεν. Quia neque Graecum est θαυμάζω κατὰ τι neque θαυμάζω τινός, quantocius eiiciatur importunum κατὰ, quod dittographia peperit. Quid usitatus quam θαυμάζειν τί τις;

Cap. 18. Legendum: προβεῖς δ' ἅμφοτέροις κλήρον ὑπὲρ τοῦ τίνα (melius scripsisset: πρότερον) χρὴ πρότερον (pro πρῶτον) εἰπεῖν, ἐπειδὴ Χαρικλῆς ἐλελόγχει [πρότερον, dele]. Πρότερον, ut vides, loco motum est. Neminem tanta incuria fuisse arbitror, ut de iisdem πρῶτον et quattuor verbis interpositis πρότερον scriberet. ἐλελόγχει nihil tale requirit; subaudiendum πρότερον εἰπεῖν.

Cap. 19. Foede corruptum est, quod editur: ἴθι δὴ, γυναιξὶ συνηγόρος ἡ θήλεια, χάρισαι δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι μένειν ἄρρεσιν ὡς ἐγεννήθησαν. Nam neque ἴθι δὴ pro ἐλθέ δὴ usurpari potest, et bellissimum est συνηγόρος ἡ θήλεια, et δὲ καὶ prorsus otiosum. Tale quid sententia postulat: ἴθι δὴ, γυναιξὶ συνηγοροῦσα τὰ θήλεια χάρισαι, χάρισαι δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι, ut fere idem adumbretur quod infra τὸ μένειν ἐπὶ τῆς οἰκείας φύσεως ἐκάτερον dicitur.

Cap. 20. Iniuria spretum est, quod Marcianus exhibet et vel contra libros omnes revocandum erat, σπεύροντες pro σπειραντες.

Cap. 21. τούτοις γε μὴν εἰς τοσοῦτον τυραννικῆς βίας ἡ τόλμα προέκοψεν. Notatur: τούτοις UYc. εἰποῖς reliquae et F. Mira profecto lectionis diversitas! Sed quis paullo perspicacior non statim intellegit a librario dormitante stolide confusa esse ΕΙΠΟΙC

et ΕΝΙΟΙC, εἴποις et ἐνίοις. Supervenit corrector, qui, quum εἴποις nihil omnino significaret, τούτοις temere substituit, origine vitii non satis perspecta. Sed ἐνίοις unice verum est et sententiae accommodatum.

Ibid. τὸ δ' ἐν νεότητι παραμεῖναν ἄνθος εἰς γῆρας αὐτοὺς μαραινει πρόωρον. De *eradonibus* haec dicuntur; quo tamen sensu, neutiquam assequor. An quia *flos* iuventutis in iis *permanet*, *propterea ante tempus marcescunt*? Sed hoc et per se absurdum est et audi quae mox subiungit: ἅμα γὰρ ἐν παῖσιν ἀριθμοῦνται καὶ γεγηράκασιν οὐδὲν ἀνδρῶν μεταλχιμιον ἔχοντες. Si iam *pueri* consenuerunt, quomodo iuventutis flore enitescere iidem dicuntur? Pro παραμεῖναν scriptum fuit, nisi fallor: παρακμάσαν. '*Flos iuventutis, qui iam in adolescentia defloruit, efficit, ut in senectutem flaccescant praematuram.*' Cf. Xenophontium illud in Symp. 8. 14: τὸ μὲν τῆς ὥρας ἄνθος ταχὺ δήπου παρακμάζει.

Cap. 23. ὃ πολὺὰ προσήκουσα καὶ γῆρας ἀρετὴν μαρτυρεῖ. Pro προσήκουσα, quod explicari nequit, repono προήκουσα. Scilicet προήκειν aequè ac προβεβηκέναι apud sequiores haud ita raro *aetate provecutum esse* significat. Praeivit Aristophanes in Nubb. 513: προήκων ἐς βαθὺ τῆς ἡλικίας; Cf. Plut. Alc. C. 13: ἤδη καθ' ἡλικίαν προήκοντα; et apud Nostrum saepius προβεβηκώς pro *senex*, ut Nigrin. C. 24 et Abdic. C. 13. Itaque πολὺὰ προσήκουσα eadem ratione dictum est, qua in superioribus C. 12: γέροντος χρόνου πολὺά, paullo artificiosius sane, ut fere omnia in hoc dialogo, sed tamen sensu optimo, qualem ex πολὺὰ προσήκουσα nemo unquam exsculpet.

Cap. 24. ἀλλ' ἄχρι μὲν οὐδέπω κατὰ τὸν ἱερὸν Πλάτωνα πώγωνος ἐπίμπλατο. Ex ipso Platone corrigendum: ὑπερίμπλατο. Idem mendum procurandum in Alexandri Cap. 6: ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος (ὑπο)πιμπλάμενος.

Cap. 29. ἐφίκει δέ μοι καὶ καθαρσίῳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας. Non *serio* haec dicuntur, sed *per iocum*. „Tantopere aversabatur masculos amores, ut mihi *vel pinculo contra eos posuit videretur*.” Eadem ironia Cap. 3: ἀλλὰ σοι καὶ καθαρσίῳ τάχα δεήσει πρὸς τὸ οὕτω δυσχερὲς νόσημα. Itaque pro καὶ corrigatur καὶν. Post pauca legendum: (δ) καιρὸς δὲ νῦν et ἀναμνησθέντα pro subridiculo ἀναμνησθέντι.

Cap. 30. σχεδὸν γὰρ οὐδὲ αὐταὶ περὶ αὐτῶν οὕτω μετὰ σπουδῆς ἂν εἶπον. Non *de se*, sed *pro se*, ὑπὲρ αὐτῶν. Saepissime apud recentiores ὑπὲρ *pro* περὶ usurpatur, sed non contra. Etiam peius est, quod C. 53 editur: τοὺς ὑπὸ τοῦ παιδευαστέϊν κατωφρυωμένους λόγους *pro* ὑπὲρ.

Cap. 31. ἐγὼ μὲν οὖν ἐνόμιζον ἄχρι παιδιᾶς ἱλαρὰν τὴν ἔριν ἡμῶν προκόψαι. Manifestum est ἂν excidisse. 'P^utangetam non ultra iocum contentionem po^ueram processuram.' Cf. C. 29: παιδιᾶς καὶ γέλωτος δικαστῆς καθεδεῖσθαι προσδοκήσας. Post pauca scribe: ἄσμενος τὴν ἀφορμὴν ἤρπακα et εὐξάμην (ita Herwerdenus) δ' ἂν (ita T *pro* γὰρ ἂν) et αὕτη τάχ' ἂν *pro* αὐτή.

Cap. 32. καιρίως παρὰστηθι Φιλίας εὐγνώμων, ἱεροφάντα μυστηρίων Ἔρως. Sententiam obscurat *vīngula*; nam Φιλίας cum μυστηρίων est iungendum. Praeterea supple: ὅλου (τοῦ) κόσμου.

Ibid. λαμπρῷ δὲ φωτὶ τὴν ἀμαυρὰν νύκτα πετάσας. Ipse hic locus ἀμαυρᾷ νυκτὶ premitur. Quid enim sibi vult πετάσας? An fortasse legendum σκεδάσας? aut ἀπελάσας?

Cap. 33. μόνος δὲ ὁ ἄρρην ἔρως Φιλοσόφου καλὸν ἐστὶ ψυχῆς ἐπίταγμα. Aliquanto melius intelligerem: ἐπίδειγμα. Cf. C. 31: μόνος γὰρ ὁ ἄρρην ἔρως κοινὸν ἀρετῆς καὶ ἡδονῆς ἐστὶν ἔργον.

Cap. 36. καὶ μέστην ἐστὶαν τῶν ἰδίων ἑκάστος οἰκῶν. Pars librorum μέστην (sic!) et ἡδέων. Fortasse legendum: καὶ μεσῖτιν ἐστὶαν τῶν ἡδέων. Voce μεσῖτης hic scriptor imprimis delectatur. Cf. C. 27: Φιλίας μεσῖτιν τράπεζαν et C. 47: θεὸν τῶν πρὸς ἀλλήλους παθῶν μεσῖτην et C. 54: Φιλίας μεσῖτις ἡδονή.

Cap. 37. οὐδὲν οὖν παράδοξον, εἰ πάθος ἀρετῇ κοινὴν προσηγορίαν ἔχειν ἔτυχεν. Hoc quidem soloeum est et inauditum. Corrige: ἔλαχεν. Nihil hac confusione sollemnus.

Cap. 39. εἰ γοῦν ἀπὸ τῆς νυκτέρου κοίτης πρὸς ὄρθρον [ἂν] ἴδοι τις ἀνισταμένης γυναῖκας, αἰσχίῳ (ἂν) νομίσειε θηρίων τῶν πρωΐας ὥρας ὀνομασθῆναι δυσκληδονίστων. Ita praeeunte Dindorfio locum correxit Herwerdenus. Recte, opinor, nisi quod una opera *pro* θηρίων reponendum erat θηρία. Ceterum vides quam magnifice *eimias* designaverit!

ὦ Γῆ τοῦ φθέγκματος, ὡς ἱερὸν καὶ σεμνὸν καὶ τερατῶδες.'

Sequitur: οἱ καθεύγουσιν αὐτὰς οὐδενὶ τῶν ἀρρένων βλέπο-
μενας. Praetulerim certe: βλέπομεναι.

Ibid. ἀλλ' αἱ πολλὰ τῶν διαπασμάτων συνθέσεις. Nonne
aptius esset ποικίλαι?

Cap. 41. καὶ λεπτοῦφῆς ἐς πρόφασιν ἐσθῆς ὑπὲρ τοῦ δο-
κεῖν μὴ γεγυμνωθῆαι. Mή, quod vulgo deest, ex Cod. T
est additum. Sed glossatorem haec sapiunt, illud ἐς πρόφασιν
explicantem, quod tamen per se satis intelligitur. Mox lege:
τί (δὲ) δεῖ et εἴ τι τοῦ σφυροῦ γεγύμνωται, nudum est, non
nudatur, pro γυμνοῦται.

Cap. 42. καὶ πᾶς θεὸς ἐπιτρίβων τοὺς γεγαμηκότας, ὧν
ἐνίων οἱ κακοδαίμονες [ἄνδρες] οὐδὲ αὐτὰ ἴσασι τὰ δνόματα.
Suspectum admodum est ἄνδρες. Nam quid tritius quam οἱ
ἄθλιοι, οἱ κακοδαίμονες, similia?

Cap. 43. Malim βίος δ δυστυχῆς οὕτως pro οὕτος et C. 41:
ἐκ τῆς ἄζυγος κοίτης pro ἀζύγου, et C. 45 in fine: ἡδίσ-
τους ὕπνους pro ἡδίους.

Cap. 46. Bis inserendum ἄν: εὐξαιτο μὲν (ἄν) οὖν et: ὀπι-
σαίμην (ἄν) καὶ παρὰ δύναμιν. Non enim optantis haec est oratio.
Praeterea corrige: μηδεμίαν τύχης πειράσαντα βάσκανον ἐπή-
ρειαν et ζῶν οὐκ ἀνέξομαι. Editur: μηδεμιᾶς et ζῆν.

Cap. 47. ταῦτα δ' οὐ πρῶτοι χαράξουσιν οἱ ἐμοὶ πρὸς
τοὺς ἀξιολογῶντες, ἀλλ' ἡ θεοῖς γείτων ἡρώϊκῃ φρόνησις ἐνο-
μοθέτησεν. Cum fieri vix possit, ut nudum χαράττειν per
se sancire, legem ferre significet, suspicio mihi nata est verba
πρὸς τοὺς ἀξιολογῶντες fortasse corrupta esse et scriptorem dedisse:
εἰς τοὺς ἄξονας. Cf. Plut. Sol. c. 25: καὶ κατεγράφησαν
εἰς ξυλίνους ἄξονας.

Cap. 48. αἶ γε μὴν Σωκρατικαὶ διδασκαλαὶ καὶ τὸ λαμπρὸν
ἐκείνο τῆς ἀρετῆς δικαστήριον. An fortasse ἀσκητήριον?
Mox dele τὰ πάθη, post τηρεῖτε ex τὰ τοῦ φιλεῖν πάθη
ineleganter repetitum.

Cap. 50. δι' ὀλίγου τοὺς ἐκατέρου λόγους ἀριθμῆσάμενος.
Verum puto: ἀναριθμῆσάμενος, ut apud Pseudo-Platonem in
fine Axiochi: νυνὶ δὲ ἡρέμα κατ' ἑμαυτὸν ἀναριθμήσομαι τὰ λεχ-
θέντα. Cf. ἀνακυλεῖν, ἀναλογίζεσθαι, ἀνατάττεσθαι, ἀνατυλίτ-
τειν, ἀναπεμπάζειν etc.

Ibid. καὶ αὐτὸς ἐν τῇ μεταξὺ πλῶ περι τῶν αὐτῶν οὐ κέρικα

διοχλεῖσθαι. Collato C. 17: μέμνησθε δὲ ὡς ὁ τήμερον ἡττηθεὶς οὐκέτ' αὖθις ἡμῖν περὶ τῶν ἴσων διοχλήσει, h. l. quoque praetulerim: αὖθις.

Cap. 53. τῶν δὲ χειρῶν οὐδεμίαν παρήσιν ἀργήν. Nonne οὐδετέραν?

Cap. 54. οὐκ ἀνέξομαι σου, φίλε Θεόμνηστε, ἄλλην ἀρχὴν καταβαλλομένου τρίτων λόγων, ἥς ἀκούειν ἐν ἑορτῇ μόνον εἰκός ἐστι, τᾶλλα δὲ τῶν ἐμῶν ὧτων πόρρω ἀποικιεῖν. Corrigendum videtur: ὧν ἀκούειν et ἀποικεῖν. 'Sermones, quos die festo tantummodo audire, ceteroquin vero ab auribus meis longe abesse fas est'. Quid absurdius quam εἰκός ἐστι hoc sensu cum *future* coniunctum? In subsequentibus: ἤδη γὰρ εἰκός ἐστιν ὑφάπτεσθαι τῷ θεῷ τὴν πυράν, vix dubito εἰκός e superioribus irrepsisse et reponendum esse, quod in talibus assolet: ἤδη γὰρ καιρός ἐστιν.

Imagines. Cap. 1. θᾶττον ἂν τις ὅλον τὸν Σίτυλον μετακινήσειεν ἢ σὲ τῶν καλῶν ἀπάγοι. Repone ἀπαγάγοι; nam ex natura rei iisdem temporibus in talibus omnes utuntur. Apponam duo consimilis structurae exempla, ut vitio liberem. Initio Navigii editur: θᾶττον τοὺς γυῖπας ἔωλος νεκρὸς ἐν Φανερῷ κείμενος ἢ θέαμά τι τῶν παραδόξων Τιμόλωνα διαλάβοι; ubi omnes Editores διέλαθεν particulam conditionalem esse supplendam, θᾶττον ἂν. Alterum exemplum est in Bis Accus. C. 6: θᾶττον ἂν τις ἐν πλοίῳ πεσὼν διαμάρτοι ξύλου ἢ ἐνθα ἂν ἀπίθῃ ὁ ὀφθαλμός, ἀπορήσει Φιλοσόφου. Verum est: ἀπορήσειε.

Cap. 4. τοῦτο μέντοι ἄλλως ἱστορεῖσθω. Ut haec vidi, tacitus mecum ἱστορήσθω correxi; sciebam enim in talibus *Perfectis Imperativi Atticos* uti solere. Nunc video id ipsum in Codice B exstare.

Ibid. Lyc. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν ἱκανῶς. Subit mirari quomodo qui *haec sufficere* pronuntiet, statim pergere possit *alias quasdam* imagines superioribus adiungere. Fortasse legendum: ἀλλὰ ταῦτα μὲν καλῶς, quod ad sententiam non minus aptum est, abiecta importuna copula, de qua iam dubitabat Fritzschius.

Cap. 5. καὶ συντιθέναι καὶ ἀρμόζειν. Necessarium videtur: συναρμόζειν, ut supra: ὡς οἶόν τε συναρμόσας μίαν εἰκόνα et Cap. 6: τὴν εἰκόνα ὧδε συναρμόζων et Prom. es in verbis C. 6: πρὸς ἄλληλα συναγαγεῖν καὶ συναρμόσαι.

Cap. 6. τῆς ἐκ Κνίδου μόνον τὴν κεφαλὴν λαβών. Immo vero: μόνην. Eadem chorda oberratur Tox. C. 16: ἦν μόνον εἶχεν πατρώαν οἰκίαν. Quis non videt μόνην requiri?

Ibid. τῆς ἡλικίας δὲ τὸ μέτρον, [ἡλίκον ἂν γένοιτο], κατὰ τὴν ἐν Κνίδῳ ἐκείνην μάλιστα. Talia pro Lucianeis venditari!! Sequentia fortasse ita constituenda:

Λυκ. τί σοι, ὦ Πολύστρατε, δοκαῖ; καλὴ γενήσεσθαι ἢ εἰκὼν;

Πολ. (Καλὴ γὰρ) καὶ μάλιστα, ἐπειδὴν ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἀποτελεσθῇ.

Cap. 7. εἰ μὴ σοι δόξει ὀλίγα πρὸς εὐμορφίαν συντελεῖν χρῶα καὶ τὸ ἐκάστῳ πρέπον. Iam si hic substitisset, facile intelligitur pro καὶ potius κατὰ sententiam postulare; sed vide quae sequuntur: ὡς μέλανα μὲν εἶναι ἀκριβῶς ὅποσα μέλανα, λευκὰ δὲ ὅσα τοιαῦτα χρῆ; ubi dederat, opinor, τοιαῦτα εἶναι χρῆ; quod quomodo abesse possit me quidem latet. Post pauca adde articulum: οἶαν τὴν Κάσανδραν (τὴν) ἐν τῇ λέσχῃ ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς.

Cap. 8. μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὅμηρον παρόντος Εὐφράνωρος καὶ Ἀπελλοῦ δεδέγμεθα. Haerere hic me fateor, nam si verbo δέχεσθαι uti voluisset, debebat saltem δεχώμεθα dicere vel tale quid, siquidem de Homero in praegressis ne uno quidem verbo mentio est facta. Et quid sibi vult παρόντος Ἐ. καὶ Ἀ.? Tento: μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὅμηρον παρέντες Εὐφράνωρος καὶ Ἀπελλοῦ δεδέμεθα. 'Quamquam pictorum omnium praestantissimo Homero praetermisso, Euphranore et Apelle nobis opus est'; i. e. quod E. et A. indigemus, id inde factum est, quod pictorum principem Homerum negleximus.'

Cap. 9. Legendum: τὸ μὲν ἔτι ἀναγνώσεσθαι αὐτοῦ et ἀλλὰ τις πάντων (ἦν) ἰστοιμία.

Cap. 11. Ita interpungendum censeo: οὐδὲ οἶσθα ὅσον τὸ κάλος τοῦ σώματος, ἐγὼ δέ, συνήθης γὰρ εἰμι; ut ad ἐγὼ ex οἶσθα οἶδα sit supplendum.

Ibid. ἄξια γὰρ προκεκρίσθαι ταῦτα τοῦ σώματος· ἐπεὶ ἄλογον ἂν εἶη καὶ γελοῖον, ὥσπερ (ἂν adde) εἴ τις τὴν ἐσθῆτα πρὸ τοῦ σώματος θαυμάζοι. Quomodo hinc sensus idoneus exsculpi possit, nisi τούναντίον addideris, a peritioribus doceri me velim.

Ibid. ἀλλ' οἷς προεῖπον ἐκείνοις, ἀρετῇ καὶ σωφροσύνῃ καὶ ἐπικείλῃ καὶ φιλανθρωπίῃ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅποσα ταύτης ὄρος ἐστίν. Mirifica hic excogitant interpretes, ut ea explicent quae nullam explicationem admittunt. Mihi nihil aliud hic delitescere videtur quam: ὅποσα ταύτῃ πρόσσεστι. Iam in praegressis Panthaeae virtutes illustraverat: τὸ ἡμερον καὶ φιλάνθρωπον κ. τ. λ. Cf. C. 17: ὅπόσον ἐκείνῃ προσῆν.

Cap. 13. Plane assentior Herwerdeno 'absurde dictum esse ὡς καὶ παυσαμένης ἔναυλον εἶναι τὴν βοήν'. Non tamen corrigenda haec verba arbitror, sed prorsus abiicienda. Ad ἔναυλον εἶναι mente repetendum: τὸν τόνον τοῦ φθέγματος.

Cap. 14. οὐκέτι τὸ τῶν Γοργόνων ἐκείνο ἔσει μόνον πεπονθὸς [λίθος ἐξ ἀνθρώπου γενόμενος]. Deleatur puerile emblemata ex initio libelli huc translatum: μικροῦ δέω λίθος ἐξ ἀνθρώπου σοι γεγονέναι. In fine adde: διὰ τοιούτων (μὲν τῶν) χειλῶν, δι' ἐκείνων δὲ τῶν ὀδόντων. Praeterea corrige παρειστήκεσαν pro παρεστήκεσαν.

Cap. 15. Commendo: οὐδὲν θαυμάζειν ἄξιον pro οὐδὲ et μετέχουσιν τῶν Ἀθηνῶν pro τῶν Ἀθηναίων.

Ibid. ἑορτήν, ὦ Πολύστρατε, καὶ πανδαισίαν ἐπαγγέλλεις. Sed *promittere* apud omnes ἐπαγγέλλεσθαι dicitur, non ἐπαγγέλλειν; itaque ἐπαγγέλλει corrigendum vel potius recipiendum ex libris A C.

Cap. 17. ὥστε εἰ καὶ τῇ ὁμοιότητι ἡ αὐτή, ἀλλὰ τῷ μεγέθει γε ἀμείνων αὕτη ὡς ἂν ἐπὶ πλατυτάτου πίνακος καταγεγραμμένη. Satis evidens mendum pro πλατυτέρου.

Cap. 18. ἡ μὲν τὸ μεγαλόνουν [ἡ Θεανῶ] συμβαλλομένη εἰς τὴν γραφήν. Non poterat alieniore loco inutile glossema interponi; quod si addere scriptor voluisset, in fine post τὴν γραφήν collocare debebat. Sexcentis locis eiusmodi additamentis imponit nobis magistellorum prava sedulitas; unum, quem nuper admodum observavi, apponere libet. In dial. Mort. XXV. contentio est inter Thersitem et Nireum, uter formosior sit habendus. Postquam Menippus, quem arbitrum sibi sumpserant, se eos iam morte aequatos dignoscere posse negavit, tum Thersites: ἐν μὲν ἤδη τοῦτ' ἔχω, inquit, ὅτι ὁμοῖός εἰμι σοι καὶ οὐδὲν τηλικούτον διαφέρεις ἡλίκον σε Ὅμηρος ἐκεῖνος ὁ τυφλὸς ἐπήνεσεν ἀπάντων εὐμορφότατον προσειπών. Nunc cum his

mibi compone optimam Vaticanani 87 a Fritschio demum collati lectionem: ἡλίκον σε ὁ τυφλὸς ἐκεῖνος ἐπύθεσεν; et ne punctum quidem temporis dubitabis ultra potior sit habenda et Luciano dignior. Habemus hoc omnes, ut eorum, de quibus *contemptum* loquimur, nomina tamquam nescientes aut nihil curantes silentio praetereamus. Et hoc quidem loco ~~non~~ liber felici casu fraudem patefecit; sed quoties idem usu venissae arbitramur, ubi ad unum omnes interpolatio commaculavit?

Ibid. ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τε καὶ συμβουλίαν. Proreus absonum hic est συμβουλίαν, nam τὸ συμβουλευέειν cuiusvis est; verum recte et prudenter et sibi et aliis consulere si cui ascribitur, haec demum vera laus est habenda. Quapropter corrigendum: εὐβουλίαν. Praepositio ex σύνεσιν adhaesit.

Cap. 19. Λυχ. Νῆ Δ', ὦ Πολύστρατε, θαυμάσιός (γ' adde) οὔσα σὺ δὲ ἄλλας γράφου.

Πολ. Τὰς τῆς χρηστότητος, ὧ ἐταῖρε, καὶ φιλανθρωπίας, ἣ τὸ ἡμέρον ἔμφανιτ' τοῦ τρόπου. Prodigiousum videtur nondum τὴν τῆς χρηστότητος esse repositum, cum tamen sequatur ἣ et εἰκάσθω οὖν αὕτη et C. 20: ἐξῆς δὲ μετὰ ταύτην.

Cap. 21. Recipiendum ex parte librorum: ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ et mox transponendum: ὅσῳ καὶ (καί περ?) παρὰ μείζονος γιγνόμεναι ἔμως οὐδὲν τραγικὸν ἐμφαίνουσιν.

Ibid. τ' ἀκέντος αὐτοῖς τάχιστα τοῦ κηροῦ καὶ τῶν πτερῶν περιρρέντων γέλωτα ὑφλισκάνουσιν ἐπὶ κεφαλὴν εἰς πελάγη καὶ κλύδωνα ἐμπέτοντες. καὶ fortasse inducendum, ut participia alterum ex altero pendeant et sensus sit: „*Alis liquefacta cera defluentibus.*” Insuper malim κλύδωνας. In seqq. miror: ὅπερ καὶ ταύτην ἂν τις μάλιστα ἐπαινέσειε pro ταύτης. Cf. Zeux. C. 5. ἐγὼ δὲ τοῦ Ζεῦξιδος ἐκεῖνο μάλιστα ἐπῆνεσα.

Cap. 22. Cuius aures tam parum sunt fastidiosae, ut ferre possint: ὥς ἐπ' αὐτοῦ καὶ φῦναι γυναῖκα τοιαύτην καὶ συνοῦσαν [αὐτῷ] ποθεῖν [αὐτόν]. Novi Foederis auctores sic loquuntur.

Cap. 23. ἦν τε σὺ ἀνέπλασας [τὴν] τοῦ σώματος καὶ ἄς ἐγὼ τῆς ψυχῆς ἐγραψάμην. τὴν spurium esse apparet. Mox obtemperandum fuerat Lehmanno, verba ἐς βιβλίον καταθέμενοι rectissime proscribenti. In fine praestiterit: ὅσῳ μὴ ξύλου ἢ κηροῦ ἢ χρωμάτων πεποιήται pro καί, ut et Pro Imagg. C. 23: λίθου ἢ χαλκοῦ.

Pro Imaginibus. Cap. 2. μέχρι γὰρ τοῦδε οἱ ἔπαινοι ἀνεκτοὶ ἐς ὅσον ἂν ὁ ἐπαινούμενος γνωρίζῃ ἕκαστον τῶν λεγομένων προσὸν ἑαυτῷ· τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦτο ἀλλότριον ἤδη καὶ κολακεία σαφής. ἀλλότριον et ipsum ab hoc loco quam maxime alienum est, et cogitari possit de ἀλλόκοτον, quod saepe absurdum, incongruum significat. Ratio tamen palaeographica potius ducere videtur ad ἄμετρον, immodicum, quod quam parum discrepet, vides: ΑΛΛΟΤΡΙΟΝ — ΑΜΕΤΡΟΝ. Egregie hoc confirmatur loco in *Pro Imagg.* C. 18: ταῦτά σοι ἔκμετρα ἔδοξε καὶ ὑπὲρ τὸν πόδα, ubi haec ipsa verba respiciuntur, ut si recte h. l. ἄμετρον restituimus, probandum videatur, quod F exhibet, ἄμετρα pro ἔκμετρα. Post pauca concinnitas suadet, ut περιτιθείη reponamus pro περιθείη.

Cap. 3. Scribe: ὁμοίον (τι) et ἐκέκρυπτο, et Cap. 4: ἐμὲ μνητο δὲ καὶ pro γάρ, et Cap. 5: παραπλήσιον δὲ (ἢ) καὶ μακρῷ τούτου γελοϊότερον.

Cap. 6. ἀπάντων οὖν τῶν τοιούτων κτεγέλα [τῶν παρεχόντων αὐτοὺς τοῖς κόλαξι]. Expungatur insulsum emblemā!

Cap. 8. ὥστε, ὦ Λυκίε, (ἢ adde) μεταγράψαι σε τὰ τοιαῦτα ἐκέλευσεν ἢ αὐτὴ μὲν μαρτύρασθαι τὰς θεὰς ὡς ἀκούσης αὐτῆς γέγραφας, σὲ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀνιάσει αὐτὴν τὸ βιβλίον οὕτω περινοστοῦν. Variant libri inter μαρτύρασθαι et μαρτύρεσθαι, utrumque vitiose; nam sententia aperte futurum postulat: μαρτυρεῖσθαι. Praeterea supplendum existimo: σὲ δὲ (δεῖν) εἰδέναι.

Ibid. ὁ δὲ ταῦτα εἰπὼν ὑπὲρ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἀναβιβάζει τὴν γυναῖκα. Non ita dederat, sed ἀναβιβάζεις.

Cap. 9. Repone μηδὲν ἀξυνετωτέραν et μετασχηματίζειν.

Ibid. ἔπαυσε τὸν ἄνθρωπον οὐ πιθανῶς κολοσσούς ἀναπλάττοντα. Ridiculum hoc est, πιθανῶς ἀναπλάττειν! Lege: ἀπιθάνους κολοσσούς. Cf. Charon. C. 4: ἀπιθάνόν τινα τὴν μεγαλουργίαν et passim. Praeterea collato loco gemino Hist. C. 12 pro ὑπισχνουμένου malim ὑποσχομένου.

Cap. 10. καὶ προσκυνεῖ σου τὰ ἀρχέτυπα [παραδείγματα]. Vehementer mihi interpolationis suspectum est illud παραδείγματα; nam nihil apud Nostrum frequentius est quam τὰ ἀρχέτυπα neque usquam eiusmodi quid adiectum invenio. Ut cetera omittam, vide vel Dialogum superiorem; Imagg. C. 3:

λυμανοῦμαι τὸ ἀρχέτυπον; C. 15: πρὸς τὸ ἀρχέτυπον με-
μιμημένη; C. 16: μηδὲν ἀρχέτυπον ἐπιδείξει.

Cap. 12. ἦν μὲν (γὰρ supple) ἐγγύθεν σκοπῶμεν τι καὶ ὑπὸ
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, οὐδὲν ἀκριβὲς διαγιγνώσκωμεν. Nihil
certius quam *accusativum* requiri: ὑπὸ τῷ ὀφθαλμῷ. Crasin li-
brariis fraudi fuisse suspicor. Praeterea corrigendum: ἀκριβῶς,
ut recte sequitur: ἅπαντα σαφῶς καταφαίνεται.

Cap. 13. οἷον εἴ τινες ἅμα βαδίζοιεν, ὁ μὲν μέγιστος, ὁ δὲ
πάνυ τῇ ἡλικίᾳ χαμαιζήλος. Inserendum: εἰ δύο τινές. Ver-
sus finem ex libris Fa restitue ἥττον pro ἥττονα.

Cap. 14. ἀλλὰ νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως ἀθρόαν πεποίησαι τὴν μετα-
βολὴν ἐπιδαψιλευόμενος καὶ ἐκ τοῦ τέως φειδομένου ἄσματος ἐν
τοῖς ἐπαίνοις ἀναπέφηνας. Mirum ni scripserit: ἀναπέφηνώς.

Ibid. Pro αὐθις verius videtur εὐθὺς. Mox absurde editur:
οὐ γὰρ ἡγεῖτο μικρὰν εἶναι συμβουλὴν δήμου τοιούτου pro μι-
κρόν, i. e. *rem parvū momenti*.

Cap. 15. μᾶλλον δὲ τοῦτο πάντων ἀτοπώτατον, οἱ αὐτοὶ κατ-
ήγοροι καὶ δικασταὶ ἦτε. Qui Lucianum probe norunt, calculum
mihi adiciunt scribenti: μᾶλλον δέ, τὸ πάντων ἀτοπώτατον,
οἱ αὐτοὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ ἦτε.

Cap. 16. Θάρρει, ὦ Λυκῖνε, τούτου γε ἕνεκα, ὥς οὐ φαῦλόν
με ὑποκριτὴν ἔξω τῆς ἀπολογίας, πειρώμενος διὰ βραχέων
εἰπεῖν, ὥς ἂν μᾶλλον μνημονεύσαιμι. Utendum erat vitiosa sane,
sed tamen scriptoris manum prodente, Codicis A lectione: πει-
ρώμενον, cuius ope rescribe, quod unice huic loco convenit:
ἔξω τῆς ἀπολογίας. πειρῶ μόνον διὰ βραχέων εἰπεῖν.

Cap. 17. Supplendum: ἐγὼ σε . . . μεγάλη (λίαν), ὥς φῆς,
καὶ πέρα τοῦ μετρίου ἐπαινέσας. Nota res est λίαν interdum
postponi, ut in Piscat. C. 34: θαυμασία λίαν.

Ibid. ὥστε ταύτῃ γε οὐχ ὅπως ὑπερβάλλεσθαι . . . ἀλλὰ
πολὺ καταδεστέρον μοι δοκῶ τῆς ἀξίας εἰρηκέναι. Utique ne-
cessarium: ὑπερβαλέσθαι; cf. Imagg. C. 2: οἷσι γὰρ με ὑπερ-
βαλέσθαι τῷ λόγῳ.

Cap. 18. Emenda: ἀναπλάττων (σ') εἴκασα εἰ παλαιὸς οὗτος
[δ] λόγος et ex A recipere: καὶ σοι pro καὶ σοί.

Cap. 19. Addendum: ἐπήνεσεν (ἄν).

Cap. 24. Ὅμηρος, ὃν καὶ νῦν ἀναβιβάζομαι συναγορεύοντά
μοι ἢ οὐδεμία μηχανὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν σὺν ἐμοὶ ἀλῶναι. Non op-

time intellego, cur Homerus, si Lucianum defendere *voluit*, et ipse propterea sit condemnandus. Tunc demum id fieri oportebat, si causa eius suscepta, crimen adulationis, quo et ipse tenebatur, diluere non *posset*. Itaque nonnulla excidisse crediderim ad hoc fere exemplum: (καὶ ἤτοι ἀποφεύξομαι τὴν δίκην ἐκείνου ἀπολογησαμένου ὑπὲρ ἀμφοτέρων) ἢ οὐδεμία μηχανή κ. τ. λ.

Ibid. Iterum excidit necessarium ὅν in hisce: ὡς οὐχ ἱκανὸν εἰ μὴν τῇ Ἀφροδίτῃ εἰκυῖα ἔσται. Post pauca corrige: καὶν σὺ μὴ διδῶς. In fine: γυναιῖκα Φαιδρᾶν καὶ μειδιῶσαν τὰ πολλά, ὅπερ θεοῖς ὅμοιον ἄνθρωποι ἔχουσι, equidem praelulerim: ὁμοιότατον.

Cap. 25. Quod in editione mea adnotaveram: ὃς ὁμματα μὲν Φησι legendum esse pro ὡς nunc video in F superscriptum esse, et sine mora est recipiendum.

Ibid. καὶ αὐτὸν πάλιν βροτολογίῳ Ἄρεϊ (malim Ἄρηϊ) Φησιν ὅμοιον εἶναι καὶ ἄλλον ἄλλω. Quia nusquam apud Homerum *de Agamemnone* haec praedicantur et vix probabile videtur Lucianum in tali re tam turpiter errasse, suspicari licet ἄλλον vel ἕτερον post πάλιν esse supplendum.

Cap. 26. ὡς μὴδὲν εἶναι μέρος τῆς ποιήσεως ὃ μὴ ταῖς θεαῖς εἰκόσι διακεκόσμηται. Articulus huius loci non est. Repone μῆτις.

Cap. 29. αὐτῷ σοι μελήσει, ὦ Πολύστρατε, ὅπως ἄριστα ὑποκρίνη. Vitiosissime pro ὑποκρινεῖ. Cf. Tox. C. 35: σὺ δὲ ὅπως μὴ χεῖρους ἐρεῖς αὐτῷ σοι μελήσει.

Togaris. Cap. 3. ἀνθ' ὅτου, πάλαι οὐ θεοὺς εἶναι δικαιώσαντες αὐτούς, νῦν τὸ ἔμπαλιν θύσαντες αὐτοῖς θεοὺς νενομίκατε. Nondum me poenitet certissimae coniecturae, quam olim protuli (Mnem. Vol. X. p. 250) pro absurdo οὐ θεοὺς εἶναι legendum esse: θυτέους εἶναι. Sed ne sic quidem locus persanatus est; nam etiam θύσαντες vitium concepit et apparet *praesens* θύοντες reponi debere. Etenim haec sacrificia *etiā nunc* Scythae facere solebant: θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν et Cap. 5: καὶ θυαίαι προσάγονται.

Ibid. μὴ καταπλαγέντας μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐπ' αὐτῷ μήτε τὴν προσηγορίαν [καταδείσαντες] ὅτι ἄξενος ἐκαλεῖτο. Si pulchri sensu tantum ductus et sola coniectura fretus καταδείσαντες ab aliena manu illatum esse contenderem, haud

pauci, qui aliter de his rebus sentire solent, nec sine causa fortasse, mihi obloquerentur. Sed nihil hic quidem coniectura opus est; fraus ultro perpluit; nam quicunque Graece sciunt admoniti facile agnoscent vitiosissimam et prorsus inauditam esse hanc particularum coniunctionem: μή — μή τε — μή τε. Si καταδείσαντας retinere volumus, ita scribendum erit: μή καταπλαγέντας [μή τε, del.] τοὺς μύθους μη δὲ τὴν προσ-
ηγορίαν καταδείσαντας. Sed quod nunc legitur soloecum est, et a Luciano sic scribi potuisse nego. Vel unum locum eodem modo compositum ex toto Luciano aliquis mihi afferat, et vic-
tum me esse fatebor.

Cap. 4. οὐκ ἐς τὸν Πόντον οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Βοσπόρου μόνον ἐσπλέοντας. Iam per se dubitationem movet: ἄχρι τῆς Μαιώτιδος ἐσπλεῖν; sed quum h. l. quae Toxaris paullo ante dixerat respiciantur: τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀπάραντες ἐκ-
πλεῦσαι εἰς τὸν Πόντον, sine ullo dubio ἐκπλέοντες est cor-
rigendum.

Cap. 5. Pro καλὸς καὶ ἀγαθός et hic et alibi requiro: καλὸς καὶ ἀγαθός. Saepissime hoc inculcant Grammatici et Atticistae; audi Aelium Dionysium apud Photium in voce: λέγεται κατὰ συναλοιφὴν, οὐχὶ καλὸς καὶ ἀγαθός.

Cap. 6. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἂν ὁπόσῃν ὑπὲρ ἀλλήλων εὐνοίαν ἐπεδείκνυντο [ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ]. 'Ecce iterum Crispinus!' Nihil tali ope indigemus. In sequenti-
bus haud scio an melius absit *copula* post τοξεύμασι.

Cap. 9. εἰ μὲν καὶ τὰ ἄλλα ἡμεῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ δικαιοτέ-
ροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας καὶ δσιώτεροι ἐσμεν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρ-
όντι φιλοτιμηθεῖν πρὸς σέ· ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστό-
τεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσι . . . ῥᾶδιον ἐπιδειξάι. Scribendum:
εἰ μὲν καὶ τὰ ἄλλα καὶ τὰ πρὸς τοὺς γονέας ἡμεῖς τῶν
Ἑλλήνων δικαιοτέροι καὶ δσιώτεροι ἐσμεν; et mox: ὅτι δὲ οἱ
Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλοι εἰσι. Quod ad priorem partem sententiae attinet, satis perspicuum est
ordinem verborum turbavisse librarios; quem, ut ego conieci,
restitui debere luce clarius ostendunt proxime praegressa, qui-
bus accurate respondent: τεκμαιρόμενος τοῖς τε ἄλλοις ἃ περὶ
αὐτῶν ἀκούομεν καὶ ὅτι κατεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀπο-
θανόντας. Ad Mnesarchi accusationem, Scythas et in ceteris

rebus et erga parentes crudeliter agere respondet Toxaris, sibi nunc tempus deesse ad demonstrandum populares suos *et in ceteris rebus et erga parentes iustiores et sanctiores esse* quam Graecos. In altera parte quis talem scabritiem orationis aequo animo ferre potest? οἱ φίλοι Σκύθαι et οἱ φίλοι . . . τῶν Φίλων? Post pauca scribe: πολὺν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγενόμενος pro συγγινόμενος.

Cap. 11. Supplendum: πρότερος δὲ (σὺ) λέγε, ut passim.

Cap. 12. καὶ ὥς περ εἰκὸς νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ ἑαυτόν. Ridiculum describentium παρόραμα pro πολλοὺς κόλακας. πολλοὺς καὶ ἄλλους tunc demum recte dicitur, cum unus aliquis ceteris opponitur.

Cap. 13. καὶ τοῦ προστυχόντος ἀεί. Fortasse scribendum: καὶ τοῦ ἀεὶ προστυχόντος. Constat enim hunc usum adverbii, sequioribus minus notum, a scribis identidem verbis transpositis obscurari; de qua re saepius admonuit Cobetus; cf. Observatt. in Dion. Hal. p. 25 et 29 et Miscell. Crit. p. 79 et 122. Mox deleatur putidum emblemata Χαρίκλεια.

Cap. 14. οὐκ ἀνήκεν ἐκ τῶν ὀνύχων. Nullus hic est locus verbo ἀνιέναι, remittere; e manibus dimittere apud omnes ἀφιέναι ἐκ τῶν χειρῶν dicitur, ut passim apud Nostrum. Semel legitur (Dial. Mort. XIX. 1): οὐκ ἀφῆσω ἀπὸ τῶν χειρῶν; quod vitium procuravit Cobetus. In fine capitis malim: καὶ ποτε συνηνέχθη πολλὰ ἱκετευθείς. Editur: καὶ πού.

Cap. 15. κύειν τε γὰρ ἐξ αὐτοῦ σκήπτεται — ἱκανὸν δὲ καὶ τοῦτο βλάκα ἐραστὴν προσεκπυρῶσαι. Ad sententiam aptius esset: ἱκανὸν δὲ τοῦτο καὶ βλάκα ἐραστὴν προσεκπυρῶσαι; siquidem Dinias, qui διάβροχος ἦδη τῷ ἔρωτι καὶ τακερὸς ἐγεγέννητο, nullo modo lentus amator dici poterat. In sqq. praestat: καὶ οὐκέτι ἐφοῖτα παρ' αὐτόν; cf. Dial. Mar. XIII. 1: κόρης οὕτω καλῶς φοιτώσης δτημέραι παρὰ σέ; Dial. Meretr. X. 1: οὐκέτι φοιτᾷ παρὰ σέ τὸ μεῖράκιον; et alibi.

Cap. 16. Deleantur puerilia additamenta: Κρήτα ἤδη [τὸν ἐρώμενον] et τὸν ἀντεραστὴν [τὸν Κρήτα]. Eiusdem farinae est quod Cap. 17 legitur: ὁ Δημῶναξ [ὁ τῆς Χαρίκλειας ἀνὴρ].

Cap. 18. An potius scribendum: καταδικάσας δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ διατριβὴν ἐν Γυάρῳ?

Ibid. πλὴν οὖν δέδια μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον εἴπῃς αὐτῷ. Aut omnia me fallunt aut plane contrarium dicere debebat Toxaris, ut qui — vide praegressa — prae fracte negavisset Scythicorum similes amicos in Graecia inveniri posse. Itaque 'Agathocles ille', inquit, 'invitus concedo, eximiam amicitiae laudem meruit, ut potius Scythes quam Graecus sit habendus; ceterum [πλήν] non vereor, ne alterum huius similem nominare possis.' Unde apparet οὐ δέδια esse corrigendum.

Cap. 19. Expunge εἴ φη δὲ Σίμυλος. Contra additum velim: οὐδὲ γυμνὸν (δντα) τὸν ἄθλιον.

Cap. 22. καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ γελῶν ἀπηλλάττετο, οἶον Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξενος οἱ εὐδαίμονες κληρὸν διαδέχονται [λέγοντες], εἴπερ ἀποτίσουσιν Εὐδαμίδῃ. Spurious est λέγοντες, nam οἶον idem valet atque ὅτι τοιοῦτον. Cf. Dial. Mort. VII. 2: ἐγέλα καὶ αὐτός, οἷά γε δ' οἰνοχόος εἰργασται; Catapl. C. 16: ἐμαυτοῦ κατεγέλων, οἶον κάθαρμα ἐτεθήπειν; De Sacrif. C. 1: δεινὰ ποιῶσαν καὶ σχετλιάζουσαν οἷας ἰορτῆς ἀπολειφθήσεται; Conv. C. 34: κατεγίνωσκον αὐτῶν, οἷους γε ἐθαύμαζον; Pro Imagg. C. 3: ὅτε καὶ γελοιότερος ἂν γένοιτο, οἷος ὢν ὑφ' οἷφ' ἐκέκρυπτο, et similia multa.

Cap. 26. ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον καὶ τὸν Μενεκράτην. Haud vidi magis. Duo ex uno sunt facti; nam amicus ille, de quo loquitur, is ipse erat Menecrates. Estne hoc manifestum emblemata an non est? Cum in margine adscriptum esset τὸν Μενεκράτην, stipes, qui id in textum recepit, aliud agens copulam adiunxit.

Ibid. ὥς ἐλεεινότερον φανείη ὑπὲρ τοῦ πάππου. Subdubito num recte sic dici possit, et δεόμενον vel ἰκετεῦον vel tale quid addendum arbitror.

Cap. 27. Supplendum: ταύτας (μὲν) ὑψηλὰς τὸν δὲ Μέμνονα. Contra una litura delenda videntur: θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀκροάσεως δὲ τοῦ Μέμνονος. Sunt enim nimis otiosa. Nec multo meliora puto, quae mox sequuntur: ἀλλὰ καὶ οἱ τέως ἐταῖροι ἀπεστρέφοντο [ὥς τὸ Ἀνουβίδειον σεσυληκότα].

Ibid. εἴτ' ἐμπεσόντες — ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολῶντες — ἅπαντα εὐθὺς ἔλεγον στρεβλούμενοι. ἐμπεσόντες interpretantur: in vincula incidentes; sine dubio recte; sed scrup-

pulum movet hoc verbum sic absolute positum, non addito εἰς τὸ δεσμοωτήριον. Utut est, pro ἐάλωσαν requiro ἐάλωκεσαν; *deprehensi* enim *fuerant* aliquid vendentes. In fine Capituli verum iudico: ἅπαντα (τὰ) ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, noto Graecismo. Eodem remedio utendum in Cap. 57, ubi editur: καὶ τοῦ πλοίου εἰς αὐτὴν μετασκευασάμενοι; sed quia μετασκευάζεσθαι nihil aliud significare potest quam *res suas tollere et alio transportare*, sine dubio emendandum: καὶ τὰ τοῦ πλοίου.

Cap. 31. εἴτ' ἐπανελθὼν ἂν ἐκ τοῦ ἔργου, μέρος μὲν τοῦ μισθοῦ τῷ δεσμοφύλακι καταβαλὼν τιθασὸν αὐτῷ καὶ εἰρηνικὸν ἀπειργάζετο [αὐτόν]. Quoniam id, ab opere in carcerem rediens, *quotidie* facere solebat (ut arguit illud ἐπανελθὼν ἂν), necessario scribendum: καταβάλλων. Idem vitium Hartmannus sustulit in Deor. Conc. Cap. 3: καταβάλλοντες τὸ μεταίκιον reponens pro καταβάλοντες. Quod in fine sententiae αὐτόν eieci, provocho ad eos, qui *aurem habent*.

Cap. 32. Pro ἐξειργάσατο sententia postulat ἐξείργαστο ut in Cap. 33: διειρμένων pro διειρομένων.

Cap. 35. Supplendum: οὐ γὰρ Σκυθικὸν τοῦτό (γέ); ita enim Nostro sollemne est dicere.

Cap. 37. οὐδ' εἰ συνέφθός τις ἢ γέλτων ἦν. Immo vero εἶη.

Cap. 38. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρῶν γενομένων. Quia *iprius Dandamidis* factum mox narratur, praetulerim: ἀπὸ τῶν ὑπὸ Δανδάμιδος π. γενομένων.

Cap. 40. ἤρετο δὲ Δάνδαμις ὅ τι καὶ βούλεται λαβεῖν· ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν· ὁ δ' αὐτίκα παρέσχεν ἐκκόπτειν αὐτούς· καπειδὴ [ἐξεκέκοπτο καὶ] ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζώκην ἐπανήει ἐπερειδόμενος αὐτῷ. Locus praeclarus et imprimis graphicus et πάθος plenus, modo mecum frigidum illud et inficetum: ἐξεκέκοπτο expuleris. Quanto melius illa verba plena affectus et simplicitatis: καπειδὴ ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυρομάται, tristissimum et foedissimum supplicium nobis declarant! Nihil sentiunt isti, et ubique ieiunis annotatiunculis nervos orationis incidunt et exilem reddunt et humilem. Eorundem pravam industriam agnoscere mihi videor in fine Cap. 41: κάθηνται ὑπὸ τοῦ κοῖνοῦ τῶν Σκυθῶν [δημοσίᾳ] μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι.

Num fortasse, si a populo alebantur, *privatim* id fieri poterat?

Cap. 44. Male me habent verba: ἐν τῷ δεῖπνῳ οὖν, cum tamen nulla praecedat ullius coenae mentio. Omnis sublata esset difficultas, si liceret sententias ab ἐν τῷ δεῖπνῳ et τὰ μὲν οὖν incipientes, inverso ordine inter se mutare.

Cap. 46. τὸ γὰρ τρίτον μετῆν ἐκ ἀστροφύμων τῆς ἀτιμίας. Aut ἡμῶν cum parte librorum reponendum, quod praefero, aut corrigendum: ἐκατέρωφύμων; nam duos tantum alloquitur.

Cap. 47. Admodum imperite Editor: εἰκὸς γὰρ καὶ στρατιᾶς καὶ πολέμου τὸ μετὰ τοῦτο δεήσειν ἡμᾶς. Barbarum est δεήσειω στρατιᾶς. Vel puer intellegat ἡμᾶς cum αὐτοῦ περιμένωνν esse iungendum. Aequè vitiosum est quod sequitur: ῥᾶστα δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις. Non ita scripserat, sed quod unice Graecis hoc sensu in usu est: προσαγάγοιο. Cf. Cap. 51: ῥᾶν γὰρ οὕτως προσάξει Βοσπορανῶν τοὺς πολούς, et ubi non?

Cap. 48. εἰς τοῦπίσω παραγαγὼν τὸ χεῖρε. Et usus et ratio περιγαγὼν requirunt.

Cap. 50. ἔγνω γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τῆς Ἀρσανόμα [τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ]. Recte sane, quisquis haec addidit; sed non ipsi auctori erant ohtrudenda.

Cap. 51. κοινὰ γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις πλὴν ὅτι οὐ πάνν κομῶσιν οἱ Ἀλανοὶ [ᾧσπεροὶ Σκύθαι]. Si haec retines, omnis dictionis venustas perit. Nec magis parcendum verbis plane otiosis: ἦν μὲν γὰρ ἄμα ἡμῖν ἴης [ἐπὶ τὸν Βόσπορον]. Vide quid brevissimo spatio antecedit: ἐλαύνειν ἔτοιμος ἄμα σοι ἐπὶ τὸν Βόσπορον. Iamne obliti sunt lectores, quo properet Adyrmachus?

Cap. 54. Expunge: δ' Εὐβίοτος καὶ δ' Ἀθύρμαχος et scribe: ἀναμειξάντων pro ἀναμίξαντες. Versus finem adde: ὅπερ καὶ ἑλαττον (ἦν).

Cap. 55. Commendo: ἐν ἡμῖν τοῖς πολλοῖς ᾧν et εἰ ἄπεισιν ἐγκαταλιπὼν τοὺς Φίλους.

Cap. 56. Scribendum: καὶ Ἰλεφ μὲν δ' Ἀκινάκης καὶ δ' Ἀνέμος εἶεν pro Ἰλεως.

Cap. 57. δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι πολλοῖς οὕσιν ἢ τῷ ξένῳ οὐκ ἐδοκιμάζομεν. Ridicule corruptum hoc est: quid enim

ad rem, utrum *multi* an *pauci* in ius vocentur? et quo modo omnino *multos* vicinos habere quis potest? Nec minus absurde *caupo* (nam de *καταγωγῇ* agitur) ὁ ξένος appellatur, quem omnes, credo, τὸν κάπηλον aut τὸν πανδοκέα dicere consuerunt. Scribendum arbitror: *δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι πολίταις οὓσιν ἐν τῇ ξένῃ οὐκ ἐδοκιμάζομεν*, quo nihil potest esse planius aut rei accommodatius.

Cap. 59. ὁ δὲ κῆρυξ εἶπεν. Malim: ἀνεῖπεν, quod de *praeconibus* apud omnes est verbum legitimum et sollemne.

Cap. 60. Praetulerim: *καμπύλω τῷ pro τῷ ξίφει*. Loquitur de gladiatorum armis tamquam de re Scythis prorsus ignota.

(Continuabitur.)

K. G. P. SCHWARTZ.

AD SALLUSTIUM.

Catil. 22. „Fuere ea tempestate, qui dicerent Catilinam, oratione habita cum ad iusiurandum popularis sceleris sui adigeret, humani corporis sanguinem vino permixtum in pateris circumtulisse: inde cum post execrationem omnes degustavissent, sicuti in sollemnibus sacris fieri consuevit, aperuisse consilium suum, *atque eo dictitare fecisse* quo inter se fidi magis forent alius alii tanti facinoris conscii” In his non omnia recte se habere iam multi et docti homines senserunt, ex quibus Dietschius verba „atque eo dictitare fecisse” eicienda esse putavit, Bergkii „idque eo dicitur fecisse”, Jacobsii „idque eo fecisse”, Madvigii „atque eo dixisse eam rem fecisse”, Constantius „atque eo dictatam (i. e. supra dictam) rem fecisse” proposuit; mihi tamen post execrationem, qua quisque diras sibi imprecatus est si rem detexisset, vocabulum indignationem significans desiderari videtur, ideoque scribendum „*atque eo tam diram rem fecisse*”, quae librarii neglegentia „divam tam rem” scribentis facile in vocem „dictitare” perverti potuerunt.

P. J. SORINERUS.

AD AMMIANVM MARCELLINVM

ADVERSARIA CRITICA

SCRIPSIT

J. J. CORNELISSEN.

Anno h. s. LXXI Ammianum edidit FRANCISCVS EYSENHARDT. Is cum iure intellexisset in contextu constituendo summam auctoritatem tribuendam esse Codici, Fuldae saec. IX scripto, qui nunc in Bibliotheca Vaticana asseruatur, huius libri longe maiorem partem (i. e. inde a XVII. 2. 3; nam usque ad hunc locum VLRICVS KOEHLER Codicem excusserat) cum exemplo editionis Wagnerianae contulit uariasque eius lectiones in noua, quam edendam curauit, recensione euulgauit. EYSENHARDTI opus uix editum erat, cum in uarias incurreret reprehensiones. Ante omnia uitio ei datum est quod in libro Vaticano excutendo tanta neglegentia uersatus esset, ut ne modestis quidem desideriis hac in re satisfaceret. Quod rectene an secus obiectum sit equidem diiudicare nequeo. At, cum EYSENHARDTI editionem scatere uiderem mendis typographicis foedissimis, magna mihi dubitatio oborta est, num homini, qui in typhothetarum erroribus corrigendis tam socorditer egisset, plena fides esset tribuenda, ubi Codicis uarias afferret lectiones. Magis me offendit quod Editor, ut est in critica tractanda plerumque infelicior, locos complures manifesto mendosos ineptis coniecturis haud raro corruptiores reddidit. Bonas porro et sanas lectiones non paucas, a multis doctis solleter excogitatas, iniu-

ria uel respuit uel neglexit. In orthographia denique eam secutus est rationem ut monstis scripturae, ex libro Vaticano sine ullo iudicio depromptis, contextum macularet.

Triennio fere post EYSENHARDTIVM Ammianum edendum curauit V. GARDTHAVSEN. Is Vir Doctissimus egregie de Ammiano mihi meritus uidetur. Etsi Codex Vaticano—Fuldensis et ei profundamento est, quo recensio tota nititur, tamen et alios libros M.S. haud spernendae auctoritatis, quantum potuit, in usum suum conuertit, inter quos locum facile principem obtinere ostendit Cod. Petrinum, saec. XIV, qui in tabulario basilicae Sancti Petri nimis arcte custoditur. Sanas lectiones iam olim ab Accursio, Gelenio, Valesio, reliquis uetustioribus criticis repertas probatasque suum locum concessit. Emendationes in contextum recipere non dubitauit, quibus ex recentioribus ante omnes M. HAVPT, A. et G. KIESSLING, KELLERBAVER, C. F. W. MÜLLER permultum ad librorum corruptelas contulerunt sanandas. Ipse GARDTHAVSEN plurimos locos antehac desperatos felicissimis coniecturis in integrum restituit. Monstra illa orthographica sedulo expulit. Praeterea, quod omnium maximum est, librum Vaticanum totum cum editione Wagneriana et ipse contulit et, dum plagulae libri sui corrigebantur, collatione usus est, quam antea fecerat A. HVEBNER. Vix opus est ut moneam miram sexcentis locis exstare discrepantiam inter GARDTHAVSENVN et EYSENHARDTIVM ubi libri Vaticani lectiones edunt.

In Praefatione recensiois suae GARDTHAVSEN promisit se paucos post annos maiorem Ammiani editionem, apparatu pleniore instructam euulgaturum. Magnopere optandum est ut mox promissi fidem praestet. Interim aduersaria nonnulla edere decreui, quae inter legendum in margine exemplaris mei subinde adscripseram. Forsitan quaedam mihi inciderint ad Ammiani orationem turgidam et mire contortam intellegendam emendandamque non prorsus inutilia.

LIBER XIV.

1. 1. „Caesar Gallus ex squalore imo miseriarum in actatis adultae primitiis ad principale culmen insperato cultu pro-
nectus.”

Pro cultu, quod inepte editum uides, Kellerbauer et Kiessling dederunt saltu, quod et mihi antea in mentem uenit. Malim uero auctu coll. Vell. II. 40. 4; „huius uiri fastigium tantis auctibus fortuna extulit.” Tac. Hist. IV. 28.

5. 4. „Accedebant eius asperitati, ubi inminuta uel laesa amplitudo imperii dicebatur, et iracundae suspicionum quantitati proximorum cruentae blanditiae.”

Non intellego iracundam quantitatem. Corrîgas uelim „accedebant eius asperitati ... et iracundiae (dat.) suspicionum quantitate (abl. caus.) proximorum ... blanditiae.” — In Vat. esse iracundiae affirmat Eyssenhardt.

6. 18. „Paucae domus studiorum seriis cultibus antea celebratae nunc ludibriis ignauiae torpentis exundant, uocali sonu, perflabili tinnitu fidium resultantes.”

Extrema sensu carent. Restituas quæso „uocali sonu uel flabili tinnituue fidium resultantes.”

6. 26. „Et est admodum mirum uidere plebem innumeramentibus ardore quodam infuso cum dimicationum curulium euentu pendentem.”

Immo, opinor, „ex uno ... euentu pendentem.”

7. 3. „Erat autem diritatis eius hoc quoque indicium ... quod ludicris cruentis delectabatur et in circo sex uel septem uetitis certaminibus pugilum uicissim se concidentium perflorumque sanguine specie ut lucratus ingentia laetabatur.”

Pro inepto uetitis reponere id, quod sententia flagitat, editis coll. XIV. 5, 1 et 11, 12 et XXI. 10, 2.

7. 7. „Serenianus maiestatis reus est postulatus, conuictus familiarem suum cum pileo ... incantato uetitis artibus ad

templum misisse fatidicum, quaeritatum expresse an ei firmum portenderetur imperium, ut cupiebat, et cunctum."

Expresse legitur in editt. uetustis Castelli, Gelenii, Accursii. Verae lectionis manifesta uestigia exhibet Vat., in quo est praesa. Scribatur igitur „praesa<giis> an ei firmum portenderetur imperium." Saepius in eadem re uoc. praesagium usurpauit Amm. cf. XV. 5. 34; XXXIX. 1. 6 et alibi.

Pro cunctum malim cautum i. e. tutum. Cf. XIV. 8. 13: „ciuitates murorum firmitate cautissimae." In Vat. est cum tum.

7. 13. „Gallus ut serpens adpetitus telo uel saxo iamque spes extremas opperiens et succurrens saluti suae quauis ratione colligi omnes iussit armatos."

Inepte editur „spes extremas." Scripsit A. „res extremas opperiens" i. e. summum uitae discrimen. Cf. Caes. B. G. II. 25; Suet. Nero 6.

Idem est, quod legitur XIV. 11. 8: „ultima opperiens."

8. 3. „Ciliciam, quae Cydno amni exultat, Tarsus nobilitat, urbs perspicabilis."

Conicio „quae Cydno amni sulcatur." Cf. Sil. It. VI. 140: Turbidus arentes lento pede sulcat arenas Bagrada. Vulgo Ammianus secandi uerbo utitur ubi flumina describit hanc illamue regionem permeantia. Contraria ratione persulcabat pro persultabat habet Cod. Vat. XVII. 13. 27.

8. 11. „Ultima Syriarum est Palaestina, per interualla magna protenta, cultis abundans terris et nitidis."

Immo potius mitibus i. e. maturandis frugibus aptis. „Mite solum Tiburis" notum est ex Horatii Od. I. 18. 2. Cf. Stat. Silu. III. 5. 79.

9. 1. „Vrsicinus occultis Constantium litteris edocebat inplorans subsidia, quorum metu tumor notissimus Caesaris exhalaret."

Noli dubitare quin exhalaret ridiculum sit librarioli commentum. Ammianus scripsit relaxaret.

9. 9. „Post quorum necem nihilo lenius ferociens Gallus, ut leo cadaueribus pastus multa huius modi scrutabatur . quae singula narrare non refert, ne professione modum, quod euitandum est, excedamus.”

Vv. „quod euitandum est” primus dedit Accursius. Quia in Codd. optimis, Vat. et Petr., legitur quod saeuitatum, malim equidem quod sane uitandum est. — In praecedentibus professione uox nihili est. Corrigendum puto proensione. A. sedulo cauere studet ne narratio nimium protendatur.

11. 8. „Eo necessitatis adductus ultimaque ni uigilasset operiens, principem locum, si copia patuisset quam adfectabat, sed perfidiam proximorum ratione bifaria uerebatur, qui eum ut truculentum horrebant et leuem.”

Ineptum illud quam deleuit Eyssenhardt. Probabilius existimo Ammianum scripsisse „<per>quam adfectabat.” Pro „truculentum ... et leuem” malim „truculentum ... et saeuum.”

11. 26. „Adrastia nunc erectas mentium ceruices opprimit et eneruat, nunc bonos ab imo suscitans ad bene uiuendum extollit.”

Pro eneruat sententia nimirum requirit incuruat.

11. 26. „Pinnae autem ideo illi [i. e. Adrastiae] fabulosa uetustas aptauit ut adesse uelocitate uolucris cunctis existimetur et praetendere gubernaculum dedit eique subdidit rotam” cett.

Pro praetendere, quod minime intellego, legendum suspicorprehendere. Comp. Cic. Epist. ad Brut. II. 1. 2: „tantum mihi sumpsi ut gubernacula rei publicae prehenderem.” — De infinitiuo cf. XVI. 12. 11: „quae si dederit quisquam comodo posse transiri.” —

LIBER XV.

2. 9. „Accidebat non nunquam ut opulenti pulsantes praesidia potiorum isdemque tamquam hederarum celsis arboribus adhaerentes absolutionem pretiis mercarentur immensis.”

Non uideo quomodo „pulsare praesidia” rite explicari possit. Nugas agit Wagnerus interpretando: „ingenti pecunia redimere.” Conicio postulantes.

3. 2. „Alios uerberibus uel tormentis afflictos exulari poena damnarunt, quosdam ad infimam trusere militiam.”

An forte „insulari poena”? Cf. XV, 7. 2 „aliquos uexatos tormentis insulari poena multauit”; XXVI. 10. 7: „insulari supplicio multatus.” — At uide XIV. 5. 1: „Gerontium exulari maerore multauit.”

3. 5. „Mercurius somniorum appellatus comes, quod ut clam mordax canis interna saeuitia submissius agitans caudam, epulis coetibusque se crebris inserens, si per quietem quisquam ... uidisse aliquid amico narrasset, id uenenatis artibus coloratum in peius patulis imperatoris auribus infundebat.”

Pro „uitia submissus” Gardthausen merito recepit Hermanni coniecturam „saeuitia submissius.” At non assequor „interna saeuitia.” Canis natura mordax, qui cauda adulatur, saeuitiam, opinor, dissimulat, inhibet, continet. Scribas igitur „contenta saeuitia.”

3. 6. „Haec augente uulgatus fama tantum aberat ut proderet quisquam uisa nocturna” cett.

Quid sit „uulgatus augere” uereor ut quisquam rite explicare ualeat. Suspicio legendum esse cumulatus.

5. 16. „Nihil tutum ex praesentibus ratus in consilia cogebatur extrema.”

In Vat. est cogitabatur. Eyssenhardt inepte, ut solet, agitabatur edendum putauit. Legas quaeso concitabatur.

5. 23. „Mirabamur illam sententiam Tullianam ex internis ueritatis ipsius promulgatam, quae est talis „et quamquam optatissimum est perpetuo fortunam quam florentissimam permanere, illa tamen aequalitas uitae non tantum habet sensum quantum cum ex miseris et perditis rebus ad meliorem statum fortuna reuocatur””.

Etsi aliquantum salutis huic loco attulit Kiessling, qui pro feris dedit <mi>seris, quia in V et P legatur seris, tamen nonnulla corrigenda superesse videntur. Inter „ipsius” enim et „promulgatam” nomen substantiuum aliquod desidero uelut „adytis, penetralibus, recessibus.” Pro promulgatam non dubito quin scribendum sit prouulgatam. In loco porro Tulliano pro aequalitas malim aequabilitas. Ante „sensum” denique excidisse suspicor „uoluptatis”, quod sententia manifesto requirit. — Locus ipse in Ciceronis libris hodie non inuenitur, at similis, ut notum est, legitur in Orat. cum pop. grat. egit, 1, 2: „etsi nihil est homini magis optandum quam prospera, aequabilis perpetuaeque fortuna secundo uitae sine ulla offensione cursu, tamen, si mihi tranquilla et pacata omnia fuissent, incredibili quadam et paene diuina, qua nunc uestro beneficio fruor, laetitiae uoluptate caruissem.”

6. 4. „Tum Asclepiodotus et Lutto et Maudio comites interempti sunt aliique plures, haec et similia perplexe temporis obstinatione scrutante.”

Corrige sodes „imperatoris obstinatione” scrutante. Cf. XIV. 1. 8: „adolescebat obstinatum [Constantii] propositum erga haec et similia multa scrutandi”, ubi quid sibi uelit erga non intellego. Fortasse olim scriptum fuit arca<na> haec.

8. 2. „Illi in adsentationem nimiam eruditi infatuebant hominem.”

Immo „in adsentatione nimia.” Cf. XXVIII. 1. 33: „eruditior iam in sceleribus.”

8. 10. „Adulescens uigoris tranquilli, cuius temperati mores imitandi sunt potius quam praedicandi, ad honorem prosperatum exsurgat.”

Vocem prosperatum iam olim damnauit Valesius. „Hic mendum — inquit — subesse nemo non uidet. Quid est enim prosperatus honor, aut quis umquam ita locutus est?”

Vatic. habet ~~p~~esperatum. Conicio prope insperatum.

8. 12. „Recepisti primaevus originis tuae splendidum florem, amantissime mihi omnium frater: aucta gloria mea confiteor qui iustus in deferenda superiori potestate nobilitati mihi propinquae, quam ipsa potestate uideor esse sublimis.”

Pro florem legatur fulgorem coll. § 15: „Caesaremque suspiciebant imperatorii muricis fulgore flagrantem.” — Sequentia nullum sensum praebent idoneum. Haec emendare conatus sum scribendo: „auctam gloriam meam confiteor qui iustius in deferenda suppari potestate nobilitati mihi propinquae, quam ipsa potestate uideor esse sublimis.” — Potestas, quam Constantius in Iulianum contulit, non, opinor, superior, sed paene par i. e. suppar erat suae. Liber Vatic. habet superari. — „Nobilitati” dictum puta pro „viro nobili”; cf. Tac. Ann. XII. 20; Bentley ad Lucan. Phars. III. 77.

8. 13. „Adesto igitur laborum periculorumque particeps et tutelam ministerii suscipe Galliarum.”

Haec intellego si ita leguntur: „tutelam mei instar suscipe Galliarum.”

8. 18. „[Iulianus] Taurinos peruenit, ubi nuntio percellitur gravi ... Indicabat autem Coloniam Agrippinam ... pertinaci barbarorum obsidione reseratam magnis viribus et deletam ... quo maerore percussus” cett.

Legas quaeso „quo rumore percussus.”

9. 8. „Inter eos druidae ... sodaliciis adstricti consortiis, quaestionibus occultarum rerum altorumque erecti sunt.”

Ex primis litteris u. quaestionibus repetendum erit quae et scribendum „sodaliciis adstricti consortiisque.” Pro erecti, quod nihil est, restitue sodes exerciti. Cf. Nipperdey ad Tac. Ann. III. 67.

11. 17. „Vnde [Rhodanus] sine iactura rerum per Sapaudiam fertur et Sequanos.”

Olim scriptum fuisse puto „sine iactura aquarum”; cf. § 18: „hinc Rhodanus aquis aduenis locupletior.”

12. 1. „Celsioris staturae et candidi paene Galli sunt omnes et rutili luminumque torvitate terribiles ... Nec ... eorum quemquam adhibita uxore rixantem, multo fortiore et glauca, peregrinorum ferre poterit globus.”

Suspikor „ultu toruiore et glauca,” quae eodem modo dicta sunt atque superiora „celsioris staturae et candidi.”

12. 2. „Tersi tamen pari diligentia cuncti et mundi, nec in tractibus illis maximeque apud Aquitanos poterit aliquis uideri uel femina licet perquam pauper ut alibi frustis squalere pannorum.”

Ammiano reddendum existimo „poterit aliquis uir uideri uel femina.” Sequentia mendo quoque laborant. Frustum enim est particula panis potissimum uel alius esculenti, sed uestimenti numquam. Gelenii igitur coniectura frustis abicienda erit. Quid uero legendum sit non exputo. In V. est frustra. An forte fissura?

LIBER XVI.

I. 4. „Videtur enim lex quaedam uitae melioris hunc iuuenem a nobilibus cunis ad usque spiritum comitata supremum.”

Pro lex commendo lux. In seqq. haec leguntur: „namque incrementis uelocibus ... domi forisque conluxit.”

2. 6. „Alios ... decursu facili proterens, nonnullos pauore traditos cepit, residuos ... innocuos abire perpeesus est.”

Immo potius „pauore trepidos.” — Passiuam u. tradere formam significatione media nusquam legi.

3. 3. „Vbi bellorum inundantium molem umeris suis, quod dicitur, uehens scindebatur in multiplices curas.”

Pro inundantium malim incumbentium, quod sententiae aliquanto accommodatius uidetur.

4. 1. „Haec sollicitè perpensantem hostilis adgreditur multitudo ... ideo confidentes quod ei nec scutarios adesse prodentibus perfugis didicerant.”

Prodentibus legitur ex coniectura Gelenii, qui num uerum inuenerit dubito. Malim equidem praemonentibus.

In Vat. est et p̄ de montibus.

4. 5. „Verum hoc quoque diligentia curato pernigili, adfusa laetiore spe prosperorum, sublato animo ad exsequenda plurima consurgebat.”

Non fero „adfusa spe.” Spes non affunditur, sed affulget alicui. Suspicio igitur adfusa, quod tamen Ammiano obtrudere minime auderem, nisi haec legerentur apud Iulium Obsequentem c. 29 init.: „per eos dies caeli ardentis species affulsae.” — Confidentius pro plurima commendo proxima.

5. 1. „Primum igitur factuque difficile temperantiam ipse sibi indixit atque retinuit.”

Immo „factuque <id> difficile”; uel „factu quod difficile.”

5. 3. „Denique cum legeret libellum adsidue, quem Constantius ut priuignum ad studia mittens manu sua conscripserat, praelicenter disponens quid in conuiuio Caesaris imponi deberet: fasianum et uuluam et sumen exigi uetuit et inferri.”

Pro praelicenter inepte edito requiro perdiligenter, quo adu. Cicero usus est in Bruto, c. 14. — Latinitatis lex postulat ut scribatur „in conuiuia.”

5. 8. Postquam satis copiose exposuit, quomodo noctes Iulianus ad officia diuideret tripertita quietis et publicae rei et musarum, his uerbis narrationem claudit „et haec quidem pudicitiae uirtutumque sunt signa nocturna.”

Hic pudicitiae deprauatum uidetur ex industriae. — Pudicitiae documentum in praecedentibus nullum memoratur.

5. 17. „Vtque bestiae custodum neglegentia raptu uiuere so-

litae ne his quidem remotis adpositisque fortioribus abscesse-
runt sed tumescentes inedia... armenta uel greges incursant,
ita" cett.

Perfectum tempus abscesserunt ferri non posse loci con-
textus satis ostendit. Conicio arcentur. — In Vat. est acces-
serunt.

7. 8. „Inter praecipua enim quae eorum quisque studio pos-
sederat uel ingenio, aut rapax aut feritate contemtior fuit
aut propensior ad laedendum, uel clientibus nimium blandus
aut potentiae fastu superbiior”.

Malim „rapacitate et feritate contemtior”. — Clienti-
bus coniecturae Valesii debetur. In Vat. est ligendimus.
Veram lectionem puto se ingerentibus i. e. hominibus nimis
officiosus, ultro operam suam pollicendo se insinuantibus. Cf.
Plin. Pan. 86: „praefectum praetorio non ex ingerentibus se,
sed e subtrahentibus legere”.

8. 8. „Veterator quidam ad lautum conuiuium rogatus et
mundum... cum uidisset linteorum toralium par, duos clauos
ita latissimos ut sibi uicissim arte ministrantium cohaerent,
mensamque operimentis paribus tectam, anteriorem chla-
mydis partem utraque manu uehens intrinsecus structuram
omnem ut amictus adornauerat principales”.

Quid tandem fraudis ueterator ille commiserit ex hoc loco,
ut nunc editur, minime apparet. Voluit nimirum dominum con-
uiuii crimine maiestatis insimulare, tamquam, pallium purpu-
reum texendo, imperii affectandi consilia iniisset. Viderat autem
et tororum stragulas et mappam latis clauis purpureis vel cir-
cumsutas uel circumtextas. Vel torale igitur uel mantile ita
plicuit ut bini clauus introrsum flexi sese inuicem contingentes
unius texturae continuae speciem praeberent. Itaque haud scio
an legendum sit „exteriorem uelaminis partem utraque
manu uertens intrinsecus, structuram omnem ut amictus ad-
ornauerat principales”. — In Vat. est clamidis. Intrinsecus pro
introrsum legitur iam apud Suet. Oct. 95: „replicare intrinsecus”.
Et sic ipse Amm. XVII. 7. 6: „inclinata fastigia intrinsecus”.

8. 10. „Constantius impendio timidus semper se feriri sperabat ut Dionysius tyrannus ille Siciliae, qui ob hoc idem uitium et tonstrices docuit filias.”

Conicio „et tonstrices <esse> uoluit filias.”

8. 13. „Sub Constantio ordinum singulorum auctores infinita cupidine diuitiarum arserunt.”

Scribas quaeso ductores. — Et sic iam olim Reinesius.

10. 6. „Vnde cum se uertisset ad plebem, stupebat quae celeritate omne quod ubique est hominum genus confluerit Romam.”

Postulat sententia „qua crebritate”. cf. c. 12. 29: „in unum coactae multitudinis crebritas.”

Ibid. „Insidebat aureo solus ipse carpento fulgenti claritudine lapidum uariorum, quo micante lux quaedam misceri uidebatur alterna.”

Restitue ueram lectionem aetheria.

10. 8. „Et incedebat hinc inde ordo geminus armatorum clipeatus atque cristatus corusco lumine radians, nitidis loricis indutus, sparsique cataphracti equites, quos clibanarios dictitant, personas thoracum minuti tegminibus et limbis ferreis cincti.”

Personas est figmentum Eyssenhardtii, quo quid sibi uoluerit uideant acutiores. Vat. habet personati quod Gardthausen uncinis saepsit; uera lectio uidetur peronati, i. e. crura pedesque peronibus muniti. cf. Pers. Sat. V. 102.

10. 12. „Per omne tempus imperii nec in consessum uehiculi quemquam suscepit nec in trabea socium priuatum adsciuit . . . et similia multa, quae elatus in arduum supercilium tamquam leges aequissimas obseruauit.”

Praetulerim arctissimas i. e. seuerissimas cf. Plin. H. N. XVI. 4. 5.

10. 16. Postquam narratum est Constantium Traiani Foro conspecto omnem spem abieciisse huiusmodi quicquam conandi, sed tamen Traiani equum in medio atrio locatum se imitaturum dixisse, haec deinceps leguntur: „cui [i. e. Constantio] prope adstans regalis Hormisda ... respondit astu gentili „ante ... imperator stabulum tale condi iubeto, si uales: equus quem fabricare disponis, ita late succedat ut iste quem uidemus””, i. e. tu primum Forum aedifica, ut equus quem facturus es tam laxè stabuletur quam Traiani. Etsi u. u. „late succedat” interpretationem tolerabilem uix admittere uidentur, tamen nihil succurrit, quod substituere audeam. Sed non uideo quo iure haec astu responsa dicantur. Respondit Hormisda potius acute et argute, neque dubito quin olim non astu scriptum sit, sed argutia. Vat. enim habet agustu. Argutia sing. num. iam apud Gellium inuenitur.

10. 18. „Helenae, Iuliani coniugi insidiabatur Eusebia ... quaesitumque uenenum bibere per fraudem inlexit ut quotienscumque concepisset, immaturum abiceret partum.”

Immo uero abigeret, quod uerbum de abortum cientibus sollemne est.

12. 1. „Chnodomarius et Vestralpus, Vrius quin etiam et Vrsicinus ... in unum robore uirium suarum omni collecto consedere prope urbem Argentoratum.”

Gelenius, qui ita primus omnium locum constituit, nimis hic recessisse uidetur a libri Vaticani uestigiis, in quo cum legatur „collecto belli. Cumq; foedere”, scribendum puto „in unum robore uirium suarum omni collecto bellicarum consedera.”

In proxime sequentibus „extrema metuentem Caesarem arbitrati retrocessisse cum ille tum etiam perficiendi munimenti studio stringeretur”, corrigendum est distringeretur. Praepositio repetenda est ex ultima praecedentis uoc. syllaba.

Eadem res est 12. 11: „quae si dederit quisquam commode posse transiri, ruentibus hostium examinibus ... quid nos agimus?” — Vbi scribendum inruentibus.

12. 18. „Cunotis igitur summis infimisque adprobantibus ... nec de rigore animorum quicquam remittentibus” cett.

Potius scribas uigore coll. § 11 „quo uigore inedia siti laboreque membris marcentibus occurramus?”

12. 29. „Iulianus cautior sui hostium tela praeternolans his et similibus notos pariter et ignotos ad faciendum fortiter accendebat.”

Loci sententia flagitat nimirum „incautior sui.” cf. Stat. Theb. VI. 766 „at ille nocendi Prodigus incautusque sui, ruit.”

12. 30. „Aduenit, o socii, iustum pugnandi iam tempus olim exoptatum mihi uobiscum, quod antehac arcessentes arma inquietis motibus poscebatis.”

Haec prorsus non intellego nisi scribatur „armorum inquietis motibus.” Respexit ad ea quae leguntur § 13: „ardorem pugnandi hastis inlidendo scuta monstrantes, in hostem se duci iam conspicuum exorabant.” — Vide an non pro arcessentes rectius scripseris ardescentes.

12. 32. „Exsurgamus uiri fortes: propellemus fortitudine congrua in lisa nostris partibus probra.

Nihil est hercle „alicui probrum illidere”; macula, probrum alicui, opinor, illinitur. Scribas ergo in lita coll. Sil. It. XI. 43: „uita inlita macula.”

12. 37. „Cum cornu sinistrum altius gradiens argentium tot agmina Germanorum ui nimia pepulisset” cett.

Immo potius „ulterius gradiens.”

12. 38. „Cataphracti equites uiso ... consorte quodam per ceruicem equi labentis pondere armorum oppresso dilapsi quaque quisque poterat” cet.

Haec intellego si pro labentis scribitur labente.

12. 39. „Quo agnito per purpureum signum Draconis, summatati hastae longioris aptatum uelut senectutis pandentis exuuias, stetit unius turmae tribunus.”

Draco summae hastae illigatus „hiatu uasto perflabilis caudaeque uolumen relinquens in uentum” ueri serpentis imaginem referebat senectutis ponentis exuuias, ut est apud Verg. Aen. II. 473. — De dracone cf. XVI. 10. 7.

12. 46. „Vulnerati nondum effuso cruore ad audendum exertius consurgebant.”

In Vat. est ad audendum. Legas quaeso ad adgrediendum.

LIBER XVII.

4. 6. „In hac urbe [i. e. Thebis] inter labra ingentia diuersasque moles figmenta Aegyptiorum numinum exprimentes obeliscos uidimus plures aliosque iacentes et comminutos.”

Locus uarie mutilatus uidetur. Pro labra legendum puto <de>lubra, quod itidem legitur § 12. Inter „plures” et „aliosque” nonnulla intercidiisse uidentur ueluti „alios stantes et integros.”

5. 10. „Sospitati quidem tuae gratulor ut futurus, si uelis, amicus, cupiditatem uero semper indeflexam fusiusque uagantem uehementer insimulo.”

Eyssenhardt affirmat in Vat. legi: indeflexum. Omnino scribendum puto in deflexum i. e. a recta uia declinantem. Cf. Val. Max. IV. 2. in.; VII. 3. in.

5. 11. „Suades integro corpori adimere membra quaedam, ut salus eius deinceps locetur in solido, quod infringendum est potius quam ulla consensione firmandum.”

Infringendum Hauptio debetur. Potius ueram lectionem esse crediderim contundendum. In Vat. est infundendum.

5. 13. „Est enim absouum et insipiens cum gestarum rerum ordine placatae sint aurae inuidiae quae nobis multipliciter inluserunt ... ea prodere, quae contrusi in orientales angustias diu seruauimus inlibata.”

Verbum inluserunt, quod non Hauptius primus excogitavit, ut annotarunt recentissimi editores, sed Erfurdtius, minime ferendum videtur. Quis, quaeso, unquam sic locutus est: „aura s. uentus illusit mihi?” Sententia postulat, opinor „quae nobis multipliciter insurrexerunt,” quod uerbum latet in scriptura libri Vat. inluserunt. Cf. Hor. Epod. 10. 7: „insurgat Aquilo.”

5. 14. „Id experiendo legendoque [scimus] in proeliis quibusdam raro rem titubasse Romanam, in summa uero bellorum numquam ad deteriores prolapsam.”

Pro raro contextus postulat sane. Pro inepto deteriores Gelenius olim dedit deteriora; recte et sententiae accommodatum. Vide tamen an non Ammianus scripserit „ad deteriores rem prolapsam.”

7. 2. „Oculorum obtutu praestricto humo inuolutus crassae caliginis squalor insedit.”

Scribe quaeso „crassae caligini squalor” ut sit datius pendens ab „inuolutus.” Squalor inuolutus crassae caligini insedit humo.”

7. 5. „Nonnulli ... superruentium rudera ui nimia constipati sub ipsis interire rudibus.”

Sententia requirit constrati.

7. 6. „Quosdam domorum inclinata fastigia intrinsecus serabant intactos.”

Serabant coniecit Hauptius. In Vat. est serebant; malim sepiebant.

7. 8. „Et superesse potuit aedium sacrarum et priuatarum hominumque pars maior, ni palantes abrupte flammaram ardores per quinquaginta dies et noctes quicquid consumi poterat exussissent.”

Flammae ardores (i. e. flammae ardentes) abrupte palantes quales tandem fuerint nemo, opinor, facile explicabit. Haud longe a ueritate abesse mihi uideor, si flammae ex improviso,

ut in terrae motibus fieri solet, erupisse, surrexisse e terra contendo. Itaque uera erit lectio „pullulantes abrupte.” Cf. XXII. 4. 4: „fluxioris uitae initia pullularunt”; XX. 5. 5; „hostes abruptius inundantes.”

7. 10. „In ritualibus et pontificiis obseruatur obtemperantibus sacerdotiis caute ne alio deo pro alio nominato piacula committantur.”

Ad locum hunc desperatum sanandum remedio paullo grauiore opus esse uidetur. Post „ritualibus” excidisse libris iam olim Wagnerus intellexit. In libro Vat. legitur obtemperantur obtemperantibus, ex quibus efficio interpretandis ab interpretantibus. Pro caute cum Accursio scribendum erit cauetur. Habebis igitur „in ritualibus libris et pontificiis interpretandis ab interpretantibus sacerdotiis cauetur ne” cett.

7. 11. „Accidunt terrae pulsus, ut Anaxagoras adfirmat, uentorum ui subeuntium ima terrarum: qui cum soliditatibus concrustatis inciderunt, eruptiones nullas reperientes, eas partes soli conuibrant, quas subrepserunt umidi. unde plerumque obseruatur” cett.

Delendum est umidi, quod omni sensu destitutum est. Ortum est per dittographiam ex seq. unde. In Vat. recentiore manu adscriptum esse affirmat Eyssenhardt.

8. 1. „Nec enim egredi poterat antequam ex Aquitania aestatis remissione solutis frigoribus et pruinis ueheretur annona.”

Nulla modo ferri potest remissione. Non enim aestas, sed hiems remittebatur et frigus i. e. relaxabatur et mitigabatur. Scribendum est reuersione, quod nomen de anni temporibus et uicissitudinibus mutantibus sollemne est. Cf. Apul. de Dogm. Plat. 1. 10: „reuersiones temporum.”

8. 2. „Sed ut est difficultatum paene omnium diligens ratio uictrix, multa mente uersans et uaria, id tandem repperit solum ut anni maturitate non expectata barbaris occurreret insperatis.”

Vt ceteri editores omnes, ita Eyssenhardt et Gardthausen quoque spreuerunt lectionem libri Vat. tantum. Iniuria. Nam sine dubio Ammianus scripsit „id tantum repperit salutis.” In seqq. Eyssenhardt maluit delirare cum librariis scribendo insperatis, quam, quod fecit Gardthausen, Gelenii certissimam emendationem insperatus recipere.

10. 2. „Et iter ignaviter egerat praeter solitum, ut ductores uiarum praeuantes alacri gradu ultima minitendo terreret.”

Restitue ueram lectionem „et ita ignauiter <iter> egerat;” ut ante ductores Eyssenhardtius neglegenter, ut solet, omisit.

10. 6. „Hoc progressu secutus exercitus celsarum arborum obsistente concaede ire protinus uetabatur. Verum per circuitus longos et flexuosos uentum est tandem ad loca et ira quisque percitus armatorum urebat agros, pecora diripiebat et homines.”

Inepte legitur armatorum. Sanae lectionis uestigia, ut fere semper et hic Vat. ostendit, in quo est armorum. Scripsit A. nimirum „ira quisque percitus morarum.”

12. 11. „Duxerat potior cum ceteris Sarmatis etiam Rumonem plurimosque optimates cum inpretandi specie similia petituros.”

Legendum „pariter cum ceteris.” In Vat. est patior. — Eyssenhardt in seqq. immerito reiecit emendationem Gelenii spe pro specie scribentis.

12. 16. „Ingerebat autem se maximus numerus cateruarum confluentium nationum et regum, suspendi a iugulis suis gladios obsecrantium postquam Araharium inpune conpeperant abscessisse.”

Inepte legitur suspendi. Supplicabant nimirum ut gladii iugulis suis intenti auerterentur. Coniicio depelli coll. XXIX. 1. 15: „ferrum, ad iugulum prope adactum a militaribus, depulsum.”

13. 3. „Ideoque in se pugnae molem suspicati uertendam dolos parabant et ferrum et preces.”

Corrige dolose.

13. 9. „Cuius furoris amentiam [miles] exercitus ira ferre non potuit eosque imperatori ... acriter imminentes ... impetu disiecit ardenti et dextra pedites caternas peditum obtruncabant, equites laeua equitum se turmis agilibus infuderunt.”

Neque obtruncandi verbum, neque imperfectum tempus h.l. ferri potest. Scribendum erit obturbarunt. — Pro „exercitus ira” malim „percitus ira.”

13. 13. „Incitante itaque feruore certaminum fructuque uincendi consurrectum est in perniciem eorum, qui deseruere proelia.”

Non assequor „fructum uincendi,” nec satis uideo quo iure Wagnerus praedae cupidinem intellegendum affirmauerit. Suspicor „fastuque uincendi.” Victoria nimirum elati erant. Cf. XVIII. 3. 6: „nobilioris militiae fastu.” XIX. 11. 13. „salutis fastu fidentior.”

13. 27. „Quae longius disparati, qua ferri poterant, tulimus, leuiores iacturas efficacia ducum uetari posse sperantes.”

Immo potius uitari.

13. 30. „Zizaim praefecimus liberis, dicatum nobis futurum et fidum.”

Dicatus apud Ammianum et Ammiani aequales significat idem quod deditus, deuotus. Cf. Inscr. ap. Orell. 1083: „numini maiestatique eius [Constantini] dicatissimus”; ap. Rénier, Inscr. Afric. 3455: „dicatissime deuoti numini eius fecerunt.”

LIBER XVIII.

1. 4. „Numerius cum infitiatione defenderet obiecta nec posset in quoquam confutari, Delphidius orator acerrimus uehe-

menter eum inpugnans documentorum inopia percitus exclamavit 'ecquis, florentissime Caesar, nocens esse poterit usquam si negare sufficiet?' contra quem Iulianus prudenter motus ex tempore 'ecquis' ait 'innocens esse poterit si accusasse sufficiet?' "

Non intellego „prudenter motus.” Suspicio scriptum fuisse „prudenter mutus.” Iulianus qua erat prudentia non respondit orationi impetuosae, qua Delphidius eum aggressus erat, sed continuo dictum acutum in eum regressit.

2. 19. „Inter pacis conditiones id festinatum est maxime ut captiuos restituerent omnes quos rapuerant excursibus crebris.”

Pro festinatum sine dubio scribendum erit destinatum.

3. 6. „Erat autem Barbatio ... ea re multis exosus quod et, dum domesticos protectores sub Gallo regeret Caesare, proditor erat et perfidus et post eius excessum nobilioris militiae fastu elatus in Iulianum itidem Caesarem paria confingebat.”

Quia paria non habet in praecedentibus ad quod referatur, corrigas uelim uaria.

3. 7. „Sub Augusti patulis auribus multa garriebat et saeua, ignorans profecto uetus Aristotelis sapiens dictum” cett.

Corrige „ueteris Aristotelis.” cf. 4. 4: „ueterem Domitianum.”

5. 5. „Stetit sententia ut Sabinianus uietus quidem senex et bene nummatus sed inbellis et ignauus ... praeficiendus Eois partibus mitteretur.”

Displicet uietus, quia sententia aduersatiua „sed inbellis et ignauus”, quae reprehensionem continet, in praecedentibus adiectiuum requirit, quo uirtus indicatur. Legendum igitur uidetur uegetus. — In Vat. est uictus.

6. 6. „Quod ideo struebatur ut, si fortuna sequior ingruisset, Vrsicinus reus proditor rei publicae deferretur.”

Immo „reus proditae rei publicae.”

6. 16. „Cum ad nemorosum quendam locum ... Meiacarire nomine uenissimus, cui fontes dedere uocabulum gelidi, lap-

sis accolis omnibus solum in remoto secessu latentem inuenimus militem."

Geminato di scribe „dilapsis accolis."

6. 20. „Erat eo tempore Satrapa Corduenae, quae obtemperabat potestati Persarum, Iouinianus nomine appellatus, in solo Romano adulescens, nobiscum occulte sentiens ea gratia quod obsidatus sorte in Syriis detentus et dulcedine liberalium studiorum inlectus remeare ad nostra ardenti desiderio gestiebat."

Post uu. „in solo Romano" nonnulla uerba intercidisse uidentur, quibus haud scio an narratum sit Iouinianum in solo Romano natum et educatum esse. Nisi forte probabilius est adulescens perperam scriptum esse pro educatus.

7. 7. „Sabinianus ... per Edessena sepulcra quasi fundata cum mortuis pace nihil formidans, more uitae remissioris fluxius agens militari pyrricha sonantibus modulis pro histrionicis gestibus in silentio summo delectabatur ominoso sane et incepto et loco."

Ridicule editur in silentio summo cum uno tenore sonantes moduli commemorentur. Corrige insolentia summa.

8. 8. „Atque ut in rebus solent afflictis, ambigentes cuiam deberet aut posset occurri ... diffundimur uniuersi."

Immo, hercle, solet.

8. 13. „Tandemque per posticam ingressus refertam inueni confluyente ex finitimis uirili et muliebri sexu."

In priore sententiae parte intercidit „ciuitatem", quo carere nullo modo possumus.

9. 2. „Spiranti Zephyro contrauersa Gumathenam contingit regionem uberem et cultu iuxta fecundam."

Immo, opinor, „ubere et cultu." cf. Verg. Geo. II. 185: „fertilis ubere campus."

10. 2. „Subita animi consternatione defensores armorum uarietate praestricti se cunctosque prodidere qui ad praesidia con-

fugerunt et digredi iussi confestim clauē obtulere portarum."

Malim de gredi, quod in Vat. legi testatur Eyssenhardt; iubebantur defensores „descendere de munimentis praecelsis" ut est § 1.

LIBER XIX.

2. 5. „A sole itaque orto usque diei ultimum acies immobiles stabant ut fixae nullo uariato uestigio."

Non usque sed suo more adusque scripsisse A. et h. l. crediderim. In seqq. lege immobiles stabant et fixae.

4. 3. „Cum decennali bello Graecia desudaret ne peregrinus poenas dissociati regalis matrimonii lucraretur ... telis Apollinis periere complures."

Quid sit „poenas lucrari" nemo hercle facile dixerit. Graeci, ni fallor, in hoc elaborarunt ne Paris raptae Helenae poenas eluctaretur.

4. 8. „Hac exitiali peste quassati, paucis intemperanti aestu consumptis, quos multitudo angebat, tandem nocte, quae diem consecuta est decimum exiguis imbribus disiecto concreto spiritu et crassato sospitas retenta est corporum firma."

Inepte legitur „peste quassati," quia nominatiuus praedicato caret. Corrigatur igitur „hac exitiali peste grassante."

5. 3. „Postremo obseratis portis precantibusque tribunis egredi nequeuntēs frendebant ut bestiae."

Eyssenhardt, ut est obstinatissimus traditae lectionis defensor, retinuit ineptum illud precantibusque. Quod cum nullo modo ferri posse intellexeret Gardthausen, edidit ex Reinesii coniectura praecauentibus. Potius crediderim olim scriptum esse uetantibusque coll. 6. 3: „mortem tribunis uetantibus minitantes si deinceps prohiberent."

5. 5. „Exinanitis proiectisque ante pedes pharetris clamoris ululabilis incendio tela summa peritia dispergebant.”

Ridicule editur incendio. Reddendum est Ammiano incen-
tium. Incentium senioris Latinitatis uocabulum est = in-
tamentum, stimulus. cf. Paneg. ad Constantin. 1: „Non tubae
solum, sed etiam Spartanæ tibiae incentium aliquod feruntur
habuisse.” Et sic ipse Ammianus XXII. 11. 5 „Georgius graue
accesserat incentium.”

6. 8. „Verum audito licet leui reptantium sonitu gemituque caesorum discusso somno, excitatis multis et ad arma pro se quoque clamitante steterunt milites uestigiis fixis progredi ultra non ausi.”

Verba leui reptantium Hauptio debentur, quæ quo modo ex codicum lectione effici potuerint non video. In libro Vat. est reuemetem p dentium, in Cod. Petrino reuemetep dentium. Vide igitur an non uera sit lectio pedetemptim euntium.

6. 12. „Horum campiductoribus ut fortium factorum antesignanis post ciuitatis excidium armatas statuas apud Edessam in regione celebri locari iusserat imperator.”

Statuae armatae quales fuerint non assequor. Vix dubito quin statuas auratas imperator locari iusserit. — Pro campiductoribus, quod nihil est, campidoctoribus scribendum iam ueteres monuerunt editores.

7. 8. „Ad extremum diei nec mortium truci uisu nec uulnerum territus tandem tempus exiguum tribui quieti permisit.”

Immo potius „tristi uisu.”

8. 5. „In abstrusa quadam parte oppidi cum duobus aliis latens obscurae praesidio noctis postica, per quam nihil seruabatur, euado.”

Verborum ordo turbatus est. Legendum est „latens obscurae praesidio noctis, per quam nihil seruabatur, postica euado.”

8. 8. „Et quia per aestum arida siti reptantes aquam diu quaeritando profundum bene uidimus puteum.”

Corrigere ne dubita „et auia per aestum arida siti repentes.” — In Vat. est reputantes.

„Et — ita pergit — [quia] neque descendendi prae altitudine nec restium aderat copia, necessitate docente postrema indumenta lintea, quibus tegebamur, in oblongos discidiumus pannulos, unde explicato fune ingenti centonem, quem sub galea unus ferebat e nostris, ultimae aptauimus summitati, [qui per] funem coniectus aquasque hauriens ... sitim, qua hauriebamur, extinxit.”

Verba *qui per* inserta sunt olim a Gelenio. Num recte dubito. Nam et „coniectus” uehementer displicet et uix credibile est A., postquam semel scripsisset centonem extremo funi alligatum esse, deinceps narrasse per funem illum in puteum esse demissum. Ex funemconiectus efficio puteoqueiniectus. — In seqq. nouissimi editores recipere neglexerunt certissimam Gruteri emendationem „qua urebatur.”

8. 12. „Cum omne iam esset in celeritate salutis praesidium, per dumeta et siluas in montes petimus.”

Si petimus genuina est lectio, abiiciendum nimirum est „in” ante „montes.” Forsitan autem scripserit A. „in montes repimus.” Cf. XVIII. 8. 11. „Ciuitatem petebam anhelu cursu rependo ... in arduo sitam,” ad quem locum haec obseruat Erfurd: „rependo non potest esse lentius incedendo, sed respondet graeco *ἔρπειν*, quod de quouis ingressu adhiberi constat.”

9. 4. „Vxor Craugasii ... familiarem suum ... Nisibin occulte dimisit mandatis arcanisque uitae secretioris maritum exorans ut auditis, quae contigerint, ueniret secum beate uicturus. quibus contentus expeditus uiator per saltuosos tramites ... Nisibin ... ingressus” cett.

Inepte legitur contentus. Scripsit A. „quibus contextis.” i. e. callide structis et compositis.

9. 9. „Nostorum cadauera mox caesorum fatiscunt et defluunt adeo ut nullius mortui facies post quadriduum agnoscatur.”

Corrige „nostrorum cadauera uix caesorum tabescunt et defluunt.”

10. 1. „Maris casus asperiores solitis uentorumque procellae reflantium naues delatas in proximos sinus introire portum Augusti discriminum magnitudine perterrebant.”

Sententia requirit deterrebant. — Detertere sequente infinitio idem est quod prohibere. Verbo perterrere infinitius numquam additur.

11. 1. „Inter haec ita ambigua Constantium Sirmi etiam tum hiberna quiete curantem promouebant nuntii metuendi et graues.”

Non hiberna curauit Constantius, sed Sirmi durauit hiberna quiete. Scribatur igitur durantem. Pro promouebant corrigendum permouebant.

11. 5. Limigantes Constantius percunctatus est „quamobrem ita palarentur uarii limitesque contra interdicta pulsarent.”

Quia Vat. habet uaria, scribendum puto per uaria i. e. per diuersa, passim. Cf. Wagnerus ad h. l.

11. 9. Quae Limigantes licet properari sentirent „nihil tamen praeter preces fingentes stabant incurui, longe alia quam quae gestu praeferebant et uerbis altis mentibus perpensantes.”

„Voc. „praeter” inseruit Valesius. In Vat. est „nihil tamen preces.” Conicio „humiles tamen preces.”

11. 12. „Stipatores tamen pauci dum ignis more inundantes conabantur arcere, aut uulnerati interierunt aut ponderibus superruentium solis afflicti.”

Inapte legitur et absurde „ignis more inundantes.” Nec quidquam ualent ad lectionem tuendam loci a Lindenbrogio allati, quippe quibus omnibus flamma fluctuans et undans dicta sit, non ignis. Suspicio ex dumignis petendum esse fluminis, ut sit „dum fluminis more inundantes.” — In seqq. perperam editum est solis. Corrige „solo (i. e. humo) afflicti.”

11. 14. „Copia nostrorum ... obuia quaeque obtruncabat sine parsimonia uiuos conculcans et semineces et peremptos et antequam exsatiaret caedibus barbaricis manus, acerni constipati sunt mortuorum.”

Cum his „exsatiare caedibus manus” certe insolentius dictis comparari possunt quae leguntur Ouid. Met. VII. 808: „quum satiata ferinae dextera caedis erat.”

12. 1. „Inter has tamen sollicitudines uelut ex recepto quodam antiquitus more ad uicem bellorum ciuiliū inflabant litui quaedam colorata laesae crimina maiestatis.”

Non uideo quomodo haec rite explicari possint, nisi pro litui scribatur lituos. Etenim, ut olim bellis ciuilibus fieri solebat, colorata i. e. fucata crimina laesae maiestatis lituos inflabant i. e. bellicum canebant.

12. 2. „Vt enim erat obstinatum fixumque eius propositum ad laedendum ita nec furtis abstinuit, innocentibus exitiales causas adstringens.”

Adstringendi verbo nullum hic locum esse facile apparet. In Vat. est adfringendo Restitue igitur adfringendo.

12. 9. „Simplicius per elogium principis torqueri praeceptus fato quodam arcente corpore immaculato lata fuga damnatus est.”

In his lata per dittographiam ex praecedentibus syllabis ortum uidetur.

12. 11. „Andronicus post a studiis liberalibus et claritudine carminum notus in iudicium introductus cum secura mente nullis suspicionibus urgeretur purgando semper et fidentius absolutus est.”

Restitue Ammiano „Andronicus poeta studiis liberalibus et claritudine carminum notus.” *Ἀνδρόνικος ὁ ποιητής* commemoratur a Libanio in Epist. ad Themist. 69. — In seqq. scribe „purgando semper se fidentius.”

12. 13. „Criminibus uero serpentibus latius quidam corporibus laniatis extinguebantur, alii poenis ulterioribus damnati sunt bonis ereptis.”

V. ulterioribus quomodo explicari possit non uideo. Erit fortasse qui contendat idem esse quod „seuerioribus, durioribus.” At quae durior poena excogitari potest quam ea, quae corpus damnati laniabatur? Suspisor olim scriptum esse mitioribus. Cf. Quint. VI. 4. 16.

12. 17. „Et inquisitum in haec negotia fortius nemo qui quidem sapiat reprehendit.”

Immo, opinor, reprehendet.

LIBER XX.

1. 2. „Ire ad haec componenda Lupicinum placuit ea tempestate magistrum armorum bellicosum sane et castrensis rei peritum sed supercilia erigentem ut cornua.”

Inepte et ridicule additum est ut cornua. — In Vat. est ut cornuae. Scribas, quaeso, incongrue.

2. 4. Vrsicinus, in quem obtrectatores disseminasse narrantur § 1 mordaces susurros, dein propalam ficta crimina subnectentes, hac iniquitate percitus „„etsi me” inquit „despicit imperator, negotii tamen est magnitudo ut non nisi iudicio principis nosci possit et uindicari; sciat tamen ... quod, dum maeret super his, quae apud Amidam gesta emendata didicit fide ... defrustandae Mesopotamiae ... ne ipse quidem ... opitulari poterit praesens.”

Duobus uitiis hic locus laborat. Primum ante „est” excidit „ea”: „negotii ea est magnitudo”. — Deinde pro „emendata fide” sententia requirit „ementita fide.”

4. 13. „Vtque honoratius procul abituros tractaret, ad conuiuium proceribus conrogatis, petere iure, siquid in promptu esset edixit.”

Immo, opinor, „petere secure ... edixit.”

4. 21. „Diuerso uagoque, ut in repentino solet, excursu occupauere uolucriter regiam.”

Malim „ut in re repentina solet.”

7. 1. „Rex ... dextrum latus itineribus petit obliquis, Bezabden ... ui uel promissorum dulcedine inlectis defensoribus tenturus.”

Immo tentaturus.

7. 2. „Rex petitus ballistarum iactibus crebris et sagittarum densitate, opertus armorum in modum testudinis contextorum abscessit innoxius.”

Interpunctione mutata scribe „sagittarum, densitate opertus armorum.”

7. 3. „Caduceatoribus missis ex more clausos blandius hortabatur, ut uitae speique consulturi obsidium deditione soluerent opportuna.”

Corrige „uitae rei que consulturi.”

7. 8. „Christianae legis antistes perstabat in cassum haec multaque similia disserendo, efferata uesania regis obstante [*non ante*] castrorum excidium digredi pertinaciter adiurantis.”

Vv. *non ante* quae in nullo Codice MS. leguntur, inseruit olim Gelenius. Perperam opinor. Etenim obstante librariis debetur. Scripsit Ammianus „efferata uesania regis, non se ante castrorum excidium digredi pertinaciter adiurantis.”

8. 4. „Constantium haec dudum comperisse Iulianus opinabatur relatu Decentii olim reuersi et cubiculariorum recens de Galliis praegressorum, qui ad Caesarem aliqua portauere sollemnia.”

Corrige „qui ad Caesaream maligna portauere sollemnia” i. e. qui more suo inuidiosa Caesari nuntiarunt. Cf. § 11: „surrantes perniciose malignos admittas.” — Pro Caesarem scribendum esse Caesaream intellexit Gardthausen coll. 9. 1.

8. 7. „Miles olim deliberatum implenit, fremens secundique n̄ patiens loci rectorem.”

Corrige „secundique non patiens loci rectorem.”

8. 9. „Cohorrui, fateor, et secessi amendatusque dum potui salutem mussatione quaeritabam et latebris.”

V. mussatione dedit olim Gelenius. In Vat. est salutem latione, unde Kiessling: salutem dilatione. Malim salutem occultatione quaeritabam cf. 11. 21 „Romani cum Persas occultari viderent pauore.”

8. 9. „Cumque nullae darentur indutiae, libero pectoris muro, ut ita dixerim, saeptus, progressus ante conspectum omnium steti.”

Immo „liberi pectoris muro.”

8. 10. „Victus denique mecumque ipse contestans, quod alter confosso me forsitan libens declarabitur princeps, adensus sum.”

Pro contestans corrige contemplans.

11. 1. „Quae dum ita prospere succedunt et caute, Constantius” seqq.

Pro caute scribendum puto fauste, quod sententia manifesto requirit. Rarissime hoc aduerbio antiquiores scriptores usi sunt. Semel legitur apud Ciceronem in Or. pro Mur. 1: „ut eis hominibus ea res fauste, feliciter prospereque eueniret.”

11. 2. „Audiebat Constantius saepius Arsacen temptatum a rege Persarum fallaciis et minis et dolis, ut Romanorum societate posthabita suis rationibus stringeretur.”

Dubito num fallaciis ferri possit propter sequens „dolis.” Scribendum suspicor pellaciis i. e. blandimentis et delenimentis. Usus est hoc uerbo Lucretius II. 559; V. 1004. Aliquoties uerba ex Lucretio deprompsisse videtur Ammianus. Cf. ad XXII. 16. 22; XXV. 10. 14.

11. 10. „Dolia desuper cadebant, molae et columnarum fragmenta, quorum ponderibus nimis obruebantur oppugnatores,

hiatuque uiolento disiectis operimentis cum periculis ultimis euadebant."

Restituatur quaeso „iactuque uiolento."

11. 11, ubi oppugnatione Bezabdes narratur: „decimo itaque postquam pugnari die coeptum est cum spes nostrorum interiora cuncta maerore conpleret," cett.

Vide quaeso, quam absurde editum sit „cum spes nostrorum." Dubitare noli quin Ammianus scripserit „cumque nostrorum intentio c. m. compleret." V. habet „cum spe nostrorum interior."

11. 17. „Post ambiguam proelii uirtutem plurimi nihil inpetrato intra moenia repelluntur."

Pro uirtutem corrige fortunam. Cf. XXI. 5. 13.

11. 25. „Vmente caelo undantes nubes cum tenebris aduenere minacibus, adsiduisque imbris ita inmaduerat solum, ut luti glutinosa mollities per eas regiones pinguissimi caespitis omnia perturbaret."

Renocanda uetus et genuina lectio putrefaceret.

11. 32. „Omisso uano incepto hiematurus Antiochiae redit in Syriam aerumnosam, perpressus inulta et atrocia diuque defendenda."

Sententiam obscurissimam obscuriorem reddidit Eyssenhardt, qui ex etulerint sed effecit inulta et. Tu restitue Ammiano „redit in Syriam, aerumnosa perpressus uulnera et atrocia." Vulnera sunt clades cf. XXVII. 1. 1. „aerumnosae iacturae et uulnera." Et iam sic Tacitus, Hist. III. 56.

LIBER XXI.

1. 2. „Quae sollicite reputans Iulianus utrumque formidabat, et amicum cruentum et in aerumnis ciuilibus saepe victorem.

Malim „amicum incertum”; „nam”, ut est in seqq., „ex praeteritis motus eius coniectabat ut prudens, ne per amicitias fictas insidiis falleretur occultis.”

1. 6. „Accedebat autem incendebatque eius cupiditatem, pacatis iam Galliis incessere ultro Constantium.”

Accedebat debetur ineptae Eyssenhardtii coniecturae. Restituit ueram lectionem Wagnerus scribendo acuebat. In Vat. est accidat.

1. 10. „Extis item pecudum adtenti fatidicis, in species conuerti suetis innumeras, accidentia sciunt.”

Suum subiectum sententiae restitue scribendo fatidici.

5. 2, in oratione Iuliani ad milites: „Iam dudum tacita deliberatione uos aestimo, magni commilitones, gestorum excitos amplitudine” cett.

Ferri nullo modo posse magni multi uiderunt, quorum nemo tamen excogitauit quod probandum puto. Conicio „amati commilitones.” Ita C. 13. 10 Constantius suos alloquitur uu. „amantissimi uiri”; ubi amantissimi passiuam uim habere uix opus est monere. — „Amatus” pro „dilectus” serioris est Latinitatis, cf. Gell. VI (VII). 5. 3: „unice amatus filius.”

5. 5. „Cum auctoritate uestri iudicii rerumque necessitate compulsus ad augustum elatus sum culmen, deo uobisque fautoribus, si fortuna coeptis adfuerit, altius adfecto maiora.”

Immo uero „deo uobisque fautoribus fultus adfecto maiora.”

5. 7. „At uos” — ita pergit Iulianus dicendo — „ex more fidentium ducum iuramento quaeso concordiam spondete mansuram et fidem, operam mihi nauaturo sedulam et solitam, nequid agatur inconsultum et segne.”

Ridicule sane milites rogat ut ex more ducum concordiam spondeant. Corrige „ex more fidentium ductu.” — Deinde legatur „concordiam mansuram et fidam.” In seqq. bina quoque adiectiua usurpata uides.

6. 3. „Ludis Circensibus Amphilocheus spectans repentino clamore sublato cum certamen opinatum emitteretur, diffractis cancellis . . . efflasse spiritum repertus est.”

Non intellego „certamen emittere.” Latinitatis ratio postulat nimirum committeretur.

11. 2. „Cum Aquileiam peruenissent uberem situ et opibus murisque circumdatam ualidis, eam hostiliter repente clausere iuuante indigena plebe tumultus horrorem, cui Constanti nomen erat tum etiam amicum.”

Reicienda est Gardthauseni coniectura uberem; quomodo enim urbs situ uber dici possit uix intellego. In V. prima manu scriptum est ubem i. e. utilem. — Pro amicum, quod dedit Gelenius, scripserim iucundum. — V. habet initium.

12. 8. „Munitores licet pauore discriminum anxii, pudore tamen ne socordes uiderentur et segnes, ubi parum uis procebat Marte aperto temptata, ad instrumenta obsidionalium artium transtulerunt.”

Corrige transiluerunt. Liuium est „ab alio consilio ad aliud transilire.” Cf. Plin. N. H. XXXIII. 2. 8: „ad ornamenta ea [i. e. ad usum anulorum aureorum] etiam seruitute liberati transiliunt.”

12. 8. „Quia nec arietibus admouendis nec ad intentandas machinas uel ut possint forari cuniculi inueniebatur usquam habilis locus” cett.

Legendum „uel ubi possent.”

12. 12. „Munitorum maerores prohibitores spe iam superandi firmabant, licet ipsi quoque paucos gemebant amissos.”

Immo potius „non paucos.”

13. 1. „Constantius in rationes diducebatur ancipites, nunc ad concursatorias pugnas militem struens, nunc, si copia patuisset, obsidione gemina Bezabden aggressurus.”

Non scripsit Ammianus, credo, „militem struens” sed instruens, neque „si copia patuisset,” sed „si copia data esset.”

13. 3, in oratione Constantii ad milites: „Iulianus leuium confidentia proeliorum, quae cum Germanis gessit semiermibus, ut uecors elatus, adscitis in societatem superbam auxiliaribus paucis, in noxam publicam conspirauit.”

Veram lectionem arbitror „in societatem inprobam.”

13. 16. „In laetitiam imperator uersus ex metu, Arbetionem ante alios faustum ad intestina bella sedanda ex ante actis iam sciens, iter suum praeire praecepit.”

Quis unquam sic locutus est: „homo faustus ad bella sedanda”? Corrigere sodes „factum ad bella sedanda,” i. e. aptum, idoneum.

16. 17 Constantius narratur fuisse „adimere facilis quae donabat.”

Immo hercle quae donarat.

16. 19 idem Constantius fuisse narratur „subniger, luce oculorum edita cernensque acutum.”

Olim scriptum esse suspicor „luce oculorum nitida.”

16. 21. „Iouiano uehiculo insidenti, quod portabat reliquias Constantii, animalia publica monstrabantur.”

Animalia publica equi sunt cursui publico assignati. Hi autem non, opinor, monstrabantur Iouiano, sed ministrabantur.

LIBER XXII.

4. 3. „Pasti quidam templorum spoliis et lucra ex omni odorantes occasione, ab egestate infima ad saltum sublati diuitiarum ingentium” cett.

Non intellego ad saltum. Conicio „ad fastum sublati diuitiarum.” Cf. quae annotaui ad XVII. 13. 13.

4. 5. „Ingluuias et gurgites creuere praerupti conuiuiorum et pro uictorialibus epulares triumphi, ususque abundantes

serici et textiles auctae sunt artes et culinarum sollicitior cura, et ambitiosa ornatarum domorum exquisita sunt spatia."

In Vat. est abundantis, quamobrem conicio „usuque abundantis serici et textiles auctae sunt artes." — Pro exquisita restituatur explicita. Explicare aedificium est amplificare, dilatare; cf. Cic. Att. IV. 16. i. f.: „forum laxare et usque ad atrium Libertatis explicare."

4. 6. „Quibus tam maculosis accessere flagitia disciplinae castrensis, cum miles cantilenas meditaretur pro iubilo molliores."

Frustra desudarunt editores in ultimis verbis explicandis. Tamen emendandi ratio simplicissima est. Scripsit nimirum A. „cantilenas pro ludio molliore." Subst. pro ludium saepius apud eum legitur cf. XXVII. 1. 10: XIV. 11. 3; XXIII. 6. 83.

4. 6. „Cum scriptum sit antiquitatibus Spartanum militem coercitum acriter, quod procinctus tempore ausus sit uideri sub tecto."

Malim „in antiquitatibus." Antiquitates sunt antiquae historiae cf. XVI. 7. 9: „scrupulosus quidam lector antiquitatum."

5. 1. „Iulianus a rudimentis pueritiae primis inclinatio erat erga numinum cultum paulatimque adulescens desiderio rei flagrabat."

Non intellego rei; conicio eius sc. cultus.

5. 5. „Marcus Antoninus cum Palaestinam transiret Aegyptum petens, Iudaeorum faetentium et tumultuantium saepe taedio percitus dolenter dicitur exclamasse „O Marcomanni, o Quadi, o Samartae, tandem alios uobis inquietiores inueni.""

Nimis diu intacta mansit absurda lectio faetentium, quam tueri quodammodo v. v. doct. putabant locis, qui leguntur ap. Mart. qui IV. 4. 7 „perstringit male olentia ieiunia sabbatariorum" et ap. Rutilium, qui It. I. 385 Iudaeos obscenam gentem dicit. — Desideratur nempe uerbum, quod eandem fere habet uim atque tumultuantium. Scribe igitur feruentium;

cf. Pers. Sat. 4. 6: „commota feruet plebecula bile.” — „Inquietiores” dedit Gelenius; in V. est „ineties.”

6. 1. Aegyptii uenere complures, genus hominum controuersum et aduetudine perplexius litigandi semper laetissimum.”

Corrige, si placet, leuissimum. Perplexe litigandi consuetudine fide indigni, fallaces et mendaces facti erant.

7. 10. „Ab australi plaga ad famulandum rei Romanae semet offerentibus Mauris, ab aquilone et regionibus solis, per quas in mare Phasis accipitur, Bosporanis aliisque antehac ignotis” cett.

Ineptissime editur „per quas in mare Phasis accipitur.” Scripsit A. sine dubio „per quas meare Phasis accipitur.”

8. 16. „Cerasus, unde aduexit huius modi poma Lucullus.

Vv. „huius modi” nullam interpretationem admittunt. Lege: „huius nominis” cf. § 28 „Ra amnis in cuius superciliis eiusdem nominis gignitur radix.”

8. 19. „Amazonum progenies longe propagata ad loca reuerterat genitalia, secuto tempore populis diuersarum originum formidabilis.”

Probabilius puto A. scripsisse „populis diuersarum regionum.”

8. 25. „Achaei stabilem domiciliis sedem nusquam reperientes, uerticibus montium insedere semper nualium, et horrore caeli districti, uictum etiam sibi cum periculis raptu parare adsuefacti sunt.”

Non domiciliis sedem sed domicilii sedem scripsisse ex Vat. apparet, qui habet domiciliis idem. — In seqq. primus Gelenius dedit uictum etiam, inepte, nam quid faciamus illo etiam nemo explicabit. In Vat. est uirium etum unde efficio diurnum uictum. — Pro raptu legerim raptu.

8. 35. „In hac Taurica insula Leuce et aquae sunt et candidae aues nascuntur halcyonibus similes, super quarum origine tempore disseremus.”

Lindenbrogius, quum apud Arrianum, illam insulam describentem, legisset (Peripl. p. 133 Bl.) *ὄρνιθες δὲ πολλοὶ αὐλίζονται ἐν τῇ νήσῳ, λάροι καὶ αἰθυαὶ καὶ κορώναι αἱ θαλάσσιοι*, pro aquae, quod sine sensu editum est, gauiae legendum censuit: et gauiae sunt. Mallem dedisset gauiae sunt. Manifesto autem librarii manu haec uerba debentur. In Cod. Regio superscriptum esse aquilae Valesius monet.

8. 46. „Pontus consurgit in breuia tortuosa, limum globosque adgerente multitudine circumuenientium fluentorum.”

Pro tortuosa Gelenius dedit dorsuosa; recte: cf. Solin. 27. 3. In Vat. est torsuosa. — Displicet globosque, quod in glebasque mutauit Wagnerus. Malim glareasque. Plur. num. legitur apud Pacat. in paneg. 28. 2: „fluminum glareas.”

9. 1. At prosperis Iulianus elatior, ultra homines iam spirabat, periculis expertus adsiduis, quod ei uelut mundanam cornucopiam Fortuna gestans propitia, cuncta gloriosa deferebat et prospera.”

Iulianus non, opinor, ultra homines, sed ultra hominem spirabat. — Non intellego „mundanam cornucopiam” et suspicor librarium sic uitiose scripsisse pro „exundantem cornucopiam.”

In marginem relegandum est iudicibus, quod inepte legitur § 9: „ille iudicibus Cassiis tristior et Lycurgis”. cf. XXX. 8. 13: „Lycurgos inuenisse proclamabat et Cassios.”

9. 10. „Inimicum quidam suum commisisse in maiestatem turbulentius deferebat, imperatoreque dissimulante eadem diebus continuis replicans, interrogatus ad ultimum qui esset quem argueret, respondit, municipem locupletem. quo audito princeps renidens” quibus indiciis „ait” ad hoc peruenisti?” et ille „purpureum sibi „inquit” indumentum ex serico pallio parat” insusque post haec, ut uilis arduae rei uilem incusans, abire tacitus et innoxius, nihilo minus instabat.”

Pro „arduae rei” sententia postulat „paruae rei.”

10. 1. „Iulianus iudicialibus causis intentus ... distrahebatur multiformibus curis, exquisita docilitate librans, quibus modis suum cuique tribueret.”

Si uerum est, quod scribit Eyssenhardt, in Vat. legi librans, haud scio an olim scriptum sit „exquisita docilitate deliberans.” Docilitas virtutem iudicis significare uidetur qui litigantium argumenta attento animo et facili cognoscit et perpendit. Cf. Quint. IV. 2. 24 „Iudex ad rem accipiendam conciliatus, docilis, intentus”.

10. 3. „Iudicium enim hoc est optandum et rectum, ubi per uaria negotiorum examina iustum id est et iniustum.”

Peruelim scire qua ratione interpretes ultima uerba defendant et explicant. Mihi sane spissis nebulis sunt inuoluta, nec quid lucremur uideo lectione, quam dedit Hauptius „iustum idem est et iniustum.” — Ammiani uerba fuisse credo „ubi per uaria negotiorum examina iustum <u>id<ere> est et iniustum” i. e. quid iustum sit apparet, quid iniustum.

10. 3. „Hoc autem ideo adsequi potuit, quod, leuitatem agnoscens commotioris ingenii sui, praefectis proximisque per mittebat, ut fidenter impetus suos aliorum tendentes, ad quae decebat, monitu opportuno frenarent.”

Redde Ammiano „aliorum tendentes atque decebat.”

11. 4. „Alexandria suapte motu, et ubi causae non suppetunt, seditionibus crebris agitur et turbulentis, ut oraculorum quoque loquitur fides.”

Vix dubitari potest, quin oraculorum uox sit corrupta. De uera tamen lectione nihil pro certo affirmare ausim. C. 16. 13 leguntur „loquitur monumentorum ueterum concinens fides.” Fortasse olim fuit „ut <hist>oricorum quoque loquitur fides.”

12. 3. „Obtrectatores dictitabant imperatorem ni sedatius

ageret, inmodica rerum secundarum prosperitate, velut luxuriantes ubertate nimia fruges, bonis suis protinus occasurum."

Corrige „ni sedatius ageret in inmodica r. s. prosperitate."

12. 5. „Ille tamen ... nihilo lentius magnitudinem expeditionis secum commentans in praeeparandis congruis operam nauabat enixam."

Emenda „nihilo setius."

13. 3. „Asclepiades philosophus ... deae caelestis argenteum breve figmentum ... ante pedes statuit simulacri sublimes."

Latinitatis ratio postulat „statuit ... sublime."

13. 3. „Ignes aridis nutrimentis erecti omne quidquid contingi potuit, licet discretum celsitudine, concremarunt."

Inter licet et discretum Gelenius inseruit „ardua." Probabilius existimo propter literarum similitudinem intercidisae edita.

15. 9. „Aethiopiae partes praetermeans Nilus nominum diuersitate decursa, quae ei orbem peragranti nationes indidere complures ... ad cataractas uenit."

Eyssenhardt affirmat in Vat. exstare lectionem decussa; non dubito quin sic olim scriptum sit. Nilus nominum uarietatem exuit, deponit tamquam onus.

15. 10. Nilus exinde lenius means per ostia septem, quorum singula perpetuorum amnium usum et faciem praebent, nullis per Aegyptum aquis externis adiutus eiectatur.

Legas quaeso „uisum et faciem." — Eodem modo apud Tacitum, Ann. XIV. 10 uno tenore coniuncta leguntur „uultus" et „aspectus": „uultu et aspectu exterrere legiones." In Germ. c. 2 Germania dicitur esse tristis „cultu aspectuque", ubi legendum uidetur „uultu aspectuque." Apud poetas uultum saepius externam alicuius rei speciem significare notissimum est; cf. Verg. Aen. V. 848; Ou. Met. I. 6. Sic Plinius quoque H. N. XI. 52. 114 „signa et indicia in uultu et aspectu alicuius."

16. 6. „Aegyptus ipsa, quae iam inde, uti Romano imperio iuncta est regio, regitur a praefectis”, cett.

Vox regio, ut per dittographiam orta, delenda uidetur.

16. 16. „Didymus Chalcenterus in illis sex libris ubi non numquam imperfecte Tullium reprehendit sillographos imitatus [*scriptores maledicos*], iudicio doctorum aurium incusatur ut inmania frementem leonem putidulis uocibus canis catulus longius circumlatrans.”

Non uno mendo haec laborant. Pro imperfecte, quod praeter h. l. nusquam legitur, nisi semel apud Gellium, corrigendum puto importune, quod sententiae aptius conuenit. — Verba, quae uncis inclusi, melius aberunt. — Si uerum est, quod affirmat Eysenhardt, in Vat. legi doctorum, legere malim „iudicio doctorum acrius incusatur.” — V. „putidulis” Gelenius excogitauit. Vat. habet pitredulis. Conicio stridulis coll. Sen. Ep. 56: „tenuis et stridula uox.”

16. 18. „Medicinae ... ita studia augentur in dies ut, licet opus ipsum redoleat, pro omni tamen experimento sufficiat medico ad commendandam artis auctoritatem, si Alexandriae se dixerit eruditum.”

Suspicio redoleat librariorum esse commentum, Ammianumque scripsisse „licet opus ipsum edoceat” i. e. licet opus ipsum satis probet Alexandriae eruditum esse medicum. — Hauptius coniecit refellat.

16. 22. „Anaxagoras lapides e caelo lapsuros et putealem limum contrectans tremores futuros praedixerat terrae.”

Nota est narratio de Anaxagora lapidem uel lapides e caelo lapsuros praedicente. Quod uero de tremoribus terrae h. l. traditur, ex aqua puteali praedictis, ab auctoribus omnibus unanimi consensu non Anaxagorae, sed Pherecydi tribuitur, ueluti a Cicerone, de Diuinat. I. 50. 112 et II. 13. 31 et a Plinio. H. N. II. 191. Non igitur dubito quin ante „putealem” exciderit Pherecydes. Cum autem apud omnes de aqua puteali sermo sit, non limum Amm. scripsisse apparet sed limpham

v. lympham. Cf. Lucret. VI. 1172: „lympphae puteales.”
Cf. quae annotavi ad XX. 11. 2.

16. 23. „Homines ... Aegyptii plerique subfusculi sunt et atrati magisque maestiores, gracilenti et aridi.”

His uerbis misere corruptis haud leuam medicinam attulisse sibi videbatur Salmasius scribendo „et atrati magis quam maestioris”; quam coniecturam recepit Gardthausen. At ne sic quidem placet atrati. Atratus est enim qui fuligine uel fumo uel atro colore infectus est; sic Amm. XIV. 6. 17 seruos culinarios uocat „atratum coquinae ministerium.” Ab hoc loco uero idem adiectiuum prorsus alienum esse uides, postquam iam dictum est Aegyptios colore esse subfuscus. Vide quaeso an non uera sit lectio „et contracti magisque (i. e. uel potius) maestioris.”

LIBER. XXIII.

3. 7. „Postridie ventum est ad Callinicium, munimentum robustum et commercandi opimitate gratissimum.”

Veram lectionem existimo opportunitate, quam sec. manu scriptam in Vat. exstare affirmat Eyssenhardt.

4. 11. „Testudo contegitur coriis bubulis uirgarumque recenti textura.”

Immo potius recentium. Viridi fronde contegebatur ut ab incendio tutior esset.

5. 3. „Retortis plebs universa cervicibus exaceruantia in se tela declinans spargitur passim.”

Pro certo affirmare audeo exaceruantia uocem corruptam esse et mutilam. De corrigendi uero ratione dubito. In Vat. est exacerbantia. Forsitan scriptum fuerit „<dir>ecta uibrantia in se tela.”

Lacera et mutila quoque sunt quae deinceps leguntur: „ita ciuitate incensa et obtruncatis pluribus, qui pacis more palabantur effusius, ... onusti praeda hostes ad sua remearunt.”

Vides quam inepte editum sit pacis more. Corrige sodes percit<i ti>more.

Quae leguntur 5. 13 ita sunt interpungenda: „harum rerum interpretes arcessiti interrogatique etiam id uetare procinctum fidentius adfirmabant fulmen, consiliarium esse monstrantes.” Vulgo colon male ponitur ante „fulmen.”

5. 18. „Nos uero miseranda recens captarum urbium et inultae caesorum exercituum umbrae et damnorum magnitudines castrorumque amissiones ad haec, quae proposuimus, hortantur.”

Post „urbium” librariorum neglegentia periit „spectacula.”

In proxime seqq. „uotis omnium sociis ut medeamur praeteritis et honorata huius lateris securitate re publica, quae de nobis magnifice loquatur posteritas relinquamus”, pro honorata suadeo ut legatur roborata.

5. 19. „At si fortuna uersabilis in pugna me usquam fuderit, mihi uero pro Romano orbe memet uouisse sufficiet.”

Pro fuderit legendum reor fugerit.

15. 22. „Polliceor uniuersis rebus post haec prospere mitigatis ... rationem me recte consultorum uel secus siquis exegerit redditurum.”

Absurde editur „rebus ... prospere mitigatis.” Corrige <ad>ministratis. — In Vat. est mittigatos.

5. 24. „Conclusa oratione ad hunc gratissimum finem, ductoris gloria proelior miles exultans, speque prosperorum elatior ... nihil periculosum fore uel arduum clamabat sub imperatore plus sibi laboris quam gregariis indicente.”

Ferri nullo modo potest proelior inepte sequenti „miles” additum. Desideratur nimirum aduerbium. Reuoca igitur prae-

licenter, quo saepius Amm. usus est ueluti XXVII. 8. 3; XXVIII. 4. 25.

6. 26. „Flunii uero multi per haec loca discurrunt, quibus praestant Oates et Harax et Meseus, per harenosas angustias, quae a Rubro prohibent Caspium mare, aequoream multitudinem inundantes.”

Corrige „a quarum multitudinem fundentes.”

6. 33. „Hystaspes ... ad nemorosam quandam uenerat solitudinem, cuius tranquillis silentiis praecelsa Bracmanorum ingenia potiuntur.”

Quiuis, opinor, intellegit ueram lectionem esse „in cuius tranquillis silentiis praecelsa Bracmanorum ingenia otiantur.”

6. 40 Amnis Cyrus commemoratur, „cui ... Cyrus ille superior rex amabilis abolito uetere id uocabulum dedit.”

Immo potius admirabilis.

6. 67. „Est apud Seres ... abunde siluae sublucidae, a quibus arborum fetus aquarum asperginibus crebris uelut quaedam uellera molientes ex lanugine et liquore mixtum subtilitatem tenerrimam pectunt.”

Opinio fuit usque ad Iustiniani tempora, quibus, ut notum est primum bombyces Constantinopolin allati sunt, Seres ita parare sericum ut lanuginem a bombycibus textam ex arborum foliis aqua infusa soluerent et depecterent. Cf. Verg. Geo. II. 121: „uelleraque ut foliis depectant tenuia Seres;” Plin. VI. 17. 20: „Seres lanificio siluarum nobiles perfusam aqua depectentes frondium canitiem.” Similia narrat Solinus (50. 1), quem Ammianus sequi solet: „a quarum aspergine inundatis frondibus uellera arborum adminiculo depectunt liquoris et lanuginis teneram subtilitatem humore domant ad obsequium.” Ex his locis satis apparet non fetus scripsisse Ammianum, sed folia commemorasse ut ceteros. Quid in a quibus lateat nescio. Sine dubio corruptae sunt uoces, quia in praecedentibus nihil legitur, ad quod pronomen relatiuum plurali numero referatur. Fortasse olim scriptum est „a dilutis arborum foliis ...

uelut quaedam uellera molientes" i. e. ui quadam soluentes. Cf. Liu. XXXVIII. 11: „naues a terra moliri."

LIBER XXIV.

1. 1. „Iulianus summae rei finem inponendum maturius credens, extracta quiete nocturna itinerarium sonare lituos iubet."

Vix dubito, quin Imperator maturans lituos sonare iusserit non extracta i. e. in longum protracta, sed exacta quiete nocturna.

1. 15. „Hostiles agros omni frugum genere diuites cum segetibus et tuguriis inflammari permisit ita demum cum usu necessaria abunde sibi quisque collegisset, et hoc modo sauciabatur salus hostium nesciorum. bellatores enim libenter quaesitis dextris propriis utebantur, alia uirtutis suae horrea reperisse existimantes, et laeti quod uitae quoque subsidiis adfluentes alimenta seruabant quae nauigiis uehebantur,"

Non intellego „alia uirtutis suae horrea", nec nideo quo iure Wagnerus contenderit frumenta significari suae ipsorum uirtuti debita. Conicio ueram lectionem esse „aliam (i. e. nouam) uirtutis suae lauream."

2. 8. „Auxiliares ad cursuram leuissimi, fugientiumque ceruicibus insistentes [eos] laniatu auium prostrauerunt."

Hic quoque errasse mihi uidetur Wagnerus, ubi ultima uerba ita interpretatus est quasi intellegant: haud secus atque aues rapaces capturam eos prostrauerunt. Potius crediderim „laniatu" datium casum esse; prostauerunt eos ut lanianda auibus rapacibus corpora permitterentur.

2. 9. Ciuitatis Pirisaborae „obequitans moenia imperator et situm, obsidium omni cautela coeptabat."

Nemo erit, quin uideat absurde editum esse „obequitans moenia et situm." Quid legendum sit facile apparet; scripsit nimirum A. „imperator iustum obsidium ... coeptabat."

2. 13. „Cum prohibitores catapultis nostrorum urgerentur atque ballistis, ipsi quoque ex edito arcus erigebant fortiter tensos.”

Legendum dirigebant.

2. 14. „Die secuto cum certaretur asperrime multique funderentur altrinsecus et aequae vires gesta libarent”, cett.

Verae lectionis uestigia manifesta exhibet Liber Vat. in quo cum scriptum sit aequi vires, corrigere ne dubita aequi vires. — Vigores plur. num. legitur apud Vitruv. VI. 1. 11; Gell. XIX. 12. 4; Sil. It. XV. 355.

2. 16. „Legerat Iulianus Scipionem cum Polybio et triginta militibus portam Carthaginis impetu simili subfodisse. Sed fides recepta scriptorum veterum recens factum defendit.

Legere uelim „Sic fides recepta.”

3. 4. „Ex immensis opibus egentissima est tandem Romana res publica per eos, qui ut augerent diuitias docuerunt principes auro quiete a barbaris redempta redire. impetuum aerarium est, urbes exinanitae, popolatae prouinciae.”

Vox impetuum a Gelenio excogitata est. Inepte, opinor. In Vat. est imptum. Priorem uocabuli partem latere suspicor in ultimis praecedentis uerbi litteris. Corrigan igitur „direptum aerarium est.”

3. 8. „Hac modesta imperatoris oratione inter secunda et aspera medii miles pro tempore delentus ... regibilem se fore pollicitus est.”

Praetulerim „inter iucunda et aspera”, ut contraria restituantur.

4. 15. „Romani hostem undique lamminis ferreis conceptum fidentemque, quod tela rigentis ferri lapsibus inpacta resiliabant, crebris procursationibus et minaci murmure lacescebant.”

Non intellego lapsibus. Suspicio ueram lectionem esse cassibus.

4. 20. „Cum anceps pugna diutius feruens, sanguine utrimque multis caedibus fuso, diei finisset occasu, demum fatigationi consulitur.”

Interpretes affirmant uerbum „finire” uim intransitiuam hoc unico loco apud Amm. habere et praeterea nusquam. Tu noli horum quicquam credere. Scriptum olim fuit „cum anceps pugna diei desiisset occasu.”

4. 25. „Lapsura inuaditur ciuitas et sine sexus discrimine uel aetatis quicquid impetus repperit potestas iratorum absumpsit.”

Ammianum scripsisse puto „quicquid superstes repperit impetus iratorum absumpsit.” Postquam semel librariorum incuria factum est ut „superstes” et „impetus” sedes inter se permutarent, „superstes” facile in „potestas” abire potuit.

4. 26. „Diuisa praeda Iulianus, ut erat paruo contentus, mutum puerum oblatum sibi suscepit gesticularium, multa, quae callebat, nutibus uenustissimis explicantem.”

Noli, quaeso, credere puerum gesticularium illum mutum fuisse. In margine olim nescio quis adscripsit *mimum*, ex quo deinceps factum est *mutum*. Deleatur igitur molestum emblemata.

5. 1. „Pergentes protinus ad lucos uenimus agrosque pube uariorum seminum laetos.”

Dele ocius *pube*, inepte editum, et restitue *ubere* i. e. fertilitate.

6. 10. „Vbi uicissim contiguæ se cernerent partes, Romani lenius procedebant, et praepilatis missilibus per procuratores principiis pugnae temptatis excita undique humus rapido turbine portabatur.”

Praepilata sunt missilia, quae in summitate in obtusum desinentia instar pilae rotundae sunt, ne laedant. Huiusmodi telis milites utebantur in pugnis ludicris; cf. Liu. XXVI. 51. At h. l. non mehercule de pugna ludicra sermo est, sed de seria et graui cum infestissimo hoste dimicatione. Scripsit A. „propilatis missilibus” ut XVI. 12. 36: „propilabantur missilia” i. e. mittebantur pila. — Et sic iam Valesius.

6. 12. „Laxata itaque acies prima Persarum leni ante, dein concito gradu calefactis armis retrorsus gradiens propinquam urbem petebat.”

Nimis diu intactum mansit calefactis, quod facile uides quam inepte editum sit. Restitue genuinam lectionem „late iactis armis.” „Scuta iacere” pro abicere, proicere apud Plautum legitur, Trin. 1034.

6. 12. Hostem ad usque Ctesiphontis muros egit pricipitem Romanorum exercitus, aduersorum feriens suras et terga.”

Difficilis sane res erat aduersorum terga ferire. Auersorum, opinor, i. e. fugientium terga cecidit. Cf. XXV. 3. 3: „auersorum suffragines concidebant et dorsa”; Liu. IV. 27: „auersum hostem inuadere”; Id. XXXIV. 8: „auersum caedere.”

6. 15. „Post timorem depositum calcatasque ruinas hostilium corporum, iusto sanguine miles etiam tum cruentus, ad imperatoris tentoria congregatus laudes ei perhibebat et gratias”

Nihil est „iusto sanguine cruentus.” Corrige sodes „hausto sanguine”; de qua locutione cf. Drak. ad Liu. VII. 24. 5; Bünemann in utilissimo commentario ad Lact. V. 1. 8.

7. 1. „Digesto consilio cum primatibus super Ctesiphontis obsidio, itum est in uoluntatem quorundam, facinus audax et importunum esse noscentium id adgredi.”

Pro noscentium commendo monentium.

LIBER XXV.

1. 2. „Cui propugnaturus Maurus frater ... cum germani trucidasset interfectorem, obuium quemque perterrens, infirmatus et ipse umerum telo, pallescentem morte propinqua Machameum extrahere pugna uiribus ualuit magnis.”

Proterrens legendum esse i. e. impellens, protrudens euicit Wakefieldus ad Lucret. IV. 1017, qui eadem ope persanandum monuit Amm. XXVII. 10. 10, ubi pro proterrente itidem

male editum est perterrente. Proterrentem quoque legendum est apud Val. Max. I. 7. 8. Extr. 2 „Hannibal animaduertit immensae magnitudinis serpentem, concitato impetu, quidquid obuium fuerat proterrentem.”

1. 14. Post hos elefantorum fulgentium formidandam speciem et truculentos hiatus uix mentes pauidae perferebant.”

Non intellego fulgentium. Minime audiendus est Wagnerus, qui fulgentes elephantes dictos esse contendit ob cutem glabram. Corrigendum puto ingentium. Porro non satis intellego quomodo hiatus elefantorum militibus pauorem incutere potuerit. Wagnerus, qui omnia concoquere solet, interpretatur: „proboscidas.” Nescio an scripserit A. barritus.

2. 3. „Iulianus ad sollicitam suspensamque quietem paulisper protractus, cum somno, ut solebat, depulso... quaedam... scribens obscuro noctis altitudine sensus cuiusdam philosophi teneretur, uidit... speciem... genii publici.”

Nihil est protractus. Corrige prostratus.

3. 21. „Iulianus Anatolium quaesivit officiorum magistrum quem cum beatum fuisse Sallustius respondisset praefectus, intellexit occisum acriterque amici casum ingemuit, qui aduentantem contempserat suum.”

Reicienda est ineptissima coniectura Eyssenhardtii, qui aduentantem effecit ex scriptura Cod. V. eletantem. Suspicio fuisse elata mente.

4. 2. „Et primum Iulianus ita inuiolata castitate enituit ut post amissam coniugem nihil umquam uenerium aucuparet.”

Non felicior Eyssenhardtius fuit in hoc loco emendando. In V. legitur augis larens, Haud scio an uera sit scriptura „ut... nihil umquam uenerium attigis<se> fateretur.”

4. 14. „Felicitas ita eminuit ut ipsis quodam modo cernicibus Fortunae... euectus uictoriosi cursibus difficultates superstaret immensas.”

Sententia, ni fallor, postulat superaret.

4. 22. „Iulianus mediocris erat staturae, capillis tamquam pexisset mollibus, hirsuta barba in acutum desinente uestitus.”

Melius, opinor, legetur flexisset, nam pectere capillos non neglexit hercle Iulianus. Flectere crines = crispare, calamistro inurere et contorquere. Cf. Iuu. VI. 492; Mart. X. 65; Petron. Sat. 126. Habebat igitur „capillos” — ut est apud Petronium — „ingenio suo flexos.”

4. 25. „At in Galliis bellorum tenore gliscente, diffusis per nostra Germanis ... nihil ... praeter lacrimas supererat et terrores.”

Ammiano reddendum puto „bellorum feruore”. — In Vat. est uernorum.

6. 1. „Quae dum ultro citroque ordinantur, hostiis pro Iouiano extisque inspectis, pronuntiatum est eum omnia perditurum.”

Post „Iouiano” excidit participium uelut „caesis”, „mactatis.”

7. 4. „Exacto miserabiliter biduo, furebat inedia iraque percitus miles, ferro properans quam fame ... absumi.”

Noli dubitare, quin A. scripserit praeoptans.

8. 2. „Vbi transeundi amnis aperte signum dedere bucinæ concrepantes, inmane quo quantoque ardore temere rapiendo momenta periculorum semet quisque reliquis omnibus anteponebat, uitare multa et terribilia festinabat.”

Ab hoc loco prorsus alienum uidetur uitare, nam terribilia illa non uitabant milites sed obire et superare studebant. Corrigendum puto tentare.

8. 6 narrat milites ad uictum nihil inuenire potuisse „nisi abrotonum et absinthium et dracontium, aliaque herbarum genera tristissima.”

In V. est ut trestissima. Conicio infestissima.

8. 12. „Iussum est autem ad implenda haec perrecturis extollere seriem gestorum in melius.”

Corrige sodes in maius, ut Ammiani sermo et hic usui communi congruat.

8. 18. „Nec post creatum Iouianum egit modeste, sed susurrans super negotio quaedam audiebatur, inuitabatque ad conuiuia subinde militares.”

Malim „susurrans super negotio quodam audiebatur.” Susurrando opinionem de se praeiuit quasi de affectando imperio secreta consilia agitare.

10. 5. „Iouianus exornari sepulchrum statuit Iuliani ... cuius suprema et cineres, si qui tunc iuste consuleret, non Cydneus uidere deberet ... sed ... Tiberis.

Corrigendum nimirum „si qui tunc <ta> iuste consideret.”

10. 14. „Iouianus aemulari malebat Constantium, agens seria quaedam aliquotiens post meridiem.”

Vitiose editur malebat, quia comparationi nullus hic locus est. Scripsit A. „aemulari auebat” fortasse et hic, Lucretii memor, apud quem III. 6 legitur: „non ita certandi cupidus quam propter amorem quod te imitari aueo.” Cf. quae annotaui ad XX. 11. 2.

10. 15. Idem Iouianus fuisse narratur „Christianae legis studiosus et non numquam honorificus.”

Fere non dubito quin nomen aliquod uelut „defensor” exciderit.

LIBER XXVI.

2. 4. Obmurmuratio exorta est postquam Valentinianus tribunal ascendit. „Quod licet non nulli existimarunt paucis corruptis ad gratiam fieri despectorum, ex eo tamen id frustra creditum uidebatur, quod non emercati sed consoni totius multitudinis paria uolentis clamores audiebantur.”

Non intellego emercati. Nam qui, quaeso, audiendo discerni potuerunt clamores hominum mercede corruptorum, a clamoribus eorum qui non emercati essent? Intellegerem segregati.

2. 7. „Proinde pacatis auribus accipite quaeso simplicioribus uerbis, quod conducere arbitror in commune.”

Dicit haec Valentinianus in oratione quam habuit ad milites. Vv. „simplicioribus uerbis” quomodo rite explicari possint non uideo. Perperam Gardthausen, interpungendi signo post „quaeso” posito illa cum sequentibus coniunxit. Sine dubio pertinent ad „quaeso”, sed leui mutatione adhibita scribendum est „quaeso supplicibus uerbis.”

4. 1. „Valentinianus conuocatis primoribus, quasi tota consilia quam sibi placencia secuturus, percunctabatur quemnam ad imperii consortium oporteret adsumi.”

Sensu carent „quasi tota consilia ... secuturus”, nec quidquam lucramur coniectura Henr. Valesii, qui dedit tuta. Vide an non scriptum olim fuerit „quasi data consilia”.

4. 1. „Silentibus cunctis Dagalaifus tunc equestris militiae rector respondit fidentius ‘si tuos amas’ inquit, ‘imperator optime, habes fratrem, si rem publicam, quaere quem uestias’.”

Non ferendam puto Lindenbrogii coniecturam uestias. In Vat. legitur estigas. Corrige sodes destines.

5. 9. „Et Alamannis quidem occursurum Dagalaifum pergere mature praecepit, qui uastatis propinquioribus locis longius discesserant incruenti.”

Immo uero ingruentes. In Vat. est incruentis.

6. 5. Procopius apud Strategium quendam „delitescibat ... Constantinopolim quantum fieri poterat clanculo saepe intermeans; ut indicio eiusdem Strategii patuit, postquam saepius in factionis conscios est inquisitum.”

Pro saepius legendum erit saeuus.

6. 10. „Haec lacrimosa ... inpendentiumque spes atrocior prouincialium et militum paria gementium sensibus imis haerebant et uotis licet obscuris et tacitis permutatio status praesentis ope numinis summi concordi gemitu pocebatur. quae

Procopius latenter accipiens, arbitratusque, ubi felicius acciderit fatum, negotio leui ad apicem summae potestatis adsumi, subsidebat ut praedatrix bestia uiso, quod capi poterat, protinus eruptura."

Contextus manifesto ostendit A. scripsisse „quae Procopius laetanter accipiens." Idem legitur apud Lamprid in Vit. Commodi 5. 3: „quod Commodus laetanter accepit." — Deinde scribendum erit „ad apicem summae potestatis adsurgit."

6. 18. „Idem Procopius leni paucorum susurro pretio inlectorum, deinde tumultuariis succlamationibus plebis imperator appellatus incondite, petit curiam raptim. ubi nullo clarissimorum sed ignobili paucitate inuenta, palatium pessimo pede festinatis passibus introiit."

Ammianum „festino pede" scripsisse conicio, quibus ludimagister nescio quis addiderit „festinatis passibus." Cf. XX. 3. 2. „festina celeritas."

6. 20. „Adramyttenus Andriscus de genere quidam infimae sortis ad usque Pseudophilippi nomen erectus bellis Macedonicis tertium addidit graue."

Corrigas quaeso „degener quidam infimae sortis" quod iam uetustiores habent editiones; cf. 7. 16: „Pannonius degener." In iisdem legitur euectus, quod unice probandum.

7. 1. „Igitur cuppediarum uilium mercatores et qui intra regiam apparebant aut parere desierant, quique coetu militarium nexi ad pacatiora uitae discesserant ... partim inuiti, alii uolentes adsciscebantur."

Legendum est „quique e coetu militarium missi." Ammianus tumidis uerbis, ut solet, exauctoratos significat.

7. 3. Qui dum itineribus properat magnis, attentissima cura Procopius in dies agitabat et noctes."

Immo, opinor „dies agitabat et noctes" i. e. agebat. Cf. Cort. ad Sall. Cat. 2. Tac. Ann. XI. 21; IV. 46.

7. 4. „Administratio negotiorum castrensiu Gomoario et

Agiloni ... committitur inconsulte, ut docuit rerum exitus proditor."

Scriptit A. „rerum exitus proditarum" i.e. quas memoriae prodidi. — Vat. habere proditar testatur Eyssenhardt.

7. 5. „Quia igitur Iulius comes ... ex propinquis stationibus timebatur, commentum excogitatum est ualidum."

Corrige callidum. Idem commentum in seqq. „callida fraus" appellatur.

7. 16. „‘En’ inquit ‘cana Romanorum exercituum fides et religionibus firmis iuramenta constricta’ placet, fortissimi uiri, pro ignotis tot suorum consurrexisse mucrones?"

Vix dubium esse apparet quin sit corrupta uox suorum. Scriptit A. „tot signorum mucrones." Sequenti § „signorum apices" eosdem nominat: „signorum apicibus aquilisque summissis descinuere libentes ad eum."

8. 5. „Arinthaëus ubi Dadastanam tetigit ... Hyperechium sibi oppositum repente uidit cum copiis, antehac recte Castrensis adparitorem [id est uentris ministrum et gutturis]."

Eyssenhartius praeunte Valesio non tantum ultima uerba, sed etiam „recte" uncis seclussit. Facile concedo ultima uerba rectissime de contextu esse sublata, adscripta nimirum a ludi magistro quodam, qui Gastrensis legere sibi uisus esset. Sed recte perperam inductum est. Fuerat etenim Hyperechius antehac „a ueste castrensi adparitor", i.e. in aula imperatoria uestiarii minister fuerat. Iisdem uerbis „a ueste castrensi" minister ille commemoratur Inscr. n° 6375 apud Orellium.

9. 3. „Procopius Constanti filiam paruulam cum matre Faustina ... lectica circumferens secum, ut pro imperali germine, cui se quoque iunctum addebat, pugnarent audentius, iras militum accenderet."

Pro addebat rectius scripseris aiebat.

10. 3. „Marcellus occupata ... Chalcedone, concrepanti-

bus paucis, quos uilitas et desperatio trudebat in scelus, umbram principatus funesti capessit."

Corrigendum puto „congregantibus<se> paucis."

10. 5. „Milites missi sunt audaces et prompti, qui eum raptum ut deditum noxae mancipium in custodiam conpegerunt, unde post dies productus, lateribus sulcatis acerrime ... interiiit."

Inter „post" et „dies" numerus euanuit. Nisi forte legendum postridie.

10. 14. „Exin cum superata luctibus ferocia deflagrasset, proscriptiones et exilia ... uiri pertulere summates."

Corrige sodes „saturata luctibus ferocia."

LIBER XXVII.

4. 1. „Valens, ut consulto placuerat fratri, cuius regebatur arbitrio, arma concussit in Gothos."

Corrigendum reor congressit.

4. 3. „Has [i. e. Thraciarum] terras inmensa quondam camporum placiditate aggerumque altitudine fuisse porrectas, Homeri perennis auctoritas docet, aquilonem et zephyrum uentos exinde flare fingentis."

Inepte legitur Thracias aggerum altitudine porrectas fuisse. Scribendum censeo „agrorumque latitudinē." Ventos induxit Gelenius; recte, opinor.

4. 5. „Sed ut nunc cernimus, eadem loca formata in cornuti sideris modum effingunt theatri faciem speciosam. cuius in summitate occidentali montibus praeruptis densitate Succorum patescunt angustiae."

Vides nimirum, quam absurde et hic editum sit „montibus praeruptis densitate." Reuoca sodes genuinam lectionem de uexitate. Cf. 9. 6: „angustus deuexitatis anfractus"; 10. 9: „mons facilem habet deuexitatem et mollem."

5. 5. „Anno secuto ingredi terras hostiles pari alacritate conatus fusius Danubii gurgitibus uagatis ineditus est.”

Requiro euagatis, quod de fluminibus stagnantibus sollemne est.

6. 1. „Inter haec Valentiniano magnitudine quassato morborum, agitanteque extrema, conuiuio occultiore Gallorum, qui aderant in commilitio principis, ad imperium Rusticus Iulianus poscebatur.”

Non fero conuiuio, quod dedit Gelenius. In V. est conuii. Scribeudum reor „consilio occultiore.”

6. 6, in oratione Valentiniani ad milites: „faustum erga me uestri fauoris indicium, hunc loci principalis circumferens habitum, quo potior aliis iudicatus sum multis et claris pietatis officium adgrediar tempestiuum.”

Iniuria Eysenhardt recepit lectionem Cod. Colbertini faustum. In Vat. est austum, ex quo Gelenius male effecit auctum. Ammianus scripserat nimirum au<gu>stum. Significat Valentinianus insignia imperatoria militum fauore in se collata.

6. 7. „Accipite igitur, quaeso, placidis mentibus ... desiderium nostrum, id reputantes quod haec, quae fieri caritatis sanciunt iura, non tantum transire uoluimus per conscientiam uestram, uerum etiam probata firmari ut congrua nobis et profutura.”

In his pro transire corrigendum puto transigere.

6. 8. „Gratianum hunc meum ... in augustum sumere commilitium paro ... familiae suae laudibus maiorumque factis praestantibus concinentem, potioribus — inuidiae metu dicitur — protinus succreturum.”

Ultima uerba in Vat. misere corrupta sunt, in quo legitur paucibus ... surrecturum. Potioribus est in Cod. Colbertino. Succreturum debetur Valesii coniecturae, qui comparari iubet locum apud Liu. X. 13, ubi Fabius dicit se seniorum gloriae succreuisse i. e. se dignam sobolem esse maio-

rum gloria illustrium. Fere eodem modo apud Amm. XIV. 11. 3 Vrsicini filii dicuntur subolescere imperio i. e. crescere ut imperio aliquando digni fiant. Sic Valentinianus filium suum mox potioribus ex maioribus suis dignam propaginem se probaturum affirmat. Haec omnia intellegere mihi uideor. Sed non assequor illa „inuidiae metu dicitur” et uereor ut quisquam inde sententiam efficiat probabilem. Non dubito igitur corrigere „inuidia remota dicitur.”

7. 4. „Quamquam Valentinianus ... impetus truces retinere nonnumquam in potestate animi nitebatur, serpens tamen uitium et dilatum aliquamdiu, licentius erupit.”

Malim celatum vel di<ssimu>latum. „Aliquamdiu”, quod insertum est a Gelenio, perperam omisit Eysenhardt.

8. 8. „Adortus est uagantes hostium uastatorias manus ... et propere fuis ... praedam excussit, quam tributarii perdidere miserrimi. his denique restituta omni [i. e. praeda] praeter partem exiguam, impensam militibus fessis ... ciuitatem ... laetissimus introiit.”

Pro denique legendum est benigne.

8. 10. „Edictis propositis impunitateque promissa desertores ad procinctum uocabat ... quo monitu ut rediere plerique, incentiuo percitus retentusque anxiiis curis, Ciuilem ... recitum Britannias ... ad se poposcerat mitti.”

Non intellego quid sibi uelit incentiuo sic absolute positum. Suspicio olim scriptum fuisse continuo. Vitiose Gelenius edidit retentusque. In libro Vat. est percitur ei et usque. Restitue igitur percitus exesusque. Cf. Cic. Tusc. III. 13; Catull. 66. 23 Val. Flac. II. 136; IV. 470.

9. 4. „Et quoniam adest liber locus dicendi quae sentimus, aperte loquimur.”

Immo potius „locus libere dicendi.”

9. 7. „Tali successu latrones praetumidos palantesque per uaria confidentius, interfectis aliquibus, ad latebrosa montium saxa quae incolunt excitae tandem copiae contruserunt.”

Ita editur locus ex recensione Gelenii. Num recte dubito. In Vat. est „ad latebrosa animantium saxa quae incolunt.” Legendum uidetur „ad latebrosa auia montium saxa<que> quae incolunt.” Cf. XXXI. 7. 2.

9. 8. „Praetextatus praefecturam urbis sublimius curans, per integritatis multiplices actus et probitatis... adeptus est... ut cum timeretur, amorem non perderet ciuium.”

Pro sublimius suadeo ut scribatur sollicitius. Cf. Suet. Claud. 18: „annonae curam sollicitissime semper egi”; Vlp. Dig. XXVI. 7. 3 „sollicite curare aliquid.”

10. 5. Parabatur post haec lentioribus curis ... in Almannos expeditio solitis grauior.”

Corrige „<in>tentioribus curis.” Cf. Liu. XXV. 22; Quint. X. 1. 111.

10. 7. „Per regiones longo itu porrectas sensim gradiens miles irritatior ad pugnandum uelut repertis barbaris minaciter infrendebat.”

Editum est itu ex coniectura Gelenii. In V. est nitu; suspicor „longo <tr>actu.”

11. 2. „Probus erat interdum timidus ad audaces, contra timidos celsior, ut uideretur, cum sibi fideret, de cothurno stridere tragico, et ubi paueret, omni humilior socco.”

Verbum stridere debetur Eyssenhardtio, quo ineptius uix quidquam excogitari potest. In V. est de cotur nostri recragi quo. Vera lectio uidetur „se cothurno erigere tragico, et ubi paueret, comico humilior socco.”

11. 5 de eodem Probo haec leguntur „suspiciosus tamen et munitus suoapte ingenio fuit et subamarum adridens blandiensque interdum, ut noceat. id autem perspicuum est in eiusmodi moribus malum, tum maxime cum celari posse existimatur; ita implacabilis et directus, ut si laedere quemquam instituisset, nec exorari posset nec ad ignoscendum erroribus inclinari.”

Nisi omnia fallunt, hic locus corruptissimis annumerandus

est. Priora ita corrigere uelim ut legatur suspiciosus tamen et timidus suoapte ingenio fuit etsi subamarum adridens blandiensque coll. Cic. Verr. II. 5. 29. 74: „conscientia te timidum suspiciosumque faciebat.” A sequentibus manus abstineo. Si uerum est quod annotauit Eyssenhardt, „id autem” in V. secunda manu scriptum esse, conicere possis u.u. „perspicuum est in eiusmodi moribus malum tum maxime, cum celari posse existimatur” a ludi magistro olim in margine esse adscripta, Ammianum uero scripsisse „interdum, ut constat, ita implacabilis” cett. Videant acutiores.

11. 6. „In summis diuitiarum et dignitatum culminibus anxius et sollicitus, ideoque semper leuib. morbis adfectus.”

Tollas ocus, quaeso, ridiculam lectionem morbis. Probus, praefectus praetorio, ut erat anxius et sollicitus, leuib. nimirum populi motibus adflegebatur.

12. 7. „Multis post haec ultro citroque dictitatis, heulanteque muliere truces mariti fortunas, prodicionis acerrimi compulsores in misericordiam flexi mutauere consilium.”

Corrige <a>troces mariti fortunas, i. e. acerbas, infelices. Cf. Vell. II. 15. 2; 16. 4.

LIBER XXVIII.

1. 12. „Vt congeminata potestas ... altiores consarcinaret aerumnas, Maximino ... sociauit ad haec cognoscenda, quae in multorum pericula struebantur, Leonem notarium.

Legas, quaeso, acriores.

1. 22. „Hymetius ad oppidum ductus Oriculum, audiendus ab Ampelio ... data sibi copia rectius imperatoris praesidium appellauit.”

Legendum puto <in>tentius. In V. est tectius.

1. 33. „Litteris recitatis ita homo ferus exarsit, ut machinas

omnes in Aginatium deinde commoueret, uelut serpens uulnere noti cuiusdam adtritum."

Pro noti, quod nihil est, legendum est molis.

1. 38. „Ob quae inplacabilitate ultra adposita iam pergente, manus uinculis sunt artatae complurium, ortuque nobiles inculti uidebantur et anxii."

Immo potius „inquieti ... et anxii."

1. 39. „Prorsus enim sic agebatur, ut nec in alienis malis quorundam exarescerent lacrimae: quod in uariis et confragosis actibus uitae plerumque contingit.

Emendes quaeso „arduus et confragosis."

1. 48. „Eumenius et Abienus post Victorini obitum, quo iuuante uixere securius, Simplicii aduentu perterrefacti, non secus uolentis magna cum minis, ad secreta receptacula se contulerunt."

Scriptis Ammianus „non secus uolentes magna in animis." In V. est „non secus uolentes magna cum nimis."

1. 51. Postquam relatum est seruum quendam Apaudulum, noctu ad Simplicium praegressum ea indicia fecisse per quae Eumenius et Abienus e latebris protracti sint, Abienumque continuo morte esse multatum, ita pergit narratio: „haec, ut gesta sunt, auritus ad principem Simplicius retulit."

V. auritus coniecturae Eyssenhardtii debetur, quam vereor ut cuiquam sit probaturus. In Vat. est maugitus. Fere non dubito quin uera sit lectio mane citus.

1. 55. „Iudex ... ad id solum, quod promisit intentus ... iusso Aginatio statui, agmina fecit introire carnificum" cett.

Quia in Vat. est „iusso sub Aginatio statui", legendum puto „iusso sub<ito> A. statui." Cf. seqq.: „Aginatius ad supplicium duci pronuntiatus abrupte."

2. 3. „Per multos dies conpaginatae formae e roboribus, coniectaeque in alueum, fixis refixisque aliquotiens prope ingen-

tibus stilis, fluctibus erectis confundebantur, aulsaque ui gurgitis interibant."

V. confundebantur dedit Gelenius. In Vat. est confundebantur. Scripsit Ammianus conlidebantur. — Et sic iam Gronovius.

2. 11. „Maratocupreni grassatores ideo formidati erant quod mercatorum militumque honoratorum specie sine strepitu ullo diffusi, opimas domos uillas et oppida peruadebant."

Extrema uerba praue edita sunt ex coniectura Gelenii. In Vat. est et opes peruadabant. Legendum est et turres peruastabant.

2. 12. „Nec quisquam aduentum eorum cauere poterat inopinum, non destinata sed uaria petentium et longinqua et quaque uentus duxerat, prorumpentium."

Lege „quoquo euentus duxerat." In V. est quaque uentus.

2. 14. „Verum cum exuuiis referti multorum, rapiendi dulcedine nihil praetermitterent, intercepti imperiali motu, oppressi interiere omnes ad unum."

Corrigas „intercepti imperiali nutu" i. e. iussu imperatoris.

3. 4. Valentinus quidam „ob graue crimen actus in Britannias exsul, quietis inpatiens malefica bestia ad res perniciosas consurgebat et nouas, in Theodosium tumore quodam, quem solum resistere posse nefandis cogitationibus aduertebat."

Scribendum reor „ut malefica bestia ad res perniciosas consurgebat et noxias." — Post quodam lacunam exstare satis manifestum est. Fortasse excidit inflatus.

4. 3. „Post hunc urbem rexit Ampelius ... ex magistro officiorum ad proconsulatum geminum, indeque ... ad praefecturae culmen euectus, laetus alia et ad populi fauorem adipiscendum aptissimus, non numquam tamen rigidus atque utinam in proposito perseuerans."

Sic Eyssenhartd. Multo melius haec edidit Gardthausen, qui,

quum in V. scriptum esse uideret „euetus lectus alia“, „lectus“ tamquam dittographiam expuncto, scripsit „euctus, alias ad p. f. a. aptissimus.“ At plura supersunt emendatione egentia. Pro magistro enim rectius legetur magisterio. Praeterea dubitari nequit, quin utinam uox sit corrupta et mutila. Ammiano reddendum censeo „rigidus atque pertinax et in proposito perseuerans.“

4. 16. Ita autem pauci sunt inter eos seueri uindices delictorum, ut, si aquam calidam tardius attulerit seruus, trecentis affligi uerberibus iubeatur: si hominem sponte occiderit propria, instantibus plurimis ut damnetur reus, dominus hactenus exclamat „quid faciat maniosus et nequam?“

Pro reus suadeo ut legatur protinus, quia in V. est iremus. — Maniosus dedit Gelenius, quod Latinum uerbum non est. In V. legitur ma mosus. Spatium nouem litterarum explere uelim scribendo „ma<nifesto ra>biosus.“

4. 18. „Pars nobilium, si agros uisuri processerunt longius, aut alienis laboribus uenaturi, Alexandri Magni itinera se putant aequiperasse uel Caesaris: aut si a lacu Auerni lembis inuecti sunt pictis Puteolos, uelleris certamen, maxime cum id uaporato audeant tempore.“

Vehementer disciplicet „uelleris certamen“, quod legitur ex coniectura Hirschfeldii. Ineptissime enim Argonautarum expeditio uelleris certamen uocatur. Ammiano reddas quaeso „Duilli certamen“. Hoc scilicet aequiperare delicatuli illi homines sibi uidebantur qui aestiuo tempore Campaniae litus legebant. — In V. est „uelle certamen.“

4. 19. Vt quisquam nobilium effeminatorum „balneo egressus tenuissimis se terserit linteis, solutis pressoriis uestes luce nitentes ambigua diligenter explorat . . . tandemque electis aliquot inuolutus, receptis anulis, quos, ne uiolentur humoribus, famulo tradiderat, digitis ut metatis abit.“

Non „digitis ut metatis“, sed „digitis umectatis“ olim scriptum fuit. Tam manifesto haec glossatorem sapiunt, ut iure e contextu tollenda censuerit Ernstius.

4. 25. „Alius, si creditorem suum flagitare molestius aduerterit debitum, ad aurigam confugit audentem omnia praeliceret, eumque ut ueneficum curat urgeri.”

Non intellego quamobrem auriga potissimum eligatur, qui litem insidiarum et calumniae plenam intendat. Suspisor olim scriptum fuisse causi<di>cum.

4. 26. „Parte alia uxor ... maritum testari compellit, hocque idem ut faciat uxor urget maritus instanter: et periti iuris altrinsecus adsciscuntur isdemque subseruntur genitalium extorum interpretes controuersi.”

Vitiose editum uidetur „genitalium extorum”. Conicio „genitalium astrorum interpretes” i. e. horoscopus, quos Ammianus XXIX. 1. 5 „fatorum per genituras interpretes” dixit.

4. 32. „Vnde si ad theatralem uentum fuerit uilitatem, artifices scaenarii per sibilos exploduntur, si qui sibi aere humiliorem non conciliauerit plebem.”

Nihil est aere humiliorem. Legas quaeso aura mobiliorem. Cf. Ouid. A. A. III. 698.

4. 32. „Si explodentium defuerit strepitus ... peregrinos uociferantur pelli debere ... et taetris uocibus et absurdis; quae longe abhorrent a studiis et uoluntate ueteris illius plebis.”

Pro defuerit requiro deferuerit.

4. 34 gulosi homines depinguntur, qui per totum diem in popinis quasi habitant „nauseam horridae carnis, dum excoquitur, intentius despectantes.”

Scribendum est „nauseam horrendam carnis.”

6. 27. „Palladius cogitans quas criminum coxerit moles, in statione ... obseruata custodum absentia ... innodata gutture laquei nexibus interiit.”

Legendum est „quas ... co<nge>sserit moles.”

LIBER XXIX.

1. 9. „His addebat Fidustius ... omnia quae praedixit, se indicante Theodorum per Enserium [?] didicisse, virum praestabili scientia litterarum abundeque honoratum.”

Immo potius praestabilem.

1. 13. „Cumque nec carceres publici iam distenti inclusorum iam cateruas, nec privata domicilia sustinerent constipatione uaporata confertas, quoniam uinculis maxima pars eorum attinebatur, et suam et proximi cuiusque uicem omnes horrebant.”

Non intellego „constipatione uaporata.” Conicio elaborata, qua lectione recepta, seqq. „quoniam uinculis m. p. e. attinebatur” demum rite explicari posse mihi uidentur.

1. 27. Valens totus deuius ab aequitate dilapsus, iamque eruditior ad laedendum in modum harenariae ferae, si admotus quisquam fabricae diffugisset, ad ultimam rabiem saeuibat.”

Quin fabricae uox sit corrupta nemo certe dubitabit. De emendatione haereo. Fortasse olim fuit „si admotus quis carnicinae.”

1. 31. „Hac linteis quidam indumentis amictus ... litato conceptis carminibus numine praescitionum auctore, caerimoniali scientia supersistit: cortinulis pensilem anulum librans, sartum ex carbaseo filo perquam leui, mysticis disciplinis initiatum.”

Emendatiorem hunc locum edidit Gardthausen, qui abiecto cortinulis, quod Valesio debetur, scribendum putauit „ac linteis quidam indumentis amictus ... supersistit cortinulae sacerdos.” Inseruit sacerdos, ut lacunam expleret nouem litterarum, quae est in V. in quo haec leguntur: „cortinules pensile manulum.” Potius pro hac ... quidam legerim ac ... quidem. Deinde seqq. ita constituere uelim ut legatur „supersistit cortinae res<ponsurus> pensilem anulum librans ... mysticis disciplinis initiatum..” Ridicule enim le-

gitur „anulum ... initiatum.” Porro nullo modo fero praescitionum. Non extat uox praescitio. Ammiano reddendum est praesagitionum. Cf. Cic. de Div. I. 66 et 123. Cassiod. Var. 12. 19. —

Praesagitiones legendum quoque uidetur XVIII. 4. 1, ubi rex Persarum narratur „praestiones omnes consuluisse de futuris”, ut est in V.; Gronovius dedit praesciones, nolum substantivum, quod sine exemplo est.

1. 43. „Constrictus etiam Diogenes laqueis impiae falsitatis, uir nobili prosapia editus, ingenio facundia forensi suauitateque praestans.”

Forensi dedit Gelenius. In V. est fortis. Legendum est „facundia oris.”

2. 3. „Indefensi bonis ablatis, nullo contacti delicto, promisce iuvenes alique membris omnibus capti ad supplicia sellis gestatorii ducebantur.”

Conicio „iuvenes <inu>alidique.”

2. 11. „Cumque nodosis coartationibus aequitate diu iactata et nexibili adseueratione perdit nebulae durante, nullam confessionem exprimere tormenta graua potuissent”, cett.

Pro iactata praetulerim laqueata. Non exstat porro adiectivum nexibilis. Scripsit A. inflexibili.

2. 15. Postquam narravit honoratos complures, inter quos et consulares, Valentis iussu praecessisse funus Heliodori, nefarii hominis, sic pergit: „horret nunc reminisci quo iustitio humilitati tot rerum apices uisebantur.”

Corrigendum est qua tristitia. Magna tristitia homines afficiebantur, cum tot nobiles homines humilitatos uiderent.

2. 22. „Festus administrata Syria magisterioque morum peracto, bona lenitudinis et ruerentia reliquit exempla.”

Corrige „bona lenitudinis et clementiae r. exempla.”

2. 25. „Philosophum quendam Coeranum, haud exilis meriti uirum ... tormentorum inmanitate inultum occidit.”

In V. est inmanitatem ultum. Hauptius: inmanitate multa. Malim inmanitate ultima.

5. 19. „Dux conperit Firmum per speciem fauentis et supplicis tectiore consilio id moliri ut nihil hostile metuentem exercitum ... conturbaret.”

Legendum est „per speciem parentis et supplicis.” Cf. Vell. II. 23. 6.

5. 56. „Theodosius ibi paulisper moratus Sitifim triumphanti similis redit.”

Quia in V. est triumphanteo similis, A. scripsisse crediderim triumphanti consimilis.

6. 11. „Murorum maximam partem pacis diuturnitate contemptam et subuersam ad usque celsarum turrium minas expedit.”

Immo potius „consumptam et subuersam.”

6. 12. „Barbari ab oppugnanda urbe depulsi ... ad Equitii uertuntur indaginem et cum ad Valeriae spatia longe remota secessisse raptorum didicissent indicis, illuc properato petierant gradu.”

Vix opus est ut moneam pro petierant legendum esse penetrant.

6. 15. „Theodosius adeo obsistentes fortissime turbas confluentes oppressit, ut caesorum plurium alites iuste sanguine satiare et feras.”

Legas quaeso „ut caesorum plurimum alites iusta sagina satiare et feras.” — In V. est sanguinea.

LIBER XXX.

1. 18. „Hinc in illum inexplicabile auctum principis odium et doli struebantur in dies, ut per uim ei uel clam uita adimeretnr.”

Legendum est inexpiabile. Cf. Liu. XXXIX. 51: „inexpiabile odium Romanorum in Annibalem.”

4. 5. „Florebant elegantiae praeae patrociniis tribunalia, cum oratores concitae facundiae, attenti studiis doctrinarum, ingenio fide copiis ornamentisque dicendi pluribus eminebant.

Immo, opinor, „conditae facundiae.” Cf. Cic. de Orat. II. 56; Brut. 29; Quintil. XII. 10. 38.

4. 6. „Crassi et Antonii ... laureas fori speciosis certaminibus occupantes summis gloriae honoribus fruebantur.”

Malim aucupantes.

4. 13. „Cum deprauantur iudicia, foueae sunt fallaces et caecae: in quas si captus ceciderit quisquam, non nisi per multa exsiliet lustra, ad usque ipsas medullas exsuctus.”

Corrigendum est „non nisi post multa ... lustra.”

5. 19. „Dexteram stratoris militis iussit abscidi, quae eum insilientem iumento pulserat consueto, perissetque cruciabiliter innocens iuuenis, ni tribunus stabuli Cerealis dirum nefas cum sui periculo distulisset.”

Pro pulserat consueto sine ulla dubitatione corrigendum est pulsarat inconsulto, quam emendationem ante me iam doctos in Germania uiros excogitasse ex Gardthausenii editione comperi. Mirum autem est neminem offendisse distulisset ineptissime editum. Scribas quaeso dispulisset.

7. 10. „Africam deinde malo repentino perturbatam discriminibus magnis exemit, cum uoraces militarium fastus ferre

nequiens Firmus, ad omnes dissensionum motus perfabiles gentes Mauricas concitasset."

Corrigas uelim „procaces militum fastus."

8. 6. „Valentinianus ... minime reputans adfecti solacia status semper esse lenitudinem principum, poenas per ignes augebat et gladios."

Legendum est „poenas per ignes exigebat et gladios."

8. 10. Inuidia Valentinianus medullitus urebatur et sciens pleraque uitiorum imitari solere uirtutes, memorabat adsidue liuorem seueritatis rectae potestatis esse [inuidiam] sociam. utque sunt dignitatum apices maximi, licere sibi cuncta existimantes, et ad supplicandum contrarios exturbandosque meliores pronius inclinati, bene uestitos oderat et eruditos et opulentos et nobiles."

Ita locum edidit Gardthausen; num recte dubito. Nisi omnia fallunt, Valentinianus ut inuidiam, qua laborabat, dissimularet, persuadere omnibus uolebat, se in homines sibi suspectos grassari, non quod iis inuideret, sed ut seueritatem exerceret, quam imperatorem semper adhibere necesse esset. Quae cum ita sint, legendum conicio „memorabat adsidue rigorem erectae potestatis esse indiuiduam sociam." In V. est „liuorem seueritatem." „Seueritatem" tamquam glossema delendum puto. Erecta potestas = celsa. Indiuiduam excogitauit Valesius. Sequentia ita corrigenda arbitror ut legatur „utque sunt dignitatum apices maximi, licere sibi cuncta existimantes, ad suggillandos contrarios exturbandosque meliores pronius inclinati." In uetustioribus editonibus legebatur „suggillandum"; „supplicandum" quomodo explicari possit non uideo. Vereor enim ut cuiquam persuaserit Valesius, qui scriptum esse contendit pro „supplices i. e. humiliores reddere."

8. 14. „Nec adfectis, si fors ingruisset inferior, erat ullum in principis benignitate perfugium."

Corrige infelicior.

10. 2. „Sedit summatum consilio, auulso ponte, quem com-

paginarat ante necessitas inuadens terras hostiles, ut ... Merobaudes protinus acciretur."

Legendum uidetur „necessitas inuadendi."

10. 3. Hocque ille, ut erat sollertia ingenii, quod euenerat ratus, aut forte doctus ab eo, per quem uocabatur ... missam ad se tesseram finxit."

Emendatius sic leges „quod euenerat <odo>ratus aut forte edoctus."

10. 6. „Gratianus ut erat beniuolus et peritus consanguineum pietate nimia dilexit et educauit."

Vix dubito quin uitiose editum sit peritus, quod a loci sententia prorsus alienum est. Fortasse scribendum est permitis-

LIBER XXXI.

2. 2. „Hunni sunt prodigiosae formae set parui, ut bipedes existimes bestias uel quales in commarginandis pontibus effigiati stipites dolantur incompte."

Vv. set parui excogitauit Eyssenhardt. Multo melius Gardthausen: et pauendi. Si re uera in V. legitur prodigiosae formes et pandi, quod affirmat E., malim prodigiose deformes et pauendi.

2. 21. „Proceri autem Halani paene omnes sunt et pulchri, crinibus mediocriter flauis, oculorum temperata toruitate terribiles."

Immo potius „intemperata toruitate."

5. 1. „Theruingi iam dudum transire permissi prope ripas etiam tum uagabantur, duplici inpedimento adstricti, quod ducum dissimulatione perniciose nec uictui congruis sunt adiuti et tenebantur consulto nefandis nundinandi commerciis."

Qui haec uel semel legerit, facile uidebit legendum esse negandis, nam nefandis omni sensu destitutum est.

5. 5. „Lupicinus ab oppidi moenibus barbaram plebem opposito milite procul arcebat, introire ad comparanda uictui necessaria, ut dicioni nostrae obnoxiam et concordem, per preces adsidue postulantiem.”

Verborum hic ordo turbatus uidetur. Olim scriptum fuisse suspicor „barbaram plebem . . . procul arcebat ut dicioni nostrae obnoxiam etsi introire ad comparanda uictui necessaria concordem per preces adsidue postulantiem.”

5. 12. „Inundarunt Italiam ex abditis Oceani partibus Teutones repente cum Cimbria.”

Stulte editur abditis; quasi hercle Teutones ex maris profundo emersissent! Scripsit Ammianus „ex adsitis Oceano partibus.” Vsi sunt hoc uerbo Apuleius, Flor. 2, et Ausonius, Mos. 335.

5. 12. „Marco itidem moderante imperium, unum spirando uesania gentium dissonarum, post bellorum fragores immensos, post miseriam urbium captarum et direptarum, et pessum datas provincias integras, partes eorum exiguas reliquit intactas.”

Hunc locum, qui corruptissimis et mendosissimis adnumerandus est, prauis coniecturis multo corruptiorem et mendosiores reddidit Eyssenhardtus. Ultima uerba sic describam ut leguntur in Cod. Vat. „posterius urbium captarum et direptarum et pessum concitas proratoris interitus, partes eorum exiguas reliquisset intactas.”

Ex quibus haec efficio „post exc<idium> urbium captarum et direptarum et pessime concisos pro<pul>satores interitus, partes terrarum exiguas reliquit intactas.”

6. 4. „Fritigernus frustra cum tot cladibus conluctari homines ignaros obsidendi contemplans, relicta ibi [i. e. ad Hadrianopolim] manu sufficiente abire negotio imperfecto suasit, pacem sibi esse cum parietibus memorans.”

Potius crediderim Fritigernum infecta re obsidionem tollere coactum, superbia elatum dixisse pacem sibi esse cum parietinis, quasi urbem iam semidirutam amplius vexare nollet.

7. 6. „Romani duces ... Gothos, quicquid molirentur sagaciter obseruabant: id scilicet praestruentes ut, si aliorum castra mouissent ... terga ultimorum adorti plures perfoderent confisi.”

Non intellego confisi. An olim scriptum fuit contis?

9. 4. „Perempto Farnobio, metuendo antehac incensore turbarum ... superstitibus pepercit.”

Ammiani perpetuus scribendi usus postulat ut corrigatur „incensore turbarum.” Cf. XV. 1. 2 et loci ibi a Wagnero citati.

10. 21. „Frigeridus munire properauit Succorum angustias, ne discursatores hostes et leues tamquam exaestuantis ui torrentes per septentrionales prouincias fusius uagarentur.”

In Vat. est exaestuantes ut in torrentes. Conicio exaestuantis uice torrentis.

15. 6. „Intrinsecus silicibus magnis obstrusae sunt portae et moenium intuta firmata.”

Pro obstrusae facile apparet legendum esse obstructae.

In fine aliquot uocabula enumerabo, quae semel tantum apud Ammianum leguntur, sed praeterea nusquam apud quemquam ex scriptoribus Latinis, quaeque, ut ex librariorum erroribus orta, ex Lexicis tollenda censeo.

COLVMNARIVS adiect. — XXII. 16. 12: „Serapeum atriis columnariis amplissimis ... est exornatum.” — Legendum columnatis.

COTHURNATE. — XXVIII. 1. 4: „Phrynichus ... paulisper iucunde auditus, cum cothurnatus stilus procederet lacrimosus, indignatione damnatus est populi.” — L. „cum cothurnatus stilus procederet lacrimosius.”

DIVOLVERE. — XXVI. 4. 3. „Indeque cum uenisset Constantinopolim, multa secum ipse diuoluens.” — L. diu uoluens.

EXABVTI. — XXV. 7. 8. „Quo temporis spatio, antequam hi mitterentur, si exabusus princeps paulatim terris hostilibus excessisset, profecto uenisset ad praesidia Corduenae.” — L. exacte usus.

EXNVNC. — XXI. 10. 2. „Cuius loci situm ex nunc conueniet ostendi.” — L. ex hinc. Cf. Ap. Met. XI. 24.

FRETALIS. — XXVIII. 2. 1. „Valentinianus magna animo concipiens et utilia, Rhenum omnem a Raetiarum exordio ad usque fretalem Oceanum magnis molibus communiebat.” — L. finalem.

INTERLUNIS. — XIX. 6. 7. „Galli morarum impatientes ... patefacta sunt egressi postica, observata nocte squalida et interluni orantes caeleste praesidium ut propitium adesset et libens.” — L. interlunio.

INTIMIDE. — XXVI. 6. 17. „Huic [i. e. Procopio] intimidius incedenti nec resistebat populus nec fauebat.” — L. ita timidus. In proxime praecedentibus narrantur armati Procopium stipantes scuta galearum cristis aptasse, metuentes ne a celsis tectis saxis uel tegularum fragmentis confictarentur.

INVALERE. — XXI. 15. 2. „Egredi secuto die conatus inuolente morbi grauitate detentus est.” — L. inuadente.

NEXIBILIS. — XXIX. 2. 11. „Nexibili adseueratione perdit nebulae duranti, nullam confessionem exprimere tormenta graua potuerunt.” — L. inflexibili.

OBLVRIDVS. — XIV. 6. 17. „Postrema multitudo spadonum obluridi distorctaque lineamentorum conpage deformes.” — L. ore luridi.

PRAESECTIO. — Vid. quae annotaui ad XXIX. 1. 31.

PROCVLCATOR. — XXVII. 10. 10. „Valentinianus praedicauit, inueniri posse aliam uiam ducentem ad arduos cliuos praeter eam, quam inspexere proculcatores.” — L. procuratores. — Et sic iam Gelenius.

REPVLSORIVS. — XXIV. 4. 7. „Haec, dum magno molimine comparantur, Surena hostium dux iumenta adortus, quae in lucis palmaribus uescebantur, a cohortibus nostris repulsoriis cum paucorum exitio habitus frustra discessit.” — L. repulsus ocius.

SUBMIGRATIO. — XXV. 9. 1. „Postridie Bineses ... mandata regis conplere festinans, promissa flagitabat instanter, et principe permittente Romano, ciuitatem ingressus, gentis suae signum ab arce extulit, submigrationem e patria ciuibus nuntians luctuosam.” — L. „signum ab arce extulit sub<lime>, migrationem e patria ciuibus nuntians.”

AD EUNAPIUM.

Mnemosyne 1880 p. 4. (Eunap. p. 56)

lege *στολήν περικείμενος*. cf. Cobet nov. lectt. 145 seq. collect. 83. 84.

Mnemos. 1880 p. 6 (Eunap. p. 62)

pro *ΑCινότητος* lege *ΔCινότητος*.

St. John's College

Cambridge

10 May 1886.

JOHN. E. B. MAYOR.

ADNOTATIONES INEDITAE

PETRI HOFMANNI PEERLKAMPPII

AD HORATII EPISTOLAS.

PRAEFATIO.

Quum anno MDCCCLXII exeunte Peerlkampio Indices a me confectos ad eius recensioem Horatii Satirarum mitterem, eum rogavi velletne etiam edere Epistolas praeter ultimam, quam antea adnotatione illustrarat. Optimus senex mihi respondit se animi recreandi causa prius alia agere malle, idque perfecit. Nam primum alteram Agricolae editionem absolvit, quae biennio post Leidae exiit, deinde Propertii Corneliam recensuit et illustravit, quam ego eius rogatu sequenti anno edidi, et Lamberti Hortensii librum de origine et interitu oppidi Nerdae correxit et, ut amici A. Perk desiderio satisfaceret, patrio sermone interpretatus est.

Mors impedivit ne ad Horatium rediret. Quae ad Epistolas in libellis adnotaverat, ipse delevit, sed pepercit editionis Heinsianae et Baxtero-Gesnerianae exemplis, quorum margines plurimis adnotatiunculis impleverat. Ea heredes ipsius iussu mihi donarunt.

Quae adscripta sunt partim ostendunt manum adolescentis nihilque fere continent praeter Waddellii coniecturas editas et Dukeri ineditas, sed maiorem partem a Peerlkampio proveciore aetate scriptam esse probat minuta, sed nitida scriptura, qua ad ultimum vitae tempus usus est.

Has adnotationes descripsi integrasque offero iis, qui Horatium amant et acutum Peerlkampii ingenium in hoc poeta emendando et explicando suspiciunt. Si ipse epistolas edidisset, non omnia probasset, sed plura tamen retinuisset et ex doctrinae suae copiis ornauisset. Nuno prodeunt nuda et inornata, sed vel sic parente suo, nisi fallor, haud indigna.

Pauca adieci his signis () a Peerlkampii verbis distincta.

I. C. G. BOOT.

AD EPISTOLARUM LIBRUM I.

I. v. 7. *crebro. praeco*, vel *quod pro qui*.

19. Legatur hic v. post 17. Epicureus est servus. vide Paradox. V ὅτι μόνος ὁ σοφὸς ἐλεύθερος καὶ πᾶς ἄφρων δοῦλος. Qui regit rempubl., sibi res subiungit.

42. *Vides. Leg. vide*. Si videret, non faceret.

48. *audire*. Mercatores tot maria navigant, lucri causa: tu nil facies ut aliquid discas, quod melius est lucro? tu nihil audebis? Et eo nomine *audere* (quod Gesnerus commendat) est melius.

55. Transpone: *Haec dictata senes recinunt iuvenesque*, alioquin leg. *senesque, ut*.

90. *vultus*. Cur non *formas*? Protei mutatae formae. (cf. Sat. II. 3, 71—73).

91. *ride* Catull. *ride si sapis*. *Ride* pro: est quod rideas, ridiculum est.

106. Non recte intelligo hunc finem epistolae. Cf. Sat. I. 3, 125.

II. 1 seq. Homerum declamat, qui declamationes facit ex Homero. Dabantur talia argumenta ex Homero. Ita Hannibal apud Iuvenalem est *declamatio*.

15. *et ira*. Etiam in v. 13 *ira*. Sed propterea in his nil muta Hic potuisset *dira, et aestu*.

17. *rursus*. Bentl. *rursum*. Sed ultima in *rursus* aliter pronuntiatur ac *virtus*. Frustra hic quaerimus elegantiam in metro.

Horatius voluit esse negligentior. Facillime multi versus possunt mutari in mollius. Vitavit quo Musa magis videretur pedestris. Sunt multi versus Virgiliani coloris, quasi ostendere voluerit se posse, si vallet.

23. *nosti. novit* longe melius.

27. *Nos numerus simus, fruges consumere nati.* Ita corrigit Pk. et delet *et* in v. 31 post *curam* ponit signum interrogandi, additque haec: „Cum Homerus tale exemplum proposuit in Ulysse, nos illud sequemur, an procorum et Alcinoi?”

46. *Lege: cui satis est, quod contingit.* Avaro nihil satis est. In vulgatis non est recta sententia. Illud *satis* indicari debet a possidente. Contingere alicui potest, quod satis est ex opinione alterius. Si non ex opinione possidentis, hoc illi non satis est.

52. *fomenta podagrum.* Lippus non capit voluptatem e tabulis, surdus non ex cithara, podager non e fomentis. Requiritur aliquid, ex quo caperet voluptatem, si non esset podager, v. c. *fora plena, spatia* ad ambulandum.

53. *dolentes.* Sordes in aure non faciunt dolorem. Requiritur *surdas.*

III. 4. *vicinas, Abydenas.*

26. *frigida curarum fomenta* sunt leviora studia, puta carminum. Opponuntur *sapientiae.* Florus aptior erat philosophiae quam carminibus.

V. 1. *Archiacis.* Fortasse *Arcadicis.*

6. *habes.* *Lege: aves.*

7. *tibi est tuum in usum,* de quo plurima notavit Heinsius in *Advers.* (p. 515—518), an, quod forte Torquatus ille erat non admodum mundus, ut sit supellex satis munda, ut tu es, vel barbare, pro te.

19. *fecundi.* L. *facundi,* ut in *Anthol. οἶνος εὖγλωστος.*

VI. 4. *sunt qui formidine nulla imbuti spectent.* Non intelligo quae esse possit formido in contemplandis sole, astris, quatuor anni tempestatibus. Requiritur: *qui lenti spectent,* met een onverschillig oog. Atqui talia nos admirari oportebat, quia sunt magnifica naturae spectacula.

19. *loquentem.* P. supra vocem expunctis litteris *lo* scripsit: *Quiritum* et in superiori margine adscripsit: „Epist. I. 16, 57” (*omne forum quem spectat*). Idem ad Schol. Cruq. adnotationem

adscript: „Spectabant etiam contemptum et vilem oratorem.”

28. Supra hunc versum scripsit: „Hic pone v. 65 et 66: Si verum est, quod dicit Mimnermus, vive in amore; si aegrotus es, quaere medicinam; si recte vis vivere, quaere virtutem.”

29. *quis non? quí non?*

36. *Scilicet.* Forte leg. *Si libet.*

43. *Scribit.* At non scribebant epistolas in urbe. vid. Plut. in Caesare. Nisi hic *scribit*, quia praetori.”

51. *trans pondera.* Locus requiritur Romae, trans quem periculosum vel dextram praetereunti porrigere. Ingeniose Gesnerus. Sed pondus pro aequilibrio ita non ponitur.

VII. 10. *illinet.* „Non placet. Esset: agros nivibus corrumpet, faciet sordidos, humidos, valetudini nocentes. Requiritur aliud, v. c. *insperget*, ut notio humidi et caenosi absit.” Supra vv. *illinet agris* scripsit: *mittet in agros.*

18. Obscure dictum. Pro *teneor* aliud legendum et iunge *dono onustus.*

21. *ingratos.* Gratus non esse potest, cui dona invito obtruduntur, cui donans dicit: si tu habere non vis, dabo porcis.

24. P. comma poni iubet post *etiam* et verba sic interpretatur: „praestabo me dignum beneficiis, pro ratione qua quis de me meretur. Laudabo, si beneficia dat cum ingenio et iudicio, non ut rusticus ille Calaber. Hic me faceret *ingratum.*”

34. Si me similem putat Maecenas tali nitedulae, ut macer ad eum veniens pinguis factus discedere non possim, gratias ago pro liberalitate *et* (sic scribit pro *nec*) laudo simplicem meam ut plebei vitam.

38. *nec verbo parcius absens.* Quomodo absens audit? (Nodus solvitur scribendo *nec laudo parcius absens*, quod in codice Valarti, Guelf. 3, Dorv. 2 inventum est).

58. *lare certo.* „parvo”. (P. Horatium ita scripsisse iudicavit in Mnemosynes vol. X p. 160 et ad Carm. I. 12, 43. Sed tam hoc quam *lare curto*, quod Nic. Heinsio placebat reiiciendum est, quum iam dictum sit Menam fuisse *tenui censu*).

83. *ex nilido fit rusticus.* Fuerat quidem urbanus, sed non nitidus. Habitabat in parvo Lare, proprios ungues secat, vendit scruta popello, et erat moribus rusticus. Talis homo, quamquam in urbe habitat, non est nitidus. Neque nitidus opponitur

rustico, nisi in externo habitu. Dicendum erat *ex praecone*, aut *ex Vulteio*.

VIII. 5. *aestus*. Expectassem potius *frigus*. *Aestus* magis torret. An *Eurus* — *Auster*?

12. *ventosus. venturus* (quod in plurimis MSS. invenitur) ostendit aliquid corruptum. Requiritur instabilis, inconstans, levis.

X. 16. *momenta pro horribiles motus* (sic explicat Baxterus) levius est. Requiritur aliud, magis coniunctum cum *rabie* v. c. cum Leo iubas caudam movet.

19. *olet*. Lapilli non olent. Requiritur: herba durior est. Scr. *fovet*.

24. *Naturam expellas furca*. P. correxit: *Natura, expellas furca*.

37. *victor violens*. Non est *violens*, qui auxilio alterius vicit. *Victor victo* Cun. eleganter.

40. *improbis*. Qui antea fuit improbus, nunc, servus, dici non potest improbus.

XI. 1. *notaque Lesbos*. Displicet epitheton. Lesbos non nobilis erat, nisi propter Sapphonem et Erinnam. Quaere aliud epitheton Lesbo aptum. An *docta*?

8—10. *tamen — furentem*. Haec verba sunt Bullatii.

10. *procul e terra. a melius*.

27. P. post *currunt* ponit semicolon et hunc ordinem putat: si coelum — currunt, strenua nos exercet inertia.

XII. 10. *Natura hominum pecunia vere mutatur. Naturam igitur vocat tuam naturam*, naturam *Iccii*. Horatius eum excipit. Iccius ex philosopho non fieret luxuriosus. Pecunia eum a vita frugali ad luxuriosam non deduceret.

24. *vilis amicorum est annona* significat: amici facile parvo pretio emuntur. Vult ergo: si bonis quid deest, eos facile parabis tibi amicos sublevando. Boni amici facile parantur liberalitate.

29. *defudit*. Bentl. *defundit*. Leg. *defundet*. Fiet aureum saeculum. Cf. similia ap. Horat. et Virgil.

XIV. 5. *melior — res*. Utrum animus Horatii minus habeat spinarum, quam res illius, ager.

XV. 3. *supervacuas*. Non recte abest verbum, nec recte sequitur *tamen*. Pro *et tamen* mallet verbum medicorum *imperat*,

indet, dictat. Scribo: *Antonius dictat et illis sq. Antonius trisyl-*
labum ut saepe. *Dictare* est medicorum.

XVI. 5 sqq. Requiritur: opaca quidem, sed ut temperiem laudes, non frigida, nam dextra est ad orientem, sinistra ad occidentem solem. Legendum: *vaporet. Temperiem et laudes.*

31. *nomine.* Canis vocatus respondet, hoc est venit quo vocatur, eoque ostendit se esse eum, qui vocatur. Sentiasne te eum esse, qui vocaris.

35. *pono tristisque recedo.* P. correxit *ponam — recedam.*

55. *Lege fabam — unam* (Hanc emendationem P. proposuit in sua Satirarum editione p. 120).

XVIII. 8. *tonsa cute.* L. *tenta*, strak, gespannen.

11. *derisor.* Quomodo *pronus in obsequium* est *derisor*? Deridetur potius. An *imo — lecto*? Si imus lectus sit dominus, requiritur non *derisor*, sed *admirator. imi mirator lecti.* Contrarium est in altero scurra, pugnat pro nugis et semper contra dicit.

XIX. 13. *textore.* Aliud requiritur: puta *modo, mensura.* an *centone*? vel *tertura*, ut ipsa textura simulet Catonem. Fort. *exiguare toga simulet trilave Catonem*, ut v. 38.

25. Satis tamen vehemens est in Epodiis. Et dicit in Epod. 6. *Qualis Lycambae oet.* Sed Horatius vult alia carmina, in quibus nunc est argumentum Archilochium et metrum Archilochium.

AD LIBRUM II.

I. 2 seq. *moribus ornes, legibus emendes.* Leg.: *legibus ornes, moribus emendes.* Plutarchus de discr. amici et adul. 29 *δυσίτητι καὶ δικαιοσύνη καὶ νόμοις ἀρίστους κοσμήσαι Σιπυλίας.* Contra Bentleium (qui pro *moribus* scribi voluit *moenibus*) est, quod Augustus urbem ornavit, non *res Italas.* (P. in annotatione ad Const. Hugonii Sermones I. 378 Harlemi 1321 vulgatam scripturam defendit).

12. *supremo fine.* Requiritur: non nisi supremo fine. In vulgatis est aliqua spes et solatium invidiam tamen aliquando domari.

13. P. interpungit: *Urit enim, fuigere suo qui praegravari ar-*

tes, et adscribit: „Pro *praegravat* mallem aliquid ut *obscurat*, ne duplex sit metaphora”, et supra *praegravat* scripsit *deprimit*.

17. *Nil alias ortum aut oriturum tale fatentes*. Hic est naturalis ordo.

22. *defuncta*. Lege *disiuncta*.

29. *scripta vel optima*. Non intelligo *vel*. Latinum est: *antiquissima quaeque sunt optima*, non *vel optima*. Melius: *optima scripta*, ita vel potius: *Scripta, fere optima*. Ovidius: *Optima prima fere manibus rapiuntur avaris*.

31. *oleam*. Leg. *olei*. Intra in nuce nil est olei, extra in nuce nil est duri.

38. *finis*, tempus certum, si non centum, at nonaginta vel octoginta.

46. *vello et demo*. Lege: *vellens* (= ut qui vellit) *demo*.

47. *cadat*. Cadit qui causa cadit, vincitur in disputando.

51 seq. In editione Heinsii P. adscripsit: „Non curasse, non cogitasse videtur metempsychosin esse rem stultam, seque adeo non esse potuisse alterum Homerum. Nam si verum esse credidisset, meliora carmina fecisset, ut dignus esset nomine alterius Homeri.” At in edit. Baxteri: „Locus difficilis, sic explicandus: Ennius tanti fit, ut revera habeatur alter Homerus, ut animam Homeri revera in eum transmigrasse hodie putent. Ennius ergo non est quod curet, quomodo accipiat quod de se dixit, quomodo somnia illa Pythagorea accipiantur. Accipiuntur tanquam vera, non ut somnia. In Ennium non cadit illud: *Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?*”

53. *N. in manibus non est*. L. *e manibus non est*, non de manibus ponitur, semper est in manibus. In vulgato non est recta sententia. Poeta, qui in mentibus haeret, qui ediscitur, ut est v. 60, quomodo non est in manibus? Immo frequentissimus est in manibus.

55 seqq. Quando duo ex vetustis inter se comparantur, v. c. Pacuvius cum Accio, Afranius cum Plauto, Caecilius cum Terentio, omnes laudantur diversa virtute.

75. *Iniuste totum ducit venditque poema*. Necessario requiritur: Paucissima recte dicta male efficiunt, ut totum poema commendetur. Recte *vendit*, hoc est emtores parat, *aan den man helpen*. Sed quid est *ducit*? an secum ducit, trahit ut vendatur? an a

lance? unum verbum, versus unus et alter tam gravis est momenti ut lanx ducatur et vergat eo pondere? Ducere ergo est *facere momentum*.

99. *velut si. L. velut quae*, ut Serm. I. 3, 10.

105. *nominiſus rectis*. Ea dicuntur *bona*; cur non etiam *recta*?

137. *locupletem* („Multo elegantius legeretur *locupletat*” P. ad Ep. ad Pis. p. 221).

149. *coepit*. P. supra scripsit: *coeplis*.

160. *manent vestigia ruris*. Numerus quidem est emendatus, sed in rebus tamen et lingua neque hodie ea cernitur elegantia, quae esse debet.

161. Non recte *admovit acumina*. Romani non habebant *acumina*, sed a Graecis discere debebant. Lege *admovit lumina*, oculos, id est inspexit. Epist. I. 20, 19 *Cum tibi sol tepidus plures admoverit aures* ad audienda poemata. Oculos admoveere notum est.

198. *mimo*. Populus nunc non spectat mimum, sed res ridiculas camelopardalim, elephantem album. Vult: Democritus putaret illum populum pulcrinus spectaculum *ludo*. Ut Serm. II. 8, 79 *Nullos his mallem ludos spectasse* (et mox v. 203 *tanto cum strepitu ludi spectantur*).

260. *Sedulitas autem stulta hunc, quem diligit, urget* vel urit, angit. Stulta sedulitas est mala, ut in *male sedulus*.

II. 8. *argilla quidvis imitaberis uda*. Puer ille est *argilla uda*, ex illa argilla quidvis facies, ad quod ea uti cupies.

38. *Quid stas? Post haec* cet. P. *Quid stas post haec?*

48. P. ad h. v. adnotavit: „aestus civilis me belli rudem tulit in arma non responsura *meis lacertis*”, nihil dixit de gen. *Caesaris Augusti*. Idem in adnot. ad Sat. II. 4, 18 p. 134 sq. egit de discrimine inter *respondere* et *respondere* et in hoc versu *non responsura* mutavit in *responsatura*.

57. *quid faciam vis? Denique* cet. *Quid faciam vis denique?* quid tandem mihi faciendum putas?

70. *humane commoda*. P. corrigendum putabat: *haud sane commoda* aut *immane incommoda*.

80. *contracta*. Requiritur: *difficilia*, periculosa. Fortasse: *et procul* vel *Graecorum*.

87. *ut — audiret*. Unde pendet?

89. *huic ut Mucius ille.* P. pro *ut* coniecit *ita*. Ut hic illi foret Gracchus, ita ille huic foret Mucius.

96. *quid ferat.* quod praemium inde uterque auferat. Neuter alterum reprehendit; nam rursus et ipse reprehenderetur. Ergo laudamus nos invicem.

127. *Dum mea delectent mala me.* L. *dum mala delectent mea me*, vel *Dum mea me mala delectent*.

176. *haeredem alterius.* Bentleius *alternis* non recte. Nam sic unda rediret. Recte Gesnerus („quae unda undam trusit, ea non ab hac, sed a tertia superveniente impellitur”). Verum est *haeredem haeredis*. Sunt tres haeredes. Ut *nati natorum* (cf. P. ad Aen. Vol. II. p. 434).

188. *naturae deus humanae.* Genius praeest ingenio, naturae humanae. Hic talem Genium sortitur, hic alium. Prout nactus est Genium, talis est homo.

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXIX. 3. (Vol. II p. 443 ed. Didot.).

Auctor est Diodorus Carthaginienses et Romanos, quum illi magnitudinem belli propositi metuentes ad Appium Claudium consulem legatos de pace misissent, acriter disputavisse. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι συμβουλευέειν τοῖς Καρχηδονίοις ἔφασαν μὴ διδάσκειν τὰ κατὰ τὴν θάλατταν πολυπραγμονεῖν· μαθητὰς γὰρ τοὺς Ῥωμαίους αἰεὶ ὄντας γίνεσθαι κρείττους τῶν διδασκάλων.

Proferunt testimonia, quibus enumeratis concludunt: καὶ νῦν ἂν (ἐὰν) Καρχηδόνιοι διὰ ταῦτα μαθεῖν αὐτοὺς ναυμαχεῖν, ταχὺ τοὺς μαθητὰς τῶν διδασκάλων ὄφονται περιγενομένους.

Apparet deesse verbum quo tum conditionalis expleatur sententia, tum praebeatur unde infinitivus μαθεῖν pendeat. Si pro διὰ ταῦτα, quae importuna sunt, rescripseris βιάσονται, habebis quod desideras.

H. W. v. D. M.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(Contin. e pag. 157).

Quinto libro capite secundo non assequor quomodo ἔτι abesse possit in hiace: αἰσθόμενος ὅτι οὔτε Βρασίδα· ἐν τῇ Τεράτῃ (ἐτί) οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχον εἶεν. Itidem aliquid inserendum sequenti capite: αἰσθόμενος καὶ ἰδὼν ἐλασκῶν (ἤδη) ἀνεχώρησεν. Contra interpolationem odoror capite sexto, ubi illa sunt de Cleone et Brasida: ὥςτε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ἐρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ἔπερ προσδέχεται ποιήσειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ὑπερδόντα σφῶν τὸ πλῆθος τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβῆσθαι. Multi editores αὐτόθεν expunxerunt, sed equidem potissimum Classenium sequar, qui αὐτὸν rescripsit, deinde ne nimis elumbis epexegetis sit, malo deletō infinitivo ποιήσειν, reliqua ita corrigere: ἔθεν περ προσδέχεται αὐτὸν — ἀναβῆσθαι. Sed utilius est paulo accuratius videre de septimo capite, necessario autem paulo piura mihi describenda erunt: Ὁ δὲ Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν. ἔπειτα φραγκίστη ταῖσιν ἔπερ ὁ Βρασίδα· προσδέχεται· τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀρχαίους μὲν τῇ ἰδίᾳ, ἀναλογιζόμενος δὲ τὸν ἑαυτοῦ ὕμνον πρὸς τὸν ἑκτατον καὶ τελευτῶν μὲν αἰεὶ ἀποστειλόμενος· καὶ μάλα καὶ γενναίως καὶ οὐκ ὀκνῶν ὡς ἀκούει· αὐτῷ συσχετῶν, αἰσθόμενος τὸν λαόν καὶ τοὺς βουλευμένους αὐτοῦ· διὰ τὸ ἐν ταύτῃ κατεμάχουσι βραβεύειν, ἀναλαβὼν ἦεν.

Mihi quidem odium manifestum est, sed non mihi proposui quaerere, cur Thucydides tam iniquum de Cleone iudicium tulerit, et satius est animadvertere veritatis amorem in scriptore, qui letali odio occaecatus, in facie quem depingebat, lineamenta tamen fideliter servavit neque umquam delabatur ad mendacia, etiamsi falsos colores de suo addiderit feceritque livor ut omnia ei livida esse viderentur. Quid autem significant verba: *καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἤγε?* Duae potissimum sententiae sunt, quae hic in censum veniunt. Stahlius verba *καὶ οὐ βουλόμενος* interpretatur: *quamquam invitus*; deinde *αὐτοὺς* coniungit cum *ἀναλαβὼν ἤγε*, quae incommoda ratio est, nam quod Classenius bene observavit, hoc modo *οὐ βουλόμενος* Graece non solet usurpari. Sed magis etiam incommoda ipsius Classenii ratio est, qui coniungit: *οὐ βουλόμενος αὐτοὺς* — *βαρύνεσθαι*, deinde verba *διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθημένους* accipienda esse contendit, quasi Thucydides scripsisset: *διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθῆσθαι* idque etiam aliis exemplis apud Thucydidem confirmari posse clamat. Deinde provocat ad IV. 63. 1 et ad adnotationem, qua eum locum ornavit, sed mihi quidem tam contorta ratio probari non potuit. Antequam tam incredibilem rem amplectar, ut probem *διὰ τὸ καθημένους* pro *διὰ τὸ καθῆσθαι* dictum, alia omnia prius tentanda erunt, deinde tum demum *καὶ οὐ βουλόμενος*, ut cum Stahlio loquar, manus dabo, si nulla lenis et verisimilis medicina sese mihi obtulerit. Quid autem narrat Thucydides? Coactus fuit Cleo castris exire, *ἡναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδαας προσεδέχετο* et profectus est speculatum, non ut hostes ad pugnam lacesseret, *κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου*. Milites autem quamquam perosi duois ignaviam, morae impatientes erant et *ἤχθοντο τῇ ἔδρῃ* et iamdudum *ἐν ταύτῳ καθημένοι ἐβαρύνοντο*. Quid tum Cleo? Morem iis gessit, *αἰσθόμενος τὸν θροῦν* et, ne animi desidia ulterius corrumperentur, id quod opinor optimum factu fuit, ne ipsos quidem invitos castris eduxit ad speculandum. Id autem Graece quomodo poterit enunciari? *Αἰσθόμενος τὸν θροῦν*, οὕτω *βουλομένους αὐτοὺς*, *διὰ τὸ ἐν ταύτῳ καθημένους βαρύνεσθαι*, *ἀναλαβὼν ἤγε*. Sic lenis mutatio faciet ut difficultatis nil quidquam supersit; usurpatum est οὕτω, sicuti poni solet in longiore sententia, ubi incidit apodosis. Deinde

Cleo ἔθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ Θόρῃ, sed tria postrema vocabula mire abundant. Sed ut illuc redeam, quo magis cum Thucydide consuesco, eo magis sentio Thucydidem ubicumque possit, de vera Cleonis laude detrahere. Verum quotusquisque est, qui inter legendum non sequatur aliquod praeiudicium, quod ab ineunte aetate imprudens imbuat?

Quod octavo capite Herwerdenus commendat: τῶν Ἀθηναίων ὅτι περ καθαρὸν ἐξήλθε, ita iam Thucydidem correxerat Cobetus ad Hyperidem p. 71. Sed paulo gravius est vitium sequenti capite: τὸ γὰρ ἐπὶ δὴν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. Herwerdeno in *Studiis Thuc.* p. 70 spuria visa sunt verba καὶ μαχομένου, quae certe neutiquam, inquit, servari poterunt, nisi ἤδη addideris. Recte ita suspicatus est, sed emendationem non perficies nisi collato Aenea Tactico qui in Poliorcetico c. 38 Thucydidis non immemor fuit: τὸ ἐπὶ δὴν μᾶλλον οἱ πολέμιοι φοβοῦνται τοῦ ὑπάρχοντος καὶ παρόντος ἤδη. Deinde in iis, quae brevi post sequuntur: νομίσατε — ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκληῖσθαι ἢ Ἀθηναίων δούλοις, ἐὰν τᾶρις ἀνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξῃτε, ultimum vocabulum non potest sed debet abesse.

Absurdum est quod legitur V. 10: ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιδόντων ὑποφαίνονται. Interpretatur Classenius: *im eigentlichen Sinne unter dem Thor, in dem Zwischenraum zwischen der Pforte und der Schwelle werden sie, so weit es auf diese Art möglich war, wahrgenommen.* — *Alles bezieht sich auf die genaue Beobachtung der Späher.* Hocceine ipse credidit Classenius? *So weit es auf diese Art möglich war!* Sed res semper et ubique absurda est et praesertim Amphipoli speculatores illi stulto consilio usi sunt. Etiam Grotus Hist. Gr. VI. 470 hic dormitavit: *So conspicuous was the interior of the city to spectators without, that the temple of Athene, and Brasidas with its ministers around him, performing the ceremony of sacrifice, was distinctly recognized. The fact was made known to Kleon as he stood on the high ridge taking his survey, while at*

the same time those who had gone near to the gates reported that the feet of many horses and men were beginning to be seen under them, as if preparing for a sally. Scilicet, quum postrema scribebat, iam erat oblitus conspicuous esse the interior of the city. Non abiicio quod olim emendaram: σποδὸς πολλή — ὑποφάινεται et miror quod editores certam correctionem nondum in textum intulerunt. Est autem operae pretium simillimam indicare corruptelam Arist. Lysistr. 173, ubi Valckenaerius scripsit: οὐχ ἄς πῶδας κ' ἔχωντι, quod in libris est σπουδᾶς vel σποδᾶς. Deinde Brasidas exclamat: οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι· δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν, ubi Grotius correxit μενοῦσι, sed vix genuinum esse credo quod sequitur: οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπίοντας· nam hoc milites non docendi erant.

Itidem certa mihi videtur esse correctio c. 11. Ceciderunt ad Amphipolin Athenienses sexcenti, sed Lacedaemonii septem tantum, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι, sed nulla fuerat προεκφόβησις et Athenienses, ut supra dictum est, τῷ ἀδοκῆτῳ ἐξακίνης ἐθορυβήθησαν et hoc ipsum Brasidas egerat, ut Athenienses nil tale expectantes de improvviso adoriretur itaque inserta negatione necessario legendum est: ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ μὴ προεκφοβήσεως. Manifesta res est: appellat Classenius προεκφόβησιν die Verbreitung der Angst noch ehe es zum Schlagen kam, sed nil tale acciderat et Brasidas adortus fuerat Athenienses πεφοβημένους τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ καὶ τὴν τέλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένους. Dices autem fortasse medicinam temerariam videri, nisi negationis insertionem aliunde probare possim. Itaque bene factum quod Dio Cassius Vol. I. p. 152 Df. locum imitatus est: διαφθειρόμενοι τῇ γοῦν εὐτυχίᾳ τῆς μὴ προεκφοβήσεως ἐπεκουφίζοντο. Nunc luculento exemplo apparet, quanti sit Thucydidem perpetuo conferre cum iis, qui flosculos suos ex illo horto decerpere solent. Non fuit προεκφόβησις, nam hostes necopinato instabant nec potuit Cleo copias in aciem educere: hinc ceciderunt Athenienses sexcenti, sed Brasida excepto Lacedaemonii fere incruentam victoriam reportaverunt. Non opinor fieri posse ut nunc mihi quis contradicat.

Capite V. 17: πολλὰς δικαιοῦσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις, non peius certe est quod Dio Cassius Vol. I. p. 10 Df. hinc habet: προσενεγκόντων. Cap. 18 Herwerdenus non recordatus fuisse videtur quod legerat *Mnem.* VII. 415 et quod ibi urbs Πτελεὼν memoratur, adscribere iuvat locum Stephani Byzantii: Πτελεὼν· πόλις Ἰωνίας καὶ Τρωάδος καὶ τῶν παραθαλαττίων Ἀχαιῶν, ubi planissime corrigendum est: τῶν περὶ Θετταλίαν Ἀχαιῶν. Simillimum vitium nisi fallor, nondum correctum fuit in Schol. ad Hom. *Iliad.* K 266: προειπὼν ἐν θαλασσην κατοικεῖν τὸν Ἀμύντορα, ubi vides verum esse ἐν Θεσσαλίᾳ.

Cap. 22: παρόντων πρέσβων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, nonne praestat ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων? Cap. 32: ἐνθυμούμενοι τὰς ἐν ταῖς μάχαις ξυμφοράς, non negligendum videtur Pollucem qui locum laudat, hic legisse ἐνθυμιζόμενοι eandemque formam ab Suida inventam fuisse apud Dionem Cassium. Cap. 34 Clearidas copias e Thracia reduxit non adeo μετὰ τὰς σπονδάς, sed κατὰ τὰς σπονδάς, quibus paruit quamquam invitus, cf. c. 21, et postquam supra de Lepreo multa iam dicta sunt, sero est nunc demum addere, esse Lepreum κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἡλείας. Sed leve hoc: magis me advertit quod nimium absonum est: τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δέισαντες μὴ τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσασθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχὰς τινὰς ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥςτε μὴτε ἀρχεῖν μὴτε πριαμένους τι ἢ παλοῦντας κυρίους εἶναι· ὕστερον δ' αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο. Aut rem non intellexit ipse Thucydides, aut ego Thucydidem non intelligo, aut Spartani mortalium stultissimi fuerant, nec perspicio, quid attinuerit miserorum hominum animos insigni iniuria exacerbare et provocare ad rebellandum. Nihil certe est, quod docti viri conferunt minimam apud Romanos capitis deminutionem, cuius diversissima ratio est, vel ἀτιμίαν κατὰ πρόσταξιν, de qua Andocides tam confuse et perplexe retulit, ut nemo hucusque eam paragraphum explanare potuerit. Parum prodest cum Herwerdeno restituere Atticam formam ἐλασσώσασθαι et, si quid est corrigendum paulo tamen melius intelligam: ἐλαθῆσασθαι. Ἄγος. ἐλαύνειν supra crebro habuimus.

Cap. 37 requiritur: ἔδειντο τῶν αὐτῶν ὥνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας, non τούτων. Cap. 42 dirutum Panaetum Spartani reddunt Atheniensibus, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι, necessarium est reponere: οὕτως ἀποδιδόναι, qua de re Herwerdenus non debuerat dubitare. Cap. 43 de Alcibiade supplendum est: ἥ ἔδδει μὲν καὶ (αὐτῷ) ἕμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μάλλον χωρεῖν, idem autem ille non φρονήματι φιλονικῶν ἡναντιοῦτο, sed ἀντιφιλονικῶν, quo modo Dio Cassius locutus est XXXVII. 38. Cap. V. 45 quod Cobetus ad Hyper. p. 47 pro παραγαγόντες rescripit παραγαγόντος, id editores fugisse videtur; correctio tamen mihi videtur valde probabilis, cum praesertim hoc ipsum παραγαγόντος de eadem re eodem modo legatur extremo capite 46, in quo praeterea me offendunt verba: εἰπεῖν ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιήσθαι. Hic probò sane, quod Herwerdenus deleuit coniunctionem ὅτι, sed estne praeterea opus pro nominativo σφεῖς accusativum σφᾶς reponere? Iubetne hoc Grammatica? Vehementer dubito. Primum id quod est σφεῖς, quum forma librariis parum cognita sit, tantum non semper corrumpitur saepeque restituenda est, sed factumne umquam est, ut eandem formam tam parum sibi intellectam librarii inferrent in textum? Saepe, fateor, pro σφᾶς rescribere debemus σφεῖς, sed nonne temerarium est pro σφεῖς reponere σφᾶς? Deinde concedo quod negari non potest, si mathematici linguae leges scripsissent, accusativum σφᾶς necessarium fuisse, sed quas populus leges inter loquendum observat, strictae quidem sunt, sed tamen ad normam diversam. Ostendebam nuper Flavium Josephum in eiusmodi sententiis perspicuitatis causa perpetuo delabi ad nominativos. Iosephi exemplum recusas? Sed Herodotus eodem modo, iam statim ab introitu operis: τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι ὥς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσαν σφι δίκας τῆς ἀρπαγῆς· οὐδὲ ὧν ΑΤΤΟΙ δώσειν ἐκείνοισι itidemque II. 118 et IV. 15. Etiam atque etiam videndum est, antequam nominativum σφεῖς, sicubi inveniatur, abicere audeamus. Ipse quoque Thucydides VIII. 48: (Φρύνιχος ἔφη) τοὺς τε καλοὺς κάγαθους ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου -- καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι ΑΚΡΙΤΟΙ ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν.

In eodem capite de Nicia legimus: ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῇ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῇ. Herwerdeno concedo hoc incommode dictum esse, sed quod Classenium secutus se malle scribit: μὴ (ἐὰν) πάντα — ἀπέλθῃ, διαβληθῇ, poterimus fortasse faciliorem inire rationem: ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῇ ἔχων ἀπελθὼν προσδιαβληθῇ. Cap. 48: ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπισρατεύειν δὲ μηδενί, non opus est exponere cur praeferam futurum ξυνεπισρατεύειν et insiticia esse videantur verba: ἀλλήλοις βοηθεῖν. De capite 49 egi ad Isaëum *Mnem.* XVI 386 et conatus sum ostendere esse legendum ἐκ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ νόμου et expungendum esse σφᾶς et inserto numero corrigendum esse: ἐς Λέπρεον χιλίους ὀπλίτας. In eodem capite: οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον — οὐχ ὥς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, contorte dictum est, sed quod interpretes locum difficilem esse perhibent, nodum mihi in scirpo quaerere videntur, nec sequar certe Classenium, qui contendit οὐχ ὥς νομίζοντας dictum esse pro: ὥς οὐ νομίζοντας. Mihi quidem omnia facilia erunt, modo corrigere liceat: οὐχ οὕτω νομίζοντες. Respondent Lacedaemonii se bona fide bellum intulisse, cum ignorarent ludos iam indictos esse, quod postquam resciverunt, ὅπλα οὐδαμῶς ἐτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Nihil in his verbis obscurum est. Quodsi iam erunt induciae, inquirunt, a quo tempore primum apud Eleos nunciatae erunt — πρῶτοις γὰρ σφίσι αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσιν, nihil deinde attinet ἐπαγγεῖλαι ἐτι ἐς Λακεδαίμονα vel alio quovis et dummodo Elei norint, satis erit.

Metu percussi Elei ne Lacedaemonii vim inferrent, ξὺν ὅλοις τῶν νεώτερων φυλακὴν εἶχον. Miror: audi modo Classenium: *ungewöhnlicher Ausdruck*: „mit der kampfbereiten jüngern Mannschaft.“ — Die Beschränkung auf die νεώτεροι tritt hinzu wegen des besonderen Umstandes, dass der übrige Theil der Bevölkerung für die Festfeier zu sorgen hatte. Mirum, inquam, iunioribus potissimum ad ludos non datum fuisse aditum; aequius fuerat talem rem senioribus mandare, cum praesertim adessent mille Argivi et totidem Mantinenses et Athenienses equitatum mississent. Sed salva res est: iuniores de more ludos spectarunt et Elei ξὺν ὅλοις τῶν ἱερῶν φυλακὴν εἶχον.

Ferri non debet quod de sacrificio legimus c. 53: ὁ δὲον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον Ἐπιδαύριοι· nihil novi convenientius quam ἐπιτελεῖν, sed alii iudicent. Itidem haud certa correctio c. 60: καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες — εἶπον, ubi nihil melius invenire potui quam ἀπῆλθον. Cap. 62 plane supervacanea verba sunt: ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο. Cap. 63 Agis rex prodictionis insimulatus postulat ut ad bellum dimittatur: ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσσεσθαι τὰς αἰτίας κρατευόμενος. Hic satis constat ῥύσσεσθαι esse corruptum; sed quid latet? Corrigunt fere viri docti λύσσεσθαι vel ἀπολύσσεσθαι, nec negandum hoc verbum Thucydidem ponere potuisse; sed estne satis credibile tam tritum verbum ita corrumpi potuisse, ut fieret ῥύσσεσθαι? Latet, nisi fallor, aliquid exquisite dictum, quod cuiusmodi fuerit, non habeo pro certo dicere, sed perscribere iuvat quid coniecerim: ἔργῳ γὰρ ἀποδράσσεσθαι τὰς αἰτίας. Sed multo certius est aliquid excidisse c. 65, ubi de aqua sermo fit, περὶ οὐπερ — Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶται πολεμοῦσιν, nam quod in oculos incurrit, supplendum est (ἀεὶ) πολεμοῦσιν.

Multum torsit interpretes quod legitur V. 66: μάλις α δὴ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. Ipsum locum si inspexeris, id facile verum esse comperies quod Classenius scribit: *Von einem Erstaunen oder einer Bestürzung der Lakedämonier kann hier unmöglich die Rede sein. Offenbar berichtet Thuk. das Folgende als ein besonders ausgezeichnetes Beispiel ihrer trefflichen militärischen Organisation, und das muss in dem Satze μάλις α δὴ, κτέ., schon ausgesprochen sein, da der Fortschritt διὰ βραχείας γὰρ sich als Ausführung davon ankündigt.* Sequitur locum pessime corruptum esse idque omnes consentiunt. Campius pro ἐξεπλάγησαν correxit ἐξεφάνησαν et admirabile est infelicem suspiciunculam ipsi Meinekio potuisse probari, nam Stahlus recte negavit significari haec posse: *sie zeigten sich mehr denn jemals als Lacedämonier.* Madvigius tentavit: Λακεδαιμονίους — ἐξεπλάγησαν, sed, ut alia taceam, nunc verbo idoneum subjectum deerit. Stahlus tandem eo pervenit, ut lacunam statueret post ἐξεπλάγησαν et suppleret: ὅμως δὲ διὰ τάχους ὡς ἐς μάχην ἀντικατέστησαν, sed haec ultima ratio est, quam equidem nisi desperata re non amplectar, nec praeterea

apparet, cur tantus terror Lacedaemoniorum animos invaserit. Classenius cogitarat de ἐξηλλάγησαν· *sie wichen von allen andern ab, und daher: sie zeichneten sich vor allen andern aus*; sed ne ipsi quidem sibi satisfacit, nec quisquam ἐξηλλάγησαν commode intelligere potest, nisi sciat quomodo Classenius locum explicaverit. Denique Stahlius lacunam etiam alio modo supplevit: μάλιστα δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξανγκασθέντες ἐκ πορείας μάχεσθαι οὐδ' ὥς ἐξεπλάγησαν, sed quis ita loquitur: μάλιστα οὐδ' ὥς ἐξεπλάγησαν? Etiam Schülzius et Mullero-Strubingius de loco emendando egerunt, sed Classenius non adscripsit quid tentarint, nec mihi ad ipsos fuit aditus, sed Classenio certe sententiam suam non probarunt. Quod autem apparet, docet hoc capite Thucydides, qui Spartanorum disciplinam unice admiratur — nempe ut culpam amissae Amphipolis ab se removeat in classiarios — quam alacriter milites imperia exequantur; quod ut apte facere posset, necessario narravit, numquam celerius Lacedaemonios instructis ordinibus sese ad pugnam paravisse. Hoc ipsum nullo negotio obtinebimus sic: τάχιστα δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξετάχθησαν. Sic continuo addere potuit: διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἢ παρασκευῇ αὐτοῖς ἐγίγνετο καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσαντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν.

Cap. V. 69: λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν, cum Stobaei Flor. 29. 62 scribere malim: ῥηθέντων, sicuti καλῶς λεχθέντες λόγοι dicuntur VI. 68. Cap. 70 obscurum est, quod leguntur Spartani milites in aciem prodire, οὐ τοῦ θεοῦ χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαλίνοντες προέλθοιεν. Scio quidem hanc veterem lectionem esse, quum Gellius, qui locum ante oculos habuit, ita verterit: non rei divinae gratia, sed hoc ipsum, uti dixi, mihi quidem obscurum est. Aliquanto melius intelligo: οὐ τοῦ ἐνθέου χάριν et praeterea Plutarchus in vita Lycurgi 22 hic poterit legisse videri: ἐμβαλίνοντες. Thucydides id ipsum negat quod affirmat Valerius Maximus II. 6. 2: Exercitus non ante ad dimicandum descendere solebant, quam tibiae concentu et anapaesti pedis modulo cohortationis calorem animi traxissent. Sed paeon canitur ante congressum et dum milites procedunt in pugnam et arma expediunt, sero

est aliquid facere τοῦ θείου χάριν, neque opus fuit id negare, de quo nemo inter legendum cogitare poterat. Argivi et socii ἐντόνως procedebant, Spartani autem βραδέως, nam adhibebatur quidem tibia, nec vero id agebatur ut animi traherent colorem nihilque fiebat τοῦ ἐνθέου χάριν. Confirmat id quod dixi τὸ ἐμβατήριον μέλος, quod Dio Chrysostomus servavit. Thucydides autem in coelum effert Spartanos eorumque insitam vim et recti cultu roborata pectora. Ceterum in hac pugnae descriptione facile sentimus, quam letali odio adversarios in republica prosecutus sit.

Cap. V. 83 non negligendum est legisse Diodorum Siculum XII. 81: τὰ δ' ὀικοδομημένα τείχη ἐλόντες, non οἰκοδομοῦμενα. Itidem c. 85 Dio Cassius LXII. 3 fortasse legit: ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα (ἐπαγγέλματα) ἐσάπαξ ἀκούσαντες. In Meliorum verbis c. 88: ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε καθεσῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι, non intelligo illud δοκοῦντας. An forte praestat δρῶντας? Cap. 103 dubitant fere viri docti satisne recte dicatur ἐς ἅπαν ἀναρριπτεῖν· equidem de difficili loco iudicium meum interponere non audeo, sed id tamen ad rem video pertinere, quod Stobaeus Flor. LIV. 36 vulgatam scripturam secutus est et Dio Cassius L. 13 itidem scripsit: οὐκ ἠθέλησαν ἐς ἅπαν ἀναρρῖψαι. Sed in eo colloquio Meliorum et Atheniensium plurima supersunt mihi parum intellecta, a quibus manus abstineo. Pauca sunt quae probabiliter mihi correxisse videor. Veluti c. 107 interrogant Athenienses: οὐκ οὖν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετ' ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι; Hoc intelligo, sed quod addunt: ὁ Λακεδαιμόνιοι ἤκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν, plane non perspicio quid τολμῶσιν hic sit. Τολμῶσι τὸ δίκαιον μετὰ κινδύνου δρᾶν facile intellectu est; verum non δρᾶν praecedit, sed δρᾶσθαι. Hinc arridet: ὁ Λακεδαιμόνιοι ἤκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τιμῶσιν. Cap. 111 legimus vastatis finibus numquam Athenienses copias suas domum revocavisse: οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πάποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν, sed omittitur id ipsum quod in ea affirmatione praecipuum est, Athenienses numquam ab obsidione recessisse δι' ἰδίων φόβον. Praeterea appellare malim τὴν πλεῖστα διαφθείρασαν ἀνθρώπους αἰσχύνην, quam διαφθείρουσαν.

Sexto libro capite tertio miror locutionem: *μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας*, post Syracusas conditas. Scio quidem Classenium ad IV. 63 nihil intentatum reliquisse, ut Graecis vindicaret dicendi formulam quae Latinae linguae vel maxime propria est, sed apud Graecos aut raro aut numquam invenitur; nec tamen dubito, quin nunc quidem *οἰκισθείσας* expungendum sit, quum id ipsum *μετὰ Συρακούσας* recte legatur capite quinto. Decimo capite Lacedaemoniis *διὰ ξυμφορῶν ἢ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχύονος κατ' ἀνάγκην ἐγένετο*: hoc recte, sed non fero quod hodie additum est: *ἐκ τοῦ αἰσχύονος ἢ ἡμῖν*, nam Nicias certe non Atheniensibus turpem pacem esse indicabat, quam ipse suaserat. Mox: *εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν*, requiritur, nisi fallor, eo sensu *καταλάβοιεν*. Undecimo capite: *τὰ γὰρ διὰ πλείους πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα*, post *πλείους* Herwerdenus inseri iussit *μάλιστα*, sed satis fortasse est corrigere *πάντως*. Deinde in sententia paulo longiore: *ὅπερ νῦν ὑμεῖς — πεπόνθατε — καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε*, eleganter scribi poterit *πεπονθότες*. Denique: *ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσιν ὥστε Φυλαξόμεθα*, Herwerdenus edidit quod Badhamus emendavit *δι' ὀλίγου*: nescio autem ubi Badhamus ita correxerit et quibus argumentis usus sit ad suspicionem confirmandam; sed donec hoc rescivero, dixerim praestare *διὰ Φιλαρχίας*.

Cap. 12 haud satis scio an recte emendaverit Herwerdenus verba: *μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχετε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἐλλαμπρύνεσθαι*, ubi de coniectura edidit *λαμπρύνεσθαι*, etenim dativum pendere ab eo quod est *ἐμπαράσχετε*. Deinde provocat ad cap. 16 ubi recte: *χορηγίαις ἢ ἄλλῃ τῷ λαμπρύνομαι*, quae verba Dionem Cassium ante oculos habuisse dixerim XLII. 49, sed scribit idem LXXIII. 10: *τῷ ἔργῳ ἐλλαμπρυνόμενοι* itaque Codicum scripturae haud leve pondus vides accedere. Sed est operae pretium paulo accuratius videre de VI. 17, ubi Alcibiades Niciam his verbis redarguit: *καὶ ταῦτα ἢ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίῳ δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὠμίλησε καὶ ὀργῇ πῖσιν παρασχομένη ἔπεισε*. Licet Badhamus fortasse recte *παρὰ φύσιν* transposuerit post *δοκοῦσα εἶναι* maxima tamen offensio in verbo *ὠμίλησε*. Primum

Classenius locum ita interpretatur: *diese Verbindung hat meine Jugend gegen die Macht der Peloponnesier zu Stande gebracht.* Quod quum ne ipsi quidem satis posset placere, in critica annotatione eodem rediit. Apparet interpretes inde ab Valla omnem lapidem movisse, ut idoneam sententiam elicerent, sed omnes frustra fuerunt. Vertit Arnoldus: *so I dealt with the Peloponnesian power with all discreetness of speech.* Vertit Didotus: *et tout cela, c'est ma jeunesse, c'est cette folie, que l'on prétend extraordinaire, qui l'entreprirent contre la puissance Péloponnésienne, et qui par des discours convenables et en donnant de la confiance à la colere, persuaderent de ne jamais craindre cette puissance.* Eleganter satis: etiamne satis accurate? id merito dubitatur. Accuratius certe Stahlius: *hierbei hat meine Jugend sich in zweckmässigen Reden bewegt:* sed estne tamen hoc *δμιλεῖν*? Haec atque alia postquam Classenius retulit: *in der That*, inquit, *würde Alles klar und verständlich, wenn δμίλησε fehlte.* Quid tum? Num eiiciemus e textu? Hoc quidem temerarium est. Tandem quasi ad incitas redactus promit suspicionem esse scribendum *δμίλω* vel *δμίλοις*, quod non magis cuiusquam assensum extorquebit quam id Badhamus proposuit *δμιλήσασα*. Sed ante omnia videamus, quid dicere Alcibiades debuerit. Illud, opinor: profuit vobis, o Athenienses, illa mea adulescentia, nec verbis tantum, sed etiam reapse vobis profuit. Deinde pergit: *καὶ νῦν μὴ πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἐγὼ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εὐτυχῆς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρου ἡμῶν ΩΦΕΛΙΑΙ.* Quid igitur latet? Nimirum *ὠφέλησε*. Verbum non addam.

Cap. VI. 18: *καὶ οὐκ ἐκ ταύτου ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τάπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοῖον μεταλήψεσθε*, scribit Herwerdenus corruptum esse *ἐπισκεπτέον*. et assentior: quid rescribendum? Interpretatur Classenius: *ihr dürft nicht nach Ruhe trachten: so nur hier von Th. gebraucht.* Nonne hoc ducit ad *ἐπισπευτέον*? Sed multo certior correctio est eorum, quae in extremo capite inveniuntur, ubi docet Thucydides *τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέςατα τούτους οἰκεῖν, οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἐὰν καὶ χεῖρω ἢ, ἤκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν.* Servavit Thucydidis manum Jamblichus in vita

Pythagorae § 176: τὸ μένειν ἐν τοῖς πατρίοις ἡθεσί τε καὶ νομίμοις ἐδοκίμαζον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, κἂν ἢ μικρῷ χεῖρῳ ἑτέρων.

Cap. 21 describuntur Athenienses ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτίσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾶδιον ἐλθεῖν. Displcuit hoc participium Popponi, qui ἀπάραντες et Meinekio, qui ἀπαντήσαντες coniecit. Fieri potest ut corrupta scriptura sit, sed si est corrupta, lectio tamen antiqua est, nam hinc ductum est quod habet Dio Cassius XL 15: ἐς ἀλλοτριωτάτην σφίσι καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ κατὰσασιν ἀπαρτῶντες similiterque idem alibi, veluti LII. 18: καὶ μὴ με νομίσῃ ἀπαρτᾶν ἀπὸ τῆς παρούσης ὑποθέσεως τὸν λόγον vel LI. 4: πολὺ ἀπὸ σφῶν ἀπαρτῶντος αὐτοῦ. Sed remanent praeterea quaedam in hoc loco valde obscura et impedita, de quibus Classenius dixit. Cap. 24 sperabat ὁ πολὺς ὁμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἷσιν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν, sed non poterit servari στρατιώτης et fortasse verius est: σασιώδης. Cap. 31 incredibile est scripsisse Thucydidem: ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θεῶν ἦκεν ὡς ἐπ' ἀξιοχρεῶν καὶ ἀπίσον διάνοιαν, sed multitudo sine dubio convenit spectatum ἀξιοχρεῶν καὶ ἀπίσον δύναμιν eaque ipsa non fuit πολυτελεσάτη δὴ καὶ εὐπρεπεςάτη, quae nimis tenuis laus est, sed ἐκπρεπεςάτη. Infra autem recte legimus fuisse inter trierarchos aemulationem ut sua cuiusque navis εὐπρεπείᾳ conspicua foret. Sed in hoc ipso capite gravius vitium hucusque mira ratione omnes latuit. Praebuit civitas naves κενὰς ἐξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δ' ὀπλιταγωγούς· sed primum hoc semper fiebat, nec dignum erat quod disertis verbis commemoraretur; deinde inutile est tale quid addere in descriptione pulcherrimae classis, qualem Athenae numquam antea viderant. Exhaustum propemodum aerarium fuerat, ut maxima classis quam diligentissime ornaretur: ridiculum est in tali argumento narrare civitatem praebuisse ναῦς κενάς. Sed quid cesso veram lectionem promere? Dedit civitas naves κενὰς quidem, verum hoc nunc nihil ad rem, sed καινάς. Et quis Aristophanis nunc non recordatur:

ἐγὼ σε ποιήσω τριη-
ραρχεῖν, ἀναλίσκοντα τῶν
σαυτοῦ, παλαιὰν ναῦν ἔχοντ',

εἰς ἣν ἀναλῶν οὐκ ἐφέ-
 ξεις οὐδὲ ναυπηγούμενος·
 διαμυχαμένησομαι θ' ὅπως
 ἂν ἰσίου σαπρὸν λάβῃς.

Notum est veterum naves per breve tempus imperiosum aequor durare potuisse et de trierarchia Boeckhius abunde satisfaciet.

Cap. 33: γινώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι, operae pretium est scire haec verba Dionem Cassium in suum usum convertisse LIII 3, sed eum pro ἄφρονες scripsisse κόβαλοι. Deinde in eodem capite: ἡμῖν οὐκ ἀνέλπισον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι, praestat nisi fallor τὰ αὐτὰ τοῦτο. Cap. 34 μένοντες πολιορκοῖντ' ἂν, fortasse praestat: ἐκπολιορκοῦντ' ἂν. Cap. 36 in Athenagorae verbis: τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅτις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ὑμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλὸς ἐστὶν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὖνους, necessarium est ὥς. Cap. 37: μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κοῦφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, expunctum velim adiectivum κοῦφαις. Itidem vera lectio nullo negotio restitui poterit c. 38: ἦτοι λόγοις γε τοιοῖςδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις καταπλήξαντας, nam apparet corrigendum esse: ἦτοι λόγοις γε τοιοῖςδε ἢ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἔργοις.

Non mihi persuadeo sincerum esse c. 44: οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδ' ἄσει, nam πόλις utique appellanda fuisset, quod et per se apparet et confirmatur c. 50. Quid latet? Nempe forte sequuntur verba ὕδατι δὲ καὶ ὄρμῃ illudque ὕδατι ita corruptum fuit ut oreretur οὐδ' ἄσει. Cap. 46 sermo fit de Rheginis, quos Atheniensium duces πρῶτους ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιτα, sed ἤρξαντο mire languet et non dubito quin vera scriptura sit ἤξιωσαν, sicuti recte legitur VI. 87: ἀξιῶσμεν πείθειν. Sed sequitur gravius vitium, de quo sanando mihi cum editoribus non convenit. Ostendunt Segestani Atheniensium legatis sacra vasa in aede Veneris Erycinæ, ἃ ὄντα ἀργυρᾷ πολλῇ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως παρείχето. De sententia horum verborum, opinor, constat. Narrat Grotus VII. 146: *the plate and donatives were exhibited before them;*

abundant in number, and striking to the eye, yet composed mostly of silvergilt vessels, which, though falsely passed off as solid gold, were in reality of little pecuniary value. Verum cum hoc in Graecis non insit, Meinekius correxit ἐπάργυρα idque Herwerdeno probavit. Equidem non assentior: argentea vasa deaurata dicenda sunt ὑπάργυρα vel quod eodem redit ἐπίχρυσα. Multorum testimoniis de eo usu constat. Iam attigi hoc argumentum ad Heliodorum in *Mnem.* XII. 160. Menandri versiculus est: οὐδ' αὐτός εἰμι σὺν θεοῖς ὑπόξυλος, nam hoc adiectivum, ut ait Phrynichus, κεῖται ἐπὶ λαμπρῶν μὲν ἔξωθεν καὶ ἐπιεικῶν, πονηρῶν δὲ τὰ ἔνδον. Usurpatur enim metaphorice ἀπὸ τῶν ἐκ ξύλου σκευῶν οἷς ἐπιπολῆς ἐλήλαται ἄργυρος. Sequitur τὰ ὑπόχρυσα rarissima esse nec novi praeter Bruti baculum et trabem in aede Hierosolymitana; sed Plato *Rep.* IV. 415 rectissime divisit homines in ὑποχρύσους, ὑπαργύρους, ὑποχάλκους et ὑποσιδήρους, qui deinceps futuri erant φύλακες, ἐπίκουροι, δημιουργοὶ et γεωργοί. Nec mercator apud Heliodorum p. 250. 54 ὑπόχρυσος fuit multoque etiam minus ἐπίχρυσος, sed πολύχρυσος. Utile est praeterea considerare Boeckhii verba in *Oec. Civ.* II. p. 167: *Uebrigens ist ἐπίχρυσος von κατάχρυσος wohl zu unterscheiden: jenes ist belegt mit Goldplatten, an welchen wirklich etwas zu stehlen ist, und kann bisweilen mit χρυσοῦς vertauscht werden: dieses ist bloss mit Goldschaum überzogen, oder bei Metall leicht vergoldet, kann aber freilich, wenn man allein auf den äussern Schein sieht, auch mit χρυσοῦς gegeben werden; περίχρυσος endlich ist rings mit Gold beschlagen oder eingefaset. Asservatur in arce Athenarum συβήνη ἐλεφάντινη παρὰ Μηθυμναίων, quae C. I. G. 150 dicitur κατάχρυσος et in alia inscriptione apud Boeckhium p. 298 ἐπίχρυσος. et hoc potest ferri et illud, sed eadem illa συβήνη tertio loco, apud Boeckhium p. 300, fit ὑπόχρυσος. Est hoc miro modo absurdum, nam quod ἐλεφάντινον est, non poterit idem esse ὑπόχρυσον, sed notum est χρυσελεφάντινον signum Minervae. Licebit, opinor, reponere adiectivum ἐπίχρυσος et miror Boeckhium hic non attendisse animum, quum p. 323 agens de C. I. G. 159 non tulerit coniuncta adiectiva σιδηροῦς et ὑπηργυρωμένος, quae tamen tulisset Fourmontus, et commendaverit ἐπηργυρωμένος. Sed ad Thucydidem redeo, apud quem ὑπάργυρα iam satis stabilitum est. Classenius vulgatum*

textum tuetur, sed etiam in versione quam addidit, pellucet in Graeco textu vitium: *Th. sagt — dass das Tempelgeräthe — viel kostbarer aussah — ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως*. Num *kostbarer*? Num pretiosius? Quorsum hic comparativus pertinet? Ni legas ὑπάργυρα, non facile dixeris quae duae res hic inter sese comparentur.

Cap. 51 διαπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, plane supervacaneum est addere ἐς τὸ Ῥήγιον. Cap. 53 incommode interpolata verba sunt: διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν. Contra excidit aliquid c. 54, ubi ostendet Thucydides Athenienses περὶ τῶν σφετέρων τυράννων οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας, ubi supplendum: περὶ τοῦ γενομένου (φόνου). Cap. 60: πολλοὶ τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσποτικῷ ἦσαν καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, placet: ἀνάπαυλα. Deinde: τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔθ' ὕστερον ἔχει εἰπεῖν, mire dictum est pro εἶχεν. Turpius est quod brevi post Charmides Andocidi persuasit αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. Displicuit illud ποιησάμενον Classenio itaque correxit σπεισάμενον, quod merito magis displicuit Herwerdeno *Mnem.* XIX. 158, nec tamen sequar eundem, dum suspicatur esse ποιεῖσθαι ἄδειαν precibus impunitatem sibi impetrare, cum ipse populus ἄδειαν ποιεῖν dici debeat. Explicatio quae idoneis exemplis non potest confirmari, ejusmodi est ut probari debeat, donec probabilis correctio inventa fuerit. Talis autem est, uti arbitror. αἰτησάμενον. Observavi eandem corruptelam apud Demosthenem c. Aristog. I § 31: μὴ τοσαύτη σπάνις ἀνδρῶν γένοιτο τῇ πόλει ὥς παρ' Ἀριστογείτονος τῶν καλῶν τι ποιήσασθαι, ubi αἰτήσασθαι arridet et apud Dionem Cassium LVII. 18: ὁ δὲ Πίσων ἐς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῷ φόνῳ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου ἐσαχθεὶς ἀναβολὴν τε τινα ἐποίησατο καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο, itidem necessarium judico: ἤτήσατο. Sed ut illuc redeam, dicitur ἄδειαν δοῦναι, ψηφίζεσθαι, εὑρέσθαι et eodem modo, uti aequum est, αἰτήσασθαι.

Cap. 62: ἐς τοὺς ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελύοντες πέμπειν, Classenius scribit περιέπεμπον, Herwerdenus περιήγγελλον· possis etiam ἐπρεσβεύσαντο vel πρέσβεις ἀπέ-

σειλαν. Sequenti capite: ἐς τὰ πεκαῖνα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο, mire φαίνεσθαι dicuntur qui discesserunt et, quod vitium longe frequentissimum est, malo: ἐφέροντο. Vertit Classenius: *da sie sich auf ihrer Fahrt an der jenseitigen Küste nur entfernt von ihnen gezeigt hatten*, sed incurrit in oculos quam langueat in his verbis quod inutiliter additur: *an der jenseitigen Küste*, quod aut delendum erit, aut scribendum, sicuti dixi ἐφέροντο. Deinde Syracusani Athenienses in dies magis coeperunt contemnere: ἔτι πλέον κατεφρόνησαν, sed initio certe hostes minime contemserant dixitque modo scriptor: κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἀνεθάρσουν μᾶλλον, unde praestare dixerim ἐπὶ πλέον. Mox: ἤξιουν τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσύνεσθαι ποιεῖν, ἄγειν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, sed in hac sententia otiosum est addere θαρσύνεσθαι. Cap. 64: εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυδράσοντας, corrigo: εἶναι δ' ἐνταῦθα.

Cap. VI. 68: πολλῇ μὲν παραινέσει τί δεῖ χρῆσθαι, οἱ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα· non haec causa est, cur Nicias verbis supersedeat, quod una sit eademque omnium causa, nam neque hoc verum erat, neque ad rem quidquam pertinebat, sed res jam ad discrimen adducta videbatur: inerit hoc in: ἐπ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα. Cap. 82: ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ὥς εἰκότως ἔχομεν, necessarium mihi videtur: ἄρχομεν. Deinde: τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, conjectum fuit: ἰσχύομεν vel ἡρκοῦμεν vel ἀσφαλῶς οἰκοῦμεν vel οὐκ ἀδικοῦμεν vel ἄρχομεν. His tentaminibus jam accedat mea suspicio: θαλασσοκρατοῦμεν.

In oratione ad Lacedaemonios Alcibiades c. 89: τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἔπεσθαι, nemo non videt quid Alcibiades voluerit dicere, sed perperam appellat τὰ παρόντα, quae sequi eum oportebat. Vitium est ortum ex ea confusione, quam supra notavimus, quum Thucydidem Jamblichi ope emendabamus et Alcibiades coactus debuit τοῖς πατρίοις ἔπεσθαι: haec excusatio ad rem pertinet. Cap. 91 cavendum esse contendit, ne Athenienses novam in Siciliam expeditionem mittant, ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσιν, sed hoc necessario dicendum est ἐπιπέμπωσιν. Deinde auctor est ut

Deceleam occupent: μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῇ πολέμῳ οὐ διαπεπειῶσθαι· hic Meinekius coniecit οὐχὶ πεπειῶσθαι, Herwerdenus οὐ δὴ πεπειῶσθαι, mihi in mentem venerat: οὐδέπω πεπειῶσθαι. Sed in extremo capite sequitur locus, de quo pluribus videndum erit. Decelea communita inquit, οἷς ἡ χώρα κατεσκευάσαι τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δὲ αὐτόματα ἔξει· καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μεταλλῶν προσόδους καὶ θσ' ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται εὐθύς ἀποσπερήσονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου, οἱ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγορήσουσιν. Triplex erit incommodum: ex metallis Laureoticis pecunia non redibit in aerarium, carebunt cives agrorum proventu et socii populum negligentius colent. Nihil potest esse facilius intellectu, sed incredibili modo cum agrorum proventu conjungitur δικαστηρίων mentio. Multi hoc non tulerunt et coniecerunt vel δεκατευτηρίων vel ἐργαστηρίων. Contra disputat Classenius et luculenter evincit neque hoc neque illud ferri debere nec describam quae rectissime exposita sunt. Sed quid est δικαστηρίων? Qui hoc tuentur, provocant fere ad Boeckhium, qui Oecon. Civ. I. 461 enumerat *die Gericht- und Strafgelder. Bei einem einheimischen Kriege tritt ein Gerichtstillstand ein*: fieri potest, nec tamen legimus primis annis belli, quo tempore cives in urbem essent compulsi, dum Archidamus fines vastaret, ex illo justitio insigne aliquod detrimentum fuisse acceptum. Deinde poena temere litigantium raro prodest facultatibus privatorum civium et justitium aerario etiam utile erit, quum iudiciis nulla merces persolvenda sit. *Wäre hier von einer Kleinigkeit die Rede, so hätte Alkibiades seinen Plan schlecht unterstützt*: est haec quam appellamus petitio principii, nam hoc ipsum quaeritur, quibus argumentis Alcibiades Deceleae munitionem commendaverit. *Die Einträglichkeit dieser Gelder wurde erhöht durch die Verpflichtung der Bundesgenossen in Athen Recht zu suchen; und diese Einnahme war wegen der Verwendung zum Richtersold für die Einzelnen als Zuschuss zu ihrem Lebensunterhalt sehr wichtig*. Sed de sociis hic non cogitandum est, nam dicitur de iis, uti vidimus, tertio loco et praeterea, quamdiu Athenienses mari imperium tenebant, etiamsi Decelea communita foret, nihilo tamen secius sicuti antea nunc quoque Athenas com-

meare poterant. Ταύτης οὖν τῆς πάσης προσέδωε σερήνεται ἐμελ-
 λον οἱ Ἀθηναῖοι, πολέμιον αὐτοῖς ἰδρυμένον ἐν τῇ χάριτι καὶ τυχ-
 λῇ οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι. Scholiastae verba sunt, qui vul-
 gatam scripturam, uti vides, interpretatur; sed equidem potius
 crediderim agricolas in urbem compulsos otio abundasse dete-
 batque id potius lucro apponi, si imminueretur numerus τῶν
 δικαζομένων, nam effrenata litigandi licentia poterit homines ad
 paupertatem redigere, poterit fortasse meum thesaurum in tuos
 oculos transferre, sed aerarii emolumentum aut parvum aut
 nullum est, neque expedit cives ab suis occupationibus avo-
 cari, ut otiosi in tribunali sedeant et aurem praebeant orato-
 rum clamoribus et conviciis. Quo me cumque verto, non per-
 spicio quid illud δικαστηρίων tandem significet. Reicio, uti
 dixi, δεκατευτηρίων, nam pleraeque merces mari advehebantur;
 reicio ἐργαστηρίων, nam officinarum major numerus fuit in urbe
 et in Piraeo; sed quid est δικαστηρίων? Non magis hoc video.
 Herwerdenus in editione significat sibi quoque δικαστηρίων non
 vacare suspicione, nec tamen multum tribuisse videtur coniec-
 turis illis duabus, quae solae hucusque prolatae fuerunt. Abso-
 luto autem opere in praefatione scribit, nunc se credere voca-
 bulum δικαστηρίων ab eruditis injuria tentari: fecisse imprimis ut
 hoc sibi persuaderet, Lysiae locum XVII. 3: ἐν μὲν οὖν τῇ
 πολέμῳ, διότι οὐκ ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἤμεν παρ' αὐτῶν ἂ
 ὤφειλον πράξασθαι. Equidem nondum manus dare possum. Quodsi
 justitium fuit per omnes illos annos, quibus Spartani Deceleam
 tenuerunt — quamquam non negligendum est Alcibiadem illo
 tempore nondum scire potuisse, quam exitiosa clades Athenien-
 sium in fati esset — sed fac eum de justitio tot annorum
 cogitavisse, si cives jam nullam propter judicandi officium mer-
 cedem acciperent, tanto maior pecuniae vis in aerario supere-
 rat ad bellum sustentandum, nec propterea sese quasi succisis
 poplitibus ad militiam accingebant; quin et clausa tribunalia
 vires populo addere debuerunt, quum ad classem parandam
 nervus rerum largius suppeteret. Sed jam tempus est dicere ad
 quam suspensionem equidem devenerim. Primo loco dixit orator
 de metallis Laureoticis; tertio loco de pecunia quam socii quo-
 tannis conferebant; secundo loco conjunguntur reditus ἀπὸ γῆς
 et reditus ἀπὸ δικαστηρίων. Mordicus tenebo has duas esse spe-

cies, sed *unum* genus, quod *rure* quaerendum est cuiusmodi fuerit. Qui sunt redditus ἀπὸ γῆς? Vinum est, opinor, ficus, oleum: vide et alios et Mullero-Strübingium in libro de Aristophane p. 153. Poderisne adiicere quartum genus, quod est quidam ἀπὸ γῆς, sed tamen alio modo, ita ut ea res diserte et specialiter, ut hodie loquimur, potuerit memorari, cum praesertim propter eximiam praestantiam digna esset, quae iuxta oleum inter pretiosissimos proventus agrorum recenseretur? Appropinquantibus hostibus pecus in Euboeam transportabatur, vide Thucyd. II. 14. Quid igitur solum restat? Sed iam nimis multa, nam qui haec legent, iam ipsi incident in cogitationem *mellis* mentionem fieri debuisse. Mella Hymettia satis celebrata sunt et belli tempore, credo, carius venibant. Hinc intellige Trygaei verba in Pace vs. 253:

οὗτος, παραινῶ σοι μέλιτι χρῆσθ' ἀτέρψ.

τετραβόλου τοῦτ' ἔστι· Φείδου τ' ἀττικοῦ.

Quodsi autem forte dubitas an mel exportatum fuerit, conferre poteris Machonis testimonium apud Athen. XII. p. 582 F. Provenit autem oleum, provenit vinum, provenit ficus ἀπὸ γῆς: undenam autem mel? Dixerim ἀπὸ κηρίων. "Ὅς' ἀπὸ γῆς καὶ κηρίων probabilis certe scriptura est. Alcibiades diserte mel memoravit, sicuti hodie in non dissimili argumento Amstelodamenses de saccharo loquerentur. Etiam apud Cantacuzenum locus est ubi idem vocabulum periiit: legitur III. 49 p. 293. 6: μέλιτος γὰρ ἐμφορούμενοι καὶ κρεῖων, ὧν ἡ χώρα μάλις εὐπορεῖ, εἴτα ἀποθλίβοντες καὶ σαφυλάς καὶ τοῦ ἀπορρέοντος αὐτίκα ἐμφορούμενοι, εἰς πυρετοὺς ἐνέπιπτον καὶ φθάας, ubi itidem κηρίων reponendum est. Scribit Aristo Ceus apud Athenaeum II. 38 F, τὸ καλούμενον νέκταρ κατασκευάζειν τινὰς περὶ τὸν Λυδίας "Ολυμπον, οἶνον καὶ κηρία συγκιρνάντας ἐς ταῦτά καὶ τὰ τῶν ἀνθῶν εὐώδη. Multa supersunt in Cantacuzeni libris portentose corrupta, quae nemo curat emendare. Ὅδοῦ πάρεργον tria exempla dabo. Legitur II. 7 p. 353. 21: καὶ τὸν βασιλέως ἵππον ἔτρωσαν τραύμασι μὲν καιρίοις, ἐπέσῃσε δὲ ὅσον ἀπαλλάξαι τῶν βαρβάρων. Vertit interpres: Ita tamen cecidit ut rex e barbaris se eriperet. Emendandum est, uti vides, ἐπέζησε, neque Imperator τὸ πεσεῖν potuit appellare πεσῆσαι. Legitur II. 10 p. 370. 22: ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἔτεσιν αὐτὸς περιεποιεῖ τε τὴν νῆσον (Chium) ἑαυτῷ

ὑποποιούμενος τοὺς Χίους καὶ Ὠχύρου τὴν πόλιν τὰ τε πεποιηκότα ἀνοικοδομῶν καὶ εἴ που δέοι τοῖς τέλχεσιν ὕψος προστιθεῖς. Vertit interpres: *Ochyrum* oppidum instauravit; itaque eum latuit verbum Ὠχύρου. Legitur IV. 2 p. 14. 13 in epistula Bartholomaei ad papam Clementem VI, postquam Cantacuzenus rerum potitus est: οὐδέποτε ἀπ' αἰῶνος ἤκουσαι τοσαύτην ἀνδρὸς ἀρετὴν γεγενῆσθαι, οὔτε Ὀκταβιανῶ τῷ βασιλεῖ οὔτε Θεοδοσίῳ, οὔτε μὲν Αὐγούστῳ τῷ Καίσαρι, ὡς οὐς ἡδυνήθη τῇ τῶν ὀπλων δυνάμει κατασρωννύναι εἰς γῆν, τοῦτοις δοῦναι τὸν ἑαυτοῦ χρηστὸν ἔλεον. Credis fortasse ignoravisse monachum, Octavianum esse eundem qui postea Augustus nuncupatus sit. Sed brevi post scribit idem ad Imbertum Viennensem p. 18. 10 et laudat τὸ τοῦ μετὰ Ἰούλιον Καίσαρα βεβασιλευκότος Ὀκταβιανοῦ Φιλάνθρωπον. Quid igitur scribendum? Opinor: οὔτε μὲν αὐτῷ τῷ Καίσαρι. Contrarium vitium deprehendi apud Procopium Bell. Pers. II. 12 p. 207. 3: ὁ μὲν αὐτὸς ἐπὶ πλείστον τὰ ποιούμενα ἐς τὸ ἀκριβὲς ἔβλεπε, ubi corrigendum est ὁ μὲν Αὐγουστος. Inspice locum et res incurret in oculos.

(*Continuantur*).

Amstelodami,
d. 5 m. Octobr. 1885.

AD DIODORUM SIOULUM.

Lib. XXIX. 19 (Vol. II. p. 480 ed. Didot.).

ὅτι Φίλιππος ἀνεδίξε τοῖς Θετταλοῖς ὡς τῆς ἐλευθερίας ἀνελπίστως διὰ Ῥωμαίων κυριεύσαντες λοιδοροῦσι τοὺς προγεγονότας κυρίους, οὐκ εἰδότες ὅτι οὐπω πᾶς αὐτοῖς ὁ ἥλιος δέδυκε. τοῦτου δὲ τοῦ λόγου ριφέντος, ὑπόνοια τοῖς ἀκούουσιν εἰσέπεσεν ὡς Φιλίππου διαπολεμήσοντος πρὸς Ῥωμαίους, καὶ παροξυνθέντες ἔκριναν μηδεμίαν πόλιν * τῶν κατὰ Μακεδονίαν οὐσῶν ἔχειν Φίλιππον.

Operae pretium est comparare locum Livii, lib. XXIX c. 26, nam quae Polybius de illa disceptatione narravit, ea in excerptis de Legationibus ad nihil fere venerunt. Apud Livium versus finem c.l. legimus: „causa cognita, pronuntiarunt legati, placere antiquis Macedoniae terminis regnum finiri.”

Comparatio declarat haud temere me suadere ut apud Diodorum legatur: μηδεμίαν πόλιν πλὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν κτεί.

H. W. v. D. M.

HOMERICA.

SCRIPSEIT

J. VAN LEEUWEN JR.

DE SECUNDÆ PERSONÆ FORMIS IN *-αι* VEL *-ο* DESINENTIBUS.

In Homeri carminibus syllabam *-σθαι* frequenter elidi videmus, item primas personas in *-μαι* desinentes, nec non tertias personas in *-ται* et *-το*. Neque quicquam in his elisionibus commemoratu dignum est, cum apud posteros idem mos perduraverit. Hic illic errores inde sunt orti, e. g. *Φύει* pro *Φύεται* in notissimo versu Z 149:

ὥς ἀνδρῶν γενεὴ ἣ μὲν Φύει (leg. *Φύεθ'*) *ἣ δ' ἀπολήγει*,
vel *δάμναϊ ἐπει* pro *δάμνατ'(αι)* λ 221, de quibus dixi Vol. XIII pag. 210 sq. Sed mera haec sunt sphalmata scribarum, neque ea magnopere admirabilia; quivis enim intelligit ex AT vel ET potuisse nasci AI vel EI.

Aliter de secunda persona numeri singularis iudicari solet. In homerico, qualis ad nos pervenit, textu secundae personae medialis modo plena forma legitur, in *-εο*, *-αο*, *-εαι*, *-ηαι* desinens, modo more posteriorum temporum contracta in *-ου* (*-ευ*), *-ω*, *-η*. Nusquam vero, si unum alterumque locum excipis, quos infra indicabo, syllaba finalis *-ο* vel *-αι* elisione supprimitur. Sed nos omnes, quibus grammaticae studium cordi est, tum demum contenti esse solemus atque quieti, cum non solum rem aliquam addidicerimus, sed etiam rei causam et rationem perspexerimus; tum demum laeti nobis dicimus: *τοῦτο*

χαίρω προσμαθόν. Itaque non possumus non rogare, quid tandem in causa fuerit, cur poetae epici in primae tertiaeque personae exitu syllabam -αι sexcenties eliderent, sed nunquam in fine secundae; cur literam -ο, quam elisioni fere natam dicas, et passim elisam reperias apud omnes omnium aetatum scriptores cum pedestres tum poetas, elidere praefracte recusaverint veteres illi vates, ubi clauderet verbi formam quae ad secundam personam pertineret.

Qualis causa cum frustra quaeratur, suspicio oboritur, non ipsorum poetarum sed recentioris aetatis hunc esse morem, fortasse nonnisi sero natorum grammaticorum esse regulam. Quam suspicionem auget dialecti Homericæ indoles, a formis contractis aliena.

Non inutilem igitur operam facturum esse mihi videor, si locos Homericos, huc pertinentes, in unum conspectum colligam omnes, quos quidem observaverim; nec tamen multos me fugisse puto. Rationem *hymnorum* quoque habui nec non carminum Hesiodeorum; praeterea adscripsi quos in promptu habebam aliorum veterum poetarum locos.

Prohibere non potui — sed quis poterat? — quominus pulvere aridior evaderet catalogus, isque satis longus. Operam tamen dedi, ut quam arctissimis finibus circumscriberetur. Et ne quem deterreat praelonga series formarum et locorum nullo inter se vinculo iunctorum, in ipso disputationis nostrae limine proponam conclusionem, quae attente Homerum perlegenti se offert, et ex catalogo nostro ita confirmatur ut iam non videatur ad dubitari nedum convelli posse. En igitur id quod dico:

secundae personae formae contractae non reperiuntur nisi in thesi, et iis tantum locis ubi sequatur vocabulum a litera vocali incipiens. Paucissimi vero, qui huic canoni repugnant, versus — et quis expectet in crisi homerica leges sine ulla exceptione valentes? — sed pauci versus, canoni nostro repugnantes, probabiliter fere omnes corrigi possunt.

Quid igitur? Numquid statuendum est, poetas homericos miro consensu omnes constanter observasse legem quam proposuimus? — legem, si tamen lex sit, cuius nulla causa compareat idonea? — legem, quam libidinis potius appelles testimonium?

Numquid credibile est, hac una in re, quae ratione plane careat, usque adeo concinisse homines, ceteroquin ingenio arte dictione passim discrepantes suique saepe dissimillimos?

Dudum audire mihi videor lectorem clamantem: Desine tandem! quid mortuum iugulare pergis? Si est ut tu dicis, palam res est, et vel invitis grammaticis hanc legem, ultro se offerentem, proponemus et crisi homericæ pro fundamento substruemus:

verborum formæ, in -εαι, -ηαι, -εο, -αο, (-ησαι, -ησο) desinentes, numquam contrahuntur apud Homerum, sed, perinde atque alia vocabula, elisione decurtari possunt *).

Itaque, quod unum superest agendum, vera me modo contendisse ostendam, qua unica via id ostendi potest, nempe afferendo omnes formas homericas huc pertinentes. Primus fiat index formarum plenarum. Parvis numerorum figuris indicavi qua versuum sede occurrant. Videbimus, formas in dactylum exeuntes plerumque in 4° pede esse collocatas, et formas quæ desinant in bacchium tantum non semper claudere versum.

Indicativus praesentis.

ἀναίνεαι ξ 149 ⁴ .	δύνασαι Α 393 ²⁻³ , Π 515 ³⁻⁴ , δ 374 ²⁻³ .
ἀμέρδεαι Φ 290 ⁴ .	ἔδεαι Ω 129 ¹⁻² .
ἄπτεαι κ 379 ⁴ .	ἔξει (immo ἔξεο †) κ 378 ⁴
βάλλεαι Ε 879 ⁴ , Ι 435 ¹ , Τ 196 ¹ .	εἶρεαι Γ 177 ⁴ , Κ 416 ⁵ , Ο 247 ⁵ , Ω 390 ⁴ , α 231 ⁴ , δ 492 ⁴ , η 243 ⁴ , λ 463 ⁴ , ο 390 ⁴ , 402 ⁴ , τ 171 ⁴ , ψ 99 ⁴ , ω 478 ⁴ .
βούλεαι ρ 404 ⁴ , σ 364 ¹ .	ἐμπάζεαι π 422 ⁴ .
δαίνυσαι Φ 290 ¹ .	ἐπιτέλλεαι Κ 61 ⁴ , Ψ 95 ⁴ .
δάμνασαι γ 214 ⁴ .	ἐρύκεαι δ 373 ⁴ .
δεδρίσσεαι Ν 810 ⁵ , Hymn. Merc. 163 ⁴ .	ἔρχεαι Κ 82 ⁵ , 385 ⁵ , Χ 483 ¹ ,
καταδέρκεαι Hymn. Cer. 70 ⁴ .	
δέυεαι Β 229 ⁴ , Ε 636 ⁵ , Ψ 484 ¹ .	
δίζηαι λ 100 ²⁻³ .	

*) Breviter, pro libri consilio, indicatam, non vero comprobata habes hanc regulam in *Compendio dictionis homericæ*, quod scholarum in usum ante hos tres annos cum amico Mendes da Costa edidi (Taaleigen der hom. Gedichten pag. 64 infra).

†) Nihili est forma ἔξει, neque metro convenit, sequitur enim εἶσο.

- ι 448⁵, κ 281⁵, 284⁴, π 27⁴, μέμφεται B 225⁴.
 Theognid. 1374⁴. μῆδεται ε 173⁴.
 εὔχεται Λ 388⁵, N 447⁵, ι 529⁵, μνάσαι π 431⁴⁻⁵ *).
 χ 321⁵, Hymn. Merc. 378⁵. μυθέσαι θ 180³⁻⁵.
 ἔχεται σ 123⁴⁻⁵, υ 200⁴⁻⁵. νέσαι λ 114²⁻³, μ 141³⁻⁵ †).
 (ἐ)τέλλεται Ξ 269⁴, ε 210⁴, ψ 6⁴. νέμμαι ι 449³⁻⁴.
 τέλλεται Ι 40⁴, φ 314¹. νοσφίζεται ψ 98⁴.
 ἱππάζεται Ψ 426⁴. ὀίεται Α 561⁴, γ 255⁴, κ 380⁴.
 κέλλεται Α 74²⁻³, 134³⁻⁴, M 235¹⁻², οἷχεται T 342⁴.
 Ξ 96³⁻⁵, Σ 286¹⁻², ε 98⁵⁻⁶, δλοφύρεται Π 17⁴, Φ 106⁵, χ 232⁴.
 ι 274²⁻³. ἀποπαύεται Π 721⁴.
 κῆδεται Z 55⁵, H 204⁵, ρ 397⁵. πίλνασαι (vulgo πιλνᾷ) Hymn.
 κορύσσειαι K 37⁴. Cer. 115¹.
 λαβρεύεται Ψ 474⁴, 478⁴. πιφαύσκειαι Π 12⁴, Hesiod.
 λήθεται Ι 259⁴, Λ 790⁴. Theog. 655⁴.
 λιπλεται Γ 399⁴, Ξ 331⁴, ι 451⁴, τέρπειαι δ 372⁴, Hymn. Apoll.
 λ 380⁴, ο 327⁴. 146⁵.
 λίσσαι δ 347⁴, ρ 138⁴. τοξάζεται χ 27⁴.
 μαίνειαι ι 350⁴. φράζειαι Α 554⁴.
 μαντεύεται Π 859⁴, T 420⁴. χαρίζεται N 633⁴.
 μάχεται P 471³⁻⁴.

Indicativus imperfecti.

- ᾄζω ι 478⁴. ὀπίζω X 332⁴.
 'βούλω Θ 204⁵. 'πελέσκει X 433⁴.
 ἡύχω Σ 75⁴. ἐφαίνεο Theognid. 455⁴, Sapph.
 'καίω ω 67¹. fr. 34.
 ἐπελήθεο Hesiod. Theog. 560⁵. ἐχαρίζω ω 283⁴.
 ἐμάρναο χ 228⁴. ὦχω π 24⁴, 142⁴, ρ 42⁴.
 μετετροπαλίζω T 190⁵.

Indicativus futuri.

- αἰρήσειαι K 235⁴. ἀνιήσειαι Theogn. 991⁴.
 ἀκούσειαι O 96⁴, H. Merc. 334⁴. ἀπεχθάνειαι β 202⁴⁻⁵.

*) Vulgo τοῦ νῦν τοῖτον ἔτιμον ἔδειξ, μνᾶ δὲ γυναῖκα. Scribendum esse μνάσαι apparet.

†) Absurde Codices μυθεῖται et νείαι, quae nemini, opinor, adhuc sana videntur.

- ἀποτίσαι λ 118⁵.
 ἀπώσαι α 270⁴.
 αὐγάσαι Hesiod. Oper. 478¹⁻².
 ἀφέξει M 248⁴.
 βήσαι Θ 165⁴.
 βιήσαι Theogn. 1307⁴.
 γνώσαι K 88¹, π 310¹.
 δαήσαι γ 187⁴, τ 325⁴.
 δέξει Σ 89⁵.
 δευήσαι ζ 192⁴, ξ 510⁴.
 δυνήσαι A 241⁴, 562⁴, N 729⁴.
 δύσαι I 231⁵, Ψ 622⁴, υ 53⁵.
 ἐλεύσαι A 132⁴, δ 390⁴, 424⁴,
 κ 267⁴, 540⁴, Theognid. 1285⁴,
 1333⁴.
 ἔ(σ)σαι A 563²⁻³, I 605²⁻⁴,
 K 453⁴, Σ 95⁴, T 182¹, X 486¹,
 β 270⁴, Hymn. Ap. 365¹, Hes.
 Oper. 310¹, Theogn. 884²⁻³.
 εὔξει A 431⁴.
 ἔψαι Ω 733¹.
 εἴσαι H 226⁴, Φ 292⁵, β 40⁵,
 π 246⁴, ω 506⁴.
 εἴξει μ 117⁴.
 θεύσαι Ψ 623¹.
 ἴξει μ 39⁴, 127⁴.
 κείσαι Σ 338⁵, x 513⁵, Sapph.
 fr. 68.
 κιχήσαι δ 546⁴.
 λέξει η 319¹.
 μαθήσαι Theogn. 35⁴.
 μαχέσσαι Ψ 621⁴.
 μήσαι Hymn. Apoll. 322.
 μνήσαι Theogn. 100.
 μυθήσαι α 124⁴, τ 500⁴.
 νεμεσήσαι K 115⁴, α 158⁴, 389⁴.
 δπάσσαι K 238⁴.
 ὄψαι Δ 353¹, Θ 471¹, I 359¹,
 Ξ 145⁵, Ω 601¹, υ 233⁴, ω 511¹,
 Hymn. Merc. 181⁴.
 πείσαι I 74⁴, O 178⁴, Solon.
 fragm. 20, 1⁴.
 πεύσαι Σ 19¹.
 πωλήσαι E 350⁴.
 σαώσαι Φ 309⁴.
 τέξει λ 249¹.
 τεύσαι Hes. Oper. 401⁴.
 ὑποθήσαι δ 163⁴.
 Φεύξει Theogn. 1299⁴.
 Φιλήσαι α 123⁴, ο 281⁴.

Indicativus aoristi.

- ἐβήσας Hymn. Apoll. 141⁴.
 ἐβιώσας θ 468⁵.
 ἔγενεο Hes. Theog. 657⁴⁻⁵.
 ἐγείναο E 880⁴.
 διεδάσας Hes. Theog. 544⁵.
 ἐδαμάσας I 516⁵.
 ἐφείσας I 645⁴ (sic Aristarchus,
 vid. Schol.; vulgo -σας).
 εἴλεο X 18⁴.
 εἰρύσας Φ 230¹⁻² *).
 ἐλύσας A 401⁵, Ω 685⁴.
 ἔπλεο A 418¹, x 281⁵.

*) Mihi videtur legendum esse ἔρρυσας:

οὐ σύ γε βουλᾶς | ἔρρυσας Κρονίωνος.

ἔσπεο K 285 ⁴ .	θ 573 ⁵ , ξ 188 ⁴ , ο 489 ⁴ , Hymn.
ἔσσο Π 585 ¹ , ι 447 ⁵ .	Ap. 243 ⁴ , 282 ¹ , Cer. 218 ² ,
ἔσχεο O 374 ⁴ , τ 84 ⁴ , Ω 518 ⁴ ,	Stesichor. fr. 26.
ν 133 ⁴ .	ἱψαο A 454 ⁴ , Π 237 ⁴ .
ἐνθεο Z 326 ⁵ .	᾿κιχῆσαο Hymn. Ap. 240 ⁴ .
ἥραο Xenophan. fr. 5 ⁵ , Simonid.	μεθρηρμόσαο Erinnæ fr. 6 (in fine
fr. 147 ⁵ . Sed utroque loco	pentametri).
ἥρεο praestat, quoniam non ab	᾿μήσαο Ξ 253 ⁵ , λ 474 ⁵ *).
αἴρεσθαι sed ab ἄρνησθαι de-	δλοφύραο λ 418 ⁵ .
ducta est forma.	᾿ρύσαο Alcaei fr. 33, 4.
᾿θηήσαο ω 90 ⁵ .	ᾠδύσαο α 62 ⁵⁻⁶ .
ἴκεο I 56 ⁵ , K 448 ⁴ , Ξ 104 ⁴ , T 186 ⁴ ,	ᾠλεο Ω 725 ⁴ , λ 556 ⁴ .

Indicativus perfecti.

βέβληαι (immo βέβλησαι) E 284¹⁻², N 251²⁻³.
 δεδάκρυσαι Π 7²⁻³.
 μέμνηαι (immo μέμνησαι) Φ 442¹⁻².

Indicativus futuri exacti.

κεκλήσεαι Hymn. Merc. 292⁴, Hymn. Vener. 149⁴.
 κεχολώσεαι E 421⁴, 762⁴.
 πεφήσεαι N 829⁴, χ 217⁴.

Subiunctivus praesentis.

δαινύεαι θ 243 ¹⁻² †).	μάχηαι Θ 420 ⁵ .
βούληαι Hes. Oper. 647 ¹⁻³ .	μέδηαι μ 137 ⁵ .
δύνηαι Hes. Scut. 121 ⁵ , Oper.	νέηαι A 32 ⁵ .
350 ⁵ .	νέμηαι τ 185 ⁵ , υ 336 ⁵ .
εἴρηαι α 188 ⁵ .	πένηαι Theogn. 929 ⁵ . ?
λίσσηαι μ 53 ²⁻³ .	σίνηαι λ 112 ²⁻³ , /139 ²⁻³ . /μ

*) Vulgo τίπτ' ἔτι μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ μῆσαι ἔργον; Mihi non dubium videtur quin ᾿μήσαο ἔργον sit scribendum cum Cobeto.

†) Libri δαινύη, media syllaba vitiose producta. Cf. τ 328.

Subiunctivus aoristi.

ἀπέχθαι I 614 ⁴⁻⁵ .	Λ 208 ⁶ , P 622 ⁶ , T 336 ⁶ , 429 ,
ἀποτίσσει π 255 ⁵ .	β 307 ⁶ , δ 545 ⁶ , ε 168 ⁶ , ζ 304 ⁶ ,
ἄρῃαι Π 84 ⁶ , Hes. Scut. 107 ⁶ ,	η 319 ⁶ , λ 122 ³ , ο 36 ⁶ , Hes.
Oper. 632 ⁶ .	Oper. 291 ⁶ (var. ἴκηται), 468 ⁶ ,
συμβλήσει T 335 ⁵ *).	fragm. 178 ⁶ Goettl. (182
γείνεται υ 202 ⁵ .	Rzach).
γένηαι Θ 282 ⁶ , Λ 797 ⁶ , κ 486 ⁶ .	κατάβηαι Hes. Oper. 601 ² .
δηλήσειαι Ψ 428 ⁴ .	ιλάσσειαι Α 147 ⁴ .
ἐντύνεται ζ 331 ¹⁻² †).	δλῃαι Γ 417 ⁶ .
ἐπαύρηαι Ο 17 ²⁻³ .	δνήσαι Z 260 ⁴ §).
εὔξειαι Hymn. Vener. 287 ⁴ .	πειρήσειαι υ 336 ⁴ .
φερύσσειαι T 311 ⁴ .	πίβηαι Α 207 ⁶ , Φ 293 ⁶ , Ψ 82 ⁶ .
πίδῃαι Θ 105 ⁶ , N 229 ⁶ , P 652 ⁶ ,	πύθῃαι E 351 ⁶ , P 685 ⁶ , Ω 592 ⁶ ,
Σ 135 ⁶ , T 144 ³ , ζ 311 ⁶ , ρ 448 ⁶ ,	γ 15 ⁶ , δ 494 ⁶ .
σ 269 ⁶ , ψ 5 ⁶ .	χολώσσειαι Ξ 310 ⁴ .
ἴκηαι Z 143 ⁶ , Θ 478 ⁶ , 482 ³ ,	

Imperativus praesentis.

ἀεῖδεο Hymn. 16,1 ⁴ , 19,1 ⁴ .	αἶδεο Φ 74 ⁴ , X 82 ⁴ , χ 312 ⁴ , 344 ⁴ ,
ἄζεο E 830 ⁴ .	Theogn. 1331 ¹ .

* Sic enim, Cobeto duce, corrigendum est vulgatum *συμβλήσειαι*.

† Sed vitiosa est haec forma, in qua ferri non potest υ correptum; ἐντύνῃ' scribendum est, ut sit forma *praesentis*. Vid. infra pag. 355.

§) Vulgatum est hoc loco:

ἔπειτα δὲ καὶ τὸς δνῆσαι, αἱ κε πύσθαι.

Sed scribendum est:

ἔπειτα δέ κ' αὐτὸς δνῆσαι.

Inaudita enim est in homericis crasis coniunctionis καί cum vocabulo sequenti. Loci quatuor quibus praeterea invenitur hi sunt:

B 238 ἢ βά τί φοι χῆμεῖς προσαμύνομεν ἢ καὶ οὐκί.

Legatur ἢ τι καὶ ἄμμες φοι. Nam delere καί, quod omittit Vindobonensis, non sinit nos contextus.

ζ 282 βέλτερον εἰ καὶ τῇ περ ἐποικομένη πόσιν ἡῦρα.

Suspicio corrigendum esse εἰ καὶ τῇ περ: *bene factum si vel sic tandem maritum invenit, quoniam nos Phaeaces ei sordemus omnes.*

N 784 δὲ καὶ τὸς lege cum Hermanno δέ τ' αὐτὸς.

γ 255 ἢ τοι μὲν τάδε καὶ τὸς δέαι ὥς κεν ἐτύχθῃ. Quis non corrigat τὰ καὶ αὐτὸς!

- αἰδεῖτο Ω 503³, ι 269². (Mira forma, quam contractione natam esse non crediderim.)
 αἶρεο Α 275⁵, τ 263⁴.
 ἀκαχίζεο Ζ 486⁵.
 ὑπαλεύεο Hes. Oper. 760⁵. (Forma mihi suspecta.)
 ἀμειβεο ρ 393⁴.
 ἀνακοίνεο Theogn. 73⁴. (Forma vitiosa.)
 ἀρμόζεο ε 162⁵.
 αὐγάσδεο Carm. pop. 17 Bergk.
 ἄρχεο Hymn. 31, 1⁵.
 βάλλεο Α 297⁵, Δ 39⁵, Ε 259⁵, Ι 611⁵, Κ 447⁵, Π 851⁵, Φ 94⁵, Ψ 313⁵, λ 454⁵, π 281⁵, 299⁵, ρ 548⁵, τ 236⁵, 495⁵, 570⁵, Hymn. Apoll. 261⁵, Hes. Oper. 107⁵, 274⁵.
 βιάζεο Theogn. 547⁴.
 βούλεο Theogn. 145¹.
 γουνάζεο Χ 345⁴.
 εἶρεο Ο 93⁴.
 ἔλκεο Α 210⁵, Hymn. 6, 26⁵, Theogn. 30⁴.
 ἐμπάζεο α 305⁵.
 ἔπεο Σ 387¹⁻², ξ 45¹⁻².
 ἐπιλήθεο Hesiod. Oper. 275⁵.
 ἐπιτέλλεο Α 295⁴.
 ἐποίχεο Theogn. 353⁴.
 ἔρχεο Ε 429⁴, Ζ 86⁴, 270¹, Ι 43¹, 603¹, Κ 85⁴, Μ 343¹, Ο 54¹, 221¹, Χ 56², κ 320¹, 402¹, ρ 508¹, 529¹, 544¹, 599⁴, χ 397¹, Hymn. Cer. 361¹ et 23, 4¹, Theogn. 331⁵.
 εὖχεο Δ 101¹, Π 844⁴, τ 105¹, Ω 287⁴, ρ 50¹, ψ 59⁴, Anacr. fr. 111¹, Simonid. fr. 166.
 ἔχεο Π 501¹⁻², ρ 559²⁻³, Theogn. 32 (in fine pentametri).
 ἐέλπεο τ 201¹, 432¹, Theogn. 47¹.
 ἐργάζεο (sic enim scripserim pro vulgato ἐργάζεω) Hesiod. Oper. 397⁴.
 θωρήσσεο τ 36⁴.
 ἴστασο χ 233⁴.
 ἴσχεο Α 214⁴, Β 247¹, λ 251⁴, χ 356¹, 367⁴, 411⁴, ω 543¹, Hymn. Vener. 291¹.
 λιλαίεο λ 223⁴, χ 349⁴.
 λίσσεο Ω 467¹.
 μαίεο μ 220⁴.
 μαίνεο Scolion n° 22 Bergk.
 μαντεύεο β 178⁴.
 μάρναο (rectius, opinor, μάρνασθαι) Ο 475¹, Π 497⁵.
 μεγαλύνεο Sapph. fr. 35.
 μειλίσσεο γ 96⁴, δ 326⁴.
 μείρεο Ι 616⁵.
 μέλπεο Hymn. Merc. 476¹.
 μήδεο Β 360⁴.
 μίμεο Simonid. fr. 29.
 μιμνήσκειο Χ 268⁴, κ 472⁴.
~~μάρναο Ο 475¹, Π 497⁵.~~
 μεγαλίζεο Κ 69⁵.
 ὀδύρεο Ω 549⁴, ε 160⁴.
 ὀπίζεο Hymn. Vener. 291⁵, Theogn. 1297⁵.
 παύεο Α 422⁵.
 πείθεο Α 214⁴, 565⁵, Β 360⁵, Δ 412⁵, Π 83¹, Η. Merc. 378¹, Cer. 467⁴, Theogn. 1351⁵.
 πιφάύσκειο Φ 99⁴, 333⁴.
 προκαλίζεο σ 20⁴.

προτιόσσεο ψ 365 ⁴ .	Ω 354 ¹ , δ 71 ¹ , ο 167 ¹ , ρ 695 ⁵ ,
σκέπτεο P 652 ¹ , Theogn. 1095 ¹ .	Theogn. 100 ¹ , 557 ¹ .
τέρπεο ν 61 ⁴ , ξ 443 ⁵ , ο 391 ⁴ .	Φείδεο Hes. Oper. 604 ⁵ .
Φάο π 168 ⁴ .	Φυλάσσεο Hes. Oper. 491 ⁴ ,
Φείδεο π 185 ⁵ , χ 54 ⁵ .	Praxill. fr. 4.
Φθέγγεο K 67 ¹ , 85 ¹ .	χαρίζεο ξ 387 ⁴ .
Φράζεο E 440 ¹ , Ξ 3 ¹ , 470 ¹ ,	χάζεο E 440 ⁴ , Π 707 ¹ , P 13 ¹ .
Π 446 ¹ , P 144 ¹ , X 358 ¹ ,	χώεο ψ 218 ⁴ .

Imperativus aoristi.

ἄμπνυο X 222 ⁴ .	ω 248 ⁵ , 265 ⁴ , Hes. Oper. 27 ⁵ ,
βήσεο E 109 ⁵ , 221 ⁴ , Θ 105 ⁴ ,	627 ⁵ , Theogn. 1321 ⁵ .
Λ 512 ⁴ .	λέξεο I 617 ⁵ , τ 598 ⁴ .
δύσεο Π 129 ¹ , Σ 134 ⁴ , Τ 36 ⁴ ,	δρσεο Γ 250 ¹ , Π 126 ¹ , Σ 170 ¹ ,
ρ 276 ¹ , Hes. Scut. 108 ¹ .	Φ 331 ¹ , Hymn. Vener. 178 ¹ .
Κ ἔγρεο χ 159 ¹ , ο 46 ¹ , ψ 5 ¹ .	σπεῖτο μοι K 285. Corrigendum
ἔζεο Α 407 ⁴ , Ζ 354 ⁴ .	esse ἔσπεδ μ' probasse mihi
εἴρεο Α 550 ⁴ .	videor in Vol. XIII pag. 193.
εὔρεο τ 403 ⁴ .	σχέο Α 393 ⁴ , 514 ⁴ , 586 ⁴ , Ε 382 ⁴ ,
θέο Α 76 ⁴ , Δ 410 ⁵ , Ζ 334 ⁴ , Ι 639 ⁵ ,	Η 110 ⁴ , Κ 321 ⁴ , Φ 379 ³ ,
Ξ 219 ⁵ , x 333 ⁴ , ο 27 ⁵ , 318 ⁴ ,	Ψ 587 ¹ , Ω 549 ¹ , *Phocyl. 35 ⁴ .
π 259 ⁴ , ρ 153 ⁵ , σ 129 ⁴ , τ 268 ⁵ ,	Φάο π 168 ⁴ , σ 171 ⁴ .

Longum catalogum ad finem perduximus. Quamquam ne brevior etiam aequo evaserit vereor, omissis formis quae commemorari debebant; nam nihil a me fuisse neglectum, id vix ausim sperare.

Iam recenseantur formae quarum ultima syllaba, si libris credimus, contrahitur cum penultima, sed revera, ut intelleximus, elisione est premenda. Quales formae longe sunt rariores, sed tamen satis crebrae.

Indicativus praesentis.

δεύε' (δεύη) α 254 ¹ .	μετατρέπε' (μετατρέπη) Α 160 ⁴ .
ἔρχε' (ἐρχη) Hymn. Merc. 156.	μυθέε' β 202 ¹ (μυθεῖν libri, quae

nihili est forma. Vide infra
pag. 354).
νεμεσίζε' (νεμεσίζη) E 757³, 872³.
πειθε' (πειθη) o 541¹.
πειράε' (πειραῖ) Φ 459¹.

De locis corruptis Ω 390 et
433, ubi item πειραῖ versus
initio legitur, infra agemus;
cf. pag. 348 et 350.

Indicativus imperfecti.

ἀκαχιζε' (-ζεω) λ 486⁵.
ᾄδινυ' (vel δαίνυσ', quod praefero)
Ω 63¹.
ἐφέλπε' Φ 583. Sic certe scriben-
dum arbitror pro vulgato ἥδη
που μάλ' ἔολπας ἐνὶ Φρεσί,
quem versum alii aliter re-
finxerunt.
ἔκλε' Ω 202¹. Sic traditum est
hoc loco, qui egregie igitur
facit ad corroborandam nos-
tram opinionem; en enim
extat forma, qualem posci-
mus, elisa. Sed utinam illud

ἔκλεο sanum videretur; quod
qua ratione a κλέ(ρ)ομαι sit
deductum equidem me non
intelligere fateor. Suspicio
'κ λ ε / ε' pro κλειεω legendum
esse. Activi certe forma
κλείω satis nota est et cum
πλείω θείω etc. comparanda.
ἔρχε' (ἐρχεω) ζ 69¹.
εὕχε' Γ 430³. Hoc loco incolu-
mis evasit forma sincera; cf.
infra pag. 356.
ἡράε' (ἡρῶ) σ 176¹.
'ρύσκε' (ρύσκειω) Ω 730¹.

Indicativus futuri.

βέε' vel potius βίε' (βέη) Π 852⁴,
Ω 131⁴.
γνώσε' (γνώση) B 365¹, Theogn.
1100⁴, 1170¹.
δέξε' Z 46⁵. Vulgo δέξαι, sed
non imperativo locus esse
videtur hoc versu et similibus,
vid. infra pag. 354.
ἔσε' (ἔση) τ 254⁴, Theocrit. 24,
76⁴, Arist. Av. 979 in oraculo.
ἔσσε' (ἔσση) Theogn. 252¹.

καταθήσε' (καταθήση) Theogn.
409⁵ et fortasse 1161⁵.
οἶσε' (οἶση) Ψ 441⁵.
ᾔψε' (ᾔψει) Ψ 620¹, μ 101⁵.
τεύξε' (τεύξη) τ 314¹. — Sed
locus hic admodum suspectus
est propter duram synaloe-
phen:
οὗτ' Ὀδυσσεὺς ἔτι τοῖχον ἐλεύσεται,
οὗτε σὺ πομπῆς | τεύξη, ἐπεὶ οὐ
τοῖσι σημαντορές εἰς' ἐνὶ τοῖκῳ.

Quapropter malim: quod etiam o 330 deest:
 τεύξεαι· οὐ τοῖσι etc. — οὐ τοι τοιοῦδ' εἰσὶν ὑποδρηστήρες
 Tute neglexeris illud ἐπεὶ, ἐκείνων *).

Indicativus aoristi.

ἔγενε' (γένεου) E 897⁴. ἔπλε' (ἐπλεου) I 54⁵, Π 29⁵, Ψ 69⁵,
 εἴλε' (εἴλεου) P 206¹. 891⁵, Theogn. 1313¹.
 ἐκρέμασ' (ἐκρέμω) O 18³, 21¹. ἤρε' (ab ἐρέσθαι) Sapph. fr. 1, 15.
 ἐκτήσα' (ἐκτῆσω) ω 193⁵. ἤρε' (ab ἀρέσθαι, libri ἤρα') ω 33⁵.
 ἐπεφράσα' (ἐπεφράσω) Φ 410⁴. ἴκε' (ἴκευ) ν 4³.

Indicativus perfecti.

βέβλησ' (βέβληῖ) Λ 380¹.

ἦσ' O 245¹.

μέμνησ' (μέμνη) O 18³, τ 188³, Φ 396³, ω 115³.

Horum versuum notabilis est primus, propter iteratam elisionem:

ἦ οὐ μέμνησ' ὅτε τ' ἐκρέμασ' ὕψοθεν

(Libri ἦ οὐ μέμνη ὅτε τε κρέμω ὕψοθεν †).

Versuum O 18 et ω 115 initium imitatur Theocritus 5, 116:

ἦ οὐ μέμνασ' ὅκ' ἐγώ etc.

Elisum μέμνησ' legitur etiam apud Aristoph. Av. 1054.

Indicativus futuri exacti.

κεκλήσε' (κεκλήσῃ) Γ 138⁵ §).

Subiunctivus praesentis.

δαινύε' (δαινύῃ) τ 328¹.

*) Quamquam ne hunc quidem versum sanum esse, patet ex forma ἐκείνων ab Homeri dialecto aliena. Suspicio poetam dedisse:

κεῖνων οὐ τοιοῦτοι (i. e. *qualis tu es*) ὑποδρηστήρες ἕασι.

†) Ingeniose Naberus ὅτε σ' ἐκρέμασ'(α).

§) Vitiosa est in hoc versu particula κε, cum futuro iuncta:

τῇ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσε' ἄκοιτις.

Quod qui evicit Herwerdenus (Révue de Philologie 1882 pag. 32 sqq.), praeferendam censet Vindobonensis Codicis scripturam τῇ δέ γε νικήσαντι.

μίσγη' (μίσγειαι) B 232^a.
κατίσχη' (κατίσχειαι) B 233^a. } correxit Curtius.
ἐντύνη' ζ 331-². Vulgo vitiose ἐντύνειαι, vide supra pag. 341.

Subiunctivus aoristi.

μνήσε' ἐμεῖ', ὅτι (μνήσῃ ἐμεῦ) θ 462¹.

Imperativus praesentis.

βάλλε' (βάλλευ) μ 218 ¹ .	loco forma sincera servata est;
γίνε' (γίνου) Theogn. 1226 ^a .	vide infra pag. 356.
ἔπε' (ἔπευ) K 146 ¹ , N 381 ¹ , 465 ¹ ,	πειθε' (πειθευ) Ξ 235 ¹ .
Ο 556 ¹ , ο 281 ¹ , ψ 52 ¹ , 78 ¹ .	πέλε' (πέλευ) Ω 219 ^a , Theogn.
ἔρχε' (ἔρχευ) Z 280 ¹ , Ψ 893 ¹ ,	1073 ⁵ .
κ 288 ¹ , π 270 ³ , σ 174 ¹ .	πύθε' (πύθευ) Hymn. Apoll. 363 ³ .
εὕχε' δ 752 ¹ . Sic ipsi libri ex-	σκούζε' (σκούζευ) ψ 209 ³ .
hibent hoc loco, vide infra	Φράζε' (Φράζευ) I 251 ¹ , ν 376 ¹ ,
pag. 356.	π 257 ¹ . Item in oraculo iocoso
ἴζε' (ἴζευ) Γ 162 ⁵ , Η 115 ³ .	Arist. Equit. 1015 et 1030.
ἴστασ' P 31 ⁵ , T 197 ⁵ , Hes. Scut.	ψεύδε' Δ 404 ³ . Integra superest
449.	forma, vide infra pag. 356.
παύε' I 260 ¹ , α 340 ⁵ . Utroque	

Imperativus aoristi.

ἔζε' (ἔζευ) Ω 522³.
ἔλε' (ἔλευ) N 294^a, Hes. Theog. 549¹.

Imperativus perfecti.

κέϊσ' Φ 184¹.

Denique loci aliquot indicandi et, si fieri possit, corrigendi supersunt, quibus formae leguntur contractae, sive ante litteram consonam sive in versus fine sive in arsi, positae, ita ut dissolvi nequeant. Quales formas ab Homeri lingua et usu alienas esse, claro iam, ut spero atque confido, perspeximus.

I.

Traiectione verborum in integrum restitui possunt debentque quinque versus qui sequuntur:

P 142: μάχης ἄρα πολλὸν ἐδεύεο.

Immo:

μάχης ἄρα 'δεύεο πολλόν.

Cum semel δεύεο πολλόν pronunciari coeptum esset hoc loco, metrum vitiosum (iam enim versus esse videbatur spondiacus, desinens in disyllabum) movit cantores ut permutarent ultima bina vocabula.

Ω 290: ἀλλ' εὖχευ σύ γ' ἔπειτα.

Lege:

ἀλλὰ σύ γ' εὖχε' ἔπειτα,

quod etiam a Christio commendari video.

κ 337: ὦ Κίρκη, πῶς γὰρ με κέλεσσι τοὶ ἥπιον εἶναι.

Vitiosa haec esse indicat hiatus post σοί, qui ut concessus sit, corripitur σοί, in thesi enim collocatum est. Omnino igitur est corrigendum:

ὦ Κίρκη, πῶς γὰρ κέλεαι με σοὶ ἥπιον εἶναι.

Verborum ordinem, ne metrum rueret scilicet, mutarunt qui putabant πῶς γὰρ κέλε με esse pronunciantum. — Apud Fickium occupatam video hanc emendationem.

ρ 401: μήτ' οὖν μητέρ' ἐμὴν ἄζευσ τό γε μήτε τιν' ἄλλον.

Immo:

μήτ' οὖν ἄζεο μητέρ' ἐμὴν.

Facile intellegimus, traiecissee verba qui μητ' οὖν ἄζευσ dicendum autumarent; sic enim metrum nascitur admodum ingratum.

ψ 20: ἀλλ' ἄγε νῦν κατὰβηθι καὶ ἄψ ἔρχεο μέγαρόνδε.

Emenda:

καὶ ἔρχεο ἄψ μέγαρόνδε.

Post quartum dactylum hiatus concessus est; sed vitium sonabat id, quod pronunciantum censebant posterī, καὶ ἔρχεο ἄψ: quapropter versum turbarunt.

II.

Delendum est vocabulum otiosum his quinque locis:

B 367: γνῶσσεαι δ' εἰ.

Legatur γνῶσσεαι εἰ cum Barnesio, cui merito obtemperavit Christius.

Ω 434: ὅς με κέλεῖ.

Immo ὅς κέλεαι. Lenis correctio, a Christio quoque reperta, et per se satis ut spero probabilis, praeterea defenditur versu simillimo M 235:

ὅς κέλεαι Ζηνὸς μὲν ἐριγδούποιο λαθέσθαι.

δ 812: καὶ με κέλεαι.

ε 174: ἥ με κέλεαι.

utroque loco delendum est pronomen με. Idem de his versibus valet quod de Ω 434.

ζ 297: αὐτὰρ ἐπὴν ἡμέας ἔλπη ποτὶ δώματ' ἀφίχθαι.

Me si audis, rescribes:

αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἡμας ἔλπηται δώματ' ἀφίχθαι.

III.

Alia forma substituenda est locis gemellis:

Δ 264 et T 139: ἀλλ' ὄρσοι πτόλεμόνδε.

Immo, Nauckio duce:

ἀλλ' ὄρσοι πτόλεμόνδε,

ut alibi ὄρσοι Θετίς (Ω 88).

IV.

Sententiae corruptae indicium est forma contracta tribus locis:

Ω 390: πείρα ἔμετο γεραιέ, καὶ εἶραι Ἑκτορα δῖον.

Admodum verisimile duco, cum Nauckio imperativum esse restituendum; a poeta igitur profectum esse:

πέιρα ἔμετο γεραιέ, καὶ εἶρεο Ἑκτορα δῖον.

Sic δ 545 πέιρα ὅπως κεν δὴ σὴν πατρίδα γαῖαν ἴκηαι.

Activo genitivum subiungi posse, discimus e versu M 301

(= ζ 134) *μήλων πειρήσονται*. Fatendum tamen est, hanc coniecturam aliquanto incertiore fieri versu vicino Ω 433, mox afferendo, ubi idem illud *πειρᾶ* legitur, et illo quidem loco, ut videtur, citra spem sanandi.

σ 10: *φεῖκε γέρον προθύρου, μὴ δὲ τάχα καὶ ποδὶς ἔλκῃ*.
Hoc loco, nisi omnia me fallunt, vocabulum *ἔλκῃ* non corruptum est, sed per errorem ad passivum refertur, cum revera activi sit forma. Pro δὲ, quod prorsus abundat, legendum est *τις*:

μή τις τάχα καὶ ποδὶς ἔλκῃ.

Conferatur ρ 479:

μή σε νέοι διὰ δῶμα φέρουσιν.

Notum est illud *τις*, quo quis se ipsum tecte vel potius ironice indicat; e. g. A 289:

ἄ τιν' οὐ πείσεσθαι δῖω

quibus non obtemperaturum esse arbitror certum quendam hominem, quem nominare nunc nolo.

δ 395: *αὐτὴ νυν φράζεε σὺ λόχον θεῖοιο γέροντος*.

Immo:

αὐτὴ νυν σὺ φράζεε λόχον,

tu igitur ipsa nobis indica quo dolo captari possit senex marinus.

Prorsus ut λ. 22 legitur:

ἤμιν ὄφρ' ἐς χῶρον ἀφικόμεθ' ὃν 'Φράσεε Κίρκη.

Et Hymn. Vener. 128:

αὐτὰρ ἐπεὶ δὲ ἔδειξε καὶ ἔφρασεν.

Quae vulgata exhibet, *ipsa excogita dolum*, sensum praebent a contextu alienum. Dii enim πάντα ρισασι, neque igitur opus est ut multa arte multoque labore inveniatur Idothea, quam Menelaus h. l. alloquitur, qua ratione pater Proteus possit occupari. Immo heros supplex eam orat ut scientiam, quam ipsa, utpote dea, promptam habeat atque paratam, ipsi sibi impertiat.

Tandem pervenimus ad illos locos, satis quidem raros, sed tamen quam vellem crebriores, quorum aut nullam aut minus certam correctionem in promptu habeo.

· N 817: ὁπότε Φεύγων | ἀρήσῃ Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοισ' ἀθανάτοισι.
Fortasse non male: πατρὶ Διὶ ἀρήσῃ ἰδ' ἄλλοισ' ἀθανάτοισι.
Sed ut invertere liceat ordinem vocabulorum Διὶ πατρὶ vereor.

Ω 433: περὶ ἔμεϊτο γεραιὲ νεωτέρου, οὐδὲ με πείσεις,
ὃς με κέλεται σέο δῶρα παρεῖξ' Ἀχιλῆα δέχεσθαι.

Alterum versum sanari posse deleto pronomine με, supra pag. 348 vidimus. Priore vero quid faciam, prorsus me nescire fateor; simillimum est initium versus vicini 390, quem modo tetigimus.

ε 377: οὕτω νῦν κακὰ πολλὰ παθὼν ἀλόω κατὰ πόντον.
Forma sincera ἀλάεο vix metro adaptari poterat, nisi forte hunc in modum:

οὕτω νῦν κατὰ πόντον ἀλάεο πολλὰ μογήσας.

ζ 32: ὄφρα τάχιστα

ἐντύνεαι, ἐπεὶ οὐ τοι ἔτι δρῆν παρθένος ἔσσεαι.

Pro ἐντύνεαι scribendum esse ἐντύνῃ, supra (pag. 341) monuimus. In versus vero fine fortasse minus offensionis habet forma ἔσσεαι per synizesin pronuncianda. Licebat tamen poetae contractionem vitare, hoc vel simili modo verba disponendo:

ὄφρα τάχιστα | ἐντύνῃ· οὐ δρῆν ἔτι παρθένος ἔσσεαι ἀδμής.

Quam suspicionem, quantumvis incertam, et exempli gratia potius a me prolata quam quo contendam revera ita scripsisse poetam, ne quis tamen plane temerariam et de nihilo fictam esse statuatur, moneo, vocabulum παρθένος non nisi hoc uno versu sine epitheto reperiri, contra παρθένος ἀδμής legi in exitu duorum versuum vicinorum 109 et 228.

λ 251: νῦν δ' ἔρχεαι πρὸς δῶμα, καὶ ἴσχεο μὴδ' ὀνομήνης.
Quidni ἔρχεο νῦν πρὸς (vel potius προτὶ) δῶμα.

ρ 22: ἀλλ' ἔρχεαι· ἐμὲ δ' ἄξει ἀνὴρ ὅδε ὃν σὺ κελεύεις.
Dubitanter propono:

ἔρχεο· αὐτὰρ ἐμ' ἄξει ἀνὴρ etc.

ρ 282: ἀλλ' ἔρχεαι προπάροιθεν, ἐγὼ δ' ὑπολείφομαι αὐτοῦ,
οὐ γάρ τι πληγέων ἀδμήμων οὐδὲ βολάων.

Pro αὐτοῦ procul dubio restituendum est αὖθι, et pro οὐ γάρ τι πληγέων longe praestare mihi videtur οὐ τι πληγάν, deleta vocula γάρ, quae molesta potius quam necessaria est hoc loco. Sed illud ἔρχεο quomodo sit corrigendum, incertum est; ἔρχεο δὲ tentavi, sed alia quoque possunt suggeri, neque placet versuum trium exordium ἀλλ' ἔρχεο modo sic modo aliter refictum.

ψ 254: ἀλλ' ἔρχεο, λέκτρονδ' ἵομεν γύναι.

Sensui bene consulueris, si scribas:

ἀλλὰ πάρος λέκτρονδ' ἵομεν γύναι,

id est: *sed priusquam longos meos errores tibi enarrem, cubitum capias*. Videatur contextus.

ο 310: ἀλλὰ μοι εὖ θ' ὑπόθεο καὶ ἄμ' ἡγεμόν' ἐσθλὸν δπασσον. Proba forma σύνθεο legitur in proxima vicinia vs. 318; sed ὑπόθεο nullo pacto potuisse metro adaptari, quivis videt. Quapropter medela fortasse est petenda ex Iliadis versu

Λ 788: ἀλλ' εὖ τοι φάσθαι πυκινὸν γένος ἢδ' ὑποθέσθαι.

Nostro quoque loco, ni fallor, imperativi loco poeta adhibuerat infinitivum. Quid si scripsit:

ἀλλ' εὖ μοι ὑποθέσθαι ἄμ' ἡγεμόν' ἐσθλὸν δπάσας.

ω 323: ἀλλ' ἴσχεο κλαυθμοῖο γόοιό τε δακρυέντος.

Quidni ἴσχεο δέ?

Iam omnes percensuimus locos huc pertinentes. Vidimus, in Iliade duos tantummodo occurrere locos sanatu difficiles, in Odyssea octo, ita tamen ut horum quoque unus et alter non plane depositus esse videatur sed cui cum aliqua fiducia subveniri possit. Neque igitur conqueri nos decet, quod interdum violatam cernamus legem, sexcentis locis firmiter stabilitam; immo mirandum est potius, quod in tanta hexametrorum abundantia non plura reperiantur indicia sequioris aetatis, quae epicae dictionis rationes aut ignoraret aut parum curaret.

Nec vero dubito quin ea omnia corrigenda sint, si fieri pos-

sit, in quacunque operis Homericæ parte occurrant. Nam ne posterioris quidem ævi interpolatores, — ne „Cynaethi” quidem illi vel quocumque nomine gaudent — adamabant formas contractas; vidimus enim formas illas et rarissimas esse et per totum corpus Homericorum carminum satis aequabiliter dispersas, non vero in recentioribus partibus frequentiores esse quam in antiquissimis. Quin etiam ab Hymnis exulant; nulla in hymno Apollinis, quem tamen septimo demum sæculo ab ipso illo Cynaetho scriptum esse contendunt (adstipulante nuper Fickio), legitur forma in -η vel -ω desinens, sed ἐπιτέρπεται, μήσεται, ἔσσειται, ἐβήσσει, κινήσσει, ἀφίκεται, βάλλεται, πύθει (πύθεται); nec per cunctos hymnos plures offendi formas contractas quam hasce tres: Hymn. Merc. 34 ἀλλ' οἶσά σ' ἐς δῶμα λαβών· ὀφελός τι μοι ἔσσειται.
405 πῶς ἐδύναω, δολόμῃτι, δύω βόε δειροτομήσεται.

Cerer. 398 εἰ δ' ἐπάσσω, πάλιν αὖτις ἰοῦσ' ὑπὸ κεύθεσι γαίης. Itaque, ut hoc utar, formam πειρᾶ in Iliadis exitu nihilo magis ferendam censeo quam si in Achillis Agamemnonisque iurgiis legeretur; neque ἴσχει ω 323 ideo excusari posse credo, quod inter recentissimas Odysseae partes videatur referendum Ulyxis cum patre colloquium.

Immerito autem a Duentzero (Fragm. Ep. p. 29) Homero vindicari hexametrum anonymum quem Athenaeus VII p. 317a affert, forma imperativi in -ου probat:

τοῖσιν ἐφαρμόζου, ὧν ἂν τὸν δῆμον ἵκηται¹⁾

Quod vero *Demodocus* (fr. 6) forma δικάζειν utitur, et Phocylides fr. 3, 8 forma εὔχου, hoc non amplius ad nostram disputationem pertinere videtur, multoque etiam minus in Pseudo-Phocylide παράσχου vs. 23, 29, ἀμφιβαλοῦ 31, λωβήσῃ 38, ἀμείβου 49, γαυροῦ 53, τρύχου 55, χαλίνου 57, μιμοῦ 77, ὀφει 79, γένῃ 83 etc. Hanc tamen utilitatem affert formarum contractarum in carmine pseudepigrapho ubertas, quod claro inde apparet quantum distet ficticia lingua ab antiquorum poetarum sermone nativo; plures enim intra paucos versus offendimus formas in -ου, -η etc. exeuntes, quam ex cunctis Homeri carminibus corradī poterant. Et tamen Homeri linguam sibi loqui videbatur sero

1) Si certo sciremus antiquum esse, ἐφαρμόζεσθ' videretur corrigendum; nunc praestat abstinuisse manus.

natus hic poeta quisquis fuit. Nec leve hinc accedit argumentum opinioni illorum qui Batrachomyomachiam Alexandriae scriptam esse contendunt (conf. Herwerdenus Mnemos. 1882 pag. 163 sqq.). Nam cum in hoc carmine, quod in enarrandis rebus paene totum versatur, non nisi quatuor formae reperiantur secundae personae, ad nostram disputationem pertinentes, ex his duae vitiose sunt formatae, nempe ποιῆ (pro ποιεαι) vs. 32 et πορεύσῃ (pro πορεύσεαι) vs. 174; contra recte habent δλῃαι et εἰσαφίκηαι vs. 63 sq.

Diligentius indicandi sunt loci Hesiodi, qui satis rari sunt nec nisi in Operibus leguntur:

- Oper. 299 ἐργάζετο Πέρση, δῖον γένος etc.
 „ 312 εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός.
 „ 339 ἤμην ὅτ' εὐνάζῃ, καὶ ὅτ' ἂν Φάος ἱερὸν ἔλθῃ.
 „ 341 ὄφρ' ἄλλον ὦνῃ κλῆρον, μὴ τὸν τεδὸν ἄλλος.
 „ 408 μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, δ' δ' ἀρνήται, σὺ δὲ τητᾷ.
 „ 477 εὐοχθέων δ' Ἴξεαι πόλιον (f)έαρ, οὐδὲ πρὸς ἄλλους | αὐγάζεαι.
 „ 545 sq. ὑετοῦ ἀμφιβάλῃ ἀλέην, κεφαλῇφι δ' ὕπερθε πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' οὐατα μὴ καταδεύῃ.
 „ 738 ποσσὶ περᾶν, πρὶν γ' εὗξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα.

Quos versus indicasse satis habeo, non vero iis emendandis videtur immorandum esse, ne oleum atque operam perdamus; recentiorum enim formarum sordibus ita squallet Hesiodi dictio, in Operibus praesertim, ut vix in pristinum nitorem restitui posse videatur. Non tamen Ἴξεαι (vs. 477) disyllabum eiusdem esse poetae qui πόλιον έαρ diceret, patere arbitror.

Denique *Theognidea* conferamus, quo melius etiam appareat quid posterior aetas discrepet a vetustiore graecitate. Notavi hasce formas contractas:

- Vs. 61 ποιεῦ, 65 γνώσῃ, 71 βούλετο, 129 εὔχου, 171 εὔχου, 217 ἐφέπου, ibid. γίγνου, 220 ἔρχετο, 238 πωτήσῃ, 239 παρέσῃ, 633 βουλεύου, 657 ἀσῶ, 753 ποιοῦ, 1032 ἄχθου, 1050 βάλετο, 1073 ἐφέπου, 1085 ἐπίστη, 1106 ἔσῃ, 1179 αἰδοῦ, 1242 ἔσῃ, 1272 ἐγένοι, 1362 ἀντελάβου.

Hactenus sola ratione et metro ducibus conati sumus evincere, pro formis contractis in Homero semper et ubique elisas esse restituendas. Nec tamen testimoniis omnino destituti hanc disputationem suscepimus. Nam quemadmodum lux solis et aer prorsus intercipi et excludi se non patiuntur, sed, ut ianuis fenestrisque obturatis arceantur, per lapidum tamen commissuras rimasque tabulatorum sese insinuant, sic veritatis quoque lux, quot et quantiscunque involucris obducta sit, tandem aliquando transfulget. Quod non solum in rebus gravissimis vitae usus quotidianus nos docet, sed etiam in levibus quaestiunculis, qualis haec est, idem apparet.

Videamus versum β 202:

μύθεαι ἀκράαντον, ἀπεχθάνεαι δ' ἔτι μᾶλλον.

Nihil est μύθεαι, nam a μυθεῖσθαι non nisi μυθέεαι potest formari, itaque patet μυθέε' ἀκράαντον esse scribendum. Atqui . . . id ipsum extat in textu qui ad nos pervenit; nam MTΘEAI ex MTΘEE corruptum est, ut sexcenties ε et αι confundi nemo nescit. Hic igitur obtinet decantatum illud: τί οὐκ ἐπιστάμενοι διδάσκομεν; Scribae enim nos docent veram lectionem quam tamen ipsi ignorent, et errore suo nos ab errore revocant. Nisi errassent, nos hoc loco μυθῆ procul dubio legeremus in codicibus.

Simillimus, opinor, fuit casus versus Z 46, qui recurrit Λ 131:

ζώγρει, Ἀτρεός υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα.

Nam imperativo in priorē quidem versus parte locus est, deinde vero, ut flectatur Menelai mens, addi debet promissum; *me si servaveris, splendida lūtra accipies, divitiis enim cumulabit te pater meus*. Itaque δέξαι ni fallor dedit poeta, et nos ΔΕΞΕ, id est δέξε' pro δέξεαι, scribere decet; ita ut totus versus, restituto pronomine με, quo aegre caremus, et diducto in tres syllabas imperativo ζώγρει, hanc induat formam:

ζώγρεέ μ', Ἀτρεός υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξε' ἄποινα.

Sic Doló K 378:

ζωγρέετ', αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι.

Cui correctioni non levis auctoritas accedit ex papyro vetustissimo Bankesiano, in quo libri Ω maior pars exstat; nam Ω 137, ubi vulgo legitur:

ἀλλ' ἄγε δὴ λῦσον, νεκροῖο δὲ δέξαι ἄποινα,

in papyro ΔΕΞΕ extat; illo quoque loco igitur scribatur

δέξε' ἄποινα,

nec non Ω 555:

λύσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσι ἶδω· σὺ δὲ δέξε' ἄποινα
πολλὰ, τὰ τοι φέρομεν etc.¹⁾.

Idem fere valet de vs. δ 810 sqq.:

τίπτε, κασιγνήτη, δεῦρ' ἤλυθες; οὐ τι πάρος γε
πώλεις, ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἀπόπροθι δώματα ναίεις·
καὶ με κέλει παύσασθαι διζυῖος ἢ δ' ὀδυνάων.

In tertio versu delendum esse pronomen με, supra statuimus. Illud vero πώλεις, vel πώλε' ut nonnulli codices exhibent, manifesto vitio laborat. Πωλέομαι homericum est: πώλομαι non extat neque extare potest, sed πέλομαι brevior huius verbi est forma, ut nemo ignorat. Admodum igitur probabiliter Nauckius pro ἐπεὶ scribi iubet ὥς. Equidem de delendo ἐπεὶ (ut τ 314) cogitarem, nisi parum sic cohaerere videretur sententia²⁾. Apparet igitur, ΠΩΛΕΑΙΕπει ex ΠΩΛΕΕΑΙ esse natum, et ipsa igitur vitiosa huius versus lectio novum affert argumentum ad melius etiam confirmandam nostram opinionem. Scribamus:

πωλέε' ὥς μάλα πολλὸν ἀπόπροθι δώματα ναίεις.

Maiores etiam pretii est versus ζ 33:

ὄφρα τάχιστα
ἐντύνει, ἐπεὶ οὐ τοι ἔτι δρὴν παρθένος ἔσσειαι.

De cuius versus ultimo vocabulo supra pag. 350 dictum est. Nunc vero prima vox est diudicanda. Verbum ἐντύνειν èt in tempore praesenti èt in aoristo productam habet vocalem υ, et necessario productam habere debet. Hoc igitur loco una forma

1) Christianus Proleg. pag. 183 mecum consentire videtur: „cum δέξει nisi ante vo.cales non inveniat, nescio an δέξε' ἄποινα scribendum sit.“ — Videtur, inquam, revera enim plane dissentit; nam caeteris quoque locis, quibus occurrit forma δέξει, E 227, P 480, Ω 429, in δέξει' mutandam esse censet, si verba eius, supra allata, bene intelligo; ibi vero futuro nullus est locus, sed imperativi foret forma δέξε', et cum ὕρσο igitur esset comparanda.

Versu autem Ω 429 pro δέξει: ἐμεῦ πάρα legendum videri δεξ' ἐμέθεν πάρα, monui Vol. XIII pag. 216.

2) Possis etiam:

πωλέει· ἐπεὶ ἢ μάλ' ἀπόπροθι δώματα ναίεις,

sed nimis longe sic recedas a textu recepto.

ἐντύνηαι, id est coniunctivus praesentis, ferri potest; quam vero formam textus exhibet ἐντύνεαι, in ea corripitur utraque vocalis. Vitium igitur legimus, sed vitium quod statim evanescit cum literis ionicis substituimus atticas; ENTITNEAI enim veteres cantores hoc loco per elisionem pronunciabant:

ἐντύνῃ' ἐπεί οὔ etc.

Felix error tribus locis Δ 404, I 260, α 240 veram lectionem ad nos transmisit intactam:

Δ 404: Ἀτρεΐδῃ, μὴ ψεύδε' ἐπιστάμενος σάφα ρειπέϊν.

I 260: παύε', ἔα δὲ χόλον θυμαλγέα.

α 340: ταύτης δ' ἀποπαύε' αἰοιδῆς.

Pro activi enim formis ψεύδε et παύε haberi poterant formae elisae ψεύδε' et παύε', et hac de causa incolumes evaserunt, cum alibi constanter -εν scribi soleat in mss. et editionibus. Veram hanc esse explicationem, ostendit accentus παύε quem I 260 complures codices exhibent.

Alia de causa ab interitu servatae sunt formae ἦσαι et δαίνυσο:

5 Θ 244: ἦσ' ὀλιγηπελέων.

Ω 63: δαίνυ' ἔχων φόρμιγγα.

Non corruptum est ἦσ' pro ἦσαι, neque δαίνυ' pro δαίνυσο, quia contractionem corrumpi non poterant. Ceteroquin mihi δαίνυσ' potius scribendum videtur.

Binis locis Γ 430 et δ 752 εὔχε' (pro εὔχεο) in plerisque mss. legitur; quae forma cui casui salutem debeat nescio; ut enim sibi constarent grammatici, εὔχευ h. l. scribere debebant. Quapropter haud inepte fortasse suspiceris, confusum fuisse cum εὔχεα.

K 146 legitur quidem ἔπευ, sed in scholiis hoc extat Didymi testimonium: Ἀρίσταρχος χωρὶς τοῦ ὡ „ἀλλ' ἔπε' ὄφρα". — Potestne fieri ut ad *activum* hanc formam Aristarchus retulerit et ἔπε igitur scripserit?

Tandem commemoratus esto versus η 58: 3

δέσποιναν μὲν πρῶτα κιχήσσαι ἐν μεγάροισι.

Vocum ἐνὶ μεγάροισι combinatio adeo nota est Homerum lectitantibus, ut si quid in ea mutetur, suspicionem moveat vitii. Hoc quoque loco vix dubium videtur quin praepositioni reddenda sit litera finalis, scribendo

κιχήσε' ἐνὶ μεγάροισι.

Innumeris fere locis ἐν pro ἐνὶ in Homericum textum irrepsit ¹⁾. Sic e. g. etiam λ 537 pro γίγνεται ἐν πολέμῳ Homero restituendum est γίγνεται ἐνὶ πολέμῳ, et H 272 non ἀσπιδὶ ἐγχριμφθεὶς est legendum sed, praeeunte Aristarcho, ἀσπιδ' ἐνιχριμφθεὶς.

Quae observavimus, magna ex parte non nova esse scio; et maiorem etiam, quam sciam, eorum partem iamdudum occupatam esse persuasum habeo, cum reputo quanta industria his praesertim annis textus Homericus fuerit excussus ²⁾. Nec tamen inutile fuisse accuratius in hanc quaestionem inquirere, sperare licet; video enim vel viros, quos admirari facilius est quam pro meritis laudare, fallacibus his formis deceptos in errores nonnumquam incidisse. Nauckium dico; qui si mente tenuisset legem de qua agimus, non corruptum censuisset versum Ψ 620:

οὐ γὰρ ἔτ' αὐτὸν

ἔψη ἐν Ἀργεῖοισι.

Legere enim proponebat ἔψαι ἐν Δαναοῖσι. Quam coniecturam etsi minime temerariam esse in praefatione Iliad. II pag. XII ostendit, facile tamen ea carebimus; nam ut restituatur sincera forma ἔψαι, nihil requiritur praeter apostrophi signum:

ἔψε' ἐν Ἀργεῖοισι.

Vix felicius res cessit Nauckio ξ 443:

ἔσθιε δαιμόνιε ξείνων, καὶ τέρπεο τοῖσδε,

nam ut τοῖσδε emendaret, de coniectura proposuit καὶ τοισίδε τέρπευ. Poterat tamen, aliquanto simplicius, et fortasse probabilius:

καὶ τέρπεο τοῖσι.

Sed etiamsi hoc minus placeat, id quidem iam constare spero,

1) Prorsus contraria doceri a Larocho Zeitschr. f. oest. Gymn. 1876 p. 414 non nescio. Equidem ἐνὶ et πρὸς restituenda censeo sicubi per metrum liceat.

2) Christum mecum facere ex eius Editione Iliadis (proleg. p. 182 sq.) vidi.

eum qui *τέρπειο* in *τέρπειν* deformat, ulcus sanare ulcere. Quapropter versus Ω 354, quem Nauckius subsimili coniectura vexavit, nonnisi in transitu hic indicatus esto.

Neque obtemperandum igitur Nauckio I 605, pro verbis corruptis

οὐκέθ' ὁμῶς τιμῆς ἔσσαι, πόλεμόν περ ἀλαλκῶν

corrigere iubenti:

οὐκέθ' ὁμῶς τιμῆς τεύξῃ θεῖους περ ἀλαλκῶν.

Praestat enim servare lectionem traditam, quantumvis vitiosam, quam obtrudere Homero formam parum homericam *τεύξῃ*. Fortasse poeta scripsit, certe salva grammatica scribere potuit:

οὐκ ἐν ὁμῇ τιμῇ ἔσσαι, πόλεμόν περ ἀλαλκῶν.

Quod Menradus apud Christium proposuit *οὐκέτι τιμῆεις ἔσσαι*, id mihi quidem admodum languere videtur.

Ex antiquioribus God. Hermannus commemoratus esto, qui Orphic. pag. 722 docte et copiose de hiatu disputans, Homero formas contractas vindicat; „vehementer enim” ipsa eius verba afferenda videntur „secum pugnassent Graeci poetae, si formas „vocabulorum, ob id ipsum inventas ut locum deficientis in versu syllabae explerent, rursus decurtare, „quam communibus formis uti maluissent.” Hoc igitur argumento usus, quod mireris a tali viro et hoc quo vivimus saeculo proferri potuisse, est enim *ἀρχαῖον καὶ διπολιῶδες καὶ τετρίγων ἀνάμεστον*, poetae abiudicat *Πηληϊάδα, σε, ἐ, Ὀδυσῆ, εἰπέμεν, ἔμμεν, ἐμεῖ*, et, quod unum ad nostram disputationem pertinet, non *ἔρχε* sed *ἔρχεν* Homericum esse contendit.

Ab Apollonio Rhodio meliora edoceri poterat; qui, quantumvis ridiculis erroribus se implicet dum Homerum sibi videtur imitari, hac certe in re usum Homericum accurate observavit; nam contractis formis non nisi sequente vocali utitur, ita ut claro appareat eum intellexisse quid de hoc contractionis genere sit statuendum; e. g. IV 357 *τῶν δ' οὔτι μετατρέπη ὅσσ' ἀγόρευες*, IV 743 *ὁμόγυνιος ἔπλεν ἐμεῖο* ¹⁾.

1) In *Callimacho* non eadem est diligentia; e. g. Hymn. Dian. 31 *φέρει τέκος*, 39 *ἔσση καί*, 113 *ἐβάλεν*, etc.

Neque *Aristarchus* satis perspectum habuit usum *Homerum*. Si habuisset, numquam dubitasset de vera lectione versus Δ 205:

ὄφρα ῥίδῃς Μενέλαον ἀρήϊον ἀρχὸν Ἀχαιῶν.

Aristarchus enim χωρὶς τοῦ σίγμα ῥίδῃ (pro ῥίδηαι) legendum censebat, idque per editiones etiamnunc circumfertur, — pessime tamen, si quid veri in iis quae observavimus. Ceterum, etiamsi optime *Homerica* forma esset ῥίδῃ pro ῥίδηαι, hoc tamen versu non medialem sed activam formam requiri, posset effici e versu vicino 195, ubi eadem omnia enunciantur, sed in tertiam personam collata:

ὄφρα ῥίδῃ Μενέλαον ἀρήϊον ἀρχὸν Ἀχαιῶν,

et bene factum quod hic certe metrum respuebat medii formam ῥίδηται.

Prorsus idem valet de versu ο 432:

ὄφρα ῥίδῃ πατρὸς καὶ μητέρος ὕπερεφές δῶ.

immo ῥίδῃς, quod complures codd. exhibent.

Sic etiam λ 94 ὄφρα ῥίδῃς νέκυας *Zenodoti* est lectio, ῥίδῃ *Aristarchea*, illa proba, haec procul dubio falsa; quam tamen, nimis ut solet docilis, in textum recepit *Larochius*. Alia huius erroris exempla habes A 203, Γ 163, [N 449, O 32].

Sic *Aristarchus* Ξ 199 δάμνα pro δάμνασαι sanum iudicabat. Sic I 225 pro ἐπιδευεῖς, quod exhibet vulgata, ἐπιδεύει (vel ἐπιδεύῃ) scribendum esse contendebat, „χωρὶς τοῦ σίγμα.“ Quod etiamsi sensum praeberet optimum, reiicienda tamen esset forma non *homerica*, et corruptum igitur esse hunc versum apparet. Nuper *Naberus* (*Mnemos.* XII pag. 355) proposuit ἐπίδευτις (scilicet ἐστι).

Simili vitio laborat σ 107, sed nulló negotio potest sanari:

μή που τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρη.

Immo ἐπαύρης, quemadmodum in tertia persona ἐπαύρη et ἐπαύροι (A 391 et N 649) legitur. Ne novissimus quidem *Odysseae* editor *Fick*, ille tamen non caecus *Aristarchi* admirator, et vetustis formis restituendis perpetuo intentus, huc videtur satis attendisse; scripsit enim hoc loco ἐπαύρεαι, quae forma èt per synizesin, vitiosam ut vidimus, esset pronuncianda, et ne sincera quidem esset forma, brevi enim vocali ε pro η esset formata. Subiunctivi vocalem in iis tantummodo acoristis secun-

dis legitime corripī, quorum stirps exeat in literam vocalem, ita ut optime in homericis dicatur *σθήμεν βλήεαι* et similia, non vero *λάβεαι* dici possit pro *λάβηαι*, vel (ut hoc loco) *ἐπαύρεαι* pro *ἐπαύρηαι*, id verbo monuisse sufficiat, nota enim res est et minime dubia, ut arbitror. Itaque, si legeretur *ἐπαύρει* nostro loco, omnes machinae admovendae essent ut proba forma reduceretur; vitiosam vero formam qui in textum invehit, cum facillima emendatio ad manum sit et dudum a correctore editionis florentinae (Demetrio Chalcondyla) reperta, eum, si calidius iudices, caecutire dicas volentem, sin modeste et leniter, ut philologos decet, concedendum tamen erit errasse hoc loco virum audacem et sagacem.

Denique nominatus esto doctus Anglus Leaf, qui nuper in Diario Philologico 1885 pag. 240 de verbi *ἔπειν* et *ἔπεσθαι* propria potestate admodum probabiliter disputavit; sed versu α 175 cum Harleiano codice et scholiis legendum esse *μεθέπη* pro *μεθέπεις*, frustra contendit, siquidem *μεθέπη* parum homericam esse formam iam vidimus. Donec igitur veriora inventa fuerint, servemus vulgatam, licet vitii suspectam:

ἡ δὲ νέον μεθέπεις ἢ καὶ πατρώιος ἔστι | ξείνος.

Haec dudum collecta et maximam partem perscripta cum nuper, aliquid otii nactus, in disputationis formam tandem redegissem et typothetis tradidissem, ecce defertur ad me liber, a prelo recens, viri docti JOS. MENRAD, de *Contractionis et synizeseos usu Homérico*, Monachii 1886. Quem magna cum expectatione et vel puerili quadam trepidatione statim arripui, nec mora, uno tenore ad finem usque perlegi. Videbam enim in hoc libro tractari quaestiones, in quibus multum ipse per hosce quinque annos sum versatus. Neque spe cecidi; perquam enim utilem librum in lucem prodiisse mox intellexi; in quo multi, sine dubio, mecum agnoscent solidam et vere Germanam eruditionem: pauci fortasse tam penitus quam ego persentire poterunt, quanti laboris quantaque patientiae fuerit, ex poesi homerica expiscari omnia vocabula quae per contractionem proferuntur aut pro-

ferri vulgo videntur, et immensam illam congeriem lucido ordine distribuere disponere diudicare. Gratulor igitur viro docto, qui e Christi disciplina prodiit, et non meo solum nomine ut arbitror, sed omnium quibus lingua homerica, id est lingua graeca, curae est, ex animi sententia ei grates ago. Et ut ingenue fatear quod iucundum fortasse ei erit legenti: de hoc, quod pertractavit, argumento commentationem satis amplam conscribere ego quoque mihi olim proposueram; sed partim novi gravissimique muneris negotiis districtus, partim victus taedio voculas corradendi, partim vero de utilitate laboris suscepti desperans, illud consilium mihi abiciendum esse duxi et binas tantummodo particulas operis absolvi, quarum altera, quae est *de pronominum formis homericiis*, in Mnemosynes volumine XIII extat, altera in hisce quae praecedunt paginis cum lectoribus benevolis est communicata. Nunc vero gaudeo quod provincia, quam deserui, tam strenue suscepta est a viro eruditionis et industriae pleno; et opus, quod mihi olim agendum proposueram, nunc ita peractum esse video ut mea qualemcumque allaturus eram cura minime adhuc desideretur.

Casus autem ita tulit ut vir doctus Menrad librum suum ad finem fere perduxisset priusquam disputatio mea de Pronominibus homericiis, praecedenti anno edita, ei innotuisset; deinde vero, a Nauckio ut scribit admonitus, priorem certe meae scriptionis partem legit, alteram inspicere non potuit, ut videtur. Si inspexisset, in hac quoque, ut in priore, multa occupata invenisset. Quod nolim a quoquam ita accipiatur, quasi mea ab eo repetam; immo πάντα κοινὰ τῶν φίλων, et amicos esse censeo omnes qui horum studiorum communi vinculo iuncti sunt, neque quis quando dixerit primus, referre arbitror, sed quam vere dictum sit. Cum illo gaudeo, quod et de summa rerum plane nobis convenit, et vel in multorum locorum emendatione concinimus; eadem scilicet via profecti eodem pervenimus, neutrum igitur a recto tramite aberrasse nobis invicem certe, fortasse etiam aliis, facile probabimus. Indicatos autem apud Menradum inveni locos aliquot, quos ego neglexeram, et risi cum ex adnotatione pag. 101 ¹⁾ intelligerem, in forma εὖ

1) Quod in eadem adnotatione scribit Menrad, με αὖ 257 τσϛ e versus initio,

(*ρεῦ*) diudicanda omissos a me esse versus quatuor (I 377, T 464, Ω 293, 311) — ipse enim simillimum Christii errorem notaveram, in eadem forma commissum.

Nunc vero percurram eius librum, ut nonnulla indicem quae minus recte ab eo disputata esse mihi videntur.

De formis supra a me tractatis quae protulit, ea cum perlegerem non inveni quod meis adderem, sed pleraque verissime ab eo diudicata esse vidi. Manifestum errorem unum tantum deprehendi. In fine enim paginae 151 haec scribit:

„*ἔλπεο* T 201 et 432, si verbum quod insequitur *δειδῖξεσθαι* „proprie *δφειδῖξεσθαι* scribendum erit, necessarium videtur; at „digamma, ut alibi in *δφινός δφῖσε δφῖδια δφῖδοικα* sic in *δφῖδῖσσομαι* restitui non potest Σ 164, qui versus procul dubio vetustior est quam T 201, videtur aetate antecedere T 432.”

Haec cum legerem, satis mirari non potui quod vir eruditus tam mirifice diversissima quaeque in unum coniceret et perturbaret. Mox vero recordatus sum, me de eadem hac stirpe non ita diu ante legisse simile quid, et evolutis Christii Prolegomenis vidi, discipulum a magistro in errorem abduci se passum fuisse. Quo magis pro virili obnitendum censeo, ne bis prolatus error inveterescat, percrebrescat, auctoritatem aliquam assequatur; nihil enim lolio vivacius.

Christius igitur, ex quo Menradum pendere manifestum est, Prolegom. pag. 167 lectores rogat ut excusatum se habeant „quod neque *δφειλός* scribere ausus sit, neque *δφειδῖα δφειδοικα δφειδῶ* ¹⁾ „*δφειδῖσσομαι δφειδήμων*, ne iusto plures locos violentius tentare „cogeretur.” — Equidem non excusandum sed magnopere laudandum duco editorem, quod non violentius tentaverit locos sanissimos quo inveheret vocabula quae nulla vidit aetas aut videre potuit. A stirpe *δφῖ* - *δφει* - *δφει*, quam digammo non caruisse hodie constat ex certissimis indiciis et ipsorum lapidum testimoniis, (ab ipso Christio proleg. p. 109 et 167 indicatis), ducuntur adiectiva *δφειλός* et *δφεινός*, quae possintne restitui in

non e carminis aetate excusasse,” errat; nihil dixi nisi, quod vix potest negari, legi illam formam versus initio, sed recte illo loco legi neque puto neque innui, *μαῖνομεν γὰρ ἔν*.

1) Quod portentum fovere quam cum Cobeto et Nauckio procurare mavult.

textu Homerico necne, nunc non quaero, et verbum ἔδρεια, δέδροικα vel δέδρια, quod ἔδδεις, δειδοικ, δειδια vulgo scribitur. Si vero δρεϊδοικα et δρεϊδια scribas, nihilo prudentius agas quam si verbi κρύπτειν, ut hoc utar, perfectum formares κρέκρυφα, et κτέκτημαι μνέμνημαι posceres pro κέκτημαι μέμνημαι. Prima litera reduplicationi inservit, secunda non item. Pudet talia proferre, quasi pueros doceam, non vero viros, quos doctrina et aetate me longe antecedere probe scio, ab errore dehorter. Sed vides, lector benigne, huic *metuendi* et *terrendi* verbo vere terrificam quandam vim inesse, quae

βλάψεν ἐνὶ στήθεσσι νόον πύκα περ Φρονούντων.

Praesentis autem forma δειδίσσεται, quae haec disputandi attulit mihi occasionem, reduplicatione sine dubio est formata, ut μιμνήσκω κιχλήσκω et quae sunt alia. Cum vero in talibus formis regnet vocalis ι, διδρίσσομαι potius scribendum censerem, nisi etiam in verbo φρίσκω (ῥίσκω) literam ε reduplicationi temporis praesentis inservire viderem. Itaque δεδρίσσομαι confidenter hactenus scripsi et scribere pergam, nec non δέδροικα et δεδρήμων. His vero perlectis si concedat mihi Menradus, ne cogitari quidem posse de synizesi in forma dactylica τέλπεο locis quos indicavit gemellis T 201 et 432:

τέλπεο δεδριξέσθαι, ἐπεὶ σάφα τοῖδα καὶ αὐτός,
operae pretium fecisse me dicam ¹⁾).

Nominum formae contractae complures corrigendae mihi videntur potius quam ex recentioris aetatis usu vel quacunque de causa excusandae.

Et formam ἀκραῖ β 421, ut ab hac initium faciam, dissolvendam censeo:

ἀκραέα ζέφυρον, κελάδοντ' ἐπὶ τοῖνοπα πόντον.

Neque me movet vocalis α correpta, quae in ἀλιαῆς, δυσαῆς, ὑπεραῆς, id est in arsi, producat; eadem enim correptio exstat apud Hesiodum Oper. 594:

ἄντιον ἀκράεος ζεφύρου τρέψαντα πρόσωπον,

1) Nihil igitur attinet rogare, quo sensu in verbis allatis contendat Menradus, hunc versum priore loco recentioris aetatis esse quam altero. Dixeri tamen de versu, qui bis legatur, bis idem esse statuendum.

licet quinto versu post legatur:

χώρῳ ἐν εὐαεῖ καὶ ἔντροχάλῳ ἐν ἄλῳ.

Itaque aut Homero concedendum ἀκράδᾱ, aut Hesiodo, quod minime suaserim, invitis libris obtrudendum ἀκράεϋς.

Neque dissimilis videtur ratio vocis ζαῆν μ 813:

ὤρσεν ἐπὶ ζαῆν ἄνεμον νεφεληγερέτα Ζεὺς | λαίλαπι θεσπεσίῃ.

Nam si licuit Hesiodo Theog. 253:

πνοιᾶς τε ζᾶέων ἀνέμων,

quam praeclaram Bergkii emendationem vulgati ζαθέων merito in textum recepit Rzach, quidni Homero quoque concedamus ζαῆς? Quid tamen hoc loco restituendum sit, latet adhuc; neque prodest locus simillimus ι 67.

Inter formas contractas non retulerim cum Menrado ἐπιδευεῖς ι 225, graviter enim corruptus est hic versus, quem supra tetigimus pag. 359.

Et sine dubio correctione indiget forma ἐναργεῖς in trium versuum exitu:

γ 131: χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς,

η 201: αἰεὶ γὰρ τὸ πάρος γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς,

π 161: οὐ γὰρ πῶς πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς.

Immo corrigatur ἐναργέες, adiectivum adverbii loco positum.

Neque necessario ferendam censeo synizesin in hoc versu:

δ 757: δῶματά θ' ὑπερεφέα καὶ ἀπόπροθι πλονας ἀγρούς.

Nam, nisi deterreat forte hiatus, post primum tamen dactylum non vitiosus, nihil obstat quominus singularem numerum substituiamus:

δῶμά τε ὑπερεφέα καὶ ἀπόπροθι πλονας ἀγρούς.

Nisi omnia me fallunt, compluribus Odysseae locis, ut hic, δῶμα in δῶματ' est mutatum a posteriore aetate, quae hiatibus explendis studeret. Exemplo sit ρ 479:

μή σε νέοι διὰ δῶματ' ἐρύσσωσ' οἳ ἀγορεύεις,

immo διὰ δῶμα τερύσσωσ'.

Et sic passim ante caesuram: β 259, 288, 381, 394, δ 621, 720, 799, ι 7, κ 546, ο 313, 489, ρ 230, 402, 531, σ 417, τ 194, υ 248, 298, 325, 331, ω 183, 271.

Nulla quoque negotio expungi potest forma suspecta *τεμένη* λ 185¹⁾:

Τηλέμαχος τεμένη νέμεται καὶ δαΐτας ἐρίσας | δαίνυται.

Unum enim *τέμενος* Telemacho sufficiet opinor, ut Bellerophonti (Z 194), Meleagro (I 578), Sarpedoni (M 313), Aeneae (T 184), Iphitioni (T 391), Alcinoο (ζ 293), et confidenter igitur sic corrigo:

Τηλέμαχος τέμενος νέμεται.

Errorem peperit, opinor, vocabuli sequentis initium.

Eadem medela Menradus, praeunte Christio, persanavit versus O 444, ubi de Teucro legimus:

μάλα δ' ὤκα βέλεα Τρώεσσιν ἐφίει,

immo *βέλος*, quod non solum grammatica hoc loco poscit atque flagitat, sed etiam contextus; unus enim Clitus a Teucro hac sagitta transfigitur, et mox legimus (vs. 458):

*Τεῦκρος δ' ἄλλον δῖστον ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ
αἶνυτο.*

De verborum formis contractis aliter censeo quam Menradus; sed haec quaestio quoniam paucis verbis tractari nequit, et spatii vix quidquam in hoc fasciculo superesse monet typographus, de ea quid mihi statuendum videatur alia occasione exponam.

1) Typothetae errore apud Menradum λ 183 legitur.

IN ANTHOLOGIAM PALATINAM COMMENTATIO CRITICA ALTERA.

SCRIPSIT

H. VAN HERWERDEN.

Posteaquam a. 1874 in *Mnemosynes* Vol. II², 302—346 egi de multis Anthologiae Graecae locis emendandis, complures viri docti vario ut fit successu in eodem negotio versati sunt, ultimus LEO STERNBACH, qui in opere inscripto *Meletemata Graeca* (vol. I, Vindobonae 1886) tot tantaque dedit magnae doctrinae et rarae sagacitatis specimina, ut nullius obtrectare meritis visurus sim, si dixero post Heckerum paene neminem exstitisse, qui Anthologiae poetis aequae profuerit. Ex iis quae ipse ultimis annis annotavi neque ab aliis occupata intellexi (quamquam facillime fieri potest ut hic illic acta agam, quod si ita sit, lectorum veniam imploro), hac occasione selegi quae futuro Anthologiae editori non plane inutilia esse mihi persuaderem.

CAPUT II.

CHRISTODORUS in *descriptione statuarum* vs. 14 dicit de AESCHINAE oratore

λασίης δὲ συνείρυε κύκλα παρειῆς.

Male vertit in Didotiana interpres: *villosae* TOLLEBAT *genae am-
bos orbes*, cum debuisset *genas* CONTRAHEBAT, quod poeta signum
esse voluit intenta mente meditantis, sequitur enim *στείνετο*

γὰρ πυκινῆσι μεληδόνσιν. Paullo infra (20) est de Aristophane: συνιστάμεναι δὲ παρειαὶ || ἀνέρος ἀμφιέλισσαν ἐμαντεύοντο μενοινήν. Ut hic dixit κύκλα παρειῆς pro παρειῇ, ita infra vs. 136 de Hercule κύκλον ὑπῆνης pro ὑπῆνῃν (cf. 194) et v. 301 de Mercurio κύκλον ὀπωπῆς pro ὀπωπῇν. Ad formam heteroclitam κύκλα ex Anthologia comparanda sunt θύρσα, δάκτυλα, χαλινά, στίχα facta ad exemplum vetustarum formarum δεσμά, σταθμά et σῖτα. — Omnino multa in versione Latina reperiuntur reprehendenda. Sic v. 299 sqq., ubi est de Mercurio:

εἶχε γὰρ ἤδη

δεξιὸν ὀκλάζοντα θοδὺν πόδα, τῷ ἔπι λαιῶν

χειρὰ ταθεὶς ἀνέπεμπεν ἐς αἰθέρα κύκλον ὀπωπῆς, ineptissime vertitur „CUI sinistram manum *intendens*”, licet quae poetae mens fuerit iam non latuerit Grotium, elegantissime ut solebat vertentem

iam poplite dextro

nititur incumbens, manus est protenta sinistra.

Non meliora reperies cap. IV 3, 51:

καὶ λόφον αὐχήμεντα καταγνάμπτουσα τενόντων,

i. e. si interpretem audimus „et cristam superbam inclinans *sub* cervicem”, licet poeta, qui pleonastice dixit λόφος τενόντων, voluerit „et superbam inclinans cervicem.” Nec probro quod cap. V 263, 3 in his AGATHIAE versibus:

Αἰεὶ σὺ φθονεῖς (o lychne) τῇ Κύπριδι, καὶ γὰρ ὅθ' Ἡρώ

ἤρμοσε Λειάνδρῳ . . . θυμέ, τὸ λοιπὸν ἔα.

vertit „quum Hero *se iungit* Leandro” non intellegens Ἡρώ esse Accusativum et verbi ἤρμοσε subiectum esse Κύπρις! Nec multo fuit felicior VII, 606, 3:

τύμβον ἔχει Θεόδωρος ἐπ' ἐλπίδι κρέσσονι μοίρης

δλβιος ἐν καμάτοις, δλβιος ἐν θανάτῳ

interpretans „cum *spe meliore quam fatum*” pro *spe meliore fati*, i. e. *spe fati melioris*, ut recte praeiverat Grotius. Cf. eiusdem PAULI Silentiarii epigr. 609:

Ἀττικὸς ἐς ξυνὴν με παναγρέος ἐλπίδα μοίρης

θυμῷ θαρσαλεῶ ζῶν ἐλάχνηε τάφον.

Non magis admittenda eiusdem interpretatio VI, 104, 5, ubi βουστρέφα δεσμά τενόντων vertit „vincula *crurum*”, quamquam optime iam Grotius „et stimulos *colloque* boves versantia lora.”

Idem VII 407 κοσμεῖ male interpretatur *ornat*, ubi valet *τάττει*, *ἐξετάζει* et XII, 129, 3 ὡς καλός male vertit *ut pulcher*. Cf. ib. 130, 2. Nec ib. 134, ἐλάνθανεν est *nobis insciis*, sed *sibi vis conscius*. Pessime idem XVI, 41, 7 γραφίς reddit voce *stilus*, cum sit pictoris *penicillus*, ut XVI, 178, et saepe ponatur pro ipsa *imagine picta*. Cf. ibi 36, 4. 45, 2. 77, 1. 78, 1. 5. 181, 3. Plus veniae habere videtur in subobscuro ANYTES epigrammate, quod legitur A. P. IX, 144:

Κύπριδος οὗτος ὁ χῶρος, ἐπεὶ Φίλον ἔπλετο τήνῃ
αἰὲν ἀπ' ἠπείρου λαμπρὸν ὄρῃν πέλαγος,
ὄφρα Φίλον ταύτῃσι τελεῇ πλόον· ἀμφὶ δὲ πόντος
δειμαίνει, λιπαρὸν δερκόμενος ξόανον.

vertens „circa vero pontus TERRET eos splendidam cernens statuatam.” Inepta tamen et subridicula ita nascitur sententia, et procul dubio θῆλυς Ὅμηρος verbo δειμαίνειν tribuit vim intransitivam dixitque (turbidum) mare signi Veneris deae marinae conspectu territum placari. Quod iam intellexerat Grotius haec ita reddens *et TREMAT ipsam || effigiem pulchram dum videt, unda maris*. Videlicet vertit Planudeam, quae mihi quidem potior videtur, lectionem πλόον· ἀμφὶ δὲ πόντος δειμαίνῃ, κτέ. Non alio sensu poetriae imitator ANTIPATER in praegresso epigrammate (vs. 3) scripsit:

πόντῳ γὰρ ἐπὶ πλατὺ δειμαίνοντι
χαίρω καὶ ναύταις εἰς ἐμὲ σωζομένοις.

ubi iterum male interpretor „late terrenti.” Unum fortasse haud inutiliter addam, quia mala interpretatio causa exstitit cur hodie in lexicis unicum afferatur exemplum formae mediae verbi ἀτενίζειν. Nempe legitur A. P. XVI, 204:

Πραξιτέλης ὃν ἔπασχε διηκριβώσεν Ἐρωτα
ἐξ ἰδίης ἔλκων ἀρχέτυπον κραδίης,
Φρόνῃ μισθὸν ἐμεῖο διδοὺς ἐμέ. Φίλτρα δὲ τίκτω
οὐκέτι τοξεύων, ἀλλ' ἀτενίζόμενος.

et interpretantur „sed acriter intuens”, licet iam Grotius poetae mentem perspexerit vertens „VIDER si modo, sat ferio.” Quae interpretatio, vel si ἀτενίζεσθαι pro ἀτενίζειν dici posse constaret, me iudice tamen unice probanda foret. Cupidinis signum admirabili arte sculptum a Praxitele quin rectissime dicatur a spectatoribus ἀτενίζεσθαι noli dubitare, ἀτενίζόμενον

autem spectantium pectora amore incendere egregie dixit poeta.

Post longiorem digressionem redeo ad CHRISTODORI *statuarum descriptionem*, in qua me advertit vs. 230

εἴτε Μίλων Σικελῆς ἔρυμα χθονός.

ubi non me primum mirari suspicor poetastrum sic dedisse pro Ἴταλῆς, quod numeri permittebant. Cf. A. P. VII 741 et Plan. (XVI) 235, 2; 290, 2. Si revera ita scripsit, aut ignorabat Milonem Crotoniatem vel Crotonem Italiae urbem fuisse, quod parum probabile, aut doctrinae speciem exhibere voluit, cum accepisset quondam Siculos, priusquam insulam occuparent, habitavisse Italiam, quae opinio neque ipsa admodum mihi placet. Rem non expedit.

Vitii immunes esse videntur vs. 288, ubi sic scribit de signo Veneris:

καὶ τριτάτην θάμβησα πάλιν χρυσῆν Ἀφροδίτην

Φάρει κόλπον ἔχουσαν ἐπίσκιον· ἀμφὶ δὲ μαζοῖς

κεστὸς ἔλιξ κεχάλαστο, χαρὶς δ' ἐνενήχετο κεστῷ

miro sane verbi ἐννήχεσθαι usu, sic fere adhibiti ut Homericum ἐπενήνοθε. Eleganter Grotius „in summo *diffusa est* gratia cesto.” Improprie etiam Theocritus XXIII, 61 verbo ἐπινήχεσθαι usus est, sed ita ut imaginis causa melius appareat: νᾶμα δ' ἐφοινίχθη· παιδὸς (occisi in balneo Cupidinis simulacro) δ' ἐπενάχετο Φωνά. Perversissimo vero usu idem Christodorus numerum ordinalem pro cardinali posuit vs. 380 scribens de Herodoto:

Ἡρόδοτος πολυίδρις, ὃς ὠγυγίων κλέα Φωτῶν,

ὅσσα περ ἠπείρων δυὰς ἤγαγεν, ὅσσα περ αἰὼν

ἔδρακεν ἐρπύζων, ἐν ἅταις ἀνεθήκατο Μούσαις.

nisi forte putamus subesse librarii errorem confundentis, quod saepissime factum, litteras ν et ρ, et poetastrum dedisse ἐραταῖς. Sed fortasse alii in sequiorum poetarum carminibus magis versati plura huius abusus exempla excitabunt. Quare nihil affirmo.

CAPUT III.

Ep. 5, 1 Κρεσφόντου γενέτην πέφνες τὸ πάρος, Πολυφόντα,

κουριδῆς ἀλόχου λέκτρα θέλων μιάναι.

„Audaci systole μιάναι” ait Iacobsius „in versus gratiam facta.”

Multa sane et portentosa sibi in hoc genere permittunt sequiores poetae cogentibus numeris, ut οἰκτίρω correpta vocali legitur VII 267, 4 (οἰκτίρετε in fine pentametri), ἐρίσσα pro ἐρείσσα V 14, 13; χένας pro χήνας VII 546; πρένος pro πρήνος VI 253; ξερὸν pro ξηρὸν VI, 304; μορίης pro μωρίης XI 305; δανίσας pro δανείσας XI, 309, infra III, 14, 4 et alibi εἶασε mensura dactylica, saepe Μακκιδών et Μακκιδονία, id genus alia. — Hic tamen numeris non cobeatur versifex; constabunt enim, si transposueris:

κουριδῖης ἀλόχου λέκτρα μιᾶν' ἐθέλων.

Similis cogitatio Dindorfium infra ep. 14, 3 impulit ut rescriberet:

ὅς σε δὴ αἵματι φύρσε κατάξια, θηρσὶ βορᾶν δέ
pro θηρσὶ δὲ βορράν.

Ep. 8, 3

ἀλλὰ σε νῦν Ἀχέροντος ἐπὶ ῥηγμῖσι γεγῶσαν
θαμβεῖ, ἀνὰ γλυκερὰν μητέρα δερκόμενος.

Aptissima est hic *revisendi* notio, quam poetae composito ἀνα-
δέκεσθαι tribuere licebat ad analogiam τοῦ ἀναβλέπειν aliorum-
que verborum sic compositorum, neque igitur necessaria est
Wilamowitzi coniectura ἀνὰξ pro ἀνὰ.

Ep. 11, 1

Ἔτλης καὶ σὺ λέχη Δανάης, Πολύδεκτα, μαιίνειν
δυσφήμεοις εὐναῖς τῷ Διὶ μεμψαμένης.

Nuptiae mortalium mulierum cum superis e veterum sententia vix recte dicuntur δύσφημοι, et melius epigrammatis auctor scripsisset (et scripsit fortasse) δυστήνοις εὐναῖς, sive potius δυστήνους εὐνάς, nam licet dativum rei admittat verbum μέμφεσθαι, duplex dativus rei simul et personae non recte cum eo iungitur. Accusativos iam requirebat Heckerus, sed Duebneri non tulit assensum.

Ep. 18, 3

Ἦδυχαρὴς γὰρ ἔην κόπος ἀνδράσι χῳριος οὗτος,
μητρὸς ἐπ' εὐσεβίῃ κλεινὸν ἔθεντο πόνον.

Necessarium inter utrumque versum vinculum restituebat Iacob-

sius corrigendo μητρὸς ὅτ' εὐσεβίη κτέ. Cum tamen insolentius dictum videatur μητρὸς εὐσεβεία pro εἰς s. πρὸς s. περὶ μητέρα, et εὐσεβίη iam bis in brevi carmine occurrat (vs. 2 et 5), fieri potest ut verius emendemus:

μητρὸς ἐπεὶ σεβίσει κλεινὸν ἔθεντο πόνον.

Forma σέβισις, qua Clemens Alexandrinus usus est VI p. 760 et 795, cadit in hanc aetatem, et praegresso ac sequenti subst. εὐσεβεία facile obliterari potuit.

In sequentibus versibus

χαίροιτ' οὖν ἱεροῖσιν ἐπ' εὐσεβίῃ κλυτοὶ ἄνδρες,

καὶ τὸν ἀπ' αἰώνων μῦθον ἔχοιτε μόνοι.

non optime intellego quibusnam sacris gaudere iubeantur Cleobis et Biton, quorum statuas poeta alloquitur. Num sacris, quae ante mille, an quot, annos matri ipsorum ope peragere contigerat? Hoc vero nimis ineptum. An forte scripserat poeta:

χαίροιτ' οὖν ἱεροὶ καὶ ἐπ' εὐσεβίῃ κλυτοὶ ἄνδρες, κτέ.

Salvete igitur vos sancti ob pietatemque inclyti viri?

CAPUT IV.

Carm. 2, 1

Ἀνθεὰ σοι δρέψας Ἑλικώνια, καὶ κλυτοδένδρου

Πιερίης κείρας πρωτοφύτους κάλυκας

καὶ σελίδος νεαρῆς θερίσας στάχυν, ἀντανέπλεξα

τοῖς Μελεαγρείδῃς ὥς Ἰκελον στεφάνοις.

Non fero numerorum fulcrum ὥς, neque placet στεφάνοις pro eo quod ratio suadet στέφανον. PHILIPPO reddiderim:

ἀντανέπλεξα

τοῖς Μελεαγρείοις τόνδ' Ἰκελον στέφανον.

vel potius: τούσδ' ἰκέλους στεφάνους.

Carm. 3, 47.

Μή τις ὑπαυχενίοιο λιπὼν ζωστῆρα λεπάδνου

βάρβαρος ἐς βασιλῆα βριημάχον ὄμμα τανύσση.

Non tantum ὑπαυχενίοιο refingendum est cum aliis in ἑπαυχενίοιο (cf. A. P. VI 34 et Pind. P. II, 172), sed praeterea suspectum mihi est λιπὼν ab AGATHIA usurpatum pro ἀποβαλὼν. Nec tamen sub eo latet βαλὼν, sed, nisi fallor, ΔΙΚΩΝ, δικὼν. An licet suspicari μή τις ἀπ' αὐχενίοιο δικὼν κτέ? Diversum quidem

quod alibi legitur αὐχένιοι τένοντες, nec plane simile αὐχένια χαῖται, quod dixit ARCHIAS Ep. 12, sed Hesychius auctor est Antiphanem αὐχενίους vocasse χιτῶνος εἶδος.

CAPUT V.

Ep. 40

Τῆς μητρὸς μὴ ἄκουε, Φιλουμένη· ἦν γὰρ ἀπέλθω
καὶ θῶ ἄπαξ ἔξω τὸν πόδα τῆς πόλεως,
τῶν καταπαιζόντων μὴ σχῆς λόγον, ἀλλ' ἄ γ' ἐκείνους
ἐμπαίξας ἄρξαι πλεῖον ἐμοῦ τι ποεῖν·
πάντα λίθον κίνει. Σαυτὴν τρέφε, καὶ γράφε πρὸς με
εἰς ποίην ἀκτὴν εὐφρόσυνον γέγονας.
Εὐτακτεῖν πειρῶ· τὸ δ' ἐνοίκιον, ἦν τι περισσὸν
γένηται, καὶ ἐμοὶ φρόντισον ἱμάτιον κτέ.

Vs. 2, sq. legendum videtur:

ἀλλ' ἄ γ' ἐκείνους

ἐμπαίξας ἄρξαι πλεῖον ἐμοὶ τι ποεῖν.

Ut enim ipse aliquid proficiat, ista uxori suadere videtur turpis leno maritus. Quod deinde sequitur εὐτακτεῖν πειρῶ Grotius vertit *composite te gere*, interpres Didotianus, praeëunte Jacobsio, *modestiam praeferre tenta*. Altera interpretatio sententiae quidem satis convenit, sed callide verbis Graecis addit quae his deest necessariam *simulandi* notionem. Vertendum fortasse: *Bene rem administrare templa*, nam tale quid loci tenor manifesto postulat, nec, quoniam εὐτακτεῖν proprie significat *bonum servare ordinem*, incredibile est verbum sic usurpari potuisse, licet fatear me hunc usum exemplis demonstrare non posse. Si de corruptela cogitandum, suspicari possis εὖ πράσσειν. Sed praeter solitum quoque NICARCHUS mox usurpavit ἐνοίκιον, quod hic significare videtur cohabitandi (et concumbendi) pretium, quod moechus sive moechi uxori soluturi sint.

Ep. 55, 7.

μέχρις ἀπεσπείσθῃ λευκὸν μένος ἀμφοτέροισιν,
καὶ Δωρὶς παρέτοις ἐξεχύθῃ μέλεσιν.

Andacter dictum nec fortasse sollicitandum, etsi in promptu est conicere λευκὸν γένος, ut sane scriptum mallet a DIOSCORIDE.

Ep. 77

Εἰ τοῖν χαρίν εἶχε γυνή μετὰ Κύπριδος εὐνήν,
οὐκ ἄν τοι κόρον ἔσχεν ἀνὴρ ἀλόχοισιν ὁμιλῶν.
πᾶσαι γὰρ μετὰ Κύπριν ἀτερπές εἰσι γυναῖκες.

Cum γυνή nude dictum sit non addito ἄλλη vel ἑτέρη, sequitur ut hoc carmen pertineat ad *musam puerilem*, prorsus ut huius capitis, quod mulierum amori consecratum est, epigrammata 117, 122, 145 et 167. Ad τοῖν vs. 1 mente supplendum est *qualem hic habet*, sed fortasse brevissimum poematum capite truncatum est.

Ep. 167

Ἵττος ἦν καὶ νύξ καὶ τὸ τρίτον ἄλγος ἔρωτι
[οἶνος καὶ] βορέης ψυχρός, ἐγὼ δὲ μόνος.

Probabiliter correctum est ἔρῳντι, praeterea vero futuro editori auctor sum ut perabsurdum veteris lacunae supplementum οἶνος καὶ uncinis includat. Frustra enim ex litteris ΟΙΝΟΚΑΙ elicias quod sententiae aptum sit. Nec sufficit quod proposuit olim Geelius αἰνότατον, nam cum pluvia et tenebrae et ventus frigidus mala sint tantummodo iis qui foris versentur amatoribus, consentaneum est ut ASCLEPIADES necessariam illam notionem addidisse existimemus. Quod si recte statuo, fortasse locum concedes huic coniecturae:

Ἵττος ἦν καὶ νύξ καὶ τὸ τρίτον ἄλγος ἔρῳντι
<ἐνδίφ> βορέης ψυχρός, ἐγὼ δὲ μόνος.

Amatori sub iove frigido versanti.

Similis crisis exercenda videtur in POSIDIPPI loco infra V, 211 sic scripto:

[Δάκρυα] καὶ κῶμοι, τί μ' ἐγείρετε, πρὶν πόδας ἄραι
ἐκ πυρός, εἰς ἑτέραν Κύπριδος ἀνθρακίην;

Ubi deleto librariorum supplemento apte expleveris:

<ψαλμοὶ> καὶ κῶμοι, τί μ' ἐγείρετε κτέ.

ut est XI, 41, 5 apud PHILODEMUM:

Ἄλλ' ἔτι μοι ψαλμός τε λάλος κῶμοί τε μέλονται
aut, si mavis:

<ψάλλματα> καὶ κῶμοι, cl. XI 34, 1.

His scriptis video similiter locum temptare Polakium Mnem. VI° 415 supplementem:

<ὄργια> καὶ κῶμοι κτέ.

cl. XII 119, 1 et 5.

Non admodum diversi generis est quod mentem meam subiit legenti BIANORIS epigramma A. P. IX 423, ubi in primis versibus

Σάρδιες αἱ τὸ πάλαι Γύγου πόλις, αἷ τ' Ἀλυάττου

[Σάρδιες], αἱ βασιλεῖ Περσὶς ἐν Ἀσιάδι,

valde mihi displicet repetitum Σάρδιες, quia oratio sic instituta est, ut menti repetendum sit e priore versu τὸ πάλαι πόλις. Quare nescio an librarii oscitantia nomen repetitum sit, neglecto alius Lydorum regis nomine, quod poeta cum Alyatte coniunxerit. Nempe fuisse olim suspicor:

αἷ τ' Ἀλυάττου

<Κροίσου τ'>, αἱ βασιλεῖ Περσὶς ἐν Ἀσιάδι.

Ep. 178, 7

Τολύαρ πεπράσεται (Cupido). Εἴ τις ἀπόπλους

ἔμπορος ὠνεῖσθαι παῖδα θέλει, προσίτω.

Permīro usu adiectivum ἀπόπλους hic significat eum qui in eo est ut anelatur. Si contuleris ἐπιθάνατος mortī proximus, moribundus, ἐπίτοκος (Att. ἐπίτεξ) quae in eo est ut pariat, alia, potius expectes MELLAGRUM in suavissimo carmine scripsisse:

Εἴ τις ἐπίπλους κτέ.

i. e. in eo ut vela faciat.

Ep. 179

Ναὶ τὰν Κύπριν, Ἔρωσ, φλέξω τὰ σὰ πάντα πυρώσας

τόξα τε καὶ Σκυθικὴν ἰοδόκον Φαρέττην.

φλέξω. ναί. Τί μάταια γελᾷς;

Solet in repetendo verbo vocula ναί poni inter utrumque, ut supra apud RUFINUM ep. 40, 9:

Ἦν ἐν γαστρὶ λάβης, τέκε, ναὶ τέκε.

Sic MELLAGRO reddiderim: ναὶ φλέξω.

Ep. 184, 5

Οὐχ ὁ περίβλεπτος Κλέων; καὶ μὴ... τί δ' ἀπειλῶ;

ἔρρε, κακὸν κοίτης θηρίον, ἔρρε τάχος.

Miror neminem haesisse in κοίτης θηρίον. Vix autem dubito quin

κακὸν κοίτης ex uno adiectivo composito depravatam sit. Venit in mentem MELHAGRUM dare potuisse

ἔρρε, κακὸρρε κτεες θηρίον, ἔρρε τάχος.

Vocabulo usus est Apollonius Rhodius III, 595.

Ep. 213.

Πυθιάς, εἰ μὲν ἔχει τιν', ἀπέρχομαι· εἰ δὲ καθεύδει

ᾧδε μόνῃ, μικρόν, πρὸς Διός, εἰσκάλεσαι.

Εἰπὲ δὲ σημείον μεθύων ὅτι καὶ διὰ κλωπῶν

ἦλθον, Ἐρωτι θρασεῖ χρώμενος ἡγεμόνι.

Cod. v. 2 ἐκκάλεσαι, unde recte Sternbach εἰσκάλεσαι, cum vulgo e Meinekii correctione ἐσκαλέσαις legeretur. Sed aqua mihi haeret in vs. tertio, ubi perabsurde amatoris ebrietas signum vocatur, quo puella eum agnitura sit. Mira mehercules commendatio! Punctum temporis non dubito quin μεθύων depravatam sit. Num forte POSIDIPPUS scripserat:

Εἰπὲ δὲ σημείον, μέσσων ὅτι καὶ διὰ κλωπῶν

ἦλθον, Ἐρωτι θρασεῖ φρώμενος ἡγεμόνι?

Vix tamen puto, quia καὶ (vel) habet quod displiceat. Quaerendus videtur genetivus pluralis substantivi, quod commode iungatur cum voce κλωπῶν, velut ξιφέων aut νεφέων. Interea vide an unica inserta litterula locus salvus sit:

μεθύ(σ)ων ὅτι καὶ διὰ κλωπῶν κτέ.

i. e. per ebrios grassatoresque nocturnos.

Ep. 226, 7.

ἔξ ὑμέων γάρ,

Φεῦ, πυρὸς ἐς τόσσην ἦλθομεν ἐργασίην.

Parum eleganter et obscure PAULUS Silentiarius ita dixit eodem sensu quo alii Anthologiae poetae πυρκαϊάν vel ἀνθρακίην usurpant. ASCLEPIADES VII, 217, 4 δι' ὅσης ἦλθετε πυρκαϊῆς. POSIDIPPUS V, 211 κῶμοι, τί μ' ἐγείρετε, πρὶν πόδας ἄραι || ἐκ πυρός, εἰς ἐτέρην Κύπριδος ἀνθρακίην. Incertus poeta XII, 17 οὐ μοι θῆλυς ἔρωσ ἐγκάρδιος, ἀλλὰ με πυρσοί || ἄρσενες ἀσβέστω θῆκαν ὑπ' ἀνθρακίῃ. MELHAGER XII, 72 ἔστη γὰρ ὑπ' αὐγὰς = ὀφθαλμῶν (Damis Heracliti), βληθεὶς κηρὸς ἐς ἀνθρακίην. ASCLEPIADES XII, 166, 4 ναὶ πάντως τέφρην θέσθε με κ' ἀνθρακίην.

Ep. 238, 5

οὗτος (gladius) ἐμοὶ ποθέοντι συνέμπορος, οὐδὲ κατόπτρου
 δεύομαι, ἐν δ' αὐτῷ δέρομαι αὐτὸν ἐγὼ
 καὶ καλὸς ὡς ἐν ἔρωτι. κτέ.

Haud satis perspicio quo pacto verba καὶ — ἔρωτι cum prae-
 gressis cohaereant. Alii καλὸς ad gladium, alii haud dubie rec-
 tius ad loquentem referunt.

Scripserim equidem:

ἐν δ' αὐτῷ δέρομαι αὐτὸν ἐγὼ,
 εἰ καλὸς, ὡς ἐν ἔρωτι.

i. e. *nec speculo indigeo, sed in eo me ipsum contemplor an pul-
 cher sim, ut fit in amore.* Amantes de specie sua ne amatis dis-
 pliceat solliciti, speculum interrogare assolent. Ceterum δέρομαι
 αὐτόν, pro quo Hermannus reposuit δέρομαι ἐμαυτόν, nescio an
 in Byzantino poeta ΜΑΚΕΔΟΝΙΟ offensione careat. Similiter By-
 zantini sermonis est quod sequitur σὺ δ' ἦν ἀπ' ἐμεῖο λάθῃαι
 pro ἐπ' — λάθῃαι, ut dicunt antiqui.

Ep. 249, 3

ἀγκὰς ἐλκυῖσα μ' ἔχεις παρὰ σὸν λέχος.

Nisi forte statuendum, quod nemo faciet, Byzantinos susque
 deque habuisse omnes praepositiones ΙΡΕΝΑΒΟ, *referendario*, red-
 dendum est κατὰ σὸν λέχος.

Ep. 255, 13

ῥεῖτ' αἱ τις ἡμερίδος στελέχη δύο σύμπλοκα λύσει
 στρεπτὰ πολυχρονίῳ πλέγματι συμφύεα,
 ἢ κείνου φιλέοντας.

Pessime PAULUS *Silentiarius* habuit ρεῖτα pro comparativo, nam
 vereor ne ipsum, non librariorum, corrigeres scribendo: ῥήιον ἡμε-
 ρίδος — λύσεις.

Ep. 273, 1

Ἦ πάρος ἀγλαῖῃσι μετάρσιος, ἢ πλοκαμῖδας
 σειομένη πλεκτὰς καὶ σοβαρευομένη.

Ex hac verborum compositione apparet nomen πλοκαμῖς apud
 Byzantinos primitivam notionem prorsus exuisse. Nemini enim
 auctor sim ut πεκτὰς vel πλείστας, quorum neutrum plane
 aptum est, pro πλεκτὰς substituat. Cf. infra ad IX, 177.

Ep. 274, 1

Τὴν πρὶν ἐνεσφρήγισσεν Ἔρως [θρασὺς] εἰκόνα μορφῆς
ἡμετέρης θερμῷ βένθει σῆς κραδίης.

Recte editor „θρασὺς accessit ex Planude; aptius vocabulum excidisse patet”. Vix autem aptius reperietur quam γλυκύς, ut arbitror.

Ep. 279, 5

Ἄ πόσα τὴν Κυθέρειαν ἐπώμοσεν ἔσπερος ἥξιν,
ἀλλ' οὐτ' ἀνθρώπων φείδεται οὔτε θεῶν.

De hominibus dictum recte habet φείδεται, de diis non item. De utrisque optime PAULUS dixisset κήδεταί. *Nec mortales Cleophrantis curat nec immortales.* — Etiam evidentior est utriusque verbi confusio A. P. X, 101:

Ἦνιδε καὶ χέρσου τὸ γεωτόμον ὄπλον ἐρέσει
καὶ τὸν ὑπουθατίαν μόσχον ἄγει δάμαλις,
βουτὰν μὲν τρομέουσα διώκτορα, τὸν δὲ μένουσα
νῆπιον, ἀμφοτέρων εὖστοχα φειδομένη.

Manifesto enim BIANOR dicere debuit κηδομένη. Simili errore Bonitzius olim liberavit plaudentibus omnibus Sophoclem Antig. 414 reponendo ἀκηδήσοι pro ἀφειδήσοι.

Ep. 286, 3

ποῖος ἄρης ἢ τάρβος ἀπείριτον, ἢ τίς αἰδῶς
τούσδε διακρίνοι πλέγματα βαλλομένους;

Permire dictum, nec quidquam simile legere me memini. Nisi Byzantini isti versifices multa sibi permitterent a sano sermonis usu discrepantia, confidentius dicerem subesse librarii errorem et PAULUM scripsisse πλέγμασι θαλπομένους. Sed nihil aliud voluisse videtur quam ἀμφιβάλλοντας ἀλλήλους.

Ep. 298, 5

κάλλος ὑπόσχοι
ψυχῆς ἀμπλακίην, αἴτιον ἀμπλακίης.

Nota brevilloquentiam pro ὑπόσχοι δίκην ἀμπλακίης, prorsus ut Euripides Electr. 1318 dixit:

καὶ ἐπ' ἀλλοτρίοις ψήφοις φόνον
μητρὸς ὑφέξω.

pro φόνου δίκην ὑφέξω.

CAPUT VI.

Ep. 27, 7

θαλασσοπόρος πόρε Βαίτων.

Admodum epigrammatum auctoribus placent huiusmodi assonantiae. Sic infra 180, 5 sq. οἷς ἄμα χερσαίοισιν, ἄμ' ἡερίαισιν ἐν ἄγραις || 'Αγρεῦ, ἄμ' ἐν πλωταῖς, ὡς πρὶν, ἀρωγὸς ἴθι, et 206, 9 πατὴρ 'Αριστοτέλους συνομῶνυμος· αἱ συνομήβεις || ἄλικες Οὐρανίῃ δῶρα Κυθηριάδι et VII 62 σῶμα δὲ γῇ γηγενὲς 'Αθλὺς ἔχει. Sic X 21, 4 a Philippo luditur in ἡμίσπαστον et παστῶν, X 119 in σώματα et δώματα, id genus alia, quae omnia adscribere nil attinet. Utile tamen est observasse etiam idcirco quod ducere potest ad depravatorum locorum emendationem, ut v. c. Duebnero A. P. X 103 PHILONIMO admodum probabiliter pro corruptis verbis εἰς κολοκορδόκαλα restituere contigit εὐκολα χορδόκολα. Ipse hac observatione fretus aliquid infra pag. 405 tentabo ad XII 65. Saepiuscule etiam verbis luditur per totum epigramma, ut in Simonideo illo VI 216

Σῶσος καὶ Σωσὼ σωτήρια τόνδ' ἀνέθηκαν

Σῶσος μὲν σωθεῖς, Σωσὼ δ' ὅτι Σῶσος ἐσώθη.

Ep. 65, 1

Τὸν τροχόεντα μόλιβδον, ὃς ἀτραπὸν οἶδε χαράσσειν

ὀρθὰ παραξύν ἰθυτενῇ κανόνα,

καὶ χάλυβα σκληρὸν καλαμὴ γλύφον κτῆ.

Perinepte calami scalprum vocatur *calami esor*, sed non dubito quin PAULUS scriptum reliquerit:

καὶ χάλυβα σκληρὸν καλαμὴ γλύφον,

ut DAMOCHARIS in epigr. 63, 7 idem instrumentum vocavit γλύφανον καλάμου et JULIANUS (ex praefectis Aegypti) in similis argumenti carmine 68, 7 γλυπτῆρα σιδῆρεον.

Ep. 66. 7

σπόγγον, ἄλδς βλάστημα, χυτῆς λειμῶνα θαλάσσης.

Spongiam, qua veteres utebantur ad abstergendos calamos (cf. VI 295, 2 et 65, 8), dici potuisse a Paulo *pratium* maris nemo credet et recte negavit editor. Latere suspiceris sub corrupta voce nomen plantae terrestres, cui comparari potuerit spongia

Num forte latet *λειχῆνα*, musci genus, quod arboribus innascitur, ut scopulis submarinis spongia?

Ep. 68, 1

Αὐλακαὶ ἰθυπόρων γραφίδων κύκλοισι χαράσσω
 ἄνθεμά σοι τροχδεῖς οὗτος ἔμδς μόλιβος.
 καὶ μολίβω χρωστῆρι κανὼν τύπον ὀρθὸν ὀπάζων
 καὶ λίθος εὐσχιδέων θηγαλέη καλάμων.

„Κύκλοισι *si sanum*, ait Duebner, intellegendum videtur *rotunda sua figura*, quippe rotundum est plumbum, *κυκλοτερές, τροχδεῖν, κυκλομόλιβον supra*”. Soil. ep. 62 et 65. Adde γυρός ep. 64 et τροχαλός ep. 66. Dubitasse videtur de sanitate, quod propter additum epitheton *τροχδεῖς* fere abundat *κύκλοισι*: recte si dubitavit, facillima coniectura propter creberrimam litterarum *κ* et *β* confusionem resciri possit *βύβλοισι* (praep. enim *ἐν* ab his poetis saepe negligitur), sed recte virum desideratissimum optimeque de his litteris meritum, in quem, mortuum praesertim, nollem tam inhumane invecus esset Sternbachius (Melet. Gr. I in prooemio), subdubitasse dubito. Si quid in his versibus depravati est, id potius cadit in *τύπον* vs. 3tio. Facilius certe intellegerem:

καὶ μολίβω χρωστῆσι κανὼν πόρον ὀρθὸν ὀπάζων.

Cf. 66, 1 *ἀπλανέος μόλιβον γραπτῆρα κέλευθον*; 67, 1 *ἀκλινέας γραφίδεσσιν ἀπιθύνοντα πορείας* — *μόλιβδον*, 65, 1 *μόλιβδον, ὃς ἀτραπὸν οἶδε χαράσσειν ὀρθὰ παραξύν ἰθυτενῇ κανόνα*, 64, 4 *κανόνα γραμμῆς ἰθυπόρου ταμῖν*, 63, 2 *κανόνα γραφίδων ἰθυάτων* (malim *ἰθυπόρων*) *Φύλακα*. Eodem sensu possis quoque *τρίβον* pro *τύπον* conicere, sed nescio tamen an non sit sollicitandum *τύπον ὀρθόν*, sed intellegendum *χάραγμα ἰθυτενές* s. *ἰθυπόρον*.

Ep. 74, 3.

ἡ μέγα καγχαζουσα λεοντοφόνους ἐπὶ νίκαις.

In AGATHIA nemo mirabitur hanc formam pro *καγχαζουσα*, sed novo usu huic verbo tribuit non *cachinnandi*, sed *iubilandi* notionem, licet cognatum verbum Homericum eam vim habens in promptu esset, si scribere voluisset *καγχαλώσα*.

Ep. 99

Κόψας ἐκ Φηγοῦ σε τὸν αὐτόφλοιον ἔθηκεν
 Πᾶνα Φιλοξενίδης, ὃ κλυτὸς αἰγελάτης,
 θύσας αἰγιβάτην πολὺν τράγον, ἐν τε γάλακτι
 πρωτογόνῳ βωμὸς τοὺς ἱεροὺς μεθύσας.
 'Ανθ' ὦν ἐν σηκοῖς διδυμητόκοι αἶγες ἔσονται
 γαστέρα, Φεύγουσαι τρηχὺν ὀδόντα λύκου.

In suavi hoc PHILIPPI Thessalonicensis epigrammate misere par-
 ἔλκει istud γαστέρα initio versus ultimi, neque igitur quid-
 quam proficitur Bothii coniectura γαστέρι. Gravior aliquis sub-
 est error, neque enim neglegendum est ἔσονται in codice Pal.
 adscriptum esse a correctore. Fortasse:

'Ανθ' ὦν ἐν σηκοῖς διδυμητόκον αἶγες ἔχοιεν
 γαστέρα, κτέ.

Pro quibus sacris utinam in stabulis geminos pariant capellas. Ad
 ἀνθ' ὦν cf. clausulas epigrammatum 105, 154, 182, 251. Sed
 vide an servato διδυμητόκοι scribere sufficiat:

'Ανθ' ὦν ἐν σηκοῖς διδυμητόκοι αἶγες ἔχοιεν
 γαστέρα,

ut γαστέρα sit *foetum*, quo sensu vocabulum adhibuit Phi-
 lostratus in vita Apollonii Tyanensis III 39.

Ep. 171, 5

Οὐ γὰρ ὑπὲρ πελάγους μόνον κάτθεσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν γῇ κτέ.

Sic codex Pal., Planudes autem, quod cum corruptelae signo
 recepit Duebner, ἄνθεσαν. Violentae sunt et prorsus improba-
 biles Heckeri et Duebneri coniecturae ἄψαντ' et ἤνθεεν. Nisi
 vehementer fallor, tam codicis lectio quam Planudea sunt plum-
 bei veterum correctorum conatus emendandae veteris et genui-
 nae scripturae θέσαν, quae optime numeris conveniet, simulac
 pro μόνον revocaveris formam dialecticam μοῦνον. Lege:

Οὐ γὰρ ὑπὲρ πελάγους μοῦνον θέσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν γῇ
 ἀβρὸν ἀδουλώτου φέγγος ἐλευθερίας.

Ne forte pro μοῦνον requiras μῶνον, vid. Ahrensium de dial.
 Dor. pag. 162. Τιθέναι φέγγος tam recte dici quam φάος nemo,
 opinor, negabit. — Optime autem in huius epigrammatis (quod
 ALCABO Messenio tribuit Bergk) initio pro αὐτῷ Sternbach
 Mel. Gr. I, p. 134 correxit αὐτῷ, i. e. αὐτοῦ.

Ep. 193, 5

σοι τὰ δίκτυα τὰμφιβληστρα ταῦτα,
δαῖμον, εἴσατο τοῖς ἑθαλπε γῆρας.

Interpretantur „quibus *foveat* senectam”. Vellem FLACCUS usus esset verbo minus ambiguo, nam *θάλπειν* non raro adhibetur in malam partem, ut sit *cruciare*, *vexare*, quae notio hic minime inepta est, si poeta voluit significare Damoetam piscatorum artis suae instrumenta, quibus tractandis senio impar iam esset, dedicasse Priapo, *μογερῶ γήραι τειρόμενον*, ut est in fine ARONIAE poematii praecedentis. Ita enim sententia foret „quibus (hucusque) senectutem suam vexabat”. Vulgarem tamen interpretationem non impugno, dico tantum incertam videri.

Ep. 208 ΑΝΤΙΠΑΤΡΙ Thessalonicensis est epigramma, quod recurrit Cap. IX post ep. 365 cum lemmate: *εἰς τρεῖς πάλαι πέρνας, λαβούσας δὲ ἄνδρας καὶ σωφρονισθείσας*. Consensu depravata sunt ultima, sic scripta:

Πᾶσαι δ' ἄσταί ἔσαν καὶ ἑταιρίδες· ἀλλὰ τυχοῦσαι
Κύπριδος εὐκρήτου, νῦν ἐνός εἰσι μία.

Pro corrupto *ἄσταί* altero loco est *αἱ τρεῖς ἄσταί*. Equidem non dubito quin ACTAI hic, ut alibi saepe, confusum sit cum ΑΤΤΑΙ et corrigendum sit:

πᾶσαι δ' αὖται ἔσαν πρὶν ἑταιρίδες κτέ.

Ep. 220, 15

ίρην σοι θαλάμην, ζωάγρια καὶ λαλάγημα.

Vox semel lecta sed optime formata, quam temere coniectura sua πλατάγημα sollicitavit Iacobs. Cf. λαλαγή, λαλαγεῖν, λαλαγητής et ἀλλήμα apud Soph. Ant. 320 et Eur. Andr. 987. Idem instrumentum ἀλάα κύμβαλα infra vocatur ep. 234, 5 ex certa Meinekii emendatione.

Ep. 224 THEODORIDAE est ἐπὶ κοχλίᾳ θαλασσίῳ. Legitur vs. 3 sqq.

Παίγνιον ἀντριάσιν Διονύσιος ἄνθετο Νύμφαις
— δῶρον δ' ἐξ ἱερᾶς εἰμὶ Πελοριάδος —
νίδς Πρωτάρχου· σκολιδς δ' ἐξέπτυσε πορθμῆς,
ὄφρ' εἴην λιπαρῶν παίγνιον Ἀντριάδων.

Molesta hoc carmen tautologia liberetur, si statuere liceat Dionysium hunc Protarchi filium aetate admodum iuvenili cochleam (aptissimum sane puerulo donarium cochlea qua *luderent* Nymphae) Antriasi dedicasse. Ita enim facili mutatione scribere possimus:

Παιδίον ἀντριάσιν Διονύσιος κτέ.

Ep. 225, 3

τέκνα θεῶν, δέξασθε Φιλήτιδος ἱερὰ ταῦτα
δράγματα — — ἀλλὰ καὶ οὕτως
ἠρῶσσαι Λιβύων χαίρετε δεσπότιδες.

Oppositio in sequentibus valde probabilem reddunt Geelii coniecturam παῦρα pro ταῦτα. Nisi forte eodem sensu dictum praefers τυτθά.

Ep. 230, 3

Δᾶμις δ' κυρτευτής, ψάμμω κέρας αἰὲν ἐρεῖδων.

„Bene monstravit Toupius, ait Boissonade, κέρας esse cornu „hamo superimpositum, sed quid esset ψάμμω κέρας ἐρεῖδεν „non docuit.” Difficultatem expedire sibi videtur Duebner scribendo „videtur illos αἰγιαλούς alluere mare haud profundum, „ut demissus hamus attingeret arenas.” Permirum est neutrum animadvertisse κυρτευτή, i. e. ei qui nassa piscatur, nihil esse cum hamo, itaque κέρας longe aliud hic significet necesse esse. Suspiceris ferme esse *baculum* vel *pacillum* aliquem (superne ut arbitror inflexum), qui *arenae litoris infixus aptatam ei nassam impediret quominus fluctibus undique marinis cedens abripere-tur*. De aliis quoque instrumentis non corneis, velut antenna, vocabula κέρας et cornu improprie usurpari notum est.

Ep. 250, 3

Ἄλλὰ δέχου μνιαιοῦ βαθυρραίνιοι τὰ πητος
ἐνδυτὸν εὐκνθεῖ πορφύρῃ εἰδόμενον.

Sola lenitate commendatur Heckeri coniectura βαθυρραίνιοι, quod minime potest significare, ut putabat, *villosum*, estque elephanto quidem aptum sed molli tapeti ineptissimum epitheton. Propter verum sequentem credo de saturo (cf. Verg. Ge. IV, 325), quo tapetis lana penitus imbuta fuerit, colore ANTIPHILUM loquentem scripsisse:

Ἄλλὰ δέχου μνιαιοῦ βαθυχράντοιο τάπητος
ἐνδυτὸν εὐανθεῖ πορφύρῃ εἰδόμενον.

i. e. βαθυχρόου.

Ep. 328

Τὴν τριτάτην χαρίτων ἀπ' ἐμεῦ πάλι λάμβανε βύβλον,
Καῖσαρ, ἰσηρίθμου σύμβολον εὐεπίης,
Νεῖλος ὅπως καὶ τήνδε δι' Ἑλλάδος ἰθύνουσιν
τῇ χθονὶ σὴ πέμψει δῶρον αἰοιδότατον.

Cum certissima sit Heckeri correctio (vs. 4) *χθονὶ σὴ* pro *χθονίῃ*, alterum hemistichium, in quo nullum praeterea mendum est, efficit numerum 7472, itaque iusto maiorem, nam prius efficit summam 7372. Quoniam vero etiam in hoc omnia sanissima sint, non video quo alio modo LIRONIDAE lusus constare possit quam si sumimus eum *στοιβῆς δίκην* inseruisse Homericam voculam saepiuscule a versificibus pleonastice additam et dedisse:

Τὴν τριτάτην χαρίτων <ρ> ἀπ' ἐμεῦ πάλι λάμβανε βύβλον.
Calculorum errorem commisisse poetam in epigrammate, quo Imperatori disertis verbis artificium suum annuntiat, nequaquam probabile est.

CAPUT VII.

Ep. I, 1

Ἡρώων τὸν αἰοιδᾶν Ἴφ' ἐνὶ παῖδες Ὀμηρον
ἦκαχον, ἐκ Μοιρέων γριῖφον ὑφηνάμενοι.

Tam sententia quam caesura suadent ut verba ἐκ Μοιρέων jungamus potius cum praegressis quam cum sequentibus. Transponatur igitur virgula post Μοιρέων vel potius omnino deleatur, arctissime enim sequentia praecedentibus cohaerent.

Eadem opera de aliis quibusdam locis videamus perperam, ut mihi quidem videtur, distinctis. A. P. IX, 17 σιγῷ, φθεγομένη παλάμης θελξίφρονα παλμόν, || νεύματι φωνήεσσα ἀπαγγέλλουσα σιωπήν. Dele virgulam post σιγῷ. A. P. IX, 733 Τὰν βοῦν τάνδε Μύρων, ξεῖν', ἐπλασεν, ἂν ὅδε μόσχος || ὥς ζῶσαν σάλναι, ματέρα δερκόμενος. Deleatur virgula post σάλναι. X, 116 „Οὐκ ἔτι γήμας, ὅστις οὐ χεῖμάζεται” || λέγουσι πάντες,

καὶ γαμοῦσιν εἰδότες. Verborum ordo legitimus, quem deserere poetam numeri cogeant, est οὐκ ἔστιν ὅστις γήμας οὐ χειμάζεται, itaque Graeca demum nascitur oratio, deleta absurda virgula post γήμας. Poetae comici esse verba primus vidit Duebner. Similiter mox (X) ep. 123, 5 tamere virgula incisum est post πάντα et 124, 3 post γαμετή. Locum X 216, 4 sic interpunge: "Ἠλπιστα τοῦτ' ἂν ἐγώ; || ἤλπιστα τοῦτο, Κράτιππε; μανήσομαι εἰ, λύκος εἶναι || πᾶσι λέγων, ἐφάνη ἐξαπίνης ἔριφος. Vulgo post Κράτιππε ponitur virgula, non interrogandi signum, quo tamen opus est, quia in re paene incredibili repetitur quaestio. Cf. v. c. XII, 141. De locis XII, 111 et XVI, 273 infra videbimus. Denique loco XII, 250 deleatur virgula post ἄξιος.

Ep. 10, 4

δευόμεναι σποδίῃ Θρηίκιον πλόκαμον

dicuntur ab ignoto poeta Thraciae mulieres Orphea lugentes. Valde suspectum est δέω usurpatum de sicca materie, qualis est pulvis. Mihi quidem nihil aptius succurrit quam βαινόμεναι, ut est apud Homerum ἵπποι βαίνοντο κονίῃ Il. IX 282.

Ep. 12, 1

Ἄρτι λοχευομένην σε μελισσοτόκων ἔαρ ὕμνων,
ἄρτι δὲ κυκνείῳ φθεγγομένην στόματι,
ἤλασεν εἰς Ἀχέροντα διὰ πλατὺ κῦμα καμόντων
Μοῖρα, λινοκλώστου δεσπότης ἡλακάρης.

Miror neminem, quod certe sciam, haesisse in vs. Stio manifesto depravato, quandoquidem, si ipse Acheron dictus est πλατὺ κῦμα καμόντων inisere abundat vocula διὰ, sin figurate ignotus poeta ita vocavit umbras, ut Aeschylus Sept. 64 (cf. 108 et 1069) dixit κῦμα στρατοῦ, absurde ea verba secuntur post εἰς Ἀχέροντα, quia Acheron traiciendus, priusquam per umbras anima pelli possit. Nec vero hoc voluisse elegantem horum versuum auctorem, quibus lugetur praematura Erinnae poetriae obitus, etiam idcirco iudico, quod fluvii mentio illam imaginem excludebat. Ne multa: leni manu refingendum:

ἤλασεν εἰς Ἀχέροντ', αἰαί, πλατὺ κῦμα καμόντων
Μοῖρα, κτέ.,

Quam facile ex ΑΙΑΙ potuerit fieri ΔΙΑ vides.

Eadem confusio pessumdedisse mihi videtur ΜΗΛΗΑΓΡΙ epigramma in hoc ipso capite num. 476

Δάκρυά σοι καὶ νέρθε διὰ χθονός, Ἥλιοδώρα,
 δαρούμαι, στοργᾶς λείψανον, εἰς Ἀΐδαν,
 δάκρυα δυσδακρύτω.

Nam prorsus ineptum est νέρθε διὰ χθονός, et facilius ferrem Planudeam lectionem νέρθεν ὑπὸ χθ., quae tamen haud dubie ipsius coniectura est neque ea admodum felix. Tu redde mecum poetae:

Δάκρυά σοι καὶ νέρθ' αἰατὶ χθονός, Ἥλιοδώρα,
 δαρούμαι κτῆ.

Ep. 20

ἐσβέσθης, γηραιὲ Σοφοκλεες, ἄνθος ἀοιδῶν,
 οἶνωπὸν Βάκχου βότρυν ἐρεπτόμενος.

Elegans epigramma, quod Simonidi scilicet tributum SIMIAN Rhodii esse probabiliter disputat Sternbach Melet. Gr. I p. 111 sq., non amplius intellexerunt Sophoclis biographi figurato sermone nihil aliud significare quam Sophoclem poesis artemque tragicam ad mortem usque coluisse, et ineptissima hinc propagata est fabella de modo quo summus poeta obierit. Qua non contentus serus poetaster A. P. VII 621 semibarbaro sermone cecinit:

Ἐνθάδ' ἐγὼ Σοφοκλῆς στυγερὸν δόμον Ἀΐδος ἐσβην
 κάμμορος, εἶδατι Σαρδῶφι σελίνοιο γελάσκων.
 Ὡς μὲν ἐγὼν, ἕτεροι δ' ἄλλως· πάντες δέ τε πάντως.

Ep. 42 est carmen in Callimachea Λῆτια

Ἄ μέγα Βαττιάδαο σοφοῦ περίπυστον ὄνειρα,
 ἧ β' ἔτεδν κεράων, οὐδ' ἐλέφαντος ἕης·
 τοῖα γὰρ ἄμμιν ἔφηνας, αἶτ' οὐ πάρος ἀνέρες ἴδμεν
 ἀμφὶ τε ἀθανάτους, ἀμφὶ τε ἡμιθέους.

Longe alia est locorum ratio ubi πάρος noto usu Homericō iungitur cum tempore Praesenti. Hic vero quia πάρος valet *antea* (antequam tu docuisti), necessarium est ἤσμεν, quod latet sub Planudea lectio ἴσμεν. Hiatum duplicem in vs. 4to facile incertus auctor vitasset scribendo

ἀμφοτέρ', ἀθανάτους ἀμφὶ καὶ ἡμιθέους.

sed vulgata lectio fortasse non est sollicitanda. Receptam autem oportuit certam Meinekii emendationem *δνειρον* pro *δνειαρ* in versu primo.

Ep. 49

Ἄ Μακέτις σε κέκυθε τάφου κόνις· ἀλλὰ πυρωθεῖς
Ζανὶ κεραυνεῖω, γαῖαν * ἀπηχθίσας.
Τρὶς γὰρ ἐπαστράψας, Εὐριπίδῃ, ἐκ Διδὸς αἰθῆρ
ἤγγισε τὰν θνατὰν σήματος ἱστορίαν.

Non mihi persuadet Iacobsius *BIANOREM* tam obscure dicere potuisse „id quod in hoc tumulto mortale esse intelligebamus.”
Temptare lubet:

ἤγγισε τὰν θνατὰν σήματος (σώματος?) εὖ σποδιάν.
bene lustravit mortales monumenti (corporis?) cineres.

Ad σποδιάν cf. VII 279, 2. 435, 4. IX 549, 4. al.

Ep. 79, 3

Λὰξ γὰρ καὶ τοκέων ἀσίῳι, ξένε, δύσφρονας ἄνδρας
ὕλάκτευν.

Heracliti verba miserrime depravata nec facili coniectura sananda frustra hucusque temptata sunt. Hoc certe tenendum esse non obliterari oportere parentum mentionem propter similia Leonidae verba de Hipponacte VII 408, 3 ὁ καὶ τοκέων καταβαύξας bene observatum est. Collato notissimo versu Theognideo 847, proponere ausim:

Λὰξ γὰρ καὶ τοκέεσσ' ἐπιβάς, ξένε κτέ.

De ultimis huius *MELHAGRI* poematii verbis egi Mn. II, 319.

Ep. 141, 3

σῆμα δέ τοι πτελέησι συνηρεφές ἀμφοικομεῦσι
Νύμφαι.

Dubites utrum *ANTIPHILUS* suo marte compositum finxerit a verbo Homérico quod est *κομέειν* = *κομίζειν*, an ab adiectivo *ἀμφοικομος* verbum derivaverit, ut voluerit *frondibus cingunt*. Obscuritatem vitasset scribendo *ἀμφοιπολεῦσι*, quod an ei reddendum sit dubito.

Ep. 156, 6

ἐνθάδ' ἰαύει,

παισὶ λιπὼν ἰξὼν καὶ πτερὰ καὶ καλάμους.

Falsa videtur Wilamowitzi coniectura ἡέρα, quia *aer* est τῶν κοινῶν neque ab Eumelo liberis cum ceteris bonis relinqui poterat. Recte praeunte Brodaeo *retia* interpretari videtur Duebner. Offensionem vix est quod de his sermo non fuit in priore hemistichio. Similiter, quod aliquanto tamen gravius, ANTISTHIUS VI 237 narrat in primo versu Gallum Cybelae dedicasse *vestes* et *cincinnos*, in ultimo autem *solos cincinnos* commemorat.

Ep. 185, 3

ἡ δέ με θρεψαμένη Πομπήν ἀντὶ θυγατρὸς,

κλαυσαμένη τύμβῳ θῆκεν ἐλευθερίῳ

πῦρ ἕτερον σπεύδουσα.

Quando Pompeia ancillam suam tumulto condebat, non amplius ei ἔσπευδε faces nuptiales, itaque ANTIPATER Thessalonicensis dare debuit σπεύδουσα.

Ep. 207, 2

λάγων

ἐν κόλποις στέργουσα διέτρεφεν ἃ γλυκερόχρως

Φάνιον, εἰαρινοῖς ἄνθεσι βοσκόμενον.

Manifesto Phanium dici non potuit a poeta leporem *floribus* pavisse, sed *herbis* aut *oleribus*. Notandus hic apud MELLAGRUM vocabuli usus, cuius alterum exemplum ignoro. Vocabulum Indicū *ándhas*, quod Graeco respondet, revera *herbam* significat.

Ep. 276, 5 de naufrago semivorato a piscibus et humato a piscatoribus cum piscibus, quos uno iactu cum cadavere ceperant, ait HEGESIPPUS:

ἽΩ χθῶν, τὸν ναυηγὸν ἔχεις ὅλον· ἀντὶ δὲ λοιπῆς

σαρκὸς τοὺς σαρκῶν γευσασμένους ἐπέχεις.

Etiamsi voculam δὲ pro γὰρ usurpatam statuamus cum interpretibus, sententia aperte falsa est. Debebat aut:

ἽΩ χθῶν, τὸν ναυηγὸν μὲν οὐχ ὅλον, ἀντὶ δὲ λοιπῆς

σαρκὸς τοὺς σαρκῶν γευσασμένους ἐπέχεις.

aut, quod minus mihi arridet, εἰ οὐχ ὅλον, ἀντὶ γε λοιπῆς κτῆ., in quo οὐχ, quia arcte iungendum cum ὅλον, non soloecum

est. Superscriptum interpretamentum *ἔχεις* pro *μὲν οὐχ*, ut fit, in textum irrepsisse videtur.

Ep. 365

Ἀἶδῃ δὲ ταύτης καλαμῶδεος ὕδατι λίμνης
καπεύεις νεκῶν βάρην, ἐλεῶν δδύνης,
τῷ Κινύρου τὴν χεῖρα βατηρίδος ἐκβαίνοντι
κλίμακος ἐκτείνας, δέξο, κελαινὲ Χάρων.

Ἐλεῶν infelicissima est correctiuncula pro ἐλῶν, quod optime iam Iacobs refinxerat in ἐλῶν, i. e. ἐλαύνων. Quo admissio Dilthey vidit sub δδύνης latere cymbae epitheton, quod ἀδινῆς esse coniecit. Equidem ita Charonis cymbam satis clare dici potuisset non facile credam et praetulerim κυανῇν, ferrugineam, aut χθονίην, ut est apud ANTIPATRUM VII 464, 1.

Ἡ που σὲ χθονίας, Ἀρετημιάς, ἐξ ἀκάτοιο
Κωκυτοῦ θεμέναν ἵχνος ἐπ' αἶδνι.

Ceterum non temere, ut Duebnero visum, loco nostro Salmasius et Heckerus pro ἐκβαίνοντι requirebant ἐμβαίνοντι, nam cum sequens δέξο eo tendit, tum κλίμακος ἐκβαίνειν Graece dici non posse crediderim. Sed lenius etiam rescribi potest ΕΙCβαίνοντι, quod unciali scriptura ab ΕΚβαίνοντι vix differt. Quo recepto, iunge κλίμακος ἐκτείνας.

Ep. 366, 4

τοὺς πάντων κρέσσονας ἀθλοφόρων.

Quia Menestratus et Menander, de quibus hic sermo fit, revera fuerant athletae, nescio an receptam oportuerit superscriptam in codice correctionem ἀθλοφόρους.

Ep. 370

Βάκχῳ καὶ Μούσῃσι μεμηλότα, τὸν Διοκλείδους
Κεκροπίδην ὑπ' ἐμοί, ξεῖνε, Μένανδρον ἔχω,
ἐν πυρὶ τὴν ὀλίγην δὲ ἔχει κόνιν· εἰ δὲ Μένανδρον
δίξῃαι, δῆεις ἐν Διὶς ἢ μακάρων.

Nimia olim moliebar Mn. II^a, 323. Corrigitur sufficit:

εἴπερ τὴν ὀλίγην δὲ ἔχω κόνιν, εἰ δὲ μιν αὐτὸν
δίξῃαι, δῆεις κτέ.

Nam in protasi commode ex apodosi suppleas δίξῃαι.

Ep. 397

Οὐχ ὅδε δαίλαιος Σατύρου τάφος, οὐδ' ὑπὸ ταύτῃ,
ὥς λόγος, εὐνηταὶ πυρκαϊῇ Σάτυρος.

Si nemo adhuc monuit, requiri praesens tempus εὐνηταὶ, ego moneo, sin quis monuit, iterum monens nihil delinquam. Ionica forma fraudi fuit librario. — Aliud in accentu vitium me advertit A. P. XI 102

ἐξαίρων ποτ' ἄκανθαν ὁ λιπτακινὸς Διδώρος

αὐτὸς ἐτρύπησεν τῷ ποδὶ τὴν βελονήν

ubi mirum sit, si primus intellexerim corrigendum esse ἐξαίρων, *eximens*.

Ep. 400. LEONIDAS Tarentinus carmen, quo celebravit Aristocrates laudes, permire claudit his verbis:

Γαῖ' ἐρατὴ, τοῖον ἔχεις φθίμενον.

Mireris enim *amabilem* dici a poeta tellurem, quae tam egregium virum, cuius virtutes modo celebravit, abscondat. Num forte dixerat Γαῖ', ἀρετὴν τοῖον (οἶον?) κτέ. i. e. *tantae* (quantae?) *virtutis hominem*, an vulgatam lectionem ita licet tueri ut dicamus caram esse terram quae cari viri reliquias gremio suo condat? Minus dubitarem, si primi versus:

Ἦριον, οἶον νυκτὶ καταφθιμένοιο καλύπτεις

ὀστέον, οἶην, γαῖ', ἀμφέχανες κεφαλὴν.

omni carerent expostulatione. Indicent alii.

Ep. 445, 1

Μαντιάδας, ὦ ξεῖνε, καὶ Εὐστρατος, υἱες Ἑλλήλου.

Exstant nomina Ἑλλάας et Ἑχελοῦ, sed Ἑγελλος ignotum est. Num forte scribendum Ἑκέκλου? Vide tamen GUST. MEYERUM, Gramm. Graec. ed. II, pag. 280.

Ep. 519, 1

Δαίμονα τίς δ' εὖ οἶδε τὸν αὔριον κτέ.;

Suspectum est δὲ in epigrammatis initio. Conieci τίς δὲ εὖ οἶδε.

Ep. 576, 1

Κάτθανες, ὦ Πύρρων; B. ἐπέχω. A. πυμάτην μετὰ μοῖραν
Φῆς ἐπέχειν; B. ἐπέχω. A. Σκέψιν ἔπαυσε τάφος.

Facetum JULIANI epigramma perdidit insulsa clausula, nam in aprico est viatorem post Pyrrhonis responsa dixisse ipsum contrarium eius quod traditur. Requiro:

σκέψιν ἔσωσε τάφος.

Fortasse superscriptum interpretamentum οὐκ ἔπαυσε causa fuit corruptelae.

Ep. 600 et 601, 4 de eiusdem Anastasiae aetate qua diem obiit diversa tradunt. Nam priore loco scribitur:

ἐκκαίδεκέτιν, Φεῦ, κατέχει σε τάφος

altero: πέμπτον ἐφ' ἑνδεκάτῳ πικρὸν ἄγουσαν ἔτος.

Aut igitur priore loco poetaster metro coactus anno fecit eam maiorem, aut altero scripserat ἔκτον ἐφ' ἑνδεκάτῳ. Prius crediderim.

Ep. 628, 5

Παῖδι γάρ, ὃ τύμβῳ δίδης ὑπεθήκατε βώλου,
οὐνομα καὶ μορφὴν αὐτὸς ἔδωκεν Ἔρως.

Recte in δίδης haeserunt critici, sed nihil reconditius latere puto quam ἰδίδης. Perfrequens est apud sequiores praesertim hic adiectivi ἴδιος usus ut ponatur pro pronomine possessivo. Sententia: *Puero enim, quem vos (o insulae) propriae (i. e. vestrae) glebae tumulto supposuistis, nomen atque formam ipse dedit Amor.* CRINAGORAE est epigramma.

Ep. 690, 4

τῷ ῥα καὶ ἐς μακάρων νῆσον ἔβης, Πυθέα.

Una beatorum insula apud veteres, quod sciam, praeterea bis tantum commemoratur, sed utrobique incerta scriptura est. Nempe apud Herodotum III, 26 recentior (eademque saepe melior) codicum familia pro νῆσος habet νῆσοι, quam lectionem probat Cobet Mnem. XI², 271. Eadem varietas est apud Pindarum Ol. II, 70 ἐνθα μακάρων || νᾶσον ὠκεανίδες, ubi unus veterum codicum cum recentioribus omnibus habet νᾶσος, quam tamen Accusativi plur. correptionem Pindaro abiudicavit Bergk in ed. IVta Lyr. Gr., quem hoc epigramma praeteriisse videtur.

Ep. 695

Ὅρῳ πρόσωπον Κασσίας τῆς σώφρονος.
 Εἰ καὶ τέθνηκε, ταῖς ἀρεταῖς γνωρίζεται
 ψυχῆς τὸ κάλλος μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος.

Sanam sententiam non exculpo. Distingue et corrige:

Ὅρῳ πρόσωπον Κασσίας τῆς σώφρονος,
 εἰ καὶ τέθνηκε. Ταῖς <δ> ἀρεταῖς γνωρίζεται
 ψυχῆς τὸ κάλλος μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος.

Ep. 707, 9.

εὐαδὲ μοι θύρῶν κτύπος οὐ χερὶ καινοτομηθεὶς
 τῇ φιλοκινδύνῳ φροντίδι Σωσιθέου.

Reliquis coniecturis accedat mea εὐ παρὰ καινοτομηθείς.

CAPUT IX.

Ep. 43. PARMENIONIS Macedonis:

Ἄρκει μοι χλαίνης λιτὸν σκέπας, οὐδὲ τραπέζαις
 δουλεύσω, Μουσέων ἄνθεα βοσκόμενος.

Μισῶν πλοῦτον ἄνουν, κολάκων τροφόν, οὐδὲ παρ' ὀφρὺν
 στήσομαι· οἶδ' ὀλίγης δαιτὸς ἐλευθερίην.

Ferri nequit participium, quo servato οὐδὲ significat, quod non tolerat loci sententia, *ne-quidem*. Corrigendum Μισῶ πλοῦτον κτέ. — Num recte habeat παρ' ὀφρὺν στήσομαι, quae interpretantur „ad superbum nutum *stabo* (debuerunt saltem *sistam*, *consistam*)” dubitans, cogitavi de reponendo οὐδ' ὑπέροφρυν κτήσομαι, *neq. superbi venabor amicitiā*, sed vereor ut sic dici possit pro προσκτήσομαι aut φίλον κτήσομαι, quare abstineo manum.

Ep. 64. ASCLEPIADAE vel ARCHIAE:

Αὐταὶ ποιμαίνοντα μεσημβρινὰ μῆλ' αἶ σε Μοῦσαι

ἔδρακον ἐν κραναοῖς οὖρεσιν, Ἥσιόδε,

καὶ σοὶ καλλιπέτηλον ἐρυσσάμεναι περὶ πᾶσαι

ᾠρεξαν δάφνας ἱερὰν ἀκρεμόνα.

Heckerus apte sed violenter ἐρυσσάμεναι περὶ πάντων, Jacob-sius lenius sed parum apte ἐρεισσάμεναι πέρι πᾶσαι coniecerunt. Accedat mea coniectura ἐλίσσόμεναι πέρι πᾶσαι. Musae, ut Gratiae et Nymphae, agunt choreas.

Ep. 65

Γῆ μὲν ἔαρ κῶσμος πολυδένδρεος, αἰθέρι δ' ἄστρο,
Ἑλλάδι δ' ἦδε χθών, οἷδε δὲ τῇ πόλει.

Cum per se parum aptum est κῶσμος πολυδένδρεος, tum sic scribi vetant verba sequentia, ubi astra, regio (Attica?), homines κῶσμος dicuntur, sed non πολυδένδρεος, ut arbitror. Receptam oportuit Planudeam lectionem πολυδένδρεον, licet multum verear, ne carminis auctor anonymus ver non πολυδένδρεον (nam tot hieme arbores sunt quot verno tempore) sed φιλοδένδρεον dixerit. Epigramma venustissimum est, antiqua simplicitate et concinnitate conspicuum, Simonide dignius quam multa quae ei tribuuntur. In altero versu malim: οἷδε δὲ τῇδε πόλι.

Ep. 69

Μητρυιῆς δύσμηνης ἀεὶ χόλος, οὐδ' ἐν ἔρωτι
ἦπιος· οἷδα πάθῃ σάφρονος Ἰππολύτου.

In tali re aptior foret et usitatio secunda persona οἶσθα, ut est supra ep. 68 in simili loco Φαίδρην γνῶθι καὶ Ἰππόλυτου.

Non eadem est ratio epigr. 43, 4 οἷδ' ὀλίγης δαιτὸς ἐλευθερίην, ubi ineptum foret οἶσθ', ut inspicienti locum apparebit.

Ep. 70

Τραυλὰ μινυρομένα, Πανδιονὶ παρθένε, Φωνᾶ,
Τηρέος οὐ θεμιτῶν ἀψαμένα λεχέων,
τίπτε παναμέριος γοάεις ἀνὰ δῶμα, χελιδόν;
παύε', ἐπεὶ σε μένει καὶ κατόπιν δάκρυα.

Parum usitatum est etiam apud sequiores παύου, sed aut παῦε Graeci dicebant aut παῦται, quare nescio an Planudes ΜΝΑΣΑΛ-ΟΛΕ manum servavit scribendo:

Παῦσαι, ἐπεὶ σε κτε.

Vs. 2 nescio an praestet ἀψαμένου, quia Terei non Philomelae notatur flagitium.

Ep. 89, 5

Μὴ νεμέσῃ, Δήμητερ, ἀπὸ χθονὸς εἰ βροτὸν οὔσαν
κοῦρσι τοῖς γαίης σπέρμασιν ἡμφίεσαν.

Nico mater, cum spicas in agro legens aestivo calore occubisset, a filiabus rogo ἐκ κελύμενης ἀσταχύων facto imposita com-

buritur. Dubites autem an calamis imposita recte dicta sit iis ἀμφιένυσθαι, quare fieri potest ut PHILIPPUS Thessalonicensis non ita scripserit, sed ἡγίασαν. Etiam v. 2 non praesto sana esse verba Νικῶ σὺν κούραις ἡκρολόγει στάχους, non enim satis intellego interpretationem *summas epicas legebat*, quia integras aristas legere solent mulierculae. In promptu quidem est suspicari ἡκρολόγει, sed potestne ἀγρολογεῖν significare ἐν ἀγρῷ λέγειν? Similiter tamen ἀγρομενής Hesychio teste significabat: ὁ ἐν ἀγρῷ διατρίβων καὶ εἰς ἄστὺ μὴ καταβαίνων, et comparari poterunt οἰκογενής, οἰκόσιτος, οἰκόθρεπτος, οἰκοσιτεῖν, alia.

Ep. 92

Ἄρκεῖ τέττιγας μεθύσαι δρόσος· ἀλλὰ πίνοντες
ἀεῖδειν κύκνων εἰσὶ γεγωνότεροι.

Ὡς καὶ αἰοδὸς ἀνὴρ ξενίων χάριν ἀνταποδοῦναι
ὕμνους εὐέρκτους οἶδε, παθὼν ὀλίγα.

Optime nuper Nauckius *Mélanges Gr. R. IV*, 171 ANTIPATRO Thessalonicensi reddidit εὐκρέκτους — λαβὼν, sed depravata reliquit quae secuntur:

Τοῦνεκα σοὶ πρώτως μὲν ἀμείβομαι· ἦν δ' ἐθέλωσιν
Μοῖραι, πολλάκι μὲν κείσεται ἐν σελίσιν.

Manifesto enim sententia postulat:

Τοῦνεκα τοῖς δέ σε πρῶτον ἀμείβομαι· κτέ.

Quibus emendationibus receptis nihil amplius in eleganti poematio quisquam requireret.

Ep. 127

Ἄν περιλειφθῇ μικρὸν ἐν ἄγκεσιν ἡδέος οἴνου,
εἰς δὲ τρέπεται τοῦτο τὸ λειπόμενον.

Immo εἰς ὄξος τρέπεται, *vertitur in acetum*, ut est apud Antiphanem, quem contulit Schol. Wech.,

<ΣΦΘρ> ἐστὶν ἡμῖν ὁ βίος οἴνῳ προσφερέης·

Ὅταν ἤ τὸ λοιπὸν πικρὸν, ὄξος γίγνεται.

Ep. 171

Ὅργανα Μουσάων, τὰ πολύστονα βιβλία πωλῶ,
εἰς ἑτέρας τέχνης ἔργα μετερχόμενος·

Πιερίδες, σῶζοισθε· λόγῳι, συντάσσομαι ὑμῖν·
σύνταξις γὰρ ἐμοὶ καὶ θάνατον παρέχει.

Difficile dictu est utrum cum Iacobsio vertendum sit „litterae, valedico vobis” an „orationes (i. e. causae orandae) vobis me adiungo, ad vos me confero” quo pacto Grotius locum intellexisse videtur facetissime vertens:

*nam malo dicere causas
quam mortis causam dicere Grammaticam.*

Utroque enim sensu et λόγοι et verbum συντάσσομαι gaudent. Optio si facienda, hanc sententiam praefero, quia priore interpretatione admissa utroque versiculi membro paene idem dicitur, nec tamen illa inepta est, ita ut paene dubites an quaesita amphibolia huius lusus auctor, PALLADAS Alexandrinus, usus esse existimandus sit.

Ep. 177

Αἴαντος παρὰ τύμβον ἀταρβήτοιο παραστὰς
Φρὺξ ἐπέων κακῆς ἤρχεν ἐπεσβολίης.

Brunckii et Boissonadii coniecturae δεδαώς et αἰῶντι ineptae sunt, Duebneriana ἤρωι violenta. An fuit:

Φρὺξ ὕπεντι κακῆς ἤρχεν ἐπεσβολίης.
in iacentem sub tumulo? Sed cf. πλοκαμῖδας πλεκτάς V, 273.

Ep. 180

Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον,
ἀσυγκέραστον τὴν φύσιν κεκτημένη,
καὶ συγκυῶσα καὶ μεταντλοῦσ' αὖ πάλιν,
καὶ ὅτ' ἡ κάπηλός ἐστι νῦν τις, οὐ θεά,
τέχνην λαχοῦσα τὴν τρόπων ἐπαξίαν.

Nescio an praestet αὕτ' ἡ κάπηλός ἐστι νῦν τις, οὐ θεά. Nam notioni ἴρσα vix locus est, siquidem Fortunam iam olim cauponam quodammodo fuisse poeta dixerat. An scribendum πάντ' ἡ κάπηλός ἐστι νῦν τις, *propterea nunc caupona est?* Sic puto.

Ep. 254. Permire a PHILIPPO Thessalonicensi Philaenion, quae postquam tres liberos suos morte amiserat alieni pueri ab ipsa educti obitum luget, εὐπαις vocatur in pulchri carminis versu quarto:

Ἥ δ' εὐπαις θετὸν υἱὸν ἀνήγαγον· ἀλλὰ με δαίμων
ἤθελε μὴδ' ἄλλης μητρὸς ἔχειν χάριτα.

Sed vix dubito quin scripserit: Ἡ δ' ὄσπαις, nam optime habet asyndeton post exclamationem:

ἢ γὰρ ἐώλπειν

πάντως μοι ζήσῃν τοῦτον ὃν οὐκ ἔτεκον.

Quam qui non admittat poterit ὑἱάδ' pro υἱόν, sed nihil opus.

Ep. 260, 4

γνώριμον οὐδ' αὐτῇ Λαῖδι Λαῖς ἔτι.

In sententia non generali neutro praedicati generi locus non esse videtur. Requiro γνώριμος.

Ep. 270

κωμάζω χρύσειον ἐς ἐσπερίων χορὸν ἄστρον
 λεύσσω, οὐδ' ἄλλων λᾶξ ἐβάρυν' ἄορος·
 στέψας δ' ἀνθόβολον κρατὸς τρίχα τὴν κελαδεινήν
 πηκτίδα μουσοπόλοις χερσὶν ἐπηρέθισα,
 καὶ τάδε δρῶν εὐκοσμον ἔχω βίον· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
 κόσμον ἀνευθε λύρης ἔπλετο καὶ στεφάνου.

In hoc obscuro et corrupto MARCI ARGENTARI epigrammate, a multis frustra temptato, hoc tantum propter πηκτίδα videre mihi videor vs. 2 latere *idiarum* mentionem, pro quo *gravisono* (βαρυβρόμους vocat Euripides) instrumento comissantibus proprio poeta εὐκοσμίας χάριν lyram pulsare se dicat. Haec sententia quin sit non dubito. Restitutio partim incerta. Temptavi

οὐδ' αὐλὸν κλάγξα βάρυν καθ' ὁδοῦς.

Cum intransitive instrumenta musica volgo κλάζειν dicantur, saepe autem transitive idem verbum usurpetur, licuit, opinor, poetae ita loqui. — Pro ἀνθόβολον vs. sequenti fortasse verius est ἀνθοκόμον.

Ep. 281, 3

Θρηκίης Φάτνης παλαιὸς λόγος εἰς ἐμὸν ὄμμα
 ἤλυθε.

Non is erat Planudes qui pro παλαιός, quod nullam habet difficultatem, ex coniectura reponeret πολιδός, quam lectionem elegantem verissime vocavit Iacobsius, immerito reprehensus a Duebnero. Ego quin vera sit nullus dubito, cll. Eur. El. 701.

Aesch. Suppl. 673. Plat. Tim. p. 22 B. *Compara etiam usum vocabulorum γέρων et τριγέρων.*

Ep. 325

Πρὶν μὲν ἀλικλύστοιο πέτρας ἐνὶ βένθεσιν ἤμαν
εὐαλλδὲς πόντου Φῦκος ἀπαινυμένα.

Corrige πέτρας ἐνὶ κεύθεσιν. Litteras κ et β, υ et ν perpetuo a scribis confunduntur. Obiter moneo in Homeri Od. XVII 316

οὐ μὲν γάρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσιν ὕλης
propter additum βαθείης unice mihi probari lectionem τάρφεσιν
commemoratam a Schol. Cf. Il. E 555. N 606.

Ep. 340, 5

εἰ δὲ Κελαινίτης ποιμὴν πάρος οὐ περ αἰείας
ἐγνώθη, Φοίβου κεινὸν ἔδειξεν ἔρις.

Duebner recepit Schneideri coniecturam πατρὸς οὐ πέρι ἄσας || ὠγκώθη, quae tamen verba manifesto significare nequeunt „ut patre suo melius modulatus superbivit“. Nihilominus ὠγκώθη vere coniectum videtur, quo admissio equidem DIOSCORIDI reddiderim:

εἰ δὲ Κελαινίτης ποιμὴν πατρὸς ὧς (οὐ?) ὑπεράρας
ὠγκώθη, Φοίβου κεινὸν ἔδειξεν ἔρις.

Ep. 363, 13 ΜΕΛΕΑΓΡΟ reddatur σίμβλῳ ἐνήμεναι (apes)
ἐργάζονται — κάλλεα κηροῦ pro ἐφήμεναι, quod absurdum.

Ep. 375, 4 ἡμιδαὲς σκύβαλον sine exemplo dictum pro ἡμί-
βρωτον. Non credo ἡμιδαὲς aliud significare posse quam ἡμίκαυ-
τον. Loco V 183, 4 POSIDIPPO ex Suida pro ἡμιδαὲς iam resti-
tutum est ἡμιδεές, idemque pro eodem NIOANDRO Alexiph. 55.
Hic aut ἡμιδεές aut ἡμιδακές requiro.

Ep. 377. Perquam ineleganter PALLADAS: τινασσομένων γὰρ
ὑπερθεν || καρπὸς ὑπὲρ κεφαλῆς κτέ., cum sine offensione di-
cere potuisset ἄνωθεν — ὑπὲρ.

Ep. 384, 19. Ait mensis October:

Τίς δέ κ' ἐμέϊο πέλοι γλυκερώτερος, ὃς μέθυ χεύω,
ληνῶ ἐπεὶ κατὰ γω Βάκχον ἀπ' οἶνοπέδου;

Requiro ἐπεὶ κ' ἀγάγω.

Ep. 391, 3

κεῖται δέ σφιν ἄγων οὐ χαλκίῳ ἀμφὶ λέβητος,
ἀλλ' ὅστις ζῶαν εἴσεται ἢ θάνατον.

Quia vita in hoc certamine victori praemium est, deque praemio sollemni usu adhibetur verbum φέρεσθαι, sine controversia in hoc DIOTIMI carmine praestat Planudea lectio οἴσεται, licet aliter iudicarint Meinekius et Duebnerus. Quos si forte male habebat φέρεσθαι dictum de morte, reputandum ἄθλον et *prae-mium καταχρηστικῶς* etiam de rebus malis adhiberi.

Ep. 397 3. Lacaena mulier ad filium, quem e pugna fugientem gladio transfodit:

Ζῶων μὲν σέο μητρὸς διαμπερὲς αἷσχος ἀνάπτεις,
καὶ κρατερῆς Σπάρτης πάτρια θεσμὰ λύεις,
ἦν δὲ θάνης παλαμῆσιν ἐμαῖς, μήτηρ μὲν ἀκούσω
δύσμορος, ἀλλ' ἐν ἐμῇ πατρὶδι σωζομένη.

Callide vertit Grotius „at in patria *sospite* sospes ero", optime quidem, si scriptum exstaret: ἀλλὰ (ἐν) σὸ ἦ πατρὶδι σωζομένη. Quoniam autem librariorum pro lubitu iota τὸ προσγεγραμμένον aut addere aut neglegere constat, data optione non dubitandum quin hic edendum sit σωζομένη, ut vertendum sit „sed in salva mea patria (ita sc. audiam)". Hoc enim postulat praegressi distichi oppositio. Se suamque salutem non curat generosa mulier: curat tantum patriae felicitatem, in qua sospite quantumvis misera mater vivere non recusat.

Ep. 413 ΑΝΤΙΡΗΛΙ Byzantini:

Ἦ τερεβινθώδης, ὀλιγάμπελος, οἶά τε βαιή,
νησίς, ἀλλ' ὀμαλὴ πᾶσα καὶ ἀστύφελος·
αἱ δ' ἀγχοῦ μεγάλαι τε καὶ εὐρέες, ἀλλ' ἐπὶ πουλὺ
τρηχεῖται· μεγέθει τοῦτο περισσότεραι.
Καρποῖς, οὐ σταδίοισιν ἐρίζομεν· οὐδὲ γὰρ αὖλαξ
Αἰγύπτου Λιβύης ψάμμου ἐπιστρέφεται.

Vs. 4to depravatum est τοῦτο, quod pro μόνον dici non posse vix opus est affirmare, et, etiamsi posset, ne sic quidem satis apta procederet sententia. Continuata oratione, rescribendum:

τρηχεῖαι. Μεγέθει δ' εἴ τι περισσότεραι,
καρποῖς, οὐ σταδίοισιν ἐρίζομεν· κτέ.

Ep. 421, 5

Ἦ ρ' ὕμᾱς ἐδίδαξεν ἕνα τρόπον ἢ ποτε λευκή
Δῆλος, ἐρημαίου δαίμονος ἀρξαμένη.

Rogaverat in praegressis ANTIPATER Macedo Cycladas, an tunc temporis desertae imitatae sint Siphni et Pholegandri exemplum, his autem quae adscripsi contendit eas potius Delum secutas esse. Interpretatur Jacobsius ἕνα per τὸν αὐτόν, quod etiamsi significare posset, non addito dativo nec iunctis vocabulis καὶ τὸν αὐτόν vel καὶ ὅμοιον, obscuram tamen praeberet sententiam. Equidem scripserim ἐδίδαξεν ἐδὲν τρόπον κτέ.

Ep. 446. IULIANUS Aegyptius posteaquam septem versibus demonstravit variis vivendi rationibus sua propria esse oblectamenta, et ultimo loco dixit hominem coelibem, curis quippe vacuum, aequae felicem esse atque liberorum patrem, contra quam expectes poematum claudit hoc versu:

Ἔνθεν θάρσος ἔχων, ζῶε, φύτευε γένος.

Optimo enim iure praemissis illis expectes hanc sententiam: *Propterea securus vive, faciens quod libet.*

Ἔνθεν θάρσος ἔχων ζῶε, φύσει τε χρέο.

i. e. *et genio indulge.* Notus est omnibus versus Aristophaneus χρῶ τῇ φύσει, σκίρτα, γέλα, νόμιζε μηδὲν αἰσχρόν. Ultimae epigrammatis litterae partim evanidae a librariis ex ingenio suppletæ esse videntur.

Ep. 482

Οὐτίδαναι μερόπων, εἰ καὶ μέγα βέζομεν ἔργον,
οὗτινος εἰς μνήμην δηρὸν ἐπερχόμεθα·
οἱ δ' ἀγαθοί, κῆν μηδέν, ἀναπνεύσωσι δὲ μοῦνον,
ὡς Λιβὺς εἶπεν ἀνὴρ, τοῦτ' ἀδάμαντι μένει.

Si hodie illud sive Callimachi sive Eratosthenis dictum alibi exstaret, vix dubito quin eius ope hic restituere liceret, quod

solum intellego, τοῦτ' ἀδάμαντα μένει, hoc adamantis vim sustinet, nunquam interibit.

Notum oraculum apud Herodotum VII 141, 3

σοὶ δὲ τὸδ' αὖτις ἐρέω ἀδάμαντι πελάσσας

i. e. quod adamantī ligavi, firmum, nihil habet quo hic traditam lectionem tuearis.

Ep. 505, 11

Δαφνοκόμοις Φοίβοιο παρὰ τριπόδεσσι Κελεύω

Κλειώ, μαντοσύνης Μοῦσα καὶ ἱστορίας.

Miror Duebnerum, qui κελεύω male sanum esse intellexerit, non perspexisse corrigendum esse ΠΟλεύω, versor.

Ep. 514

Ἐς γάμον ἔξευξεν με νεοζεύκτοιο Προκίλλης

τὸν νυμφῶν θαλάμοις αἰὲν αἰδόμενον,

εὐξάμενος τὰδε Μῆνις δ' κωμικὸς „ὦ Ἵμέναιε,

ἔρχεο καὶ νύμφῃ καὶ γαμέοντι φίλος.”

CRINAGORAS scripserat ἔξηρξεν, quod verbum de cañentibus sollemne est; ut dicitur ἐξάρχειν παιᾶνα et ὕμνον, ita ἐξάρχειν ὑμένιον optime dictum erit. Cogitavi etiam de corrigendo ἔξεῦρεν, sed illud praefero.

Ep. 517, 1 Ὀρφεὺς θῆρας ἔπειθε pro ἔθελγε dixit ANTIPATER, ut CRINAGORAS 562, 7 Ὀρφεὺς θῆρας ἔπεισε.

Ep. 543, 5

ἀκρότατον δ' ἐς γῆν κλίνας ἄμα κεῦροπον ἄμμα

θηρὸς τὴν τόσσην ἐξεκύλισε βίην.

Verba sensu cassa. Conieci:

ἀκρότατον δ' ἐς γῆν κλῖναν κέρας εὐστροφον ἄμμα κτέ.

i. e. εὐστροφον δὲ ἄμμα κλῖναν ἀκρότατον κέρας ἐς γῆν ἐξεκύλισε τὴν θηρὸς τόσσην βίην.

Ep. 653

„Τῆς ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάρουθεν ἔθηκαν”

ἔννεπεν Ἀσκραῖος, δῶμα τόδε προλέγων.

Κλίμακx γὰρ ταναῆν περὶ ὧν κεκαφῆντι ταρσῶ,

ἰδρῶτι πλαδαρὴν ἀμφεδίηνα κόμην·

Vs. 4to depravatam est τοῦτο, quod pro μόνον dici non posse vix opus est affirmare, et, etiamsi posset, ne sic quidem satis apta procederet sententia. Continuata oratione, rescribendum:

τρηχεῖται. Μεγέθει δ' εἴ τι περισσότεραι,
καρποῖς, οὐ σταδίοισιν ἐρίζομεν· κτέ.

Ep. 421, 5

Ἦ ῥ' ὕμᾱς ἐδίδαξεν ἔνα τρόπον ἢ ποτε λευκή
Δῆλος, ἐρημαίου δαίμονος ἀρξαμένη.

Rogaverat in praegressis ANTIPATER Macedo Cycladas, an tunc temporis desertae imitatae sint Siphni et Pholegandri exemplum, his autem quae adscripsi contendit eas potius Delum secutas esse. Interpretatur Jacobsius ἔνα per τὸν αὐτόν, quod etiamsi significare posset, non addito dativo nec iunctis vocabulis καὶ τὸν αὐτόν vel καὶ ὁμοιον, obscuram tamen praeberet sententiam. Equidem scripserim ἐδίδαξεν ἐδὲν τρόπον κτέ.

Ep. 446. IULIANUS Aegyptius posteaquam septem versibus demonstravit variis vivendi rationibus sua propria esse oblectamenta, et ultimo loco dixit hominem coelibem, curis quippe vacuum, aequae felicem esse atque liberorum patrem, contra quam expectes poematum claudit hoc versu:

Ἐνθεν θάρσος ἔχων ζῶε, φύτευε γένος.

Optimo enim iure praemissis illis expectes hanc sententiam: *Propterea securus vive, faciens quod libet.*

Ἐνθεν θάρσος ἔχων ζῶε, φύσει τε χρέο.

i. e. *et genio indulge.* Notus est omnibus versus Aristophaneus χρῶ τῇ φύσει, σκίρτα, γέλα, νόμιζε μηδὲν αἰσχρόν. Ultima epigrammatis litterae partim evanidae a librariis ex ingenio suppletæ esse videntur.

Ep. 482

Οὐτίδανοι μερόπων, εἰ καὶ μέγα βέζομεν ἔργον,
οὐτινος εἰς μνήμην δηρὸν ἐπερχόμεθα·
οἱ δ' ἀγαθοί, κῆν μηδὲν, ἀναπνεύσωσι δὲ μοῦνον,
ὥς Λιβύς εἶπεν ἀνὴρ, τοῦτ' ἀδάμαντι μένει.

Si hodie illud sive Callimachi sive Eratosthenis dictum alibi exstaret, vix dubito quin eius ope hic restituere liceret, quod

solum intellego, τοῦτ' ἀδάμαντα μένει, hoc adamantis vim sustinet, nunquam interibit.

Notum oraculum apud Herodotum VII 141, 3

σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἐρέω ἀδάμαντι πελάσσας

i. e. quod adamantī ligavi, firmum, nihil habet quo hic traditam lectionem tuearis.

Ep. 505, 11

Δαφνοκόμοις Φοίβοιο παρὰ τριπύδεσσι Κελεύω

Κλειώ, μαντοσύνης Μοῦσα καὶ ἱστορίας.

Miror Duebnerum, qui κελεύω male sanum esse intellexerit, non perspexisse corrigendum esse ΠΟΛΕΥΩ, versor.

Ep. 514

Ἐς γάμον ἔξευξεν με νεοζεύκτοιο Προκίλλης

τὸν νυμφῶν θαλάμοις αἰὲν αἰδόμενον,

εὐξάμενος τάδε Μῆνις δ' κωμικὸς „ὦ Τμέναιε,

ἔρχεο καὶ νύμφῃ καὶ γαμέοντι φίλος.”

CRINAGORAS scripserat ἔξευξεν, quod verbum de cañentibus sollemne est; ut dicitur ἐξάρχειν παιᾶνα et ὕμνον, ita ἐξάρχειν ὑμέναιον optime dictum erit. Cogitavi etiam de corrigendo ἐξεῦρεν, sed illud praefero.

Ep. 517, 1 Ὀρφεὺς θῆρας ἔπειθε pro ἔθελγε dixit ANTIPATER, ut CRINAGORAS 562, 7 Ὀρφεὺς θῆρας ἔπεισε.

Ep. 543, 5

ἀκρότατον δ' ἐς γῆν κλίνας ἄμμα κεῦροπον ἄμμα

θηρὸς τὴν τόσσην ἐξεκύλισε βίην.

Verba sensu cassa. Conieci:

ἀκρότατον δ' ἐς γῆν κλίναν κέρας εὐστροφον ἄμμα κτέ.

i. e. εὐστροφον δὲ ἄμμα κλίναν ἀκρότατον κέρας ἐς γῆν ἐξεκύλισε τὴν θηρὸς τόσσην βίην.

Ep. 653

„Τῆς ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν”

ἔννεπεν Ἀσκραῖος, δῶμα τῶδε προλέγων.

Κλίμακα γὰρ ταναῆν περὶ κενάφῃ ταρσῶ,

ἰδρῶτι πλαδαρὴν ἀμφεδίηνα κόμην·

ὑψόθι δ' εἰσενόησα θαλασσαῖν περιωπῆν.

Ναὶ τάχα τῆς Ἀρετῆς πιστότατον θάλαμος.

AGATHIAS scripsisse videtur αἰπύτατος θάλαμος.

Ep. 709

Εὐρώταν ὡς ἄρτι διάβροχον ἔν τε βεέθοις

εἴλκυσ' ὁ τεχνίτης ἐν πυρὶ λουσάμενον·

πᾶσι γὰρ ἐν κώλοις ὕδατούμενος ἀμφινένευκεν

ἐκ κορυφῆς ἐς ἄκρους ὑγροροῶν δρυχας.

Ἄ δὲ τέχνα ποταμῶ συνεπήρικεν· ἃ τίς ὁ πείσας

χαλκὸν κωμάζειν ὕδατος ὑγρότερον;

Absurde librarii corruerunt quod pulchre PHILIPPUS de egregio opere dixerat:

ἃ τίς ὁ πείσας

χαλκὸν κυμαίνειν ὕδατος ὑγρότερον;

Ep. 754

Εἶπ' ἄγε μοι, κρύσταλλε, λίθω πεπυκασμένον ὕδωρ

τίς πῆξεν; B. βορέης. A. ἡ τίς ἔλυσε; B νότος.

Immo καὶ τίς ἔλυσε; Saepe utramque voculam confundi a librariis quis ignorat?

Ep. 755, 3

αὐτὴν ἂν τις σκύλλαν δῖσσατο τηλόθι λεύσσων κτέ.

Editum oportuit δῖσσατο.

Ep. 814 3

εἰ δὲ τόσην τὸ λοετρὸν ἔχει χάριν, οὐδὲν ὀνήσει

ὁ φθόνος, εἰ, Νύμφαι, πᾶν ἀπέλειπεν ὕδωρ.

Corrigatur ἐπέλειπεν, deficeret.

CAPUT X.

Ep. 54

οὐ ποιεῖ θάνατον μόνον ἢ φθίσις· ἀλλὰ τὸν αὐτὸν

καὶ πολλὴ παχύτης πολλάκις εἰργάσατο.

Vitiose dictum τὸν αὐτὸν, quod contra PALLADAE mentem significaret *idem genus mortis*. Ambigo corrigamne ἀλλὰ γὰρ αὐτὸν κτέ. an ἀλλὰ καὶ αὐτὸν || ἡ πολλὴ παχύτης κτλ.

Ep. 86 Οὐ δαψιλῶς μὲν, ἀλλ' ὅμως καὶ γὰρ τρέφω

παῖδας γυναῖκα δοῦλον ὀρνίθας κύνα·

κόλαξ γὰρ οὐδεὶς τοὺς ἐμοὺς πατεῖ δόμους.

Malim κόλαξ δ' ἂρ' οὐδεὶς, nam si recte PALLADAM intellego, dicere vult adulescentes tam parcam et pauperem domum contemnere. Ὀρνίθας hic et alibi imperite interpretes Latinus vertit *aves*, non, ut debebat, *gallinas*.

Ep. 90, 5

Ἑλληνὲς ἐσμεν ἄνδρες ἐσποδωμένοι,

PALLADAM ἐσποτωμένοι, *occaecati*, *stolidi*, scripsisse, ut σκοτούμενος dixit 96, 6, crederem, nisi retineret scholiasta adnotans ἐσποδωμένοι ἀντὶ τοῦ οὐδὲν ἤδη ὄντες, ἡφανισμένοι.

CAPUT XI.

Ep. 9

Μὴ πάλι μοι μετὰ δόρκον, ὅτ' οὐκέτι γαστέρα πείθω,
οὐθата καὶ χοίρων ἀντιτίθει τεμάχῃ.

Fero πείθω, sed malim πείθει, relatum ad sequentia.

Ep. 26, 3 ὁθύνεκεν barbarum est pro ὀθύνεκεν.

E. 31, 2 ὠρύων. Producitur vocalis, itaque lege ὠρῶν.

Ep. 58, 1

Ἦθελον οὐ χρυσὸν τε καὶ ἄσπεα μυρία γαίης

οὐδ' ὅσα τὰς Θήβας εἶπεν Ὀμηρὸς ἔχειν·

ἀλλ' ἵνα μοι τροχόεσσα κύλιξ βλύσσειε λυαίῳ,

χεῖλος ἀνάψω νάματι λουομένου,

καὶ γεραῶν συνέπινε λάλος χορὸς, οἱ δὲ περιστὸν

ἄνδρες ἐργατῖναι κάμνον ἐφ' ἡμερίσιν.

Vides MACEDONEM, qui recte et ordine Indicativo usus est in sequentibus, soloecce vs. 3tio usurpare Optativum, licet numeri permitterent ἐβλύζε. Eisdem soloecismos reperies cap. V 174, 4 Φοιτῆσαι et 84, 2 χαρίσῃ pro Φοίτησεν et χορίσω. Non melius PAULUS Silentarius XVI, 277 dedit αἶθε — ἐσθene —, ὧς κεν — ἐτελογόμεθα, ubi rectius scripsisset καὶ κεν (et fortasse

scripsit, saepe enim confunduntur a librariis καί et ώς), ut IOANNES grammaticus IX 629 habet αἴθε -- ἐκάθηρα -- καί κεν -- ἐφυσθα.

Ep. 63, 6

Αὐτίκα δ' ἡμετέροιο πίων κρητῆρα Λυαίου
παισὶ Καναστραίοις μάρναμαι, ἣν ἐθέλῃς.

Aut cum Brodaeo pro παισὶ corrigendum πᾶσι, aut pro Καναστραίοις legendum Καναστραίων.

Ep. 221

Οὐχ ὅτι τὸν κάλαμον λείχεις, διὰ τοῦτο σε μισῶ,
ἀλλ' ὅτι τοῦτο ποιεῖς καὶ δίχα τοῦ καλάμου.

Duebner „fellatricem alloqui videtur, quae simul cunnilinga erat.” Quo pacto hoc e verbis Graecis effici possit, neutiquam video, nam fac, quod D. sumsisse videtur, κάλαμον dici potuisse τὸ πέος, ita cunnilingae mentionem desidero. Potius crediderim poetam alloqui librarium vel scribam cunnilingam, ut sit in solo λείχεις ambiguitas, et τοῦτο ποιεῖς sit huc tantum referendum, non simul ad τὸν κάλαμον.

Ep. 241

Τὸ στόμα χῶ πρωκτὸς ταυτόν, Θεόδωρε, σοῦ ὄζει,
ὥστε διαγνῶναι τοῖς Φυσικοῖς καλὸν ἦν.

Ἡ γράψαι σε ἔδει ποῖον στόμα, ποῖον δὲ πρωκτὸς.

Hecker hiatum removet transponendo σε γράψαι, melius sane quam Boissonade qui σ' ἂν ἔδει coniecit. Ego, cum hic *inscribendi* expectetur notio, nescio an ΝΙΟΑΡΧΟ reddendum sit per tmesin:

Ἡ γράψαι σ' ἔπ' ἔδει κτέ.

Ep. 279

Οὐδεὶς γραμματικῶν δύναται ποτε [ἄρτιος] εἶναι
ὀργὴν καὶ μῆνιν καὶ χόλον εὐθὺς ἔχων.

Optime ineptum lacunae supplementum, quod abest a libro Palatino, delerunt editores. Non placet quod supplevit Iacobseius μέτριος, nam sententia potius εὐκολος vel ἱλαρὸς postulat.

Ep. 314

Ἐξήτουν πινάκων πόθεν οὖνομα τοῦτο καλέσσω,
καὶ παρὰ σοὶ κληθεῖς, εὖρον ὅθεν λέγεται κτέ.

Aptius videtur κάλῃσαν.

Ep. 319

Ἀνθρακίων δέκα μέτρα φέρων, ἔσο καὶ σὺ πολίτης.
ἦν δὲ καὶ ὁ ἀγάγης, αὐτὸς δὲ Τριπτόλεμος κτέ.

In salso hoc AUTOMEDONTIS epigrammate, quo perstringitur Atheniensium in civitate donanda levitas, miror imperativi pro futuro usum. Nam ἔσο suapte natura significat *esse debes, esse te iubeo*, non *esse poteris*, nec *eris*. An ἔσο καὶ librarii σφάλμα est pro ἔσεαι?

Ep. 335

ὦ τλήμων Κυνέγειρε, καὶ ἐν ζωοῖς καὶ ἀπελθών,
ὥς αἰεὶ κόπτη βήματι καὶ κοπίσιν.
πρόσθε μὲν ἐν πολέμοισι τεῖ πέντε μαρναμένη χεῖρ,
νῦν δὲ σ' ὁ γραμματικὸς καὶ ποδὸς ἐστέρισεν.

Scholiasta: ὅτι δέον διφθογογραφεῖσθαι τὴν προπαραλήγουσαν διὰ τοῦ ε ψилоῦ γράφουσιν. Nihil falsius, nam Κυναίγειρος absurda est compositio, eamque formam e vitiosa sequiorum confusione diphthongi et vocalis natam esse constat. Aut igitur ignotus poeta vehementer falsus est, aut aliud voluit. Nec sane video quo pacto dicere potuerit, grammaticum introducenda vocali Cynegirum pede privasse, cum hic potius dicendus esset ita pede (sc. dactylo) eum auxisse. Nisi igitur me fallit opinio, ipsum contrarium eius quod scholiastae videtur significare voluit poeta, carpitque nescio quem ineptum grammaticum, quod introducenda diphthongo (dactylo) pede Cynegirum privarit.

Ep. 345, 2

μηκεδανὸν καράκαλλον ὕπερ δαπέδοιο κομίζεις.

Si nondum quis monuit, corrigi iubeo ὕπερ. Cf. 392, l. 397, 4.

Ep. 422. Correcto accentu reponatur Βησαῖς pro Βήσας, licet apud scholiastam aequè prave scriptum sit Βήσαντα.

CAPUT XII.

Ep. 24

Εἴ μοι χαρτὸς ἐμὸς Πολέμων καὶ σῶος ἀνέλθοι
οἶος ἄ . . . κοίρανε, πεμπόμενος.

Soli criticorum in explenda lacuna traditae litterae A rationem habuerunt Boissonade et Meineke, conicientes ille οἶος ἀπαι πάτρης, hic τοῖος οἷς ἄρ' ἦν, sed neutra ratione intellegitur, quem deum poeta alloquatur. Ad sententiam igitur rectius Salmasius οἶος ἔην, Δήλου, et Hermannus Δήλι' ὁποῖος ἔην rescripserunt. Sed servari poterit tradita littera, si supplebimus:

οἶος Ἄ[πολλων ἔην] κοίρανε πεμπόμενος.

Cf. 25, 1. 26, 4. 27, 3.

Ep. 53 ad Stratonis Musam puerilem non pertinet, neque epigrammata 73. 82. 83. 113. 114. 131. 147. 153, quae omnia aptiorem locum invenissent in Cap. V.

Ep. 50, 4 τί ζῶν ἐν σποδίῃ τίθεσαι; ASCLEPIADES melius scripsisset κείσαι ἐν σποδίῃ. Cf. Meleager ep. 74, 2.

Ep. 65

Εἰ Ζεὺς κείνος ἔτ' ἐστίν, ὃ καὶ Γανυμήδεος ἀκμὴν
ἄρπάξας, ἴν' ἔχῃ νέκταρος οἶνοχόον,
καὶ μοι τὸν καλὸν ἐστι <καλὸν> σπλάγχνοισι Μυῖσκον
κρύπτειν, μή με λάθῃ παιδὶ βαλὼν πτέρυγας.

Facillime post καλὸν ἐστι elabi potuisse quod MELEAGRO reddidi καλὸν nemo negabit. Ad assonantiam cf. quae scripsi supra ad VI, 27, 7. Alii ἔστιν <ὑπὸ>, ἔστιν <ἐν> vel <ἐξ> ἐστιν coniecerunt.

Ep. 81

Ψυχαπάται δυσέρωτες, ὅσοι Φλόγα τὰν Φιλόπαιδα
οἶδατε, τοῦ πικροῦ γευσάμενοι μέλιτος.
Ψυχρὸν ὕδωρ νίψαι ψυχρὸν, τάχος, ἄρτι τακείσης
ἐκ χιόνος τῇ μῇ χεῖτε περὶ κραδίῃ κτέ.

Probanda videtur Salmasii coniectura ψυχροπόται in versu primo, tum in versu tertio vide an lenissima correctione νῆψαι refingere

liceat, quod valeat ut saepe ἀνανῆψαι, ἀναλαβεῖν, quo me reficiam.

Ep. 104

Οὐμὸς ἔρωσ παρ' ἐμοὶ μενέτω μόνον· ἦν δὲ πρὸς ἄλλους
Φοιτήσῃ, μισῶ κοινὸν ἔρωτα, Κύπρι.

Incredibile dictu est editorem non recepisse Planudeam lectionem μόνω.

Ep. 111

Πτανὸς ἔρωσ, σὺ δὲ ποσσὶ ταχύς· τὸ δὲ κάλλος ὁμοῖον
ἀμφοτέρων· τόξοις, Εὐβιε, λειπόμεθα.

Sic interpunge. Vulgo ineptissime: ὁμοῖον· ἀμφοτέρων τόξοις, κτέ., qua distinctione funditus interiit sententia. Vid. ad VII 1, 1.

Ep. 124, 3

καὶ γὰρ μοι ἐνύπνιος ἦλθε Φαρέτρην
ἀνταίρων, καὶ δοὺς ὥχετ' ἀλεκτρυόνας,
ἄλλότῃ μειδίδων, ὅτ' οὐ φίλος κτέ.

Expectabam potius num. sing. ἀλεκτρυόνα. Ceterum ambigo utrum cum Boissonadio cl. ep. 44 statuam eo munere significari tantummodo in genus amorem an potius augurium τοῦ ὁμολέκτρον ἔσεσθαι, cum Sophocles (fr. 730) ἀλέκτωρ dixerit pro ὁμολέκτωρ. Pro hac sententia nescio an faciat quod alibi amatores donantes videmus eiusmodi munuscula amasiis, hic vero amatori dat Echodemus amasius in somnis ei conspectus idque arcum gestans ut Cupido.

Ep. 141

Ἐφθέγξω, νχὶ Κύπριν, ἃ μὴ θέμις, ὧ μέγα τολμᾶν
θυμὲ μαθῶν· Θήρων σοὶ καλὸς οὐκ ἐφάνη;
σοὶ καλὸς οὐκ ἐφάνη; ἀλλ' αὐτὸς ὑπέστης
οὐδὲ Διδὸς πτήξας πῦρ τὸ κεραυνοβόλον κτέ.

Neque ἀλλὰ neque αὐτὸς est huius loci. Sententia tale quid postulat:

<τόδ'> ἄλαστος ὑπέστης

οὐδὲ Διδὸς πτήξας πῦρ τὸ κεραυνοβόλον;

Ut hic ἄλαστος, sic τρισάλαστε dixit MELBAGER ep. 137, 1. Cf. XVI, 265, 1.

Cum hoc loco statim iungam ep. 186, 5

Ἦξει σοι πάγων, κακὸν ἔσχατον, ἀλλὰ μέγιστον
καὶ τότε ἐπιγνώσῃ τί σπάνις ἐστὶ φίλων,

ubi STRATONEM αἰὲν ἄλαστον aut <ἡδ> ἀλίστονον dedisse
suspiciatus sum.

Ep. 150, 7

Ἐσθ' ἀμὲν χακαστὰς ἀφειδέα πρὸς τὸν Ἑρωτα.

Bentleius rescribens καὶ παστὰς recte perspexit de thalamo,
i. e. matrimonio, sermonem esse, sed lenius conicere potuerat
χακαστὰς, addito articulo, ut paucis ante versibus est χα-
λιμός.

Ep. 159, 3

Ναὶ γὰρ δὴ τὰ σά, κοῦρε, τὰ καὶ κωφοῖσι λαλεῦντα
ῥήματα, καὶ μὰ τὸ σὸν Φαῖδρὸν ἐπισκύνιον, κτέ.

Durius e praegressis ante μὰ repeti debet ναί, et nescio an ef-
ficacior sit oratio, si sine copula rescribimus:

ναὶ μὰ τὸ σὸν Φαῖδρὸν ἐπισκύνιον.

In praegresso versu ipse MELLAGER de industria propter λαλεῦντα
pro τυφλοῖσι scripsisse videtur κωφοῖσι, licet pravo artificio ita
scripserit. Neutrum enim prorsus aptum est.

Ep. 165

Λευκανθῆς Κλεόβουλος· ὃ δ' ἀντὶ τοῦδε μελίχρους

Σώπολις, οἱ δισσοὶ Κύπριδος ἀνθοφόροι.

Τοῦνεκα μοι παίδων ἔπεται πόθος· κτέ.

Ignava et MELLAGRO indigna oratio, quem dedisse suspicor:

τοῦνεκα τοῖν παῖδοιν με πεδᾶ πόθος·

Ep. 171. Εὐφραγόρην corruptum nomen, sub quo latere
potest Εὐαγόρην vel Εὐφρανίην.

Ep. 202, 4 Ἐδραμεν ἂν μου ὕστερον. Immo ὕστερος.

Ep. 206

Ἦν τούτῳ φωνῆς τὸ μέσον λάβε, καὶ κατακλίνας
ζεῦγνυε, καὶ πρῶσας πρόσπεσε, καὶ κάτεχε.

Nihil eorum quae coniecta video sufficit. Vide num forte reliquis felicior fuerim temptans:

Ἦν τοι φωνήσω, <μὲ> μέσον λάβε, κτέ.

Ep. 228

Παῖδα μὲν ἡλιτόμηνον ἐς ἄφρονα καιρὸν ἀμαρτεῖν,
τῷ πείθοντι φέρει πλεῖον ὕβρισμα φίλῳ.
Ἦδη δ' ἐν νεότητι παρήλικά παιδικὰ πάσχειν
τῷ παρέχοντι πάλιν τοῦτο δις αἰσχροτέρων.

Depravatum esse ἐν νεότητι clamat sententia, quae postulat ipsum contrarium οὐ νέῳ ὄντι quod per attractionem dictum pro οὐ νέον ὄντα (nisi forte hoc ipsum praeferens) propter sequens τῷ παρέχοντι, i. e. ipsi τῷ πάσχοντι (cf. v. c. 238, 1). Iunge παρήλικά παιδικὰ, *puerilia aetati non congrua*.

Ep. 238, 7

Τοῦτ' ἐστὶν πάντως τὸ προοίμιον· εἰς γὰρ ἀμοιβήν,
ὡς λέγεται, κνήβειν οἶδεν ὄνος τὸν ὄνον.

Quid sibi hic velit προοίμιον, prorsus obscurum est. In praegressis enim ΣΤΑΤΟΝ laudaverat canum invicem sibi praebentium aequitatem. Propter sequens proverbium expectes „hoc utique illud est quod est in proverbio”, sed ita sine exemplo poetaster scripserit *προοίμιον* pro *παροιμία* vel *παροιμιῶδες*. Nec tamen melius reperio. Videant alii.

Ep. 253. Loquitur ab amasio illusus amator, qui saltando ebrietatem, quam re venerea se restincturum frustra speraverat, nunc restringere conatur. Nihil causae esse arbitror cur cum editore statuamus quaedam ex hoc epigrammate excidissee.

Ep. 256, 5

Ναὶ μὲν Ἡράκλειτον ἐπέπλεον, ὡς ἀπ' ἀκάνθης
εἰς ῥόδον· κτέ.

Pro εἰς Iacobs ὡς, Boissonade τὶς (sic), Duebner τὸ coniecerunt. Legendum puto:

ὡς ἀπ' ἀκάνθης

εἰ ῥόδον·

quae satis trita est dicendi ratio.

Praeter commemoratos in hoc carmine pueros Meleager XIX alios celebravit. Inter omnes primum locum occupat MYISCUS Tyrius insigni forma puer, quem duodecies celebravit, praeterquam hic epp. 23. 59. 65. 70. 10. 106. 110. 144. 154. 159. 167.

CAP. XIII.

Ep. 13, 3 Κυδωνιάτας Κορσίλας εἰργάξατο.
Vera lectio est εἰργάσσατο. Vid. C. I. A. I, 403.

Ep. 16, 3 Μόναν δέ με Φαμί γυναικῶν
Ἑλλάδος ἐκ πάσας τόνδε λαβεῖν στέφανον.
Propter pronominiis emphasin melius ederetur δ' ἐμὲ Φαμί vel
δ' ἐμέ Φαμί.

Ep. 19, 11. SIMONIDI reddenda antiqua forma ΦΛΙΟῦντι pro
ΦΛΙΟῦντι.

Ep. 20, 2
τέκνον μελαίνης Γῆς, χαρίεντας αὐλοῦς κτέ.
Non temere Boissonade, quod ineptus sit numerus singularis
coniecit παιῶας, sed lenius corrigas τέκη, lenissime τόκον.

Ep. 23, 3.
ὅς πρέσβυς ὀγδώκοντ' ἐτέων τὸν ἐκ νέων ἔθαψεν
ἤδη τι τέχνη καὶ σοφὸν λέγοντα.
Sub absurdo ΕΚΝΕΩΝ quin delitescat defuncti filioli nomen
vix dubito. Fueritne tamen Εἰσίων', an Ἐχέλεων, an Εὐξένων
nemo facile dixerit.

CAPUT XIV.

Ep. 28, 5
δεύτερον αὔτε Γίγαντας ἀολλέας ἄλλοθεν ἄλλος
ἐκπέμπω πολλαῖς χείρεσιν ἐλκομένους.
Corrigendum δεύτατον, nam duo iam in praegressis huius
griphi auctor labores commemoravit τοῦ κανθάρου. Hunc enim
quadruplici vocabuli sensu significari verissime statuit Fröhner.

Videatur OHLERT, *Rätsel und Gesellschaftsspiele der alten Griechen*, Berlin 1886, pag. 152 sq., qui tamen ipse parum probabiliter τὸν ὄνον intellegendum esse existimat.

CAPUT XV.

Ep. 19

Ἀσκληπιάδης ἰατρὸς ἤρπασιν κόρην.

Μετὰ τὴν Φθορὰν δὲ τοῦ γάμου τῆς ἀρπαγῆς

ἐκάλεσε πλῆθος εἰς τὸν αὐθέντην γάμον

ἀνδρῶν χορευτῶν καὶ γυναικῶν ἀθλίων κτέ.

Pessimorum versuum auctor scribere tamen non potuit quod omni sensu cassum est. Voluit certe dicere:

Μετὰ δὲ Φθορὰν τῆς παρθένου τῆς ἤρπασεν.

Cod. μετὰ δὲ τὴν Φθοράν. Quid vero scripserit ignoro.

Ep. 40, 15

σήματος ἔκτοθι οὔσαι καὶ ἐζόμεναι περὶ τύμβῳ.

Immo ἔκτοθ' ἐοὔσαι.

Vs. 37 legerim:

ἀλλ' ὅτι δὴ β' ἴκοντο πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ

pro ἰκάνοντο et ἐνι. Quod ἐπὶ τύμβῳ pro ἐπὶ τύμβον dixit in isto versifice nihil curo.

CAPUT XVI (Appendix Planudea).

Ep. 28

Ἑλλὰς μὲν Θήβας προτέρως προὔκρινεν ἐν αὐλοῖς·

Θῆβαι δὲ Πρόνομον, παῖδα τὸν Οἰνιάδου.

Requiritur πρῶτας.

Ep. 83

Αἴαν Τιμομάχου πλεόν ἢ πατρός, ἤρπασε τέχνα

τὴν φύσιν· ὁ γράψας εἶδ' ἐν μαινώμενον,

καὶ συνελυσσέθη χεὶρ ἀνέρι, καὶ τὰ κεραστὰ

δάκρυα τοὺς λύπης πάντας ἔμιξε πόνους.

Correxerim:

καὶ κεράσασα

δάκρυα τοὺς λύπης πάντας ἔμιξε πόνους.

Ad δάκρυα cf. 111, 3 sq. 113, 7 sq., ad ἔμιξε 103, 4 et 225, 2.
Num insuper pro πόνους legendum τόνους?

Ep. 86, 5

ἀχρεῖως γέλασόν με κτέ.

Homerus Od. XVIII, 163 ἀχρεῖτον ἐγέλασσε, unde Cratinus
(fr. 323 Kock): χαῖρ', ὦ μέγ' ἀχρειογέλως ὄμιλε, ταῖς ἐπί-
βδαις κτέ.

Ep. 137, 5

Ἔρρε, καὶ ἐν κηρῷ παιδοκτόνε. Σὼν γὰρ ἀμέτρων
ζηλῶν εἰς ἀθέλεις καὶ γραφὶς αἰσθάνεται.

Conieci χοῖα θέλεις, vel οἶά τε λῆς, *Tuam enim zelotyriam,*
o Medea, et qualia animo agites etiam pictura sentit.

Ep. 150, 5

Λίσσεται ἀτλάμων ψυχᾶς ὕπερ, ἐν βλεφάροις δὲ
παρθενικᾶς ὁ Φρυγῶν κεῖται ὄλος πόλεμος.

Cum Polyxena secundum Euripidem, quem tamen sequitur car-
minis auctor POLLIANUS, ut apparet e versu praegresso τὰν αἰδῶ
γυμνὰν σάφρονι κρύπτε πέπλῳ, NON orat pro vita, tum cum
tali sententia pugnant sequentia verba ἐν βλεφάροις δὲ κτέ. Hinc
consentaneum mihi videtur poetam scripsisse:

Λίσσεται οὐ τλάμων ψυχᾶς ὕπερ

licet postpositum οὐ displiceat. Sed quid non cogit istos versi-
fices dira numerorum necessitas?

Ep. 167, 5

Τοίους Πραξιτέλης κάμε δαίμονας, ἄλλον ἐπ' ἄλλας
γᾶς, ἵνα μὴ δισσῶ πάντα θέροιτο πυρί.

Nempe Praxiteles Venerem Cnidi, Cupidinem Thespiis sculpserrat.
Attamen non intellegimus, quid locorum diversitate profectum
videatur poetae, si tamen omnia flagrandi potentiam utrique
Deo tribueret. Ita enim duplici omnia igni arderent non aliter
quam si eodem loco ambo signa posita essent. Sine controversia
igitur Sidonius ANTIPATER scripsit:

ἵνα μὴ δισσῶ ταῦτ' ἀθέροιτο πυρί.

Ep. 175

Ἦ λίθος ὡς Παφίη θωρήξατο, ἢ τάχα μᾶλλον
εἶδε λίθον Παφίη, καὶ ὤμοσεν· Ἦθελον εἶναι.

Verba obscurissima et miserrime depravata sic temptavi:

Ἦ λίθος, ὡς Παφίην ἴδ', ὀρέξατο, ἢ τάχα μᾶλλον κτέ.
Aut lapis, ut Parhiam vidit, se extendit, i. e. vivere coepit, cett.
Cf. opp. 246, 268, 317.

Ep. 180. Describitur a DEMOCRITO Venus e mari emergens.

στέρνα μόνον φαίνουσα, τὰ καὶ θέμις· εἰ δὲ τοιγδε
κείνη, συγχεῖσθω θυμὸς Ἐνυαλίου.

Permirus imperativi usus, qui si sanus est, significat *conturbetur
necesse est*. Sed fortasse poeta scripserat:

συγχεῖσθ' οὐ θαῦμά γ' Ἐνυάλιον.

Confundi Mariem non sane mirum est.

Ep. 195, 2

αἰδομένης ἦψατο τίς Φαρέτρης,
καὶ τὰς ὠκυβόλους περιηγέας ἐσφίκωσε
χεῖρας, ὑπὸ στιβαρῶ κίονι δησάμενος;

Non subligatus sed adligatus columnae Cupido describitur, itaque dudum redditum oportuit PHILIPPO πρὸς στιβαρῶ κίονι, ut recte de eodem est infra apud ANTIPATRUM 197, 1:

Τίς δὴ σὰς παλάμας πρὸς κίονα δῆσεν ἀφύκτοις
ἄμμασι;

Ep. 229, 1.

Ἐξ αὐτοῦ Δίδς ἐστὶν ὁ Φίλτατος ἔκχυτος οὗτος.

Nota mirabilem usum vocis ἔκχυτος pro ἔκγονος, ἀπορρώξ, nusquam enim ἔκχεῖν pro ἔκφύειν usurpatum reperies. Minus mirarer ἔκφυτος ita usurpatum, sed id vocabulum nusquam, quod sciam, traditum est.

Ep. 231, 3

ὄφρα μοι ἐρσέντα κατ' οὔρεα ταῦτα νέμοιτο
πόρτιες ἡυκόμων δρεπτόμενον σταχύων.

Manifesto hunc ANYTES locum non intellexit Grotius vertens „et
Cereri carpant mitia dona boves” nec fortasse Latinus ap. Didot.

interpres *σταχύων* reddens voce Latina *spica*. Intellegenda planta quaedam ob similitudinem aristarum ita dicta, quam memorant Theophrastus C. P. V 15, 5; Dioscorides III 120; Plinius XXIV 15, 18 et Hesychius s. v. Eundem vide sub ν αἰγ/λωψ. Ridiculi sunt boves *roscidis in montibus carpentes aristas*.

Ep. 242

Ὦς βαρὺ τοῦτο, Πρίηπε, καὶ εὖ τετυλωμένον ὄπλον
πᾶν ἀπὸ βουβώνων ἀθρόον ἐκκέχυκας
εἰς γάμον οὐκ ἀνέτοιμον.

Parum apte ERYCIUS, si ita scripsit, verbo *ἐκχεῖν*, *effundere* usus est de rigido „porrecto ab inguine palo.” Debebat *ἐκτίτακας*, verum adeo supini sunt saepe sequiores hi poetastri in verborum delectu, ut fortasse nihil mutare sit satius.

Ep. 251, 6

Ἄ μέγα θαῦμα·

Φλέξει τις πυρὶ πῦρ· ἤψατ' Ἐρωτος Ἐρως.

Concinnitas postulat *Φλέξεν*.

Ep. 266, 3

Νεῦρα σε μανύει τετανυσμένα καὶ φλέβες ἄρθρων,
καὶ κενεὰ σαρκῶν ψυχολιπῆς δύναμις.

Quid sibi velit *vis nudata carnibus et deficiens anima*, quam in ceteris criteriis dicit ignotus poeta indicare Momi imaginem, non exputo. Sine dubio voluit *corpus exsangue*, quare conieci:

καὶ κενεὰ σαρκῶν ψυχολιπῆς τε φύσις.

Ep. 273

τοίγαρ ἀνῖαι

δρυννται δολιχῶν ὀππόσαι ἐκ πυρετῶν,
καὶ ὀπόσα τμηθέντος ἐπὶ χροδὲς ἄρκια θεῖναι
Φάρμακα, πρηεῖς οἶσθα καὶ Ἡπιδόνης.

CRINAGORAS Praxagorae medico his versibus tribuit summam tam morborum quam vulnerum curandarum peritiam, sed ut intellegi queant, mutata interpunctione sic emendandi sunt:

καὶ ὀπόσα τμηθέντος ἀπὸ χροδὲς, ἄρκια θεῖναι
Φάρμακα πρηεῖς οἶσθα παρ' Ἡπιδόνης.

Verte „quotquot enim dolores longis e febris et quotquot e vulneribus oriuntur, his utilia et efficacia dare remedia didicisti ab Epiona”. Ἀρκία νόστων remedia similiter dixit Nicander The-riac. 837. Vulgata lectio ideo ferri nequit, quia ridicula foret medico laus nosse quidem febrium dolores, quos multo sane melius noverant ipsi aegrotantes, et ignorare dolorum illorum remedia. Erunt fortasse qui praep. ἐπὶ sic tueantur, ut timesin statuunt pro ἐπιτμηθέντος et genetivum absolutum. At usus verbi ἐπιτέμ-νειν excluderet gravia vulnera, nec mirum est, loco semel male interpuncto et intellecto, Planudem aliumve pro ἀπὸ substituuisse ἐπὶ, ut species saltem aliqua sententiae existeret.

Ep. 294, 3. De Homeri patria ΑΝΥΤΕ:

ἢ τὸ μὲν ἄγνωστον, ὃ δ' ἀθανάτοις ἴσος ἦρας
ταῖς Μούσαις ἔλιπεν πατρίδα καὶ γενεήν.

Quid hoc sibi velit, non satis intellego. Agitur enim de Homeri patria, non de patria Musarum, nec castis sororibus genus tri- buere fas erat. An poetria dederat τὰς Μούσας, ut intellegeren- tur ipsa Homeri carmina, in quibus perpetuo habitat, quaeque tamquam filias reliquerit, quemadmodum fere Epaminondas filias se relinquere dixit opera sua, pugnas in Leuctris et ad Man- tineam?

Ep. 307

Ἴδ' ὡς ὁ πρέσβυς ἐκ μέθης Ἀνακρέων
ὑπεσκέλισται καὶ τὸ λῶπος ἔλκεται
ἐσάχρι γυίων· τῶν δὲ βλαυτίων τὸ μὲν
ὁμῶς Φυλάσσει, θάτερον δ' ἀπώλεσεν.

Pro inepto ὁμῶς Iacobs nec satis apte nec leniter ἀκμνή, i. e. ἔτι, coniecit. Legerim:

τῶν δὲ βλαυτίων τὸ μὲν
μόλις Φυλάσσει, θάτερον δ' ἀπώλεσεν.

quod graphice dictum est. Eadem confusio perdidit locum Dionysii Hal. Arch. I 64, 3, ubi lege κρατοῦσι δὲ μόλις οἱ σὺν Αἰνείᾳ pro δ' ὁμῶς, quod cur ferri nequeat exposui nuper in Adn. Crit. ad Dion. libr. III primos in *Verslagen en Mededeelingen der Kon. Academie van Wetenschappen* III 3, 75, ubi loci remedium me adhuc latebat.

Ep. 335

Πορφύριον Κάλχαντος Ἄναξ καὶ δῆμος ἐγείρει,
 πολλοῖς εὐκαμάτοις βριθόμενον στεφάνοις,
 πᾶσι μεθ' ἡνιόχοισι νεώτατον, ὅσπον ἄριστον,
 ἀλλὰ τόσον νίκης κάρτος ἐνεγκάμενον.
 Ἐπρεπε μὲν χρυσέῳ ἐν ἀγάλματι, μὴδ' ἐνὶ χαλκῷ
 τοῦτον τοῖς ἄλλοις εἵκελον ἐστάμεναι.

Multum vereor ut mutanda codicis lectione *μιν* in *μὲν* viri docti recte hoc epigramma emendarint. Qadit enim in oculos vs. 2 iam continere causam, cur Imperator et populus Porphyrium aurigam statuæ honore dignum censuerint, itaque inutilem huic periodo adhaerere, ut nunc editur, versum quartum. Is vero versus optime ordietur novam sententiam, quod si admitteris, locus non erit particulae *μὲν*, sed erit pronomini. Quod si ita est, vitii sedes est *τοῦτον*. Legerim:

Ἄλλὰ τόσον νίκης κάρτος ἐνεγκάμενον
 ἔπρεπε μιν χρυσέῳ ἐν ἀγάλματι, μὴδ' ἐνὶ χαλκῷ
 τοῦτῳ τοῖς ἄλλοις εἵκελον ἐστάμεναι.

Ep. 336, 4

ἡνία καὶ ζώνην ἱππότην ἀνθέμενος.

Ζώνη hic idem significare videtur quod veteribus est *ζεύγλη*. Eodem sensu est apud Agathiam IV 3, 47

Μή τις ὑπαυχενίοιο λιπὼν ζωστῆρα λεπάδνου κτέ.

de quo loco supra egimus. Notavi propterea quod in lexiis de hoc usu siletur.

Ep. 386, 4

καὶ νῦν γραφεῖς ἔστηκεν ὕψου σὺν δίφρῳ.

Fortasse THOMAS dedit ὕψος ἐν δίφρῳ.

Scribebam m. Aprili a. 1886.

Traiecti a. Rh.

THUCYDIDEA.

SCRIPSIT

S. A. NABER.

(Contin. e pag. 334).

In septimo libro capite secundo malo ἥσθοντο quam ἥσθάνοντο, sed gravius est quod offendit capite quarto. Plemmyrium Nicias praesidio firmat et additur causa: ῥῥων αὐτῷ ἐφαίνεται ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι. Neque hoc obscurum est et pergit interpretari Thucydides: δι' ἐλάσσονος γὰρ ἐφορμήσειν σφᾶς· hoc quoque intelligo, sed quid est quod continuo sequitur: καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσεσθαι, ἐάν τι ναυτικῷ κινῶνται; Primum si bene assequor quid sit ἐπανάγεσθαι et ἐπαναγωγὴν ποιεῖσθαι, bis fere idem dicitur; deinde quam est insolitum ἐάν τι ναυτικῷ κινῶνται, quod necessario mutato subjecto de Syracusanis intelligendum est. Sequuntur fere editores lectionem Vaticani Codicis, nam reliqui habent ἐπαγωγὰς. Hoc quid sit et alibi saepe apparet et c. 24, ubi commemoratur ἡ ἐπαγωγή τῶν ἐπιτηδείων indeque VI 103: τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσήμετο fere malim ἐπήγετο. Sed obstat quominus illic ἐπαγωγὰς amplectamur, illud ἐάν τι ναυτικῷ κινῶνται, quod etiamsi obscure dictum sit, tamen nullo modo poterit nisi de hostibus intelligi. Quid autem, si Nicias eam navium stationem elegit, quo facilius commeatus subvehi possent, etiamsi forte, quod jam tum praesagiebat animo, navali pugna inferior discessisset? Si concedis Thucydi-

dem hoc potuisset scribere, facile est receptam scripturam ita immutare, ut revera ita dixisse videatur. Cepit Plemmyrium, quod εἰ τειχισθεῖη, ῥῶν αὐτῷ ἐφάνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ ἐφορμήσειν σφᾶς καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαγωγὰς ποιήσεσθαι, ἐάν τι ναυτικῷ ἡττῶνται. Addam, quod attentos lectores fugere non potest, sic demum bene dictum esse ὥσπερ νῦν, nam mari nondum pugnatum fuerat, quod haud parum incommodum est, si ἐπαναγωγὰς retinere velis. Sed ad pugnam navalem dixeris perinde fuisse, utrum hanc stationem an illam Athenienses eligerent. Deinde quod legitur οἱ πολλοὶ διεφθείροντο, est de eo supplemento Codicis B Arnoldus adeundus et quod Syracusani equites in Olympio in praesidio collocarunt, ne Athenienses κακουργήσοντες ἐξίοιεν, quia prohibuerunt quidem quominus latius vagarentur, nec tamen castris compellere potuerunt, praestabit legere: ἵνα μὴ κακουργήσοντες ἐξί(όντες λανθάνο)ιεν.

Quinto capite Photius qui locum laudavit, non legit ἐντὸς λίαν, sed λίαν ἐντός. In extremo octavo capite quaedam corrupta sunt, ad quorum emendationem adhiberi debet Dio Cassius XLVII 36: αὐτοὶ τε διὰ Φυλακῆς μᾶλλον ἢ διὰ κινδύνων τὸ στρατόπεδον ἐποιοῦντο, sed mihi quidem emendatio non successit. Non vacat mende c. 11 in Niciae Epistula: τὰ πρότερον πραχθέντα ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπισολαῖς ἴδε· an scribendum est γραφέντα? Cap. 12: τὸ ναυτικὸν ἤκμαζε τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι, difficile est non suspicari τῶν ξύλων verum esse et αἱ νῆες τοσοῦτον ἤδη χρόνον θαλασσεύουσαι, dici certe solent σαλεύουσαι. Sequitur c. 13 illud ἐπ' αὐτομολίας προφάσει, quod multorum temerariis coniecturis infame est; tandem Herwerdenus post Grotum et Classenium eo devenit, *Stud.* p. 156, ut locum sanum esse putaret, credo quod nulla probabilis correctio hucusque excogitari potuit, nam quod interpretatur: oblata transfugiendi ad hostes occasione, ne ipse quidem tuebitur, si quid melius et convenientius ex traditis literarum ductibus erui potuerit. Est sermo de sociis navalibus, qui appropinquante ruina faciunt quod mures solent. Duae quasi hominum species distinguuntur: οἱ δ' ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικὸν τε δὴ καὶ τᾶλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεσῶτα

ὄρῳσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται οἳ ὥς ἔκαστοι δύνανται· πολλή δ' ἡ Σικελία. Deinde de altera hominum specie: εἰσὶ δ' οἱ καὶ αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι, ἀνδράποδα Ἑκκαρικὰ ἀντεμβιβάζσαντες ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῆρηνται. Et hi homines et illi delabuntur venia impetrata, dum fere pro concessio habetur, quod trierarchi non possunt vetare; supra enim iam fuit sermo de transfugis: οἳ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλον καθεσθήκαμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν ἀναγκασοὶ ἐσβάντες εὐθύς κατὰ πόλεις ἀποχωροῦσιν. Deinde sequitur id de duplici hominum genere quos vidimus, qui sponte neque ἀναγκασοὶ naves conscenderunt et nunc venia impetrata quoquoersus dilabuntur. Quid tandem interest inter duas species, quae tam diserte inter sese opponuntur? Nempe qui secundo loco memorantur, ut digredi liceat, dant vicarium, mancipium aliquod Ἑκκαρικὸν itaque, quia de altero negat qui ait de altero, illi vicarium non dant. Cur tandem? quia eo praetextu utebantur, se non debere invitos retineri, quod suis impensis in expeditionis venissent societatem. Iam id quomodo literarum ductibus convenienter poterit elici e corruptis verbis ἐπ' αὐτομολίας προφάσει? Forte recordatus sum notissimi Musaei versiculi: αὐτὸς ἐὼν ἐρέτης, αὐτόζολος, αὐτόματος νηὺς et conferat mihi quis apud Henricum Stephanum quomodo usurpetur adiectivum αὐτόζολος. Mortuus in epigrammate quodam: αὐτόζολος ἦλθεν εἰς Ἀῖδην νεκρῶν πορθμίδος οὐ χατέων: venit igitur suo periculo, proprio Marte, alienae opis non indigus, sibi soli parens, nulli alieno imperio subiectus, οὐκ ἀναγκαστός denique et Charoni mercedem non persoluturus. Eodem modo illi ἐπ' αὐτοζολίας προφάσει ἀπέρχονται, neque etiamsi velis, retrahi possis: πολλή δ' ἡ Σικελία.

Sequitur c. 14: βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν, οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. Haec, inquit Herwerdenus, suum Oedipum exspectant. Temerarium fortasse est difficilem locum attingere, sed non semper difficilia sunt, quae difficillima videntur esse. Qui homines ἐξορμῶσι τὴν ναῦν? Sunt certe iidem qui ξυνέχουσι τὴν εἰρεσίαν, quo nomine fere necessario remiges ipsos intelligere debemus. Haec fortasse etiam mens Classenii fuit, quamquam eius verba

parum intelligo: *Beide Ausdrücke fassen die wichtigsten Erfordernisse eines guten Ruderers zusammen: so wohl das Schiff rasch in Bewegung zu setzen, wie auch das in Bewegung begriffene Rudern der Mannschaft rechtzeitig inne zu halten.* Sunt igitur navium praefecti, quorum pauci sunt secundum Niciam, qui remiges in ordinem cogunt et continent et imperare didicerunt atque hinc potissimum laxata disciplina βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος. Poterit igitur fortasse commendari: ὀλίγοι τῶν ναυάρχων, nam utitur generali nomine Nicias, quia non tantum trierarchorum hoc erat vitium, sed praefectorum omnium, etiam in sociorum navibus.

Cap. VII. 18: τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγγεγνητό τις βῶμη, vidi quidem quae Classenius et ad hunc locum disputavit et ad vs. 31 in critica adnotatione, et tamen malo ὀρμή scribere; deinde in sententia paulo longiore, quam confer apud ipsum pro ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων malo ἐς δίκας προκαλουμένων σφῶν et induendum id quod sequitur οἱ Λακεδαιμόνιοι: nihil opus est hoc pluribus demonstrare. Cap. 22 de minore Syracusarum portu, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς, olim ostendere volui esse legendum: οὗ ἦν καὶ ἕτερον νεώριον: sed non est hoc satis, nam quod sequitur: ἀπῆντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεύσας, ibi quoque eadem de causa requiritur: ἐκ τοῦ ἑτέρου νεωρίου. Cap. 27: τὸ ἔχειν αὐτοὺς πολυτελεῖς ἐφαίνετο, alere milites est nisi fallor τρέφειν. Cap. 28 Herwerdenus recte contra Badhamum tutatus est verbum περισίσειν, quod confirmatur Dionis Cassii loco Vol. I p. 31 Df. Sed paulo gravius vitium est c. 31 de Corinthiorum navibus, quae οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον ναυμαχεῖν τε μέλλουσι. Apparet hoc ferri non posse, itaque alii deleverunt obiectum τὸν πόλεμον, alii scripsere: καταλείπουσι τὸν πορθμόν, alii καταλύουσι τὴν φυλακὴν. Commendo medicinam paulo elegantiore: καταλύουσι τὸν σαθρόν. Imprimis evidens correctio est, si quis meminerit quam frequenter soleant confundi Π et ΣΤ. Causam dicet Bastius in Commentatione palaeographica p. 931 et alia exempla dedi in Lance Saturā p. 7. Ex Photio suppleri poterit c. 33: οἱ πρότερον περιορώμενοι (τὸν πόλεμον) ξυστάντες ἐβοήθουν. Cap. 34 malo: διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκ ἐπαναγωγὴν quam

οὐκέτι. Cap. 38 praestat ταύτης δ' ἡμέρας quam τῆς δ' ἡμέρας. Cap. 42: τῷ στρατεύματι ὡς ἐκ κακῶν ῥώμῃ τις ἐγγεγνητο, arridet ἐπεγένητο. Adducit ad moenia Demosthenes machinas c. 43; deinde, ὡς δ' αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησαν ὑπὸ τῶν ἐναντιῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναί, κτῆ., hic miror quod in tam accurata descriptione id omissum est, quod vel maxime scire interest, quomodo machinae incendio deletae sint, nec facile, si ortum esset incendium, continuo addidisset scriptor: καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο, nam ipsum incendium fuisset Atheniensibus impedimento, quominus ad muros accederent; hinc mihi subnata suspicio est, esse legendum: κατεκωλύθησαν. Hoc variis modis fieri potuit, sed saepe dictu quam factu facilius fuit ignem conicere in hostium opera, cf. IV. 100.

Cap. 47 Demosthenes auctor est, ut Athenienses domum abeant, ἔως ἔτι τὸ πέλαγος οἶόν τε περαιῶσθαι καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γούν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. Hic quid est τοῦ στρατεύματος? Parum proficimus Classenii adnotatione: *so lange es möglich wäre, wenigstens mit den neuangekommenen Schiffen ihres Gesamtheeres (wenn auch auf die übrigen Theile wenig zu rechnen sei) den Sieg zu gewinnen*. Hic recte Herwerdenus: si genetivus partitivus est, male abundat; deinde non ineptum fore scribit τοῦ πορθμοῦ, quod certe longe melius quam περαιώματος vel θεραπεύματος, quae coniecturae parum felices Reiskio et Madvigio debentur. Nec tamen difficile est verum invenire; emenda: τοῦ στόματος ταῖς γούν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. Eodem modo τὸ τοῦ λιμένος στόμα simpliciter στόμα dictum fuit c. 23. Unde sit natum vitium, satis notum esse arbitror. In iis quae continuo sequuntur iteranda videtur praepositio: ὠφελιμώτερον ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι ἢ (πρὸς) Συρακοσίους.

Initio capitis 49 Herwerdenus *Mnem.* XII 176 paulo longiorem interpolationem, quippe qua nihil novi continetur, in suspicionem vocavit; sed mihi nondum ab omni parte persuasit et praestabit fortasse ante tentare num corrupta verba emendare possis, quam ad ultimam rationem recurras. Primum quod leve est, inserenda videtur praepositio: πολὺ τὸ βουλόμενον (ἐπὶ) τοῖς Ἀθηναίοις

γίνεσθαι τὰ πράγματα· sed multo gravior oritur quaestio de illis: ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσύνει κρατηθεῖς. Dicent interpretes quid deinceps ab editoribus tentatum sit, ut ex hisce vocabulis aliquem tolerabilem sensum extunderent, sed libenter concedo nihil eorum ferri posse. Sequar meum institutum: quid apte dici potuit? Opinor, Niciam ab obsidione recedere noluisse, quum magis etiam quam antea navibus confideret, si forte terra superaretur; illud certe videmus, quamdiu licuerit, maluisse Niciam terra quam mari rem gerere, cf. VI. 99, quum navalem pugnam quantum posset, evitaret. Hoc quomodo Graece dici poterit? Ἄμα ταῖς γοῦν ναυσὶν (μᾶλλον) ἢ πρότερον θαρσύνει εἰ κρατηθείη. In illud μᾶλλον etiam Herwerdenus olim inciderat. In extremo capite: ὑπόνοια μὴ τι καὶ πλέον εἰδῶς δ Νικίας ἰσχυρίζεται, praefero indicativum ἰσχυρίζετο.

Cap. 53 vulgo editur: ἀντεμνηχανήσαντό τε σβεσθήρια κωλύματα καὶ παύσαντες τὴν τε φλόγα καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν δλκάδα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. Orationis scabritiem Classenius ita excusavit: *die Wirkung des σβεσθήρια tritt in παύσαντες τὴν φλόγα, des κωλύματα in τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν δλκάδα hervor*. Nihil horum Herwerdeno persuaderi potuit itaque cum Badhamo rectissime verba καὶ παύσαντες τὴν φλόγα transposuit post τὴν δλκάδα. Perficies autem correctionem si praeterea, pro καὶ τὸ rescripseris ὥς itaque sine ulla offensione intelligitur: ἀντεμνηχανήσαντό τε σβεσθήρια κωλύματα ὥς μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν δλκάδα, καὶ παύσαντες τὴν φλόγα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. Cap. 57 dixi *Mnem.* XIX. 251, cur αὐτοῖωνες malim et spuria sunt verba: [ὅτι θάλάσσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι] et Δωριῆς ἐπὶ Δωριᾶς μετ' [Ἀθηναίων] Ἰώνων.

Athenienses in portu Syracusarum postremum dimicaturi, novo modo naves instruxerant, cum locorum angustiiis includerentur et circumcirca hostes omnia obtinerent, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ, πολεμίας οὐσης. Hoc postquam Nicias exsecutus est ita pergit c. 63: ὦν χρὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεισούσης νη· νεὼς μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου κατασρώματος ὁπλίτας ἀπαράξειτε.

Tacent interpretes, sed mihi quidem difficile visum est intelligere, cur Athenienses Nicias vetet *ἐξωθεῖσθαι ἐς τὴν γῆν*, quod tum apte dictum esset, si hoc ipsum in navali pugna olim saepe fecissent illudque artificium Phormio aliive duces diligenter docuissent. Sed nec nunc neque olim debebant *ἐξωθεῖσθαι ἐς τὴν γῆν*, quae res semper et ubique perniciem affert. Iam dixerat Nicias quam in re deserere vellet in pugna, quae iam instabat, eam rationem qua Athenienses hucusque plurimum valuissent: τὸ μὴτ' αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μὴτ' ἐκείνους ἔαν ὠφέλιμον φαίνεται. Si legeretur: καὶ μὴ ἀνακρούεσθαι eorum verborum loco quae non intelligimus, nihil praeterea requireremus. Sed poterimusne hoc ipsum levi mutatione obtinere? Ita, opinor: ὦν χρὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνῃσθε καὶ μὴ ὥς εἴθισθε, ἀλλὰ ξυμπεσοῦσης κτέ. ΩΣΕΙΘΙΣΘΕ primum factum est ΩΣΕΙΘΕΙΣΘΑΙ et ΕΞΩΘΕΙΣΘΑΙ, deinde ut hoc tamen aliquid significaret, adscriptum fuit ἐς αὐτήν. Extrema huius capituli verba sunt: μετ' ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπισήμη κρείσσων ἐστὶν ἐτέρας εὐτυχούσης βώμης, sed longe praefero βύμης. Est βύμη quam Itali nisi fallor hodie *furiam* appellant.

Cap. 69. Nicias describitur in cohortatione ad milites, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίκαιαν ἐξουσίας. Verum ubi est ἀνεπιτακτος ἐξουσία, ibi licentia potius est quam libertas et eleganter corrigere poteris: αὐτεπιτάκτου neque nihil est hoc vocabulum a Dione Cassio usurpari LXXVIII. 39. Cap. 71 uterque terrester exercitus in litore expositus πολλὸν τὸν ἀγῶνα — εἶχε, sed Plutarchus de Glor. Athen. 618, qui hunc locum descripsit, ἄλασον ἀγῶνα appellavit. Quaerere coepi quid fortasse lateret, nam nemo certe credet ἄλασον debere probari et dixerim nunc ἄπλετον ἀγῶνα a Plutarcho fuisse dictum eaque lectio poterit fortasse ipsi Thucydidi utiliter reddi; nihil tamen definitio, sed Dio Cassius vocabulum saepissime usurpavit. Cap. 73 describit Syracusanos ἀπὸ ναυμαχίας μεγάλης ἀναπεπαυμένους· hic adnotavit Herwerdenus se exspectasse ἀναπαυομένους, sed, credo, participium delendum est: τοὺς δ' ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης καὶ ἅμα ἐορτῆς οὔσης — οὐ δοκεῖν ἂν ῥᾷδίως ἐβελῆσαι ὑπακοῦσαι· hic praeterea nihil requiro.

Stulte erratum fuit c. 75: οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν. Classenius coniecit ὀρθῶς et rogat Herwerdenus num forte verum sit ἀπιούσι. Equidem commendabo: ἐξιοῦσι, quod et correctionis facilitate sese commendat et fortasse lectum fuit a Dione Cassio XLI. 9. Deinde in verbis quae editores multum torserunt: εἴ τῳ δὲ προλίποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ δλίγων ἐπιθεασμῶν καὶ οἰμωγῆς ὑπολειπόμενοι, satis est: εἴ τῳ δὲ προλίποι τὸ σῶμα, neque id quod est ῥώμη habet Dio Cassius XL. 25. Ferri autem nequaquam potest οὐκ ἄνευ δλίγων, sed quod scribit Herwerdenus corruptum esse δλίγων, id fere dubito, nec viri docti coniiciendo multum profecerunt; mihi negatio insiticia visa est: ἄνευ δλίγων = μετὰ πολλῶν, sed ad eum modum etiam alia ratione correctio institui poterit. Cap. 78: βουλόμενοι . . . ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φερέσθαι, nonne praestat: μετὰ σφῶν ἀποφέρεσθαι? Cap. 81 quod Herwerdenus cum Lobeckio edidit ξυνειληθέντες pro ἀνειληθέντες, haud satis evidens medicina mihi videtur propter Hesychium, qui hoc ipsum ἀνειληθέντες in Lexico suo enotavit, et Dionis Cassii auctoritatem XLIII. 2 et Appiani Exped. Alex. 4. 5.

Paulo diligentius videndum est de c. 84. Ibi describitur quomodo tandem Athenienses ad Assinarum flumen pervenerint. Instantibus hostibus, dum alter alterum praevertere conabatur, χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποιοῦν· ἄθροοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτον τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτουν. Magna tum clades accepta fuit, sed nihil ad eam, quae patrum memoria ad Berezinam accepta est. Pergit Thucydides: περί τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθύς διεφθείροντο, οἱ δ' ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. Rem si spectas, apparet quid scriptor voluerit narrare: in illo tumultu inextricabili multi statim in ripa perierunt, alii delapsi in flumen suffocati sunt. Quod attinet ad participium ἐμπαλασσόμενοι, quomodo corruptum legatur apud Dionem Cassium et quid secundum Aelium Dionysium significet, egi ἐν λογίῳ Ἑρμῇ p. 423, nec describam, quod ad Dionis magis emendationem pertinet, quam ad Thucydidis intelligentiam. Satis est scire secundum Scholiastam ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον significare: συμπλεκόμενοι κατέπιπτον. Sed quid est περί τοῖς δορατίοις διε-

Φθείροντο? Per se hoc optime intelligitur: afferunt viri docti Plutarchi locum: κατὰ πρᾶνους φερόμενοι τοῖς δόρασι περιέπιπτον αὐτοὶ τοῖς ἑαυτῶν, nec dubium est quin eandem scripturam Lucianus in codice suo invenerit, cum Zeux. c. 10 locum ita imitetur: περιπειρόμενοι ὑπ' ἀλλήλων τοῖς δορατίοις et ducit eodem Aelius Dionysius scribens: ἐμπαλασσόμενοι· ἀντὶ τοῦ ἐμπλεκόμενοι, περιπειρόμενοι δόρατι, φυρόμενοι. Sed lectionem quantumvis vetustam veram esse nego. Veluti quod Aelio Dionysio ἐμπαλασσόμενοι est περιπειρόμενοι δόρατι, id certe non probandum, nam si quidem Thucydides scripsit, quod hodie in libris est, debemus locum necessario intelligere, quemadmodum Arnoldus intellexit: *it is evident that the words εὐθὺς διεφθείροντο refer to περὶ τοῖς δορατίοις and οἱ — κατέρρεον το σκεύεσιν*, quamquam hoc si sequeris, δόρατια illa nihil pertinebunt ad participium ἐμπαλασσόμενοι. Sed legerint Lucianus et Aelius Dionysius idem hoc, quod hodie quoque legimus: novi tamen quam vetustae admodum librorum Graecorum corruptelae sint, quos sanae rationi numquam antepōnam et quid tandem est περὶ τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν? Praepositionem cum dativo iunctam eodem modo Thucydides habet I 69: τὸν βάρβαρον περὶ αὐτῷ σφαλέντα. Intelligo, inquam, περὶ δορατίοις ἐμπαλασσόμενοι, sed absurdum fere est in tam horrenda clade hastarum mentionem coniungere cum sarcinis. Instabat periculum, credo, ab utrisque, sed non eodem modo: etiamsi unus et alter iaculo transfixus fuerit, dum omnia confundebantur in globum, dum alter alterum trudebat, longe tamen plurimi, uti aequum est, perierunt περὶ τοῖς σκεύεσιν, sub sarcinis suffocati, depulsi, conculcati. Nec fortasse alienum est adscribere verba Adolphi Thiers: postquam, inquit, ad Berezinam perventum est, *on se serrait, on se foulait, on montait sur ceux qui étaient trop faibles pour se soutenir, et on les écrasait sous ses pieds*. Mitto dicere in ea consternatione maius fuisse ab gladiis periculum quam ab hastis itaque Dio Cassius XLVII. 44: συμπελεκόμενοι τινες τὸ μὲν παλεῖν ἀλλήλους ἀφ' ἑρῶντο, τῇ δὲ δὴ συμμίζει καὶ τῶν ξιφῶν καὶ τῶν σωμάτων διώλυντο. Sensit hoc Herwerdenus, qui, exspectes potius inquit, pro σκεύεσιν, ξυστοῖς vel ξίφεσιν vel aliquid eiusmodi, *Stud.* p. 103, sed in editione suspicionem non recepit, credo, quod non satis evidens videbatur. Ita est: locus alit vitium,

sed corruptum est *δορατίοις*, non *σκεύεσιν*. Poterimusne invenire probabilem medicinam? Videamus. Cuiusmodi hoc agmen fuit? Legimus hoc c. 75: οἱ τε ἄλλοι ἔφερον πάντες ὅτι τις ἐδύνατο χρήσιμον, καὶ οἱ ὀπλίται καὶ οἱ ἵππῃς παρὰ τὸ εἰωθὸς τὰ σφέτερ' αὐτῶν σιτία ἐπὶ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν ἀπορία ἀκολούθων, οἱ δ' ἀπισίᾳ. Atque hic commodè Xenophontis recordeo in *Cyrop.* II. 3. 14: ἡμεῖς δὲ γε ἐν μεγάλοις φορτίοις καὶ βαδίζειν καὶ τρέχειν ἡναγκαζόμεθα· ὥς νῦν ἐμοὶ δοκεῖν τὸ τῶν ὅπλων φόρημα πτεροῖς μᾶλλον εἰσπέναι ἢ φορτίῳ. Hoc ipsum est: περὶ τε τοῖς φορτίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, κτέ. Thucydidis locum Dio Cassius haud semel imitatus est et operæ pretium est considerare XXXVI. 49: ἐν ταύτῳ τοῖς τε ἵπποις καὶ ταῖς καμήλοις καὶ παντοδαποῖς οὗσι καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἀναστρεφόμενοι· hic Thucydidem respici apparet, nam mox sequitur: καὶ τούτου ῥᾶον ἄτε καὶ ἀλλήλοις ἐμπλαζόμενοι ἐφθείροντο. Sed quid est παντοδαποῖς οὗσι? Scribe uncialibus literis ΠΑΝΤΟΔΑΠΟΙΣΟΤΣΙ et emicabit vera lectio ΠΑΝΤΟΔΑΠΟΙΣΣΚΕΤΕΣΙ, h. e. παντοδαποῖς σκεύεσι. Verbum non addam.

Nondum hoc Thucydidis caput dimittere possum. Οἱ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλις ἐσφάζον. Dixeris non Peloponnesios sed Syracusanos hoc fecisse itaque reponendum esse οἱ τε Συρακόσιοι. Quamquam sunt qui vulgatam scripturam excusare velint, tuto tamen Syracusanorum nomen reponi poterit, nam qui modo attendit animum, saepe videbit multos mortales et dum scribunt et inter loquendum, nescio quo memoriae vitio nomina propria confundere et Titium appellare, quem rectissime Maevium esse norunt. In Thucydidis libris confusa sunt Atheniensium et Thebanorum nomina VI. 95 et alia exempla dedi ad Longum *Mnem.* XVI. 215 et ad Iulianum *Mnem.* XXII. 403. Nunc autem praeterea aliquid accedit, quod incertum qua de causa viri docti elevare conantur: Longinus c. 38 locum laudavit recteque legit: οἱ τε Συρακόσιοι ἐπικαταβάντες. Hic credo Herwerdenum in longo opere non attendisse animum, nam minime dubito quin eum nunc poeniteat scripsisse quod scripserit.

In octavo libro statim ab initio mihi cum Classenio res est,

qui notum locum ita edendum curavit: ἡπίσουν — μὴ οὕτω γε ἄγαν πασσυδί διεφθάρθαι· hanc enim esse lectionem Vaticani codicis, cui in hoc ultimo libro plurimum auctoritatis tribuendum sit, cum reliqui habeant οὕτω γε ἂν πασσυδί. Herwerdenus autem omisit conferre *Mnem.* X. 93, ubi Cobetus de Aelii Dionysii adnotatione quae apud Photium superest: πασσυδί· παντελῶς ὁ Θουκυδίδης· μὴ οὕτω τε πασσυδί διεφθάρθαι· ὅπερ ἀγνοήσαντές τινες γράφουσι πασσυδί. Suspicionem, inquit Cobetus, Aelium Dionysium probare formam πασσυδί et reicere vulgatam librorum scripturam πανσυδί. Sed nihil liquido definiri aut demonstrari potest et parum refert, quia de vocabuli significatione nulla esse potest dubitatio. Ita Cobetus; sed mihi diversa forma fuisse videtur, quam Aelius Dionysius improbavit, nempe πασσυρί, quod vocabulum non effugit Pollucis reprehensionem IX. 143. Sed videmus illud ἄγαν non lectum fuisse in grammatici codice, deinde facile concedimus Cobeto, ἄγαν πασσυδί risum movere, quod ridicule dictum sit et liquido possumus affirmare, non magis illud ἄγαν lectum fuisse in Thucydidis libro, quo Dio Cassius usus est, nam locum *terdecies* imitatus est, neque umquam absurdum illud ἄγαν adscripsit. Hinc concludit Cobetus veram esse scriptoris manum: μὴ οὕτω γε πασσυδί διεφθάρθαι, quod particula ἂν apud Dionysium itidem desit, neque ullus omnino ei locus sit. Verum enimvero de hoc postremo dubito: contuli enim II. 102: ἐδόκει ἱκανῶς ἂν κεχῶσθαι, V. 46: εἰπεῖν ὅτι, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους συμμάχους πεποιῆσθαι, VIII. 2: διαλογιζόμενοι κινδύνων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπόν et his locis laudatis, locum de quo agimus nil mali suspicatus Do-braeus exscripsit *Advers.* I p. 108. Aut fallor aut verum est: μὴ οὕτω γε ἂν πασσυδί διεφθάρθαι tantumque de Vaticani Codicis auctoritate detractum esse vides. *They did not believe that it could have been so utterly destroyed:* recte vertit Arnoldus. Ceterum ἄγαν itidem abundare videtur I. 75: ἄρ' ἄξιοι ἐσμεν μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι;

Ad secundum caput adverbium ἐθελοντί ex textu ab Herwerdeno eximitur; sciendum tamen est, etiam Dionem Cassium ita loqui XXXVIII. 20. Capite quinto spuria videntur inutilia verba: ὁς ἐς Εὐβοίαν πλεῖν ἐμελλε et quod scribit Herwerdenus

se primum correxisse ἀποκτενεῖν pro ἀποκτεῖναι, memini diu ante iam eodem modo scripsisse Cobetum *Mnem.* III. 171, et ante Cobetum iam Reiskius ita correxerat, cf. Herbstius contra Cobetum p. 18. Octavo capite et alia remanet difficultas, quam frustra removeere studui et obscura verba sunt, Lacadaemonios iam contemptui habuisse Athenienses, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολὺ πω ἐφαίνετο. Sciendum est in Vaticano libro legi οὐδὲν αὐτῶν, in aliis autem quibusdam αὐτῶν οὐδέν· sed mihi quidem haec verba scribenda videntur: ὅτι ναυτικὸν αὐτῶν οὐδέ πω ἐφαίνετο· fuerant enim in nova classe exstruenda occupati, c. 4, et haud ita diu post iam navibus triginta septem navigabant, c. 10. Sed in paucis ridiculum est quod de Spartanis legimus c. 11: ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διεννοῦντο πέμπειν. Scribit Classenius hoc solo loco apud Thucydidem *Ionicum* bellum appellari; sed recte potuit, opinor, Ionicum bellum dici, quod magnam partem in Ionia gestum est; id quaeritur poterintne Spartani *tunc temporis* Ionicum bellum appellare? Narratur aliquando, nam notus iocus est, Fredericus Magnus in concione ad milites haec verba fecisse: Aggredimur hodie, inquit, commilitones, septennale bellum. Vero nomine non minus ridiculum est hic mentionem facere τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου. Quid autem Spartani? Non Ioniam, opinor, reformidabant, sed mare, quum viderent se ne post Siculam quidem cladem Atheniensibus pares esse posse. Quin igitur corrigimus: ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ ναυτικοῦ πολέμου ἔπταισαν.

Cap. 12. Alcibiades Endio persuadere conatur ut ne belli gerendi gloriam Agidi regi concedat: ἔτυχε γὰρ τῷ Ἀγίδι αὐτὸς διάφορος ὢν. Satis novimus fuisse inimicitias inter Alcibiadem et Agidem idque Thucydidēs mox narrabit ipse c. 45; sed nunc ut intelligamus, quid sit factum ut Endius Alcibiadi morem gereret, illud fuit scribendum, Endium odiasse Agidem, quod praeterea ipsa re apparuit. Sed hoc si vere suspicatus sum, οὗτος praestabit scribere. Si servabis αὐτός, quod de Alcibiade necessario intelligendum est, non rectissime poterit continuo sequi: καὶ ὁ μὲν πείσας (Alcibiades) . . . ἀνήγετο.

Cap. 13. Peloponnesiorum naves ex Sicilia redeunt et inci-

dunt in Atheniensium classem: *περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσθαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν . . . διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.* Malo: *ἀνακοπεῖσθαι*: coactae fuerant cursum mutare, nam numero longe inferiores pugnam detractarant. Sed palmaris exstat emendatio c. 29: *ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός*, ubi Madvigius plaudentibus omnibus emendavit *τριάκοντα*, sed parvum vitium remanet eluendum. Significavit Tissaphernes in posterum sociorum navalium diurnum stipendium fore trium obolorum, quum hucusque unius drachmae fuisset. Itaque quoniam $200 \times 30 = 6000$, daturus erat quot mensibus unum talentum in binas naves, quum dedisset hucusque tantumdem in singulas. *Ἑρμοκράτους δ' ἀντειπόντος . . . ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἐκάσῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τριάκοντα τάλαντα ἐδίδου.* Quantum igitur quotidie dabatur? Nempe oboli $3\frac{1}{2}$, vel, si id mavis, quotmensibus drachmae $16\frac{1}{2}$. Tam incommoda est ea ratio ut, si nihil melius suppeteret, quamquam invitus cogerer Madvigii emendationem improbare. Sed aliud quid latet. *Non* cessit Hermocrati Tissaphernes: professus enim est, se in dies obolos ternos esse daturum, sed hoc tamen dedit enixis precibus, ut pro undecim navibus daret quantum satis esset navibus duodecim, scilicet ut ex illis navibus undecim una honoratiorem militiam haberet et socii *duplex* stipendium acciperent. Aperta res est et nunc demum plane intelligi potest quod continuo sequitur: *καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐδίδото.* Sed postquam sententiam explicavimus, locum relegamus: *Ἑρμοκράτους δ' ἀντειπόντος, . . ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἐκάσῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν.* Cogita nunc quid *ὅμως* significet, quid *παρὰ πέντε ναῦς*, quid ratio denique postulet et probabis meam suspicionem: *ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς* ὅτι πλέον ἀνδρὶ ἐκάσῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ΠΑΡΑ πέντε ναῦς. nimirum exceptis quinque navibus, quae duplex stipendium accepturae erant:

$$\frac{50 \times \frac{1}{2} \times 200 \times 30 + 5 \times 1 \times 200 \times 30}{6000} = 25 + 5 = 30 \text{ talenta}$$

et κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον quotiescumque novae naves advenissent, daturum se esse sponderat Persa pro undecim navibus non

talenta 5½ sed 6, nam in undecima quaque navi honoratior militia futura erat. Uti vides, nisi inserta negatione, haec significatio in Thucydidis verbis non inerit.

Cap. 35. Vix sana videntur verba: ταῖς περὶ Τριόπιον οὖσαις, si conferas cum proxime sequentibus: τὰς ἐπὶ τῷ Τριοπίῳ φρουρούσας, sed de emendatione nihil definire ausim. In Alcibiadis verbis c. 47: ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται καὶ οὐ πονηρίᾳ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλοῦσθι κατελθὼν — ξυμπολιτεύειν, recte deletum fuit οὐδὲ δημοκρατίᾳ, sed quid est καὶ οὐ πονηρίᾳ? Latet fortasse: καὶ οὐ πολυαρχίᾳ vel simile quid. Sequenti capite βασιλεῖ τε οὐκ εὐπορον εἶναι — Ἀθηναίοις προσθήμενον εἰς οὐ πιτεύει, πράγματα ἔχειν, prorsus requiro εὐλογον, quod speciem habet. Cap. 50 supervacanea verba sunt τὸ ἐν τῇ Σάμῳ quae itidem abundant VIII. 89. Satis impedita sunt quae narrantur c. VIII. 52, sed prima verba facilia erunt, si levem maculam eluerimus: Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσαι τοῖς Ἀθηναίοις, διότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως πεισθῆναι. Quid significat βούλομαι εἰ δύναμαι πεισθῆναι? Dicere id arduum est, sed nihil est quod editores non tentant. Audiamus Classenium. „Zu βουλόμενον δὲ ὅμως ist aus dem vorigen φίλον εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις zu verstehen. Alk. suchte den Tiss. für die Athenenser zu gewinnen: dieser fürchtete sich zwar vor der Uebermacht der Lokedaemonier (und scheute sich daher vor dem Uebertritt), eigentlich aber wünschte er die athenische Allianz, wenn er nur durch genügende Gründe überzeugt werden konnte (dass er den Schritt mit Sicherheit thun könnte).” Nego haec omnia inesse in verbis: εἰ δύναιτό πως πεισθῆναι et alii itidem, opinor, negabunt id scripsisse Thucydidem, quod, in tam simplici sententia praesertim, sine commentario nemo intelligere possit. Ne hoc quidem Classenius ostendere potuit, quod necessarium fuit, prolata quaedam ab Alcibiade argumenta fuisse, quae Tissaphernem hucusque latuissent; quin et plane contra erat, nam quod Lichas dixerat non esse prodendas sociorum in Asia urbes, id ad Alcibiadem relatum fuerat, sed colloquio Tissaphernes praesens interfuerat. In Monacensi libro legitur πεισθῆναι eaque lectio Krügero et

Herbatio placuit, sed Classenio concedo, hoc etiam difficilius intellectu esse. Nolo diutius hisce immorari et lectores satis considerare poterunt num tam contortis interpretationibus acquiescere debeant. Mihi quidem simplicissima res videtur: reponendum est: βουλόμενον δὲ ὁμῶς εἰ δύναιτό πως ξυμβῆναι. Videat mihi quis quam recte nunc reliqua adnectantur nec negligendum est c. 56: τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος ὥς τε τὸν Τισσαφέρην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα μὴ ξυμβῆναι.

Cap. 71: οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ τι πισεύων μὴ οὐκέτι ταρασσεσθαι αὐτούς, praefero futurum ταραξεσθαι. Cap. 76: Ἀλκιβιάδην ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν, quia ea παρέχομεν quae in nostra potestate sunt, scripserim: πράξειν. Cap. 79: προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικόμεναις προσβोधῆσιν sensit Classenius, quam hoc esset absonum: für ἀφικόμεναις erwartet man vielmehr ein Verbum der Absicht, wie ἀφωρημέναις, als des Erfolgs. Itaque non vidit rescribendum esse, quod facile inventu est: ἀπ' Ἀβύδου ἀφικόμενον. Sed est paulo utilius considerare c. 83. Queruntur Spartani et indigne ferunt, quod Tissaphernes maligne stipendium praebet: καὶ εἰ μὴ τις ἢ διαναυμαχήσει ἢ ἀπαλλάσσεται ὅθεν τροφὴν ἔξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς. Hic quid est ἀπαλλάσσεται? Respondent interpretes: Scil. ad Pharnabazum. Ita est: iamdudum hic Spartanos evocarat et stipendium fuerat pollicitus, τροφὴν ἐτοῖμος ἦν παρέχειν, ut est c. 80. Sed hoc me male habet, quod nemo haec verba intelliget, nisi antea in margine legerit, quo sensu illud ἀπαλλάσσεται accipiendum sit. Est, fateor, interdum obscurus Thucydides, sed quae apud eum obscura sunt, alio modo sunt obscura et in tam simplici narratione, non est locus obscuritati. Sed quid cesso? Lege: ἀποδείσσεται, deinde fortasse verius est ὅθεν τροφὴν ἔξουσιν, sed non minus bene poterit scribi: ὅθεν τροφὴν παρέξει.

In eodem capite quod legitur: ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει, explicatur ab Scholiasta: τὸ ἐπιφέρειν ὀργὴν ἐπὶ τοῦ χαρίζεσθαι καὶ συγχωρεῖν ἔταπτον οἱ παλαιοί, deinde hoc probat collato Cratiní loco, de quo praeter Meinekium etiam Cobetus adeundus ad Platon. Com. p. 25. Obiter addo eandem locutionem periisse

apud Platonem Legg. IX. 879 C, ubi philosophus demonstrat, quantus honos senibus ab iunioribus tribui debeat: *ἔοικε δὲ νέῳ παντὶ ὑπὸ γέροντος πληγέντι βραθύμως ὀργὴν ὑποφέρειν*. Satis intelligitur scribendum esse *ὀργὴν ἐπιφέρειν*, quo facto sponte excidet quo turbatur sententia, adverbium *βραθύμως*. Praeter hos tres locos, cum per multos annos animum sedulo attenderem nullum alium umquam invenire potui.

Inimicitiae erant inter Hermocratem et Tissaphernem, c. 85: *ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ αἰεὶ ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως*, sed stipendia non persolvebat Tissaphernes itaque scriptor dedit, quod plane contrarium est *τῆς οὐκ ἀποδόσεως*, sicuti recte legitur V 35: *κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν*. Mire dicitur c. 88 Alcibiades *ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ ἀσφαλῇ καὶ μεγάλην χάριν* et pollicitus est, opinor, *ἀσφαλῇ καὶ μεγάλην χρεῖαν*. Cap. 89 locus est propemodum conclamatus, cui post multorum infelicia tentamina non iuvat immorari: simpliciter dicam transpositis verbis mihi scribendum videri: *οὕτως ἀδεῶς ἔφασαν ἀπαλλαξείειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν*, nam servabo illud *ἀδεῶς* nec tantum tribuo Vaticano Codici, quantum in hoc octavo libro Classenium fecisse video; nec certe c. 87 scribam: *ὅπως μηδετέροις προσθέμενος ἰσχυροτέρους ποιήσει* pro *μηδετέρους*, qua in re fere miror quod Herwerdenus Classenium secutus est. Sed malo digitum intendere in c. 90, ubi legimus Quadringentos illos Eetioniam communiisse; iam ab iis secesserat Theramenes itaque criminabatur id quod his verbis Thucydides perscripsit: *ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη, ὥς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐκ Σάμου ἐὰν βιά ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλὰ ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον ὅταν βούλωνται καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται*. Ne ineleганter recurrat verbum *δέξωνται*, expuncto *ἐς τὸν Πειραιᾶ*, commendo: *οὐχ ἵνα τοὺς ἐκ Σάμου, ἐὰν βιά ἐπιπλέωσιν, ἀλέξωνται*. Quamquam favet Antiphonti, non tamen negat Thucydides Theramenem hoc vere fuisse criminatum. Nec minus ridicule dictum est c. 92: *διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ ἐπεσγαγωγὰς τῶν πολεμίων ἐτείχιζον*, nam absonus est pluralis numerus et stultum est credere commodiora loca fuisse ad hostes quam ad suos acci-

piendos. Aliud quid latet, quod non difficile inventu est: nempe commemoravit scriptor ἐπεσαγωγὰς τῶν ἐπιτηδείων, quod cuiusmodi fuerit vide c. 90; nempe munitionibus etiam porticus continebatur, ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἡνάγκαζον πάντα τὸν ὑπάρχοντά τε (ἐσκομίζειν) καὶ τὸν ἐσπλέοντα ἐξαίρεισθαι καὶ ἐντεῦθεν προαίρουντας πωλεῖν, quamquam ne hoc quidem vitii immune est.

Cap. 95 pro ἀναγαγόμενοι malo sane ἀνταναγαγόμενοι. Deinde qui Athenienses post navalem pugnam confugerunt Eretriam χελεπώτατα ἐπραξαν, hoc quivis intelliget, neque opus additamento φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν. Eodem modo Aristogiton VI. 57: οὐ ῥαδίως διέτεθη, quod satis est, nec quisquam adscripsit σρεβλωθεὶς ἀπέθανε vel simile quid. Sed pluribus videndum erit de c. 102. Sesti Atheniensium naves duodeviginti in statione erant, sed nunciato appropinquare Mindarum Spartanorum navarchum cum classe multo maiore cui pares esse non poterant, clam conantur praetores ex angustiiis enavigare in patens Aegaeum mare: τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἔω κατιδόντες τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιοῦμενοι οὐ φθάνουσι πάσαις, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἰμβρου καὶ Λήμνου διέφυγον, κτέ. Hic statim subito mirari quod sit δίωξιν ποιοῦμενοι. Num forte qui pugnam detractant, δίωξιν ποιοῦνται? Difficile est credere. Audiamus Classenium. Ποιοῦμενοι: so lesen alle Hss. Die neuern Herausgeber haben meistens nach Dobrees Vorschlag ποιοῦμένου geschrieben: doch ist der angehängte Genetiv wenig geeignet, den bedeutsamen Umstand auszudrücken; auch passt das εὐθὺς nicht zu dem Nebensatze. Concedo: nec satis credibile est in tam perspicua sententia librariorum pro ποιοῦμένου substituisse ποιοῦμενοι. Deinde si statim Mindarus Athenienses adortus fuisset, quum longe maiorem navium numerum haberet, exspectamus non paucis exceptis reliquas naves omnes salvas effugisse, sed paucis exceptis reliquas omnes fuisse captas. Herbst vermutet δίωσιν für δίωξιν. Aber da die attischen Schiffe sich so sehr wie möglich an der Nordküste gehalten haben, und die peloponnesischen von Süden heranziehen, scheint mir von einem Durchbruch nicht die Rede sein zu können. Hoc quoque concedo, nec novi verbum διωθεῖν et nomen δίωσιν hoc modo usurpari. Soll geändert werden, so würde ich ποιοῦμένας vorziehen; wodurch die Verfolgung wenigstens als die

Hauptsache erscheint. Verum quod in *ποιοῦμένου* displicet, itidem mihi displicet in *ποιοῦμένας*. *Bis eine bessere Hilfe gefunden ist, begnüge ich mich mit der Erklärung des Schol. δῶξιν, Φυγὴν.* Ad incitas redactus est Classenius et cuinam persuadebit quod serio scribit vulgatam significare: *sie wandien sogleich die äusserste Eile an (um von ihnen nach aussen vorbeizukommen)?* Videamus numquid felix hora nobis suppetit. Primum improbamus *ποιοῦμένου* vel *ποιοῦμένας* nec tangemus nominativum *ποιοῦμενοι*. itaque vitiosum est *δῶξιν*, nam in *altum evehi*, quod sententia flagitat, non dicitur sane *δῶξιν ποιεῖσθαι*, quod solito modo usurpatur III. 33. Latere contendo artis vocabulum, sicuti alibi Thucydides *ἀποσιμῶν* usurpavit. Quoniam apud ipsum scriptorem tale vocabulum quod requirimus, non invenitur, pergamus legere Xenophontis Hellenica. Statim ab initio legimus contrarium eius rei quam modo apud Thucydidem habuimus; nunc enim Lacedaemonii fugam capessunt. Non gravabor locum describere: *Δωριεὺς ὁ Διαγόρου ἐκ 'Ρόδου ἐς 'Ελλάσποντον εἰσέπλει ἀρχομένου χειμῶνος, τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν ἅμα ἡμέρᾳ· κατιδὼν δὲ ὁ τῶν 'Αθηναίων ἡμεροσκόπος ἐσήμνηε τοῖς στρατηγοῖς, οἱ δ' ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι ναυσὶν, ἃς ὁ Δωριεὺς Φυγὴν πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαζε τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις, ὥς ἤνοιγε περὶ τὸ 'Ροίτειον.* Quid hoc significat *ἀνολγειν*? Apparet vere vidisse Schneiderum: e locis arctioribus evadere in spatiosius mare. Componit etiam locum nescio cuius Anglici scriptoris: *As we opened the gulf, we saw some cultivated spots.* Non minus disertus locus est Hell. I. 5. 13: *οἱ 'Αθηναῖοι ἐκ τοῦ Νοτίου καθελκύσαντες τὰς λοιπὰς τριήρεις, ἀνήχθησαν ὥς ἕκαστος ἤνοιξεν.* Itidem Hell. I. 6. 21: *τῶν δὲ ἐφορμούντων ὥς ἕκαστοι ἤνοιγον, τὰς τε ἀγκύρας ἀποκόπτοντες καὶ ἐχειρόμενοι ἐβοήθουν τέταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῇ ἀριστοποιούμενοι.* Iam vides *ἀνολγειν* eos qui ex Hellesponto navigant in mare Aegaeum, ex angustiis in patentem locum. Quid igitur apud Thucydidem scribendum est? Opinor: *τὴν ἄνοιξιν εὐθὺς ποιοῦμενοι* et incurrit in oculos quam facili opera confundi possint ΔΙΩΞΙΣ et ΑΝΟΙΞΙΣ. *Τὴν ἄνοιξιν εὐθὺς ποιοῦμενοι οὐ φθάνουσι πάσαις*: exspecto quid alii de ea correctione pronuntiaturi sint.

Amstelodami,

d. 10 m. Octobr. 1885.

CATULLIANA.

CATULLUM mihi abhinc annum relegenti et volnera quae scriptor elegantissimus ab aevo situque plurima accepit, quoad possem, sanare instituenti provenerunt hae quae sequuntur emendationes, nec admodum, ut mihi videbantur, a veritate abhorrentes nec, quantum scirem, ab aliis occupatae.

II.

Passer, deliciae meae puellae,
quicum ludere, quem in sinu tenere,
quoi primum digitum dare appetenti
et acris solet incitare morsus,
5 cum desiderio meo nitenti
carum nescio quid lubet iocari,
et solaciolum sui doloris
credo ut cum gravis acquiescet ardor.

Ultimos versus quos ad codicum exemplum exhibui corruptos esse constat itaque coniectura opus est, sed eadem levi ne in vaga omnia atque inania abeamus. in totius loci sententia enarranda multum vidit Munro noster in Catulli Interpretationibus p. 7, cum doceret *gravem ardorem* plane aliud esse ac *dolorem*, cum illud quidem animi incensi impotentem cupidinem significaret, hoc autem absentem requirentis aegrum quoddam desiderium. sed ordinem versuum frustra ille molitur. tu, aliam corruptelae originem circumspicies, Fuffetiana fata et disiecti membra poetae agnosces. Ex CREDIT factum est *cred(o)* ut quo

modo *si illa* ex *Sulla* (XIV. 9) et *quare ex ex qua rex* (LXVI. 11) ut duo tantum exempla ex multis proferam.

VL 6.

nam te non viduas iacere noctes
nequiquam tacitum cubile clamat
sertis ac Syrio fragrans olivo
pulvinusque peraeque et hic et illic
10 attritus tremulique quassa lecti
argutatio inambulatioque.

in tacito cubili eodemque clamante nequiquam desudarunt editores. sed omnia corrumpit qui *nequaquam* legit. interprete locus indiget, non emendatore; cuius haec sententia est, nisi tot viros doctos latuisset, apertissima — nequiquam *Flavium* (te) tacere cum eum non viduas iacere noctes cubile ipsum clamaret. pergo ad decimum versum in quo depravatum esse *quassa* nemo infitatur. sententiamprehendisse mihi ipse videor; de verbo, si nostrum non placet, videant alii. tremere lectum Catullus dicit etiam tum cum nulla sit, quae quidem cernatur, tremendi causa. itaque vana atque inanis videtur esse argutatio illa et inambulatio aut, ut ipsis litterarum vestigiis insistam, CASSA. quae quidem vox alibi quoque usurpatur de eo cui rei ac veritatis nihil subsit, velut apud Ciceronem Tusc. Disp. 5. 119 'omne quod honestum nos et laudabile esse dicimus id illi *casum* quiddam et *inani* vocis sono decoratum esse dicunt'. hic lectuli motus omnibus cassus esse videtur, illo excepto qui veram eius causam intellexit.

XXIX. 15.

parum expatratum an parum helluatus est?
paterna prima lancinata sunt bona,
secunda praeda Pontica, inde tertia
Hibera quam scit amnis aurifer Tagus:
hunc gallie timet et britannie.

depravatissimum versum, ut est in Codicibus, descripsi. in quo olim ego prima verba ita emendabam ut *hunc* ex *hūicne* ortum esse putarem, dissoluta syllaba sicut apud Statium in hoc ipso vocabulo. nunc vero cum *huicne* pro *huicine* nusquam dictum

offenderim, in Baehrensii invento *ecine* acquiescendum puto. ad reliquum versum accedo, in quo timori nullum esse locum iam perspexerat Baehrensius, ex *timet et* eruens *optima et*. melius erat ULTIMA ET ut cum *prima, secunda, tertia* quadret. iam illud admoneo *ultima* nominativo esse et ad praedam spectare ne Baehrensii memor pro accusativo accipias. indignabundus Catullus: 'qui paterna bona primo lancinavit, secundo Ponti praedam, tertio Hiberiae devoravit, eine Galliae et Britanniae praeda ultima concedetur?'

23.

eone nomine urbis opulentissime
socer generque perdidistis omnia?

in re paene desperata fas est omnia experiri dum modo ne sana cum vitiatas recidas. itaque, *urbis* Catullo relinquentes, in *opulentissime* gravissime corruptum omnes copias convertamus. ac fateor quidem mihi olim *oblitissimi* sive potius, forma vocabuli totiens Catullo reddenda, *oblitissimei* placuisse, sed deerant exempla ita nude positi. nunc ipsum superlativum prave inlatum esse duco. compendiose enim scriptum, ut in Codice Oxoniensi, *opulētissime* facile potuit ex errore nasci. ex duobus verbis conflatum videtur. alterum alii o esse viderunt, alterum PUTAMINA (*pulemine*) esse suspicor. nam de *t l*, *a e* litteris sescentiens in Catullo confusis nihil opus est dicere. duos locos tantum adfero qui doceant *putamina* hic idem significare posse ac Graece *καθάρματα*. Non. 2. 685 'putamina non solum arborum sunt verum omnium rerum purgamenta; nam quicquid ex quacumque re proicitur, putamen appellatur: Plautus in Captiviis 'nucleum amisi, reliqui pigneri putamina'. Q. Curt. 10, 2 'omnia potius toleraturi quam purgamenta quaedam urbis suae, tunc etiam exsilii admitterent.'

LXL 225 (217).

sit suo similis patri
Manlio et facile insciis
noscitur ab omnibus
et pudicitiam suam
matris indicet ore.

suam codices errore manifesto, *suae* editores iudicio pravo.

non enim debuerunt praetermittere in his potissimum versibus Catullum id egisse ne in fine langueretur, quod evincunt *patri, insciis, omnibus*, vi sua quidque positum, illud autem *suae* plane superesse. quid quod comparati loci 197 'bonum | non abscondis amorem', 227 'valentem | exercete inventam' rectam emendandi demonstrant viam, hic, sicut illic, proximorum versuum fines alterum nomine, alterum adiectivo terminatum inter se respondere? itaque suo reponendum. hoc Baehrensio in interpretatione ad locum placere cum gaudio video.

LXII. 21.

qui natam possis complexu avellere matris
complexu matris retinentem avellere natam.

pessime abundat locutio quod Baehrensio quoque vidit, *retinente* coniciens. sed falsus idem 'belle enim, inquit, si quid sentio, matris complexus ipse dicitur retinere sive non velle dimittere filiam qua in re maior opprobrii vis quam in filia reluctante'. hoc 'belle' suum sibi habeat. nam ceteris non probabit. unde enim maior vis in una reluctante quam in duabus? debuit Catullus dicere invitas distrahi et matrem et filiam; et dixit. nata complexu matris avellitur, ipsa quoque COMPLEXUM (*complexu*) matris retinens.

LXIV. 11.

illa rudem cursu prima imbuat Amphitriten.

In codice oxoniensi (o) haec ita leguntur *illa rudem cursu p̃e ā imbuat aphritite*, adscripto in margine a prima manu *prorā*; in codice quem g vocant *illa rudem cursu p̃imam imbuat amphitritem*. hinc patet in archetypo quem V nominant scriptum fuisse *p̃e ā* (sive *p̃o ā*) *āphritite*, supra scripto *p̃ima* ut quid sit *imbuat* magis intellegatur. Catullus quid scripserit, haud difficile est cernere. nam quod editores sibi finxerunt Amphitriten imbuisse navem, a loco toto alienum est. admiratur enim Amphitrite navem, ut in v. 15 'aequoreae monstrum Nereides admirantes', non illa Amphitriten; et verbum *imbuat* per se hoc satis significat. itaque, expulso additamento *prima*, legendum est illa r. cursu PRORA imbuat Amphitritem.

CX. 1.

Auflena, bonae semper laudantur amicae;
 accipiunt pretium quae facere instituunt.
 tu quod promisisti mihi quod mentita inimica es:
 quod nec das et fers saepe facis facinus.

bene corrigunt *promisti* et ad *promisse* vs. 5 accommodatissime. sed *mentita* quoque vitiosum est. nam et ipsum subobscurum est nisi *es* accesserit et praesens desideratur. vitio utrique medentes MENTIRE reponimus. similia peccavit libarius, in carmine LXIII. 17 *evitastis* scripto pro *evirastis* et in c. XII. 1 *Matrucine* pro *Marrucine*. nam de *a* et *e* litteris confusis supervacaneum est dicere.

CXV.

Mentula habet instar triginta iugera prati,
 quadraginta arvi cetera sunt maria.
 cur non divitiis Croesum superare potis sit
 uno qui in saltu tot bona possideat,
 prata arva ingentis silvas saltusque paludesque
 usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
 omnia magna haec sunt tamen ipse est maximus ultor
 non homo sed vero mentula magna minax.

in carmine obscuriore et pluribus mendis laborante non ea sumus confidentia ut omnia speremus expedire. satis erit si unum sed illud maximum et ad totius carminis intellectum gravissime pertinens vitium sustulerimus. ac principio quidem illud tenendum est ineptissime in ultimo versu de solo Mamurra cogitari. belle enim Catullus qui primo versu mentulam eum appellaverat, mentulam magnam et minacem ultimo appellaturus erat. huc accedit quod omnia maiora sunt quam pro Mamurra. quid dicam de Firmani illius saltus magnitudine qui, cum triginta prati iugera, quadraginta arvi haberet, is esset in quo Mamurra prata arva ingentes silvas saltus paludes, immo maria quoque possideret? qui usque ad Hyperboreos et Oceanum porrigeretur? haec omnia perplexa atque absurda sunt nisi perspexeris alia describi, alia intellegi. magnus sane Firmanus saltus sed certis finibus idem terminatus. unde ergo haec infinita

Catullus? terrarum, puto, dominos quosdam tangebatur, Europae atque Asiae victores. nunc de verbis ipsis videamus. multi post *ultor* pro quo *multo horum* cetera coniciunt distinguunt sed ipsa verborum ratio docet post *maximus* distinguendum. atque hoc quidem facile erat. nunc in ipsam mali sedem pervenimus in qua expugnanda omnibus auxiliis utendum est, Catulli imprimis qui ipse sibi opitulabitur dum modo per viros doctos liceat. quid? qui unum atque idem verbum ita frequentat ut duobus versibus *magnus* — *maximus* — *magna* continua serie conectat, eum nihil agere credis? an quicquam de Magno illo subolet? Catullo accedat Sacerdos (apud Keilium Grammat. tom. VI p. 461) cuius haec verba sunt: 'et illud (sc. ἀρτεσιμύδης) erat de Pompeio qui coloris erat rubei sed animi inverecundi *quem non pudet et rubet non est homo sed ropio*. ropio autem est aut minium aut piscis robeus aut penis'. haec ad nostrum locum nihil pertinere contendis? ropionem et mentulam non idem esse contendito. quid quod ipso vocabulo Catullum alibi usum esse citra coniecturam est (XXXVII. 10)? iam omnia in perspicuo sunt. innuit Catullus Mamurram tantum apud Pompeium Magnum gratia valere ut ipse ALTER Magnus sit, cum acerbissima idem amborum irrisione qui non homines sed mentulas magnas appellet. restat ut de *minaci mentula* pauca dicam. haec Passeratio ex Enniano versu 'machina multa minax minitatur maxima muris' detorta videbantur. qui locus si Catullo obversabatur, *μηχανοποιόν*, credo, Mamurram deridebat. sed nescio an hoc epitheton suam vim habet. constat enim fascini vim fuisse anticipitem ut non modo nocitura depelleret sed etiam ipsum aliquando noceret. vide quae de fascino 'malum minitante' — sic enim appellat — disputavit Michaelis in Actis Hellenicae apud Britannos Societatis, tom. VI p. 314. affert idem complura fascinorum exempla cruribus instructorum atque unum quidem barbato ore ad figuram hominis accomodatum. itaque ne hic quidem absurde dicas Mamurram qui iam Pompeius alter sit in modum fascini gentibus omnibus minari.

Cantabrigiae
mense Aprili MDCCLXXXVI.

J. P. POSTGATE.

Carminis XXIX versum 20 retractanti mihi iam minus placet Baehrensianum *ecine* nam *hic* pronomen multo magis accommodatum est loco quam *is*, quod vel ex v. 21 liquet. accedit huc quod festinantius negaveram *hicne haecne* similia apud Latinos scriptores extare. Propertius certe habet IV (V) 3 11 *haecne* marita fides? et fortasse etiam aliunde exempla supeditabunt. his permotus rationibus, HUIUSNE pro eo quod codices habent *hunc* rursus prolato iudicia virorum doctorum saltem periclitabor. — quod ad carmen CXV attinet, iam video Schwabium Catulli carmina iterum edentem (Berolini MDCCCLXXXVI) nostrum *alter* et ipsum coniecisse; sed dubitanter eundem et nisi fallor, imprudentem. nam et in textu habet *maximus ultro* ut eum apertum sit etiam suum *alter* cum iis quae praecedant coniuncturum, et de Pompeio quod maximum est nihil usquam dicit. qua re non concedo ei idem atque nos invenisse sed eadem tantum litteras.

Iam LUCANI duos locos corrigam.

Phars. III versus 277—279 hoc ordine leguntur:

quaque fretum torrens Maeotidos egerit undas

Pontus et Herculeis aufertur gloria metis

Oceanumque negat solas admittere Gades.

sensu, si quid video, nullo. transponantur igitur inter se versus et in hunc modum interpungantur; nihil facilius erit:

quaque fretum torrens Maeotidos egerit undas,

Oceanumque negat solas admittere Gades 279

Pontus, et Herculeis aufertur gloria metis. 278

iam Weisius perspexerat *negat* ad *Pontum* spectare sed perplexe idem enuntiando nihil expediverat. vix opus est dicere *fretum torrens* Cimmerium Bosporum esse, de quo cum freto Gaditano comparato audi ad hunc locum Benthleium. "secutus est", inquit, "Lucanus eorum qui multi erant opinionem qui Oceanum Scythicum in Maeotida paludem, et inde in Euxinum et Mediterraneum influere putabant. Plin. Hist. 2. 67 hunc Oceani irrupentis alveum *fretum torrens* appellat."

Phars. VII 504

nec fortuna diu, rerum tot pondera vertens,
abstulit ingentes fato torrente ruinas.

In loco depravato iam *vergens* correxerunt sed *pondera* quoque corruptum est. tu ablativum repone PONDERE. ut ad cetera veniam, neque *abstulit* idem atque *distulit* significare potest (quod post Scholiastem hariolantur) neque illud ipsum *distulit* (quod placuit Bentleio) in *abstulit* abire potuit. vocabulum quaerenti quod loco satis faciat, duo subiere; alterum *sustulit* ut sit perfectum a verbo *sufferre* (ut apud Cic. N. D. III 33. 82) et idem quod *sustinuit* valeat. sed magis placet ABSTINERE. ruinas *abstinere* dicitur qui in mora est quo minus ruat aliquid; et totius loci haec sententia est: Fortuna quae tot rerum pondere impulsam nutabat fati ruentis et omnia secum trahentis violentiam non amplius continere potuit. tralatio ducta est a mole redundanti ab fluvio victa et aquas iam per se immittente.

Cantabrigiae a. d. III Non. Iul.

AD DIODORUM SICULUM.

Lib. XXIX. 24. Vol: II p. 482 ed. Didot.).

Agitur de P. Cornelio Scipione Africano. Πάλιν δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ χρείας ἐμπεσοῦσης χρημάτων καὶ τοῦ ταμίου οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν, αὐτὸς * χη τὰς κλεῖς παρελάμβανεν, ὥς τοῦτο πράξων· αὐτὸς γὰρ καὶ τοῦ κλείειν τοὺς ταμίους ὑπάρχειν αἴτιος.

Apud Polybium lib. XXIV 9a (pag. 692 ed. Didot.) haec ita narrantur: Πόπλιος, ἐν τῷ συνεδρίῳ χρείας ποτὲ χρημάτων οὐσης εἰς τινὰ κατεπείγουσαν οἰκονομίαν, τοῦ δὲ ταμίου διὰ τινὰ νόμον οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν τὸ ταμιεῖον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, αὐτὸς ἔφη λαβὼν τὰς κλεῖς ἀνοίξειν· αὐτὸς γὰρ αἴτιος γεγονέναι καὶ τοῦ κλείεσθαι τὸ ταμιεῖον.

Hinc apud Diodorum suppleverim et emendaverim: αὐτὸς ἔφη τὰς κλεῖς παραλαμβάνειν κτῆ.

H. W. v. D. M.

AD XENOPHONTEM.

Anab. III. 2. 33. ἀλλ' εἰ μὲν τινος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἐξέσται ποιεῖν, ἃ δὲ νῦν εἶρηκε δοκεῖ μοι ὥς τάχιστα ψηφίσασθαι ἄριστον εἶναι. Pro ποιεῖν commendo σκοπεῖν.

Memorab. I. 2. 24. διὰ δύναμιν δὲ τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν κολακεύειν ἀνθρώπων διαβρυπτόμενος. Praetulerim: δεινῶν.

Ibid. I. 2. 34. εἰ μὲν γὰρ σὺν τοῖς ὀρθῶς, δῆλον ὅτι ἀφεκτέον (ἄν) εἴη τοῦ ὀρθῶς λέγειν. Particula abesse nequit.

Ibid. I. 2. 53. τῆς ψυχῆς ἐξελεύσεως, ἐν ᾗ μόνῃ γίγνεται φρόνησις, τὸ σῶμα τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενέγκαντες ἀφανίζουσιν. Ne subiecto sententia careat repono: ἀνθρώποι.

Ibid. I. 3. 7. τὸν δὲ Ὀδυσσεά Ἑρμοῦ τε ὑποθημοσύνη καὶ αὐτὸν ἐγκρατῇ ὄντα [καὶ] ἀποσχόμενον τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν τῶν τοιούτων ἅπτεσθαι, διὰ ταῦτα οὐ γενέσθαι ὕν. Nullus copulae est locus; duplex causa redditur, cur Ulysses 'Circes poculis' abstinuerit.

Ibid. I. 4. 10. Supplendum: ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον (δὲν) ἀξιῶ σε θεραπεύειν.

Ibid. I. 4. 18. ὥσπερ ἀνθρώπους θεραπεύων γινώσκεις τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθέλοντας καὶ χαριζόμενος τοὺς ἀντιχαρίζομένους. Nonne τοὺς ἀντιχαρίζεσθαι?

Ibid. II. 1. 16. Ἄρα οὐ τὴν μὲν λαγνείαν αὐτῶν τῷ λιμῷ σωφρονίζουσιν; Aptius videtur: τὴν λιχνείαν. Salacitas servorum dominis non multum nocet, opinor.

Ibid. II. 1. 17. οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδεύομενοι,

ἦν δοκεῖς μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι. Absurde
ars regnandi summa felicitas vocatur. Repone: τύχην.

Ibid. II. 2. 13. ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην
 τε ἐπιτίθῃσι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἔῃ ἄρχειν τοῦτον. Suspi-
 cionem movet iteratum pronomen; non tamen eliminandum
 censeo, sed pro τούτῳ corrigendum: τούτου.

Ibid. III. 2. 4. δεῖ οὖν τὸν στρατηγούντα τοῦτο παρασκευ-
 ᾶζειν τοῖς ἐλομένοις αὐτόν [στρατηγόν]. Deleatur puerile em-
 blema.

Ibid. III. 3. 12. Supplendum: οὐδὲ εὐανδρία ἐν ἄλλῃ πόλει
 (οὐδεμιᾷ) ὁμοία τῇ ἐνθάδε συνάγεται; et 7. 7. τί δὲ οἷε δια-
 φέρειν ὃ σὺ ποιεῖς (ποιεῖν) ἢ τῶν ἀσκήτων ὄντα κρεῖττω τοὺς
 ιδιώτας φοβεῖσθαι; et 4. 12. οἷς οἱ (μὲν) ἐπιστάμενοι χρῆσθαι. . .
 οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι. Eodem remedio utendum 6. 1. τῶν (μὲν)
 ἄλλων οἰκείων τε καὶ φίλων . . . Σωκράτης δέ.

Ibid. III. 7. 3. ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἶς σύνει τοῖς
 τὰ τῆς πόλεως πράττουσι. Praetulerim: ἄς σύνει.

Ibid. III. 11. 18. χρῆσον τοίνυν μοι, ἔφη, τὴν ἰυγγα, ἵνα ἐπὶ
 σοὶ πρῶτον ἔλκω αὐτήν. Necessarium videtur: πρώτῳ.

Ibid. III. 12. 6. ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ δοκεῖς ἐλαχίστην σώματος
 χρεῖαν εἶναι. Nihil eiusmodi Epigenes affirmaverat. Scriben-
 dum: δοκεῖ ἐλαχίστη σώματος χρεῖα εἶναι.

Ibid. IV. 3. 10. τί γὰρ ἄλλο ζῶν αἰγῶν τε καὶ οἰῶν . . .
 καὶ ὄνων καὶ τῶν ἄλλων [ζώων] τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει ὅσα
 ἄνθρωποι; Apparet ζώων insititium esse.

Oeconomicus. C. 1. 19. καὶ ὅτι πονηρότατοι γέ εἰσιν οὐδὲ σὲ
 λαυθάνουσιν, εἴπερ πονηρίαν γε νομίζεις ἀργίαν τ' εἶναι καὶ
 μαλακίαν ψυχῆς καὶ ἀμέλειαν. Malim certe: πονηράν sive
 πονηρόν.

C. II. 1. Corrige: ἐπεὶ καὶ περὶ ἐμοῦ λέγεις pro εἰ et mox
 supplendum: πόσον (μὲν) ἂν . . . πόσον δέ, et in 59: παρὰ σοῦ
 ὠφελησόμενοι (εἰς σέ) ἀποβλέπουσι.

Ibid. C. 3. 9. ἄλλως τε καὶ τῶν αὐτῶν [ὄντων] ἀγαθῶν εἰς
 τε τὴν χρῆσιν καὶ κερδαλέων εἰς πώλησιν ὄντων. Aut delendum
 aut ἱππων substituendum.

Ibid. C. 5. 1. Supplendum arbitror: ταῦτα δέ, ὦ Κριτόβουλε,
 ἐγὼ διηγούμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, (ἵν' εἰδῇς) ὅτι τῆς γεωργίας
 οὐδ' οἱ πάνυ μακάριοι δύνανται ἀπέχεσθαι, et in 52: ταῦτα ἢ

γῇ φέρει (τοῖς) ἐργαζομένοις, et in 5. 16: ὅπως (παρὰ)μένειν ἐθέλωσι.

Ibid. C. 6. 6. Emenda: πολεμίων ἐπὶ τὴν χώραν ἰόντων pro εἰς et ἀφεμένους τῆς γῆς pro ὑφεμένους.

Ibid. C. 7. 9. πρὸς θεῶν, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχυράχε, τί πρῶτον διδάσκειν ἤρχου αὐτήν, [διηγοῦ μοι]: ὥς ἐγὼ ταῦτ' ἂν ἡδίων σου διηγούμενου ἀκούοιμι κ. τ. λ. Spuria videntur.

Ibid. C. 7. 21. στεγνῶν δὲ δεῖται [καὶ] ἡ τῶν νεογνῶν τέκνων παιδοτροφία, στεγνῶν δὲ καὶ αἱ ἐκ τοῦ καρποῦ σιτοποιῖαι [δέονται]. Includa melius absunt. Suspectum quoque est in 5. 31: ἀμελῶν τῶν ἔργων τῶν ἑαυτοῦ ἢ πράττων τὰ τῆς γυναικὸς [ἔργα].

Ibid. C. 7. 41. ἄλλαι δέ τοι, ἔφην ἐγώ, ἰδία ἐπιμέλειαι, ὦ γύναι, ἡδεῖαί σοι γίγνονται. Quia de re futura agitur, rependendum: γενήσονται.

K. G. P. SCHWARTZ.

AD DIODORUM SICULUM.

Liber XI Cap. 77. οὐ μὲν ἀθρόως γε διέφυγε τηλικούτοις ἀνομήμασιν ἐπιβαλλόμενος, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἀναιρεθεὶς ἄδηλον ἔσχε τὴν τοῦ βίου τελευτήν. Emendandum: ἀθροῶς γε et ἄζηλον.

K. G. P. S.

AD CICERONEM.

De Re publica II, 29, 51. Quare prima sit haec forma et species et origo tyranni, inventa nobis in ea re publica, quam auspiciato Romulus condiderit, non in illa, quam, ut perscripsit Plato, sibi ipse Socrates *peripatetico* illo in sermone depinxerit.

Bernaysius Hermae Vol. III, 315 (1869): „Dass ein sokratisch-platonischer Dialog nimmermehr ein peripatetischer, d. h. aristotelischer, genannt werden konnte, braucht wohl nur gesagt und nicht weiter bewiesen zu werden. In dem Palimpsest erkannten die verschiedenen Vergleiche folgende Züge: PERIPEATETO. Darin liegt *tripartito*. Bekanntlich sind die Dialoge Politeia, Timaeos, Kritias nicht erst von späteren Grammatikern, sondern von Platon selbst zu einer Trilogie verbunden und sollen in der That nur ein einziges in drei Theile zerfallendes Gespräch bilden.“

Recte Bernaysius monet illud *peripatetico* absurdum esse.

Quod tamen substituit *tripartito*, id duas ob causas mihi quidem huc non quadrare videtur. Una est, quod nihil video quo Cicero moveri potuerit ut hoc potissimum loco tripartitum appellaret dialogum. Altera, quod in *peripateato* et *tripartito* non ea est similitudo ductuum, unde confusionis causa atque ratio perluceat. Mea sententia Cicero scripsit: ΠΕΡΙΠΟΛΙΤΕΙΩΝ, quae vocabula graeca latinis litteris a librario exarata sunt. Hinc error. Cicero duas memorans res publicas, „quam auspiciato Romulus condiderit“, et „quam Socrates depinxerit“, agit hic de forma, specie et origine tyranni. Plato, quem Cicero in toto suo opere auctorem habuit, etiam ubi aliter res sese habere videtur, de iisdem rebus agit in libro nono Rei publicae suae, ubi loquitur περὶ πολιτεῶν. Id ipsum Ciceronem indicare voluisse existimo.

Πολιτεία, civitatis gubernandae ratio, latine nisi per periphrasin reddi nequit.

H. WAS.

AD DIONYSIUM HALICARNASSENSEM.

Pag. 125. ἐπὶ τῶν ἀκρωτηρίων τινός. Repone: ἐνός, ut paullo supra.

Pag. 143. μαθόντα δὲ τὸν Αἰνείαν καὶ δαιμόνιον τι νομίσαντα τὸ χρῆμα [τῆς Φωνῆς] εἶναι. Deleatur futile glossema.

Pag. 145. σίδηρον καὶ ξύλα καὶ τὰς γεωργικὰς παρασκευάς. Immo vero: κατασκευάς, *supellectilem*.

Pag. 152. ἐπιθυμία πάντας ἔσχεν ἰσχυρὰ τοῦ παρ' ἀλλήλων ἀπολαῦσαι χρησίμου. Commendo: τοῦ (τι) παρ' ἀλλήλων ἀπολαῦσαι χρήσιμον. Quid tritius quam ἀγαθόν, κακόν, Φλαῦρόν τι ἀπολαῦσαι τινος, similia?

Pag. 185. Remum urbem a se conditam a suo nomine Romam dixisse memorat, deinde ταύτην χρόνους τινὰς ἐρημωθεῖσαν ἐτέρας αὐθις ἐλθούσης ἀποικίας, ἣν Ἀλβανοὶ ἔστειλαν ἡγουμένου Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου, τὴν ἀρχαίαν κτίσιν ἀπολαβεῖν. Si quis mecum ignorat, quid sit: τὴν κτίσιν ἀπολαμβάνειν, comprobabit, spero, quod substituere non dubito: τὴν ἀρχαίαν κληῖσιν ἀπολαβεῖν. Urbs, quae per aliquot annos deserta fuerat, cum denuo conderetur, pristinum nomen recuperabat.

Pag. 195. τὸ τῆς ὕψεως γνώριμον εἰς ἀσαφὲς ὡς μάλιστα ἐδύνατο καθιστάντα. Praetulerim: μεθιστάντα.

Pag. 217. βιασάμενοι δὲ τὴν εἴσοδον ἀθρόα ὁρμῇ πάντες οὐ πολλοῖς ὀπλίταις φρουρουμένην ἀποσφάττουσιν εὐπετῶς Ἀμόλιον. Facile apparet haec transponenda esse. *Primo impetu ostio potiti sunt.*

Pag. 237. τέως δὲ ἦν αὖλια βουφορβίων τε καὶ ποιμνίων καὶ τῶν ἄλλων καταγωγὰ βοτήρων. Iniuria fit bonis pastoribus, qui cum *armentis* et *gregibus* componuntur. An fortasse legendum: τῶν ἀλωμένων καταγωγὰ βοτήρων?

Pag. 238. ἀπὸ πολλοῦ τοῦ κατ' ἀρχὰς ἐξαποσταλέντος. Hinc restitue articulum in Pag. 227: ἐκ πάνυ πολλοῦ (τοῦ) κατ' ἀρχὰς γενομένου πλῆθους.

Pag. 239. οὐθ' ὅταν ἐμφύλιοι ταραχαὶ τὸ κοινὸν κατὰσχωσι, τῶν ἰδίων οἴκων καὶ ἐνδικοιτημάτων τὰς καταφυγὰς ὑπάρχειν τινὶ ἀκινδύνους. Supplendum arbitror: τὰς κατασκευὰς καταφυγὰς ὑ. τ. ἀκινδύνους. Contra interpolatum videtur quod initio Pag. 240 legitur: οὐτ' ἐν τῷ ἀκινδύνῳ βεβηκέναι [θαρρεῖν] τὸ ἐπιβουλευόμενον, et quod Pag. 248: παρὰ τὸ βούλημα τοῦ θεοῦ [κωλύοντος].

Pag. 253. τεκμήριον δὲ τούτου παρέχουσιν. Admodum suspectum pro παρέχονται.

Pag. 256. Φιλανθρώπους καὶ πολιτικὰς κατεργαζόμενος αὐτῶν τὰς συζυγίας. Multo usitatus foret: ἀπεργαζόμενος.

Pag. 286. ὡς ἐρωτικῶν τε οἴστρων ἐλευθερώσοντες τοὺς βίους καὶ ζήλων ἀλληλοκτόνων ἐξελούμενοι. Num recte dici potest: τὸν βίον ζήλου ἐξαιρεῖσθαι pro: invidiam e vita tollere? Repone: ζῆλον ἀλληλοκτόνον. Contra *genetivum pluralem* pro *accusativo singulari* praetulerim in Pag. 288: τιμιώτατόν τε καρπῶν (pro καρπόν) καὶ ἀρχαιοτάτον εἶναι νομίζοντες τὰς ζέας.

Pag. 293. καθάπερ ἐπὶ Μαλλίου Τορκουάτου καὶ πολλῶν ἄλλων παρειλήφαμεν. Nota res ἐπὶ et περὶ saepissime confundi.

Pag. 296. Expungendum est: εἰδῶς, nam δλισθαίνοντες aequae ac παραγινόμενος a voce ὄρων suspensum est.

Pag. 320. Tatium consilium iniisse a Pisone traditur, quo ex pacto arma Tarpeiae traderet quidem, sed usum adimeret καὶ αὐτίκα διατεινόμενον ὡς μάλιστα ἰσχύος εἶχε ῥῖψαι τὸν θυρεὸν κατὰ τῆς κόρης καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελεύσασθαι [ταὐτὸ ποιεῖν]. Pro αὐτίκα, quod prorsus superfluum videtur, oppositum: καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελεύσασθαι potius ducit ad αὐτόν τε, deleto quod misere languet, in fine ταὐτὸ ποιεῖν.

Pag. 323. τῷ δὲ καμόντι καὶ διωκομένῳ. Requiro: κάμνοντι, ut passim.

Pag. 335. καὶ τὰς φράτρας . . . ἐπωνύμους τῶν γυναικῶν ποιῆσαι· τοσαύτας γὰρ εἶναι [γυναῖκας] τὰς ἐπιπρεβευσάμενας. Deleatur glossema incommode interpositum. Mox pro παλαίτερὸν τε λέγων repone quod Dionysio sollemne est: παλαίτερον ἔτι.

Pag. 339. ἐξ ἧς ὀρμηθέντας τότε Σαβίνους εἰς τὴν Ῥεατίνην ἐμβαλεῖν Ἀβοριγίνων αὐτὴν κατοικούντων. Kiesslingius: 'malim ποτέ'. Mihi potius τότε post αὐτὴν ponendum videtur.

Pag. 347. ἐπειδὴ δικαιότερα ἐδόκουν λέγειν. Mire pro δίκαια.

Pag. 357. ἕτεροι δέ κα τὴν ἀρχὴν παρελάμβανον καὶ παρ' ἐκείνων αὐθις ἄλλοι. Suspicio fuisse: ἄλλοι I I (δέκα).

Pag. 367. ἦν δέ τι . . . μέρος οὐκ ὀλίγον . . . ὃ . . . οὔτε γῆς εἰληφε μοῖραν οὔτε λείας. Immo vero: εἰλήφει.

Pag. 377. Supplendum: ὧν οἱ τε ἱεροφάνται τὴν γνῶσιν ἔχουσι (μόνοι) καὶ αἱ παρθένοι. Mox restituatur: φυγουσῶν pro φευγουσῶν.

Pag. 380. τὰς μὲν ἄλλο τι τῶν ἐλαττόνων ἀμαρτανούσας ῥάβδοις μαστιγοῦντες, τὰς δὲ φθαρείσας κ.τ.λ. Et sententia et quod opponitur: φθαρείσας ducunt ad: ἀμαρτούσας.

Pag. 381. Suppleverim: τῆς τότε αὐτὸ φυλαττούσης (ἱερείας) Αἰμιλίας.

Pag. 386. καὶ εἰσιν οἱ σάλιοι κατὰ γοῦν τὴν ἐμὴν γνῶσιν Ἑλληνικῷ μεθερμηνευθέντες ὀνόματι Κούρητες. Requiro quod sexcenties in huiusmodi sententia apud Dionysium occurrit: εἶεν ἄν. Neque γνῶσιν sanum videtur pro γνώμην.

Pag. 388. ὥς ἐκ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων συμβάλλομαι, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν περὶ τὰς πομπὰς τὰς τε ἐν ἱπποδρόμῳ καὶ τὰς ἐν τοῖς θεάτροις γιγνομένας. Qui hoc agit, facile sentiet: γιγνομένων a loci ratione requiri.

Pag. 411. αἰτήσοντας ὑπὲρ ὧν ἡδίκηντο Ῥωμαῖοι δίκας παρ' Ἀλβανῶν [λαβεῖν]. Insiticium est: λαβεῖν; nam passim: δίκας αἰτεῖν, res repetere legitur. Una opera deleatur participium in Pag. 415: ὑπὸ λύπης τε καὶ ἀμηχανίας [κρατούμενον] ἐκουσίῳ χρήσασθαι τελευτῇ.

Pag. 420. ἤρχετο δ' ὁ Ἀλβανὸς πρότερος τοιάδε λέγων. Vitiose pro ἤρχε, ut mox: πρῶτος ἡξίωσα pro πρότερος.

Pag. 432. τοῦ δὲ Λατίνων ἔθνους, εἰ καὶ μηδένοιο τῶν ἄλλων [ἔθνων], ἡγεῖσθαι δικαιοῦμεν. Quis talia addere solet?

Pag. 444. θεὸς τις ἔοικεν . . . Φανεράν τὴν εὐνοίαν πεποιήσθαι. Soloece pro ποιῆσαι. Cf. infra. Pag. 553.

Pag. 445. τεκμαίρομαι γὰρ τινα καὶ παρ' ὑμῖν ἔριν ἐν πολλοῖς εἶναι τῶν ἀντιποιοιμένων ἀρετῆς. Expectabam: ἐν ἀλλήλοις.

Pag. 464. Interpolatorem redolent: οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, ὧ μιστὰ σύ, τοῖς κοινοῖς [τῆς πατρίδος] χαίρεις οὐτ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ταῖς ἰδίαις [τῆς οἰκίας] ἀλγεῖς.

Pag. 474. ἰκετεύω δὲ ὑμᾶς ἀπόρρητα ποιήσασθαι, εἰ μὴ με

διεργάσεσθε. Locum, quem violenti coniectura vexavit Schnel-
lius, ita leniter refinge: εἰ δὲ μή, με διεργάσεσθε.

Pag. 480. παραστῇ δὲ μηδενὶ ἡμῶν δέος ἂν ταῦτα ἐθέλῃ
πράττειν μὴ συνθήκας λύσῃ. ἐθέλῃ huius loci non videtur.
Repone: μέλλῃ.

Pag. 502. τοῖς δ' ἐταίροις αὐτοῦ καὶ συνειδῶσι τὴν προδοσίαν
[αὐτοῦ]. Indicasse haec sufficit.

Pag. 514. καὶ τῆς Φρονήσεως τῆς περὶ τὰ δεινὰ. Iterum περὶ
et παρὰ inepte confusa.

Pag. 540. Scribendum: ἐκεῖσε μετενέγκασθαι τὴν οἰκῆσιν pro ἐκεῖ.

Pag. 545. οὐ μὴν ἐδέξέ γε καὶ ταύτην πολιορκίᾳ τε παραστή-
σασθαι καὶ πόνῳ. Vitio manifesto pro χρόνῳ.

Pag. 553. ἡ μέντοι μετὰ τὸν ἀγῶνα διάνοια ἐκατέρων οὐχ ὁμοία
γενομένη Φανεροῦς ἐποίησε τοὺς κρεῖττον ἀγωνισαμένους [τῶν
ἐτέρων]. Melius aberit.

Pag. 833. ἡμεῖς δὲ ἄνδρες γενόμενοι γυναικῶν χεῖρους ἀρετῇ
γενησόμεθα; Commendo: Φανησόμεθα.

Pag. 1683. λέξον ἡμῖν, πότερα ἀκυροῖς τῆς Κασσίου γνώμης
μέρος τὸ κατὰ τοὺς συμμάχους. . . . ἢ καὶ θάτερον [ἀκυροῖς] ἀξιῶν
κ. τ. λ. Supplendum: θάτερον μόνον, et alterum: ἀκυροῖς
delendum.

Pag. 2051. ἔτυχε δὲ καὶ τότε δ' ἀνὴρ τῶν κατ' ἀγρὸν ἔργων
τι διαπραττόμενος. Praetulerim: ἔργον.

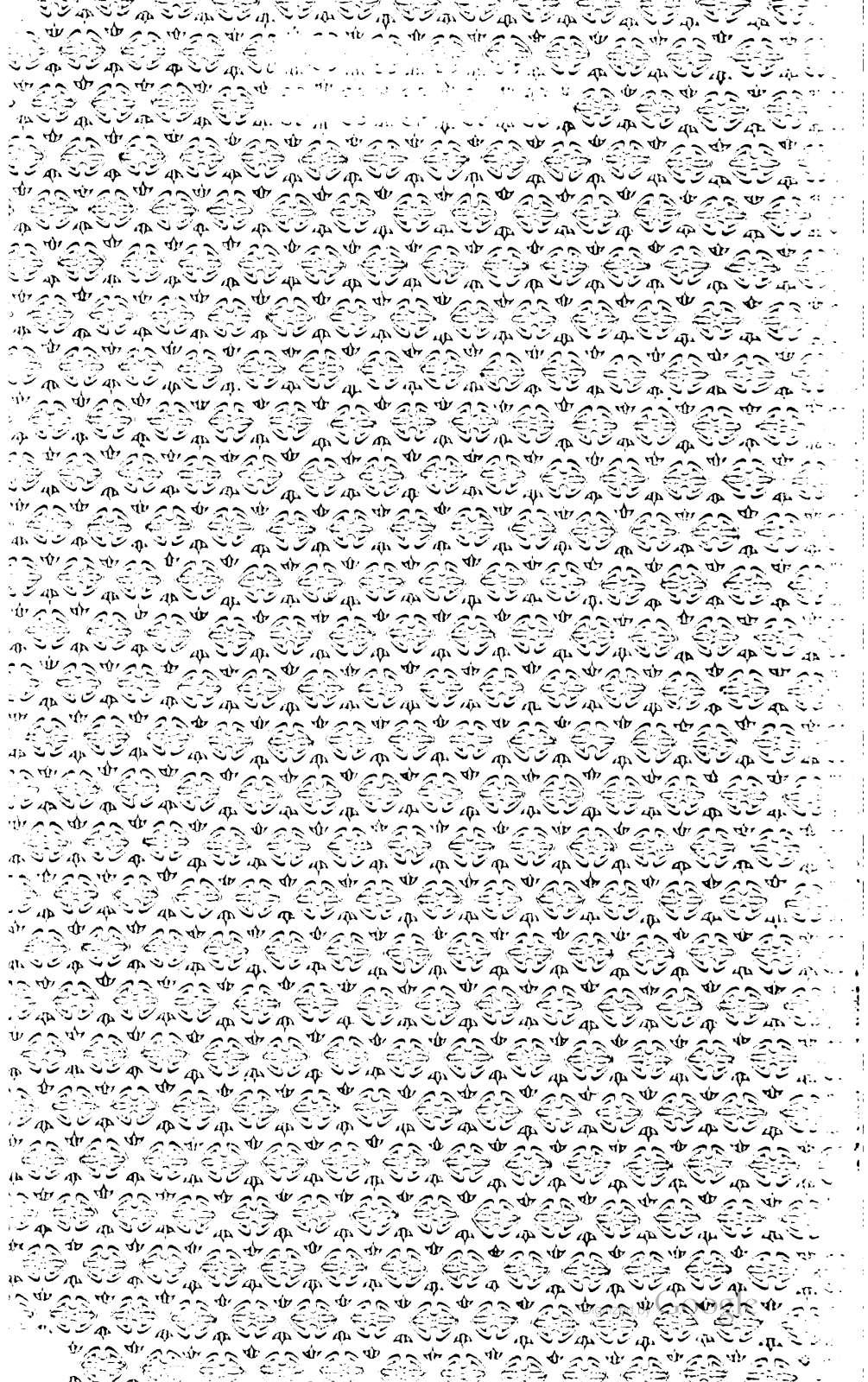
Pag. 2160. ὥσπερ ἀλούσης [πολέμῳ] κατὰ κράτος τῆς πόλεως.
Glossema manifestum.

Liber XIV. C. 10. ὥστε μηδὲ τοῖς ἀγριωτάτοις τῶν βαρβάρων
ὑπερβολὴν τῆς εἰς τὰ δμόφυλα παρανομίας παραλιπεῖν.
Constanter dicitur: ὑπερβολὴν ἀπολιπεῖν.

Liber XV. C. 1. In certamine inter Gallum et Valerium Cor-
vinum Gallus ἀνέτεινε τὸν θυρεὸν ὡς ἀπελάσων τὸν ὄρνιν· ὁ δὲ
Ῥωμαῖος ἔτι μετewρίζοντος τὸ ὄπλον ἀκολουθήσας κάτωθεν ὑπο-
φέρει τὸ ξίφος καὶ ἀναιρεῖ τὸν Κελτόν. Nihil est ἀκολουθήσας,
nam comminus pugnabant neque Gallus loco cesserat; corrup-
tum videtur ex: ὁκλάσας.

Ibid. C. 3: ἐν οἷς ἦν τὸ πλεῖον μέρος ἀνεστῶν καὶ κατὰ χρεων
καὶ τὴν οἴκοι πενίαν ἀσμένως ἀποδιδρασκόντων. Inepte pro
ἀποδεδρακόντων.

K. G. P. SCHWARTZ.

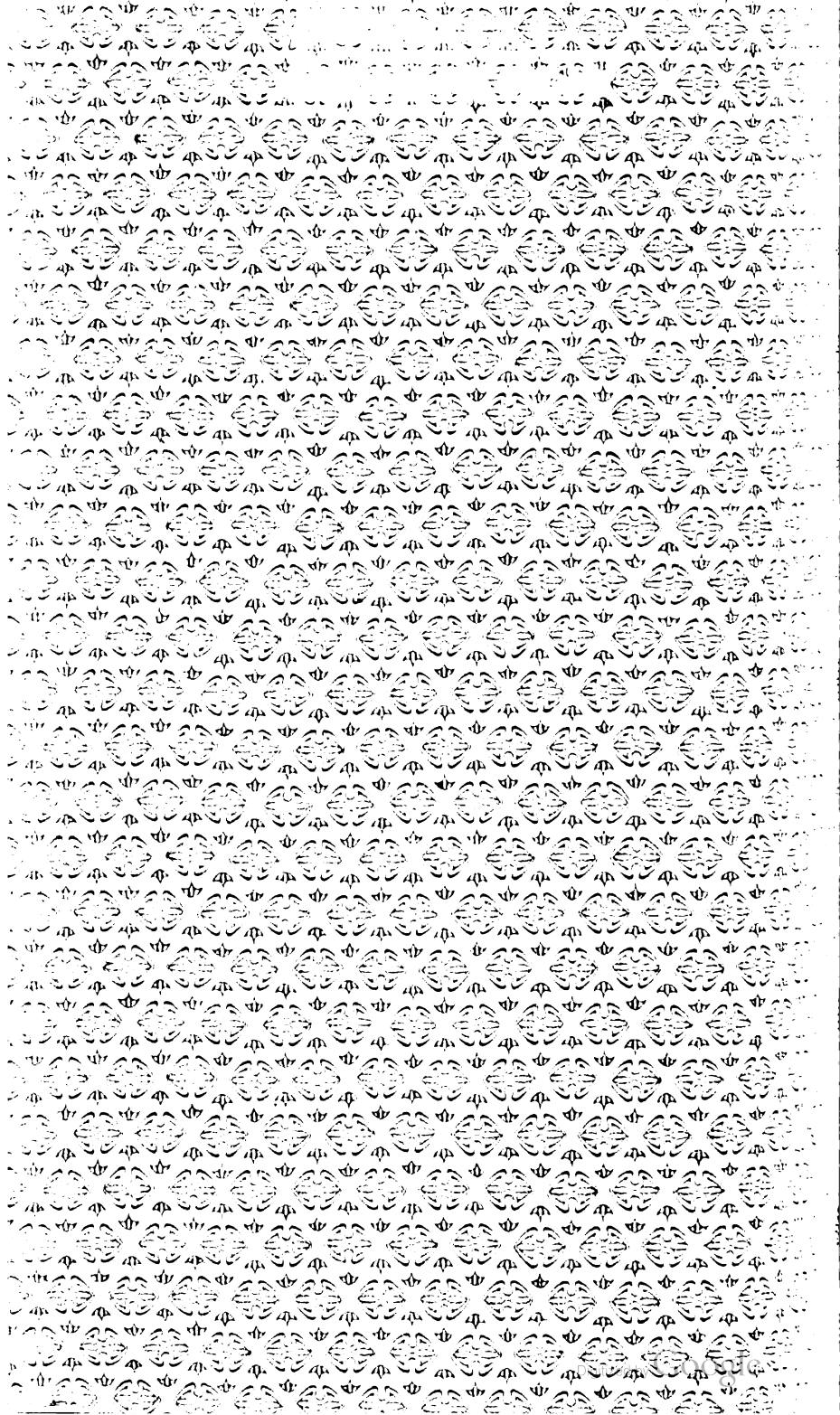
UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 02049 0804

**DO NOT REMOVE
OR
MUTILATE CARD**

Digitized by Google

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 02049 0804

**DO NOT REMOVE
OR
MUTILATE CARD**

